PRIUILEGIA REGULARIUM, QUIBUS APERTÉ DEMONSTRATUR REGULARES AB...

Bruno Chassaing

IV — 1

PRIVILEGIA REGVLARIVM,

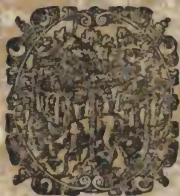
QVIBVS APERTE' DEMONSTRATVR REGVLARES AB OMNI ORDINARIORVM POTESTATE EXEMPTOS ESSE.

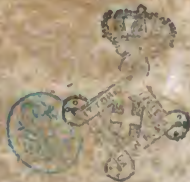
NEC-NON IN VTRAQVE HIERARCHIA JVRISDICTIONIS ET ORDINIS LOCVM HABERE.

IN DVAS PARTES DIVISA

Auctore R. P. BRVNONE CHASSAING; Ordinis Minorum Recollectorum, nec-non Gregorij XV. & Vrbani VIII. in Basilica Lateranensi Ecclesiarum Orbis prima, Pœnitentiario.

Editio Vltima ab eodem Auctore correcta, aucta & Illustrata.

COLONIÆ,
Apud ANDREAM BRVGIOTTVM.
Typographum Vniuersitatis.

Anno M. DCLXXI.
CVM APPROBATIONIBVS.

18 —

PRÆFATIO

REDO quòd ad primum huius ædificij limen, tanquam ad lapidem offenſionis, & petram ſcandali offendent pedem ſuum Religioſæ vitæ Impugnatores. Credo (inquam) quòd ad ſolam tituli inſpectionem obrigebunt, tanquam ad infauſtum, aut malè ominoſum alicuius Hydræ, vel Muduſæ occurſum. Obſtrepent, ni fallor, quaſi nouum aduerſus ipſos emergat monſtrum ab efferatis, extremiſque Libiæ finibus oriundum, aut quaſi alter Troianus equus aduentet, latitantem exercitum effuſurus viſceribus, ad eos opprimendos. Priuilegia Regularium indigitaſſe ſat eſt, ad lanceas, ad arma paranda, ad totum ciendum Orbem, Sed quis eos penitùs terror exagitat? Cur architectantur mala, & dicunt bonum, malum? Priuilegia noſtra, nec monſtra ſunt, nec Hydræ, Meduſæve nomen, aut omen portendunt: ſed ad monſtra tartarea, hydram peccatorum ſepticipitem ciugulandam deſtinantur. Non Equi Troiani, ſtratagema timeant; nullæ in eo inſidiæ, nulli ſunt latitantium militum cunei; ſed fortaſſe lectæ Religioſæ militiæ phalanges, ad nullius hominis exitium, ſed ad debellandas ſtygias acies inſtructæ, quibus nulla alia ſuppetunt arma, quàm verbum Dei, *penetrabilius omni gladio ancipiti*. Priuilegia Regularium quid aliud eſſe arbitrantur, quàm fœlicem Eccleſiæ fœtum, inter Apes, & aluearia Pontificia procreatum. Illius ſemen, noſtrorum eſt ſanguis Martyrum; Conceptus, Doctorum noſtratum infinita pene multitudo: ad eius partum obſtetricarunt innumera omni æuo à Religioſis Eccleſiæ præſtita obſequia. Non alios agnoſcit parentes, quàm Eccleſiam, & ſummos Pontifices. Hunc ab omni æuo lancinauit inuidia, perſtrinxit odium: hunc Vvicleſ-

sus, hunc Guillelmus à S. Amore minimè stimulatus. Sigerius, & moderni nonnulli, aliique sexcenti suo in ortu, progressúve præfocare studuerunt; etiam-num in dies in illius exitium nonnihil excogitant. Sed adhuc viuit, imò crescens ætate & vbertate coram Deo, & hominibus fœliciùs adolescit: & sicut Palma quò magis oppressa, eò vegetior & fortior fructus exuberat.

Cur nobis volunt illum genuinum Ecclesiæ partum eripere, tot titulis debitum, tot sæculis acclamatum, tot Pontificum annulo, & caractere sigillatum, tot Regum firmatum sanctionibus, & omnium populorum applausibus exceptum? An quid nouum, aut insuetum? Vagantur per omnes rerum ordines, per omnes Mundi status priuilegia: suis gaudent Regna, Regésque libertatibus; suas habent exemptiones, & immunitates Episcopi, Abbates, Capitula, Senatus & Curiæ: imò & ipsi rei ad triremes, ad furcas, ad necem damnabundi, suis inter aras, & Templa apricantur asylis, è quibus sine crimine, sine sacrilegio auferri non possint, Religiosis solis denegandum autumant nostri impugnatores, quod reliquis indulgetur, quòd omnia liberè possident. An Ecclesiam carpunt, quòd filiis suis obsequentissimis, & fidelissimis suarum non deneget partem gratiarum, quas nemini non tribuit? An nesciunt, quia omnibus mater est, nulli nouerca cunctis munifica, nemini illiberalis? Non alio nomine iniqua est, nisi quia cunctis æqua, æmula (scilicet) pietatis, imitatrix Naturæ, quæ Vniuersi peregrina errat, de vniuersis bene meritura; omne solum peruadit, cines Mundi, rerúmque omnium vices & ordines lustrat, vt sua bona, suas vitæ opes degustent omnia, ne vni soli benefica audiat. Habet pariter & Ecclesia viscera materna; eam nimiæ culpant indulgentiæ, cùm aliis ita magnificè distribuat, vt nihil tamen nobis non tribuat. An quia Religiosi relictis rebus, spretisque Mundo, & concupiscentiis eius sua reliquerunt omnia, vt Christo, & sponsæ eius Ecclesiæ liberiùs inseruirent? An quia Religio suos omni æuo dedit alumnos Ecclesiæ, tot infula splendidos, tot purpura illustres, tot tyara gemmeos, putant Ecclesiam nihil gratiæ, nihil beneficentiæ reddituram, ingratámque fore nobis, quæ sese gratam pandit vniuersis? Pia mater suos omnes agnoscit filios, nullos spurios: bona sua in nullos, nisi in liberos dispendit, non dilapidat: quia non sine consilio, non sine ratione panem suum ita dilargitur, vt tamen frustum, aut quasi mica de mensis aliorum cadens veniat Religiosis; quibus minùs dat,

vt

vt det illis copiosè: eo tamen fine, vt distributæ nobis gratiæ illis non modo non obsint, sed continuè prosint. Priuilegia, vt vno verbo dicam, nobis dispensat, non in iuris alieni destructionem, *sed in ædificationem Corporis Christi, connexi per omnem iuncturam in mensuram vniuscuiusque membri ad consummationem Sanctorum in opus ministerij* (hoc enim vnum spectant Regularium priuilegia) *euangelisare inuestigabiles diuitias Christi, & illuminare hortationibus suis, non solùm coram Gentibus, & Regibus, sed & filiis Israël*, Dei sacramenta ministrare, arguere, obsecrare, increpare opportunè, importunè. In hoc positi sumus, vt sine perá, sine baculo, in fame, in siti, in laboribus, in periculis Apostolicæ vitæ sequaces eamus, *& fructum afferamus: & fructus noster maneat.* Enimverò manet fœliciter in nouo Orbe, manet in Iaponia, manet in India, manet in America, manet sub toto cœlo. Quot barbaræ Regiones Christianæ fidei iugum amplexæ? *quot oues, quæ non erant ex hoc ouili, vocem Christi Pastoris per ora Religiosorum audierunt?* Suos possunt vendicare sibi fructus in Germania Bonifacij, & alij: suos Augustini cum sociis in Anglia, suos in Hibernia Patricij, suos in Pannonia Mauri, suos in Suecia Augerij, suos in Tartaria, in Peruuio, & America Dominici & Francisci discipuli, suos in Orientali plaga Martini a Valentia, & Xauerij. Quid verò emolumenti, quid vtilitatis in Gallia, in Italia, Hispania, & Europa tota perferant Religiosi, nullus non videt, & si quis in hoc cœcutit Sole, Elleboro curandus est, non rationibus. Sed audio quosdam immeritò queritantes, aperto Marte buccinare, Religiosos scilicet ad veterum Monachorum institutum restringendos, Enimuerò si hoc à nobis exigunt, si eodem passu debere gradi volunt nostra sæcula, quo antiqua: quidni Romanorum Pontificum census ad Diui Petri, primorúmque eius successorum tenuitatem, egestatémque traducendos conclamant? quidni Antistitum bona in pauperum vsus dispensanda: quidni communes illis ædes, communis Mensa, & omnia communia cum Monachis? Porro suo more vixerunt antiqui Pontifices & præsules, hi nostri temporis suo, & omnes bene. Vixerunt etiam suo more Monachi, nos nostro, illi vt plurimum sibi dumtaxat, nos nobis & proximo, At, inquient, sub ditione Præsulum arctabantur; Verum est, sed eos ab hoc iure dispensauit Ecclesia; hoc voluêre, hoc potuêre Pontifices; hoc grauaminum, à regularibus sub eorumdem præsulum vexillo militantium toleratorum multitudo: hoc operariorum paucitas, hoc vineæ Dominicæ cul-

tura, hoc regiones albæ ad messem, hoc omnia sæcula expostularunt. Attamen si nonnihil gratiæ nobis indulsit Ecclesia, non à debitis eisdem officiis charitatis auulsis; non ab amore exemit, sed ab onere distraxit, & attraxit ad cooperationem, *vt vnanimes vno ore glorificemus Deum*, sicut & vno opere, *Porro instantia nostra quotidiana, sollicitudo omnium Ecclesiarum, ne tamen super alienum fundamentum ædificemus*: si quid enim gloriæ in infulis, si quid pompæ in cathedris, siquid stipendij in beneficiis, hoc totum illis lubenter cedimus, non ambimus, vt sit hæreditas nostra, & sit portio nostra; quod est squalloris, carceribus inuisendis; quod inediæ, Xenodochiis lustrandis? quod laboris, Exomologesibus; quod miserarium, *in itineribus, in periculis ex omni genere, ærumnis, fame & siti frigore & nuditate in plagis supra modum, in mortibus frequenter.* Honores illis, vt par est, nobis partem oneris solùm appetimus: consolationes respuimus, dummodo *simus socij passionum.* Nihil certè, de illorum iure deperit, oues illorum nolumus, sed ouium salutem: non nostræ sunt, hoc vltro fatemur, sed illorum. Si saluantur, quid refert, si illorum labore, an nostro saluentur; dummodo saluentur. En scopus, en finis priuilegiorum Regularium. Horum quidquid inueni in diplomatibus, & oraculis Pontificum, & Canonum, & Conciliorum decretis, Cardinalium declarationibus, Doctorum voluminibus, secretioris Regis Consilij, & Supremorum Senatum placitis, in hunc congessi librum, quem æquis, & benignis iudicibus ingratum fore nequaquam auspicor, ni fortè impugnatoribus nostris fasciculum Myrrhæ.

Demum si illis priuilegia non placent, non displiceat quod dicam. Tollant quæso impietatem sæculi; tollant amplum Satanæ regnum, tollant hæreses, tollant schismata, tollant messem, operarios paucos, inopiam sacerdotum, qui in hoc opere ritè laudabilitérque versentur: & faciant vt corda multorum charitate erga Regulares ardeant: tollenda postmodum Regularium omnium priuilegia, eorúmque memoriam penitùs obliterandam affirmabo. Ac denique, vt volunt Religiosi suis sese abdent in nidis, in claustris, in solitudinibus: nihil solliciti eorum, quæ foris sunt, tantummodo erectos habentes ad sidera vultus, in vigiliis, in ieiuniis, & orationibus deprecantes Deum opt. max. vt cum illis illius beatitate in perpetuas æternitates fruamur.

HOC

HOC TOTVM OPVS EST BIPARTITVM.

PRIMA pars ſex tractatus complectitur. Primus verò tractatus Pontificis ad priuilegia concedenda, & Regum ad eadem tuenda poteſtate probata, priuilegia Regularium in communi legitimè conceſſa, eáque valida, & ab Ordinariis independentia, aliiſque proprietatibus ornata aduerſus impugnantes, probat & tuetur.

2. Exemptionem Regularium ab Ordinariis in communi, & in particulari latiſſimè expendit.

3. & 4. Oſtenſa priùs quidditate Hierarchiæ in communi, & Hierarchiæ iuriſdictionis in particulari, probat in hac locari Regulares: maximè verò eorumdem Prælatos, quorum Priuilegia in ſubditos abſque dependentia ab eiſdem Ordinariis ad eamdem ſpectantia, fusè demonſtrat.

5. Copiosè refert priuilegia in eadem Hierarchia conceſſa Sacerdotibus Regularibus ad abſoluendum, & diſpenſandum, independenter ab eiſdem Ordinariis, vtriuſque ſexus Sæculares, & Regulares.

6. Denique priuilegia Regularibus ad prædicandum independenter, vt ſuprà conceſſa accuratè examinat, eáque valere aſtruit manifeſtè.

Secunda pars, natura Hierarchiæ Ordinis explicata, priuilegia ad eandem ſpectantia Regularibus independenter ab Ordinariis conceſſa recenſet, quæ non niſi duos tractatus continet, in quib. efficaciter probatur priuilegia hactenus Regularibus conceſſa valere, tam ad ſacros ordines ſuſcipiendos, ac aliis conferendos; quàm ad res ſacras benedicendas, & conſecrandas: nec non ad ſacramenta Sęcularibus & Regularib. miniſtranda, & ad multa alia ſimilia peragenda, quæ ad eandem Hierarchiam pertinent. Hæc omnia ſtylo ſimplici & doctrinali edita, Lectori legenda offert Auctor: eundē enixè precatus, vt nulli ſententiæ, & propoſitioni, ſi quæ ſit ſine doctore, aut lege in hoc opere ab ipſo propoſitæ aſſentiatur, niſi firma ratione, aut Doctorum huius temporis Regularib. minimè ſuſpectorum iudicio fultam viderit. Quem etiā vult monitum, quod litera B. maior pro his duabus vocibus videlicet *Bulla inchoata*. Litera verò (.O.) maior pro viuæ vocis oraculis in fauorem regularium Cardinalibus concreditis. Litera (o) minor pro eiſdem, perſonis inferioris dignitatis commiſſis in hoc opere ſæpiùs vſurpabitur, vt ſic repetitio & prolixitas vitetur.

NOS infra ſcripti Miniſter Prouincialis fratrum Minorum Recollectorum Prouinciæ Immaculatæ Conceptionis Deiparæ Virginis in Aqui-

tanea facultatem concedimus, quatenus liber de Priuilegiis Regularium à Reuerendo Patre *Brunone Chassaing*, eiusdem Prouinciæ Patre compositus, & grauium Theologorum iudicio examinatus, & approbatus prælo mandetur. Actû Sanctonis in nostro Sancti Bonauenturę Conuentu, Die 10 Deceb. 1644.

F. AVGVSTINVS ESMIER M. Prouincialis

Fr. Daniel à Dongo, lector Iubilatus, Vicarius Generalis, & seruus Ordinis Seraphici Patris nostri Francisci, &c.

VM nostri muneris sit his potissimum inuigilare, quæ ad Seraphici Ordinis splendorem spectant, manúsque auxiliatrices præbere Patribus, ac Fratribus nobis subditis pro religione desudantibus, ne labor ipsorum inanis habeatur. Hinc est quod cùm Reuerend. Pater Frater Bruno Chassaing, nostræ Prouincię Recollectorũ immaculatę Conceptionis in Aquitania Pater Exprouincialis nobis exponi fecerit se volumen Priuilegiorũ Regularium, & Exemptorum composuisse, Typisque iam mandatum Burdegalæ cum approbationib. & Priuilegiis inde necessariis, ipsúmq; desiderare Prælo iterum mandari Siracusæ in Regno Aragoniæ, vt postulantium à se regularium votis valeat respondere. Ideo nos paterno affectu ducti desideriis eius annuentes facultatem ad id requisitam libenter impertimur: quatenus cum ipse personaliter adire nequeat, vobis ad id opus destinatis ad meritum salutaris obedientiæ præcipimus, vt quàm citiùs supra nominatam Vrbem Siracusæ adeatis, collaboretísque ad operis perfectionem. Commendantes vos Reuerendo Patri Prouinciali illius Prouinciæ, & aliis Superioribus nostri Ordinis; maximéque Patri Guardiano Conuentus illius prænominatæ Ciuitatis vt vos pro charitate foueat, & faueat in his quæ ad vniuersam negotiationem attinent, patiatúrque vos residere in Conuentu, donec opus perfectum fuerit. Præcipientes insuper P. Ministro Prouinciali Prouinciæ nostræ immaculatæ Conceptionis, ne ordinationi huic impedimentum afferat, sub quovis prætextu. Dat. Romæ in nostro Conuentu Aracœlitano Die 9. Mensis Ianuarij. Anni 1651.

F. DANIEL A DONGO Vic.

De Mandato Reuerendissimi F. IVLIANVS PERES
Secret. Generalis Ordinis

OC qualecumque opus dicatum esto summo Pontifici, & Ecclesiæ Romanæ: cuius pedibus semper subditus, & subjectus, nec-non stabilis in fide Catholica, paupertatem, & humilitatem, & sanctum Evangelium, quod firmiter promisit Auctor illius, obseruare desiderat.

ELENCHVS

ELENCHVS TRACTATVVM,

CAPITVM, ET PROPOSITIONVM quæ in hac prima parte continentur.

TRACTATVS I.

DE PRIVILEGIIS REGVLARIVM IN COMMVNI.

CAPVT. PRIMVM.

De suprema Roman. Pontificis in vniuersam Ecclesiam potestate: déque potestate Regum in ordine ad Canonum Ecclesiasticorum tuitionem

CAPVT. II.

De concessione, confirmatione & validitate, Priuilegiorum Regularium. p.46.

CAPVT III.

De priuilegiorum communicatione, & eiusdem qualitatibus. p.67.

CAPVT. IV.

CAPVT. V.

CAPVT. VI.

TRACTATVS II.

CAPVT. PRIMVM.

CAPVT. II.

CAPVT. III.

CAPVT. IV.

VI.

CAPVT. IV.

TRACTATVS IV.

De facultate Prælatorum Regularium ad dispensandum subditos p.277.

CAPVT PRIMVM.

De potestate prælatorum regularium ad dispensandum super regularitate. p.278.

CAPVT. II.

De facultatibus prælatorum regularium ad dispensandum subditos super pœnis Ecclesiasticis, & Regularibus. p.291.

CAPVT. III.

De facultatibus prædictorum prælatorum ad irritandum, commutandum, & dispensandum in particularibus & specialibus votis, & iuramentis subditorum. p.299.

CAPVT. IV.

De facultate prælatorum regularium ad dispensandum subditos in præceptis Ecclesiæ. p.302.

Capvt. V.

De facultate Prælatorum regularium ad dispensandum subditos in præceptis Regulæ p.304.

Capvt. VI.

De facultate Prælatorum regularium in subditos circa eorumdem professionem, & vota essentialia, per illam emissa, & alia quadam erga subditos exercenda, ac etiam circa noua Monasteria per ipsos ædificanda. p.306.

XIII.

TRACTATVS V.

CAPVT. VI.

TRACTATVS VI.

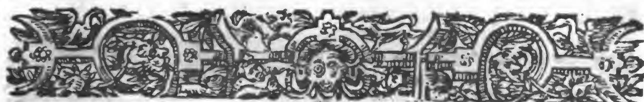
CAPVT. PRIMVM.

CAPVT. II.

CAPVT. III.

CAPVT. IV.

ELENCHVS

ELENCHVS TRACTATVVM,

CAPITVM, ET PROPOSITIONVM quæ in hac ſecunda parte continentur.

TRACTATVS VII.

IN QVO AGITVR DE PRIVILEGIIS IN ORDINIS Hierarchia Regularibus conceßis.

CAPVT. PRIMVM.

CAPVT. II.

Capvt. III.

De Prælatorum Regularium facultate ad conferendos ordines. p.480.

Capvt. IV.

De priuilegiis regularium circa consecrationes & benedictiones, necnon beneficiorum collationes, quæ iure ordinario ad Papam, & Episcopum spectant. p.493.

TRACTATVS VIII.

DE CÆTERIS PRIVILEGIIS CONCESSIS REGVLARIBVS AD HIERARCHIAM ORDINIS SPECTANTIBVS.

CAPVT. PRIMVM.

De Facultatibus quibus Regulares potiuntur in ordine ad missarum celebrationem. p.503.

PROPOSITIO I. Regulares vbique locorum, in altari viatico seu portatili sine licentia Episcopi sacrosanctum Missæ sacrificium celebrare possunt. p.503.

II. Regulares noctu Missas, imo & aliquando statim post mediam noctem licitè celebrare possunt. p.507.

III. Regulares post meridiem vsque ad horam tertiam Missas incipere possunt. p.509.

IV. Regularibus licitum est in festis duplicibus Missas votiuas Spiritus sancti Virginis Mariæ, vel defunctorum pro libito celebrare, & in eisdem ac aliis omnibus votiuis canticum Angelorum, seu Gloria in excelsis Deo, & etiam pro libito dicere. p.510.

V. Regulares tempore Interdicti generalis possunt in suis conuentibus separatis à populo diuina celebrare alta voce, campanis pulsatis & ianuis apertis, exclusis tamen specialiter interdictis, & nominatim excommunicatis. p.512.

VI. Regularibus prætereà concessum est tempore generalis Interdicti, etiam Apostolici, publicè & solemniter Missas celebrare in diebus festis sui Ordinis: & in Octauis, ac Vigiliis eorumdem, & quibusdam aliis. p.514.

VII. Licitum est regularibus tempore Interdicti specialis eodem modo Missas celebrare, quo illis permissum est tempore generalis interdicti. p.517.

VIII. Possunt Generales regularium ex causa reducere ad minorem numerum Missas quæ vocantur Missæ dotationem, & anniuersariorum, non solùm in Capitulis generalibus, & Prouincialibus; sed etiam extra illa. p.519.

IX. Prælati generales possunt dispensando

TRACTATVS

TRACTATVS I.

DE PRIVILEGIIS REGVLARIVM IN COMMVNI.

PRÆLVDIVM.

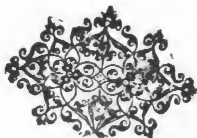

CVM omnis nostra cognitio per speciem fiat, ea priùs intellectus debet cognoscere, quæ ex primaria expressione in specie intelligibili continentur. Rerum autem naturæ communes directè nobis priùs repræsentantur, quàm singulares: vt optimè docet D.Th.l.1.cont.Gentes,c.48.iuxta illud Philosophi 1.Physic.cap.5. *Vniuersale est obiectum; intellectus & singulare, obiectum sensus.* Quapropter de Priuilegiis Regularium in hoc Opere sigillatim acturi, hunc ordinem doctrinæ sequemur, qui nobis priuilegia in communi priùs cognoscenda monstrabit: exploratâ eorum naturâ, proprietatibus, effectibus, &c. Legentis intellectus quasi manu ducatur ad specialia eorumdem Regularium priuilegia percipienda: & ex clarè cognitis, ad minùs cognita gradum faciat; quia facilior est descensus à genere ad speciem, & ab vniuersali ad singulare eiusdem obiecti. Verumtamen cùm optima cuiuscumque effectus co-

A

gnitio à ſuo principio ſemper petenda ſit; nec integrum de ramis poſſit ferri iudicium, niſi priùs inſita radici virtus dignoſcatur; vel radij Solis inueſtigari, quàm ipſius Solis natura intelligatur: Hinc fit, vt ordine debito progredientes, neceſſarium duxerimus à ſuprema Romani Pontificis in vniuerſam Eccleſiam poteſtate inchoare Tractatum, tanquam à ſolo ac generali principio, vnde legitima in Regulares priuilegia dimanârunt. Et poſtea à ſupremorum Principum, ſæcularium poteſtate in ordine ad ſacrorum Canonum & Priuilegiorum ſic conceſſorum tuitionem (ad hoc enim gladium & ſceptrum portant) illum extendere. Nec enim facilè eſt in hac parte obiter agere, aut modicum immorari, cùm ex huiuſmodi principiis fusè examinatis, Priuilegia regularibus abundè conceſſa, legitimè: nec non in publicam Eccleſiæ, licet etiam in priuatam eorumdem vtilitatem, tradita iudicanda iure meritò veniant.

DE

DE SVPREMA ROMANI PONTIFICIS IN VNIVERSAM ECCLESIAM

potestate: deque potestate Regum in ordine ad Canonum Ecclesiasticorum tuitionem.

CAPVT PRIMVM.

PROPOSITIO PRIMA.

PAPA, seu PONTIFEX Romanus, Summam, per vniuersum Orbem in spiritualibus super Episcopos, aliósque Christianos, possidet Regiminis & Iurisdictionis potestatem.

Hæc veritas, quæ in Ecclesia Catholica Sole clarior emicat, Prophetijs, Figuris, & authenticis Sacræ Scripturæ testimonijs, nec non Theologicis argumentis, vetusta, ac etiam nova Ecclesiasticæ Historiæ non interrupta serie, evidenti demonstratione probari posset. Verùm, quoniam brevitati nobis studendum est, omissis illis & alijs hujusmodi probationum generibus, illam veritatem ab omni populo Christiano adorandam, eo argumentandi modo qui à Concilijs, Pontificibus Romanis, & antiquis Patribus, totum suum robur trahit, videlicet Decisionibus, oraculis & gestis eorumdem, nisi mentis oculus legenti deficiat, satis supérque probabimus.

Conc. Nicæn. primum probationis genus inchoabit can.39. in quo sic legitur. *Ille qui tenet sedem Romæ, caput est & princeps omnium Patriarcharum, quandoquidem ipse est primus, sicut Petrus cui data est potestas in omnes Principes Christianos, & omnes populos eorum, vt qui sit Vicarius Domini nostri super cunctos populos, & vniuersam Ecclesiam Christianam, & quicumque contradixerit, à Synodo excommunicatur.* Accedit ad hanc sententiam Concilium Calcedonense: scribens enim Leoni Pontifici Romano Act.3. illum vocat *suum caput*, *cui*

Christus Ecclesiæ curam commisit. Suffragatur successivè altera definitio Cōcilij generalis Florentini sub Eugenio IV. sess. 14. præsentibus Imperatore Græcorum Palæologo, & Iosepho Patriarcha Constantinopolitano, & alijs Episcopis Græcis, cum Legatis Patriarcharum Alexandriæ, & Antiochiæ, & Hierusalem in Decreto vnionis, his verbis. *Definimus, sanctam Apostolicam Sedem, & Romanum Pontificem in vniuersum orbem tenere primatum, & ipsum Pontificem Romanum successorem esse Beati Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium totius Ecclesiæ caput, & omnium Christianorum Patrem ac Doctorem & ipsi in B. Petro pascendi, regendi, ac gubernandi vniuersam Ecclesiam à Domino Iesu Christo potestatem traditam esse.* Taceo alias definitiones Concilij generalis Lateranensis sub Innocentio III. aliorúmque Conciliorum, quas quis videre desiderabit, legat Petrum de Marca lib. 1. cap. 3. 4 5. & 6. de Concordia Sacerd. & Imper.

Secundum probationis genus ex authoritate Pontificia, & Patrum, & Doctorum deductum Anacletus Beati Petri discipulus incipiet, qui in sua tertia Epistola sic fatetur. *Sacrosancta Romana & Apostolica Ecclesia, non ab Apostolis, sed ab ipso Domino nostro. Primatum, & eminentiam potestatis insuper vniuersas Ecclesias, ac totum Christiani populi gregem obtinuit.* Ergo & Papa qui in illa sedet, eandem eminentiam possidet. Subsequitur Optatus Milevitanus Augustini amicissimus & contemporaneus, qui lib. 7. contra Parmenian., sic pronunciat. *Beatus Petrus præferri omnibus Apostolis meruit, & claues Regni cælorum communicandas cæteris solus accepit.* Finem huic generi probationis imponet D. Bernardus lib. de Consider. ad Eugenium, qui loquens de Episcopis sic ait, *Habent illi assignatos greges, singuli singulos: tibi vniuersi crediti sunt non vnus, nec modò ouium, sed Pastorum tu vnus omnium Pastor.* Quòd optimè noverat D. Cyprianus in 1. lib. Epist. c. 3. ad Cornelium Papam, dum asserit. *Hæreses, & Schismata oborta in Ecclesia, ex eo quod Episcopi supremo capiti non debitè obtemperarent.* Quo circa canonistæ, alijque doctores illum vocant ordinarium, cum omnibus illis concurentem: Episcopum vniversalis Ecclesiæ totum orbem pro diœcesi propria habentem; ac propterea vbique terrarum crucem ante se deferre, cùm Patriarchæ, & Metropolitani, ac Apostolicæ sedis Legati in suis tantùm Provincijs ante se ferant: Denique Pallio, quo Patriarchæ & Archiepiscopo in solis missarum solemnijs & in suis Ecclesijs dumtaxat vti licet, illo solum semper vti & vbique asseverant illi doctores quos copiosè citat Barbosa in praxi quæst. 3. n. 11. & quæst. 4. n. 9. & 10.

Denique probatur vltimò eadem propositio ex gestis, seu vsu illius potestatis supremæ in Pontifice Romano erga omnes Patriarchas, Archiepiscopos & Episcopos eisdem leges indicendo. Audiatur quoad hoc Concilium Nicænum cap. 39. *Veneramur secundum Scripturas, & Canonum definitionem, Romana Ecclesia Episcopum primum esse, & maximum omnium Episcoporum Nam vt cunctis ditionis suæ Nationibus imperat Patriarcha, & leges indicit: & vt à principio Petrus Christi vicarius Religionis,*

ni, Ecclesiis, cæterisque ad Christum rebus pertinentibus præfectus & rector erat. Ita ille cuius Principatus Roma est, Petro similis, & authoritate par, Patriarcharum omnium dominatum & principatum obtinet. Adstipulatur huic probationi Gregorius VII. in Apologia pro suo Concilio cap. 24. verbis sequentibus. *His autem rationibus declaratur, quod cuiusvis Episcopi parochiani potius Domino Apostolico, quam proprio Episcopo obedire debent: cum authoritas proprij Episcopi nullatenus eum ab Apostolica damnatione valeat liberare, si Apostolicis præceptis inobediens extiterit; & è contrà, Dominus Apostolicus si ei obedierit, eumdem ab omni violentia proprij Episcopi facillimè poterit defendere; videlicet, & ipsum Parochianum eius ditione penitus emancipare, & Episcopum ab iniuria per correctionem & damnationem Apostolica auctoritate refrænando. Attendat sanè cuiusvis Episcopi subditus, ne vel proprio Episcopo contra Apostolica præcepta obediat in aliquo, cùm sanctus Gregorius Archidiaconum Salonitanum in locum Honorati iam depositi, eò quòd proprio Episcopo se in locum illius ordinari post Apostolicam prohibitionem obedierit.* Fusiùs hanc doctrinam prosequitur idem Gregor. vt habetur in 2. parte, tom. 3. Conciliorum per Binium, in qua hæc Apologia ad longum refertur. Taceo sacros Canones qui & responsis, decisionibus, & sententijs Romanorum Pontificum in causis ad ipsos per appellationem, tum ab Episcopis, Archiepiscopis, Primatibus, Patriarchis; tum ab alijs totius Orbis Christianis delatis referta sunt. Omitto Ecclesiasticam Historiam in qua, & restitutiones Episcoporum in suas sedes Episcopales, eorumdem, & aliorum Prælatorum depositiones per Romanos Pontifices, sæpiùs factæ, à testibus omni exceptione majoribus memorantur.

Quæ omnia Spiritu sancto inspirante à Concilio Trident. edocta sunt, 1. in sess. 24. de Reform. c. 1. docetur, Romanum Pontificem Ecclesiæ Pastorem vniversalem existere, ac propterea in ipso residere potestatem providendi Ecclesiæ vniversali de Pastoribus particularibus. Accipe verba Concilij. *Vt beatissimus Romanus Pontifex, quam sollicitudinem vniversa Ecclesia, ex muneris sui officio debet, eam hic potissimum impendat, vt bonos maximè atque idoneos Pastores singulis Ecclesiis præficiat, idque eò magis quòd ovium Christi sanguinem, quæ ex malo negligentium & sui officij immemorum Pastorum regimine peribunt, Dominus noster Iesus Christus de manibus eius sit requisiturus.*

2. Declaratur, ad Romanum Pontificem spectare gravium causarum Episcoporum cognitionem, ipsúmque illorum supremum judicem existere, sic enim loquitur eadem sess. cap. 5. *Causæ criminales graviores contra Episcopos, etiam hæresis, quæ depositione, & priuatione digna sunt, ab ipso tantùm Romano Pontifice cognoscantur, & terminentur. Quod si huiusmodi sit causa vt extra Romanam curiam sit committenda, nemini prorsus committatur, nisi Metropolitanis aut Episcopis à Beatissimo Papa eligendis. Hæc verò commissio specialis sit, & manu sanctissimi Pontificis signata, nec iis plus tribuant, quam vt solam facti instructionem sumant, processumque conficiant, quem statim ad Romanum Pontificem transmittant*

reseruata eidem Sanctissimo sententia definitiua.

3. Præcipit Episcopis Romano Pontifici obedientiam præstare, his verbis. *Nec non veram obedientiam summo Romano Pontifici spondeant, ac profiteantur.*

4. Denique sess. 25. de Reformat. cap. 21. volens in summo Pontifice summam supra vniversam Ecclesiam ostendere potestatem sic terminat. *Quæ in hoc sacro Concilio statuta sunt, declarat ita decreta fuisse, vt in his salva semper Apostolicæ sedis authoritas sit, & esse intelligatur.* Claudo hujus veritatis probationem per quædam capita decerpta ex Epist. ad Pelagij II. quæ reperitur tom. 2. Epist. Roman. Pontificum de anno 587. in qua post damnatum Concilium Cõstantinop. à Ioanne ejusdem loci patriarcha eo fine congregatum vt in eo titulum Episcopi vniversalis assumeret: hunc titulum sibi deberi vt Petri successori, 1. affirmat. 2. ad nullum præter Pontificem Romanum spectare Concilij generalis convocationem, 3. Minatur excommunicationem Patriarchis Orientis, si ea quæ dictus Ioannes temerariè præsumpserat, ipsi tentârunt, ac etiam eadem Ioanni nisi mentem in melius mutet, 4. Ecclesiam Romanam omnium aliarum Ecclesiarum à Christo fuisse institutam. 5. Vsum & consuetudinem Patriarcharum Orientis fuisse sedem Apostolicam in suis negotijs consulere & ejus judicium expectare, sicut etiam omnium aliorum totius vniversi, & prædecessores Ioannis per suam fidei professionem in scriptis primatum Pontificis Romani apertè declarârunt. Et alia quæ lector legere poterit, expressè affirmat. Posset hæc veritas probari alijs Pontificum Romanorum, Patrum, & Doctorum Ecclesiæ testimonij propè infinitis, sed ob brevitatis studium supersedeo. Si prius dixero in testimonium filius supremæ Papæ potestatis, perpetuis temporibus Papæ auctoritate non solum fuisse celebrata, sed etiam confirmata, & reprobata concilia prouincialia, & generalia. Quòd si aliquando convocata fuerunt mandantibus Imperatoribus, hoc factum fuit Pontificum Romanorum auctoritate; Quod si semel hoc tentavit Theodosius anno Christi 449. hoc vsurpatorio jure fecit, vt optimè post alios notat Baron. ad illum annum. Superest impræsentiarum, vt quibusdam objectionibus adversùs præfatam veritatem summatim Respondeamus.

1. Vnus frater alteri semper est æqualis, sed Episcopi sunt fratres Papæ: Ergo sunt æquales illi. Ergo Papa non habet Dominationem & Iurisdictionem in Episcopos: Respondetur, Episcopos esse fratres Pontificis, quatuor modis intelligi posse.

1. Naturæ conformitate, & sic verum est, quòd non solùm Papa, verùm etiam Christus, qui fuit Deus & homo, non confunditur omnes homines fratres vocare, dicens *Nomen tuum nunciabo Fratribus meis.*

2. Meriti æqualitate, & similiter sic verum est, quòd sicut dignitati & principatui Petri non derogatur, licet quis asserat aliquem Martyrem, vel Confessorem esse illi Fratrem, vel æqualem in merito: sic etiam non præiudicatur Papæ quod Episcopi dicantur Fratres Papæ, vtpotè in merito æquales. Vnde dicitur, 2. q. 7. c. *Puto*, ex Aug. l. 2. de Bapt.

contra

contra Donat. 1. *quod sine vlla sui contumelia Cyprianus Episcopus Apostolo Petro comparatur, quantum attinet ad Martyrij coronam.*

3. Potest intelligi ordinis dignitate, sic Episcopi dicuntur Fratres Papæ, suntque illi æquales: quod tribus rationibus ostenditur. 1. Omnis dignitas Ordinis vel respicit characteris impressionem, vel characteris perfectionem: nam characteris impressio fit in septem ordinibus, aut secundùm aliquos doctores in tribus tantum; quia in quolibet ordine imprimitur character; in Episcopali verò licèt non imprimatur character, licet iuxta quosdam in illo etiam imprimatur, perficitur tamen character iam impressus, vt per talem perfectionem possit Episcopus, qui est perfectus sacerdos, similes generare. Sed omnes Episcopi habent characteris impressionem, & ejusdem perfectionem: ergo omnes Episcopi æquales sunt Papæ in potestate ordinis.

Secunda ratio est, omnes Apostoli simul cum Petro æqualiter receperunt potestatem ordinis à Christo, nec talis potestas ordinis singulariùs fuit data Petro, quàm aliis discipulis; sed Apostolos repræsentant Episcopi, sicut Papa Petrum: Ergo omnes Episcopi sunt æquales Papæ in potestate ordinis, sicut omnes Apostoli æquales fuerunt Petro in prædicta potestate. Vnde dicitur xxi. distinct. cap. *in nouo Testamento*, quod *cæteri Apostoli cum eodem Petro pari consortio honorem, & potestatem acceperunt.* Quod est verum quantum ad ordinem, & ratione consecrationis, non ratione administrationis, vt Glossator notat super dicto verbo.

3. Ratio quia consideratione Ordinis & Officij eisdem titulis, quo Pontifices Romani decorantur, vocantur enim summi Sacerdotes, Papæ, & Sanctissimi, & Clemens Papa lib. 2. constitut. Apostol. cap. 30. sic de illis *in singulari loquitur, Episcopus est post Deum Pater vester, his Princeps & Dux & Rex vester. Denique is terrenus Deus post Deum cui à vobis honor debetur.*

4. Et vltimò potest intelligi, Episcopos esse Fratres seu æquales in iurisdictionis paritate, & sic non est verum, Episcopos esse Papæ Fratres seu æquales Papæ; quoniam hi vocati sunt tantùm in partem sollicitudinis & administrationis: solus autem Papa habet vniuersalem administrationem in toto orbe. Vnde dicit Chrysostomus in homilia super Ioannem, quòd *Christus Iacobum localiter in vno loco Prælatum determinauit, sed Petrum totius orbis ordinauit Magistrum & Doctorem.* Et idem super Act. Apostol. pronunciat, quòd *Petrus à Filio super omnes, filii potestatem accepit, non vt Moyses in gente vna, vel in vno populo, sed in vniuerso orbe terrarum.* Ac propterea tantùm abest, vt Episcopi sint Papæ Fratres, seu æquales; quinimò Papa est caput & pater Episcoporum sicut & Christus & Petrus in hoc fuit, caput & Papa Apostolorum: vt Cyrillus in libro Thesaurorum docuit cùm dixit, quòd *Apostoli in Euangeliis & Epistolis affirmauerunt in omni doctrina Petrum esse loco Domini, & eius Ecclesiæ regimen tenere, dantes eidem in omni Capitulo & Synagoga, & in electione, & confirmatione, cui, scilicet Petro, omnes iure diuino caput inclinant, & Primates mundi tamquam ipsi Domino IESV obediũt.*

2. Objectio desumitur ex Epistola ad Hæbræos.cap. 7. vbi dicitur, *Absque vlla contradictione verum est, quòd semper qui minor est, à maiori benedicitur.* Sed Papa benedicitur, & consecratur ab Episcopo Ostiensi: Ergo videtur, quòd non solùm Hostiensis Episcopus sit Papæ æqualis, sed etiam quilibet sit Papa maior in potestate, si illum benedicat.

Respondetur, Quòd nullatenus inconueniens est, Hostiensem & alios Episcopos esse aliquo modo maiores Papa, quia si aliquis Diaconus eligatur in Papam, simplex sacerdos erit maior illo, quantùm ad characteris impressionem, & simplex Episcopus erit maior illo quantùm ad eiusdem characteris perfectionem, totumque illud contingit, quia talis potestas ordinis non competit Papæ, nisi inquantum est sacerdos, vel Episcopus, aut aliquo ordine insignitus; vnde poterit esse verus Papa habens plenam administrationem, & iurisdictionem in totam Ecclesiam, & tamen carebit omni potestate ordinis: quia si est Diaconus, carebit potestate sacerdotali, & Episcopali, nisi consecretur. Sic etiam potest dici de Episcopo Ostiensi consecrante, & de confessore eumdem absoluente; ministerialiter enim aliquid operantur in Papa, ille consecrationem, hic absolutionem, non sua, sed eiusdem Papæ auctoritate; ac propterea secundum quid maiores Papa dicuntur, quod non est inconueniens, vt manifestum est.

3. Objectio. ille est maior alio in potestate, qui potest in aliquem effectum influere, in quem alius non potest: sed Imperator in multos effectus influere potest, in quos non potest Papa, vt leges condere, quibus ipse Papa vtitur, & iudicia sæcularia exercere: ergo Imperator maior est Papa in potestate.

Respondetur, dicendo quod dicit Apostolus ad Corinth. *Ad iudicia & litigia determinanda contemptibiles de Ecclesia debēt eligi*, per hoc enim quòd Imperatores & Reges leges condunt, per quas litigia & iudicia determinantur, non habetur, quòd ipsi sint maiores; sed potiùs contemptibiliores, & inferiores in Ecclesia, vt dicit Cyprianus, & ponitur 10. distinct. cap. *Quoniam quidem* Quia Christiani Imperatóres pro æterna vita Pontificibus indigent; Pontifices verò pro cursu rerum temporalium tantummodò legibus Imperialibus vtuntur, ne seruientes Deo implicent se negotiis sæcularibus. Maior autem est potestas Papæ potestate Regum & Imperatorum, duplici saltem titulo: quia sicut dicit Ambrosius, & habetur distinct. 96. cap. *Deo sunt quippe*, *Aurum non tam pretiosus plumbo, quàm regia potestate est, ordo sacerdotalis; videmus enim colla Regum, & Principum submitti genibus sacerdotum, & ab eis benedici, & inungi: & secundum Apostolum ad Hebræos 7. sine vlla contradictione verum est, quòd semper quod minus est, à meliori benedicitur.* 2. Majoritate causalitatis, quia potestas Papæ omnem aliam potestatem examinat, iudicat, & illam etiam confirmat; vnde dicitur, distinct. 22. quòd. *Cuiuslibet ordinis dignitatem, & potestatem Romanus Pontifex habet instituere, & confirmare.* Papæ autem potestas à nemine examinatur, iudicatur, & confirmatur, vt eadem distinctione habetur.

Quartò si Papa esset omnibus Episcopis superior, non posset ab Episcopo excom-

excommunicari, sed potest vt de facto Leo à Dioscoro Alexandriæ Episcopo excommunicatus fuit 449. Respondetur Papam ab Episcopo, & ab Episcopis congregatis non posse excommunicari, factum autem Dioscori implissimi Episcopi reprobatum fuit, non solum ab Episcopis Catholicis, sed etiam ab hæreticis illius temporis Dioscori hæresum sequacibus, vt post Theodor. notat 1.

Denique vltimò obiicitur, Pontificem Romanum suam iurisdictionem spiritualem exercere in Episcopos cæterósque Christianos, non vt Papam, seu Pastorem vniuersalem Ecclesiæ, sed vt Patriarcham, & vt caput particulare Occidentalis Ecclesiæ; sicut Patriarcha Constantinopolitanus in Ecclesiam Orientalem suam iurisdictionem spiritualem exercet, hábetque cum Papa æqualem, sicut etiam eam habet Patriarcha Alexandrinus.

Antequam huic objectioni, quæ ferè nullius est momenti, respondeamus, quædam de Patriarchalium Ecclesiarum, & Patriarcharum institutione, natura, dignitate, & officio notanda sunt, ac 1. Quòd Ecclesia Patriarchalis impropriè & propriè reperitur sumpta apud auctores antiquos: impropriè sumitur à Socrate in Histor. Ecclesiast. li. 5. cap. 8. Cassiodor. Epistol. libr. 6. Epist. 15 & Greg. Turonens. in histor. lib. 5. ca. 20. Qui Ecclesiam Primatialem & Metropolitanam vocant Patriarchalem, & Primatem ac Metropolitanum Patriarcham, vt de Ecclesiis Aquiliensi & Lugdunensi & earum Episcopis narrat Baronius post alios ad annum 570. Propriè autem illa Ecclesia vocatur Patriarchalis, quæ sub vna iurisdictione & territorio habet subditas Ecclesias primatiales, Metropolitanas, Archiepiscopales, & Episcopales: & hic propriè Patriarcha dicitur, qui huiusmodi Ecclesiarum præfectos subditos habet, c. *Antiqua*, de Priuileg. Et hanc differentiam optimè agnouit Cuiacius Parat. in lib. 1. Codic. tit. De sacrosancta Ecclesia, cum ait hisce terminis: *Lex Imperialis separat priuilegium Patriarchicum, & Priuilegium Metropolitanum.* Quocirca Ecclesia Antiqua non agnouit nisi tres Patriarchales Ecclesias tempore Apostolorũ, institutas trésq; Patriarchas illis præfectos, & duas alias supernumerarias, duosque Patriarchas supernumerarios, licet tunc temporis plures essent Ecclesiæ Metropolitanæ & Archiepiscopales, vt Cæsarea, quæ Metropolis erat Hierosolymitanæ, sicut testatur Iustinianus Imperator Nouell. 123. & Greg. Magnus Epist. libr. 2. Epist. 37. qui quinarium illum numerum expresse, & specificè assignant.

Potestas autem Patriarchæ est 1. suam Diœcesim regere, deinde Prouincias sibi subditas, cap. fin. de Confirmat. vtili. Ad illius autem potestatem nequaquam spectat cognoscere de causis maioribus, & de iis quæ Ecclesiam vniuersalem respiciunt, vt sunt causæ fidei, consuetudines vniuersalis Ecclesiæ, ac causæ finalis depositionis Episcopi, quorum iudicium ad Romanum Pontificem spectat, sicut & cognitio causæ personalis Patriarchæ, vt supra diximus, & inferiùs etiam dicetur.

Notandum est 2. Petrum in distributione iurisdictionis spiritualis sequutum fuisse ordinem iurisdictionis tem-

poralis à Romanis institutæ, vt sic facilius inter subditos & Prælatos Ecclesiæ communicatio haberetur, quem ordinem alij Pontifices successiuè sequuti fuerunt. Sicut ergo in quibusdam ciuitatibus Imperij præcipua tribunalia jurisdictionis temporalis erant constituta, à quibus cætera pendebant; ita in illis eisdem ciuitatibus præcipuas sedes jurisdictionis spiritualis, quas Patriarchales nuncupat Ecclesia, Petrus instituit. Tres autem erant ciuitates præcipuæ in Imperio Romano; quod præter Imperium Occidentis, constitutum erat ex duobus aliis Imperiis, Orientis scilicet, & Ægypti. Quarum vna dicebatur Alexandria, quam Dion. Chrysost. Orat.32. vocat secundam sub sole vrbem, quæ sedes erat Imperij Ægypti, & aliarum circumuicinarũ regionum; posteà in Præfecturam Ægypti redacta; Altera Anthiochia, quam Iosephus de Bello Iudaic.lib.3. cap.3. vocat tertiam orbis Romani vrbem; & D.Chrysostō. hom.5. ad pop. Antioch.caput & matrem vrbium Orientis, quæ erat caput & sedes particularis Imperij Orientis: videlicet Imperij Asiatici: Posteà in præfecturam Syriæ, & aliarum prouinciarum Orientis mutata: Tertia, Roma nuncupatur, quæ erat Occidentalis Imperij caput & sedes: Et hæ tres vrbes in Imperio Romano præcipuæ hunc inter se habebant ordinem, vt primum locum teneret Roma; secundum Alexandria, & tertium Antiochia; à quibus omnes aliæ Imperij Romani vrbes & loca penderent:& duæ vltimæ Romæ subordinarentur, vtpote capiti quoad jurisdictionem temporalem totius Orbis. Ea propter cùm Ecclesia primas suæ originis radices in Asia fixerit, & Antiochia illius Imperij esset sedes, Petrus suam jurisdictionis spiritualis in omnes alias illius Imperij sedes, seu Ecclesias, sedem posuit: in qua, aut in Ecclesiis vicinis septem annis sedit. Cúmque primordia fidei in vniuersum orbem dilatarentur, Romam petrexit, ibique sedem suam Episcopalem, quæ totius Occidentis Ecclesiis præesset, collocauit, in eaque 25. annis sedit. Verùm animaduertendo quòd Oriente & Occidente de Sedibus principalibus prouisis Alexandriæ, Imperij Ægypti capiti quod meridiem aspicit, non prouiderat, ideò in illa per Marcum dilectum discipulum sedem principalem collocauit: ac sic factum est, quòd illa sedes Patriarchalis cum aliis duabus vna tantùm sedes Petri existeret, vt post D.Gregor.lib.6.Epist.sententiam docet Hincmarus in op.55.cap.16.

Notandum 3. Petrum tribus annis post sedem suam Romæ positam, Ecclesiæ Anthiochenæ cessisse, & in locum suum Euodium suffecisse; ac ita duos Patriarchas in illis partibus Orientis propriè nuncupati & Orientis meridionalis extitisse, Marcum Alexandriæ, & Euodium Anthiochiæ: Illumque dignitate maiorem, licet institutione posteriorem: quia maior vrbs Alexandria, & dignitate temporali præstantior, quam Anthiochia. Et in Occidente tertium Patriarcham, videlicet Petrum, qui ideo maior duobus alij Patriarcha, quia aliis duabus vrbibus maior Roma, & præstantior, & Petrus qui in illa sedebat cæteris potestate excellentior existebat.

Notandum 4. Petrum vltra Patriarchalem,

chalem præeminentiam in omnes Ecclesias Occidentis, vniuersalem quoque præfecturam, tum in dictas Occidentis Ecclesias, quam posuit Romæ, tum etiam in Patriarchales Alexandriæ & Anthiochiæ, cæterásque totius Orbis Ecclesias constituisse, imitatum Romanorum Politicam, quæ erat, vt præfectus Romæ in potestate æqualis & primus, inter præfectos Ægypti & Orientis existens haberet insuper vt tamquàm Imperij Romani vicarius, & Caput Senatus, eisdem cæterisque totius Orbis superiorem gereret, deque illorum causis, judiciis & personis cognosceret, illisque leges & pœnas, quando ferret necessitas, imponeret, Ac propterea cum ipse Petrus, non solùm Episcopus seu Patriarcha, sed etiam caput & superior totius Ecclesiæ existeret: non sibi solam sedem Episcopalem, sed etiam sedem Capitis vniuersalis Romæ constituit, è qua non solùm vt Patriarcha, seu Episcopus Romanus sibi subditas Occidentis Ecclesias regit, sed etiam omnes totius orbis Ecclesias, earumque præfectos, leges pronunciat, responsa mittit, Episcopatus erigit, diuidit & vnit, Episcopos, Archiepiscopos, Primates & Patriarchas creat, illisque jurisdictionem impartitur: & quando opus est, aufert, corrigit, destituit, restituit, causas judicat, controuersias super fidei & morum dogmatibus ortas dissoluit, & terminat, cæteraque peragit in sua persona aut suis successoribus, quæ ad vniuersalis Ecclesiæ summum Pastorem spectant: vt latè probat Cardinalis Duperron in Replica ad serenissimum Regem Angliæ, cap. 30. & aliis, adjectis insuper ad confirmationem quamplurimis Conciliorum generalium in oriente, & occidente celebratorũ, Patriarcharũ orientis Patrum Latinorum & Græcorum, Edictorũ Imperialis potestatis, & aliorũ illius temporis auctorum authenticis probationibus & testimoniis. Idem etiã probat Baronius ad annum Christi 39. & in Martyrol. annotat, die 20. Octobr.

His prænotatis & suppositis, objectioni directè respondetur. 1. Gratis, & sine probatione obiici, Pontificem sua jurisdictione vti in vniuersam Ecclesiam, quatenus Patriarcham: nam illa vtitur, vt Petrus, cuius successor est, eâ vsus fuit, videlicet summus Pastor vniuersalis Ecclesiæ, vt vicarius Imperij Christi, & vt Senatus Apostolici caput. Non nego, tamen quin Pontifex Romanus suam jurisdictionem exerceat tamquam Patriarcha, seu Episcopus Romanus, si illud nomen idem significet quod nomen ac etiam si velis, Papæ; vt verus Patriarcha intra territorium sui Patriarchatus, vt solet exercere Romæ quatenus Episcopus Diœcesis Romanæ; dummodo hanc superioritatem non separes à superioritate capitis vniuersalis Ecclesiæ. Quid enim vetat, vt quis duobus titulis suam jurisdictionẽ exerceat. Illa autem jurisdictio, non habet ęqualẽ: ac propterea iurisdictio, quâ potiuntur Patriarchæ Alexandrini & Constantinopolitani est illi maximè inferior, & ab illa participata, & dependens in fieri, & in conseruari, vt manifestè constat ex Concilio Constantinopolitano, quod est sexta Synodus generalis, in quo hæc propositio Papæ facta fuit, quæ habetur distinctione 23. cap. 6. *Renouantes sancti Constantinopolitani Decreta Concilii, petimus, vt Constantinopo-*

litani Decreta Concilii petimus, vt Constantinopolitana Sedes similia priuilegia quæ superior Roma habet, accipiat, nec non in Ecclesiasticis rebus magnificetur, vt illa: sed hæc secunda post illam existens prius quam Alexandrina sedes numeretur, deinde Antiochena, & post eam Hierosolyma. Decretum autem alterius Concilij Constantinopolitani præcedentis fertur his verbis. *Constantinopolitanæ ciuitatis Episcopum habere oportet Primatus honorem post Romanum Episcopum, propterea quòd sit noua Roma.* Refertur c 3. præfatæ distinct.

Ex quibus manifestum est, 1. Potestatem Patriarchæ Constantinopolitani habere suam originem à Papa, cum ab illo postulata fuerit, & ab eodem concessa, ac quòd sedes Romana sit prima, & illa secunda, atque sedi Romanæ inferior.

2. Potestatem eandem quæ in Petro residebat, in Pontifice Romano existere, cùm Constantinopolitano Patriarchæ locum secundum inter Patriarchas dedit, quem tamen Petrus Alexandrino antea concesserat.

3. Successores Petri regulam quam Petrus in constituendis Patriarchis, & eorumdem inter se præcedentiis tenuerat, etiam sequutos fuisse; cùm secūdas Constantinopolitanæ Ecclesiæ dederint: causam assignando videlicet, quòd esset noua Roma: Id est, maior post Romam vrbs.

Ad illud verò quod de Alexandrino Patriarcha decernitur in Concilio Nicæno, can. 6. videlicet, quòd *Antiqua consuetudines seruata in Ægypto, Lybia, & Pentapoli perseuerent: videlicet, quòd Episcopus habeat potestatem omnium rerum, quia hanc etiam potestatem ex consuetudine habet Episcopus Romanus*, quod etiam asseritur de Constantinopolitano, *eadem auctoritate pollere, ac Papam.*

Respondetur, Huiusmodi decretis nihil aliud decerni præter æqualitatem potestatis inter illos tres Patriarchas, quatenus Patriarchas, videlicet vt possent recipere appellationes omissis mediis, sicut Patriarcha Romanus, deponere non vltimè Episcopos, & alia huiusmodi exercere, quæ solita erant Patriarchæ Romano. Non verò æqualitatem potestatis inter dictos duos Patriarchas, & Romanum, quatenus caput vniuersale totius Ecclesiæ: Vt optimè notat Cardinalis Duperron in dicta Replica cap. 32.

Instabis, Patriarchatuum institutionem non à solo Petro fuisse factam, sed ab eodem conjunctim cum Apostolis, quibus hæc facultas, sicut & singulis eorumdem, coniunctim aut separatim faciendi Episcopos à Christo concessa fuerat. Vnde Apostoli vnà cum Petro in Ecclesia Hierosolimitanâ, quæ non nisi in Concilio Calcedonensi in Patriarchalem euecta fuit, Iacobum fratrem Domini Episcopū instituerunt. Ergo nō est verum, quòd Papæ iurisdictio præcisa ab Apostolorum iurisdictione in omnem Ecclesiā exercenda extendatur.

Respondetur, Fictitiā esse in Apostolis illam ad Patriarchatus instituendos potestatem, cùm, tum ex sacris Litteris, cùm ex Conciliis, Patribus, & Doctorum testimoniis, de contrario constet, vt supra ostensum est; sicut de institutionibus Episcoporum per vniuersum Orbem à Petro, Petrique successoribus factis. Sicq; aliqui Apostolorum aliquē

Epis-

Episcopum instituerunt, vt Paulus Cretensem; hoc Petri authoritate factam fuisse, sicut hisce temporibus ab Episcopis: auctoritate Papæ Episcopus instituitur.

Ad illud de Iacobo per Apostolos cum Petro instituto Hierosolymis Episcopo, dicendum est, id factum fuisse Petri præsentis authoritate, de consilio & assensu Apostolorum ibidem etiam præsentium, eo modo quo Pontifex Romanus consilium, & assensum Cardinalium Romæ præsentium in iisdem institutionibus, aliisque grauissimis Ecclesiæ negotiis adhibet: non vt effectum sortiantur, sed vt decentiùs, & solemniori modo fiant. Et ita Chrysostomus hom. 87. in Ioann. factum testatur, dum sic loquitur, *Si quis à me percunctaretur, quomodo Sedem Hierosolymitanam Iacobus accepit, responderem ego, hunc totius Orbis magistrum præposuisse Petrum.* Quocirca optimè Nicolaus Papa secundus, vt habetur distinct. 21. cap. 1. de Ecclesiæ Romanæ ad hunc effectum authoritate, sic definit, *Omnes siue Patriarchæ cuiuslibet apices, siue Metropoleon Primatus, aut Episcopatum cathedras, vel Ecclesiarum cuiuslibet ordinis Dignitates instituit Romana Ecclesia.*

Instabis: Esto, Petrum non dumtaxat Romanum Patriarcham extitisse, sed etiam caput, seu Ecclesiæ vniuersalis prælatum: non posse tamen negari, quin vnà cum illo Apostoli eandem Ecclesiam rexerint: quinve fuerint illius capita, quemadmodum Petrus caput extitit. Quod etiam quidam Patres de Paulo arbitrantur, quem caput Ecclesiæ vnà cum Petro affirmant, ac propterea Pontificem Romanum simul cum Episcopis esse caput Ecclesiæ, illamque tegere, cùm illis maiori potestate minimè polleat.

Respondetur, Hanc instantiam monstrum in Ecclesia inducere, à quo veritas Catholica summoperè abhorret, quæ contrariam docet; vt in principio propositionis probatum est: non enim aliis Apostolis dictum est à Christo, *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.* In quibus verbis Gelasius in decret. de Apocryphis scriptoribus, Primatum Petri, & Ecclesiæ Romanæ firmat his verbis. *Sancta Ecclesia Romana, Catholica, & Apostolica cæteris Ecclesiis prælata non fuit constitutionibus Synodicis, sed primatum obtinuit voce Domini nostri, & Saluatoris, cum dixit, Tu es Petrus & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.*

Atque hanc sententiam Gelasij Imperatores Theodosius & Valentinianus approbarunt, Nouell. Theodos. tit. 24. ad calcem Cod. Theod. sequenti decreto. *Primatus sedis Apostolicæ stabilitus fuit Petri merito, qui est Princeps Episcopalis societatis dignitate vrbis, & sacra auctoritate, Synodi.* Nec verba in hoc Decreto Imperiali addita detrahunt præfato Gelasij decreto, cùm 1. addunt, quòd vrbis dignitate illa sedes. Primatum obtinuit, quoniam non omnes causas primatu Gelasius expressit, nec hanc exclusit. Nec insuper cùm 2. adiungunt, quòd authoritate Synodi stabilitus fuit ille primatus; quoniam insurgentibus in huiusmodi veritatem Hæreticis, Ecclesia in concilio congregata, hunc primatum antea firmiter stabilitum, ad eorumdem contumaciam retundendam, talem declarauit. Ex quibus vis obiec-

ctionis manifeſtè eluditur. Si enim Apoſtolici magiſterij Petrus princeps conſtitutus eſt, alij Apoſtolici eiuſdem poteſtatis cum illo capita, & principis nequaquam eſſe poſſunt.

Ad illud autem quod aliqui Patres de Paulo affirmant, reſpondendum hoc eſt, Patres Paulum nominaſſe caput Eccleſiæ, non quòd eſſet illius caput cum Petro, quoad iuriſdictionem, ſed quoad conſilium; quo Petrus non coactus, ſed volens continuò vtebatur; ac etiam quoad eminentem ſcientiam, & donum verbi Dei annunciandi, quibus vniuerſam Eccleſiam docebat, & illuſtrabat; ac propterea vas electionis, & Doctor Gentium vocatus. Hanc reſponſionem aſſiſtente ſpiritu ſancto Innocentius X. in cathedra Petri nunc ſedens optimè fundauit, cùm 24 Ianuar. 1647. duo ſuprema capita, quæ vnum efficerent nuſquam fuiſſe in Eccleſia, ſed vnum dumtaxat declarat; ac propterea propoſitionem illam, Petrum & Paulum fuiſſe ſimul vnum ſupremum caput Eccleſiæ, hæreticam pronunciat, Decreto in fine cap. primi tract. de Hierarch. referendo.

Ex quibus omnibus concluditur, 1. Petrum perſonaliter, & non coniunctim cum Paulo & Apoſtolis Eccleſiæ caput extitiſſe: ac ex conſequenti Pontificem Romanum eiuſdem Eccleſiæ caput perſonaliter, & non coniunctim cum Epiſcopis exiſtere, ac independenter ab eiſdem ſuam juriſdictionem in vniuerſam Eccleſiam ſuprema poteſtate exercere.

Colligitur 2. meritò multis nominibus ſupremam poteſtatem oſtendentibus decorari quæ numero ſunt quindecim, videlicet, *Papa Pater patrum Chriſtianorum Pontifex, ſummus ſacerdos Princeps ſacerdotum, Vicarius Chriſti Caput corporis Eccleſiæ, Paſtor ouilis Domini, Pater & Dominus omnium fidelium, Rector domus Dei, Cuſtos vineæ Dei, Sponſus Eccleſiæ, Præſul Apoſtolicæ ſedis, & Epiſcopus vniuerſalis.*

Vnde non abſque ratione Bernardus li. 3. de conſiderat. ad Eugenium Papam ſic loquitur: *Age indagemus adhuc quis ſis, quis eſt ſacerdos magnus princeps Epiſcoporum, tu hæres Apoſtolorum, tu primatu Abel, gubernatu Noë, patriarchatu Abraham, ordine Melchiſedech, dignitate Aaron, auctoritate Moyſes, iudicatu Samuel, poteſtate Petrus, vnctione Chriſtus*: & lib. 4. in fine, ob illius eandem poteſtatem. illum nominat *Chriſtianorum ducem, paſtorem plebeium, vltorem ſcelerum, malorum metum, malleum Tyrannorum, regum patrem, legum moderatorem, Canonum diſpenſatorem, ſal terræ, orbis lumen, ſacerdotem Altiſſimi, Vicarium Chriſti, Chriſtum Domini, Deum Pharaonis.*

PROPOSITIO II.

QUÆCVMQVE Decreta à Papa emanata, ſiue ſint Bullæ, ſiuè Breuia, Reſcripta, viuæ vocis Oracula, Signaturæ, & alia huiuſmodi quocumque nomine nuncupentur, extra Concilia, & ius commune vagantia, eadem vi pollent, ac Canones in dictis Conciliis, & Iure Inſerti.

Diverſis variiſque litteris, & modis extra Concilia & jus commune ſuam voluntatem, ſuaque præcepta Chriſtianis

nis populis Romanus Pontifex explicat: vel enim oretenus aliquid decernit, aut præcipit, & hoc vocatur viuæ vocis oraculum; vel privata signatura, subscribendo alicui scripturæ, per se aut per suum delegatum sine sigillo, & hoc signatura simplex appellatur; vel per litteras publicas Secretarij sui Syngrapho subscripta, & annulo Piscatoris Munitas, & illa scriptura vocatur Breve: & si sit responsum Pontificis, vocatur etiam Rescriptum, vel per litteras sub plumbo expeditas, & tunc hæ litteræ Bullæ nuncupantur. Potest tamen Bulla, Breve, & signatum nomine Rescripti quasi recte scripti nuncupari, vt communiter fit. Quæ omnia, & plura alia Romani Pontificis Edicta in re quidem vnum sunt; nomine autem & solemnitate, ac etiam vi in foro externo differunt; licet aliquando pro eodē sumantur, vt nos in toto hoc opere servabimus, quoad Bullas, Brevia, & Rescripta, quæ nomine Bullæ per nos vsurpabuntur.

His positis probatur propositio nostra ex Nicolai Papæ generali decisione, in Epistola directa ad Archiepiscopos & Eiscopos per Gallias constitutos, inserta, distinct. 19. cap. Si Romanorum. In qua post multas graves & diversas rationes ad id probandum adductas, sic verbis sequentibus concludit. *His ita fauente diuina gratia pralibatis, ostendimus, nullam differentiam esse inter illa decreta qua in codice Canonum habentur, sedis Apostolica prasulum, & ea qua pra multitudine vix per se singula voluminum corpora reperiuntur, cum omnia, & omnium pradecessorum suorum Decretalia constituta, atque decretales Epistolas quas Beatissimi Papa diuersis temporibus ab vrbe Roma dederunt, venerabiliter fore suscipiendas, & custodiendas eximios Prasules, Leonem scilicet & Gelasium, mandasse probauimus.* Adjunge huic decisioni sententiam Agathonis Papæ eadem distinct. cap. 2. *Sic omnes Apostolica sedis sanctiones accipienda sunt, tanquam ipsius diuini Petri voce firmata sint.*

Rationes affert Nicolaus suæ Decisionis, quarum sequentem dumtaxat referam, quæ sic habet. *Quoniam sicut sacra Scriptura eandem vim legis habet, ac Decretum in corpore Iuris insertum, quoad illam scripturam declarat, licet illa in eodem corpore non inferatur: Sic leges Pontificia eandem vim habebunt ex decretis pracedentibus, licet in illo non sint inserta,* & meritò; quod enim aliqua lex in corpore Iuris, vel concilijs inseratur, vel per Bullam, aut Breve expediatur, aut scribatur, per accidens est ad naturam legis, alioquin lex Christi dictata, & non scripta ante mortem suam, & traditiones, non fuissent leges & Canones.

Quapropter optimè Pontifex Leo IV. in parte 5. Decreti, cap. 35. loquens vniversaliter de omnibus à Papa emanatis, quæ diversis nominibus vocantur, videlicet *dogmata, mandata, sanctiones, interdicta, vel decreta*, illa omnia paris efficaciæ, & virtutis declarat, vt inferiùs videbitur, dum ipsius Decretum referemus. Et hæc dicta sint pro foro interno. Nam aliter judicandum est in foro externo, præponderat enim jus commune, concilijs; concilia bullis; bullæ, brevibus; & brevia, signaturis; signaturæ autem, viuæ vocis

oraculis, Imò hæc duo vltima in pluribus locis vix locum habent; sicut nec etiam brevia. De quibus omnibus agunt Iurisconsulti: In hoc tamen Regno Galliæ brevia, vt plurimùm, sicut bullæ recipiuntur.

PROPOSITIO III.

DECRETA à Sacris Cardinalium Congregationibus Romæ emanata, non æquiparantur Canonibus, aut Bullis, & Breuibus, & cæteris de quibus in præcedenti propositione egimus: etiamsi per viuæ vocis oracula, Bullas, vel Breuia confirmata sint.

Hanc veritatem quoad primam partem, facile probabit hæc ratio deducta ex natura legis: quæ talis est, vt à potente fiat, & ipsius authoritate promulgetur. Sed hæc decreta à potente condere legem non feruntur, nec cum auctoritate eorumdem Cardinalium promulgantur, nec promulgari possunt: ergo illa decreta non queunt denominari leges, nec illa promulgari in speciali constat, quia nunquam hanc potestatem à Papa acceperunt Cardinales, vt vsus ea non promulgandi demonstrat: Sic docent Sanchez de Matrim.tom.3.lib.8.disp.2.n.10. Petrus Ledesma in Summa, tom.1. de Sacram. Pœnitentiæ, cap 13.diffic.1. Bonacina tract.de Legib.disp.1.quæst.1. puncto 8. n.4. Villalobos in Sũma, tract.1.diffi.7. nu.5. Ioannes Valerus in suis Different. vtriusque fori, verbo *Absolutio*, diffi.1. num. 2. & verbo *Nullitas*, diffic.5.nu.2. & verbo *Iurisdictio*, diffic.4.nu.2. Pontius de Matrim.lib.5. cap.13 §.2.num.7. Zipæus in novo Iure Pontificio lib.5. tit.de Pœnitent.& remiss. nu.9. Serarius in Prologo biblic.cap.19.qu.11. Delrius in Disquisit. magicis libro 6.capite 10. sect.3. Vega in Summa, tom.1.cap.62 casu 4. Villalobos tom.1.in summa, tract. 2.dub.7.nu.5. Diana, tract.10.de Legib. resol.29. Qui omnes existimant, prædicta decreta esse tantùm doctrinalia, & magnæ existere auctoritatis, & ab eis non esse recedendum sine firmissimo fundamento; nullam tamen imponere obligationem. Et confirmatur; quoniam non sunt majoris auctoritatis, quam decreta rotæ Romanæ, quæ vt observat optimè Archangel. Romanus in præambulis ad lib. de privileg. ad summum in curia Romana faciunt jus ad instar styli, non autem legis, vt etiam habetur in princip. extravagant. Ioann.xxij.vt ref. rt idem Archang. cujus auctoritatis magnifacio eo quod prædictum volumen Romæ prælo dederit sub approbatione magistri S.Palatij & aliorum Gravissimorum Doctorum; & hic est sensus Secretioris Regis Consilij & senatuum supremorum Galliæ, dum ad ipsos præsentata rejiciuntur, & ea intimantes mulctantur, vt ex alibi dicendis constabit, & patet ex libello libertatum Galliæ pag. 8. relato in libellulo cui titulus Concordiæ virium Parochialium auctore M.P.Salvatore, qui absolutè asserit dicta decreta seu declarationes Cardinalium in Gallia non recipi, si ipsis infringuntur canones antiqui & recepti.

Nec obest objicere, nostram rationem

nem

nem de natura legis solùm procedere in legibus quæ novum jus condunt; non autem in illis quæ antiquum jus declarant, cùm declarationes, seu Cardinalium decreta, in principio cum ipsa lege insint. Nam respondetur, quod licet in manifestis declarationes, seu decreta hujusmodi legibus insint, quę rata sunt, si aliqua sint, & ex se sine alia promulgatione obligationem afferant, secus tamen militat in dubijs: quia tales declarationes sunt veluti novæ leges, vnde nova publicatione egent.

Nunc probanda venit propositio quoad secundam partem, quod fiet, si priùs distinguamus, duobus modis Pontificem Decreta Cardinalium confirmare, vno modo, illa supponendo tanquam consilium sibi à Cardinalibus datum, vt cùm in suis bullis sic loquitur. *De consilio Fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium*, & postea Pontifex decreta illorum in sua persona pronunciat, dicendo, *volumus, & decernimus, &c.* Altero modo, cùm Pontifex illa Decreta supponit, & exprimit in suis Bullis, vt à dictis Cardinalibus edita, & illa confirmat. His positis probatur ex cap. *Cùm dilecta*. de Confirmatione vtili, vel invtili, in quo Innocentius III. declarat, quod per confirmationem Sedis Apostolicæ aliquod novum jus non acquiritur; sed antiquum, si quod est, conservatur. *Nolentes*, inquit, *quod ex innouatione huiusmodi novum ius Monasterio acquiratur: sed antiquum, si quod habet, per innouationem priuilegij conseruetur.* Ex quibus ratio nostra sic formatur: Confirmatio Papæ novum jus rei quæ confirmatur, nullatenus confert, ergo nec confirmatio Apostol. decretis Cardinal. apposita: ergo illa quæ sic reperiuntur confirmata, non sunt leges aut canones, sed manent in statu, in quo ante confirmationem reperiebantur. Atque hæc ratio innititur etiam capiti. *Examinata*, eodem titulo, vbi idem Innocentius III. quandam sententiam contra juris ordinem latam, & à prædecessore confirmatam, nullam & irritam declarat his verbis. *Vnde non obstante confirmatione Papæ prædecessoris nostri, qui illud confirmauerat, sicut proinde latum fuerat, & ab vtraque parte receptum, decernimus ipsum irritum & inane.* Ex quibus verbis Glossa concludit: *Et ita patet, quod confirmatio nihil, vel modicum operatur: quia si aliquid inuenit, confirmat illud aliàs nihil operatur.* Accedit quod posito quod hujusmodi decreta vim Canonum aut legum sortirentur, non autem valerent contra privilegia, nisi adhibita clausula revocatoria, vt inferius probabitur (quæ tamen dictis Decretis non adhibetur) alioquin majoris essent roboris quam Bullæ & Canones, qui illam requiruntur ad privilegia revocanda.

Si autem objicias, Pontificem in dictis Bullis confirmando eadem Decreta apponere *Inuiolabilis Apostolicæ firmitatis robur*, ac, *Se velle dicta Decreta ab omnibus obseruari.* Respondebitur, has clausulas adjici, non vt decreta quæ simpliciter doctrinalia sunt, leges aut canones fiant, sed vt in statu doctrinali remanentia, majori cum reverentia, & firmitate recipiantur, & observentur; quemadmodum approbationes, & confirmationes doctrinæ Sanctorum, Augustini, Thomæ, & Bonaventuræ à plu-

tribus Pontificibus factæ, non illi dederunt vim legis, sed eam magis acceptabilem Ecclesiæ Dei reddiderunt.

PROPOSITIO IV.

POTESTAS Papæ extenditur ad dispensandum in Sacris Canonibus.

Antequam hæc veritas probetur, sciendum est, quod cùm hoc verbum *dispensare* à jure canonico profectum sit, ex eo etiam petenda est ejus explicatio, apud Iurisconsultos enim servus dispensator dicitur, qui impendia domus curat, quique rationes Domini administrat. Hoc sensu etiam in veteri ac novo testamento vsurpatur; vnde Apostoli, & eorum successores dicuntur *dispēsatores*, & Paulus *dispensationem sibi creditam* ad Corinth. scribit. Sed in Iure canonico alius est verbi istius sensus; sumitur enim pro venia legis, quam interpres, *prouidam iuris relaxationem* vocant; cujus is est effectus, vt lege, vel canone vim suam obtinentibus, is cui indulgetur, à vinculo, & obligatione legis, auctoritate superioris solvatur. Tribus autem modis, quoad præsentem materiam, illi canones dispensationem recipiunt. 1. Quantum ad eorum mutationem. 2. Quantum ad additionem, & multiplicationem 3. Quantum ad eorumdem canonum interpretationem & explicationem.

His positis, probatur propositio quoad mutationem eorumdem canonum. 1. Ex deffi. Gregorij, quæ habetur. distinct. 29. his verbis, *Pro varietate rerum, locorum, & temporum regula Sanctorum Patrum temperantur*: Et eadem distinctione, ex Isidoro sic definitur. *Ex causa, tempore, loco, & persona regula canonum intelliguntur obseruanda.* Ex quibus duabus decisionibus constat, canones non esse ita immutabiles, quin à Papa ratione loci, temporis, & personarum mutari possint. Quod etiam in Concilio Carth. Africano nuncupato, determinatum fuit: cùm enim in Concilio Transmarino, idest Italico, seu Capuano, vetitum fuisset, ne Hæretici pœnitentes locum suum in Ecclesia retinerent, ideo vt Donatistæ sine injuria vniversalis Ecclesiæ ab Africanis recipi possent in clero, Synodi Carthaginensis ad hanc gratiam exequendam consensum, sedis Apostolicæ auctoritate firmari necesse fuerit. Hæc sunt verba Concilij Carth. can. 35. *Placuit, vt litteræ mittantur ad Fratres, & Coepiscopos nostros, & maximè ad Sedem Apostolicam in qua præsidet memoratus veneralis frater, & Collega noster Anastasius: quo nouerit, habere Africam magnam necessitatem propter Ecclesiæ pacem, vt & ipsis Donatistis quicumque clerici correcto Concilio ad Catholicam vnitatem transire voluerint, in suis honoribus suscipiantur.* Legatur causa 1. quæst. 7. per totem, in qua hæc Papæ authoritas ostenditur.

Probatur 2. Ex vsu illius potestatis, qui eadem causa, & quæstione multiplex reperitur, cuius canones afferre nimis onerosum existeret. Quocirca supersedeo, vt dicam, summos Pontifices canones temperasse, seu mutasse in Oriente. Nam Damasus dispensauit in vitio ordinationis Flauiani Antiocheni.

ni,precibus Ioannis Chrysostomi, & Theophilli Alexandrini, teste Socr.lib. 5.cap. 15. Anatolius ordinatus à Synodo Ephesina quæ nulla erat, assensu Leonis I. Episcopatum, Marciano Augustino supplicante, retinuit, vt habet Pontificis illius Epistola ad eumdem Marcianum. Idem accidit Maximo Antiocheno contra canones ordinato, cui vitium illud Leo indulsit, pacis studio, vt habet concilium Calcedonense act. 10.

Simile vitium Stephani dissimulauit Simplicius Papa in Zenonis Imperatoris gratiam, vt ipsemet in Epist. ad dictum Zenonem testatur.

Frequentiora extant exempla dispensationum Pontificiarum in Occidente. Leo I. in Africa tolerat Laicorum ordinationes; sed bigamorum damnat, vt ipsemet scribit Epist. 91. ad Episcopum Mauritium.

Hilarius Pontifex hac indulgentia se prosequutum duos Episcopos Hispaniæ ordinatos absque Metropolitani consensu, contra canones Nicænos, scribit Epist. ad Ascanium anno 465.

Gelasius in Epistola ad Episcopum Lucaniæ remissionem canonem concedit circa promotionum Ecclesiasticarum interualla, antiquis decretis præfixa, ita vt Monachis intra annum, & laicis intra decem & octo menses, presbyterij gradum adipisci liceret.

Plura alia dispensationum exempla priscis illis temporibus concessa omitto, cùm ex proxime memoratis sufficienter pateat, potestatem illam mutandi canones, eorumque rigorem mitigandi, summis Pontificibus à Christo concessam existere.

Probatur 3. Ratione quoniam non censetur Papa auctoritatem concessisse in condendis & confirmandis canonibus, quin maiorem sibi & successoribus ad eos mutandos reseruauerit, adde huic rationi turmam Theologorum & Canonistarum huic sententiæ subscribentium quorum multi ipsique grauiores etiam affirmant Pontificem dispensare posse super ordinatione Apostolica, dummodò non lædat fidem, existatque iusta dispensandi causa, vt videmus fieri à Pontificibus dum in bigamis Neophytis dispensant: quod si obiicias cap. 2. de bigamis in quo dicitur quod *non licet* Pontifici super his dispensare, respondebit Sanchez de matrim. li. 7. disp. 6. n. 6. illud verbum *non licet*, importare difficultatem, non impossibilitatem.

Quoad verò additionem, & multiplicationem eorumdem canonum, satis constat ex præmissis, in papa hanc potestatem reperiri legenti registrum Gregorij VII. à Petro de Marca de Concordia Sacer. & Imper. lib. 1. cap. 8. relatum, in quo habetur illa sententia ab eodem Gregorio pronunciata de Romano Pontifice, *Quod illi soli licet pro temporis necessitate nouas leges condere. Constabit etiam legenti caput, His itaque respondetur*, causa 25. q. 1. in qua habetur, quod *Christus docebat tanquam potestatem habens, & tanquam Dominus legibus addens moralibus ea quæ deerant ad perfectionem: vmbras verò figuralium in lucem spiritualis intelligentiæ commutans. Sic sedis Apostolicæ Pontifices canonibus à se, vel ab aliis sua authoritate conditis, reuerentiam exhibent: nonnunquam tamen aliter diffiniendo, vel determinando, seu aliter agendo, se decretorum dominos & conditores ostendunt.*

Hanc etiam veritatem definisse legimus Vibanum I.eisdem causa,& quæst. cap.6. *Sunt quidam dicentes , Romano Pontifici semper licuisse nouas leges condere, quod nos non solùm non negamus, sed valde affirmamus.* Quòd probè Pontifices Romani, & Romana Ecclesia nouerant, vt vsus illius potestatis euidenter demonstrant. Et vt cætera exempla quæ in corpore Iuris, & conciliis inserta sunt, taceam, Pontifex nomine Siricius, qui viuebat anno 385. statim ab obitu Damasi consultationi Himerij Taraconensis Episcopi, ea rescripsit, quæ ab omnibus custodiri iubet, vt habetur in suis decretis 8.& 15 verbis sequentibus, *Quid ab vniuersis posthac Ecclesiis sequendum sit, quid vitandum, & generali pronunciatione decernimus.* Nec contentus ita loqui, sub finem decretorum decreta sua canonibus exæquat, dicens, *Quamquam statuta sedis Apostolicæ, vel canonem venerabilia sacerdotum Domini definita, nulli ignorare sit liberum, &c.*

Quòd si objicias, eadem præcitata causa,& quæst.cap.7. Zozimum Pontificem definisse, quòd *Contra statuta Patrum condere aliquid, vel mutare, nec huius quidem sedis potest auctoritas: apud nos enim inconuulsis radicibus viuit antiquitas, cui decreta Patrum sanxère reuerentiam.* Respondetur, hanc diffinitionem apud Epistolas Zozimi à quibus Iuo illam se accepisse testatur, non inueniri. Sed esto, quòd sit vera definitio illius Pontificis, Responsio in promptu est: illam intelligi de statutis & canonibus quæ fidem, vel ius naturale, aut diuinum, in quibus nec concilia, nec sedes Apostolica quidquam mutare possunt. Et sic illud intelligit post alios Cardinalis Tuschus tom.6. lit. P.con. 49.num.54. Quod autem sic intelligi debeat, probatur: quia alioquin si bi contradicerent canones illius causæ, in quibus contrarium omnino disponitur, vt constat.

Quòd si iterum obiicias, eodem loco citato Pontificibus per canones commendari eorumdem inconcussam obseruantiam: Respondet optimè Gratianus eodem loco citato, quòd *Sacrosancta Romana Ecclesia ius, & auctoritatem sacris Canonibus impertitur, sed non eis alligatur; habet enim ius, condendi canones, vtpote quæ cardo est, & caput Ecclesiarum, à cuius regula nemini dissentiri licet. Ita ergo canonibus auctoritatem præstat, vt seipsam non subiiciat eis: sed sicut Christus qui legem dedit, ipsam legem carnaliter impleuit, &c. Sic & summæ sedis Pontifices siue à se, siue ab aliis sua auctoritate conditis reuerentiam exhibent, & eis se humiliando, ipsos custodiunt, vt aliis obseruando exhibeant. Nonnunquam verò seu iubendo, seu diffiniendo, seu aliter agendo, se decretorum dominos, & conditores esse ostendunt. In præmissis ergo capitulis aliis imponitur necessitas obsequendi, summis verò Pontificibus ostenditur inesse auctoritas obseruandi, vt à se tradita obseruando, aliis non contemnenda demonstrent: exemplo Christi, qui sacramenta, quæ Ecclesiæ seruanda mandauit, primò in seipso suscepit. Oportet ergo primam sedem, vt diximus, obseruare ea, quæ decernendo mandauit, non necessitate obsequendi, sed auctoritate impertiendi.* Quod etiam prosequendo idemmet Gratianus confirmat, ex eo quòd in multis capitulis Conciliorum additur. *Nisi auctoritas Romanæ Ecclesiæ aliter imperauerit*, vel, *salua*

ſaluo tamen in omnibus iure S. Romanæ Eccleſiæ, vel, *ſalua tamen in omnibus Apoſtolica auctoritate*, Ex quibus manifeſtè patet, Pontificem non ſolùm mutandi canones, ſed etiam nouos condendi, & multiplicandi, facultate pollere.

Quantum ad tertium, videlicet Papam habere facultatem interpretandi canones: diffinitum eſt cauſa & quæſt. proximè citatis, vbi habetur, *Sacri ſiquidem canones ita aliquid conſtituunt, vt ſuæ interpretationis auctoritatem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſeruent, quia illi ſoli valent canones interpretari, qui ius condendi habent.* Qua definitione, & intentum probatur, & facultas condendi nouos canones in Pontificibus demonſtratur.

Et certè neceſſe erat, hanc poteſtatem ineſſe ſummo Pontifici, alioquin non ſatis prouiſum eſſet Eccleſiæ: cùm enim ipſe ſit illius caput illiúſque poteſtas ordinetur 1. Ad populi Chriſtiani correctionem cùm delinquit, & gubernationem cùm rectè agit. *Eius namque eſt, omnem poteſtatem inſtituere, cùm bona eſt, & auferre, vel corrigere, cùm bonum non eſt*, vt dicit Hugo 11. lib. de Sacram. Ideò ad ea debitè peragenda, facultate diſpenſandi in ſacris Canonibus Pontificem potiri neceſſe erat: quocirca Auguſt. 1. lib. de Libero arbit. illud probat exemplo, verbis ſequentibus expreſſo; *Quòd ſi populus ſit moderatus & grauis, &c. merito lege honoratur, vt poſſit ſibi magiſtratus creare: ſi verò idemet paulatim deprauetur, &c. iuſtè tali lege priuatur, & alia lege caſtigationis, & flagellationis gubernatur.* Quod fecit Leo, cùm corrigendo Hilarium Epiſcopum Arelatenſem, Metropolitana dignitate deiecit, in concilio Romano habito 445. quam ſententiam Valentiniani Imperatoris reſcripto muniri, vt illius executio nulla cauillatione impediretur, idem Pontifex facilè impetrauit. Audiant nouatores illius conſtitutionis verba, & erubeſcant, *Cum igitur ſedis Apoſtolicæ Primatum B. Petri merito, qui eſt princeps Sacerdotalis coronæ, & Romanæ dignitas ciuitatis, & ſacræ etiam ſynodi firmarit auctoritas.* Quibus verbis in procemio poſitis ad fulciendo quæ ſtatuere volebat, addit, *Verùm ne leuis ſaltem inter Eccleſias turba naſcatur, vel in aliquo minui Religionis diſciplina videatur, hac perrenni ſanctione decernimus, ne quid tam Epiſcopis Gallicanis quàm aliarum Prouinciarum, contra conſuetudinem veterem liceat ſine viri venerabilis Papæ vrbis æternæ auctoritate tentare: ſed illis omnibus pro lege ſit, quidquid ſanxit vel ſanxerit Apoſtolica auctoritas.*

Hæc Nouell. Valentiniani tertia conſtitutio codici Theodoſiano adjuncta eſt, cujus vſus codicis apud Gallos, Romanæ legis nomine in rebus Eccleſiaſticis inualuit: id docentes ca. oni. Concilij Aurelian. § 11. congregati anno 511. & canon. 20. & 21. ſynodi Turonenſis XI. anno 567. etiam celebratæ, & Hincmarus Remenſis Archiepiſcopus; quæ ſedis Apoſtolicæ auctoritas ante tempora Valentiniani inualuerat, non quod ante tempora Valentiniani illa Papæ auctoritas non inualuiſſet vt citatus Petrus de Marca probat; ſed quod eo edicto fota fuerit, & per vniuerſum imperium approbata.

2. Cùm eadem Papæ poteſtas ordinetur ad omnium quæſtionum & negotiorum ſolutionem, & determina-

tionem, vnde dicit Augustinus in illa verba Matth.17. *Tibi dabo claues Regni cælorum,* quòd, *Christus vnum solum caput voluit esse in tota Ecclesia, ad quod diuersa membra recurrerent si forte dissentirent.* Quapropter, cùm contingat humana negotia multipliciter variari, & propter diuersitatem humanorum actuum diuersas quæstiones insurgere; necesse est, ad illorum decisionem aliquando dispensare, cùm regula quæ vni tempori expedit ad terminandum, vnum negotium, illo variato alteri tempori non conueniat. Vnde dicit August. lib. proximè citato, quòd *Lex humana quamquam iusta sit, commutari tamen per tempora iustè potest;* igitur vt tot negotiis, & quæstionibus soluendis debitè prouideretur, Christus Pontifici hanc potestatem est impertitus.

3. Cum potestas Papæ ad fidei & sacræ Scripturæ defensionem apertam, data sit, vnde Petro, cuius ipse successor est, specialiter dictum est à Christo Lucæ 22. *Ego rogabo pro te Petre, vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos.* Ideo illa potestate decorandus erat, vt hæreticorum conatus citò confringeret. Quod vsu probatum est, cùm trecentis è toto Occidente Episcopis per literas Constantij euocatis, Ariminum Italiæ vrbem, & dolo, aut minis eò adactis, vt *Consubstantialis* vocem è formula Nicææ edita, delerent, Liberius Papa qui concilio Ariminensi non interfuerat, concilij istius profanam sententiam, vtpote fidei Nicææ formulæ aduersam, decretis suis infregit: hoc insuper addito, in quo à pluribus peccabatur, ne baptizati ab Arianis, ac denuò suscipiendum baptisma redigerentur: decretáque sua hac de re edita per Prouincias emisit, vt testatur Siricius Papa in suis decretis cap. 1. his verbis, *Quod non licet, id est, baptismum ab Arianis collatum iterari, cùm hoc fieri, & Apostolus vetet, & canones contradicant, & post cassatum Ariminense concilium missa ad Prouincias à venerandæ memoriæ prædecessore meo Liberio generalia decreta prohibeant.*

Quòd si ad multiplicandos fideles aliqui canones antiquitùs obstarent, in illis Papa dispensabat, juxta S. Augustini consilium Epist. 50. ad Bonifacium: *In huiusmodi causis vbi per graues dissentionum scissuras non huius aut illius est periculum sed populorum strages iacent, detrahendum esse aliquid seueritati, vt maioribus malis sanandis, charitas sincera subueniat.* Quod adhuc confirmando ex similitudine rami præcisi cùm arbori inseritur, sic prosequitur. *Ita ergo & isti cùm ad radicem Catholicam veniunt, nec eis post erroris sui pœnitentiam honor Clericatus, & Episcopatus aufertur. Fit quidem aliquid tanquam in cortice arboris matris contra integritatem seueritatis, verumtamen quia neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, ad Dei misericordiam precibus fusis coalescente insitorum, pace ramorum charitas operit multitudinem peccatorum.*

Plura Patrum testimonia hîc congerere possem ad hanc veritatem confirmandam: sed hæc sufficiant, vt constet, Pontificem Romanum habere facultatem dispensandi in canonibus Iuris communis, Conciliorum, & summorum Pontificum: non solùm in causis priuatis, & personalibus, sed etiam vniuersalibus, in quibus æquè ac in aliis

habet

habet potestatem illos mitigandi, mutandi, ac etiam interpretandi, & denique multiplicandi. Quod si quis illos contempserit, sciat se duplici sententia, tanquam duobus mucronibus feritum, quas Iuo in part.5.decreti è Conc.Leonis Papæ IV. composito 71. Episcopis excerptas refert. Prima sic habet cap. 35. *Si quis dogmata, mandata, sanctiones, interdicta, vel decreta pro Catholica fide, pro Ecclesiastica disciplina, pro correctione fidelium, pro emendatione sceleratorum, vel interdictione imminentium, vel futurorum malorum, à sedis Apostolicæ Præsule promulgata contempserit, anathemata sit.* 2. Sententia est Gregorij VII. in dicta parte decreti cap 36. *Qui Apostolicæ sedis præcepto obedire noluerit, idololatriæ peccatum incurrit, teste Samuele, & B.Gregorio astruente.*

PROPOSITIO V.

ROMANVS Pontifex, vt est supremus Princeps in Spiritualibus, potest per vniuersam Ecclesiam condere priuilegia.

Cum ab omnibus doctrinarum tractatoribus mos ille solemnis obseruetur [vt pro rerum de quibus loquuturi sunt elucidandarum gratia facem aliquam lectoribus suis præferant] illarum nomina, & naturas antequam vltrò progrediantur, prius explicare. Nos iisdem sapientiam vestigijs inhærentes, ante omnia privilegiorum naturam, & nomen distinctione, & definitione enucleare debere censuimus. Privilegium ergo, vt paucis multa complectamur, tribus modis apud Canonistas sumitur. 1. Strictè, & sic nominatur lex privata, aliquid continens contra jus commune: 2. Minùs strictè, & tunc dicitur aliquid continens contra vel præter jus. 3. Latissimè, prout comprehendit favores, gratias, indulta, immunitates, exemptiones, facultates, & cætera hujusmodi, quæ sunt contra, præter, ac etiam supra jus, quæ licet differant natura, & definitione; tamen privilegia nuncupantur.

Potest autem privilegium tripliciter considerari. 1. Ex parte illius cui conceditur. 2. Ex parte communis juris quod relaxatur. 3. Ex parte ordinis judiciarij, qui in ejus concessione non observatur. Quantum ergo ad eum cui privilegium fit, illud certum existimandum est, quod semper conceditur alicui, vel aliquibus singulariter privilegium distinguatur in generale, quod datur Ecclesiæ, seu collegio, vel congregationi; & singulare, quod datur vni personæ privatæ: illa tamen quæ privilegiantur, dicuntur esse quædam singularia, & quædam privata, respectu totius communitatis, quia vt dicit Hieron. in c.1. Ionæ. *Priuilegia singulorum non possunt facere legem communem.*

Quantum verò ad secundum, videlicet ex parte juris communis quod relaxatur, privilegium dicitur privata lex; non enim est privilegium, nisi aliquid speciale indulgeat, vnde aliqui dicunt, privilegium esse privatum, sive singulare jus, contra jus commune indultum, cui consonum est illud quod à Canonistis vulgari axiomate pronunciatur. *Cùm priuilegia aliquibus conce-*

duntur, si præter generalem legem nulli aliquid speciale indulgeretur, privilegium non diceretur: nam privilegia dicuntur ideo privata legia, eò quod privatam legem in singulis generent.

Quod authoritate Gregorij confirmatur, dicentis, *Si hoc neque consuetudine, vel lege generali neque privilegio vendicas, restat te vsurpare quod fecisti.*

Denique quantum ad tertium & vltimum, videlicet juris ordinem qui in concessione privilegij non servatur, dicitur privilegium inde nuncupari, quod in privato feratur. Non enim privilegium datur, nisi ab illis, qui sunt supra legem, quos non oportet ordinem judiciarium in concedendo privilegium, observare, vt sedentes pro tribunali eorum sententia robur habeat. Ex quibus patet, quid sit privilegium, & vnde dicatur.

Multiplex autem est privilegij varietas, aliud dicitur scriptum, aliud non scriptum, sive à superiore concedatur, sive acquiratur consuetudine. Aliud est reale, quod directè conceditur alicui rei, vt loco, dignitati, prædio, mercibus; aliud personale, quod conceditur immediatè personæ, quando res, cui concessum est privilegium, transit ad alium dominum, ad eundem etiam privilegium transit; privilegium verò personale cum persona extinguitur; aliud est gratiosum, quod gratis conceditur, aliud remuneratorium, quod meritorum ratione præstatur; aliud est conventionale, quod conceditur ex pacto; aliud purum, quod absolutè conceditur; aliud est privatum, concessum in privatæ personæ favorem, aliud commune, quod bonum communitatis immediatè respicit; aliud est favorabile, quod privilegiato confert favorem, & commodum; nulli autem incommodum: aliud odiosum, quod in favorem vnius, & in præjudicium cedit alterius; aliud est perpetuum, aliud temporale, seu ad tempus, aliud in foro conscientiæ, quod in foro externo non valet, sed tantùm in alio dicto foro. Sic Antonius de Scorbar ex plurimis Doctoribus in examine 15. de Privilegijs in communi Theol. moral, tract. 1. tit. *Leges*, cap. 1. & alij. His præmissis, probatur propositio nostra.

1. Quia privilegium concedere potest, quicúmque potest legem vniversalem concedere; sed Papa potest vniversalem legem in tota Ecclesia condere: ergo & privilegium concede. Confirmatur 1. major ex præcedentibus, in quibus probatum est, Romanum Pontificem posse novos canones facere, & in illis ac alijs canonibus vniversalibus dispensare. Confirmatur 2. quoniam qui potest majus, potest & minus; sed probatum est Romanum Pontificem posse legem vniversalem, quæ major est, condere: ergo & privatam, videlicet privilegium quod minus est, concedere poterit.

2. Privilegium in rigore sumptum, vt est concessio specialis contra legem vniversalem, ab ipso legis auctore maxime potest fieri; nam ad illud principaliter ac primò spectat in propria lege dispensare: privilegium autem latiùs sumptum videlicet pro gratia & beneficio vltra jus, manifestè constat concedi posse à Principe, qui præter illud operari, aut potestates varias concede-

re

re potest. Sed hæc omnia, vt sup. à probatũ est, spectant ad Romanũ Pontificẽ; ergo potest priuilegium concedere.

3. Probatur ex Glossa singulari super caput *Quod autem*, 25. quæst. 2. quæ nostram propositionem firmat, ex cap. *Bona rei*, quæstion. 2. cap. *Pronunciandum*, de Consecr. distinct. 3. & cap. *Contra morem*. distinct. 100. & ex 25. quæst. 2. in qua ex Ivonis Glossa pronunciatur, quòd *Valet S. Romana Ecclesia quoslibet suis priuilegiis munire, & extra specialia decreta, quadam speciali beneficio indulgere*. Sic etiam definit Nicolaus I. ad Rudolphum Bituricensem verbis sequentibus scribens cap. *Conquestus* 9. quæst. 3. *Primates & Patriarchas nihil priuilegij habere præ cæteris Episcopis, nisi quantum sacri canones concedunt, & prisca consuetudo illis antiquitus contulit definimus: ita vt secundum Nicenas Regulas sua priuilegia seruentur Ecclesiis, præterquam si Apostolica sedes antiquam Ecclesiam, vel rectores ipsius, quolibet priuilegio speciali decreuit honorare*. Constat etiam ex consensu Concil. generalium, arbitrantium Romanum Pontificem posse Regularibus priuilegia concedere. Quod 1. notatur in Concilio generali Viennensi sub Clemente V. in quo Pontifex illa priuilegia impartitus est per Decretalem illam quæ incipit *Dudum*. tit. de Sepulturis. Hæc sunt verba Concilij, *sacro instante & approbante concilio*. Similiter Leo X. in generali Concil. Lateranensi V. priuilegia Regularibus concessit, eodem Concilio approbante in bulla quæ incipit, *Volentes*, in qua, *prohibet Episcopis & Archiep. ne priuilegiatos regulares pro vlla causa, vllove loco, excommunicarent, suspenderent, & interdicerent*. Concilium denique Trident. sess. 24. ca. de Regularibus, hanc facultatem in Pontifice agnouit. 1. Loquens de Episcopo ordinario his verbis: *In omnibus Monasteriis sibi subditis ordinaria, in aliis verò videlicet exemptis, sedis Apostolicæ authoritate clausuram sanctimonalium diligenter restitui, aut conseruari procurent*. 2. Verbis sequentibus, *In cæteris omnibus præfatorum Ordinum priuilegia & facultates; quæ ipsorum personas & loca & iura concernunt, firma sint, & illæsa*. Quæ priuilegia cùm sint à Pontificibus concessa, illa approbando & confirmando satis innuitur, potestatem illa concedendi, in Pontificibus extitisse, ac existere. Adde, quod necessitas condendi priuilegia reperitur in Ecclesia, quæ duplex est. Prima est humanorum actuum variatio. Secunda, aliqua justa causa de nouo adueniens.

Quoad primam, contigit sæpissimè humanos actus multipliciter in bonum, vel malum variari, & ideò necessum est, quibusdam priuilegia indulgere, & à quibusdam aliis subtrahere propter casuum contingentiam, qui lege, seu jure communi determinari, & deffiniri minimè potuerunt. Atque hanc necessitatem Aug. superiùs relatus lib. 10. de Lib. arb. approbat, afferendo exemplum de populo qui sit moderatus, & gratus, communísque vtilitatis diligentissimus custos, qui ob id jure merito donatur priuilegio, quo sibi liceat magistratus creare, quibus respublica regatur. Si verò postmodum illemet populus paulatim deprauari incipiat, rem priuatam publicæ rei præferendo, rectè priuilegio hujusmodi priuatur. Et licèt, vt ibi D. Aug. optimè considerat, lex humana

contraria videatur continere, vt vna aliquando quibusdam honorem tribuat, aliquandò verò auferat, vtraque tamen justa est, vt superiùs diximus.

Secundam necessitatem concedendi priuilegium nemo negare auderet, quā multiplicem fatentur doctores. Quis enim negabit, ampliationem Christianæ religionis inducere obligationem concedendi priuilegia? quis dubitauerit quòd non sit necessarium concedere priuilegia? quis dubitauerit quòd non sit necessarium concedere priuilegia illis hominibus, qui à proteruis, insolentibus, & malis vexantur, vt à vexatione liberentur? Numquid etiam beneficia singularia accepta illam necessitatem non inducunt? sine dubio: vnde hujusmodi causis & aliis similibus occurrentibus, concessum est, priuilegia concedi posse.

4. Si Papa non posset priuilegia concedere in Ecclesia, nec Reges, nec Principes supremo imperio vtentes, idem possent in subditos, cùm sit eadem prorsus ratio: hanc autem in Regibus potestatem & in Principibus supremis, agnoscit status politicus; cùm illis liceat ad arbitrium judices instituere, subditos ab eorum jurisdictione eximere; sibi aut alijs à se delectis submittere: prout videmus in Augustalibus, siue domesticis Regis, & quamplurimis alijs, tam Ecclesiasticis, quàm laicis, à jurisdictione Ordinariorum exemptis, datos fuisse judices augustales, aliàs magistros Libellorum, seu Requestarum Palatij regis vocatos. Sicuti tenent Panormitanus de Immunitate Ecclesiast. num. 13. Syluester suprà quæst. 2. distinct. 4. & 9. Quæ cùm ita se habeant, ex euidenti sequela Papa poterit concedere priuilegia.

5. Non denegandum est Pontifici, quod ciuitati Metropolitanæ, aut supremæ, conceditur: at hæc potest dare priuilegium; potest enim eximere subditum suum à tributis, vel ab alijs oneribus per modum pacti, illúdque est verum priuilegium, etiam irreuocabile, vt notat Panormitanus in cap. *Peruenit*, de Immunit. Ecclesiast. cum Barthola in lib. *Quod semel* §. de Decretis ab Ordin. faciendis, & in lib. *Omnes populi*. §. de Iustitia, & Iure, & alij multi qui ibi referuntur; & sumitur ex leg. 1. cap. *De his qui sponte* lib. 10.

6. Inferioris ordinis, & authoritatis Prælatus, non maiori potestate potitur ad priuilegia concedenda, quàm ipsius superior; cùm in Hierarchia quod potest Prælatus inferior, possit & superior; at sine dubio Episcopus qui est subditus Papæ vt omnia jura testantur, potest sibi subditis priuilegia concedere, etiam contra jus commune suæ Diœcesis: ratio est, quia potest in ea condere legem vniuersalem, vt tenet Hostiensis, Angelus, & Tabiena, in cap. *Constitutus*, de Religiosis domib. in quo Papa tuetur priuilegium concessum ab Episcopo: & ita etiam tenent Antoninus, Siluester, Rosella, & communiter alij in cap. *Cùm olim*, 2. de Priuilegijs: & confirmatur ex ca. *Cùm venerabilis*, de Censibus. Quod denique exemplis ostenditur: nam Episcopi, imò & alij priuati, Prælati, possunt ad se causas subditorum euocare: & Iudices illis, vltra ordinarios, quando fert occasio, eligere: Parochorum, quando opus est, jurisdictionem moderari, & restringere: quæ omnia

nia sunt priuilegiorum concessiones, vel juris communis Diœcesis restrictiones. Cùm ergo hæc sint in potestate Episcopi, & priuatorum Prælatorum, quis poterit illud Papæ, supremo omnium Episcoporum, aliorúmque Prælatorum, Prælato deregare, nisi sit parum sanæ mentis homo?

7. Si Papa non posset concedere priuilegia, nullum esset Alexandrinæ supra Constantinopolitanam Ecclesiam priuilegium; vana priuilegia Arelatensis, ac Rotomagensis Ecclesiæ, Vniuersitatis Pariensis, ac etiam totius Ecclesiæ Gallicanæ. Quid dico? Episcopatuum in Archiepiscopatus mutatio, sicut & sedium Episcopalium diuisio & translatio foret inanis, & deceptoria. Episcopi insuper minimè immediatè summo Pontifici, sed Archiepiscopis subiicerentur, & illustria Canonicorum Capitula non essent ab Episcoporum iurisdictione exempta; atque priuilegiorum plurimis Episcopis concessorum vsus caderent, qui vltra reditus suorum Episcopatuum, tot Abbatiarum & Prioratuum reditibus gaudent, & vt paucis multa edisseram, Regis Christianissimi priuilegia deficerent, ac etiam cum illis aulicorum ipsius, & clericorum Palatinorum, & aliorum ejus obsequio mancipatorum exemptiones, & priuilegia, ac denique Indulta omnia Senatus Parisiensis, cùm illa omnia à Papa sint concessa; & sic omnis status Ecclesiasticus regularis, & secularis penitùs confunderetur.

8. Si vsus est potestatis optimus interpres, & testis; certò certius vsus ipse concedendi priuilegia in Pontifice antiquissimus est; nam in Ecclesia S. Hieronymi tempore extabat, vt ipse testatur de suo Bethleemitico Monasterio. Epist. 60. & 62. in quo asserit, *Quinque fuisse presbyteros, qui suo iure poterant baptisare.* Quod verbum, *suo iure*, notandum est: non enim ministeria jure alterius Episcopi exercebant, sed jure à Papa concesso, quod proprium per concessionem Apostolicam perpetuò valituram vocabatur. Successiuè Ioannes III. Epist. 92. indict. 10. dat priuilegia Monasterio S. Medardi Suessionensis, his verbis, *Ne vilescat tanta sublimitatis locus, nullius ditioni patitur subesse, cuius Rectores, & filij præsentes, & successuri, tantum sub Regum custodia positi, admonitionem S. Petri, & suorum successorum huius Sanctæ Romanæ sedis Pontificum authoritate proclamant.* Quæ S. Greg. Papa libr. 7. Epist. 33. indict. 1. confirmat, ac etiam auget lib. 5. Epist. 27. indict. 14. & lib. 8. Epist. 18. indict. 1. & causa 16. qu. 1. cap. *Ex authoritate*, vbi hoc vltimo loco sic ait, *Sacerdotibus & Monachis Apostolorum tenentibus figuram, liceat baptizare, prædicare, communionem dare, pro peccatoribus orare*, publica videlicet oratione, *pœnitentiam imponere, atque peccata soluere.* Hæc ille. Bonifacius IV. in concilio, cap. *Sunt nonnulli.* his verbis laudat optimum in Monachis priuilegiorum præfatorum exercitium. *A sacerdotibus Monachis ligandi, soluendique officium Deo operante, dignè administrari credimus*, rationémque reddit, *quia quantò quisque est celsior, tantò est in his potentior.* sic Pontifex successiuè Honorius anno 626. Bertolfum Abbatem Monasterij Bobiensis ipsúmque Monasterium aduersus Proclum Clerorensis vrbis Episcopum conantem, ipsum Abbatem. &

Monasterium sibi subjectum facere, ab ejusdem jurisdictione exemit. Quos successores in hoc vsu conferendi priuilegia secuti successiue regularibus priuilegia innumera concesserunt.

9. Sensus vniuersæ Ecclesiæ hanc potestatem in Papa agnoscit: nam omnes illius ordines, Ecclesiasticorum, Nobilium, & populi non cessant ab illo priuilegia postulare, & ambabus manibus recipere; ac vt cætera taceam, Ecclesiastici quotidie postulant coadjutores ad suas prælaturas, multiplicia beneficia, dispensationes in matrimonialibus, & alijs hujusmodi, Iubilæa, concessiones facultatum ad absoluendum & dispensandum in casibus Papæ reseruatis, & ad largiendas indulgentias factas sæcularibus Ecclesiasticis qui missionibus agendis incumbunt, aliaque similia, quæ verè priuilegia sunt, quæque ab illo non postularent, & acceptarent, nisi potestatem illam in eo residere cognoscerent; Quòd si hæc potestas ad hujusmodi concedenda in illo cognoscatur, cur non etiam potestas ad priuilegia Regularibus impertienda, eò vel maximè, quod nullus audeat negare, quin ipse possit priuilegia in aliquibus temporalibus vbique terrarum impertiri, vt verbi gratiâ in decimis Ecclesiasticis, & in illegitimis: vt colligitur ex cap. 6. de Priuilegijs, & ex cap. *Per venerabilem*, qui filij sint legitimi, vbi Panormitanus & alij latè, Rosella verbo *Illegitimus*, & alij Summistæ: ergo à fortiori poterit priuilegia concedere in spiritualibus, cùm in his sit directus dominus.

Atque hujus doctrinæ vt reliquos taceam, sunt Antonin. 1. part. lib. 19. cap. 1. in princip. Siluest. verb. priuileg. quæst. 2. Armilla eod. verb. num. 3. cum Hostiens. in summ. de priuileg. § *qui potest*. Miranda in man. quæst. 42. & Ioannes Lomede in supremo Parisiensi Senatu aduocatus, ac etiam Vniuersitatis Parisiensis olim Cancellarius, agens de principali priuilegio, videlicet exemptione, in lib. de Exempt. priuil. cap. 3. num. 12. his verbis. *Nec refert, nec impedit, Papam posse exemptionem concedere, quòd Episcopi sint immediati & primi in ordine Hierarchico, nec illud quod scriptum est in actibus Apostolorum & in cap. Mutationes, 7. quæst. 1. Sanctum Petrum contentum fuisse sua sede, nec Sanctum Iacobum, & alios in suis sedibus turbare voluisse; quia penes Papam summa est iurisdictio Ecclesiæ, tamquam per Christum substitutum. Dicit enim, supra hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, Pasce oues meas, ac si dixisset, vt doctores interpretantur, summum ius huius rei tibi concedo.* Ex quibus hujus celebris Doctoris verbis, non solùm concludere fas est, priuilegium exemptionis esse in potestate Pontificis Romani, sed etiam quodlibet aliud. Sic etiam magnus ille Cancellarius Ioannes Gerson censuit textu 2. in Euangelium Marci, loquens de illa potestate ad priuilegia Regularibus concedenda, licet eisdem non impensè affectus. Sic denique Ioannes Petrus Camus, planè & ipse alioquin Regularibus aduersus, vt ejus opera testantur, arbitrantur in suo Viatore incognito lib. 2. num. 12. vt huic sententiæ contrariam, *hæreticam & schismaticam*, jure meritò asserat. Cujus sententia conformis est censuræ Clem. IV. in bulla quæ incipit, *Quidam temere sentientes*, pronunciata

nunciata his verbis, *Esset errorem dubitare, an Papa in omnes, sine alicuius consensu, imo inuitis quibuslibet, posset concedere facultatem, &c.*

Nec aduersatur huic sententiæ Bernardus lib.7.de confider. ad Eugen.cap. 4. vbi videtur reprobare illam facultatem in Papa, illam vocando non dispensationem sed dissipationem. Nam nostram sententiam, quæ Catholica est, ipse tuetur, cùm subdit, *vbi necessitas vrget, excusabilis dispensatio est; vbi vtilitas pronocat, dispensatio laudabilis est: vtilitas, dico, communis non propria. Nam cùm horum nihil est, non planè fidelis est dispensatio, sed euidens est dissipatio.* Quod iterum eodem loco repetit, cùm laudat, *quæ ad necessitatem vel vtilitatem publicam, vel ex fundatione Monasteriorum, non autem illa quæ ad fastum & vanitatem, vel ad inobedientiam protegendam, vel quia pecunia procurata*, addítque postea illa verba ad Pontificem directa, *facitis, quia potestis.* Ex quibus apertè dignoscitur, Bernardum existimare hujusmodi potestatem esse in Pontifice; illaque bene aut malè vti posse: bene, si ad vtilitatem publicam, & necessitatem vtatur; malè, si ad fouendam inobedientiam, fastus, &c. illa potestate vtatur. Et quod valdè notandum est, Bernardus inibi vsum illius potestatis erga Regulares minimè reprobat, sed tantùm erga Abbates, Episcopos & Archiepiscopos, vt ejus verba sequentia testantur, *Substrahuntur Abbates Episcopis, Episcopi Archiepiscopis, Archiepiscopi Primatibus*, & postea loquens de Abbate & Monachis ait, *Quomodo tamquam vnus ex illis manens, inter humiles superbus, inter subditos rebellis immitis inter mansuetos.* Fateor tamen hunc sanctum doctorem licet nostræ sit sententiæ, non tamen probare; quòd Papa dando priuilegia auctoritatem Catholicam toto orbe dilitare, & tueri intendat; quòd tamen multi sancti doctores sanctum existimant.

Non aduersatur 2. huic sententiæ, quod Papa Dominus confirmando priuilegium exemptionis Abbati & Monasterio S. Martini à Papa Deodato concessum, affirmat *consuetudinem & traditionem Ecclesiæ Romanæ non permittere; quod domus regularis à regimine ordinariorum subtrahatur*; nam quidquid fit de hoc Pontificis rescripto, quod referunt abbreuiatores idiomate Gallico Annalium Baronij illud aduersus regulares addentes ad annum 676. respondetur potuisse tunc temporis talem esse consuetudinem & traditionem maleuolorum forsan industria introductam, cui prædictus Pontifex hujusmodi confirmatione derogat.

Nec 3. aduersatur illud quod iidem abbreuiatores addunt de B. Francisco; nam certum est ex expositoribus mentis illius sancti non exclusisse à suo ordine exemptiones omnes, sed tantùm temporales non verò spirituales, quod manifestum fiet legenti ipsius regulam, quæ plena est exemptionis spiritualibus ab ordinariorum jurisdictione.

Objicies 1. Papam non posse justitiæ derogare; sed concedendo priuilegia, derogat justitiæ, cùm deroget juri, seu legi communi, quæ justa est: alioquin non esset dicenda lex, vt docet Augustinus: non potest ergo vti lege priuilegiorum, Respondetur illud quod scri-

bitur 25. q. 2. videlicet, *Cùm aliqua priuilegia ab Apostolico conceduntur, & si contra generalem legem aliquid sonare videantur, non tamen contra ipsam aliquid concedere intelliguntur, cùm ipsius legis authoritate priuilegia singulorum penes matrem omnium Ecclesiarum reseruentur.*

Objicies 2. Potestas omnis cõcessa Papæ, in ædificationem, & non in destructionem Ecclesiæ data est, sed hęc potestas in destructionẽ & divisionem mẽbrorum Ecclesiæ inter se, & eorumdem erga Episcopos & alios Prælatos exercetur; vnde dissentiunt, & contradicũt hujusmodi privilegijs Episcopi, aliique ordinarij: ergo illa potestas non est cõcessa Papæ. Respondetur, fatendo quod omnis potestas concessa Papæ, illi data est in ædificationem, & non in destructionem aut divisionem; negando tamẽ quod vsus hujusmodi potestatis divisionem per se operetur, seu pariat: quia nemo vtens jure suo divisionem per se generat, licet per accidens ex alieno livore causetur; vt etiam accidit in vsu cujusvis potestatis. Pacem autem & cõcordiam supremi capitis cum membris, & eorumdem cum Deo, hujus potestatis vsus generat. Quod verò hujusmodi potestati contradicunt quidam Episcopi, hoc nihil contra nostram sententiam & veritatem propositionis facit; nam principis supremi potestas subditorum contradictione minimè evincitur, cùm eidem vt Deo obedire teneantur. Adde, quod si aliqui de facto se opposuerint vsui illius potestatis; alij tamen ambabus vlnis consenserunt; præcipuè illi qui concilijs generalibus adfuerunt, vt inferius probatur, & certè si Episcopi minimè conqueruntur, quod subtrahantur ab Archiepiscoporum jurisdictione, vt præter Anicij Episcopum in Gallia, & alios forsan alibi, sunt in Italia 47. cur conquerantur non habent si aliqui à sua iurisdictione subtrahantur.

Ex quibus omnibus manifestum habetur, vsum concedendi privilegia, maximè Regularibus, non esse injustum, sed sãctum: ipsaque privilegia esse legitima, justa, & sancta. Quam veritatem Ioannes Petrus Camus in suo Parrochiano, pag. 368. fateri cogitur verbis sequentibus, *Priuilegia Regularium bona, valida, legitima, acceptabilia, sancta & venerabilia cognosco, & probo.* Denique si prædictæ rationes & testimonia ad illud probandum deficerent, quod docet Baldus cum alijs Doctoribus in cap. *Ecclesia* vt lite pendente colum. penult. foret plusquam satis, videlicet, *Cùm princeps sit causa causarum, non est de eius potestate requirendum, cùm primæ causa nulla sit causa, & illud quod primum est aliud ante se habere non potest.* Hæc de hac veritate dicta sufficiant, de qua in tractat. de exempt. redibit sermo.

PROPOSITIO VI.

SOLVS Papa potest huiusmodi priuilegia spiritualia concedere. Et si dubium occurreret, num poterit, ad eumdem solum spectat illius dubij declaratio.

Probatur hæc veritas, quoad 1. partem quoniam ille solus potest dispensare

ſate in lege, qui ſolus poteſt condere legem novam vniverſalem in Eccleſia: ſolus autem Papa hoc poteſt, vt expreſsè definitur à Gregorio VII. Cùm pronunciat de Papa verbis ſequentibus in ſuo Regiſtro inſertis, *Illi ſoli licet pro temporis neceſſitate nouas leges condere*, quæ refert poſt alios Petrus de Marca de concord. ſacerd. & imper. ergo illi ſoli licet privilegia concedere, cùm ſint novæ leges.

Deinde ille ſolus poteſt privilegia concedere, qui ſolus poteſt omnia jura condere, confirmare, & relaxare: talis autem eſt ſolus Papa: ergo ſolus Papa poteſt privilegia, in vniverſa Eccleſia concedere. Vis hujus argumenti melius concipietur, ſi noveris Papiæ authoritatem in privilegijs conferendis tripliciter differre ab aliorum poteſtate .1. In vniuerſalitate, quia ab illo conceſſa priuilegia omnes ligant, vel ſolvunt, & à nemine abrogantur. 2. In authoritate, quia ipſe poteſt ſua, & aliorum priuilegia confirmare, & de cauſa conceſſionis, vel ſubſtractionis priuilegiorum cognoſcere, diſcutere, atque ſententiam ferre, ejus autem priuilegia nullius ſententiæ ſubjacent. 3. In dignitate, quia ipſe poteſt concedere priuilegia in ſpiritualibus, & temporalibus, clericis, & laicis: aliorum autem priuilegia, ſaltem laicorum Principum non conceduntur niſi in temporalibus, & perſonis laicis; licet etiam aliquando in quibuſdam caſibus, & Eccleſiaſticis perſonis. Quod ſi quis objiciat, Epiſcopos poſſe concedere priuilegia, non negabo quin id poſſint in ſuis Diœceſibus, cum conſenſu Capituli, vt in præcedenti propoſitione ſuppoſuimus. Sed hanc facultatem à Pontifice Romano conceſſam poſſidere ſuſtineo, vt aliàs dicemus, dum de juriſdictione Epiſcoporum agemus.

Quoad verò ſecundam partem, probatur veritas propoſitionis ex Deciſione Gelaſij Papæ omnibus Epiſcopis directa relata 9.q.3.c.17. his verbis: *Cuncta per mundum nouit Eccleſia, quod ſacroſancta Romana Eccleſia fas de omnibus habeat iudicandi, neque cuiquam de eius liceat iudicare iudicio; ſiquidem ad illam de qualibet mundi parte appellandum eſt, ab illa autem nemo eſt appellare permiſſus.*

Deinde certum eſt, quod dubium de poteſtate Papæ, an potuerit, vel non, concedere priuilegia, eſt vna ex majoribus Eccleſiæ cauſis; cùm reſpiciat ſupremam in Eccleſia poteſtatem, ſed ſolus Pontifex Romanus eſt judex cauſarum majorum ex ſententia Innoc. III. dicentis cap. 3. de Tranſlat. Epiſcopi; *Cùm ex illo generali priuilegio quod B. Petro, & per eum Eccleſiæ Romanæ Dominus noſter indulſit canonica manauerint inſtituta, continentia, maiores Eccleſiæ cauſas ad Apoſtolicam ſedem perferendas*; Ergo illius dubiæ poteſtatis interpretatio ad Pontificem ſpectat. Atque ſic hanc propoſitionem ex illis duobus capitibus probat Sylveſter, verb. *Interpretatio*. q. 2. Illam etiam tenent cum multis alijs Panormitanus in cap. *Cum veniſſent* de judicijs, & Miranda in Manuali q.44.art.1.concl.1.

Ex quibus apertè meo judicio colligitur. Theologos operam perdere in agitanda illa quæſtione, videlicet, an cùm

dubitatur de justa causa dispensationis, valeat dispensatio Papæ: Nam si certum est ex dictis Pontificem Romanum esse judicem suæ dubiæ potestatis, cùm ipse per dispensationem juridicam super hujusmodi causa judicauerit se posse, ex consequenti judicauit dispensationem.

PROPOSITIO VII.

SUPREMI Principes temporales nullum habent ius in condendis Canonibus Ecclesiasticis, Rerum fidei, & disciplinæ.

Definiuit hanc veritatem ex mente antiquorum Patrum Felix Papa in Epistola ad Zenonem Imperatorem, in qua Regibus hanc regulam sequendam proponit, scilicet, illis nihil in causis Dei relictum præter obsequij gloriam, his verbis, *Certum est, hoc rebus vestris esse salutare, vt cùm de rebus Dei agitur, iuxta ipsius institutum regiam voluntatem sacerdotibus Christi studeatis subdere, non præferre. Et sacrosancta per eorum Præsides discere; potius quam docere Ecclesiæ formam sequi, non huic humanitas sequenda iura præfigere, neque eius sanctionibus velle dominari, cui Deus voluit clementiam tuam piæ deuotionis colla submittere; ne dum mensura cœlestis dispositionis exceditur, eatur in contumeliam disponentis.* Eandem Regulam sequendam à Regibus per Cecropium, Episcopum pronunciatam Concilium Calcedonense præscribit, videlicet, *Quando quæstiones canonicæ examinantur, neque iudices, neque alios laicos interesse oportet.* Quocirca eamdem sententiam Fœlicis, & Patrum Antiquorum, abundè expressit Synodorum ille præses Osius Cardubensis, dum Constantium principem, qui se disceptationibus Ecclesiasticis immiscebat, officij sui grauiter admonet, verbis sequentibus, quæ refert Athanasius, *Tibi Deus imperium commisit, nobis quæ sunt Ecclesiæ concredidit; & quemadmodum qui tuum Imperium malignis oculis carpit, contradicit ordinationi diuinæ; ita & tu caue, ne quæ sunt Ecclesiæ ad te trahens magno crimini obnoxius fias. Date, scriptum est, quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ Dei, Deo.*

Ideo perfectè hanc lectionem didicerat Valentinianus senior, qui interpellatus ab Hypatiano Episcoporum Orientalium Legato, pro restaurandâ fide quam Constantius pessumdederat, respondit teste Sozomeno libr. 6. *Sibi, qui vnus è laicorum numero erat, non licere se eiusmodi negotiis interponere.* Atque quod ipse verbo testatus fuerat edicto constituit, remque fidei causas à sacerdotibus esse iudicandas; ac propterea Theodosius Iunior, cùm Candidianum Comitem Synodo Ephesinæ interesse iussit, hoc fecit, *Ea lege & conditione, vt cùm quæstionibus, & controuersiis, quæ circa fidei dogmata incidunt, nihil quidquam commune habeat: ne fas enim eum, qui sanctissimorum Episcoporum Catalogo adscriptus non est, Ecclesiasticis negotiis & consultationibus sese immiscere.*

Denique vt Martianum, & cæteros taceam, Basilius Imperator in allocutione ad VIII. Synodum act. X. edoctus illam veritatem, sic pronunciat, *Laicos cuicumque nulla ratione de Ecclesiasticis causis disputandi fas esse dico.*

Quòd si 1. obiicias, quòd in antiqua, &

& veteri lege, quæ erat figura nouæ legis, regia à sacerdotali potestate nō diuidebatur: ita vt Ecclesiasticis dirimendis, & judicandis, ac etiam diuinis, Reges & Principes præsiderēt, æque tēporalibus. Respondetur, Legem veterem fuisse imperfectam, & præficiendam lege noua; ac propterea diuisam fuisse regiam potestatem à sacerdotali; ita vt, nec rebus fidei discutiendis, & diiudicandis, nec negotiis Ecclesiasticis, nec Conciljis, & Synodis Reges vt judices, sed vt filij obedire parati, præsidere, & interesse valeant. Cùm hujusmodi potestas, & auctoritas quæ spiritualis est, Petro præcipuè, & cæteris Apostolis à Christo data fuerit, & iis quos ipsi hujus ministerij participes facturi essent, in quo, cùm nulla Regum mentio fiat, quibus hæc potestas asseri nōn potest, (quæ omnem naturæ ordinem exuperat, nisi desertissimè illis à Deo collata sit.

Si 2. obiicias, multos Imperatores & Reges interfuisse in Conciliis & Synodis, Canonibus fidei & disciplinæ faciendis, illosque approbasse, & confirmasse. Respondetur, quòd quidquid sit de quibusdam Imperatoribus & Regibus qui per nefas, omni modo repugnantibus Romanis Pontificibus, & Episcopis, hanc sibi arrogarunt, & vsurparunt potestatem; certum est, probos, & bonos interfuisse, vt approbarent canones & posteà legem ferrent populis, ad obedientiam præstandam, vt ex Historia Ecclesiastica manifestè patet.

Si 3. obiicias Carolo Magno & Othoni Imperatoribus jus factum fuisse ab Adriano & Leone Pontificibus, eligendi Romanos Pontifices, vt habetur distinct. 63. cap. *Hadrianus*, 2. & cap. *In Synodo*: ergo etiam jus condendi canones, cùm potestatis maioris sit effectus, Pontificem Romanum, eligere, quàm canones condere. Respondetur, Gratianum qui horum duorum canonum est compilator, errasse, nusquam enim illi Canones à Pontificibus aut Concilio conditi fuerunt vt copiosè probat Baronius in suis Annalibus Tom 9. pa. 313. & vt ipsius probationes taceam, vnam dumtaxat afferam desumptam ex antedicto Canone *Hadrianus*, in quo dicitur de Carolo, quòd, *Post sanctam resurrectionem reuersus Papiam, capit Desiderium Regem: deinde Romam reuersus constituit ibi Synodum, &c.* Hæc autem narratio, vt constat ex Historia, est merum mendacium; nam nec est reuersus Papiam; nec Synodum constituit.

Verùm, concessis illis duobus canonibus respondetur 2. illos nusquam sortitos fuisse suum effectum, vt optimè notat Bellarminus in Responsione ad libellum factum à quodam Theologo aduersus censuras à Paulo V. pronunciatas & publicatas contra Venetos.

Respondetur 3. potestatem spiritualē eligendi Pontificem Romanum, posse delegari potestati sæculari, sicut videmus delegatam Regibus, qui ad Episcopatus nominant; & aliis inferioris notæ laicis, qui hoc etiam jure ad beneficia, Episcopatibus minora concedenda fruuntur: nec vllus ex eo concludet. Reges aut illos laicos potiri alia facultate; aut jurisdictione ad condendas leges pro Diœcesum & Ecclesiarum regimine: nam hoc ius ab illo præcisum est, & illud concessum Apostolica auctoritate, hoc verò denegatum. Sic similiter de illa facultate prætensa eligendi Pontifi-

cem Romanum ratiocinandum est, quæ sicut eidem Pontifici electo potestatem spiritualem in vniuersam Ecclesiam nō conferebat, sed Deus, mediante electione, vt in principio tractatus de Exemptione ostendemus: sic nec Imperatores illa patiebantur, ac proindè nec facultate condendi canones, vt probè etiam notat proximè citatus Bellarminus.

PROPOSITIO VIII.

REGES ac Principes supremi, & ex consequenti supremi Senatus, cum suprema potestate delegata polleant, sunt tutores & protectores sacrorum Canonum, Decretorum & Priuilegiorum à Pontificibus, & Conciliis emanatorum.

Multis modis possunt supremi principes tueri sacros canones aut decreta Pontificum, vel eripiendo oppressos subditos à grauaminibus sibi per suos prælatos inflictis, vel suspendendo mandatorum eorumdem; ac etiam Pontificum executionem, dum imminet rei publicæ perturbatio aut maximum tertij detrimentum: vel denique obseruantiam inuiolabilem illorum Canonum in suis tenoribus conseruando, & violatores castigando, & de hac vltima protectione fertur propositio: de aliis verò in sequentibus: veritatem autem illius docet Augustinus Epist. 50. 164. 166. & alibi: vnde Sixtus in Epist. ad Ioannem Anthiochenum ait eleganter, *Cœlestem Regem fœderatos habere Reges terrarum.* Et Leo I. ad Leonem Imperatorem in eam sententiam sic scribit, *Debes incunctanter aduertere regiam potestatem, tibi non solum ad mundi regimē, sed etiam maximè ad Ecclesiæ præsidium esse collatum, vt ausus nefarios comprimendo, & quæ sunt benè statuta defendas, & veram pacem iis, quæ sunt turbata, restituas.* Hæc Leo, qui considerando Epist. 33. humanarum actionum imbecillitatem, & abundè quàm potens sit regia potestas iuncta cum sacerdotali, ad illas seruandas sic fatur, *Res humanas aliter tutas esse non posse, nisi quæ ad diuinam confessionem pertinent, & regia & sacerdotalis defendat auctoritas.* Eadem sententia habetur ex Isidoro lib. 3. Sentent. de Summo bono, relata 23. quæst. 5. cap. *Principes sæculi. Cognoscant Principes sæculi Deo debere se rationem reddere propter Ecclesiam quam à Christo tuendam suscipiunt. Nam siue augeatur pax & disciplina Ecclesiæ per fideles Principes, siue soluatur, ille ab eis rationem exiget, qui eorum potestati suam Ecclesiam credidit.* Huic veritati subscripserat Iustinianus; cui alicubi illos vocat *Tutores, & vindices vetustatis.*

Atque hinc factum est, vt singula quæque Concilia Oecumenica Imperatoris Decretis confirmata sint ad tuendam Canonum publicam executionem; & compescendos auctoritate Principis eos, qui, rebus semel decisis, se contumaces exhibuerint. Quocirca Facundus Hermuniensis in Africa, qui tempore antedicti Iustiniani, lib. 12. ca. 3. accuratè expressit hanc veritatem, cùm exemplo Marciani, Principum audaciam, qui canonicas quæstiones ad suum judicium reuocare tentabunt, exagitatus sic concludit. *Ob hoc itaque vir temperans, &*

su o

ſuo contentus (de Marciano loquitur) *Eccleſiaſticorum Canonum executor eſſe voluit, non conditor, non factor.* Atque hanc ſententiam tenent Rodericus tom.2. q. 63.art.14. Aufrerius de poteſtate ſæculari ſuper Eccleſ.perſ.Reg.2.n.10.qui hoc etiam ſpecificè affirmat de Regibus Francorum,reſpectu Canonum Concil. Conſtantienſis,loco cit.num.31. verſ.21. Petrus de Marca lib.2. de Concord. Sacerd.& Imper.cap.10.11. & 12. vbi hanc facultatem ex lege naturæ, & ſcripturis, ex ſententiis Pontificum, & Patrum, & ex vſu,Imperatoribus, & Regibus, maximè Regibus Galliæ competere, latè probat. Quod autem ea facultas etiam competat ſupremis Senatibus conſtat tum ex inferiùs dicendis, cum etiam quod omnis Principum ſupremorum poteſtas ordinaria vniuerſaliter delegata ſit eis commiſſa,vt patet ex diplomatibus quibus hi Senatus inſtituti ſunt, & ex aliis quibus illorum facultates amplientur & augeatur, vt nôrunt optimè juris periti, nec nouum eſt tanta pollere auctoritate hujuſmodi Senatus; cum Probus Imperator, referente Vopiſco, Senatores Romanos *Patres & Principes mundi vocârit*; *quocirca iidem iuriſperiti cenſent appellatione ad Senatum eſſe appellationem ad Principẽ,cum Princeps ſe nominet Senatus membrum* lib.8.C.de dignit. & lib.5. C. ad Iul. Mat. Quod à Iuſtino Imperatore confirmatum eſt,vt notat Coriſpus: vnde Imperator Probus illi ſcribens vocat illum *veſtra Majeſtas* & Patres *Conc.Calced. act.1. clamat:viuat Imperator & Senatus* quam proclamationem etiam fecerunt patres Concil. Conſtan. Oct.IV.

PROPOSITIO IX.

POTEST legitimè appellari de abuſu ad Principem ſecularem, ſeu Senatum ſupremum, quotieſcumque poteſtas Eccleſiaſtica pronũciat, aut agit contra Canones & priuilegia, potéſtque Princeps & Senatus ſupremus appellationem ſuſcipere:& appellantes à violenta ſuorum Prælatorum vexatione eripere.

Veritas hæc quoad 1.partem euidenter concluditur ex præcedenti propoſitione. Si enim Princeps ſæcularis Canonum & priuilegiorum tuitor, protector,& defenſor exiſtit, poſſunt ſubditi ad illum recurrere; cum dicti canones, & priuilegia læduntur à poteſtate Eccleſiaſtica: ac ex conſequenti appellare de abuſu.

Abuſus autem, ne in terminis erremus, nomen eſt antiquum in Gallia, quod ſignificat *Aberrationem miniſterij ſpiritualis negotiis ſpiritualibus, vel tranſgreſſionem poteſtatis ſpiritualis extra terminos,à lege,aut canone aſſignatos,vel dicitur malus*; vel dicitur *illicitus vſus*: *abuſus enim eſt, qui proprie committitur in actu, cuius vſus nullus eſt* l.ob quæ vitia §. Idem Pomponius ff.de ædilit.edicto:vel denique dicitur *vbi actus contra naturam fit* l.1.§.ſed ſciendum, eod.&c. Quando verò prælatus ſæcularis, vel regularis abutitur ſuo miniſterio, ſeu poteſtate ſpirituali, tunc dicitur illa actio abuſus, & poteſt tunc ſubditus ap-

pellare de abusu ad Principem seu Senatum supremum. Quod fit in 5. Casibus generalibus, ad quos cæteri referuntur, vt plures doctores asserunt. Primus est si Prælati, aut judices Ecclesiastici aliquid decernunt aut judicant adversus jurisdictionem regiam, aut sæcularem. 2. si contra libertatem, aut immunitatem subditorum Regis. 3 si contra ordinationes Regum Galliæ, & placita Senatuum supremorum. 4. si contra sacros canones Conciliorum generalium, decreta Pontificum, constitutiones & statuta Episcoporum. 5. si judices Regis & alij judices laici aliquid decernunt, judicant, & vsurpant in præjudicium & diminutionem jurisdictionis Ecclesiasticæ, libertatis & priuilegiorum Ecclesiæ Gallicanæ. Duplex autem est hujus appellationis effectus, Primus est suspendere. 2. deuoluere. Suspensivum habet effectum, cùm exemptus ab Episcopo, aut ab alio ordinario appellat, per citationes, informationes, aut pœnas grauatus in sua exemptione: tunc enim talis Episcopus aut ordinarius spirituali potestate abutitur, quia extra limites jurisdictionis sibi præfixos egreditur. Vel cùm idemmet exemptus à sententia Superioris contra sacros canones, aut Regulares constitutiones lata, appellat: licet jurisperiti arbitrentur, quod vt appellatio suspendat, requiritur litterarum regis super hujusmodi appellatione in Cancellaria expeditio, & earumdem Ordinario grauanti intimatio, cum prohibitione formali à supremo Senatu eidem facta, ne quid agat contra hujusmodi appellantem. Quod tantum in foro contentioso nec ssarium crediderim, vt multi tenent citandi in fine prop. 5. c. 4. tract. 3. nec vllatenus necessarium in eo foro, quando Episcopus procedit contra manifestè exemptum cùm ejusmodi appellatio sit tantùm vocatio supremæ potestatis, vt prorogat exemptum castigando violentiam facientem, vt mihi clarum videtur.

Non habet autem effectum suspensivum in non exempto, sed tantum devolutivum, quando à correctione appellat in materia Ecclesiasticæ disciplinæ, potéstque appellans pro illo negotio, cujus causa appellavit, adire Senatum supremum, ad quem devolutum est.

His prælibatis, prætermissis pluribus Canonibus ex quibus Doctores nostrã propositionem concludunt, quos causis 7. 9. 11. & 23. legere quis poterit, se offert 1. cap. *Petimus* 11. q. 1. in Cõcil. Carthag. 3. cap. 38. pronunciatum, *Petimus vt dignemini dare fiduciam, qua necessitate ipsa cogente, liberum sit nobis Rectorem prouinciæ secundum statuta gloriosissimorum Principum aduersus illum adire, qui plebem quam inuaserat vsque hodie commonitus, secundum quod statutum fuerat, relinquere contemnit, vt qui mitis admonitioni acquiescere noluit, & emendare illicitum; auctoritate iudiciaria penitus excludatur, &c. Honoratus, & Vrbanus Episcopi dixerunt: hoc enim omnibus placet: ab vniuersis Episcopis dictus est, iustum est placet.* Super quo Glossa explicando ait, quòd quidam multoties monitus nolebat reddere plebem quam inuaserat, quare quidam Episcopi petebant in Concil. Carthaginens. vt per Rectorem Prouinciæ expelleretur, & respondet Aurelius Episcopus, *Nulla sit ei iniuria,*

si

si per sæcularem potestatem, &c. ex quo admonitus non desistit. Postea Honoratus, & Vrbanus Episcopi dixerunt, *hoc omnibus placet.* Ex quo adhuc Glossa concludit verb. *Excludatur*, quòd si quis auctoritate judicis mittitur in possessionem, & aduersarius eum non admittat, qui nec attendit excommunicationem, videtur quòd manu militari possit auferri ei res: affertque ad id multos Canones & leges. 2. probatur ex cap. *filiis* 16. qu. 7. quod illud subindicat, dum facultatem facit recurrendi ad Regem, cum per judices Ecclesiasticos grauamen minimè auferri potest. 3. probatur ex Epist. Leonis ad Ludouicum Imperatorem missa, in qua sic scribit *si incompetenter aliquid egimus, & in subditis iuxta leges, tramitem non seruauimus, vestro, ac missorum vestrorum volumus emendari iudicio.*

Ex quibus optimè colligitur, quòd possit appellari ad Principem sæcularem, & ad Senatus supremos, quibus suas vices princeps commisit, quotiescumque potestas Ecclesiastica abutitur, facitque contra canones, & priuilegia, nec monita desistit à vexatione: & hoc est in terminis (juxta denominationem Gallorum) appellare de abusu.

Deinde iure naturali potest subditus se tueri contra suum Prælatum, suæ libertatis, & juris iniustum inuasorem, vt docent Theologi; ergo quotiescumque ab illo opprimitur, nec aliâ viâ potest se tueri, potest Principem sæcularem per appellationem tanquam de abusu adire, vt se tueatur. Dixi aliâ viâ, quia si ad Prælatum supremum appellare potest, nec sit periculum damni inferendi ratione moræ temporis, tenetur hunc ordinem sequi. Et ita etiam tenent doctissimus Franciscus Salgado de Somora, cum aliis quos refert tract. de Reg. protect. 1. parte ca. 1. per totum, Ioannes de Castillo in tract. de hac materia c. 41. à n. 163. Suares lib. 4. contra Regem Angliæ, c. 34. Simancas de Catholicis inst. tit. 45. n. 35. Couarruuias pract. q. cap. 35. Caietanus, Gerson, & alij, qui sequenti propositioni subscribunt; Cœpit autem praxis hujus appellationis in Galliis à tempore Petri de Cugneres causarum Regis in supremo Parisiorum Senatu Patrono, vsusque illius sub Ludouico XII. in praxi extitit, in dicto dumtaxat Senatu, non autem in aliis, in quibus etiam his temporibus inualuit.

Secunda propositionis pars ex prima sequitur, nam cùm recursus subditorum ad Principem sæcularem, & supremos Senatus licitus sit, non frustra aut superuacuus esse debet: attamen ad maiorem illius certitudinem probanda est, ac primò ex Scriptura, quæ describens officium Regnum, dicit esse hujusmodi, videlicet, *Facere iudicium, & iustitiam, & liberare de manu calumniantium vi oppressos.* Ergo quotiescumque subditi ad illos de abusu appellant, possunt recipere appellationem, & sic oppressos liberare. Quod ex sententia Hieronymi in c. 22. Hierem. inserta 23. qu. 5. c. 23. confirmatur, cùm dicit. *Regum officium est proprium facere iudicium & iustitiam, & liberare de manu calumniatorum vi oppressos:* & post aliqua additur, *si hæc feceritis, ô Reges Iuda, tenebitis pristinam potestatem.* Quibus verbis hanc facultatem inesse Regibus, & illam Reges antiquitùs possedisse manifestè ostenditur. 2. Probatur ex Canonibus in jure insertis,

dist. 96. in qua resoluitur, quòd Principis munus sit, Ecclesias contritas restaurare, & nouas ædificare; ex eo quòd boni Principis est Sacerdotes honorare & tueri. Et clariùs 23. q. 5. *Cognoscant sæculi Principes se esse rationem reddituros propter Ecclesiam, quam tuendam suscipiunt.* Verùm euidentius hanc veritatem habet Caput *Christianis*, 2. q. 1. in quo Gelasius Papa Zeiæ Comiti sic fatur, *Clericos tibi committo, vt tuæ sublimitatis tuitione vallentur, ne quid illis, aut subreptio, aut inimica legibus violentia necessitatis imponat.* Quibus protectionem Clericorum vi oppressorum Zeiæ Comiti, & consequenter aliis supremis Principibus commendat. 3 Specialiter probatur pro Regibus Galliæ, ex extensione tuitionis in possessione Beneficiorum, vt Bullâ Martini V. quæ incipit *Apostolicæ sedis*, sub data 1431. manifestum est. Nã cùm quadam præcedenti Bulla prohibuisset sub pœna excommunicationis Iudicibus sæcularibus, ne de causis Ecclesiasticis cognoscerent, sic postea suã mentem explicat. *Declaramus, nostræ intentionis non fuisse, nec esse per dictam, aut quamcumque aliam constitutionem eidem Regi, & eius regiæ iurisdictionem, per quã, vt asseritur, tam Rex, quàm sui progenitores super huiusmodi possessione à tanto tempore, circa quod, de eius contrario memoria hominum non existit, consueuerunt cognoscere, & in aliquo derogare voluisse, aut velle quoquo modo: ipsosque Reges, & Iudices decernentes, & partes molestatas, cùm super earum conseruatione ad suorum Beneficiorum possessionem ipsius Regis auxilium implorant, dummodò in contemptũ Iurisdictionis Ecclesiasticæ, vt partes sibi aduersas in rebus Ecclesiasticis diutiùs pertur barent, hoc non fecerint, pœnas in dicta nostra constitutione contentas nullatenus incurrisse, aut debere incurrere.* Sic etiam specialiter habetur in Concordatis inter Leonem X. & Franciscum I. quibus idem Pontifex sub finem, tuitionem eorumdem Concordatorũ contra impugnantes, Regi prædicto, & ejus successoribus commendat.

Quòd si obiicias, illis tantùm ex Bullis Martini, & Leonis ante dictis concessam esse tuitionem in conseruatione possessionis beneficiorum, vel in contentis in Concordantis; non autem vniuersalem Ecclesiasticorum, & Regularium jurium tuitionem. Respondetur, fatendo ita esse: sed ex legitimè præsumpta mente Pontificis semper Ecclesiæ Gallicanæ persuasum fuit, in cæteris articulis eam tuitionem extraordinariã, quæ in Gallia ante Concordatorũ publicationem vigebat, à summis Pontificibus tacitè fuisse concessam; cùm in rebus maioris persæpè momenti quæ in possessione, Beneficiorum conseruatione, & præmissis Concordatis continentur, præsidium Regium ad decreta custodia impendi gratissimum habuerint: qui consensus Pontificum inde etiam probari potest, quòd ab aliquot sæculis à Romana curia nihil profectum sit, quo non gratam sibi huiusmodi ad Regem prouocationem; Regisque tuitionem ostenderit.

Probatur quartò ex vsu Regum & Senatuum Galliæ, quem in omni materiarum genere longum esset ostendere. Quocirca de vsu illius potestatis in tuendis Regularium priuilegiis solùm agemus. Sic S. Ludouicus anno 1265. tuendo Regularium priuilegia, regno Guil-

Guillermus à sancto Amore, exulauit quoniam libellũ ediderat aduersus jura, & priuilegia Regularium, & seuerè castigauit quemdam nomine *Iulio*, qui D. Thom. actu prædicantem, scandalosè interruperat, asserendo, quòd ipse priuilegio prædicandi careret. Similem castigationem, ejusdem criminis occasione, passus est Ioan. de Poliaco. Sic etiam supremi Consilij Regis, & Senatuum decreta, & Sententiæ diuersis temporibus latæ, quæ partim à Chopino li. 2. de Sacra Polit. tit. 8. n. 8. partim ab aliis referuntur, quarum quasdam in hoc opere adducemus, quæ obligationis, & potestatis in Regibus & Senatibus, Regulares in possessione suorum priuilegiorum conseruandi, sunt testes omni exceptione maiores; ac si in genere de omnibus rebus tenent Salgado, de Regia protectione vi oppressorum, parte 1. c. 1. num. 95. cum iis quos citat Emanuel Rodericus tom. 2. q. 63. art. 9. Aufrerius de Potest. sæcularis super Ecclesiast. personas, reg. 2. nu. 10. & Portel. in dub. Regular. cum iis, quos citat in addit. verb. appellare, qui hanc sententiam ad personas Regulares, aduersus Prælatos ejusdem instituti extendit, soluitque argumenta deducta de bullis Pontificum, quæ hujusmodi recursum sub pœna excommunicationis prohibere videntur. Vide etiam Doctores, quos citat Diana prima parte tract. 2. resolut. 14. & in 5. parte tract. 1. resol. 13. hanc sententiam sustinentes.

Notabis hîc Franciscum primum Galliarum Regem, vt se ab onere expediendarum litium eximeret, curam custodiendorum Concordatorum in supremos Senatus refudisse, literis hac de re datis 1517. ac modum præscripsisse hujusmodi appellationi in constitutione edita 1539. art. 5. de appellantibus, & judicibus sequendum, à Regibus Carolo IX. Henricis III. & IV. ac demum Ludouico XIII. confirmatam videlicet, Iudices posse recipere appellationes de abusu, cùm jurisdictio Ecclesiastica abutitur potestate sibi concessa erga Clericos, tum in morum censura, tum in actionibus merè personalibus, vel etiam cùm realium actionum cognitionem suscipit.

PROPOSITIO X.

POSSVNT Reges, & supremi Senatus licitè retinere Bullas Apostolicas, in casu videlicet magni scandali, aut perturbationis, aut præiudicij tertij, aut aliorum similium.

Delicata est hæc veritas, & ideò accuratè tractanda, ne scrupulosorum, & timoratorum aures offendat. Ac primò probanda authoritate Doctorum eam sustinentium, inter quos sunt Ioannes Diodorus in lib. 2. de Libertate Christiana pag. 183 Simancas in tract. de Catholic. instit. tit. 45. de Pœnis, à nu. 34. Caietanus 1. Tom. tractat. Sancti Thom. tit. de Authoritate Papæ, & Concil. in 22. propositi. cum sequentib. Palatius Rubeus in tractatu seu Libello de beneficijs vacantibus in curia, §. 4. 5. 7. & 8. Covarruvias in Pract. quæst. 36. num. 4. versic. *sic etiam*, & ipsemet in eisdem c. 36. nu. 3. 11. & 12. Navar. cap. 17. num. 70. versl. 2. Bannes 2. 2. qu. 67. art. 1. Vega in Summa, 1. parte, verb. *Excomm.* cap. 85.

casu 18. & 19. Villalobos in Summa, tractat. 17. diffic. 21. à num. 22. Bonacina in Morali Theol. tom. 3. tract. de Censuris in Bulla Cœnæ, disp. 1. quæst. 15. punct. 4. §. 2. Filiucius tractatu 16. cap. 10 quæst. n. 158 Rodericus, quæst Reg. tom. 1. qu. 6. art. 7. Ioannes de la Cruz de Statu Relig. lib. 1. cap. 6. art. 2. dub. 5. conclus. 1. Henriques lib. 4. cap. 12. in Gloss. Gerson in tractatu circa materiam excommunic. & irregul. vbi sic scribit, *Contemptus Clauium non semper apud illos inuenitur, qui ne dum non obediunt sententiis excommunicationum promulgatis per Pontificem, vel suos: sed etiam non etsi iudicandus apud illos, qui per potestatem sæcularem aduersus tales prætensas sententias tueri se procurant. Lex enim naturalis dictat, vt possit vis vi repelli. Constat quod tales excomm. non debent dici ius, sed ius & violentia; contra quam fas habet liber homo, vel animas se tueri.* Sic Gerson & alij quamplurimi, quos refert Franciscus Salgado in tractat. de retentione Bullarum in Senatu. 1. part. cap. 2. & Diana 1. part. tract. 2. resol. 13.

Probatur 2. quia ex jure naturali, Gentium, divino, & positivo, provenit Principem posse obviare violentis executionibus; atqui executiones litterarum Apostolicarum aliquando sunt hujusmodi, vt in casibus in propositione contentis; ergo potest Princeps dictas litteras retinere, ne executioni mandentur.

3. Quia Princeps, aut Rex, est protector sui regni, vel principatus; ad protectorem autem regni vel principatus spectat pro officio ex jure naturæ sedare tumultum, aut periculum seditionis, & schismatis, ac tollere violentias, imò, & ad id tenetur: quam rationem affert Henriques cum multis alijs Doctoribus in 3. tom. Summæ de Pontificis claue, lib. 2. cap. 11. §. 3.

4. Probatur ex consuetudine omnium ferè regnorum. De Galliæ, & Hispaniæ regnis dubitandum non est, cùm sit frequens vsus retentionis in illis: & vt à multis asseritur, illa duo regna habent ad hoc privilegium, ita vt Reges exerceant illam retentionem quasi à Papa legati, ex Alexandro VI. Vrbano II. De regnis autem Siciliæ, & Neapolis testatur Anthonius de Amato, allegans plurimos tom. 2. Variar. resol. 82. an. 26. vsque ad 28.

5. Probatur à similibus. Nam si ex Innocentio in cap. *Nisi cùm pridem*, De renunc. certum est, quod propter scandalum imminens, non solùm gratia non est exequenda, verùm etiam potest quis compelli cedere beneficio suo jam obtento, in quo jus habet radicatum: pro quo facit cap. *Cùm decorem*, De Cleric. conjug. in finem, & post Abbatem Felinum & Decium probat Covarruvias in Regula. *Peccatum* 1. parte n. 7. ad medium. Imo propter scandalum potest quis compelli ad dimittendum, & renunciandum Episcopatum, vt tenent Federicus de Senis in tractatu de Permut. Benefic. n. 4 Hostiensis in cap. *Nisi cùm pridem*, nu. 63. de Renunc. Card. Iacob de Con il. lib. 9. art. 3 n. 34. & n. 27. Matt. in dialog. nu. 55. & est communis opinio. in praxi quoque recepta, vt affirmat Flaminius Paritius de Resign. benefic. lib. 3. q. 18. num. 22. Nec dumtaxat potest quis compelli ad dimittendum Episcopatum propter scandalum, verùm etiam potest illo privari: vt tenent

Gambar.

Gambat.in extrauag. Iulij II. de Simoniaca Papæ electione, n.15. & Steph. Aufrerius in Clement. *Vt clericorum*, n.12. de Officio Ordin. Si, inquam, hæc omnia certa sunt, quis dubitaverit, quod ratione scandali licitum etiam sit retinere litteras Apostolicas, ne executioni mandentur; quod probat Henriquez citatus lib. 2. de Pontificis clave, cap. 24. §. 3. cùm illarum executio sit in detrimentum, & præjudicium boni communis & publicæ vtilitatis, vt ibi videre licet.

Confirmatur 1. hæc ratio adhuc à simili. Nam ad evitandum scandala quæ futura esse timentur, ex quibus damnum publicum oritur, licita est lex regni, vel statutum disponens, ne alienigenæ obtineant beneficia Ecclesiastica in Regno, vel Provincia; vt existimant Angelus Consil. 23. Capicius decis. 132. nu. 6. & 7. Azevedus in lib. 14. tit. 25. & titul. 3. lib. 1. Recompilation. sub n. 46. Ant. Thesaur. dec. 131. n. 3. & 7. Petrus Anton. Petra in tract. de potestate Princip. cap. 6. num. 9. Codex Fabrian. li. 3. tit. 1. de Iudicijs, diffinit. 39. Quintilian. Mandos. in tractatu de Monitor. qu. 13. nu. 3. Hieronym. Portoles, & ab eo citati, additis, ad Molin. §. Alienigeno, nu. 1. cum sequent. Iacob. Cancer. Variarum Resolut. lib. 3. cap. 14. de Manutent. à nu. 67. cum sequentibus, vbi mirabiliter agit de hac ratione scandali, & alij quibus adde Flaminium Parisium de Resignat. lib. 4. quæst. 7. nu. 3. Oiedam de beneficio incompatib. 1. parte cap. fin. n. 116. Azorium in Instit. Moral. part. 2. lib. 6. cap. 4. quæst. 25. versic. *Deinde cùm alienigena*: ex quo ita infert ibi. *Hinc est quod statutis, & legibus Principum, & Regum, exteri, & alienigenæ penitus excludantur à beneficiis in regno, Prouincia, vel vrbe institutis, quæ leges Iure canonico permittuntur, nec improbantur, &c.*

Confirmatur 2. Quoniam propter scandalum vitandum, & quietem Reipub. potest etiam Clericus expelli à Regno, aut civitate per Regem œconomica potestate, vt ex adductis Doctoribus per Iacobum de Grassis in tract. de effectibus cleric. Effectu 1. n. 10. & 11. constat; ea propter cùm publicaretur Pij V. Breve, quo concedebatur, *Vt Episcopus successor in dignitate posset ad suæ conscientiæ securitatē iterum examinare Religiosos ex licentia prædecessoris sui administrantes Pœnitentiæ sacramentum*, orta est maxima dissensio inter omnes: quare ob bonum publicum, & evitanda scandala in damnum Reipublicæ Ecclesiasticæ, & temporalis, quæ antea inter Clerum & Regulares exorta fuerant, vt constat ex Clement. *Dudum*, & præcipuè versu, *Olim*. Philippus II. Hispaniarum Rex supplicavit ab eodem Brevi, & instanter petijt à sede Apostolica ejus reuocationem, ob hoc scandalum futurum; quod quidē propterea reformavit Gregorius XIII. anno 1572. quæ reformatio reperitur in Bullario tom. 1. pag. 1208. & sequentibus. Ac illas Bullas scilicet Pij V. & Gregorij XIII. referendo latè & optimè hanc propositionem, examinat novissimè Ioannes Maria Novarius in pract. conclus. novi Iuris Pontif. tit. de Confessione sacram. absque loci Ordin. approbatione non audiend. confessionibus, concl. 2. aliàs respectu illius operis conclus. 69. per totam.

Objicies, hanc retentionem litterarum esse contra bullam Cœnæ, ac proinde excommunicari retinentes. Respó-

detur, tantùm abesse quod ista detentio sit contra dictam Bullam, quinimò in casu 14. illius in quo habetur prohibitio detentionis litterarum hujusmodi, sic in quibusdam exemplaribus legitur, *nisi supplicationes huiusmodi curam nobis, & Sede Apostolica legitimè prosequantur*: quibus ostenditur, prædictam detentionem ad faciendam & prosequendam supplicationem coram Papa, & sede Apostolica esse licitam, & in dicta Bulla permissam. Et ita tenent Roder. in summa, 1. part. cap. 156. n. 8. & in addit. ad §. 9. nu. 67. Cenedus in quæst. canonic. qu. 45. nu. 11. allegans Vivaldum in explicat. bullæ Cœnæ, n. 109. Villalob. in summa, tract. 17. diffic. 21. artic. 2. Navar. in Man. cap. 27. nu. 69. & 70. Corduba in Summa, q. 35. Legatur etiam super hoc Suarez de Censuris tom. 5. disp. 21. nu. 76. & Simanchas de Catholic. Institut. tit. 45. de Pœnis n. 54.

PROPOSITIO XI.

CONCILIUM Tridentinum non est in Gallia receptum, nec etiam Bulla Cœnæ.

Hujus primæ veritatis probatio necessaria est ad plurimorum privilegiorum veritatem indagandam: quæ antequam probetur, notandum est 1. Constitutiones dicti Concilij esse in multiplici differentia: quædam enim ad jus naturæ pertinent, vt prohibitio duelli: aliæ ad jus divinum in vetere & novo Testamento exaratum, vt quę ad fidem, & Sacramenta spectant; aliæ quę declarant aliqua de jure divino, de quibus antea, an essent juris divini dubitabatur, quales sunt quæ contra Lutheranos, & Calvinistas, cæteróſque hæreticos sancita sunt. Nec dubium, quin quoad istas constitutiones Concilium Trid. receptum sit, & obliget Gallos, cùm certum sit, illas non esse novi juris introductiones, sed antiquas, vel antiqui juris declaratorias. Aliæ autem sunt quæ ad jus antiquum positivum, seu Ecclesiasticum, olim à Pontificibus, vel Concilijs præscriptum, spectant: vt clausura Sanctimonialium, Clericorum immunitates, & reliqua id genus, & de ijs etiam non fertur propositio; quoniam illæ obligant Gallos: si vsu receptæ sunt, vel non. Aliæ denique sunt quibus ius humanum & positivum inducitur: & quoad istas constitutiones enunciatur, quod Concilium Tridentinum non sit receptum.

2. Notandum est, in duplici genere Pontificem, & Ecclesiam leges condere; aliæ enim sunt quæ bonum particulare alicujus in dicto regno respiciunt, aut si ad vniversum regnum spectent, minimi sunt momenti; aliæ autem quæ maximi sunt ponderis, pertinent vel ad vniversale bonum, vel regno aut privilegijs ejus damnum non leve inferunt. Quoad primum genus legum, certum est, quod sigillo Pontificis munitæ habent, & sortiuntur suum effectum, absque eo quod regi præsententur, vt declaravit Senatus supremus Pariensis in suo placito de die 15. Maij 1647. emanato, occasione cujusdam decreti congr. s. officij. Aliæ verò secundi generis necesse habent, vt regi præsentatæ ab eodem testimonio authentico approbentur, vt vsus vniversalis regni

demon-

demonstrat, & illum probant Litteræ patentes plurimorum Regum Galliæ; & præcipuè Litteræ Francisci primi sub data Blesi 29. Maij 1523. & aliæ ejusdem Francisci de eodem mense, anno & loco sub data diei 30. quæ in Archivis Recollectorum Burdigalæ servantur, in quibus adducitur in primum fundamentum illius juris cap. *Iniunctæ*. Ac præterea hæc constitutio postulat, vt sigillo Pontificis munitæ litteræ exhibeantur sub pœna nullitatis. In secundum autem adducitur præscriptio, ab immemorabili tempore ducta quoad præsentationem dictarum legum Regi, & ipsius approbationem. Et denique tertium, quod contrarium facientes per Regis consilium, & suos Iudices, fuerunt correcti, & emendati: ipséque Franciscus dicto juri inhærendo, Archiepiscopum Burdigalensem prædicto juri non parentem, quamvis consanguineum, correxit & emendavit: vt ex dictis patentibus manifestum est. 2. Probatur ex Placitis supremi Regis consilij primò sub data diei 14. *anni* 1656. his verbis, *Rex in suo Consilio annullauit, & cassauit, annullat, & cassat arrestum seu decretum Senatus Burdigalensis, quo quædam Breuia Apostolica registrabantur, vt emanatum in legis Regni præiudicium: & expressè eidem Senatui, & cæteris aliis prohibetur in posterum, Breuia Apostolica registrare absque Patentibus, & authenticis litteris maiori Regni sigillo munitis.* Sic Rex 2. placito alibi referendo emanato etiam occasione cujusdam decreti congregationis S. Officij occasione alibi referendi. Et hæc fuit semper consuetudo in Regno à Carolo Magno, & Sancto Ludovico, aliísque Regibus in praxi posita, vt leges Ecclesiasticæ, seu brevia Apostolica Regum Patentibus Litteris munita promulgarentur, vt in præcitato libro probat de Marca Petr. Ac si responsum fuit à doctoribus Sorbonensibus super hoc consulti, qui addiderunt publicationem bullarum aliter factam non valere. Nec hoc privilegium Regni, sicut nec alia damnanda veniunt, cùm Franciscus Suarez alioquin sedis Apostolicæ jurium ardentissimus propugnator, lib. 4. Defensionis fidei, cap. 34. nu. 29. de privilegijs illius Regni sic loquatur, *Non audeo damnare vsum talium priuilegiorum, sed hoc Apostolicæ sedi remitto; nam etiam Cardinalis Bellarminus cap. 25. contra Barclaium, cùm esse diceret in Gallia grauia quædam delicta, quæ priuilegiata dicuntur, ipse respondet, ideò dici priuilegiata, quia priuilegio sedis Apostolicæ indultum est Regibus Francorum, vt ea delicta cognoscere possint. Quibus verbis videtur illam excusationem non improbare, sicut eam non improbant Iulius Clarus, & Auferrius quos allegat.* Hæc Suarez. Et certè si vsus est immemorabilis in regno, ac ideò vetustissimus, pro lege à Pontifice sciente, & non contradicente, habendus erit: vetustas enim pro lege habetur, leg. 1. de aqu. pluu. arc.

Notandum 3. Quod definitiones fidei in Concilio Trident. factæ, in Gallia per edictum anno 1570. admissæ sunt; præcipua verò capita quæ Gallicanæ Ecclesiæ mores receptos, & jura antiqua non infringunt, comprehensa sunt variis constitutionibus regiis, quæ hac de re diuersis temporibus edictæ sunt: quod gratum, & acceptum fuisse

summo Pontifici Clementi VIII. testatur Henricus IV. in quodam rescripto de anno 1606.

His positis probatur propositio. 1. Quia cùm Concilium Trident. si lex respiciens vniuersalem regni statum, authenticè Regi præsentari debuit, & ab illo approbari,& publicari; sed hoc nondum factum est in regno, ergo receptum esse non potest. Probatur 2. Regula Iuris est, vt quod ad omnes spectat, ab omnibus approbari necesse sit: constat autem legenti Concilium, quod illud ordines regni omnes, Ecclesiasticorum Nobilium, & tertij status tangat quibus omnibus in comitiis generalibus anno 1614 congregatis: post multas hinc inde disceptationes;& propositiones quoad promulgationem, & receptionem dicti Concilij, res infecta cum plurimorum justo dolore remansit. Ergo cùm illud ab iis ad quos spectat non fuerit receptum, nec in aliqua prouincia receptum esse potest; cùm ad prouincias peculiares illud recipere contra jus regni minimè spectet; nisi speciali, expresso, & irreuocabili summi Pontificis mandato; quod cùm nec pro vniuerso regno, nec pro aliqua prouincia exierit, censendum est,dictum Concilium, etiam auctoritate sedis Apostolicæ,& illius assensu non esse receptum.

3. Quis melius scire potest prædicti Concilij receptionem, quàm proceres singulorum Ordinum in dictis comitiis congregati; sed dicti proceres ordinis Ecclesiastici, & Nobilium illud publicandum in Regno,& recipiendum præsentarunt: Ergo nec est promulgatum, nec receptum: alioquin non præsentassent publicandum & recipiendum.

4. Vsus, cùm sit optimus legum interpres,hoc satis demonstrat. Quia videre est 1. in Regis supremo Consilio singulis diebus contra Concilij decreta sententias pronunciari. 2. In supremis ejusdem regni Senatibus placita etiam passim contra ejusdem Concilij constitutiones enunciari; & oratores, seu causarum patronos argui, si Concilij decreta vt leges sequendas proferant: quæ omnia fiunt Episcopis vsu hujusmodi minimè contradicentibus. 3. In ordine Ecclesiastico vsus Concilio cõtrarius demonstrat, illud non esse receptum: nam Ecclesiastici Beneficiorum, pluralitate gaudent; nec ad beneficia Curata per concursum ad disputationem Ecclesiastici assumuntur, nec promoti professionem fidei emittunt, nec pacificè possidentes resident: ac insuper exemptionis priuilegiis antiqua cathedralia Capitula patiuntur. Demum Episcopi è sua Diœcesi egredientes, Archiepiscopum de egressu minimè monent, nec Archiepiscopi antiquiorem Episcopum suffraganeum: quæ omnia & plura alia quæ recensere longum esset, receptioni Concilij Tridentini repugnant,cùm sint illi aduersa atque contraria: maximè de contradictione & non receptione ejusdem manifestè constet, ex narratis in dicto Mercurio, & præcipuè ex artic. 2. secretorum articulorum approbato, & concesso per Ludouicum XIII. Regem in suo Consilio, rege ipso & matre Regina præsentibus, die 6. Maij 1616. & ex Edicto publico eodem mense,& anno emanato, vt habetur in Codice ejusdem Ludouici li. 9. tit. 38 his verbis, *Quod gestum fuit à Clero super promulgatione Concilij Tridentini,*

tini, non fuit à Rege approbatum, nec ex eo quidquam sequutum est. , nec ipse Rex quidquam imposterum circa illud fieri finet, aut contra authoritatem suam. Sic Rex.

Obiicies 1. Concilium Tridentinum receptum fuisse anno 1615. die verò Iulij 6. à Clero congregato, procurante eminentissimo Domino Cardinali Rupifocaldo. Respōdetur; Hanc receptionē fuisse factam à dicto clero, vt decretis illius in suis administrationibus vterentur, & cum illa conditione expressa, vel saltem tacita; videlicet si Regis, & populi consensu accederet; qui cùm non accesserit, vt ex prædicto edicto illo receptionis decreto posteriore cōstat, manifestum existit non esse receptum; cùm receptio eorum omnium ad quos spectat, necessariò requiratur.

Dices, Concilium Trident. receptum esse quoad præcipua capita, vt in principio hujus propositionis suppositum est: ergo cùm non maior sit ratio cur receptum sit in illis, quàm in aliis decretis ejusdem concilij, concludendum est in Vniuersum esse receptum. Respondetur, illam consequentiam non valere, sicut nec illa valet; videlicet, Concilium Trident. non esse receptum Romæ quoad nomina prophanorum hominum baptizandis non imponenda: ergo nec alia decreta concilij: nam quædam decreta alicuius concilij recipi possunt, non receptis aliis, vt de Concilio generali Lateranensi tenet cum aliis Doctoribus Caietanus, cui interfuerat, expresiè asserens, excommunicationes per illud in prædicantes falsa miracula, & interpretantes Scripturas Sanctas aliter quàm Patres interpretati fuerint, non esse receptas. Sic in præsenti casu dicimus, quoad illa capita (quæ videnda sunt in constitutionibus Regiis) receptum esse: ex quibus omnibus manifestè constat, dictum conciliū non fuisse in Gallia receptum, nec etiam promulgatum, ac proinde non obligare Gallos: vt etiam tenet Duuallius in 2. 2. Th. part. 2. in tract. *de Disciplina Ecclesiastica*, qui scripsit anno 1636. & Petrus de Marca in sua Concordia, Tamburin. de jure Abbat. disp. 2. quæst. 5. & alij.

Hic obiter notabis, multos esse ejus sententiæ, vt existiment, quòd licet regiæ ordinationes illud idem, quod multa Tridentini decreta, contineant; non tamen propterea vllum Tridentini decretum quoad mores, vt Tridētini præcisæ decretum existit, esse receptum; sed illud in regno seruari, quatenus dumtaxat in ordinationibus regiis continetur.

Secunda veritas nempe quod Bulla Cœnæ non sit recepta in Gallia probatur 1. ex communi omnium sententia; 2. ex non ejusdem publicatione & receptione impedita à Statibus & principibus Gallicis: & ita acriter vt Apostolici legati ad eam promulgandam missi admodùm laborarint vt propriæ vitæ saluti consulerent, non potuerunt tamen honoris jacturam effugere, vt refert Bocchelius in decretis Eccles. Gallic. li. 2. tit. 16. c. 2. in fine, in quo refertur placitum, quo ejus publicatio prohibetur de anno 1580. Qui auctor fusè ostendit prædictam Bullam esse contrariam & destructiuam priuilegiorum Eccl. Gallic. probatur 3. quia Pontifex sciens prædictam Bullam non fuisse receptam & publicatam, propter bonum pacis, non curat vt publicetur.

Ex veritatibus in decursu hujus capitis probatis, satis quis colligere poterit, primò.

Omnem spiritualem potestatem Ecclesiæ à summo illius capite Papa pendere; nec Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, cæteróśque Prælatos; imo nec Concilia generalia, quidquam juris spiritualis possidere, nisi dependenter ab illo, à quo omnes reges spirituales, tanquam à primario fonte emanant: quas sicut potest per se, aut in conciliis condere, sic & mitigare, aut in illis priuilegiando dispensare: aut denique cùm opus est, illas penitùs abolere.

2. Supremas in orbe Ecclesiastico potestates sic inter se esse connexas, vt temporalis subjaceat spirituali, sicut corpus animæ, cui in omnibus quæ ad hominem spiritualem spectant, parere cogitur. Spiritualem verò, ad suas ordinationes, & præcepta executioni mandanda, ope temporalis indigere, velut anima corpore, sine quo nec sentire, nec intelligere, nec velle, imo nec etiam moueri potest: ac vtramque legi naturali obedientiam præstare debere: cùm ipsa non solùm legem sæcularem, & Ecclesiasticam; verum etiam Diuinam, ancillas habeat. Et sileant, dum de suo jure agitur, ad quod tuendum & conseruandum, jure proprio postposito, vtraque ordinatur.

3. Omnes leges à Concilij, aut à Pontifice editas promulgatione, & insuper receptione indigere, sine quibus, Christianis nullam obligationem inducunt, qui ob justã causam possunt receptioni earumdem objecta ponere: sicut etiam easdẽ consuetudine contraria abrogare.

CAPVT II.

DE CONCESSIONE, CONFIRMATIONE, ET VALIDITATE PRIVILEGIORUM REGULARIUM.

PROPOSITIO I.

A Priscis sæculis vsque ad nostra Pontifices Romani priuilegia Regularibus cõcesserunt.

Archiuia Vaticana priuilegiorum Regularibus concessorum voluminibus, quasi tabulis authenticis referta, nec non Bullaria & compendia eorumdem diuersis Ordinibus concessorum, hanc veritatẽ plenissimè probant Hieronymus

ronymus, Gregorius, & alij Doctores Ecclesiæ, cum plurimis vtriusque Iuris Doctoribus, & Theologis eidē veritati subscribunt: decreta Sacrorum & sæcularium tribunalium, necnon vniuersus orbis, eamdem veritatem fatentur: vsusque illorum priuilegiorum in Clero, Nobilibus, & tertio Ordine regnorum, antiquitatem & veritatem concessionis eorumdem confirmat. Nec vllus est, si sanæ mentis sit compos, qui audeat negare, quin diuersis temporibus Regularibus concessa fuerint priuilegia à Romanis Pontificibus.

Nec obiiciendum, sine causa fuisse concessa, ac proinde esse vana. Nam hoc posito, licet falsò, priuilegia non essent vana, aut nulla, cum à sola potestate dantis pendeant, ac proinde possint concedi cuilibet etiam sine causa sicut videmus persæpe à quibusdam Principibus sæcularibus fieri, qui ex leui amicitia, aut potiùs ex leuitate animi, priuilegia temporalia concedunt, de quorum concessione, ac etiam validitate nemo dubitat; potestque similiter à Pontificibus Romanis factitatum fuisse; nec propterea vana, & nulla priuilegia existere censendum est, nec Pontificibus improperandum, quod iniuste concesserint. *Cum in omnibus gratiosis, aut à iure positiuo procedentibus, sola voluntas principis pro iusta causa habeatur.* vt Bartol. in l. Regular. ff. de pœnis cap. cum à nobis in fide de testibus: Abbas in caput *nisi speciali* de offic. delig. Baldus & alij allegati à Barbosa in praxi q. 4. num. 16. eruditè docent. Vide optimè Cornel. Tacitus licet Etnicus lib. 6. Annal. pronunciat *Non est nostrum æstimare, Cæsar, quem supra cæteros, & quibus de causis extollas: tibi summum rerum Iudicium dij dedere, nobis obsequii gloria relicta est.* Apposite etiam in simili, Virgilius lib. 2. Æneid. *Tuum ô Regina quid optes explorare labor, mihi iussa capessere fas est:* quocirca prudentissime Baldus in prælud. feudor. *nulli enim licet dicere principi superiorem non recognoscenti, cur ita facis?*

Verùm hāc iniuriam videlicet quod injustè & sine causa priuilegia hujusmodi concesserint, Pontificum dignitati, longè, imò infinitè, Principum sæcularium superiori, inurere esset nimis injustum; cùm naturâ duce, prudentia illorum senectam comitetur, quæ ratione, pro prævia luce, omnia fieri dictitat, & radius Spiritus sancti quo inseparabiliter regitur, qui Ecclesiam omnesque illius status non nisi rationabiliter regendos, incessanter inspirat, & imperat.

Quòd autem rationabilibus ducti causis hujusmodi priuilegia concesserint, facilè agnoscet, qui potiora motiua ad illa impartienda attentè meditatus fuerit: inter quæ elucet primò status professionis Regularium indissolubili vinculo Deo, & Sanctæ sedi Apostolicæ consecratus, illorum virtutes, capacitas, & indefessus labor in peccatoribus, hæreticis, & infidelibus è faucibus tartari eruendis, & ad misericordiam Dei couertendis; ac etiam Christi fidelibus probatæ & innocentis vitæ in gratia & bonis operibus confirmandis, 2. Prompta, & expedita eorumdem obedientia in exequendis summorum Pontificum mandatis, tum in partibus catholicorum, ac etiam hæreticorum, tum in profectione ad orbis partes longin-

quiores, pro procuranda animarum salute, vniuersæ Ecclesiæ manifesta. 3. Eximia illorum sanctitas, & scientia, quæ tot Sanctos, totque Concionatores, Doctores, Episcopos, Patriarchas, Cardinales, & Pontifices Ecclesiæ Dei parturiuit, de quibus ipsa quotidie gloriatur Quartò, difficultas maxima quam in pluribus Catholicæ Religionis exercitijs sæculares, præcipuè circa confessiones suorum peccatorum emittendas, patiuntur. Et denique vt cætera taceam, vnio perfectissima quæ inter membra Ecclesiæ vniuersalis, & illius caput, necessaria est; quæque hujusmodi priuilegijs conseruatur, ac etiam augetur. Hæc sunt potiora motiua propter quæ Concilia, & Pontifices Regularibus priuilegia concesserunt, confirmarunt, protexerunt, & vsque impræsentiarum concedunt, confirmant, & protegunt. Plures alias causas hîc omittimus, quas ad tractatum de exemptionis priuilegio referre judicauimus.

Objicies. Conceditur, quòd priuilegia Regularibus fuerint impetrata, attamen subreptitiè, & absque causæ cognitione; Regula autem datariæ habet, *Quod qui malè narrat, malè impetrat,* Vnde in Bullis additur, *Si preces veritate nitantur.* Respondetur 1. Plurima Regularium priuilegia, imò omnia, esse simpliciter concessa proprio Pontificis motu, ac proindè non esse subreptitiè impetrata: & sic cedere vim objectionis, & regulæ datariæ, quæ de solis impetratis loquitur.

Respondetur 2. Quòd aliæ sunt nullæ in forma dignum, videlicet cùm diriguntur ad Ecclesiasticum judicem, vt authoritate Apostolica illas exequatur; & hæ subreptitiæ sunt, si preces veritate non nitantur: aliæ autem sunt quæ in forma gratiosa expediuntur, quas Papa motu proprio, & ex certa scientia concedit: & hujusmodi sunt Bullæ, in quibus Regularium priuilegia continentur, quas Pontifex largitur ob multa beneficia, & obsequia Ecclesiæ Dei à Regularibus collata, vt Leo X. loquitur in Bulla quæ incipit, *Dum intra mentis arcana* & hujus generis Bullæ subreptitiæ nequaquam dici possunt, vt omnes Canonistæ tenent.

PROPOSITIO II.

PRiuilegia Regularium per ius commune, Concilia, Bullas, & Breuia concessa, in suo firmo robore existunt.

Haud dubium est, quin quædam Regularium privilegia fuerint à Pontificibus Romanis revocata, sed eorumdem benignitate postea revalidata, & in pristinum statum restituta, & illa, cum alijs confirmata fuerunt: vt tenet Baptista Confectius Protonotarius Apostolicus, qui tempore Clementis VIII. scripsit in Summario privil. Matis magni, tom. 1. cap. 4 citàque ad hanc veritatem probandam constitutionem primam Pauli III. constit. 1. Pauli IV. constit. 8 9. & 10. Greg XIII. constit. 6. Sixti V. & constit. 8. Clement. VIII. Miranda in Manuali, tom. 2. q. 42. qui scripsit anno 1610. & prælo dedit sub Paulo V. qui eodem loco plurimas Pontificum confirmationes refert, quibus reualidata, & confirmata fuerunt eorumdem priuilegia: affero vnam, quam ipse omisit inchoatam:

choatam: *Et si ad bene merendum*, expeditam à Iulio II. 1508. in qua mendicantium priuilegia confirmat. Sic etiam tenet Cellotius qui scripsit sub finem Pontificatus Vrbani VIII. lib. 5. de Regul. in Hierarchia Iurisdictionis, cap. 22. qui etiam arbitratur sui temporis dicta priuilegia neutiquam fuisse reuocata, illa ratur autem, quòd ab eo tempore gnoeuocauerit Pontifex, sic denique sustinent omnes illi qui arbitrantur Bullam Pij V. quæ inchoat *& si mendicantium* subsistere in suo vigore citandi inferius in c. 5. proposit. 6.

Probatur 1. propositio ex Concilio Trident. de Regular. sess. 25. cap. 20. in quo expresè dicta priuilegia confirmantur, his verbis, *In cæteris omnibus prælatorum Ordinum priuilegia & facultates, quæ ipsorum,* videlicet Regularium *personas, loca, & iura concernũt, firma sint, & illæsa.* Quibus verbis manifestè omnia illorum priuilegia, exceptis paucis quibusdam de quibus infra in tract. de Exemptionis priuilegio agetur, à Concilio Tridentino confirmata esse constat.

Probatur 2. ex Bulla Pij V. quam valere inferius ostendemus, Decreta quædam Concilij Tridentini ad regulares spectantia interpretantis, quæ incipit; *Et si Mendicantium;* in qua hæc verba sæpè repetita inferiùs, habentur, *ac insuper vt facilius præmissa omnia illibata persistant, omnia & singula priuilegia, immunitates, indulgentias, fauores, facultates, libertates, indulta, dispensationes, & gratias quæ decretis Concilij Tridentini alias, quàm vt superius est dictum, concessum, & declaratum non contrariantur, expresè eisdem Fratribus* & cætera quæ inibi videre non pigeat, *auctoritate Apostolica tenore præsentium, perpetuo approbamus, & confirmamus, &c.* Quæ verba cum ex certa scientia Pontificis pronunciata sint, habent non solùm vim confirmationis, sed etiam reualidationis priuilegiorum, licet reuocata fuissent.

Probatur 3. ex specialibus priuilegiorum eorumdem confirmationibus cuilibet Ordini concessis, ac vt cæteras taceam, priuilegia Minorum ex certa scientia confirmata fuerunt à multis Pontificibus, ac ex consequenti, vt dicetur in cap. de Priuilegiorum Communicatione, omnia aliorum Regularium priuilegia, qui gratiâ communicationis cum illis potiuntur. Sic illa confirmarunt, præter Paulum II. Clement. VII. Paulum IV. Pius V. Bulla quæ incipit *ex Clementi* & Greg. XIII. B. *ex Benigna* & successiuè Sixtus V. B. *Et si Mendicatium*, *Clemens VIII. B. Ratio Pastoralis officij* & Paulus V. B. *iniuncti nobis* cum exquisitissimis clausulis derogatorijs maximè conciliorum generalium, & multarum iuris communis constitutionum qui vltimus licet illa ex certa scientia non confirmari, eius tamen confirmatio, confirmationi ex certa scientia æquiualet, cum confirmet Bullam confirmationis eorumdem sub data 20. Decembris 1597. à dicto Clemente VIII. ex certa scientia emanatam, vt tenet Portel. verb. *Priuileg. confirmatio.* n. 36. & in additione ad idem verbum, quarum Bullarum partim originalia, & partim authentica extant Burdigalæ in varijs Conuentibus.

Objicies 1. Gregorium XV. priuilegia illa reuocasse per nullam quæ de Exemptorum priuilegijs nuncupatur, sub data nonis Februar. 1622. emanatam, nec ab Vrbano VIII. eius successore fuisse de nouo concessa. Quòd si priuilegia Dominicorum, & consequenter aliorum Regularium qui cum ipsis in priuilegijs communicant, per Bullam quæ incipit, *In plenitudinem potestatis.* sub data 3. idus Maij. 1625. confirmauit, illud fuit cum hac clausula, *Dummodo non fuerint hactenus reuocata.* Verùm hęc objectio nullius est momenti: nam. 1. hæc Bulla Gregorij XV. in Hispania neq. a quam recepta fuit, vt contēdit August. de Belis, in quodam libello, cui titulus, *Alegationes en derecho en la causa de excommuniō que ha fulminado el Senor Vicario General, &c.*

Nec etiam in Gallia, vt à deputatis per Clerum in Concilio Prouinciali Burdigalensi celebrato anno 1624. assirmatum fuit, & probatum, teste Mercur. Gallico in 1. tomo, & specialiter à Iacobo Desaigues Decano Ecclesiæ Metropolitanæ Burdigalensis, Petro Peyrissas Archidiacono Blauiæ, & Gilberto Grimaud eiusdem Ecclesiæ Canonicis deputatis à Capitulo ad assistendum prouinciali Concilio per Petrum Moysser eiusdem Ecclesiæ etiam Canonicum & pronotarium Apostolicum, & notarium à Dominis illustrissimis in Concilio congregatis specialiter designatum, qui nomine totius capituli antedicti aduersus præfatam Bullam & alia suis exemptionibus & priuilegijs aduersantia quæ in dicto Concilio antea lecta fuerant & in posterum legenda, & publicanda in congregatione publica sess. 2. Octob. 1624. opposuit, &c. Quam integram oppositionem videre poteris in actis dicti concil. post finem dictæ congregationis, quæ est 15. eiusdem sess. pag. 68. ex quibus patet nō fuisse in dicto Concil. receptam, nec constat in aliqua Galliæ Diœcesi receptam fuisse.

Quod vsus contrarius decretis in eadem insertis euidenter ostendit: nam Episcopi Abbatissarum electioni in monasterijs exemptis minimè præsunt: nec illis omnes Ecclesiæ Cathedrales & Collegiales sæculares subjiciuntur, in ijs quæ ad Sacramentorum administrationem spectant: nec de Monialiū confessarijs cognoscunt: nec (vt cætera capita in dicta Bulla contenta taceam) in administratione bonorum temporalium earumdem Monialium se ingerunt. Quod si id tentare præsumant, à Regis Consilio & Parlamentis emendantur, vt Archiepiscopus Burdigalēsis in facto particulari Monialium Sancti Benedicti eiusdem vrbis anno. 1643. expertus est 2. priùs acceptanda erat à rege prædicta Bulla, iuxta legem Regni, quàm publicanda, quod minimè factum est; cùm Status Ecclesiasticos & regulares vniuersaliter tangat & maximè lædat.

Adiunge, quod etiam si prædicta Bulla recepta foret, Regularium priuilegia minimè reuocata essent; quoniam illa circa administrationem Sacramentorum, & prædicationem verbi Dei a Regularibus faciendam, ac regimen Monialium, ijs quæ à sacro Concilio Trident. constituta sunt, quasdam ordinationes dumtaxat adiunxit vt legēti principium eiusdem Bullæ, & dispositionem illius notum est. In reliquis autem nihil penitùs derogauit, vt Cōgregatio Card. expositioni Concil. Trident. & mentis

Pon-

Pontificiæ præposita, mentem Gregorij in præmemorata Bulla contentam, pluribus responsionibus ab eodem approbatis aperuit; quarum secunda verbis seqq. enunciatur, *Respondit hac in parte, constitutionem Sanctissimi Domini nostri nihil noui iuris induxisse, nec vllam nouam auctoritatem Episcopis in Regulares attribuisse, ideoque in vi ipsius constitutionis non posse Episcopos Regularibus præscribere, vt certis tantum in locis, aut temporibus, aut certarum personarum confessiones audiant; vel alia illorum priuilegia in Sacramentis administrandis restringere, aut moderari.* Et hanc responsionem potius retuli quàm alias, quia quod hanc partem magis contendunt aduersarij, Zelotypia potiùs, quàm salutis animarum zelo perciti.

Nec obest obijcere, quòd hæc declaratio est priuilegium, seu priuilegij confirmatio, quæ non valet, cum sit viuæ vocis oraculum. Nam respondetur.

Declarationē non esse priuilegij concessionem, aut confirmationem: cùm declaratio, iuxta canonistas, nihil noui faciat, sed ius explicet, nec quidquam concedat, nisi conscientiæ quietem; vt præter alios tenent Suares de Leg lib. 8. cap. 1. nu. 7. & Portel verbo *Priuilegium*, n. 2.

Verùm supponamus has declarationes Bullæ Greg. XV. non existere, non propterea priuilegia Regularium, manebunt reuocata. Quoniam Bulla Vrbani VII. præcitata illa confirmat. Quod vt plenius intelligitur, notandum est 1. Pontificem quoad aliqua priuilegia sic pronunciare, *Omnia & singula, priuilegia, exemptiones libertates, confirmationes, facultates, indulgentias, gratias, & indulta quacumque tam spiritualia quàm temporalia; tam per Romanos Pontifices, quàm etiam per nos, & sedem Apostolicam, sub quibuscunque verborum formis & expressionibus, ac quibusuis clausulis & decretis, quomodolibet concessa: necnon ipsorum priuilegiorum & indultorum declarationes, & decreta à congregationibus venerabilium Fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium desuper legitime emanata, dummodò tamen priuilegia huiusmodi sint in vsu, nec hactenus reuocata, approbamus, confirmamus, ac denuò concedimus, illisque inuiolabilis Apostolicæ firmitatis robur addicimus.*

Deinde ad alia confirmanda progrediendo sic loquitur, *Necnon etiam priuilegia, gratias, indulta, & immunitates in literis Apostolicis quæ appellantur Mare magnum, denuò cōcedimus, seu innouamus: decernentes priuilegia, exemptiones, & indulta huiusmodi semper, & perpetuò valida, efficacia esse, & fore, ac à locorum Ordinarijs, ac quibuscumque alijs quauis auctoritate fulgentibus, inuiolabiliter: ac inconcussè obseruari.* Quibus verbis manifestè ostendit Pontifex, se duo genera priuilegiorum confirmare, quorum aliqua comprehenduntur his verbis, *Omnia & singula, &c. Dummodò tamen priuilegia huiusmodi sint in vsu, nec hactenus reuocata.* Posteriora verò absolutè, & sine vlla restrictione confirmare, velléque illa ab Ordinarijs, & alijs quibuscumque inuiolabiliter obseruari: ac denique approbare ipsorum priuilegiorum declarationes, & decreta à sacræ congregationis Cardinalibus pronunciata. Quis autem non videat restrictiones priuilegiorum per Bullā Gregorij XV. positas per priuilegia quæ in Mari mag-

no, in dictis declarationibus; & decretis continentur, aboleri? Scio objici posse clausulam restrictiuam in principio Rescripti appositam omnes sequentes dispositiones afficere; ac proinde cũ Pontifex confirmarit in principio hujus rescripti quædam priuilegia cum prædicta clausula restrictiua; videtur quod ad sequentia etiam confirmata extendatur. Verum quidquid sit de illo Canonistarum axiomate, mihi vix persuadere possum Pontificem voluisse hanc clausulam ad posteriorem priuilegiorum in mari magno contentorum confirmationem extendere cum diuersimodè in hanc loquatur & expressè exprimat velle Ordinarijs inuiolabiliter ea obseruari, si enim nil noui concedere voluisset satis fuisset confirmasse priuilegia sub terminis generalibus cum illa clausula, vt fecerat, cum itaque adiecerit nouam specificam confirmationem signum est eum: non cum ea clausula sed voluisse absolutè ea priuilegia confirmare cum iuris regulam, *exceptio firmat regulam contrariam*. Meum tamen iudicium doctioribus omnino submittò.

Accedit concessio priuilegiorum Benedictinorum congregationis sancti Mauri (cum quibus Regulares Mendicantes participant) facta per Bullam inchoatam tam die 16. Maij 1629. per Vicar. generalem Archiepiscopi Parisiensis his verbis pronunciata, *Eidem vero Congregationi Sancti Mauri, ac illius Monachis professis, commissis, famulis, officialibus, domesticis, & alijs quibuscumque personis ab illa dependentibus, ac ei & illius monasterijs inseruientibus, vt non solum omnibus & singulis tam dictæ Cassinen. seu, Sanctæ Iustinæ de Padua, quam SS. Victorij, & Hydulphi congregationũ, sed etiam aliarum omnium: & quorumcumq; non Mendicantium siue Mendicantium ordinem siue militarium & hospitalium, ac aliorum piorum locorum, priuilegijs, gratijs, & prærogatiuis eisdem congregationibus, ordinibus, etiam militijs, per Nos, & quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros concessis, seu deinceps à sede præfata concedendis, non solùm per participationem, communicationem, seu illorum extensionem; sed perinde ac si illa omnia in specie eidem congregationi S. Mauri per annos concessa fuissent, vti frui, potiri, & gaudere liberè & licitè possint & valeant perpetuo Apostolica autoritate præfata, tenore præsentium concedimus, & indulgemus.* Ex quibus videre est, priuilegia quocumque tempore concessa, & concedenda, alijs Regularibus impertita esse dictis Monachis, & consequenter alij Regul. qui cum ipsis in priuilegijs communicant, cõfirmata. Verùm esto, quòd priuilegia Regularium reuocata à Gregorio XV. non confirmantur per dictas Bullas Vrbani VIII. attamen non erant reuocata, quoad prædicationes faciendas, & confessiones audiendas, vt videbitur inferiùs in c. 6. de Reuocatione priuilegiorum, in quo probabitur, quod dicta Bulla Pij V. inchoata, *Et si Mendicantium*, in fauorem Mendicantium edita, non fuit reuocata, quia est quod illa duo explicatio, seu declaratio sacrorum canonum, & sess. 23. c. 15. sess. 14. c. 4. Declaratio autem non est priuilegium, sed facit legem, vt tenent Suares de Leg. lib. 6. c. 1. n. 6. & sequentibus, & Portel. p. 2. c. 16. n. 4. & alij. Gregorius autem XV. non reuocat in dicta sua Bulla Concilium Tri-

Trident. vt legenti illam videre est: & constabit inferius ex declarationibus super ea editis, & ex alijs decretis.

Denique supponatur quòd si præmemorata Bulla Greg. XV. recepta fuerit, ac priuilegia reuocet; non propterea Regulares vsu suorum priuilegiorum priuabuntur; quin imò asserendum est, illis Regulares posse frui, sicut ante illius Bullæ emanationem, quoniam Vrbanus VIII. per Bullam quæ incipit, *Alias felicis recordationis Greg. XV.* &c. sub data die 7. Februarij 1625. suspendit omnes, & singulos prædictæ Bullæ Greg. XV. articulos, aliqua priuilegia Exemptorum reuocantes.

Objicies 2. Plurima priuilegia Regularibus fuisse concessa, sed non esse in Ecclesia Dei recepta, ac proinde non valere. Respondetur, valere priuilegia spiritualia, etiamsi non recipiantur à Regibus, Episcopis, & populo: quoniam sunt priuatæ leges, quæ valent à scientia priuilegiati, vt inferiùs probabitur; dummodo tamen vsus illorum non fiat in publici, & in tertij præiudicium, quia tunc temporis debent publicari, & recipi. Receptionem autem huiusmodi necessariam in Gallia conatur probare Petrus de Marca, in Concord. Sacerd. & Imper. lib. 3. c. 17. qui eodē loco sustinet multis exēplis & testimonijs, illa priuilegia esse à Regib. & Episcopis recepta; quod etiam tenet Ioannes Lomede de Exempt. c. 8. & 9. vt fusiùs ostendetur in tractu de Exempt.

Quod probatur 1. ex decreto habito in Comitijs generalibus regni, die 7. Nouemb. anni 1614. relato in tom. 3. Mercurij Gallici, in quibus cùm in Ecclesiastici ordinis consessu vnanimi voce fuisset conclusum, articulo peculiari supplicandum esse Regi, *vt Concilium Trident admitteretur, & publico edicto in vniuerso regno promulgaretur, eiusque statuta & canones obseruarentur (saluo Regis ipsius iure, Ecclesiæ Gallicanæ immunitatibus, priuilegijs & exemptionibus Capitulorum, Monasteriorum, & Sodalitatum) pro quibus priuilegijs sanctissimo Papa Domino nostro supplicaretur, vt reseruari possent, & in integro permanere, vtique illis ea supplicatio nullo modo præiudicaret*; cui etiam decreto nobilitas subscripserat. Cùm res in deliberatione in 3. Ordine versaretur, ecce Libellus prodit, in quo excerpta plurima Concil. Trid. statuta Regum Galliæ iuribus, immunitatibus Ecclesiæ Gallicanę, priuilegijs, & exemptionibus capitulorum, monasteriorū, & sodalitatum repugnantia legebantur, quæ res meliorum conatus disturbauit, & negotium indecisum reliquit: qua narratione, ex sensu illorum trium Ord. Regni priuilegia Regularium in Gallia recepta esse euidentissimè patet, ac ex consequenti de Regis, ac etiam Episcoporum consensu.

Et constat specialiter de eorumdem receptione in Diœcesi Burdigalensi ex sententia officialis, seu Vicarij generalis eiusdem ciuitatis, in auditorio caussarum Curiæ suæ, coram quinque Notarijs publicis ad hunc effectum testibus vocatis lata die 26. Aprilis 1550. qua priuilegia Carmelitarum, & consequenter aliorum, qui cum ipsis communicant, recepit & recepta & authentica per alium notarium: etiam tunc præsentem promulgari mandauit, mandatumque ipse Notarius executioni dedit. Accipe tenorem illius sententiæ, ne te lateat il-

lius cognitiô : *Nos igitur Officialis prædictus visis per nos, & diligenter inspectis litteris præinsertis, & contentis in eisdem, supplicationibus huiusmodi fauorabiliter annuentes literas supra scriptas de verbo ad verbum transcribi, exemplari, & collationari: ac in publicam formam redigi per infra scriptum Notarium Publicum mandauimus: indeque transcripto seu transsumpto huiusmodi nostram auctoritatem interponimus, pariter & decretum volentes de cætero huic transcripto seu transsumpto per omnia tantam fidem adhiberi debere & fore adhibendam iudicio & extra, sicut eisdem originalibus literis supra scriptis: ipsaque eandem vim, & eumdem vigorem habere vti ipsis originalibus litteris si in iudicio, vel extra forent exhibita vel ostensa, in quorum omnium & singulorum fidem & testimonium præmissorum literas seu præsens publicum transcriptum seu transumptum exinde fieri & per Notarium publicum infra scriptum, vt præmittitur, publicari mandauimus, sigillique nostræ Curiæ iussimus & fecimus appensione muniri*: quibus manifestũ est prędicta priuilegia in dicta Diœcesi Burdigalensi publicata fuisse & recepta Episcopali auctoritate imperante. Verum quia aliquantulum à generali probatione promissa quod in omnibus Diœcesibus Galliæ recepta sunt, paululum digressi sumus ad eam faciendam progrediendum est.

2. Probatur ex Doctorum sensu, & praxi vniuersi Regni Episcoporum, Regum supremi Consilij, & Augustissimorum Senatum, qui Regulares cum suis priuilegijs in vrbibus regni susceperunt, & conseruarunt, eisdem concesserunt, vt illis liberè vterentur, aususque temerarios dicta priuilegia impugnantium, quoties opus fuit, represserunt, vt manifestum est: primò ex solemnibus sententijs supremi Senatus Paricēsis, quæ referuntur à Chopino li. 2. Monast. tit. 2. vbi multa refert priuilegia Regularium vniuersaliter recepta, & in praxim redacta, ac etiam vsu vniuersali, & generali possessione 500. annorum præscripta, quarum vna est in Fratrum Prædicatorum fauorem, anno 1505. alia in vtilitatem Fratrum Minorum, opponente & contradicente quodam, qui tunc temporis Parochus, & Archipresbyter, ac etiam Archidiaconus Parisiensis, & Consiliarius in dicto Senatu existebat, sub data 14. Augusti. 1531. 2. Ex arrestis supremi Secretioris Consilij, quorum vnum est in fauorem Regularium ciuitatis Rotomagensis aduersus illius ciuitatis Archiepiscopum, sub data 7. Nouembris 1634. in quo sic pronunciatur, *Rex in suo Consilio partibus auditis decernit, quod regulares gaudeant suis priuilegijs, sicut hactenus gauisi sunt, donec lis inter partes Romam delata terminata fuerit.* Aliud in fauorem Regularium Societatis IESV contra Episcopum Petrocorensem emanatum sub die 4. Ianuarij 1639. quo, *Rex prohibet dicto Episcopo, ne imposterum dictos Regulares turbaret in possessione & vsu suorum priuilegiorum, quæ integra, & salua vult permanere, vt futuris temporibus, sicut ante hac potiti fuerant, absque obligatione eā dicto Episcopo exhibendi, possent gaudere.* Plura alia afferre arresta dictorum Concilij & Senatuum, quæ antiquis temporibus, & his annis proximè elapsis in fauorem Regulariũ ciuitatis Burdigalensis ad versus Archiepiscopũ Burdig. pronunciata sunt, mihi foret facillimum; vt recepta esse in

Galli

Gallia probarem, sed ob breuitatis studium illa omitto.

3. Posset hæc acceptio in specie probari in fauorem singulorum Ord. Regularium si illorum archiuia voluerentur, in quibus procul dubio reperiretur, nullum esse Ordinem regularem, quin Patentibus regijs sua priuilegia muniri non meruerit. Et vt antiquiores præteream, inter quos Ordo S. Antonij cuius Priuilegia regio Ludouici XIII. diplomate de anno 1618. recepta & in Senatu Parisiensi eodem anno, nec non in magno consilio 1620. registrata fuerunt, & Ordo Minimorum cuius multa Priuilegia à pluribus Regibus recepta & Parisiis publicata extiterunt, vltimus quem Gallia suscepit, priuilegia quæ eadem sunt cum priuilegijs cæterorum Mendicantium à Rege Ludouico XIII. Literis patentibus approbata, & recepta accipere meruit, & hic est ordo Fratrum Carmelitarum Discalceatorum; cujus priuilegia authentica sic regio diplomate munita in Conuentu Burdig. illius ordinis reperiuntur: quarum Patentium tenorem, hic referre iudicaui, vt ostendatur, quanti fecerint Regularem statum reges christianissimi.

LVdouicus Dei gratia Galliæ, & Nauarræ Rex, omnibus præsentibus, & futuris salutem. Cum summæ benedictiones quibus dignatus est Deus hanc Monarchiam prosequi, manifestum faciant, quòd sicut sola Dei manus potest regna stabilire, ita etiam securior via quâ conseruantur, & augentur est pietatis, atque deuotionis tuitio. Quo Reges prædecessores nostros mouit, vt tot Ordines vtriusque sexus in hoc regno susciperent, atque fundarent, qui vitæ puritate, assiduis orationibus, continuas omnis generis gratias huic statui promererentur. Nosque eorum imitantes exempla, & ad petitionem Papæ Pauli V. fœlicis memoriæ, per Litteras nostras patentes in forma de Chartre, *datas mense Maio* 1611. *Carmelitas secundum Reformationis Sanctæ Teresiæ, Excalceatos vulgò nuncupatos, antea suscepimus sub ea conditione, quod sub obseruantia primitiuæ Regulæ, antiquarumque Constitutionum eiusdem ordinis viuerent, & fruerentur omnibus similibus, ac iisdem priuilegiis, quibus reliqua monasteria à nobis, aut prædecess. nostris Regibus fundata potiuntur. Notum fecimus, quòd liberaliter inclinati humilibus precibus Prouincialis prædictorum Carmelitarum Excalceatorum huius regni, quatenus dignaremur eosdem in possessione suorum priuilegiorum, prærogatiuarum, & concessionum sigillatim relatarum & expressarum in Bullis Summorum Pontificum conseruare, quarum exemplaria hic affixa sunt, sigillo nostræ Cancellariæ munita: quarum prima est Sixti V. sub data* 22. *Iunii anni* 1581. *secunda, tertia & quarta Clementis VIII. sub datis* 20. *Decembris anni* 1594. 23. *Martis anni* 1594. *&* 20. *Augu-*

sti anni 1603. quinta & sexta Pauli V. sub data 24. Septembris, & 12. Decembris anni 1605. & Decretam sacræ Congregationis Cardinalium præpositæ negotiis & consultationibus Episcoporum, & Regularium decidendis, sub data 9. Ianuarii anni 1608. ex speciali gratia, plena potestate; & authoritate Regia indulsimus, & confirmauimus; indulgemus, concedimus, & confirmamus his præsentibus nostra manu subscriptis, prædictis Religiosis Carmelitis Excalceatis prædicta, priuilegia, prærogatiuas, & concessiones contentas & expressas in supra nominatis Summorum Pontificum rescriptis, perinde atque si hic nominatim & sigillatim exprimerentur, Volumus placétque nobis, vt iis plenè & quietè fruantur in omnibus vrbibus, locis, & ciuitatibus huius regni, in quibus tam nunc monasteria possident, aut in futurum possidebunt: dūmodo tamen in prædictis. Rescriptis nihil reperiatur contrarium Concordatis inter nos, & Sanctam sedem transactis, iuri & libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ; Expressè omnibus personis cuiuscumque dignitatis aut conditionis sint, prohibentes ne vllam molestiam, aut impedimentum super possessione eorum ob quamcumque causam aut occasionem, probant aut afferant, &c. Datum Parisiis mense Aprili anno 1635. & regni nostri 25 fueruntque hæ litteræ registratæ in supremo Senatu Parisiensi die 7. Febr. 1636. & in Burdigalensi eadem die & anno.

Taceo, quòd priuilegia præcipua & in quæ Antiregulares magis insurgunt à Concilio generali Viennæ in Gallia celebrato, præsentibus Clem. V. approbantibus, & recipientibus Rege Philippo Le Bel, & Episcopis ejusdem Regni, promulgata fuerunt, & recepta.

4 Vbi Concilium Trident receptum est, haud dubium quin illa priuilegia sint recepta, cùm ea paucis exceptis confirmet, vt superiùs dictum est per hæc verba *In cæteris omnibus præfatorum Ordinum priuilegia, & facultates quæ ipsorum personas, loca, & iura concernunt, firma sint, & illæsa*, sess. 25. c. 20. de Regul. Quod similiter asserendum est de priuilegiis illis quæ iuri communi sunt inserta. Plura circa hanc materiam in tractatibus de Exemptione, de Confessariis, Prædicatoribus & aliis.

Obiicies 3. Esto, quòd vera, valida, & recepta sint priuilegia Regularium; tamen absurdissimum est, quòd humunciones (sic enim appellantur Regulares à quodam Antiregulari Ecclesiaste neoterico) maioribus fruantur priuilegiis, præcipuè in Hierarchia Iurisdictionis, quàm Episcopi, & Archiepiscopi, cæterique Prælati: Ergo rescindenda sunt hujusmodi priuilegia. Respondeo, quòd si hæc objectio valeret, valuisset hæc in veteri Testamento: absurdissimum est quòd homunciones Tribus Iuda, & Tribus Leui priuilegiis ad Regiam & Sacerdotij dignitatem fruerentur, & nobiliores & ditiores aliarum Tribuum illis

illis priuilegiis non gauderent; Ergo abſcindenda erant illa priuilegia. Item hæc objectio: abſurdiſſimum eſt, quòd ſerui à pedibus Regis,& coquinæ regiæ ſeruientes, qui verè ſunt homunciones, maioribus priuilegiis potiuntur, quàm Comites,& Marquiſiti: Ergo reſcindenda ſunt eorum priuilegia. Verùm has objectiones nullus admittet; Ergo nec objectionem factam contra propoſitionem noſtram. Sicut enim non abſurdum eſt,quòd in domo Regis minimi hominum ſeruientes, maioribus gaudeant priuilegiis,quàm maiores regni,cùm hoc majeſtatem Regiam deceat; ſic etiam nullatenus abſurdum eſt, quòd Regulares, ac minimi Regulariũ. qui ſunt de familia Pontificis Romani,maioribus fruantur priuilegiis,quàm maiores Eccleſiæ Prælati, cùm hoc deceat illius Pontificis dignitatem,& majeſtatem.

Quod in Eccleſia non eſt nouum:videmus enim non ſolum in nouo jure, ſed etiam in antiquo, vtpote cap. *quod nonnullis* de priuileg. priuilegium anteà Regularibus quibuſdam conceſſum,ad Epiſcopos per Gregorium I X. extendi,& inſuper Cardinales charactere Epiſcopali non inſignitos ob illam ſpecialem rationem quòd Papæ ſint proximiores miniſtri in Eccleſiæ regimine, præcedere Epiſcopos, licet hi eiſdem ſint ſuapte natura ſuperiores, quòd optimè notat Baron. in ſuis annal.ad ann. Chriſti 431. vbi reddens rationem cur Philippus Cardinalis legatus in Concilio Epheſ. cum eſſet dumtaxat presbyter, & non Epiſcopus, ante duos alios Cardinales Epiſcopos etiam legatos, Primus ſententiam damnationis Neſtorij ſubſcripſerit,ſic fatur: *Quibus intelligas, quod & ſi præſtare dignitate certum ſit Epiſcopos Presbyteris, eos tamen, qui proxima connexione capitis Cardinales Presbyteri nominantur, aliquid habuiſſe, quo interdum præferrentur Epiſcopis.*

Obiicies iterum duobus priuilegiatis concurrentibus præferendus habens potentius priuilegium; attendenda eſt enim qualitas potentior L. cum quæritur. Vbi DD. ff. de ſtatu hom. ſed priuilegia Cleri ſunt potentiora priuilegiis regularium quorumcumque, cum habeãt clauſulas derogatorias, quæ deſtruunt quidquid reperiunt ſibi obſtare, quas non habent priuilegia regularium;ergo clerus quando habet priuilegia contraria priuilegiis regularium, vt habet in plurimis in hoc opere contentis, præferendus eſt. Reſpondetur priuilegia Cleri non habere clauſulam derogatoriam Priuilegiorum regularium illam poſſidere,vt legenti vtraque conſtabit. Deinde priuilegia horum poſteriora eſſe illorum priuilegiis,eiſque derogare. Vltimò priuilegia cleri habent tantũ clauſulas generales, nec per illas derogatur priuilegiis in poſterum concedendis, at verò hæ: ſunt potentiora,& præferenda priuilegiis cleri.

Obiicies 5. quod priuilegio ad inſtantiam Regis vel Reginæ conceſſo Papa non ſolet derogare, ita ſtatuente Alexand. VI. in hujus reg. tit. De ceſſion. nec illi per clauſulas generales cenſetur derogatum, vt conſuluit Romanus concil 593. vt refert. Pariſ. conſ. 14. volum. 4. & alij poſt ipſum tenent. Sed multa priuilegia cleri ſunt ad inſtantiam regum conceſſa, contrariaque aliquibus

priuilegiis Regularium nec à priuilegiorum regularium concessionibus per debitas clausulas reuocata ; ergo illa priuilegia tenent , & regularium his contraria non valent. Respondetur negandum quod priuilegia cleri sint ad instantiam regalis potentiæ concessa,& dato & non concesso quod ita esset (quod prius probari debere) (vt docet Barbosa clauf.73.7. Gregor. xvi.) multa priuilegia regularium ad instantiam illius potentiæ fuerunt concessa. Greg. xvi. In bulla confirmationis priuilegiorum Cistercienfium (quibus omnes regulares communicant) reuocat, omnia priuilegia contraria ad illam instantiam concessa : vltimò priuilegia sic data duobus modis considerantur 1. vt data in fauorem Regum, &c. 2. vt data ad eorũ instantiam ; priuilegia autem 2. modo considerata reuocantur eo modo quo alia, non autem 1. modo considerata, & de his priuilegiis, non de aliis est intelligenda regula Alexand.

PROPOSITIO III.

PRomulgatio publica Bullarũ, quibus priuilegium aliquod conceditur, non est necessaria ad priuilegij in eisdem contenti valorem; sed vt obligent Episcopos, aut alios quorum intereft, ad summum requiritur, vt eisdem authẽticè ordine Iuridico exhibeantur.

Satis probata videtur prima pars hujus propositionis ex superioribus ; si enim bullæ, brevia, decreta, vivæ vocis oracula scripta, & non scripta , & alia hujusmodi à Pontifice Romano emanata, eamdem vim habent ac canones; Ergo & bullas quibus aliquod privilegiũ continetur , eamdem vim ex se habere necesse est. Verùm vt omnis difficultas tollatur, vlteriùs probanda est propositio; ac 1. Quoniam bullæ quæ aliquod privilegium concedunt, naturam privilegij sortiuntur : sed probatum fuit in superioribus, naturam privilegij exposcere, vt sit privatum,& non publicum; Ergo cùm promulgatio sit quid publicum , non est necessaria ad illius valorem, & efficaciam : quod confirmatur: nam bullatio , aut scriptura, non est de natura, aut essentia privilegij, ac propterea potest stare privilegium sine bullatione, aut scriptura : Ergo nec etiam publicatio , seu promulgatio ejusdem privilegij. Quod autem dicta bullatio, vel scriptura non sit de essentia privilegij, docet manifestè Clem.V. Clementina *Dudum*, de Sepulturis, in qua ostendit privilegia aliqua Regularium non esse scripta. Ecce verba illius, *Nos etiam vniuersa priuilegia, gratias, indulgentias, verbo, seu scripto , sub quacumque forma, vel expressione, seu conceptione verborum, à nobis , vel prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, cuicumque Ordinum prædictorum concessa.* Sic Pontifex. Cujus etiam sententiæ est Glossa ibi, & Innocentius in cap. *Constitutis.* Archidiaconus, & Ioannes Andræas in proœmium Sexti, Sylvius, Sylvester,& Armilla verbo *Gratia.* Panormitanus in cap. *Nostra.* de Rescriptis. Navarrus Concil. 1. de Privilegijs. Felinus in Rub. de constit. nu.5. Decius nu.26. Extrau. *Etsi Dominici*, vltimò de Pœnit.& Remiss. Suarez lib.8. de leg. Miranda tom.2. q.41. art.6.

Quod

Quod iterum confirmatur: nam consuetudo, seu possessio immemorialis est privilegium, juxta cap. *Super quibusdam*, de verbor. signif. & cap. *Nouit.* juxta Glossam, verb. *Consuetudo*, de Iudic. & juxta communem Doctorum resolutionem, & maximè Navarri lib. 3. Concil. de Reg. consil. 15. n. 4. vbi dicit, quod, *Possessio & consuetudo immemorialis vim habet priuilegij, ita quod si ipsis allegaret sibi aliquid competere ex priuilegio Papæ, ad quod probandum litteras Apostolicas non haberet, probando consuetudinē immemorialem, probaret priuilegium à se allegatum secundum omnes*: Sed possessio, & consuetudo non est bullatio, aut scriptura: ergo bullatio, vel scriptura non est necessaria, vt valorem habeat privilegium. Quod verbis expressis de bullatione non necessaria determinavit Iulius II. in favorem Augustinensium bulla inchoata *nihil est quod sapius* his verbis: *Præterea vt omnia quam firmissima sint, quæ vobis Apostolica sedes elargita est, proprio motu & scientia, atque de plenitudine potestatis volumus, statuimus, decernimus, vt hæc nostra concessio, & quæcumque alia, vel tibi, vel tuo ordini facta, siue per se, siue per communicationem quam fecimus cum aliis ordinibus, & congregationibus, eamdem omnino vim, atque efficaciam perpetuò habeant tam in iudicio, quam extra iudicium, ac si plumbeo sigillo obsignatæ essent, quod intelligi volumus tam de his quæ in forma breuis, quam de his, quæ per supplicationem expedita sunt, in quibus placuit vt sola signatura sufficeret.* Refertur hæc concessio in compēd. priuileg. Mendic. verb. priuileg. §. 18.

Quoad verò secundam partem, videlicet quod sufficiat easdem bullas authenticas Ordinarijs suo tempore exhibere: probatur primò, ex praxi fūdata in natura priuilegij, quæ obtinuit, vt dictæ bullæ non publicentur solemniter, sed simpliciter juridicè exhibeantur, & sic exhibitæ, si contineant excommunicationem, aut præceptum, statim ligant illum cui exhibentur: vt tenent Suarez lib. 8. de leg. cap. 24. nu. 8. cum alijs quos refert. Sic etiam Augustinus de Ancona, de Ecclesiast. potestate, q. 66. & Portel. in dub. Reg. *Priuilegia*, n. 9.

2. Quoniam licet censura excommunicationis sit lex, ac proinde requirat promulgationem, quæ quid publicum est, tamen in certis casibus non promulgatur, & tamen obligat, nempè cum priuatis personis priuatim exhibetur, quæ excommunicatio ad aures nuncupatur: ergo similiter, & à majori, priuilegium, cùm non sit propriè lex, sed priuata lex; quocirca Pontifices Romani non obligant ad exhibitionem bullarum in originali aliquod priuilegium continentium, sed ad exhibitionem tantùm transsumpti. Sic Leo V. vt habetur in Compil. priuil. Mendic. verbo *Priuilegia*, §. 31. *Statuit, quod trāssumptis quarumlibet litterarum Apostolicarum Fratribus minoribus obseruantiæ concessarum, manu Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius curiæ Ecclesiasticæ, seu personæ in dignitate Apostolica constitutæ, munitis, eadem prorsus fides in iudicio, vel extra, adhibeatur, quæ ipsis litteris originalibus adhiberetur, si originaliter exhibita, vel ostensa forent: non obstantibus quibuscumque, &c.* Expressiùs hanc veritatem explicauit Iulius II. in fauorem eorumdem Augustinensium, vt citatis bulla, & compend. refertur, §. 19. cùm, *motu*

proprio, & ex certa scientia, ac de plenitudine sua potestatis, decreuit, & mandauit, vt quacumque priuilegia dicto Ordini Augustinensium, vel eiusdem ordinis Generali, vtcumque concessa, siue ipsa exemplaria, siue ipsa transsumpta, ostendantur, Pralati cuiusvis aut publici Notarij manu signata, aut etiam Generalis dicti ordinis sigillo firmata, eamdem omnino vim habeant, & illis fides adhibeatur, ac si plumbi signum haberent. sub pœna excommunicationis lata sententia, sibi reseruata.

Dixi in propositione, ad summum requiri exhibitionem bullarum, aut aliarum scripturarum, continentium aliquod priuilegium, vt obligent quorum interest vt ab hac regula merum priuilegium excludatur, qui omnes suos effectus operatur à scientia priuilegiati, dummodò non sit in præjudicium tertij: vt tenet Sylvester verb. *Priuileg.* qu. 16. & ponit exemplum de priuilegio Apostolico alicui concesso, vt non excommunicetur, & dicit esse sententiam Geminiani, & aliorum quos ipse refert in c.1. de cō:essiοn. præben. lib 6. Ac etiam sic docet Barth. in l. Omnes populi, ff. de Iustit. & Iure, cùm dicit, quod statutum privilegiativum ligat etiam ignorantes, & quod statim ac conceditur, omnes suos operatur effectus. Quod debet intelligi quantum ad jus quæsitum, quod ex tunc priuilegiatus habet: & potest poni exemplum tum in legatario, cui absenti statim est jus quæsitum ad ea quæ continentur legato, tum in impetrantibus Indulgentias, qui statim atque impetratæ sunt Romæ, lucrantur ab impetrantibus, licet absentibus. Sic etiam Miranda tom. 2. in Manual. quęst. 42. art. qui post Sylvestrum distinguit inter privilegium per se, vel per nuncium impetratum: & priuilegium per tertium impetratum, vel motu proprio à Pontifice concessum: & tenet, prædicta debere intelligi de priuilegio primo modo sumpto, non autem de secundo modo accepto, quod existimat non operari suos effectus, nisi à scientia privilegiati, vel nisi Pontifex in suis litteris aliud significet. Sed quidquid sit de hac distinct. quæ mihi videtur satis infirma, & falsa privilegio remuneratorio (vt sunt omnia Regularium privilegia) de quo, vt valeat non requiritur scientia, nec acceptatio in privilegiato, vt docet Scobar, cum plurimis Doctoribus in examine 15. suę Theologiæ Moral. tract. 1. tit. *Leges*, cap. 2. de Privilegijs in communi, constantissimum est apud illos Doctores, nullam exhibitionem litterarum privilegium continentium necessariam, nisi sit in præjudicium tertij; probabimus autem inferiùs spiritualia privilegia regularia, non esse in præjudicium Ordinariorum, & aliorum, nec in alicujus tertij: ergo non sunt illis litteræ exhibendæ.

Denique præmissis superaddo, quod ad potestatis Ecclesiasticæ functionem, & vsum saltem in remissione peccatorum, nulla est necessaria privilegij publicatio, vt patet in Vicarijs & substitutis per Parochos, qui nusquam sunt visi, nec auditi publicè, multò minùs de loco superiore fideles de facultate sua certiores facere. Accedit, quod Pontifex cùm in hac materia potestatis Ecclesiasticæ in remissione peccatorum delegat, non concedit privilegium, sed sibi substituit Sæculares & Regulares quos vult, ad hujusmodi potestatem exer-

exercendam, ac sic facit actionem Iuris communis, non secùs ac Episcopus aut Parochus, cùm similiter substituunt: ac propterea cùm non sit privilegium, non est ad valorem necessariò publicanda, licet privilegium esset publicandum.

Ex quibus, ac ex superioribus propositionibus in 1. cap. positis, satis etiam videtur concludi 1. Quod privilegium suos sortitur effectus, licet ignoret illud is, contra quem privilegium obtinetur: vt tenent Barth. in leg. cit. *Omnes populi*, qu. 105. part. princ. nu. 37. ff. de Iust. & Iure, & Ioan. de la Cruz de Statu Relig. lib. 2. cap. 1. dub. 3. concl. 3. Ratio est, quia si privilegium est gratia Principis independens à subditis, quibus scientibus & contradicentibus potest illam cui voluerit concedere, quomodo potest obesse hujusmodi gratiæ, ignorantia illius contra quem obtinetur. Ergo cùm non suppetat aliqua ratio quæ obsit, concludendum est, quod illo ignorante, privilegium concessum valeat.

2. Colligitur, illos admodum falli, qui dictas bullas privilegiorum debere esse intimatas existimant, & alioquin non valere; valent enim vt probatum est ante dictam intimationem: quod autem etiam intimatæ fuerint Ordinarijs satis constat, ex eo quod privilegia susceperunt, vt superiùs probatum est.

PROPOSITIO IV.

QVoties ex certa scientia priuilegia antea per specialem Rescripti, aut bullæ clausulam reuocatoriam abrogata, confirmantur, valida est confirmatio eorumdem, licet non fiat mentio huiusmodi clausulæ reuocatoriæ.

Ratio est, quia hæc clausula, *Ex certa scientia*, habet vim nouæ concessionis, & inualidatorum reualidationis: ergo si ex sua natura reualidat inualidata, seu reuocata, frustra fieret clausulæ reuocatoriæ mentio. Sic tenent Glossa, in cap. *Sicut graue*, de transact. in cap. *Venient.* eod. tit. & in cap. *Quia diuersitas*, de concess. præbendæ, Sigismundus à Bononia tract. de Elect. part. 2. cap. 4. dub. 76. num. 6. Rosella verb. *Absolutio.* num. 4. Portel. verb. *Priuilegij confirmatio*, & Marcellinus à Sancto Benedicto in Compend. priuileg. Fuliensium, verb. *Priuileg.* in *Notabilibus*, vbi docet, ex Eman. Roder. qui est hujus sententiæ, quod tria operatur prædicta confirmatio ex certa scientia. Primum, quod priuilegia sic confirmata sint firmioris authoritatis. 2. Quod si minùs sunt valida, fiunt valida, & sic validat nulla & inualida, dando nouam vim. 3. Quia propter authoritatem confirmantis nullus superior, seu Prælatus, potest de illis cognoscere, sed solus Papa. Eumdem etiam effectum operatur clausula, *De plenitudine potestatis*: vt citati Roder. & Marcell. cum alijs asserunt, clausula verò, *De nouo concedimus*, non operatur eosdem effectus, sed tantùm facit illa reuiuiscere, si in vsu essent. & impedit præscriptionem per non vsum. At verò clausula simplex *Confirmamus*, nihil ferè operatur, vt in tract. de Exempt. latiùs ex Doctoribus & Canonibus ostendemus: Sic etiam Miranda in Manuali tom. 2. quæst. 45. art. 1. vbi egregiè hanc clausulam, ejúsque effectus, cum alijs clausulis explicat.

Hæc autem doctrina, quoad clausulam *Ex certa scientia*, moderatione indiget: nam si priuilegia sunt per jus commune, aut per Concilium generale reuocata, illorum confirmatio non valeret, nisi vel de dictis Iure communi, & Concilio mentionem faceret, vel verbis ita contrariis concepta esset, vt cum dictis jure & concilio non posset vllo modo conciliari: Quod vltimum cum multis grauibus doctoribus, & declarationibus Cardinalium super hoc factis non facile admiserim, vt inferiùs in quibusdam propositionibus ostendetur.

PROPOSITIO V.

PRiuilegia à Pontificibus confirmata cum clausula, ***Dummodò non sint contra Concilium***, &c. Sunt verè confirmata, licet sint contraria eorumdem Decretis, si hæc non habeant debitam clausulam eorumdem reuocatoriam: nec quidquam operatur Concilium Trident. vbi non est receptum.

Pro intelligentia hujus propositionis notandum est 1. aliqua Concilia generalia quædam priuilegia Regularium reuocasse, maximè Lateran. & Trident. verùm eadem confirmata sunt: etiam in foro exteriori cum Clausula reuocatoria Concil. Lateran. vt patet ex Bulla Pauli IV. & ex Bullis confirmatiuis eorumdem à Sixto V. & Greg. XIII. emanatis, quas refert Eman. Roder. in Quęst. Reg. tom. 1. q. 8. art. 10. At verò ferè omnes aliæ confirmationes quæ ab emanato Trident. exeunt, habent illam clausulam, *Dummodò non sint contra Canones & Decreta Concil. Trident*. Propositio ergo est, quod illa clausula non impedit, quin priuilegia prædicta sint verè confirmata, quamvis sint contraria Decretis & Canonibus ejusdem Trident. si non habeant clausulam reuocatoriam eorumdem priuilegiorum.

Notandum 2. Non quamlibet clausulam appositam dictis Decretis, & Canonibus, reuocare priuilegia; sed illam, de qua agemus inferiùs, cùm de Reuocatione priuilegiorum sermo habebitur. Sola ergo difficultas est in præsenti de Concilij Trident. Decretis, & Canonibus; quoniam alia aliorum Conciliorum reuocata sunt, sicut dictum est de Decretis, & Canonibus Lateranensis Concilij. His obseruatis.

Probatur propositio quoad primam partem, Primo, quoniam vel illa Decreta, seu Canones habent clausulam reuocatoriam, vel non; si non habent, non reuocant, vt ex declaratione Cardinalium Concil. Trid. Interpretum 1573. habitata, & relata à Paracelso constat, quâ hæc sententia in materia de voto in electionibus non dando ab iis qui nó fuerint sacris Ordinibus initiati, juxta cap. 4. sess. 22. stabilitur, cùm resoluitur, posse date votum in dictis electionibus Regulares non initiatos sacris Ordinibus, si adsit consuetudo, aut constitutio in Religione illa eorumdem Regularium; ac ex consequenti si adsit priuilegium: si autem habeat clausulam hujusmodi, reuocant, dummodo sit talis, qualis explicabitur inferiùs.

Probatur 2. Quia priuilegia Regularium in corpore Iuris inserta non derogantur

gantur per quælibet Concilij, aut Bullæ decreta, fine claufula derogatoria; imo nec per claufulam reuocatoriam generalem: vt dicunt communiter Doctores Iurifperiti, & quamplures allegando id docet & concludit Henriques 1. tom. li. 7. c. 28. n. 9. lit. 1. c. 31. nu. 5. lit. S. Ergo nec dicta Decreta & Canones derogant priuilegiis Regularium fine claufula neceffaria ad derogandum.

3. Quia nulla eft firma ratio quæ contrarium fuadeat: nam claufula ampliffima derogatoria quæ in fine Decretorũ de Regularibus apponitur, refertur tantùm ad priuilegia, quæ per expreffam claufulam derogatoriam fuerunt reuocata. Bulla autem Pij V. ampliffimè confirmatiua Decretorum Trident. reftringitur fecundum communem Iurifperitorum fententiam ad Decreta, quæ claufulam reuocatoriam habent appofitam; cum in dubio mens & intentio Principis femper præfumatur fuiffe qualis & effe debet de jure confirmatio: autem de jure non extenditur ad aliquid vltra id quod confirmat: confirmatio verò priuilegiorum folita fieri cum claufula, *Dummodo non fint contraria Canonibus, & Decretis*, non extenditur nifi ad Canones, & Decreta irritantia, & non ad alia. Sic tenent Roder. tom. 2. q. 8. art. 6. Suares de Legib. lib. 8. c. 18. & alij cum Miranda q. 43. art. 3. tom. 2. qui hanc fententiam exiftimat probabilem.

Hanc fecundam propofitionis partem probat fequens ratio, quoniam illa claufula, vt fuperiùs probatum eft, nihil prorsùs operatur, fi verbi gratiâ aliorũ Conciliorum decretis omiffis, decreta Conc. Trid. non contineant expreffam priuilegiorum Regularium claufulam reuocatoriam, quibus etiam vti poffunt Regulares, ac fi non effent dictis Decretis contraria, ergo quamvis aliqua priuilegia fint reuocata per Trident. fi illa Decreta reuocantia non fint recepta, perinde fe habent, ac fi non effent emanata: ac confequenter nonobftante ea claufula priuilegia Regularium in fuo firmo robore fubfiftunt.

Tota hæc ratiocinatio confirmatur ex communi doctrina, quòd nullum priuilegium cum effectu cenfetur reuócatum, nifi actu lex reuocans fit intimata; vt docet Azor. in Inftit. moral. l. 5. c. 3. q. 6. & c. 22. q. 7. parte 1. affirmatq; hanc opinionem effe communem Doctorũ: cujus rei ratio eft, quia talis lex reuocãs obligare definit per non receptionem fui, ac fi non effet lata: nec reuocantur priuilegia nifi ea mediante; quæ cùm non habeat vim obligandi, nec fimiliter habebit vim reuocandi, ac propterea vbi Trident. non eft receptum, cùm inibi Trid. operandi vi careat, effectum etiam obligandi, & reuocandi priuilegia non poterit operari: ac confequenti illa claufula, *Dummodò*, nullum effectũ circa priuilegia Regularium operabitur, cùm fupponat Tridentinum effe receptum, haberéque vim obligandi, ac confequenter dicta priuilegia cum effectu reuocandi.

Ex quibus fatis conftat, quòd confirmationes factæ cum hujufmodi claufula, nihil priuilegiis Regularium penitùs derogant. Imò ea non obftante (etiam quomodolibet difpofitioni dicti Trid. contraria) manent confirmata. Accedit, quòd priuilegia Societatis IESV, quorum omnium authenticum in Domo Profeffa Burdigalẽfi feruatur, in quibus

alij Regulares participant, à Gregorio XIII. absque dictæ clausulæ appositione confirmantur, sicut etiam priuilegia Ordinis Cisterciensis motu proprio absque dictæ clausulæ restrictiua à Gregorio XV. sub data diei 6. Septembris 1592. confirmata fuerunt, vt habetur in Compend. priuil. Fuliens. verb. *Confirmatio* §.1. Et sic similiter absque dicta clausula (vt cætera taceam) priuilegia Congregationis Sancti Mauri Ordinis Benedictinorum ab Vrbano VIII. 12. Calendas Februarij 1627. confirmationem acceperunt; ac proinde sunt absolutè confirmata; & consequenter etiam priuilegia aliorum Regularium, cùm in dictorum priuilegiis, & confirmationibus communicent. Et confirmatur ex decreto seu responso Cardinalium Tridentini interpretum relato in Cōpend. Priuil. Fuliens. verb. *Absolutio*, quoad sæculares §.9. super dubio circa validitatem cujusdam priuilegij Congregationi Oratorij S. Mariæ in Vallicella 1568. à Sixto V. concessi, exorto ob defectum clausulæ derogatoriæ Tridentini, cui erat contrarium, hujus tenoris, *Congregatio Concilii censuit, si huiusmodi priuilegium fuit, vt proponitur à Sede Apostolica concessum, vtique omnino esse obseruandum, quamuis nullam derogationem, aut mentionem Concilii Tridentini contineat.* Quibus videre est Clausulam reuocatoriam Tridentini & aliorum Conciliorum non requiri in concessione & confirmatione priuilegiorum; sed sufficere, vt dicta priuilegia concessa, vel confirmata sint illis contraria, vt præter illos existimat Portel. in addit. verb. Tridentinum citans Rodericum citantem Innocent. & Archidiac.

Nec obstat, quòd stylus Curiæ Romanæ, qui legem obligatoriam videtur facere, in priuilegiorum confirmationibus, concessionibus, & aliis hujusmodi gratiis, illam clausulam subintelligat: quoniam sicut ille stylus Curiæ in aliis (videlicet) absolutionibus, & dispensationibus, quæ ad Iudices Ecclesiasticos diriguntur, exequendis, in multis locis non obligat, imò perinde se habet in illis, in quibus Tridentinum non est receptum, ac si non esset appositus; sic etiam se habet ille stylus in materia confirmationis priuilegiorum hujusmodi. Imò quod plus est, ille stylus in hac materia & aliis, non facit legem, vt docet Granado in parte 2. contr. 7. tract. 3. disput. 17. sect. 6. nu. 46. qui ex aliis Doctoribus asserit, illum non obligare extra Curiā. Quod et'ā tenet Ceuallos in qq. pract. qu 737. à n. 20. id quoque sustinere cogitur Henriquez cùm doceat li. 12. cap. nu. 7. taciturnitatem veri non vitiare dispensationem in foro conscientiæ, sed tantùm in foro externo, quamvis stylus curiæ petat, vt non taceatur. Et confirmatur 1. ex eo quòd Regulæ Cancellariæ, quæ maioris sunt momenti, non obligant in foro conscientiæ, vt docent Ioann. Valer. in Diff. vtriusq. fori, verb. *Donatio*, diff. 6. n. 2. Gomez de Reg. Cancell. in Princip. Henriq. cum multis Doctor. Salmanticens. Iuriscons. in Summa tit. de Indulg. c. 30. §. 7. in Glossa lit. R. & Diana part. 1. tract. 10. de Legib. resolut. 43. ergo pariter non obligat in conscientia stylus curiæ. Confirmatur 2. ex variatione illius styli, variatur enim, variato Pontifice, vt citatus Granado sustinet: quod non fieret si secum traheret obligationem: ac posito,

quod

quod non est, illum habere vim legis obligantis, non tamen ex eorumdem doctorum sententia ligaret, nisi esset scriptus, & à Papa approbatus: nec in vllo loco talem obligationem secum ferret; nisi certò constaret, talem esse, vt in illo hujusmodi obligationem in foro conscientiæ induceret.

PROPOSITIO VI.

PRiuilegia omnia viuæ vocis oraculo concessa firma sunt, vbi constitutiones Greg. XV. & Vrbani non fuerunt debitè publicatæ, & Regularibus intimatæ, & aliqua ex ipsis vbi etiam fuerunt publicatæ.

Quamvis possimus in hac materia asserere, nullum esse viuæ vocis oraculum, quin in Bullis Pontificum reperiatur, excepto priuilegio tangendi sacra laicis, seu conuersis fratribus facto, vt obseruauit quidam vir regularis doctissimus, ex consequenti nullum esse viuæ vocis oraculum, nisi vnum: nihilominus assentiendo propositioni positæ, illius prima pars probatur 1. ex præcedentibus, in quibus ostensum est vniuersaliter priuilegia subsistere; ergo & priuilegia viuæ vocis, &c. 2. Quoniam priuilegia multorum Ordinum à multis Pontificibus ea specialiter innouantibus ex certa scientia confirmata fuerunt, & præcipuè à Pio V. Bulla inchoata. *Et si Mendicantium,* eadem in fauorem omnium mendicantium innouante his verbis: *Etiam viuæ vocis oraculo in genere vel in specie tam per recor. mem. Eugen. IV. Sixtum IV. Leon X. Paulum III. ac dictum Paul. IV. & Pium etiam IV. quàm alios quoscumque Roman. Pontific. etiam prædecessores nostros, ac nos & Sedem eamdem concessa, & perpetuò approbamus & confirmamus.*

Quoad verò 2. partem probatur 1: quoniam Bulla Gregor. XV. inchoata *Romanus Pontifex*, reuocat priuilegia viuæ vocis oraculo concessa, etiam quomodolibet confirmata & innouata, excipiendo illa, quæ sortita fuerant affectum; & alia Cardinalibus in fauorem regularium &c. data, & ab eisdem propria manu firmata: nec non etiam illa, quæ ad instantiam regum impartita reperiebantur. 2. Quia bulla Vrbani VIII. quæ incipit, *Alias fœlic. recordat.* de die 20. Decembr. 1631. nullius oraculi exceptionem facit, ponitque clausulam reuocatoriam eamdem quam Greg. cum clausula alia reuocatoria suæ regulæ de non tollendo jure quæsito &c. vult tamen vt publicatio & intimatio hujus suæ constitutionis fiat per Generales Prouincialibus; & per Prouinciales Prælatis localibus, & per hos aliis Quod si facta non fuerit, non est curandum de contentis in hac bulla, quod similiter dicendum de contentis in bulla Gregor. si publicata & intimata non fuerit.

Quoad verò 3. partem, videlicet quòd aliqua priuilegia hujusmodi vim habeant, nonobstante publicatione dictarum bullarum probatur 1. ex concessione, seu potiùs declaratione ejusdem Vrbani inchoata etiam, *Alias felic.* de die 11. Aprilis 1635. quam refert Angel. Maria Cherubin. in Append. tom. 4. pag. 49. & post illum Barbosa proximè citandus: quia declarauit Officiales, seu mi-

nistros, quibus aliàs ante emanatas prædictas constitutiones ex officiorum suorum auctoritate, & prærogatiua de oraculo per eos à Romanis Pontificibus pro tempore existentibus habito, fides haberi solebat, quoad ea, quæ vt præfertur ad cujuslibet eorum officiũ; seu munus, quo funguntur pertinent, in literis etiam prædictis super reuocatione oraculorum hujusmodi emanatis, minimè comprehensos fuisse, nec comprehendi debere. Et ad abundantiorem cautelam eosdem Officiales, seu ministros aduersus easdem constitutiones, quatenus opus sit, restituit, & plenariè reintegrat in omnibus & per omnia. 2. Quoniam existente bulla præfata Greg. multi doctores existimarunt multa priuilegia hujusmodi non esse reuocata, vt sunt illa quæ sortita erant effectum, licet executio haberet tractum successivum: sic Barbosa cum ijs quos citat in Collectan. Apostol. dec. Collectan. 538.

3. Quoniam priuilegia & gratiæ viuæ vocis oraculo ministris, vicarijs & procuratoribus generalibus factæ, & eorum ordinibus concessæ, quæ sortitæ fuerant effectum ante Greg. XV. reuocationem præfatam, licet effectus habeat tractum successivum, vel alias respiciant particulares personas vt sunt præsentatu æ vel magisteria in dicta reuocatoria Greg. non comprehenduntur, nulláque reualidatione indigent, vt S. C. Regul. 2. Aprilis 1625. declarauit testibus Castellino de elect. 5. nu. 37. vers. pro parte Laurent. de Peyrin. de priuil. Regul. ad constit. 3. Greg. XV. num. 1. Quæ priuilegia Vrbanus VIII. minimè reuocat, cùm approbet præfatam Gregor. constitutionem, & superaddat restrictiones superiùs positas.

Ex quibus sequitur, quòd vbi prædicta bulla Vrbani oraculorum reuocatoria non est publicata & intimata, vt supra, possunt Regulares in foro conscientiæ vti omnibus priuilegijs per Tridentinum expresse reuocatis ex concess. Pij V. ad supplicationem Generalis Ordinis Minorum facta coram Cardinali Antonio de Monelia, quæ habetur Romæ in Conuentu Aracœlitano, quam referunt Collectores priuileg. verb. *Concilium*: & Ioann. de la Cruz in Specul. coniug. ad finem: ac sic in vi illius oraculi proximè citati existimarunt, & Henriq. lib. 7. de Pœnit. tom. 1. cap. 24. ad finem cum Glossa lit. R. Roder. tom. 1. qq. RR. quæst. 8. art. 9. Beia part. 4. cas. 138. Vega in Summa tom. 1. cap. 62. cas. 4. Sanches in Summa tom 2. lib. 5. cap. 4. num. 16. Lamas 1. part. Metodi cap. 3.

Quæres num prædictæ Bullæ reuocatoriæ fuerint in Gallia publicatæ: & casu, quo fuerint, publicatio hujusmodi valeat. 1. Quæsito Respondetur quòd vniuersaliter in Gallia publicatæ non fuerunt: Constat autem ex ordinationibus diœcesis Burdigalens. Quod auctoritate vicarij generalis Archiepiscopi Burdig. seu Officialis requirente verbaliter Promotore in ejusdem curia die 18. Maij 1623 Greg. Bulla fuerit publicata cum mandato, vt regularibus intimaretur. Secunda autem videlicet. Vrb. auctoritate vicariorum generalium ejusdem Archiepisc. cum simili mandato die 15. Iunij 1652. si autem mandata eas regularibus intimandi executioni demandata fuerint, post longam, & diligentem inquisitionem adhibitam cognoui

gnoui Bullam Greg. conuentui B. Mariæ de Gratia Burdegalæ fuisse intimatam.

Quæsito 2. respondetur dicendo, quod hæ duæ bullæ reuocatoriæ; cum respiciant communitates omnes, non solum regularium, sed etiam sæcularium Ecclesiasticorum, & non Ecclesiasticorum, ac earumdem singulares personas; debuisse priùs Regi præsentari, & per litteras patentes approbari antè publicationem, & intimationem juxtà regni legem, de quâ alibi egimus, quod cum minimè factum fuerit, censendum est non esse legitimè factam, ac proinde dictas Bullas viuæ vocis oracula non reuocare; cum juridica, & legitima publicatio ad valorem Bullarum hujusmodi requiratur, vt pluries in supremo Regis Consilio judicatum fuit.

Non quæro hoc loco si Indulgentiæ regularibus concessæ valeant, quoniam priuilegia non sunt: cúmque illas solemniter reuocauerit Paulus V. anno 1606. quilibet ordo particularis informet, si eas iterum aliquis Pontifex innouârit: duo tantum dicam quoad illas. Primum quod dictus Pontifex non reuocauit eas, quæ simul sæcularibus & regularibus erant concessæ, quarum initium est *Vtriusque sexus fidelibus*, ac sic tenent Roder. in addit. ad Summam tom. 3. cap. 11. numer. vnico, & Portel. verb. *Indulgentiæ & Iubilæum*. Secundum quòd idem Paulus indulgentias Fratribus Ordinis Minorum concessas confirmauit bulla alibi citata, sub data 2. Nouemb. 1609. confirmando cum priuilegiis spiritualia indulta, quæ indulta comprehendere indulgentias declarauit idem Pontifex die 4. Maij 1610. Accedit quod Bulla Clem. VIII. confirmata à proximè dicta bulla Pauli V. confirmat expresse indulgentias Minorum, & consequenter Paulus V. Sic tenent Hier. Rod. in comp. qq. RR. quæst. 77. & Martin. à S. Ioseph. in exposit. Bullar. tract. de Indulgent.

CAPVT III.

DE PRIVILEGIORVM COMMVNICATIONE, ET EIVSDEM QVALITATIBVS.

ANTEQVAM ad hujus materiæ propositiones descendamus, membra Regularis status priùs obiter proponenda sunt, vt sic cognitio communicationis priuilegiorum clariùs eluceat. Status ergo Regularis, cujus excellentiam meritò extollũt Athanasius, Basilius, Gregorius Theologus, Chrysostomus, & alij sancti antiqui Patres & Doctores, & inter

recentiores Gueuarrus, Platus, & Cellotius, & alij in multos quos vocant Ordines, effusus est, quorum quidam clerici regulares, alij verò Monachi nuncupantur. Clericorum nomen non tantùm Regulares comprehendit, sed etiam Sæculares, quorum triplex genus est. Primum eorum, qui clerici sæculares communiter vocantur, proprium habentes, & separatim in sæculo viuentes. Alterum eorum etiam, qui proprium habent, nec profitentur, sed collegialiter viuunt, & dicuntur clerici collegiati, vt sunt clerici de Oratorio nuncupati, & alij hujusmodi. Tertium genus est eorum, qui primitiuum & Apostolicum viuendi modum retinent, in communi viuentes, & tria profitentes vota Religioni essentialia, qui propriè dicuntur clerici regulares in communi viuentes: à quo instituto Ioannes de Nigra Valle Bibliothecarius apud Trullum lib. 1. cap. 6. prodiisse scribit Romanos Pontifices quatuor & quinquaginta Cardinales 2557. Sanctorum numero adscriptos Confessores 1500. aut etiam, vt numerare mauult citatus Trullus 7500. Taceo innumeros alios, tum sanctitate, cum doctrina conspicuos homines, quos Ordinum ordo, & Religionum Princeps Apostolicus Clericatus Ecclesiæ Dei peperit, vt indubitanter ex historicis asseram è sola Diui Augustini regula pullulasse quatuor & triginta religiosos Ordines sub tanto Imperatore militantes: cujus maximi ordinis primum auctorem Petrum Apostolum Augustinus ipse illum instituens, seu potiùs restituens, profitetur: sicut Marcum Monachialis instituti, alij asserunt. Monachi verò nomen, sicut & clerici regularis antiquissimum est, quippe Apostolorum tempore. Ita tamen contemptum in principio, vt teste Hieronymo Epistola 16. ad Principiam, nulla matronarum Romanarum ausa fuerit publicè: propter rei nouitatem, ignominiosum, vt tunc putabatur, & vile in populis nomen accipere: tantæ tamen excellentiæ, vt antiqui Patres illud vsque ad summum laudauerint. Omitto reliquos, & in testam voco Dionysium ca. 6. Eccles. Hierarch. de Monachis, omni pene pagina repetentem, *Sanctorum Monachorum, perfectissimam Monachorum Philosophia, sacra nomina Therepeutarum & Monachorum.* Monachos, solitudinis nomen, bifariam diuisit Ecclesia, in Eremitas & Cœnobitas: Eremitarum ordinem bipartitum docet Petrus Demian. Opusc. 15. cap. 3. *Quorum videlicet alii cellulas incolunt, alii passim per Eremi deserta gradientes, certas sedes habere contemnunt: sed qui per eremum spatiando discurrunt, Anachoretæ; qui verò cellulis contenti sunt, Eremitæ dicuntur, quibus nimirum nomen commune, factum speciale.* Sic Petrus.

Anachoretæ iterum in duas species partiuntur, alios enim tulit potiùs, quàm expressè probrauit Ecclesia, qui Dei amore incitati cursu concitato in solitudinem se abdiderunt, quales sunt Paulus & Antonius [cujus hujus vltimi corpus Viennæ in Gallia quiescit] & Aulici ab Augustino memorati; & alij quorum vita, nec status, nec professio vitæ regularis dici potest, cùm nullum qui præesset, haberent, & in cujus manibus vota essentialia emitterent;

terent; alij Anachoretæ, post diuturnam in Monasterio exercitationem, maioris auidi perfectionis à senioribus secessum in eremum interiorem impetrabant. De quibus fusè Cassianus, collat. 1. cap. 6.

Tertia vitæ Eremiticæ species est eorum, qui mitiorem vitam, & minùs à Cænobitica remotam, amplexi, vno loco, cellis tamen distincto, sub Abbatis vnius disciplina iuuebant; & Dominicis diebus ad synaxes vndiq; conueniebant in Templum.

Monachi in Cœnobijs & Monasterijs plurimum conuicti vtentes, quos origine priores Anachoretis, docet Cassianus collat. 18. c. 5. Cœnobitæ nuncupati sunt, quos Epiphanius in Compend. fidei, duplicis facit generis: & alios in vrbibus, alios verò procul ab illarum frequentia, Monasteria in solitudine habitasse commemorat, quos Syluicolas suasit esse, tum amor perfectioris vitæ ad Apostolicas regulas dirigendæ, tum tyrannicis temporibus crebra vitæ pericula. Vrbibus tandem illos intulit orbi christiano restituta pax, qui sub Abbate, seu præposito eos instruente, & moderante, degebant, vt tradit Hieronymus Epist. 22. ad Eustoch. c. 15. & Augustinus lib. de Moribus Eccl. c. 40. sub quo vota emittebant, & reddebant. Illam autem votorum religionem apertiorem, sanctioremque in Cœnobitis, aut Monachis in Occidéte, quàm in Oriente fuisse, legimus in Sancto Leone Papa Epist. 92. ad Rustic. c. 12. & antea in S. Augustino, in Psal. 75 & in Petri Damiadi Opusc. 16. c. 1. 3. & 4. Quam præclaram viuendi formam conseruati modò videmus apud Chartusiensium Ordinem: Monasticæ antiquitatis imaginem.

Successiuè in media ætate ab ijs initijs ad meliorem Monachatus formam facilis fuit gradus sub Benedicto, qui religionis Christianæ occasum per Occidentem suo Ordine solatus est; ad ciuiliorem verò status Monachatus formam ante ipsum Basilius in oriente cùm Monasticam vitam, è solitudine ad hominum societatem: à mera contemplatione ad actuosam vitam, & sibi alijsque impensa per sui Ordinis institutionem, ministeria reduxit. Cùm enim solitaria vita, vt ait Greg. Nazian. orat. 20. in laud. Basil. & ea quæ societate gaudet, vt plurimum inter se dissiderent, ac pugnarent, neutraque omnino vel commoda, vel incommoda, iura & imperium haberet, præclarè eas inter se reconciliauit, ac permiscuit.

Longe post illos duos plures exorti sunt Cœnobitæ, qui priuata instituta suis sequacibus tradiderunt, vt S. Columbanus, D. Berdardus, S. Stephanus Grandis montis: multique alij qui ex stirpe Ordinis Benedictini prodiere, in cuius gremio reperti sunt ante Concilij Constantiensis tempora Abbates 15074. doctrina & virtutibus insignes, Summi Pontifices 18. Cardinales 184. Archiepiscopi 1564. Episcopi 3512. Sanctorum Catalogo adscripti 5559. de Basilij verò Ordine illud accipe, sub Turcicæ tyrannidis iugo, si non illius ordinis medullam, at corticem; sin spiritum at literam perennare; & neminem in toto Oriente Patriarchatu, aut vllo Episcopatu dignum videri, imò nec penitùs admitti qui ex Basilij ordine non prodierit.

Postrema autem ætate mixtum Regularium genus in Ecclesia ortum est, cum ex meritis Clericis, & meris Mo-

nachis mixtam ex vtraque viuendi lege Regularis status speciem Romana Ecclesia adinuenit, nomen illi est ex modo vitæ quærendæ, Mendicantes; finis, sua & aliorũ salus, media virtus & doctrina, exercitatio impensi, sibi aliisque pietatis & doctrinæ officia, labor, psalmodia, studium sacrum, exomologeses fidelium, & conciones: confirmatio ab vna Sede Romana, robur ab Episcoporum omnium approbatione authentica: Primus in institutione sui Ordinis, & viuæ vocis oraculo probatione est Franciscus: secundus Dominicus: sed primus in approbatione authentica Dominicus: secundus ab illo Franciscus: tertius Eremitæ Sancti Augustini ab eodem instituti, qui cum alijs Eremitis, inchoante Innocentio IV. & perficiente Alexandro III. anno 1256. narrante Antonio 3.p.tit. 24.c.14.§.3. in vnum vniti, & incorporati fuerunt. Et de his, & Carmelitis sic loquitur Gregorius X vt habetur c. *Religionum diuersit.* De relig. domib. *Caterũ Eremitarum S. Augustini, & Carmelitalum Ordines, quorum institutio dictum Concilium generale (videlicet Lateranense, sub Innoc. III.) præcessit, in solido statu volumus permanere.* Legas *in solido* vel *in suo*. Hic Ordo Augustini ex quo tempore eremo euocatus, & per vrbes, & oppida propagatus, seruato tamen Eremitico nomine, Episcopis, Parochis & alijs Ecclesiæ Pastoribus, tanquam subsidiarius sodalis, ab Ecclesia datus fuit, vt in Honorij IV. vita scriptum legimus. Quartus denique præfatus Carmelitarum ordo antiquus valde, quippe qui ab Elia, & Eliseo originem ducit, cui tamen ordini in meliorẽ formam ab Alberto, & Aimerico Apostolico Legato, & Antiocheno Patriarcha redacto, Pontifices Romani clericatum superiniecerunt, cùm Mendicantem esse voluerunt, & absoluta sanctitate retẽta, relatiuè inuigilare iusserunt: Quod etiam nostris temporibus factum legimus in Carmelitis Discalceatis, vt inferiùs dicetur.

Hi sunt quatuor præcipui Ordines Mendicantes, tanquam quatuor capita eius Fluuij, qui de Romanæ Ecclesiæ Paradiso ad vniuersam terram, scientiæ sacræ, virtutumque aquis irrigandam, egrediuntur; quos tales declarauit Pius V. *constit. quæ incipit*: *Romanus Pontifex* sub dat. 1. Octob. 1568. quibus alios sex Ordines adiunxit Ecclesia. Sunt autem illi, Ordo Seruorum B. Mariæ, Fratrum Minorum, Congregatio Iesuatorum & Clericorum Societatis IESV, Carmelitę discalceati, & similiter discalceati Sanctissimæ Trinitatis de quorum dignitate, vtilitate, sanctitate & laboribus pro Ecclesia exantlantis alibi sum dicturus, quos propterea magis vtiles Ecclesiæ Dei quam Clericos sæculares asserit Flauius Cherubin. in 2. tom. in Schol. Bull. 57. Pij V. post Nauarr. tit. de Regular. lib. 3. consil. 1. aliàs 50. Taceo Militares Ordines num. decẽ, qui hunc statum Regularem cum alijs conflant, quique armis hostes nomini Christiani prosternendo, Ecclesiam tutati sunt.

His de Ordinibus Regularibus prælibatis progrediendum est ad vlteriora, ac supponendum, nos hic minimè agere de communicatione priuilegiorum illorum antiquorum Monachorum, Anachoretarum, Eremitarum, & Ordinis illius antiqui S. Basilij: sed de aliis Ordinibus, quos omnes jam in duo membra diuidunt, Mendicantium scilicet, & non Men-

Mendicantium, Ac Primò de communicatione priuilegiorũ Mendicantium, & postea de illis non Mendicantium, Sit ergo.

PROPOSITIO I.

PRiuilegiis Mendicantium, & non Mendicantium, concessis & concedendis, gaudent Mendicantes, & similiter confirmationibus, & innouationibus eorumdem priuilegiorum.

Cùm Regulares, licet Ordinum diuersorum, sint personæ Deo per vota essentialia consecratæ, æquum est, vt vnum in Deo, & professione, existentes vniantur etiam in eisdem priuilegijs, & gratijs: vt sic vniri arctiori vinculo, sedi Apostolicæ, & inter se ad nomen Dei in terris propagandum, & animarum salutem procurandam, copulentur. Adiunge quòd, vt loquitur Sixtus IV. in Mari magno Augustiniensiũ, conueniebat, *vt quos par labor, & paria merita coniungunt, paria coniungerent priuilegia, & fauores.*

Hæc autem vnio per priuilegiorum suorum inter se communicationem procurata, ideò procul dubio iusta, rationabilis, & sancta habenda est: quam confirmat vsu communicationis priuilegiorum temporalium; solent enim Reges ea, quæ vni ciuitati peculiaria sunt, priuilegia, alteri communicare, vt sic animis ad sibi obsequia & obedientiam præstandam, coniungantur. His positis probatur propositio ex concessionibus Sixti IV. Innocentij VIII. Alexandri VI. Clementis VII. Leonis X. Clementis VIII. Pauli III. & aliorum Pontificum, per quos dicta priuilegia communicantur; quæque etiam sunt priuilegia, sicut & illarum confirmationes & innouationes, quæ verè priuilegia sunt, vt declarat Pius V. Verùm quia nimis longum esset hic describere omnia diplomata communicationum per Põtifices factarum, ideò aliqua verba vnius diplomatis hîc describere cõtentus claro, vt ex illo cætera dignoscantur. Leo X. singulis Mendicantibus affectus omnia priuilegia communicat inter illos, his verbis, *Nos singulos Ordines prædictos, singulasque ipsorum ordinum domos, vbi, religiosè viuitur, indifferenter, absque exceptione personarum, deuotionis effectum æqua lance gerentes, omnes & singulas gratias, concessiones, indulgentias, peccatorum remissiones, prærogatiuas fauores, immunitates exemptiones facultates, priuilegia, indulta, tam spiritualia quàm temporalia qualiacumque illa essent, Prædicatorum, Minorum, &c. à dictis prædecessoribus, tam à nobis, ipsisque successoribus, aut aliàs, auctoritatem habentibus, coniunctim vel diuisim, in genere vel in specie, concessa fuerunt, aut impostèrum concedentur, illa omnia & singula, ac si nominanter exprimerentur. pro sufficienter expressis tunc habentes, &c. motu proprio ex mera nostra scientia, & liberalitate de Apostolica auctoritatis plenitudine communicauimus, illaque omnia & singula, inter dictorum Ordinum personas, communia fuisse, & esse volumus.* Hæc Papa alijque pontifices ante Tridentinum: at successiuè post illud Pius V. B. etsi *Mendicantium* explicando idem Tridentinum eamdem communicationem inter mendicantes *facit his terminis: Nec non priuilegia, &c. modo & forma, quibus concessa sunt, etiam per viam communicationis, & extensionis actiuè & passiuè inter*

se, & alios quoscumque ordines respectiue de nouo concedimus, illaque omnia & singula ad domos, & loca recepta & recipieda personas & bona extendimus & ampliamus. Quibus verbis manifestè constat, prædictæ communicationis priuilegium, inter illos ordines Mendicantes, videlicet Prædicatores, Minores, Eremitas S. Augustini, Carmelitas, & seruos Beatæ Mariæ, de quibus sermo erat, quibus accesserunt Carmelitæ Discalceati ex Bulla aliàs citata Clementis 8. quæ incipit, *Cùm dudum*. Atque hæc veritas in praxi fundata, probatur expressè ex concessionibus particularibus, quarum initia non affero Minoribus concessis Clement. VIII. Prædicatoribus verò per Leonem Decimum, & vtrisque per Sixtum IV. Augustinensibus per Alexandrum VI. Carmelitanis per Sixtum IV. relatis in compend. priuileg. Mendicantium, verbo, *Communicatio priuileg.* facta autem fuit hujusmodi communicatio per illa verba, *Priuilegia quæ concessa sunt, aut impósterum concedentur seu de priuilegijs quomodolibet concessis & concedendis alijs Ordinibus frui, potiri, & gaudere posse, atque debere.*

Quo priuilegio similiter gaudent, vt loco proximè citato in annotationibus Sorbi videre est, Religiosi Societatis IESV, ex Pio V. & Gregorio XIII. & Minimi ex Iulio II. in Mari magno, in quo dicitur quòd, *Possunt transumptare quæcumque priuilegia, & Bullas concessas alijs ordinib. ac si illa, mutatis in eis nominibus, sub nomine principaliter & specialiter pro eo Ordine emanassent.* Vnde ex priuilegijs tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, multa extraxerunt, quæ eis accommoda videbantur, Stephanus vsus Maris, & Gaspar Passarellus eiusdem ordinis Minimorum Prælati generales, & in selectionibus priuileg. ab ipsis editis inseruerunt, vt ibi cernere est. Hanc quoque communicationem Pius V. expressè eidem Ordini concessit. Atque hæc omnia similiter asserenda sunt de alijs Regularibus Mendicantibus, quos superiùs asseruimus communicare cum Mendicantibus, vt sine vllo dubio de Carmelitanis Discalceatis euidentissimum est, ex dicta Bulla Clementis VIII. quæ incipit, *Cùm dudum*, jam citata sub data 5. Iunij 1595. quâ postquam Pontifex eisdem ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine omnia priuilegia Carmelitarũ communicauit, sic fatur, *Nec non prædicta, & omnia videlicet priuilegia, indulta immunitates, exemptiones, indulgentias, & gratias, & alia quæcumque dicti, & aliorum Ordinum, etiam Mendicantium Fratribus personis & bonis, etiam Confraternitatibus, & alijs piis locis, vel aliàs quomodolibet præfatis Ordinibus, domibus, & eorum bonis concessa, & concedenda, & prædictis Fratribus Discalceatis Ordinis B. Mariæ de Monte Carmeli, domibus, & eorum bonis, eadem omnino similique modo competere verè & propriè, & ac si eisdem specialiter cõcessa essent præsentibus pro expressis, ac si de verbo ad verbũ insererentur, haberi volentes decernimus & statuimus; & si opus est, eadẽ nunc cõcedimus & impartimur.* Et hæc sententia est communis, quã tenet Roder. tom. 1. QQ Reg. q. 55. art. 1. & 2. Mirãda tom. 2. q. 4. 46 art. 5. Portel. verbo *Communicatio priuileg.* Sorbus verbo eod. & alij quamplurimi.

Quoad verò communicationem priuilegiorum non Mendicantium ipsis Men-

Mendicantibus factam, non reperio vllam concessionem Pontificum generalẽ pro omnibus Mendicantium Ordinibus, emanatam; at verò specialem pro vnoquoque, vltra concessiones præcedentes proximè positas pro quibusdam Ordinibus, quæ etiam ad communicationem priuilegiorum non Mendicantium extenduntur, reperies in bullario, in Compendio priuilegiorum Mendic. & apud citatos Rodericum, & Mirandam. Vnam dumtaxat producam in fauorem Ordinis minorum; quæ est Clementis VII. B. *dum fructus vberes*, de qua fit mentio in eodem Compend. priuileg. Mendic. verbo *Communicatio*, vbi Pontifex post confirmata dicti Ordinis priuilegia, & communicationem priuilegiorum Mendicantium illi factam, sic pronunciat, *Nec non quibuscumque facultatibus & gratiis aliis Ordinibus quibuscumque non Mendicantibus concessis, & concedendis, vti, frui, & gaudere posse, atque debere in omnibus, & per omnia, perinde ac si eis specialiter concessa fuissent.* Sic Pontifex. Quam constitutionem *Pius V. B. etsi mendicantium* confirmans motu proprio & ex certa scientia, & successiuè plures alij eadem confirmatione munierunt.

Notandum tamen est, communicantes priuilegijs alterius ordinis, non subdi odiosis, quæ in priuilegijs illius ordinis, cum quibus communicant, continentur: quia non sunt priuilegia, sed pœnæ, quæ semper, cùm sint odia, regia. sed pœnæ, quæ semper, cùm sint odia, restrigendæ sunt, sicut & fauores ampliandi. Sic Sorbus in Compend. priuil. verb. *Communicatio*, & Portel. eodem verbo *Conf.* loco citato c. 5. & alij.

Ordines autem mendicãtes hoc tempore sunt infra scripti, videlicet Dominicani, seu fratres Prædicatores, fratres Minores, Eremitæ S. Augustini, Carmelitæ, seruí B Mariæ, à Pio V. bulla 22. quę incipit *Romanus Pontifex*, sic propriè declarati: quibus posteà Minimi adjuncti sunt, ex constit. Pij V. inchoante, *Apostolica sedis*, sub data 9. Nouembris 1567. Iesuati Congregationis S. Hieronymi, ex concessione Pij V. cujus initium est, *Romanus*, 19 Nouembris 1567. Societas IESV, ex ejusdem Pij V. constit. incipiente, *Dum indefessa*, 7. Iulij 1571. Et denique Carmelitani Discalceati, ex constitutione Clementis VIII. quæ incipit, *Romanus Pontifex*, die 20. Augusti 1603. qui omnes gaudent priuilegijs mendicantium, & non mendicantium, ac etiam Hospitalium, Congregationum, Confraternitatum, illarúmque personarum; etiamsi prædictis sint concessa viuæ vocis oraculo. Sic compendium Societatis IESV, verbo *Communicatio priuil.* §. 2. & 3. Portel. eodem verb. sic etiam miranda qu. 46. in Manuali, & alij.

PROPOSITIO II.

ORdines non mendicantes proximè exprimendi in priuilegiis mendicantium communicant.

Probabitur hæc propositio ex enumeratione eorumdem, & ex bullis quibus hanc communicationem impetrarent.

Congregat. Canonic. Regular. Later. ex Pij V. constitutione quæ incipit. *Ex*

Superna dispositionis arbitrio, sub data Kalend. Septembris 1567.

Congregatio Canonic. Regular. S. Crucis Conimbriensis, ex eadem constitutione.

Congregatio Canonic. Regular. S. Saluatoris Bononiensis, ex constit. Iulij II. quæ incipit, *Inter cæteros*, 4. Nonas Aprilis 1512.

Canonici Sæculares S. Georgij in Alga, ex Pij V. constit. incipiente, *Ex incumbente nobis*, 1. Idus Nouembris 1569.

Congregatio Monach. Cassinens. seu S. Iustinæ de Padua, ex Iulio II. constit. 1. in bullario nouo, tom. 1. pag. 42. ex Sixto V. Congregatio Benedictinorum exemptorum in Gallia ex constit. Greg. XIII. B. *Æquum reputamus*.

Congregatio S. Mauri ordinis S. Benedicti ab Vrbano VIII. B. *In superemimi.*

Congregatio Monach. Vallis Vmbrosæ ex dicta Pij V. constit. quæ incipit *ex superna disposit.*

Monachi Camaldulenses ex constit. Greg. XIII. inchoante, *ex iniuncto nobis*, 24. Septembris 1591.

Monachi Cistercienses Congregationis S. Bernardi in Italia Regularis obseruantiæ, ex constit. Gregorij XVI. bulla quæ incipit *Romanus Pontifex*, 28. Iunij 1592.

Monachi Cistercienses Congregationis Fuliensis, ex constitut. Sixi V. incipiente *super specula*, Idibus Nouembris 1587. Pauli V. incip. *Diuina disponente*, 5. Idibus Iulij 1606. & in alia incip. *In supereminentis*, 21. Nouembr. 1607.

Monachi Celestini, ex constit. Vrbani VIII. incipiente *Sacro sancti*, 14. Aug. 1624.

Monachi Sylvestrini, ex constit. Pauli V. incip. *Religiosorum* sub data die 23. Nouembr. 1616.

Monachi Montis virginis ex Paul. V. constit. incip. *Pastora* 19. Maij. 1611.

Monachi S. Basilij, ex consti. Gregorij XIII. incipit *Benedictus* Cal. Nouemb. 1579.

Carthusiani, ex constit. Gregorij XV. incipit, *Ad vberes*, sub data 3. Februarij 1623.

Regulares, nuncupati Fratres Spiritus in Saxia, ex Sexto V. constit. quæ incipit *Exigit* 13. Aug. 1586.

Fratres Congregationis S. Hieronymi Hispaniarum ex constit. Pij V. quæ incipit *Superna dispositionis* 17. Cal. Septembr. 1567.

Fratres Congregationis Sancti Petri de Pisis, ex Pio V. constit. quæ incipit *Religionis* 30. Martij 1571.

Fratres Ordinis S. Antonij, additis quibusdam restrictiuis clausulis ex constitutione Greg. XV. mens. Iulio 1622. emanata, & ex alia constitut. Vrbani VIII. mense Iunij 1624.

Fratres Cruciferi, ex Constitut. Gregorij XVI. inchoante *Romanus Pontifex* 12. Iulio 1591.

Fratres Sanctissimæ Trinitatis Discalceati, ex concess. Pauli V. cujus initium est *Ecclesia Catholica* 15. Decembr. 1609. ac etiam non Discalceati Prouinciarum Castellæ, Legionis & Granatæ, ex concess. Leonis X. & Adriani VI.

Fratres B. Mariæ de Mercede, ex Leone X. quorum vide priuilegia, amplissima enim sunt, & ab Vrbano VIII. confirmata.

Fratres Militiæ Iesu Christi Portugalliæ Reformati, ex Pio V. constit. ante citata *Superna*.

Clerici

Clerici Regulares Theatini, ex Clemente VII. constit. quæ incipit *Dudum proparte*, die 7. Maij 1533.

Clerici Regulares Sommachini, & constit. Pauli V. incipit *Ex qua Diuina Majestas* 9. Nouembris 1607.

Clerici Regulares minores, ex constit. Gregorij XVI. incipit *Romanus Pontifex*, die 18. Februarij 1591.

Ordo S. Antonij ex constitut. in præced. proposit. citatis.

Clerici Ministrantes infirmis, ex constit. Gregorij XVI. cujus initium est, *illius qui pro gregis*, 11. Calend. Octobris 1591.

Clericis Matris Dei scholarum piarum, ex constit. Gregorij XV. sub die 15. Octobr. 1622.

PROPOSITIO III.

PLurimi etiam non Mendicantes priuilegiis non Mendicantium communicant.

Hi sunt Carthusienses ex bulla in præcedenti propositione citata, quæ incipit: *Ad vberes*.

Cassinenses, & Cistercienses, ex bulla Gregorij XIV. in Ordinis Cisterciensis fauorem expedita ann. 1591. Congregatio Benedictin. exemptorum in Gallia B. cit. & *æquum reputamus*.

Congregatio S. Mauri cum clausula, dummodo sint in vsu: & non sint reuocata B. Greg. XV. quæ incipit, *Sacri Apostolatus*, sed absque illis clausulis restrictiuis. Bulla Vrbani VIII. inchoata *In supereminenti*.

Congregatio B. Mariæ Fuliensis, ex citatis concessionibus in propositione præcedenti.

Cruciferi ex citata etiam constitutione in præcedenti propositione.

Ordo Sanctissimæ Trinitatis, ex dictis concessionibus in præcedenti propositione adductis: si autem alij discalceati illius Ordinis gaudeant, ipsi videant.

Ordo B. Mariæ de Mercede, ex citata bulla.

Videant alij Ordines non mendicantes, si priuilegijs aliorum ordinum non mendicantium communicent: non enim mei instituti est, de omnibus inquirere. Hoc vnum tamē dicam quod cùm participent in priuilegijs mendicantiū, & priuilegia non mendicantium sint propria mendicantibus, fit ex cōsequenti, vt in illis priuilegijs communicent. Insuper videant communicantes in priuilegijs si bullis, quibus illis fit communicatio aliquæ clausulæ restrictiuæ sint appositæ, & vtantur dictis priuilegijs juxta illas & non aliter.

PROPOSITIO IV.

NOuitij Regulares gaudent priuilegiis concessis illius Ordinis professis, in quo probationem faciunt. Nec-non Moniales plurium ordinum gaudent priuilegiis Regularium.

Probatur hæc propositio, quoad primam partem, quia licet Nouitij non sint verè, & in effectu religiosi, in fauorabilibus tamen habentur tanquam religiosi & professi, & largo modo nouitij dicuntur religiosi, & Monachi; vt bene notat Rebuffus in Praxi Benefic. titul. de Dispensatione cum Regulari,

num.5. qui testatur Cancellariam Apostolicam vocare nouitium, monachum. Hæc propositio adhuc corroboratur ex priuilegio speciali generali Societati IESV concesso, cujus vigore, omnibus ejusdem Societatis priuilegijs nouitij communicant; vt legere est in Compend. priuileg. dictæ societatis, tit. Communicatio, num. 5. & hujus sententiæ sunt Suarez de Relig. tom. 3. libro 5. cap. 16. nu. 17. Sanches in Summa, tom. 1. libr. 4. cap. 39. num. 15. & tom. 2. libr. 6. cap. 10. in fine: Riccius in Praxi, tom. 4. resolut. 24. num. 2. Assor. tom. 1. lib. 12. cap. 2. quæst. 10. & libr. 7. cap. 30 Henriquez lib. 7. cap. 12. num. 7. Sairus libr. 7. cap. 13. num. 6. & Diana tract. 1. de Dub. Regul. resolut. 73. Molina tom. 1. de Iustit. disp. 139. colum. 3. Portel. verb. *Nouitius*, num. 18. quoad verò 2. Partem probatur; nam Moniales Sanctæ Claræ primæ & secundæ Regulæ, ac etiam Tertiariæ Moniales, viuentes in Congregatione subditæ Minoritis: & aliæ quæcumque Moniales regimini eorumdem Minoritarum commissæ, etiamsi non sint Sanctæ Claræ, neque Tertiariç, gaudent priuilegijs Minorum concessis & concedendis: ac etiam Moniales Dominicanæ, Dominicanorum jurisdictioni subjectæ, gaudent similiter priuilegijs eorumdem. Sic Rodericus tom. 1. quæst. 55. art. 13. & 14. Mirand. quæst. 46. art. 1. & 20. & comp. priuilegiorum, verb. *Communicatio priuileg.* §. 14. & Portel. eodem verb. num. 3. & 4. Sic etiam Moniales Carmelitanæ, quæ sub institutione Sanctæ Teresiæ militant, etiamsi non subditæ ordini Carmelitarum Discalceatorum, vt sunt illæ, quæ in Gallia degunt, priuilegijs omnibus fratrum Ordinis de Carmelo, & Monialium ejusdem ordinis potiuntur ex bulla Gregorij XV. sub data 20. Martij 1621. quæ incipit, *Alias postquam*, cujus authenticum seruatur in conuentu earumdem sub inuocatione Sancti Iosephi ciuitatis Burdigalæ, quod similiter affirmamus de Monialibus S. Catherinæ seu Dominicanis sub cura ordinarij degentibus, vt habetur B. *Superna dispositione* edita à Paulo V. 1608. cujus authenticum seruatur in monasterio earumdem dictæ ciuitatis. De cæteris autem Monialibus certum esse asserimus, sorores, vel moniales, & conuersas, oblatas, ac vtriusque sexus personas, de pœnitentia, seu Tertij habitus nuncupatas, ordinum prædictorum, Minorum, Eremitarum Sancti Augustini Carmelitarum, & Seruorum Beatæ Mariæ, communicare priuilegijs omnium mendicantium; ac vicissim mendicantes illarum priuilegijs gaudere, vt habetur expressè in B. Leonis X. quæ incipit, *Datum per nos*, de anno 1519. 10. Decembris. Quod etiam asserendum est de alijs Monialibus subditis. gubernationi mendicantium, etiam Tertiarijs, siue viuant in communi, siue in particulari (voto continentiç emisso) gaudent enim omnibus gratijs quibus mendicantes, in quantum capacitas earum permittit, & hoc ex multis priuilegijs singulis ex dictis ordinibus mendicantium, concessis, pro quibus vide Rodericum tom. 1. quęst. 55. art. 13. 14. 15. Si autem aliæ quæ de prædictarum ordinibus non sunt, eisdem priuilegijs gaudeant, ipsæ in suis priuilegijs videant.

Duo finem imponendo huic propositioni-

sitioni dicam: primum, sæculares confratres Chordæ, Corrigiæ, Scapularis & cæterorum hujusmodi idem habere priuilegium quoad indulgentias, & remissiones peccatorum tantùm, non autem in his quæ possent perturbare jurisdictionem Ordinarij, conformiter ad decretum Concilij Trid. sess. 24. de Reformat. c. 11. pro quo vide Rodericum loco citato, art. 16.

Secundum, communicationem prædictam diuersorum ordinum inter se, ita debere intelligi, vt quæ Generalibus vnius ordinis conceduntur, Generalibus alterius ordinis concessa esse censeantur: & sic de Prouincialibus, Superioribus localibus, Prædicatoribus, Confessariis, Ecclesiis, domibus, & aliis. Quod etiam ex Mari magno Prædicatorum, nu. 37. manifestum habetur, & ex Comp. priuileg. Mendic. verb. *Communicatio*, §. 12. & 13. colligitur; ac sic tenet Ioann. de la Cruz de Statu relig. lib. 2. cap. 4. concl. 2. & alij: nec quoad hoc apparet aliqua dubitandi ratio.

PROPOSITIO V.

Priuilegia concessa vni Ecclesiæ, Conuentui, vel personis in dignitate, vel officiis existentibus, & cæteris ejusdem Ordinis Ecclesiis, Conuentibus, & personis aliorum Ordinum, qui cum ipsis priuilegiis participant, communicantur.

Quoad personas ex dictis constat; quantum autem ad cætera, videlicet quòd illa communicatio extendatur ad loca particularia, Ecclesias, & Conuentus etiam superiùs probatum est. Nihilominùs vlteriùs probatur ex priuilegio concesso à Pio IV. Ordini S. Hieronymi in Hispania, ad instantiam Philippi II. quod refertur à Collectore priuilegiorum ejusdem ordinis, tit. *Extensio priuilegiorum*, vbi dicitur, quòd, *Omnia & singula priuilegia, immunitates, exemptiones, prærogatiuæ, indulta temporalia, fauores, & gratiæ ordinis, & singulis & cuiuis Monasterio, per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores suos, ac per se, & per sedem Apostolicam, eiusque Legatos & Nuncios, in genere, vel in specie concessa, ad omnia & singula monasteria, tam virorum, quàm mulierum, quibus in specie concessa sunt, & in quibus alia causæ concessionis, & indultorum prædictorum, aliàs quàm profertur, suberant, ad id vt ipsa monasteria illis pariformiter vti, frui & gaudere possint, & debere, perinde ac si eis in speciali concessa fuissent, auctoritate Apostolica extendit, & ampliauit: illaque inter omnia tam virorum, quàm mulierum monasteria Ordinis, in omnibus & singulis communicauit.* Adjunge simile priuilegium concessum à Clemente VIII. Conuentui S. Stephani ordinis Prædicatorum, quo gaudet totus ordo Prædicatorum, cui priuilegio cùm communicent regulares Mendicantes, sine dubio illo vti possunt. Ac sic tenent citati Rodericus tom. 5. quæst. 5. artic. 18. Miranda tom. 2. q. 46. Portel. verb. *Communicatio priuileg.* & alio verb. *Priuilegiorum communicatio*, & alij.

Hic tamen aduertas velim ex eisdem citatis doctoribus, quòd licet verum sit, priuilegium vni Regulari personaliter concessum, alteri Regulari ejusdem, aut alterius ordinis, non commu-

nicari; cum hîc militat diuersa ratio: nam quod vni religioso congruit, alterum sæpè non decebit. Haud tamen id contingit in priuilegio concesso vni Monasterio, Ecclesiæ, aut Prælato, aut alteri, ratione officij. Non sustineo autem Roderici sententiam, qua in vi illius priuilegij arbitratur indulgentias communicari: nam illæ priuilegium non sunt, vt superiùs dictum est, potest tamen probabiliter illius sententia sustineri: sicut etiam aliqui illam sustinent.

PROPOSITIO VI.

COmmunicatio priuilegiorum intelligitur non solùm de priuilegiis Ordinum, qui tunc extant, quando priuilegium communicationis conceditur, sed etiá futurorum, ita vt si aliquis Ordo de nouo erigatur, & priuilegium possideat, statim alij ordines qui habent priuilegium communicationis, illis gaudeant.

Ratio est, quia communicantibus concedantur priuilegia concessa, & concedenda aliis ordinibus, sine vlla restrictione: ergo cùm fauor Principis sit latè interpretandus, sicut extenditur ad priuilegia futuris temporibus concedenda ordinibus institutis, sic etiam ad ordinum instituendorum priuilegia concedenda. Verùm vt omne dubium prorsus tolleretur, communicationem ordinum Mendicantium extenderunt Pontifices ad priuilegia Societati IESV concessa, licet tempore communicationis priuilegiorum ordinibus regul. tunc existentibus concessa, non extaret dicta Societas. Sic concessit Paulus IV. *B. Ex Clementi* in Minorum fauorem edita Pius V. B. *Etsi mendicantium*, de qua sæpiùs Gregorius XIII. Bulla 1. pro Minoribus, & Bulla 10. pro Cisterciensibus, & Bulla 13. 14. & 15. pro aliis Ordinibus, & Sixtus V. Bulla 14. 18. 19. & 20. prædictorum ordinum communicationem ad priuilegia Societatis IESV extendit. Sic Roder. tom. 1. QQ. regul. q. 55. art. 7. Ioan. de la Cruz de statu Relig. lib. 2. c. 4. concl. 3. & alij.

PROPOSITIO VII.

COmmunicantur etiam priuilegia alicui Religioni concessa, cum hac clausula, *Ne aliqua alia Religio illis communicet.* At illa etiam quæ habent, vt subditi vti illis non possint; nisi à Generali facultas concedatur: fitque communicatio absque illo onere.

Partem primam propositionis Roder. tom. 1. quæst. 56. artic. 17. & Ioan. de la Cruz in Epitome priuilegiorum, lib. 2. cap. 4. §. 2. amplectuntur propter amplam confirmationem, & extensionem, à sequentibus Pontificibus factam, & præcipuè à Gregorio XIII. in Bulla quæ incipit, *Satis Superque*, 1584. Ratio autem Roderici est, quia Generalis communicatio omnia complectitur: facta autem est communicatio hujusmodi, &c.

Secundam propositionis partem sustinent Miranda tom. 2. quæst. 46. art. 5. ad

ad finem, Rodericus tom.1. quæst. 55. artic.17. §. 2. Suares lib.8. de Legib.cap. 17. Portel.verb. *Communicatio priuilegiorum,* & alio verb. *Priuilegiorum communicatio,* ac alij doctores; quæ propositio non dumtaxat vera est in illis priuilegiis quæ conceduntur Societ. IESV, sed quæ aliis Ordinibus conceduntur: Sic præcitati doctores. Ratio autem hujus propositionis est, quia quando priuilegia alicui Ordini à Pontificibus conceduntur, vnum considerari debet, videlicet vt illa priuilegia non sint cõtra illius Ordinis institutum, quod aliquando Pontifices exprimunt, aliquando verò non; attamen semper subintellectum volunt, ac propterea Gregorius XIV. determinauit, testibus Portel.verb. *Communic.priuileg.* & Roder. tom.1. qq. Reg.quæst 55.artic.22. quòd Ordo, cujus obseruantiæ repugnat priuilegium alterius Ordnis, illo vti non potest: quæ determinatio rationi conformis est, quia Papa nunquam intendit priuilegia concedendo, facere contra Ordinis illius institutum cui priuilegia impartitur, nec vult turbare, & peruertere sub ordinationem, quæ ex institutis, reperitur in quibusdam ordinibus, quoad vsum priuilegiorum à sede Apostolica concessorum; vt verbi gratia in Societate IESV est constitutio specialis quoad hoc, quæ in aliis non reperitur: ergo sine dubio quod ex propria, & vt sic distinctiua ratione in dicta Societate ordinatum est, non est verisimile ad alias Religiones sine alia declaratione, vel necessitate extendi. Quod confirmatur, quia non solùm propria priuilegia; sed etiam aliarum Religionum indulta, communicantur Societati IESV, cum illa expressè restrictione, videlicet, *Dummodo instituto Societatis, & Præpositi, aut huiusmodi personarum deputatarum voluntati & beneplacito non refragetur.* Et huic similis clausula aliquando in priuilegiis exprimitur, quia limitatio (cùm non extendatur ad alias Religiones, quoad communicationem priuilegiorum cæterorum ordinum, vt constat) habebit dumtaxat locum in communicatione priuilegiorum ipsius Societatis, & aliarum quæ similem habent constitutionem restrictiuam. Accepit, quòd illa restrictio apposita est post concessionem priuilegiorum à Gregorio XIII. 1575. his verbis, *Vt videlicet non intelligantur concedi inferioribus singulis immediatè, sed mediante Præposito generali,* causamque addit Pontifex, *Propter instituti ipsius ab aliis religionibus diuersitatem.* Communicatio autem non fit declarationum seu restrictionum, sed priuilegiorum Societatis IESV.

PROPOSITIO VIII.

IN communicatione priuilegiorum non communicatur vsus, vel non vsus priuilegij, sed ius vtendi priuilegio.

Ratio est, quia per communicationem priuilegia Ordinum fiunt sic propria Ordini cui communicantur, ac si illi fuissent specialiter concessa, vt constat ex bullis communicationis; at cum priuilegia alicui ordini specialiter conceduntur, conceditur ius illis vtendi: ergo & similiter per communicationes eorumdem. Ac ex consequenti, si priui-

legiis sibi concessis aliquis Ordo non vtatur, non propterea communicantes illis priuilegiis, tenentur abstinere ab vsu illorum, sed possunt illis vti ac sibi specialiter concessis; quod similiter asserendum est quando aliquis ordo amisit per Papæ [illegible] sua priuilegia, posse communicantes illis vti, quoniam [illegible] vnius ordinis non potest præjudicare juri aliorum ordinum. Sic tenent Rodericus, artic. 19. Miranda art. 8. concl. 2. Ioannes de la Cruz concl. 3. citati proposit. 5. 5. & sexta & alij.

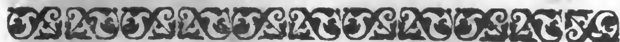
PROPOSITIO IX.

Ordines communicantes inuicem in priuilegiis possunt se defendere in vi priuilegij communicati contra Ordinem cui primo concessum fuerat.

Ratio est, quia Ordo communicans alterius Ordinis priuilegio, ita suum efficit, sicut si primò concessum sibi fuisset. Quod constat ex Compend. priuileg. Mendic. verb. *Communicatio priuilegiorum*, §. 12. 22. & 30. in quibus tres Pontifices tribus Ordinibus concesserunt, *Vt vtantur priuilegiis aliorum ordinum, ac si ipsis specialiter concessa fuissent.* Sic existimat Corduba in additione ad Compend. verb. citato, & Manuel. Rodericus 1. tom. quæst. 55. artic. 21 Martinus à S. Iosepho in cap. 3. super Minor. Regula. num. 3. Miranda tom. 2. quæst. 46. art. 9. Portel. ver. *Communic. priuileg.* qui bene aduertunt cum Corduba, hanc propositionem non intelligi de familiaribus & donatis Regularium, cùm eis specialiter & independenter non sint communicata priuilegia, sicut Regularibus. Nec obstat huic veritati, quod priuilegiatus non possit vti suo priuilegio contra pariter priuilegiatum, quia illud axioma [illegible], videlicet, quod quando duæ personæ, aut communicantes possident vnum & idem priuilegium, præfertur illa persona, a qua communicans qui actu indiget ad sui defensionem priuilegio, quia actualiter damnum patitur: & sic decernit lex leg. vltima, vbi Bartol. ff. *Ex quibus causis*, & id notat Parladorius rerum quotidianarum, capite 17. numer. 28. alligando alios id etiam docentes. Sic similiter docet Abbas in cap. *Ad aures*, de præscrip. Couarr. in regul. possessor. 2. part. §. 2. num. 4.

Ex quibus sequitur euidenter, quòd si verbi gratia Dominicani participant in aliquo Carmelitarum priuilegio illis 1. concesso, possunt se illo tueri aduersus Carmelitas, & reciprocè; ac etiam si Carmelitani illud spernerent, possent illo Dominicani legitimè & validè vti aduersus quoscumque. Si plura de materia communicationis desideres, lege citatos Rodericum & Mirandam cum Sorbo in Compend. priuileg. Mendic. & aliis compendiis eodem verb. specialiter Compend. priuileg. Fulier sium, non enim mea mens est, omnium recensere priuilegia, & priuilegiorum communicationes. De Materia autem hujus propositionis poteris plura legere apud Ioannem Lomede de Exempt. c. 10.

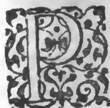
CAPVT

CAPVT IV.

DE QVIBVSDAM PRIVILEGIORVM QVALITATIBVS.

PROPOSITIO I.

RIVILEGIA Regularium, specialiter quoad Prædicationes, Confessiones, & approbationes, & alia huiusmodi, de quibus inferiùs suis locis agetur, non sunt iam simpliciter priuilegia, sed iura quæsita.

Ius quæsitum nuncupatur ad distinctionem aliorum iurium, quæ iura imperfecta nuncupari possunt; quæsitum autem perfectionem denotat, vt videlicet huiusmodi ius sit incorporatum, ac etiam radicatum, vt docet Gomes cum vtriusque iuris peritis in Reg. cancell. *de non tollendo iure quæsito* quæst. 4 Ius autem quæsitum tripliciter potissimum dicitur, aliud conditione, aliud ad tempus, & aliud absolutum & perpetuum, de quo vltimo nostra propositio pronunciatur, dum asserit priuilegia Regular. esse iura quæsita: quæ probatur primò quia priuilegia, Regular. sunt perfecta, cum sint absoluta & independentia ab ordinatijs, & in perpetuum, & non ad tempus, concessa, ergo sunt iura quæsita. Secundo sunt incorporata & radicata in Regularibus; qui idcirco priuilegiati nuncupantur, quod satis ostendunt tot summorum Pontificum confirmationes. Tertio quoniam priuilegia illa verè iura quæsita sunt, quæ à Summo Pontifice legitimo iudicio, Ordinarijs, alijsque partibus auditis, in Ius Canonicum relata sunt, aut vera & legitima regularium iura iudicata; adeo vt verè se dicere possint, habere potestatem eo modo, quo is qui in lite fundũ, aut domum obtinuit sibi ante dono traditam, non mera concessione, sed optimo iure possidet: sed regulares fere omnia, saltem impugnata ab antiregularibus eo modo possident, vt constat multis Sententijs Pontificum, & Conciliorum, & præcipuè ex sententia per Bonifacium. Extra. *Super cathedram*, de Sepulturis, quæ licet correcta fuerit à Benedicto XI. tamen postea à Clemente V. Gallo, instante, & approbante Concilio generali Viĕnensi in Gallia, Philippo Le-Bel rege præsente & assentiente, per aliam Sententiam confirmata fuit, quæ

Clementina *Dudum* appellatur.

Ac si cùm dicta priuilegia sint iura Regularium, sine grauissima causa non possunt auferri, prout concludunt Andræas Isernia cũ alijs doctoribus; & sic etiã tenet Ioann. Lomede Exempt. c. 12. qui illius etiã est sententiæ quam fundat in eo quòd priuilegia sunt iura naturæ, iura quæsita, iura libertatis, jura realia, & gratiæ Principum: probatque ex multis Canonibus, ex Scriptura, & ex testibus Iuris ciuilis. Sic etiam sentit. Rebuff. in praxi benef. in reg. de non tollendo jus quæ sit. Glossa sexta n. 13. & 14. & alij citati, Roderic. tom. 1. q. 6. art. 8. & Collotius lib. S. de Regul. in Hierar. Iurisdict. c. 22. Ratio est; *Quia ius quæsitum non licet Papæ tollere sine iusta causa*, vt in Regulis Cancell. continetur; est enim ibi sermo de non tollendo iure quæsito, maximè si jura sint ærumnis, & laboribus acquisita, aut illis tamquam merces data; Qui autem ignorat, illa priuilegia, & ferè omnia alia, ne dicam omnia meritis & laboribus Regularium concessa esse, non legit diplómata quæ illa continent, & in quibus fundantur.

Quo circa in hujus veritatis confirmationem tria initia illorum Diplomatum, ex alijs quamplurimis sigillatim singulis Ordinibus concessis, selegimus. Primum est, ex Bulla Sixti IV. emanata 7. Calendas Augusti, 1479. commune dumtaxat Dominicanis, & Minoritis, tenoris sequẽtis, *Sixtus Episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Sacri prædicatorum & Minorum Fratrum ordines, instar duorum primorum fluminum, ac cœlestium voluptatum & amœnitatum Paradiso egredientium, sacrosanctæ vniuersalis Ecclesiæ terram, ne mundanarum cupiditatum & vitiorum calore arescat, præclara doctrina virtuosorum operum, ac multiplicium meritorum imbribus irrigantes, magis illam in dies fructuosam efficiunt. Hi sunt duo Seraphin qui in sublime contemplationis, & Seraphici amoris alijs eleuati, terrenisque rebus abstracti, assidua diuinarum laudum clamore, & immensorum beneficiorum humano generi à Summo Pontifice Deo exhibitorum declaratione feruentissimis prædicationibus populos instruendos, & ad cœleste iter dirigendos, insistentes: multiplicata talenta eis credita à Domino Deo, mundo segetes, animarum scilicet Redemptoris nostri IESV CHRISTI pretiosi sanguinis effusione redemptarum copiosos in horrea sanctæ Ecclesiæ manipulos referunt. Hi sunt duæ tubæ per quos Dominus præcipit ad pabulum sacri Euangelij vniuersum populum assiduis prædicationibus aduocari, vt in omnem terram exiret sonus eorum, & redderent sibi populum acceptabilem, & bonorum sectatorem. Ad prædictorum igitur Prædicatorum, & Minorum Fratrum Ordines, quos pro eorum amplissimis meritis, & vberrimis fructibus, quos in Dei Ecclesia continuò operantur præ cæteris, paterna charitate diligimus, nostræ considerationis intuitum dirigentes, illa eis libenter concedimus, &c.* Et postea: *Nos attenta meditatione pensantes, quantum vtilitatis ad exaltationem Christianæ fidei, & Euangelicæ veritatis, Ordinum prædictorum professores hactenus attulerunt, & afferre valeant, adiuuante Domino in futurum, ac propterea volentes, vt tenemur, &c.* Hæc Sixtus Pontifex.

Alterum reperitur in Bulla Pij V. sub datis 27. Calend. Iulij 1567. omnibus Mendicantibus commune, sequentis tenoris. *Pius Episcopus, seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam: Etsi Mendicantium Ordines qui sedulum in vinea Domini quotidie exhibere non cessant famulatum, summo-*

mo semper studio, etiam dum in minoribus essemus, amplexi sumus: ad summi tamen Apostolatus apicem meritis licet imparibus, diuina fauente clementia assumpti, dum id mente recolimus, facere non possumus, quin eos propensiori charitate, & paterno affectu amplectamus; ac exinde pro suis sanctis studiis, honestisq; laborib., próq; salute animarũ ab Apostolica Sede, cuius continuè pacem & dignitatem Ordines ipsi fortiter tutati sunt, tam spiritualia, quàm temporalia subsidia, ornamentaque susceperint, & accipiant; quibus & sancta sua officia, ac vitam suam Regularem faciliùs, atque expeditiùs exequi, & transigere possent: & caetera Religiosa persona, ordinesque alij, exemplo ipsorum promptiores, alacrioresque ad sua officia persoluenda reddantur, &c Hæc Pius V.

Tertium accipitur ex Bulla Vrbani VIII. tenoris sequentis, *Vrbanus Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam, In specula militantis Ecclesiae, nullo licet meritorum suffragio, diuina dispositione constituti, & attentè considerantes sacros Regularium Ordines, tantas Ecclesiae Dei vtilitates omni tempore attulisse, vt ad eas conseruandas & instaurandas Romani Pontifices praedecessores nostri magnam iure optimo diligentiam semper adhibuerint.* Sic Pontifex ille maximus.

Videas præmissis similia in concessionibus priuilegiorum Societatis IESV, Bulla quæ incipit, *Licet debitum*, à Paulo III. expedita, & Carmelitarum Discalceatorum bulla quæ incipit, *Cùm dudum*, à Clemente VIII. emanata, & præcipuè illam Alexandri IV. in fauorem Prædicatorum & Minorum, cuius initium est *Patris aeterni Benignitas*: quod etiam declaratum habetur in quodam decreto à sacra Congreg. negotijs Episcoporum, & regularium proposita ad Archiepiscopum Mexicanũ 1616. in fauorem Dominicanorum, Minorum, & Augustiniensiũ directo his verbis: *Quo circa illustrissimi patres has litteras ad amplitudinem tuam dari iusserunt, quibus ei iungunt, vt priuilegia ab Apostolica sede praedictis fratribus concessa, nullatenus violare, aut aliqua ex parte posthac imminuere tentet; cùm illi ob multos in Christiana religione in istis regnis perpessos labores, de Apostolica sede optimè meriti teneantur. Hae igitur exequetur amplitudo tua.*

Ex quibus omnibus, luce meridiana manifestiùs constat, hos tres Pontifices potissimum merita & labores Regularium pro Ecclesia insumptos, priuilegiorum à Sede Apostolica concessorum causas existimasse; quibus ita existentibus, censendum non est, Pontificem suis Literis & Bullis velle priuare Regulares suo in illo iure quæsito, etiamsi clausulam reuocatoriam generalem priuilegiorum Regularium adhibeat: c. *si is qui* de præbent. in 8. vt tenent Roder. tom. 1. q. 9. art. 6. Mandos. in 13. regula Cãcel. q. 8. n. 6. & in Regula 11 de Reuocat. q. 11. n. 6. & seqq. Bursat. tom. 2. concl. 136. n. 77. & multi alij, vt pluries in decursu huius operis dicetur; imò si apponat clausulam specificè, & in indiuiduo derogatoriam, non debet æstimari Papam velle huiusmodi derogari priuilegijs quod apertè Vrbanus VIII. declarauit, dum regulam seruandam dedit, qua ius quæsitum ab aliquo, nisi prius audito, nullatenus etiam per Bullam tolli, sine illius regulæ clausula derogatoria, de qua alibi, quæ regula fundata *est in iure* c. *quod verò dicitur* 25. q. 2. *peruenit*. 11. q. 1. c. *licet de offic.* ordin. & c. *dilecti* de verb. sign. in quibus dicitur quod numquam per sua rescripta intendit Papa iuri alterius derogare; vnde rescripta

huiusmodi interpretanda sunt iuxta canonistas etiam cum impropriectate verborum, licet illa rescripta sint motu proprio edita, & agatur tantùm de modico præiudicio. Quocirca quitiescumque exeunt Literæ Apostolicæ, dictorum priuilegiorum absque iusta causa priuatiuæ, seu reuocatiuæ, æstimari debent subreptitiæ, & pro non emanatis cum reuerentia haberi. Quòd si in vi illarum ab Ordinarij, aut alio quovis modo grauentur, & appellationi ad Papam interpositæ non deferant, aut credant non delaturos possunt licitè ad regem, aut ad Senatum supremum recurrere, quatenus grauamen auferat, donec Pontifex sententiam tulerit: vt tenent doctiss. Franciscus Salgado de Samora, cùm alijs quos allegat tractatu de Regia Protect. 1. part. c. 1. per totum, Ioannes de Castillo in Tract. de hac materia, c. 41. à n. 161. Hunc recursum in hac materia sustinere coguntur, qui sententiæ de retentione Literarum Apostolicarum per Reges & supremos Principes legitimè facienda subscripserunt, & confirmatur; quoniam non est credibile Pontificem velle facere aliquid quod non deceat, & quod sit peccatum, faceret autem Pontifex, quod non decet, & peccaret, si priuilegia non dico tantùm, quæ iura, sunt quæsita, sed etiam alia quæ non sunt talia, sine ratione reuocaret, iuxta c. *decet* quod vult, vt priuilegium debeat esse stabile de Regul. iuris in 6o. & iuris peritos vt habetur in floribus legum, asserentes priuilegia perpetua firmitate constare debere; cùm non deceat principem sine causa mutare voluntatem. Sic Archangel. Roman. lib. 2. de priuileg. citans Bonaccinam in tract. de priuileg. citantem Suarium & alios.

PROPOSITIO II.

PRiuilegiorum Regularium dubia in eorum fauorem sunt interpretanda, nec quis iuridicam illorum interpretationem dare potest, nisi vel Papa, vel eorumdem superiores.

Probatur propositio quoad primam partem ex Cardinali in Clement. *Archiepiscopo*. §. *Si tamen*. num. 2. & 3. vbi asserit, quòd exemptis & priuilegiatis non præiudicatur in suo priuilegio, nisi quatenus exprimitur. Ergo juxta illum, cùm nullum dubium exprimat aliquid contrarium priuilegio, dubio aliquò interueniente, in fauorem priuilegij est interpretandum & concludendum: quod confirmatur ex concessione Alexandri VI. facta congregationi Benedictinorum Vallisoleti, sub datis Romæ Calendis Aprilis 1501. vt habetur in Compend. priuileg. Societ. IESV §. 4. his verbis, *Sic, vt quando dubium fuerit in intellectu priuilegiorum Regularium, semper per Iurisperitos & alios iudices, in fauorem Regularium fiat interpretatio*: Ita Roder. tom. 2. pag. 633. art. 7. Portel. verb. *Priuilegiorum declaratio*, num. 76. Auctor. compend. priuileg. Societ. IESV, §. 4. ex quibus concludo, quòd quando sunt duæ sententiæ contrariæ, quòd valeat, aut non valeat priuilegium, quod sit reuocatum, vel non, censendum valere, & non esse reuocatum.

Probatur propositio quoad secundam partem ex cap. *Cum venissent*, de Iudic. vbi Innocent. III. sic loquitur, *Cùm super priuilegiis sedis Apostolicæ causa versatur, nolumus de ipsis per alios iudicari*: quia ad eum pertinet

pertinet legem, & priuilegium interpretari, ad quem pertinet legem condere. Idemque declarauit Clemens IV. vt habetur in Comp. priuileg Mendicantium, verb. *Priuilegia* §. 5. *his verbis* desumptis ex ipsius Bulla inchoata *Ordinis vestri* in Generalium, & fratrum Ordinum Prædicatorum & Minorum fauorem edita, *Clemens IV. inhibuit districtius omnibus Ecclesiarum Prælatis, ne interpretari præsumant priuilegia & indulta concessa Fratribus Minoribus, & Prædicatoribus, siue clara, quæ interpretatione non indigent, siue dubia contineant, & voluit, quòd interpretatio super huiusmodi dubiis, & obscuris, reseruetur Sedi Apostolicæ, cùm eius sit interpretari, cuius est concedere.* Sic Clemens. Quod non solùm certum est de priuilegiis Regularium, sed in vniuersum de priuilegiis à Sede Apostolica concessis, vt causa 25. quæst. 1. diffinitur his verbis. *Ipsi namque soli valent canones interpretari, qui ius condendi eos habent.* In quem textum sic loquitur Hugo, *Magistri & Doctores valent Apostolica priuilegia interpretari, sed interpretationes eorum non coguntur iudices obseruare in foro iudiciario, secus autem de interpretatione Pontificis Romani, cuius interpretationem iudices coguntur obseruare, & Magistri coguntur in scholis docere & prædicare.* Possunt tamen alij illa interpretari ex Papæ delegatione, vt possunt Cardinales congregationis Concilij ex Sixti V. constitutione, relata à Roderico qq. Regular. tom. 1. qu. 11. art. 2. his verbis. *Eorum quidem decretorum quæ ad fidei dogmata pertinent interpretationem nobis ipsis reseruamus, Cardinalibus verò præfectis interpretationi, & executioni Concilij Tridentini, si quando in his quæ de morum reformatione, disciplina, ac moderatione, & Ecclesiasticis iudiciis, aliis huiusmodi statuta sunt, dubietas, aut difficultas emerserint, interpretandi facultatem, nobis tamen consultis, impertimur.*

Quoad tertiam partem, videlicet posse etiam illud facere Generales Ordinum in suis quosque ordinibus, ex concessione Clementis VII. Tertiariis facta, quæ habetur B. *Ad vberes* verbis sequentibus *Ipseque visitator, & nullus alius ipsius ordinis quæcumque dubia in ordine, Regula constitutionibus, statutis, & consuetudinibus, & omnibus, & singulis aliis præmissis, & infra scriptis, pro tempore occurentia interpretari, declarare, iudicare, & decidere valeant*: hanc facultatem etiam concesserat Iul. II. Generali ordinis Fratrum Prædicat. B. *Considerantes* quam nos quoque extendimus ad omnes Prælatos respectiuè ad subditos in foro conscientiæ in omnibus dubiis tum priuilegiorum, tum regulæ, tum aliarum legum, & hujusmodi interpretationi debent acquiescere scrupulosi Regulares ex concessione Leonis X. quæ habetur inter viuæ vocis oracula num. 61. qua possunt vti, in locis in quibus Bullæ Gregor. XV. & Vrbani VIII. superiùs memoratæ non fuerunt publicatæ: verum eadem facultate vti posse priuilegio hoc Leonis secluso tenent D. Th. & Caietanus 2. 2. q. 147. art. 4. necnon etiam Nauarrus in Manuali c. 21. n. 22. Archang. Roman. de priuilegiis. Verb. priuileg. & alij qui hanc facultatem à iure illis concessam affirmant.

3 L

CAPVT V.

DE PRIVILEGIORVM STABILITATE.

PROPOSITIO I.

REGVLARIVM priuilegia non amittuntur per non vſum, niſi legitimum tempus cucurrerit ad præſcriptionem, quæ ferè eſt impoſſibilis.

Prima pars propoſitionis eſt omnium Doctorum communis, de qua videatur Sylveſter verb. *Priuil.* Confectius in Summario priuileg.ca.3. Miranda in Manuali, q.42.art.4.& confirmatur ex Gloſſa in ca. *Abbat.*de verb.ſignificat.& ex cap. *Cùm acceſſiſſent,*de conſtitut. in fine,vbi, & ad hoc propoſitum afferuntur ſequentes verſus,

Priuatam legem tollit contrarius actus,
Si perſonalis; ſed ſi patet eſſe realis,
Tunc non perdetur, niſi præſcripſiſſe probetur.

Sic etiam tenet Panormitanus in idem cap. *Cùm acceſſiſſent,*& alij. Et de hac parte propoſitionibus non apparet dubitandi ratio.

Duplex eſt autem non vſus, in priuilegio reali,. alius priuativus, alius contrarius: priuativus eſt cùm quis priuilegio voluntariè non vtitur: contrarius cùm non ſolum quis non vtitur priuilegio; ſed etiam operatur quid contrarium eidem: vt præſcriptio fiat non vſu priuatiuo, tres conditiones juxta communem doctorum ex ſententia Portel. verb. *Priuilegij non vſus* requiruntur prima vt oblata fuerit occaſio vtendi priuilegio,& non vtatur. 2.vt detur ſcientia talis priuilegij 3.vt detur potentia illo vtendi, id eſt non detur impedimentum. Vt autem præſcriptio fiat per non vſum contrarium requiritur, vt fiat non à quodam priuato: etiamſi ſit, verbi gratia vnum monaſterium aut plura, ſed requiritur vt ſit verbi gratia totus ordo, cujus illud monaſterium, aut plura ſunt,vt cenſet citatus Portel.cum doctoribus,quos citat,& Marcellin. à S. Bened. in notabilib.verb. priuileg. cum doctoribus,quos allegat.

Petes quomodo hæc verba, *quatenus ſunt in vſu* ſolita apponi in quibuſdam confirmationibus priuilegiorum intelligantur. Reſpondetur primo poſſe ſic intelligi *ſi contra illa non eſt præſcriptum ſpatio infra ponendo*: ſecundo *modo quo ſunt in vſu* ita vt ſi vna pars priuilegij ſit in vſu, & altera non,illa quæ eſt in vſu,confirmatur,altera non;vel tertio ſi contra priuilegia quæ modo ſunt in vſu ſint tranſacti aliqui

aliqui anni incipientes præscriptionem talis, priuilegia denuò incipiant à tali confirmatione, ac si denuò confirmarentur. Sic citatus Portel. cum al is, quos citat; verumnon multum curandum est de vsu priuilegiorum; cum absolutè, & ex certa scientia sint confirmata, vt alibi diximus.

Secunda pars propositionis probatur ex B. Eugen. IV. *Ex Apostolicæ sedis* in qua sic habetur *statuimus & sancimus*, *vt sicut contra Romanam Ecclesiam non nisi centenaria currit præscriptio secundum constitutiones canonicas, & legitimas sanctiones: ita quoque prædicto Monasterio*, videlicet S. Pauli extra muros, cum quo alia Monasteria Regularium communicant, sicut etiam &c. Regulares, *minoris temporis præscripto non obsistat:* si etiam antea concessum fuerat ab Honorio III. & Greg. IX. in fauorem bonorum, personarum, & locorum Congregationis Canonicorum Regularium S. Saluatoris Lateranens. vt habetur in libr. priuileg. ejusdem pa. 128. & 145. idem priuilegium relatum à Baronio tom. 11. pa. 636. anteà concesserat Vrban. II. 169. cuidam Monasterio S. Trinitatis: sic etiam post ipsum Leo X. Camaldulensibus Bulla ab Archang. Romano citata verb. *præscribere* edita anno 1513. quæ cum ab ipso dicatur 2. incipit juxta ordinem Bullarum Cherubini; *etsi à summo*, cum eorum ordini concessit, ne contra illorum monasteria, bona & personas, tam in præteritum quam in futurum præscriberetur, nisi post lapsum 60. annorum: & eo tempore elapso inciperet præscriptio 40. annorum, quibus elapsis, tunc fieret, ac ex consequenti post 100. annos, & non antea, sic dictus Archág. qui ait ante illos 100. annos elapsos non posse Regulares in judicio molestari, cum stet. Alexand. VI. constitutio præfati priuilegij Eugen. confirmatiua, & ad alia Monasteria ejusdem ordinis extensa, ac etiam, altera Paul. III. pro eisdem similiter qua id priuilegium confirmauit, ac de nouo concessit B. *Benignitas sedis Apostolicæ* denique auxit illud priuilegium Clem. VIII. in fauorem Carmelitarum discalceatorum *B. Romanum Pontificem*, dum præeminentiam & prærogatiuam illorum nullo modo decursu temporis, vel alio præscriptionis modo amitti decernit. Nec hoc priuilegium est nouum, cùm antiquitus omnes Ecclesiæ illo potirentur, vt docet Flauius Cherub. cod. tomo primo comp. Bulla *Sedis Apostolicæ* Honorij III. edita: hanc autem sententiam quod lapsus 100. annorum requiratur, & præscriptionem aduersas regularium priuilegia tenent citatus Cherubin. B. 15. Pauli III.

Marcellinus à S. Benedicto in Comp. priuilegio Fuliensium, Portel. verbo *Præscribere*, & verb. *Priuil.* Diana tract. 2. de dubijs Regul. resolutione 88. & Ioan. de la Cruz de Statu Religio. libro 2. cap. 3. dubio 2. conclusione 2. Et certè cùm hæc præscriptio requirat tam longum temporis tractum, impossibile esset illum probare, & sic Regulares à jure priuilegiorum suorum excludere: deinde etsi probaretur, quod priuilegiorum antedictorum non vsus esset centum annorum, quomodo probaretur; quod in præscribentibus fuisset semper scientia priuilegiorum & voluntas illi non vtendi quæ sunt duæ conditiones juxta doctores ad præscriptionem requisitæ ex cap. *Si de terra* de priuil. cum hoc videatur moraliter impossibile. Adjungitur, quod Pontifices suo zelo impediunt hujusmodi præscriptionem, cùm singuli vt plurimum priuilegia mendicantium

confirment. Sic Marcell. à S. Bened. verb. *priuileg. in notabilibus* Confectius summar. privileg. mendic. bulla aurea & Portel. in altera parte propositi citatus.

PROPOSITIO II.

NOn licet, Regularibus sine nullitate facti renunciare priuilegiis sui Ordinis, quamvis possint personalibus renunciare.

Hæc propositio est Confectij de Regul. exemptione; Henriquez cum cæteris, quos citat. libro 7. de Indulg. cap. 15. & Portel. verb. *Priuileg.* Quam propositionem etiam probat Ioã. Lomed. tract. de exempt. Ecclesiast cap. 2. num 4. ratio autem illius est, quia non solum jus exempti, sed etiam jus illius superioris, qui priuilegium concessit, tangitur, & alter, altero inuito, beneficio & priuilegio renunciare non potest: quod etiam 2. probatur, quia priuilegia non sunt concessa in vtilitatem priuatam, sed publicam Ecclesiæ aut Religionum, & Ordinum; priuatus autem non potest nocere publico bono per suum solum consensum, nisi interueniat consensus priuilegiantis: quod Glossa super cap. *Si diligenti*, de Foro compet. vbi hæc verba ponuntur, *Si ergo patet, quod priuatorum pacto iuri publico non derogatur.* Quod confirmatur ex ff. de pactis, l. *Ius publicum*, vbi habetur, *Ius publicum priuatorum pactis mutari non potest.* Quod iterum confirmatur cap. *Contingit.* de sententia excomm. in quo refertur, quod cum quidam Ecclesiastici aliquos laicos offendissent, conuenerunt eo pacto, vt à laicis triginta percussionibus fustium ferirentur, quo facto rogatus Papa, si percussor incurrisset in pœnam canonis, *si quis suadente, &c.* Respondit *quod sic*, cujus responsi rationem reddit Glossa, *Quia ius publicum nemo remittere potest aliquibus pactionibus: vt* dicitur ff. *de Administratione tutorum.* L. *Ita §. Iulianus:* & L. 2. vbi ratio legis affertur, *Quia ius publicum nemo remittere potest aliquibus pactionibus* vt dicitur ff. *de Administratione tutorum.* L. *Ita §. Iulianus*: & L. 2. vbi ratio legis affertur, *Quia nemo potest in suo testamento cauere, ne leges in eodem locum habeant*, & Cod. de Iureiurand. propter calumniam L. vltima asseritur, *Quod ligantes non possunt vti collusione, & iuramentum sibi mutuo remittere; figendo iurasse, cum non iurauerint*, redditque rationem Imperator, *Quia non commodo priuatorum, sed pro communi vtilitate præsentem legem posuimus.* Quod etiam Innocentius III. cap. *Cum tempore*, de Arbitris, scribens cuidam Abbati, qui priuilegiis renunciauerat, apertè ostendit, dicens, *Cùm etsi spontè volueris, de iure tamen nequiueras sine licentia Romani Pontificis renunciare priuilegiis.* Idem probat c. 5. *Subiecta*, de Re judicata. 3. quia priuilegia non debent dici lex tantùm permittens, sed etiam præcipiens: vt tenent Confectius tract. de Regul. exempt. Henriquez cum cæteris, quos citat lib. 7. de Indulg. c. 15. & Portel. verbo, *Priuileg. vsus*, & consequenter Regularis non potest renunciare priuilegio sine graui peccato mortali, cùm faciat contra præceptum in re graui, renunciando juri, quod suum non est, nec vnius Prouinciæ dumtaxat, sed totius Ordinis, Ecclesiæ, & Pontificis.

Nec obstat 1. huic sententiæ axioma tritum, videlicet, quòd quis potest priuilegio renunciare, quia illud de priuilegio intelligitur, aut de renunciatione priuilegij cõmunitati concessi, quando fit de ipsius superioris concedentis consensu.

Non

Non obstant 2. capita, *Si de Terra*, & *Accedentibus*, de Arbitris, & capita, *Ad Apostolicam, & Statuimus*, de Regularibus. 1. Quoniam illa duo prima capita loquuntur de decimis, & alia duo posteriora, loquuntur de professione ante annum completum in probatione & receptione habitus regularis; in quibus casibus data erat libertas renunciandi priuilegiis. 2. Quoniam illa priuilegia erant aut personalia, vt pote ad personas Nouitiorum spectantia, aut quasi personalia, cùm ad loca, seu Monasteria priuata tantùm pertinerent, nec hæc renunciatio in præiudicium tertij cedebat; quo circa illis temporibus, 1. non vsu annorum 30. & postea annorum 40. priuilegium amittebatur, secus autem de priuilegio quod cedebat in damnum tertij: vt ostendetur alibi.

Ex quibus manifestè constat, vltra modum decipi illos Ordinarios, dum in approbationibus Regularium, iuramenta, renunciationes, & subscriptiones postulant, & extorquent, alioquin illos non approbaturi; nec minùs etiam falli, dum quasdam subscriptiones Superiorum domorum Regularium Lutetiæ Parisiorum coram Eminentissimo Cardinali *de Richelieu* factas producunt, & exhibent, per quas paucis quibusdam priuilegiis Regularibus aliquo modo derogabant, datâ spe ratihabitionis aliorum superiorum. Falluntur, inquam, quia præter quod hæc omnia sunt contra præcedentia iura, ponderandum est, quod sicut Clericus non potest se subiicere alicui Episcopo sine propria licentia, nec renunciare priuilegio Clericali, & se subiicere alicui Episcopo sine proprij licentia, nec renunciare priuilegio Clericali, & se subiicere sæculari iudicio, sin. licentia Papæ, cui hæc subiectio & renunciatio est iniuriosa: sic Regularis non potest suis priuilegiis, quibuslibet renunciationibus & subscriptionibus cedere, sine grauis iniuriæ, in Ecclesiam, Summum Pontificem & statum Regularem irrogatione; ac ex consequenti grauiter peccant Ordinarij inducentes Regulares ad prædicta, quæ facere minime possunt sine graui peccato: cum aliundè eisdem ordinariis, illos ad id cogere prohibitum sit multis constitutionibus Apostolicis, maximè Mari magno Carmelitarum, § 99. & in vniuersum omnibus causa 22. quæst. 5. cap. *Si quandoque* 15. *quæst.* 6. *in quo sic pronunciat Alexander: si quandoque à Sacerdotibus & auctoribus &c. Ecclesiæ, quadam scriptura quoquo modo per malum aut fraudem aut per vim extorta fuerint, vel vt se liberare possint quocumque ab eis conscripta, aut roborata fuerint ingenio, ad nullum eis præiudicium valere censemus, &c.* cuius decreti rationes affert, & inter illas hanc *pessimum enim est de suspicione aut extorta confessione quemquam iudicare, &c.*

Tertio quia Eugenius IV. renunciationi huiusmodi obicem ponit in priuilegio concesso Congregationi S. Iustinæ; ac ex consequenti Mendicantibus, Bulla inchoata, *Etsi ex debito*, his verbis, *Et si quandoq; contigerit per aliquem, aut plures actus, contra huiusmodi, ac quecumque alia priuilegia, indulta gratias, immunitates, præfatæ Congregationi concessa, aut ipsorum aliquod à quocumque cuiuscumque conditionis, gradus seu status existat, ex negligentia, vel ignorantia præsentium, vel futurorum quibus hæc conceduntur vel alia quauis causa, propter quam fuerit aliter attentatum, vel pro tempore obseruatum ignoranter, vel scienter, nullum tamen præiudicium decretis, priuilegiis, indultis, & gratiis volumus generari, sed in suo*

vigore & robore volumus permanere. Hæc ex Eugenio IV.

Quibus insuper addo, quòd licet prædicti Eugenij priuilegium non extaret, alia quæ referuntur à Ioanne de la Cruz in Summario priuileg. Maris magni, titulo decimo, capitulo primo, de Pactis Regularium extra ordinem initis, obstarent, saltem quoad Regularium loca: cuius verba, quoniam relatu digna, refero tenoris sequentis: *Quamuis olim de iure etiam communi pacta, conuentiones, & transactiones per Fratres Prædicatores & Minores, aliosque Mendicantes, eorumque Prouinciales, Priores. Guardianos, aliosque Officiales, cum Prælatis, Capitulis, Rectoribus, & personis Ecclesiarum, Ciuitatum, Castrorum, Villarum, & locorum superioribus Parochialibus, vel aliis quibuscumque articulis ab eis, vel eorum antecessoribus inita siue facta, dum tamen aliàs essent licita, & honesta, tenerentur, & ad illas seruandas ipsi Fratres compellerentur, etiamsi contra ordinis priuilegium concordata essent; cùm per pacta prædicta Indultis derogatum esse censeretur. Hodie tamen per priuilegium Alexandri IV. Iulij II. & Honorij IV.* (cuius vltimi bulla in suo originali in archiuiis FF. Dominicanorum conuentus Burdigalensis seruatur) confirmata, & innouata *declaratur, vt compositiones & pacta huiusmodi obligationibus interpositis, atque conditionibus adiectis super locis ad ordinem pertinentibus per prædictos Regulares absque licentia, & assensu totius eiusdem Ordinis Generalis inita, seu per ipsum Generalem ratificata, aut in capitulo generali recepta, & approbata, & confirmata non fuerint, minimè valeant, ac etiam super illorum nullitate declarandi ipsi Generali per priuilegium Iulij II. facultas traditur. Quibus quidem non obstat decretum Bonifacij VIII. suprà allegatum, & constitutio Leonis X. in Consilio Lateranensi edita, cum & per Iulium III. Paulum II. Gregorium VIII. & Sixtum V. non solùm illis, sed etiam consuetudinibus, quibuscumque, ac omnibus aliis in contrarium, etiam per ipsos Regulares seruatis, suis, & est expresse derogatum,* sic prædictus Ioan. de la Cruz. Quocirca si quis in huiusmodi pactis & conuentionibus contra dicta priuilegia iuramentum adhibuerit, perperàm aget, si iuramentum obseruet, vt habetur cap. *Si diligenti,* de Foro competenti, in quo Innocentius III. sic pronunciat, *Cùm non sit beneficium hoc personale, cui renunciari valeat, sed potiùs toti collegio Ecclesiastico sit publicè indultum, cui priuatorum pacto derogari non potest, nec iuramentum licitè seruari potuit, quod contra canonica statuta illicitis pactionibus informatur.* Hæc Pontifex.

PROPOSITIO III.

PRiuilegia Regularium nullo delicto, seu abusu, ipso facto aboleri possunt, nisi Superioris accedat sententia.

Licet enim Glossa cap. *Cùm & plantare,* de priuileg. dicat absolutè per abusum, & per delictum aboleri priuilegium: & Ius canonicum asserat, *Priuilegium omnino mereri amittere, qui permissa sibi abutitur libertate.* Propositio tamen certa est, & Doctorum sententia firmatur, quæ asserit, pœnam non incurri, nisi per iudicis sententiam. Cùm igitur priuatio priuilegij sit pœna, iudicis sententia requiritur: non Ordinarij, seu Episcopi; sed supremi Pontificis, qui iudex est Exemptorum. Et sic etiam explicanda venit sententia Au-

gustini

gustini Serm. 247. de Tempore, *Iudicio legum iure ab obtenta dignitate dejici, qui priuilegio sibi concesso abutitur*: sacri autem canones Alexandri III. in Concil. Lateran. qui in contrarium possent adduci, non priuationes actuales, sed minas priuationis priuilegiorum in futurum duntaxat continent, vt verba sequentia, *Priuilegia decurtabimus*, & verb. *Ordinationes noueris auferendas*, ostendunt.

PROPOSITIO IV.

Sola reuocatione, vel sententia Pontificis, priuilegia Regularium amittuntur.

Hæc propositio quantum ad 1. partem ex præcedentibus constat; si enim regulares non possint priuilegiis renunciare; nec delicto, abusu, aut lapsu temporis aboleantur, cùm 100. anni requirantur, in quibus de suis priuilegiis conseruandis scienter non curent, sola proculdubio reuocatione, aut Pontificis sententiâ amittuntur. Quod vt meliùs intelligatur, Notandum est, maximam differentiam reperiri inter priuilegia concessa à Regibus, & concessa à Summis Pontificibus; nam illa possunt aliquando à Regibus reuocari, aliquando verò non; possunt quidem reuocari, si sint simpliciter gratiosa; nō possunt, quando concessa sunt non subditis propter bene merita, & publicum bonum, nempè pro obsequijs seu seruitijs: vt tenent Portocarrerus in Allegat. pro Iurisdict. sanctæ Inquisit. num. 44. Baldus in leg. *Quæ ex relationibus*, notabili 3. Cod. de leg. Curtius Iunior Concil. 144. numer. 4. Decius Concil. 186 num. 4. Roman. Concil. 436. nu. 14. Gonzales in Regul. 8. Cancell. Glossa. 18. num. 23. Diana 4. part. tract. 1. de Immunit. Eccles. resolut. 82. & Basilius Pontius Suarez. & alij, quos ipse Diana citat, & confirmat ex plurimis Doctoribus, & ratione quæ talis est. Nam priuilegium concessum postquam ratum habetur ab eo, in quem collatum est, transit in ius: ergo Reges possunt à principio priuilegium non subditis concedere, sed semel concessum non possunt ampliùs reuocare. Quod adhuc alia ratione confirmatur, nam priuilegium hujusmodi transit in naturam contractus, quem Reges non possunt reuocare, obligantur enim ad contractum initum, sicut cæteri homines.

At verò Pontifices possunt huiusmodi priuilegia concessa omnibus Christianis reuocare, ac ex consequenti Regularibus concessa; ratio est, qui omnes Christiani, & maximè Regulares, sunt subditi Pontificibus: ac proinde cùm priuilegium subditis concessum possit reuocari, possunt Pontifices dicta priuilegia Regularium absolutè reuocare. Dixi absolutè, quoniam Pontifices concessum priuilegium ob bene merita, & labores, aut quod se habet vt ius quæsitum, reuocantes, sine dubio peccarent, nisi grauissima ratione ad reuocandum mouerentur. Ac sic tenet citatus Diana cum Bonacina in Bulla Cœnæ, disput. 1. q. 15. punct. 4. §. 1. n. 6. & alijs.

Lex autem continens reuocationem quorumvis priuilegiorum sæcularium, aut sententiam, debet iuridicè promulgari, ita vt de illa constet priuilegiato, alioquin manent firma priuilegia, vt est communis sententia, quam tenent Suarez lib. 8. de legib. cap. 40. n. 3. 4. 5 Valent. tomo 2. disput. 7. q. 5. part. 5. Azor. lib. 5. c. 3. q. 6. Portel. verb. *Priuileg. reuocatio*, & alij infra citandi. Excipe reuocationem quæ fit anno Iubilæi,

quæ extat in iure communi:estque potius suspensio ad annum, quam reuocatio, quoniam illo elapso statim redeunt indulgentiæ: hæc autem promulgatio, & certificatio reuocationis, debet fieri non tantùm in Prouincia in qua sunt priuilegiatij sed etiam in Diœcesi. Sic Siluius verbi *Gratia*. Geminianus titulo de concess. præbend. in 6. Sotus 1. de Iustit. q. 2. articul. 4. Armilla verb. *Gratia* Medina 1. 2. quæstio 90. articul. 4. Roderic. QQ. Regul. tom. 1. quæst. 21. art. 10. & alij. Et hæc dicta sint de reuocatione priuilegiorum in communi, in qua hæc forma est seruanda: sed præter hanc in reuocatione priuilegiorũ Regularium, alia forma est penitùs obseruanda, alioquin nulla reuocatio, vt in sequent. propositione ostendetur.

PROPOSITIO. V.

PRiuilegia Regularium non reuocantur per generalem reuocationem priuilegiorum, licet apponantur verba generalia & geminata, vt, *priuilegijs in contrarium penitus derogatis & exclusis*; nec reuocatio quælibet valet, nisi regularibus iuridicè intimetur.

Prima propositionis pars, quòd non sufficiat clausula generalis reuocatoria, etiam geminata, constat ex Mari magno Minorum, & ex concessione Eugen. IV. facta Prædicatoribus per bullam; & eiusdem Eugenij & Leonis X. priuilegio concesso Benedictis, de quibus Compendium priuileg. Mendic. Cisterc. & Societatis IESV: in quibus habetur, *quòd non possit derogari illorum priuilegijs*, &c. *nisi de ipso rum Ordine*, *& de huiusmodi literis fiat de verbo ad verbum expressa mentio*. Sic Roder. cum ijs quos citat tom. 1. QQ. RR. art. 6. & Archand. Roman. de Priuileg. Relig. lib. 1. cap. 13. approbato & impresso Romæ 1643. Mendos. in Reg. cancell. 13. quæst. 8. n. 6. & alibi. Bursat. tom. 2. concl. 136. n. 77. & Marcell. qui addit lib. 5. instit. moral. cap. 16. q. 7. cum Siluest. verb. sex. q. 26. §. *tertio tollitur*, quod hæc doctrina debet intelligi etiamsi priuilegia Regularium non habeant clausulam derogantem, & alij. Quibus accedit, quod priuilegia Regularium quandam excellentiam sortiuntur, ob quam expressior *generali* requiritur reuocatio: quoniam duplex est genus priuilegij; vnum quod priuatis conceditur, & est odium Iuris; alterum, quod à Principe conceditur in perpetuum in bonum alicuius communitatis, aut Ordinis Regularis, & hoc æquatur legi, ac si insertum esset in corpore Iuris; & tanquam fauor est amplè interpretandum: Vt docent Oldradus concil. 30. in Compend. priuileg. Minor. tit. *Priuileg.* in fine: D. Thom. opuscul. contra impugnantes Relig. cap. 64. colum. penult. Iason in C. fin. num. 19. & 20. ff. de Constit, & Marcellin. à S. Benedicto verb. Priuilegia in notabilibus. Imo posito quod aliqua forent per Tridentinum reuocata: attamen ea priuilegia, quæ in corpore Iuris inserta sunt, non censentur reuocata, vt constat ex praxi contraria decreto Concil. Trident. cap. 10. sess. 23. in quo reuocat priuilegia Abbatibus concessa conferendi Ordines Minores, qui tamen illos conferunt, cùm Iure communi illam facultatem habeant, cap. *Cùm contingat*, de ætat. & qualitat. & c. *Abbat.* de Priuilegijs in 6. & ita practicari testatur Sanchez, tom. 2. consil. cap. 1. dub. 39. num. 20. Quocirca priuilegia Re-

gularium

gularium se habent vt priuilegia in corpore Iuris inserta, & sicut in his priuilegium posterius non reuocat illud, quod est corpore Iuris insertum, sic etiam in his non reuocat, vt docent Felinus in cap. *Nonnulli*, de Rescriptis. Horat. Mendos. de Priuileg. ad instar, Glossa 14 Henriquez, lib. 7. cap. 22. n. 3. quod etiam sic intelligendum, licet Papa in reuocatione priuilegiorum Regularium addat clausulam reuocatoriam. *Tenores pro expressis habentes.* Quoniam hæc clausula derogat tantum anterioribus priuilegijs, quæ tantùm in odium Iuris conceduntur priuatis personis, aut vni dumtaxat Monasterio, vt tenent citatus Henriq. Gabriel, tit. de Clausula, consil. 5. §. 15. Gomes Sarnensis in Reg. Canc. 1. & 6. n. 8. & Marcellin. à S. Benedicto citatus. Hic autem aduertas velim, quòd si dubium existeret, num priuilegium esset reuocatum, necne, censendum non esse reuocatum, vt docet Parisius, lib. 2. consil. 61. n. vlt. Alciatus respons. 19. n. 4. & alij, quos citat & sequitur Anton. Sanctarellus in varijs resolut. tom. 1. qu. 16. n. 11. sic etiam Diana tract. 3. de consc. dub. resol. 61.

Adde præmissis, quòd tantùm abest quòd prædicta reuocatio generalis Priuilegia Regularium reuocet; quin imò illa confirmat, vt manifestè constat ex Bulla Vrbani VIII. in fauorem Cógregationis S. Mauri edita 1627. cuius initium: *In supereminenti* in qua hæc verba habentur: *Neque sub quibuscumque similium, vel dissimilium, gratiarum reuocationib. suspensionibus, limitationibus, derogationibus, & alijs quibuscumque dispositionibus, etiam per nos & successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes sub quibuscumque verborum tenoribus & formis: ac cum quibusuis clausulis & decretis, etiam derogatoriarum derogatoriis, pro tempore quomodolibet, factis comprehendi & confundi, sed ab illis semper perpetuò excipi: & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum & validissimum statum restitutas, repositas, & plenariè reintegratas, ac de nouo etiam sub quacumque posteriori data quandocumque eligendo concessas esse & fore, &c.* Quid clarius? Auget ius priuilegiorum Militum S. Ioann. Hierosl. Clemens VII. *Clementina disponente* edita 1523. 2. Ianuarii (approbata à Rege 1578. die Sept. in qua decernit non reuocari eorum priuilegia per clausulas generales, aut speciales derogatorias, seu reuocatorias, vel sub quacumque verborum expressione, nisi de verbo ad verbum, nullo omisso, & consistorialiter fiat mentio expressa literarum priuilegia continentium & per trinas literas Apostolicas reuocatorias eorumdem tenorem continentes tribúsque vicibus distinctis Magistro, & conuentui legitimè intimatas, & insinuatas; dummodo etiam accedat ipsorum Magistri, & Conuentus assensus, alioquin literæ aliter emanatæ nemini suffragantur, quo priuilegio gaudent alij Ordines Regulares qui habent amplam communicationem, vt ferè omnes habent.

Dices: esto quod ad reuocanda specialia priuilegia Regularium, quæ latent cognitionem Pontificis, non sufficiat generalis reuocatio, sufficit tamen vt reuocat ea, quæ in corpore iuris sunt incerta; Quia *omnia iura sunt in scrinio pectoris Papæ recondita*: nam respondetur illud axioma non debere ita intelligi vt per clausulam generalem reuocet ea priuilegia quæ sunt in corpore iuris; sed aliter; ac 1. vt scilicet super illis possit dispensare. 2. vt possit ea interpretari. 3. vt possit ea corrigere, & tollere quando voluerit: sic Canonistæ.

Secunda autem pars propositionis scili-

cet, quòd reuocatio priuilegiorum regularium intimari debeat regularibus manifestum est, cum ex præcedentibus, tum ex bulla Societati Iesu à Greg. XIII. concessa, inchoata, *Æquum reputamus*, & ex decisionibus Rotæ in illam ac ex Doctoribus, quos citant Diana tract. 2. resolut. 68. & Marcell. à S. Bened. citatus. Doctoribus autem iudicādū relinquo si in vi dictæ bullæ trina intimatio sit necessaria in omnibus priuilegijs regularium reuocandis (vt quidam ex citatis per præmissos Doctores opinari videntur) sicut est necessaria ad quædam priuilegia dictæ Societatis reuocanda. Notabis sub finem huius propositionis illud quod post Henriquem notat Roder. Q.Q.R.R. quæst. 98. art. 10. in reuocatione Priuilegiorum mendicantium iuxta Pij V. B. *Etsi mendicantium*, requiri expressionem mendicantium, nec sufficere si Concilium aut bulla vtatur his terminis, *nonobstantibus Priuilegijs Regularium*; sed vlteriùs exprimendum *mendicantium*; alioquin si non exprimantur non reuocat.

PROPOSITIO VI.

BVlla Pij V. quæ incipit, *Etsi Mendicantium*, quæ amplissima Regularium priuilegia continet, non fuit reuocata per Bullam Greg. XIII. quæ incipit, *In tanta*.

Hæc propositio, cum magni sit momenti, ideò apponitur, & probatur 1. Quia hæc bulla non fuit promulgata, nec intimata, vt docet Peirinus in priuil. Minim. tom. 2. const. 7. Pij V. §. 1. n. 2 Henriquez. lib. 7. de Indul. cap. 24. n. 8. Thomas à IESV, de Procur. omnium gentium sal. lib. 2. cap. 8. L. Lamas in methodo par. 1. cap. 7. § 6 Nauarrus in Manuali, c. 27. vbi testatur quòd licet Pontifex voluerit dictam Bullam promulgare, tamen posteà non publicauit. Et huius etiam Sententiæ sunt Roderic. in addit. ad Summam, tom. 4. c. 105. & in exposit. Bullæ Cruc. §. 5. n. 26. Sorbus in Compend. priuileg. verb. *Processiones. §. An teneantur*, & verb. interdictum III. citans Medinam, Porrel. par. 2. cap. 26. n. 6. Cokier 22. q. 123. & Augustin. de Bellis in suo libello, idiomate Hispanico sedente Vrbano VIII. impresso, cui titulus Allegationes in derecho, qui firmiter & absque vllâ dubitatione existimat prædictam Bullam Pij impræsentiarū firmam, & illibatā subsistere. Quod etiā censet sacra Cardin. Cōgregatio, vt ex expresso eius decreto cōstabit.

2. Licet Bulla Gregorij XIII. quæ incipit, *In tanta*, foret promulgata, non tamen vim haberet dictam Bullam reuocandi propter sequentes rationes 1. Quia Gregorius in eadem Bulla declarat se moueri ad illam reuocandam, quoniam ad ipsum peruenerat, quod ipsemet Pius illam per aliam à se editam reuocauerat: sed Pius V. nunquam dictam suam bullam reuocatoriam, si quæ sit publicauit, teste Nauarr. c. 25. n. 5. ergo non fuit reuocata per dictam Bullam Gregorij XIII. quoniam vt est communis sententia, cessante causa, cessat effectus, vbi in lege, & statuto expressa est causa: vt tenent Rota decis. 337. nu. 3. apud Farinacium par. 1. Recent. Scaccia de Appellat. quæst. 5. n. 18. Florent. decis. 1. n. 61. Cæsar. Arg. de controuers. Leg. q. 5. nu. 15.

Secunda ratio, quoniam posito quòd dicta Bulla Gregorij vim habuerit reuocandi dictam bullam, illam tamen non reuocaret in multis articulis, quia hæc bulla Pij continet 1. Nouas constitutiones contrarias concilio Trid. & iuri communi. 2. Dicti concilij Declarat. prioribus derogaret,

poste-

posterioribus minimè, cũ de his nullá penitus mẽtio é faciat Gregorius; imò illas cõfirmauit iuxta Rodericum in expositione Cruc. §.9 dub.1 n.32. & Portel. part.2 casu 26.n.7. Ergo cùm huiusmodi declarationes Pij non faciant cõtra Tridentin., cùm declarans nihil noui agat, iuxta Clementinã *Exiuit.* de Verb. signif. & Glossam in cap. *Per tuas.* verb. *Nono.* de Donat. & qui declarat legem, non mutat naturam, aut essentiam dispositionis, iuxta Rolandum consil.15.n.27. volum.30. Deci. consil.8.n.311.lib.9. Menoch. consil.331.n.100. procul dubio declarationes illæ in dicta bulla Pij. V. contentæ per bullam Gregorij non reuocantur.

Tertia ratio, quia reuocatoria Gregorij cadit supra priuilegia noua à dicto Pio cõcessa, declaratio autem verborum Concil. non est priuilegium, sed lex, cùm Papę declaratio faciat legem: vt tenent Suares de Legib. cap.1. lib.6. n.6. & seqq. Portel. parte 2. cap.26. n.4. ergo hæc declaratio à Gregorio non est reuocata.

Accedit quarta ratio, quòd omnes declarationes quæ in dicta bulla reperiuntur, quæque Concilio Trident. non opponuntur, sunt in viridi obseruantia, & quoties Ordinarij conati sunt illis cõtradicere, quasi ab antedicta Gregorij XIII. bulla reuocatis, Papa, vel sacra Congregatio illas validas confirmauit, vt ex quarumdam enumeratione facienda constabit. Nam primò declaratio Pij V. cap.9. sess.21. illius concilij, quà scilicet possint sæculares audire Missam in Ecclesiis Regularium, fuit confirmata à Clemente VIII. vt refert Hieron. Rodericus resolut.25. n.5. & ab Vrban. VIII. anno 1625. Secundò, declaratio cap.15. sess. 23. & cap. 10. sess.25. videlicet, quòd Confessarij Monialium non examinentur ab Ordinario, confirmata fuit à dicta congregatione, vt refert Barbosa in Remissionibus ad sess.25. cap. 10. concilij Trident. Tertiò, declaratio cap. 2. sess.5. quòd concionatores non sint ab Ordinario examinandi ad prædicandum in propriis Ecclesiis, fuit confirmata in Cong. Cardin. vt refert Reginaldus lib.18. nu. 123. Riccinus decis.290. Barbosa ad sess.5. cap.2. Quartò declaratio cap.5. sess.25. quòd Episcopus non possit dare licentiam ad ingrediendum in Exemptarum Monasteria, aut in Monialium subditarum Regularibus, fuit confirmata ab eadem congreg. vt referunt Farinacius, Andreas, & Barbosa ad sess.25. cap.5. Quintò, declaratio cap.13. sess. 25. videlicet, quòd quarta funeralis non intelligatur nisi de illo quod affertur die sepulturæ, fuit etiam à Congregatione confirmata, vt refert Portel. par.2. cas. & nu.3. & sic de quibusdam aliis, vt in decursu humani operis videbitur.

Vltima ratio est, quòd licèt Bulla Gregorij XIII. publicata fuisset, & recepta, tamen postea illam idemmet Gregorius reuocauit, confirmando amplissima confirmatione priuilegia Minorum cum clausula derogatoria suæ antedictæ constitutionis, sub datis die 25. Maij 1573. B. quæ incipit, *Ex benigna.* Et quoniam omnia verba illius adducere nimis prolixum esset, ideò clausulam derogatoriam quam post confirmata & concessa de nouo motu proprio, & ex certa scientia Minorum priuilegia, & declarationes sic ponit, *Non obstantibus præmissis ac constitutionibus super cathedram, &c. Priuilegijs quoque, indultis, & literis Apostolicis etiam in forma Breuis per Leonem X. Clementem VII. Paulum III. Iulium etiam III. Paulum IV. Pium etiam IV. prædictos, ac etiam Pium V. & quoscumque alios Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac etiam Nos*

& Sedem eamdem, etiam motu proprio, ac scientiæ & potestatis plenitudine similibus, ac cum quibusuis irritatiuis, annullatiuis, cassatiuis, etiam priuilegiorum eorumdem reuocatiuis, &c. Quibus omnibus hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogamus. Lege, Lector charissime, hanc bullam, & videbis amplissimam priuileg. Regularium confirmationem, multorum capitum, cum amplissimis etiam clausulis Literarum Apostolicarum, Concil. Iuris communis, & aliorum huiusmodi reuocatorijs, Necnon etiam videbis, quò I Pontifex omnibus Iudicibus etiam S. R. E. Cardinalibus iudicandi & interpretandi Conc. Trident. decreta: & Priuilegia in dicta bulla concessa facultatem aufert; nisi velint ea iudicare & interpretari eo modo quo ipse in dicta Bulla iudicaret, & interpretatus fuerat, alioquin aliter iudicata & interpretata pro irritis habenda.

PROPOSITIO VII.

ANno Iubilæi indulta regularibus concessa ad effectum indulgentias lucrandi, suspenduntur: non autem alia absolutè concessa; nisi in rescripto Iubilæi hoc exprimatur, quod nondum factum est; nisi in illo Innocent. X. quoad indulgentias plenarias dumtaxat, non autem quoad cæteras facultates.

Hæc propositio quæ 4. habet partes, probatur quoad 1. partẽ ex Extrauag. *Quemadmodũ* de Pœnitẽt. & remiss. Extr. in qua expressè præter indulgẽtias plenarias, quatuor in ordine ad indulgẽtias lucrãdas suspenduntur, primò auctoritas commutandi vota 2. auctoritas dispens. in illis 3. potestas componendi in malè ablatis. 4. potestas eligendi confessarium, ad effectum absoluendi à casibus sedi Apostolicæ reseruatis, & adeò hæc in ordine ad indulgentias lucrandas suspenduntur, vt nec sæculares illis gaudere possint: etiamsi in rescripto Pontificis Iubilæum indicente, vel alio rescripto indultorum suspensiuo id expressè de iis omnibus facultatibus non dicatur, sicut in rescripto Innocentij id expressè non dicitur nisi solum de Indulgẽtijs & indultis ad absoluendum à casibus reseruatis sedi Apostolicæ: ratio in promptu est, quia dicta Extrauagans, quæ est regula omnium Iubilæi rescriptorum, præscribit in perpetuum suspensionẽ huiusmodi indultorũ in dictis rescriptis: & Pontifices iuxta illius mentem edunt eiusmodi rescripta, & quoad hanc partem, nullam doctores reperiunt difficultatem, nec ego etiam.

Dummodò per indulgẽtias plenarias intelligas iuxtà omnes, eas quæ viuos respiciũt; non autem ex mea sententia eas quæ pro defunctis concessæ sunt, licet cum aliquibus citandus Ioan. de Lugo de pœnitent. in penultima columna illius operis contrariũ existimet, rationem meæ sententiæ affero; Quia nulla ratio vrget cur defuncti hoc beneficio sint priuandi. Quod si Pontifices Innocent. X. prædecessores vt tenet citatus de Lugo, non derogarunt per Iubilęi rescripta plenariis indulgentiis vtriusque sexus Regularium quia claustris & obedientia sic relerantur, vt Romam Iubilæum lucraturi proficisci non valeant, à fortiori non censentur derogare dictis indulgentiis in fauorem defunctorum concessis, cum non claustris, sed duriori carcere & obedientia claudãtur: nec sint in statu, quo Iubilæum lucraturi Romam adire possint.

Dum-

Dummodò 2. per suspensas indulgentias non intelligas eas, quæ plenariæ non sunt, licet non sit licitum easdem publicare, sicut nec plenarias, quia hoc verant dicta extrauagans & alia specialia Iubilæi rescripta; ac si tenent Nauarr. in comment. de Indulgent. notab. 25. & Sorbus verb. Cruciata.

Dummodum 3. non extendas suspensionem potestatis componendi in malè ablatis, ad suspensionem potestatis componendi in rebus incertis restituendis, non malè neque illicito modo quæsitis.

Dummodo 4. suspensionem deputandi Confessarium ad absoluendum &c. non etiam extendas ad suspensionem facultatis deputandi Confessarium juxtà Clement. *Dudum* de sepultur. sed etiam restringas ad suspensionem specialem deputandi Cōfessarium occasione alicuius confraternitatis, congregationis Ecclesiæ, Capellæ, & cæterorum hujusmodi: vel occasione indulgentiarum plenariarum lucrandarū: dixi plenariarum, quoniam si quæ sunt facultatates præmissæ ad indulgentias non plenarias lucrandas, concessæ, eæ nullatenùs suspenduntur, vt manifestum est.

Dummodò vltimò eam suspensionem non extendas ad suspensionem facultatis absoluendi à casibus inferiorum Papæ reseruatis: à quibus non obstante Iubilæo regulare absoluere queunt, vt docent etiam citati doctores.

Secunda propositionis pars, videlicet quod nulla regularium priuilegia in Iubilæo suspendantur; nisi vt supra, si quæ hujusmodi habeant, probatur ex textu præfatæ Extrau. Quoniam nullam suspensionem priuilegij antedictis apponit; nisi modo quo suprà, cur ergo ad alia eorumdem priuilegia extendas nullam causam habes? cum odia sint restringenda, & si quid dubii oriatur in verbis dictæ Extrau. in eorumdem regularium fauorem sunt intelligenda: & contra Pontificem illius conditorem est interpretatio facienda juxtà juris communis regulam *Contra eum qui legem potuit apertiùs facere & non fecit, est interpretatio facienda* Accedit quod Greg. XIII. Clemens VIII. & Vrbanus similiter VIII. in rescriptis ad formam dictæ Extrauag. factis, quæ ipsi suis temporibus indicentes Iubilæum condiderunt, sic mentem Extrauag. & suam interpretati sunt, teste Ioanne de Lugo Cardinale de Sacram. pœnit. disput. 20. sect. 8. num. 145. Qui nostræ est sententiæ cum Henrique, Sanche, Dillaloa. Diana; Filliucio & Benzonio, quos citat.

Ex quibus colligere potes tempore Iubilæi regulares posse vti tum indulgentiis plenariis sibi concessis: tum etiam aliis 4. facultatibus; nisi Papa in rescripto Iubilæi aliter expressè disponat.

3. Propositionis pars, videlicet quod in nullo rescripto Iubilæi dictis priuilegiis regularium fuerit vllatenus derogatum, efficaciter probatur ex vsu optimo legum interprete, ac omissis aliis Iubilæorum rescriptis, quæ exierant ante Greg. XII. certum est proximè nominati rescriptum, & alia duo Clement. VIII. & Vrbani similiter VIII. in nullo derogasse præfatis priuilegiis, vt ex declaratione eorumdem, & ex auctoritate superiùs diximus: nec etiam rescriptum Iubilæi Innocent. X. hoc anno 1649. editi pro anno 1650. nec insuper ejusdem rescriptum indultorum & facultatum suspensiuum, vt ex tenore eorumdem viri docti super eis consulti censuerunt. Quod confirmatur; Quoniam verba eorumdem sunt ferè eadem, quæ verba dictæ

N

extrauagantis, & verba rescriptorum Innocentij non differunt ab aliorum verbis; & illi & hic in suis rescriptis se sequi prædecessorum exemplum quoad suspensionem indultorum profitentur; ergo sicut Sixtus IV. Conditor extrauag. *Quemadmodum* & alij, ac præmemorati Pontifices non suspenderunt prædicta regularium indulta, nec ipse Innocentius ea suspendit.

4. Propositionis pars, probatur ex textu rescripti Innocētij prefatis in quo videmus extensionē fieri suspensionis indulgentiarū ad regulares *tū vniuersaliter, tū singulariter concessarum*, quæ antedicta Extrauagans & rescripta minimè fecerant: sicut etiam illam extensionem in pluribus alijs videmus, quæ regulares non tangunt: ergo sine dubio suspensæ sunt Indulgentiæ plenariæ regularium toto illo anno Iubilæi: cùm toto illo anno illas suspenderit.

Vtrum autem indulgentiæ plenariæ à viuentibus in articulo mortis lucrandæ suspensæ sint per dictam extrauag. & per rescriptum suspensivum Innocentij? Respondeo; quod si odia semper restringenda sunt: nec extendenda ad casus, qui suaptè natura excepti censentur, videtur quod illa suspensio non cadat super viuentibus, dum sunt in dicto articulo; ac proindè dicendum quod illæ indulgentiæ pro dicto articulo subsistunt: sicut potestas Confessarij in casibus Papæ quoquo modo reseruatis, in eodem subsistit; quod confirmatur ex eo, quod bene præsumendum est de intentione Pontificis: cum Princeps sit, qui si super hoc de sua mente interrogaretur, proculdubio responderet se nolle viuentes in articulo mortis hoc auxilio priuare; & ita dubitando teneo, meam sententiam doctioribus examinandam & judicandam exponendo.

Quæres 1. Qui sunt illi casus sedi Apostolicæ reseruati de quibus extrauagans & Innocentius in suo rescripto. Respondeo esse in duplici differentia, alij enim sunt reseruati sedi Apostolicæ, alij verò in bulla Cœnæ, quam differentiam ponit hîc Pontifex dum repetit hanc conjunctionem *etiam*.

Quæres 2. Nam suspensio indultorum absoluendi à dictis casibus extendatur in Gallia ad omnes illos prædictos casus? Respondeo ad eos tantùm extendi qui in ea sunt reseruati: non autem ad non reseruatos, videlicet, ad illos Bullæ Cœnæ Domini. Quorum nullus est in ea reseruatus, quidquid aliqui dicant de hæresi asserentes eam esse reseruatam ex cap. 49. de sent. excomm. sed verè falluntur; cùm apud nullum verbum ad hoc habeat; ac ex consequenti non potest dici reseruata juxtà Gregor. IX. cap. *Nuper* eodem tit. vniuersaliter in hac materia reseruationis sic pronunciantem; *Quia tamen conditor canonis eius absolutionem sibi specialiter non retinuit, eo ipso concessisse videtur facultatem aliis relaxandi*: *& ita tenet Suarez alibi* citandus de fide, spe & charitate, cum nullo alio jure antiquo sit reseruata, nec dicendum Innocent. X. in suo rescripto expressè suspendere facultatem absoluendi à casibus Bullæ cœnæ; nam Pontifex illos casus, inter quos, primus est hæresis: sed supponit reseruatos, & in locis in quibus reseruati sunt, suspendit facultatem ab illis absoluendi vt in Italia, Hispania & alibi: non autem in Gallia & alibi, vbi bulla Cœnæ & casus hæresis non sunt reseruata.

Quæres 3. qui sunt ergo casus illi reseruati, à quibus in Iubilæo absoluere non possunt.

possunt in Gallia, in ordine ad Indulgentias lucrandas eo modo quo dictum est in 1. parte propositionis. Respondeo esse illos, Qui ex communi sententia sunt in Gallia sedi Apostolicæ reseruati, quorum hic numerum proximè subiiciam.

Primus insertus est in cap. Si quis suadente. 17. qu. 4. ex can. 15. Concil. Later. sub Innocent. II. in quo percussor Clerici excommunicatur, & excommunicatio sedi Apostolicæ reseruatur, & hic vnicus casus eidem sedi reseruatus reperitur in toto decreto Gratiani.

2. Est contra illum qui excommunicatus à Papæ delegato per annum integrum in excommunicatione insordescit, diligentiam debitam vt absoluatur non adhibendo.

3. Communicans voluntariè tum intra, tum extra Ecclesiam cum eo, quem nouit esse à Papa excommunicatum habetur cap. significauit de sentent. Excom.

4. Incendiarius tum rei sacræ, tum prophanæ: dummodò sit nominatim denunciatur cap. *Sua nos*. eod. tit.

Qui furatur sacra effractis foribus vel fenestris Ecclesiæ, &c. post denunciationem nominatim factam cap. *Conquesti* eod. tit.

6. Eligens, scienter Imperatorem, Regem, aut Principem, vel alium eminentis considerationis in sæculo, in Ducem, Patricium, aut gubernatorem cap. *fundamenta* de elect. in 6. & similiter consentiens electioni de se factæ.

7. Habens literas Apostolicas falso confictas si intra 20. dies eas non lacerent, aut abiiciant vel destruant, cap. *dura sæpè* de crimine falsi.

8. Grauans in personis aut bonis Iudices Ecclesiasticos, aut eorumdem consobrinos & affines ob id, quod ab ijs aliqua censura plexus fuerit cap. *Quicumque* de sentent. excomm. in 6. atque hi 7. vltimi casus partem ex decretalibus Gregor. IX. partim ex decretalibus libri sexti decerpti sunt.

9. Quilibet Clerici sæcularis vel regularis, qui precibus aut modis aliis induxerit aliquem ad Ecclesiam suam pro sua sepultura eligendam cum juramento ne mentem quoad illam mutet. Clement. *Cupientes* de pœnis.

10. Excedens vel occidens Episcopum. Clement. *Si quis sua dente* de pœnis.

11. Regularis administrans sacramentum Eucharistiæ, & extremæ vnctionis infirmis, & præsens matrimonio, vt validum reddat; nisi in casibus sibi permissis, aut de licentia parochi. Item reconcilians excommunicatos, eos absoluendo à culpa & à pœna; nisi in casibus sibi à jure permissis. Clement. *Religiosi* de priuileg.

12. Inquisitor, qui Iustitiam ex æquo, & breuiter, sine dilatione non facit. Clement. *Multorum* de hæretic.

13. Princeps dominus aut nobilis, qui Missam, aut officium in loco interdicto celebrare cogit: vel populum in dicto loco ad audiendum etiam cogit: vel impedit ne extra Ecclesiam excommunicatus nominatim denunciatus eiiciatur. Clem. Graue de sentent. excomm. & hi 5. casus vltimi in Clement. reperiuntur.

14. Exenterans corpora mortuorum &c. cap. *detestanda* de sepult. Extrau. non audeo tamen firmiter asserere quòd in Gallia sit recepta, Quia à Bonifac. VIII. edita.

15. Excommunicatos à Papa sine priuilegio reconcilians cap. Etsi dominici de pœnitent. Extrau. 3g.

16. Simoniacus in Ordine, Beneficio, &

ingressu religionis cap. *Cum detestabile* de Simonia Extrau.

17. Regularis ex mendicantibus in Ordinem non mendicantium ingrediens: ac etiam ille qui eum sic transeuntem recipit. cap. *viam ambitiosæ* de Regularium Extrauag.

18. Qui credentem & asserentem Virginem in peccato originali conceptam, de peccato mortali argueret: vel simili modo contrarium asserentem & credentem de peccato mortali damnaret &c. capite Graue nimis de reliq. & venerat. & hi 5. vltimi casus ex Extrauag. sunt desumpti. Plures posset quis enumerare casus: sed non mihi constat esse reseruatos; meum tamen judicium doctiorum sensui subjectum volo.

CAPVT VI.

DE POENIS QVAS INCVRRVNT HI, QVI REGVLARES MOLESTANT in priuilegiorum vsu.

PROPOSITIO VNICA.

PRohibitum est locorum Ordinariis, & aliis quibuscumque sub censuris & grauibus pœnis inferiùs exprimendis, ne regulares in suorum possessione priuilegiorum molestent.

Duobus modis potest quis facere contra priuilegia 1. directè, vt cùm quis immediatè & formaliter priuilegia Regularium lædit, verbi gratia cum Episcopus impedit ne regulares præsentati & approbati audiant confessiones sæcularium, illosque impedit ne sacram communionem illis porrigant & similia. 2. modo indirectè vt dum Episcopus aut alius non agit directè & formaliter contra Priuilegium & Priuilegiatos, sed contra subditos eisdem prohibendo ne priuilegiis regularium vtantur, qui modus Episcopis & Archiepiscopis strictè prohibetur cap. *quanto amplius* de priuilegiis, vocaturque hic modus ab Honorio III *iudicium Iudæorum*, ea de causa videlicet, quod sicut ab Ecclesia Iudæi non possunt excommunicari, fideles tamen respectu Iudæorum excommunicatione plecti queunt: sic Episcopi non valentes excommunicare regulares, excommunicabant sæculares subditos, Priuilegiis regularium sibi commodis & vtilibus vtentes, & sic regulares vexabant, quo circa præfatus Pontifex id prohibet verbis sequentibus. *Nolentes igitur hæc crebris ad nos clamoribus tam prælata vlterius sub dissimulatione transire, vobis vniuersis & singulis mandamus quatenus huiusmodi sententias in fraudem Priuileg. nostrorum de cætero*

cætero non feratis: quia si super hæc ad nos denuò clamor ascenderit, non poterimus conniuentibus oculis pertransire, quin promulgatores talium sententiarum seueritate debita castigemus. De illis ergo duobus modis faciendi contra priuilegia intelligitur nostra propositio, vt hæc duo verba in bulla proximè inserat, videlicet *præter* & *contrà* apertè testantur, cujus veritas, quam plurimi in suarum animarum perniciem contemnunt, tot Bullis Pontificum, ac suorum Delegatorum sententiis fulcitur, vt si quis eas recensere vellet, charta deficeret. Aliquas dumtaxat, omissa illa Sixti IV. quæ incipit, *Regimini vniuersalis Ecclesiæ*, ex tanta multitudine, hîc referam: si priùs dixero, quòd hanc nostram veritatem tenet Henriques libr. 17. de Indulg. cap. 24. citatque in suæ sententiæ fauorem præter Bullas quas allegat, quamplurimos Doctores Sæculares, ac Regulares; additque, non solùm in præmissas censuras & pœnas Episcopos incidere; sed etiam in excommunicationem latæ sententiæ: quod etiam tenet Confectius tract. de exemptione ca. 2. quorum sententia innititur in Bulla Nicolai IV. quæ incipit, *Etsi cunctorum*, quâ expresse declarat excommunicatos ipso facto omnes Archiepiscopos, Episcopos, eorumque Vicarios qui molestant, inquietant, aut turbant Regulares: quos ab eorumdem jurisdictione exemptos etiam declarat. Fundatur quoque eadem sententia in Bulla Aurea Sixti IV. quæ incipit. *Sacri prædicatorum*, quæ dictæ excommunicationi superaddit interdictum ab ingressu Ecclesiæ, & suspensionem à regimine, & administratione seu ũ Ecclesiarum. Multa etiam alias pœnas, vltra latæ Sententiæ excommunicationem, incurrunt Rectores, & alij, qui Regulares in suorum priuilegiorum possessione molestant.

Quarum omnium Censurarum & pœnarum multitudinem Leo X compendiosè in vnum compilauit Bulla, cujus authenticum in Conuentu Recollectorum Burdigalæ seruatur, *Exponi nobis fecerunt dilecti Filii*, in Fratrum Minorum fauorem; & consequenter aliorum Regularium communicantium edita, & per Pium V. expresse Bulla *Etsi Mendicantium* (quam non reuocatam probauimus) & pluribus aliis bullis aliorum prædecessorum & successorum Pontificum, ex certa scientia, confirmata: ad Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Abbates & Præpositos, & ad eorumdem Patriarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporum in spiritualibus vicarios, directa: cujus tenorum, vt ejus cognitio neminem lateat (continet enim multa priuilegia, pro quorum conseruatione illæ censuræ & pœnæ appositæ sunt) de verbo ad verbum hîc inserere judicauimus.

Exponi nobis fecerunt dilecti Filij Generales & Prouinciales Ministri, Custodes, Guardiani, & alij Fratres Ordinis minorum Obseruantiæ Regularis nuncupati, quod licet aliàs fœlicis recordationis Ioannes Papa vigesimus secundus, prædecessor noster, per quandam suam Constitutionem, quæ incipit, Vas electionis, *opinionem erroneam quandam Ioannis de Poliaco inter alia sententiis, quod fideles fratribus Ordinis mendicantium generalem licentiam à piæ memoriæ Clemente Papa Quinto etiam prædecessore nostro, per eius Constitutionem in Concilio Viennensi editam, quæ incipit,* Dudum, *confessiones audiendi, concessam habentes, confessi tenerentur peccata per eos dictis Fratribus sic confessa proprio Sacerdoti iterum con-*

fiteri damnauerint. Et deinde recolendæ memoria Eugenius Quartus, ac Nicolaus V & Sixtus etiam IV. similiter etiam prædecessores nostri prædictam, & nonnullas alias Ioannis de Poliaco, & aliorum quorundam opiniones, & assertiones, etiam condemnantes, mandauerint contra earumdem opinionum assertores, velut contra hæreticos de fide Catholica suspectos debere procedi. Et idem Sixtus prædecessor concesserit, quod si Rectores Parochialium Ecclesiarum Sacramenta Eucharistiæ, & Extremæ vnctionis, his qui dictis Fratribus essent confessi absque aliqua rationabili causa malitiosè negarent, vel exhibere differrent, Fratres prædicti illa, personis quarum confessiones audiuissent, ea petentibus ministrare valerent: & quod iidem Fratres, vel consanguinei eorum, qui elegerint sepeliri apud Ecclesias Fratrum mendicantium, etiam prætextu cuiuscumque consuetudinis, non possint compelli deferre corpora defunctorum ad Parochiales Ecclesias, aut alia loca, & cum illis, vel sine illis, inibi Diuina celebrare, seu celebrari facere, ante vel post sepulturam earumdem: prohibuerítque Ordinariis locorum sub interdicti ingressus Ecclesiæ, & suspensionis à regimine vel administratione suarum Ecclesiarum, ac Parochialium Rectoribus, & aliis quibuscumque sub excommunicationis latæ sententiæ, & priuationis earumdem Parochialium Ecclesiarum, & omnium aliorum Beneficiorum Ecclesiasticorum, quæ pro tempore obtinent; nec non inhabilitatis ad illa, & alia, in posterum obtinenda, eo ipso per contra facientes incurrendis pœnis: ne eosdem Fratres contra ipsorum priuilegia molestare præsumant, aut personis quibuslibet Ecclesiasticis, vel sæcularibus, in genere, vel in specie, directè, vel indirectè aliquid inhibeant, præcipiant, aut alias ordinent, aut statuant, quominus Fratres ordinis prædicti, & illorum domus Professores priuilegiis, & gratiis eis concessis liberè vti possint. Et postmodum nos in nouissimo Lateranensi Concilio decreuimus, quod peccata sua Fratribus mendicantium huiusmodi præsentatis secundùm Clementinam constitutionem prædictam, & admissis, vel etiam indebite recusatis confessi, constitutioni, quæ incipit, Omnis vtriusque sexus, *quoad confessionem dumtaxat satisfecisse censeantur, & confessionem impendendi Sacramenta prædictam limitauerimus; in euentum videlicet, quod denegatio sacramentorum huiusmodi, si sine legitima causa fieret, & de illa testimonio vicinorum, seu Notarij publici inde rogati fide cõstaret. Nec non per quasdam nostras in forma breuis Litteras declarauerimus audiẽdas Missas in Ecclesiis Fratrum ordinum mendicantium, Dominicis, & aliis festis diebus [non contempto proprio Sacerdote] satisfacere præcepto Ecclesiæ de audienda Missa, nec in aliquam labem peccati mortalis, pœnámve incurrere. Ac demum per alias nostras etiam in forma breuis Litteras, omnia & singula priuilegia dictis Fratribus concessa (salutis dictis moderationibus dicti Lateranensis Concilij) approbauerimus, & confirmauerimus, ac illa cum dictis moderationibus etiam motu proprio innouauerimus, prout in singulis constitutionibus, & litteris prædictis plenius continetur. Nihilominus, sicut accepimus, plerique Ordinarij locorum, & parochialium Ecclesiarum Rectores, in diuersis mundi partibus propriæ salutis immemores, Deique, & Ecclesiæ censuræ timore, ac Apostolicæ sedis reuerentia postpositis, prædicare & prædicari facere non formidant, non licere eorum parochianis peccata sua fratribus iuxta dictam constitutionem Clementinam præsentatis, sine ipsorum Rectorum petita prius, & obtenta licentia, confiteri, & aliter ea confessos, ad illa rursus*

rurſus eiſdem Rectoribus confitenda obligatos exiſtere: quod ſi ſecus fiat, eis Sacramenta præfata Euchariſtiæ, & Extremæ vnctionis miniſtrare recuſant, eiſdem parochianis ne præfatis Fratribus confiteantur, nève ad eorum Eccleſias pro Diuinis audiendis diebus prædictis accedant, ſpecialiter, & expreſsè interdicunt. Fratres verò quorum vitæ ſubſidio fidelium eleemoſynis magna ex parte conſulitur, eleemoſynas huiuſmodi petere non permittunt, ſine eorum licentia, & Diœceſanorum, & eorum Vicariorum litteris, eleemoſynarumque mendicatarum medietatem ſibi vendicare volunt: Et ne ratione confeſſionum, & celebrationum Miſſarum aliquas à ſuis parochianis eleemoſynas accipiant prohibere; alioquin, & ipſi Rectores vel Vicarij tantumdem ab ipſis parochianis extorquere nituntur ad prohibitionem huiuſmodi obſeruandam: cenſuris, vel ab Ordinariis locorum contra illarum tranſgreſſores paſſim obtentis, vel propria temeritate ad terrendum ſimplicem populum, qui cenſuras timet, latis vtuntur; corporáque mortuorum qui elegerunt ſepeliri in Eccleſiis prædictorum Fratrum, nonnunquam rapiunt, & ad ſuas Eccleſias deferunt, ibidémque Diuina celebrant, vt ſic oblationes percipiant. Et de funeralibus, ac mortuariis pro corporibus quæ in Eccleſiis dictorum Fratrum ſepeliuntur dimidiam, de omnibus autem legatis & oblationibus quartam partem, contra diu obſeruatam conſuetudinem habere contendunt: & ſuper præmiſſis ac pleriſq; ab aliis varias dictis Fratribus moleſtias, ac iacturas inferunt, quibus eorum quies turbatur, Diuinus cultus minuitur, & inter Chriſti fideles ſcandala paſſim oriuntur, non ſine Diuinæ majeſtatis offenſa & Apoſtolicæ authoritatis contemptu. Quamobrem Nos qui dictorum Fratrum quietem, & tranquillum ſtatum intenſis deſideramus affectibus, vt ſuis laudabilibus operibus Deo, acceptiores fiant, & quieti iis pro delinquentium emendatione ac ſalute apud Deum inſiſtere poſſint, dictorum Generalis, Prouincialium Miniſtrorum, Cuſtodum, Guardianorum & aliorum Fratrum prædictorum humilibus ſuper hoc nobis porrectis ſupplicationibus inclinati, vobis, & cuilibet veſtrum per præſentes diſtrictè præcipiendo mandamus ſub dictis cenſuris, vt vos ab eorum moleſtia & omni inquietudine penitùs abſtineatis, & quoties nomine dictorum Fratrum, vel alicuius ex eorum Ordinis Miniſtris Prouincialibus, aut aliis Fratribus pro tempore exiſtentibus fueritis ſuper hoc requiſiti, omnes & ſingulos parochialium Eccleſiarũ in veſtris reſpectiuè ciuitatibus, & Diœceſibus exiſtentes, Rectores, ſeu Vicarios ad deſiſtendum poſthac ab huiuſmodi moleſtiis, & grauaminibus, conſtitutionéſque prædictas, & dictorum Fratrum priuilegia eis inuiolabiliter obſeruanda ſub pœnis & cenſuris in dicti Sixti prædeceſſoris inhibitione contentis, moneatis & præcipiatis: Inobedientes verò legitimis ſuper hoc habendis proceſſibus, cenſuras, & pœnas prædictas incurriſſe declaretis, & declaratos publicè nuncietis, aut nunciari, & vt tales ab omnibus arctius euitari mandetis, & alia faciatis, quæ in præmiſſis fuerint quomodolibet opportuna, inuocato etiam ad hoc, quando opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis. Reliquas verò perſonas, tam Eccleſiaſticas, quàm ſæculares cuiuſcumque ſtatus aut conditionis exiſtant, qui Rectoribus parochialium Eccleſiarum in præmiſſis contra Fratres prædictos fauorem, auxilium, vel conſilium præbere præſumpſerint, per cenſuras Eccleſiaſticas, & alia iuris opportuna remedia monitione præmiſſa diſtrictius coerceatis, & vt à talibus in futurum caueant prohibeatis. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordina-

tionibus Apostolicis, & quibuscumque Doctorum super Decretales ante editum librum sextum, & reprobationem erroneæ opinionis dicti Ioannis de Poliaco scribentium opinionibus ac glossis, ac in Synodalibus Consiliis editis, & consuetudinibus iuramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, & aliis, quæ Romani Pontifices prædecessores nostri præfati in suis & Nos in nostris Litteris Priuilegiorum, Gratiarum, & Indultorum dicto Ordini concessorum volumus non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque.

Hæc Pontifex. Quibus, & aliis hujusmodi, aduersus priuilegiorum Regularium contemptores, à sede Apostolica pronunciatis, sacra Congregatio Cardinalium inhærendo, sequens decretum, quod in registro ejusdem Congregationis fol. 139. scriptum reperitur, Archiepiscopo Salerno Regulares in possessione suorum priuilegiorum molestanti, vt ab hujusmodi proposito amoueret, direxit, *Aduertat Dominatio vestra, procedere cum circumspectione, cum Religiosis nisi velit se multis censuris irretiri quatenus fortasse iam non sit, quia nouit eos habere infinita priuilegia, & non esse subditos Ordinario.*

Verùm si hæc fulmina à Christi vicariis jaculata jure merito formidanda, à multis vt præmissum est, præcipuè verò ab antiregularibus pro nihil habeantur, timeant saltem ea, quæ à Deo immediatè vibrata sunt, quorum tot calamitosa apud historicos Ecclesiasticæ veritatis extant exempla, vt centesimam partem illorum ex innumeris enarrare vix esset possibile; Quocirca vnum duntaxat inter alia hîc repetam, quod narrat Cantipratanus, relatum in lib. cui titulus Examen Apum pa. 184. accipe illud. Quidam doctor Sorbonicus, cuius ipsemet Cantipratanus commensalis Parisiis extiterat, recusatis 8. Episcopatibus à Pontifice sibi oblatis: & successiuè quodam Archiepiscopatu sibi ab eodem etiam sub Pœna excommunicationis oblato 4. mensibus etiam recusato, tandem hunc vltimum acceptauit: ex tunc sic factus est hostis Fratrum Minorum & Prædicatorum, vt horum conuentum in vno suæ diœcesis oppido situm funditùs euerterit; ac paulò post purpurâ decoratus crescens in Ecclesia, creuit & odio erga prædictos Ordines; interim reuelat Deus cuidam Moniali hujus Cardinalis vitæ exitum pessimum & proximum, dando ei duo signa ejusdem exitum præuentura, videlicet, quod ante obitum laboraret mentis perturbatione, quam, etiam conatibus quibuscunque expellere non valeret. & quod annulum pastoralem amitteret. Reuelata cuidam fratri minori narrat distinctè Monialis, quibus auditis quodam die quo Pontifex erat Deo dedicaturus Ecclesiam eorumdem Fratrum, ipsemet Frater conueniens Card. humiliter rogat, ne in posterum illos duos Ordines vexaret, sicut antea fecerat, cui animo irreuerenti & infrunito odium eructante respondit, *procurant, vt Ordo vester & Prædicatorum subiiciatur Episcopis, addam & hoc vt subiiciamini vilissimorum pedibus sacerdotum*, cui, cum iterum idem Frater narrasset reuelata Moniali, & ideò illum cariturum potestate & vita ad antedicta exequenda affirmasset, elato in superbiam animo addidit, *tu non es propheta, nec filius prophetæ, quapropter tuas reuelationes seu potius fabulationes non pertimesco*: ex hinc ad nouam Ecclesiam perrexit, cumque ianitor fores claustri ad nutum seu libitum ipsius non ita diligenter apetuisset, sic

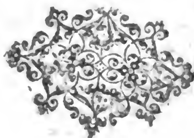
sic ita efferbuit, vt mentis commotionem etiam emissa confessione, aliisque conatibus vehementibus adhibitis, numquam sedare valuerit, reuersúsque domum pransurus, dato annulo pastorali cuidam, quem domesticum arbitrabatur, vt lotis manibus illum postea reciperet, eo penitus dissparente, & requisito non comparente, & sic annulo perdito in hæc verba prorupit, *heu miser præsulatum meum amisi!* postmodum descendendo è superioribus domus, ad quæ sumpto prandio ascenderat, præceps per gradus cadendo, fractis collo & ceruicibus, miser statim expirauit, & sic pœnam vexationis factæ illis duobus Ordinibus luere coactus fuit: Nec hæc castigatio aliæque hujusmodi proximis sæculis inflictæ nouæ videri existimandæ sunt; cum etiam antiquis sæculis Regulares molestantibus Deus eas inflixerit, vt de Florentino presbytero parocho, qui miserrimè & miraculosè perijt, ex eo quod suis persecutionibus è monasterijs Sublaci monachos S. Benedicti expulerat, teste Gregor. lib. 2. Dial. cap. 8. ac etiam de Affricanis, qui innumeras calamitates Wandalorum temporibus perpessi sunt; quoniam monachos irridebant, vt monet Salvianus Episcopus Massiliensis lib. 8. de prouidentia cap. 3. de alijs etiam ob molestiam & persecutionem monachis inflictam castigatis narrat post alios Peron. ad ann. Christi 626. Quibus omnibus aduersus molestantes ordines regulares in hac proposit. obiter deductis, finem huic tractatui imponendum est, si priùs ex illo concludi dixerimus. 1. nequaquam latere posse errorem docentium, ipsa Regularium priuilegia, prorsus quoad vsum ipsorum Ordinariorum beneplacito subjacere: ad quid enim quoscumque Ordinarios Regularium priuilegia impedire, vel convellere tentantes, pœnarum minas timere, aut vulnera sentire cogit suprema potestas: præterea talis subordinatio Ordinariorum directioni priuilegia subjiciens, privilegiorum rationem & naturam penitùs destruit, quippe cùm in eo consistat, vt illa sint vel contra, vel præter, aut supra jus commune; per hujusmodi autem subordinationem in naturam juris communis transirent: ex quo principio, manifesta contradictio sequeretur, scilicet eadem privilegia esse simul, & non esse privilegia, quod absurdissimum est.

Accedit, quod contrariam huic errori doctrinam expresè diffinivit Gregorius IX. vt habetur cap. *In his*, de Privileg. cùm enim Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus dedisset facultatem celebrandi in altari portali vbicúmque; & Episcopi insisterent, dicentes id posse fieri, dummodo haberent ab ipsis licentiam, Papa controversiam terminat verbis sequentibus *Cùm autem eis nihil conferret memorata Indulgentia, sine qua, id Prælatis innuentibus liceret eisdem, fraternitati Tua mandamus, quatenus interpretatione huiusmodi reprobata datam eis sic licentiam celebrandi authoritate nostra non differas publicare: ita quod dicti Fratres aliquam ex Indulgentia nostra videantur in hoc gratiam consecuti.*

Si secundo dixerimus ex isto tractatu plenissimè constare, concessa Regularibus privilegia, à potestatem habente, videlicet à Papa, legitimè nec-non rationabiliter emanasse. Quod si in aliquibus aliquando revocata fuerunt, eadem postea in pristinum statum restituta, ac confirmata fuisse videmus: sicut patet de specialibus singulorum Ordinum privilegijs,

præsertim de illis quæ fratribus Minoribus concessa sunt: quæ vt refert Miranda quæst. 41. sexdecim Summi Pontifices, quorum quidam semel, alij verò pluries confirmarunt, arbitrantes hujusmodi confirmatione, immobilitate maiori eadem stabilire. Ne autem aliquis illorum possessionem, vel vsum impedire valeret, facultatem omnem renunciandi juri illorum à Regularibus penitùs abstulerunt, & ne in eorumdem possessione, vel vsu, vllo modo turbarentur, districtè sub pœnis & censuris ipso facto incurrendis, castigationibus miraculosis confirmatis prohibuerunt; secuti in his summi Pontificis Anacleti oraculum, cap. *Quod autem*, 25. quæst. 2. his verbis pronunciatum, *Priuilegia Ecclesiarum, & sacerdotum intemerata & inuiolata cunctis decernimus manere temporibus*: & aliud Papæ Leonis eodem loco citato relatum, *Priuilegia Ecclesiarum & Monasteriorum Sanctorum Patrum auctoritate instituta, nulla possunt improbitate conuelli, nulla nouitate mutari; in quo necesse est huius sanctæ sedis pontifices perseuerantem exhibere famulatum.* Quibus conforme est Iurisconsultorum effatum, videlicet, *Priuilegium, seu Beneficium, Principis debet esse immobile*, & vt ait Bald. cum aliis cons. 377. incip. Pridiè sub n. 4. vol. 1. *debet princeps esse immobilis, sicut lapis angularis, & sicut polus in cœlo.*

TRAC-

TRACTATVS II.

DE

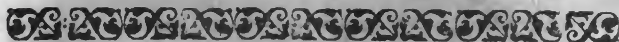
PRIVILEGIO EXEMPTIONIS REGVLARIVM AB ORDINARIIS.

PRÆLVDIVM.

PONTIFICES Romani ſupremi in vniuerſo Orbe ſpirituales Principes, & Operarij, quibus à Chriſto Eccleſia regenda, & excolenda, tanquam ſupremo omnium Paſtori commiſſa eſt: cùm per ſeipſos abſque aliorum labore & opera, illud miniſterium pro viribus humanis adimplere ſoli non valeant, per Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Archipresbyteros, Parochos, alioſque Ordinarios illam moderantur, & colunt. Verùm cùm illius Eccleſiæ meſſis multa ſit, & illi operarij pauci, Regulares, qui, vt arctiùs Domino famulentur, ſæculo, ſæcularibuſque deſideriis, & rebus renunciauerant, in partem huius operis exequendi vocantes, illóſque in Coadiutores ſui ſupremi Principatus aſſumentes; ne iuribus præſtandæ obedientiæ aliis Hierarchis ſæcularibus, à Diuino huiuſmodi miniſterio obeundo, & à ſanctis regularibus inſtitutis, & ne à ſpiritualibus exercitiis retraherentur; ab antedictorum aliorumque Ordinariorum poteſtate, gubernio, & regimine exemerunt: vt ſic maiori nexu, ſibi, Sedíque Apoſtolicæ coniuncti, vineam Chriſti, ſcilicet eamdem Eccleſiam, proprio

ſuo ſanguine acquiſitam,excolendam, Miniſtri habiliores, & expeditiores redderentur; nec ſine murmuratione, & inuidia, quæ plurimos quaſi ſtimulo acutiſſimo concitauit, vt multa eaque abſurda, & à ſacris Eccleſiæ dogmatibus aliena, in hac materia fabulentur; ac præcipuè contra dictos Pontifices,de iuſtitia in hoc priuilegio Exemptionis concedendo violata, conquerantur. Quo circa de hoc priuilegio hunc Tractatum inſtituimus, vt quoad hanc partem, ius eorumdem Romanorum Pontificum clariùs eluceſcens, à detrahentium calumniis vindicetur: ac ex conſequenti Regulares Exemptionis priuilegio, à potente, iuſtitiæ virtute imperante, conceſſo, iure meritò potiri iudicentur. Sed vt hæc omnia accuratè explicentur, aliqua fundamenta à Doctoribus probata, de poteſtatis Iuriſdictionis eſſentia, & dignitate, déque natura Exemptionis ab illa poteſtate, proprietatibus, effectibus, aliiſque ad eamdem exemptionem pertinentibus, primùm iaciemus; in quibus tota fabrica priuilegij Exemptionis,tamquam ſupra lapidem Angularem & Baſem innixa, in apicem ſuæ perfectionis, quæ relatiuè ſumma eſt, conſurget: ac ex eius notitia poteſtas Iuriſdictionis Ordinariorum ad ſolos ſæculares, nec tamen ad omnes, extenſa, Sacrorum Canonum, Iuris communis, & Conciliorum teſtimoniis, Conceſſionibus Pontificum, ſupremorum Principum ſæcularium edictis, & Secretioris Conſilij Regis, ac ſummorum Senatuum Placitis; necnon etiam Doctorum vtriuſque Iuris auctoritate, demonſtrabitur.

CAPVT

CAPVT I.

DE NATVRA, PROPRIETATIBVS, EFFECTIBVS ET DIVERSITATE Exemptionis Ecclesiasticæ:

ET DE LEGITIMA PAPÆ POTESTATE AD ILLAM CONCEDENDAM.

POTESTAS juxta nominis significationem multum differt à potentia; nam hæc dicit aptitudinem remotam vel proximam ad aliquem actum, non autem ipsum actum: at potestas ipsum actum formaliter importat. Exemplo proximè ponendo hæc differentia optimè percipietur: nam qui matrimonij jugum adhuc cum vxore trahit, non censetur esse in potentia ad Ecclesiasticos ordines & honores; qui verò vxorem sepeliuit, in ea potentia videtur esse, quæ tamen aliis obicibus retardatur (videlicet) sæculi impedimentis, tonsuræ defectu, & cæteris hujusmodi & hic dicitur esse non in potentia simpliciter, sed in potentia remota; quia vt nihil habet, quo prohibeatur, sic nihil, proximè dictos ordines & honores attingat, si autem assumat Minores, & Subdiaconatus, & Diaconatus ordines, tunc erit in potentia proxima ad illos ordines, & honores Ecclesiast.

Potestas autem dicit actum, & formam, qua ille qui potestate pollet, actuatur: vt verbi gratia, Diaconus, qui est in potentia proxima ad Sacerdotium, illo assumpto non est ampliùs in potentia proxima ad Sacerdotium, illo assumpto non est ampliùs in potentia ad illud, sed in actu, ac ex consequenti in potestate. Nam ordo diffinitur, Sacramentum quo spiritualis potestas datur ordinatis. Semper igitur cum ordine conjuncta est, & vim efficiendi dicit, seu virtutem effectiuam. Non tamen (quod valdè notandum est) requirit actualem effectum, aut aliquem subditum in quem vim illam exerceat.

Quocirca requiritur officium, seu munus, quod superadiiciat requisita omnia, vt ea virtus in actionem prorumpat; vnde ab *efficiendo* appellari volunt, quasi *officium*. Differre autem à potestate hinc cognosces, quòd sacerdos ab officio sui ordinis suspendi potest, eoque priuari: cui tamen

poteſtas ſalua permanet, & in Iure cap. *Præcipimus*, diſtinct. 93. *Diaconus qui eſt dignitate*, hoc eſt, *officio quolibet Eccleſiaſtico*: ab eo diſtinguitur, qui eſt ſolùm Diaconus: hic ergo habet poteſtatem, illi vero officium. Quare diligenter, ad ea, quæ inferiùs dicentur intelligenda, obſeruandum eſt; aliud eſſe habere poteſtatem, ſeu virtutem illuminandi & purgandi, aliud ad hæc agenda officio potiri. Nam in illo eſt tantùm actus primus, in hoc ſecundus.

Iuriſdictio verò plus aliquid dicit. Non enim omne officium conjunctam habet juriſdictionem, ſed omnis juriſdictio officium & poteſtatem conjunctam habet, ſubditos requirit, eiſque imperat, & cogit, ſiue jus priuatum dicat per judicium, præceptum, & priuilegium, ſiue publicum per leges toti communicati propoſitas ad obſeruandum. Sicque priuata litigia in vi illius judex dirimit, vt tantùm declaret quid quiſque juris habeat, quod poteſt arbiter, aut quilibet Iuriſperitus abſque vlla auctoritate publica, niſi fortè ad ſuperiorem appellet.

Ex dictis ergo ſequitur, meritò poteſtatem juriſdictionis ſic vocari, non autem potentiam: eſſéque officium & actum primum conjunctum cum ſecundo, habentem ſubditos, quibus imperat, legéſque indicit, illóſque ad ſibi parendum cogit.

Exemptio verò de qua eſt ſermo, juxta ſui nominis ſignificationem eſt quædam libertas, quâ exemptus eripitur & liberatur ab Ordinarij juriſdictione. Sic Gloſſa in cap. *Cùm olim*, de Priuileg. Decius, Conſil. 113. Dominic. in cap. *Si Papa*, de Priuileg. in 6. Conceditur autem hujuſmodi exemptio, ac conceſſa dignoſcitur; cùm Pontifex, ſeu Concilium, aliquâ, aut ſimilibus ſequentium enunciationum vtitur: videlicet, *Nos talem Eccleſiam eximimus à iuriſdictione Ordinarii*, vel, *talem Eccleſiam, vel Ordinem pertinere ad proprietatem Beati Petri declaramus*; vel, *Declaramus talem Eccleſiam vel Ordinem ad Romanam Eccleſiam nullo medio pertinere*, vel etiam, *Declaramus, quòd talis Eccleſia potiatur libertate Romanæ Eccleſiæ*: ſeu denique, *Recipimus talem Eccleſiam, ſeu tales Ordines in noſtros proprios, & ſpecialiter ſubiectos Romanæ Eccleſiæ*, & aliis hujuſmodi eumdem ſenſum habentibus.

Praxim exemptionum concedendarum antiquam fateri neceſſe eſt, cùm in naſcente Eccleſia Paulus in Apoſtolatum, non à Petro, nec ab Apoſtolis, qui in Eccleſia paſtores ordinarios agebant; ſed à Chriſto immediatè vocatus fuerit; ac ſine eorumdem miſſione munus prædicationis obierit. Cùm etiam Epiſcopus eccleſiæ Hieroſolymitanæ licet ſubiectæ Epiſcopo eccleſiæ ciuitatis Cæſareæ, vtpotè Metropoli in Concilijs ante eumdem ſedem habuerit: & denique Hieronymus inferiùs referendus, de exemptione in eccleſia introducta mentionem fecerit.

Antiquior tamen exemptio à poteſtate ſæculari, vnde manumiſſiones, emancipationes, veniæ ætatis, quæ ſunt exemptiones à dominio, patris, & tutoris poteſtate: & quoad hanc praxim, Deus, Eccleſia, & Principes ſæculares, naturali, hominum appetitui, qui ad libertatem tendit, quia homines liberi ab initio naſcebantur, indulſerunt.

Triplex autem, quoad ſubjecta quæ eximuntur, eſt exemptio: videlicet perſonalis, particularis, & communis: perſonalis, perſonam dumtaxat afficit, quæ ambulatoria nuncupari poteſt, quia perſonam

sonam in omni loco comitatur : particularis, seu localis, quæ locum, ecclesiam vel monasterium, vel aliquid aliud simile afficit communis, quæ ad aliquam communitatem hominum, locorum, ecclesiarum, & cæterorum hujusmodi terminatur.

Habet verò effectum exemptio quæ afficit locum, ecclesiam, aut Monasterium; vt intelligantur exempti ipsius ecclesiæ, Canonici, Monachi, Clerici, Conversi, perpetuóque ibi oblati: exemptóque Monasterio eximitur etiam cœmeterium, domus & theatrum, cum hortis & arcubus, qui sunt juxta ecclesiam.

Si autem Canonici vel Regulares alicujus ecclesiæ eximantur, ipsi soli sunt exempti non ipsius ecclesiæ Clerici, & seruientes nisi ad illos specialiter extendatur: sed sic examinantur Clerici, & servientes alicujus ecclesiæ; tunc tam canonici & regulares, quam alij Clerici sunt exempti; non tamen ecclesia, nisi exprimatur; nec etiam plebs, vt tenet Ioannes Lomede, de exempt. cap. 6. qui ex sacris canonibus, & interpretibus eorumdem, ferè hæc omnia de exemptione docet. Exemptionis autem secundum se consideratæ duo sunt genera; prima vniuersalis nuncupata, quæ cum vniuersitate juris ad Papam spectat, ita vt Metropolitano, vel Diœcesano nihil juris maneat in eadem: particularis altera; quæ pro parte in certis casibus, ab eorumdem jurisdictione eximit juxta cap. *Cùm personæ*, de Privileg. in 6. & interpretes in illud cap.

Potestas autem Ordinariorum, à qua per exemptionem quis liberatur, est duplex, quæ per legem duplicem explicatur: prima est lex jurisdictionis; alia lex Diœcesana. Lex jurisdictionis illa est, quæ consistit in agendo, gubernando, seu ministrando; lex autem Diœcesana illa est, quæ consistit in recipiendo, id est, quæ statuit de his quæ sunt conferenda Episcopo, & ab ipso sunt recipienda. Quod his exemplis declarant Doctores, videlicet ad legem jurisdictionis pertinere omnia quæ circa judicia aguntur, vt sunt citatio, causæ examinatio, decisio, punitio, vel absolutio : vnde etiam quæ pertinent ad gubernationem Diœcesis ad hanc legem spectabunt, & consequenter etiam statuta, & leges condere, ad eamdem legem pertinebunt.

Ad legem autem Diœcesanam pertinent Cathedraticum, decimatio quarta, mortuorium, Synodus, & visitatio : de quibus cap. *vt Conquerente*, de Off. Ordinarij, & Suarez de legib. lib. 4. cap. 10. & Stephanus Bauny in Theologia morali tract. 8. de Episcopis quæst. 6. qui omnes illos terminos latè explicat, & qualis sit vsus illorum quoad obligationem, demonstrat. Sed vt paucis præmissa restringam dico, quod pascere, & pasci, totum jus Episcopale complectitur : pascere jus jurisdictionis, & legem jurisdictionis; pasci legem Synodalem, seu debitum stipendium recipere, & ita omnia servitia & subsidia temporalia, quæ debentur Episcopis ratione sui muneris, dicuntur pertinere ad legem Diœcesanam. Nomine autem Ordinariorum, de quibus sæpiùs erit sermo, non intelligimus servos aut primos aliorum nempè vicariorum, aut milites gregarios, & manipulares : vel improbos litigatores, & scurras, Gallicè *Chicaneurs*, quos omnes antiquitus hoc nomine veteres appellabant : aut etiam certæ ecclesiæ Canonicos, sicut ecclesiæ majoris Mediolanensis communiter ordinarij di-

cuntur cap. *Accedentes*, de præscript. vel denique collatores legitimos alicujus beneficij.c. *si soli* de concess.præbendæ apud Bonifacium; sed intelligimus illum qui jurisdictione propria ac solemni præditus est, vt optimè notat Francisc.Meinardus Frisius in cap.16.de offic. judic.ordin. Porrò hujusmodi Ordinarij in jure canonico non tantum sunt Episcopi, & Archiepiscopi, sed etiam Abbates sæculares exempti, Archiepiscopi dum visitant Suffraganeos, & denique Legati Apostolici, seu Nuncij extraordinariè ordinati qui omnes in privilegio exemptionis vocantur ordinarij. Sic Henriquez cum cæteris quos citat lib.7.de Indulg.cap.25.

Videntur autem summi Pontifices nomen ordinarij Iudicis à Cæsaribus mutuò sumpsisse: nam jure Cæsares præsides aliique Provinciæ rectores ordinarij Iudices cæperunt appellari, vt in l.omnes.32.cod. de Episc.& Clericis. Impp. aiunt: *Apud suos iudices & ordinarios idest Prouinciarum rectores*, ita quoque Synesius Epistol.144. *ordinarium Magistratum* Provinciæ rectorem nominat. dixi nominatim jure Cæsareo; nam jure Civili, quod obtinuit ante tempora Cæsarum, nullos judices aut magistratus legitimus Ordinarios. Sed judicia dumtaxat ordinaria sic dicta ab ordine judiciorum tunc vsitato.

PROPOSITIO I.

POtestas Iurisdictionis quæ in Episcopis residet, non est immediatè à Deo, sed à Papa.

Probatur, 1. quia debet corpus misticum corpori naturali conformari: sed corpus naturale hoc habet, vt omnia illius membra ab vno influxum recipiant, scilicet à corde; ergo & corpus mysticum id habet, vt omnia membra à Summo Pontifice influxum accipiant: Ergo & Episcopos illum influxum à Papa recipere necesse est.

2. Potestas jurisdictionis non conceditur, nisi per claves Ecclesiæ, sed illas claves Christus non concessit nisi Petro, Matth.16. *Tibi dabo claues regni cœlorum*, super quo Glossa dicit, quod *Christus solùm vnum Vicarium, & vnum caput vult esse in Ecclesia, ad quod diuersa membra recurrerent, si fortè ab inuicem dissentirent.* Ergo potestatem jurisdictionis nonnisi Petro immediatè commisit, & per Petrum, aut ejus successorem Episcopis.

3. Quia si Episcoporum jurisdictio non acciperetur à Papa, non posset illam ab ijsdem auferre; cùm nemo possit auferre jurisdictionem, quam non dedit, quæque est à Deo immediatè; neque posset Episcopos ab Episcopatu deponere: sed hoc potest facere, ex sacris Canonibus; & de facto facit, vt innumeris exemplis manifestum est: ergo suam jurisdictionem Episcopi à Papa recipiunt.

4. In illo residet immediatè potestas jurisdictionis spiritualium & temporalium Ecclesiæ, cujus authoritate fit Episcoporum electio, & confirmatio; sed authoritate Papę Episcoporum fit electio, & confirmatio, vnde eis dicitur à Papa, *Damus vobis authoritatem administrandi in spiritualibus & temporalibus*: Ergo talis potestas in Papa dumtaxat immediatè residet: ergo etiam potestas jurisdictionis quæ est in Episcopis, est derivata, & non immediata; derivata enim est in eis à Christo mediate Papa. Quod ea ratione explicatur: *sicut enim rivuli se habent ad fontem, radij ad Solem, & rami*

rami ad arborem; sic se habet potestas Episcoporum ad Papæ potestatem. Nam vt in Concil. Ephesino dicitur, quomodo multi radij Solis sunt lumen vnum, rami arboris multi, sunt robur vnum, & sicut de fonte vno plurimi rivuli defluunt, vnitas tamen seruatur in origine: sic ecclesia vna est, quæ in multitudinem latius miræ fœcunditatis extenditur, & Episcopatus est vnus, cuius à singulis pars in solidum tenetur. Constat autem quod aqua rivulorum non est aqua fontis immediatè derivata, ergo potestas jurisdictionis non est immediatè à Christo vt fonte; derivatur tamen in eis mediante Papa; quod adhuc authoritate Cyrilli Patriarchæ Alexandrini confirmatur, qui in lib. Thesaur. sic loquitur. *Sicut Christus accepit à Patre Ducatum & Sceptrum Ecclesiæ gentium ex Israel egrediens super omnem Principatū & potestatem, & super omne quodcunque, vt & genua quæcumque curventur: sic Petro, & eius successoribus plenissimam concessit potestatem, & nulli alii quam Petro quod summum est, & plenum, soli sibi commisit totum.* Quæ verba non possunt aliter intelligi, nisi de plenissima illa potestate jurisdictionis in vniuersam ecclesiam soli cōcessam Petro, & mediante ipso, Episcopis. Confirmatur iterum ex eo, quod eadem potestas quæ erat in Petro ad pascendam & regēdam ecclesiam & omnia ipsius mēbra, est in Pontifice Romano: sed potestas quæ erat in Petro est eadem, quæ erat in Christo; ergo potestas ad pascendam & regendam ecclesiam, quæ erat in Christo, est in Pontifice Romano: sed cum Christus ecclesiam personaliter regeret, nullus dicere poterat, quod quis fidelium potestate & jurisdictione aliqua, nisi ab ipso accepta polleret: sic nec in præsenti potest quis se jactare aliqua jurisdictione pollere; nisi à Pontifice accepta; quod manifestum habetur ex verbis Christi dum asserit suam ecclesiam, futuram esse vnum ovile, vno pastore, & vnum regnum vno rege pollens: facit etiam ad hanc veritatem illud Cypriani asserentis *Episcopatum vnum esse, à quo cæteri Episcopi partem accipiunt*, quæ omnia vera esse non possent, si Iurisdictionem spiritualem immediatè & non mediante Papa, Episcopi acciperent.

Hoc ipsum diffinivit Vigilius in Epistola ad Eleucherium, cap. vlt. cujus diffinitio inserta est in 2. q. 6. cap. *Qui se scit*, his verbis, *Ipsa namque ecclesia quæ prima est, ita reliquis ecclesiis vices suas reddidit, vt in partem sint vocata sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis* Quibus verbis constat, quod ecclesia Romana est prima, ac ex cōsequenti Papa primus Episcopus, qui vices suæ jurisdictionis ita alijs Episcopis & ecclesijs concedit, vt tamen plenitudinem illius potestatis eis non impartiatur, sed sibi soli reservet. Et confirmatur: nam si Papa ad illos terminos, qui sibi placuerint, redigit, vel contrahit, tam quoad locum, quam quoad peccata, Episcoporum jurisdictionem; ab eodem procul dubio illorum jurisdictio derivatur, & pendet: verum est prius; nam illis certum populum, seu Diœcesim determinatam tribuit, extra quam eorum jurisdictio non extenditur, cùm non sit ijs integrum salvo jure conscientiæ jus alienis dicere, & eorum peccata dimittere, ex diffinitione Vrbani II. cap. *Placuit*, distinct. 6. de Pœni. his verbis, *Placuit vt nulli deinceps sacerdotum liceat quemlibet alteri sacerdotis commissum ad Pœnitentiam suscipere sine eius consensu.* Accedit huic diffinitioni altera Alexandri III. cap. *Quod autem*, de Pœnit. his verbis, *Cùm à suo nō iudice ligari nullus valeat, vel absolui,*

remissiones illis dumtaxat prodesse, quibus vt prosint proprij iudices indulserunt. Verum est ergo, horum duorum Pontificum testimonio, non posse Episcopos extra Diœcesim jurisdictionem vllam in non subditum exercere, proindéque limitatam esse quoad locum: vt etiam tenent omnes Catholici Doctores. Est etiam diffinita quoad posterius, videlicet peccata; cùm in ea quæ sibi Papa reseruauit, jus nullum habeant, vt habetur in Trid. sess. 14. cap. 1. & 7. Quod si Episcopi immediatè à Deo jurisdictionem acciperent, nulla posset assignari ratio inæqualitatis inter Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, & Episcopos. Nulla, qua Papa posset Episcoporum jurisdictionem minuere, vel annullare: nulla ratio denique assignari posset qua Papa sibi casus reseruare valeret, ac proinde sequeretur posse Episcopum in sua diœcesi quidquid Papa in vniuersa ecclesia potest, sic posse determinare articulos fidei, leges vniuersales, etiam legibus Pontificis contrarias condere: censuras & pœnas, ac etiam irregularitates infligere: consecrare Episcopos, ipsósque ad suam diœcesim regendam in coadjutores admittere: à reseruatis per Papam absoluere, dispensare in impedimentis matrimonij, & in omnibus votis: indulgentias plenarias concedere, & multa alia facere, quæ nemo sanæ mentis existimabit posse facere Episcopum.

Probatur quintò nostræ propositionis veritas. Quoniam Episcopus præcisè vt consecratus, absque vllo dubio est verè Episcopus, quia verum characterem realem per consecrationem accepit; attamen caret jurisdictione in populum; quia Diœcesi non est applicatus; erectio autem Diœcesis; sicut & ad illam applicatio, est à Papa ergo & jurisdictio quam per Diœcesis possessionem Episcopus obtinet, est immediatè à Papa. Quod autem erectio Diœcesis & applicatio ad illam, sit à Papa euidentissimum est ex continuo illius erectionis & applicationis in ecclesia vsu, per Papam factæ. Nec obstat 1. si quis dixerit, natura conjunctum existere Episcopalem characterem cum jurisdictione, ac proinde cùm character sit immediatè à Deo, sic similiter jurisdictio, quoniam hoc falsum est: Apostoli enim charactere insigniti, subditis, qui necessarij sunt ad jurisdictionem possidendam, sicut etiam Episcopi, vacantes, ignoti, & vagantes carebant, de quibus in Concil. Antioch. I. can. 16. Rauennate II. rub. 24. & Concil. in Vernis can. 13. ac etiam hisce temporibus vacantes videmus: ex quo videre est, jurisdictionem à charactere esse separatam.

Non obstat 2. quod dicitur distinct. 21. cap. *In nouo Testamento*, quod *cæteri Apostoli cum eodem Petro pari consortio honorem & potestatem acceperunt.* Nam hic textus intelligitur de potestate Ordinis, quæ eadem est in Petro & successoribus, ac in cæteris Apostolis & Episcopis, major aliquando in Episcopis & simplicibus Sacerdotibus, quam in Papa, si eligatur nondum Episcopus, aut nondum Sacerdos, ac propterea non obest quod Episcopi successores Apostolorum nuncupentur; nam illis in potestate ordinis, nec non etiam quemadmodum Episcopi alijs prædecessoribus Episcopis succedunt; non autem in Apostolatu, aut in alijs, quæ speciali prærogatiua à Christo Apostoli receperunt.

Non obstat tertiò, quod Episcoporum jurisdictio sit ordinaria, ac propterea immediatè à Deo, quæ ideo ab eisdem auferri non potest. Nam omnis potestas non est, à Deo

à Deo, vt est manifestum; nec similis est potestas Ordinis, cum potestate jurisdictionis: illa enim est immediatè à Deo & ordinaria per respectum ad sacramenta, licet non ad omnia: nec ab Episcopo per Papam auferri potest: at verò hæc quæ mediatè Papa est à Deo & ordinaria, & ab eis per Papam auferri potest, vt superiùs dictũ est. Atque hanc sententiam verissimum sustinent Caietanus tomo Opusculor. tract. 1. De authoritate Papæ, & Concil. Bellarm. lib. 4. de Pontif. cap. 24. Sylvest. verb. *Papa*, quæst. 1. D. Thomas in 4. distinct. 19. qu. 1. art. 3. Nauarr. in Manuali cap. 27. nu. 236. Suarez de Sacram. disput. 25. qu. 1. Doctores Parisienses cum Couarru. Gigas, Henriqu. Valent. Camill. Bonel. Azor. Layman. à Barbosa lib. 1. cap. 8. Iur. eccles. num. 19. & alij. Quam sententiam sibi quis facilè suadebit si consideret differentiam maximam: imò & contrarietatem reperiri inter ecclesiam Christi & ciuile dominium seu Rempublicam: nam hæc supponitur esse; & deinde leges quibus gubernetur præscribit; ac proindè libera est, & in ea tota jurisdictio radicaliter & originaliter remanet quam suis magistratibus communicando, ab ea tamen non se spoliat. At verò ecclesia non seipsam fecit; nec leges quibus regitur, sibi præscripsit; sed Christus ipsius princeps leges & præcepta, quibus gubernaretur instituit, & postea ipsam nascentem seruam, sine libertate, potestate, aut jurisdictione congregauit. Quod Christus in Euangelio ex semine, rete, & ædificio, & multis alijs significare voluit. Præcipuum autem illis ecclesiæ fundamentum Petrum posuit dicendo *Tu es Petrus & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam*: sicut autem Christus dum viueret monarchicè illam rexit; sic Petro & successoribus illam eo modo, cùm ex hoc sæculo abscessit, regendam commisit, eis concedendo plenam & totalem in Ecclesiam jurisdictionem, cùm Petro dixit: *tibi dabo claues regni cœlorũ*, & consequenter, potestatem introducendi & excludendi ab Ecclesia, & aliis verbis *pasce oues meas* ouis enim est animal quod seipsum regere est incapax, & quia clauigeri & pastoris officia sunt perpetua, non solum Petro; sed etiam successoribus, videlicet Pontificibus Romanis per hæc verba cõceduntur; & sic eam eo modo regunt quo Christus & Petrus, habentes omnem jurisdictionem quam cæteris communicant: nec apparet vlla ratio cur gubernandi modus Petri & Pontificum Romanorum à modo gubernandi Christi in hoc differre, diuersúsque esse debeat.

Supersunt adhuc non minimè difficultates soluendæ, prima cur Episcopi quibus iure diuino à subditis obedientia debetur, non habeant immediatè à Deo potestatẽ jurisdictionis, sed ab homine, scilicet à Papa: cùm videatur euidenter sequi, illum cui iure diuino absque medio obsequiũ præstatur, suam potestatem à Deo immediatè possidere, alioquin videtur illa obedientia iure humano potiùs prę̃stãda, quàm diuino.

Respondetur, illud aduerbium, *Immediatè* duobus modis posse accipi; 1. quòd Episcopi, cæterique Superiores, habent immediatè à Deo facultatem suis subditis præcipiendi, videlicet, quòd præceptum parendi superioribus sit immediatè à Deo: & hoc verum est, nec vllus vsquam negauit; haud enim esset Superior, nisi facultate præcipiendi polleret, nec subditus quis esset, si obedientiæ præstãdæ non teneretur. Ac sic Deus in Sacris Literis præcipit, & ratio naturalis docet, vt omnis

ſubditus Superiori pateat.

Secundo modo poteſt ſumi illud aduerbium *Immediatè*, hoc ſcilicet modo, quòd Epiſcopi, cæterique Superiores hunc populum, vel illum ſibi ſubditum à Deo immediatè habeant, vt, verbi gratia, Epiſcopi Lemonicenſes, Cadurcenſes, Tholoſates, &c. habeant hunc populum Lemonicenſem, Cadurcenſem, Tholoſatem, &c. Et ſic falſum eſt, illos Epiſcopos hos populos à Deo immediatè poſſidere; Et certè, ſi quis ab illis percontaretur, à quo hos populos ſibi ſubditos habeant; Reſponderent, non à Deo immediatè, ſed ab humano medio, juriſdictione in illos potiri, non ſecus ac Reges, & alij ſupremo imperio pollentes, qui non à Deo immediatè, vt Saül, & David, ſed ab humano medio, videlicet, vel ab electione, vel à ſucceſſione, aut donatione, aut bello ſuos Principatus obtinent: & per hæc patet reſponſio ad difficultatem: non enim ex eo quòd ſubditi teneantur ipſis obedire, immediatè à Deo juriſdictionis poteſtatem habent: ſed tantùm quod præceptum ſibi parendi in ſubditis ſit immediatè à Deo, ſicut in filiis parendi Patri.

Obiicies, quòd ex dictis in hac ſolutione ſequitur, Pontificem Romanum non habere etiam ſuam juriſdictionem immediatè à Deo, cùm ſuum principatum non habeat immediatè ab illo, ſed ab electione.

Antequam huic difficultati ſatisfiat, pauca de electione Pontificis in primis ponenda. Primus modus eligendi fuit per Papæ morientis diſpoſitionem: illo enim vſus eſt Petrus deſignando Clementem ſucceſſorem; attamen hunc Linus & Cletus præceſſerunt: nec hæc forma eligendi etiam à primo Concilio Romano, anno 499. poſt longos annos probata, obſeruata fuit: nam cùm Cœleſtinus III. moriens referente Rogero Houedeno pag. 1. Annal. Ioannem Cardinalem Sancti Marci nominaſſet, nihilominus Cardinales elegerunt Lotarium Cardinalem, tituli Sanctorum Sergij & Bacchi, Innocentium III. annorum 37.

Secundus qui hunc ſequutus eſt modus, fuit calculis & ſuffragiis, ac populi conſenſu & approbatione, cœpítque ab Anacleto Græco vſque ad Fœlicem IV. excluſiuè: teſtatque Cyprianus lib. 4. Epiſt. 2. ad Antoniam. Cornelij electionem hac forma factam anno 152 menſe Aprili.

Verùm, cùm hæc eligendi forma occaſionem Schiſmati præbuiſſet, & ex illa, prætextu ſedandorum tumultuum, Imperatores Pontificem nominandi, per iniuriam annis 140. ſibi jus arrogaſſent, ita vt Clerus violentiam patiens, conſenſum præbere cogeretur, poſteà tamen in concilio Lateran. ſub Alexandro III. 1179. celebrato totum jus Pontificem Romanum eligendi Cardinalibus; reliquo Clero, Imperatore, & Populo excluſis, conceſſum eſt; & ſtatutum, vt duæ tertiæ partes Cardinalium ad Pontificis electionem neceſſariò conuenirent, aliàs quis non aſſumeretur ad Papatus officium, niſi maior interueniret concordia. Et hac forma electionis primus inauguratus fuit Lucius III. 4. Kalend. Septembris 1181. quâ forma nulla melior (vt ratio & experientia docuerunt) fuitque confirmata à Concilio Lugdunenſi, & à variis Pontificibus, inter quos Gregorius XV. die 15. Nouembris anno 1621. conſtitutionem edidit, cui initium eſt, *Æterni Patris Filius*, qua modum hujuſmodi electioni præſcripſit.

His de Pontificis electione prænotatis, Objectioni reſpondetur, dicendo, quòd Papa

Papa imperat omnibus Christianis, non solùm eo titulo vniuersali quo Deus præcepit, vt obsequium præpositis exhibeatur: sed etiam illo, quo Deus Christianos omnes illi immediatè subjectos dedit: & quamvis electione Cardinalium inauguretur, non tamen ab eisdem potestatem accipit, sed immediatè à Deo, qui Petro & in ipsius persona successoribus dixit, *Pasce oues meas*: quod hac euidenti ratione à Cardinali Bellarmino in responsione, de qua alibi locuti sumus, probatur. Nam Papa, vt inferiùs probabitur, à suo Apostolico Principatu nullam Prouinciam, Vrbem, aut Christianum, siue in collegio Cardinalium; siue in Concilio generali præsideat, alienare nec quempiam è Christianis à sua jurisdictione adimere potest; idque ita verum est, vt nullatenus fieri possit; quod ipse sit verus Papa, quin sit omnium Christianorum supremus Pastor. Quod manifestè indicat, potestatem ipsius esse immediatè à Deo; alioquin si à Deo mediante aliquo illam acciperet, posset ab illo medio arctari: at verò ab aliis Superioribus, tam Laicis, quàm Ecclesiasticis, Ciuitates & Prouinciæ, & alia hujusmodi ad illorum statum spectantia auferri possunt: & ita potestate priuari, qua pollebant: quoniam illorum titulus, in cujus vi ea possident, humanus est, non diuinus.

Quod autem in objectione pro ratione affertur, videlicet principatum Pontificis esse immediatè ab electione, non à Deo: Respondetur falsum esse, nam principatus Papæ est à Deo immediatè; sicut & jurisdictio. Electio autem est conditio sine qua non, quemadmodum approximatio ad ignem, à quo immediatè stupa comburitur, non autem ab approximatione. Ex quibus omnibus patet, Pontificem Romanum suam jurisdictionem (quam Papa proximè citandus vocat Ecclesiæ Romanæ priuilegium) immediatè à Deo possidere; non autem Episcopos cæterosque Prælatos, sed immediatè à Papa, qui omnium illorum supremus est Pastor, suaque in illos omnes jurisdictio extenditur, vt optimè probat Nicolaus II. distinct. 22. cap. *Omnes siue Patriarchij*, qui hujusmodi jurisdictionem à Papa auferre conantes, stupendo & admodum formidando fulmine percutit, his verbis, *Vnde non dubium, quia quisquis cuilibet Ecclesiæ ius suum detrahit, injustitiam facit: Qui autem Romanæ Ecclesiæ priuilegium ab ipso summo capite traditum auferre conatur, hic proculdubio in hæresim labitur: & cum ille vocetur injustus, hic est proculdubio dicendus hæreticus, fidem quippe violat, qui aduersus illam agit, quæ mater est fidei: & ille contumax inuenitur, qui eam cunctis Ecclesiis prætulisse cognoscitur: vnde & ipse Sanctus Ambrosius, se in omnibus sequi magistram sanctam Romanam profitetur Ecclesiam.* Instabis ex eo sequi Pontificem non posse propter hæresim deponi. Nec etiam Papatui posse renunciare, cum immediatè à Deo jurisdictionem accipiat, quam ab ipso nemo potest eripere: nec ipse à seipso, quod est contra Ecclesiæ vniuersalis dogmata, & praxim: sed respondetur Pontificem statim atque in hæresim labitur (si in eam labi potest quod multi negant) jure Diuino Pontificatu priuari; sed Ecclesiæ sententia posteà judicari & declarari, eum ob crimen hæresis pontificià dignitate cecidisse, vt docent Suarez & alij de fide disput. 10. sect. 6. nu. 6. ac simil. Pontificem renunciantem Pontificatui abdicando à se potestatem jurisdictionis per motum voluntatis sufficienter

expressum c.1. de renunc.in 6.suprema potestate destitui, vt post quamplurimos Doctores tenet & Bonac. de legit.elect.q.1.p.1.propos.vnic. num.20. non à collegio Cardinalium, licet hæc renunciatio illi constare debeat;sed à Deo,cui hæc renunciatio est facienda, & non hominibus, cum non sint illi superiores, vt multi canonistæ tenent à Barbosa lib.1.iur. Ecclesiast.cap.2.n.213. inter quos concludit Archidiac.dicto c.1 de renunc.ad finem *quod sicut Papatus erectio soli Deo reseruata est, iuxta cap.vlt.79. distinct. ita etiam resignatio soli Deo facta videtur*, & ita colligitur ex forma renunciationis, qua Cœlestinus V. renunciauit, quam ponit Cardill. in suis annalib.li.4. anno 1294. his verbis:*Ego Cœlestinus Papa V. motus ex legitimis causis,id est,causa humilitatis, & melioris vitæ, & conscientiæ illæsæ,debilitate corporis, defectu scientiæ,ex malignitate populi, & infirmitate personæ, & vt præteritæ consolationis vitæ possim reparare quietem sponte ac liberè cedo Papatui & expresiè renuntio loco & dignitati, oneri & honori, dans plenam & liberam facultatem sacro cœtui Cardinalium eligendi & prouidendi dumtaxat canonicè vniuersali Ecclesiæ de pastore*: & sic soluta manet instantia, non enim à quoquam,neque à seipso aufertur jurisdictio suprema, sed à Deo.

Secunda difficultas sequenti argumento innititur:eodem modo nunc instituuntur Episcopi, sicut tempore Christi in Episcopo Apostoli instituti fuerunt; institutio autem illorum fuit à Christo immediatè,& non mediante Petro; quæcumque alligaueritis super terram, ergo & nunc instituuntur ab eodem Christo immediatè,& non mediante Papa. Respondetur Apostolos juxta ordinem à Christo positū, non ab eodē Christo;sed à Petro instituendos fuisse, sicut de facto institutos tenent multi doctores Catholici; licet aliqui alij existiment hanc institutionem à Christo fuisse factam; addunt tamen quod Christus id faciendo, præuenit officium Petri per semetipsum agendo hac dumtaxat vice, quod spectabat ad Petrum, & Apostolis eam potestatem conferendo quam à Petro accipere debebant:Quemadmodum Deus antiquitus operatus est, dū de spiritu Mosis sumpsit,eumque 70.Iudicibus dispersit: ac propterea hæc institutio fuit eadem,ac si facta fuisset à Petro,& sic instituti totam iurisdictionem ab eo mendicassent, vnde subditi Petro in illius exercitio,Quoad loca & modum illam exercendi, perpetuò manserunt. Quod si non legatur Petrum eos correxisse; non fuit ex potestatis defectu erga illos, sed quia debitè illam exercentes correctione minimè indigebant. Confirmatur tota hæc responsio ex cap.7. distinct. 9 quod hic inserere judicaui. *Ita Dominus noster Iesus Christus humani generis Saluator instituit,vt veritas, quæ legis, & Prophetarum præconio continebatur per Apostolicam tubam in salutem vniuersitatis exiret, sicut scriptum est in omnem terram exiuit sonus eorum &c.sed huius muneris sacramentum ita dominus ad omnium Apostolorum officiū pertinere voluit, vt in beatissimo Petro Apostolorū summo principaliter collocaret: vt ab ipso quasi quodā capite dona sua velut in corpus omne diffundere,vt exortem se ministerii intelligeret esse diuini, qui ausus fuisset à Petri soliditate recedere. Hunc enim in consortium indiuiduæ vnitatis assumptum id quod ipse erat voluit nominari dicendo,Tu es Petrus &,super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, &c.*

Tertiam difficultatem sequens argmentum

tum

tum aperiet. Si solus Papa iure diuino iurisdictione polleret, non verò Episcopi, posset abstinere ab Episcoporum creatione, & solus ipse subsistere: non potest autē sic abstinere quia hæc esset contra ordinationem diuinam; dicendum est ergo quod nō solum Papa iure diuino habet Iurisdictionem: sed etiam Episcopi illam eodē modo recipiunt. Respondetur diuina ordinatione constitutum esse, ne in Ecclesia sunt multi Episcopi, Papæ coadiutores, quos ipsi in eadem conseruare tenetur; verùm differt quippiam esse de iure diuino, & esse ordinatum à Deo; seu esse de ordinatione diuina. Nā quæ de iure diuino instituta sunt, perpetua sunt, & ab illo solo pendēt omni tempore, tum in genere, tum in particulari: sic de iure diuino est baptismus, & alia sacramenta in quibus singulariter in qualibet persona particulari Deus immediatè operatur. Sic est immediatè à Deo Pontifex Romanus; quia eo moriente claues non remanent in Ecclesia: nam ei datæ nō sunt, quas creato, seu electo Papa, statim confert Deus sine vllo medio. Sed aliter ratiocinādum est in his quæ sunt de ordinatione diuina quæ generaliter seu vniuersaliter à Deo ordinantur; at verò particularia hominum dispositioni quoad executionem, relinquuntur: sic Paulus pronunciat Principes & potestates à Deo ordinatas esse; id est à Deo procedere præceptum generale, quod sint Principes & potestates; nihilominus tamen quilibet illorum in particulari legibus ciuilib. creatur & instituitur. Eodem planè modo Episcopi diuina ordinatione instituti sunt, vt Paulus testatur, dū dicit quod posuit illos Spiritus sanctus regere Ecclesiam Dei, non tamen de iure diuino vnde Papa ordinem vniuersalem faciendi Episcopos abolere minimè potest; quoniam ille ordo à Deo est; potest tamen in particulari deponere quemlibet Episcopum, cùm ipsius institutio non sit, nisi de iure canonico. Quod autē hoc ita sit; constat apertè ex eo, quod sicut Episcopi sunt ordinatione diuina, sic & ministri: nullus autem Episcopus dicet illos esse de iure diuino; cum quotidie eos à ministeriis amoueāt, quod facere nequaquā possent. Quarta difficultas sequenti ratione exponitur si Episcopi non essent immediatè à Deo, seu de iure diuino, non essent ordinarij sed delegati: sunt autem ordinarij iuxtà omnes Canones & Doctores: sunt igitur de iure diuino: huic difficultati responsio in promptu fiet, si diuidamus jurisdictionē in fundamentalem & deriuatam; deriuatā in delegatam & ordinariam, & si cōsideremus, quod in statibus ciuilibus jurisdictio fundamentalis est in principe: deriuata autem in omnibus magistratibus, & quod ordinarij non differunt à delegatis ex eo, quod à diuersis iurisdictionem accipiant, cum omnes emanent æqualiter ab eadem suprema principis jurisdictione: sed in hoc consistit differētia, quod ordinarij lege perpetua & cum successione, deriuent: at verò delegati emanant cum singulari potestate per respectum ad personas, vel per respectum ad casus. Dicimus ergo respondendo difficultati, Episcopos esse verè ordinarios, licet suam iurisdictionem à Papa accipiant; quoniam lege Papali instituuntur, vt dignitas perpetuæ successionis in Ecclesia.

Quintam difficultatem faciunt duo testimonia scripturæ, quibus videtur quod Christus dat auctoritatē Ecclesiæ, & consequēter Episc. vt quando dicitur quod est *columna veritatis. & qui nō audierit Ecclesiā sit tibi velut Ethnicus &c.* sed responsio est quod intelligēda sūt per respectū ad caput

videlicet, Papam in eam influentem: atque hæc est ratio, ob quam Ecclesia errare non potest; & cur separatus à Papa, segregatus est ab Ecclesia.

Nec instabis dicendo quod si nullus Episcopus habet auctoritatem à Christo, sed à Papa, ab eodem Christo eam Concilium generale habere non poterit: nam respondebitur hanc consequentiam non esse absurdam si consideretur Concilium separatum à Papa in illud influente: vnde sine dubio sic separatum potest errare; ejusque decreta non confirmata à Papa nullam veritatem quoad fidem & mores stabilire possunt; non enim auctoritas Concilij ab Episcoporum auctoritate procedit, cum sicut vnus illorum possit errare, sic singuli: nec etiam ob multitudinem Episcoporum, dicitur Generale, cum per sæpe in eis non intersit quadragesima pars Episcoporum; sed à Papa vniuersaliter conuocante & declarante Concilium generale; quod ita verum est vt si cum Papa in Concil. sic conuocato concurrat 50. aut minoris numeri Episcopi ad declarandum fidei articulum, sic declaratus sit veræ fidei articulus, vt factum fuit sub Paulo III. in Trident. in quo aliqui articuli de fide fuerunt declarati cum numero Quinquagenario; & hanc veritatem ostendit Conciliorum praxis, qua videmus Pontificem præsentem in determinatione decretorum fidei sic pronunciare *sacro approbante Concilio.* Quod si Concilium se asserat à Spiritu sancto congregatum, hoc intelligendum est mediante Papa influente; nam illo non influente potest errare; & sic non erit à Spiritu sancto congregatum. Dicamus ergo, finem huic prolixæ propositioni ponendo tum ex auctoritatibus positis, tum ex rationibus adductis, tum denique ex solutione argumentorum, & difficultatum constare Episcopos non recipere suam Potestatem, seu jurisdictionem immediatè à Deo, seu à Christo, sed ab eo mediante Papa: illosque Episcopos non probè sentire de potestate sedis Apostolicæ qui in suis literis patentibus, omissa dictione *sedis Apostolicæ gratia* & sola dictione se *gratia Dei* institutos profitentur, nam vtraque ex debito ponenda esset, vt ponere solent de illa sede bene sentientes.

PROPOSITIO II.

POtest Papa eximere personas Sæculares & Regulares ab Episcoporum iurisdictione, ita vt non teneantur illis parere: qui tamen neminem à sua iurisdictione eximere valet.

In exemptione tria consideranda sunt: Primum ipsum Papam eximentem; Secundum, personas exemptas: Tertium, ipsam exemptionem. Ex horum quolibet manifestum est, quòd Papa in Ecclesia exemptionem quam vult, facere potest: est enim ipse Filij Dei Vicarius. Et sicut quod Deus mediantibus creaturis, tanquam causis secundis, fipso totum immediatè facere potest; sic Papa vices ipsius gerens, quantum ad potestatem iurisdictionis, de qua hic agitur, fideles quos mediantibus Episcopis, & aliis Ministris regit, & moderatur, seipso regere potest immediatè: quòd si non omnes immediatè gubernet, non est potestatis, & virtutis defectu, cùm Episcopi, & alij Ministri, illos non regant, nisi ex virtutis, bonitatis & clementiæ ipsius communicatione: vt probatum fuit.

2. Patet

2. Patet propoſitio ex parte ipſorum Exemptorum, ſic enim debet eſſe, vt ait Dionyſius in Eccleſiaſtica Hierarchia, ſicut eſt in Hierarchia cœleſti, ſed in hac ſic eſt, quòd Angeli de Suprema Hierarchia exempti ſunt: quia non recipiunt diuinas illuminationes, Angelis aliis mediantibus, ſed immediatè per ſeipſos, & per eos ad omnes inferiores deriuantur: ſic in Eccleſiaſtica Hierarchia aliqui debent eſſe exempti, immediatè recipientes illuminationem, & correctionem à Summo Pontifice, & per ſeipſos aliis inferioribus eas communicantes.

3. Denique conſtat ex parte ipſius exemptionis, cùm enim Papa ſit Caput totius Eccleſiæ, nō debet ipſe priuari operatione Hierarchiæ, quæ eſt viſitatio, & correctio, vt ipſe aliquos immediatè ſupponat ſuæ viſitationi, & correctioni quæ munera exemptio propriè ſonat; nam ſubtrahi à viſitatione & correctione Epiſcoporum, & ſupponi immediatè viſitationi & correctioni Summi Pontificis eſt propriè eximere; quia ipſe ſolus exemptionē facere poteſt, vt tradit Gloſſa cap. *frater* 16. q. 1. & verſ. *exemptũ* C. *cũ inferior* de maior & obed. verſ. *Reſeruata* poſt principiũ cap. *quod trãslatione* de offic. Legat. & c. 10. de priuil. in 6. ſic tenēt Mandoſ. deſignat, *prie eſt Apoſtolica ſedis* & Anch. cōſ. 132. n. 5. gratiæ tit. Exēptiones, verſu *Eximere pro-*

Nec dicendum, id poſſe Pontificem, ſed non expedire: Nam valde expedit illum poteſtate illa concedendi priuilegium exemptionis. 1. Vt ordo in Eccleſia Dei perfectus ſit, qui talis non eſſet, ſi omnes Chriſtiani mediantibus Epiſcopis, & Miniſtris Eccleſiæ ordinariis gubernarentur, ſicut nec in corpore naturali, ſi omnia membra æqualiter à capite diſtarent.

2. Quia Expedit, quòd Papa habeat ſpecialem curam de ſpecialibus & præcipuis Eccleſiæ membris, cura autem illorum per immediatam actionem, habetur, quæ exemptione comparatur: ergo expedit, quòd eximat aliqua præcipua Eccleſiæ membra, & quæcumque voluerit, vt de illis ſpecialem curam gerat.

3. Quoniam vt optimè pronunciat Magnus ille Auguſtinus, Eccleſia per incrementa temporum maiori vaſa eſt poteſtate in correctione delinquentium, & in promotione & quiete bonorum, vſa maiori libertate: erat namque in primis naſcentis Eccleſiæ temporibus tanta Epiſcoporum paupertas, & indulgentia, vt in fame, ſiti frigore, & nuditate ſuos ſubditos viſi arent, vt docet Apoſtolus 2. Cor. 12. ſic ſcribens. *Quid enim minus habuiſtis præ cæteris Eccleſiis, niſi quòd ego ipſe non grauaui vos: & ecce tertiò paratus ſum venire ad vos, & non ero vobis grauis, quia non quæro quæ veſtra ſunt, ſed vos.* Ab illo autem tempore multi Epiſcopi diuites facti ad ſubditos accedebant cum turba equorum, & famulorum, ipſóſque grauabant, ac etiam in plurimis alijs vexabant; quocirca expediuit, quòd Romana Eccleſia, quæ omnium mater eſt, priuilegio exemptionis circa aliquos vteretur, ſibique illos ſubiiceret. Et ſic in perſona Summi Pontificis Dei Vicarij poteſt illa Prophetia aſſumi Ezech. 34. *Ecce ego ipſe circa Paſtores requiram gregem meum de manu eorum, & ceſſare eos faciam, vt vltra non paſcant gregem meum, nec paſcant amplius Paſtores ſemetipſos; & liberabo gregem meum de ore eorum, & non erit eis vltra in eſcam, dicit Dominus Deus, ecce ego ipſe requiram oues meas, & viſitabo eas, ſicut viſitat Paſtor gregem ſuum.* Et hæc ratio

est vna ex præcipuis, cur Pontifices exemptionem Regularibus concesserunt; si qui enim Episcopi immodestiùs se gessissent erga Abbates, & Monachos, exemptio illis indulgebatur, inuitis etiam, & renitentibus Episcopis, vt testatur Gregorius VII. lib.2. Epist.69. ad Taurinensem Episcopum, his verbis, *An ignoras*, inquit, *quod Sancti Patres plerumque & Religiosa Monasteria de subiectione Episcoporum, & Episcopatus Parochia Metropolitanæ sedis, propter infestationem præsidentium diuiserunt: & perpetua libertate donantes Apostolicæ Sedi, velut principalia capiti suo membra adhærere sanxerunt.*

4. In Ecclesia Christi nascente tanta fuit subditorum paucitas, vt non solùm vnus Episcopus Ciuitatem, imò Prouinciam, & plures visitare poterat, sicut de Paulo constat qui nunc in Græciam, nunc in Hispaniam: posteà in Italiam Christianos, visitaturus pergebat: sed his sæculis multiplicatis Christianis, vix plures Episcopi sufficiunt ad decimam partem illorum visitandam, corrigendam, & instruendam, quocirca Episcopo conquerenti de exemptione, aptè respondetur illud dictum Ietri ad Moysem Exod. 18. *Stulto labore consumeris tu, & populus iste, qui tecum est, & vltra vires est negotium; solus illud non poteris sustinere.* Et sicut consilio Ietri acquiescens Moyses; Summi Pontificis figura, minora seniorib. Israël cōmittere, maiora suo iudicio reseruare, expedire iudicauit, ac opere compleuit. Sic similiter facit Pontifex Ordinariorum, nimis oneratorum curam gerens, maiores personas ab eorumdem potestate subtrahendo, & easdem suæ iurisdictioni reseruando, alias autem personas Episcopis committendo.

Quod si in vniuersum Pontifex eo iure erga omnes personas vti valet; potissimùm circa personas in Collegiis, & in Monasteriis degentes, expedire iudicandum est, ac priùs circa personas in Collegiis degentes, præcipuè verò Canonico probatur.

Primò, Quia expedit Papæ facere quod Ecclesiæ vniuersali vtile est; sed vtile est Ecclesiæ, Canonicos subtrahi à iurisdictione Episcoporum, & illos immediatè supponi iurisdictioni Sedis Apostolicæ: ergo expedit Papæ illo iure vti erga Canonicos, & alios in collegio viuentes. Maior propositio certa est; minor probatur. Quia ordinatio subditorum sub Episcopo facta est, in commodum & vtilitatem eorumdem quantum ad tria: primum in ordine ad correctionem delinquentium: secundum in ordine ad bonorum promotionem, & eorumdem quietam & pacificam contemplationem: tertium, in ordine ad collegiorum, vel Ecclesiarum tuitionem, & gubernationem. Verùm cùm sæpissimè contingat, illa tria impediri per immediatam Episcoporum iurisdictionem: ideò per Papam, cui cura est de omnibus, congruum est aliqua collegia, & aliquas personas, & canonicos eximi: vt in præmissis quietiùs, & securiùs promoueri valeãt. Nec in hoc præbetur Episcopis occasio conquerendi, si absque eorum culpa tales substrahantur à sua iurisdictione, cùm Papa vtatur iure suo, nec eis iniuriam faciat, sed magnum beneficium eisdem conferat. Quòd si conquerantur, satis probant, se non quæ IESV Christi sunt quærere; sed quæ sua: licet in veritate non sua. Sicut enim dicit Gregorius in illa verba Exodi 11. *Quid æmularis pro me, quis tribuat, vt omnis populus prophetet? Pia*, inquit, *mens pastori qui non propriam gloriam, sed auctorem quærit: ab omnibus vult iuuari quod facit;*

cit: nam fidelis prædicator optat, si fieri valeat, vt veritatem, quam solus loqui non sufficit, ora cunctorum soneent.

Probatur secundò quoad Regulares personas in Monasterijs vitam agentes, ex præmissis rationibus quæ propriè Regularibus adaptantur, & ex sequentibus: quarum prima est, quod tres actus in Ecclesia maximè sunt necessarij, & vtiles reipublicæ: Primus est studium, & lectio diuinorum ad remouendam ignorantiam, quæ multum est periculosa, iuxtà illud Ambrosij, *Grauissimè, & periculosissimè peccas, si ignoras; multa enim sequuntur ex ipsa ignorantia.*

Secundus est exhortatio populorum ad vitiorum manifestationem: sic enim dicit Propheta *Annuntia populo meo scelera eorum, & domui Iacob peccata eorum.* Cùm enim non vitetur malum, nisi cognoscatur: magna vtilitas insurgit in populo fideli, si vitia & peccata eis manifestentur, & explicentur.

Tertius est doctrina Magistrorum ad Sacræ Scripturæ expositionem faciendam: tanta enim est profunditas Sacræ Scripturæ, vt à principio mundi vsque ad finem semper sit necessaria in Ecclesia eius expositio. Vnde Augustinus in illa verba, *Quærite faciem eius semper*, dicit, quòd *in Sacra Scriptura semper Deus quæritur, & semper inuenitur: nam quæritur, vt inueniatur dulcius, & inuenitur, vt quæratur auidiùs.* Ac de his tribus actibus loquitur Apostolus 1. Timoth. 4. dicens, *Esto exemplum Fidelium in verbo, & in conuersatione, & charitate; & dum venio, attende electioni, exhortationi, & doctrinæ.* Vt ergo aliqui in Ecclesia his tribus actibus quietiùs ad populi Christiani vtilitatem instare valeant, congruum est, vt Regulares qui eisdem ex instituto perfectiùs vacare possunt, ab Episcoporum iurisdictione eximantur; sicut de facto exempti sunt, quia specialiter studere debent lectioni diuinorum, populorum exhortationi, & doctrinæ Magistrorum. Quod autem eos actus Regulares exempti operentur manifestum est.

Plures alias exemptionis causas in fauorem Canonicorum, & Regularium à iurisdictione Episcoporum refert Ioannes Lomede de Exemp. c. 1. & Francisc. Meinardus Frisius in suo libello de Offic. Iud. Ordin. Communis & frequentior est oppressio subditorũ, quæ partim in sacris Canonibus partim in historia Ecclesiastica, & Bullis legitur; & ob hanc præcipuè causam concessam fuisse exemptionem Capitulis Lomede asseris, aliæ tamen causæ, ob quas facta est huiusmodi Canonicorũ Exemptio, non deficiunt, quæ proculdubiò leues non sunt. Prima est vt copia accusandi liberius illis fieret, si contingeret Episcopum labi in hæresim. 2. Vt liberior esset Canonicorum consensus, vel dissensus, tam in electionibus dignitatum, quàm in alijs per Episcopum agendis, & alienationibus impediendis Et postea idem auctor descendendo ad aliquas exemptionis Regularium causas, post illam antedictam, communem Canonicis & eisdem Regularibus, ponit sequentes, videlicet: primam, disparem Ordinariorum, & Regularium; professionem, & ignorantiam rituum, & morum Regularium; secundam, Clericorum erga Regulares infensum animum; tertiam, quæ est Canonicis & Regularibus cõmunis, quietem & dilectionem inter dictos Canonicos & Regulares ex vna, ac Episcopos, ex altera partibus seruandam: quartam ad euitandam multorum Superiorum diuersitatem, mandatorum contrarietatem

iurisdictionisque contentionem, è quibus mala prope infinita originem trahunt. Probatque ille auctor omnes illas causas præmemoratas, tum ex sacris Canonibus, tum etiam multis rationibus, & exemplis. Verùm demus ipsas exemptiones honoris gratia dumtaxat aliquibus Ecclesijs, ac etiam Ordinibus concessas fuisse, non tamen ex eo perperam concessas, & nullas existimare debemus: cùm Canonibus, Decretis, & Concilijs prohibitum, & inimicum non sit, imò verò approbatum in Concil.I. Niceno sub Constantino Imperatore celebrato, cui subscripserunt 318. Episcopi qui in eo item conuenerunt, in quo dictum fuit c.6. *Mos antiquus, & honor suus vnicuique Ecclesia seruetur.* Superest autem difficultas num Papa possit eximere aliquem à semetipso? cui satisfiet respondendo nequaquam id posse, 1. quoniam, vt dicunt Abbas, & Ioann. Andreas, non est credendum quod Papa possit aliquem priuilegiare, ne teneatur venire ad eum, vel non possit per eum excommunicari, quia cum ipse teneat locum Dei in terris cap.1. de translat. Prælatorum, non debet aliquem eximere à sua potestate, cum per hoc eximeretur à potestate Dei; vnde contra summam potestatem non valet præscriptio, vt docent Innocent. in cap. *Bona* 2. de postulat. Prælat. & Felin. in cap. *cum non liceat* num. 14. in fine de præscript. probatur 2. quoniam non debent dari in Ecclesia Dei aliqui acephali sicut locustæ sine Rege, & sine capite, vt docet Abbas in cap. per venerabilem nu 9. & 37 tit. qui filij sint legitimi. 3. quia sic negaret se esse caput totius Ecclesiæ, vt optimè concludit Augustin. de Ancona de potest. Ecclesiæ quæst. 7. art. 8. & Antonius Riccuel. de iure personar. extra Ecclesię gremium existentium lib. 9. cap. 2. n. 12. in fine 4. quia non est in manu Pontificis abjiciendi à se claues, ac sibi manus ligandi c. *Innotuit* de elect. & Glossa c. finali de Rescript. in 6. & in cap. fin. de sent. excommun. eod. lib. & innumeri alij doctores præter enumeratos, illius sunt sententiæ.

PROPOSITIO III.

PApa nullam infert iniuriam Ordinarijs, cum subditis illorum priuilegium exemptionis concedit.

Probatur propositio, quoniam qui iure suo vtitur, nulli facit iniuriam; vtitur autem Papa iure suo, vt Rex, cùm similes personis sęcularibus exemptiones largitur. Sic Henriquez lib. 7. de Indulg. c. 12. & plures alij, quos ipse citat post S. Bonauent. in Apolog. pauperum, respons. 4. cap. 4. & D. Thomam in supplemento 3. partis qu. 8. articulo 5. ad primum. Huius autem vltimi, hæc est præcipua ratio, quia præiudicium non fit alicui, nisi subtrahatur quod est in fauorem eius indultum: iurisdictio autem non est commissa alicui homini in fauorem suum, sed in vtilitatem plebis, & honorem Dei, &c. ergo non fit illi iniuria à Pontifice: si potestas iurisdictionis in Regulares ab Ordinarijs subtrahatur. Quod ex eo confirmatur, quia sicut Ordinarijs non fit iniuria, quando Papa grauiores casus sibi reseruat, & Episcopus Curatis, quando similiter id facit, nec Papa Episcopis, nec Episcopus Curatis iniuriam faciũt dum speciali priuilegio cõcedunt licere id, quod aliàs generali decreto Ecclesię vel Diœcesis prohibetur. Sic etiã Põtifex Episcopis iniuriã nõ facit, dum quasdam personas immediatè sibi sub-

subjicit, & illarum causas priuatiuè reseruat suo iudicio, & euocat ab Episcoporum iurisdictione: quibus addo, quod spiritualis jurisdictio Episcoporum diriuatur, & pendet à Pontifice, vt supra probatum est, & constat ex cap. *Qui resistit* .11.q.3. ex Augustino, Serm.6. de verbis Domini desumpto, in quo habentur quæ sequuntur, *Qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit; sed quid si illud iubeat, quod non debeat facere? Hic sane contemne potestatem timendo potestatem; ipsos humanarum legum gradus aduertite : si aliud iusserit curator, nonne faciendum est: tamen si contra Proconsul iubeat, non vtique contemnis potestatem sed eligis maiori seruire, nec tunc debet minor irasci, si maior prælata est: rursus si aliquid iubeat Procõsul, aliud iubeat Imperat. nũquid dubitatur, illo cõtẽpto, illi esse seruiendũ? Ergo si aliud Imperator, aliud Deus, quid iudicatis? Solue tributum: esto mihi in obsequium: rectè, sed non in idolio. In idolio prohibet, tu carcerem, ille gehẽnam minatur.* Sicque Doctores in illud caput sentiunt, & confirmatur 1. quia Si Papa potest eximere aliquem à decimis soluendis, vt constat quod possit cap. *& nobis* de decimis, & ex Glossa ibi, & alijs; ergo similiter illum eximere poterit ab alijs iuribus Episcopis debitis; cum in vtrisque sit par ratio. Confirmatur 2. quoniam Papa illam iurisdictionem, quam probauimus esse suam, & illa iura, concessit eo modo, & conditione Episcopis, quando ipse non reuocauerit. Quòd si maritus vxori viduæ reliquit vsumfructum bonorum quoad castè vixerit; aut tutelam filiorum, si ad secundas nuptias non transierit: ipsa vidua, deficiente ea conditione & modo, amittit in vtroque foro vsumfructum absque alia sententia & declaratione criminis, quia cessat titulus acquirendi, & intentio donantis. Sic etiam Episcopus in exempto omnem potestatem amittit, Pontifice illam reuocante, quia cum ea conditione illi fuerat concessa; & sicut non dicitur Pontifex facere iniuriam Parocho, & Beneficiario non residenti, aut horas non recitanti, si illum priuat fructibus beneficij sibi iure acquisiti; ac sicut Rex etiam populo non facit iniuriam, si eximat Nobiles à tributis, licet ex consequenti grauetur populus, sic Pontifex, dum vtitur iure suo eximendo aliquos ab Ordinarijs; illis nullam facit iniuriam: maximè illis Ordinarijs quibus partitum est territorium Diœcesanum, cum huiusmodi exemptionibus, quibus territorium non dat Pontifex, nisi prout est, & cum eo onere, si ita loquendum sit. Sique ad hanc propositionem probandam rationes deficerent, maxima ratio existeret vsus exemptionis, tum in potestate Ecclesiastica, tum in laica, vel sæculari; & sensus omnium ordinum regni Galliæ in eiusdem vniversalibus Comitijs congregatorum 1614. die 7. Nouembris, vt fertur in Mercurio Gallico tomo quinto, qui tenuerunt Concilium Tridentinum recipere, hac sola de causa, quòd legitimis, & iustis exemptionibus, & priuilegijs vniuscuiusque ordinis, videlicet Ecclesiastici, Regularis, & Laici repugnabat. Quis autem audebit iudiciũ tãtorum virorum Ecclesiasticorum nobiliũ, & sæcularium de injustitia arguere? Quod certè faciendũ esset, si huiusmodi exẽptiones & priuilegia, quorũ conseruatio prælata fuit receptioni Concilij, fuissent contra iustitiam, & Ordinarijs iniuriosa.

Quod optimè cognitum fuit à supremis regni Galliæ Senatibus, qui in casibus particularibus exemptionis, in fauorem eius Sententiam pronunciarunt: ac vt

sermo non longiùs extendatur, duas dumtaxat Senatus supremi Parisiensis in medium afferam. Primam refert Ioannes Lomede de Exempt. cap.4. die 9. Augusti 1586. emanatam in causa Monasterij exempti S. Gerardi Aureliacensis Ordinis S. Benedicti, in sæcularem Ecclesiam diplomate Pontificio ab antedicto Senatu approbato, mutati, cum exemptione ab Episcopi Diœcesani iurisdictione, à quo tanquam de abusu propter dictam exemptionem ad eundem Senatum Franciscus Terrasse cum Episcopo Diœcesano Sancti Flori à dicto Terrasse excitato, prouocauit. Qui partibus contradictoriè auditis pronunciauit, Pontificem Romanum minimè sua potestate abusum fuisse, ipsiusque prædictum diploma executioni mandandum imperauit. Secunda Sententia est in causa Diœcesis Burdigalensis: cùm enim Pius II. Canonicos Ecclesiæ Cathedralis Burdigalensis ab Archiepiscopi eiusdem Ciuitatis iurisdictione exemisset, eumdem de abusu ad dictum Senatum Parisiensem (tunc enim non erat Senatus Burdigalæ) prouocantem, partibus auditis condemnauit: illamque exemptionem tanquam iustam, & legitimam à potente illam concedere emanatam approbauit. Quam Sententiam, vtrumque Magnum, & Priuatum Regis Consilium suis arrestis, tempore Archiepiscopi Francisci Sourdisij Cardinalis confirmauit vt ex Archiuiis eiusdem Capituli constat. Et certè vt tandem finem huic propositioni imponamus, si huiusmodi exemptiones essent iniuriosæ, Concilia generalia, omnes Pontifices, Imperatores, Reges, & Iudices supremi, etiam sanctissimi, de iniustitia damnarentur: cùm omnes illi exemptiones cócesserint: Quod impium esset asserere, sicut etiam maximè temerarium illas statui Ecclesiæ, obfuisse, audacter affirmare.

Nec officit huic veritati cuiusdam Scioli obiectio, videlicet, pastorem habere relationem essentialem ad suum gregem, seu Episcopatum, quam Papa non potest adimere sine diminutione, seu potiùs destructione Pastoriæ, seu Episcopalis potestatis: adimit autem exemptionem Regulariũ, vel priuatorum, quia correlatiua eius eximendo, eam adimit. Non officit, inquam, illa obiectio, quoniam vt iam dictum est, Papa non dat Episcopatum seu, gregem, nisi prout est, & cum illa conditione, vt possit eximere ab illius regimine quos voluerit. Deinde negatur quòd Episcopus, seu pastor, habeat actualem relationem ad gregem, alioquin Episcopi in partibus infidelium non essent pastores, & Episcopi, cùm gregem non habeant, eo quòd inibi Christiani non sint: ac similiter Apostoli non fuissent pastores, cùm gregem actualem tunc temporis non haberent. Certum quidem est, pastorem referri relatione essentiali ad gregem, sed non ad gregem actualiter existentem, aut talibus, & talibus compositum, quia inde infinita sequerentur absurda, & vnum inter alia, scilicet quòd Papa non posset aliquem à iurisdictione Episcopi, illo consentiente, aut dissentiente eximere, vt illum ad Episcopatum assumeret, quod absurdissimum est, & contra vniuersalis Ecclesiæ Catholicæ vsum, & praxim.

Instabis, non potest Papa dispensare in voto sine voluntate vouentis, nec in contractu, sine consensu contrahentium: dispensat autem, & in voto, & in contractu, cùm eximit Regulares ab Episcoporum iurisdictione: ergo frustra id facit. Respondetur, dictam exemptionem à Papa factam

factam erga Regulares valere: nam licet obedientia Episcopi, ab illis fuisset voto & contractu promissa, tamen subintelligebatur in eisdem voto, & contractu, cōditio, videlicet quamdiu voluerit Pontifex Romanus, à quo in hac parte delegata potestate potiebantur, cùm omnis iurisdictio, & superioritas quæ in illis residet, à Papa pendeat, vt probatum est. Et hæc responsio optima est, in suppositione, quòd Regularis ex voto obedientiam Episcopis quatenus Episcopis promitteret; sed cùm expresè de illo iure non constet, sed dumtaxat de subiectione Regularis Episcopis, ad formam sæcularis subiectionis, vt inferiùs patebit, ideò illa obiectio nullius est efficaciæ aduersus Regularium exemptionem.

PROPOSITIO IV.

IVre antiquo Religiosi, seu Monachi, partim erant subiecti iurisdictioni Episcoporum, partim erant ab eadem exempti, in iis videlicet quæ statum regulæ Religiosæ spectabant.

Hæc propositio probatur quoad primam partem ex cap. *Qui verè* 16. quæst. 1. desumpto ex Concil. Calced. can. 4. & ex concilio Tolet. IV. cap. 15. & ex concilio Vernis can. 3. & ex cap. *Conquerente*, de Officio Iudicis ordin. Ex quibus patet, Religiosos olim subditos, & subiectos extitisse Episcopo illius Diœcesis, in qua morabantur: quod etiam testatur Diuus Thomas 2. 2. quæst. 186. artic. 5. ad 13. Quocirca Episcopi in vi illius subiectionis eos admittebant ad professionem religiosam, vt habetur cap. *Viduitatis*, causa 28. qu. 1. Et dum opus erat, eos castigabant, ac etiam illorum Abbates: imò illos aliquando à Fidelium communione separabant, vt constat ex concilio Calcedon. artic. 7. cap. 1. & cap. *Monasteria*. ac etiam cap. *Cognouimus*. 18. qu. 2. quæ iura præcipiunt, vt Monachi Episcopis pareant, & ab eis corripiantur.

Probatur propositio quoad secundam partem ex cap. *hoc tantum* 18. qu. 2. desumpto ex Concil. Tolet. in quo habetur *quod in his quæ spectant ad religionis Regulam, Abbati subdebantur: in iis verò quæ extra regulam Episcopo.* Quocirca ex Diuo Thoma in 2. distinct. 45. vltim. dub. resp. ad 2. ex illo edoctus dicit *Monachum teneri ad obediendum Abbati plusquam Episcopo, in illis quæ ad statum Regulæ pertinent: in his autem quæ ad disciplinam Ecclesiasticam spectant, magis teneri Episcopo, quia in his Episcopus est superior Abbati*: sic etiam docet Franciscus Meinardus Frisius in suo libello in capite 16. de offic. Iudic. ordin. Ergo si leges Episcopales, & Synodales non erant contra statum regulæ religiosæ, licet essent diuersæ, & aliquid eis adderent, tenebant religiosi eis obedire, & nunc etiam tenentur, si exempti non sint; & hæc exemptio particularis nuncupatur. Cuius exemptionis, vt existentis in suo Monasterio meminit Hieronymus in suo illo sæculo, & in successiuis, à sanctis illis Pontificibus concessæ, vt superiùs in tractatu de Priuilegiis ostendimus.

CAPVT II.

DE EXEMPTIONE VNIVERSALI REGVLARIVM, ET EIVS EFFICACIA.

PROPOSITIO VNICA.

LIBERI nunc omnino sunt Regulares Mendicantes à iurisdictione Ordinariorum, & ex consequenti ab eorumdem lege iurisdictionis, & Diœcesanæ; itavt omni prorsus exemptione potiantur à iurisdictione, regimine, & gubernio eorumdem, aliorúmque Prælatorum Ecclesiasticorum: ac similiter eorumdem Regularium Ecclesiæ, loca, domus & Conuentus penitùs à dictis legibus sunt libera.

Hanc propositionem tenent Rodericus QQ. Regul. tom.1. q.63. Ioannes de la Cruz lib. de Statu religion. c.6. dub.5. Cōfectius de Exempt. cap.1. vsque ad 5. inclusiuè, Henriquez lib.7. Theologiæ Moral. cap.24. cum cæteris quos citat: illam quoque sustinet Felinus ex Panormit. & Card. quos allegat in cap. *Dilectus*, de officio Ordin. in fine, asserens huiusmodi exemptionem pleno iure concessam Regularibus: sic etiam alij propè infiniti Doctores Vt autem in hac grauissima propositione probanda, prout decet, procedamus, incerta probationis genera à certis secernere iudicauimus, vt eisdem, iure communi auctore reiectis, vera probationis genera quibus exemptio Regularium stabilitur, innotescant, & ex his nostra propositio firmetur.

Potest ergo probari illa exemptio, primò, ex libertate claustri regularibus olim concessa. 2. Ex bullis Pontificum, quæ Regulares sub protectione Sedis Apostolicæ recipiunt. 3. Ex iurisdictione directiua, & coactiua, Prælatis regularibus à Pontificibus concessa. 4. Ex bullis Antipontificum tempore schismatis. 5. Ex concessionibus exemptionis Regularibus ab Episcopis concessis, compromissis, cōcordatis, & transactionibus inter ipsos, confectis, ac ex sententiis arbitrariis inter eosdem à Iudicibus pronunciatis. 6. Denique ex Consuetudine, Præscriptione, & Possessione, ac Sententiis secretioris Consilij Regis, & supremorum Senatuum, in vi dictarum Consuetudinis, Præscriptionis & Possessionis latis.

Verùm

Verùm hæc probationis genera mihi nequaquam placent. Non primum, videlicet Claustri libertas, quæ juxta Regis Galliæ Roberti Litteras Patentes in fauorem ecclesiæ Aurelianensis anno 1000. editas, est liberatio ab hospitandis Episcopis, & Proceribus: vt verba Regis ipsius sequentia habent, quæ scripta reperiuntur in chartularia Episcopatus Aurelianensis, *Infra claustra præfatorum locorum nullus de exercitu, aut potestas aliqua Episcoporum, Abbatum, Comitum, seu Procerum reliquorum mansionaticum agere præsumat: sed serui Domini inibi commorantes, antiqua libertate potiti, militiam Domini, absque vlla inquietudine explere securi.* Non placet, inquam, hoc probationis genus, quoniam vt declarat caput, *Si Papa,* de Priuileg. in 6. non sufficit ad exemptionem possidere priuilegium libertatis in aliqua re: quod Glossa in illud caput confirmat, his verbis: *Idem dicimus, quod non propter hoc exempta censebitur, scilicet ecclesia, si circa aliqua per priuilegium concedatur libertas.* Sed necessarium est ex illo capite, vt absolutè dicatur in bullis, quod ecclesia est exempta, vel est in libertate & jure ecclesiæ Romanæ, vt diximus, vel aliqui alij verborum termini exprimantur, qui in dicto capite reperiuntur.

Accedit, quod antiquæ Pontificum bullæ hujusmodi claustri libertatem continentes, sunt vt plurimum confirmatiuæ Regiarum litterarum hujusmodi libertatem Regularibus concedentium, nec aliud faciunt bullæ Pontificiæ libertatem claustri, à Regibus, multis ecclesijs Cathedralibus Galliç concessam approbantes, vt patet ex multis Pontificum bullis, & præcipuè ex illa Alexandri III. relata à Chopino, lib. 1. de Sacra politia, tit. 5. nu. 8. & lib. 3. tit. 3. nu. 7. data in fauorem ecclesiæ, seu capituli Parisiensis. Ac similiter judicandum de eadem libertate ipsis Episcopis concessa, & à bullis Pontificum confirmata, vt ex citato Chartulari Episcop. Aurelian. manifestum est, in quo reperitur bulla Adriani in fauorem illius libertatis concessa Manassi Episcopo Aurelian. his verbis: *Quoties Reges, & Principes sæculi, liberalitate sua sacrosanctis ecclesijs aliquas immunitates indulgent, & ad id diuinitus inspirantur quod ad honorem Dei, & libertatem ecclesiarum, & salutem animarum suarum noscitur prouenire ab ore nostro, eos prosequi nos oportet, & quod ab eis laudabiliter gestum fuerit, Apostolica authoritate roborare vt his quæ bene gesta sunt, hinc authoritate Regum, hinc immunitate Sacerdotali firmatis omnis malignandi & turbandi aditus prauorum audacia in posterum obstruatur, ecclesia Dei sub omni pace, donata libertate lætetur.*

Atque hanc libertatem à se concessam tanti fecerunt Reges, vt à Pontificibus per bullas confirmatam, eædem bullæ à Regibus fuerint etiam confirmatæ, vt expresè notat Rouillardus in Partenia, cap. 12. referendo Philippum I. quandam hujusmodi libertatem à Paschali II. anno 1116. concessam confirmasse.

Ex quibus sequitur, quod sicut hujusmodi priuilegia à Regibus concessa non possunt Regulares, nec etiam Canonicos à jurisdictione spirituali Episcoporum eximere, cùm non fuerint concessa nisi ad libertates purè temporales possidendas, ad quas Regum potestas solùm extenditur; sic nec bullæ illæ Pontificiæ potuerunt illos eximere ab eadem jurisdictione, cùm non confirment, nisi illas libertates purè temporales; ac ideo nec à Regibus concessa libertas, nec confirmata per bullas

Pontificias potest exemptionem Regularium, ab Episcoporum jurisdictione legitimè fundare.

Non placet etiam secundum probationis genus, videlicet ex bullis quæ Regulares sub Apostolicæ sedis protectione recipiunt: nam caput *Recipimus*, & caput *Ex parte*, de priuilegiis, manifestè ostendunt, quod tempore Innocentij III. aliqui prætextu proximæ dictæ protectionis, ab Episcoporum jurisdictione se arbitrabantur exemptos: vnde de hac protectione quidam Prælati dubitantes, Summum Pontificem consuluerunt: qui lata sententia declarauit hujusmodi protectionem non operari exemptionem à jurisdictione Episcoporum, his verbis quæ habentur in dicto capit. *Ex parte tua facit quæsitum; verum Clerici & laici qui litteras protectionis ostendunt; in quibus personæ suæ expresso nomine, cum omnibus rebus suis, sub Apostolica protectione consistere declarantur, à iurisdictione Episcopi Diœcesani sint exempti. Nos autem tibi respondemus, quod per litteras huiusmodi, ab Episcoporum suorum potestate minimè subtrahuntur.* Vnde Glossa in præmemoratum caput, *Recipimus*, quærendo optimè concludit, *Quid ergo valet talis protectio, certè parum.* Quocirca infinitę ferè bullę hujus generis reperiuntur concessæ, eo tempore quo Episcopi & capitula bona in simul, & indiuisa habebant, & quo, nulla exemptione capitula potiebantur. Si quis eas legere voluerit, voluat Epistolas, seu Canones Pontificum; maximè Eugenij III. Alexandri III. Gregorij VII. Innocentij II. & tamen in vi illarum ab emanato capite, *Ex parte*, nemo se putauit exemptum.

Quod vsu ecclesiæ Cadurcensis à jurisdictione Episcopi minimè exemptæ probatur, quæ licet multis litteris protectionis Apostolicæ, videlicet Vrbani II. 1096. Paschalis II. 1106. Callisti 1120. nequaquam tamen se illarum virtute exemptam professa est; quod nec etiam Regulares, licet multis potiantur similibus litteris, profiteri se possunt exemptos: non ergo illo secundo probationis genere vtendum est, ad probandam Regularium exemptionem. Ac si censent Panormitanus in dictum cap. *Ex parte.* Buttius ibidem num.3. Henriquez lib.7. de Indul. cap. 25. Henric. Boich. num.2. Seraphimus decis.1025. num.5. in nouiter impressis, Flauius Cherubinus in compendio Bullar. tom.1. constit.15. Leonis X. Quid autem operetur illa protectio, certum est ex cap.10. de verborum signif. in 6. verb. *Interdici*. & ex Glossa ibi, ac ex Glossa in cap. *Recipimus*, de Priuilegijs, & ex Marcellino à S. Benedicto in compend. Priuileg. verb. *Exemptio*, illam operari, vt qui sub illa protectione existunt, non possint excommunicari, suspendi, & interdici, ab alijs quam à Pontifice Romano, aut Legato à Latere, qui sub illa protectione existunt.

Tertius probationis modus minimè etiam placet, quoniam licet jurisdictio directiona, & coactiua, Prælatis regularibus à Pontificibus per bullas concessa sit in subditos regulares, & aliquando etiam in sæculares; potest tamen dici quod illa jurisdictio subalternatur jurisdictioni Episcopi sicut jurisdictio Archidiaconorum, quæ jurisdictioni Episcoporum totaliter subordinatur: licet ipsi possint excommunicare, suspendere, interdicere, & cætera hujusmodi exercere; vnde cap. *Dilectis*, de Appellationibus. Habetur memorabile exemplum illius veritatis in persona Decani

ni Altiſſiodorenſis, qui vt caput Capituli juriſdictionem præfatam in domum Hoſpitalem illius ciuitatis agebat; nam cùm Epiſcopus quemdam ſacerdotem illius præfatæ domus carceri mancipaſſet, & Decano, vt ſuum juridicum petenti, reddere renuiſſet, Decanus eccleſiam Altiſſiodorenſem interdicto ſuppoſuit; at Epiſcopus excommunicationis gladio Decanum percuſſit; lite autem ad Innocentium III. delata, licet pronuntiauerit excommunicationem in Decanum nullam, eo quod poſt appellationem legitimè interpoſitam pronunciata fuiſſet; attamen Pontifex ſecluſo illo defectu validam teſtatur, non obſtante Decani juriſdictione in dictum ſacerdotem, quæ ex conſequenti minimè obſtat, quin à juriſdictione Epiſcopi penderet, qui jure illum excommunicandi potiebatur; ſic ergo ſimiliter dicendum de bullis quæ juriſdictionem concedunt Prælatis regularibus.

Quartum genus probationis deducitur ex bullis Antipontificum, præcipuè Clementis VII. & Benedicti XIII. ſeu Petri de Luna nuncupati, & Ioannis XXII. ſeu XXIII. qui infinitis ferè exemptionibus Canonicos, ſeu Capitula eccleſiarum Cathedralium per ſuas bullas donarunt: Verùm hoc genus probationis mihi ſummoperè diſplicet, quoniam omnes illæ bullæ ſunt ipſo jure nullæ. 1. Ex defectu poteſtatis in dictis Antipontificibus, qui illas expedire mandarunt. Nam juxta regulam 79. *Nemo poteſt plus iuris transferre in alium, quã ſibi competere dignoſcatur*, & ſicut optimè reſoluit Damaſus Pontifex ca. *Per illicitam, quomodo honorem poſſit retinere, qui ab illo acceperit, qui poteſtatem dare legitimè non habuit? inuenire poſſum*, vnde prouerbium commune, *nemo dat quod non habet*. Atqui hujuſmodi exemptionibus multis Capitulis, ac etiam Regularibus Prælatis authoritas, ſeu poteſtas Epiſcopalis data eſt in plurimos, qui cum antea juriſdictioni Ordinariorum jure communi ſubderentur, ab illa penitùs eximuntur: neceſſe eſt ergo, vt illa poteſtas originem habeat ab illis qui præſunt Epiſcopis, Capitulis, & Regularibus Prælatis, *quibus aliquid iuris competere dignoſcitur, qui poteſtatem dare legitimè habent*, quod in Antipontificibus minimè reperitur, de quibus Sanctus Cyprianus relatus in capite, *Nouatianus*, ait, *Epiſcopus nec poteſtatem poteſt habere, nec honorem, qui Epiſcopatus nec vnitatem voluit tenere, nec pacem*. & in c. *Didicimus*, 24. q. 1. *Didicimus omnes hæreticos & ſchiſmaticos nihil omnino habere poteſtatis ac iuris*, quod ita verum eſt, vt qui aliquem dicit ſchiſmaticum, illum hominem ſine poteſtate qui nominat Antipontificem, non Papam aſſerere neceſſe eſt. Nã juxta c. *Factus*, 7. q. 1. *Quiſquis enim poſt vnum, qui ſolus eſſe debet, factus eſt, non tam ſecundus ille, ſed nullus eſt*. Ergo Antipontifices hujuſmodi exemptionum authores, non valent illas concedere, ac ſic ab eiſdem conceſſæ penitùs nullæ ſunt. Et confirmatur.

Quoniam qui ſacros Ordines à ſchiſmaticis ſuſceperunt, illos minimè exercere poſſunt, prohibẽte jure, c. *Quod à prædeceſſore*, & c. *Fraternitati*, de Priuilegijs, & adhuc c. *Ordinationes*, 9. 1. q. cap. *Alienationes*, & cap. *Pracaria*, 12. q. 2. Quibus præcariæ permutationes, & alienationes factæ tempore ſchiſmatis ab illis qui per intruſionẽ ſedes legitimorum Epiſcoporum occuparunt, caſſantur, & annullantur. Quæ omnia decreta in Concilijs edita pro caſibus illis ſpecialibus teſtantur, mentem eccleſiæ fuiſſe, omnia facta à ſchiſmaticis tempore

schismatis, quacumque fulgerent auctoritate prætensa, cassa, & nulla existere; & priuilegia & gratias acceptas nullum habere effectum. Et certè si huiusmodi exemptiones, seu bullæ eorumdem, in iudicium Pontificis deducerentur, nullæ penitùs declararentur, iuxta 9. Iuris regulam, quæ sic fatur, *Ratum Petrus habere non potest, quod ipsius nomine non est gestum.* Ex quibus sequitur, quod cum ex cap. *Manet*, *Nihil fuerit ligatum, nihil solutum, nisi quod B. Petrus, aut soluerit, aut ligauerit*, Regulares qui huiusmodi exemptionibus potiuntur, non soluuntur ab Episcoporum iurisdictione, cùm à Beato Petro non fuerint soluti.

Quocirca Martinus V. in Concilio Constantiensi, anno 1417. sess. 43. omnes exemptiones datas ab Antipontificibus, ac etiã tempore Schismatis, quibusdam duntaxat exceptis, quæ causa nouarum fundationũ, & institutionum per formam argumentationis, confirmationis, & additionis partibus auditis, aut de consensu Ordinariorum concessæ fuerant, penitùs abrogat, sed cùm vix vllæ exemptiones hoc modo Regularibus concessæ reperiantur, non valet illud genus probationis deductum à bullis per Antipontifices concessis.

Obiicies, Dictos Antipontifices, præcipuè verò Clementem VII. & Benedictum XIII. non fuisse declaratos Antipontifices eo tempore, quo huiusmodi exemptiones concesserunt, maximè in Gallia, in qua pro veris Pontificibus habebantur.

Deinde impetrantes huiusmodi exemptiones illos Schismaticos penitùs ignorarunt, ac proinde quidquid concessum ab illis habetur, nullum minimè existere; nisi stante cognitione in recursu, quod essent schismatici: ac ex consequenti cùm impetrantes huiusmodi recursum, stante ignorantia, factum probare possunt, tunc facta, & concessa valida fore, & existere, iuxta c. *Ordinationes*, 9 q 1. Quod etiam expresè dictus Martinus determinat de collationibus Ordinum, his verbis, *Irritas esse indicamus: nisi probare voluerint se, cùm ordinarentur, eos nescisse damnatos.*

Quod etiam videtur confirmatum pluribus Senatus Parisiensis Sententiis, quibus Capitula bullis huiusmodi Antipontificum exempta, in exemptionis possitione confirmata fuerunt; inter quas est illa de die 1. Decembris 1397. lata in fauorem Capituli Cenomanensis: & altera de anno 1415. in lucrum Capituli Altissiodorensis: & demum alia de anno 1642. pro Capitulo Bituricensi.

Verùm præmissis difficultatibus respondetur 1. Dicendo, quòd illi qui ad huiusmodi Antipontifices bona fide recurrerunt, misericordia digni erant, ac propterea capita præcitata docent, vt misericorditer cum illi dispensetur, aut absque alia castigatione tollerentur; at hæc misericordia non abrogat ius; nec impedit, quòd factum à Schismaticis nõ rescindatur. Quod autem concessum est in cap. *Ordinationes*, gratia specialis est, intuitu necessitatum illius sæculi facta: attamen Vrbanus qui illam concessit, non intendit præiudicare iuri, vt testantur hæc illius verba. *Quamvis autem misericordiæ intuitu, magnaque necessitate cogente, hanc in sacris ordinibus dispensationem constituerimus, præiudicium cum sacris Canonibus fieri volumus, sed obtineant proprium robur.* Ac propterea prædicta gratia non obstante, Canones, omne illud nullũ, quòd à Schismaticis factum est declarantes, in suo robore permanent, siue impetrantes bona, siue mala fide ad illos

recur-

recurrerint. Et meritò, nam validitas huiusmodi concessionum non pendet à bona, aut mala fide impetrantium, cùm non possit facere vt illi qui potestatem non habent, in omnem Ecclesiam potestatem habeant: ac sic potestate faciendi huiusmodi concessiones exemptionum potiuntur.

2. Respondetur Sententias supremi Senatus Parisiensis in lite Capituli Cenomanensis, & alias, si quæ sint, non tam emanasse in vi bullarum Antipontificũ, quàm in vi possessionis exemptionis eiusdem Capituli: vnde Archiepiscopus Bituricensis quia contra possessionẽ sui Capituli quoad exemptionem in iudicio non egerat, ideò cecidit ab appellatione facta tanquam de abusu per Sententiam illius Senatus anno 1642. Et è contrario quoniam in Bulla exẽptionis, exceptio quorumdam clausularũ, quæ spectant ad iniurias factas dicto Archiepiscopo, per Canonicos dicti Capituli, quàm exemptionem dictum Capitulum nequaquam fuisse executioni mandatam sustinebat, eadem sententia, data fuit potestas informandi pro vtraque parte super possessione, & executione dictæ bullæ. Ex quo euidenter colligitur, Senatum in hac materia non tam sententiam ferre in vi bullarum, quàm in vi possessionis exemptionis, ac sic hæ Sententiæ Senatus non supponunt, nec probatus huiusmodi bullas esse legitimos exemptionis titulos, sed quòd prætextu illarum possessio exemptionis est introducta. Et licet Senatus Parisiensis, & alij sic in fauorem possessionis iudicauerint, alij tamen in contrarium sententiam tulerunt; quod ostendit, in huiusmodi Sententiis Senatuum non dari sic certam regulam, quin mutari possit, quinve mutetur, vt de facto sententiam mutarunt, priuantes exemptione multa Capitula, quæ se anteà eisdem titulis exempta tuebantur.

Obiicies, concessiones exemptionum per Antipontifices tempore Schismatis Regularibus fuisse à veris Pontificibus confirmatas. Respondetur, hujusmodi confirmationes, si quæ sint, nullum jus acquisiuisse Regularibus: sed tantùm jus antiquum, si quod esset illis acquisitum, conseruasse, juxta caput *Cum dilecta*, de Confirm. vtili, *Nolentes ait Innocen. III. quòd ex innouatione huiusmodi nouum ius Monasterio acquiratur, sed antiquum, si quod habet, per innouationem priuilegii conseruetur.* Vnde posito quòd Regulares, ante bullas confirmationis, hujusmodi priuilegio exemptionis, aut aliis caruissent, nil penitùs per confirmationis bullas obtinuisse: nam Glossa in cap. *Examinata*, tit. proximè citato hæc verba (videlicet *Non obstante confirmatione*) interpretando, concludit, *Et ita patet, quod confirmatio nihil, vel modicum operatur: quia aliquid inuenit, confirmat; aliàs nihil operatur, vt alibi dictum est.* Ac sic certum existit; quòd si regulares nullis aliis bullis exemptionis, quàm impetratis tempore schismatis potiantur, bullæ exemptionis obtentæ, erunt nullæ, licet auctoritate Apostolica confirmatæ: quia cùm confirmatio nihil validum inueniat, nihil penitùs quod valeat, operatur.

Quintum probationis genus innititur concessionibus exẽptionis Regularibus ab Episcopis factis, de quib. Petrus de Marca in Concor. li. 3. c. 17. Necnon in Transactionibus, seu Concordatis & Compromissis inter dictos Episcopos & Regulares initis ac etiam in sententiis Arbitrorum ab eisdẽ Episcopis & Regularibus electorum in causis exemptionis inter ipsos versantibus, latis. Denique ex bullis prædictis Conces-

ftiones, Concordata, Transactiones, & Cõpromissa confirmantibus : & hoc genus probationis mihi nullatenus placet, ex eo quòd hæc omnia sic facta nullum validũ operantur effectum. Quod vt ostendatur, ordine de vnoquoque probandum est. Ac primò de concessionibus factis ab Episcopis, quoniam exemptionis concessio est alienationis species, iuxta c. *Nulli*, de Rebus Ecclesiæ alienandis: non licet autem Episcopis alienare, 17. qu. 4. Accipe verba, *Quicumque Episcoporum, Presbyterorũ, & Diaconorum oblitus Dei, & decreti huius immemor, in constitutum præsens committent prædium Ecclesiæ magnum, vel quidquam de iure Ecclesiæ alienare tentauerit, & donator, & alienator, & venditor honoris sui amissione mulctetur.* Et in 12. q. c. *Quisquis*, prohibetur eisdem Episcopis quidquam conferre, vel alienare de bonis Ecclesiæ, alioquin *Irritũ sit quod datum esse constiterit, secundum Canonem Sanctorum Apostolorum, qui dicit, omnium Ecclesiasticarum rerum Episcopus habeat sollicitudinem, & dispenset eas tanquam Deo contemplante*, & post pauca, *& Episcopus, vel Abbas hoc faciens, id est, alienans, & donans illa bona, abiiciatur, Episcopus quidem ab Episcopis, Abbas autem Monasterio, tanquam qui dispergit, quæ non collegit.*

Si autem obiicias primò, præfatos Canones non agere nisi de rebus temporalibus, exemptionem autem esse quid spirituale, Respondebitur, illam obligationem nasci in Episcopis ex obligatione quam habent gerendi curam bonorum spiritualium, vt optimè determinatur 12. q. 1. c. 24. his verbis, *Præcipimus, vt in potestate sua Episcopus Ecclesiæ res habeat: sic enim animæ hominum pretiosiores illi sunt creditæ, multo magis oportet eum curã pecuniarũ gerere, &c.*

Si obiicias 2. quòd aliquando licet Episcopis alienare dicta bona, Respondebitur, hoc illis licere in suarum Ecclesiarum vtilitatem, & non aliter: vt constat ex c. *Sine exceptione*. 12. q. 2. his verbis, *Nisi forte aliquid horum faciat, vt meliora prospiciat.* Quis autem nesciat, concessionem exemptionis ab eisdem factam esse in detrimentũ suæ Ecclesiæ Episcopalis: est enim Seminariũ diuisionis, & litium inter caput & membra, aliorumq; malorum atque enumerare foret inutile. Quocirca quædam donationes factæ Episcopo Parisiensi ab Alexand. III. tit. de Donationibus annullantur, ratione reddita, his verbis, *Cùm Episcopus, & quilibet Prælatus Ecclesiasticarum rerum sit non dominus, conditionẽ Ecclesiæ meliorare potest, facere deteriorem non debet.* Vnde ex illa obligatione oritur, vt successorib. facta fuerit facultas non solum alienata, aut donata ad Ecclesiarum jus reuocare, & reducere; sed etiam quæ precario, quod minùs est, concessa, vt cõstat c. 2. de Precariis, his verbis, *Præcipimus vt nemo successor antecessoris sui pœna sit obligatus, sed sua prouidentia sit concessum; vt si antecessor eius res Ecclesiæ irrationabiliter distribuit, ab eo ad ius eiusdem Ecclesiæ reuocentur.* Quocirca his Canonibus adhærendo Martinus V. in Concilio Cõstantiensi decreto, præmemorato reuocat. *Omnes exẽptionẽs perpetuas per inferiores à Papa factas*, quod saltem reddit inualidas exemptiones anteà per Episcopos factas.

Nunc autem 2. loco de Transactionibus, seu Concordatis, Compromissis & Sentẽtiis arbitralibus inter Episcopos & Regulares agendum est, & examinandum num valeant; quæ omnia minùs valere, quàm concessiones prædictas certũ est, ex rationibus contra concessiones allatis, & sequẽtibus. Receptũ est enim apud Iuris vtriusq; peritos, quod qui non potest alienare, non

potest

potest compromittere. Et Canonistæ ex c. *Peruenit*, de Arbitris, asserũt, quod nõ tenet Arbitrium factum contrarius: & Glossa in idem caput sic pronunciat *Factum Prælati in damnum Ecclesiæ valere non debet*. Ac licet aliqui teneant, quod in rebus spiritualibus possit compromitti juxta, c. *Cùm Apostolica*, de his quæ fiunt à Prælatis, & c. *Nisi*, de Præbendis, nihilominus sunt quædam res spirituales pro quib. compromitti non potest vt expresè habet cap. *Præterea*, de Transactionibus, quo Transactio, seu Compromissum super materia spirituali, nullum declaratur. Et ex consequenti non valet Compromissum super exemptione à subiectione inter Episcopos & Regulares factũ: & licet hæc omnia valerent ex parte Episcoporum, non valerent tamẽ ex parte Regularium; ac proinde nulla essent ex cap. *Cum tempore*, de Arbitr. in quo habetur quod Ecclesia exempta non potest in præiudicium exemptionis compromittere.

Superest modò in examen adducere bullas in fauorem huiusmodi Concessionum, Transactionum, Concordatorum, Compromissorum & Sententiarum ab Arbitris pronunciatarũ, quæ in triplici genere reperiri possunt. Primi generis sunt, quæ Legatis à Papa dant potestatem lites inter Episcopos & Regulares super exemptione componendi. Secũdi generis sunt illæ quæ Transactiones, & cætera præmemorata continent. Aliæ denique sunt quæ Transactionem, & cætera prædicta confirmant. Bullæ primi generis non concedunt exemptionem, quia illis mandatur Legatis, vt secundum ius procedant; ius autem prohibet omnibus Papa inferioribus concedere exemptionem. Vnde olim Ducis Venetorum à Papa pro simili negotio Legati, recisa fuit sententia, vt habetur cap. *Exposita*, de Arbitris, dicente *licet eidem Duci literas nostras miserimus, vt ad componendum inter partes laborare deberet*.

Secundi generis Bullæ continent Trãsactiones, & cætera superiùs præmissa, quæ non valent ad exemptionem producendam; sunt enim veluti Decreta Senatuum Supremorum emanata de partium consensu, absque cognitione causæ: ac proinde eiusmodi bullæ non queunt esse legitimi tituli exemptionis, sicut nec sunt dicta Senatuum Decreta.

Denique tertij generis bullæ quæ Transactiones, & cætera confirmant, maiori efficacia non gaudent, quàm gaudeant Trãsactiones & cætera; cùm autem illæ Transactiones & cætera sint nulla, & inualida, nullum effectum operantur. Quod c. *Licet*, de Officio Iudicis ordinarij, ostẽdit, in quo Pontifex declarat, quod illis confirmationibus non intẽdit iuri alterius præiudicare: quò circa Episcopi non obstantibus huiusmodi confirmationibus possunt Regularium subiectionẽ ademptã sibi vendicare.

Ex quibus satis videtur constare, illud quintum probationis genus exemptionem Regularium ab Episcopis minimè probare.

Videamus iam vtrùm sextũ genus probationis, quod comprehendit Consuetudinem, Iuramenta, Possessionem, & Præscriptionem, det Regularibus verum titulum exemptionis; quòd autem non det, rationibus sequentibus manifestum fiet: ac incipiendo à Consuetudine, licet sit certum magna pollere vi in rebus humanis; attamẽ verum est, illam non esse regulam sic certam, & infallibilẽ, quin admodum sit fallax, & ideò maximo examine indiget, vt in legem transeat. Alexand. III. in Cõsilio Lateranensi habito, 1180. cap. 7. sic loquitur de

prauis consuetudinibus, *Putant plures, ex hoc sibi licere, quia legem mortis de longa inualuisse consuetudine arbitrantur, non satis, quia cupiditate cacati sunt, attendentes, quòd tantò grauiora sunt crimina, quantò diutiùs animam infelicem tenuerint obligatam.* Item Alexander scribens Episcopo Herfortensi, c. *Sane*, de Temporibus Ordinationum super consuetudine in Ecclesiis quibusdam Scotiæ, & Wllalliæ, in quibus Episcopi in Dedicationibus Ecclesiarum extra ieiunia quatuor Temporum, clericos ad sacros Ordines promouebant, illam his verbis condemnat, *Significamus, quòd consuetudo illa, vtpote institutionis Ecclesiasticæ inimica, est penitus improbanda*; & Clienensi Archidiacono mandat. cap. *Cùm satis*, de Officio Archidiaconi, *Quòd obtentu alicuius consuetudinis non debet contra sanctorum Patrum constitutiones venire.* Similiter Innocentius III. cap. *Cùm ex tuarum*, de Auctoritate & vsu Pallij arguit consuetudinem Hispaniæ, qua laici cum clericis concurrebant ad suorum Episcoporum electionem; his verbis, *Edicto perpetuo prohibemus, ne per laicos cum Canonicis Pontificis electio præsumatur, quæ si forte præsumpta fuerit, nullam obtineat firmitatem, nonobstante contraria consuetudine, quæ dici debet potiùs corruptela.* Denique Cœlestinus III. vniuersaliùs decernit, *vt aboleatur consuetudo, quæ redundat in grauamen & perniciem Ecclesiasticæ libertatis*; cap. *Cùm terra*, de Elect.

Plures alij sunt Canones qui prauas consuetudines reprobant: ex quibus sequitur non sufficere allegare consuetudinem; sed examinanda est, si bona sit, si non contraria constitutionibus Ecclesiasticis, & non sit in detrimentum Ecclesiæ. Non valet ergo exemptio, si in sola consuetudine innitatur, cùm consuetudo sit admodum fallax. Ac ex consequenti non iuuat genus probationis à consuetudine ductum, ad Priuilegia Regularium probanda.

Quod similiter de præscriptione meritò opinari poterit: nam licet cap. *Cùm contingat*, de Foro competenti, & cap. *Irrefragabili*, de Officio Iudicis Ordinarij videantur supponere, consuetudinem & præscriptionem sufficere ad verum titulum exemptionis, attamen multi Canones reperiuntur, qui præscriptionem nullius efficaciæ existere pronunciant. Et vt cæteros taceam cap. *Cùm non liceat* de præscriptionibus, præcepit quibusdam Prioribus Diœcesis Bracharensis in Hispania, vt suo Archiepiscopo (nonobstante præscriptione) obediant. Hæc sunt verba Innocentij III. in illo capite. *Ideò mandamus quatenus præfato Archiepiscopo, & Ecclesiæ Bracharensi obedientiam, & reuerentiam debitam, sicut alij Clerici suæ Diœcesis faciunt impendatis, præscriptione temporis nonobstante:* cuius Decreti rationem reddens, ait, *Cum non liceat à capite membra recedere.* Quod etiam titulus illius capitis ostẽdit, qui hæc verba habet, *Subditus non præscribit obedientiam contra Prælatum*: & confirmatur ex cap. *Licet*, causa 16. q. 3. in quo Pontifex Gelasius loquens de limitibus Diœcesum, qui Episcopalem iurisdictionem respiciunt, sic decernit, *Nec negligentia Pontificis, nec temporalis abiectio, quæ per incuriam forte generatur, neque ignauia faciente, consensus adhibitus, nec subrepente supplicatione præceptio diuellere potest Diœcesim semel constitutam.*

Denique vt consuetudo & præscriptio valeat, requiritur bona fides, & iustus titulus, vt decernitur c. *Si diligẽti*, de Præscript. in quo sic habetur. *In præscriptione rerum Ecclesiasti-*

Ecclesiasticarum bona fides & iustus titulus exiguntur. Ergo allegare consuetudinem, vel præscriptionem ad exemptionem non sufficit, sed bona fides & iustus titulus requiruntur: quis autem titulus iustus dicatur, resoluitur cap. *Cum persona*, de Priuileg. in 6. vnde Capel. Patronus Regius in Parlamento Parisiensi litem agens in vna causa Andegauensi circa exemptionem, probauit non sufficere allegare possessionem seu præscriptionem & consuetudinem, sed necessarium esse allegare titulum, affertque in probationem cap. *Cum persona*, in 6. (Notent hoc qui vniuersaliter absque ratione Canones Sexti negant,) qui etiam explicando qualis sit iustus titulus, dicit, quod *Bona fides & titulus saltem prabens iustam causam præscribendi*, est iustus titulus, ex Glossa in cap. *Si diligenti*, citatum, & quòd *titulus pro tanto dicitur iustus, quia dat causam præscribendi, licet in veritate non sit iustus*, Vnde postea addit, *Vnde minus iustus titulus dat causam præscribendi, si adsit bona fides, vt ille credat talem titulum sufficere, & credat tradentem esse dominum*; vel vt docet Arch. verb. *præscriptio*, titulus dicitur iustus omnis actus per quem solet acquiri dominium; vt quando à vero domino res traditur, aut à possidente emitur, seu per iudicis sententiam recipitur, siue pro derelicta occupatur, & quia acquisita sic possidet, iure acquisita habet; ac proindè illa restituere non tenetur iuxta Augustini sententiam, cùm alienum non sit quod iure possidetur; qui ergo cum horum titulorum legitimo tempore lapso præscribit iustè sine dubio præscribit, non autem absque illo: ex quibus colligitur, præscriptionem legitimam minimè inniti posse bullis Antipontificum, cùm non sint titulus iustus: non enim bona fides & reliqua ad titulum sufficientẽ requisita in illis reperiuntur, quoniam ante tempus ad præscribendum, & legitimam consuetudinem inducendam, à Martino V. nullæ fuerant declaratæ; ac proinde non poterant bona fide præscribere. Quod similiter etiam asserendum est bullis protectionem Sedis Apostolicæ continentibus, & confirmantibus, ac alijs bullis ad laudabiles consuetudines confirmandas, concessis, vt manifestum est. Denique vltimò de iuramentis factis ab Episcopis possessionem Episcopatuum accipientibus, eadem est ratio, cùm illius naturæ existant, de quibus Alexander I. asserit, causa 15. quæst. 6. cap. *Si quandoque*, *Ad nullum eis, scilicet Sacerdotibus, & auctoribus, Ecclesiæ, præiudicium, vel nocumentum valere censemus.* Quia si illa iuramenta non emitterent, differretur eorumdem receptio, non absque graui præiudicio: ergo coacti illa emittunt, ac proinde sunt ipso iure nulla, Quod similiter etiam de Sententijs supremorum Senatuum est affirmandum; non enim faciunt consuetudinem, & præscriptionem legitimam sed supponunt, quòd si desit esse legitima, vt ex præcedentibus titulis legitima esse non potest, nihil operantur.

His omnibus probationum generibus omissis, non quòd aliqua illorum careant efficacia, cùm Consilium Regis, & supremi Senatus in suis decretis ea probent, ac etiam Cellotius de Hierarchia Ecclesiastica, necnon Petrus de Marca in Concord. l. 3. cap. 17. ac etiam Ioannes Lomede de Exemp. cap. 3. præcipua autem harum probationum media, quæ communiter recipiuntur, sunt 1. pacta inter Episcopos & subditos circa exemptionẽ, si accedat consensus capituli, quam probant Calderinus, Oldrad. Decian. Cokier, Mendos. & plures

S

alij à Barbosa citati de offic. & potest. Episc.part.3. Allegat. 89. n.1. & 5.2. præscriptio & consuetudo: sic tenet textus *Cum olim*, vers. *quia* in cap. *Cum auditis*, cum multis alijs de præscrip. & in c. *Cum olim* 14. ad finem v. *quia verò*, de priuileg. & in c. *Cum persona* vers. *Si autem*, eod. tit. in 6. quib. locis ita obseruãt Doctores communiter & latè Bald. de præscr. p.1.5. principales q.11. a.n.3. Cokier de Iurisd. Ordinarij in exemptos parte 1. qu.3. n.7.3. confirmatio exemptionis non legitimè factæ, vt videmus in multis & præcipuè exemptionis factæ ab Antipontificibus; nam illa confirmatio validat huiusmodi exemptionem; exemplum singulare habetur de exemptione Canonicorum Ecclesiæ Metropolitanæ Burdegalensis à Clem. VII. Antipontifice concessa, & à Pio II. confirmata quæ nonobstantibus pluribus litibus ab Archiepiscopis Burdigalensibus, aduersus illum exicitatis vsque impræsentiarum illæsa subsistit; hæc media procul dubio à Senatibus, & multis alijs Doctoribus probantur. Sed quoniam minùs efficacia mihi videntur, & possunt à contradicentibus impugnari, si non oppugnari, ideò ad vera efficacia probationum genera progrediendum est. Sunt autem hæc diplomata, seu Bullæ, Breuia, & Concessiones Summorum Pontificum, & Conciliorum generalium vt manifestum sit ex toto cap. *Cùm persona*, de Priuilegijs in 6. quod longum esset adducere; si ergo probauerimus Exẽptionẽ fuisse regularib. aliquo ex huiusmodi medijs à Põtifice concessam, censebuntur Regulares verè exẽpti.

Probatur autem 1. ex concessionibus specialibus factis ordinibus proximè referendis relatis partim à Barbosa, partim ab alijs quos citat. li.2. Iur. Eccles. c. 12. de Monast. & Religios. domibus, partim ex alijs concessionibus, quas hîc referre esset nimis prolixũ: sunt autem sic exempti Canonici Regulares S. Augustini, qui à Paschali II. supponuntur exempti. Cluniacense Monasterium à Clem. 4. eximitur Cassinensis Abbatia à Zacharia, & posteà vniuersa Cassinẽsis Cõgregatio ab Eugẽ. 4. Camaldulensis à Leone X. Congregatio Vallumbrosa ab Innoc. IV. Cisterciens. Ordo ab Alexandro III. Cœlestini ab Innoc. IV. Monachi montis Olïueti à Iulio II. Monachi montis Virginis à Cœlestino III. Præmonstratenses ab Alexand. V. Carthusienses à Bonifacio IX. Ordo S. Basilij penè collapsus & instauratus à Greg. XIII. Fratres S. Spiritus in Saxia à Sixto IV. Fratres S. Antonij Viennensis ab Vrbano IV, & multis alijs. Fratres Prædicatores à Greg. XI. & multis alijs. Fratres Minores à Clement. IV. & multis alijs. Eremitæ S. Augustini à Sixto IV. & à multis alijs. Carmelit. à Ioan. XXII. & à multis alijs. Serui B. Mariæ ab Vrbano VI. Ordo Minimorum à Iulio II. Theatini à Clem. VII. Clerici regulares S. Pauli à Paulo III. Societas Iesu à Paulo III. Clerici Regul. de Sommascha à Sixto IV. Carmelitæ discalceati à Sixto V. Clerici regulares Minores ab eodem Ministrantes infirmis à Greg. XIV. Congregatio Benedictorum exemptorum Galliæ ab eodem, Crucifert etiam ab eodem, Discalceati Sanctissimæ Trinitatis à Paulo V. Congregatio Benedictinorum S. Mauri à Gregor. XV. Omitto aliorum Ordinum exemptiones, quas quis legere poterit in Bullario Cherubini & alijs, ac alibi.

Probatur 2. ex Iure communi c. *Quam si necessarium*, 18. q. 2. in quo à lege Diœcesana eximuntur, his verbis, *Interdicimus igitur in nomine Domini, vt nullus Episcoporum, aut Sacularium, vltrò præsumat de reddiitibus,* *vel*

vel rebus, vel cathartis Monasteriorum, vel de Cellulis, vel de Villulis quæ ad ea pertinent, quocumque modo, vel qualibet occasione minuere, vel dolos, vel immissiones, aut violentias aliquas facere, &c. Et posteà post pauca, *Hanc ergo scriptorum nostrorum paginam omni in futuro tempore ab omnibus Episcopis firmam statuimus, illibatamque seruare, vt & suæ Ecclesiæ iuuante Domino tantummodo sint iure contenti: Monasteria, Ecclesiasticis conditionibus, seu angaris, vel quibuslibet obsequiis sæcularibus nullomodo subiaceant, nullis Canonicis iuribus deseruiant: sed remotis vexationibus, ac cunctis grauaminibus, diuinum opus cum summa deuotione perficiant.* Quibus accedit declaratio Pij V. bullà antedictà. *Etsi Mendic.* verbis sequentibus, *Inhonestum quoque esse censentes, Mendicantium Ordines ad aliquorum onerum contributionem teneri, illos, illorúmque loca, etiamsi curam habeant animarum, &c.* & post pauca, *illosque & illas, à quibuscumque decimis, primitijs, quartis medijs, & alijs fructuum partibus: necnon subsidijs charitatiuis, &c. Itavt penitùs & omnino ad alicuius rei cõtributionẽ minimè teneantur, omnino eximimus, & liberamus, ac illos, & illas, etiamsi seculares, & aliæ personæ quæcumque, in ea exigendi possessione fuerint, minimè teneri debere volumus, nec sub can.12. sess.25. comprehendi posse, vel debere decernimus.* Sic Pontifex.

At verò cap. *Volentes*, de Priuileg. in 6. à præcipuis actibus iurisdictionis Episcoporum, videlicet à correctione per censuras eximuntur, his verbis, *Ne quisquam Episcopus, vel Archiepiscopus Monasteriorum suorum Monachos pro vlla causa, vlloue loco, interdicere, suspendere, vel excommunicare præsumat, iurisdictionẽ enim suam quãtùm ad ista, vbicumque fuerint, exercere non possunt*, & cap. *Suborta*, de Sentent. & re Iudic. in quo annullantur omnes processus, sententiæ, & actus iurisdictionis, emanati ab Episcopis contra Regulares.

Insuper huiusmodi exemptis manifestè constat ex concessione generali omnibus Ordinibus Mendicantibus facta per Pium V. bulla proximè dicta, his verbis, num.7. & 8. *Cumque inhonestum sit quemlibet in alienam messem falcem iniicere, cumque Monialium Monasteria nonnisi de Episcopi, vel Superioris licentia, & in casibus necessariis aliquis ingredi præsumat, in sess.25. can.5 prohibetur: hoc tamen in illis Monasteriis locum habere volumus, quæ Ordinariis ipsis pleno iure subsunt, in quibus, in casibus necessariis, quæ Ordinariis ipsis pleno iure non subsunt, ipsi Ordinarij illa ingredi non possint; provt in regulis eorum, seu de iure statuitur; & eis aliquos processus aduersus Moniales ipsas, seu Fratres huiusmodi propterea, seu alios ipsorum Ordinum Superioribus irrequisitis, quoquomodo formare, aut facere omnino prohibemus: itavt aliquam iurisdictionem, seu aliud quodcumque dominium in Moniales & Fratres huiusmodi respectiuè habere, exercere, aut exquirere nullatenus possint, aut debeant. Imo illas & illos omnes ab eorum superioritate, dominio & iurisdictione, & potestate eximimus, & liberamus; provt eis concessum est, per sua priuilegia à Sede præfata obtenta: & ita præfatæ Moniales, & Fratres sint exclusi à superioritate, & iurisdictione Ordinariorũ respectiuè huiusmodi: vt etiã in illorũ vel illarũ Syndicis, aut Procuratoribus deputãdis, vel in disponẽdis illorũ facultatibus, vel aliàs sibi nõ cõpetẽtia faciẽda, vllatenus nõ se intromittãt.* Hæc Põtif x. Quibus supponit quædã Monasteria Monialium & Regulariũ, ipsásque Moniales & Regulares esse messem alienam à cura Episcoporum

ſeu Ordinariorum : ipſiſque (explicando Canonem 5.ſeſſ.25. Concil. Trid.) prohibet,earundem Monialium Monaſteria ingredi & alijs ad ingreſſum facultatem concedere:necnon Mendicantes,& Moniales, ac ipſorum bona,illorumque adminiſtrationem ab omni cura,regimine,poteſtate, iuriſdictione & dominio Epiſcorum eximit.

Verùm, quia Pontifici videbatur, non ſatis ſuam mentem per illas clauſulas generales expreſſiſſe, addit nu.9.10.11.12.eiuſdem bullæ, (Nec etiam Ordinarij ipſi Regulares præfatos citare, & iuriſdictioni ſuæ ſubjicere: ac eorum Conuentus occupare, ipſos ab eis expellendo : ac in ipſos iuriſdictionem aliquam, & poteſtatem exercere,vt præmittitur, aut ipſos carceribus mancipare,& contra eos aliquid aliud facere poſſint, vt ſuæ ditioni ſubjiciantur: nec etiam ſe intromittant vllo pacto, aut aliqua ratione, in gubernatione Conuentuum,tam Fratrum,quàm Monialium huiuſmodi, & illorum correctionibus; ſed omnia iſta,& alia neceſſaria ad correctionem, & gubernationem Fratrum, & Monialium huiuſmodi eorum,Generalibus ac Miniſtris, ſeu Prouincialibus, vel alijs earum reſpectiuè Superioribus,etiam ratione computa faciendi cum ſyndicis Conuentum huiuſmodi omninò relinquantur: nec vllo modo in præmiſſis, & alijs, Fratres, & Moniales huiuſmodi tangentibus, Ordinarij prædicti per ſe,vel alios, ſe intromittant, Fratres quoque ſi contigerit eos ad huiuſmodi Ordinarios recurſum habere, à præfatis Generalibus, Miniſtris, ſeu prouincialibus, Prioribus,Guardianis, & alijs ſuperioribus caſtigari, & puniri poſſe & debere : neque ipſos Ordinarios præfatis ſuperioribus Ordinum huiuſmodi vllatenus inhibere ; quinimò præfatos Superiores proceſſus contra fratres ſuos,& moniales huiuſmodi, quando opus fuerit, circa dilectorum inquiſitionem,vel caſtigationem facere poſſe decernimus:inuocato etiam ad hoc(*ſi opus fuerit*)auxilio brachij ſæcularis. Inhibemus etiam ipſis Ordinarijs,ne Fratres extra clauſtra degentes, ſub eorum protectione recipiant, eóſque inuitis ſuis Superioribus detineant, &c. *quibus verbis ſuperaddit* §.26 Alioquin omnia & ſingula,contra præmiſſa facta & geſta,ac facienda in futurum,pro nullis,& infectis habeantur.) Quibus ſummi Pontificis verbis clarè exprimitur plena exemptio Regularium ab Ordinarijs : quique eam videre non poſſunt, & cum cæteris eorumdem priuilegijs ſomnia Regularium nuncupant, verè ſomniant, atque in tenebris,ſi non malitiæ, aut obſtinatæ mentis, ſaltem craſſiſſimæ ignorantiæ cœci ambulant.

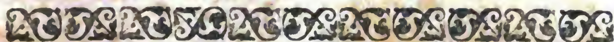
Non poſſum hic omittere ſpecialẽ exemptionẽ factã à Bened.ict 11.B.*inter cæteros.* Minoritis & cõſequẽter alijs, in qua poſtquã declarauit nõnullos Pontifices prædeceſſores' Ordinẽ Minorũ, ipſóſque Minores à prælatorum Eccleſiaſticorum iuriſdictione prorſus eximiſſe, ſic Miniſtro generali, Prouincialibus vniuerſiſque fratribus illius Ordinis loquitur, *Vos & Ordinem ipſum ab omnium & quorumcumque prælatorum perſonarũ Eccleſiaſticarũ omnimoda poteſtate, & iuriſdictione prorſus eximimus.*

Aduertant autem Mendicantes, quòd tantùm abeſt, quòd ad Ordinarios recurrere valeant in ſuis cauſis : quinimò ſi recurrant, à ſuis Superioribus caſtigandi veniunt : & ad id faciendum ex præmiſſis tenentur, & obligantur eorumdem Superiores.

Nec

Nec obiiciendum, in Gallia defuisse huiusmodi exemptionibus Regum consensum: cùm, vt certum est, adfuerit, ac etiam Episcoporum, vt probat Petrus de Marca in concord. Sacerd. & imper. lib. 3. cap. 17. multis ad luctis ad hoc exemplis & testimoniis, incipiendo à regno Clodouei II. anno 659. & successiuis sæculis, vt in præcedenti tractatu de Priuilegiis in communi ex eodem Marca, & aliis probauimus.

Verùm, vt clariùs, & in specie singulares quædam exemptiones hodie impugnatæ à maleuolis Regularium probentur, illas specialibus propositionibus examinabimus: & vt ordine debito procedamus, 1. de Exemptionibus à iurisdictione seu potestate directiua Episcoporum, 2. de Exemptionibus à coactiua, 3. de Exemptionibus à quibusdam iuribus aliis Episcopo exhibendis satis fusè agemus.

CAPVT III.

DE EXEMPTIONIBVS SPECIALIBVS A POTESTATE DIRECTIVA ORDINARII.

QVONIAM *pascere gregem est munus Ordinarij, & specialiter Episcopi, & vnus inter primos actus illius est, Sacramenta quibus gratia communicatur, eidem gregi ministrare: ideò posset hic agi de Exemptione Regularis à perceptione Sacramentorum ab Ordinario. Sed quoniam hæc exemptio quoad susceptionem Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & Extremæ vnctionis, nec-non etiam sepulturæ, quæ illa Sacramenta consequitur ex cap.* Nimis iniqua *de excess. prælat. per se nota est: nec de ea vllus Ordinarius ampliùs conqueritur; ea propter de illa non erit nobis sermo faciendus: alibi acturis de Exemptione à susceptione Sacramentorum Confirmationis & Ordinis. Nunc autem de Exemptionibus specialibus à potestate iurisdictionis Ordinarij, quam in eo duplicem agnoscimus, vnam quæ directiua nuncupatur, cuius munus est Christianum ad salutem æternam docendo, regendo, monendo, leges & præcepta imponendo, & spiritualiter alendo dirigere: alteram, quæ coactiua appellatur, quâ post directiua media adhibita, correctionibus, citationibus, censuris, pœnis spiritualibus, & temporalibus, idem Christianus ad viam salutis*

relictam suscipiendam cogitur, & quasi acribus stimulis excitatur: ac sic se habent illæ duæ potestates comparatiuè inter se, vt directiua sit velut fulmen ostentarium, quo metus incutitur: coactiua peremptorium, quo nocentes puniuntur: illa sit tonatio sine ictu: hæc iaculatio cum ictu, & manus armata directiuæ; quæ suæ salutis hostes prosternit, vt erigat. De exemptione Regularis ab hac potestate in capite sequenti acturi, in hoc de directiua agemus, ac prius de exemptione à visitatione Ordinarij, & posteà de exemptione ab illis legibus & præceptis, ordinem naturæ sequentes: priùs enim per visitationem Ordinarius cognoscit subditum, antequam eidem leges & præcepta imponat.

PROPOSITIO. I.

NOn potest Ordinarius visitare personas, & Ecclesias ac Monasteria Regularium.

Quamuis antiquitùs Monasteria Regularium, eo úmque personæ plurimis priuilegiis à sede Apostolica donarentur, attamen ferè semper iurisdictio visitandi, dirigendi, & corrigendi Regulares, ac eorum Monasteria, integra Episcopo seruabatur: sic Gregorius lib.7. Epist.34. indict. 1. Episcopo Ioanni Schillitano scribēs, decernit, his verbis, *Seruatis omnibus quæ à tuis prædecessoribus præmissa sunt, ac seruata, curæ tuæ, circa actus consistentiam illic Monachorum te vigilantem insistere.* Sic idemmet Gregorius eodē lib.7. Epist. 15. indict. 2. scribens Fortunato Neapolitano, *In eodem Monasterio nec Fraternitas tua, nec Presbyteri præter diligentiam disciplinæ aliquid molestiarum inferant.* Dixi ferè semper ius prædictum visitandi seruatum integrum Episcopo; nam aliquando illud ius eis auferebatur; & vt cætera exempla taceam, hoc vnum de Monasterio Ariminensi, à quo per Gregorium sublatum est illud ius ab Episcopo Ariminensi, eidē dumtaxat solo iure ordinandi Abbatem seruato, afferam: testatum à dicto Gregorio eodem lib.7. Epistola 34. indict.1. his verbis, *Illa videlicet ei iurisdictione relicta, vt in defuncti Abbatis locum, alium quem dignum communis consensus congregationis elegerit, debeat ordinare.*

Hoc autem ius visitandi, dirigendi, & corrigendi Regulares seruabatur, quoniā adhuc Regulares illo tempore manebant subjecti superioritati Episcopi, ad quam superioritatē spectat, tùm ex iure naturæ, & diuino subditos agnoscere dirigere, & corrigere, ac ex consequenti, vt hi tres actus exerceantur, visitare iuxta illud Prouerb.27. *Diligenter agnosce vultum pecoris tui, tuósque greges considera*, & illud Lucæ, *Tu aliquādo conuersus, confirma fratres tuos.* Tùm ex iure Ecclesiastico, vt videre est sess.25. de Regular. cap.8.10.20.& sess.7. c. 8. verùm ab eo tempore, quo à superioritate Episcopi fuerunt, simul etiam & ab illius visitatione exēpti sunt. Superiùs autem probatum est, omnes Regulares à superioritate, & iurisdictione Episcopi esse plenè exemptos: ex quo sequitur euidenter, quòd ab illo non possunt visitari: quod etiā probatur ex Mari magno Minorū inchoato *Regimini in* quo sic habetur, *Et ne prætextu constitutionis Innocentij Papæ IV. prædecessoris nostri, quæ incipit,* Volentes, *locorum*

eorum Diœcesani, & alij Ordinarij, & alij quicumque in personas, & loca prædictorum Fratrum contra eiusdem Clementis prædecessoris in fine Literarum prædictarum, ordinationem, siue quamcumq; iurisdictionem aut superioritatem vendicare præsumant, districtius iubemus, Et pòst pauca additur, *Aut in personas, domos aut loca huiusmodi aliquam præeminentiam, superioritatem & iurisdictionem quomodolibet exercere præsumant, &c.* Eodem fauore decorauit Bonifac. VIII. ordinem Eremitarum S. August. B. inchoata *Sacer ordo* in qua post concessam omnimodam exemptionem, sic fatur *ita quod nec locorum ordinarij, nec alia quæuis persona Ecclesiastica in vos & ordinem, personas, Ecclesias, oratoria, domos & loca prædicta, vtpotè prorsus exempta possint excommunicationis, suspensionis, & interdicti promulgare sententias: vel aliàs potestatem, seu iurisdictionem aliquam exercere. Quod si forsan quidquam in contrarium à quocumque fuerit attentatum, illud omninò sit irritum & inane.* Quam gratiam seu fauorem Clement. VII. cōfirmauit & Archiepiscopo Tolosano sub pœnis interdicti, ingressus & suspensionis à Diuinis, ne Augustinianos in hoc priuilegio molestaret prohibuit, Bulla inchoata *Vacantibus* Ex quibus manifestè cōcluditur, Episcopos non posse visitare Regulares, & eorumdem Monasteria & Ecclesias; cùm visitatio sit actus iurisdictionis, & superioritatis, quæ ab illis in prædictos fratres exerceri prohibetur, quæ successiuè illis, etiam prohibita est per sæpiùs citatā concessionē Pij V. *Etsi Mendicantium*, in qua §. 1. sic habetur, *Nec etiam se intromittant vllo pacto, aut aliqua ratione in gubernatione Conuentuum tam Fratrum, quàm Monialium huiusmodi, & illorū correctionib.; sed omnia ista, & alia necessaria ad correctionē, & gubernationem Fratrum, & Monialiū huiusmodi, &c. eorū aut earum respectiuè superioribus omninò relinquatur nec vllo modo in præmissis, & alijs, Fratres, & Moniales huiusmodi tangentibus Ordinarij prædicti per se, vel alios se intromittant.* Quibus verbis quæ gubernatio ē & correctionem expresse excludunt, visitationem, quæ ad illa duo ordinatur, excludere necesse est: nec solùm visitationē Regularium, & Monasteriorum, sed etiam Ecclesiarum, ad quas visitandas, ius in vi Tridentini proximè citandi ab aliquibus prætendebatur. Expressiùs tamen hanc exemptionem Martinus V. Monachis Sancti Benedicti Monasterij Sanctæ Crucis ciuitatis Burdigalæ, & membrorum eiusdem impertitus est B. *Sedes Apostolica* cuius originale seruatur in dicto Monasterio executioni mandata die 22. Iulij 1451. aduersus Archiepiscopum, Officialem, & alios eiusdem ciuitatis, sub censuris & aliis pœnis ipso facto ab eisdem incurrendis, per Abbatem Sancti Seueri ad hoc à Sede Apostolica specialiter delegatum, his verbis: *vos tam coniunctim, quam diuisim vestrum Monasterium cum personis & membris per Monachos eiusdem Monasterij gubernari solitis iuribus & pertinentiis, nec non bonis vniuersis Monasterij præfati quæ impræsentiarū legitimè possidetis, & iustis titulis dante domino poteritis adipisci, ab omni iurisdictione, dominio & potestate, nec non visitatione & correctione, &c. Archiepiscopi Burdigalensis, & aliorum, quos regimini & administrationi Ecclesiæ Burdigalensis præesse contigerit: ac quorumlibet officialium suorum auctoritate Apostolica, tenore præsentium prorsus eximimus & totaliter liberamus &c.* Vbi vides quod non solum personas, sed etiam membra & Monasterium, (quod necessariò Ecclesiam comprehendit)

vt alibi ostendemus, à visitatione Archiepiscopi eximit: & quamuis hæc omnia non sufficerent, declarationes allatæ ab Armendar. in ad lit. ad recompilat. leg Nauarræ 1. tit. 6. num. 9. & à Barbosa in cap. 8. Trident. hanc veritatem ostendunt, quarum vna (supposito quod vigeat Bulla Greg. XV. inchoata *Inscrutabili*) sic pronunciatur. (Congregatio Concilij censuit, Episcopos, aut alios locorum Ordinarios, vigore cujusuis decreti eiusdem Cōcilij nullam habere facultatem quouis tempore in Monasterijs, domibus, & Ecclesijs Regularium exemptorum: quibus non imminet cura animarum personarum secularium, visitandi sacristias, parlamenta, vasa sacra, altaria, & cætera huiusmodi, aut tabernaculum, seu pixidem in qua Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum asseruatur.

Instabis 1. Tridentinum sess. 7. cap. 8. præcipere Ordinarijs locorum dictas Ecclesias Regularium visitare: sic enim habet, (Locorum Ordinarij Ecclesias quascumque quomodolibet exemptas auctoritate Apostolica, singulis annis visitare teneantur, & opportunis iuris remedijs prouidere, vt quæ reparatione indigent, reparentur, & cura animarum, si qua illis immineat, alijsque debitis obsequijs minimè defraudentur, appellationibus, priuilegijs, consuetudinibus, etiam ab immemorabili tempore præscriptis, Iudicum deputationibus, & illorum inhibitionibus penitùs exclusis:)

Respondetur 1. hanc obiectionem nullam pati difficultatem, vbi Tridentinum non est receptum. 2. Vbi Tridentinum receptum est: hanc obiectionem non habere vim, quia clausula derogatoria requisita ad Regularium priuilegia reuocanda, non est huic decreto apposita. Nec substulisse censetur rem iudicatam, vt est exemptio regularium à visitatione ordinarij, quoniam, vt ait Garcias de Benefic. p. 3. c. 2. numero 282. *Non derogat sententia & concordia, quæ Episcopum à visitatione excludunt: cum faciat diuersas derogationes, censetur alijs non expressis noluisse derogare.* Sic etiam post illum Barbosa in c. 8. sess. 7. Trident. cuius sententiæ est decisio Cardin. & Rotæ in vna Legion. Iurisd. vt refert citandus Gallemart. 3. In vi huius decreti posse locorum Ordinarios visitare dumtaxat aliquas Ecclesias commendatas, non autem illas commendas, in quibus regularis obseruantia viget: sic enim declarauit congregatio Concil. ex relatione Ioannis Gallem. in dictum capit. Trident.

Respondetur 2. Tridentinum nullam ibi mentionem facere de Ecclesiis exemptis, & de Ordinarijs: Ecclesiarum autem aliæ sunt Regulares, aliæ verò Sæculares, & Ordinarij alij sunt Episcopi, alij Regulares, & alij Sacerdotes Sæculares: vt tenent communiter DD. in c. *Decernimus*, de Iudic. vers. *Ecclesiarum Prælati*, & constat ex Trid. sess. 14. cap. 5. de Reformat. in quo hæc veritas manifesta fit his verbis, *Et coram Episcopo, vel alio Superiori ordinario*, ex quo videre est, alium esse ordinarium ab Episcopo. Tridentinum autem intendit ibi, vt Ordinariorum locorum, siue Episcopi sint, siue Sacerdotes Sæculares, siue Regulares, quique suas Ecclesias quomodolibet exemptas visitent singulis annis. Sic Roder. respondet tom. 1. q. q. reg. q. 36. art. 3.

Quòd autem sic debeat intelligi, probat sequens ratio, videlicet quia duo Domini eiusdem rei in solidum esse non possunt, vt dicunt communiter Doctores in l. *Vt certo. §. Si duobus esse commo.* Essent autem duo Domini, si Episcopus & Prælatus possent visi-

visitare vnam, & eamdem ecclesiam regularem; vt sic possent corrigere delinquentes, ac si jurisdictio spiritualis, quæ naturaliter indiuisibilis est, esset diuisibilis: & ecclesia quæ secundum juris dispositionem est indiuisibilis, esset diuisa.

Deinde potest dici quod Trident. loquitur dumtaxat de ecclesijs sæcularibus exemptis, antea habentibus priuilegia, vt ab Ordinarijs non visitarentur, quæ in vi illius decreti debent ab Ordinarijs visitari; quod autem de Sæcularibus, & non de Regularibus necessariò intelligatur, constat ex eodem Trident. sess. 14. cap. 5. de reformat. vbi dicit, *quoad visitationem debere obseruari Regularium & suorum Monasteriorum, & ecclesiarum iura, & exemptiones.* Plura vide apud citatum Rodericum, vbi probat, quod licet Episcopus visitauerit ecclesiam Regularem, etiam per multos annos, non propterea amitti priuilegium, quod non visitetur, licet pacificè visitauerit. Ac si docent in communi de omnibus priuilegijs Hieronym. Rodesic. Resolut. 63. num. 13. & alijs penes ipsum. Diana in dub. tractat. 2. resolut. 134. & Barbosa de potest. Episcop. part. 3. allegat. 105. numero 76. qui testatur sic fuisse resolutum in Rota, in vna Vlisiponensis Monasterij die 19. Nouembr. 1625.

Instabis 2. jus committere omnes ecclesias Episcopi gubernationi, ex c. *Decretum,* 10. qu. 1. cujus verba sunt, *Decretum est, vt omnes ecclesiæ cum dotibus suis & decimis, & omnibus suis iuribus in Episcopi potestate consistant, atque ad ordinationem suam semper pertineant.*

Respõdetur, sic esse, quod Episcopus habeat in sua potestate omnes ecclesias, & omnia ad eas pertinentia: quod tamen necessariò intelligendum est, de ecclesijs in sua Diœcesi constitutis: nam extra nullam jurisdictionem habere noscuntur. Quod autem sic intelligendum sit, ex alio decreto patet, cap. *Episcopum,* 10. q. 1. in qua hæc verba habentur, *Episcopum per cunctas diœcesis Parochias suas, per singulos annos ire oportet.* Et ex cap. 21. de offic. ordin. in quo dicitur, *habeant igitur Episcopi singularium vrbium in suis diœcesibus liberam potestatem.*

Ex quibus locis colligitur, hoc jus visitandi, quod potest habere Episcopus, illi competere ad hoc vt ecclesias suæ diœcesis visitet, non verò eas quæ sunt nullius diœcesis, vt sunt ecclesiæ Regularium, quas extra suam diœcesim constitutas, vtpotè exemptas, visitare non potest. Nam juxta Federicum de Senis Consil. 16. Dominicum in cap. *Cùm Episcopo,* num. 3. de offic. Ordin. lib. 6. & Altaminarium de Visitatione, verb. *Propriam Diœcesim,* numer. 48. fol. 21. colum. 2. *Locus exemptus, quoad exercendam iurisdictionem per Episcopum, æquiparatur loco existenti extra diœcesim.*

Instabis, proximè antedictis obstare idem Tridentinum cap. 9. sess. 24. de Reformat. vbi dicitur, quod Episcopus proximior visitet ecclesias, quæ nullius diœcesis esse dicuntur: Ergo, etiamsi ecclesiæ Regularium, vt exemptæ sint extra diœcesim, ab Episcopo sunt visitandæ.

Respondetur, hoc decretum habere locum in ecclesijs sæcularium, quando visitantur ob seruitium: quod colligitur ex illis verbis, *eadémque etiam in his ecclesiis sæcularibus.* Quæ verba apertè indicant contrarium esse in ecclesijs regularibus, juxta juris notam regulam, scilicet quod *expressio vnius sit exclusio alterius.*

Quod autem ille textus sit ita intelligendus, ostendit Tridentinum sess.25.cap.20. de Reform. vbi sic pronunciatur, (Abbates qui sunt Ordinum capita, ac cæteri prædictorum Ordinum Superiores Episcopis non subjecti, quibus est in alia Monaster, Prioratúsve legitima jurisdictio, eadem sibi subjecta monasteria, & Prioratus suo quisque loco, ex officio visitent.) Quod conforme est juri antiquo, quo prohibebatur Episcopis ca. *Luminoso*, 18. quæst.2. in dictis monasterijs, *Quamlibet potestatem exercere imperandi, nec aliquam ordinationem quamvis leuissimam faciendi.* Ex quibus constat, quod Regulares qui Episcopo minimè sunt subjecti, debent visitari ab eorum Superioribus, vt ordinarijs, & non ab Episcopo, & sic nec eorum ecclesiæ, quia si eorum ecclesias visitaret, indirectè cognosceret de Regularium causis, quod Tridentinum non vult.

Quod autem diximus de monasterijs, & personis eorum, id etiam de Monialium monasterijs, & personis earumdem intelligendum est, ex superioribus Concessionibus, & præcipuè ex illa Pij V. in qua postquam Monialium monasteria Messem alienam ab Episcopis appellauit: sic loquitur, (Itavt aliquam jurisdictionem, seu aliud quodcumque dominium in Moniales, & Fratres hujusmodi habere, respectiuè exercere aut exequi nullatenus possint, aut debeant, imò illas, & illos omnes ab illorum superioritate dominio, à Sede præfata obtenta. Et ita præfatæ Moniales, ac Fratres sint exclusi à superioritate & jurisdictione Ordinariorum respectivè hujusmodi, vt etiam in illarum, vel illorum Syndicis aut Procuratoribus deputatis, vel in deponendis facultatibus illorum, vel alia sibi non competentia facienda, vllatenus non se intromittant) Et licet præmissa verba, præcipue de Monialibus jurisdictioni mendicantium subditis intelligantur, tamen de alijs quæ pleno jure Episcopis non subduntur, etiam intelliguntur: vt præcedentia verba in prædicta bulla inserta manifestè ostendunt. Illa autem monasteria, seu ecclesiæ dicuntur pleno jure Episcopis subjici, quando tam in administratione spiritualium, quam temporalium eis subduntur, vt notat Archang. Roman. de Privileg. in addit. pag.6. & cap. *Abbatis* de Privileg. & ex Archid. & Ioan. And. in illud.

Objicies ex Trident. sess.25. de Regul. c. 29. monasteria Monialium subjici visitationi Episcopi, tanquam sedis Apostolicæ delegati, ac proinde posse ab illo visitari: sic enim habet, *Monasteria Sanctimonialium Sancta sedi Apostolica immediate subiecta, etiam sub nomine Capitulorum Sancti Petri, vel Sancti Ioannis, vel alias quomodocumque nuncupentur, ab Episcopis tanquam dicta sedis delegatis gubernentur, non obstantibus quibuscumque.* Respondetur, illud esse decretum à Tridentino, cujus tamen intentio non fuit privilegijs Monialium derogare, vt præcitata verba Pij V. Tridentinum explicantis, ostendunt: nec de facto derogavit, cùm derogatoria clausula huic decreto apposita, non sit ejus naturæ, quæ deroget dictis privilegijs: vt cum Doctoribus docuimus in Tractatu de privileg. in communi. Quocirca in vi illius decreti dicta monasteria non posse ab Episcopis visitari, nec eorumdem jurisdictioni subjici vt etiam vsus, nec non Senatuum supremorum Sententiæ probant, qui Episcopos ab hujusmodi visitatione arcent, vt testatur Baunyus, qui in praxi juris

juris Canon. lib. 1. cap. 22. Refert duo placita senatus supremi Parisiensis: primum adversus Officialem Episcopi Andegavensis de anno 1603. aliud adversus Officialem Episcopi Cenomanensis de ann. 1613. Qui quosdam regulares visitare & corrigere tentauerant. Imò & Pontifices, nonobstante dicto decreto, Visitatores triennales in plurimis è dictis Monasterijs pro visitatione facienda nominant, & deputant, nulla facta illius decreti mentione. Quod signum est, decretum hujusmodi non habere vim in præmemorata monasteria, licet videantur in vi verborum sub illo vniuersaliter comprehendi: debet ergo juxta alia decreta Tridentini interpretari, quemadmodum de monasterijs virorum, videlicet si in eis non vigeat Regularis obseruantia, vel si non visitentur post sex menses à monitione Episcoporum, de facienda visitatione, tunc possint Episcopi dicta monasteria visitare, vt post Tridentinum, tenet Piasecius in Praxi Episcoporum, parte 2. cap. 3 art. 6. Vbi verò Tridentinum non est receptum, nullo jure ad illa visitanda potiuntur Episcopi, cùm, vt supponit Tridentinum, sint exempta, & sedi Apostolicæ immediatè subjecta, in quibus propterea Episcopi nullam penitùs jurisdictionem habent.

Instabis primò Gregorium cap. *Cognouimus* 18. quæst. 1. decernere, Episcopum curam habere debere illorum monasteriorum, ac ex consequenti possidere jus visitandi ecclesias, monasteria, & personas in eisdem manentes. Respondetur eodem capite, curam etiam monasteriorum virorum Episcopo demandari: sed quemadmodum successiuis sæculis hæc a jurisdictione, & visitatione Episcopi exempta fuerunt, sic & illa, vt ex antedicto Decreto Tridentini supponitur.

Instabis secundò, in chartularijs plurium Episcopatuum reperiri, quod hujusmodi monasteria debent procurationem Episcopo, aut quod illam Episcopis soluerunt. Respondetur per hæc verba non intelligi visitationem, aut jus ad illam faciendam, vt propriè visitatio est: sed tantùm jus temporale debitum Episcopis; quod post factam exemptionem illorum monasteriorum eisdem Episcopis, vel per compromissum, vel per alium titulum, in signum quod antea illorum jurisdictioni subjecta erant, Pontifice Romano, vel consuetudine approbante, relictum est: illóque per plurimos annos potitos fuisse, ac forsan impræsentiarum potiri.

PROPOSITIO II.

NOn est liberum Episcopo puellarum probationem in Monasteriis sibi non subditis agentium voluntatem per examen explorare, sed hoc munus ad Prælatum regularem spectat, vbi Tridentinum non viget: secùs autem vbi receptum est.

Non dubium est, quin Abbatissæ, seu Priorissæ, & aliæ Monialium præfectæ possint de suorum Prælatorum licentia nouitias recipere, imò & puellas minores duodecim annis ad habitum regularem, seu vt sint nouitiæ, etiam de eadem licentia recipere; sicut & ad professionem anno 16. ætatis expleto, vbi Tridentinum receptum est, admittere: vbi

autem non viget, ante prædictum annum, secundum Lessium de Iure & Iust.& alios. Sed dubium est, ad quem puellarum huiusmodi examen, vbi non viget Tridentinum? Quod facili negotio soluitur, dicendo, quòd cùm antiquo iure, videlicet constitutionibus regularibus examen illud, sicut etiam adolescentium ad Prælatos regulares spectaret, nec vllo iure ad Episcopum deuolueretur; sic etiam hoc tempore non ad Episcopum, sed ad Prælatos regulares spectat, ac sic in multis partibus Galliæ praxis habet. Et determinatum est Parisiis à duobus eminentis doctrinæ, & famæ Canonistis.

Vbi verò Tridentinum viget, examini Episcopi expressè subduntur nouo omnino iure, videlicet decreto eiusdem cap. 17. sess.25. de Regular. dum sic statuit: *Nec postea ipsa vel alia*, scilicet Monialis, *professionem emittat*, *quam explorauit Episcopus, &c. Virginis voluntatem diligenter*, *an coacta, an seducta sit, an sciat quid agat.* Et ita referunt decisum à Congregat. Cardinal. Sellius, Armand. & Piasec. à Barbosa in suis annotat. in prædictum Tridentini decretum, citati, & tenent multi Doctores. Quod ius introductum est in fauorem libertatis puellarum, ne à parentibus coactæ, vel à Monialibus allectæ, non autem Dei spiritu ductæ profiterentur, vt ex dicto cap. constat inchoato, *Libertati puellarum.* Nec obest obiicere, hoc decretum carere clausula priuilegiorum reuocatoria; quoniam Pius V. explicando hoc decretum, ita declarauit, ac formam tradidit examinis faciendi; ac ex consequenti intentionem Tridentini esse, quòd non obstantibus priuilegiis regularium examen illud fieret, licèt prædicta clausula non esset apposita. Accipe verba Pij, *Volumus etiam, quòd puellarum Deo dicandarum, an scilicet coacta, vel seducta fuerint examen faciendum, non nisi infra quindecim dies, postquam iuxtà Concil. Trident. Episcopi vel eorum Vicarii requisiti fuerint, fieri possit; quibus elapsis in hoc illis se intromittere non liceat, cuius occasione, nec Episcopus, nec eius Vicarius intra septa Monasteriorum ingrediantur, sed stent ante cratem ferream, & interrogationes alias quas præfatum Tridentinum iubet eis fieri, omninò prohibemus. Ac similiter volumus, quòd puella seu nouitia ipsa ad alias interrogationes respondere minimè teneantur.*

Dices, nos sæpius docuisse, Tridentinum non reuocare priuilegia, nisi per appositionem derogatoriæ clausulæ; ergo cùm cùm non apposita fuerit decreto, non reuocat. Respondetur 1. illam clausulam non esse necessariam, quia quoad illud examen regulares non habebant antea priuilegium, quod hoc decreto, quasi nouo iure introductum est. Respondetur 2. illam clausulam non esse necessariam; quoniam ibi non agitur de priuilegiis regularium, seu Monialium propriè sumptarum, quæ omnes vota emiserunt; ac ex consequenti non ex priuilegio, sed ex natura professionis regularis ab hoc examine sunt liberæ: sed de impropriè regularibus, seu monialibus, videlicet puellis nouitiis, quæ in priuilegiis dumtaxat professarum participant quod cùm illarum priuilegium non sit, ideo Episcopi examini subiecti sunt, sicut & eidem in aliquibus aliis.

Punienda autem est ab Episcopo per suspensionem ab officio præfecta monialium non monens congruo tempore de examine huiusmodi faciendo, si non gaudeat exemptione, qua ab Episcopo non possit castigari; secus autem si illa potiatur.

tur. Ratio est, quia, vt alibi diximus, non censetur persona exempta Episcopo subiici, nisi exprimatur, & vlterius clausula derogatoria priuilegiorum apponatur, quòd à Tridentino non est factum: non tamen propterea incastigata remanebit, si Episcopus requirat correctionem à Prælato, qui eius superior existit; qui potest, & debet illam corrigere, alioquin ipsemet castigandus. Professio autem, omisso prædicto examine facta, non est nulla, cùm Tridentinum ob hunc defectum non apponat nullitatem. Ad quem autem spectet ad professionem Moniales admittere, & in præceptis Ecclesiæ, & regulæ dispensare? Respondetur, quosdam Doctores existimare, quòd præfecta monasterij potest ad illam admittere, quia admissio ad professionem non est actus Ordinis, aut iurisdictionis: sed tantùm superioritatis. Sic Hostiensis, & alij quos citat Sanchez proximè citandus: alij verò arbitrantur spectare ad superiorem; quia solam administrationem Monasterij habet præfecta. Sic Sanchez in Decalog. lib. 4. c. 4. n. 76.

Obiicies, moniales emittere vota in manibus præfectæ, cui promittunt se obseruaturas regulam, eo modo quo Deo, ipsáque præfecta ex parte Religionis promissionem, seu vota solemnia acceptat: ergo ad professionem admittit. Respondetur, eam acceptationem esse ministerium, quod præfecta exercet ex tacita, aut expressa commissione prælati monasterij, vel institutoris regulæ, si regula hoc habeat; cúmque succedat prælatus institutoris, illius nomine semper agit: cui etiam vt ministræ illius moniales promittunt se regulam seruaturas. Quod rationi consonum videtur; quoniam cùm præfecta debeat esse ministra cogens moniales ad suæ obligationis contractæ executionem, promissio quoque huiusmodi eidem tanquam ministræ expresè fieri debet. Et sic primo quæsito responsum est. Secundo autem respondetur, præfectam in ieiuniis, vt suprà, non posse dispensare; sed prælatum dumtaxat; quia dispensatio est actus iurisdictionis. Sic Sanchez citatus lib. 6. cap. 1. num. 24.

Hic duo te aduertere desidero, primum ex Medina de Sacror. homm. continentia, lib. 4. Controu. 9. cap. 4. Miranda de Sacris monialibus q. 8. artic. Sanchez in Summa, lib 4. c. 18. n. 33. & Suario tom. 3. Relig. lib. 5. cap. 1. n. 9. Puellas huiusmodi cuiuscumque ætatis, esse aptas receptioni in monasteriis huiusmodi, vt fiant moniales; cùm nulla à Tridentino ætas præscribatur. Secundum probabilem esse sententiam, quæ asserit, nec recipientes in monasteria puellas 10. annorum, nec easdem ingredientes incurrere excommunicationem. Sic Llamas in Methodo Curatorum, in appendice, quam ponit in fine §. 13. & Sorbus in suis annotationibus ad compendium, verb. *Ingredi Monasteria*, qui addit, posse dici solas mulieres ingredientes matrimonio consummando aptas (videlicet duodecim annorum) excommunicationem incurrere.

PROPOSITIO III.

EPiscopus non potest visitare Regularem vt Parochum, vel Vicarium in Ecclesia sui Monasterij inseruientem, aut in Ecclesiis aliis Parochialibus exemptis Vicarium agentem.

Certum est primo quòd antiquitùs Regulares non habebant curam animarum

personarum Regularium, quibus Sacramenta ministrabant, vt constat ex cap. *Placuit*, 16. quæst. 1. factum, vt dicitur in Concil. Nicæno. Sed hodie neque in primo Nicæno, neque in secundo habetur, in quo sic decernitur. *Quamobrem firmiter, & insolubiliter omnibus præcipimus: vt aliquis Monachus Pœnitentiam nemini tribuat; nisi sibi inuicem vt iustum est mortuum non sepeliat; nisi Monachum in Monasterio secum morantem, vel si fortuitè quemquam aduenientium Fratrum ibi mori contigerit.* Successiuè propter eorumdem capacitatem cura animarum personarum sæculi, eis demandata fuit, vt manifestè patet capite *Doctos Monachos*, & aliis capitibus eiusdem proximè dictæ causæ, & quæstionis.

Postremò cùm disciplina regularis ex huiusmodi ministerio laxaretur, prouisum est, vt aliàs etiam fuerat, per Pium Quintum Bulla, quæ incipit, *Ad exequendum*, vt Regulares, quorum Monasteriis annexa erat animarum personarum sæcularium cura, Vicarios perpetuos quibus huiusmodi ministerium demandaretur, in eisdem Monasteriis constituerent: ac per hoc sunt Curati primitiui & proprietarij omnium iurium & redditunm illorum Beneficiorum seu Vicariarum perpetuarum, cum onere portionem congruam Vicariis perpetuis sic institutis, singulis annis soluendi, ea tamen conditione, vt in Parochiis vnitis Mendicantibus, possint superiore eorumdem aliquos Regulares sibi subditos in Vicarios illarum Parochiarum, à se ipsis examinatos, & ab Ordinariis approbatos, deputare in Vicarios, ad suum nutum amouibiles, vt etiam idemmet Pius Bulla quæ incipit, *Etsi Mendicantium*, decernit his verbis, *Insuper volumus; quòd præfati Regulares, quibus cura animarum inest, possint per seipsos, iuxta suorum superiorum ordinationem, &c. præfatam curam exercere.* Ratio est quoniam sic præsentatus ab obedientiæ jugo non liberatur; & sic cēset Archang. Rom. verb. *Ecclesiarum immunitas*, citans Nauarrum consl. 2. de regularibus n. 65. & Lezana tom. 1. c. 2. Quocirca referente eodem Archang. S. Cōgreg. Cardinal. declarauit posse Abbates ordinum regularium, inuito Episcopo, absolutè reuocare ad Monasterium, Religiosos exercentes curam animarum in Ecclesiis, quæ sunt vnitæ ipsis Monasteriis. Ad hoc autē, vt licitè & prudenter fiat reuocatio, requiritur aliqua causa rationabilis, vel quæcumque vtilitas, vel commoditas Religionis, aut Ecclesiæ: casu autem quo constaret reuocationem malo animo factam fuisse, reuocati maioris Prælati auxilium implorare possent: sic citatus Archang. & Lezana tom. 2. c. 17. nec illud jus est dumtaxat mendicantibus concessum; verum etiam Monachis, vt proximè dictum est, & constat ex dicta constitut. *Ad exequendum*: cum onere tamen vt cum Vicariis deputatis habitent quatuor alij Monachi, quod onus non video susceptum in Gallia: nam vt cæteros omittam, Canonici regulares. S. August. soli in dictis Parochiis habitant. Nec mireris quod hos Canonicos vocarim Monachos, nam licet propriè sint Canonici & Clerici regulares, tamen in fauorabilibus sunt Monachi; ac etiam in odiosis, in quibus eadem est ratio, ac in Monachis [vt in præsenti] sicut optimè probat Roder. tom. 1. Q.Q. Regul. q. 1. art. 3. Vlterius ab eodem Pio V. pro Mendicantibus est concessum, vt alios Vicarios seu Capellanos sæculares, ad nutum eorumdem amouibiles, seu vt vocant,

vocant, conductitios, dummodò ab Ordinariis approbati sint, ad seruiendum dictis Parochiis, deputare valeant, cum prohibitione Episcopis, ne se in eorumdem deputatione: vel amotione intromittant, Bulla, *Etsi Mendicantium*.

Certum est 2. dicta Beneficia Curata annexa Monasteriis Regularium duobus modis ad illa pertinere. Primo modo pertinent ad Monasteria ab Ordinarij jurisdictione; pleno jure exempta, absque dependentia ab Episcopo, in institutione, aut destitutione Curatorum, seu Parochorum, vt sunt in Gallia Monasteria sancti Dionysij, S. Germani Pratorum, & alia; quæ plena & libera collatione Parochiarum, & Vicariarum perpetuarum [vt asseritur) ab ipsis dependentium potiuntur.

Secundo modo præmissa Beneficia Curata pertinent ad Monasteria quidem exempta; sed non illo jure, quo præmemorata, cùm in institutione Curatorum, seu Vicariorum perpetuorum, etiam ab Episcopo pendeant [videlicet] ab illius examine, & approbatione; attamen tum hæc, tum illa Monasteria spectant ad primitiuum Curatum illarum Parochiarum, seu Vicariarum perpetuarum, súntque proprietarij omnium jurium ab eisdem dependentium; cum onere portionis congruæ dictis Curatis, seu Vicariis perpetuis tradendæ: vt habetur dicto ca. 1. *de Capellis Monachorum*, in Glossa, & in Glossa etiam super cap. *Cùm & plantare*, de Excess. Prælat.

3. Certum est tribus modis posse Regulares Beneficiis Curatis inseruire 1. Tanquam veros Curatos, vt sunt communiter, Canonici Regulares sancti Augustini in suis Parochiis, & Prioratibus à suis Monasteriis dependentibus. 2. Vt Curatos seu Vicarios in alienis Parochiis Episcopo subditis. 3. In alienis à suo Ordine, Parochiis, ab Episcopi tamen jurisdictione exemptis. His positis nostra propositio probatur quoad primam partem. Quoniam si jurisdictione in Vicarium Regularem, seu Curatum potiretur Episcopus, hoc haberet vel ex parte Ecclesiæ, vel ex parte personarum Regularium: sed nulla jurisdictione potitur in Ecclesiam, & personas Regularium, vt supra probatum est, cùm exemptionem plenissimam ab illius jurisdictione probauerimus: ergo nulla in dictum Vicarium Regularem, in Ecclesia Parochiali sui Monasterij inseruientem, jurisdictione potitur: ergo cùm visitatio sit vnus ex præcipuis actibus jurisdictionis Episcopalis, non potest Episcopus talem Regularem visitare.

2. Ex mari magno Fratrum Prædicatorum expressè ab Vrbano VIII. confirmatum, in quo §. 51. sic habetur, [Cæterùm, ne si ratione Parochialium Ecclesiarum, apud quas eorum Fratres aliquam superioritatem sibi vendicare tentarunt, Fratrum eorundem quies in aliquo perturbaretur: concedimus eisdem Fratribus, vt in sic concessis, & quas ei concedi contigerit, Curatis Ecclesiis possint per Capellanum, per eos, pro eorum nutu ponendum, & amouendum, curam hujusmodi exercere: qui quamdiu Capellanatus hujusmodi fungetur officio, ac si dicti Ordinis Prædicatorum libertate, & exemptione vbique fruatur, Ecclesiæ verò prædictæ, & illarum bona, illa, qua domus dicti Ordinis prærogatiua lætentur.) Quid clarius? Sic etiam habet antea memorata

bulla, Monasterio Sanctæ Crucis à Martino V. concessa.

Obiicies 1. Tridentinum [quod illo priuilegio, tempore posterius est] sess. 25. cap. 11. de Regular. decernere, quòd [in Monasteriis, siue domibus virorum, seu mulierum, in quibus imminet animarum cura personarum sæcularium [præter eos qui sunt de eorum Monasteriorum, seu locorum familia] personæ, tam sæculares, quàm Regulares huiusmodi curam exercentes, subsint immediatè in his quæ ad dictam curam, & sacramentorum administrationem pertinent, iurisdictioni visitationi, & correctioni Episcopi in cuius Diœcesi sunt.] Ex quibus videtur colligi, quod Episcopus possit visitare hunc Regularem in administratione Sacramentorum, & animarum cura; sed huic argumento respondetur, quòd non potest iudicari de particula alicuius legis, nisi tota lege perspecta, vt ait quidam Iurisconsultus: vndè oportet perlegere totum capitulum Concilij Tridentini, vbi postquam dictam clausulam argumenti posuit, statim in hæc verba prorumpit, excipiendo ea quæ sequuntur in hunc modum, *Excepto Monasterio Cluniacensi, cum suis limitibus, & exceptis etiam his Monasteriis, seu locis, vbi Abbates, Generales, aut capita Ordinum, sedem ordinariam principalem habent: atque aliis Monasteriis, seu domibus in quibus Abbates, & alii Regulares superiores iurisdictionem Episcopalem & temporalem in Parochos & Parochianos exercent.* Hæc Concilium; ex quibus constat subsistere, exemptionem factam in Curatis illorum trium Ordinum, ac etiam aliorum qui iurisdictione spirituali, & temporali in sua Beneficia Curata potiuntur; & denique in aliis Curatis aliorum Ordinum, videlicet Mendicantium, & aliorum qui cum eisdem ordinibus in priuilegiis communicant.

Quocirca argumento respondendo dicimus, 1. Illud decretum non habere clausulam reuocatoriam priuilegiorum, ac consequenter, nec illius priuilegij; ac proinde priuilegium stare in suo robore, 2. Quòd licet Trid. illud reuocaret, subsisteret tamen priuilegium illud, quòd regularis Curatus in Ecclesia sui Monasterij, non possit visitari ab Episcopo: cùm, vt ostendimus in Tractatu de priuilegiis in communi, priuilegia Dominicani Ordinis, & specialiter Mare Magnum in quo dictum priuileg. expresè continetur, fuerint ab Vrbano VIII. expresè, vt iam suprà dictum est, confirmata, vt antea Pius Quintus, explicando Tridentinum B. sæpe dicta, etsi *Mendicantium* confirmauerat, priuilegia à Sixto Quarto, à quo prædictum mare magnum emanauit, concessa.

Obiicies 2. Decretum illud Sacræ Congregationis in proxima præcedenti propositione allatum, quo declaratum est; non posse Episcopum visitare Ecclesias Regularium, *Quibus non imminet cura animarum*: ergo videtur sentire, quòd potest visitare Ecclesias illorum in quibus imminet cura animarum: ergo & consequenter Regularem. Respondetur 1. Id non sentire sacram Congregationem; sed tantùm declarare dubium quod illi proponebatur [videlicet] num Regularium Ecclesiæ, in quibus non imminet animarum cura, vt visitari possint ab Episcopo; quocirca illa verba interposita non posse obesse priuilegio 2. Sacram Congregationem conformiter ad præmissum decretum Concilij, vt ibi videbatur declarasse, vel melius sit declarasse non in vi decreti Tridentini, sed

posita

posita constitutione Greg. XV. *Inscrutabili*, quam in Gallia & Hispania non valere alibi diximus. 3. Quod licet ita declarauerit, non est tamen tanti ponderis, quòd officiat priuilegio per constitutionem Apolicam facto, vt supra ostensum est. Accedit, quòd non habet clausulam reuocatoriam; & quod illud priuilegium post decretum præfatum fuerit confirmatum cum debitis clausulis derogatoriis, vt dictum est.

Ex quibus sequitur 2. Propositionis pars videlicet regularem non subiici visitationi Episcopi, si fungatur Vicarij vel Parochi munere in Ecclesia exempta, quoniam ex vtroque titulo, scilicet exemptione Ecclesiæ, & personæ potitur. Sequitur 2. non subjici visitationi Episcopi, si eodem munere fungatur in Ecclesia non exempta: quoniam, licet ab Episcopo visitetur talis Ecclesia, Parochus seu Vicarius regularis, cùm sit persona exempta ac suo prælato regulari subiecta, ab Episcopo visitari non potest, quia non potest illum corrigere, ergo nec visitare: cùm visitatio, vt iàm dictum est, sit via ad correctionem. Probabimus autem in cap. de Exemptione à potestate coactiua Episcopi, quod Episcopus non possit huiusmodi Regularem corrigere.

Petes 1. quid fiet de illo regulari delinquente, si non possit illum visitare. Respondetur Episcopum visitando Ecclesiam & paræciam posse illum per accidens sic visitare, & visitationem factam, prælato ipsius intimare: & instare apud illum, vt castiget, vel illum prælato eidem denunciare, vt informet: & instare vt puniat.

Petes 2. Si regularis dispensatus à Papa, de consensu sui prælati regularis ad dignitatem Episcopalem vel ad Beneficium. Parochiale extra suum odinē possidendum possit illa ab Archiepiscopo suo visitari & corrigi, & hic à suo Episcopo? Respondetur quod sic, quia amplius ordini, ex quo sunt assumpti non tenentur cum si resignent, aut sua beneficia quoquomodo dimittant, nō obligentur ad illum redire, sed possunt viuere inter cognatos &c. vt docent Nauarr. & Eman Sà, citati à Millardo de Sacram. Pœnit. cap. 35. instit. 1. num. 5. cúmque in odiosis regularium non participent, nec in fauorabilibus, vt est exemptio, qua nullus dispensatus gaudet, sicut nec aliis priuilegiis, vt sedes Apostolica declarauit. Quocirca dum aliquis regularis fit Parochus aut Vicarius in aliqua Parochia cuiusdam exemptæ aut nō exemptæ Ecclesiæ attendenda sunt verba prouisionis, etsi Papa dispenset cum consensu Prælati hunc regularem, potest Episcopus illum visitare & corrigere, quia in ius transit regularis cum in perpetuum dispensatur ad Beneficium curatum, vt docet Nauarr. Consil. 6. de testam.

PROPOSITIO IV.

MOnasteria Monialium subdita Prælatis Regularibus, à visitatione Episcopi ratione clausulæ, vbi non est, instituendæ, exempta sunt.

Constat hæc veritas ex cap. *Periculoso*, de statu Regular. in 6. vbi Monasteria Episcopo, & sedi Apostolicæ immediatè subiecta, à Monasteriis, Prælatis regularibus subjectis distinguit, & de his sic Pronūciat: *Abbates verò, & alij, tam exempti, quàm*

non exempti Prælati Ecclesiarum Monasteriorum, & Ordinum quorumcumque in Monasteriis huiusmodi sibi subiectis, de clausura conuenienti, vbi non est, prouidere procurent. Nec Trident. decretum cap. 5. sess. 25. de Regul. aliud operatur, quàm confirmare constitutionem Bonifacij VIII. illius capitis, *Periculoso*: nam decretum innouans iuxta terminos constitutionis innouatæ est intelligendum, vt diximus in Tractatu de Priuileg. in communi, & iuxta Nauarr. de Datis & promissio. notab. 3. in nu. 6. Quod similiter etiam dicendum est de constitutionibus Pij V. quæ incipiunt, *Circa pastoralis*, & *Decori & honestati.*

Nec obiiciendum, Trident. generaliter loqui, non distinguendo de Monasteriis immediatè subiectis sedi Apostolicæ, & de alijs Prælatis Regularibus subiectis, nam quamuis id ita sit, recedendum non est à constitutione antiqua: nisi quatenus per nouam reperitur contrarium; vt habetur in iure ciuili L. *Praecipimus*, de Appellat. & c. 1. de constit. in 6. At in dicto cap. *Periculoso*, satis exprimitur differentia, vt in principio huius propositionis tactum est: illa enim quæ immediatè sedi Apostolicæ, vel Episcopo subduntur, quoad hunc actum clausuræ, Episcopo subjicit: reliqua verò Monialium Monasteria Prælatis ordinarijs. Atque hæc responsio corroboratur ex fine proximè dicti cap. *Periculoso*, vbi habetur; *Per hoc autem in Monasteriis exemptis Ordinarij locorum nullam sibi credant iurisdictionem, vel potestatem aliquatenus attributam*: ergo ex constitutione huiusmodi nullam habet Episcopus facultatem quoad clausuram in dicta Monasteria exempta; alioquin iurisdictionem & potestatem in illa. Sic tenet Miranda in tractatu de Sacris Monialibus; q. 2. art. 14. conclus. 3. & alij.

Ex quib. sequitur 1. non posse Episcopũ ingredi Monialiũ monasteria, vt videat si violata est clausura: nec se intromittere ad illam reparandã, si violata est; nisi in casu, in quo monitus ab ipso Prælatus Monasteriorum in quibus clausura violata est, nollet illam reparare: tunc enim vbi Trident. est receptum, id posset tanquam Sedis Apolicæ delagatus.

Sequitur 2. vbi Trident. aut c. *Periculoso*, aut præfatæ constitutiones Pij V. receptæ sunt, Episcopum posse visitare Monasteria Monialium Sedi Apostolicæ immediatè subiecta, ad effectum dictæ clausuræ reparandæ: dixi vbi prædicta recepta sunt; quoniam dubitari forsan posset, num constitutio illius capitis *Periculoso*, in quo & prædictum Decretum Tridẽ. & proximè dictæ Pij V. Constitutiones in illa fundantur, sint in Gallia receptæ: nam illa constitutio est Bonifacij VIII. & Codex Iuris illam continens, cum alijs eiusdem Pontificis, & aliorum Pontificum, qui sextus appellatur, editus & cõpilatus est ab eodem Bonifac. quibus, vt ait Petrus Marca de Concord. Sacerd. & Imp. lib. 2. cap. 17. in Gallia locus non fuit ob dissidium Regis cum Pontifice illo, vt obseruat Ioannes Andræas in c. *Generali* de Elect. in 6. vbi relato diuortio Bonifacij & Philippi ob iura Regalium, hæc addit: *Ideo secundum aliquos, constitutiones istius compilationis non fuerunt receptæ propter istam controuersiam*, quæ verba recisa sunt in editione Romana. Cæterùm plurimæ Decretales hoc sexto libro comprehensæ hodie vigent in Iudiciis & frequenter apud Summa Curiarum tribunalia à Causidicis laudantur. Hæc Petr. de Marca. Quocirca cõsulendi circa hanc constitutionem, & alias similes, Causidici, & alij

alij periti & docti;ac vsus qui est optimus Legum interpres.

PROPOSITIO V.

Regulares non obligantur ad obedientiam legibus Episcoporum.

Hæc propositio sequitur ex præcedentibus, ac probatur. 1. Quia sunt simpliciter exempti à lege iurisdictionis, & Diœcesanæ Episcoporum;ergo maximè sunt exempti ab illo actu iurisdictionis,qui est legem ferre. 2. Quia sunt extra territorium Episcoporum,ex capit.1.de Priuileg.in 6. Et iuxta communem Canonistarum sensum,existens in loco exempto,est extra territorium quoad effectum iurisdictionis: quod confirmatur cap. *A nobis*,de Sent.Excom. vbi dicitur,*Non incurrere sententiam latam per statutum Episcopi, qui extra territorium existens illud non seruat* Cuius rationem reddit Pontifex his verbis, quia *extra territorium ius dicenti non paretur impunè*, & consequenter concluditur,Episcopum non posse quidquam validum decernere,& statuere in personas,& loca quæ sunt extra territorium, sicut sunt loca Regularia, & personæ. Et hæc est sententia communis Doctorum in cit.1.de Constitut.in verb. *Lex*, præcipuè Couarru.in cap. *Alma Mater* 2. 1.§.10.numero 3. cuius sententiæ est etiam Barthol. l.1. de sancta Trinitate num.44 eamque colligit ex l. *Omnes populi*, ff.de Iustitia,& iure,& Suarez lib.4.de Legibus, cap.20 Ratio est, quia Regulares exempti non tenentur parere Episcopis seu Ordinarijs:nisi in casibus à iure expressis, vt colligitur ex dicto cap.1. de Priuileg. in 6. his verbis,*Saluis casibus aliis,in quibus Episcoporum iurisdictioni subesse canonica præcipiunt instituta.* Nullum autem est decretum Canonicum, quod præcipiat exemptos parere legibus Episcoporum; quinimò in cap. *Nimis praua.* de Excess. Prælatorum, inter alia prohibentur Episcopo, ponitur; quòd *Suis constitutionibus subjicere cogunt Religiosos*:& licet ibi nominentur specialiter Fratres Prædicatores, & Minores, tamen, id est gratia exempli;sermo tamen generalis est de omnibus similibus, vt patet ex illis verbis, *Cùm quidam verè Religiosi,vt putà Fratres Prædicatores,& Minores.*

Accedit quòd Trident. session. 25. capit.12. de Regul. specialiter præcipit, vt *Regiosi exempti obediant Episcopis in censurarum,& festorum obseruatione ab eis præceptorum* In quo videtur supponere, antea non fuisse ad hoc obligatos, sed per eam legem eorum exemptioni derogatum iri. Vnde sumitur argumentum à speciali, quòd in alijs legibus Episcopalibus Religiosi exempti obedire non tenentur. Quòd si subditus iuxta Fagundez in præcepta Decalog.præcepto primo,libro 1.capit.7. num. 7.8. Non tenetur seruare festa,& ieiunia à suo Episcopo sub præcepto indicta, licet sit intra suæ Diœcesis limites dummodò sit in loco exempto:& si iuxta Henriquem in summa lib.13.c.26.§.1.& Auilam decens.part.2.capit.3.dub.5. Non ligatur excommunicatione sui Episcopi pro tota Diœcesi lata,si commoretur in loco exempto intra eamdem Diœcesim: à fortiori exemptus regularis,non ligabitur huiusmodi & alijs legibus Episcopalibus, & huius sententiæ sunt Granado in part.12. contract. 7. tractat. 33. parte 1. disputat.6. sect.3.numero 18.Lorcas in part. 2. tom.2. disput.25.memb. vltim. Salas de Legibus,

tractat. 14. section. 4. numero 43. Zanardus in suo Direct. Teolog. p. 2. præcep. 4. cap. 10. in fine, Pontius de Matrimon. 46 § 6. 7. numero 31. Diana tract. de Leg. Resolut. 11. Suarez de Leg. lib. 4. cap. 20. num. 9.

Ex quibus sequitur, 1. Regulares non seruantes festa quæ ab Episcopis ordinantur, non peccare, quoniam institutio illorum festorum est lex Diœcesana, quam, vt suprà probatum est, non tenentur Regulares seruare, vt expressè concessit Eugenius IV. Monachis sancti Benedicti Congregationis Hispaniæ, verbis sequentibus à Roderico tom. quæst. 72. art. 1. relatis. *Quòd in suis Monasteriis non teneantur seruare, siue colere alias Festiuitates: nisi illas præcipuè quæ per vniuersalem Ecclesiam obseruantur: aliàs licitè vacare laboribus, & consuetis exercitiis, vel occurrentibus possunt, nisi communiter ab omnibus secundùm consuetudinem locorum vbi Monasteria sita fuerint, vel superiorum obseruentur, quibus sine scandalo in huiusmodi laboribus faciendis contrauenire non possit.*

Quibus verbis huius sequelæ veritas concluditur: restrictâ tamen causâ scandali quo interueniente, tenentur Regulares se huiusmodi obseruantiis Festorum cum populo conformare. 2. Restricta est consuetudine vim legis obtinente, quâ huiusmodi festa in Diœcesi introducta sunt: tunc enim ad illa obseruanda Regulares obstringuntur sub mortali, sicuti ad cæteras consuetudines. Vt autem huiusmodi consuetudines obligent, tum ad festa, tum ad cætera, euidens esse debet, quod sub obligatione peccati mortalis, non verò ex deuotione introductæ fuerint; alioquin si dubitetur num ex deuotione; an verò ex obligatione introductæ fuerint, tunc obseruandæ non erunt sub mortali. Nec obstat huic veritati Tridentinum sess. 25. cap. 12. quod vult, vt *Regulares seruent illos dies festos*: quoniam sicut non habet vim vbi receptum non est, sic etiam non obligat in illis decretis, quæ clausulam reuocatoriam non habent; hoc autem decretum caret illa clausula.

Sequitur 2. Regulares non obligari ad ieiunia lege Episcopali ordinata, quia cùm sint exempti à iurisdictione, & legibus Episcoporum, nec illis subiiciantur, nisi in illis casibus in quibus ius commune, aut Concilium generale præcipit; nec vllum sit, quod illud speciale ius concedat Episcopis, fit indè, vt dictis ieiuniis seruandis minimè teneantur: alioquin nimis grauarentur Regulares, si vltra obseruantias ieiuniorum vniuersalis Ecclesiæ, & Regulæ, ieiuniis lege Episcopali indictis obligarentur. Et huius sententiæ est Suarez lib. 4. de Leg. cap. vltim. citans Paludanum, & Antonium; quibus accessit Roder. in addition. ad Summam moralem tom. 4. cap. 110. numero 4. qui tamen addit, quod licet Regulares non teneantur ad ieiunia ab Episcopis indicta; teneri tamen ad ieiunia per consuetudinem generalem Diœcesis introducta, eo modo, quo supra dictum est, de festis ex consuetudine introductis. Quod autem dictum est de exemptione regularium à præmissis legibus, id similiter de cæteris legibus Diœcesanis asserendum est, à quibus omnibus sunt Regulares per exemptionem soluti.

Verùm quia posset quis dicere, quòd licet Regulares sint ab illis soluti, illos tamen obligari Episcoporum præceptis,

quoniam

quoniam præcepta minorem requirunt potestatem: multi enim possunt præcepta subditis imponere, vt sunt aliqui superiores locales, qui tamen legem ferre non possunt. Respondetur, Regulares etiam eximi ab obligatione parendi Episcoporum præceptis; cùm ab illorum omni prorsus iurisdictione sint soluti à qua potestas præcipiendi suam originem trahit. Quocirca illorum præcepta minimè sunt Regularibus formidanda, nisi ad hæc facienda à iure vel à Pontifice expressam habeant facultatem. Et hanc veritatem quibusdam specialibus propositionibus proximè ponendis probauimus.

PROPOSITIO VI.

Regulares non possunt ab Episcopis prohiberi, in suis Ecclesiis Missas, & solemniter celebrare: ritúsque sui Ordinis, & ceremonias in festis, & aliis diebus obseruare, & Sacræ Eucharistiæ Sacramentum à populo adorandum publicè exponere: necnon extra claustra processionaliter infra octauam corporis Christi cirumferre.

Hæc propositio, quoad 1. partem, ex præcedentibus sequitur, & probatur ratione: quia cùm personæ, & Ecclesiæ Regulares sint exemptæ, nec quicquam in illas possint Episcopi, Prælati Regularium sunt in illis vt Ordinarij; & ideò tamquam Ordinarij possunt prædicta in suis Ecclesiis facere. Sic Pius Quintus. Statuit explicando decretum session. 22. de Ecclesiis Parochialibus à populo frequentandis, bulla quæ incipit; *Etsi Mendicantium* his verbis, *Volumus quod Fratribus Mendicantibus huiusmodi, non solùm prohiberi non possit, ne Missas, & alia Diuina Officia faciant in eorum Ecclesiis, verùm etiam in quibuscumque aliis vbi celebrari Missas solitum est; etiamsi ipsis non vocatis, seu ad id requisitis, celebrare valeant.* Et paulò post, *Necnon Missas, & Diuina officia huiusmodi, etiam in diebus Dominicis. & Festiuis, etiam antequam Rector Parochialis Ecclesiæ celebrauerit, celebrare, & celebrare facere.* Hæc Pontifex illius Bullæ, §. 20. Quam concessionem; cùm sit Pontificis, independenter à voluntate, seu beneplacito Ordinarij factam esse, censendum est, vt in Tractatu de Priuilegijs diximus, cùm in genere, ostendimus, gratiam Pontificis habere suum effectum indepenter ab Ordinario: cuius concessioni, seu declarationi inhærendo sacra Congregatio Cardinalium interpretum Concil. Tridentini, sedente Clemente VIII. anno 1602. explicando vltimam partem cap. 11. sess. 25. declarationi præfati Pij V. superaddit quod sequitur. *Congregatio Concilij censuit ita esse intelligendum, vt Regularium ritus illis diebus Festis permaneat quod Missas celebrandas, & cætera Diuina Officia, tam publicè, quàm priuatim ab ipsis Regularibus in eorum Ecclesiis persoluenda: nec circa, hæc ab Episcopis quoquomodo quidquam in contrarium eisdem Regularibus præcipi posse quod si de facto præceperint regulares, neutiquam ipsis Episcopis obedire teneri.*

Secunda Propositionis pars probatur. 1. quoniam Episcopus dum sub eius vexillo regulares militarent, poterat sine dubio in eorumdem Ecclesiis sibi prorsus subditis

SS. Eucharistiæ Sacramentum, quoties sibi videbatur opportunum, populo publicè adorandum exponere: at totum ius Episcopi in dictas Ecclesias, in Prælatum regularem translatum est, ergo etiam id potest Prælatus regularis. Prima propositio patet, in qua non est distinguendum si Episcopus id poterat, quatenus Prælatus regularium; aut quatenus Episcopus, quoniam nulla ratio vrget cur id non posset quatenus regularium Prælatus, cùm vna & eadem esset superioritas Episcopi relatiua indistinctè ad sæculares & regulares subditos. Propositio secunda etiam patet, quoniam eorumdem Ecclesijs ab omni prorsus iurisdictione, dominio, & superioritate Episcopi per Papam exemptis, necessarium erat eorumdem perfectum regimen vt omnis eiusdem Episcopi potestas Prælato regulari concederetur, quod de facto actum est, vt ex innumeris canonibus, & Pontificum Romanorum bullis manifestè patet, & quia de Ecclesiis est sermo, in medium afferre liceat antiquum Gregorij Magni decretum, cap. *Luminoso. Nec audeat ibi Cathedram collocare Episcopus, vel quamlibet potestatem exercere imperandi, nec quamcumque ordinationem, quamuis leuissimam faciendi, nisi ab Abbate loci fuerit rogatus, quatenus Monachi semper maneant in Abbatum suorum potestate, vt remotis vexationibus, ac cunctis grauaminibus diuinum opus cum summa deuotione animi perficiant.* Hæc Gregorius.

Cathedram autem Episcopus in dictis Ecclesiis poneret, & exerceret potestatem imperandi, & ordinandi, si non liceret regulari Prælato sine eius mandato SS. Eucharistiæ Sacramentum populo adorandum publicè exponere.

Probatur 2. quia Prælatus regularis posset in suis Ecclesiis, ordinis, necnon etiã iurisdictionis, & superioritatis potestate: sed actus exponendi Eucharistiæ Sacramentum non superat hanc potestatem, ergo potest illam exercere: 1. Propositio constat ex eo quod in locum Episcopi quatenus antea superioris illarum Ecclesiarum successit. 2. Autem probatur quoniam illius est exponere, cuius est conficere & ministrare illud Sacramentum: hoc autem ad Sacerdotem præcisè spectat. Dixi præcisè, quia vt in Ecclesiis regularium hoc fiat, requiritur in faciente sola superioritas, vel saltem illius licentia, sine iurisdictione, cùm ille actus non sit iurisdictionis vt constat; Ergo cum Prælatus sit simul & Sacerdos & superior Ecclesiarum, poterit illud in suis Ecclesiis exponere.

3. Quia non videtur qua ratione Episcopi requiratur licentia: non enim, quâ Episcopus, quoniam non est actus caracteris Episcopalis; non qua Diœcesanus, seu quâ superior territorij, in quo sunt dictæ Ecclesiæ quia illarum non est superior, & locus exemptus iuxta canonistas extra Diœcesim iudicandus est: nec denique quia ad eas confluat populus ei subditus; quoniam etiam ad eas sine eius licentia (necnon etiam ipso contradicente) confluit populus ad audiendum verbum Dei, & diuina officia: ad Sacramenta recipienda, ad processiones, confraternitates, funeralia & quod maius est ad vota in manibus Prælati regularis, si sit populus ex tertio ordine emittenda: & cætera facienda, quæ proculdubio maiorem requirunt in regulari potestatem, quàm actus exponendi Sacramentum Eucharistiæ.

4. Quoniam nemo negabit, quin Canonici Ecclesiæ Cathedralis exemptæ, & ali a-

aliarum Ecclesiarum exemptarum possint illud exponere; ergo à fortiori illud potest Prælatus regularis: cùm illi sint tantum exempti velut ad instar regularium, vt inferiùs dicetur, & Tridentinum ab exemptionis iure illos expressè excludat; cùm tamen non excludat regulares, maiorique in suos subditos, suásque Ecclesias Prælatus regularis, quàm Decani & Canonici in suos & suas, potestate calleat.

Nec obstat 1. opponere quod in multis Synodis Diœcesanis ordinatum habetur, quod id non liceat Prælato regulari sine Episcopi licentia; quoniam illa lege regularis non ligatur.

Non obstat 2. quod nouæ indulgentiæ non possint à Prælato regulari publicari in dictis Ecclesiis absque Episcopi licentia; ergo nec Sacramentum Eucharistiæ exponi. Respondetur ita esse, si rescriptum, in quibus continentur, hanc conditionem apponant; sin autem, in dubio res versatur. Sed supposito, quod Prælatus regularis non possit illas publicare absque Episcopi licentia; non est similis in vtroque ratio, nam indulgentiæ sunt publicus extraordinariæ iurisdictionis effectus, delegatione Apostolica exercendus erga suos subditos; ac ex consequenti cum delegata potestas, quæ non transiit in ordinariam, non debeat exerceri sine Episcopi facultate, saltem ex decentia ab eodem habenda est at verò SS. Sacramenti expositio est actus ordinariæ potestatis; & ideò hæc licentia non requiritur.

Non obstat 3. quod in pluribus causis à S. Congregat. Cardinalium decisum est, id ei non licere absque Episcopi licentia, quoniam vel illa decisio est interpretatio iuris communis, vel decreti alicuius Concilij generalis, aut denique Pontificij, vel non est declaratio, sed lex: non potest dici prius, scilicet quod sit declaratio, 1. quia nullum est ius declarandum quod de hac materia in hac specie agat. 2. quoniam declaratio alicuius iuris facta à potente non potest esse contraria iuri declarato, cum sit vnum & idem cum eo; esset autem talis, cum sint duæ decisiones circa hanc materiam penitus contrariæ, ab eisdem Cardinalibus emanatæ, vt mox constabit. Non potest dici posterius, scilicet quod sit lex; Quoniam Cardinales illius congregationis facultate non pollent ad legem condendam. Nec huiusmodi decisio vt lex publicatur; Quod confirmatur ex decreto per Cardinalem Grimaldum tunc in Gallia Nuncij Apostolici munere fungentem, in fauorem Archiepiscopi Burdigalensis, partibus videlicet Dominicanis inauditis ab eadem congregatione impetrato 1544. in quo loquens de quodam alio decreto circa hanc materiam aliàs emanato, sic fatur: *Hanc eamdem opinionem secuta fuit sacra Congregatio Episcoporum in pluribus causis.* Quibus vides decisionem Cardinalium esse opinionem, non autem legem.

Dices, ergo saltem hæc decisio erit opinio sequenda, cum sit tantorum virorum: Respondetur quòd si velis sequi illorum opinionem, sequenda potissimum illa, quæ vniuersaliter, ab illis pronunciata fuit, & non sicut hæc in causis priuatis, illa (inquam) quæ auctoritate Apostolica iudicialiter promulgata fuit, anno à nuncio Apostolico apud Hispaniæ Regem residenti in toto illo regno obseruanda: & denique Bulla Vrbani VIII. inchoata, *In plenitudinem*, de qua aliis, qualis est hæc cuius tenor sic habet, *Sacra Congregatio regularium censuit & statuit, vt liceat regu-*

laribus in eorum Ecclesiis ; & intra septa Monasteriorum suorum sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum processionaliter circumferre;& super altari publicè adorandum exponere ex quauis causa publica vel priuata die 2.Iulij 1580.

Verum supponamus decisionem Cardinalium legem facere, certè vt reuocet ius Regularium & præfatam generalem eorundem Cardinalium decisionem in fauorem omnium Regularium editam;non debet esse particularis, quoniam nulla lex in causa particulari seu speciali lata generalem reuocat: imo nec generalem, aut specialem; nisi habeat clausulas derogatorias ad id necessarias : Præfata autem decisio particularis: sicut & cæteræ non habet aliquam clausulam reuocatem,quam Doctores iudicant necessariam, etiam in Conciliis generalibus, & rescriptis Pontificum,dum aliquod priuilegium aut ius quæsitum reuocant, maximè si in iure communi incertum sit, aut tamquam merces datum, vt est hoc priuilegium immediatè suam originem trahens ab exemptione iurisdictionis, potestatis, & superioritatis Episcopalis, cuius intuitu eadem iurisdictio, potestas, & superioritas collata fuit Prælato regulari in suos subditos & Ecclesias suorum omnium monasteriorum.

Quòd autem possint Regulares processionem solemnem facere extra claustra infra Octauam corporis Christi, vt ponit tertia nostræ propositionis pars, probatur ex concessione Gregorij XIII. quâ facultatem fecit omnibus Ordinibus, ac etiam Ecclesiis sæcularibus posse solemniter cum processione festum Sanctissimi corporis Christi qualibet die infra Octauam eiusdem solemnitatis; reuocando priuilegium Pij V. Ordini Prædicatorum concessum quo soli proximè dicto Ordini illud concedebatur, vt videre est in bulla eiusdem Gregorii inchoata, *cum interdum contingat.* Et quamuis post hæc Clemens VIII. Bulla quæ incipit, *Dudum fœlicis record. Pius,* sub data 8.Martij 1592. reuocauerit dictam bullam Gregorij, & hanc gratiam soli Ordini Prædicatorum fecerit; attamen idemmet Clemens postea anno 1597.die 20. Decembris:confirmando ex certa scientia priuilegia Minorum bulla quæ incipit, *Ratio Pastoralis*, confirmauit etiam hanc gratiam omnibus Ordinibus concessam : Quod etiam fecit Paulus V. quando dicta priuilegia Minorum confirmauit anno 1609. die 2. Nouembris, vt alibi diximus. Et licet nec illa; nec alia priuilegia aliorum Regularium, ex certa scientia, ab emanata antedicta bulla Clementis, essent confirmata; possent tamen vti illo priuilegio, sicut in genere de omnibus priuilegiis ostendimus in primo Tractatu de priuilegiis in communi: nisi quoad hanc gratiam B. prædicta Vrban.III.habeat specialem clausulam derogatoriam, quod ad meam notitiam non venit; haud enim illam B. integram vidi quod autem illam clausulam non apposuerit, colligitur ex eadem B. in qua Pontifex affirmat se confirmare priuilegia non reuocata: proximè autem ostendimus, illud priuilegium quatenus priuatiuum eiusdem gratiæ per respectum ad alios regulares, fuisse reuocatum. Adiice quod nequaquam credibile est Vrbanus VIII. Huic priuilegio omnibus regularibus communi acquisito voluisse derogare.

PRO-

PROPOSITIO VII.

EPiſcopi, aliíque Ordinarij, non poſſunt Regulari præcipere, vt cenſuras, & interdicta ab Apoſtolica Sede, vel ſua propria auctoritate latas, Populo, aut Principibus denunciet.

Hæc veritas ex eiſdem conceſſionibus, & Principijs ſequitur: Nam ſi ab illorum juriſdictione, legibus, & præceptis exemptus eſt, vtique & ab hoc præcepto liber erit; quia libertate expreſsè donatus eſt à Sede Apoſtolica, cùm ab obligatione recipiendi commiſſiones, etiam à Sede Apoſtolica antedicta emanatas, liberetur, ex conceſſione Honorij III. facta Dominicanis verbis ſequentibus, *Quieti veſtræ prouidere volentes, authoritate vobis præſentium indulgemus, vt commiſſiones à Sede Apoſtolica, vel Legatis eius, ſeu quibuſlibet aliis, vobis factas, non teneamini contra veſtram recipere voluntatem.*

Deinde noſtræ propoſitionis veritas conſtat ex Mari magno ſingulorum Ordinum, & maximè ex illorum minorum, & Prædicatorum poſt Tridentinum confirmatorū. Accipe verba in illo Prædicatorū inſerta, *Quod per litteras Apoſtolicæ ſedis, aut Legatorum, ſeu Delegatorum ipſius, ad denunciationes Sententiarum interdicti, & excommunicationem procedere, compelli aliquatenus non poſſitis, &c. Per litteras præfatæ Sedis, in quibus facta non fuerit de huiuſmodi Indulgentia mentio ſpecialis*: & poſt aliqua verba ſic proſequitur, *Nullus inſuper Archiepiſcopus, vel Epiſcopus, nullúſque alius Prælatus eccleſiaſticus, vel eorum Vicarij, vel Officiales ad portandum, ſeu deferendum Litteras: vel exequendum, vel denunciandum Sententias contra Principes ſæculares, communitates, populos, ſeu quoſcumque benefactores veſtros, quemquam veſtrum compellere valeant, ſine prædictæ ſedis mandato, vel licentia ſpeciali, expreſſam faciente de hac indulgentia mentionem.* Atque modò eodem conceſſit Paulus III. Societati IESV, vt refertur in compend. priuileg. eiuſdem Societatis verb. *Exemptio.*

Nec objicias Tridentinum ſeſſ. 25. de regular. cap. 12. decernere, quod Regulares prædictas denunciationes præſtare debeant, dum ſic pronuntiat, *Cenſuræ, & Interdicta, nedum à ſede Apoſtolica emanata, ſed etiam ab Ordinariis promulgata, mandante Epiſcopo, à Regularibus in eorum eccleſiis publicentur, atque ſeruentur.* Nam reſpondetur illud decretum non habere clauſulam derogatoriam priuilegiorum: ac propterea non ligare Regularem, vtpotè priuilegio huic decreto contrario, gaudentem. Accedit quod hoc priuilegium poſt Tridentinum à pluribus Pontificibus, qui confirmarunt motu proprio, & ex certa ſcientia priuilegia regularium, confirmatum eſt, vt alibi diximus. Et quamvis Pius V. in B. *Etſi mendicantium* inchoata videatur ſupponere quod regulares debeant illa publicare & ſeruare: attamen circa hæc nihil declarat: ſed tantum ſuſpendit illa in regularium fauorem in certis caſibus; ſicut ergo illi Pontifices & Doctores in vi ſuorum priuilegiorum eos excuſant ab obſeruatione cenſurarum & interdictorum, ita ſimiliter ab eorumdem publicatione in vi dictorum priuilegiorum etiam excuſare tenentur. Vbi autem Tridentinum non eſt receptum, nullam prorſus vim habet objectio aduerſus di-

ctum priuilegium. Quod autem conclusum est de censurarum & interdictorum denunciatione, id etiam similiter intelligendum de jeiuniorum, & Festorum publicatione, ad quam faciendam Regularis nullatenus obligatur, nec obligari potest ab Ordinarijs.

PROPOSITIO VIII.

Regularis, Ordinis cuiuslibet Mendicantium, vbique sine licentia Episcopi, aut alterius Ordidinarij mendicare potest: nec ab Episcopo, aut alio Ordinario vllatenus prohiberi potest: & si prohibeat, aut impediat, graues censuras, & pœnas incurrit.

Antiquum esse Quæstorum eleemosynarum vsum fidem faciunt cap. *Tuarum*, de Priuil. & cap. *Cùm ex eo*, de Pœniten. & Remiss. in quo vltimo describuntur qualitates, quibus quæstores pollere debent, his verbis: *Modesti sunt, & discreti: nec in tabernis, aut aliis locis incongruis hospitentur: nec inutiles faciant, aut sumptuosas expensas*. Quia verò, facultate sibi concessa abutebantur, ideò ab Innocentio III. in Concil. generali Lugdunensi Decretum emanauit, vetans, ne fierent quæstus hujusmodi, nec quæstores ad illos faciendos sine Episcopi, vel Apostolicis litteris, quibus de eorum moribus, déque petitorij causa constaret, admitterentur: vt habetur proximè citato cap. *Cùm ex eo*.

Cùm autem abusus dictorum Quæstorum excresceret, in maximum Christiani Orbis scandalum; dum in prædicationibus multa de reliquijs & indulgentijs mendacia confingebant: Ideò in Concil. Viennensi, vt habetur Clementina 2. de Pœnit. Clemens V. præfato Innocentij Decreto inhærendo, adjunxit; quod litteræ Apostolicæ ad eleemosynarum quæstus faciendos, Ordinariorum examini subderentur: Quæstoribus hujusmodi prædicationis officio penitùs interdicto, cum sola facultate simpliciter exprimendi illud, quod in litteris Apostolicis, aut Episcopi contineretur. Postea tamen Tridentinum in principio sui c. 2. sess. 5. de reformat. contentum in litteris, prædicare, aut exprimere quæstoribus vetuit.

Quia verò hujusmodi remedia minimè profuerant: imò quæstorum hujusmodi malitia excrescente, ac per hoc data ansa hæreticis in Catholicam ecclesiam debacchandi, idem Trident. in progressu cap. 9. sess. 21. de Reformat. statuit, vt illorum quæstorum nomen, atque vsus penitùs aboleretur: neque ad hujusmodi officium exercendum vllatenus admitterentur: nonobstantibus priuilegijs, &c. Verùm non solùm ecclesia in illos animaduertit, sed etiam potestas sæcularis Regia: nam apud Lusitanos lib. 5. Ordinat. tit. 103. constitutum est, ne quæstores alicujus Sancti nomine petitoria facientes, permittantur, nisi Regiæ litteræ ostendantur: quod si aliter factum sit, omnes pecunias ab illis quæsitas, quæstori Redemptionis Captiuorum tradendas præcipit. Simile apud Hispanos extat, l. 1. & 2. titul. 8. lib. 1. Ordinat. & apud Gallos idem Regij Senatus Decretis dispositum asserit Chopin. de Sacra Politia lib. 3. tit. 5. à num. 23. Ex quibus colligere est, quam odiosum sit ecclesiæ, & pote-

stati

stati sæculari illud quæstorum hujusmodi nomen, cùm sæpiùs in illud animaduertere coactæ fuerint. Illis autem quæstoribus omissis, de alijs quæstoribus ab eadem ecclesia laudatis, & approbatis, videlicet Regularibus mendicantibus, qui egestate premuntur, nostra propositio enunciatur. Et probatur primò, ex lege naturali, quæ est prima morum & actionum humanorum magistra; ipsa enim concedit pauperi, vt per se, aut per alios ad sui sustentationem, & alias hujusmodi necessitates eleemosynas procuret. Quis autem nesciat, Regularem verè esse pauperem per votum paupertatis quod emisit; Potest igitur; cùm eget, per se, aut per alios eleemosynas sibi comparare: ob id maximè, quod illius nomen [mendicantis scilicet] & institutum, mendicitatem illi indicit: nec in hoc opere vir Regularis verecundatur; cùm Christum, & Apostolos habeat in exemplum.

2. Probatur ex Pontificum concessionibus, quæ ferè innumeræ sunt; nam reperio in compendijs Priuileg. verb. *Eleemosynas*: Alexandrum, Vrbanum, Clementem, Eugenium, & Sixtum nomine quartos: necnon Calistum III. Alexandrum VI Bonifacium IX. Leonem X. & Pium V. & alios, hanc facultatem Regularibus, aut factam supposuisse aut fecisse, quarum omnium duas obiter, etsi non omnia illarum verba, refero: Primam Alexandri IV. quæ refertur in Compend. priuileg. mendic. verb. *Eleemosyna*, §. 1. qua ille Pontifex declarat, Fratres Prædicatores & Minores tam ab illis quibus prædicant; quam ab alijs posse eleemosynas petere, & accipere: fidelesque posse nonobstante quacumque contradictione eis eleemosynas liberè elargiri; prædictámque mendicitatem esse meritoriam.

Secunda concessio quam refero, est Pij V. desumpta ex bulla sæpiùs citata, *Etsi mendicantium*, Accipe expressa verba, *Quod verò de vsu quæstorum auferendo loquitur Trident. sess. 21. cap. 9. id ad mendicantes Ordines nullo modo referri posse, vel debere, etiam decernimus: Quin potius cùm ex eleemosynis huiusmodi viuere cogantur, eis id facere licitum omnino esse declaramus.*

Ex quibus hujus Pontificis verbis cernere est, 1. Regularem Ordinum mendicantium non comprehendi vt diximus, sub prohibitione quæstorum facta Tridentino: quod etiam existimant Nauarrus Consil. 33. de Pœnit. Volinus de potestate Episcopi cap. 8. §. 4. num. 6. Rodericus qq. reg. tom. 2. qu. 57. art. 7. & Barbosa de Officijs & potestate Episcop. part. 3. allegat. 109.

2. Regularem Ordinum mendicantium cogi petere eleemosynas, videlicet ex voto paupertatis, quam profitetur: ex nomine mendicantis, quo decoratur: ex instituto sui Ordinis: ac etiam deficientibus redditibus, aut oblatis eleemosynis.

3. Ex consequenti licitam esse hujusmodi mendicationem, ac etiam meritoriam, vt declarant prædicti Pius & Alexander; quam postea Nicolaus III. cap. *Exiit qui seminat.* & Clemens V. in generali Concil. Viennensi, Clement. *Exiui de Paradiso*, de verb. signific. meritoriam & sanctam declararunt post Honorium III. dum Regulam minorum, & in ea contenta approbat, & declarat: in qua cap. 6. habetur. *Fratres nihil sibi approprient: nec domum, nec locum, nec aliquam rem; sed tanquā peregrini & aduenæ in hoc sæculo,*

in paupertate & humilitate Domino famulantes, vadant pro eleemosyna confidenter. Nec oportet eos verecundari, quia Dominus pro nobis se fecit pauperem in hoc mundo. Hac est illa celsitudo altissima paupertatis, quæ vos charissimos Fratres hæredes, & Reges Regni cælorum instituit, pauperes rebus fecit, virtutibus autem sublimauit. Hæc sit portio vestra, quæ perducit in terram viuentium, cui dilectissimi Fratres totaliter inhærentes, nihil aliud pro nomine Domini nostri Iesu Christi, in perpetuū sub cœlo habere velitis. Hæc Franciscus, hæc Pontifices approbantes, & confirmantes: hæc Conciliū generale Viennense declarant. Nec dicas, hāc mendicitatem laudatam & approbatam pro solo Ordine Sancti Francisci: nam approbata est in vniuersa Ecclesia pro iis, qui eam profitentur: vnde vt talis in Iure Canonico inserta reperitur, tanquam Regula, & Canon ab illis omnibus habendus. Quocirca libellus aduersus hanc mendicitatem à Guillelmo de Sancto Amore editus, ab Alexandro IV. sub pœna excommunicationis latæ sententiæ fuit prohibitus, Bulla quæ incipit, *Romanus Pontifex*, & illius auctor è Gallia proscriptus, Bulla inchoata, *Cum propter*. Hæc ergo mendicitas dissimilis omninò est ab illa Quæstorum; quæ per Tridentinum ab Ecclesia Dei rigorosè arcetur. Quibus sic existentibus concluditur, vbique Regularem posse mendicare sine Episcopi licentia: nam sine dubio nulla facultas Episcopi requiritur ad petendas eleemosynas illi, qui pauper ex voto est, cuique ex nuncupatione, & instituto à Sede Apostolica approbato, mendicitas præscribitur; quique ad hoc à dicta Sede facultatem habet, quæ ratiam independenter ab Episcopi licentia concedit, vt alibi diximus, & adhuc dicemus: alioquin priuilegium Pontificis nihil operaretur, cum solius Episcopi licentia absque sedis Apostolicæ facultate, Regularis eleemosynas quærere possit.

Ex huius partis nostræ propositionis probatione concluditur secunda pars: qui enim fieri potest, vt Episcopus habeat facultatem prohibendi illud, quod Pontificis potestas declarat licitum, meritorium, & ad quod faciendum facultatem concedit qualibet contradictione postposita? Qua ratione, à sacra Congregatione Cardinalium perpensa decretum infra scriptum præsidente Cardinali Vbaldino emanauit anno 1621. cuius authenticum est in Conuentu Recollectorum Burdigalæ. *Sacra Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini interpretum censuit, Fratres Ordinum Mendicantium nequaquam posse ab Episcopis prohiberi, quominus per seipsos in Diœcesibus, vbi habent Conuentus eleemosynas quærant: sed tantum si extra loca vbi Monasteria existunt, quæritare voluerint, teneri suorum Superiorum licentiam Ordinario ostendere.* In quo tamen Decreto vides aliquam restrictionem huius facultatis (videlicet) quòd Regularis extra locum mendicando vbi habet Conuentum, licentiam suorum Superiorum ostendere tenetur Ordinario [scilicet Episcopo aut Parocho] ne existimetur Apostata, aut Vagabundus: non verò licentiam ab eodem, aut ab Episcopo postulare, vt expresè declaratum fuit à Sacra Congregatione Cardinalium negotiis Episcoporum & regularium præpositorum in causa Venetiarum die 6. Octobris 1597. cuius Decretum refert Aldan. in compend. Canon. resol. lib. 1. tit. 22. Imò extat Sacræ Congreg. Cardinalium Decretum, quod in domibus regularibus Dominicanorum, & Au-

gu-

gustiniensium Burdigalæ annis proximè elapsis authenticum extabat, quo regulari huiusmodi licentiam ab Episcopo, vel à Curato, postulare prohibetur. Et hoc ius ita Senatui Burdigalensi cognitum fuit, vt anno 1644. Archiepiscopo Burdigalensi recusante mandato solito ad dictas eleemosynas quæritandas, & impediente per Parochos, ne regulares mendicarent, iis ne impostèrum illud tentarent sub pœnis strictè prohibuit, Quod similiter etiam fecit anno 1651. die 20. Aprilis in causa Fratrum Minorum Recollectorum, his verbis: *Curia expressè inhibet, & prohibet Parocho Iuliaco, & omnibus aliis cuiuscumque conditionis, & qualitatis sint, sub quolibet prætextu turbare fratres Minores Recollectos in quæstu eleemosynarum faciendo, modo consueto in locis, in quibus hactenus de licentia suorum superiorum illum fecerunt sub pœnis expensorum, damnorum & interesse, & altera maiori pœna si opus sit, cum facultate faciendi informationes ad acrius contrauenientes, &c.*

Nec obstat placitum Secretioris Regis Concilij quo anno 1644. partibus auditis decisum fuit: *Vt Regulares eiusdem Ciuitatis Burdigalensis extra vrbem quæritare volentes, tenerentur licentiam ab Archiepiscopo postulare; qua intra quindecim dies minimè concessa, possent liberè quæritare*: non obstat, inquam, quoniam dictum Consilium (lite Romam euocata, & remissa ibi judicanda & terminanda) hoc interim medium ad concordiam interdictos, Archiepiscopum & regulares procurandam adinuenerit: non quòd per priuilegio quæritandi absque illius licentia derogare intenderit; Alioquin fecisset contra aliud placitum ab eodem tribunali emanatum de anno 1634. 17. Octobris in causa Episcopi Claramontani, quod determinatum fuit Fratres Minores posse quæritare Eleemosynas absque Episcopi licentia cum prohibitione sub pœnis eidem Episcopo, ne illos impediret.

Quibus omnibus vt suprà decisis, vltima nostræ propositionis pars probatur ex Pontificum Decretis: cùm enim Sixtus V. vt in præfato compend. priuileg. Mendic. §. 7. refertur, intellexisset quod locorum Ordinarij, eorúmque Officiales, seu Vicarij, & Curati, suaderent fidelibus, ne Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus eleemosynas erogare præsumerent: idque etiam sub censuris inhiberent: & erogantes excommunicatos esse prædicarent, seu prædicari facerent, aut pronunciare præsumerent: mandauit Ordinariis, ac aliis præmemoratis personis & cæteris quibuscumque vt ab huiusmodi persuasionibus, inhibitionibus, & mandatis de cætero prorsus abstinerent: ac inhibitiones ipsas, & mandata nullius existere firmitatis; & illis contrauenientes censuris huiusmodi minimè ligari declarauit: ac etiam voluit, quòd si persuadentes & inhibentes præfati, mandato huiusmodi obtemperare non curarent; nisi eos pœniteret, & persuasiones & inhibitiones reuocarent infra triduum, postquam desuper requisiti essent, eò ipso Ordinarij interdictum ingressus Ecclesiæ, ac suspensionem à regimine, & administratione suarum Ecclesiarum; alij verò inferiores sententiam excommunicationis incurrerent. Idemmet Sixtus addidit in Mari magno Augustiniensium, Inquisitores hæreticæ prauitatis aduersus tales posse procedere. Qui etiam in quadam concessione facta Carmelitis superaddidit: quòd contra Ordinarios, aut alios quoscumque prohibentes, ne Car-

melitis eleemosynæ fierent, possent procedere præter Inquisitores, Rectores Ordines Mendicantium,& Auditor Cameræ Apostolicæ, vt dicto Compendio §.8. habetur. Ex quibus sequitur, quod si tot graues censuræ, & pœnæ iis qui sæcularibus prohibent largitionem eleemosynarum viro regulari faciendum imponantur; sine dubio etiam imponi impedientibus ne idem regularis eleemsynas petat; & accipiat cùm hæc duo sint relatiua.

Verùm ne quid deficeret: impedientibus virum regularem à quæstu eleemosynarum, nisi licentiam Episcopi aut ejus Vicarij generalis scriptis haberet, graues censuras expressè imposuit Leo X. Bulla quæ incipit, *Exponi nobis*, cujus authenticum extat in Conuentu Recollectorum Burdigalæ. Cùm enim ipse accepisset, regulares de Ordine Minorum in multis priuilegiis sibi à Sede Apostolica,& generalibus Concilijs concessis grauari;& specialiter in mendicitate, vt verba sequentia in narratiua ipsius antedictæ bullæ inserta demonstrant, *Fratres verò quorum vita subsidio fidelium eleemosynis magna ex parte consulitur, eleemosynas huiusmodi petere non permittunt sine eorum licentia, & Diœcesanorum, & eorum Vicariorum literis* Facta priùs mentione constitutionum quorumdam Summorum Pontificum, & præcipuè prædictarum Sixti IV. censuratum, vniuersis Prælatis Ecclesiæ sic loquitur, *Quamobrem, Nos vobis, & cuilibet vestrum per præsentes districte præcipiendo mandamus sub dictis censuris, vt vos ab eorum molestia, & omni inquietudine penitius abstineatis.* Hæc Pontif. x. Qui vlterius prosequendo, eisdem Prælatis præcipit, vt à simili molestia cessare faciant Curatos, eorúmque Vicarios: & inobedientes pœnas, & censuras in dicti Sixti inhibitione contentas incurrisse denuncient, adhibito etiam, ad id [si necesse foret] brachij Sæcularis auxilio. Et ne quid ad efficacem Apostolicæ potestatis dispositionem omitteret eisdem Prælatis injungit, vt reliquas personas tam Ecclesiasticas, quàm Seculares, cujuscumque status, aut conditionis existerent, qui Rectoribus Ecclesiarum Parochialium in præmissis contra Fratres prædictos fauorem, auxilium, vel consilium præbere præsumerent, per censuras Ecclesiasticas, & alia opportuna juris remedia monitione præmissa, districtiùs coercerent, de quibus multa Mare Mag. Carm.

Aduerte tamen: quoad Fratres Minores Gregorium IX. vt in Compendio priuileg. Mendic. verb. *Quæstuare*, refertur, præcepisse vniuersis Ecclesiarum Prælatis, quatenus, si quos quæstum pecuniarum facientes, de Ordine Minorum se esse dicentes, reperirent, illos caperent, & eosdem tanquam falsarios condemnarent; ne Religio prædictorum Fratrum per hoc infamari contingeret.

PROPOSITIO IX.

Regularis non tenetur præsentare Episcopo indulgentias antiquas sed illas potest sine eius licentia publicare: nec ius, aut ratio apparet; cur illi nouæ huiusmodi Indulgentiæ vniuersaliter ad publicationem sint præsentandæ, si vsum hoc faciendi excludas.

Hæc propositio quoad primam partem pro-

probatur, nullum enim extat jus quo regularis teneatur, indulgentias ſemel Epiſcopo præſentatas, iterum præſentare; imò contrarium jus manifeſtum exiſtit ex decreto Cardinalium in cap. 9. ſeſſ. 21. Trident. cap. 9. ex relatione Barboſæ in verſic. illius cap. *Indulgentias verò*, his præclarè terminis, *Per huius decreti poſteriorem partem non poſſunt Ordinarii prohibere, quominùs Religioſi Indulgentias ſibi olim à ſummo Pontifice conceſſas publicent, nullo etiam verbo cum eis facto.* Ac ſic tenet Bonacina Iuriùm Epiſcopalium propugnator acerrimus, de Cenſuris extra Bullam Cœnæ diſp. 2. quæſt. 3. punct. 30. numero 9.

Quoad verò ſecundam partem; videlicet, quòd nouæ indulgentiæ Epiſcopo ad publicandum præſentari debeant, probat altera pars decreti præfatæ Congregationis, quæ explicando cap. 9. præfatæ ſeſſionis ſic pronunciat, *Indulgentias ſibi ipſi denuò conceſſas abſque licentia Ordinarii publicare non poſſunt.* Verùm hoc decretum Tridentini ſic interpretatum, nec aliud decretum cap. 5. ſeſſ. 21. quod in probationem affertur, de indulgentiis regularibus conceſſis verbum habent: imò ex his duobus decretis, colligere eſt à contrario: videlicet, licere regulari indulgentias nouas abſque tali licentia Ordinarij publicare; quod Rodericus præciſè aſſerit tom. 2. quæſt. 98. artic. 1. de Indulgentiis ad ſolos regulares pertinentibus, & declarauit Leo X. B. *ſolet ſedes Apoſtolica*, in fauorem Minimorum edita. Accedit, quòd ſi illiùs cap. 9. Trident. prima pars quæ tangit quæſtores ex declaratione Pij V. Mendicantes non comprehendit, vt in proximè præcedenti quæſtione probatum eſt; nec ſecunda quæ eſt de indulgentiis non publicandis ſine Ordinarij licentia, ſed illa obligatio referenda eſt ad indulgentias illorum quæſtorum à Tridentino prohibitorum, vt illud caput legenti fiet manifeſtum.

Fateor tamen, me alicubi legiſſe quod quidam Pontifex in aliquibus partibus Hiſpaniæ præſentandas Ordinario præceperit: fateor etiam vſum eſſe in Gallia receptum, quod nouæ indulgentiæ à ſummo Pontifice per regulares impetratæ, Epiſcopo præſentantur ante publicationem, & quòd idem Pontifex in ſuis Literis indulgentias concedentibus, vt plurimùm ſolet apponere, quòd *De licentia Ordinarii publicentur*; qui vſus, & forma obſeruanda eſt. Si tamen Pontifex hanc clauſulam non apponeret, crediderim regularem hujuſmodi indulgentias abſque ipſius licentia promulgare poſſe, nam gratia Pontificis abſolutè conceſſa non alligatur Ordinarij licentiæ vt ſupra in alia materia diximus.

Petes, num valeat indulgentia habens prædictam clauſulam, *De licentia Ordinarii*, ſi non petatur licentia, vel illa petita, ab Epiſcopo denegetur. Reſpondetur, quòd vtroque modo valebit: primo modo, quia illa clauſula pro obtinenda licentia non ita adhibetur, vt defectu ipſius non valeat indulgentia, ſi non exprimatur: ſed adhibetur, vt publicetur licitè, aut ſaltem decenter. Secundo modo à fortiori valebit, quia vltra quòd eadem eſt ratio pro vtraque licentia à jure petenda, ſi non concedatur, cenſetur pro conceſſa: Atque vniuerſa hæc doctrina confirmatur ex ſententia, quæ habet, vt indulgentia valeat à die conceſſionis ejuſdem à Pontifice, ac proinde ante publicationem,

& quoad hoc sortitur naturam priuilegij; quod publicationem ad sui valorem non requirit & confirmatur ex doctrina Chopini de sacra Politia titulo sexto, asserentis ex sententia Senatus Parisiensis Episcopum à Papa factum, nondum tamen possessionem ingressum, posse vicarium constituere, sicque constitutum conferentem beneficium valere collationem; ratio ejus est, quia hujusmodi collatio est gratia, quam conferre potest, sicut & voluntariam jurisdictionem exercere, sine ingressu in possessionem, quæ possessio est veluti acceptatio à Diœcesi, cui Episcopus præficitur; Ergo similiter valebit hæc gratia à Pontifice concessa, nondum habito Episcopi consensu, & nondum facta, de illius consensu, publicatione.

Ex omnibus propositionibus in hoc capite examinatis, & probatis, manifestum existit, Episcopos, aliosque Ordinarios non posse visitare regulas, & Moniales, aliorúmque Monasteria, domos & Ecclesias: nec etiam suis legibus, præceptis, & prohibitionibus illos sibi subiicere; suasque leges & præcepta nullius roboris aduersus illos existere, necnon ipsos Ordinarios leges, aut præcepta in dictos regulares, & Moniales ferentes, graues censuras & pœnas incurrere. Quibus ita se habentibus, non mediocriter mirandum est, quòd plures Ordinarij (qui alioquin Canonicos Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum ad processiones, & alia huiusmodi comitia, verbis hortatoriis, & deprecatoriis conuocant) nihilominus regulares ad eadem mandatis compellunt; cùm hi præter quòd ab illis sunt exempti, adhuc tales sunt primariò, & principaliter, ac ab initio; illi autem velut ad instar eorumdem: vt verba exemptionis dictorum Canonicorum, posterioris exemptione Regularium, quæ eadem omnino sunt, euidenter demonstrant.

CAPVT

CAPVT IV.

DE EXEMPTIONIBVS REGVLARIVM A COACTIVA POTESTATE ORDINARII.

QVEMADMODVM multis modis potest subditus delinquere, sic potest Ordinarius illum diuersis modis potestate coactiua castigare: vel enim delinquit, aliquod crimen perpetrando, vel in ciuilibus. Si primo modo, potest illum coërcere Censuris, & pœnis spiritualibus, & illum eas incurrisse (si opus sit) denunciare; & aliquando pœna carceris, & similibus mulctare. Si secundo modo delinquat, potest etiam illum eisdem censuris, & pœnis, ad satisfaciendum cogere, & ex consequenti in his duabus causis processum formare: & ad coram se comparendum citare. Nunc examinandum est, si vir Regularis exemptus sit à dicta potestate, & ab eius prædictis, & aliis huiusmodi actibus.

PROPOSITIO. I.

Regularibus sic exemptus est ab Episcopi iurisdictione, vt si delinquat, tùm in suo Monasterio, tùm extra illud, coram Episcopo conueniri non possit.

Supponendum est primò Innocentium IV. in Concil. Lugdunensi, vt habetur cap. *Volentes*, de Priuileg. in 6 statuisse, quòd regularis ratione delicti, siue contractus, aut rei de qua contra ipsum agitur, posset coram Ordinariis locorum conueniri: accipe verba, *Volentes libertatem quam nonnullis Apostolica Sedes priuilegio exemptionis indulsit, sic integram obseruare, vt & alii illam non infringant, & ipsi eius limites non excedant declaratione irrefragabili definimus, quòd quacumque sic exempti gaudeant libertate, nihilominus tamen ratione delicti, siue contractus, aut rei de qua contra ipsos agitur, licitè possunt coram locorum Ordinariis conueniri, & illi quoad hoc suam in ipsos iurisdictionem, prout ius exigit, exercere.* Sic Pontifex.

Supponendum 2. in dicto capite tria contineri, videlicet delictum, contractum, & rem ipsam litigiosam, de qua agitur: pro quibus in vi illius capitis regularis coram Episcopo conueniri potest. His

positis probatur propositio, primò, ex eodem Innocentio, bulla quæ incipit, *Cùm olim duxerimus*, in qua dubitationi fratrum Minorum, si prædicto decreto à se facto comprehenderentur, respondendo, sic fatur. *Vos dubitantes, vtrum per constitutionem huiusmodi, libertatibus, ac immunitatibus, vobis, & Ordini vestro per priuilegia, & indulgentias ab Apostolica Sede concessas, præiudicari valeat, nobis humiliter supplicastis, vt prouidere super hoc indemnitati vestræ paterna sollicitudine curaremus. Quia verò eiusdem Ordinis sacra Religio, sic ad nos ab omnibus, per quæ vobis possent prouenire dispendia, immunes libenti animo præseruare hortatur, authoritate vobis præsentium indulgemus, vt occasione constitutionis huiusmodi nullum eisdem libertatibus immunitatis imposterum præiudicium generetur. Nulli ergo, &c Dat. Perusij 15. Calend. Octobris, Pontificatus nostri anno decimo.* Hæc Pontifex.

Ex quibus duo concludere est, 1. Per priuilegia fuisse antea exemptos ab illo onere comparendi coram Episcopo in prædictis casibus, 2. Præfatum cap. *Volentes*, nullum præjudicium afferre dictis priuilegijs. Eandem libertatem idem Pontifex fecit Ordini Cisterciensi bulla quæ incipit, *Cùm nuper*, pluresque alij Pontifices alijs Ordinibus illam fecerunt, vt ostendit tenor priuilegiorum eorum in Mari Magno cujusque Ordinis contentus. Accipe impræsentiarum quod habetur in Mari Magno fratrum prædicatorum à Pio V. bulla sæpiùs repetita, *Etsi mendicantium*, cum cæteris aliorum regularium priuilegijs generaliter, & postea ab Vrbano VIII. in specie bulla quæ incipit, *In plenitud.* confirmato. *Cæterum quia felicis recordationis Innocentius Papa IV. prædecessor noster olim duxerit statuendum, vt exempti gaudeant libertate, nihilominus tamen ratione delicti, seu contractus, aut rei de qua agitur contra ipsos ritè possint coram locorum Ordinariis conueniri, & illi quoad hoc suam in illis iurisdictionem prout ius exigit exercere. Nos vobis vt occasione constitutionis huiusmodi nulla libertatis & immunitatibus vobis & Ordini vestro, priuilegiis & Indulgentiis à Sede Apostolica concessis, vel imposterum concedendis, præiudicium generetur, authoritate præsentium indulgemus: decernentes vos seu personas vestri Ordinis, in prædictis casibus ordinariis ipsis minime subiacere.* Hæc Pontifex.

Quibus omnibus Pontificum concessionibus apertè constat, præfatum Innocentij decretum nulla vi pollere in regulares: verùm quia absque solido fundamento objici posset, quod illæ concessiones sine vlla prorsus restrictione regularibus factæ de exemptione ab Episcopi jurisdictione in delictis intra Claustra patratis, de rebus in Claustro existentibus, & contractibus in eisdem initis, non autem de eisdem extra Claustra patratis, existentibus, & initis intelligendæ essent: ideò vt omnis cauillandi occasio prorsus tollatur, duas alias concessiones impræsentiarum affero: id omnino continentes, primam in fauorem Minoritarum à Benedicto XI. emanatum in bulla quæ incipit, *Inter cæteros*, verbis sequentibus, *Ita quod, nec etiam ratione delicti commissi, vel initi contractus, aut rei sitæ, positæ, vel existentis extra loca vestra exempta positis coram eis (non obstante constitutione fel. rec. Innocentij Papæ IV. prædecessoris nostri edita in contrarium) impeti, molestari, seu quomolibet conueniri. Decernentes vos, & Ordinem ipsũ immediatè eidem sedi, ac Soli tantummodo*

Romano

Romano Pontifici subiacere. Ecclesias insuper, oratoria, domos, ac loca qua tenetis, & inhabitatis ad præsens, ac tenebitis, & habitabitis in futurum, dùm & quoties illa tenere, & inhabitare contigerit, exempta prorsus existere, nullóque medio Sede subesse decernimus prælibata. Nulli ergo omnino hominum, &c. Datum Romæ apud Sanctum Petrum 4. Nonas Aprilis, Pontific. nostri anno primo. Sic Pontifex. Qui ex certa scientia ac de plenitudine Apostolicæ potestatis concedit, & declarat exemptionem illam se extendere quoad rem, non solùm intra, sed etiam extra Claustra, & in loco exempto, & non exempto existentem.

Secunda concessio est Martini V. per bullam emanata in fauorem Dominicanorum, quæ habetur in Compend. priuileg. Mendic. verb. *Exemptio*, §. 15. verbis sequentibus, *Ita quod Ordinarij & Prelatis huiusmodi, siue quævis alia persona, generaliter, vel specialiter, aut communiter, vel diuisim, non possint quauis authoritate, &c. Aut aliàs ratione delicti, seu contractus, vel rei de qua agitur : vbicumque committatur delictum, iniatur contractus, aut res ipsa consistat, potestatem, seu iurisdictionem aliquam exercere.* His duabus concessionibus conforme est mare magnum Minimorum, vbi habetur, *Decernentes vos, seu personas vestri Ordinis, in prædictis casibus Ordinariis ipse minimè subiacere.* Hæc Pontifex; qui exemptionem illam ab Episcopi jurisdictione expresìè extendit in prædictis rebus extra claustra existentibus, contractibus extra illa initis, & delictis etiam extra claustra perpetratis.

Objicies 1. Tridentinum contrarium decernere sess. 7. cap. 14. vbi habetur, *In exemptorum causis constitutio Innocentij IV. qua incipit* Volentes, *in generali Concilio Lugdunensi edita seruetur : quam eadem Sacrosancta Synodus innouandam censuit, & innouat.* Addendo insuper, quod *in ciuilibus causis mercedum & miserabilium personarum, Clerici seculares, aut Regulares, extra Monasterium degentes quomodolibet exempti, etiam si certum Iudicem à sede Apostolica deputatum in partibus habeant : in aliis verò si ipsum iudicem non habuerint, coram locorum ordinariis, tanquam ab ipsa Sede delegatis conueniri, & iure medio ad soluendum cogi, & compelli possint, Priuilegiis, exemptionibus, conseruatorum deputationibus, & eorum inhibitionibus, aduersus præmissa nequaquam valituris.*

Respondetur, in locis in quibus Trident. non est receptum, objectionem minimè procedere; vbi autem receptum est, non afficere regularem gaudentem præfatis concessionibus, & intra claustra degentem, vt sæpiùs sacra Congregatio Cardinalium declarauit; nec etiam illum qui extra claustra degit, teste Marcellino à S. Benedicto in Comp. priuil. Fuliensium, verbo *Conueniri*, cuius Congregationis declarationes inferiùs afferemus. Ratio est, quia illud decretum non habet clausulam reuocatoriam necessariam ad reuocationem priuilegiorum, vt diximus in Tractatu de priuileg. in communi. Quod autem hæc responsio sit pertinens, probatur quoad præcipuam partem, videlicet quod regularis exemptus sit ratione delicti ab Episcopi jurisdictione: quoniam non est vllatenus credibile, decretum Tridentini posterius abrogare prius decretum : hoc autem faceret, si supra positum decretum afficeret huiusmodi regularem. Minor probatur ex Trident. sess. 25. de Regular. cap. 14. vbi sic loquitur,

Regularis non subditus Episcopo, qui intra claustra Monasterii, & extra ea ita notoriè deliquerit, vt populo scandalo sit: Episcopo instante à suo Superiore, officio priuetur.

Quibus verbis videre est, regularem, intra & extra claustra delinquentem, non esse quoad cognitionem delicti jurisdictioni Episcopi subditum: cùm Tridentini verba illum ad suum superiorem remittant, ac ex consequenti decretum præcitatum sess.7.cap.14. Tridentini non afficere regularem, vt suprà exemptum, alioquin hoc posterius, prius decretum destrueret.

Non tamen per hæc dicta intendimus probare, quòd hoc posterius afficiat regularem, vt suprà exemptum, cùm clausula derogatoria requisita careat: nam manifestè constat, illum non afficere ex declaratione illius decreti facta per Pium V. bulla sæpius citata, quæ incipit, *Etsi Mendicantium*, §. 26. vbi habentur hæc verba quæ vtrumque probant, videlicet prius & posterius decretum Tridentini præmemoratum regularem non afficere, *Quoniam verò ex nimia Episcoporum sibi irrogata auctoritate ipsi personas Regulares suæ iurisdictioni subiicere omnino student; ac decreto Concilii, præfati sess. 25. cap. 14. edito quo cauetur, quod si Regularis intra claustra existens, & extra ea ita notoriè deliquerit, vt populo scandalosus sit, termino ab Episcopo præfigendo à suo Superiore omnino puniatur: sin minus ab Ordinario delinquens puniri possit, confisi, variis, indebitisque grauaminibus Regulares afficiunt, Ordinarios præfatos aliquid contra Regulares in claustris degentes huiusmodi quouis prætextu, occasione, vel causa innouare non posse, vel debere nec aliquos processus contra ipsas personas Regulares formare, aut facere posse volumus: nisi propter manifestum scandalum, & suorum Ordinum superioribus prius consultis, & negligentibus: alioquin omnia, & singula contra præmissa facta, & gesta, ac facienda in futurum, pro nullis, & infectis habeantur.*

Quid clarius hac declaratione, quæ manifestè ostendit, Regularem vt supra exemptum, non affici præfato decreto: quod antea etiam vniuersaliter §. 8. eiusdem bullæ, idemmet Pontifex pronunciauerat, & §. 10. 11. & 12. ostenderat, ad quem spectet huiusmodi judicia facere, his verbis, (Nec etiam se intromittant, *videlicet Ordinarii*, vllo pacto, aut aliqua ratione in gubernatione Conuentum, tam fratrum, quam Monialium huiusmodi, & eorum Generalibus, ac Ministris, seu Prouincialibus, vel aliis eorum, aut earum respectiuè Superioribus, etiam ratione computa faciendi, cum Syndicis Conuentuum huiusmodi omnino relinquantur; nec vllo modo in præmissis, & aliis, Fratres & Moniales huiusmodi tangentibus Ordinarij, prædicti per se, vel alios se intromittant. Fratres quoque, si contigerit eos ad huiusmodi Ordinarios recursum habere; à præfatis Generalibus, Ministris, seu Prouincialibus, Prioribus, Guardianis, & aliis suis Superioribus castigari, & puniri posse, & debere, neque ipsos Ordinarios prælatos Superioribus Ordinum huiusmodi vllatenus inhibere; qui imò præfatos superiores processus contra fratres suos, & Moniales huiusmodi, quando opus fuerit, circa delictorum inquisitionem aut castigationem, facere posse decernimus: inuocatio etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. *) Hæc Pontifex.*

Quibus luce clarius constat, huiusmodi correctiones, & delictorum cognitionem, non spectare ad Episcopum, sed ad præfatum

tum

tum Regularem; & hoc conformiter ad ius commune cap. *Graue gerimus* de Offic. Ordinarij in quo Pontifex Episcopum corrigit, eo quod quasdam sententias etiam in vi suarum literarum aduersus quosdam regulares tulerat, etiamsi eorumdem Abbas paratus esset illos corrigere. Quanta autem obseruantia, Pius præfatus Pontifex, has suas declarationes & constitutiones, in Ecclesia Dei haberi voluerit, demonstrant clausulæ nonobstantiæ illius bullæ, tenoris sequentis. (Ac insuper, vt faciliùs præmissa omnia illibata persistant, omnia, & singula priuilegia, immunitates, indulgentias, facultates, libertates, indulta, dispensationes, fauores, & gratias, quæ decretis Concilij Tridentini, aliàs, quàm vt superiùs est dictum, concessum, & declaratum, non contrariantur, expressè eisdem fratribus, necnon Monialibus quibuscumque, & Sororibus. Tertij Ordinis prædictorum ordinum respectiuè Ordinibus, ac illorum Ecclesiis, domibus & personis: etiam viuæ vocis oraculo in genere vel in specie, tam per recor. mem. Eugenium IV. Sixtum IV. Leonem X. Paulum III. ac, dictum Paulum IV. & Pium etiam IV. quàm alios quoscumque Romanos Pontifices, etiam prædecessores nostros, ac nos, & sedem eandem quomodolibet concessa, confirmata, & innouata: necnon nostras & prædecessorum, ac alias quascumque desuper confectas literas, quarum omnium tenorum, ac eorumdem prædecessorum nostrorum nomina, & alia de necessitate exprimenda, ac si de verbum nihil penitùs omisso, præsentibus pro sufficienter expressis haberi voluimus, auctoritate Apostolica, tenore præsentium perpetuò confirmamus & approbamus, illisque perpetuæ, & inuiolabilis firmitatis robur adiicimus, eaque perpetuis futuris temporibus inuiolabiliter obseruari debere: ac Fratribus Superioribus, & personis Ordinum huiusmodi, necnon aliis quibuscumque quos illa concernunt, suffragari debere, seu posse volumus.)

Ex quibus videre est, quòd Pontifex volens, vt omnia quæ in dicta Bulla continentur, illibata persistant; ex consequenti omnia priuilegia, & cætera eorumdem Regularium confirmat, dummodò non contrarientur Decretis Tridentini, quæ vult vt obseruentur, eo modo quo in dicta bulla *dictum, concessum, & declaratum est:* quæ tria verba apponuntur, vt ostendatur differentia inter ea, quæ in eadem exprimuntur; quædam enim sunt constitutiones, seu concessiones; alia sunt declarationes, alia denique Priuilegiorum confirmationes, quæ omnia vult illibata & firma existere, & in reliquis Trid. decreta seruari.

Obiicies secundò, Clement. VIII. Bulla quæ incipit, *Suscepti muneris*, decernere sub grauissimis pœnis, vt à Superioribus Regularibus dictum Decretum Trident. cap. 15. sess. 25. obseruetur. Nam respondetur, hunc Pontificem non aliter declarare illud Decretum, quam Pius V. declarauerit, vt tenet Flauius Cherubinus in dictam Bullam; sed illud supposuisse, prout est in dicto Tridentino, illudque præcepisse obseruandum. Quod autem illud præceptum non obstet præmissis, constat ex eo quòd declaratio illius capitis, à Decreto declarato non differt: ac propterea stante illo Decreto, stare declarationem. Cúmque illud præceptum Clementis non abroget decretum, nec declarationem illius abrogat; ergo ex præcedentibus constat delinquentem regularem vt suprà exemptum,

siue intra claustra, siue extra deliquerit, non posse coram Episcopo conueniri; & ita tenent Sorbus.verb. *Inquisitores*, Villalobos in Summa tom.2.tract.35.diffic.5.nu.5.& Diana tractat. 2. de Rub. Regul. resolut.132. ac sic etiam declarauit Congregatio Cardinalium Tridentinum interpretum, ex relatione Bellarmini, qui post Clementem VIII. scripsit in suis obseruationibus in illud caput, qui eiusdem est sententiæ: ac alij,præcipuè Marcellinus à Sancto Benedicto in Compend. Priuileg. Fuliensium verb.*Correctio*, §.8.in Scholio, vbi vniuersaliter asserit, quòd regularis ex priuilegiis conueniri debet castigandus coram suo superiore in omnibus criminibus ab ipso patratis [solo hæresis crimine excepto,de quo infra.] Cui sententiæ subscribunt Secretioris Consilij, & supremorum Senatuum decreta.

Ex quibus omnibus sequitur regularem inseruientem Parochiis, seu Prioratibus Episcopo subiectis qui per caput *Volentes*, Episcopi correctioni subiecti sunt, non subesse Episcopi iurisdictioni, nec posse coram illo conueniri, si delinquat, quoniam priuilegia generalia sunt: videlicet in quocumque loco committatur delictum, quæ omnem locum comprehendunt: ac ex consequenti exemptum; & non exemptum. Item prohibetur in præfatis priuilegiis, ne Episcopus in gubernatione, & correctionibus regularium vllo pacto, occasione, vel causa se informittat; sed illos remittat ad suos superiores Regulares: quæ verba generalia sunt, omnésque correctiones comprehendunt, & ius illa faciendi ab Episcopo excludunt, Accedit, quòd Congregatio Cardinalium Tridentini interpretum, id etiam declarauit expressè, vt refert Farinacius decisione 276. Insuper hæc propositio intelligenda est, etiamsi regularis delinquens abutatur priuilegio exemptionis, vt in Tractatu 1. probauimus, & constat ex c. *Frater noster*,16.q.1.ac ex cap.*Sicut nobis*,de Supplen. neglig. & ex Ioanne Lomede de Exempt. cap.8. qui arbitratur, exemptionem semper comitari personam, quam propterea ambulatoriam appellare possimus.

Hîc autem notabis, amice Lector, ita esse exemptum regularem ab Ordinarij iurisdictione, ratione delicti, &c. vt si ab illo huiusmodi exemptione molestetur, ipse Ordinarius incurrat excommunicationem, & factum ab ipso est irritum ex concessionibus plurimorum Pontificum, & præcipuè Pauli V. in fauorem Congregationis Fuliensium, vt habetur in compend. priuileg.eiusdem Congregationis verb. *Exemptio* §. 3. his terminis, *Quòd si Archiepiscopi, Episcopi, Ordinarii, Vicarii, Iudices, Officiales, &c. etiam ratione delicti, vel contractus, aut de re qua ageretur prædictas personas exemptas, videlicet personas vtriusque sexus illius Congregationis: necnon eorum vassallos, & seruitores sæculares in Monasteriis seruientes molestare, vel in aliquo perturbare præsumpserint, ipso facto excommunicantur, nisi possunt absolui, nisi à Romano Pontifice, & in articulo mortis; & quidquid attentatum fuerit, irritum & inane declaratur.* Sic Pontifex.

PROPOSITIO II.

Regularis Hæreticus non potest conueniri coram Episcopo.

Hæc propositio sequitur ex præcedentibus

tibus: nam si vniuersaliter regularis ab Episcopi iurisdictione exemptus est, & quòd coram ipso in quocumque delicto conueniri non possit, & quòd Superiores regulares in omnibus correctionibus & delictis subditorum sint veri Iudices, & quòd subditus regularis non possit prouocare pro quocumque delicto coram Episcopo, sub pœnis incurrendis, & sub nullitate actorum, si Episcopus procedat sine dubio pro crimine hæreseos, cùm sit delictum, coram illo conueniri non potest.

Accedit, quòd conueniri non potest de hoc crimine coram Inquisitoribus, qui maiori super hoc crimine pollent auctoritate, imò ad eos omnis illa delata est; ergo nec coram Episcopo: quod autem coram illis conueniri non possit, probatus ex concessionibus factis Carmelitanis per Sixtũ IV. & Minoritis per Innocent. VIII. confirmatis à Leone X. bulla quæ incipit, *Exponi nobis nuper fecerunt*, quæq; authentica in Conuentu Salmanticensi seruatur, verbis sequentibus, *Inquisitoribus præfatis Apostolica vel quauis alia auctoritate etiam motu proprio, & ex certa scientia, & plenitudine potestatis, etiam consistorialiter, in quibusvis partibus Mundi, sub Sententia excommunicationis, priuatione omnium, & singulorum Beneficiorum, & Officiorum Ecclesiasticorum, quæ obtinent: ac inhabilitatis ad illa & alia imposterum obtinenda, & aliis pœnis in Literis Clementis, Sixti, & Innocentii prædictorum contentis, quas pro expressis haberi; & contra facientes eo ipso incurrere volumus; præcipimus & mandamus, ne de cætero contra dictos, & quoscumq; prædicti Ordinis Fratres super causis prædictis, nec super quibusuis aliis ad Inquisitorum officium pertinentibus, se intromittere, testes examinare, & alios processus agitare imposterũ præsumant: sed si forte ad aliqua de prædictis se intromiserunt, aliquos Fratres capiendo, testes examinando, aut scripturas recipiendo Fratres ipsos personaliter ad dicta testium siue principaliter, siue accessorie, vel indesinenter examinatorum, ac quoscumq; processus habitos, & scripturas prædictas super causis huiusmodi quomodolibet concernentibus Ministris, & Vicariis Prouincialibus, aliisque prædictorũ Fratrum Minorũ Prælatis seu Superioribus, in locis in quibus præfatos Inquisitores residere contigerit, nullis apud se retentis copiis, aut transumptis, vel notis, intra sex dierum spatiũ, postquam præsentium notitiam quomodolibet habuerint, realiter & cum effectu restituãt: vt Fratres delinquẽtes si qui forte fuerint, iuxta excessum & delictorum exigentiam per Prælatos, & alios Superiores dicti Ordinis secundùm formam Literarum prædictorum prædecessorum castigari debeant.* Hæc Pontifex.

Quibus verbis apertè constat, Pontificem eximere regularem à iurisdictione coactiua Inquisitorum, nolléque in crimine hæreseos, & similibus, regularem corã illis in iudicio comparare, sed coram suis Superioribus: & excommunicationis latæ sententiæ pœna, aliisque pœnis dictos Inquisitores, si de illo crimine cognouerint, ferire: ac eisdem Inquisitoribus præcipere, vt Prælato regularis hæretici originales processus, si desuper confecti fuerint, nulla prorsus retenta copia, infra sex dierum spatium consignent. Nec mirum est præfatos Pontifices quoad punitionẽ huius criminis exemisse Minoritas à iurisdictione Inquisitorum; cùm ipsi probè scirent cap. *ad abolendam*, de hæreticis illos non comprehendere: quod optimè notat Diuus Franciscus I. cum nonobstante cõstitutione illius capitis edita à Lucio III.

voluit in suo testamento, vt fratres sui Ordinis labe hæresis infecti ducerentur puniendi ad Ordinis illius Cardinalem protectorem, quod stante dicta constitutione facere minimè poterat; cum ea Episcopum ad punitionem illius criminis committat. 2. cum in regula fratrum tertij Ordinis inter sæcularium præcipiat hæreticos fratres eiusdem ordinis, ad inquisitores, non verò ad Episcopos mitti. 3. cum in regula Minorum decernat in omnibus criminibus commissis à suis prælatis constari debere, sicut & ab eisdem absolui.

Nec obstat 1. quòd plures Pontifices omnes regulares Inquisitoribus supposuerunt, vt Alexander IV. rescripto quodam incipiente, *Ne commissa nobis*, Clemens VII. bulla quæ incipit, *Cùm sicut*, & Pius IV. bulla inchoante, *Pastoris æterni*. Et Paulus V. B. *Romanus Pontifex*. Respondetur 1. huiusmodi constitutiones, excepta illa Pauli V. hanc clausulam continere, videlicet, *Dummodo à suis Superioribus non fuerint præuenti*, in quo casu Inquisitores nihil possunt in Regularem. Respondetur 2. has vltimas Pontificum, etiam Pauli V. constitutiones reuocatas esse per confirmationem Priuilegiorum Regularium ex certa scientia, tam per bullam, *Etsi Mendicantium*, quæ priuilegia à Sixto IV. & Leone X. concessa expressè confirmat, vt ex verbis ipsis superiùs positis videre est; quàm per alias bullas particulares, præcipuè Gregorij XIII. Clementis VIII. & Pauli IV. & per Paulum V. B. *iniunctis nobis* de anno 1609 vt in Tractatu de Priuileg. in comment. dictum est, & alibi dicetur. Atque hæc sententia de exemptione in crimine hæresis confirmatur, 1. ex cap. *Cùm Mathæus*, extra quo constat, Papam monitum, quod Inquisitor contra Capellanum suum exemptum processum formauerat, illúdque indignè ferentem Inquisitoribus, Episcopis de hoc crimine contra Apostolicæ Sedis Officiales, & Nuncios, cognitionem in posterum prohibere. Causa autem illius prohibitionis esse colligitur, Sedi Apostolicæ subiectio, & exemptio, vt patet ex his verbis in dicto capite insertis, *Nostra, & Apostolicæ sedis reuerentia, & honore postpositis*. Ergo cùm regularis sit immediatè subiectus Papæ, ac ab Episcopi, & Inquisitorum iurisdictione exemptus, erit vtique etiam in hoc casu exemptus: & propter reuerentiam, & honorem debitum Papæ, cuius omninò est Regularis, non possunt contra illum procedere.

Confirmatur 2. ex sententia Cardinalis Bellarmini super cap. 14. sess. 25. in declarationibus à se compilatis existimantis exemptum esse regularem hæreticum ab Inquisitoribus; vbi etiam ponit, *quòd posito, quòd Regularis posset conueniri coram illis, attamen Inquisitores contra illum procedere absque licentia Superiorum eiusdem nullatenus deberent*. Ergo cùm regularis sit ab Inquisitorum iurisdictione exemptus, à fortiori exemptus est a iurisdictione Episcopi, cùm tota facultas cognoscendi de crimine hæresis, & aliis similibus sit iam concessa Inquisitoribus in locis in quibus viget Inquisitio. Non obstat 2. decretum quod ab Vrbano VIII. die 17. Nouembris 1618. emanatum asseritur; nam hoc decretum est Congregationis Regularium, ad quod aptè respondetur in tractatu de confess. cap. 5. prop. 2.

Non obstat 3. ex eo concludi, quòd regularis prædicans errores, aut disseminans scandala, non possit, coram Episcopo conueniri,

conueniri, quod est contra Tridentini decretū sess.5.c.2. Nam quidquid sit de obligatione illius decreti, de qua alibi agemus, Pius V. bulla præfata, *Etsi Mendicantium*, non vult Trident. decreta obligare regularem, nisi iuxta illa, quæ in præfata bulla, *dicta, concessa, & declarata sunt*; constat autem ex superioribus illius bullæ verbis regularem declaratum esse plenè exemptum ab Episcopi iurisdictione, & prædictam bullam Leonis X. quæ regularem ab Inquisitoribus eximit, eadem Bulla confirmatam existere.

Ex dictis in hac propositione, & in aliis præcedentibus concluditur, regularem extra Monasterium sine licentia, aut cum licentia superioris degentem, non posse coram Episcopo conuenire, si delinquat, licet Tridentinum aliud videatur decernere, quoad illum, qui sine licentia superioris sic degit, sess.6.c.3. his verbis, *Nemo Sæcularis Clericus cuiusuis personalis vel regularis extra Monasterium degens, etiam sui Ordinis priuilegij prætextu tutus censeatur, quominus si deliquerit, ab Ordinario loci, tanquam super hoc à Sede Apostolica delegato secundum Canonicas Sanctiones visitari, corrigi, & puniri valeat*, quoniam, vt notat Naua. est valdè obscurum, nec facilè intellectu, ac proinde clarum & manifestum Priuilegium abrogare minimè potest, cùm ex obscuris ius certum non tollatur; & licet non esset obscurum, attamen nihil facit contra regularem. Quia nihil operatur contra regularem Ordinis Militaris, cum quo regularis, præcipuè Ordinis Mendicantium in priuilegiis participat, vt tenet Barbosa cum aliis Doctoribus in illud caput. 2. Hoc decretum c. citat. *Cùm Matthæus* non abrogat, ac propterea Capellani, & alij Papæ Officiales delinquentes, illo nonobstante conueniri non possunt coram Ordinarijs: vt tenet idem citatus Barbosa, & Cenedus in Clement. & Extrauag. collect. 14. n. 3. cum sequent. Ergo nec regularis, cùm eiusdem exemptionis beneficio potiatur. 3. Quia cùm in hoc decreto tribuitur Ordinariis Prælatis Iurisdictio corrigendi excessus subditorum concessa est etiam Prælatis regularium, qui etiam sunt Ordinarij, primatiuè ad Ordinarium Diœcesis, eademmet facultas, vt tenent citatus Barbosa, Menochius de præsumptione lib. 2. q. 18. n. 22. & Cenedus ad Decretal. collect. 87. num. 4. vers. 2. Quartò, quoniam hoc decretum non reuocat regularium priuilegia, sed prætextum priuilegiorum: prætextus autem priuilegij, vt in tract. 1. ostendimus, non est priuilegium, & licet reuocaret priuilegia, forma reuocandi non est sufficiens ad priuilegium, & licet reuocaret priuilegia, forma reuocandi non est sufficiens ad priuilegiorum regularium reuocationem, vt cernere est.

Colligitur 2. nec regularem Parochum, aut Vicarium in Ecclesia exempta aut non exempta delinquentem, esse sub coactiua aut correctiua potestate Episcopi: (nisi sit à Papa de consensu Prælati sui in perpetuum dispensatus ad illud munus, quia tūc amisit exemptionis priuilegium, & transiit in ius Episcopi) ratio est quoniam illius persona absolutè exempta est, vbicumque existat, aliter illius priuilegium esset inutile, quod esse non debet, vt habetur in c. *Si Papa*, de priuil. in 6. & ita tenet Ioan. de Lomede de Exēpt. c. 6. qui in cōfirmationē huius veritatis refert duo placita, vnum de anno. 1586. die verò 19. Decembris in curia Iuuamicū, & alterū de anno 1583. die autē Augusti 11. supremo Senatu Parisiensi

emanatum: & tertium nouissimè, vt certò asseritur, in causa Ecclesiæ Nouiomensis exemptæ. Hanc tamen sequelam intelligo modo eodem, quò supra & in propositione 3. cap.3. huius tractatus intelleximus: si enim regularis sit dispensatus à Papa de consensu sui Prælati ad possidendum beneficium curatum, poterit tunc ab Episcopo castigari; Quia sic non est ampliùs exemptus.

Quod verò de illo regulari est dictum, similiter asserendum est, iuxta priuilegia in superioribus propositionibus expressa, de Presbytero sæculari Parochum, aut Vicarium in Ecclesia regulari exempta agente. Verùm aliter in Ordinationibus Regiis regni Galliæ habetur; nam talis presbyter Parochus, aut Vicarius, quoad administrationem Sacramentorum ab Episcopi iurisdictione non eximitur, in reliquis exemptione confirmata: quæ ordinatio, vt opinor, fundatur in cap. *Per exemptionem*, de priuileg. in 6. vt tenet Ioannes Lomede de Exemption.cap.6. Si autem hæc ordinatio regia sit in viridi obseruantia, nescio; vnum tamen de pietate & probitate Regum Galliæ mihi persuadeo, quòd priuilegium huic ordinationi contrarium in Mari magno Dominicanorum, & Augustiniensium expresse concessum ad illorum notitiam non peruenerat, eo tempore quo ordinatio emanauit, alioquin si cognitum habuissent, huiusmodi ordinationi non subscripsissent.

Sequitur 3. quòd si regularis prædicet sine licentia Episcopi, aut ipso contradicente, quam licentiam vult Tridentinum sess.25.cap.2.de reformat. non possit conueniri coram Episcopo, vt fusiùs ostendetur in tractatu de prædicatione, sed coram suo superiore: quod etiam in specie declarauit sacra Congregatio, testibus Barbosa allegat.76.n.24. Quaranta verb. *Priuil.Regul.* Campan.decis.13.n.10. Praxis Episcop. Piasec.in praxi part.2. cap.3.n 41. Tamburin.de Iure Abbatis tom.2.dup.11.qu.4. n.3. Zerola verb. *Excommunic.causa.Matth.* §.3. Hieronymus Rodericus in Compend. Regul. verb. *Prædicatores*, n.31. Flauius Cherubinus in compendio Bullæ tomo 2. super Bullam 41. quorum aliqui illam declarationem afferunt. Idem iudicium de cæteris delictis ex præcedentibus ferre liceat.

Petes, quid fiet si alicuius Ordinis Generalis de hæresi suspectus sit? Respondetur, ex Pegna in director. Inquisitor. part. 3. comment.77. in fine, & ex Laërt.Cherubino tomo 3.constitut. 26. Pauli V. quòd vbi viget Inquisitores non debeat de facili procedere, sed rem Generalibus Inquisitoribus renunciare, qui causâ cognitâ optimè decernent, quid facto opus sit. Vbi autem non viget Inquisitio, crediderim potestatem Episcopi redintegrari, ac proinde posse contra illum, cùm Superiorem non habeat, procedere; ratio est quia exemptio non est concessa in præiudicium fidei & Ecclesiæ; esset autem talis, si hæreticus huiusmodi incastigatus maneret, quod tantum existimo verum in illis Ordinibus, in quibus non est statutum, quod constituat iudices ad castigandum Prælatum Generalem hæreticum; secùs in aliis, in quibus illud non reperitur factum.

Fateor attamen hanc doctrinam quoad absolutionem ab hæresi, & quoad castigationem regularium hæreticorum esse praxi Italiæ & Hispaniæ contrariam, in quibus locis soli Inquisitores de hoc cri-

mine

mine absoluunt, & iudicant; quocirca in illis partibus standum est praxi, quam in iure nondum mihi noto fundatam existimo.

PROPOSITIO III.

Regularis in causis ciuilibus non potest coram Episcopo conueniri.

Causæ ciuiles in duobus præcipuè cõsistunt, videlicet in rebus, & contractibus: superiùs autem cùm de exemptione ab Episcopi iurisdictione ageretur, ostensum est, ex priuilegiis regularem simul etiam esse exemptum in dictis rebus & contractibus ad effectum, vt coram illo conueniri possit. Ac 1. hoc manifestum est, si regularis intra claustra degat, quod specialiter probatur, tum ex Decreto Card. relato à Laurentio de Peyrinis de priuil. regul. ad const. Sixti IV. §. 11. nu. 30. tum ex decretis eiusdem Congregationis insertis in priuilegiis impressis Congregationis Fuliensium pag. 205. ac sequentibus, quæ etiam reperiuntur in compend. priuileg. eiusdem Congreg. verb. *Conueniri in iudicio,* his terminis, *Sacra Congregatio censuit, Regulares intra Claustra degentes coram Ordinariis locorum conueniri non posse in causis ciuilibus cap. Volentes, de Priuilegiis in 6. comprehensis; licet illa constitutio fuerit innouata à Concil. Trident. sess. 7. c. 14. quia non comprehendit Regulares intra Claustra commorantes. Pariter censuit eadem Congregatio, regulares intra Claustra degentes non posse in prima instantia coram iisdem locorũ Ordinariis conueniri, ex Decreto eiusdem Concil. Trid. sess. 24. cap. 20. de reform. quia illud Decretum non comprehendit regulares intra claustra viuentes: ideóque iuxta priuilegia sua conueniendos esse coram locorum Ordinariis, quicumq; illi sint, aut alibi:* Quæ omnia fuerunt à Paulo V. declarata, & cõfirmata per Breue sub datum Romæ apud Sanctam Mariam, die 24. Augusti 1607. Pont. sui ann. 3. const. quæ incipit *Regularium,* in qua *præcipitur Ordinariis virtute Obedientiæ, ne regulares contra prædictas declarationes perturbare, vel inquietare audeãt, vel præsumant, irritúmq; & inane decernitur, quidquid secus contra prædicta à quoquã quauis authoritatẽ contigerit attentari.* Atque hęc Bulla reperitur in citatis Priuileg. Fuliensium ac sic refert Laërtius Cherub. in Bullar. tom. 2. & Flauius ipsius filius ad bullas Pauli, & Barbosa in Collect. verb. *Regularis,* collect. 633. qui omnes eius sunt sententiæ.

2. Si regularis extra claustra degat, etiã vera est propositio: nam præmemoratã priuilegia, vtporè absoluta, extenduntur etiam extra claustra, vt superiùs ostensum est: atq; hæc veritas absq; fundamento nõ affirmatur: nã regularis quasi seruus, aut filius familias, sub potestate sui superioris subest, tũ etiam quia propriũ nihil habet, & quasi mortuus sæculo reputatur, c. *Nullam,* & c. *Non dicatis,* 11. q. 1. ac sic tenent Petr. de Valdis, Couarr. & Mench. à Roder. t. 2. q. 1. a. 5. allegati: & ita regularẽ nec ciuiliter agere: nec cõueniri posse resoluit quædã Glossa à citato Roderico allata.

Superest tamen difficultas non parua, videlicet quid fiet de Regulari longe, à suo Monasterio, & superiore distante, coram quo nisi difficillimè, & cum creditorum maximo incommodo cõueniri non potest: Respondetur, quòd in tali causa, & in huiusmodi causis Ciuilibus, fortè corã Episcopo cõueniri potest, sicut etiam Abbas & Monasterium, si longe distet illorũ

ſuperior, iuxta ius commune cap. *Ad Monaſteria*, & cap. *Abbates*, 18. qu. poteſt coram eodem conueniri: ratio illius reſpõſionis eſt, quia priuilegia non cenſentur concedi cum tanto ſæcularium & aliorum nocumento. Hodie tamen in Gallia conſuetudo, & vſus non eſt, vt pro ciuilibus cõueniatur regularis, vel Abbas, vel Monaſterium coram Epiſcopo, ſed coram ſæculari Iudice: vide citatum Rodericum.

PROPOSITIO IV.

Regularis ſic exemptus eſt à coactiua poteſtate Epiſcopi, alteriúſve Ordinarij, in caſibus in quibus non eſt eiſdem ſubiectus, vt in illis Regularem excommunicare, aut ſuſpendere, aut interdicere nullatenus poſſit: alioquin cenſuræ ſic latæ nullæ ſunt.

Hæc veritas quoad primam partem probatur primò ex Mare magno Minorum quod incipit *Regimini*, cuius authenticum extat in conuentu Recollectorum Burdigalæ, in quo hæc verba habentur §. 44. *Diſtrictius inhibemus, ne quiſpiam abſque dictæ Sedis ſpeciali commiſſione, aut auctoritate in perſonas prædicti Ordinis Fratrum Minorum, vtpotè prorſus exemptas, aliquas excommunicationis, & interdicti Sententias generaliter, & ſpecialiter quomodolibet audeat promulgare.* Eadem conceſſione potiuntur alij regulares, vt videre eſt in eorumdem Mari magno, præcipuè fratrum Ordinis Prædicatorum.

Probatur ſecundò ex cap. *Volentes*, de priuileg. in 6. in quo hæc Sententia fertur, *In eos autem quibus nec interdici, nec ſuſpendi, nec excommunicari à quoquam valeant à Sede Apoſtolica eſt indultum, ſicut ſunt Religioſi quamplures, in quorum priuilegiis continetur, ne quiſquam Epiſcopus aut Archiepiſcopus Monaſteriorum ſuorũ Monachos pro vlla cauſa, vllóue loco, interdicere ſuſpendere, vel excommunicare præſumat: iidem Ordinarij iuriſdictionem ſuam quantum ad iſta, vbicumque fuerint, penitùs exercere non poſſint.*

Probatur tertio, ex Decretis Cardinalium Sacræ Congregationis illud expreſsè determinatum in materia expoſitionis Sacramenti Euchariſtiæ per Regulares. Accipe primum Archiepiſcopo Taurino directum, *Sacra Congregatio minime approbauit pœnam ſuſpenſionis quam veſtra dominatio impoſuit Patri Sacriſtæ S. Dominici, eo quòd non paruerat decretis de nõ exponendo ſanctiſſimum Sacramentum abſque licentia veſtræ dominationis, & ſine velamine, cùm illa non habeat auctoritatem procedendi contra regulares: vnde iſti illuſtriſſimi Domini mei voluerint, vt veſtræ dominationi ſcriberem quatenus dictam ſuſpenſionem omninò amoueat. Quod ſi regularis qualiſcumque Ordinis exiſtat, auſus fuerit contrarium facere, aut non obedire iſtiuſmet ſacræ Congregat. decretis, Illuſtriſſimum Nuncium monere poterit, qui habet ordinem illos caſtigandi, & Dominus noſter illam præſeruet. Romæ 20. Maij 1624. A Sacratus Epiſcopus, Comad. Secretarius.* Secundum Archiepiſcopo Burdigalenſi directum, anno 1644. in cauſa Prioris Conuentus fratrum Prædicatorum illius Ciuitatis qui ſine licentia dicti Archiepiſcopi ſacrum Euchariſtiæ Sacramentum in Eccleſia ſui Conuentus in die Sancti Dominici publicè à populo adorandum expoſuerat, ac propterea ab eodem Archiepiſcopo interdi-

cto

cto percussus fuerat, in quo eodem modo, quo in proximo decreto pronũciatum est.

4. Quoniam sicut Episcopus non potest ferre censuras aduersus sæculares in casibus in quibus ab illius iurisdictione sunt exempti, vt verbi gratia, in materia iustitiæ administrandæ ex parte Regis, & in executione Placitorum Senatuum, & cæteris huiusmodi; sic nec aduersus regulares in casibus, in quibus ab eorumdem iurisdictione sunt exempti.

5. Probatur auctoritate Doctorum qui ita sentiunt, ex quibus sunt Glossa in caput prædictum *Volentes*, Hostiensis in idem caput, column. 5. Ioannes Andræas ibidem num. 7. vers. in Glossa. Archidiac. num. 2. vers. *Ista*, Anchar. num. 4. notit. 7. & Dominic. §. vltimo numer. 7. Plancius §. vltimo numer. 2. Gambar. de Offic. Legat. lib. 8. cap. vltimo numer. 27. Henriques lib. 2. de Indulgent. cap. 5. numero 7. Couarruuias cap. *Alma* 1. part. §. numer. 9. lib. 2. de Libert. Christiana, cap. 8. Cordub. lib. 3. cap. 43. colum. 3. Rom. Consti. 369. numer. 10. Roder. tom. 2. quæst. 58. art. 6 & in Summa in additione tom. 3. cap. 103. num. 2. Richard. in 4. D. 28. Piazec. in Praxi Episcoporum part. 2. cap. 3. numer. 54. Nauarr. Consil. 2. vers. 2. de Senten. excommunic. Peirinus tom. 1. Constitut. 2. Sixti IV. §. 10. numero 15. Cenedus quæstione 26. num. 30. Sanches de Matrimon. lib. 7. cap. 33. numero 22. Hieronymus Rodericus resolut. 62. numero 7. Villalobos 2. parte addit. verb. *Episcopus* numero 2. Cochier. tom. 1. §. 5. quæst. 44. Ac sic iudicant tum Priuatum Regis Christianissimi Consilium: tum Supremi Senatus Regni, vt proximè videbitur.

Nunc veniendum est ad probationem secundæ partis propositionis, videlicet quòd Sententiæ excommunicationis, &c. sunt nullæ probatur autem ex Mari Magno eorumdem regularem Ordinum, ac 1. ex Mari Magno Fratrum Ordinis Prædicatorum in quo §. 36. sic habetur, *Decernimus ergo irritum & inane quidquid contra tenorem, & inhibitionem huiusmodi per quoscumque fuerit attentatum, & Interdicti, Suspensionis, & Excommunicationis sententias, si quas contra Concessiones, Constitutiones, & Inhibitiones eisdem, in vos, vel vestrùm aliquos, vel loca vestra, seu benefactores, vel executores, aut hæredes prædictos in posterum promulgari contigerit penitùs non tenere.*

2. Ex Mari magno fratrum Minorum in quo habetur, *Decernimus ergo irritum & inane quidquid contra tenorem, concessionem & inhibitionem huiusmodi per quoscumque fuerit attentatum, & interdicti, suspensionis, & excommunicationis sententias, si quis contra Concessiones, Constitutiones, & Inhibitiones easdem, in vos, vel vestrum aliquos aut loca vestra seu benefactores vestros, vel executores aut hæredes prædictos; imposterum promulgari contigerit, penitùs non tenere.* Et paulò pòst sub finem illius Bullæ, *Nos enim quaslibet excommunicationum, suspensionum, & interdicti sentẽtias & quoscumque processus, quasvis pœnas sententias continentes: quas & quos contra Generalem, Fratres & Sorores, Domos, Monasteria, Personas & alia supra dicta, contra tenorem, & formam præsentium, & exemptionis huiusmodi promulgari, & haberi contigerit, irritas decernimus penitùs & inanes.* Quid clariùs?

3. Vtique constat ex bulla Pij V. in fauorem omnium Mendicantium sæpius citata, in qua hæc verba habentur *Alioquin*

omnia & singula cōtra præmissa facta, & gesta (de hac enim exemptione locutus fuerat Pontifex) *ac facienda in futurum pro infectis habeantur.* Ex quibus manifestè patet, non solùm nullitas Censurarum ab Episcopo, seu Ordinario in regularem promulgatarum; sed etiam pœnarum quas, eisdem iuribus & concessionibus contra regularem ferre prohibetur; cui determinationi conformia sunt supremi Consilij Regis & Senatuum Supremorum placita in litibus ad ipsos delatis, quod quibusdam placitis illius Consilij hîc proximè ponendis, manifestum fiet. Primum locum tenebit illud, quod emanauit, in causa cuiusdam Canonici Ecclesiæ Cathedralis Burdigalēsis de anno 1610. ab Archiepisco Burdigalensi carcerati: quo à dicto Concilio Regis partibus contradictoriè auditis pronunciatum fuit, Archiepiscopum non potuisse castigare exemptum delinquentem; sed hoc seruatum esse eiusdem Superiori, & ipso renuente Archiepiscopo. Secundum de 1644. die vero 14. Octobris, in causa plurium Regularium aduersus eiusdem ciuitatis Archiepiscopum. Et Tertium in causa Religiosorum Societatis IESV domus Sancti Macarij, de anno etiam 1645. die vero 1. Februarij aduersùs eumdem Archiepiscopum, occasione quarundam censuram ab ipso latarum: quibus à dicto Consilio similiter in fauorem dictæ exemptionis regularium est pronunciatum contra præsumptam Episcopalis dignitatis auctoritatem.

Dices, numquid poterit Episcopus excommunicare regularem Parochum delinquentem, non solùm in loco non exempto, sed etiam in exempto? Respondetur, quoad locum exemptum, id non posse: estque sententia communis ex cap. *Vltimarum*, de Constit. in 6. & ex cap. *Luminoso*, 18. quæst. 2. & ex Glossa ibidem, & ex Innocent. in cap. fin. de Foro compet. & ita absolutè sine restrictione tenent Hostiensis, & Paulus de Alcala apud Antonin. titul. 24 cap. 75. Ioann. de Lign. in cap. *Episcopos*, nu. 43. & Antonin. citatus. Siluester verb. *Excommunicat.* 2. num. 12. Henriques lib. 13. de Excomm. cap. 26. §. Sayrus lib. 1. cap. 6. num. 39. Fagundes lib. 1. cap. 7. num. 8. & 19. Armilla verb. *Excommunicat.* num. 30. Nauarr. Consil. 5. de Regularib. Tabienna verb. *Excommunicat.* 4. num. 4. Auila de Censur. part. 2. cap. 3. disput. 2. dub. 5. Rota decis. 145. in nouiss. anno 1681. & pro hac parte habetur declaratio Cardinalium relata à Farinacio ad sess. 25. cap. 3. de Reformat. verbis sequentibus, *Ex Sententia S. D. M. Pij V. Congregatio censuit in locis exemptis qui subsunt immediate Sedi Apostolicæ, nullus Episcopus possit facere excommunicationem, quia non habet in eis iurisdictionem; ac sic recurrendum ad Sedem Apostolicam pro tali excommunicatione facienda.*

Quoad verò locum non exemptum eadem prorsus est ratio, quia Regularis est persona in quam *Pro nulla causa, nullòve loco. & vbicumque illa sit*, censura ferri ab Ordinario minimè potest: quæ verba vniuersalia sunt, sicut alia exemptionis verba, & per nullum locum per nullámve causam, aut muneris functionem restricta; ac proptereà de regulari existente in loco exempto, & non exempto intelligi debent; ac etiam si sit Parochus, aut non, quia illa conditio Parochi non eximit regularem à sui Superioris iurisdictione, nec illum non exemptum facit. Affertque Ioannes Lomede in fauorem illius sententiæ placitum Senatus Supremi Parisiensis de anno 1583. die vero 11. Augusti, de quo supra, quo suspensio

suspensio pronunciata in exemptum Parochum agentem, abusiua fuit declarata. Quod autem assertum est de exempto, hoc etiam similiter in Gallia de Sacerdote sæculari in Ecclesiis regularium Vicarium agente sentiendum esset, vt etiam dictum est in cap. de Exemptione à potestate directiua Ordinarij: nisi obstaret ordinatio Regis Christianissimi in Gallia, de qua superiùs loquuti sumus.

Excipe tamen Parochum regularem in perpetuum dispensatum à Papa cum consensu sui Prælati, quem Episcopus potest castigare, quia non est ampliùs exemptus, cum in ius Episcopi transierit, vt alibi diximus.

PROPOSITIO V.

Episcopus, aliúsve Ordinarius, non potest suspendere, interdicere, & excommunicare Regularem in casibus, in quibus dicitur illi subiectus, aut illi per specialem commissionem Apostolicam subiicitur; nisi ab eadem Sede sit illi facultas expresse concessa, alioquin censuræ prædictæ aliter latæ sunt nullæ, & inualidæ.

Veritas hæc ex præcedentibus satis constare videtur: habetur enim in præmissis cessionibus, *Quòd sine speciali Sedis Apostolicæ commissione Episcopus non potest Regularem censuris plectere.* Ergo siue procedat iure ordinario, siue ex delegatione, id non poterit sine speciali, vel expressa Sedis Apostolicæ facultate.

Probatur in specie primò, ex concessione Clement. IV. cuius originale seruatur in Conuentu Minorum Recollectorum Burdigalæ, in quo hæc verba habentur, *Ne ab aliquo Legato nisi de latere, Apostolicæ Sedis misso, vel Delegato aut Subdelegato, auctoritate Literarum Sedis prædictæ, excommunicari, suspendi, & interdici possitis: nisi Literæ ipsæ plenam & expressam de Ordine vestro & indulto huiusmodi fecerint mentionem, auctoritate vobis præsentium indulgemus, ac decernimus: nihilominus omnes sententias irritas ac inanes, ac nullius existere firmitatis, quas contra tenorem præsentis Indulti, per quemcunque de cætero contigerit promulgari:* Hæc Pontifex. Quibus clarissimè patet, regularem neque à delegatis Sedis Apostolicæ vt sunt Episcopi neque à Legato Sedis Apostolicæ, posse censuris plecti; & censuras contra hanc formam latas, nullas existere; nisi sit facultas illas ferendi expressè concessa. Et ita patet, aliter latas pro nullis habendas esse. Prædictam concessionem cum quibusdam aliis confirmat Sixtus IV. B. *Exigentibus.* vt refertur in Compend. Priuileg. Mendic. verb. *Exemptio*, §. 23. verbis sequentibus, quæ etiam à Roderico tom. 2. quæst. 63. artic. 5. referuntur, desumptis ex Mar. Magno Minorum, *Sixtus IV. statuit, ne locorum Diœcesani, aut alij quicumque in personas, ac loca fratrum Minorum contra prohibitionem suprà positam Clementi IV. sibi quācumque iurisdictionem, aut superioritatem vendicare præsumant; ac districtè inhibuit, ne quisquam absque Sedis Apostolicæ speciali commissione, aut auctoritate in personas, domos, & loca Ordinis, vtpotè prorsus exempta, aliquas censuras, vel sententias specialiter promulgare audeat.* Eamdem prorsus exemptionem idem Sixtus fecit Carmelitanis cum

hoc addito, *etiam si eorum exemptio non sit allegata vtpotè notoria.* Eamdem quoque habent exemptionem in suo Mari magno fratres Prædicatores, de qua Antonius tom. 3. tit. 24. capite 25. Armilla verbo. *Exemptio*, qui hanc sententiam tenent, cum Doctoribus in proximè præcedenti propositione allegatis.

Probatur secundò hæc veritas ex eo quòd regularis sic exemptus est à censuris ferendis, aut latis, vt etiam illis non ligetur, etiam à Papa pronunciatis, nisi nominatim fiat mentio de regulari: nec sufficeret, si Papa generaliter pronunciaret, *vt perindè valeant, ac si essent expresse nominati*, vt habetur in Ceremoniali, seu Pontificiali, in Bibliotheca Vaticana ex concessione Nicolai IV. quæ conformis est cap. *Graue gerimus*, de Offic. Ordinar. de quo in præcedenti propositione, ac si tenet Compilator Priuileg. Societatis IESV, verbo *Excomm.* §. 3 & Compilator priuileg. Fuliensium eodem verbo, & §. Ergò a fortiori, nec censuræ latæ ab huiusmodi Legatis, Delegatis, & Subdelegatis ligabunt regularem: nisi expressa facultas illis concedatur, fiatque mentio regularis in concessione huiusmodi.

Probatur 3. ex Declaratione Cardinalium sub data 9. die Aprilis 1587. relata à Farinacio ad cap. 5. sess. 25. ex volum. Decis. Rotæ, & à Suario de Religion. tom. 4. tract. 1. lib 1. cap. 10. numero 27. his verbis, *Regulares adeuntes Monasteria Monialium sine licentia Episcopi, non possunt ab eo excommunicari, si habeant ex priuilegio quòd non possint excommunicari: sed debent puniri à suis Superioribus aliâ pœna.* Ergo censet Congregatio (supponendo regulares esse subiectos Episcopis in prohibitione accessus ad Monialium Monasteria) non posse eisdem non parentes, seu inobedientes excommunicari, si priuilegium habent, quòd non possint excommunicari; quia licet in hoc munere sint delegati, non tamen facultatem expressam habent à Papa vt possint illos excommunicare, & aliis censuris plectere.

Obiicies, Trident. sess. 25. cap. 4. dare Ordinarijs iurisdictionē castigandi regularem. Ergo possunt illum excommunicare. Respondetur, quòd posito quod in hoc casu Regulares subiiciantur Episcopis, vt supponit Congregatio, non sunt excommunicandi, sed alia pœna puniendi, vt etiam Congregatio declarauit ex relatione Farinacij in illud cap. quoniam licet Episcopi sint delegati, non possunt censuris regularem ferire, nisi sit illis expresè concessum: atque hæc sententia inferiùs magis probabitur.

Obiicies 2. caput *Praterea*, & c. *Sane*, 2. de Offic. & potest. Iudicis deleg. & leg. 2. ff. de iurisdictione omnium Iudic. & plures Doctores in illa capita, docere, & decernere quod quoties datur potestas prohibendi aliquid, datur potestas (si opus fuerit) etiam excommunicandi illos, qui faciunt contra prohibitionem: ergo quoties datur potestas delegata, datur potestas excommunicandi, licet non exprimatur. Respondetur, quod illa duo capita, & alia quæ solent afferri, non sunt ad propositum; non enim agunt de illis qui potiuntur priuilegijs exemptionis, vt sunt regulares; illa enim capita ab Alexandro III. edita post 90. annos, ab Innocentio IV. in cap. *Licet*, de Offic. Vicarij fuerunt reuocata, vbi dicitur quod, *Quando datur iurisdictio delegata, non datur, propterea facultas corrigendi, & puniendi*

puniendi excessus: nisi specialiter hac committantur, posteriora autem iuta prioribus derogant, l. *Pacta nouissima*, C. de pactis.

PROPOSITIO VI.

NOn potest Episcopus Regularem à iure excommunicatum nominatim declarare, vel denunciare talem.

Hæc propositio probatur 1. Quoniam declarare, seu denunciare Regularem nominatim excommunicatum, est illum excommunicare, cùm hujusmodi denunciatio, aut declaratio vltimatos effectus excommunicationis erga declaratum, vel denunciatum in vtroque foro producat, & excommunicatio præcisa à declaratione seu denunciatione imperfecta; & quasi inchoata existat: sed Episcopus non potest excommunicare regularem, vt supra probatum est: ergo nec illum declarare, seu denunciare excommunicatum.

2. Quia ad eum spectat declarare excommunicatum qui ordinatius est excommunicati, vt tenent Decius in c. *Pastoralis*, §. *Verum*, in fine de appell. col. 4. v. extra Abbas post Innoc. in idem caput arg. c. iure 11. qu. 3. & c. 1. de Treuga & pace, & Tolet. in Summ. lib. 1. cap. 12. nisi sit excommunicatus ab homine, vt limitat Decius proximè citatus; quia tunc causa cœpta per vnum non potest ab alio perfici; at Episcopus nó est Ordinarius regularis excommunicati, sed ejus Prælatus, juxta Doctores in c. *Decernimus*, de judic. verb. *Ecclesiarum Prælati*: inter quos Prælati tamquam veri Ordinarij, & juxta c. 2. de censib. in 6. §. *Hanc autem*, in quo manifestum est, alios Prælatos ab Episcopo, ordinario jure pollere, atque hæc veritas in Concil. Trid. ca. 5. sess. 14. de reforma. in proprijs terminis est expressa, in quo Episcopus distinguitur à superiore regulari Ordinario. Cujus etiam sententiæ sunt Roder. tom. 2. qu. 36. art. 3. Ioannes Lomede de exempt. c. 7. vt alibi diximus: ergo non Episcopus, sed regularis Prælatus poterit dictum regularem excommunicatum declarare, cùm duos simul Ordinarios immediatos circa idem crimen non patiatur subjectio, vt aliàs probatum est ex jure.

3. Probatur ex concessionibus Pontificum, præcipuè Martini V. Benedicti V. & Clementis IV. aliàs relatis, quibus prohibetur Episcopo, seu Ordinario; *Ne generaliter, aut specialiter quavis authoritate sententias excomm. suspens. & interdict. & iurisdictionem in regularem exerceat: coram quo conueniri nullatenus possit*; ergo non potest Episcopus regularem nominatim excommunicatum declarare, alioquin jurisdictionem, aliqua authoritate, & aliquo modo exercet, & coram illo regularis conueniretur, quod prohibitum est.

Probatur 4. Quia quotiescumque media necessaria ad declarationem hujusmodi alicui prohibentur, illi etiam ex consequenti prohibetur potestas declarandi: sed Episcopo prohibetur processus contra regularem confectio, & citatio, vt inferiùs in proprijs terminis probabitur; ergo Episcopo interdicta est potestas declarandi regularem nominatim excommunicatum. Sicque judicauit supremus Senatus Burdigalensis die 11. Iulij 1645. in causa ad illum delata à quibusdam regularibus quos Vicarij generales Archiepiscopi Burdigalensis excommunicatos denunciauerant verbis sequentibus, *Curia faciendo ius super appellationibus tamquam de abusu interpositis, declarat Vicarios generales abusiuè, &*

attentoriè se gessisse in excommunicationis sententia aduersus dictos regulares pronunciatis, decernit insuper quod processus aduersus eosdem regulares confecti è registro Secretariæ Archiepiscopatus extrahantur appellantibus consignandi: & nihilominus certis de causis & rationibus mota, Vicarios generales ab emenda præstanda exonerat.

Ex quibus manifestè concluditur primò Episcopum non posse declarare regularem nominatim excommunicatum, licet Clericum notoriè percusserit: & ita tenent etiam Iacobus de Graffiis in Summa lib.2.cap.49.num.70. Nauarrus de sent.excommun.consil.2.vers.2. Zerola in praxi Episcop. part.1.verb. *Excomm.* Rodericus tom.2. quæst.63. art.7. Sorbus in Annotat.ad compend.verb *Exempt.* §.14. & 15. Peyrinus super priuileg. Minimorum tom.1. constitut.2. Xisti IV. part.10. Portel. verb. *Episcopus*, & colligitur ex Clement.2.§.fin. de pœnitent.

Atque hîc aduertendum est 2. quod Episcopus, aut aliàs legitimus Superior qui ad declarationem & denunciationem Regularis aut Sæcularis excommunicati à jure, etiam notoriè, Clerici percussoris, prodere intendit, debet illum priùs citare, & ejus defensiones audire, vt dignoscatur, si inculpabiliter, causa videlicet defensionis naturalis, in deliberationis, & cæterorum hujusmodi; alioquin si absque hujusmodi citatione declaratur per sententiam excommunicatus; præter quod de ea posset dici illud, quod Pontifex Clement. quæ incipit *Pastoralis* de re judicat. pronunciat. his verbis, *Dicite ergo sententia meruit, quæ promulgata fuit contra inauditum, ac per consequens indefensum?* Iure merito iniqua, injusta, & nulla penitus existeret. Ac sic tenent Couarru.in cap. *Alma Mater*, §.2.parte 1.numer.7. Sayrus de Cens.lib.2.cap.6.num.12. Diana 3 part.tract.5.resolut.14. Secundo quod quamdiu manet percussio notoria & percussor notorius, ita tamen vt non constet illum carere aliqua excusatione in hujusmodi percussione; non est vitandus, nisi accedat legitima sententia: sine qua rarissimè erit notorius percussor, nec sine excusatione: ac propterea vitandus. Sic citati Sayrus, Facund. & Diana, quibus accedit sententia Bauny in Summa cap.27. qua asserit talem nullatenus esse vitandum in Gallia, nisi post declaratiuam sententiam: ex concordato tit. *de Excommunicatis vitandis*, vbi hæc verba habentur, *Nulla possit tergiuersatione celari, aut aliquo iuris remedio.*

Concluditur 2. Quid de alijs casibus in jure insertis, dicendum sit. Quorum duo in Clement. *Religiosi* de priuileg. expressa habentur. Primus est, si Regularis Sacramenta Eucharistiæ; & Extremæ-vnctionis infirmis ministrauerit, vel Sacramentum Matrimonij solemnisauerit. Secundus, si absolutionem à censura per canonem reseruata, sine facultate impertitus fuerit: Tertius, & 4. quibus cauetur Regularibus sub excommunicatione, ne Diuina celebrent, aut faciant celebrari in locis interdictis: nisi in casibus priuilegiatis: néve excommunicatos denunciatos recipiant ad Diuina, qui habentur capit. *Episcoporum*, de priuileg. in 6. Sequitur, inquam, dicendum quod in dictis casibus, Ordinarius non possit illos denunciare ob rationes positas in probatione nostræ propositionis, quæ vniuersales sunt, & ad omnes casus extenduntur, sicut propositio, ac similiter ad omnes casus, quibus de jure subjacent Episcopo,

se 3

seu Ordinario propter suspensionem, & interdictum incursum. Quæ doctrina eò potissimum vera est 1. quoad duos primos casus, quia Clementina *Religiosi* à Paulo Quarto, B. *Ex benigna*, & à pluribus ipsius successoribus est reuocata expresse. 2. Quoad alios duos casus etiam vera est, quoniam c. *Episcoporum*, non dat Episcopo facultatem regularem in illis delinquentem denunciandi. Verùm quia posset objici, posse Episcopum pœnis castigare regularem, licet careat facultate ad plectendum illum censuris, ideò sequentem apponemus propositionem.

PROPOSITIO VII.

Regularis sic exemptus à potestate coactiua Episcopi, vt ab illo non possit aliqua pœna castigari, etiam in casibus, in quibus supponitur Episcopo subiectus, aut illi sit speciali rescripto talis, nisi facultas ad illam infligendam à Sede Apostolica, aut à Concilio, aut Iure expresse eidem concessa sit.

Hæc propositio probatur primò, quia castigare Regularem spectat priuatiuè ad illius Superiorem, vel ad Pontificem, vt tenet Abbas cap. fin. numer. 5. vers. *Si verò populus*, de Clericis peregr. Barthol. à Diuo Pio in princ. ff. de re iudicata, Cochier tomo 1. parte 4. quæstio. 33. numer. 2. Portel. verb. *Episcop.* Sanchez, Henriquez, & Roderic. quos citat Barbosa libr. de potestate Episcop. parte 3. allegat. 78. numer. 25. Tamburinus de jure Abbatum tomo 1. disputat. 19. quæstio. 7. num. 7. Scortia in bullis Pontific. Theoremate 193. Peyrinus in priuileg. tomo 1. constitut. 11. Sixti IV. numer. 60. Villalobos in Summa tomo 2. tractat. 8. diff. 6. numer. 17. Cardinalis Zabarella, & Lapus in cap. *Archiepiscop.* §. fin. 5. de priuileg. dicentes, quod Episcopus agere debet coram superiore exemptorum, vt eos cogat ad parendum, & non parentes puniat; Ergo nisi hæc facultas castigandi Episcopo, vel Ordinario expresse à Conciliis aut à Sede Apostolica, vel à jure Episcopo concedatur, non poterit ea potiri, quia in Superioribus Concessionibus vidimus non solùm censuras ab eodem latas, sed etiam *quasuis pœnas, & sententias in Regularem latas absque Sedis Apostolicæ expressa concessione, esse nulla*: sed non possunt esse nullæ nisi ex defectu potestatis; ergo concludendum est, Episcopum non habere potestatem ad castigandum Regularem, nisi expresse illi à Papa, aut à Concilio concedatur.

2 Probatur ex præsumptionibus quæ in fauorem exemptorum existunt, 1. Quia causa exemptionis Regularium fuit in odium Ordinariorum, nimis enim erant infesti Religiosis, & nimis eos grauabant; vt tradit Rebuffus responsio. 142. Vbald. tractat. de Canon. Episcop. cap. 3. quæstio. 6. numero 7. Tuscus verb. *Exemptio*, Concil. 566. numero 6. Cochier tomo 1. parte 1. quæstio. 1. numero 15. & hæc doctrina sumitur ex cap. *Nimis iniqua*, & cap. *Nimis praua*, de excessibus Prælat. éstque, propterea hoc priuilegium exemptionis semper extendendum erga Regulares, & coarctandum erga Ordinarios, qui in hac parte castigandi Regulares; ita semper in tanto gradu excesserunt: vt Pontifices

fuerint obligati, eos ab illorum iurisdictione eximere; sic Cenedus quæst.26.nu.3.Castr.consil.432. Accedit quòd ex concessione Leonis X.priuilegia exemptionis Religiosorum sunt semper interpretanda in fauorem Regularium.

Secunda præsumptio, quia causa formalis & principalis exemptionis Regularium fuit in fauorem Sanctæ Sedis Apostolicæ, cuius interest habere multos immediatè subditos, capite *Pastoralis*, de re Iudicat.Rebuffus,& Cochier vbi suprà & ideò ampliari debent in Sedis Apostolicæ fauorem, quæ à se non abdicat immediatam iurisdictionem quam possidet in Regulares, si clarè non exprimat in delegatione,quam concedit Ordinario.

Tertia præsumptio,quia iurisdictio delegata est odiosa, cùm sit correctiua iuris communis, ideò non extenditur ad personas non expressas, vt tenet Glossa in cap. *Edocere*,de rescriptis, Federicus in consil. 163.& cap. *Cùm iure peritus*, de Offic. delegati.

Quarta & vltima præsumptio, quia quod non inuenitur concessum expressè, intelligitur esse prohibitum, cap. *Illa ne Sede vacante*,Glossa ibidem lit. C.cùm ergo non sit expressè hæc facultas concessa Ordinario, censetur illi prohibita, cùm aliundè priuilegia Regularium expressè illam prohibeant.

3. Hæc propositio in iure communi fundatur in cap.*Licet*, de Offic.Vicarij, in quo determinatur,quòd in generali iurisdictione delegata quæ conceditur ad exequenda mandata, & ad causas ventilandas, non intelligitur concedi iurisdictio corrigendi, & puniendi excessus, nisi specialiter hæc committantur: vt videre est in cap.*Attendentes*, de Statu Monach. in quo datur Episcopo iurisdictio, vt possit visitare Monasteria Monialium exemptarum:si tamen Abbatissa ob suos defectus priuari suo officio digna foret; non propterea illam priuare posset Episcopus, quoniam in commissione, qua illi conceditur hæc facultas, non exprimitur,vt tenet Glossa ibidem verb. *Compell.* Cardinalis ibidem,Hostiensis cap.*Quaris*,de Ætate & qualitate iurisdictione delegata Abbati Sancti Stephani ad Diœcesim Bononiensem visitandam, absque expressione quòd posset priuare,ipse Abbas ad visitationem processit; & visitauit Monasterium, & Moniales, ac delinquentes in vi illius,suis ministeriis & officiis priuauit:sed causa ad Sedem Apostolicam delata, Papa priuationes huiusmodi irritas & nullas declarauit.

Probatur vltimo propositio ex conformitate declarationum Sacræ Congregationis,cum proximè dicto iure communi, in litibus, super hisce causis ad illam per appellationem euocatis, videlicet *si ad Ordinarium spectaret castigare Regulares, etiamsi deliquerint in casibus, in quibus illi vt suprà subiiciuntur:an verò ad Superiores Regulares eorumdem, vel ad Pontificem huiusmodi castigatio pertineret*: quæ pronunciant,*castigatorum nō spectare ad Ordinariū*, vt constat ex superiùs dictis. Ex quibus omnibus manifesta existit probatio propositionis, videlicet quòd dare Ordinario iurisdictionem, vt Regulari præcipiat, illúmque in talibus casibus sibi subiiciat, est grauamen diuersum ab illo, per quod facultas Regularem castigandi committitur: ita ex vno grauamine, seu facultate, aliud grauamen, seu facultas non necessariò concludatur.

Obiicies, frustra dari directiuam illam potestatem,

potestatem, seu superioritatem Episcopo, cùm coactiuam non possideat; respondetur, hoc axioma verum existere in superioritate ordinaria, non autem in delegata: licèt enim delegato non concedatur potestas punitiua cum directiua, non tamen est frustrà, cùm vtráque maneat in delegante, possítque cùm opus fuerit, delegati potestatem directiuam, per coactiuam iuuare.

PROPOSITIO VIII.

Ecclesia Regularis non potest interdici ab Ordinario interdicto speciali.

Supponendum est Interdictum esse Ecclesiasticam censuram priuantem vsu quarundam diuinarum rerum, quatenus is vsus communis est: quod triplex est, videlicet personale, locale, & mixtum; de personali superiùs actum est, & agetur in secunda parte huius operis, nunc de locali est propositio.

2. Supponendum duplex esse interdictum locale, aliud est speciale, quando videlicet interdicitur aliquis locus, vel Ecclesia particularis; aliud generale quando videlicet tota Ciuitas, & Ecclesiæ, quæ in illa sunt, interdicuntur. De hoc non est iam quæstio, sed de speciali.

Probatur propositio, 1. ex præcedentibus, in quibus ostensum est ex Mari Magno, & aliis Regularium priuilegiis, Regulares, & Domos & Ecclesias, non posse generaliter & specialiter interdici. Accipe verba Maris Magni Minorum §. 44. *Ne quispiam absque dicta Sedis speciali commissione aut auctoritate, in personas domos & loca prædicti Ordinis Fratrum Minorum, ripe è prorsus exempta, aliquas Excommunicationis, Suspensionis & Interdicti sententias generaliter, & specialiter quomodolibet promulgare præsumat, &c.* Quibus, illarum censurarum, si in dictas domos, & loca ferantur, nullitas adjungitur. Eisdem ferè verbis vtitur Sixtus IV. in alio cuiusque Ordinis Dominicanorũ, Augustiniensium & Carmelitarum Mari Magno, ac alij Pontifices in concessionibus factis aliis Mendicantium, & non Mendicantium Ordinibus: in quibus videre est, neminem dictas Domos, & loca Regularium, quæ Ecclesiis, & aliis habitaculis constant, speciali interdicto supponere posse.

Dices, sequeretur ex illis concessionis verbis, nec interdicto generali Regularem Ecclesiam posse subiicere, cùm vtatur hoc verbo *Generaliter*. Respondetur, quod illud generaliter non intelligitur de interdicto generali, sed de interdicto speciali generaliter promulgato. Potest enim speciale interdictum duobus modis promulgari, 1. verbis specialibus determinatis ad hanc particularem Ecclesiam. 2. Verbis generalibus, quæ etiam hanc Ecclesiam cõprehendant, & sic cessat difficultas.

Probatur 2. ex concessionibus factis Ordini S. Ioannis Hierosolymitani, relatis in Compend. priuileg. Mendic. verb. *Interdict.* 1. ab Anastasio IV. Alexand. III. & IV. Vrbano III. Clement. III. & IV. Quibus sub eisdem verbis statutum est, vt *Nulli Episcopo in Ecclesiis subditis Fratribus Sancti Ioannis Hospitalis Hierosolymitani interdicti, vel excommunicationis sententiam liceat promulgare.* Quod statutum Gregorius IX. innouauit, *Ac vniuersis Ecclesiarum Prælatis præcepit, vt præfatos Fratres excommunicare; aut eorum Ecclesias interdicere nullatenus præsumant*, vt eodem titulo habetur §. 17.

Probatur 3. ex concessione Leonis X. facta Minoribus de Obseruantia ad Caroli V. Imperatoris instantiam, cuius authenticum seruatur in Conuentu Recollectorũ Burdigalæ, originale verò in Conuentu S. Francisci Salmanticæ, Bulla, quæ incipit, *Cùm regula vestra.* Cùm enim Fratres Minores huiusmodi interdictis admodum in pluribus grauarentur, prouidit Pontifex, decernendo, ne in posterum fieret. Apponam hîc constitutionem illam, vt ex narratiua illius clariùs dispositiua innotescat. (Intelleximus sæpenumerò contingere, nonnullas Ecclesiasticas personas in Romana Curia, vel extra eam litigantes, ac definitiuas Sententias, & executoriales literas desuper obtinentes, aut alias gratias prosequentes, Ecclesias domorum vestri Ordinis Ecclesiastico supponi facere interdicto: etiamsi ciuitas, seu oppidum in quo Domus ipsa consistit, minimè interdicatur, ex quo vos qui solùm ex fidelium eleemosynis victum quæritis, non paruum suscipitis detrimentum, cùm fideles ipsi ad dictas Ecclesias, pro diuinis audiendis Officiis accedere non valentes, ab eorũ consuetis deuotionib. & vobis solitis eleemosynis, retrahantur.) Sic narratiua: veniamus iam ad dispositiuam eiusdem constitutionis. (Nos huiusmodi honestis supplicationibus inclinati, vobis quod de cætero perpetuis futuris temporibus Ecclesiæ domorum vestri Ordinis ad cuiuscumque personæ, etiam Cardinalatus honore, vel alia fulgentis dignitate instantiam; per Auditores causarum sacri Palatij, seu eorum loca tenentes, aut quoscúmq; alios Iudices, seu ordinaria, ac etiam nisi tota Ciuitas, vel oppidum, vbi domus huiusmodi consistit, Apostolicis auctoritatibus, aut ex speciali commissione manu propria Pontificis signata, & in publica signatura proposita Ecclesiastico supponatur interdicto, interdici non possint; ac quòd in eis degentes Fratres, ad ipsius interdicti obseruationem minimè teneantur: nec propterea irregularitatis maculam, aut aliquas Sententias, Censuras, & Pœnas incurrere debeant; quodq; vobis, dummodo causam non dederitis interdicto, vt ianuis apertis, & campanis pulsatis Missas, & alia Diuina Officia valeatis celebrare, nisi persona, ad cuius instantiam interdictum fuerit appositum, in eisdem Domibus degentibus Fratribus, de alimentis, & aliis victui necessariis rebus competenter prouideri fecerit, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus: ac præsentes per quascumque alias concedẽdas literas Apostolicas nullatenus suspensas, reuocatas, seu alteratas censeri.)

Ex quibus tria concluduntur. Primum, quod non potest ab Ordinariis delegatis à Papa Ecclesia Regularis interdicto generali supponi: *Nisi Oppido vel Ciuitate interdicta.* Secundum, *quod non potest interdici ordinaria facultate, nisi auctoritatibus Apostolicis, vel ex commissione propria manu signata Pōtificis, & in publica signatura proposita tota Ciuitas interdicto supponatur.* 3. Quod interdicto huiusmodi nõ tenentur Regulares obedire; sed possũt celebrare Diuina, *dũmodo causam nõ dederint interdicto: ac nisi vt antea ille ad cuius instantiam huiusmodi interdictũ promulgatur, & apponitur, Regularibus in cõuentu illius Ecclesia degentibus, & de alimentis, & aliis vita necessariis rebus competenter prouideri faciat Quibus quartum addere necesse est, videlicet quòd interdicta sic tota ciuitate, vel oppido, non interdicatur Ecclesia Regularis sita in suburbiis, si distet duobus aut tribus milliaribus ab illa ciuitate, vel oppido; nisi Regulares in conuentu dicta Ecclesia degentes*

gentes causam dederint interdicto vel nisi specialiter, videlicet à sede Apostolica, ex causa legitima in interdicto comprehendatur: vel demq; sub iure communi sub tali interdicto etiam comprehendatur. Sic habetur in citato compend. priuileg. verb. & §. 12.

Plura de obseruantia in e dictis, & aliis in secunda parte huius operis: hæc autem impræsentiarum sufficiant, vt innotescat, Ecclesiam Regularē non posse interdicto speciali ab Ordinariis & delegatis supponi nec etiam generali interdicto, nisi seruatis conditionibus præmissis, maximè de illa alimentorum ministratione, si sit Ecclesia Minorum, aut alterius Ordinis qui similem paupertatem profiteatur; sique verè pauper in tali oppido, vel ciuitate interdicta; quæ omnia in vniuersum sunt vera. Exemptio tamen facienda est in regno Galliæ, in quo Episcopis prohibitum est promulgare interdictum generale contra aliquā vrbem, ciuitatem vel communitatem, nisi de consensu Regis, ex priuilegiis & concessionibus Martini Tertij & Quarti, Gregorij VIII. IX X & XI. Alex IV. Clement. IV. & V. Nicolai III. Vrbani V. & cuiusdā Bonifacij etiam Pontificis à Genuosio citatorum in li. 3. Praxis ciuilis & criminalis, & ex Imberto c. 9. n. 8. lib. 11. editionis de anno 1625. qui asserit dictas bullas in Regio thesauro asseruari.

Et quod in hac materia animaduersione dignum existit, Carolus V. Rex anno 1369 Edicto prohibuit omnibus Galliæ Prælatis, ne interdictum vllum fulminarent, neque excommunicarent aliquam vrbem aut communitatem eiusdem regni. Quod etiam fuit Literis patentibus Caroli VII. sub. 5. Septemb. 1440. emanatis vetitum: quocirca Francisco I. regnante, Archiepiscopi Burdigalensis & Tolosanus citati fuerū, ad personaliter in Mag. Consilio cōparendum, ex eo quòd quandā Ecclesiā Ordinis Minorum S. Francisci interdixerant: vt constat ex Patentibus Literis, & Arr. sto eiusdem Consilij, sub datis die 20. Maij & 7. Iulij 1523. Vnde consequenter ad prædicta Abbas Gallici à Sede Apostolica delegatus præmemoratū interdictum per Sententiam sub datis die 13 Octobris eiusdem anni cassauit, & annullauit: quorum authentica in Conuentu Fratrum Minorū Recollectorum Burdigalæ seruantur: sicut in Archiuiis eiusdē Ciuitatis seruatur priuilegium authenticum Alex. IV. Quo Archiepisc. Burdig. prohibetur, ne Eccles. Regulariū illius ciuitatis interdicto supponat.

Dices 1. Si Episc. non habet coactiuam in Regularem Ecclesiam, quid fiet, si v. g. Regularis cum sæcularis, aut Sæcularis cū Regulari in Ecclesia Regulari sese mutuo verberent, aut aliquod simile crimen committant? Respondetur, quòd vel illius Ecclesiæ Prælatus habet iurisdictionem temporalem conjunctam cum spirituali, vel solam jurisdictionem spiritualem; si vtrâq; habeat, poterit contra reum informare; illúmq; castigare: si autem sola iurisdictione spirituali potiatur; poterit quidem informare; sed nec citare sæcularem, nec illum castigare poterit: sed Episcopus contra vtrumque informare poteris, & sæcularem, si reus repertus fuerit, castigare: si autem regularis reus conuictus extiterit, illum nec citare nec castigare; sed ad id agendum ad suum Prælatum remittere poterit. Ita tenent causidici super hoc consulti, qui testati sunt sic rem se habere in praxi.

Dices 2. Si hæ omnes exemptiones valent, in nullo casu Regularis, & illius Ecclesiæ, coactiuæ Episcopi potestati subiiciuntur. Huic objectioni fiet satis per propositiones in cap. sequenti inserendas.

CAPVT V.

DE QVIBVSDAM CASIBVS IN QVIBVS EX IVRE COMMVNI, ET TRIDENTINI Decretis, Regulares Episcopis subiiciuntur: Denique Regularis ab eisdem exemptione.

PROPOSITIO. I.

MVLTI sunt casus in quibus Iure antiquo, & adhuc nouo Tridentini, Regularis subiicitur Episcopo.

Petrus Ioannes Camus in suo perfecto Hierarcha part.4. §.58. textibus non satis fideliter citatis, Regularem in 40.casibus Episcopo subjectum esse asserit: at verò Millardus in sua Summa in 27. Episcopo subiicit;alij autem in paucioribus. Veritas autem numeri illorum casuum ex enumeratione desumpta ex propriis locis manifestè constabit.Septem reperio in iure antiquo,& 17. expressè apponuntur in nouo, videlicet Tridentino, quorum multi ad aliquem illius septenarij iuris antiqui numerum reducuntur: quorum etiam aliquos in superioribus discussimus, & probauimus Regularem ab illis exemptum existere.

Primus habetur cap.*Volentes*, de Priuil leg.in 6. ex Innocentio IV. in Concilio Lugdunensi,his verbis, [Volentes libertatem quam nonnullis Apostolica Sedes priuilegio exemptionis indulsit, sic integram obseruare, vt & alij illam non infringant, & ipsi ejus limites non excedant, declaratione irrefragabili definimus,quod quantumcúmque sic exempti gaudeant libertate, nihilominus tamen ratione delicti,siue contractus aut rei, de qua contra ipsos agitur rectè possunt coram locorum Ordinariis conueniri, & illi quoad hoc suam in ipsos jurisdictionem, prout jus exigit,exercere.]

Secundus casus in eodemmet cap. reperitur,in quo,*Regulares morantes in Prioratibus subditis locorum Ordinariis, eorundem Ordinariorum iurisdictioni,toto tempore mora in iisdem Prioratibus subiiciuntur.*

Tertius habetur cap. *Ad abolendam*, de Hæretic. his verbis. *Si quis verò fuerint, qui à lege Diœcesana iurisdictionis exempti, soli subiaceant Sedis Apostolicæ potestati, nihilominus in his quæ sunt contra hæreticos instituta, Episcoporum subeant iudicium, & eis in hac parte; tanquam Sedis Apostolicæ delegatis,*

gatis, non obstantibus libertatis suæ priuilegiis, obsequantur. Quibus constat, Regulares quoad crimen hæreseos, Ordinariis esse subiectos.

Quartus casus habetur Clement. cap. *Religiosi*, de Priuilegiis in his verbis, *Quos etiam locorum Ordinarij, postquam de hoc eis constiterit excommunicatos faciant publicè nunciare, donec de absolutione ipsorum eis facta fuerit fides, nullo Religiosis eisdem super hoc exemptionis, vel alio priuilegio suffragante.* Quibus patet, Regulares posse denunciari ab Ordinariis, si in excommunicationem Papalem in hoc capite expressam inciderint.

Quintus & sextus casus reperitur cap. *Episcoporum*, de Priuilegijs in 6. in quo datur facultas castigandi Regulares, *qui scienter celebrant, vel faciunt celebrare diuina in Ciuitatibus, castris, & villis: nisi quatenus eis à iure conceditur, seu locis aliis interdictis ab Ordinariis, siue delegatis iudicibus, vel à iure: aut excommunicatos publicè, vel interdictos ad diuina Officia seu Ecclesiastica sacramenta, vel Ecclesiasticam sepulturam admittunt. Qui verò contra præsumpserint, præter alias pœnas à iure statutas, ingressum Ecclesiæ sibi nouerint interdictum, donec de transgressione huiusmodi ad arbitrium, cuius sententiam contempserunt, satisfecerint competenter.* Sic Bonifacius VIII.

Septimus denique habetur cap. *Degradatio*, de Pœnis in 6. cum Regularis aliquod crimen depositione dignum commisit, degradare eum nullus potest, nisi Episcopus.

Hi sunt casus qui in Iure communi continentur, in quibus superiùs exemptam Regularem probauimus; excepto degradationis casu, de quo infrà: alij autem sunt ex Tridentino, de quibus in communi egimus, & è quibusdam exemptum probauimus Regularem: sunt autem num. 17.

Primus est, *Nouitius Regularis subiectus est Episcopo in renunciatione suorum bonorum, & Professus si nollet reddere nouitiis exeuntibus ante professionem omnia data illis à consanguineis, & curatoribus*, sessione 25. capit. 16. de Regularibus.

Secundus est, *Si Regularis contra voluntatem Ordinarij celebret in Oratorijs particularibus*, ex sess. 22. de Obseruandis in celebrat.

Tertius est in sess. 5. eiusdem Concilij c. 2. de Reformat. in quo *subijcitur Regularis Episcopo, in petenda licentia prædicandi.*

Quartus in eodem cap. *Datur licentia Episcopo puniendi Prædicatorem prædicantem errores, & scandala, & hæreses.*

Quintus in sess. 6. cap. 3. de reformat. vbi dicitur, *Regularis degens extra Monasterium, etiam prætextu priuilegij sui Nonobstante, potest puniri ab Ordinario, si extra Claustrum delinquit.*

Sextus in c. 4. sess. 25. in quo habetur, *Ne Religiosus exeat à suo Conuentu, etiam prætextu adeundi Prælatum nisi licentia in scriptis obtenta; aliter facientes possint puniri ab Episcopis tanquam desertores sui instituti.*

Septimus in eodem cap. vbi statuitur, vt *Regularis missus ad Vniuersitates, causâ studij, habitet intra Conuentum, alioquin ab Ordinarijs contra illum procedatur.*

Octauus in cap. 11. in quo decernitur, vt *Regularis qui habet in suis domibus curam personarum sæcularium sit subditus Episcopo, in visitatione & correctione quoad curam & administrationem sacramentorum.*

Nonus in eodem cap. vt *Prælati non possint ibi assignare aliquem administrandum nisi de consensu, & examinne Episcopi.*

Decimus in cap. 13. eiusdem sess.

præcipit, vt *Episcopus componat controuersias ac discordias omnes inter præcedentias Regularium in processionibus publicis, & in ijs quæ fiunt in tumulandis defunctorum corporibus, in deferenda vmbella, & alijs similibus.*

Vndecimus in eodem cap. 13. vbi *Præcipit Regulari, vt vocatus ad processiones accedere teneatur: ad quas secundùm antiquam locorum consuetudinem solitus est accedere, & ad illas quæ vel pro bono pacis Ecclesiæ vel pro victoria contra Infideles instituuntur*: & in Bulla Pij V. quæ incipit, *Etsi Mendicantium*, interpretantis idem cap. 13. sess. 25.

Duodecimus in cap. 14. eiusdem sess. in quo decernitur, vt *Regularis viuens intra Claustrum, & scandalosè intra illud delinquens, à Prælato, instante Episcopo, intra tempus assignatum ab Episcopo præfigendum seuerè puniatur, ac de punitione Episcopum certiorem faciat: sin minus à superiore priuetur, & delinquens ab Episcopo puniri possit.*

Decimus tertius in sess. 23 cap. 12. iubet, *Quòd Regularis ab Episcopo examinetur ad Subdiaconatum, & cæteros Ordines sacros suscipiendos, & quòd ante ætatem ibi assignatam non illos suscipiat.*

Decimus quartus in cap. 15. in quo dicitur, *Quòd non possit Regularis audire confessiones Sæcularium, etiam Sacerdotum, absque examine, & licentia Episcopi.*

Decimus quintus in sess. eadem cap. 3. vbi prohibet, *Ne erigantur in posterum noua Monasteria absque licentia Episcopi illius Diœcesis.*

Decimus sextus in c 12. quod præcipit, vt *Regularis in suis Ecclesiis publicet, & obseruet censuras positas per Sedem Apostolicam & interdicta & hæc etiam posita per Ordinarium publicet, & seruet.*

Decimus septimus in eodem c. vbi præcipit, *vt obseruet etiam dies festos præceptos Ordinario.* Hi sunt omnes casus quorum quidam ad directiuam, alii verò ad coactiuam potestatem spectant.

PROPOSITIO II.

Posito quòd Regularis in vi Tridentini Episcopo subiiciatur, non tamen illi verè subiicitur, vbi receptum est: nisi ad summum in sex dictorum septemdecim casuum.

Hæc propositio ex dictis in Tractatu de Priuilegiis constat, quoniam decreta Concilij Trid. non derogant priuilegiis Regularium, nisi specialiter addant hanc clausulam, Nonobstantib. &c. aut aliquid æquiualens; sed hæc clausula non est apposita, nisi sex ex dictis casibus, videlicet in 2. 4. 5. 10. 13. & 14. Ergo Episcopo non subiicitur, nisi in illis sex.

Obiicies, in fine Decretorum sess. 25. quæ Regulares respiciunt, apposita est illa clausula generalis Nonobstantibus, &c. Ergo illi subiicitur Regularis in dictis illis 17. casibus. Respondetur, illam clausulam nihil operari, nisi præcedentium specialium clausularum derogatoriarum, decretis Concilij expresse appositarum, confirmationem. Quod confirmatur ex sententia communi, & ex Canonistarum axiomate, quod generi detrahitur per speciem, non vice versa: Dixi in propositione Regularem in sex casibus ad summam subjici Episcopo: nam admodum probabile est, imò & certum existimo, non subjici Regularem Ordinario in 4. 5. & 10. casibus; cùm in 4. & 5. clausula nonobstantiæ excludat

tantùm

tantùm prætextum priuilegiorum, non autem vera priuilegia: & superiùs ostendimus Episcopum nihil posse aduersùs Regularem in illis 4. & 5. casibus, nec etiam 10: cùm clausula excludat tantum quæcumque priuilegia, sine specificatione priuilegiorum regularium, qui terminus nimis generalis est, vt excludat priuilegia Regularium, sicut probatum est in Tractatu de Priuilegijs; ac iuxta eam sententiam Regularis subjicitur Ordinario in tribus proximè ponendis ex 17. illis casibus. Primus, si contra eius voluntatem, in Oratorijs particularibus celebret: Secundus, in examine ad Subdiaconatum, & cæteros Ordines Sacros suscipiendos, & in susceptione illorum quoad ætatem à Concilio assignatam. Tertius in licentia audiendi confessiones. Quid autem in illis tribus casibus sentiendum sit, ostendam alibi. Monendo impræsentiarum Lectorem, quòd Tridentinum caret in dictis tribus casibus, clausula specifica, & nominatim priuilegiorum, illis casibus contrariorum; quam tamen in tractatu de Priuilegiis in communi diximus ad reuocationem necessariam.

PROPOSITIO III.

Posito quòd Regularis in illis 17. casibus Episcopo subjiceretur, non posset tamen censuris cogi, aut aliis pœnis castigari.

Hæc propositio constat 1. ex illa propositione quo probatum est, Regularem esse exemptum ab omni prorsus iurisdictione Ordinarij, seu Episcopi; ergo maximè à coactiua, cum magis sit odiosa, quàm directiua, quæque ab illa separari potest, vt superiùs probatum est. Constat. 2. ex propositione in qua probatum est absolutè, non posse ab Ordinario Regularem castigari.

Dices verum esse, Regularem liberum existere ab ordinaria Iurisdictione coactiua Ordinarij in his casibus, sed non à delegata: Respondetur, propositiones præmemoratas vtrumque probare, vt ex illis cernere est. Quod etiam confirmat Pius V. in sæpiùs citata Bulla, *Etsi Mendicantium*, vbi post factas declarationes quorumdam capitum Concilij Tridentini; & post priuilegia concessa, sic pronunciat, vt supra etiam dictum est, his verbis: *Ac insuper vt faciliùs præmissa omnia illibata persistant, omnia & singula priuilegia, immunitates, indulgentias, facultates, libertates, indulta, dispensationes, fauores & gratias quæ Decretis Concilij Tridentin. aliàs quàm vt superius est dictum, concessum & declaratum, non contrariantur, & quomodolibet concessa, confirmata, & innouata, &c. Perpetuò approbamus & confirmamus.* Sic Pontifex. Quibus videre est, illum confirmare priuilegia Mendicantium non aduersa Decretis Concilij, nisi prout anteà in eadem Bulla dictum, concessum, & declaratum existebat: sed ex dictis anteà in eadem Bulla, & ex concessis, & declaratis constat, Regularem esse exemptum à coactiua, & correctiua iurisdictione Ordinarij: ergo etiam à coactiua in dictis casibus 17. Quod confirmatur: nam si Ordinarius posset censuris, & pœnis in illis casibus cogere, aut castigare Regularem, posset etiam de vita illius in illis casibus inquirere, processus facere, illum citare, cæteráq; huiusmodi exercere: sed iuxta

contenta in proximè dicta Bulla non potest omnia prædicta, nec aliqua illorum operari: ergo nec censuris plectere, aut cogere Regularem, cum ad id agendum necessaria sit inquisitio, informatio, processus confectio, citatio & cætera huiusmodi.

Accedit, quod etsi concederetur, posse Ordinarium censuris & pœnis cogere, & castigare Regularem; non propterea id posset censuris & pœnis in omnibus illis casibus, sed dumtaxat in duobus primis, in quinque verò proximè sequentibus, pœnis dumtaxat, non autem censuris; in aliis verò sequentibus 10. casibus, nec censuris, nec pœnis. Ratio illius dicti est, quoniam in istis non exprimitur facultas concessa Ordinario cogendi Regulares censuris & pœnis, ac propterea iuxta dicta in superioribus non poterit pœnis aut censuris illos cogere.

Obiicies, omnem delegatione Apostolica delegatum pollere facultate ad plectendum censuris illum, in quem delegatus est: Respondetur illud idem quod superius, videlicet quòd illi Canones qui dant facultatem Delegato ad censuras ferendas, intelliguntur per respectum ad personas non exemptas.

Objicies iterum quid faciet ergo Ordinarius, si in illis casibus Regulares delinquant? Respondetur, prouisum esse per Ius commune antiquum, in Concilio quidem sess. 25. cap. 14. quo instantia Ordinarij requiritur erga Prælatum Regularem pro castigando Regulari notoriè extra claustra delinquenti, ita vt populo scandalo sit: At verò in prædicta bulla verbis sequentibus etiam suprà insertis, *Nec etiã se intromittant vllo pacto, aut aliqua ratione in gubernatione Conuentuum tam Fratrum quàm Monialium huiusmodi, & illorum correctionibus, sed omnia ista, & alia necessaria ad correctionem, & gubernationem Fratrum & Monialium huiusmodi, & eorum Generalibus, ac Ministris, seu Prouincialibus, vel aliis eorum, vel earum respectiue superioribus &c. Omnino relinquantur, nec vllo modo in præmissis, & aliis, Fratres & Moniales huiusmodi tangentibus Ordinarij prædicti per se, vel per alios se intromittant.* Hæc Pontifex. Quibus omnibus cernere est, Ordinarium esse absolutè exclusum à correctione Regularis, & totum hoc ius Prælatis Regularibus esse seruatum: hac tamen conditione, vt si superior delinquentem non castigauerit: à suo maiori superiore officio priuari valeat, & delinquens ab Episcopo castigari possit.

Petes vltimò, quid faciet Episcopus, cum imminet scandalum in processione iam inchoata, & non vult acquiescere Prælatus Regularis sententiæ Episcopi, quoad præcedentiam: poteritne tunc superiorem illum Regularem excommunicare? Respondetur, quòd huic difficultati fiet satis, cùm de processionibus, & præcedentia agetur.

PROPOSITIO IV.

Regularis vbi Tridentinum non viget, in nullo ex illis 24. casibus Episcopo subjicitur, ita vt ab eo Regularis castigari possit.

Hæc propositio quæ satis probata fuit suprà, constat, quoad sex priores in Iure communi insertos ex Tridentino confirmante omnia priuilegia Regularium, iis exceptis

exceptis quæ eidem Tridentino erant cōtraria. Quoad verò vltimum, videlicet degradationem, non est propriè subiectio, sed Sententiæ Iudicis sæcularis, vel alterius qui iurisdictionem coactiuam in Regularem habet, executio ab Ordinario facienda. Quoad verò alios casus Tridentini probatur, quoniam cùm ostensum fuerit, Tridentinum non esse receptum in Gallia, nec quoad illos 17. casus receptum est, ac ex consequenti non subjicitur Regularis Episcopo in illis 17. casibus. Et confirmatur ex propositione facta per Episcopos, & reliquos Cleri Proceres, in generalibus regni comitiis anno 1614. quæ his verbis habetur in Mercurio Gallico tom. 3. videlicet vt Concilium Tridentinum promulgaretur, & reciperetur, *Saluis Regis ipsius iure, Ecclesiæ Gallicanæ immunitatibus, priuilegiis, & exemptionibus Capitulorum, Monasteriorum, & Sodalitatum, pro quibus priuilegiis, immunitatibus, & exemptionibus supplicaretur, vt reseruari possent, & in integro permanere, vtque illis ea publicatio nullo modo præiudicaret.* Sic Clerus. Ex qua propositione manifestè habetur 1. Episcopos priuilegia Regularium, maximè circa exemptionem, censuisse recepta, eáque approbasse, ac proposuisse interponendam Papæ supplicationem ad ea, non obstante receptione Trident. in suo robore conseruanda. 2. Concilium Tridentinum non esse receptum quoad illos casus 17. subiectionis ad Episcopos, cùm illa propositio Episcoporum pro receptione Concilij possessionem priuilegiorum Regularium in Gallia, maximè circa exemptionem, firmam, validam & immobilem deliberato consilio reseruet.

Obiicies, si Concilium Trident. non est in Gallia receptum, non possunt Episcopi à casibus, & censuris, & irregularitatibus occultis absoluere, & dispensare; quoniam qui onera non sentit, non debet sentire leuamen. Respondetur, hanc regulam debere intelligi de leuamine quod est directè & principaliter concessum ob bonum proprium personæ, quæ non sentit onus impositum seu adiunctam, secùs autem si leuamen principaliter datum sit ob bonum aliorum, seu communitatis, quorum non est suscipere onera, nisi illi ab aliis imponantur, vt est populus respectu Episcoporum.

Accedit, quòd scribentes maximè in Gallia supponunt hanc facultatem inesse Episcopis, licet in ea Concilium minimè receptum supponant: adjunge quòd neque Patres Concilij, neque Pontifices declararunt, Episcopos non posse vti hac facultate, nisi reliqua Tridentini obseruent; neque sub illa conditione priuilegium hoc illis concesserunt, quod etiam vsus Episcoporum in Gallia, ac Regularium qui prædicta facultate absoluendi, & dispensandi pollent, confirmat. Adiectum est in propositione, ita vt Episcopus Regularem castigare possit; nam aliqua directiua quoad executionem iuris communis ab eo totaliter non aufertur, de qua, cùm de Processionibus & præcedentia in eisdem occurret sermo.

CAPVT VI.

DE EXEMPTIONE MIXTA, AB ECCLESIASTICA, ET SECVLARI POTESTATE.

AVCA de hac materia, quæ controuerſa non eſt, nec niſi raro accidit, dicturus ſum: quocirca quaſdam propoſitiones citando priuilegia, illa tamen niſi admodum parcè non referendo, in hoc capite apponere contentus ero.

PROPOSITIO I.

REgularis in pluribus aliis caſibus tum à poteſtate Eccleſiaſtica, tum à ſæculari eximitur. Hęc veritas probabitur in quibuſdam caſibus particularibus; ac primò non tenetur iure de calumnia, nec inuitus cogi ad teſtimonium perhibendum, nec ad hunc effectum extra Ciuites Diœceſis in qua moratur, trahi poteſt.

Probatur propoſitio quoad primam partem, ex priuilegio Honorij III. facto Carthuſienſibus, relato in compend. priuileg. Societatis IESV verbo *Exemptio* §.14. & ex conceſſ. Eugenij IV. facta Celeſtinis Bulla inchoata *ad decorem*, & ex alia facta Benedictinis Bulla quæ incipit *etſi ex debito*, & ex 3. facta eiſdem, cuius initium eſt *Regularem vitam*: illúdque priuilegium iuxta Ioannem de la Cruz lib. 1. de Statu Relig. capit. 6. dub. 2. concluſ. 3. excludit, non ſolùm tribunalia Eccleſiaſtica, ſed etiam ſæcularia, ad quæ pro actibus huiuſmodi trahi non poteſt Regularis. Quoad verò ſecundam partem probatur ex Iulij II. conceſſione, eodem citati Compendij Societatis loco inſerta.

Secundo cogi non poteſt, vt in ſua Eccleſia Miſſæ, aut alia Diuina Officia celebrentur, Ordines conferantur, vel agitentur cauſę ciuiles, ſeu criminales proceſſiones conuocentur, aut Synodus, Conuentus, ſeu quæuis congregationes, tam Eccleſiaſticarum, quàm Laicarum perſonarum: & præſumens attentare contra

contra omnia, aut aliquod prædictorum, cuiuscumque conditionis aut status sit, nisi facta ei de huiusmodi Indulto notitia desistat, ipso facto Sententiam excommunicationis incurret.

Hæc exemptio constat 1. ex concessione Eugenij IV. facta Monachis Cœlestinis Ordinis Sancti Benedicti B. antedicta: *Ad decorem* & ex concessione facta congregationi Sanctæ Iustinæ B. *Etsi ex debito*, præcitata; constat 2. ex Compend. priuilegi. Mendicant. verb. *Exempt.* post paragraph. 26. & ex Compendio Societatis IESV eodem verbo, §. 12. Ex quibus etiam sequitur, nec Episcopum posse prædicare in Ecclesia Regulari, inuitis regularibus eiusdem; quoniam iuxta Cardinalem, in Clement. *Archiepiscopo §. Si tamen*, numero 2. & 3. exemptis, & priuilegiatis non præiudicatur in suo priuilegio, nisi priuilegio, nisi quatenus exprimitur: sed Ecclesia Regularis declaratur exempta ab Episcopi iurisdictione, vt suprà ostensum est; ergo ab illo actu etiam exempta est. Ac sic, tenent Peyrinus in Priuileg. Minimorum, tom. 10. constitut. 26. Leonis Decimi, §. 24. num. 47. & Diana tract. 2. de Dub. regul. resol. 109. & inferiùs in secunda huius operis parte pleniùs ostendetur.

Tertiò omnis Regularis ex Iure Humano, Canonico, & ciuili exemptus est à potestate, & iurisdictione Sæculari, tam in causis ciuilibus, quàm in causis criminalibus.

Hæc exemptio constat ex Authent. *Statuimus*, de Episcopis, & Clericis, & ex Concil. Trident. in session. 25. capit. 20. Ac ex Bulla Cœnæ, in qua excommunicantur Iudices sæculares se intromittentes ad causas Ecclesiasticorum cognoscendas, vel vocantes ad sua tribunalia Ecclesiasticos. Et ita tenent omnes vbi Concil. Trident. & Bulla Cœnæ recepta sunt; at vbi hæc duo non sunt recepta sunt; at vbi hæc duo non sunt recepta aliter iudicandum est; nam illud cap. *Statuimus*, citatum non est vniuersaliter receptum; in Hispania quidem receptum esse constat ex iure Hispano lib. 5. titulo 6. part. 1. & tom. 1. Ordinat. Regul. titul. 3. libro 6. At verò in Gallia multi referuntur casus priuilegiati, in quibus Iudices Sæculares cognoscunt de Clericis, & Regularibus, de quibus consulantur Iurisconsulti illius Regni. Et Stephanus Bauny in Theolog. Moral. tract. de Clericis: ac similiter etiam dicendum est, in aliis Regnis in quibus non viget Concilium, & Bulla præmemorata.

Quarto Prælati Regulares, & alij Religiosi ex indulto Eugenij Quarti facto Monachis Sancti Benedicti congregationis Italiæ ad Concilia Generalia, Prouincia, seu Synodalia, etiam Apostolicâ, aut quauis auctoritate firmata; seu ad quasuis Congregationes, quouis nomine censeantur Ecclesiasticarum vel Laicarum personarum, cuiuscumque dignitatis, aut status existant, ire aut mittere nullatenus compelli possunt: etiam per Litteras Apostolicas non facientes specialem mentionem de huiusmodi indulto.

Habent hoc priuilegium in præcitata B. *Etsi ex debito* & in B. Alexand. IV. in fauorem Augustiniensium emanata inchoata *Religiosam vitam*: reperitur etiam in compendio. Minorum verb. *Exemptio*, post §. 26. Nec non in Mari

magno Minorum. Plura de exemptionis Regularium ab Ecclesiastica & Seculari iurisdictione possemus dicere; sed hæc generaliter ac obiter asserta pro casibus specialibus facilè applicari poterunt. De bonorum autem temporalium exemptione, non est nobis sermo instituendus; cùm hæc omnibus Mendicantibus non sit communis; quælibet ergo Religio quæ bona temporalia possidet, ex priuilegiis sibi à Papa & Supremis Principibus concessis, & ex vsu vel consuetudine firmatis, videat in quibus dicta bona eximantur,

---

PROPOSITIO II.

EPiscopus non potest contra Regularem informationes & processus facere, nec in vi illorum processuum, & informationum, aut alio quovis iure coram se comparendum citare, capere, aut carceri mancipare.

Hæc propositio (quæ sæpiùs in præcedentibus capitibus supponebatur vt vera, quæque de industria ad finem huius capitis reseruata fuit) ex præcedentibus probatur. Nam si Episcopus iurisdictione in Regularem omnino careat, ita vt illum visitare, corrigere, castigare, censuris plectere, illas incurrisse declarare, ad Synodum aut Concilium Prouinciale, aut alias cógregationes & comitia cóuocare, & ad iurandum de calumnia cogere nullatenùs valeat: certè minùs potest posita in nostra propositione facere, cùm sint tantum media ad prædictos actus, ad quos exercendos cùm iurisdictione careat Episcopus, necesse est, vt etiam illis mediis destitutus sit, & spoliatus.

Accedit, quòd Bulla Pij Quinti sæpiùs repetita, *Etsi Mendicantium*, omnia illa Episcopo expresè prohibet: cui etiam conforme est decretum Congregationis Cardinalium, quod habetur in declarationibus eorumdem collectis à Bellarmino in cap. 14. sess. 25. Concil. Trident. sequentibus verbis, *Episcopus non potest delinquentem regularem incarcerare, vel processare, sed solum instare ad superiorem pro pœna.* Ex quo videre est ex sententia Bellarmini, quòd Episcopus non possit contra Regularem processum facere, aut informationes capere, aut illum carceri mancipare. Ac etiam sic tenent Henriquez de Indulg. cap. 24. & Confectius cap. 2. de Exempt. qui addunt, quòd Episcopus qui Regularem sic delinquentem incarcerat, in excommunicationem labitur ob priuilegij violationem.

Imò Paulus Fuscus Episcopus Sarnensis lib. 2. de Visitat. cap. 2. numero 2. hanc veritatem sic certam existimat, vt arbitretur Episcopum carcerantem & capientem incidere in excommunicationem Canonis, *Si quis suadente*: cuius etiam sententiæ est Paulus de Leas in cap. *Si Clerici*, de Sententia excommunicationis, lib 6. & Doctores in Clem. *Frequens*, de Excessibus Prælatorum: & Abbas in eandem Clement. in verbo *Capiunt*, ait hoc voluisse Glossam in dictam Clement. Sic etiam Sorbus in Comp. priuileg. verb. *Conueniri*: Villalobos in Summa tom. 2. tract. 35. diffic. 5. numer. 5. Diana tract. 2. Dub. Regul. resol. 132. Hieronymus Rodericus Quæst. Regul. resolut. 62. numer. 8. qui respondet quibusdam Cardinalium declarationibus, & multi alij Doctores quos longum esset hîc congerere. Et ratio euidentissima

euidentissima est: nam sicut alij qui Clericum aut Regularem injuriosè caperent, aut carceri manciparent) etiamsi essent illius Prælati & superiores, in dictam sententiam excommunicationis inciderent sic etiam Ordinarij locorum, cùm non majori in Regularem polleant potestate: nec aliquo jure ab illa incurrenda eximantur. Quocirca aduertant Ordinarij qui leui de causa, & absque vlla judicij forma Regulares non delinquentes, sed etiam innocuos capiunt, & carcerant, quo vinculo se constringant.

Quoad tertiam partem propositionis, scilicet citationem, certum est ex dictis non posse vllatenus ab Episcopo, alióque Ordinario Regularem delinquentem citari, nec illum sic citatum coram Ordinario citante teneri comparere, si sit Ordinum Mendicantium, quorum priuilegia notoria sunt, aut alterius Ordinis qui habeat priuilegia notoria, prout tradunt communiter Doctores in cap. *Cùm Ordinem*, de Reg. Iuris, & ibi Abbas num. 8. Bartol in repetit. l. 2. v. 9. cum sequentibus, ff. *Si quis in Ius vocatus*, & Summistæ verb. *Priuilegium*.

Nec propter defectum comparationis condemnabitur vt contumax; ac si propter illum excommunicetur, excommunicatio erit nulla, tanquam lata à suo non judice; vt constat ex cap. *Cùm olim*, de Priuileg. & ex Panormit. in proximè positum caput: & ita tenent Rodericus cum alijs quos citat qu. 36. art. 4. tom. 1. & Ioannes Lomede de Exempt. cap. 8. qui Canones, Leges & Authores ad hoc probandum allegat, vt aliàs etiam diximus, & ratio euidentissima est, quia Sententia à non suo judice subsistere nequit, cùm jurisdictionis potestate careat: non est autem major defectus in sententia, quàm potestatis.

Diximus, quando priuilegia exemptionis sunt notoria, quia si non sint notoria, debet citatus comparere juxta aliàs dicta, & citatos Doctores, vt inferiùs docebimus.

Nec obstat præmissis, quod contra quasdam expositis propositionibus circa priuilegium exemptionis Secretioris Regis Consilij, ac supremorum Senatuum Sententiæ emanauerunt, quoniam etiam ab eisdemmet Tribunalibus in earumdemmet fauorem aliæ sententiæ contrariæ pronunciatæ: quæ licet non emanassent, non propterea sententiæ illæ veritati dictarum propositionum præjudicare valent, vt ex sequenti propositione manifestum fiet.

Ex dictis in hoc tract. sequitur, quod cùm domus, ecclesiæ, & personæ regulares ab vtraque jurisdictione Episcopi exemptæ sint, proculdubio nullam jurisdictionem contentiosam in eosdem exercere possunt, nec tribunal ad hunc effectum erigere. Quod confirmatur ex eo quod Episcopus non est sicut Pontifex, dictus verus Episcopus, siue Diœcesanus totius Orbis cap. *Cuncta per mundum*, 9. qu. 3. cum tantum in assignato sibi Episcopatu, dicatur Episcopus, qui ideò territorium Episcopi nuncupatur, & ex consequenti omnes ecclesiæ, & loca illius jurisdictioni, curæ & spirituali ejus potestati subjiciantur cap. *Basilica* 16. qu. Ac propterea sicut suum tribunal ad ius reddendum extra diœcesim non potest collocare, cùm dicatur priuatus, vt tenent omnes: sic nec in loco exempto potest illud constituere, cùm locus exemptus se habeat, vt locus extra suam diœcesim, vt

tradunt Doctores relati à Barbosa de Offic. & potest. Episcop. part.3. al'egat.80. si excipias casum expulsionis à sua diœcesi, nam tunc potest in aliena diœcesi, petita licentia, licèt non obtenta, tribunal erigere, & jura subditis reddere, juxta Clementinam vnicam de Foro competenti: & Sayrum de censuris, lib.1.cap.21.nu. 28. Dixi in diœcesi aliena, non autem in monasterijs, vt legenti dictam Clementinam manifestum fiet.

PROPOSITIO III.

SEntentia à Supremo Senatu, vel etiam à Secretiori Regis Consilio aduersus exemptionem lata, priuilegio exemptionis minimè derogat, etiam si Regularis in illos Iudices consenserit, & obediuerit.

Primæ partis propositionis prima ratio est, quia Supremus Senatus, & secretiùs Regis Consilium non sunt nisi tutores Canonum & Privilegiorum, non verò Iudices, sed solus Papa, vt aliàs probatum est; ergo Sententia non valet, cùm sit à Iudice non competente.

2. Quoniam hæc tribunalia non possunt tollere jus, quod habet Regularis in quacúmque lite per Episcopum mota, maximè si sit jus quæsitum, l. vlt. C. *Si contra ius, vel vtilit. publ.* quam reg lam latè prosequitur Tiraquellus de retract. §. 1. Gloss.7.num.10. vbi etiam ampliat, dicendo etiamsi spe tantùm sit jus quæsitum; estque communis hæc regula de jure quæsito in spe secundùm Antonium Gomez, qui eam multis juribus comprobat, & Aufrerium in Decisio. Capell. Tolos. decision.34. Glossa magna, versic. *Sed fortius*; quos sequitur Decius consil.56. numero decimoquinto, amplians etiam, quod jus in spe consistens per Principem auferri non potest ab agnatis ad successionem feudi.

Quoad verò secundam propositionis partem probatur primò, quia nullus Ecclesiasticus potest consentire in Iudicem non suum, absque expressa sui proprij Iudicis licentia, prout in jure probatur cap. *Si quis Clericus*, & cap. *Si diligenti*, & cap. *Si quis contra Clericum*, de Foro competenti: & tenet Abbas in dictum cap. *Si quis Clericus*, num.1.& 21.& conf.25.quæstio.1.& Glossa in cap. *Significasti*, in verb. *Clericus*, de Foro competenti, & alij communiter scribentes. Quod procedit, & habet locum à fortiori in Regulari, quia Clerici habent liberam voluntatem: Regularis verò non habet velle, nec nolle: quocirca per suum consensum non potest præjudicare priuilegio exemptionis: & confirmatur, quia Papa est Diœcesanus exemptorum, vt cum Panormitano dictum cap. *Significasti*, docet Glossa in cap. *Authoritate*, verb. *Sedis Apostolica*, de Priuil.in 6. Sed sine licentia Diœcesani non potest quis in alium judicem Ecclesiasticum consentire, neque in eius sententiam: ergo nec etiam exemptus qualiscumque sit, siue sæcularis, siue regularis. Ergo per suum consensum non potest priuilegio præiudicare, cùm non sit tantùm suum, sed etiam magis sui Ordinis, & maximè Papæ.

Quocirca tu dictus Regularis, tum Superior illius, at Procurator Ordinis, aut Monasterij potest agere contra Sententiam, vtpote nullam, tanquam à non suo judice

iudice latam, ad illam rescindendam: & quando eo modo procedere non posset, id posset tamen adiutus priuilegio quodam Ioannis XXIII. facto congregationi Montis Oliueti, relato in tom. 1. Q Q. Regul. Roderici quæst 36. art. 5. his verbis, Si quæ læsio in bonis, & vsibus Monasteriorum, per quamvis cuiuscumque status, gradus, habitus, seu conditionis Ecclesiasticæ, seu sæcularis, mundanæ, vel regularis personam; etiam culpa Prælatorum, facta fuerit, ipso iure rescinditur, nec opus est aliquam in integrum restitutionem à quoquam super ea quomodolibet impetrare, & hoc ius, siue priuilegium trahatur ad præterita nondum decisa, præsentia, & futura.

Objicies, quòd in primo tractatu resolutum extitit, posse Regularem ad dicta Tribunalia recurrere in litibus ab Episcopo desuper priuilegiis motis: & Sententia desuper latis aduersus Episcopum stare posse Regularem; ergo & è contrario si aduersus Regularem ferantur sententiæ, poterit illis stare Episcopus. Respondetur, dissimilem reperiri rationem in Regulari: nam hic recurrit ad tribunalia tamquam ad azilum tuitionis suæ exemptionis, aliorúmque privilegiorum, non verò tamquam ad Iudices habentes jus privandi Regularem suis privilegijs, quæ si non extant, possunt declarare Regularem non possidere; si extant, Regularem in possessorio conservare, & arcere molestantem; si dubia sunt, remittere ad Pontificem, ad quem, vt aliàs diximus, judicium circa illa spectat. Et interim Regularem in possessorio pendente lite conservare, etiamsi possessio sit contra jus, vt tenet Panormitanus in cap. *Ut lite pendente*, & in cap. *Cùm persona*, de Privileg. in §. *Quod si talis*, cum §. sequenti. Et hoc idem tenent ibi Doctores: nam ex possessione præsumitur jus, quod nisi vnicuíque ecclesiæ servetur, ordo Ecclesiasticus confunditur, vt habetur cap. *Peruenit*, 11. qu. 1. & cap. *Qui se scit*, 2. qu. 6. nam antiqua jura tenentur superiores servare ecclesijs, cap. *Prohibemus*, de Cens. ac sic existimat Ioannes Lomede, de Exempt. cap. 9. cum prænominatis Doctoribus, & Diana in cap. *Nullus*, de Regul. Iuris in 6. qui dicit sufficere allegare titulum, & probare possessionem.

Cc 2

CAPVT VII.

DE EXEMPTIONE SECVLARIVM AB ORDINARIIS PER RESPECTVM AD REGVLARES.

PLVRIMA priuilegia exemptionis, & aliorum huiusmodi, ita Regularibus sunt propria, vt tamen ipsis sæcularibus etiam propria existant, sicut autem illorum priuilegiorum vsus Regularibus ab Episcopis prohiberi non potest, ita nec etiam sæcularibus, quoniam illa priuilegia data sunt à supremo Prælato, partim in fauorem Regularium, partim & maximè secularium, ac ex eo consequenti sunt ad illos spectantia, atque inter iura, & bona illorum computanda. Et quemadmodum Episcopi non possunt prohibere secularibus vsum suorum bonorum temporalium, minimè etiam possunt illis prohibere vsum bonorum spiritualium sibi à supremo Superiore Episcoporum, & suo concessorum vt inferius sequentibus propositionibus specialiter probabitur.

PROPOSITIO. I.

SEculares exempti sunt ab obligatione audiendi Missas diebus Dominicis, & Festis in Ecclesiis Parochialibus, nec possunt cogi ab Ordinariis ad illas in eisdem Ecclesiis audiendas.

Probatur primò hæc propositio quoad primam partem ex declaratione Leonis X. inserta in constitutione quæ incipit *Intelleximus*, his verbis, *Intelleximus quosdam in dubium reuocare, & proinde timoratis conscientiis scrupulum iniicere: si Christi Fideles qui Dominicis, & Festis diebus extra suas Ecclesias Parochiales Missas audiunt, in Ecclesias Fratrum Ordinum Mendicantium, Ecclesiæ præcepto de Missa audienda satisfaciant. Nos enim ambiguitatem huiusmodi tollere volentes, vt cum sinceriori conscientia fideles quique Deo Creatori suo seruiant, Auctoritate Apostolica, tenore præsentium notum facimus, omnes Christi fideles vtriusque sexus; qui non contempto proprio Parochiali Sacerdote, in Ecclesiis Mendicantium Dominicis, & Festis diebus Missas audiunt,*

audiunt, satisfacere præcepto Ecclesiæ de Missa audienda: nec in aliquam labem peccati mortalis pœnam vt propterea incurrere. Sic dictam Bullam refert Confectius Protonotarius Apostolicus, de Priuileg. titul. 19. cap. 4. & Nauarr. cap. 21. num. 5. quam ipsemet Leo refert, & confirmat sub censuris contrauenientibus in constitutione sub datis. 3. Decembris 1518. Quod etiam Pius V. in Bulla, *Etsi Mendicantium*, declarando decretum de auditione Missarum, sess. 22. determinauit verbis sequentibus, *Sed præfati Christi Fideles audiendo Missas, & alia diuina Officia in Ecclesiis Fratrum huiusmodi diebus Dominicis aut Festiuis, præcepto Ecclesiæ de illis audiendis satisfecisse censeantur.* Probatur etiam propositio ex decisione Clement. VIII. sub datis Romæ 22. Decembris 1591. in Breui directo Episcopo Tricariensi in inferiore Germania Nuncio Apostolico super lite exorta inter Archiepiscopum Cameracensem, & Episcopum Attrebatensem ex vna, & quosdam Regulares, ex altera partibus, emanato, inchoato *Significatum* his verbis explicato. *Præsenti nostro Decreto sancimus, licere sæcularibus Christi fidelibus vniuersis liberè Missas diebus Dominicis, & aliis maioribus Festis audire in Ecclesiis tam Fratrum Prædicatorum, quàm aliorum Mendicantium, necnon Collegii Societatis IESV, iuxta illorum priuilegia, & antiquas consuetudines, dummodò id in contemptum Parochialium Ecclesiarum non faciant.* Deindè addit Pontifex loquendo dicto Episcopo Tricariensi, *Proindè tibi per præsentes committimus, & mandamus, vt præsens nostrum Decretum prædictis Archiepiscopo Cameracensi, & Episcopo Atrebatensi notum facias. His denique auctoritate nostra Apostolica mandes, vt illud in prædicto oppido Duacensi, & vbicumque opus fuerit, publicare, & obseruare faciant.* Hæc Pontifex.

Obiicies 1. de iure antiquissimo præceptum fuisse de audienda Missa in propria Parochia; Respondetur 1. Canones qui ab Antiregularibus, ad illud præceptum probandum adducuntur pro Maiori parte non loquuntur nisi in genere de Missa audienda iuxta Ecclesiæ præceptum, absque obligatione aliquem locum determinatum; quod si quandoque de illo, aut de Ecclesiis mentionem faciunt, id faciunt vt hæc loca distinguant ab oratoriis priuatis sine exclusione Ecclesiarum regularium, quæ tunc temporis non extabant? Respondetur 2. hoc ius antiquum nouo, priuilegiis, & consuetudine antiquatum esse, vt optimè scribit Portel. in additio. ad verb. Missa. num. 2. & in part. 3. cap. 26. necnon Nauarrus loco citato, cui Azotius astipulatur tom. 1. lib. 7. quæst. 4. & alij.

Obiicies 2. iure nouo Extrauag. *vices illius* de Treuga & Pace Sixtus IV. prohibet regularibus, *Ne populos à suarum Ecclesiarum Parochialium frequentia & accessu abstrahant siue retrahant quoquo modo:* ergo de iure est, populum obligari ad Missam Parochialem audiendam. Respondetur negando consequentiam; sicut enim Honor. I. prohibendo Catholicis, ne prædicarent aduersus Monotelitas, posteà in VI. Synodo de hæresi damnatos: & Pius II. in facto cuiusdam quæstionis circa effusionem sanguinis Christi inter duos ordines pertinaciter agitatæ: & multi alij Pontifices circa quæstionem Conceptionis B. Virginis prædicationes fieri similiter prohibendo, non propterea huiusmodi opiniones approbarunt, & determinarunt, vt

manifestum est; sed eas prohibitiones fecerunt, altercationum vitandarum, & conciliandæ pacis gratia: sic quoque præfatus Sixtus prohibendo regularibus id quòd supra, nihil penitus determinauit, quoad ius, sicut nec etiam cum prohibuit Parochis, ne in quibusdam aduersùs regulares agerent, nec illis molestiam inferrent; sed huiusmodi prohibitiones fecit zelo sedandarum discordiarum inter Curatos & regulares, & gratia ponendæ pacis inter eos; cessauit autem hæc prohibitio regularibus facta post determinationem à Pontificibus, in fauorem regularium factam de qua superiùs. Imò Nauarr. cap. 21. in Enchir. tenet quod si dicta extrauagans intelligeretur, vt volunt aduersarij, in præsenti non obligaret, propter contrariam consuetudinem ab Ecclesia scitam ac toleratam. Sed omissa hac extrauaganti cui satis responsum est, nostram sententiam, quod sæculares non obligentur ad audiendam missam Parochialem probat Tridentinum sess. 22. de celebrat. Missar. in qua verbum, *moneant* ad Episcopos directum habetur, quod signum manifestum est, auditionem Missarum in Parochia diebus Dominicis & festis esse tantum consilium & non præceptum: nec vt tale ab Episcopis posse imponi. Quod sanè apertè ostendit decretum Sacræ Congregationis Concil. Trident. ad Archiepiscopum Calanensem directum, à Zerola relatum, huius tenoris: *Sanctissimus Dominus noster Papa audiuit, quod V. R. Dominatio populum sibi subditum sub excommunicationis pœna Dominicis & solemnioribus festis ad Parochiam accedere cogit, quod nimis durum existimat, & vltra id, quod Tridentinum decernit, qui nihil aliud præcipit, nisi populus ad id moueatur:* & huic sententiæ astipulantur grauissimi doctores, inter quos sunt Cenedus ad decretal. collect. 104. Guttier. Canonic. ca. 30. num. 7. lib. 1. Roder. in summa tom. 1. cap. 249. nu. 25. & Q.Q.R.R. tom. 1 quæst. 43. art. 7. Suares tom. 3. disput. 87. sect. 2. in dubio, *circa secundam Missæ diuisionem*, Ferdinandes Paez in repetit. cap. Missas de consecrata dist. 1. num. 133. Homo bonus de Exam. Ecclesiast. tract. 8. cap. 5. qu. 14. vers. *Secundo*, Azor institut. moral. p. 1. lib. 7. cap. 6. quæst. 4. Henric. lib 9. de Missa cap. 25. §. 9. Matth. Suares in pract. & in ordine visitandi cap. 3. num. 4. Reginald. in Praxi fori pœnitent. lib. 18. quæst. 3. num. 22. Coninc. de sacram. tom. 1. quæst. 85. num. 312. Aloysius Riccius in decis. Cur. Neapol. part. 1. decis. 151 & Zerola in praxi Episcop. part. 2. verbo Parochia, Nauarr. in Manuali cap. 21. num. 5. Facundes in Ecclesiæ præcepta, præcepto 1. lib. 1. cap. 3 num. 8. Taceo breuitatis gratia Barbosam, & alios, inter quos sunt Antonin. Turrecremata, Toletus, Lugo, Genebrard, Bonacina, Piasecius, Portel, Siluester, Naginus, Rosella, Armilla, Tabienna & Calderin. Ex quibus omnibus plusquam probata manet 1. nostræ propositionis pars.

Nunc progrediendum est ad 2. propositionis partem probandam, videlicet quod non possint sæculares cogi ad audiendam Missam in Ecclesiis Parochialibus, quæ licet ex probatione primæ partis manifestè sequatur, aliundè tamen probanda est: ac 1. Quia iura Pontificia, quorum partem priuilegia constituunt, abrogare non possunt Episcopi, aut tollere, aut restringere, alioquin inferior Prælatus in superiorem exerceret potestatem. 2. quia Episcopi non possunt tollere consuetudinem generalem toto orbe receptam, quæ propterea ad ius commune pertinet: quod autem

autem sit illa consuetudo non audiendi missá in Parochia diebus festis probat testimonium doctorum præcitatorum asserentium vbique terrarum vigere: probat etiam Bulla præfata Clementis VIII. illam antiquissimam esse affirmantis: probant denique tot querelæ in libellis supplicibus parochorum illam affirmantium; quocirca Genebrardus in Liturgia cap. 16. Parochis Parochianos ab audiendis missis iuxta illam consuetudinem impedientibus de tyranni de reprehensis sic concludit: omninò faciunt contra ius & libertatem Ecclesiasticam; Quocirca Zerola Episcopus in praxi Episcoporũ part. 1. verb. Missa arbitratur ex sententia Cógregationis Cardinalium seculares ad id cogi non posse: nisi auctoritate Consilij generalis: redditque suæ sententiæ hanc rationem, eò quòd hæc sit vna ex causis maioribus Ecclesiæ vniuersalis; circa quã proindè solus Papa, vel ex eius commissione Concilium generale potest disponere, cap. *Maiores*, de Baptismo: ideò non est mirandum, si Clemens V. in Concilio generali Viennensi cap. *Frequens* de excessibus Præl. acriter reprehendat quosdam Prælatos, Qui vt ipse ait *per grauium intermissionem pœnarum impediant, ne aliqui Missas audiant Religiosorum*, quibus id prohibet his verbis: *Vniuersis itaque Prælatis Ecclesiarum præsentis Sanctionis edito districtè præcipiendo mandamus, quatenus ipsi à prædictis grauaminibus cessantes, & cessare suos subditos facientes viros Religiosos exemptos, & non exemptos, mendicantes, & non mendicantes, charitatiuè tractent, & foueant: & sua iura, & priuilegia inuiolabiliter seruent*, Sic Clemens V. quibus subscribit Paulus III. Bulla *licet debitum* in fauorem Societatis IESV emanata à Gregorio XIII. confirmata bulla, *Etsi per priuilegia*, dum ferè eisdem verbis nostram propositionem confirmat. Illis omnibus etiam suffragatur præfatus Pius proximè citata bullæ, verbis sequentibus, *Ac etiam quicumque vtriusque sexus Christi fideles totius anni tempore illas & illa id est, Missas, & Diuina officia in Ecclesiis Fratrum huiusmodi audire possint: ipsique Christi fideles vllatenus desuper molestare, aut impedire per locorum Ordinarios, seu Rectores Parochialium Ecclesiarum seu alios quoscumque vllo pacto, causa, vel occasione non valeant, seu debeant.* Sic Pontifex. Successiuè id etiam disponit Clemens VIII. in proximè citato Breui; in quo mandat Archiepiscopo Tricariensi, vt faciat per Archiepiscopum Cameracensem, & Episcopum Atrebatensem, vt Parochos contineant: illósque ab reuocatione populi; ac à propositionibus quidem tollitur libertas populo audiendi Missas in Ecclesiis Priuilegiatorum supradictis diebus [videlicet Dominicis, & Festis aliis maioribus] abstinere faciant. Ac propterea prædictis decisionibus inhærendo sacra Congregatio Cardinalium Concilij Trident. interpretum sub data 22. Nouembris 1592. in cap. 4. sess. 24. eiusdem Concilij declarauit, *Episcopum non posse cogere Parochianos, vel pœna spirituali, vt sub peccato mortali, aut sub pœna excommunicationis, aut pœna temporali; vt multa pecuniaria, ad audiendam Missam, vel Concionem in propria Parochia etiam in casu negligentia, aut contumacia.* Dices tenentur Christiani doctrinam fidei & morum addiscere: festa & ieiunia obseruanda, sub mortali obligantia scire: impedimenta matrimonij, si quæ sint, dum in prono denunciationes à Parocho fiunt: necnon etiam reos, cum

monitoriæ literæ ab eodem leguntur & pronunciantur, reuelare: at his omnibus satisfacere nullatenus queunt; nisi missæ Parochiali, in qua hæc omnia Parochi peragunt, personaliter intersint; ergo obligantur eidem interesse. Respondetur 1. hoc argumentum si valeret, concludere quod omnes seculares non solum tertia quaque Dominica die, sed etiam singulis Dominicis diebus personaliter interesse obligarentur, quod nemo sanæ mentis dixerit. Respondetur 2. quòd alia existunt media, quibus hæc Christianis innotescere possunt, quibus Ecclesia hucusque vsa est. 3. quod à multis sæculis Parochi apud sedem Apostolicam de hoc prætenso abusu sæpe conquesti sunt, vt etiam ex iure patet; qui tamen licèt auditi nusquam fuerunt exauditi, quod manifestum est signum, Papam maximis rationibus retrahi, ne fidelibus huiusmodi onus imponat; quarum aliquæ, sunt forsan sequentes, videlicet, quod illo tempore, quo Parochialis celebratur, negotia quamplurima gerenda, necessitas domus, & personarum occurrant, distétque Ecclesia Parochialis, Missáque huiusmodi statis horis, nec breuis, sed multo tempore protrahatur & denique magna difficultas, vel potiùs impossibilitas illud onus portandi, quarum singulæ occasionem frequentis transgressionis illius præcepti proculdubio ministrarent.

Ex quibus concludere est, quàm perperam agant Parochi, dum quibusdam constitutionibus Synodalibus freti, promulgant, prædicant, & intimant latæ Sententiæ excommunicationem in parochianos, si saltem intra tres hebdomadas Missæ Parochialis in diebus Dominicis non intersint: cùm primò faciant contra priuilegia Regularium: & sic incidant in latæ sententiæ excommunicationem, vt diximus in vlt. cap. Tractat. de priuilegiis. 2. Agant contra præceptum Pontificis in Concilio generali emanatum. Et 3. jurisdictione spirituali abutantur, promulgantes sententiam ipso iure nullam ex defectu potestatis in illam ferente. Quoad verò illam clausulam, quæ habetur in præmissis bullis Leonis X. & Clement. VIII. videlicet, *Non contempto proprio Sacerdote Parochiali*, Peirinus de Priuileg. Regul. constit. 21. eiusdem Leonis, ait tunc solum censeri contemptum proprium Sacerdotem quando expressè & formaliter contemnitur; & planè deseritur Parochia: scilicet quando quis non vult audire Missam in sua Parochia, quia sua Parochia est, nec vult eam audire à proprio Parocho; quia præcisè proprius Parochus est: alioquin auditurus, vt tenet Barbosa post Laërtium Cherubinum collecta 474. Imò citati supra Azor in fine. Guttier. num. 17. & Fagundez num. 9. nomine contemptus intelligunt expressum contemptum cum indignatione & conuitiis in proprium Parochũ iactatis.

PROPOSITIO II.

SEculares sunt exempti ab obligatione confitendi peccata Parocho Parochiæ in qua morantur, nec possunt ad hoc ab Ordinariis cogi; si peccata sua Regularibus confiteantur.

Hæc propositio probatur primò quoad primam partem Extrauag. Ioannis XXII. in corpore Iuris inserta, de Hæretic. quæ incipit *Vas electionis*, in qua, priuilegiis Regularium quoad ministrationem quorumdam

rumdam Sacramentorum confirmatis, errorem Ioannis à Poliaco Doctoris Parochi prædicantis multos errores, & inter alios, quod confessi Fratribus habentibus licentiam generalem audiendi confessiones, tenerentur eadem peccata quæ confessi fuerant, iterum confiteri proprio Sacerdoti, quem dicebat, esse Curatum ipsum auditum, séque reprehendentem, ac palinodiam canentem, condemnauit: ac prohibuit hujusmodi errorem in posterum sustinere his verbis; *Falsum, erroneum, & à sacra doctrina deuium reprobamus de consilio Fratrum nostrorum. Vniuersis etiam & singulis districtius inhibentes, ne quisquam præmissos articulos damnatos, & reprobatos, & contenta in eis, vel aliquo ipsorum, (utpotè à Catholicis mentibus respuenda) tenere audeat asserere, vel docere.* 2. Ex Concilio Lateran. sub Leone X. quod caput, *Omnis vtriusque sexus*, interpretando sic ait, *Talibus* [videlicet regularibus Mendicantium] *præsentatis, & admissis, vel etiam indebitè recusatis confitentes, constitutioni quæ incipit*, Omnis vtriusque, *quoad confessionem, satisfecisse censeantur, sacro approbante Concilio statuimus.*

Quia verò quis potuisset arbitrari, peccata sic confessa iterum Parocho esse confitenda, declarat Bonifacius VIII. Extrauag. quæ incipit, *Super cathedram*, de Sepulturis, quod peccata sic confessi non teneantur ampliùs confiteri: his verbis: *Ne confessi ipsis Fratribus peccata illa, de quibus confessi sunt eis, & absoluti pœnitentes, de istis Sacerdotibus propriis teneantur, sicut etiam non tenentur, iterum confiteri.* Nec dicendum, ad id opus esse consensu Parochorum; quoniam Clemens IV. vt habetur in compend. priuileg. Minorum verb. *Absolutio quoad seculares*, §. 2. sic decernit, *Vt fratres de licentia Sedis Apostolicæ, vel Ordinariorum, & multò ampliùs summi Pontificis possint audire confessiones, & absoluere, aliorum Prælatorum & Rectorum Ecclesiarum assensu nullatenus requisito.*

Quæ sententia ita vera existit, vt contrarium sentientes à Bonifacio sint excommunicati, atque absolui non possint, nisi sedi Apostolicæ personaliter se præsentent, vt annotat Corduba in annotat. in dictam concessionem: quocirca Sixtus IV. bulla 33. illos puniendos ab Inquisitoribus generalibus hæreticæ prauitatis decernit, vt de hæresi suspectos, qui confessos regularibus, iterum Parochis peccata eadem confiteri, quasi nulliter confessos, obligatos esse affirmant. Quibus astipulatur Clemens VIII. in præmemorato breui Episcopo Tricariensi directo, verbis sequentibus, *Præsenti nostro Decreto sancimus, tam dictis Fratribus Prædicatoribus, & Presbyteris dictæ Societatis, quam aliis Priuilegiatis prædictis quibus id à sede Apostolica indultum est, idoneis tamen, & ab Ordinario approbatis, peccata sua etiam Quadragesimali & Paschali, & quovis alio tempore, confiteri licitè posse.* Et postea sermonem ad Episcopum Tricariensem dirigendo sic pronunciat, *Vtque Parochos in eorum officio contineat, illósque ab auocatione populi ab ecclesiis Priuilegiatorum, atque etiam à propositionibus quibus tollitur libertas populo confitendi peccata, etiam in Paschate ipsis Priuilegiatis, abstinere faciant.* Hæc Pontifex. De quibus sermo prolixior, cum eorumdem repetitione, habebitur inferiùs in Tractatu de Confessarijs.

Iam ad probationem partis secundæ veniendum est, videlicet quod Ordinarij non possint secularibus prohibere, emit-

tere confeſſionem coram Sacerdote regulari. Ratio eſt, quoniam Ordinarij non habent poteſtatem ſupra jus commune, nec ſupra conceſſiones Pontificum, vt manifeſtum eſt: nam inferior in ſuperiorem poteſtate minimè gaudet. Cùm ergo probatum ſit, hanc exemptionem ſecularium eſſe de jure communi, vel ſaltem de jure Pontificio, in hac exemptione nihil poſſunt; ídque fuſiùs probabitur in Tractatu proximè dicto de Confeſſarijs.

PROPOSITIO III.

SEculares ſunt exempti & liberi à cenſuris, & correctione Epiſcoporum, ſi contra eos latæ ſint, cùm audiunt in Eccleſiis Regularium conciones, Diuina officia, & in eiſdem orant.

Probatur propoſitio ex dicto breui Clementis VIII. his verbis, *Vtque Parochos in eorum officio contineant, illóſque ab auocatione populi ab eccleſiis Priuilegiatorum abſtinere faciant.* Quod etiam Clemens IV. in fauorem Eremitarum Diui Auguſtini ſimiliter per bullam ſtatuerat, coercendo Prælatos eccleſiarum, ac Rectores, & Clericos qui ſubditos ſuos ſub excommunicationis, & Interdicti pœnis prohibito, & ſine cauſa rationabili, & per ſubſtractionem ſacramentorum eccleſiaſticorum, ne ad eorumdem eccleſias pro officijs accederent, prohibebant: vt habetur in compendio priuilegiorum Mendicantium verb. *Eccleſia Fratrum*, §. 4. his verbis, *Inhibuit diſtrictè ne talia, aut ſimilia in ipſorum Fratrum præiudicium de cætero facere attentarent: præcipiéque quatenus huiuſmodi inhibitionem obſeruarent, à prædictorum Fratrum indebitis grauaminibus, ac iniuriis in poſterum deſiſtentes.* Sed Pius V. explicando Decret. ſeſſio. 22. quo mandatur hortari populum, vt ad eccleſias parochiales conueniat expreſſè hoc determinat, loquendo de auditione Miſſarum, Diuinorum Officiorum, & Prædicationum his verbis, ex bulla ſæpiùs citata, *Etſi Mendicantium*, decerptis. *Ac etiam quicumque vtriuſque ſexus Chriſti fideles totius anni tempore illas, & illa in eccleſiis Fratrum huiuſmodi audire poſſint: ipſique Chriſti fideles vllatenus deſuper moleſtari, aut impediri per locorum Ordinarios, ſeu Rectores, Parochialium Eccleſiarum, aut alios quoſcumque vllo pacto, cauſa, vel occaſione non valeant, ſeu debeant.*

PROPOSITIO IV.

SEculares ſunt exempti ab obligatione eligendi ſepulturam in Eccleſiis Parochialibus, & à ſepultura in eiſdem: poſsúntque eligere ſepulturam in Eccleſiis quibuſcúmque etiam Regularium, nec poſſunt ab Ordinariis prohiberi.

Antiquiſſimis temporibus varius erat de ſepeliendis hominibus in ſepulchris mos; quidam enim in ſepulchris patrum ſuorum ſepeliebantur: alij verò minimè: de Adamo enim ſcriptum eſt, quod in ciuitate Arbeæ ſepultus eſt, Geneſ 25. ſed non omnes filij ejus ibi ſepulti ſunt. Abraham etiam ibi ſepultus eſt: ſed filij quos de Cetura genuit, non fuerint ibi ſepulti: ibi etiam Iſaac eſt ſepultus, ſed Eſaü cum eo

non

non est tumulatus. Iacob denique ibi tumulatus est, sed nullus ex filijs, præter Ioseph, ibi sepultus est. Ex quo sequitur, quod exemplo istorum antiquorum liberum est in sepulchris Patrum sepeliri, aut non sepeliri, nec vlla lege contra hanc libertatem quidquam præscriptũ reperitur.

Solum reperio Hieronymum relatum 13.q.2.cap. *Ebron*, qui ex exemplo quarumdam antiquarum mulierum, Evæ scilicet, & Saræ, & aliarum quæ in sepulchris virorum suorum sepultæ fuerunt, sic concludit, *Quos coniunxit vnum coniugium, coniungat sepulchrum, quia vna caro sunt: & quos Deus coniunxit, homo non separet.* Et Augustinus eodem citato loco cap.3 conformiter ad Hieronymum sic pronunciat, *Vnaquæque mulier sequatur virum suum siue in vita, siue in morte.* Et Gregorius eodem cap. de fratre & sorore idem sentire videtur, his verbis, *Soror Beati Benedicti sepulta in sepulchro quod ipse sibi præparauerat, vt quorum mens vna fuit semper in Domino, eorum quoque corpora sepultura non separet.*

Verùm hæc omnia de decentia, non de obligatione intelligi debent: nam Augustinus libertatem eligendi sepulturam tanquam defuncto vtilem valde commendat verbis sequentibus, quæ habentur in lib. de Cura pro mortuis, *Cùm recolit animus vbi sepultum sit charissimi corpus, & occurrit locus Martyris venerabilis, eidem Martyri animam dilectam commendat recordantis, & precantis affectus: cùm ergo fidelis mater filij defuncti corpus desiderauit in Basilicam Martyris poni: siquidem credidit eius animam meritis Martyris adiuuari. Hoc quod ita credit, supplicatio quædam fuit: & hæc profuit, si quid profuit.* Additque post aliqua verba, *quod verò quisquam ad memoriam Martyrum sepelitur, hoc mihi videtur prodesse defuncto, vt commendans eum etiam Martyrum patrocinio, affectus supplicationis pro illo augeatur.*

Ex quibus & libertatem eligendi sepulturam colligo, & vt vnum ex motiuis illius electionis existere auxilium & preces Martyris, & Sancti illius ecclesiæ, in qua eligitur sepultura. Augustini sententiæ subscribit idem Gregorius citatis antea causa & qu. cap. 4. his verbis generalibus, *Vltima voluntas defuncti modis omnibus conseruari debet*, quasi dicat, voluntas defuncti quoad dispositionem bonorum, & quoad electionem tumuli, modis omnibus conseruari debet.

Quibus inhærens Gregorius IX. cap. *Tua*, de Testamentis, Episcopis præcipit, vt sedulo super hoc inuigilent, innixus authenticæ de ecclesia. §. *Si quis autem pro redemptione*, collat. 9. in qua Imperator sic fatur, *In omnibus autem piis voluntatibus defunctorum volumus sanctissimos Episcopos prouidere, vt secundum voluntatem defuncti omnia procedant.*

Clariùs tamen ante proximè dictum Greg. Alexand. III. in Concil. Lateran. tit. de sepult. hoc decreuerat his verbis, *Liceat vnicuique, vbi voluerit eligere sepulturam*, & successiuè Bonifacius VIII. vt habetur cap. *Licet*, de sepult. in 6. decernit. *Filiumfamilias quando ad annos pubertatis venerit, & habuerit bona castrensia, aut quasi castrensia, posse sibi eligere sepulturam*, quod etiam supponitur in concessione facta Minoritis à Clemen. IV. B. *Virtute conspicuos*, à Sixto IV. B. *Regimini*, confirmata, & à Clement. V. in Concilio Viennensi, Decretali quæ incipit, *Dudum*, his verbis, *Huiusmodi statuto adiicimus, vt Fratres dictorum Ordinum, videlicet Prædicatorum, & Mino-*

rum in Ecclesiis, vel locis suis, vbilibet constitutis, liberam habeant sepulturam: & quòd omnes iam recipere valeant, qui sepeliri elegerint in locis, & Ecclesiis memoratis.

Confirmatur hæc veritas, ex Authenticis, Sententiis, seu Placitis Supremi Senatus Parisiensis. 1. sub data die 9. Iulij 1612. in fauorem Fr. Minorum Conuentus Andegauensis: altero sub data die vlt. Maij 1631. in fauorem omnium Conuentuum, & Ecclesiarum, in quibus defuncti aut eorum consanguinei, vel hæredes elegerint sepulturam: 3. sub data die 1. Septemb. 1613. in Fr. Prædicatorum fauorem: sub data die 5. Decemb. 1631. in fauorem omnium Regularium de anno 1646. die verò 27. Martij Parochiis omnibus, & Regularibus eiusdem ciuitatis Parisiensis contradictoriè auditis pronunciato, quo eodem modo quo in aliis sententiis determinatum fuit in eundem finem in quem duo priora emanarunt. In quibus omnibus Arrestis nulla fit mentio de electione sepulturæ facienda testamento, sed tantùm quòd fiat scripto simplici, aut verbo tenùs, iuxta beneplacitum defunctorum, aut consanguineorum, vel heredum eorumdem.

Imò possunt iidem sæculares renuentibus Parochis, corpora defunctorum hujusmodi ad Ecclesias Regularium, vbi elegerint, sepulturam, deferre, absque obligatione prius illa ad Ecclesias Parochiales, aut alia loca deferendi. Sic declarauit Sixtus IV. prædicta bulla, interpretando prædicti Clementis IV. concessionem, vt habetur, etiam in compendio Mendicantiũ verb. *Sepultura*, & hæc sufficiant de libertate secularium ad sepulturam eligendam.

Nunc veniendum ad illud, si Ordinarij possint illis hanc libertatem prohibere: & manifestum est non posse. 1. Quia illis prohibitum est facere contra ius commune, & contra consuetudinem vniuersalem Ecclesiæ. 2. Quia id expresè prohibuit Innocentius IV. relatus in compendio Mendicãtium, verb. *Sepultur.* n. 1. His verbis. *Innocentius IV.* B. Cùm à nobis: *concessit, vt in Ecclesiis Fratrum Minorum sit libera sepultura, ita vt nullus valeat impedimentum præstare, quominus possint omnes volentes ibidem liberè sepeliri, salua tamen iustitia Ecclesiarum Parochialium.* Quam clausulam etiam adhibuit prædictus Clemens IV. his verbis, *salua tamen iustitia illarum Ecclesiarũ, à quibus corpora defunctorum assumuntur.* Iustitiam autem illarum Ecclesiarum Sixtus IV. bulla citata, declarauit esse portionem canonicam. Plura de huiusmodi exemptionibus secularium hîc congere possem, vt de exemptione recipiendi sacramenta Eucharistiæ, & Extremæ-vnctionis à Parochis ob confessionem factam regularibus: sed de his, & aliis in Tractaribus de Priuilegiis spectantibus ad Hierar. Ordinis fusissimè agemus. Nunc autem vniuersaliter probandum est nullos sæculares obligari præceptis Episcoporum aduersantibus regularium Priuilegiis.

PROPOSITIO V.

NVlli sæculares laïci vel clerici, vel etiam Parochi obligantur Episcoporum præceptis, factis aduersùs priuilegia regularium; & si eis obediant & faciant contra dicta priuilegia, peccant mortaliter.

Hæc propositio duabus constans partibus licet satis in genere in 1. tract. sit probata nihilominus adhuc specificè probatus, & quoad primam partem. 1. Quoniam non

non tenentur subditi sui obedire Episcopis, in iis in quibus nullam habent potestatem; nullam autem potestatem ad huiusmodi præcepta facienda habent Episcopi; ergo in illis non tenentur eis obedire. Prima propositio certa est & euidens apud omnes; cum potestas sit principium; à quo solo exeunt præcepta. Secunda patet ex c. *Quantò amplius*, de priuil. in quo Honorius III. post iteratam querelam fratrum Cluniacensis Ordinis, super eo, quod contra priuilegia sibi concessa, videlicet, quod seculares in suis molendinis molere, & in suis furnis coquere, &c. possent, Archiepiscopi & Episcopi non in dictos regulares; sed in seculares molentes & coquentes sententias excommunicationis, &c. pronunciabant, vt sic à molendinis & furnis, &c. eorumdem fratrum, seculares auerterent: & post vituperatum hunc agendi modum illorum Prælatorum, sic pronunciat aduersùs eos: *Nolentes igitur hæc crebris ad nos clamoribus iam perlata vlteriùs sub dissimulatione transire vobis vniuersis & singulis mandamus, quatenus huiusmodi sententias in fraudem priuilegiorum nostrorum de cætero non feratis; quia si super hæc ad nos denuò clamor ascenderit non poterimus conniuentibus oculis pertransire, quin promulgatores talium sententiarum seueritate debita castigemus.* Hæc Pontifex, quibus apertè constat Prælatos Ecclesiasticos nòn habere potestatem præcipiendi secularibus in iis, quæ priuilegia regularium respiciunt.

2. Quoniam priuilegia regularium iura Pontificis: non possent autem Episcopi agere aduersus iura Pontificis: sicut nec Parochi contra iura Episcoporum; ergo non possunt facere contra regularium priuilegia; ergo præcipientes aliquid subditis aduersùs dicta priuilegia, ipsi non tenentur illis obedientiam præstare; præcipuè verò in quibusdam, in quibus & ipsi habent à iure priuilegium, vt habent Parochi, qui cùm à iure possideant facultatem prædicandi, & audiendi confessiones independenter ab Episcoporum licentiis, possunt vtique, ipsis contradicentibus, & prohibentibus, semel approbatis vel indebitè recusatis, regularibus permittere vt prædicent & audiant confessiones in suis Ecclesiis, & Parochiis; quod apertè de prædicatione habetur Clement. *Dudum* de sepult. his verbis: *In Ecclesiis autem parochialibus fratres illi nullatenus audeant, vel debeant prædicare, nisi, &c. de ipsorum scilicet Parochorum beneplacito & assensu, seu petita licentia fuerit & obtenta: nisi Episcopus vel Prælatus superior per eosdem fratres prædicari mandaret.* Quibus vides quòd ex iure communi de solo assensu seu licentia Parochi, potest regularis prædicare in dictis Ecclesiis: quando autem aliquid in iure alicui absolutè conceditur potest illud quolibet contradicente exercere; ergo contradicentibus Episcopis Parochi, possunt Regularibus permittere vt in suis Ecclesiis prædicent. Sic vt Episcopi ex eodem iure possunt etiam illis permittere prædicationem in eisdem Ecclesiis, contradicentibus Parochis, dequo iure inferiùs in tract. de Prædicatoribus.

Probatur 3. ex multis censuris Pontificum, de quibus in proximè, dicto tractatu diximus, & alibi dicemus aduersùs Episcopos huiusmodi præcepta imponentes vt in peccantes, latas: & ex sententiis eorumdem huiusmodi præcepta & censuris pro nullis declarantibus, quæ omnia euidenter testantur prædictos seculares huiusmodi præceptis & censuris

Episcoporum, non teneri obedientiam præstare.

Quod autem peccent mortaliter, si eisdem præceptis, faciendo contra priuilegia regularium, obediant, probatur 1. quia faciunt contra tot graues prohibitiones Pontificias sub censuris & pœnis ipso facto incurrendis latas, de quibus in proximè dicto tractatu egimus. 2. Quoniam sic facientes non aliter se gerunt, ac illi qui agrum inuito domino vsurpant: sicut ergo illi vsurpatores mortaliter contra iustitiæ virtute peccant; sic huiusmodi seculares Episcopis in dictis præceptis parentes, mortaliter peccant; cum regulares in suis iuribus nequaquam agro minoribus lædant. Videant ergo Parochi quod peccato mortali & censuris irretiuntur, si huiusmodi præceptis freti impediunt regulares ne prædicent, ne audiant confessiones, néve eleemosynas quærirent, & Missas celebrent: & ab huiusmodi crimine, timore Dei, magis quam hominis, perculsi in posterum abstineant.

CAPVT VIII.

DE QVIBVSDAM AB ORDINARIIS ET REGVLARIBVS IN MODO PROCEDENDI

Circa Priuilegium exemptionis obseruandis.

QVONIAM sæpius tum Regulares, tum Ordinarii erant in modo procedendi iuridico circa Exemptionis priuilegium, ideò aliquas propositiones hîc inserere iudicaui Circa citationem, Appellationem, potestatem ordinariam Episcopi, & delegatam, & etiam si in dicta delegata potesta'e succedat Vicarius generalis Sede vacante: Quando Episcopus contra exemptu n procedere valeat? Quando vero non? Et quando Regularis ei exhibere priuilegia tenetur? Quando verò illa non exhibere?

PROPOSITIO. I.

Citatio rei non est necessaria, quando notorium est, illum nullas habere defensiones.

Probatur cap. *Cùm sit Romana.* §. *Præterea*, de Appellat. & ex Cardinali in illud cap. accipe verba illius capitis. *Præterea si raptor sit, vel detentor alienæ rei, qui appellat, huiusmodi appellatio facta in iudicio*

iudicio apud Ecclesiasticas personas solet audiri, nisi fortè manifestus raptor, vel fornicator existat, sicut ille quem absentem & irrequisitum Apostolos excommunicauit. Sic etiam tenet *Alexander* l. *Recusa*.ff.ad Trebelliam Baldus in l. *Ne quidquam*. §. *vbi decretum*.ff. de Offic. Proconsulis, & ibi Iason Paulus de Castr.consil.34. in fin.vol. 2.& Marant.p.6.verb.*Citatio*.n.37.

Illud autem hoc loco notorium est, quod nulla tergiuersatione tergiuersari, & nullo Iuris remedio excusari potest, vt habetur cap.finali de cohabitat. Cleric. & mulier. Huius generis sunt iuxtà Flaminium Catt. tit. de Executione sentent. Capto, Bannito nu.419. & juxta Castrens. consil.354. *Banniti*, & juxta Muscat.conc. 860. *Latrones publici & Haeretici, vt tales declarari.* Ex quibus concluditur, quòd in aliis criminibus, & maximè in rebus dubiis dari debent defensiones, cùm sint juris naturalis, & diuini, vt docet Bartolus cum aliis in Extrauag. *Ad reprimendum*. num.6.& infiniti ferè alij Doctores, quod ita verum est, vt juxta Rotam dec. 354. de Dolo, & contum. in nouis.& Paris.consil. 28. *Etiam Diabolus est audiendus.* Dixi maximè si res est dubia: quoniam id etiam determinauit Alexand.III. scribens Archiepiscopo Toletano c. *Consuluit*. de Appellat. His verbis, *Cum multa dicantur notoria quae non sunt, prouidere debet, ne quod dubium est pro notorio videaris habere.*

Quocirca citatus Castrensis conf. 412. lib.2.col.3.concludit, si res est dubia in notoriis defensiones & citationes dari debent. Errant ergo Iudices, Episcopi, & alij Praelati, qui reos non citant, antequam castigent: errant etiam, si illos citent, & non dent illis citationis copiam, quae dari debet reis etiam intra locum judicij; non tantùm ad eff. ctum notitiae, sed etiam, vt instructi, & parati veniant; quia est species defensionis vt tenet Bald. in lib.1. col. 1.vers. *Sed & hic quaeritur. C. Quo & quando Iudex.* Socin.col.2. cons.12. Marant.pag.6. de citat.mem.num 3. & Clement. *Pastoralis*. de Iud. §. *Caeterum* & cap. *Quoniam*. de probat. Ac etiam ejusdem sententiae est Ricc.resol.174. Caputaq.pa. 1.decis.109. atque haec veritas sic extenditur, vt si quae citato ad vnum actum faciendum facta fuerit, non valeat pro alio diuerso, vt docent Tuscus concl. 231. Ancharan.consil. 426. quoniam condemnati ad sententiam, licèt citati ad processum; sententia est nulla, quia dicitur indefensus, vt tradit idem Tuscus verb. *Sententia*, conclus. 152. & Socin.consil.255.

Nec obstat, quòd sciat causam ob quam citatus, quoniam requiritur vt paratus & instructus compareat: quod meliùs fit per citationem literalem, quàm verbalem.

Obiicies, judicem in tuitione jurisdictionis propriae posse absque citatione, & monitione reos excommunicare, vt habetur cap. *Dilecto*, de Sentent. excommunic. in 6. & ibi Francus, Ioannes, Andr. & Domin. Felinus in cap. *Cum sit Romana*, in 16. de Apell. & in cap. *Sacro*, de Sentent. excommun. num. 6. Socinus in cap. *Perpendimus*, num.122. eod. titul. Mileus in verb. *Citat. Patris*, Vgolinus de Cens. Tabula 1. cap.18. num.2. Campanil. in diuers. juris rubric. 12. cap. 13. num.53.& 54. Alois. Riccius tom.2.decis. 241.num.2. Lapus alleg. 73. vbi dicit: quòd in excommunicatione pro jurium defensione non requiritur scriptura, limitando textum in cap.1. de Sentent. excommun. in 6. . .

Respondetur, valere objectionem, dummodò tres conditiones reperiantur. 1. Quòd Iudex possideat notoriam jurisdictionem, & quæ non sit sub lite. 2. Quòd illam notoriam jurisdictionem possideat ad excommunicandum illum reum. 3. Quòd adhuc non sit motum judicium, & positum in forma processus, & sententiæ, quia tunc ceptum judicium tenetur Iudex prosequi, cum omnibus solemnitatibus, & circumstantiis necessariis, vt tradunt Bald. in l. *Diffamari*, col. 1. vers. 2. app. C. de Inge. Mand. Gloss. *Singularis*. in C. *Proinde*, Alex. in l. *Virum* col. 1. ff. *Sic ea per* in addit.

Obiicies iterum, in dubiis semper credendum est Iudici. Respondetur, hoc axioma non valere, quando Iudex aduersus exemptos procedit, juxta ea, quæ docet Abbas & Felinus in ca. *Super literis*, de priuileg. vt inferiùs dicemus. His obiter notabis, quòd citatio principalis ad sententiam, quando habuit procuratorem, qui comparuit in causa, non valet, nisi etiam procurator citetur, vt tenet Tuscus concl. 258. & Bart. l. *Fariosο*, ff. De re judic.

PROPOSITIO II.

APpellatio legitima est deuolutiua ac etiam suspensiua.

Hæc veritas certa est sacris Canonibus, præcipuè ex capitibus, *Ad hæc*, 3. 4. 5. de Appellat. & ex Doctoribus Alex. conf. 89. lib. 1. Feder. de Senis cōs. 248. Romano cons. 41. Oldr. conf. 255. Tusco concl. 358. 371. 376. 377. & aliis absque numero, cum quibus concordant sacræ Congregationis Cardinalium decisiones in materia excommunicationis, & suspensionis, quas vide apud Hieron. Roderic. resol. cap. 112. n. 10. & Portel. verb. *Prædicator*. num. 8. & Andræam in suis Remiss. ad cap. 3 25. de reform. vbi id etiam de delegato à Papa definitur his verbis. *Cùm Ordinarias tanquam delegatas mandat aliquid sub pœna excommunicationis, potest appellari etiam quoad effectum suspensiuum, ita vt excommunicatio lata nulla sit* Sic Congregatio, & hoc affirmant Gloss. in c. *Præsenti*, verb. *Ad Cautelam*. Lapus alleg. 48. num. 3. Federic. cons. 11. Calderin. 5. 7. Zabarella cons. 119. Tuscus conclus. 451. Geminianus cons. 99. num. 3.

Hæc veritas quæ ab omnibus tuetur, quasdam patitur exceptiones ac primam quando appellatio est à futuro grauamine, non est suspensiua vt decernitur cap. *Inter cætera*, & c. *Consuluit*. de Appellat. quoniam vaga, & proinde nulla, & nullius effectus.

Verùm hæc exceptio duas patitur restrictiones. Prima est, quando fit de futuro grauamine à certo iudice, in causa particulari, & subest justus timor de re præsenti, est suspensiua, vt tenet Tuscus cum Abbate & Gandulf. ab eo citatis concl. 36. Et probatur expressè ex citato. *Consuluit*. in quo sic habetur, *Si generaliter quis petitionem interponeret ab omni grauamine, quod sibi posset contingere, huiusmodi appellatio tenere non debet. Si verò ab aliquo iudice super omni grauamine quod in vna causa sibi possit inferri, quamuis appellatio generalis sit; appellationi tamen eius est ab eodem iudice deferendum.*

2. Restrictio est, cùm quis ante motum judicium à futuro grauamine appellationē interponit, quæ vocatur appellatio extrajudicialis, quæ suspendit jurisdictionē vt docet Glos. in c. *Sicut*, de Appell. in 6. vers. *A futuro*,

A futuro, & hæc est secunda restrictio primæ exceptionis de appellatione à futuro grauamine, quæ, vt diximus, non suspendit iurisdictionem.

2. Exceptio est, quòd appellatio in spectantibus ad visitationem non suspendit iurisdictionem, vt communiter tenent Doctores, & inter alios Rebuff. in tract. de Sentent. prou. in præfat. n. 37. & 38. Sigismund. Scaccia de Appel. q. 17. limit. 26. & Riccius in praxi aurea resol. 7. n. 2. qui vltimus hanc reddit rationem, cur decreta visitationis nō admittant appellationem, videlicet quia Prælatus visitās solùm procedit per modum prouisionis; Attamen appellatio cum suspensiuo effectu interponitur, quando in visitatione iudicialiter, & cum causæ cognitione procedit, vt constat ex declaratione congregat. Cardinalium super negotiis Episcoporum præpositorum quam refert Zerola in praxi Episc. p. 2. c. 4. n. 6. §. *In causis verb.* Quaranta verb. *Archiepiscopi auctoritas*. n. 20. & Genuensis in praxi cap. 88. n. 5.

3. Exceptio est, quòd appellatio non habet effectum suspensiuum in causis quæ celerem expeditionem requirunt, & esset periculum in mora (verbi gratia) sunt omnes vocales in capitulo congregati ad certum diem pro facienda electione Prouincialis vel Generalis alicuius Ordinis tunc appellatio non suspendit, sed potest fieri electio, ea non obstante; habet tamen effectum deuolutiuum ad superiorem. Sic l. fin. de Appellat. recipiend. Iason. in l. 1 ff. de feriis. Speculator in tit. de Appellat. §. *In quibus vers.* 8. n. 1. Lancellottus de Attentat. 3 part. cap. 28. n. 56. Robert. Marant. de Ordin. iudic. part. 6. verb. *Et quando appellatur*, num. 330. & Scaccia de Appellat. q. 17. Limit. 9. n. 1. & sequent.

4. Exceptio est, quando à sententia seu processu alicuius legitimi Prælati appellatio sit ad illius iurisdictionem auferendam, aut impediendam; tunc enim non habet effectum suspensiuum iurisdictionis illius: quæ exceptio vera est, cum limitationibus appositis in propositionibus de citatione, & de facultate Iudicis delegati; inter quas præcipua est, vt certum sit iudicem habere iurisdictionem in reum, in quem procedit. Ex quibus concludes reum non suspendere sententiam iudicis per appellationem, quando constat quod interponitur ad aufugiendam seu impediendam iurisdictionem, si crimen notorium est, vt verbi gratiâ, cum interponitur à reo, qui in auditorio iniuriis iudicem afficit, sed ea nonobstante potest illum pœnis plectere etiam interdicti personalis & suspensionis; quoniam hæc duo in hoc euentu sunt pœnæ, aliter autem iudicandum est, cum hæc duo imponuntur, vt sunt simpliciter censuræ, quia tunc requiritur contumacia & reus citandus est. Sic docent Canonistæ præcipuè Auila de Censuris in 2. & 3. parte.

5. Quod exceptio quando à sententia superioris, aut ab illo delegati appellatur cuius conscientia per legem aut rescriptum onerata fuerat in procedendo; non enim tenetur superior aut ipsius delegatus deferre appellationi, superior tamen ad quem est appellatum, tenebitur emendare sententiam, si iniusta sit: Panormit. in Clement. *Vt constitutio* de iure patronat. n. 4. & Peyrin. in Bull. 10. Leon. X.

PROPOSITIO III.

VIcarius Generalis Sede vacante succedit Episcopo in potestate ordinaria, at verò in delegata non succedit.

Probatur quod succedat in ordinaria ex cap. *Cùm olim*, & cap. *Cùm his qui*, de Maioritate, & obedientia, & cap. vnico eodem titul. in 6. ac etiam cap. *Ad abolendum*, de hæreticis, & denique ex cap. penult. & fin. de supplenda negligentia Prælatorum: ac sic etiam tenent Pauinus de Offic. & potest. cap. *Sed vocant.* part.1. quæst.1.& 2. Cuchus Institut. Moral. lib.2. tit.9. num 50. & 39. Felinus in cap. *Cùm omnes*, de constitut. num.10. & in cap. *Eam te*, de rescriptis. Guttier. Can. qq. l.1. cap.11.num.10. Cortal.de Benef.2. part.cap.7.num.2. Federic. consil.30. Purpur.consil.7.& Nauarr.consil.44 de tempor.ordinandorum.

Quòd autem non succedat in potestate delegata, decisit Rota decis.6. de Offic. deleg. in antiquit. & in vna Burgensi visit.1.Iunij.1597.& in alia Burgensi 10 Martij 1597. quas refert Riccius resolut.28. sic etiam opinantur Abbas cap. *Cum olim*, quæst. 5. Roman. 106. numer. 4 Horat. Mand. addit.vltim. lit.I.Felinus cap. *Cùm te*, num.14.& cap. *Cùm olim*, ad 10. quæst. Decius in Cod.Quin. Azened. lib.1. Cur. Pisan. cap.8. num.12. Sbroz lib.1. quæst. 56. numer.1. Pauin. de Offic. & potest. cap. Sed.vac.quæst.10.art 20.Riccius Resolut.28. Tuscus verb. *Capitul. Sede vacant.conclus.6.* Azarius lib.3. cap.39. Garsias quæst.5. cap.7. numer.42. Innocent. cap. *Cùm in cunctis*, num.7. Sanches de Matrimon. lib.8. disputat.2. num.10.Barbosa Past.Allegat.36.num.10.Grattis part. 2.lib.3. cap.... num.20. Butrius in cap. *Verum*, de foro compet. Suar. de cens. disputat.41. sect.2. num.13. Federicus de Senis consil.130. num.3. & consil.292. Nauarr. lib.1. consil.28 Siluester verb. *Capit.* num.3. & sequenti Layman.libr.1.tractat. 4. cap.7.num.14.

Vt autem cognoscatur quando in Iure, Conciliis, aut Rescriptis potestas delegata conceditur, vel non; sciendum est duobus modis concedi. Primò quando hæc clausulæ apponuntur in concessione quæ fit Ordinario, videlicet, *Tanquam Sedis Apostolicæ delegato*, vel *Authoritate Apostolica.* 2. Quando commissio Ordinario conceditur absolutè, in qua iurisdictio Ordinarij alteratur, & augetur, censetur fieri delegata, vt tradunt Glossa in cap. *Ad abolendum*, de Hæret. verb. *Delegatus*, Abbas in cap. *Graue.* de Offic. Ordinarij num.5. Cocchier.tom.1.p.1.quæst.2.num. 3. cum Felino quem citat.Anchar.cap. *Hi qui*, de Præbend. & Glossa & ibi Rota de Offic. vic.7. in nouiss. & Suares de Cens. disput.44. sect.3.num 13. & hæc veritas eruitur ex cap. *Cum aliquibus*, de rescriptis in 6. in quo Bonifacius VIII. sic pronunciat. *Cum aliquibus recipiendi aliquem in Canonicum per nostras Literas concedimus facultatem, si Canonicorum receptio aliàs in Ecclesia non spectat ad eos, quibus huiusmodi Literæ diriguntur, sed ex earum viribus, ipsi recipiunt potestatem: is qui recipitur, authoritate Apostolica dignoscitur esse receptus. Si verò Canonicorum receptio aliàs pertinet ad eosdem, non Apostolica, sed recipientium censetur authoritate receptus.*

Ex quibus 1. colligitur, quòd delegatio

ctio Apostolica datur sine prædictorum clausularum appositione. 2. Quòd commissio quæ Ordinario eo modo conceditur, si habeat ordinariam facultatem ad faciendum id quod, illi committitur, non est delegatio, sed ordinariæ potestatis excitatio. Quod etiam verum est, etiam si apponantur dictæ clausulæ commissioni, *Auctoritate Apostolica*, &c. ac sic tenent Abbas in cap. *Licet*, num.3. Felin. num.1. de Offic. Ordinarij, Anchar. cap. *Cum quid*, de Reg.iuris num.4. Crotus in lib. §. *Si quid simpliciter*, num.6. de verb.obligat. Riccius in praxi resolut.449. num.1. & 2. Roderic. tom.1. quæst. 61. artic. 9. Sanches libr. 8. de Matrimon. disput. 2. num.10. Martiens. lib.5. Recapitulat. tit. 4. lib.14. Glossa 1. num. 47. Garcias de Benefic. part 5. cap.7. num.40. & 41. & melius 49. Et in hac facultate quæ ordinaria est, succedit Vicarius Generalis Sede vacante.

Qui etiam succedit in potestate delegata à Canone, vel à lege, quia est ordinaria, vt tenent Glossa in verb. *Super*, cap. *Irrefragabili*, §. *Caterum*, de Off. Ordin. Zabarella in Clement. vnica nu.4. de Supplenda neglig. & ibi Anchar. n.8. Ricc. in praxi, resol.449. n.1 & 2. cit. & cap. *A iudicibus*, 2. q.6. Glos. in c.2. *Ne Prælatis vices suas*, Fulgos. in lib.1. ff. de Offic. eius Speculator in tit. de Offic. Ordin. §. *Constituit*. n.1. atque hæc commissio à Canone dicitur excitatio iurisdictionis Ordinariæ, vt tenent præcitati Abbas, Felinus, & cæteri.

Quando verò Concilia, vel Pontifices aliquam facultatem Ordinario, aut aliis in exemptos exercendam impartiuntur, si illamet facultas à iure, aut consuetudine, non est illi concessa, tunc Ordinarius, & alij iurisdictione delegata in illos pollere dicuntur. Vt tenent Glossa in cap. Antecedit. *Ad abolendam*, de Hæreticis, verb. *Delegatus*. Abbas in cap. *Graue*, citatum de Ordin. potest. Cokier & Felinus citati: ac propterea cùm illa facultas delegata quæ in ordinariam transierat, à Conciliis, & à Iure in exemptos Regulares concessa, sublata fuerit Episcopis, & aliis quibuscumque per supra posita exemptionis priuilegia, quoties postea in Conciliis, & Pontificum Rescriptis datur in illos exemptos facultas, censetur prorsus delegata; ac propterea non transire ad Vicarium Generalem, Sede vacante.

PROPOSITIO IV.

QVando dubitatur de exemptione alicuius Regularis in aliquo casu, tunc Ordinarius non potest iudicare, nec suam iurisdictionem exercere.

Ratio huius propositionis est, quia ius iudicandi est penes possessorem; ordinarius autem non possidet exemptum, sed Papa; ergo non ad illum spectat iudicare dubia circa exemptionem. Confirmatur hæc veritas ex cap. *Ex parte* de verb. signif. sic tenet Roder. tom.1. qq. Reg. qu. 56. artic.12. cum Imola, Innocent. Ioan. Andræa & aliis doctoribus, quos citat: sic quoque censet Cochier. part.2. qu.12. tom. 1. vbi dicit: *Vtrùm tamen exemptus sit vel non, vel vtrùm priuilegium verum sit vel falsum, de his cognoscere non debet, quia esset Iudex in propria causa, & confirmatur ex Glossa in cap. Persona de priuilegiis, vbi dicitur pendente litigio super exemptione non potest iudex suam iurisdictionem exercere.* Et

quemadmodum Dominus non potest cognoscere vtrum sibi iurisdictio competat in vassallum, vt docet Curtius de feud. pag.7.num.27. Sic nec Episcopus, si iurisdictio sibi competat in regularem. Nec valet obiicere quod in dubiis semper credendum est iudici, quia hoc axioma, vt aliàs dictum est, non verificatur, nisi de iudice in ordine ad suos subditos, non verò per respectum ad exemptos, quoniam vt Abbas, & Felinus docent in cap. *Super literis*, n.10. vers. *quartus casus*, nu. 24. *Cum citatus dicit se exẽptũ & Iudex negat, Iudex est suspectus in hac cognitione.* Ac proinde, cùm sit talis, non debet aduersùs illum procedere. Sed remittere illud dubium ad Papam exempti iudicem, vt illud decidat.

PROPOSITIO V.

PRiuilegia exemptionis Regularium Mendicantium notoria sunt, aliísque affecta conditionibus existunt, ac propterea Regulares illa exhibere Ordinariis locorum minimè obligantur.

Notorium dicitur hoc loco priuilegium quod per sententiam, vel per confessionem factam in Iure, siue audientia, ac etiam aliis modis notorium est, cap. fin. de Cohabitatione Clericorum. Hoc posito prima pars, videlicet quòd priuilegia notoria sint, probatur ex Mari magno Dominicanorum. §.47. in quo Sixtus IV. illa vocat notoria: quod similiter facit in omni alio Minorum, Augustiniensium & Carmelitanorum Mari magno, & hanc partem probat Ioann. Lomede in tractatu de Exemption. cap.8. adducitque hanc inter alias rationem, videlicet, *Non est verisimile, priuilegia & Exemptiones Ecclesiarum, Clericorum, siue Monasteriorum & Regularium in ea Diœcesi sitorum, & degentium, Episcopis esse incognita: nam iuxta 9. Ordinarij, de Pacific. possessore, Ordinarij inquirere debent, quo titulo possideantur Beneficia, Officia & Dignitates: respectu verò quarundam Ecclesiarum, tam Secularium, quàm Regularium, Capitulorum Cathedralium, quàm Collegiatarum, & Collegiorum illorum priuilegia & exemptiones Episcopi approbant: & sacramento confirmant, sicut regulariter in aduentu suo se obseruaturos priuilegia Ecclesiarum Cathedralium & Monasteriorum; in quibus installantur Episcopi iure iurando promittunt.* Et post aliqua verba sic loquitur, *Qui fieri potest, Episcopum ignorare ista priuilegia, & exemptiones, sunt etiam Mendicantium priuilegia notoria, quis autem meliùs scire, & cognoscere potest subditos ipsissimet Ordinariis, aut eorum Magistratibus, vsumque exemptionis: habent sua monumenta, & probationes quæ illos docent.* Hæc Lomede. Et confirmatur ex dictis in Tractatu de Priuileg. in communi & ex superius probatis quibus ostensum est, exemptionem Regularium cognitam à Clero in Comitiis Generalibus Regni Galliæ congregato, dum receptionem Tridentini postulauit, seruatis exemptionibus Regularium.

Quoad verò secundam partem, licet sufficienter fuerit in genere probata Tractatu de Priuilegio in communi, probatur tamen specialiter ex cap. *De manifesta*, & ex capite sequenti. 2. quæst. vbi dicitur,

De

De manifesta & nota pluribus causa; *non sunt, quærendi testes*, vt quid enim adhibendi testes, & probationes vbi res aperta est? Et sic hanc partem tenent Nauarrus libro 1. consil. titul. de Sentent. excommunicat. consil. 25. num. 26. Panormitanus in casu simili in cap. *Cùm ordinem*, de Rescriptis, Henriques libro 7. de Indulgent. cap. 24. num. 8. Celotius libro 5. de Regularib. in hierarch. Iurisdict. cap. 20. & alij. Ac si, in non exhibentem titulum Exemptionis Sententia feratur, non subsistit. Quia a non suo iudice lata, cap. *Cùm olim*, de Priuileg. & Panormitan. in dictum cap. *Cùm ordinem*, neque etiam contra contumacem valet. leg. *Non videtur*, ff. de Iudic. Clement. *Pastoralis*, §. *Pisana*, & ibi Glossa de Re iudic. & Glossa in cap. *Venias*, de Accusat. cap. *Si Episcopus*, 2. quæstion. 3. Innocent. in cap. *Ex parte*, de verb. significat. & Bartol. in Repetit. libro 2. si quis in ius voc. non ierit. Sic etiam Ioannes Lomede citatus cap. 8. qui addit, non posse talem excommunicari cap. *Si duobus*, cum Glossa de Appellat. Et hæc est vna ex causis & conditionibus excusantibus Regularem ab exhibendis Episcopis sua priuilegia.

Alia causa quæ excusat, est possessio longa priuilegij suæ libertatis, vt docet Specul. de priuileg. §. de Libello: nam *Vetustas pro lege habetur* lib. 1. & 2. C. *de aqua plu. arcen.* Nemo enim titulum suæ possessionis regulariter docere tenetur, l. *Cogi*. De Petit. hæred. dummodo hæc possessio in titulo vero, aut saltem colorato fundetur, vt in principio huius tractatus diximus; licet Iurisconsulti arbitrentur, quòd in exemptione sufficiat possessio præscripta, vt existimat Ioan. Lomede de Exempt. cap. 9. ac sic iudicant Supremi Senatus Galliæ, & Secretius Consilium Regis, sicut etiam Consilium Regis Hispaniæ, vt notat Rodericus tom. 1. quæstio Reg. q. 36. art. 3.

3. Causa excusans ab exhibendis exemptionis priuilegiis conflatur ex multis causis iniustis; scilicet Bellis, Incendiis, Ruinis, Naufragiis, & Sæuitiis, quæ omnia in tota Gallia, ac pluribus aliis Regnis à multis annis viguerunt; quibus Ecclesia valdè fuit oppressa, Templa diruta, & plura solo adæquata, Ecclesiastici errantes, & vagi fame, siti, frigore, aliisque iniuriis confecti & necati; eorúmque instrumenta & monumenta igne consumpta, aut aliis modis obliterata, & deperdita. Sic citatus Ioannes Lomede, cùm aliis.

Quòd si Regularis non alleget, nec exhibeat saltem tale priuilegium, quod causam præbeat præscribendi, aut non doceat de possessione, aut non sit notoria; tunc Episcopi seu Ordinarij vtuntur iure suo cap. *Cùm personæ*, de Priuileg. in 6. & cognoscunt, an sua sit iurisdictio, iuxta cap. *Super literis*, de Rescript. Meliùs tamen facerent, si Iudicium de validitate Priuilegij Exemptionis alteri relinquerent; iuxta cap. *Si quis*, de foro Compet. interim Regularem in possessorio relinquentes. Sic citatus Lomede cùm aliis.

Ex omnibus dictis & probatis in toto huius tractatus decursu satis apertè demonstratum manet, Quanta sit Ordinariorum in subditos suæ Diœcesis potestas: quidve in illos possint, quidve non: quanta antiquissimis temporibus in Regulares potiti fuerint facultate, quæ paulatim succedentibus seculis diminuta tandem ad Prælatos Regulares translata, ab illis penitus exulauit: si verò iam illius prioris facultatis & iurisdictionis penes illos aliqua imago remaneat potiùs aliena (videlicet à

summo Pontifice delegatione mendicata) dicenda est, quàm vera iurisdictionis potestas. Vtinam Prælati illi Iullustrissimi, qui eam sibi ereptam non satis æquè tolerant, attento & pacato animo ea quæ in hoc tractatu de Exemptione digesta sunt, meditantes, Romano Pontifici suo, & Regularium Supremo Prælato obtemperantes Regulares sua exemptione pacificè gaudere sinerent, & illos à persequentibus & impugnantibus sua benignitate protegerent, ac vt filios licèt non subditos diligerent, proculdubio ea beneuolentia illorum animos ad subiectionem; si non iure debitam; saltem ex reuerentia, ad quam semper propensi existunt, eisque vt subditi in omnibus quæ iuri debito superioribus Regularibus, & Pontifici Romano non repugnarent, obedientiam perfectissimam præstarent: ad quam etiam præstandam parati sunt, si Prælati illi Illustrissimi ab illo à quo omnis exemptio spiritualis promanat, impetrare valeant; non enim credere est, vt regulares qui frænum, libertati voto obedientiæ imposuerunt, ab obedientia eisdem Prælatis Illustrissimis exhibenda (si Papa præcipiat) reluctare intendant: Illud ego ex mente profiteor, quod hæc præmissa de exemptione scripsi, non vt erga eorumdem dignitatem maleuolus, nec vt inuidus, sed vt veritatis, & supremæ in vniuersali Ecclesia potestatis mendæ Zelator. Cæterum humillimè deprecor, vt indulgeant si quid durum eisdem videatur; Zelus enim terminos nescit. Plura de hac fœcundissima materia, & à maleuolis non satis moderatè impugnat à iure merito desideraret lector Regularis; sed ea in aliis tractatibus huius operis, Deo iuuante, proponemus.

TRACTATVS III.

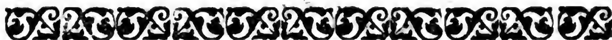
DE HIERARCHIA ECCLESIASTICA

PRÆLVDIVM:

TANDEM ad tertium deuenimus Tractatum in cuius limine licet exclamare Beati Cœlites, quibus cor vnum & anima vna: Felix Cœlestis Hierarchia, in qua non meum, ac tuum frigidum illud verbum auditur, in qua etiam non labor, sed perennis quies, non iurgia, & lites, sed summa & perpetua pax sedem immobilem fixerunt. Vtinam Hierarchia Ecclesiæ militantis illam imitando in terris, pacem & quietem

quietem possidendam auidiùs prosequeretur. Verùm meum & tuum omnium discordiarum & litium seminarium in illa sedet ; vnde quod non suum concupiscentes quærunt, & lanam in Regularibus tanquam in ouiculis à Supremo Pastore lacte proprio pastis tondent,& vt possunt lacerant, ac deuorant Antiregulares : quos cùm nec ab Ecclesiæ militantis causa nec à cœlitum pascuis arcere valeant : (non enim,vt credere est, inuident Christiano nomini,& eorumdem Regularium ęternæ fœlicitati) suis tamen viribus & neruis omnibus, conantur illos ab Hierarchia Ecclesiastica excludere;illius sedes omnes ab Episcopis,Sacerdotibus, & aliis Ministris Sæcularibus occupatas,proclamantes. Vnde non solùm in eorũdem scriptis legitur, verùm etiam in concionibus,publicis & priuatis colloquiis hęc vox auditur. Ad quid Monachos Hierarchicis actionibus occupari ? cùm de Hierarchia non sint : Plangant, orent, voce psallant , in cœnobiis & desertis pœnitentiam agentes morentur; hoc enim illorum munus est. Nobis de Hierarchia existentibus, Hierarchicis functionibus occupari debitum : Hic est illorum sermo,quem non ignorantia, sed vt æquiùs iudicandũ est,inuidia in quorũdá mẽtibus parturiuit.Siccine Antiregulares,socios, Fratrésque suos Regulares,Sacrorum ministeriorum satores, & Ministros , Clericos ,Sacerdotes, Confessarios , & Prædicatores , ac etiam Prælatos eorumdem,à cœtu Hierarchiæ arcent , & cogere conantur , vt exulent ? sic est. Sed cum oppressis auxilium præstare diuinum Christianum & Religiosum sit; ideò manum ad calamum admouimus, vt Regulares ab hac iniuria vindicemus. Hunc ergo Tractatum de Hierarchia Ecclesiastica instituimus , vt breuiter quid Hierarchia & quotuplex : quid Hierarcha ? quid actio Hierarchica ? quique in Hierarchia esse valeant dignoscantur ? quibus & aliis tractatibus sequentibus explicatis, manifestè constabit , Regulares non mediocrem locum in Hierarchia Ecclesiastica possidere ; & Antiregulares suprà modum decipi, dum illos ab hac dignitate suis cauillationibus,seu potius calumniis deiicere cogantur. Faciat Deus Optimus Maximus in cuius honorem hic tractatus in lucem editur, vt Regulares vnanimes in Ecclesiastica Hierarchia, impellente pacis & amoris spiritu,cum Hierarchis, & aliis Ecclesiasticis Secularibus congregati,simul degere & agere non impediantur.

CAPVT I.

DE HIERARCHIA ECCLESIASTICA, DEQVE DIVISIONE ILLIVS ET EIVS Actibus, ac de Hierarchis, & ijs quos Hierarchia complectitur.

PROPOSITIO I.

HIERARCHIA Ecclesiastica est Ordo Sacer, & Scientia, & actio in Lege noua à Christo instituta, per eius imitationem, & præceptorum obseruantiam ad charitatem adducens, & secundùm Hierarchicas actiones, sibi inditas ad Dei similitudinem pro rata, & proportionabiliter ascendẽs: quæ in tres species diuiditur.

Hanc diffinitionem potiùs quàm sequentem, quæ est Dionysij cap.3. Cælesti Hierarch. apposui, quoniam differentiam non sufficienter exprimit, nec illam satis distinguit à cælesti Hierarchia, vt ex ipsius consideratione satis patebit, quæ sic se habet. *Hierarchia est Ordo Sacer, & scientia, & actio diuinitatis similitudinem quantum potest effigens, & ad illustrationes diuinas sibi inditas pro rata & proportionaliter in Dei similitudinem ascendens.*

Diffiniuimus in propositione Hierarchiam Ecclesiasticam, vt agnoscas triplicem esse Hierarchiam: Diuinam, quæ Deo in tribus personis constituitur, & hæc impropriè Hierarchia nuncupatur, vt inferiùs ex Sancto Thoma dicemus; Angelicam quæ in tres diuiditur, in quarum singulis tres sunt ordines, & sic ex nouem ordinibus conflatur; & denique Humanam, quæ etiam in tres diuiditur, videlicet Naturalem, Mosaïcam, & Euangelicam, seu Ecclesiasticam. Taceo prophanam, quia non est sacra, ac proinde non est Hierarchia. De hac vltima sola scilicet Ecclesiastica nostra propositio pronuntiata est, quæ probatur explicatione terminorum, & primò dicitur ordo, qui nihil aliud est, quàm multitudo diuersarum rerum disposita secundum gradus sub vno principio: sic enim August. lib. 19. de Ciuitate Dei cap. 13. Ordinem describit, *Parium dispariúmque rerum dispositionem.* Includit autem hic ordo in se, aliquem modum prioris & posterioris, vnde oportet, quòd vbicumque est aliquod principiũ, sit etiam aliquis ordo, vt ait Diuus Thom. 2.2. q.26. art.1. Estque ordo genus in hac definitione Hierarchiæ Ecclesiasticæ. Et sic probata manet

manet prima pars propositionis.

Secunda verò pars videlicet quod Hierarchia Ecclesiastica in tres species diuidatur, explicatione terminorum, specierum diuidentium & terminorum & auctoritate Tridentini & Doctorum probabitur.

Prima species, quæ latè sumpto Hierarchiæ nomine Hierarchia Charismatum nuncupata reperitur, in illis, qui se virtutibus & propria sanctificatione perficiunt, scientia & actionibus sacris salutem animarum & Dei Opt. Max honorem & gloriam ardenter procurant, aut saltem procurare intendunt.

Secunda species. Hierarcihæ, hoc nomine propriè sumpto, vocatur Ordinis, quæ inuenitur inter illos, qui sacris Ordinibus sunt decorati, ascendendo per gradus diuersorum Ordinum, ab iis qui tonsura sunt insigniti, vsque ad Episcopos: dummodò etiam alios ministros hoc vltimo Ordine non insignitos, minimè tollas, vt euidenter Tridentinum definit sess. 23. de Sacramento Ordinis can. 6. his terminis, *Si quis dixerit in Ecclesia Catolica non esse Hierarchiam diuina ordinatione institutam, quæ constat ex Episcopis, Presbyteris, & ministris, anathema sit.* Et hanc Hierarchiam in parte secunda huius operis definimus.

Tertias species. Etiam nomine Hierarchiæ propriè sumpto Hierarchia iurisdictionis appellatur; & est illa quæ reperitur inter personas Ecclesiasticas habentes subditos, incipiendo à Vicariis perpetuis, Curatis, & aliis Præsbyteris, & ministris Ecclesiasticis, vsque ad Papam primum hierarcham, in omnes alios Hierarchas supremam iurisdictionem possidentem; & de hac inferius. Quæ omnes Hierarchiæ ex D. Paulo, Dionysio, & Gersone facilè colliguntur.

In prima autem huiusmodi Hierarcharum est sanctitas, in secunda consecratio, in tertia missio. Prima quæ impropriè talis est, non nominatur per respectum ad inferiora: sed ad superiora & diuina quæ patitur: respectu autem actionis in alios non exigit quidem potestatem aliquam, sed tantùm apta est & idonea ad illam potestatem accipiendam. Secunda prædita est potestate, sed tantùm in actu primo. Tertia hierarchizantes in actu secundo complectitur: quæ omnia cùm sint clara, probatione non indigent.

Nec officit huic veritati, quò iuxta hanc sententiam infiniti viri sæculares, ac etiam mulieres in prima hierarchia Charismatum collocarentur. 1. Quoniam hæc prioritas non est in propria ratione Hierarchiæ; sed in ratione lata modo sumpta, in qua Paulus mulieres constituit, cum ait, *Adiuua illas quæ mecum laborauerunt in Euangelio cum Clemente & cæteris adiutoribus meis*, Philipp. 4. Secundò quia nullus etiam qui sit hierarchiæ Ordinis, vel iurisdictionis, ab illa excluditur: Imò qui ordines sacros suscipit, in illa priùs collocari debet per aliquam sanctitatem, saltem castitatis, tanquam dispositionem ad sacros Ordines suscipiendos: & qui Iurisdictionis particeps sit, perficitur & ornatur sanctitate & Ordine, sine quib. vix Iurisdictionem ministrare potest, nisi admodum imperfectè. Quòd autem quis de plebe sit maior in illa Hierarchia Charismatum, quàm plurimi in Hierarchiis Ordinis, & Iurisdictionis sublimiores, hoc tantũ arguit efficaciam cœlestis auxilij, quo minimi inter mortales, primi in donis cœlestibus, adhuc viuentes existunt, & in cœlis primas sedes ascendunt; cùm à Deo gratiæ authore, non Ordo, & Iurisdictio

Pontificum, & Episcoporum, sed virtus, & merita inspiciantur, & remunerentur Hæc sufficiant de Hierarchia in communi. provt comprehendit illas tres hierarchias, itaquè omissis hierarchiis Charismatum & Ordinis, de hierarchia Iurisdictionis déque spectantibus ad illam in reliquo huius operis agemus. Sic ergo.

PROPOSITIO II.

Hierarchia Iurisdictionis est Ordo Sacer in Ecclesia per actionis sacræ potestatem subditos ad mandatorum obseruationem, & Dei similitudinem adducens.

Probatur nostra propositio, explicando illius terminos. Et 1. quoad genus definitionis illius hierarchiæ euidens est, sicut & finis ex dictis in superioribus de hierarchia in communi: quoad verò differentiam, patet consistere in actione hierarchæ in subditum, quà sibi voluntatem illius subiugat, suis deuincit legibus, & penè suæ mancipat seruituti: quod duobus modis operatur iuxta duplicem iurisdictionem, quæ in eo ex Gersone lib. de potest. Ecclesiast. considerat. 4. & 5. reperitur. Alia enim est iurisdictio fori externi, alia interioris. Illa vocatur potestas coactiua alterius etiam inuiti; hæc spontanea per subiectionem subditi voluntariam, de quibus aliquid tetigimus in tractatu de Privileg. Exempt.

Quæ sit autem prior illa potestas, seu Iurisdictio, satis explicat Gerson citatus, cùm docet eam in illo Christi præcepto Matth. 18 fundatam, *Si peccauerit in te frater tuus, vade, & corripe eum: quòd si te non audierit, dic Ecclesiæ: quòd si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus.* Audi obsecro verba illius Cancellarij, *Quo in loco fundatur iuridica potestas Excommunicandi rebelles, & inobedientes Ecclesiæ, vt & potestas diffiniendi, determinandi, statuendi, decernendi, constituendi præcepta, leges, & canones,* qui postea extendendo illius Iurisdictionis naturam, adiungit illam. *Adeo vicinam esse iurisdictioni sæculari & politicæ, quod laicis, immo mulieribus, plerumque & in multis casibus communicari possit executio, vel committi.* Quod manifestè constat factum in Abbatissa Fontis Ebrardi in Gallia, quæ illa iurisdictione in vtriusque sexus Regulares sibi subditos, ex Sedis Apostolicæ delegationibus pollet, eáque provt expedit, vtitur.

At verò illemet Gerson Iurisdictionem fori interioris eodem citato loco consid. 6. definit. *Potestatem Ecclesiasticam super corpus Christi mysticum illuminando & perficiendo ipsum per doctrinam & sacramentorum ministrationem, & purgando per Baptismi & Pœnitentiæ sacramenta.* Licet in præcedenti tractatu eam extenderimus ad præcepta & leges condendas, vt ab arcta coactius distingueretur. Spontaneos hæc Iurisdictio, non tantùm coactos habere potest, cùm ad sacramenti necessitatem subiectio voluntaria suscipientis suscipiat, ab illo qui conferre potest: si tamen Pœnitentiæ sacramentum excipias, in quo districtio, subiectio requiritur. *Sic* (vt ait) *quod ait alicui non datur absolutio etiam si dari tentetur, quia materia deficit, quæ est peccator subditus.* Et hæc subiectio, & quasi coactio ex pluribus capitibus prodire potest, vt idem citatus auctor subdit. *Subditus inquam nedum voluntaria subiectione, sed aliena superioris*

superioris auctoritate, id est, peccator vltrò se & voluntariè alicui subjiciens, non dat illi in se iurisdictionem fori interiori; sed ab aliquo superiorum conferri debet, vel Pontifice, vel Episcopo, vel Parocho; qui postea concludit his verbis. *Hoc ritè statuit primus legislator Christus, hoc Ecclesia sic elucidauit, & tradidit, ne confunderetur Ecclesiasticum regimen, & ne Hierarchicus Ordo turbaretur, quem tradit Dionysius talem esse; vt infirma reducantur ad suprema per media.* Quod & ratione probatur: nam iurisdictio potestatem sonat; nemo autem potestatem nisi ab alio habet, cùmq; illam non habeat à subdito, aut pari, à superiore illam possidet. Ex dictis satis constat, quòd Hierarchia iurisdictionis sit Ordo Sacer, habens sub se subditos per potestatem actionis sacræ ad mandatorum obseruationem, & Dei similitudinem adducens.

PROPOSITIO III.

PApa, & alij Episcopi dignitate fulgentes, propriè vocantur Hierarchæ: alij autem qui nomine Hierarchæ decorantur, impropriè tales nuncupantur, sicut & actio quæ ab istis procedit, nisi auctoritate alicuius Hierarchæ fiat.

Hæc veritas probatur quoad primam partem ex nominis Ethymologia: Hierarchia enim quod nomen Græcum compositum est significat *Sacrum principium*, seu *sacrum principatum*, vel *sacrorum principium*, aut, *principatum*, vel vt Henricus Stephanus mauult, *In rebus sacris imperium eius qui auctoritate & potestate praeest*, ac ex consequenti illud nomen non alteri quàm Pontifici & Episcopo, reliquis autem qui Parochiali aut Sacerdotali, aut aliquo iure in Hierarchia potiuntur, non propriè conuenit: sed tantum, vel sacra dantes vocati possunt à sacrificando, consecrando, & sanctificando, vel sacris ministrantes. Ratio est, quia hi non sunt principes: nec cum imperio sacris præsunt & ministrant, vt Papa & Episcopus, & hæc doctrina ex Dionysio citatis locis facilè colligitur.

Quoad verò secundam partem probatur ex doctrina Bellarmini, qui Diaconos vocat Hierarchas, & ex Gersone quietam vocem Parochis tribuit: propriè enim illud nomen non eis conuenit: sicut nec principis, nec patris: nullum enim Concilium, aut Canon Diaconos & Parochos eo nomine appellauit, sed tantum Episcopos; impropriè ergo illis hoc nomen concessum esse censendum est; cùm careant potestate cum Imperio quibus potius obedire, quàm præcipere, & actiones hierarchicas ex alterius imperio, quàm suo exercere conuenit.

Ex quibus vltima nostræ propositionis pars constat. Nam actio recipit denominationem ab agente: nullum autem est agens ad actionem Hierarchicam, nisi Papa, aut Episcopus, quia nullatenus præter illos est hierarcha, ex consequenti actio quæ ab alijs, quàm à Papa aut Episcopo, aut sine eorumdem imperio, aut consensu, aut voluntate procedit, non potest dici hierarchica. Quod confirmatur; nam vt aliqua actio sit hierarchica, vltra quod debet tendere ad finem hierarchiæ, qui publicus est, insuper habet vt fiat cum subordinatione sub Principe sacrorum; ergo vel debet immediatè ab illo procedere,

vel saltem ex illius imperio, aut concessione. Ille autem Princeps est, Papa vel Episcopus, vt supra dictum est.

Hinc facile colliges Eleemosynam pauperi elargitam ex motiuo amoris Dei, esse quidem sanctam & meritoriam, sed non hierarchicam actionem, quia priuatam: at verò Eleemosynam elargitam in Iubilæo ex mandato Pontificis hierarchicam esse dixeris. Quia ad finem publicum ex imperio Principis. Similiter Baptismus ab obstetrice collatus hierarchicus non est, sed qui à parocho: & preces diurnæ à Laïco coniugato hierarchicæ non sunt, sed quæ à Sacerdote. Actio igitur hierarchica & hierarchizandi ius primariò & præcipuè de Papa & Episcopo dicitur: de inferioribus autem per participationem tantum, & minus perfectè, vt in analogis vsu venire solet.

Objicies Pontificem Romanum eligi posse non sacrum, id est Ordinibus sacris minimè insignitum, & tamen iurisdictione in vniuersam Ecclesiam pollere; ergo non est verum, quòd hierarcha sit Princeps sacrorum, vel qui sacris cum authoritate & potestate præsit. Respondetur Papam sic electum esse verum hierarcham, non solùm hierarchiæ iurisdictionis: sed etiam Ordinis. Præest enim omnibus sacris non illa faciendo, sed imperando & dirigendo, quod sufficit vt dicatur verus hierarcha, licet ad complementum non essentiale, sed integrale requiratur character Episcopalis.

PROPOSITIO IV.

REgulares sunt directè, & per se, in Hierarchia Euangelica, seu Ecclesiastica.

Probatur hæc veritas primò, quia, qui inter ipsos sunt Prælati, iurisdictione in subditos potiuntur, & saltem hi in Hierarchia iurisdictionis locum habēt. Quod confirmatur quia nullus in Ecclesiastica dignitate constitutus ab Ecclesiastica Hierarchia excluditur: illi autem Prælati sunt in dignitate Ecclesiastica constituti, vt constat de vltimo, seu minimo eorundem Prælato, videlicet locali, ex cap. *Ad aures*, de temp. ordinand. & tenent etiam Roderic. tom. 1. quæst. regul. quæst. 12. art. 6. Emanuel Sà, verbo Prælatus. Portel. eod. verbo, n. 4. & Martinus à S. Iosepho tract. de potestate Guardiani nu. 2. Confirmatur 2. quia illorum iurisdictio est ordinaria, lege generali in iure communi contenta, vt constat ex cap. *Nullam*, 18 q. 1. vbi Papa Pelagius dicit, *Totam potestatem ad Abbatem pertinere.* Sic Roderic. loco cit. quæst. 57. art. 6. Hieronymus Rodericus verb. Guardianus resolut. 69. num. 4. & Martinus loco cit. n. 4. Confirmatur iterum, quia Pontifices, Regularibus, Prælatis priuilegium exemptionis concedentes censentur eam iurisdictionē illis concedere; cùm ius omne Episcopi ad illos per respectum ad subditos trāsear, vt inferiùs probabimus; ac proinde ab Ecclesia in numero Prælatorum Ecclesiasticorum habentur, vt censent Corduba super Compend. priuileg. ver. Guard. ad §. 1. Portel. in dub. Regul. verb. Guard. §. 2. d. Martinus citato loco n. 2.

Probatur 2. quoniam regulares sunt Clerici, cùm sint diuino Officio mancipati & dediti orationi & contemplationi, & propterea dicuntur fortè electi: omnes enim illos Deus elegit in suos, sic deffiniente Clericos Hieronymo 12. q. 1. cap. *Duo sunt*, Clerici autem seculares sunt directè

directè & per se in hierarchia; ergo & regulares: vnde in omnibus cœtibus, processionibus & cæteris huiusmodi de iure & consuetudine conuocantur, & Clero, non cum cœtu sæculari; sed sub cruce Clericorum cum sua quisque cruce iunguntur: & hanc veritatem docuit Guillel. Paris. inferiùs citandus dum definit, *Ordinem Clericorum continere ordinem secularium & claustralium.* Quam etiam post ipsum tenet Ioannes Torner. in Exposit. cap. 1. compend. exposit. Benef. Adriani Iacquelot. & Baronij ad annum Christi 398. asserentis ante illum annum Monachos Clero vnitos fuisse, & Ecclesiam Africanam sub nomine Clericorum Monachos comprehendisse: inde August. suos Clericos Monachos aliquando appellat.

Probatur 3. quia actus hierarchiæ sunt purgare, illuminare, & perficere ex D. Thom. 1. Par. q. 108. art. 1. quipropterea existimat in diuinis non esse propriè hierarchiam: sed illos tres actus regulares exercent; sunt igitur in hierarchia. Quod autem illos exerceant probatur, & 1. per respectum ad seipsos, quoniam tota illorum vita & sollicitudo est perpetua mentis purgatio, illuminatio & intentio ad perfectionis acquisitionem per carnis mortificationem, orationem, contemplationem, aliarúmque virtutum & bonorum operum exercitia: ob quæ Gregor. Nanzianz. orat. ad Iulian. Trib. Exequ. sic de regularibus sub nomine Philosophorum loquitur, *Philosophorum cœtum commendo, qui scilicet nullo vinculo humi tenentur; qui sola corpora, nec ea quidem tota possident; Qui Cæsari nihil, Deo omnia habent, hymnos, preces, vigilias lachrymas, hoc est, huiusmodi opes, quæ manibus premi nequeunt, qui mundo mortui sunt, Christo viuunt, carnem confecerunt, & animam à corpore abstraxerunt: hoc si mitiùs, aut etiam omninò Dei seruos, & discipulos, & cælestium rerum inspectores, has inquam, generis nostri primitias, hæc columina, has fidei coronas, has pretiosas margaritas, hos templi illius lapides, cuius fundamentum, & lapis angularis Christus, hoc est egregij Ecclesiæ complementi; hos inquam si Deo planè reddideris, præclarissimè vtiq; & ipsis & nobis & tibi consulueris*, sic Nazianz. qui etiam orat. in laudē Basilij, *partem selectiorem & sapientiorem Ecclesiæ*, illos appellat. Quod si Cyprianus Epist. de habitu Virginum & Augustinus lib 4. de doctr. Christ. c. 21. Virgines Deo dicatas illius temporis nominant, *Illustriorem gregis Christi portionem*: Quanto magis Moniales, & regulares posterorum, & horum seculorum hoc nomen adipiscuntur; cum perfectionis regularis statum proximiùs & perfectiùs attingant; vnde anno 635. Concil. 4. Toletanum nomine generalis Concilij ex 70. Episcopis Gallis & Hispanis congregatum maturè considerata regularium vita & perfectione, qui tamen vilibus obsequiis tamquam mancipia ab Episcopis applicabantur, eisdem Episcopis sub Excommunicatione prohibetur; ne huiusmodi obsequiis regulares deputarent, reddita ratione prohibitionis huiusmodi videlicet; quia *illustris est portio Christi*, ex quibus apertè satis constat regulares actibus purgandi, illuminandi & perficiendi per respectum ad seipsos debitè incumbere: cùm ob eosdem huiusmodi encomia & alia innumera à tot patribus Episcopis, & à Concilio accipere meruerint: & Bellar. in præfat. lib. de Monach. asserat paucos esse sanctos Martyribus exceptis, qui regulares non fuerint.

Facit ad hanc veritatem quod vitæ eorumdem exemplo non solum magnates; verum etiam Principes, Reges & Imperatores: imò & Episcopi & Pontifices hanc vitam abiectis sæculi dignitatibus, & coronis, vt huiusmodi exercitiis incumberent, ardenter susceperunt. Quid dico: si quid honoris & æstimationes coram sæcularibus nostris antiregulares in vita spirituali aucupari conantur, hanc vt simiæ ex modo viuendi Regularium in mensa & aliis, non in ferculis, lectulis, vigiliis, ieiuniis, disciplinis, & aliis austeritatibus, quæ corpori & animæ cupiditatibus maximam vim inferunt, auidè & vigilanter assumũt, superest. 2. Probare quòd actus Hierarchicos purgandi, illuminandi, & perficiẽdi erga alios debitè exerceant, quod fit ex innumera SS. Patrum & Episcoporum multitudine. Qui ob illos actus eos Angelos Cherubinos, Seraphinos: imò & Deos appellant; ex quibus Eusebij Arriani Antistitis, vt inimici nostri sint etiam nostri Iudices, testimonium proferam, qui lib. 1. Euangel. demonstrat. c. 8. sic scribit, *Quasi quidam dij sunt reliquorum hominum vita inspectores*, sicut enim Deus in seipso beatus omnes res creatas inspicit, vt foueat & gubernet: sic regulares in sublimi positi seculares inspiciunt, vt pergent, illuminent & perficiant; testatur hanc veritatem vniuersus orbis; non hoc tantum sæculo; sed etiam antiquis, qui non solum à suis erroribus per regulares purgatus; sed etiam per eos illuminatus fuit, & perfectionem Christianam accepit, testatur hoc ius cõmune pluribus in locis & maximè cap. *Sunt nonnulli* 16. q. 1. in quo Bonifacius Regulares ad huiusmodi actus exercendos iudicat capaciores his verbis: *Quo quis celsior tanto & in his potentior*, & cap. 24. eiusdem causæ, & quæst. in quo ex Greg. magno habetur.

Ex authoritate huius decreti quod Apostolico moderamine & pietatis officio à nobis est constitutum Sacerdotibus Monachis Apostolorum figuram tenentibus liceat pradicare baptizare, communionem dare, pro peccatoribus orare: pœnitentiam imponere, atque peccata soluere. Ex quo duo colligo 1. iure antiquo habuisse Regulares facultatem prædicandi, seu purgandi & illuminandi tempore Gregorij Magni, cum illud decretum sit in iure communi insertum; & ex consequenti esse in Hierarchia Ecclesiastica. 2. Regulares figuram Apostolorum tenere, nec abs re, imitãtur enim vitam Apostolorum in professione votorũ Obedientiæ, Paupertatis & Castitatis, bini mittuntur, & eunt in vniuersum mundũ, illũque suis prædicationibus lustrant; cùm Pastoribus Secularibus hoc minimè liceat, ita affirmante Gregor. hom. 5. in Ezechiel. his verbis, *Qui animarum custodes sunt, & pascendi gregis onera suscipiunt, mutare loca minime permittuntur*, & vt paucis multa complectar, quibus meliùs conuenire quàm Regularibus valeat, non deferre virgam, neque pecuniam, & cætera omnia opera quæ in Euangelio præscribuntur: quod si nefas esset Apostolos ab Hierarchia excludere, similiter nefas putandum est, illud de Regularibus cogitare, cùm ex oraculo Gregorij figuram Apostolorum teneant.

Atque ex illo argumento sequitur quarta ratio, quod saltem ex delegatione perpetua regulares mendicantes sint in hierarchia Ecclesiastica Iurisdictionis; quoniam ex hac delegatione operantur illas actiones, quæ pertinent ad illam hierarchiam, & præcipuè illas, quæ spectant ad primum

primum hierarcham, summum videlicet Pontificem, licet etiam alias aliorum hierarcharum, videlicet Archiepiscoporum, Episcoporum, & Parochorum actiones operentur, vt ex dicendis in reliquo nostri operis de priuilegiis ad dictam Hierarchiam spectantibus manifestè patebit: at nunc in genere probatur, nam ad hoc opus regulares vocantur à Conciliis generalibus, Pontificibus, & ab innumera Prælatorum & Parochorum multitudine. Hic est sensus magni illius Cardinalis D. Bonauent. in Apolog. pauper. art. 25. in verbis, (Pensatis omnibus, nulli debet videri iniuriosum, & superfluum, si cœlesti hierarchiæ placuit aliquos ad hoc opus diuinæ messis colligendi, etsi non necessitate constrictos: sed charitate inductos, eligere Euangelistas cooperatores, quos & terrestris hierarchia voluit & debuit approbare, *& post pauca*. Petri successor prouidet piè saluti animarum: & in nullo præiudicat authoritati summorum Pontificum tamquam ornans, non verò deornans Ecclesiasticam hierarchiam, dum mittit religiosos: vnde S. Greg. hæc effatur, Mundus Sacerdotibus plenus est, tamen in Dei messe rarus operarius inuenitur.) *Et denique idem Bonauent. ad confirmandam delegationem Regularium, sic ait*, Hierarchica opera non peragunt authoritate sua, sed ordinariorum, & potissimè Summi Pontificis, cuius dispositionis auctoritas positiua iura transcendit.

Quòd si quis contra præcedentia obiecerit. 1. Regulares non esse de hierarchia Ecclesiastica, eo quòd non sint Ordinarij, aut quia Dionys. Areopagita ab eadem illos excludit, cùm nolit vt *Monasticus Ordo sit aliis Prælatus, aut exerceat superioris officium, nimirum prædicationis, qua est Episcoporum aut aliorum Prælatorum sicut in Cœlesti Hierarchia Angelus inferioris ordinis numquam exercet officium superioris Ordinis.* Respondebo 1. quòd si hæc obiectio valeret, excluderentur ab hierarchia Cardinales, Canonici, & infinitus Ecclesiasticorum numerus, qui nec ordinarij, nec Prælati existunt. Respondebo 2. nos supra ostendisse, Regulares esse verè Prælatos, illos scilicet qui præsunt Regularibus gubernandis, & proinde esse ordinarios. Nam qui iure communi habet aliquam iurisdictionem aut potestatem, illam habet ordinariam éstque quoad hoc ordinarius: Regulares autem non superiores, verùm etiam subditi, qui munere prædicationis, confessionum audiendarum, & doctoratus funguntur, ordinariam facultatem prædicandi, audiendi confessiones, & docendi, & illuminandi à iure habent; ergo quoad hos actus hierarchicos sunt ordinarij, ac ex consequenti sunt in hierarchia.

Ad illud autem Dionysij respondetur, inibi illum de quibusdam Monachis loqui, qui nec Sacerdotes erant, nec clericatu fungebantur, & ex consequenti incapaces exercendi munus prædicationis existebant: non tamen per hoc excluditur, vt explicat D. Thom. opuscul. 15. c. 4. *quin Monachus possit accipere auctoritatem ordinariam, vel commissam, ad alios adducẽdum.*

Ad vltimum in obiectione positum, dicendum quòd Ecclesiastica hierarchia imitatur cœlestem quantùm potest, sed non in omnibus: in Cœlesti enim hierarchia distinctio donorum gratuitorum secundùm quod ordines distinguuntur, sequitur distinctionem naturæ, non autem in hominibus; vnde non est incon-

ueniens, si in Ecclesiastica hierarchia aliquis inferioris Ordinis exerceat aliquod officium superioris ordinis eius commissione. Sic D. Thom. vnde iure communi statutum est, cap. *Quod Dei timorem* de Statu Monach. Regulares posse beneficia secularia & regularia possidere: quòd si requiratur dispensatio, non est ad effectum possidendi, sed ad iugum obedientiæ excutiendum, & ad bona temporalia ab ipsis dispensanda absq; transgressione votorum. Quibus denique adiungo, quòd Regularium Prælati, ac etiam Doctores ad Concilia generalia vocantur, ac in illis sedent, & votum habent: quæ omnia manifesta existunt, illos esse de Ecclesiastica hierarchia, tum ex iure communi, tum etiam ex priuilegio.

Quòd si quis objiciat 2. quòd Regulares non habent subordinationem ad Episcopos, sed immediatè ad Papam; ac proindè cum hierarchia dicat subordinationem, videtur quòd non sint in hierarchia. Respondebitur, hanc subordinationem non requiri, quia licet Cardinales Episcopis, & Episcopi Archiepiscopis, & Capitulum Cathedrale Episcopis non subjiciantur, sed immediatè Papæ, non propterea desinunt esse in hierarchia Ecclesiastica. Sic Regulares charitatis vinculo connexi, sublata subiectione ad alios hierarchas: Sæculares, Papæ immediatè subiecti, in Ecclesiastica hierarchia directè, vt illi locum habent: ea enim est natura hierarchiæ, vt in ordine suo varios contineat ordines, conflatos ex pluribus eiusdem conditionis hominibus, & à se inuicem minimè pendentes, quibus proinde sufficit ad commumem omnib. Hierarchiam referri; cuius rei exemplum pono post Guillel. Parisiensem A.B. de vn p. 2. c. 141. in Capitulo, in Ordine Monachorum, Canonicorum Regularium, & Templariorum, qui sola charitate Christana; & vnius hierarchæ Episcopi Imperio & gubernatione sunt inter se connexi, vbi sic loquitur, *Et in vno quoque ordinum istorum manifestum est, gradus diuersos esse atque multiplices: atque personas vniuscuiusque Ordinis vides non omnino æquales, vel sanctitate, vel sapientia, vel aliis donis, licet in vno, & de vnoquoque Ordine sint. Illa sunt priuata Hierarchia in generalis Ecclesiastica sinu concepta.* Hæc ille: cuius sententiæ subscribit Ioan. Petrus Camus sermo. 10. de S. Ignatio loquens de huiusmodi hierarchiis, *Distincta inuicem* (ait) *non diuisa, non separata ab Ecclesia, quam admirabili varietate conuenustant, non diuersa religionis, sed vita perfectioris; exempta ab Ordinariorum iurisdictione, sed Superioribus propriis ad formam Ordinariorum dispositioni obtemperantes.* Objicies ex præcedentibus concludi regulares esse in hierarchia, quatenùs Presbyteros, seu ministros: non autem quatenùs regulares, de quibus nulla fit mentio in enumeratione membrorum componentium hierarchiam sess. 25. Trid. can. 6. Respondetur quòd si hæc consequentia valeret, haberet etiam vim in Papa quatenus Papa, Patriarchis, Primatib., & multis aliis, qui à Paulo enumerantur 1. Corint. 12. & Ephes. 4. pertinentibus ad hierarchiam: sicut etiam à Tridentino eadem sess. cap. 4. in quo sic fatur: Attende lector: (Quod si quis omnes Christianos promiscuè noui Testamenti Sacerdotes esse: ac omnes pari inter se potestate spirituali præditos affirmet, nihil aliud facere videtur quàm Ecclesiasticam hierarchiam, quæ est vt castrorum acies ordinata, confundere, perinde ac si contra beati Pauli doctrinam omnes

omnes Apostoli, omnes Prophetæ, omnes Evangelistæ; omnes Pastores, omnes sint Doctores. Proinde Sacro-sancta Synodus declarat.&c. Præter cæteros Ecclesiasticos gradus, Episcopos, qui in Apostolorum locum successerunt, ad hunc hierarchicum Ordinem præcipuè pertinere,&c. eósque Presbyteris superiores esse &c.] In quibus apertè vides Tridentinum diuidere, in tria genera graduum, hierarchiæ gradus; nam 1. ponit gradus à Paulo enumeratos. 2. Alios significatos per hæc verba, *præter cæteros Ecclesiasticos gradus*. 3. ponit alios tres gradus videlicet Episcopos, Presbyteros, & Ministros, dum sic loquitur, *Episcopos, &c. ad hunc Hierarchicum ordinem præcipuè pertinere, &c.*

Nec obstat quod sic manca & non integra esset diffinitio hierarchiæ, & membrorum ipsius nam hæc finitio seu expressio membrorum, seu graduum hierarchiæ facta fuit ad refutandam hæresim; quæ tunc temporis grassabatur; cúmque hæc assereret omnes promiscuè sacerdotes esse, ac inter se pari potestate pollere necnon ministerium, & superioritatem à populi deputatione pendere: pósséque sic semel deputatos, ad laicalem statum postea redire; ideò ea omnia pluribus canonibus damnat: inter quos hic qui nu. 6. est reperitur: *Si quis dixerit in ecclesia Catholica non esse hierarchiam diuina Ordinatione institutam, quæ constat ex Episcopis, Presbyteris, & Ministris anathema sit*, quo canone asserent esse hierarchiam, asseritur quoque esse ordo superioritatis & inferioritatis inter gradus: & asserente esse diuina ordinatione institutam; simul affirmatur non esse humana institutione talem: & quia Episcopos, Presbyteros & Ministros promiscuè confundebat; ideò illos distinguit, & in alio canone declarat Episcopos superiores esse Presbyteris. Non tamen ad eam descriptionem graduum hierarchiam componentium intendit Concilium cæteros omnes excludere, licèt illos proprijs nominibus non exprimat; alioquin canon ille esset contrarius doctrinæ capitis 4. ejusdem sessionis, in qua fundatur. Quæ doctrina est de fide, sicut & aliorum capitum, vt docet Suarez tom. de fide,&c. disput. 7. 4. num. 3. sed illos tantum expressit circa quos serpebat hęresis, quamprimùm à Concilio extirpanda: & sic in simili materia fidei argumentatur citatus Suar. circa cap. 15. sess. 6. ejusdem Trident. in quo sic habetur, *asserendum est, non modò in fidelitate, per quam & ipsa fides amittitur, sed etiam quocunque alio peccato mortali, quamvis non amittatur fidei, gratiam amitti.* Ex qua doctrina patres in eodem congregati hunc canonem confecerunt, videlicet, *fidem non amitti per omnia peccata*, non autem fecerunt canonem, *quod fides amittatur per infidelitatem.* Rationem reddit Suarez quoniam hæretici non negabant quod infidelitate amitteretur fides, & ideò canonem circa illam partem non confecerunt, quia verò affirmabant fidem per omnia peccata amitti, ideò illum canonem vt eorumdem hęresim euellerent, ediderunt. Et sicut non inde sequitur quod fides infidelitate non amittatur: sic ex eo quod præfati in doctrina dicti capitis non sunt appositi in descriptione hierarchiæ, non propterea sequitur, quod in hierarchia directè non existat.

Nec absurdum quis existimare debet præfatam descriptionem mancam esse; seu non continere omnes gradus, alioquin absurdum esset existimare descriptionem fidei datã à Paulo Hebr. 11. *Fides est substan-*

tia sperandarum, &c. Non constare suis omnibus partibus, vt Suarez post Doctores arbitratur in opere de fide, &c. disp.6. sect.2. sicut ergo Paulus non diffiniuit fidem; nisi per respectum ad quemdam effectum seu officium, aut munus ipsius, videlicet per respectum ad res sperandas, de quibus ibi agebat vt Conc. Arausicanum prædicto Suario citatum affirmat. Sic Conc. Tridentinum non definiuit hierarchiam, nisi per respectum ad illos gradus hierarchiæ, contra quos hæresis animosè pugnabat, qui sunt illi tres gradus in dicta diffinitione expressi. Quibus omnibus constat regulares quatenus regulares, & Cardinales quatenus Cardinales, &c. non excludi à hierarch. licet in dicta diffinitione non sint expressi. Verum esto quod illa hierarchiæ diffinitio omnes gradus seu membra hierarchiæ capiat, non poterit tamen negari quin illa tria membra seu gradus sint generici multas sub se species continentes, quæ per se & quatenus tales directè ad hierarchiam spectant, eámque constituunt, vt sunt Papa, Apostoli, Euangelistæ, pastores & alij, de quibus supra, qui sub vno illorum trium graduum, vt species sub genere continentur. Nec opus est vt conuertibiliter sint tales; alioquin illi gradus non essent generici.

Instabis si regulares quatenus tales, essent in hierarchica ordinatione diuina essent tales: sed ordinatione diuina non sunt tales; ergo non sunt in hierarchia. Respondetur juxta doctrinam, quam alibi tradidimus, multum differre aliquid institutum esse de jure diuino, & esse institutum ordinatione diuina; nam id quod est institutum jure diuino, immediatè est à Deo, tum in genere, tum in specie & indiuiduis: Quod autem est institutum ordinatione diuina, pendet in executione quoad particularia ab humana dispositione. Fateor quidem hierarchiam diuina ordinatione institutam esse quæ constat, &c. Pontifex autem Romanus licèt illam hierarchiam non faciat, quoniam à Deo facta est, attamen singulares ipsius gradus facit, nempe Patriarchas, Primates Archiepiscopos, Episcopos cæterósque Ministros. Et certè absurdum esset minimos hierarchiæ à Deo immediatè fieri, cúmque ipsemet regulares faciat Prædicatores, Confessarios, Doctores, Euangelistas, Prælatos, Ministros, & alia officia tum in ordine, tum in jurisdictione illis tribuat, quis justè negare poterit eos non esse quatenus tales in hierarchia? sicut in illa sunt Patriarcha, Primates, &c. licèt expressè non sint in dicta diffinitione.

Accedit quod status regularis quà talis maximè mendicantium, ad officia & Ministeria prædictorum, qui sunt in hierarchia, à Papa & ab ecclesia est destinatus, vnde quà regularis est in hierarchia, non enim necesse est, vt quis actu exerceat præfata officia & ministeria, vt sit in hierarchia; alioquin laicus factus Papa non esset in hierarchia ordinis, cum ea ministeria, quæ sunt ordinis exercere non posset; sufficit enim vt ad hæc sit destinatus, & in proxima dispositione illa exercendi, vt constat de Apostolis, qui non statim Apostolatus officio functi sunt: imò quod majus est, licet illa exercere quis non valeat, vt Episcopus vel Presbyter, Paralyticus & elinguis, nihilominus tamen in hierarchia subsistit; nam vel per characterem vel ab alio hierarcha ad hæc est destinatus; quod etiam manifestum est in elingue & truncatis manibus Doctore; qui nec lingua nec calamo docere potest.

Ex

Ex quibus apertum est quam longè à vero quorumdam Doctorum censura arbitrantium hanc propositionem, *Regulares vt regulares sunt in hierarchia*, esse falsam, erroneam & temerariam: nam quomodo potest hæc propositio sic damnari, quæ fundatur in doctrina & canone Concilij? nec-non in authoritate Catholicorum Doctorum, & in rationibus efficacibus, quibus sufficienter probatur: quomodo inquam hæc propositio potest hujusmodi injuriosæ subjici censuræ? quæ innititur reuelatæ veritati: nam omisso, quod status regularis in ea fundatur, omnes regulares sunt optimo jure, *opitulationes*, vt verbis, Apostoli 1. Corinth. 12. vtar, seu *auxiliatores in hierarchia*: nam omnes aut sunt Episcopi, aut Parochi, aut Pastores, aut ordinarij, vel Doctores: Prædicatores vel sacramentorum administri, vel Presbyteri; aut denique ministrant in ordine & jurisdictione; & ad hierarchicas actiones ex regulis suis à sede Apostolica, & authoritate ipsius sunt ordinati, vt legenti, & consideranti prædictas eorumdem regulas & exercitia, quæ quotidiè operantur, manifestum fiet. Vnde habitaculum regularium Pet. Diana opusc. Domin. vobisc. cap. 19. pulchrè appellat, *Negotiatorum Cœlestium apothecam fœlix commercium, fœlices nundinas sacræ militiæ tabernaculum, procinctum triumphantis exercitus, castra Dei, campum diuini prælij, spiritalis arenam certaminis.* Hæc de materia sufficiant, ex quibus, & ex alijs in præmissis propositionibus conclusis possumus etiam colligere, 1. Vnum esse supremum hierarcham, & non duos: nec vsquam duos fuisse; ac proindè propositionem illam, *Petrum & Paulum fuisse simul caput Ecclesiæ, seu supremum hierarcham, & Pontificem Romanum esse illorum successorem*, esse prorsus forsan, imò etiam & hæreticam declarauit Innocentius X. per decretum emanatum die 24. Ian. 1647. cujus tenorem hîc inserere judicaui. *Sanctissimus relata vnanimi Theologorum ad hoc specialiter deputatorum censura, & auditis notis Eminent. & RR. DD. Cardin. Generalium Inquisitorum, propositionem hanc, S. Petrus, & S. Paulus sunt duo Ecclesiæ Principes qui vnum efficiunt: vel sunt duo Ecclesiæ Catholicæ coriphæi, ac supremi duces, summa inter se vnitate coniuncti: vel sunt geminus vniuersalis ecclesiæ vertex, qui in vnum diuinissimè coaluerunt: vel sunt duo ecclesiæ summi Pastores, ac Præsides qui vnicum caput constituunt, ita explicatam, vt ponat omnimodam æqualitatem inter S. Petrum & S. Paulum sine subordinatione & subiectione S. Pauli ad S. Petrum in potestate suprema, & regimine vniuersalis ecclesiæ, hæreticam censuit & declarauit.* 2. Colligere possumus, quod quemadmodum sunt plures hierarchiæ in hierarchia Ecclesiastica in sæculo degentes sub summo hierarcha Papa, subordinati inter se, & ab illo pendentes: sic in statu Regulari sunt plures similiter hierarchiæ saltem impropriè, subordinati inter se, ab illo supremo hierarcha pendentes, videlicet Generales, Prouinciales, & Superiores locales, de quorum priuilegijs in sequentibus, capitibus, & in 4. tract. acturi sumus.

CAPVT II.

DE REGVLARIVM PRAELATORVM ERGA SVBDITOS POTESTATE In genere considerata.

ROMANVS *Pontifex cuius prouidentia, Diuinæ imitatrix, à fine vsque in finem prospicit, suauitérque disponit omnia; acceptam à Christo ligandi atque soluendi Christiani instituti cultores potestatem, à primordiis Ecclesiæ in Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, cæterósque Ordinarios, quatenus pro gregis eisdem crediti salute efficaciter procuranda conueniebat, non in totum, sed partialiter effudit. Verùm Regularibus ab huiusmodi Ordinariorum potestate & iurisdictione exemptis, ne Prælati Regulares in eorumdem onus substituti, eisdem Ordinariis; néve subditi Regulares personis secularibus exemptione collata, peioris conditionis in hac parte existerent, illam potestatem in Ordinarios præmemoratos, quoad Regulares anteà concessam, in dictos Prælatos Regulares, ac etiam maiorem transtulit. De qua, in genere considerata, hoc caput instituimus, acturi postea de eadem in specie perpensa. At verò quoniam horum Prælatorum munus est per illam potestatem seu clauem soluere subditos, & posteà cum opus est, ligare; ideò 1. De potestate illos soluendi à peccatis & censuris. 2. De potestate illos præceptis, legibus, censuris, & pœnis ligandi agemus: reliqua autem quæ ad hanc potestatem spectant, in tractatu proximè sequenti elucidabimus: quibus ostensis probatum manebit, Prælatos Regulares iure merito in vi Iuris communis, & concessionem Apostolicarum, Hierarchicas actiones supremo Hierarcha imperante exercere, & locum non mediocrem in iurisdictionis Hierarchia tenere.*

PRO-

PROPOSITIO I.

NOn expedit statui Regulari, vt habeat Prælatos ex alio Ordine assumptos, vel etiam sæculares, sed sui proprij instituti Regulares.

Hæc propositio quoad primam partem expressè definita est in Concilio Viennensi à Clemente V. & refertur Clement. 1. de Elect. his verbis, *Cum rationi non congruat, quòd homines disparis professionis, vel habitus, simul socientur in eisdem Monasteriis firmiter prohibemus, ne Religiosus aliquis alterius Religionis, vel habitus, de cætero in Prælatum eligatur, & multò minùs sæcularis.* Quod etiam expressè determinauit Innocentius Tertius cap. *Contra causam*, De electione in quo dicit, *Id esse contra legem Diuinam, veluti simul arare in boue & asino.* Quæ verba Glosa explicans, ait quòd, *arare simul in boue & asino, nihil est aliud quàm homines disparis, siue diuersæ professionis, in vno & eodem officio, siue professione sociare.* Et hoc idem etiam habetur cap. *In noua*, 16. quæst. 7. in quo Isidorus sic loquitur, quòd *In vno & eodem officio esse non debet dispar professio, cùm lege diuina prohibente, & Moyse dicente scriptum sit, non simul arabis in boue & asino, id est, homines disparis & diuersæ professionis, non in vno & eodem officio sociabis.*

Quocirca Pontifices Romani huiusmodi decreta in tanta veneratione habuerunt, vt licet aliquando in illis dispensauerunt, vt Clemens VIII. in Carmelitanis Monialibus venientibus causa instituendi monasteria ex Hispania in Galliam, quas iurisdictioni quorumdam Sacerdotum supposuit: & Vrbanus VIII. Moniales easdem Petro Berulio sacerdoti congregationis de Oratorio generali, postea ad Cardinalatum assumpto: nihilominus hac vsi sunt dispensatione de consensu earumdem: sicut etiam de consensu Fratrum Conuentualium reformatorum Ordinis S. Francisci, Gregorius XV. cum eisdem Vicarium generalem Carmelitanum, nomine Ferdinandum, pro tempore præfecit: & iure merito, cùm sententia sit probabilior, quòd Pontifices Romani non possint personas regulares supponere alteri superiori, quàm suo. Quoniam 1. hoc esset mutare naturam voti quoad terminum, & inducere obligationem in ratione voti, quod præcisè personale est, sine voluntate vouentium, quod Papa facere non potest. 2. Quia videtur illud præceptum de non arando cùm boue & asino, non esse tam ceremoniale & judiciale, quàm morale; ac proinde quantum ad sensum & significationem durare, ac sic non posse in illo dispensari. Et hanc sententiam coram Vrbano VIII. Sustinente oppositam Campeggio Congregationis Regularium secretario, in causa dictarum Carmelitarum, sustinuit doctissimus canonista Wlpius Theatinus, illius Pontificis Secretarius. Verùm hisce temporibus videmus illam oppositam sententiam in praxi: præficiuntur enim seculares Regularibus, ipsis etiam contradicentibus, & omninò inuitis, quod signum est, Pontifices Romanos ad id potestate pollere. Ex quibus nostræ propositionis secunda pars concluditur; videlicet conuenire, & expedire quòd Prælati sint eiusdem Ordinis & professionis ac subditi: licet aliquando aliud factitatum sit, vt etiam legimus apud Bedam lib. 3. de gestis Anglorum cap. 4.

Episcopos partis Septentrionalis Angliæ existere subditos Abbati Monacho Monasterij insulani nuncupati.

PROPOSITIO II.

PRælati Regulares eandem in subditos Regulares iurisdictionem possident, quâ Episcopi in suos potiuntur.

Prælati Regulares hierarchiam ecclesiasticam repræsentantes inter se, sicut hierarchiæ differunt. Alius enim vocatur Generalis, cui vniuersus Ordo ad quem regendum vocatus est, committitur; éstque vnus dumtaxat pro quolibet Ordine seu congregatione: alius est nomine Prouincialis; cui vna Ordinis prouincia dumtaxát gubernanda committitur: tertius est localis pro diuersitate Ordinis varijs nominibus nuncupatus qui vni monasterio præficitur: vltimus denique Vicarius nominatus, cujus nominis duplex est munus, alius enim illud exercet dependenter à Prælato locali, alius independenter ab illo. De primo non fertur nostra propositio, sed de secundo, & alijs Prælatis antea memoratis. His prænotatis, probatur propositio.

1. Quoniam pejoris conditionis essent Regulares exempti, quam Seculares, si eorúdem Superiores seu Prælati, eadem, qua potiebantur in illos antea Episcopi, jurisdictione non fruerentur: at non sunt pejoris conditionis; ergo illorum Prælati eadem facultate lætantur. Hujus rationis efficaciam optimè nouerat Pius V. bulla quæ incipit, *Romani Pontificis circumspecta benignitas*, in fauorem Fratrum prædicatorum prouinciæ Castellæ emanata, dum omnimodam jurisdictionem Episcopalem Prælatis Regularibus in subditos, in foro conscientiæ impartitur, cujus verba inferiùs referemus. Sed quoniam illa jurisdictio eis concessa ad forum conscientiæ restringitur, sicut & in pluribus potestas Episcopalis restricta est, ideò nostrã propositio de potestate in vtroque foro est probanda.

Quod 2. fiet prosequendo eamdemmet rationem proximè adductam. Nam si pejoris conditionis non sunt Regulares, quam seculares clerici, & laici, Episcopis omnimodam jurisdictionem in subditos, tam in foro interno, quam externo habentibus, ipsos Prælatos Regulares, illa etiam potiori jure frui necesse est; cùm conditio Regularium conditione secularium melior existat, fuerintque ab Episcoporum jurisdictione exempti; non vt jurisdictionis & potestatis jugum excuterent, sed vt in jurisdictionem Prælatorum suorum, vt magis statui Regulari commodam, & quę magis expediret, transferrentur; ac proinde eadem, quam Episcopi antea in dictos subditos habebant, jurisdictione pollent. Episcopi autem ante exemptionem pleno jure, illa in vtroque foro in dictos Regulares potiebantur; ergo etiam similiter Prælati Regulares eam jurisdictionem in eosdem pleno jure possidét, nisi restringatur. Quod addo propter Prælatum localem, in quo potestas in foro externo restricta est: quocirca Portel. verbo *Prælati iurisdictio*, num.5. licet illud sustineat pro Prælatis, Generali & Prouinciali, & asserat etiam idem pro locali in foro interno, tamen in foro externo de eodem negat cum Sanche lib.8. de matrim. disput.3. nu. 9. & disput.1. nu.13.

3. Pro-

3. Probatur propositio, quoniam ex axiomate philosophi: qui dat formam rei, dat etiam consequentia ad illam; cùm igitur Pontifices statum Regularem ab Episcopi jurisdictione secreuerint, & Prælatos ejusdem instituti subditis Regularibus præposuerint, eam formam regiminis illi statui præbendo, proculdubio eisdem impartiti sunt plenam jurisdictionem in subitos, tanquam consequentem ad illam formam; ac propterea cùm jurisdictio Archiepiscoporum & Episcoporum sit illimitatata in subditos, nisi à Papa arctetur; sic similiter illa jurisdictio Prælatorum Regularium est illimitata, possúntque in subditos facere quidquid Papa in vniuersa ecclesia, & Archiepiscopi & Episcopi in suis Diœcesibus; nisi ab eodem Papa, aut ab alijs ad quos spectat, arctetur; vt de facto arctata est. Atque hæc sententia est victoriæ in releċt. de potest. eccl. q. 2. nu. 28. Soto in 4. distinċt. 27. q. 1. art. 4. Roderici 1. tom. QQ. Regul. q. 27 art. 6. & Mirandæ 1. tom. in Manuali, q. 13. art. 5 & 2. tom. qu. 7. art. 1.

4. Status Regularis est status humanus, cui competit, vt statim atque illius caput aut Princeps electus est, illum jurisdictio comitetur, vt cernere est in primo Rege à Deo mediante Samuele electo, cui statim jus, seu jurisdictio ab eodem Samuele antea populo pronunciata, concessa fuit. Ergo similiter ex humano jure quotiescúmque aliquis status Regularis erigitur, & caput, seu Prælatus eidem præficitur, statim ex consequentia rationabili & humana ei jurisdictio impartitur. Et illud videntur supponere Pontifices, dum instituta Ordinum Regularium approbant, sicut & dum priuilegia eisdem largiuntur, præcipuè Pius V. in bulla, *Etsi Mendicantium*, qui arcet Episcoporum jurisdictionem in Regulares, ex eo quod supponat, plena jurisdictione Regulares in eosdem pollere.

Dicet aliquis cum Suario tom. 3. de Relig. lib. 1. cap. 2. num. 1. duplicem esse potestatem: vnam dominij, vt est illa quæ reperitur in parte, respectu filiorum, & Domino respectu seruorum; aliam verò jurisdictionis, similem illi quæ in Episcopo relatiuè ad subditos reperitur, de qua alibi egimus, primámque esse necessariam, secundam verò minimè: vt constat de Monialibus, quæ carent jurisdictione spirituali, sicut & antiquissimi Monachi carebant, & tamen illarum, & horum status verè est Regularis: nam in promptu est responsio: statum illum Monachorum non potuisse subsistere sine jurisdictione spirituali in Prælatis, vt modo est in Prælatis Monialium quorum jurisdictione, subsistunt, licet illi Prælati aliquando fuerint sæculares, sicut & in præsenti multi tales sunt. Fateor tamen hanc jurisdictionem illis non competere ex necessitate consequentiæ naturalis; sed ex conuenientia, ac etiam ex necessitate posita exemptione, vt aduertit idemmet Doctor. num. 6.

5. Probatur ex definitione juris expressa in cap. *Nullum*, 18. q. 2. in quo dicitur de Abbate, *Ad quem potestas tota pertinere conuenit*, ex quo Nauarrus in Commentar. ad illud c. cum alijs Canonistis colligit plenitudinem potestatis, seu jurisdictionis Prælatorum Regularium in subditos, tam quoad spiritualia, quam quoad temporalia. Possemus hic adducere multa priuilegia Prælatis Regularibus concessa ad effectum hujus potestatis, sed de his inferiùs in suis locis agetur.

Ex quibus omnibus constat, jurisdictionem Prælatorum regularium non esse illis iure Diuino debitam, sed institutione humana dumtaxat. Quo autem tempore cœperit eis concedi non constat. Illud autem omninò certum est, quòd statim atque exemptio ab Episcoporum jurisdictione illis data est, ex consequenti est illis jurisdictio spiritualis concessa.

PROPOSITIO III.

PRædictorum Prælatorum Regularium iurisdictio hodie magna est, maiórque esset, nisi esset limitata.

Hæc veritas quoad primam partem ex dicendis de vnoquoque probabitur. Ac 1. Rodericus tom. 1. Q.Q. Regul. quæst. 12. art. 5. Miranda in Manuali tom. 2. quæst. 7. art. 1. & Martinus à S. Iosepho de Auctorit. General. num. 1. & 2. asserunt, quòd Generalis in suo Ordine habet jurisdictionem & auctoritatem, sicut Patriarchæ & Primates: ac quemadmodum illi præsunt nationi, in qua sunt plures Episcopi, causas illius & Episcoporum audiunt, cognoscunt, illos corrigunt, ad concilia cogunt, leges indicunt, præcepta imponunt, ligant, & absoluunt, & dispensant: sic Generalis subditos habet Prouinciales quasi Episcopos, illorum causas audit, iudicat, corrigit, ad comitia generalia conuocat, leges & præcepta tum illis, tum cæteris subditis imponit, ligat, absoluit, & cùm opus est, dispensat, non solum in rebus, quæ respiciunt forum conscientiæ, & obseruantiam regularem: sed etiam in iis quæ jurisdictionem Prælatorum inferiorum respiciunt, à quorum jurisdictione possunt fratres & conuentus subditos eximere: sic Franciscus Moriens Bernardum Quintaualæum exemit, *his verbis: esto Dominus fratrum tuorum & tuo imperio cuncti subiaceant, quoscumque volueris recipere ad ordinem istum recepti sint, & quoscumque emittere volueris, emittantur: nullus super te potestatem habeat; & quocumque volueris libere posit pergere & morari.* Sic videmus plures exemptos à Prouincialium jurisdictione siue à Papa, siue à generalibus, vt Conuentum sancti Francisci Parisiensem cum omnibus fratribus inibi morantibus, & quamvis hanc potestatem ex officio non possiderent, haberent illam ex priuilegio Dominicanis concesso à Iulio II. Bulla, cuius initium: *Exposuisti nobis*, cum illa amplitudine videlicet, *quamvis secundum constitutionis dicti Ordinis tam fratrum, quàm sororum; & statuta & priuilegia Apostolica, fundationésque Monasteriorum non nullorum specialiter cautum sit, vt Prouincialibus subsint*, quo vti possunt generales, si constitutiones ordinis non obsint.

Prouincialis habet facultatem & jurisdictionem in sua Prouincia, vt Archiepiscopus in suo Archiepiscopatu: ac sicut Archiepiscopus potest ad Concilium Prouinciale suos suffraganeos Episcopos conuocare, potéstque illis indicere, & præcipere, quæ sibi bene visa fuerint: sic Prouincialis Prælatos suæ Prouinciæ ad comitia conuocare potest; illísque præcipere quæ sibi bene visa fuerint: habétque eádem potestatem in sua Prouincia, quam habet Generalis in toto Ordine, nisi limitetur à Papa, capitulis, aut à Generali Prælato. Sic Ioannes de la Cruz in epit. lib. 1. cap. 6. num. 3. Miranda proximè citatus, Martinus

Martinus à S. Iosepho de Authorit. Prouincial.num.1.& alij.

Prælatus localis pollet in suo Conuentu seu Monasterio iurisdictione & potestate Episcopali quam illi concessit Eugen.IV. Bulla quæ incipit *Regularem vitam*, in fauorem Benedictinorum congregationis Sanctæ Iustinæ; verbis sequentibus, (Quin etiam ne prædictæ Congregationis Monachi ab eorum quiete distracti, Romanæ curiæ, pro crebris obtinendis licentiis frequentare cogantur, quod in omnibus casibus in quibus de iure communi Prælatis, & Monachis dictæ Congregationis auctoritas, siue licentia, seu dispensatio Ordinarij esset necessaria, si ab eisdem non essent exempti, Prælatis, Abbatibus, Prioribus & Rectoribus & huiusmodi, qui pro tempore fuerint, vnà cum eorum conuentibus, auctoritate Apostolica absque eo quòd ad Sedem Apostolicam habeant recursum, huiusmodi licentiam & auctoritatem tenore præsentium indulgemus.) In quibus video potestatem superioris localis esse eamdem in subditos, qualis est Episcopi in suos, nisi limitetur à Prouinciali, aut ab aliis, de quibus supra egimus. Sic tenent absolutè Panormitanus in cap. *Etsi Clerici*, de Iudiciis num. 16. sequendo Benedictum & Fredericum, Sotus lib.2.cap.31.num.28. Sayrus in Claui regia, lib.1.numero 89. Sanchez lib.4.Oper.moral.cap.39.numero 5. & de Matrim. lib.8. disput.3. numero 9. Aragon 2.2.quæst.88.artic.12. Suares tom.2.de Relig. tract. de Voto, lib.6. cap.14. num.11.

Denique Vicarius Superioris localis, in absentia eiusdem, camdem quam ipse iurisdictionem habet, quam etiam illi concessit Iulius II. Sic Azor. lib. 7. Institut. cap.19.quæst.6. Sayrus loco citato nu.89. Portel. verb. *Guardianus*. numer.3. estque hæc sententia Iuri Ciuili conformis, quod disponit, vt Vicarius constitutus vice præsidentis idem possit in Iustitia administrāda, ac Præsidēs in Prouincia, l.10.C.de officio eius qui vicē alterius. & l.2. de Officio Vicarij. quæ ita habet, *Vicarius nomine se iudicet trahere portionem & reuerentiā principalis*, *& Authent de Collationib. 9. Ad hæc, collat.9. disponit, vt Vicarius iudicis possit totum illud, quod Iudex potest, saluis mortis, & mutilationis membri casibus*: nec potest superior localis illam facultatem limitare, quia concessa vt suprà à Iulio II. Sic Roder. in Summa impressa 1621.tom.2. verb. *Religios*.c.107.n.4.

Quoad verò secundam partem probatur ex sententia præcitatorum Doctorum qui existimāt, præcisa limitatione eamdem potestatem habere Generalem in suo Ordine, & sic de qua Papa habet in vniuersa Ecclesia; & Prouincialem in Prouincia eandem quam Generalis, & sic de aliis duobus Prælatis localibus in suo Conuentu.

PROPOSITIO IV.

POtestas, iurisdictionis prædictorum Prælatorum Regularium, videlicet Generalium, Prouincialium, & Localium est ordinaria, qui possunt eam delegare; súntque excommunicati excommunicatione Papæ reseruata, qui Commissariis à Generalib. missis inobedinentes se exhibent.

Probatur propositio, quoad primam partem 1. quoniam Superiores Generales,

Prouinciales & Locales sunt verè Prælati Ecclesiæ, vt in Tractatu de Exemptione diximus: Prælati autem huiusmodi habent in subditos iurisdictionem ordinariam; ex consequenti etiam dicti Prælati Regulares eâdem potientur.

2. Illorum Prælatorum iurisdictio ex iure similis est iurisdictioni Episcoporum, vt constat ex cap. *Abbas*, de Priuil. in 6. & ex Glossa in illud cap. item ex Glos. in Clement. 1. De rebus Ecclesiæ non alienandis, verb. *Proprij*, vbi & ad hoc propositum plura etiam allegantur, & proponuntur iura, ac etiam tradunt communiter Doctores Iuris Canonici, & nos etiam superiùs docuimus: Episcopi autem procul dubio iurisdictione ordinaria potiuntur; ergo & Prælati Regulares.

3. Iurisdictio quæ competit alicui beneficio legis ordinaria, & ideò Iudex ordinarius dicitur, qui beneficio legis suam auctoritatem habet iuxta Glossam in cap. *Cùm ab Ecclesiarum* de Offic. Iudic. ordin. delegatus autem dicitur, qui illam habet non beneficio legis, sed ex alterius commissione cuius vices gerit. lib. 1. ff. de Offic. eius, cui demandata est: & Rubric. de Offic. delegati. Sed Prælatis illis iurisdictio competit legis beneficio, vt constat de Abbate ex cap. *Nullum*, 18. q. 1. in quo dicitur, quòd tota iurisdictio pertinet ad Abbatem, & ad alios Prælatos qui sub nomine Abbatis comprehenduntur, ergo illorum iurisdictio est ordinaria; ac ex consequenti, sunt ordinarij.

4. Quoniam Iurisdictio concessa delegatione perpetua, & non temporali, est ordinaria ex consensu omnium Doctorum, inter quos id existimat Bart. in l. 1. §. *Si plures*, ff. de Exerc. act. & Glossa in l. *Pluribus*, ff. Procur. & Glossa in cap. fin. de Offic. Ordin. & Clarus in idem cap. ff. *Concludimus* Panormit. in cap. *Quoniam*, de Offic. deleg. §. *Cæterum*, Nauarrus in Manuali c. 27. n. 42. & clarissimè Bal. in l. vnica, ff. de Consul. cuius verba sunt hæc, *Vtrùm commissio faciat aliquem Ordinarium, vel delegatum: Respondeo, si est commissio perpetua, facit Ordinarium*, Sic etiam tenent Christoph. à capite fontium, verb. *Absolutio ordinaria quoad Fratres*. num. 27. Rodericus tom. 1. quæst. 17. articul. 6. & quæst. 22. articul. 11. Constat ergo ex superiorib. & ex dicendis fusiùs constabit, dictos Prælatos delegatione perpetua iurisdictionis potiri, illorúmque iurisdictionem esse verè ordinariam. Ex quo etiam sequitur euidenter hanc potestatem posse delegari, cum omnis potestas ordinaria sit delegabilis, vt est certum apud omnes, & sic probata manet 2. propositionis pars.

Tertiam partem propositionis probat expresè Bulla Leonis X. in fauorem Minimorum concessa; quæ incipit *licet alias*. Eodem priuilegio decoratus fuit ordo Fratrum Minorum à Gregor. XIII. B. *Quoniam nostro*. Verum licet hæ Bullæ non emanassent, Regulares tenerentur obedire dictis commissariis, cùm eadem & illorum sit potestas: Imo quod maius est, si qui fratres in Conuentibus, in quibus ius visitandi possident ex sua delegatione, vellent impedire visitatorem in sua visitatione facienda possent ab illis, etiamsi non subditi coërceri & castigari, *cap. ex literis* de Offic. Iud. deleg. & tradit Feder. de Senten. consess. 145. num. 2. & Cherub. schol. 2. in bullam Sixti V. 28. Dices hunc canonem intelligendum de Iudice à Papa delegato. Respondetur à paritate rationis argumentandum in cæteris delegatis: cum enim delegantes velint literas

commissionales

commissionales suum effectum sortiri, censentur concedere facultatem & potestatem coërcendi omnes fratres sibi subditos, ne impediant huiusmodi effectum: meum tamen iudicium in hac sententia sicut in cæteris aliorum iudicio submitto.

PROPOSITIO V.

POtestas eorumdem Prælatorum extenditur ad Moniales non solùm in spiritualibus: verum etiam in aliquibus actibus, qui earumdem temporalia respiciunt.

Constat ex multis Pontificum constitutionibus, penes Prælatos esse in Moniales omnem iurisdictionem; & ex alibi dictis præfectas Monialium, quocumque nomine nuncupentur, in eadem iurisdictione omni prorsus carere: de qua materia præter alios vide Sanchem infra citandum, & Mirandam tract. de Sacris Monial. quæst. 6. artic. 5. Ac proinde non posse suis monialibus virtute Spiritus sancti, aut sanctæ obedientiæ, præcipere; & si præcipiant, præceptum non valere: quoniam ex vsu Ecclesiæ præcepta huiusmodi imponere ad solos Prælatos spectat. Posse verò Papam & non alium, illis committere, vt præcepta huiusmodi, imò & excommunicationem imponant. Qui & alij Prælati possunt præceptum monialibus sub mortali obligans imponere, vt præfectæ iubenti hanc vel illam rem, obediant; & si iubeat, & non obediant moniales, mortaliter peccabunt. Posse tamen præfectas præcipere, vt in virtute obedientiæ sibi debitæ, quæ est ad instar obedientiæ matrisfamiliæ, vel superiori seculari debitæ: quod si præceptum fuerit in re quæ sit grauis, transgressio illius erit mortalis. Sic Sanches in præcepta Decalogi lib. 9 cap. 1. à n. 17. vsque ad 30. cum iis quos citat.

Constat etiam ex multis priuilegiis, eosdem Prælatos posse Moniales sibi subditas ab vno in alium locum transferre, causâ noui monasterij ædificandi, & multa alia temporalia exercere, de quibus non est controuersia.

Constat vltimò, posse Prælatos huiusmodi esse iudices in causa reclamationis monialis aduersùs professionem, illámque nullam posse declarare; si talis sit, eo modo quo alibi diximus de viris nulliter professis reclamantibus, dictisque ibi addimus, quòd licet in rescriptis apponatur clausula, *non audiatur, nisi in monasterio*, quòd reclamans intra quinquennium, ac etiam, restituta aduersùs lapsum quinquennij, nō admittit ius, vt audiatur, si superior monasterij & moniales illam admittere nolint in claustrū: quia sicut aliæ duæ clausulæ, videlicet *in habitu regulari*, & *sub obediētia superioris*, quæ in dictis rescriptis solent apponi, eo fine apponuntur, vt ius religionis seruetur: sic & hæc, cui monasterium, & superior ipsius monialis cedentes, potest licitè omitti, potéstque reclamans in aliena domo audiri quod similiter in viro regulari reclamante, locum habet.

Notabis tamen, quòd stilus obtinendi rescriptum à reclamante intra quinquennium, vt audiatur aduersùs professionem, differt à stilo obtinēdi rescriptum aduersùs lapsum quinquennij; in illo enim non præmittuntur informationes, testiúmque auditiones coràm ordinario, seu Officiali, de materia, seu causa; verbi gratia metu, quæ nullitatem inducit: in hoc autem præmittendæ sunt.

De prædictis ergo, quia certa sunt, non est difficultas: est tamen de quibusdam aliis duplex difficultas: prima, num illorum prælatorum iurisdictio se extendat ad dotes taxandas pro monialibus nouitiis recipiendis. Secunda, num etiam possint computum de bonis temporalibus à Monialibus exquirere? aut facere, vt in manibus tertij redditus monasterij conseruandi, & expendendi deponantur. Prima difficultas (supponendo priùs quòd monasterio pauperi, ac etiam diuiti, licitum est pro victu, vestitu & sustentatione congrua Nouitiæ recipiendæ accipere dotem) facilè probatur. 1. Quoniam quod à iure determinatum non est, nec ab illo prohibitum, relinquitur prælatorum dispositioni: sed huiusmodi dotes non sunt à iure taxatæ, nec vlla prohibitio est, ne à prælatis taxentur; ergo hujusmodi taxatio ad illos spectat. Dices, spectare ad moniales, cùm distributio & dispensatio reddituum ad easdem pertineat, nec sit huiusmodi taxatio iurisdictionis actus. Respondetur, esse actum iurisdictionis; nam sicut ostendunt Theologi, iurisdictionem Episcopi in temporalia originem ducere à spirituali iurisdictione, sic facultatem taxandi dotes esse actum à iurisdictione spirituali manantem: Moniales autem sicut spirituali iurisdictione carent, sic & facultate ad hunc actum, qui ex illa consequitur.

Probatur 2. quoniam licèt huiusmodi taxatio non procederet à iurisdictionis potestate, attamen non posset fieri à monialibus, sed ab eorumdem prælatis; quoniam aliquando fœminea auiditas ad ditandum monasteria, dotes pro recipiendis Nouitiis ad summas pecuniarum exorbitantes accrescerent; & è contrario appetitio augendi numerum monialium faceret, vt multæ indotatæ reciperentur. Quocirca sicut imbecillitati huius sexus conuenientissimum fuit, illis determinare, qua intentione huiusmodi dotes reciperent, ne in simoniam laberentur; vt fecit ob eam causam Innocentius VIII. prout habetur in compend. priuileg. Mendic. verb. *Moniales.* §.16. Sic etiam expedit, vt eisdem taxentur dotes, ne errore, aut fragilitate fœminea ductæ, faciant aliquid contra suæ regulæ, & sacrorum canonum obseruantiam.

3. Probatur multis concessionibus Pontificum, quæ prælatis omnimodam in spiritualibus & temporalibus in moniales iurisdictionem impartiuntur, quas hic adducere, esset importunum: ergo temporalem hanc pro dotibus taxandis facultatem possident, & quamuis non haberent hanc facultatem vt suprà, hoc tamen ius taxandi ad illos spectaret: sicut pro maritandis virginibus ad Principem spectat taxare dotes, itavt nec plus, nec minus eis à parentibus donetur, quàm ferat taxatio, vt latissimè tradit Couarr. in suo tractat. de Sponsal. 2. p. cap. 3. Attamen congruentissimum est, ad id vocare præfectam cum antiquioribus, seu discretis Monialibus monasterij, vt pensatis omnibus, quod magis conueniat iudicetur; & sic moniales à murmuratione retrahantur.

Quoad verò alteram partem, videlicet, quòd idem Prælati possint exquirere computum iuridicum, manifestè constat ex præmissis. Si enim jurisdictionem temporalem habent in Moniales, etiam temporalia earumdem in hoc casu proculdubio similiter habent. Sed difficultas est, num Episcopus possit illum computum

tum exquirere à Monialibus sibi non subditis: quidam enim Episcopi sibi illud arrogarunt, vt testatur sæpè nominata bulla inchoata, *Etsi Mendicantium*, à Pio V. edita. Sed hanc difficultatem cum quibusdam aliis ipsemet inibi dissoluit, dum sic pronuntiat. *Et ita præfatæ Moniales, ac fratres sint exclusi à superioritate & iurisdictione Ordinariorum respectiuè huiusmodi, vt etiam in illarum, vel illorum Syndicis, aut Procuratoribus deputandis, vel in disponendis illorum facultatibus, vel alia non sibi competentia facienda, vllatenus non se intromittant.* Quid clarius hac illius difficultatis.

Quoad 3. partem, num possint Prælati cogere Moniales sibi subditas, ad deponendos redditus in manibus personarum sæcularium, vt hæ pro necessitatibus monasterij illas distribuant: quæstio est. Quidam enim Episcopi id prætenderunt in Moniales sibi non subditos; sed præfata Pij V. determinatio, vt patet, illos repellit, non autem illi, ac alij Prælati id possint in sibi subditas? Respondeo, quòd vel Moniales habent jus ex suis constitutionibus recipiendi suos redditus, & illos distribuendi, vel non, si non habent hoc jus vt suprà, & sunt pleno iure subditæ eisdem, credo id posse (exceptis fratribus Minoribus de Obseruantia, quibus ex suis generalibus statutis id prohibetur.) Ratio est, quoniam in illas temporalem iurisdictionem plenissimam possident: si autem Moniales illud jus habent, id non posse dictos Prælatos certissimum existimo, cùm juxta tritum axioma sancti Bernardi quidquam contra regulam illis præcipere non valeant. Quod maturè à secretiori Regis Christianissimi consilio ponderatum super appellatione de abusu in hac materia interposita à quibusdam monialibus Ciuitatis Burdigalæ. Archiepiscopum ejusdem Ciuitatis condemnauit per Placitum sub die 12. Nouembris 1643. Cujus authenticum asseruatur in Archiuiis Monialium Monasterij sancti Benedicti eiusdem loci. Objicies decretum Cardinal. in cap. 9. session. de regular. à Gallemard. relatum quo dicitur, *per hoc decretum nulla iurisdictio concessa est Episcopis in Monasteria Sedi Apostolicæ immediatè subiecta nisi in concernentibus spiritualia; in temporalibus verò nihil agere possunt*: Respondetur in vi illius cap. nihil habere præter iurisdictionem spiritualem; aliundè tamen habere, si in illas iurisdictione pleno iure potiantur. Plura de dotibus reperies apud citatum Mirandam.

* * *

CAPVT III.

DE FACVLTATIBVS PRAELATORVM REGVLARIVM AD SVBDITOS A CENſuris reſeruatis, tum ex iure communi, tum ex Priuilegiis abſoluendos.

PROPOSITIO I.

PRÆLATI Regulares poſſunt iure communi ſuos ſubditos ab omnibus cenſuris occultis Papæ reſeruatis, etiam hæreſeos, abſoluere, ſi praxim in Italia & Hiſpania contrariam, quæ inibi obſeruanda eſt, excipias.

Supponimus 1. tanquam certum, prædictos Prælatos Regulares habere forum, ſicut Prælati Eccleſiaſtici: quod triplex eſt: Aliud eſt enim forum ſacramentale, quod in ſolo ſacramento Pœnitentiæ à Sacerdote abſoluente miniſtratur; aliud eſt forum conſcientiæ, quod ab habente iuriſdictionem ſpiritualem, ſiue ſit Sacerdos, ſiue non, per abſolutionem non Sacramentalem, nec coram Eccleſia, ſed tantùm coram Deo in ſalutem animæ abſoluti exercetur, non tollendo ius tertij: Tertium eſt forum exterius, ſeu contentioſum: & eſt illud quod ab Eccleſia, ſeu iudice per abſolutionem iuridicam rei eſt in praxi. Hæc tria ferè certa ſunt ex Syluest. V. *Abſolut.* quæſt. 1. num. 3. ex Nauarro in Manual. cap. 27. num. 14. & ex Couarruuias in cap. *Alma mater.* parte ſecunda, §. quarto, numero ſexto, qui etiam addit, abſolutionem in foro conſcientiæ coram pluribus, & videntibus multis factam, non propterea deſinere eſſe in foro conſcientiæ: ſic etiam ſentit Miranda in Manual. quæſtione quadrageſimaſexta, articulo ſeptimo.

Supponimus 2. abſolutum in foro conſcientiæ tantùm, ita ſe gerere debere erga Sacramenta, & alia, ac ſi omninò eſſet in foro exteriori iniuſtè excommunicatus, ac proindè poſſe celebrare; & quamuis publicè celebret, etiam cum ſcandalo, non erit irregularis, licet peccet propter ſcandalum, & in foro exteriori in rigore iuris cenſeatur irregularis, licet iudex non deberet in illum agere vt irregularem, ſi illi

illi de absolutione in foro conscientiæ seu interiori constaret. Sic Miranda citatus ar. S. Soto in 4. distinct.22. qu.1. artic.3. Nauarrus in Manuali cap.27. & Simancas de Catholic. instit. cap.47. numero 79.

Supponimus 3. quòd occultum hoc loco dicitur iuxta Suar.tom.4.disput.3 sect. 3. verb. *Abbas*, num.3. Sanchem lib.2. n. 18. qui sequutus est Nauarr. Castrens. & Sorbam, illud quòd licèt notum sit aliquibus,non tamen in tota vicinia, Collegio, vel communitate notum est. Supponimus 4. delictum deductum ad forum contentiosum tunc dici, quando saltem per vnum testem iam ad iudicium delatum est, siue iustè,siue iniustè; requiritur tamen, vt hæc delatio sit reo intimata; si enim à iudice non sit illi sic intimata,non dicetur eius delictum ad forum contentiosum deductum. Sic Sanches proximè citatus,Portel verb. *Abbas*.Cyprian.Crosers super 7.cap.Reg.Minor.& alij,quamuis quidam requirant, vt præter citationem, seu intimationem prædictam fuerit in iudicio lis intentata.

His suppositis probatur propositio explicata de Prælatis, Generalibus, Prouincialibus, & Localibus, & eorumdem vices gerentibus,seu Vicariis:ac etiam de eo, quòd possunt ex solo iure communi absque priuilegio. Quoniam Episcopi iure communi illud possunt; ergo & Prælati Regulares; alioquin hi, eorúmque subditi essent peioris conditionis quàm Episcopi, & eorumdem subditi sæculares, cuius contrarium superiùs probauimus: ac etiam quòd quoad Regulares tota iurisdictio, quæ ad Episcopos spectabat, dum erant Regularium Prælati,in Prælatos Regulares translata est: & huius nostræ sententiæ est Sanches lib.8. de Matrimon.disput.2. num.22. & 23. & disput. 3. num 9. & 12. Henriq. & Roder. à Sanches citati, & alij. Dixi in proposit. praxim esse contrariam quoad absolutionem ab hæresi in partibus Italiæ & Hispaniæ: eámque inibi seruandam qua soli Inquisitores ab hæresi absoluunt, quam praxim approbo, eámque iure aliquo Pontificio, quod nondum ad me peruenit, introductam fuisse existimo.

Ex quibus, & ex suprà suppositis,sequitur 1. dictos Prælatos in sibi subditos licèt infamia publica in aliqua regione respersos, in regione, in qua publica infamia non laborant, idem quod superiùs iure communi posse; modò crimen ad iudicium non fuerit deductum; tunc enim dicti Prælati nihil in illud possent; nisi reus ab illo crimine, veritate aut mendaciis, se purgasset. Sequitur 2. id quod superiùs posse, licèt rumor de censuris contractis sparsus sit; dummodò qui illas contraxit, possit se deffendere, & illas palliare, etiam tergiuersatione. Sequitur 3. id quoque posse cum illo, qui censuras huiusmodi incurrit patrando crimina, quibus illæ censuræ impositæ sunt, in præsentia suorum domesticorum. Sequitur denique vltimò id posse, si crimina illa coram pluribus noctu patrata sunt. Ratio harum sequelarum in promptu est, quia hæc omnia sunt occulta, vt tenent Berardus 1.p.cap.1. de Blasphemia in fine, Panormit. in cap. *Vestra*, de cohabitat. Cleric. & Mulier. & Millard. cap.97. de Pœnitent. instruct.1.n.12.

PROPOSITIO II.

IIdem Prælati videlicet Generales, Prouinciales, & Locales & eorum Vicesgerentes seu Vicarij, non solum iure communi, sed etiam ex priuilegiis, possunt quoad occultos casus, & censuras prædictas illud omne circa subditos, quod Episcopis per Tridentinum quoad occultos casus conceditur: videlicet ab illis eos absoluere.

Posset hæc veritas probari ex multis Pontificum concessionibus, & præcipuè Clementis IV. & Xisti IV. sed his omissis probatur ex bulla Pij V. quæ incipit *Romanus Pontifex*, quâ concedit hanc facultatem Prælatis Ordinis Sancti Dominici, his verbis, *Et insuper quod sacrum œcumenicum generale Tridentinum Concilium concessit Episcopis, vt absoluere possint in foro animæ, seu conscientiæ, ab omnibus peccatis, &c. prout in sessione vigesima quarta, capitulo sexto habetur: ne Prior Conuentualis, & superiores Prælati dicti totius Ordinis, tam in dicta Prouincia, quam extra eam vbilibet in hac parte deterioris conditionis quàm Clerici, aut sæculares existant; eisdem Priori conuentuali, & superioribus Prælatis, vt ipsi per seipsos idem omnino possint in Fratres & Moniales dicti Ordinis sibi subditos, quod possunt Episcopi in Clericos, & Laicos sibi subiectos, tam quoad absoluendi, &c. quàm aliàs quascumque facultates, eisdem auctoritate, & tenere etiam perpetuò concedimus, & indulgemus, ac etiam declaramus.* Hæc Pontifex. Atque sic tenet Casaturbius in compend. priuileg. tit. *Absolut. Ordin. quoad Fratres.* Cyprian. Crosers super septimum caput Regulæ Minorum: Portel. verb. *Abbas.* nu. 1. & eodem verbo in addit. numero primo & tertio, & verbo *Dispensare*, verbo etiam *Prælati potestas ad absoluendum & dispensandum*: Henriquez lib. 6. capitulo 16. Flores de Mena Variar. resolutionum, lib. 3. qu. 24. n. 18. Auila de Censuris part. 1. disp. 10. dub. 10. Sanchez in Summa, tom. 2. lib. 2. q. 8 n. 5. Moneta de commun. vers. volunt. capitulo 5. num. 55. Sigismundus à Bononia tractatu de Electione, dubit. 51. nu. 18. Rodericus tom. 1. q. 61. art. 9 Molina tract. 3. disput. 61. num. 4. & 5. Vecchius in praxi Nouitiorum disp. 9. à num. 4 & citati Sanches numer. 4. & Henriques lib. 7. cap. 25.

Excipiuntur tamen illi casus, qui per statuta Generalibus, & Prouincialibus reseruati sunt, à quibus inferiores Prælati minimè absoluere possunt absque eorumdem facultate.

Quia verò multa sub nomine casuum reseruatorum complectuntur, certum esse dicimus, quòd casuum, censurarum, suspensionum, & irregularitatum nomine in Trident. sess. 23. cap. 6. de reformat. concessorum Episcopo, & per concessiones Apostolicas Prælatis Regularibus, intelligi 1. peccata reseruata, vt simoniam in Beneficiis. 2. Censuras reseruatas, quæ sunt tres in specie, videlicet excommunicatio, suspensio, & Interdictum. 3. Irregularitatem. 4. Priuationem beneficiorum, vel Officiorum iam obtentorum. 5. Inhabilitatem, quâ quis ob culpam grauem fit inhabilis, ne in posterum possit aliquod Officium, aut Beneficium obtinere; Quæ duo vltima, licet non exprimantur in dicti Concilij textu, tamen sub nomine suspensionis comprehenduntur:

hendùntur: vt latè probat Rodericus in expositione motus proprij Pij V. de ingressu mulier. in Monasteria Religiosorum, num. 34. de Pottel. vers. *Abbas*, in addit.

PROPOSITIO III.

PRæmorati Prælati possunt in subditos, & subditas omnia supradicta, licet censuræ, & casus huiusmodi sint publici, ac etiamsi sit crimen hæreseos: maximè in partibus vltra montanis, in quibus non viget sacræ Inquisitionis officium. Excipiuntur tamen illi casus, qui Prælatis maioribus per statuta sunt reseruati.

Sic Cyprianus Crosers in cap. 7. regulæ Minorum, Suarez tom. de Religione tract. de Religios. quatenus Prælati sunt, lib. 2. cap. 21 Hieronym. Roderic. in compend. QQ. regul. resolut. 3. num. 3. Peyrinus in priuilegia Minimor. constit. 4. Xisti IV. §. 5. num. 6. cum sequentibus. Vega in Summa tom. 1. cap. 49. num. 1. & Sanchez in simili materia in Decal. lib. 6. cap. 17. Atque hæc veritas habetur in multis concessionibus Pontificum, & præcipuè ex Mari magno Fratrum minorum, & prædicatorum ex Clement. IV. Gregor. XIII. & Alexandro VI. cujus vltimi priuilegium refertur in compend. priuileg. Societatis IESV, vers. *Absolut.* §. 8. & in compend. priuilegior. Mendic. verb. *Absolutio Ordinar. quoad Fratres*, his præcisè terminis, *concessit Generali, Prouincialibus, & Custodibus Ordinis Minorum obseruantiæ Vltramontanis plenariè facultatem, & authoritatem; vt quoscumque subditos suos inuenerint in aliquo hæresis, vel Apostasiæ crimine lapsos, etiam si sint relapsi, possint eos absolvere, &c. Toties quoties opus fuerit, & prout secundum Deum viderint expedire; dummodò talium relapsorum crimina publica & notoria apud seculares non sint, vt ex hoc scandalum oriri possit.* Hæc Pontifex.

Quibus videre est, hanc facultatem concedere cum duabus tamen limitationibus; 1. quod potestas absolvendi à casibus Cœnæ extendatur ad solos Vltramontanos: 2. dummodò relapsorum crimina non sint notoria, & publica apud seculares; quas limitationes non admittit Suarez loco citato, quoniam licet dictus Alexander has limitationes apposuerit in suo priuilegio Minoritis de Obseruantia concesso, attamen illas non apposuit antedictus Gregor. in priuilegio ad absolvendum ab his casibus concesso Societatis IESV, sed absolutè concedit facultatem absolvendi ab omnibus censuris Papæ reseruatis, sicut concesserat Alexander illis duabus limitationibus tantùm adhibitis: cujus Gregorij verba sunt hæc, *Absolvendo ab hæresi, & à relapsu etiam in hæresim, eos omnes qui sub societatis obedientia viuunt, si quis in eam inciderit.* Aliæ autem exceptiones adhibitæ à Xisto IV. videlicet schisma, litterarum Apostolicarum falsificatio, & delatio prohibitorum ad Infideles, quorum absolutio ab eodem prohibebatur, sufficienter sublatæ fuerunt per priuilegia generalia, quæ nullam exceptionem, vel restrictionem habent: & addunt illam clausulam, *etiamsi talia forent, propter quæ sedes Apostolica esset consulenda.* Ac ideò cùm verba concessionis ad absolvendum à censuris reservatis sint generalia, & absolutè pro-

nunciata, facultas per illa concessa, absolutè de occultis, & publicis censuris est intelligenda; quoniam priuilegium Principis latissimè est interpretandum, cap. *Quamvis plenissima*, de præbend. in 6. & vbi jus non distinguit, nec nos distinguere debemus, debéntque priuilegia intelligi sicut sonant, maximè quando hujusmodi privilegia concessa sunt, & firmata motu proprio, & ex certa scientia, vt sunt hujusmodi privilegia; quæ clausula operatur, vt adhuc amplè hæc potestas sit interpretanda. Denique hujusmodi potestatis concessio non est in tertij præjudicium, & ideò amplè etiam interpretanda juxta leg. *Hoc modo*, ff. de condition. & demonstrat. Cùm illa facultas non transeat in effectum extra Claustra monasteriorum.

Interim tamen admonemus Lectorem, eumdem Suarium sentire, quod prædicti Prælati non possunt subditos absoluere à censura Simoniæ in susceptione ordinum contracta, fultum constitutione Xisti V. adversùs Clericos malè promotos, nisi, vt ipse ait, à tempore Xisti privilegia mendicantium fuerint confirmata; quæ cùm plures Pontifices confirmarint, vt superiùs in 1. tract. probatum est, nulla est ampliùs difficultas super absolutione ab hac censura. Et sic etiam tenet Portel. verb. *Prælatus ad absolvendum subditos*, & expressè habetur in mari magno Minimorum, in quo sit mentio facultatis absolvendi à Simonia his verbis: *Declaramus, &c. ad sedem prædictam meritò destinandos: reliquis verò omnibus etiam Simonia qualitercùmque irretitis, posse, quibus inibi conceditur* [videlicet prædictis Prælatis] *absolutionis beneficium impartiri.* Hæc Pontifex.

Diximus autem in propositione, quod dicti Prælati non possunt absolvere, vt supra, quando per ordinis statuta aliqua censura majori superiori reservata est absolvenda, quia Pontifices concedentes privilegia regularibus, nolunt præjudicare juribus Prælatorum, quæ aliquando requirunt, vt illa facultate solus major, aut majores Prælati vtantur.

PROPOSITIO IV.

POssunt prædicti inferiores Prælati absolvere suos subditos à censuris per Superiores majores in illos latis, etiamsi declarati fuerint illas censuras incurrisse, & vt tales nominatim sint denunciati: imò etiamsi sint tales declarati, & denunciati à Legato, aut Iudice aliquo Apostolico; vel ab Episcopo etiam in casibus sibi specialiter à Papa commissis.

Hęc propositio quoad aliquam partem probatur à Roder. qq. Reg. tom. 1. q. 20. art. 1. sed omissa illius probatione, aliam adhibebimus, quæ ex concessionibus Pontificum deducitur. Ac 1. concessit Gregorius XIV. Generali ordinis Ministrorum infirmorum, *vt possit per se, vel alios, absolvere subditos à quibusvis censuris à iure, vel ab homine, non tamen nominatim, quomodolibet latis.* Quam concessionem refert Sorbus in addit. ad Compendium privilegiorum mendic. verb. *Absolutio Ordin. quoad Fratres:* ex quo concluditur, quod superiores pręfati possint ab omnibus prorsus censuris absolvere; dummodo pœnitentes non sint nominatim denunciati.

Major

Major concessio est Martini V. in favorem Benedictinorum, his verbis, *Etiamsi talia forent propter quæ sedes Apostolica esset consulenda, vel quæ summus Pontifex reseruare consueuit*: quibus verbis nihil excipit Pontifex. Magis tamen expresse Eugenius IV. in privilegio Cistercienfibus concesso, his verbis ex B. *Iniunctum nobis ab omnibus, qualitercúmque enormibus, & ab omnibus censuris, & sententiis à iure, vel ab homine in genere vel in specie promulgatis, aut promulgandis.* Quæ verba generalia sunt, & sine restrictione. Expressiùs adhuc Paulus III. in indulto Societati Iesu concesso, B. *licet debitum* his verbis concepto, *A quibusvis excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis, vel secularibus sententiis, censuris & pœnis, à iure, vel ab homine quomodolibet latis, & promulgatis.* Quibus verbis propositio manifesta videtur.

Quæ adhuc 2. probatur ex privilegio Xisti IV. superiùs memorato, qui quatuor exceptiones dumtaxat facit in potestate concessa Prælato absolvendi à censuris, de quarum numero non est hæc censura: ergo cùm exceptio firmet regulam in contrarium, habent prædicti Prælati hanc facultatem; dummodo antea absoluendus à contumacia recedat: deinde vt satisfactionem exhibeat, vel offerat, vel præmittat, provt potuerit: & tandem vt judicem à quo excommunicatus est, saltem reddat certum de obedientia sibi & ecclesiæ reddita, & absolutione obtenta. Sic Suarez tract. de Religiosis quatenus Prælati sunt, lib. 2. cap. 25. tom. 4. de Religione. Hieronym. Roderic. in Compend. qq. reg. resolut. 3. num. 2. qui ponit hanc tantùm conditionem, satisfacta parte, nulla adhibita ex alijs conditionibus superiùs à Suario adhibitis ex concessione Pij V. de qua Henriq. lib. 3. de Indulgent. cap. 3. lit. R. Sic etiam Miranda tom. 1. quæst. 75. art. 21. Portell. verb. *Prælatus ad dispensandum*, numer. 23.

PROPOSITIO V.

POssunt prædicti Prælati absoluere hospites eiusdem Ordinis à censuris prædictis in foro conscientiæ, etiamsi illas censuras incurrisse fuerint declarati, & vt tales nominatim denunciati: necnon etiam Nouitios qui habitum susceperunt, & alios qui nondum susceperunt, sed volunt suscipere: & hoc absque reincidentia, si à Religione recedant.

Quoad 1. partem hæc veritas probatur 1. ex Clem. IV. in privilegio quod habetur in lib. Monumenta Ordinum, concess. 318. & 319. vbi sic loquitur Papa; *Necnon Fratribus aliis eiusdem Ordinis ad eos declinantibus vndecúmque* subdítque immediatè *ablutione, vel dispensatione indigentibus*, quæ absolutio non est differenda, ne propter dilationem pœnitentiæ periculum immineat animarum, vt dicitur in cap. vlt. de pœnit. & remissio.

Probatur 2. à simili ex quadam declaratione Concilij Tridentini ad cap. *Licet*, sess. 24. quæ habet, *Forenses dum versantur in aliquo Episcopatu, posse absolui à casibus occultis ab Episcopo loci per facultatem ibi concessam.* Ergo similiter Religiosus hospes poterit absolvi per facultatem Ordinis à Prælato illius loci in quo degit hospes; ibi enim se habet tanquam forensis, &

militat in eo eadem ratio. Sic absolutè Suarez loco superius citato cap. 24. eadémque rationes quæ pro absolutione propriorum subditorum allatæ sunt, faciunt cum proportione pro hospitibus, eámque etiam sustinet cum quatuor prædictis exceptionibus Xisti IV. [quas jam non extare superiùs probauimus] Emanuel Rodericus tom 1. q. 20. art. 1. & Portel. verb. *Prælatus ad dispens.* num. 23. Villalobos 1. p. Summæ, tract. 1. diffic. 64. nu. 2. Hieron. Roder. in compend. qq. reg. resol. 3. nu. 1. cum Martino à S. Iosepho tract. de Author. Prouincial. nu. 7. qui illam extendunt non solum ad censuras in Religione contractas, sed etiam ad contractas in seculo. De donatis autem & oblatis Religioni res penitus est incerta, super quibus consuetudo, vel statuta vniuscujúsque Religionis sunt consulenda. Legatur Portel. in dub. regul. verb. *Prælati potestas ad absolvendum*, vbi multa dicit circa donatos, Nouitios, & Moniales, & earumdem servitrices.

Quantum ad 2. partem probatur propositio ex priuilegio Xisti IV. relato in compend. societ. Iesu, verb. *Absolutio, §. 6.* & ex monum. Ordin. cujus facultas adhuc habetur in priuilegio Clem. IV. superiùs citato, & in priuilegio Pauli III. concesso eidem societati, bulla citata *licet debitum* in qua, eadem verba quæ in antiquis bullis reperiuntur etiam expressa, continentur, videlicet, *Volentes ingredi societatem, seu religionem, nisi mox ingrediatur, eo ipso in pristinas sententias, à quibus absoluti fuerint, reincidunt*, nota illa verba, *nisi mox ingrediantur*, quæ supponunt nondum ingressos: Et sic quoad vtramque partem tenet D. Antonin. referens illud priuilegium 3. part. titul. 24. & Suarez citat. loco capit. 24.

Quoad 3. partem, videlicet post susceptum habitum, cum eisdem Antonin. & Suario tenet etiam Viuald. 2. part. Summ. & alij sine numero.

Denique quoad 4. partem, videlicet, quod non reincidant in easdem censuras, tenet etiam Suarez loco proximè citato, & probat 1. satis euidenter illa ratione, quod priuilegium præfatum societati, & alijs Regularibus concessum, absolutè loquatur sine vlla restrictione, aut conditione: concedit enim facultatem absolvendi, his verbis: *Omnes, & singulos societatis socios, & personas sub eorum obedientia, disciplina & correctione pro tempore degentes.* ergo, &c. Probatur 2. hac ratione, quia absolutus tempore Iubilæi à censuris cum proposito lucrandi Iubilæum, non reincidit; ergo nec Nouitius qui habet propositum perseuerandi in Religione quam ingressus est. Probatur adhuc 3 ex priuilegio Benedictinorum quod refertur in eodem compend. societ. Iesu, verb. *Absolutio* §. 10. desumpto ex signatura Pontificis, absque expeditione bullæ inchoata: *Cum Monasteriorum* his verbis. *Possunt Prælati absolvere omnes qui in Religione proposuerunt perpetuum Deo reddere famulatum, à quibuscúmque peccatis, & à quacúmque sententia excommunicationis, suspensionis, & interdicti, etiamsi talia forent, propter quæ sedes Apostolica esset consulenda, præmissa ex parte eorum satisfactione, & imposita eis per eos pœnitentia.*

Alia sunt etiam priuilegia, per quæ possunt Nouitij absolutè, & sine vlla conditione absolui à censuris reservatis, vt est illud Eugenij IV. B. citata *Iniunctum.* Necnon aliud Cœlestini V. quod refertur in compend. Cisterciens. verb. *Absolut.* §. 1. vbi

vbi datur facultas Generali reformatori regularis Observantiæ, absolvendi Monachos, & Nouitios: ac postea extenditur ad dispensandum in irregularitatibus: verba autem sunt hæc; *ab omnibus qualitercumque enormibus peccatis, & à quibusvis excommunicationis, &c.* Et hæc sententia adhuc ex alia sententia probatur, quia asseruimus nouitium gaudere priuilegijs professorum: ergo cùm professi possint absolvi, vt supra & nouitij etiam poterunt similiter absolvi, nec reincident. Et hujus sententiæ præter citatos, quoad censuras, & irregularitates simul est Bartholomæus de Vecchis in praxi nouitior. disput. 9. dub. 25. num. 3. Bonacina de legibus, disput. 4. quæst. 2. punct. 7. §. 4. nu. 28. & Diana resolut. 44. tract. 2. de dub. regulari postulabis, num, si quis ficto animo ingrediatur, aut cum proposito recedendi, verè absolvatur, & dispensetur vt supra? Respondetur consequenter ad prædicta priuilegia non verè absolvi; & dispensari non enim intendit ecclesia hanc gratiam concedere nisi in religione perseuerare volentibus.

PROPOSITIO VI.

Præmemorati Prælati possunt à suis Confessariis absolvi ab eisdem censuris, à quibus possunt absolvere subditos.

Hæc propositio habetur expresè in B. Clem. IV. inchoat. *virtute conspicuos* inserta: habetur in Mari magno Fratrum minor. & etiam in Mari magno Dominicanorum nu. 15. nec-non in Mari magno Minimorum, his verbis; *Fratres etiam vestri, quos pro tempore vos Generales, & Vigiles, & Prouinciales Correctores: nec-non & vices vestras gerentes, in proprios habueritis Confessores, absolutionis beneficium vobis, cùm expedierit, valeant impertiri, iuxta formam concessionis super absolutione Fratrum eiusdem Ordinis superius votis facta.* Hæc Pontifex.

Quibus etiam verbis antea alius Pontifex vsus fuerat in prædicto Mari prædicatorum, extendens hanc facultatem ad superiores locales, & eorum Vicarios, verbis sequentibus *Fratres etiam vestri, quosque pro tempore, vos magistri & Priores, tam prouinciales, quam Conuentuales, nec non & vices vestras gerentes, in proprios habueritis cõfessores, absolutionis beneficium vobis, cùm expedierit, valeant impertiri iuxta formam concessionis super absolutione Fratrum eiusdem Ordinis superius vobis facta.* Et hanc facultatem quoad Prælatos locales, & eorum Vicarios à Greg. XI. concessam supponit idem Iulius II. in dicto Mari magno Minim. §. 35. Et hujus sententiæ est Miranda citans Cordub. & Caiet. tom. 2. qu. 14. art. 7. sic etiam Martinus à S. Iosepho de Authorit. Guardian. n. 8. & Suarez tract. 4. de Relig. lib. 2. cap. 24. potéstque probari illa ratione communi, quod cuicúmque habitualiter datur potestas actiua; & passiua conceditur: vsúsque illam veritatem in priuilegijs fundatus demonstrat. Sic Caietanus 2. 2. quæst. 596 art. 5. Roderic. tom. 2. quæst. 21. art. 8. Coriolan. de Casib. reseruat. part. 5. sect. 1. art. 22. éstque hæc propositio conformis juri communi in cap. vltim. de pœnit. & remiss. peccat. Ac proindè Confessarius ab ipsis electus habet omnes facultates quas ipsi suis subditis communicare possunt.

Solùm in hac propositione dubitari

potest, quid faciet superior quando in aliquo conventu sunt tantùm duo sacerdotes, vnus superior, & alter subditus, & se ad invicem percutiunt, an alter alterum absolvere possit; Dicam in hoc quid sentiunt jura. Excommunicatus minori excommunicatione potest alium eadem excommunicatione excõmunicatum absolvere, cap. *Duobus*, de sentent. excommunic. Excommunicatus autem majori excommunicatione, non potest alium excommunicatum eadem excommunicatiõne absolvere, cap. *Audiuimus*, 24. quæst. 1. sed quia hæc intelliguntur de jure ordinario, ideò Tabienna in verb. *Absolutio*, quæst. 2. §. 6. existimat, quod in necessitate potest excommunicatus alium excommunicatum absolvere, quia necessitas non habet legem; & quia si excommunicatus in casu necessitatis potest absolvere à peccatis, à fortiori potest ab excommunicatione absolvere, & sic dubio proposito satisfit sufficienter. Legatur Suarius lib. 2. de relig. tom. 4. tract. De his quæ possunt Prælati vbi satis scrupulosè hæc materia tractatur.

PROPOSITIO VII.

PRæmemorati Prælati possunt facultates sibi à Sede Apostolica concessas delegare, nec-non easdem extra confessionem sacramentalem exercere.

Hęc propositio quoad primam partem certa est; cùm hi Prælati habeant per respectum ad illas jurisdictionem ordinariam, vt probatum est: quod confirmatur, tum ex vsu illarum facultatum, tum ex priuilegijs ipsis; & omittendo priuilegium Xisti IV. in fauorem minorum concessum, quod hanc facultatem delegandi alios ad absolvendum à prædictis censuris expressè concessit extat priuilegium Pauli III. Bulla inchoata, *Licet debitum*, quod *concedit Generalis Societ. Iesu, vt omnes gratias, concessiones, & indulta sibi concessa à Sede Apostolica exercere possit per vicarios, aut personas ad id sibi beneuisas*. Quod etiã declarauit Greg. XIII. in bulla de vsu facultatum. Sic tenent Sãchez lib. 2. de matrim. disp. 40. n. 14. & lib. 3. de matrim. disput. 31. n. 1. Ioan. de la Cruz lib. 1. cap. 6. dub. 8. Portel. verb. *Prælatus*, nu. 2. Suar. tom 4. de relig. lib. 2. de religiosis, quatenus Prælati sunt: Panormit. Felin. & alij in cap. vlt. de officio delegati.

Secundam verò partem hæc ratio probat, quoniam illæ facultates absolutè conceduntur sine vlla restrictione, ergo præscindunt ab illa: ergo possunt illas absolutè exercere, cùm priuilegium Principis sit ampiè interpretandum: quod à simili confirmatur. Nam si confessarij hoc possunt ergа seculares in casibus sibi commissis à Papa (vt reuera possunt sicut in tract. de Confessar. ostendemus) id etiam poterunt Prælati in illos qui sibi commissi sunt, ac ex consequenti delegati ab ipsis. Sic Roder. tom. 2. quæst. 26. art. 7. & qu. 61. art. 1. Portel. verbo, *Prælati potestas ad absoluendum subditos*, num. 27. & Diana in 4. parte Miscellan. resolut. 8. qui cum Filiucio tom. 1. tract. 10. part. 2. cap. 10. num. 353. Salas de Legib. disput. 20. sect. 10. num. 68. Sanchez de matrim. lib. 8. disput. 34. num. 29. Castro Palao tom 1. tract. 10. disput. 6. punct. 15. §. 1. num. 6. & alijs asserit, quod hoc potest fieri extra confessionem: Et ita tenent etiam Suarez de relig. tom. 2. lib. 6. cap. 16. num. 4. Henriquez lib. 7. de

Indul-

Indulgent. cap. 30. num. 6. Sotus de instit. lib. 7. quæstio. 4. art. 3. Tamburin. de jure Abbatum tom. 2. disput. 19. quæstio. 2. numer. 2. Bariola in Aphorism. litt. V. verbo *Votum*.

PROPOSITIO. VIII.

SVpradicti Prælati possunt de iure communi sibi eligere confessarium tùm intra tùm extra Religionem ad absolutionem huiusmodi consequendam: possúntque subditis concedere vt absolvantur.

Probatur hæc veritas quoad primam partem cap. *Ne pro dilatione*, de pœnit. & remiss. peccat. vbi habetur, *Prouidum, & discretum sibi eligere possint confessorem præter sui superioris licentiam*. Imò ista facultas talis est, vt quocúmque statuto, & diplomate Pontificio non possit auferri, etiam cum clausula, nonobstantibus quibuscúmque priuilegijs, nisi fiat expressa derogatio juris communis: quia hoc priuilegium est in corpore juris insertum, ac ex consequenti jus commune, quod non reuocatur nisi vt supra dictum est. Et ita sentiunt ferè omnes, inter quos Layman. lib. 6. cap 6. numer. 4. Facundez præcepr. cap. 2. lib. 7. cap. 2. num. 15. vers. 7. *Etiam*: & respons. 134. vers. *Item & mandetur* Diana tract. 2. de dub. reg. resolut. 1. & 2. cum Mandosio, Barbosa, Gomez, Felino, & alijs quos citat; quibus suffragantur glossa in l. *Hares absens*, in principio, ff. de judicijs, verb. *Excusatur*, & clariùs authent. *Qua in Prouincia*, verb. *Illic*, in fine Cod. vbi de crimine agi oportet.

Secundam autem partem propositionis tenet Diana cum cæteris quos citat loco proximè citato, resolut. 2. qui tamen non loquuntur nisi de potestate quam habent jure ordinario. Verùm quia potestas quæ per priuilegia conceditur, est etiam ordinaria, possunt dicti Prælati idem ad absolvendum à prædictis censuris ex eadem ratione, & ita tenent absolutè Ioan. de la Cruz de Statu Relig. lib. 1. cap. 6. dub. 8. Tamburin. de jure Abbat. tom. 1. disput. 3. quæst. 2. num. 1. & Sa verb. *Delegat*. num. 2. Henriq. cum ijs quos citat. lib. 7. de indulg. cap. 28. quod superiùs propositione de potestate delegandi probauimus. Nec refert, quod Prælati possint indiscretè illa vti, quia hoc est per accidens; atque hanc Minoritis subditis posse concedi à Prælatis asserit Graffius in decis. part. 1. lib. 1. cap. 23. numer 54. nec est contra illorum regulam.

Notandum tamen est 1. non esse necessarium hujusmodi confessarium esse ab Ordinario approbatum, sed sufficere esse idoneum, id est, non suspensum, vel excommunicatum, &c. Sic Ioan. de la Cruz de Statu Relig. lib. 2. cap. 6. dub. 11. conclus. 1. Diana locis proximè citatis: Antonin. 3. part. tom. 1. cap. 7. Sylvester verbo *Confessor*. qu. 1. §. 3. Sotus dist. 18. qu. 4. num. 3. Notandum 2. quod si statuta prohibeant confiteri alienis, tunc Prælati non possunt illis talem facultatem concedere. Notandum 3. quod quotiescúmque in priuilegijs Regularibus concessis ad absolvendum Regulares, requiritur vt Confessarius si ab Ordinario approbatus, sufficit quod sit approbatus à Prælato, qui est illorum ordinarius, licèt non sit approbatus ab Episcopo: quia vbi jus non distinguit, neque nos

distinguere debemus, juxta legem *Depratio*, ff. publ.in rem action. Sic Manuel. Roderic.in addit.ad §.6. bullæ Cruciatæ numer.12.& Martin.à S. Ioſepho in explicat. 7. caſus reſervati num.28. Notandum 4. quod quando in priuilegijs dicitur, vt regularis abſolvatur per Confeſſores à ſuperioribus deputatos, non requiritur alia dubitatio ſpecialis ad hanc aut illam abſolutionem, ſed ſufficit generalis. Sic idem Martin.locis citatis, & Ioan.de la Cruz in Epitome priuileg.lib.1.cap.6.num.12. Aliter autem judicandum eſt quando dicitur in priuilegio, quod ſit ad hoc ſpecialiter à Prælato deputatus; nam tunc requiritur ſpecialis deputatio. Sic citatus Martinus & alij.

PROPOSITIO IX.

POſſunt præmemorati. Prælati Regulares abſolvere à cenſuris nunc Papæ reſervatis; ſed non eo tempore quo conceſſa fuerunt priuilegia: nec hæc facultas abſolvendi, nec alia ſimilia priuilegia per bullæ Cœnę publicationem reuocãtur.

Vt prima pars hujus propoſitionis probetur explicanda eſt: ſic autem debet intelligi, videlicet quod dicti Prælati poſſunt abſolvere in viſuorum priuilegiorum à quibuſdam cenſuris, quæ ab aliquibus annis additæ ſunt in bulla Cœnæ, & ab alijs extra bullam Cœnæ poſitis ac ſic intellecta, probatur 1. Quia cenſus illorum priuilegiorum non eſt, per ea dari facultatem ad abſolvendum à peccatis quæ tunc reſervata ſunt, quando conceditur priuilegium, ſed quando fit confeſſio, & abſolutio præſtanda eſt. 2. Quia Papa concedit illa privilegia vt generalia ad omnes caſus reſervatos: non poſſent autem eſſe talia, niſi ea intentione concederentur. 3. Quia illa privilegia ſunt abſoluta, & continent gratiam & fauorem, quæ in nullius præjudicium cedunt, niſi ipſius concedentis: ergo non ſunt à nobis reſtringenda, ſed potiùs amplianda, juxta communem juris regulam. Et confirmatur à ſimili, quoniam ſi Rex exemptionem oppido concedat, ſi poſtea creſcat, totum quod creuit cenſetur exemptum juxta Iuriſconſultos: ac ſimiliter ſi Pontifex concedet Regi præſentationem beneficiorum alicujus prouinciæ, extenditur jus præſentationis ad alia beneficia quæ poſtea in eadem prouincia creuerint, cap. *Quocirca*. de priuileg. Sic Suarez cap.22. de Relig. tom.2. lib.6. cap.22.

Quoad verò ſecundam partem, euidenter probatur ex conceſſione Gregorij XIII. facta ſocietati Ieſu die 18. Maij 1581. quæ his verbis habetur in compendio priuileg. ejuſdem ſocietatis, verb. *bulla Cœnæ. Nullæ ſocietatis facultates cenſentur reuocatæ per bullam Cœnæ Domini.* Sic etiam tenet Suarez tom.4. de relig.tract.8. lib.2.c.21. Hieron.Roder.in compend.qq. regul. reſolut.3.num.3. Peyrin. in priuilegijs Minim. conſtitut.4. ſect.4. Roder. in Summa, verb. *Abſolut*. cap.5.nu.3. Martin. à S. Ioſepho tract. de poteſtate General. num.7. Villalob.in Summa tom.1.tract.9. difficult.61.num.5. qui vltimus hanc rationem affert; *quia bulla Cœnæ non reuocat facultatem Regularibus Prælatis ad abſolvendum à cenſuris in illa contentis conceſſum ſed tantùm ne prætextu eorumdem ab illis abſoluant: prætextus autem*, vt ait Souſa in bulla Cœnæ cap.23. diſput.10.num.7. concluſ.3.

Eſt

Est velamen, quo moueri se quis ad aliquid agendum simulat: & vt ait Gonsalez in regulam 8.Cancellariæ glossa 57.n.2. *Dictio, sub prætextu, idem significat quod sub velamine, seu colore alicuius quæ non est, vel iam desinit esse, seu falsa est*; quod ex iure probatur in lege *Sub prætextu*, 1. & 2. C. de Transact. Prætextus autem non excludit illud quod efficitur legitima facultate interueniente, quæ in his casibus interuenit, cùm regulares habeant vera priuilegia nullatenùs reuocata, vt probatum fuit in 1. tract. quæ vt reuocentur, specialis mentio eorum requiritur, vt idem Martin. loco cit. tradit, & Antoninus in relat. bullæ Cœnæ, disput.100.nu.2. Franciscus Longus Capucin. in lib. de casibus reseruatis à Clemente VIII.1.p sect. & art.25. à nu.2. vsque ad 5.

Hic notabis: illam restrictionem apponi solitam in priuilegiis, vt possit ab his censuris absolutio dari, nisi fuerint peccata commissa in contemptum Clauium; vel nisi commissa fuerint spe, & fiducia ad illud priuilegium. Quæ clausula habetur in priuilegiis Bonif. IX. & Eugenij IV. relatis in Supplemento, & monum. Minorum, illam, inquam, restrictionem non habere effectum, nec impedire Prælatos, quin possint dare absolutionem à dictis censuris. Sic sentit Sancius lib.4. de Voto, c. 54. n.18. Siluester verb. *Indulgentia*. q.10. part.5. cum Suario tom.4. de Relig. lib.2. c.21. vbi ad hoc propositum affert tres rationes, quas causâ vitandi prolixitatem omitto.

PROPOSITIO X.

POssunt prædicti Prælati absoluere suos subditos ab antedictis censuris, etiamsi per statuta, quæ priuilegia quædam quoad vsum coarctant, aliquæ illarum Pontifici, vel maioribus Prælatis absoluendæ reseruentur.

Vt autem hæc propositio probetur, supponendum est, Capitula generalia posse coarctare priuilegia, quoad illorum vsum, quemadmodum statuta generalia Minorum illa in quibusdam coarctant, dum non permittunt, vt inferiores Prælati, imò & Generalis à quibusdam censuris absoluant, sed illarum absolutionem ad sedem Apostolicam remittunt.

His positis, probatur propositio, quia Episcopi possunt absoluere à censuris Papæ, aut aliis Prælatis reseruatis, omnes illos subditos suos qui non possunt ire Romam, etiamsi possint illuc scribere, aut mittere, vt sunt infirmi, valetudinarij, pueri, fœminæ, senes, & illi qui sine magna difficultate non possunt illuc pergere: vt tenent Sayrus de censuris, lib.3. cap.28. n.39. post Felinum, Siluestrum, Nauarrum, Candelabrum de absolut. n.14. & alios. Sed vt superiùs vidimus, Prælati Regulares eamdem potestatem habent in subditos, quam Episcopi in suos: Ergo si illud possunt Episcopi in suos poterunt etiam Prælati Regulares in suos subditos; alioquin peioris conditionis essent subditi regulares sæcularibus quod noluit Pius V. qui, vt vidimus, ob illud inconueniens concessit Regularibus Prælatis eamdem facultatem, quam Episcopi habent in suos subditos; quæ ratio cùm valeat etiam pro Curatis & Confessoribus ordinariis qui possunt suos pœnitentes in similibus casibus à censuris Papæ, aut Episcopis reseruatis absoluere vt, tenet Hériq. de Pœnit. li.3. c.10. litt. Z. cum iis quos citat; & Suarez de pœnit.

disp.19. quæst.10. valebit etiam pro superioribus localibus, quando in casibus reseruatis Papæ aut Generali, aut Prouincialibus, non potest commodè dari accessus, tenebuntur tamen absoluti, se illis quibus casus sunt reseruati, quam primùm præsentare, cùm commodè facere id poterunt; alioquin in easdem censuras reincident, vt de sæcularibus sic absolutis constat, cap. *Eos qui*, de Sentent. excomm.n.6.

PROPOSITIO XI.

POssunt prædicti Prælati absoluere subditos à prædictis censuris in vtroque foro, ita vt ampliùs non possint coràm Iudice conueniri, dummodò non fuerint deductæ ad forum contentiosum maiorum Prælatorum, à quibus tunc illi maiores Prælati possent subditos absoluere, non autem inferiores Prælati, nisi in casu de quo proximè actum est.

Hæc propositio constat ex verbis præmemoratarum concessionum, quæ absolutè prolata, absolutè sunt intelligenda, cùm nulla ratio existat, cur potiùs absolutioni in foro conscientiæ, quàm absolutioni in exteriori sint applicanda: sicque sentiunt de Episcopis per respectum ad Diœcesanos Nauarr. in manuali cap. 27. numero 250. ante vers. vltim. Vega vers. *Casus reseruati*, cas.16. ac verb. *Irregularit.* cas.2. vers.11. Roder. in Summ.1. part.cap.81. numero 4. & Henriquez lib. 3.de Pœnit. cap.14. numero 7. in principio, qui asserunt, Episcopum posse absoluere suos subditos ab omnibus prædictis censuris, cum illa dicta restrictione: & ex consequenti id sentiunt de Prælatis Regularibus, cùm eandem facultatem habeant in subditos, quam Episcopi in suos, nisi aliunde suis constitutionibus prohibeantur.

Limitanda tamen veritas huius propositionis, vt intelligatur *satisfacta parte*, alioquin, licèt prædicti Prælati habeant absolutè facultatem ex concessione Pontificum absoluendi ab omni excommunicatione, suspensione, & interdicto; attamen illa absolutio non valet pro foro externo, nisi adhibita tali limitatione: valet autem sine illa pro foro conscientiæ. Et sic in simili casu tenent Medina in Summ. lib.2.cap.12.Nauar.lib.5. Cons. 26. de Sent.commun. Roderic. tom.1.qq. quæst.6. art.2. Ioan. de la Cruz lib.2. de Statu Relig. cap.7. Concl.1. & 2. tit.de Priuileg. Regul. circa censuras Ecclesiæ, Suarez de censuris disput.7. sect.5. num. 41. & alij moderni quos citat Henriq. de Euchatist. lib.8.cap.60. & confirmatur ex declaratione Pij V. in quodam Iubilæo ab eo concesso 15. Kalendas Nouembr. 1568. vbi sic ait, *Declarantes tam præsentes, quàm alias quascumque concessiones similium, & dissimilium indulgentiarum à nobis, & prædecessoribus nostris emanatas, & in futurum quomodolibet emanandas literas Christi Fidelibus, ipsis, nisi ad earum effectum in foro conscientiæ, & penitentiali consequendum dumtaxat, non tamen in foro contentioso, ni satisfecerint, vllatenus suffragari.* Vbi duo insinuantur, primum, quòd *parte satisfacta* possunt absolui subditi à censuris ab homine satis, etiam in foro conscientiæ absolui sine satisfactione,

ne, maximè cum cautione de ſatisfaciendo ſi commodè fieri poſſit, videlicet cum ſubſcriptione pœnitentis, fideluſſore, pignore, vel ſaltem præſtito iuramento, ſi alia non ſint poſſibilia. Sic Ioannes de la Cruz præcitatus in ſimili caſu de abſolutionibus à cenſuris in foro externo per confeſſores regulares.

Aduerte tamen 1. Quod, vt proximè dictum eſt, abſolutio à cenſuris data, non ſatisfacta parte, nulla eſt, & irrita in foro externo, ſi non ſeruetur illa conditio; quia ſine poteſtate numero 42. cum Graff. Nauarr. Armil. & Caietan. quos citat; Quod ita intelligi debet iuxta illos, ſi pœnitens ſatisfacere poteſt; quia non eſt veriſimile Pontificem poſtulare conditionem impoſſibilem. Item, quia ſæpe in iure conceditur poteſtas abſoluendi ſub conditione ſimili, & tamen ſemper intelligitur illo modo; vt colligitur ex Clement. *Multorum*; & Clement. *Nolentes*, de hæretic. & notat Nauar. in Summ. c. 27. numero 47. & 48. cum Suario locis citatis nu. 41.

Aduerte 2. hanc conditionem, *ſatisfacta parte*, non eſſe ſubintelligendam in priuilegiis ad abſoluendum à cenſuris, niſi expreſſè apponatur; quia quando conceſſio eſt abſoluta, & peculiarem non habet limitationem, interpretanda eſt iuxta Doctores ſecundùm commune ius; ſed cõmuni iure qui ſimpliciter & abſolutè habet hanc poteſtatem, facit actionem validam, etiamſi iniuſtè illa vtatur; ergo ita erit in præſenti caſu; & ſic ſentit Nauarr. in Manual. cap. 27. num. 37. vbi ait, quòd licet in mandato; ſeu reſcripto Papæ, in quo hæc facultas abſoluendi conceditur, exprimatur, vt ſecundùm formam iuris detur; quamuis poſtea detur abſolutio non ſeruata debita iuris formâ, nihilominus abſolutio tenet; quia intentio Pontificis non eſt inducere nouam formam, ſed ſolùm admonere delegatum de illo quod ſecundùm ius facere debet; vel certè quia ad ipſam iuris formam pertinet, vt talis abſolutio valida ſit, licet perperam concedatur: ergo à fortiori quando in reſcripto nihil exprimitur; ſed abſolutè poteſtas impartitur, abſolutio eſt valida, etiamſi iniuſta ſit. Sic tenet idem Suarius locis citatis num. 43.

Plura alia priuilegia, quæ Prælatis Regularibus poteſtatem ſoluendi ſubditos concedunt, poſſent hîc congeri, ſed tum ſtudio breuitatis, tum quia ex elucidatis illorum validitas facilè colligitur, ab illis examinandis abſtineo, & ad priuilegia eiſdem conceſſa ad eoſdem ſubditos ligandos progredior.

CAPVT IV.

DE POTESTATE PRAELATIS REGVLARIBVS AD SVBDITOS LIGANDVM CONCESSA.

SVPREMVS Christi Vicarius Ordinibus Regularibus tanquam potentissimo exercitui, & illustriori Ecclesiæ portioni immediatè præsidens, iuxta exemplar sibi à Christo, in derigenda Ecclesia monstratum, eorumdem Prælatis potestatem ligandi impertitus est, ne quid illis deficeret pro subditis; ad præmium propositum assequendum, cogendis: & sic quos ad illud amor æternorum non moueret, vincula & compedes efficaciter incitarent. De illa ergo potestate, quæ ad coactiuam potestatem propriè spectat (paucis antea de facultate condendi leges; & præcepta, quam aliqui ad eamdem coactiuam, alij verò veriùs ad directiuam reducunt, examinatis & conclusis) acturi sumus.

PROPOSITIO I.

POssunt Prælati præmemorati iure communi, & absque priuilegiis suos subditos legibus & præceptis, necnon etiam censuris ligare; Secùs Monialium præfectæ; nisi sint delegatæ: non possunt tamen quilibet Prælati Ecclesias Regulares sibi subditas interdicta supponere.

Hæc veritas quoad primam partem est euidens; quia Episcopi possunt eo modo suos subditos ligare, vt nemo negat; ergo, & Prælati Regulares, cùm habeant eamdem iurisdictionem in subditos Regulares, quàm Episcopi in subditos Sæculares; ea facultate potiuntur. 2. Quoniam sunt verè Prælati; ergo in subditos iurisdictionem habent spiritualem; ergo possunt illis ius dicere; ergo præcepta imponere, alioquin non videtur ad quid in illis iurisdictio resideret. 3. Ex iure communi constitutionum Regularium, quæ dictis Prælatis hanc facultatem concedunt. 4. Ex vi voti obedientiæ, *quæ in manibus suorum*

suorum Prælatorum sunt vincti, vt ait Diuus Franciscus in suo testamento, qui in vi illius præcepta imponere possunt; quæ potestas tanta est in Prælatis Minoritarum, vt suis subditis possint præcepta quælibet imponere, *dummodò non sint contraria eorumdem animabus & regula*, vt habetur cap.10. Regul.5. Probatur ex vsu omnium Prælatorum Regularium qui erga subditos præceptis obligantibus ad mortale, sæpè vtuntur. Ac sic post alios tenent Vasquez 1.2. disput.98. cap.3. & Suarez tom. 3. de Relig. lib.10.cap.6.n.6.

Et probatione huius partis probatio secundæ partis colligitur; nam qui potestate Episcopali fruuntur, súntque verè Prælati, absque dubio possunt suos subditos Regulares contumaces censurarum vinculis ligare, idque concedunt constitutiones Regulares, & ipse vsus illam facultatem in illis inesse testatur. Et hanc sententiam vt verissimam supponunt Doctores, necnon Pontifices in suis constitutionibus in fauorem Regularium editis; quocirca in vberiori probatione illius immorari superfluum esset.

Excipe tamen ab hac propositione illos Prælatos locales quibus vsus illius potestatis per constitutiones speciales sui Ordinis prohibetur, vt sunt Prælati locales congregationis Fuliensium, quibus vetitum est; subditis præceptum sanctæ obedientiæ absque Prouincialis licentia imponere.

3. Propositionis pars probatur ex cap. *dilecta* de maiorit. & obed. in quo apertè approbatur inobediētia quorumdam Clericorum cuidam Abbatissæ subditorum, qui in eosdem excommunicationem tulerat, quod non poterat, cum iurisdictione, ad illam ferendam careret: ac sic tenent D.Thom. in 4.cap.19. & 25. & Suarez de censur. disput.2. sect.3. à num.5. & tom.4. de Relig.lib.2.cap.1. n.3. & supponit Miranda in tract. de sacris Monial. q. 10.art.3. conclus.2. & ante illum Rodericus & alij, ideóque abusus intolerabilis est, quòd sub censuris præcepta & leges imponant.

Possunt tamen ad hos actus à Pontifice delegari, sicut de facto delegata est Abbatissa Fontis Ebrardi, & Abbatissa Iotrenensis in Gallia Diœcesis Meldensis, de qua cap. *dilecta* de exces. Prælat. Forsan quibusdam aliis hæc iurisdictio est delegata, quod tamen ad meam notitiam non venit, & probatur ex primo dicto *dilecta*, in quo Honor. III. agnoscit in Abbatissa ibi memorata aliquam iurisdictionem dum approbat, quod puniat suspensione & interdicto *Clericos suæ iurisdictionis subiectos*, quod facere non poterat sine aliqua iurisdictione spirituali delegata: & confirmatur ex altero cap. *Dilecta* citato in quo Abbatissa vocatur. *Caput Presbyterorum & Clericorum*, cuius pronunciati Glosa reddens rationem, ait, *quia illi erant subiecti*: non quidem in bonis; quia de illis tamquam beneficiarij disponere poterant, absque illius consensu: non in corpore, regimine, aut communitatis administratione, quia in communi non degebant, vt eadem Glossa affirmat; erant igitur subiecti in morum correctione, in officij directione, & in Ecclesiæ visitatione, quæ omnia sunt actus iurisdictionis spiritualis. Et confirmatur iterum ex cap. *Ex parte* de priuileg. & excess. in quo expresse habetur quòd dicta Abbatissa cum suo Clero exempta erat ab Episcopi Meldensis iurisdictione, & subdita immediatè summo Pontifici; vnde colligitur, quod

aliqua iurisdictione delegata pollebat, vt colligit Azor. & insuper, quod aliæ Moniales præfectæ sunt eiusdem recipiendæ iurisdictionis capaces, instit, moral. par.1. lib.13.cap.10 quæst. 8. Quam sententiam ante ipsum tenuerat Nauarr. Concil. 1. de sentent.excomm.n.1. vbi dicit, *videri posse fœminam ex priuilegio Papæ excommunicare: sicut & prædicare*; *non tamen iure communi*: & huius etiam sententiæ est Stephanus Aloys tom.4.iuris canonici verb.Abbatissa;numer.5. Iacob. de Graff. part. 1. lib. 4. decis.cap.5.numer.2.& alij. Nec caret hæc sententia rationibus; nam 1.Papa potest hanc iurisdictionem viris laïcis concedere; cur non etiam fœminis. 2. Solo iure Ecclesiastico non naturali, aut diuino hæc iurisdictio fœminis interdicitur; quocirca potest in illo dispensare. Si obiicias iurisdictionem spiritualem pendere à clauibus,quarum fœminæ sunt incapaces. Respondebitur falsum esse illam directè à clauibus pendere, vt optimè probat D. Thom.4.sent.distinct.18.q. 2 art.1. & Nauarr.citatus, nec potest vlla ratio firma in contrarium adduci.

Stat tamen cum hac doctrina, quòd Moniales licèt non ex iurisdictionis potestate,iure tamen diuino suis Abbatissis & aliis præpositis obedire tenentur,sicut filij progenitoribus,& subditi Regibus:peccaréntq; mortaliter,si in re graui nó parerét, & contra votum obedientiæ,si in materia graui suarum constitutionũ delinquerent.

Denique quoad 3. partem probatur propositio,quoniam Abbates qui præsunt Ecclesiis & Monasteriis, in quibus habent Iurisdictionem spiritualem & temporalem, illa loca interdicere possunt, vt ex cap. *Cùm inter*, de Consuetudine, & ex cap. *Cùm Ecclesiarum*, de Offic, Ordin. constat secùs verò qui huiusmodi iurisdictione non lætantur. Quod Miranda in Man.tom.2.quæst.37. art. & Suarius in 3. part.tom. 5. disp. 36. sect. 1. aliundè probant, quàm ex eo quòd non est in consuetudine positum, quòd illi Prælati regulares id faciant.

PROPOSITIO III.

PRælati Regulares prænominati subditos Regulares quoscumque, etiam Papæ Capellanos pœnis spiritualibus & temporalibus ligare possunt, si à spirituali demas irregularitatem, & à temporali mortem.

Pœna est læsio quæ punit, & vindicat quod quis commisit delictum, vt habetur cap. *Pœnitentia*, de Pœnit. distin.3. ac sic August. intellexit nomen pœnæ, cum lib. 1. retract. cap. 9. pronunciat. *Quòd omnis pœna, si iusta est, pro peccato imponitur*. Latiùs pœnæ nomen sumitur, videlicet, pro pœna impropriè; de qua axioma commune, *Etsi sine causa non infligi potest pœna, potest tamen sine culpa*: licèt enim videatur quòd ex intrinseca sui natura pœna, supponat culpam, non tamen semper consequitur, cùm pœna modo improprio sumitur, vt videre est in irregularitate ex defectu lenitatis, quæ etiam sæpiùs cum merito præmij cœlestis incurritur, & tamen dicitur pœna; ac similiter pœnæ dicuntur illæ, quæ in constitutionibus Regularium apponuntur quibusdam defectib. quæ peccata non sunt, quas proinde Soto lib.1.de Iustit.& iure

iure qu.6.art.5.in fine vocat conuentiones, seu pacta, quibus alumni regulares se voto professionis obstrinxerunt, vt si hæc aut illa fecerint, talia patiantur, quæ non ineptè dicuntur etiam pœnæ, ex eo quòd exiguntur propter vetita atque prohibita. De his ergo pœnis propriè & impropriè sub nomine pœnæ comprehensi nostra propositio enunciatur, quæ quoad primam partem probatur 1. eodem argumento quo probauimus propositionem præcedentem, scilicet, quoniam illud possunt Episcopi, ergo & Prælati regulares. 2. Quoniam illi Prælati veri iudices sunt subditorum regularium, habentes forum externum, vt omnes fatentur: ergo si veri iudices subditis possunt illas pœnas infligere, Prælati regulares id similiter possunt. 3. Quoniam eam facultatem innumeris concessionibus Apostolicis possident, quibus eis in genere conceditur, vt corrigere, & castigare valeant subditos pœna spirituali, & corporali, & in specie percutere, flagellare, carceri mancipare, torturæ subjicere, ab Ordine eiicere, ad triremes damnare; quas si videre desideres lege Compendia priuileg. Regularium, Rodericum, & præcipuè Mirandam, & Aretinum de Foro iudiciali: mei enim instituti, non est, hanc materiam, quæ volumen integrum requireret, aggredi: vnam dumtaxat constitutionem Apostolicam, hanc facultatem Mendicantibus concedentem, aut potiùs supponentem hic afferam, desumptam ex bulla Pij V. inchoata; *Etsi Mendicantium*, quæ sic habet, *Quinimo præfatos Superiores processus contra Fratres suos, & Moniales huiusmodi, quando opus fuerit, circa delictorum inquisitionem, vel castigationem facere posse decernimus; inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, brachij sæcularis auxilio.* Nec ab illa correctione, seu castigatione quispiam Regularis excipitur, etiamsi Papæ Capellanus existat, vt pluries Pontifices concesserunt, & inter alios Bonifacius IX. per Bullam Regularibus omnibus, his verbis relatis in Cōpendio priuileg. Mendic. verb. *Correctio Fratrum* §.10. *Statuit, quòd omnes & singuli Religiosi quorūcumque, etiā Mendicantium Ordinū sedis Apostolicæ Capellani perinde suis superioribus, & correctioni ipsorum in omnibus, & per omnia sint subiecti, ac si prædictæ sedis Cappellani non essent.*

Quod non solùm in Capellanis, sed etiam in alijs Papæ familiaribus verificatur, cùm concessum sit Cisterciensibus à Ioanne XIII. cuius constitutio refertur in Compend. Priuileg. congreg. S. Bernardi Hispan. verb. *Correctio Monach.* §.31. & in Compend. Fuliens. §.4 his verbis *Quamuis Monachi familiares, seu Cappellani Papæ, aut Cardinalium existant, semper sub obedientia, & correctione Generalis, & aliorum superiorum Congregationis remanent; nec ab ea ob id eximuntur.* Hæc Pontifex. Habentque dicti Prælati hanc facultatem à fortiori in illos qui auctoritate Apostolica sunt constituti in Archiepiscoporum, & Episcoporum socios; vt etiam expresè constat ex bulla Alexandri IV. inchoata, *Sacræ Religionis*, in fauorem Minoritarum emanata, his planè terminis, *Nos deuotioni vestræ auctoritate præsentium duximus concedendum, quòd singuli vestram illos ex Fratribus eisdem, de quibus auctoritate literarum sedis Apostolicæ seu Delegatorum eius, dictis Archiepiscopis, & Episcopis est prouisum, visitare, corrigere, atque etiam (non obstante contradictione aliqua) possint ad eundem Ordinem reuocare.* Quibus omnibus, addito illius potestatis vsu, constat, Prælatos regulares posse quoslibet subditos Regulares

corrigere, & pœna ſpirituali, & corporali conſtringere.

Excipimus 1. in propoſitione pœnam irregularitatis, quoniam Epiſcopus non poteſt hanc pœnam imponere, etiam in ſynodo aut Concilio Prouinciali, vt tradunt doctores in cap. *Is qui* de ſentent. excomm. in 6. in quo habetur, quo habetur, quòd irregularitas non contrahitur; niſi ſit expreſſa in iure: per ius autem non intelligitur, niſi ius commune aut Pontificium; non verò ius particulare diœceſum & Prouinciarum, vt optimè cum doctoribus quos citant, tenent Auila part. 7. de irregularit. diſput. 1. dub. 3. Villalob. tract. 21. de irregular. in genere diffic. 1. nu. 5. & fuſiùs Suares tom. de Cenſur. diſput. 40. de irregul. in genere ſect. 4. quocirca iure & conſuetudine vniuerſaliter recepta Papa illam imponendam ſibi reſeruat, ac ex conſequenti nec Prælati regulares, licet maiori polleant in ſubditos iuriſdictione, quàm Epiſcopi in ſuos, cùm habeant poteſtatem, vt docet Portel. verb. *Prælati iuriſdictio*, 6. 1. ſupra animas; & ſupra corpora: & lites etiam corporales & quaſi ciuiles ſubditorum cum ampla, & cum totali iuriſdictione dirimant. Excipimus 2. in propoſitione mortis pœnam, quoniam cum à nullo iudice Eccleſiaſtico imponi poſſint, vt habetur cap. *Cùm non ab homine*, de Iudicijs, ſic nec à Prælatis regularibus, quibus etiam in Gallia prohibitum eſt, ſubditos ad triremes damnare: alioquin Sententia lata nulla, & abuſiua per Senatus ſupremos declaratur, & Prælatus per Sententiam emandatur. Poſſunt tamen Prælati in alijs partibus ad illam pœnam ſubditos damnare, vt plurimorum Ordinum habent conſtitutiones, & tenet Nauarrus cum communi Doctorum comment. 3. de Regular. nu. 53. Poſſunt item illos exilio mulctare, cùm hanc pœnã Canones Eccleſiaſtici imponãt perſonis Eccleſiaſticis, cap. *Cùm beatus*, diſtinct. 45. & cap. 1. de Calumniatoribus, vbi gloſſæ id notant, & alia iura adducunt. Hic Lectorem aduertere velim, quòd illa facultas ligandi ſubditos in Prælatis reſidens limitata eſt in multis Ordinibus, in quibus nec Prouinciales ſoli, nec etiam Generales infligere poſſunt prædictas pœnas, vt videre eſt in conſtitutionibus Ordinis Minorum de obſeruantia. Quibus etiam Prælatis localibus, ad infligendas huiuſmodi pœnas, & alias ſimiles, forum externum Pro sùs ſublatum eſt. Videant Prælati aliorum Ordinum, in quibus limitatam habeant poteſtatem. & illâ ſic limitatâ vtantur.

PROPOSITIO III.

POſſunt prænominati Prælati de iure ſic arctare ſubditos, vt à certis peccatis, quæ caſus reſeruati nuncupantur, abſque eorum facultate abſolui non valeant.

Caſus iuxta Grammaticos à cadendo dicitur, ſumiturque tribus modis, propriè, impropriè, & maximè impropriè. Impropriè idem eſt ac cenſura, quæ eſt peccati pœna, aut certè irregularitas; maximè impropriè caſus nomine vocatur votum, bonorum incertorum reſtitutio, aliaque id genus; propriè autem id quod eſt peccatum, vt cenſent Nauarr. cap. 17. & Silueſter verb. *Caſus*. Quocirca, cum conceditur poteſtas abſoluendi à caſibus, nõ intelligitur data circa caſus impropriè, & maximè impropriè; ſed circa caſus propriè ſumptos: vt optimè notant, & docent Sotus in 4. diſtinct.

distinct.18. quæst.2. art.5. ad 2. Comitol. lib.1.resp. quæst.13. Quòd autem eo modo intelligi debeat, colligitur 1. ex Trid. sess.14.can.11. & cap.7. ibi enim Patres asserunt, *pertinere ad Christiani populi disciplinam, vt atrociora quædam & grauiora crimina non à quibusuis, sed à summis dumtaxat sacerdotibus absoluantur.* Sed ad hos non itur communiter nisi pro reseruatorum absolutione; ergo casus & peccatum idem sunt. Et confirmatur; nam quod suo foro iudicióque cognoscendum seruant Antistites, id est sine dubio quod casus nomine Doctores intelligunt, sed Pontifices maximi pro suprema potestate sibi in Ecclesia tradita, causas aliquas criminum grauiores peculiari suo iudicio reseruant, vt habetur in Trident.sess.14. cap.7. ergo casus & peccatum idem valent.

Si nomine casus censura notatur, nulla erunt peccata reseruata, quæ pœnam excommunicationis, vel alterius censuræ adjunctam non habeant; ac id falsum esse indicat Benedictus XI. Extrauag. de Priuileg. ibi enim homicidium, & falsificatio quarumlibet literarum numerantur inter peccata Episcopis reseruata, quibus tamen censura annexa non est: Ex quibus sequitur 1. casum esse peccatum, quod simplex Sacerdos absoluere non potest, absque ejus licentia, qui illud sibi reseruauit absoluendum. 2. Peccata venialia, & communia mortalia & in c. 11, licet grauiora, non posse reseruari; vt Sotus demonstrat in 4. distin.18.q.2.art.5. nec etiam quæ iam sibi sedes Apostolica reseruauit, vt notauit sacra Congregatio Cardinalium negotiis & consultationibus præposita de expresso Papæ mandato promulgato die 9. Ianuarij 1601.

His prænotatis probatur propositio. 1. Quoniam Episcopi illam facultatem habent; ergo & Prælati Regulares, cùm eâdem jure communi, quâ Episcopi polleant potestate: quòd autem possint Episcopi, determinauit Tridentinum sess.14. cap.17. & insuper can.11. anathemate feriuntur contrarium opinantes. 2. Probatur ex declaratione sacræ Congregationis Cardinalium in illud cap.7. relata à Marzilla lib.3. de Pœnit. & remiss. in qua dicitur, *eamdem habere potestatem Prælatos Regulares in Regulares sibi subditos quoad reseruationem casuum, quam habent Episcopi in suos subditos.* Quod longe ante Alexander VI. in fauorem Prælatorum Ordinis Minorum declarauerat Bulla quæ incipit, *Intelleximus*, ad Hieronymum de Tornielis eorumdem Fratrum citra montes Vicarium Generalem directa his verbis, *Intelleximus aliquos ex Religiosis Ordinis tui aliis asserere velle, quòd Vicarius generalis, vel Prouincialis dicti Ordinis eiusdem, occultis sibi reseruare non possunt: quare nobis super hoc de remedio supplicare fecisti opportuno. Nos igitur, &c. auctoritate Apostolica tenore præsentium decernimus, Vicariū Generalem: aut Prouincialem, vel Guardianos pro tempore existentes, præfatos casus de occultis Religiosorum dicti Ordinis vestri sibi posse reseruare, & post reseruationē huiusmodi nullum dicti Ordinis inferiorem ab eis absoluere posse, & si absoluat, nullam esse absolutionem, & incidere in pœnam absoluentium à casibus non concessis.* Hæc Alexander: quibus nihil clariùs hac facultate. Atque hanc sententiam, quæ vnanimis est Doctorum, ita certam existimat post Rodericum Miranda tom.2.qu.34.concl.1. vt illam de fide arbitretur. Dixi in propositione, quòd illi Prælati de iure hanc facultatem possident propter duo, primum

quoniam hæc facultas in dictis Prælatis est limitata à Clemente VIII. decreto quod incipit. *Sanctissimus Dominus noster*, quo non possunt quoslibet casus grauiores reseruare; sed tantùm vndecim ab eodem Clemente præscriptos, quorum meminit Sorbus verbo, ***Absolutio quoad Fratres***, & alij, nisi in Capitulo Generali, vel Prouinciali, vt notant expositores illius Decreti, & inter alios Portel. in dub. Regul. verb. ***Casus reseruati***, nu. 12. Possunt taxare pœnitentias ab absoluendis luendas, & censuras reseruare, vt docent probatissimi Theologi: Secundum, quòd Prælati locales qui de iure communi ac etiam ex dicta Bulla Alexandri poterant sibi reseruare casus, iam in multis Ordinibus non possunt, vt in Ordine Minorum de Obseruantia, quibus facultas reseruandi casus per constitutiones generales sublata est; vt constat ex c. 6. de correct one delinquentium; quocirca nullum casum, etiam ex illis vndecim, sibi reseruare possunt. Videant alij Regulares si decretum Clementis VIII. in suo Ordine receptum, possunt sibi casus reseruare, nisi suæ constitutiones prohibeant; si receptum, possunt illos vndecim, aut quemlibet illorum sibi reseruare, vt ex dicti Decreti tenore manifestum est, in quo sic habetur, *Ideo vt huic malo sua Sanctitas opportunè prospiceret, decreuit, vt nemo Regularium Superiorum peccatorum absolutiones sibi reseruet, exceptis iis, quæ sequuntur, aut omnibus, aut eorum aliquibus, prout subditorum vtilitati expedire prudenter in Domino iudicauerint.* In quo vides Pontificem vti nomine absoluto Superiorum in plurali, quod etiam localem comprehendit, qui nisi constitutionibus sui Ordinis prohibeatur, illa facultate vti potest.

PROPOSITIO IV.

PRælati Regulares prædicti in subditis castigandis apices Iuris seruare non tenentur.

Hæc veritas facili negotio probabitur, dummodò quid sit apex iuris explicetur: est autem ille apex iuxta Canonistas omnis actus, qui potiùs respicit subtilitatem, quàm facti veritatem, & merita causæ. Sic Barthol. & Baldus in l. *Si fideiussor.* 19. §. *Quædam ff. Mandati.* num. 1. Salyc. in l. *Placuit.* 7. Cod. de iud. n. 2. vers. 5. Soc. cons. 120. lib. 1. num. 17. vbi dicit, probationes non esse de apicibus iuris, quia respiciunt veritatem, & merita causæ, & quòd acta scribenda sint per Notarium, seu secretarium, aut scribam: cùm in cap. *Quoniam contra*, de Probation. sic scribenda in iudicio, quantumcúmque summario & extraordinario statuatur; Nisi 1. in causis leuibus, vt docet Rodericus tom. 2. QQ. reg. q. 1. art. 3. Guido Papa decis. 595. nu. 2. nam in his causis non ferunt sententias in scriptis, vt docet Lapus allegat. 73. num. 5. Nisi 2. in aliquo Ordine extaret consuetudo, non scribendi illa acta per supradictos Officiarios, sed per solum superiorem; quia illa attendi debet, vt in simili casu docet Bart. lib. 2. ff. de Stipulat. seru. n. 2. & Guido Papa citatus, & alij.

Paulò clariùs quid sit apex iuris, quidve substantia iuris declararunt Patres Ordinis Minorum de obseruantia congregati Toleti 1583. dum sic pronûciant, ***Declaramus, quòd licet Prælati omnes non teneantur ad apices iuris, vt sunt citationes, dilationes, sententiæ interlocutoriæ, & definitiuæ, & alia plura quæ non sunt de substantia Iustitiæ;***

stitia; non tamen possunt Prælati in actibus iudicialibus secundum suum arbitrium procedere: cùm certum sit, lege diuina & naturali teneri ad ordinem substantialem iuris; ideò statuimus, vt nullus Prælatus cōtra inauditam partem, nec contra eum qui non fuerit sufficienter conuictus, aut confessus sententiam aliquam grauem ferat. Ex quibus omnibus videre est, citationes, dilationes, sententias interlocutorias, & diffinitiuas, & cætera omnia quæ subtilitatem facti causæ respiciunt, esse apices iuris: At verò probationes, & acta per Notarium, aut per alium officialem scripta, auditio rei, & illius conuictio, vel confessio, & alia huiusmodi, quæ veritatem facti & merita causæ respiciunt, esse de substantia iuris.

12 His positis probatur propositio ex constitutione Bonifacij VIII. inchoata, *Ad augmentum*, in fauorem Minorum edita, in qua sic determinatur. *Vobis auctoritate Apostolica indulgemus, vt ad correctiones & punitiones Fratrum eiusdem Ordinis delinquentium infligendas, Prælati Ordinis supradicti, ad quos eadem spectare noscuntur, rimulis iuris & apicibus eius postpositis, liberè procedere valeant secundum consuetudines approbatas, & generalia facta, vel fienda ipsius Ordinis instituta.* Sic omnes qui de hac materia agunt.

Atque hæc forma à Pontifice præscripta videtur etiam obseruanda in Prælatis castigandi; cùm hæc constitutio non distinguat: nam licet Innoc. in cap. *Qualiter & quando*, 2. de Accusat. dicat, *quod Prælati sunt positi quasi signum ad sagittam; & quia non possunt omnibus complacere; cùm officio teneantur, non solùm arguere, verùm etiam increpare, quin & interdum suspendere, & nonnumquam ligare; frequenter multorum odium incurrunt, atque insidias patiuntur.* Verumtamen in fine illius capitis aliter de Prælatis Regularibus loquitur, dum de ordine obseruando in iudicio, sic pronunciat, *Hunc tamen non esse vsque obseruandum circa personas Regulares; nam cùm causa illud requirit, faciliùs & liberiùs possunt à suis ministrationibus amoueri.* Ex quibus colligitur aduersùs Prælatos Sæculares secundùm apices iuris procedendum; at verò aduersùs Prælatos Regulares illam formam seu ordinem non esse vsquequaque obseruandum. Et quamuis hoc caput de accusatione loquatur, tamen in cæteris idem iudicium est ferendum; ac ideo in omni iudiciali actione contra ipsos, apices iuris non sunt seruandi, & hoc modo aut alio procedere ex arbitrio maioris Prælati pendet; quod Patres Ordinis Minorum congregati vt suprà, optimè notant, dum interpretantes mentem Bonifacij in dicta constitutione sic enunciant, *Cùm hæc constitutio condita sit ad propulsandas subditorum calumnias, & ad compescendam Prælatorum nimium in puniendis criminibus licentiam*, quibus verbis cognoscere est, & subditos, & Prælatos puniendos, hac constitutione comprehendi.

PROPOSITIO V.

SIc vincti sunt subditi Regulares quoad morum correctionem & reformationem, sententiis suorum Prælatorum, vt ab eisdem (dummodo in illis ferendis forma substantialis obseruata fuerit) appellare non possint.

Appellatio est prouocatio causæ à Minori ad superiorem Iudicem ratione illati

vel inferendi grauaminis, quâ iniquitas Sententiæ corrigitur,& inferioris potestas iudicis suspenditur; vt ex cap. *Omnino oppressus. Si quis. Et placuit.* 2. 9. 6. colligitur; ac ita necessaria ex D.Bernardo, veluti sol iustitiæ procedens & redarguens opera tenebratum, estque de iure naturali, licet forma appellandi sit de iure positiuo, vt constat ex l.vnica.Cod.de Sentent.Præfec. & Præter.

Licitè autem quis vtitur appellatione, quando sententiâ iudici,grauatus fuit, aut iustè timet futurum grauamen ex sententia ferenda,vt ex dictis capp. *Omnis oppressus*, & ex cap. *Licet* colligitur: Illicitè verò & mortaliter peccando,appellat à sententia legitima,aut timendo,quòd iustè condemnabitur, aut ad prorogandum tempus ne sententia feratur; vt tenet Diuus Thom. 2. 2.quæst.69. art.3. quoniam iniustitiam infert iudici,suæ iurisdictionis effectum impediendo: non peccaret tamen iuxta Turrianum 2.2.tom.2.disp.51.dub.1.nu.4. Dianam 2.P.tractat.5.Miscella.resol. 104. appellando à sententia secundùm opinionem probabilem lata,si contrariæ etiam probabili inuitaretur, cùm reo sit licita tuitio propria, etiam cùm non certam de iustitia sui iuris, sed tantùm probabilem opinionem habet:& peccat mortaliter Iudex, si appellationem legitimam non admittat, vt cum Nauarro in Manual. cap. 23. numer.13.14.& 15.tenet communis Doctorum sensus. Vt autem ad id obligetur, debet reus in foro Ecclesiastico intra decem dies, à die intimationis sententiæ, illam interponere: Vt ex text. in. Authent.de appellat.collat.2.& in Authent. *Hodie*, & de Appellat. & l.22. tit.13.§.3. & sic in eodem foro seruatur, vt constat. cap. *Anteriorum*. 2. quæst. 6, cap. *Significauerunt* distinct. 9. & cap. *Quoad consultationem*, de re Iudic. Attamen in foro sæculari non dantur ad appellandum nisi quinque dies, iuxta l. 1. tit. 18. lib. 4. Recopil.

Quod si reus iure appellationis illo tempore præscripto non vtatur,potest licitè exequi sententia, licèt iniusta, quia hoc modo censetur reus iuri suo renunciare, l. *Quandiu*, in fine ff. de Acquirend. hered. nisi in reo aliqua causa, eam appellationem omittendi, existat; vt verbi gratia, defectus ætatis, & aliæ similes, vt notant communis iuris vtriusque periti. Legitima autem appellatio habet effectum duplicem,vt aliàs diximus,suspensiuum scilicet,& deuolutiuum.

His de materia appellationis notatis probatur propositio ex cap. *Ad nostrum*. cap. *Reprehensibilis*,cap. *Speciale*,de Appell. & cap. *licet* & cap. *Irrefragabili*, de Offic. ordin. quorum omnium verba non referam,sed solius capitis, *Reprehensibilis*, hoc tenore, *præcipuè verò hoc in religiosis volumus obseruari, ne ipsi cùm pro aliquo excessu fuerint corrigendi, contra regularem prælati sui, & Capituli disciplinam appellare præsumant; sed humiliter & deuotè suscipiant, quod pro salute sua fuerit eisdem iniunctum.* Nec credo aliquem reperiri Ordinem, qui ab hoc priuilegio speciali non gaudeat, & vt cæteros taceam Ordinem Minorum inuenio hoc priuilegio potiri bulla in proxima præcedenti propositione adducta ex Bonif. VIII. in qua sic expressè habetur. *Nec volumus eisdem licere Fratrib. ab eisdem correctionibus & punitionibus aliquatenus appellare praui deliberatione, ac maturitate debita obseruatis.* Hæc Pontifex. Quibus constat,quòd in omnib.correctionibus,punitionibus, & sententiis prælatorum

rum debent deferre subditi, obediendo, non autem appellando, ac proinde ratò eosdem appellare posse, cùm ferè in nullo corrigi, aut castigari valeant, quod non respiciat reformationem aut correctionem morum.

Diximus 1. in propositione, non posse appellare à sententiis latis in morum reformatione & correctione, quoniam cùm sententiæ huiusmodi non feruntur ad hunc effectum, sed ad exemplum, potest appellari; sicut cum quis ab aliquo Ordine expellitur, aut ad triremes mittitur, aut carceri perpetuo mancipatur, mortaliter nihilominus peccabunt rei appellantes, sed tamen Prælati appellationi deferre tenebuntur, vt videtur determinatum in cap. *De Priore* tit. de Appellat. in quo sic pronunciat Alexander tertius. *De priore qui non deferens protestationi & apellationi vestra ad Sedem Apost. facta, quemdam Canoni. cum suum vestibus omnibus vsque ad camasiam spoliari, & eum accusationi & appellationi renunciare coegit, qui & de suis, & quorumdam Fratrum enormitatibus murmurauit, id tua sollicitudini duximus insinuandum, vt super hoc rei veritate diligentius inquisita, si inueneris, quòd pro euitanda disciplina prædictus Canonicus apellauit eidem Priori proptereà nullam pœnam infligere debes, quoniam sancta Rom. Ecclesia, & huiusmodi appellationem non consueuit admittere, ne Monachis, vel Canonicis Regularib præberetur audacia delinquendi, Cæterùm si præfatus Canonicus priorem propter suas enormitates manifestas quæ ipsum notabilem reddunt ad Sedem Apostol. appellauit, & ipse tali appellationi deferre contempserit, eum cum literis tuis veritatem continentibus, de tanto excessu satisfacturum ad Sedem Apostol. venire compellas.* Ex quibus constat, quòd licet Pontifex non approbarit, quòd appellatio à sententia in causa correctionis sit admitenda; attamen in materia prædictorum grauium delictorum admittendam indicat: & ideò castigat Priorem, qui eam non admiserat, cùm admittenda esset. Et ita tenent scribentes in illud caput, & præcipuè Innocentius: Ioannes Andræas, Butrius, & Abbas num. 3. vers. *tertius intellectus.* quod ego etiam existimarem, nisi tanta esset euidentia delictorum, & sententia sic iusta, vt nulla esset ratio dubitandi, quia tunc esset appellatio manifestè iniusta, cui proinde deferre Prælatus non teneretur.

Adiecimus 2. in propositione dummodò forma substantialis obseruata sit, quoniam ea deficiente iuxta omnes licitè appellare potest reus, nonobstantibus quibuscumque priuilegiis in contrarium: quoniam illa priuilegia non derogant iuri communi, & naturali, quo quisque potest se tueri contra violentiam: potéstque Regularis reus arripere iter absque licentia Prælati iudicis vexantis, si timeat adhuc vexari si peteret, aut si crederet se non obtenturum: nec potest Episcopus illum retinere sine obedientia sic transeuntem, dummodò probet vexationem. Et huic sententiæ non aduersatur Tridentinum sess. 25. cap. 4. de Regular. quoniam prohibet exitum à conuentu nisi factum, *Prætextu*, non autem factum causâ legitimâ; vt v. g. nimis sæuiente superiore: ac sic tenet Sanctarellus tract. de Apostas. cap. 5. dub. 1. num. 11, cum Nauarro, comment. 2. de Regular. num. 61. & Comment. 3. num. 51 Azor. to. 1. lib. 12. cap. 11. quæst. 7. Sayro in Claui lib. 12. cap. 17. num. 40. Roder. tom. 1. quæst. 29. artic. 2. & quæst. 30. artic. 4. & Emanuele Sa verb. *Relig.* n. 71. & aliis.

Poteſt etiam ſimiliter in ſententia iuſtè lata per modum querelæ ad maiores Prælatos recurrere, ſicut Gregorius XIII. bulla quæ incipit, *Quoniam noſtro.* Poſt prohibitum ad ſæcularia tribunalia recurſum, declarauit in fauorē Minoritarum, verbis ſequentibus, *Sed ſi à Prælatis ſuis ſe grauari prætendant ad Generalem miniſtrum ipſius Ordinis, ſeu illius protectorem, vel ad nos, ſiue Romanum Pontificem ſucceſſorem noſtrum ſupremum in Eccleſia Dei iudicem recurſum habeant, vnde illis breui manu iuſtitia miniſtrabitur.* Hæc Pontifex.

Obſerua tamen, quòd tum in recurſu proximè dicto, tum etiam in legitima appellatione poteſt omiſſo medio, videlicèt omiſſis Prouinciali, Generali, ac etiam Protectore, ad Papam appellari & recurri, vel ad quemlibet illorum: ac ſic tenent Remigius Scofra in Opuſc. de inualiditate Profeſſ. dub. 25. & 26. qui facit mentionem Decreti Clementis VIII. id prohibentis, & Portel. in dubiis reg. verb. *Appellare.* 3. ſuamque ſententiam probat ex praxi. Nullum autem dubium eſt huiuſmodi appellationem eſſe legitimam, ſi à prædictis prælatis contra factam & illam iniuriam remedium non ſperetur, vt poſt Legan. optimè docet Archang. Rom. lib. 3. de priuil. verb. Appellare.

Obiicies contra ſuperiùs dicta, quòd hæc ſententia de appellatione & recurſu ſtante, priuilegia Regularia in contrarium conceſſa, nullum effectum operarentur, cũ nullũ extra ius producerent, quod eſt contra cap. *Abbate* de Verb. ſignif. Nam reſpondetur, priuilegia aliquando nihil nouum continere, ſed maioris expreſſionis gratiâ concedi, vt probat Sanches de Matrim. lib. 2. diſput. 37. num. vlt. ad vltimum. Qui in Summa tom. 2. lib. 6. cap. 8. numero 20. dicit illa priuilegia hoc ampliùs continere, vt ſubditus non poſſit appellare; niſi exceſſus Prælatorum manifeſtus ſit; quia pax, ſimplicitas, & obedientia Religioſorum hoc poſtulat, quod etiam ego exiſtimo.

Verum tamen Prælati Regulares ob præfatas ſibi in cauſa appellationis conceſſiones factas ſibi blandiri nimium non debent, & propterea ſuos ſubditos, quaſi tyrannos opprimere: nam in hoc caſu habent recurſum licitum ad ſæcularia tribunalia: appellando ad illa, habétque tunc appellatio effectum ſuſpenſiuum, quemadmodũ appellatio ad Papam, vt tenet Paul. Caſtrenſ. conſil. 115. numero. 2. verſic *Pro qui etiam*, lib. 1. Laucellot. de Attentat. 20 in præfat. numero 46. Philipp. Probus in tract. de Iure Regaliæ quæſt 36. numer. 9. in finem in quo refert quòd in Senatu Pariſienſi die 17. Septembr. 1415. pronunciatum fuit placitum, quo, *Quidam Epiſc. fuit condemnatus ad exhumari faciendum quendam qui fuerat per eius Offic. excommunicatus, & in terra profana ſepultus: nec non ad faciendum ipſum abſolui, quia poſt inhibitionem, & lite pendente in Parlamento, fuit excommunicatus: & dicit quòd poſt inhibitionem Senatus, fuerant manus dicti Officialis ligatæ, tanquam ſi ab excommunicatione ferenda fuiſſet appellatum, iuxta Paul. Caſtr. in Rubr. ff. de re iudicata.* Sic etiam tenet Auguſtin. de B. lis in quodam tractatu, cui titulus eſt, *Allegacion en derecho.*

Ter autem reo conceditur appellatio in eadem cauſa ad illam terminandam, vt ſi reus nouam forſan iuris, aut facti rationem inuenire poſſit, quam coràm aliis iudicibus proponere nequiuit, aut nequaquam nouit, ea ſe tueri poſſit. Sic poſt

ghiſilerium

ghisilerium citatus Archang.

PROPOSITIO VI.

SIc ligati sunt subditi Regulares suorum Prælatorum constitutionibus, vt aliquam gratiam aut priuilegium à Sede Apostolica contra illos obtinere non possint, absque eorumdem consensu; & aliter obtentum nullum existit: imò nec gratiosè & absque petitione concesso potiri, sine Prælatorum eorumdem licentia.

Hæc veritas constabit, si quæ dicimus tractatu 1. de Priuilegijs, in memoriam reuocentur, cũ enim non censeatur Pontifex concedere priuilegiũ alicui Ordini in præiudiciũ status regularis & constitutionum; sic nec concedere Religioso particulari in eiusdem status & constitutionum detrimentum; esset autem tale, si hoc modo concederetur. Quod etiam adhuc probatur ex iure communi, decernente, vt *quod omnes tangit, ab omnibus approbari* aut reprobari *debeat*; ergo cùm priuilegium peculiari Religioso concessum omnes tangat, approbari ab omnibus, aut saltem ab eorumdem superioribus necesse est quòd si non approbent, aut reprobent, sine dubio illud non valere iudicandum est.

Deinde de iure speciali pluribus Ordinibus concessum est, quòd præfati subditi non possint illud priuilegium impetrare, & impetrato vti, vt ex eorumdem Compendiis Priuileg. ver. *Relig.* patet: nam Vrbanus IV. cõcessit Fratribus Præmonstratensibus, *quod nullus Fratrum priuilegium aliquod contra communis sua Religionis statuta audeat postulare, aut obtentum retinere; & si quæ impetrabuntur huiusmodi à Sede Apostolica, vel eius Legatis sub quacumque forma, & expressione verborum, irrita sint & inania.* Leo X. in Minorum fauorem eamdem gratiam contulit dum B. inchoata: *Inter cætera*, sic decernit, *auctoritate apostolica tenore præsentium statuimus & ordinamus, quod nullus ordinis obseruantiæ huiusmodi professor de cætero exemptionem aut indultum Apostolicum sub quauis forma expressioni verborum obtinere possit; nisi vester aut commissariorũ vestrorum in Romana Curia existentium ad hoc expressus accedat assensus & si illa impretrauerit, illa nullatenus sibi suffragentur, vt illorum obtentu à Prælatorum suorum iurisdictione & disciplina exemptus censeatur.* Idem prædictus Leo X. Eremitis S. Augustini, & Alexander VI. Minoritis, cuius concessio habetur in libro Monument. Ordin. nuncupato, quæ decreuit & ordinauit, *Quòd Minores Fratres vti vel nequeant gratij facultatibus in forma Breuis dumtaxat concessis, quæ per quemdam Bartolum Floridum olim Secretarium suum subscripta fuerunt; nisi ad id suorum superiorum Generalium, & Prouincialium pro tempore existentium accedat assensus, perinde ac si in literis prædictarum facultatum, & gratiarum adiecta foret prædicta concessio.* Ac sic tenent Roder. QQ. Reg. tom. 1. quæst. 10. artic. 5. & tom. 2. qu. 29. art. 2. Miranda in Manuali tom. 2. qu. 29. art. 10. Portel. verb. *Impetrare*, & Marcellinus à Sancto Benedicto verb. *Priuileg.* §. & verb. *Absolutio quoad Monachos.* §. 9. & Corduba in citato compend. priuileg. Mendic.

Quoad autem non possint gaudere gratiosè cõcessio, etiam probatur ex constitu-

tione Alexandri VI. relata in Compend. priuileg. Fuliensium verb. *Absolutio quoad Monachos*, §.9. & in Compend. priuileg. Congregat. S.Bernardi verb. *Cruciata*, §.1. quà *prohibuit Monachis dictæ Congregationis S.Bernardi in Hispania, in virtute sanctæ obedientiæ: ne Religiosi illius absque licentia Prælati saltem localis facultatibus quæ in Iubilæis bullis cruciatæ, confessionibus aut aliis quibuscumque indultis, quæ communitatibus, aut priuatis personis, aut piis locis quomodocumque aliter hucúsque concessa sunt, aut in posterum concedentur, vti possent, nisi specialem & expressam, ac de verbo ad verbum de huiusmodi Indulti tenore mentionem facerent, aut aliter Regularium priuilegiis derogaretur.*

Quod si aliquando à Prælatis Regularibus vsus aliquarum huiusmodi facultatum Regularibus subditis concedatur, nulli horum licebit; nisi sit ex numero eorum, qui ad confessiones Regularium eiusdem Conuentus audiendas deputati sunt, confessarium eligere; nisi ratione itineris: aut alia de causa ab eisdem Prælatis aliis Confessariis, intra aut extra Ordinem confitendi facultas ad id specialiter detur, & secus facta irrita & inania decreuit Gregor. XIII. in fauorem Societatis IESV, vt habetur in illius priuileg. pag. 141. & sequent. Sic etiam Clemens VIII. in fauorem Carmelitarum, qui etiam extendit prohibitionem quoad casus Prælatis reseruatos ad omnes alios Regulares, vt latius continetur in Bulla illius Pontificis emanata anno 1599. Quæ extensio anteà facta erat, non solùm quoad illos casus; sed etiam quoad omnes supradictos, si ex regula, aut ex constitutionibus illorum Ordinum prohibitū erat aliis, quàm à Superioribus deputatis Confessariis, confiteri; nam vt in tract. de Priuil. in comm. probatum est, omne illud, quod vni Ordini conceditur, alteri concessum esse iudicandum est, nisi aduersetur Regulæ aut Constitutionibus illius Ordinis, aut sit odiosum, constat autem quòd hoc priuilegium est valde fauorabile omnibus Ordinibus, & nulli odiosum. Si autem aduersetur constitutionibus alicuius ex illius Ordinibus, quisque videat, meam enim non est omnes omnium Ordinum constitutiones voluere, & examinare.

Obiicies contra proximè dicta Clementem Præfatum extendere prohibitionem illam ad alios Regulares quoad solos casus Prælatis reseruatos; ergo non est verum, quòd illa prohibitio ad alios extendatur: respondetur, Papam prohibitionem illam Carmelitanis directè & absolutè fecisse, & quoad dictos casus ad alios Regulares extendisse; nihil aliud per dictam Bullam concedendo; reliquit tamen Regulares in possessione priuilegiorum quibus gaudebant; cúmque communicatione cum Carmelitanis potiantur, fit inde, vt etiam extensione ad alios casus fruantur.

PROPOSITIO VII.

SIc vincti sunt subditi regulares in suorum Prælatorum manibus vt nullam Prælaturam extra suum ordinem assumere valeant; nisi de eorumdem consensu: nec intra per electionem: nisi accedente eorumdem confirmatione, quam negare possunt in certis casibus & electionem

nem validè factam irritare nec sic exclusus appellare potest.

Hæc propositio 4. partes continet, & quoad primam probatur apertè ex cap.1. *Quorumdam* & *si religiosus*, de elect. in 6. in quibus evidenter habetur 1. quod regulares non possunt acceptare electionem de se factam ad prælaturam aliquam extra monasterium possidendam, sine consensu Prælati. 2. quod ea sufficit absque consensu fratrum ipsius monasterij de quo assumuntur. 3. quod nullam prælaturam supradictam assumere possunt etiam superiore consentiente, si ex electione in discordia acquiratur, quod hujusmodi electiones non servatis duabus ex prædictis conditionibus sunt irritæ & nullæ.

Confirmatur hæc pars 1. ex D. Gregor. vt habetur cap. *quam sit* 18. qu.2. dum sic pronunciat, *nullus Monachus sine testimonio & concessione Abbatis sui in ecclesia aliquem locum teneat, vel ad aliquem promoueatur honorem.* Rationem hujus præcepti reddit Bonifac. VIII. in cap. prædicto *si religiosus*; *quia non habet velle, nec nolle, sed ex illius, quem vice Dei supra caput suum posuit; & cuius imperio se subiecit, voluntate dependet.* Imo [quod notandum est] licentia hæc post factam electionem obtinenda est; nam si antea detur ad electionem si contigerit fieri, nullus est firmitatis, vt statuitur in Clement.vltim. de elect.& ratio datur optima, *quia ea licentia parat viam ad ambitionem,* atque intelligunt hæc jura etiam de Episcopatu Panormit.in cap.*Si ecclesia vestra*,2.de elect. num.16. & authores communiter infra referendi.

Ex quo inferunt nonnulli canonistæ hanc veritatem locum habere, etiam in electione ad summum Pontificatum, quia votum obedientiæ absolutum & generale est, & omnino aufert proprium velle & nolle: sic Glossa dicto cap. *quam sit* verb.ad ordinandum: quem sequuntur Ioan.And. & Panorm. in cap.vlt. de voto nu.3.& cap.*quod Dei*, de statu Monach.nu. 12.& in cap. *Ioannes*, de regular. num.7. Gregor.Lopez. leg.25. tit.7.p.1. Gloss.2.ad finem. Sed quoad hanc partem, hæc sententia non videtur probanda: nam præter alias rationes quas affert Suar. tom.4. de relig.lib.10. de voto obed.cap.10.nu.8. illa capita non loquuntur nisi de prælaturis inferioribus prælatura Papali, vt hæc verba testantur, *ad Prælationem aliquam extra suum Monasterium, vel Ecclesiam*: Prælatura autem summi Pontificatus non est extra monasterium aliquod vel ecclesiam: sed supra omnem ecclesiam & monasterium seu Religionem. Accedit quod vsus non petendi & obtinendi hujusmodi consensum satis demonstrat in religioso ad Papatum electo in vi illius juris communis non requiri.

2. Propositionis pars videlicet quod non possint etiam aliquam Prælatorum intra ordinem per electionem absque eorumdem confirmatione acceptare, & exercere, probabitur, si prius probetur quod electio non conferat jus Prælaturæ irreuocabile in electo, quod fiet 1. ex cap. *postquam* de electione, vbi id expressè habetur: 2. ex cap. *nosti* eodem tit. in quo concessiones & dispositiones ab electione, & non confirmato nullæ declarantur.

3. A simili: nam in beneficijs secularibus ex electione, aut præsentatione non prouenit aliquis titulus, ex quo ipse præsentatus, seu electus ante confirmationem

vocati possit beneficiatus: imò si contingat mori hujusmodi electum seu præsentatum ante confirmationem, non dicitur beneficium vacare per mortem ipsius præsentati seu electi, sed per obitum primi.

4. Probatur ex Clement. *Exiui §. Demum* de verb. signif. vbi hoc ita declaratur quoad electionem prouincialis minorum & consequenter quoad omnes prouinciales, vt dicetur inferiùs, nec quoad hanc partem occurrit difficultas: sed dumtaxat aduertere debes nullum tempus esse à jure præfixum ad confirmandum, & ideò electus non potest conqueri de confirmatione non facta; seu admodum dilata; nam si confirmator nulla existente causa renuat confirmare, non ab eo appellatur sed recurritur ad superiorem, qui illum compellat intra breue tempus præfigendum, cum comminatione, seu intimatione, quod nisi intra talem terminum confirmet, superior jure alicujus Ordinis aliter decernatur, vt olim apud Recollectos, dum degerent in custodijs: custos enim electus suo munere fungebatur ex dictis constitutionibus in diplomatibus Pontificijs id statuentibus, fundatis.

5. Propositionis pars videlicet quod dicti Prælati possint electionem factam in certis casibus irritare, in præsenti est probanda, quod vt fiat notandum est Doctores ferè omnes in eo conuenire, quod confirmatio seu cassatio relectionis duplici modo fieri potest, vel per viam judicij cum processu compilato, & causæ cognitione, ac contradictorio, & cum sententia diffinitiua, scilicet quando alijs adest collectus, seu oppositor, vel ob vocum paritatem, seu defectum aliquem; vel extrajudicialiter, hoc est quando nullo existente collecto, aut oppositore confirmator priuata scientia non in forma judiciali, & contentiosa inquirit de modo electionis, an fuerit canonicè facta? & de persona electi an sit idonea? & cum voto eorum qui sibi assistunt secretò, vel oretenus prolato ad electionis confirmationem, vel cassationem peruenit. Quem modum tangit Francisc. Salgado de reg. profect. p. 2. cap. 13. num. 16. & alij: his ergo duobus modis procedere potest superior ad electionem factam annullandum, sed relicto priori de quo non est dubium, probatur quod modo posteriori id possit. 1. Clement. *Exiui §. Demum* de verb. signif. in qua sic habetur, *Statuimus etiam & ordinamus hac constitutione in perpetuum valitura, vt cum alicui Prouinciæ de ministro fuerit prouidendum, ipsius ministri electio penes Capitulum Prouinciale resideat quam idem Capitulum die sequenti, qua fuerit congregatum, facere teneatur, ipsius autem electionis confirmatio ad Ministrum pertineat Generalem, & siquidem ad electionem huiusmodi per formam scrutinij procedatur (& votis in diuersa diuisis) electiones plures in discordia celebrari contingat, illa, quæ à maiori parte Capituli numero, nulla zeli vel meriti, collatione aut consideratione habita,* fuerit celebrata, *exceptione, seu contradictione quacúmque alterius partis non obstante*, per dictum generalem Ministrum de consilio discretorum de Ordine; priùs tamen ex officio, provt spectat ad ipsum, *diligente examinatione præmissa*, confirmetur, vel etiam infirmetur, provt ei secundùm Deum visum fuerit expedire, &c. Cujus textus decisio, licet pro ordine tantum Minorum condita esse videatur; tamen cùm ille textus in corpore juris sit insertus, & ejus ratio generalis omnes comprehendat,

hendat, omnibus quoque religionibus necesse est, vt fiat communis: tum ex eo quod quando princeps vni præsidi rescribit, ex consequenti omnibus rescripsisse videtur; tum etiam quia licet admittamus hunc textum continere priuilegium, seu concessionem specialem pro ordine Minorum; nihilominus alij Ordines in hoc priuilegio, sicut in aliis communicant.

Probatur 2. ex doctoribus qui hanc sententiam sustinent, inter quos sunt prædictus Salgado, Gonzales, Marescot. Puteus, Rota Romana sæpiùs, & alij à Barbosa in praxi dub. 2. lib. 1. voto 4. citati, quorum solius Bannis verba referam inserta in quæst. 67. art. 2. in respons. ad 2. argum. de just. & jure, hujus tenoris. *Et in hoc deficit confirmator à ratione iudicij, quod iudex, vt sic tenetur ferre sententiam secundum allegata, & probata, & si oppositum fecit, nulla est sententia; caeterum confirmator quomodolibet cassauerit electionem etiam digni, cassata est; quod si aliquis objiciat contra, ille confirmator iniuriam facit electo, ergo tenetur confirmare eum ex iustitia. Probatur antecedens; quia statim iudicabitur suspectus de aliquo crimine, propter quod non confirmatur à Prælato. Respondetur nihilominus nego antecedens, & ad probationem respondetur, quod est temerarium iudicium quia multis viis potest cassari electio etiam digni.* Hæc Bannes.

Quomodo autem capiet informationes Prælatus Generalis? Respondent Iul. Lauor. Variar. Lucubrat. tit. 4. de elect. canon. & cap. 25. num. 44. & 55. *Per famam vel litteras testimoniales, vel si necessarium iudicauerit per testium receptionem cum iuramento,* Abbas vero in cap. *Postquam* nu. 5. de elect. *hac omnia arbitrio iudicis relinquit,* Marc. Anton. Cuch. tit. de confirmat. num. 60. *respondet prædictum Generalem posse fidem adhibere soli famæ & litteris testimonialibus.*

Ex quibus omnibus vltima pars propositionis probatur (scilicet quod non possit ab huiusmodi Prælatura sic exclusus appellare) 1. ex cap. *ad nostram* & *reprehensibilis*, de appellat. in quibus habetur quod regularis non possit appellare in iis, quæ spectant ad correctionem morum, obseruantiam suæ regulæ, & constitutionum: sic Abbas, Massob. Tamburin. Iul. Lauor. à Barbos. in praxi libr. 1. voto 4. numer. 17. ex quibus videre est electionem non conferre Prælaturam, nisi accedat confirmatio superioris; aut in constitutionibus specialibus id habeatur; sic enim ordinationes, præcepta, ac correctiones, quæ tendunt ad bonum commune religionum possent appellationis refugio retardari, quod sanctissimè pro religionis conseruanda disciplina statutum est, in eius damnum & desolationem cederet, nam religiosi appellatione semper vterentur, asserentes se grauari, quod D. Bernard. optimè considerauit libro 3. de considerat. ad Eugen. *Quantos nouimus appellasse pullatos, interim liceret, quod nunquam licet, antidotum versum in venenum* (& paulo post) *qui non grauatus appellat, manifestè liquet, quod auo grauare intendit, aut tempus redimere.*

Probatur 2. quia in actibus extrajudicialibus non datur appellatio suspensiua, vt docent Gonzales ad reg. 8. Cancel. glos. 9. in annotat. num. 26. Marescot. var. lib. 2. cap. 64. an. 20. cum seqq. Salgado de reg. protect. p. 2. cap. 13. num. 1. numer. 167. & Scacc. de appellat. qu. 2. numer. 3. vers. *Secus est.*

3. Confirmatio & infirmatio electionis conscientiæ, & prudentiæ generalis committitur, provt ei secundum Deum visum fuerit expedire; sed tunc & in isto casu appellatio denegatur, vt sustinent Tiraquel. de retractu leg. §.4. Glossa 1. num.11. Menoch. de arbitr. lib.1.q.78.num.7. Salgado citatus p.3. cap.13. à num.48. & alij. Nec adversùs hanc rationem objicias Glossam vers. *oneramus*, in Clement.1. de jure patron. pronunciantem. *Fateor tamen quod superior ad quem appellatum est, emendaret, quod male factum esset*, quia dictum procedit, provt ille explicat, dum quæritur quid fieri debeat per viam supplicationis, vel misericordiæ, vt tenet Sanchez de matrim. lib.3. disput.8 n.13.

4. Quia à præcepto seu mandato, quod ex judicis arbitrio fertur non datur appellatio, quia multa mouere potuerunt judicis animum, quæ appellationis judicem lateant, & ejus fugiant cognitionem; & ita solus Deus judex & cognitor illius est arbitrij: sic tenent Bart. in lib.1.n.18. ff. de delegat.2. Menoch. de arbitr. quæst.70.n.7. & alij. Nec obstat quod aliqui doctores in his arbitrijs aliquando appellationem admittunt, quoniam id faciunt quando judicialiter progreditur: non autem quando extrajudicialiter, vel quando non absolutè arbitrio alicujus quid committitur, sed appositum est simul aliquod verbum respiciens justitiam; veluti si dicatur, *ad iudicum tui arbitrij*, vel *conscientia tuæ*, & confirmatur ex Tridentino sess.1. de reformat. cap.2. in quo assumendos ad sacros ordines ex tit. patrimonij, vel pensionis judicio Episcopi constat esse relictos, de quo exclusus appellare non potest.

Sed posito quod posset in hoc casu appellari, non propterea suspenderet appellatio effectum sententiæ Prælati generalis; ac ex consequenti electus non potest officio fungi, L. nulli officialium, C. quorum appellat. non recip. Avendan. de exequend. mand. lib.1. cap.10. an.15. Azeued. lib.12. nu. 2. tit.5. lib 3. nouæ recopilat. Mastrill. de Magistratibus, lib.2. c.9. ann.12. & Farinac. in praxi crimin. quæst.101. num 89. potéstque superior quacumque appellatione nonobstante, ad pœnæ executionem procedere, & absque vllius violentiæ suspitione, vt tradunt doctores. Accedit præmissis quod nullus ferè est ordo regularis, qui non habeat constitutionem, qua hujusmodi appellatio si non in specie saltem in genere prohibeatur.

Quæres numquis Episcopatū absq; labe peccati desiderare possit? Respondeo posse dummodò aliquo motiuo malo hoc desiderium non dehonestetur, quod esset tale, in religioso si ad austeritatem, humilitatem & obedientiam religiosam fugiendam, vel ex ambitione conciperetur. Sic Suarez post alios tom.4. de Relig. lib.3. cap.16.

TRACTATVS

TRACTATVS IV.
DE
FACVLTATE PRAELATORVM REGVLARIVM
AD DISPENSANDVM SVBDITOS.

PRÆLVDIVM.

AVD dubium est, quin sicut facultas dispensandi, illiúsque vsus malè sonat, cùm frequentiùs legem solvere,&maximè quando exemplo potiùs,quam certo personarum rerúmque delectu, petentibus indulgere, suspicionem mali apud bonos pariat; nihílque,aliud sit hoc modo dispensare, quam vnicuique ad leges transgrediendas aditum aperire: sic etiam è contrario eadem facultas illiúsque vsus apud doctos & probos optimè sonat, dum vrgente necessitate, iusta ratione,& maiore vtilitate poscente; cum aliquibus causa cognita, & summa maturitate exercetur; & subditi, illa imperante, dispensatur. Quocirca hæc facultas his duobus modis considerata est veluti gladius quo quis bene, vel malè vti potest. Non ex suaptè natura, sed ex prauo illa facultate vtentis effectu, quam Romani Pontifices Prælatis Regularibus, vtpotè illis ad Regulares sibi commissos in viam salutis dirigendos, maximè necessariam copiosè contulerunt; de qua hic tractatus instituitur.

CAPVT I.

DE POTESTATE PRAELATORVM REGVLARIVM

AD DISPENSANDVM SVPER IRREGVLARITATE.

PROPOSITIO I.

PRÆLATI Generales, Prouinciales &Locales,eorûmque Vicesgerentes possunt dispensare subditos regulares,etiam hospites, ac nouitios, super omni irregularitate:etiam publica, ex delicto (quæ propriè pœna) peccati est Iuxta solum,Victor. Medinam,Cordub.Melch.Ganum & alios,& iuxta Extrauag.1. de priuileg. §. *Inconueniens* : éstque sua natura perpetua pœna,cum censura non sit, nisi pœna medicinalis,seu temporalis, prouueniente , publica homicidij voluntarij , & mutilationis membrorum excepta.

Duplicem irregularitatis speciem agnoscunt Theologi , quarum prima vocatur ex delicto , secunda autem ex defectu ; quæ adhuc in quatuor species subdiuiditur,prima est defectu alicujus sacramenti, secunda, ex defectu , seu vitio corporis , tertia ex defectu animæ, quarta ex defectu lenitatis post Baptismum ; De quibus omnibus in genere , & de aliquibus illarum in specie inferiùs agemus , dummodò priùs dixerimus axioma illud Canonistarum (videlicet quod dubius de irregularitate contracta irregularis est,séque irregularem reputare debet) intelligendum esse , secundum aliquos non de dubio juris , id est , exempli gratia , cùm quis aliquam actionem fecit, in qua dubitat impositam esse irregularitatem à jure : nec de dubio facti in vniuersum; sed dumtaxat de dubio facti in materia homicidij , cùm videlicet quis dubitat , num hominem occiderit ; tunc enim secundum illos se reputare debet irregularem;non autem in aliquo alio dubio facti, in quo irregularitas est jure imposita. Et hanc sententiam quæ communis est , & validissimis rationibus & argumentis fulcitur,mordicus sustinent.Malderus 1.2.D. Thomæ quæst.19.artic 5. disp.87.dubio 8. Suarez de Censuris disput.40.sect.6. Sanchez tom.1.lib.1.cap.10.num.48. Alfonsus à Leone , Henriquez , Auila, Conink , Layman.

Layman, & Sales citati à Diana tract. 2. de Irregul. resolut. 51. & alij. Iuxtà verò aliam sententiam, quam non improbabilem sustinent Suarez de Censur. disp. 40. sect. 6. num. 70. Salas 1. 2. tom. 1. quæst. 21. tract. 8. disput. 1. sect. 6. num. 70. Alphons. de Leone tract. de potest. Confess. tom. 1. Recollect. 17. num. 57. & Rebellius parte 2. lib. 1. quæstio. 3. sect. 2. num. 13. & alij quos hic tacito nomine citat dicendum quod in dubio facti homicidij nemo se gerere debet irregularem. Quod si illis objicias cap. *Ad audientiam*, de homicidio voluntario: respondent, illud caput procedere; quando homicidium est ita dubium, vt verisimilius sit, fuisse perpetratum, idque sic videri declaratum, asseritur ab Innocentio III. cap. *Significasti*, 2. ad finem.

His notatis probatur propositio [omissis aliis concessionibus Apostolicis ad probationem] ex Mari magno Iulij II. Minimis Concesso, vbi hæc verba habentur: *Et vt in dicti ordinis Professoribus omnis vagandi tollatur occasio, & ad Apostolicam Sedem recurrendi subtrahatur pro posse necessitas, omnibus Superioribus, & eorum Vicariis, cum his qui ex quauis causa, præterquam homicidij voluntarij, bigamiæ, & mutilationis membrorum irregulares forent, dispensandi cum dicti Ordinis Minimorum Professoribus postquam ipsum Ordinem professi fuerunt, &c.* Eandem concessionem habent Religiosi Societatis IESV in Compend. suorum priuilegiorum, verb. *Dispensatio*. §. 2. relatum ex Bulla inchoata, *Licet debitũ*, extractum his verbis. *Præpositus Generalis, & de eius licentia Prouincialis, & eorum Vicarii, loca tenentes possunt cum Religiosis Societatis, quavis ex causa irregularibus, præterquam homicidij voluntarij, Bigamia, & mutilationis membrorum, postquam in Societatis Ordine vota emiserint, dispensare.* Et idem fermè habetur, in lib. Monument. Ordin. Concessione 351. & in Mari magno Minorum quod incipit, *Regimine*, & in Mari magno cuiuslibet Ordinis Mendicantium. Ex quibus duo colligo: primum duas irregularitates tantum ex delicto excipi videlicet homicidij voluntarij & mutilationis membrorum. 2. Pontifices præfatos absolutè sine vlla restrictione concedere facultatem in illis dispensandi; vnde sicut ex illo modo loquendi Pontificum iuxta sacros Canones & Doctores collegimus potestatem absoluendi à censuris Papæ reseruatis, se extendere ad Censuras publicas: ita etiam de facultate dispensandi in dictis irregularitatib. etiam publicis, est concludendum. Quod confirmatur 1. quia in dictis concessionibus post concessam prædictam potestatem absoluendi concedunt Pontifices eodem loquendi modo facultatem dispensandi super irregularitatibus: ergo sicut illa facultas absoluendi fertur in censuras publicas; sic etiam facultas dispensandi in dictas irregularitates publicas ferri necesse est: cùm nulla appareat ratio disparitatis. Confirmatur 2. ex verbo (quauis causa) quod iuxtà Doctores, ampliat concessionem vniuersalem, vt videbitur inferiùs in propositione de potestate Prælatorum ad dispensandum super irregularitatibus in 1. & 2. feria Quadragesimæ.

Confirmatur iterum 3. ex priuilegio Sixti IV. concesso fratribus Prædicatoribus, & Minoribus in Mari magno vtroúmque: & ex aliis concessionibus Pontificum tum prædictis Regularibus, tum aliis, aliorum Ordinũ factis, quæ continent

verba absolutè, & sine restrictione prolata; ac ex consequenti de occultis & publicis irregularitatibus prædictis intelligi debent:& sic tenet Ioan. de la Cruz de statu relig.lib.1.dub.16.cum restrictione tamen, videlicet quod non possint dispensare cum simoniacè ordinantibus, & ordinatis: sed illa restrictio non est ad rem; cùm,vt supra diximus, censura ejusmodi simoniacorum non sit reseruata Papæ: nec etiam hæc irregularitas, vt manifestè constat ex concessionibus proximè adductis, in quarum vna videlicet Mari magno Minimorum, hæc verba habentur: *Reliquis verò omnibus, etiam simonia qualitercúmque irretitis, posse per illos, quibus inibi conceditur absolutionis beneficium, & dispensationis iuxta casuum indigentiam impartiri.* Eadem etiam verba habentur in concessione 345. Minoritis à Sixto IV.facta.

Et hæc propositio euidentiùs probatur ex priuilegio citando in propositione inferiùs ponenda de irregularitate ex homicidio voluntario, lata à jure, vel ab homine generaliter, & non specialiter: quia ab eodem Sixto hæc restrictio sublata est, vt habetur in libro Monument. Ordinum, concessione 131. & enunciatur expresè, in bulla edita à Sixto IV.in fauorem Ordinis Prædicatorum quæ incipit, *Exposuisti nobis*,& in concessione præcitata eadem dispensationis gratia pro nouitijs ad reincidentiam, si non profiteantur, conceditur. Vt tenet Ioan. de la Cruz libro 1.de Statu Relig.can.6.dubio 16.& alij.

Verum hæc reincidentia non habet etiam locum in Nouitijs, vt probauimus in tract.præcedenti, cap.de potestate Prælatis concessa ad absolvendum à censuris Papæ reservatis, vbi ostendimus, priuilegia absolutam concedere potestatem, tum absolvendi à censuris,tum dispensandis in dictis irregularitatibus, sine tali reincidentia. Atque sic tenent Bartholom. de Vecchiis in Práxi Nouitiorum disput.9. dub.25.num.3. Bonacin. de Leg. disput.qu. 2. puncto 7.§.4. num.28. Diana resolut. 44.tract.2. de Dubiis Regular. Suarez de Relig. tom.4.tract.8.lib.2.cap.24. num.6. & alij. Ratio est, quia absolutio, & dispensatio purè, & simpliciter data non est explicanda data ad reincidentiam, sicut notat Suarez 3. part.tom.5. disput.7.sect.5. num.35. nisi in casibus à jure expressis: vt habetur in cap. *Eos qui*, de Sententia excommunicationis in 6. Cùm ergo in dictis priuilegijs non exprimatur reincidentia, illa non est apponenda. Confirmatur à paritate rationis in absolutione & dispensatione, virtute Iubilæi, quæ non datur ad reincidentiam, dummodo dispensatus habeat animum lucrandi Iubilæum: etiamsi postea non lucretur.

Tres dumtaxat supersunt difficultates explicandæ. Prima de irregularitate ex membrorum mutilatione actiua. 2.De irregularitate contracta ex defectu lenitatis. 3. De irregularitate incursa per homicidium voluntarium injustum. Quoad primam difficultatem sit.

PROPOSITIO II.

POssunt præmemorati Superiores dispensare in prædicta irregularitate ex mutilatione membrorum publica.

Sciendum est,ad mutilationem membri requiri ipsius abscissionem, nam si quis tantùm debiliter membrum alterius, & ita quidem vt plenè mutilatus reddatur ineptus

ineptus functionibus Ordinum, & sic mutilatus fiat irregularis, ipse tamen mutilans non contrahet irregularitatem; sed ad hanc incurrendam requiritur, vt membrum abscindat, & quidem viuum, vt tenet Præpositus in 3. parte, quæst. 5. de Irregularitat. dub. 9. num. 75. & multi alij, quos inferiùs citabimus; & ideò ait Fernandez in Examin. Theol. mora. part. 2. cap. 10. §. 10. nu. 7. qui alium excæcat; sed oculum non foras eruit, non est mutilator, nec irregularis: nec qui fœtum antequam animetur, occidit.

His positis propositio euidenter constat: 1. quoad Generales ex priuilegio Iulii II. Minoritis de Obseruantia, viuæ vocis oraculo concesso, quod reperitur in Compend. priuil. Mendicant. verb. *Dispensatio,* in quo sic legitur: *Dispensandi super huiusmodi, ac quacumque alia irregularitate per Fratres Ordinis Regularis Obseruantiæ quomodolibet, præterquam ex homicidio voluntario, ac præstatione auxilij, seu fauoris eiusmodi homicidio, seu ex bigamia proueniente nunc & pro tempore contracta fratribus Ordinis Regularis Obseruantiæ prædictorum nunc, & pro tempore existentibus.* Quæ verba absolutè posita absolutè sunt intelligenda; & ideò ad publicas irregularitates extenduntur, homicidio & præstatione auxilii exceptis: cúmque irregularitas ex mutilatione membrorum, de illorum numero non sit, possunt super illa prædicti Generales dispensare.

Constat etiam 2. hæc propositio quoad cæteros Prælatos præmemoratos, cùm id possit Episcopus ex sententia Barbosæ de Potest. Episcop. parte 2. allegat. 39. num. 49. qui sex septem Authores citat suam sententiam sustinentes, quibus adde Didacum de Arroyo, de Sacram. cap. de Irregular. n. 10. Homobonum in Exam. Eccles. part. 1. tract. 12. cap. 3. quæst. 10. Harthadum disput. 2. de Irregular. disput. 20. nu. 66. Filiucium tom. 1. tract. 20. cap. 2. nu. 51. Gauantum in Enchirid. Episcopali, verbo *Irregul.* num. 108. & alios relatos à Diana 4. part. tract. 2. de Irregul. resol. 71. quos omitto: qui omnes si attentiùs illorum doctrina consideretur, non debent intelligi de hac irregular. publica, deducta ad forum contētioſū; sed de publica eo modo quo dicetur inferiùs in proposit. 5. vbi affirmabitur, quòd omnes irregularitates sunt occultæ, si ad forum contentiosum non venerint; & sic potest hæc irregularitas vocari publica facti.

Quoad autem præstationem auxilij, de qua facit mentionem prædicta concessio Iulij II. dicendum Sixtum IV. in facultate, quam concedit Prælatis ad dispensandum, non facere exceptionem de illa: neque de magna effusione sanguinis; ac propterea in dicta facultate dispensandi, illa duo non censentur excepta. Adiunge, quod per illa duo non incurritur irregularitas: nisi quatenus coniuncta sunt cum truncatione membri aut cum homicidio.

PROPOSITIO III.

POssunt prædicti Prælati dispensare in irregularitate publica ex defectu lenitatis, & ex consequenti in irregularitate publica ex homicidio iusto, vel etiamsi casuali iniusto contracta.

Homicidium hoc loco triplici modo accipitur; pro occisione hominis prohibita in 5. Decalogi præcepto, quæ per insidias,

vel industriam, vel ex proposito, propria voluntate fit, ac de illo loquitur Trid. sess. 24. cap. 6. quod in dicto loco iterum, & multoties repetit illas particulas, quando reseruat irregularitatem ob illud incursam, vt ostendat illud homicidium debere esse illicitum, & volitum siue voluntarium in se: & sic de illo tenet Barb. de potest. Episc. part. 2. alleg. 39. nu. 47. & alij communiter. Et ideò obseruat ex Vasquez, & Turriano de Censuris lib. 9. disput. 63. dub. 1. quòd requiritur in occidente expressa voluntas occidendi, & quòd non sufficiat voluntas non occidendi, sed vulnerandi tantùm: nec voluntas vulnerandi expressè, nulla præmissa cogitatione de occisione. 2. Modo sumitur pro casuali, id est, quod casu accidit, & præter intentionem, quod adhuc tale erit, etiam si sit commissum directè excedendo moderamen inculpatæ tutelæ, & quod commissum est ex subita ira quamuis directè & plenè voluntariè. Ita Hurtado disp. de irregularitate difficul. 20. mem. 66. & Diana tractat. 2. 2. irregu. resolut. 72. Tertio sumitur pro occisione hominis iusta, sicut illa, quæ fit à Ministris iustitiæ, & à militibus in bello iusto. His explicatis propositio quoad primam partem probatur ex præcedentibus constitutionibus, ex quibus manifesta est, quæ cum aliquibus aliis hic ponitur, vt quædam difficultates explicentur: ac illam tenent Roderic. Couarruu. Campanil. Viuald. & Medina, quos citat Barbosa, qui illam etiam tenet de potestate Episc. part. 2. allegat. 36. nu. 47. cum Nouario in nouo iure Pontif. con. 8. nu. 8. Plasa de delictis, lib. 1. cap. 11. nu. 11. Sà verbo *irregularitas ex occisione licita*, num. 5. & Hieron. Roder. in compend. quæst. Regul. resolut. 81. num. 3. & resolut. 51. num.

22. Difficultas autem est de Regulari facto inter Turcas captiuo, qui vt effugiat mortem; nisi damnatum iustè ad mortem publica authoritate interficiat. Si illum interficit vtrum possit à Prolato Regulari dispensari? Respondetur, in hoc casu dubium esse duplex, vnum quod refertur ad irregularitatem infamiæ: alterum, quod respicit irregularitatem ex defectu lenitatis procedentem Quoad hanc non videtur difficultas; quoniam præmissæ concessiones Pontificum non faciunt exceptionem de illa irregularitate; ergo cùm concedant vniuersaliter; ita vniuersaliter intelligendæ veniunt; ac ex consequenti concedunt facultatem regularibus Prælatis ad dispensandum super illa, sicut super cæteris quæ non excipiuntur; nisi quis dicat Pontifices non concedere facultatem ad exorbitantia, quod faterent, si possent Prælati in hoc dispensare; nam inde concluderetur, dictos Prælatos similiter posse dispensare super irregularitate quacumque liberè, aut per vim sibi factam, ex defectu lenitatis à regulari contracta. Verùm hæc illius sententiæ ratio non eludit vim concessionum, cùm sint absolutæ, ac proinde absolutè, ac vniuersaliter intelligendæ: dicendum est ergo, hanc facultatem dispensandi inesse in dictis Prælatis, eáque vti posse, & similiter dispensatos sua dispensatione; dummodò absit scandalum, quo existente non possent dispensari illa vti sine mortali peccato: nec similiter absque eodem peccato superiores in eadem dispensare.

Quod autem spectat ad irregularitatem ex infamia, notandum duplicem esse: alia enim est, quæ vocatur irregularitas ex infamia iuris; altera quæ oritur

ex

ex infamiā facti: hæc vltima infamia est quando factum infamans est notorium, illa quando non solùm factum est notorium per conuictionem criminis in iudicio, sed etiam per sententiam iudicis. His positis dicti Prælati possunt dispensare in infamia facti, vt tenet Roder. tom. 1. quæst. 24. art. 6. & Ioannes de la Cruz de Statu Relig. lib. 1.cap.6. circa irreg. dub. 17. conclus.1. At verò in infamia iuris non possunt dispensare, si crimina sunt grauissima, vtpotè Sodomia, & bestialitas, sicut affirmat idem Roder. loco proximè citato: rationem autem affert; quia inde oriretur scandalum, in cuius confirmationem addo, quòd Pontifices non concedunt priuilegia ad exorbitantia: quæ sententia licet sit probabilis, attamen verior videtur contraria ex Pontificum concessionibus, quæ vniuersaliter loquuntur, ac sic absolutè & vniuersaliter sunt intelligendæ: ratio autem scandali, vt superiùs diximus, non officit, cùm sit extrinseca dispensationi; nam, vt etiam diximus, potest quis legitimè dispensari super irregularitate, & tamen vtens dispensatione peccare mortaliter propter scandalum, & sic satisfit obiectioni de infamia: quæ quidem non reperitur in dicto Regulari, cùm non proueniat ex delicto homicidij iniusti. Notabis hic irregularitatem publicam ex infamia facti tolli emendatione publica absque alia dispensatione. Sic Diana tract. 2. de Irregul. resolut. 93. cum aliis. Et hæc omnia quoad hanc irregularitatem ex homicidio iusto prouenientem tollendam, vniuersaliter vera sunt; licet quoad hunc casum singularem supra positum non aut similia absolutè asserere; cùm nullum legerim Doctorem, qui de illo agat; quocirca me Doctiorum iudicio submitto.

Quoad verò 2. partem probatur propositio, ex eisdem præmissis concessionibus, quæ ita sonant: & ita Barbosa de potestate Episcopi part. 2. allegat. 39. nu. 47. Bannes in 2.2. q.40. art.2. dub. 4. Medina in Summa, part.1.cap.12.§.12. Campan. in Diuers. Iur. Canon. rubr. 11. cap. 23. n. 138. Hieron. Roderic. in Compend. q. Regul. resolu. 81. nu. 3. Nouarius in iure nouo Pontif. conclu. 81. n. 3. qui illud tenent de Episcopis, & ex consequenti de Prælatis Regul. Id tamen, de Prælatis Regular. expressè censet Filiucius tom. 1. tract. 19. c. 1. n. 281. Hieron. Roderic. in dicto Compend. resol. 52. n. 23. Petrus Cornelius in 3. part. D. Thomæ tract. 5. de irregul. disput. 13. dub. 3. q. 2. & Diana tract. 2. de Irregul. resolut. 70. ratio autem illorum est quia sub nomine homicidij voluntarij, quod excipitur in Trident. non comprehenditur iustum homicidium, vt obseruat etiam Vega in Speculo curatorum tom. 2. c. 12. §. 37. n. 325. & alij de quibus supra loquuti sumus.

Denique quantum ad 3. partem probatur propositio ex eisdem concessionibus, quæ absolutè tribuunt facultatem dispensandi, non excipiendo homicidium casuale: ratio est, quia homicidium casuale iniustum verè homicidium casuale existit; ac proinde possunt dicti Prælati in illo dispensare: sic tenet Diana 4. part. tract. 2. resolu. 72. Vecchius in Praxi nouitiorum, Sebast. à Bonon. tract. de Elect. part. 2. ca. 40. dub. 71. n. 14. Roderic. tom. 1. QQ. RR. q. 24. art. 13. Portel. verbo *Dispensare* nu. 9. & Auila de Censuris p. 7. disp. 6. sect. 5. dub. 5. concl. 2. Atq; hęc doctrina extēditur à Diana citato, & ab Hurtado disp. 2. de Irreg. diffic. 20. n. 66. ad irregularitatem ex homicidio patrato, directè exce-

dendo moderamen inculpatæ tutelæ: & ex commisso ex subita ira, quamuis directè plenè voluntariè. Et hæc sufficiant breuiter dicta de hoc homicidio, nunc ad alia dubia elucidanda procedendum est.

PROPOSITIO IV.

POssunt prędicti Prælati dispensare in aliis irregularitatibus siue occultis, siue publicis ex defectu prouenientibus (paucis exceptis.)

Hæc propositio constat ex tenore concessionum, & præcipuè ex dicta concessione Martini V. adducenda inferiùs, in qua nulla irregularitas ex defectu excipitur, ergo nec nos exceptiones facere debemus; ac ex consequenti, nec bigamiam etiam veram, excipere super qua probabile est Prælatos antedictos posse dispensare: & ita tenet Villalobos in Compend. Summæ cap.13. nu.19. ex concessione Sixti IV. facta Carthusianis, quæ refertur in Compēd. priuilegiorum Societatis IESV, verbo *Dispensatio*, num.5. & 6. & in Compend. priuileg. Mendic. verb. *Absolutio extraord.* §.4. Ita etiam de prædictis omnibus Prælatis in propositione positis præter alios, tenet Auila de Censuris part.7. disput.8. dub.4. concl.8. Henriquez lib. 12. cap.6. n.11. in Gloss. qui etiam docent. Regulares non solùm à dictis Prælatis posse super illa dispensari; sed etiam à quocumque Confessore ordinis, & hoc ex priuilegio Sixti V. vide Co[illegible] in 3. part. D. Thomæ tract.5. de Irregul. disp.10. dub. 1. in fine.

Ex hac propositione sequitur 1. posse prædictos Prælatos, subditos dispensare super Bigamia similitudinaria, vt dispensati possint Ordines suscipere, & ad Prælaturas ascendere, videlicet Religiosos, vel sacris Ordinibus initiatos, qui contraxerunt & consummarunt matrimonium. Sic tenent proximè citati, & Ioan. de la Cruz. lib.1. de Statu Relig. c.6. dub.1. Et probatur, quia id possunt Episcopi erga sibi subditos; ergo & Prælati Regulares etiam poterunt erga suos, super huiusmodi irregularitate, aliàs orta ex delicto occulto, non deducto ad forum contentiosum dispensare; cur autem Prælati possint absolutè dispensare in hac Bigamia similitudinaria, & non sit ita certum, quòd possint in Bigamia vera? Respondetur hoc oriri ex eo quod Canonistæ asserunt communiter, Bigamiam veram semper exceptam existere in iure; nisi exprimatur, cùm autem in prædicta facultate dispensandi de illa nō fiat expressio, videtur de illa maius esse dubium. Verùm possunt etiam subditos dispensare in irregularitate veræ Bigamiæ ex concessione Sixti IV. superiùs relata, in qua solum homicidium voluntarium excipitur: & ita tenet Auila de Censuris, 7. part. disput.7. dub.4. concl.8.

Sequitur 2. dictos Prælatos posse subditos dispensare in irregularitate contracta ex animæ defectu; dummodò illam patientes ad sanam mentem venerint, & constat quoad 1. partem consequentiæ ex concessionibus Pontificum, & ita tenent communiter Doctores, inter quos lege Dianam tractat. 2. de Irregularitat. resolution. 74. & Roderic. Quæst. regul. qu. 24. artic.7. vbi reperies, quid dicendum sic de illiteratis regularibus: qui non sunt dicendi irregulares in ordine ad promotionem ad sacros Ordines. Quoad verò secundam partem consequentiæ, etiam ex Docto-

Doctorib. n. constat, qui meritò asserunt, nec Papam posse dispensare super irregularitate, quæ reperitur in habitualiter fatuis, & furiosis, donec liberati fuerint.

Si autem petas, quid dicendum de illo qui dolet capite, & indiget Bitreto in celebratione Missæ: Respondetur, illud posse absque dispensatione, dummodò discooperiat caput ante consecrationem; quòd si dubitet se habere causam, recurrat ad suum Prouincialem, ait Roder. eadem quæst. ego vero sufficere credo superiorem localem; cùm habeat in dispensatione super irregularitate subditorum eamdem facultatem, quam Episcopus, qui cùm id possit in subditos, poterit etiam in suos subditos superior localis.

Sequitur 3. illos posse dispensare subditos super irregularitate, orta ex defectu natalium. Nam licèt aliqui Doctores communiter teneãt hoc tantùm posse Generales Ordinum ex Gregor. XIV. concessione facta Clericis Regularibus, & ex commissione eorumdem Prouinciales & Superiores locales, vt etiam tenent Tamburinus de Iure Abb. tom 5. disp. 1. q 14. num. 10. Peirinus in Priuileg. Minim. tom. 1. constitut. 2. Iulij II. §. 14. num. 26. Portel. verbo, *Illegitimùs*, num. 10. Attamen Eugenius IV. concedit hanc facultatem absolutè Congregationi S. Iustinæ Bulla 21. Verùm hodie huiusmodi dispensationes non sunt necessariæ; nam Eugenius IV. concessit religiosis S. Ioannis Euangelistæ in Portugallia, vt illegitimi sui ordinis ex professione, absque alia dispensatione sint habiles ad possidenda religionis officia, & ad suscipiendos sacros Ordines. Sic Villalobos tract. 15. difficul. 60. Martinus à S. Iosepho tract. de potest. Prælat. General. erga suos subditos num. 9. Portel. verbo, *Illegit.* num. 9. & Compend. priuileg. dicti ordinis fol. 9. §. 2. vbi ita habetur. *Admissus ad professionem si habet defectum naturaliũ, ipso facto sit dispensatus non solùm ad ordines; sed etiam ad omnia solita gubernia, Prioratus, Rectorias, &c.* Ac propterea est firmiter tenendum, quòd si quis illegitimus qualiscomque ille, profiteatur in aliquo Ordine, statim cessat irregularitas, potestque ad sacros Ordines promoueri, nisi obstent constitutiones Regulares. Sic Sanchez lib. 5. cap. 5. in præcepta Decalogi, & lib. 7. de Matrim. disp. 86. num. 4. Nauarr. comment. 2. de Regularib. Suarez tom. 5. in 3. part. disp. 41. sect. 1. num. 3. & alij quamplurimi, quos citat Sanchez locis proximè citatis, qui addit num. 10. lib 5. cap. 5. in præcepta Decalogi, non dumtaxat tolli hanc irregularitatem quoad susceptionem Ordinum, sed etiam quoad illorum vsum, si fuerint suscepti: ampliatque Roder. ad nouitiatum, ita vt tollatur per susceptionem habitus Regularis: sic tom. 1. QQ. RR. quæst. 13. art. 4. ac proinde defectum natalium patientes non indigent alia dispensatione.

Sequitur 4. posse prædictos Prælatos dispensare subditos in mutilationem mẽbri passiua, & corporis deformitate, dummodò non sit difformitas essentialis, & non habeat indecentiam notabilem. Hæc consequentia quoad primam partem constat ex concessionibus superiùs adductis, quoad 2. autem constat ex praxi; quòniam, neque Papa in illa irregularitate dispensat; non est autem credibile quod Papa voluerit òmnino Regularibus Prælatis ad dispensandum in his, in quibus ipse non dispensat saltem communiter. Vnde iuxta Portel. verbo *Dispensare*, numero 5.

Prælati Regul. non possunt dispensare cum leproso, nec cum illis quibus pollex, aut oculus deest; possunt tamen dispensare, si illis desit alter digitus, auris, aut pes, dummodò cum pede artificioso possint ambulare. Sic etiam tenet Villalobos 1. part. Summ. tract. 21. num. 22. Hieron. Roder. in Compend. quæst. resol. 52. n. 6. Martinus à S. Iosepho tract. de potestate Gardian. quoad dispensat. nu. 1. Roder. tom. 1. qu. 24. art. 3. Possunt etiam dispensare, si oculus similiter careat potentia visiua, dummodo qui illa caret, possit legere Canonem absque deformitate notabili. Sic Portol. eodem verbo, & Suarez tom. 5. de Censuris disput. 51. sect. 3. n. 15. & 16. ex Nouario ibidem citato, & alij.

Verùm si verba concessionis exactè pensentur, dispensandi facultas super his omnib. Prælatis Regularibus conceditur. Ac sic tenet Roder. loco citato de irregularitatibus ob vitium corporis contractis, vt sunt lepra, pollicis amissio, scandalosa difformitas, & alia huiusmodi. Nec obstat obiectio de scandalo, quia in præmissiorum dispensatione non videtur interuenire, & si interueniret, extrinsecè se haberet ad facultatem dispensandi. Iudicium autem, an defectus corporis sit ita notabilis, vt inducat irregularitatem, vel non, spectat ad Prælatos Regulares iuxta Peyrinum, Laymanum, Mirandam, Bartol. de Vechiis, & Suarem, relatos à Diana tract. 2. de irreg. resol. 73.

Aduerte hic sub finem posse superiores præfatos dispensare subditos ad celebrandum, qui ob manus tremulas, vel ob Chyragram, & ob aliud simile impedimentum laborarent aliqua inhabilitate obseruandi omnes ceremonias Missæ, dummodo absit scandalum, & periculum effusionis sanguinis: non esset autem dispensatio necessaria in illis, si auribus carerent, in casu quo ille defectus posset cooperiri crinibus. Sic Diana loco iam citato cum citatis ab illo Doctoribus. Nec etiam in illis, quibus nasus cum labro superiore abscissus est, si ille defectus posset naso artificiali cooperiri, vt in casu occurso cuidam fratri minori à sex Doctorib. Theologiæ Burdigalæ consultis conclusum est, qui super hoc defectu existimarunt Prouincialem posse hunc dispensare ad Missam priuatim celebrandam.

PROPOSITIO V.

POssunt præmemorati Prælati Regulares dispensare in irregularitate ex homicidio voluntario, & per se intentio prouveniente, dummodò sit occulta.

Hoc priuilegium habetur in Compend. priuilegiorum Societatis Iesu, verb. *Dispensatio*, & in Compendio priuileg. Mendicantium eodem verb. nu. 24. viuæ vocis oraculo cuius authenticum seruatur in Monasterio S. Benedicti Vallis Oleti, his verbis: *Martinus V. concessit Priori S. Benedicti Vallis Oleti, & virtute extensionis postea facta omnibus Prioribus Congregationis Hispaniæ, vt in foro conscientiæ Monachos ab omni possent excommunicationis sententia absoluere, etiamsi talis sit, quam ipse sibi summus Pontifex reseruare consueuit; & cum eis super omni irregularitate, etiam in illis casibus in quibus Papa sibi vicem reseruat (in morte videlicet, & in membrorum truncatione, & enormi sanguinis effusione) valeant dispensare, dum tamen aliquid horum trium notorium non sit.* Quid clarius illa

illa facultate, in cuius virtute possunt dicti superiores etiam dispensare in irregularitate contracta per abortum fœtus animati. Nam licet Sixtus V. bulla quæ incipit *Effrenatam*, omnia priuilegia ad dispensandum super huiusmodi irregularitate reuocauerit; postea tamen Greg. XIV. constitutionem prædictam Sixt. moderauit, bulla quæ incipit, *Sedes Apostolica Pia mater*: & facultas facta Ordinariis ad dispensandum super illa, ac ex consequenti Prælatis Regularibus, qui ordinarij sunt Regularium, concessa est;& quamuis dictus Gregorius illam non moderasset, dicti Prælati hac facultate potirentur. Nam postea Clemens VIII. confirmauit priuilegia ex certa scientia, & propterea reuocata innouauit. Et hanc sententiam tenent Ioan. de la Cruz de Stat. Relig. l. 1. cap. 6. dub. 19. Miranda in Manuali tom. 2. quæst. 8. art. 10. concl. 22. Sigismundus à Bononia tract. de Elect. parte 2. cap. 4. dub. 71. nu. 1. Laurentius Portel. in dub. Regul. verbo *Dispensare*, nu. 5. & alij proximè citandi, Imò citatus Peyrin. censet id posse Prælatos, licet homicidium sit notorium, quamuis alij coarctent ad notorietatem inter Religiosos, dummodo non sit tale inter Sæculares. Ac sic tenet Corduba in Summa moral. q. 34. Vega in Summa, par. 2. cap. 15. Hieronym. Roder. resolut. 5. nu. 5. & Martinus à Sancto Iosepho de Authoritate Guardiani quoad dispensat. n. 3. qui ibi etiam n. 13. asserit, multùm esse probabile, superiorem localem posse dispensare in irregularitate abortus inter fratres publici, dummodò non sit talis inter sæculares: ac sic expressè censet citatus Corduba. Verùm existimo cum citato Portel. posse, etiamsi irregularitas sit publica, eo modo quo dicetur inferiùs.

Nec obstat 1. quòd Trid. sibi reseruat facultatem dispensandi super irregularitatibus ex homicidio voluntario occulto procedentibus, licet eam concedat pro cæteris occultis; Nam hæc exceptio solùm procedit respectu illorum casuum, qui in eodem decreto conceduntur; non verò procedit in casibus aliàs concessis; cùm in prædicti Concilij decreto nulla facta sit priuilegiorum abrogatio, quæ necessaria erat ad hunc effectum; alioquin tenent priuilegia contraria, vt diximus in tract. de Priuilegiis, & sic tenet Roder. tom. 1. Quæst. Regul. quæst. 24. artic. 12.

Non obstat 2. quòd Sixtus IV. post Martinum V. qui dictum priuilegium ad dispensandum concesserat, fecit facultatem in dictis Prælatis dispensandi cum homicidio casuali, excipiendo homicidiú, & mutilationem voluntariam, nam ista exceptio procedit tantùm respectu istius concessionis; non autem respectu aliarum concessionum eiusdem Sixti, & aliorum Pontificum cùm hoc non exprimat; nullum enim priuilegium etiam per legem communem contrariam reuocatur, nisi de illo fiat expressa mentio, saltem in communi dicendo, quibusuis priuilegiis in contrarium nonobstantibus. Et sic censet Ioann. de la Cruz lib. 1. de Stat. Relig. cap. 6. dub. 9. conclus. 3. & Corduba referens id censere Doctorem Ortix verbo *Dispens.* in Compend. cùm priuilegium illud excludat dispensationem super irregularitate homicidij publica, ratione scandali, vt Pontifex testatur. Dixi saltem in communi; quoniam communiter Doctores sicut & Bullæ magis specificam clausulam reuocatoriam desiderant, vt alibi diximus.

An verò illo scandalo cessante, possint Prælati Regulares in illa dispensare, videtur quòd sic, ea ratione; quia Pontifex concedit facultatem omnimodam dispensandi, sed posito scandalo restringit illam ad occultam irregularitatem; ergo illo sublato remanebit potestas in Prælatis ad dispensandum in ea, etiamsi publica. Quod confirmatur primò, ex eo quod superius conclusimus; prædictos Prælatos posse dispensare in publica irregularitate homicidij voluntarij, dummodò non sit publica in loco, in quo dispensatur subditus. 2. Ex eo quòd diximus, quòd Prælati possunt dispensare in illa etiam publica inter Regulares, dummodò non sit publica inter seculares, quia in his cessat ratio reseruationis, scilicet scandalum, ergo à simili in hoc casu est argumentandum. Adiunge præmissis rationibus, quòd irregularitates semper censentur occultæ; donec ad forum contentiosum deuenerint (vt etiam dicetur inferius.) Ergo cùm ista irregularitas ad forum contentiosum non venerit, vt supponimus, super illa poterunt dicti Prælati dispensare, cùm in occultis irregularitatibus id valeant.

PROPOSITIO VI.

POssunt prædicti prælati in 2. feria post primam Dominicam Quadragesimæ dispensare in foro conscientiæ suos subditos in omnibus irregularitatibus prædictis, tum occultis, tùm publicis, etiamsi sint homicidij voluntarij; & Bigamiæ.

Hæc propositio sumit suam probationem ex concessione Pauli III. Fatribus Sancti Benedicti Vallis Oleti facta, cuius summa refertur à Portel. in addit. ad verb. *Dispensare*, verbis sequent. *Concedis quòd singulis annis prima die Lunæ Quadragesimæ huiusmodi omnes & singulas vtriusque sexus personas Ordinis, & Congregationis prædictorum Religiosas, ac eidem Ordini, & Congregationi oblatas, seu donatas: necnon Eremitas sub cura vestra existentes intra septa vestrorum, seu ipsorum pro tempore absoluendorum Monasteriorum, seu aliorum Regularium locorum, ab omnibus & singulis, &c. Et cum eis super quibusuis irregularitatib. pro tempore, quauis occasione, vel causa contractis dispẽsare* subditque firmissimam confirmationem irreuocabilem, his verbis, *Ita vt si prainserta concessione reuocetur, iterum reintegrari, vel restitui censeatur.* Sic Pontifex. Quæ verba cùm sint amplissima, amplissimè sunt interpretanda; & cùm Princeps non restringat, nec nos restringere debemus; ac proinde facultas illa comprehendit, tum irregularitatem contractam ex homicidio voluntario, tum illam, quæ est ex Bigamia. Et confirmatur ex verbis Pontificis, videlicet, *Quauis occasione, & causa contracta*, quæ verba tam vniuersalia ampliant dispositionem iuxta quamdam Gloss. in Clem. 1. *de Re iudicata*, verbo *Quauis*, vbi probatur, quòd verbum, *Alius*, regulariter solum similia comprehendit, iuxta etiam Gloss. in cap. *Sedes*, de Rescriptis: quocirca addatur verbum vniuersale *Quiuis*, comprehendit maiora expressis. Quam Glossam, vt singularem, commendant Panormit. 2. part. Concil. concil. vltimo, num. 5. Barbosa in cap. 3. de Probation.

Nec obstat Regula, quòd in concessione generali ad dispensandum & absoluendum non censetur concessa facultas absoluendi ab

ab hæresi, & dispensandi super irregularitate Bigamiæ & homicidii voluntarii, nisi expressè cócedatur; quia illa regula intelligitur, quando concessio habet tantùm verba vniuersalia, sine expressione prædictarum clausularum, vt in simili casu tenet Suares in 3. part. tom. 5. disput. 7. sect. 5. num. 12. in fine: ac in terminis expressis id tenet Hier. Roder. in compend. quæst. Regul. resolut. 16. numer. 14. Portel. in Addit. ad verb. *Dispensare.* numer. 5. Quam etiam concessionem extendit ad dispensationem super pœnis inhabilitationis, & priuationis officiorum.

Obiicies contra asserta in quibusdam præmissis propositionibus, in hunc modum, si verba concessionum concedunt vniuersaliter, & absolutè facultatem dispensandi in dictis irregularitatibus, cur in quibusdam restrinximus illam facultatem, vt verbi gratia in magno animæ defectu, & aliis. Respondetur; duobus modis cósiderari irregularitatem; vno prout est impedimentum simpliciter, & non pœna; alio modo prout est pœna Ecclesiastica imposita mortali peccato. Si consideretur irregularitas hoc secundo modo, omnino per dictam facultatem concessam tollitur, & est illa facultas absolutè intelligenda; si autem primo modo spectetur, aliquando est impedimentum naturale, aliquando Ecclesiasticum: si consideretur vt Ecclesiasticum, totaliter tollitur irregularitas, nec prædicta facultas quoad hoc, recipit restrictionem; si autem spectetur prout impedimentum illud est naturale, tunc hæc facultas quoad illud restringitur, quia cùm naturale semper remaneat à subiecto inseparabile, per nullam facultatem dispensandi à Papa concessam, potest auferri, vt cognoscere est in habitualiter fatuis, & furiosis

PROPOSITIO VII.

Possunt Prælati dispensare suos subditos in pluribus aliis.

Ac 1. in vtroque foro super omnibus prædictis irregularitatibus, & aliis, de quibus inferiùs agemus; dummodò non venerint ad forum contentiosum, vel nisi prohibeantur Prælati locales; & hæc veritas deducitur ex prædictis concessionibus Pontificum, & præcipuè Xisti IV. qui hanc huiusmodi in vtroque foro facultatem concedit cum tribus exceptionibus, videlicet mutilatione actiua membrorum, homicidio voluntario, & bigamia. Sic Corduba in Compend. Priuilegiorum Mendicantium. Verùm alii absolutè propositionem sustinent. Hi sunt Sanchez de Matrim. lib. 8. disput. 34. n. 57. & lib. 2. disput. 37. n. 12. Candelab. Aur. part. 3. n. 314. & alii, qui arbitrantur irregularitates censeri semper secretas, & occultas ad effectum dispensationis impetrandæ ab Episcopo, & similiter à Prælato Regulari; donec deductæ fuerint ad forum contentiosum, vt superiùs etiam diximus.

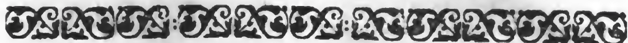
2. Possunt dispensare super irregularitate quacumque deducta ad forum contentiosum; si delictum propter quod incursa fuerit, iam finito iudicio fuit punitum: nisi statutis suis prohibeantur. Ratio huius veritatis in promptu est, quia in dicta dispensatione super irregularitate non turbatur tribunal iudicis, quod vitare intendit Tridentinum exceptione illa sess. 24. cap. 6. Nam intentio Cócilii fuit,

conseruare authoritatem iudicibus. Sed in nostro casu nihil iudicis authoritati derogatur: iam enim functus est officio suo; ergo, &c. Deinde Concilium ideò requirit delictum esse occultum, vt vitetur publicum scandalum: sed hoc cessat per punitionem factam per iudicem, & humiliter toleratam à delinquente. Quod expressè tenent de Episcopis, & consequenter de Prælatis Regularibus Gaspar Hurtado de Irregul. disput. 2. difficul. 20. num. 68. Sebastianus à Bononia tract. de Elect. part. 2. cap. 4. dub. 171. num. 13. Auila de Censuris, part. 7. disput. 10. dub. 7. Sanchez in Summa tom. 1. lib. 2. cap. 11. num. 21. Henriquez lib. 14. cap. 7. num. 5. Reginaldus tom. 2. lib. 30. tract. 2. numer. 29. versic. 6. & alij

3. Possunt dipensare in foro conscientiæ suos subditos in prædictis irregularitatibus, & aliis; licet ipsi Prælati & subditi existant extra territorium. Hæc veritas colligitur ex Sanchez lib. 3. de Matrim. disput. 19. num. 7. & sequent. vbi docet; dari duplicem iurisdictionem, aliam scilicet contentiosam, quæ exercetur inter partes litigantes, actorem scilicet, & reum, cum strepitu iustitiæ: & proinde dicitur contentiosa, quia exercetur inter litigantes, quorum alter est inuitus: & ista iurisdictio non potest exerceri à Prælato extra suum territorium, ne turbet Prælatum alterius territorij. Secunda iurisdictio dicitur voluntaria, quæ scilicet non exercetur inter litigantes, nec erga inuitos, sed circa voluntarios & volentes; & ista potest exerceri à Prælato vbique extra territorium, quia exercetur sine strepitu iudicij, & neminem lædit. Et ita censet Suarez de Censur. disput. 41. sect. 2. num. 10. Portel in Addit. verbo *Dispensare*, & alij. Notabis hìc, hanc dispensationem posse dari, non petente subdito, nec alio pro illo; quocirca si superior in Capitulo aut alibi, pronunciet absoluo vos, & dispenso vos, omnes circunstantes, necessitatem habentes, manent absoluti & dispensati. Sic Suarez de Legibus l. 6. c. 13. & Portel. eodem verbo, & alij.

4. Possunt antedicti Prælati super iisdem irregularitatibus à suis confessariis dispensari, eodem modo quo possunt subditos dipensare. Hæc veritas probatur eisdem concessionibus, quibus probauimus suprà, posse absolui à censuris, quæ habent insuper coniunctam facultatem vt possint dispensari super irregularitatibus, quarum vnam, quæ est Iulij II. datam in fauorem Minimorum in medium afferam, ex eorumdem Mari magno desumptam tenori sequentis, *Fratres quoque vestri, quos pro tempore, vos Generales, Vigiles, & Prouinciales Correctores: nec non & vices vestras gerentes, in proprios habueritis Confessores, absolutionis, & dispensationis beneficium vobis, cùm expedierit, valeant impertiri, iuxta formam concessionis super absolutione & dispensatione Fratrum eiusdem Ordinis superiùs vobis factam.* Hæc Iulius II. Et licet in dicto priuilegio Minimorum non fiat mentio de superioribus localibus, tamen in alijs priuilegijs superiùs allatis eorumdem superiorum localium etiam expressa fit mentio quoad dispensationem super irregularitate. Et huius sententiæ est Miranda ex doctrina Caietani, & Cordub. ab ipso citati, tom. 2. quæst. 14. art. 7. Sanchez lib. 8. de Matrimonio disput. 3. numer. 6. & sequent. & libro 4. operum Moralium cap. 37. numer. 45. & alij. Sic etiam affirmat Sayrus in Thesauro tom. 1. lib. 7. cap. 14. num. 5. Suares de Censuris, disput.

disput. 41. sect. 2. nu. 21 & alij vt in 3. tract. etiam probauimus in capite de Facultate Prælatorum ad absoluendum à censuris. Plures alias propositiones circa hanc materiam possem hîc apponere, sed quia facilè ex prædictis, & ex illis quæ circa materiam censurarum posuimus, colligi possunt, non ampliùs immorabor.

CAPVT II.

DE FACVLTATIBVS PRAELATORVM REGVLARIVM AD DISPENSANDVM subditos super pœnis Ecclesiasticis, & Regularibus.

PROPOSITIO I.

GENERALES & Prouinciales, ac etiam quicumque alij Superiores: imo & Confessarii ab eisdem deputari possunt super pœnis proximè positis à iure vel ab homine latis, Papæ ex quacumque causa reseruatis & ante vel post Religionis ingressum incursis Nouitios habentes propositum profitendis professos & perpetuò donatos facta salutari pœnitentia, semel in vita, in vtroque foro dispensare; cum onere tamen recitandi per annum singulis hebdomadis septem Psalmos pœnitentiales.

Fateor hãc materiã difficilem, & à Doctoribus obscurissimè tractatam, ita vt non mediocris sit difficultas ex illorum sententiis distinctè concludere, quid sentiant: Conabor tamen illam faciliorem reddere, & distinctiùs explicare. Verùm priusquam meam mentem aperiam supponendum est. 1. Pœnas à sacris Canonibus, Literis Apostolicis, Constitutionibus Regularibus, numerati: aliæ enim sunt pænæ simpliciter spirituales; aliæ simpliciter temporales; & denique aliæ ex iis duabus mixtæ. Illæ, quæ spirituales simpliciter dicuntur, sunt 1. censuræ. & irregularitates Ecclesiasticæ; quæ omnes statim incurruntur post patratum delictum, cui annexæ sunt absque sententia Iudicis, dummodò adsint quinque conditiones. 1. Vt sit actio externa, quoniam internæ cogitationes ab Ecclesia non puniuntur 2. Vt sit actio completa & absoluta, vt tenet cum aliis Caiet. verb. *Excomm.* quare qui explodit bombardam cõtra Clericum, etiam animo interficiendi, si non tangit illum,

non est excommunicatus, neque irregularis; sic quando excommunicatur tantùm occidens, non est excommunicatus qui mille infligit vulnera, nisi moriatur. 3. Vt sit principalis causa, & autor illius actionis ob quam infligitur pœna; nisi aliud expressè dicatur; vt tenet Caietanus eodem citato loco cum aliis: quare non incidit in pœnam, qui iuuat, dat consilium vel fauorem, nisi expressè id dicatur. 4. Debet constare certò pœna plectendum actionem huiusmodi fecisse, nam in dubiis potior est conditio possidentis. 5. Vt actio externa non sit occulta, quæ talis dicetur quando actio non potest sciri; nisi per confessionem perpetrantis, & quando nullus hominum adest cùm perpetratur delictum: vt tenent Vincentius & Angelus, verb. *Homicida*, §.1. Alfonsus à Castro lib. 2. de potestate legis pœnalis, cap. vltimo, & verb. *Irregul.* §.8. & alij 2. Simpliciter spirituales sunt inhabilitates ad sacros Ordines, Beneficia, diuina Officia, & Prælaturas impetrandas & exercendas, cessatio à diuinis, & degradatio, & his similia; ac etiam priuatio officiorum Ordinis Regularis, & inhabilitas ad illa, vt tenet Portel. verb. *Dispensare*, nu. 4. Secunda pœna est simpliciter temporalis, quæ est exilium, carcer, condemnatio ad triremes, ad pecuniariam pœnam, & ac cætera huiusmodi: huius autem generis est etiam emissio dignitatis, officij depositio & similia. Tertia vocatur mixta, quæ est priuatio beneficiorum, vel officiorum Ecclesiasticorum, vel vocis actiuæ vel passiuæ in electionibus, & alia huiusmodi, vt priuatio pensionum, fructuum Beneficij, & similium: de quibus omnibus lege Suarem tom. 4. de Relig. cap. 2. de Sacram. Pœnitentiæ administratione num. 4. cum sequentibus.

Supponendum 2. huiusmodi pœnas non incurri, licet delictum cui annexæ sunt, perpetretur, nisi sciantur; vt tenet Nauar. cap. 23. n. 47. & cap. 27. nu. 16. & nu. 274. Filiarchus de Offic. Sacerdot. tom. 1. part. 1. lib. 3. cap. §. 1. Roderic. 1. parte Summæ, verb. *Ignorantia*, cap. 140. nu. 15. & alij: & hanc sententiam probabilem putant Suarez tom. 5. in 3. part. disput. 4. sect. Sanchez lib. 9. de Matrimonio, disput. 32. nu. 21. & Diana part. 2. tract. 5. Miscell. qui citat plurimos pro hac sententia. Imò quod maius est, ignorantia vincibilis, & moraliter culpabilis, dummodò non sit crassa, excusat ab illarum pœnarum obligatione, vt docent Portel. in Addit. ad dub. Regul. verb. *Ignorantia*: nu. 25. & Sanchez de Matrim. tom. 3. dub. 9. disp. 32. num. 31. citans Suarem.

Supponendum 3. duplicem esse sententiam circa pœnarum huiusmodi obligationem contrahendam: prima asserit, huiusmodi pœnas incurri ipso facto eo tempore, quo crimen, cui annexæ sunt, contrahitur: & sic tenent Roderic. in expositione motus proprij contra mulieres Monast. ingredientes, n. 31. Sorbus in Compend. priuileg. Mendic. verbo, *Ingress. Monast.* nu. 10. Sayrus in Claui regia lib. 3. cap. 20. n. 35. Salas de Legib. disp. 15. sect. 2. n. 29. Vasquez in 2. 2. disp. 248. cap. 2. num. 12. & alij. Secunda sententia asserit huiusmodi pœnas non incurri, nisi post sententiam Iudicis, etiamsi lex dicat, *ipso iure* aut *ipso facto*, aut *sine declaratione incurrat*. Et sic docent Nauar. in Manuali, cap. 23. num. 66. cum Caietan. & Siluest. Sic etiam Molina de Iustit. tom. 1. tract. 2. disp. 96. num. 8 Granado in 1. 2. Controuers. 7. tract. 3. punct. disput. & sect. 2. Soza in explic. Bullæ

læ de Largit. Couar. 4. Decret. 2. part. 6. & Sanchez & alij citandi in tract. de Confessariis cap. 4. Quoniam illud verbum *sine declaratione* debet intelligi de declaratione pœnæ, non verò de declaratione culpæ, quæ semper requiritur facienda per iudicem. Priùs ergo propositiones ponam iuxta primam sententiam, posteà verò alias apponam iuxta posteriorem, quæ mea sententia est; cùm nemo debeat esse executor pœnæ contra seipsum, vt tradunt Doctores: & pœnæ huiusmodi Regulariter debeant explicari pro foro externo, non verò pro interno: vt docet Henriquez tom. 2. lib. 13. cap. 16. numer. 3.

His positis propositio probatur ex concess. Eugenij IV. viuæ vocis oraculo facta in qua post datam facultatem prædictis Prælatis & Confessariis ad absoluendum à censuris, & à pœnis Ecclesiasticis à iure, vel ab homine, quauis authoritate, etiam Apostolica, quomodolibet promulgatis: Papæ reseruatis; postea subiungit. *Necnon cum singulis supra dictis super quibuscumque irregularitatibus & inhabilitatibus quouis modo contractis, in omnibus & singulis etiam sedi prædictæ specialiter, & expressè reseruatis; (bigamiæ, homicidij voluntarij, mutilationis membri casibus dumtaxat exceptis) semel similiter possint dispensare, ac eos habilitare, vt non promoti ad omnes Sacros Ordines, & Missarum celebrationem, promoueri possint, & ipsi promoti in eisdem ministrare valeant, & quòd ad quascumque dignitates, administrationes, & Officia dictis Ordinis (etsi curam habeant animarum) recipi illisque præfici, & assumi: Apostolica authoritate valeant, & possint.* Hæc Pontifex. Ac sic tenet. Casarub. in Compend. priuileg. Mendic. verb. *Absolut. extraord. quoad fratres*, §. 3. Martin. à S. Ioseph de Autoritate Guardian. verb. *Absoluere*, n. 7. & alij Ratio autem illius propositionis est, quia cùm concessionis verba absoluta sint & vniuersalia, sic absolutè & vniuersaliter sunt intelligenda; & cùm illimitata proferantur, nos similiter illimitatè debemus illa recipere: præcipuè cùm in illis modis loquendi generalibus hi duo termini addantur, videlicet, *ex quacunque causa*, & *quouis modo*, quæ multum addunt terminis vniuersalibus prædictæ concessionis, vt superiùs agendo de Censuris & Irregularitatibus diximus.

PROPOSITIO II.

POssunt Generales & Prouinciales dispensare toties, quoties se offert occasio super inhabilitatibus ex nota, aut infamia prouenientibus, & quibuslibet aliis impedimentis & pœnis, ante vel post ingressum in Religionem incursis, quibus prohibetur sacrorum Ordinum receptio, officiorum & dignitatum Ecclesiasticarum adeptio, & possessio.

Hæc propositio probatur ex concessione Gregorij IV. facta Generali Ministrorum infirmorum, quam affert Portel. in dubiis Regular. verbo *Prælatus ad absoluendum*, nu. 23 citans Sorbum in addit. ad Compendium, & ex concess. Eugenij IV. facta Cirstenciensibus, vt tenet Lamas in 4. parte Methodi, cap. §. 3. cum illa restrictione, dummodò his non sit aliquis nominatim comprehensus. Et huius sententiæ sunt præcitati Doctores, inter quos est Martinus à sancto Iosepho, de

Potestate General. num.10. & de Potest. Prouincial. nu.11. Possúntque iidem iuxtà illos, alijs hanc facultatem committere: requiritur tamen ante dispensationem prædictam pœnitentia,& satisfactio,iuxta Roder.tom.1.quæst.20.art.5.& Portel. citato loco.

PROPOSITIO III.

POssunt prædicti Prælati dispensare in occultis prædictis omnibus pœnis à iure,aut vniversaliter ab homine latis,Summo Pontifici quomodolibet per sacros, Canones, vel extrauagantes reseruatis.

Hæc propositio probatur 1. ex præmissis concessionibus, quæ Prælatis eamdem facultatem concedunt, quam Episcopis, qui illam ex Tridentino possident. Probatur 2. ex priuilegio facto Monialibus S. Claræ, cum quo Regulares participant, relato à Roder.1.tom.q.40.art.2. quo Xistus IV. illis concedit *Vt possit à suis Confessariis absolui ab omnibus censuris & pœnis* Probatur 3.ex concessione Pauli III. facta Societati Iesu qua eidem facultatem quoad dictas pœnas impartitur amplissimam. Huius propositionis probationem reperies apud Sorbum. verbo absolutio quoad Sæculares 2. qui affert quinque rationes validissimas,ac tres obiectiones in contrarium dissoluit.

Objicies,Vrbanum VIII. Bulla quæ incipit *In specula*, reuocare concessionem Pauli II. Ergo in vi illius non poterunt Prælati dispensare super prædictis pœnis. Esto (quod non conceditur) dictam Bullam Pauli esse reuocatam,non tamen propterea cessat ea facultas, cum ex aliis, vt dictum est,priuilegiis id possint:imò Martinus à S. Iosepho c. 16.de Casib.reseruat. in communi, §. 40. sequendo hanc primam sententiam (videlicet quod prædictæ pœnæ ante iudicis sententiam incurrantur) asserit posse quemlibet confessarium Regularem ab Ordinario approbatum in vi prædictæ concessionis dispensare alios Regulares super prædictis pœnis: vt videbitur tract.de Confessariis Regularib.in quo probatur, quod dicta Bulla Pauli III. non est reuocata.

PROPOSITIO IV.

POssunt iidemmet Prælati dispensare suos subditos etiam in foro externo super prædictis pœnis, inflictis ob grauia crimina,etiam si à Sede Apostolica fuerint inflictæ, si Papa non sibi reseruat dispensationem,nisi obstent constitutiones Ordinis.

Hæc propositio probatur ex eisdem concessionibus, quibus proximè posita propositio probata fuit, quia in cap. *Etsi Clerici* de Iudiciis,dicitur,quòd in adulterio,stupro, & aliis minoribus delictis potest Episcopus dispensare cum Clericis, peracta pœnitentia in pœnis talium delictorum, etiamsi ponantur verba illa *ipso facto sit perpetuo priuatus*.Et illam sententiam tenent ex legum tenore,quæ huiusmodi pœnas imponunt, quoad Generales & Prouinciales, & eorumdem loca tenentes, Roder. referens doctissimos Iuristas Salmanticenses eiusdem sententiæ tom.1.quæst.24.art.vltimo, & Ioan. de la Cruz

Cruz de Stat. Relig. lib. 1. de Voto obedientiæ, cap. 6. circa Censf. dub. 15. Concl. 6. Diana tract. 2. de Dub. Regul. resol. 66. Llamas 4. part. Methodi, cap. 3. §. 3. ex priuileg. Eugenii IV. vt ipse asserit, facto Cistercientibus & Matt. à S. Ioseph. de potest Prouinc. n. 11.

Verùm absolutè de omnibus prædictis Prælatis intelligenda est propositio; ratio est quia cùm ex priuilegiis eamdem habeant facultatem prædicti omnes Prælati in subditos; quam habent Episcopi in suos, poterunt id, quod Episcopi possunt, & sic dispensare super dictis pœnis. Quod etiam confirmatur ex sententia Suarij tom. 4. de Relig. lib. 2. cap. 2. numer. 7 asserentis *ex vsu, instituti, & consuetudine Ecclesiæ & priuilegiis omnes illos Prælatos habere iurisdictionem Ordinariorum in vtroque prædicto foro*: ac ex consequenti, sicut possunt in foro interiori dispensare super prædictis, poterunt etiam in foro externo, cùm aliundè nulla sit prohibitio & concessio absolutè pronuncietur; ac proinde sit absolutè intelligenda. Diximus autem prædictos posse dispensare in pœnis ob grauia crimina debitis, quoniam non omnes id prouenientibus ex grauissimis; qualia sunt sodomia, & similia. Nam in vi illorum priuilegiorum non est maior dictorum Prælatorum potestas, quam Episcoporum.

Hæc omnia conclusa sint iuxta primam sententiam quam probat stylus Romanæ Curiæ, qui secundùm quosdam legem facit; nam sacra pœnitentiaria, quæ de deductis ad forum contentiosum non iudicat, in prædictis dispensat, ac similiter Dataria, sacræ Inquisitionis Tribunal, & alia Tribunalia in dictis pœnis etiam dispensant, licet nulla sententia Iudicis interuenerit; quod signum est, curiam Romanam esse illius sententiæ.

Verum alia sententia est probabilior & in praxi apud Minores de Obseruantia, nam illorum constitutiones à Sede Apostolica approbatæ sic habent. *Declaramus, quòd quoties pœna suspensionis, vel priuationis vel alia quæcumque ipso facto incurrenda imponitur, nullus eâ pœnâ ligatur, quamuis crimen fuerit publicè perpetratum, quo vsque per Prælatum fuerit reus iudicialiter declaratus*, cap. 6. de Correct. delinq. §. 9. Et hanc sententiam sustinent 22. graues Doctores, quos refert citatus in præcedenti proposit. Martinus à S. Iosepho, imò communem Thomistarum, cum S. Thoma 2. 2. quæst. 62. art. 3. tenent Sosa in explicat. mot. prop. de Largit. num. 102. & Sanchez lib. 9. oper. Moral. cap. 15. numer. 65.

PROPOSITIO V.

Prælati Regulares locales, Prouinciales & Generales non possunt dispensare in pœnis huiusmodi, quando à Papa, vel ab aliis supremis Superioribus fuerunt per sententiam impositæ.

Hæc propositio ex iure constat cap. *Inferior sedes*, 20. dist. nam cùm sententia Superioris sit veluti lex priuata, & in legem Superioris inferior Prælatus nullam habeat potestatem, concludere necesse est, huiusmodi Prælatos Regulares non posse super illis pœnis per sententiam aliorum Superiorum inflictis dispensare; & ex consequenti, nec Prælatos locales

ſuper pœnis inflictis à Prouinciali : nec Prouinciales ſuper pœnis inflictis à Generali diſpenſare poterunt.

Dices, poteſt inferior Prælatus diſpenſare ex iuſta cauſa in lege Superioris, vt colligitur ex lege, *Capitulum* §.2.ff.de pœnis, & l. *ferè in omnibus*, de Regul. iur. Et ex ſacris Canonibus in multis Capitibus, vt tenet expreſsè Abbas in cap.3. de pœn.in cap. *Niſi*, de Officio delegati : cui ſuffragantur Couar. Iulius Clarus, & Farinacius, necnon D. Antonin. 1.part.titul.17.§.20.Sotus in 4.diſtinc. 27.quæſt.1.art.4.§.*At quo tandem*, & alij: ergo poſſunt prædicti Prælati in dictis pœnis diſpenſare. Reſpondeo ita eſſe, quòd ſuperiores illi ex iuſta cauſa poſſunt diſpenſare, iudicando & ſententiam ferendo ſuper pœnis poſitis in legibus vniuerſalibus, vt verbi gratia, moderanda pœnas impoſitas per leges furto, & cæteris huiuſmodi criminibus; ſed non inde concluditur, quòd ſimiliter id facere valeant in pœnis per ſententiam ſuperioris Iudicis inflictis. Prima ratio diuerſitatis eſt, quia leges pœnales vniuerſaliter ſunt ius à iudice, vel à partibus, aut à Republica acquirendum. At verò pœnæ per ſententiam impoſitæ ſunt ius quæſitum, & acquiſitum Iudicis, partium & Reipublicæ; & ideò faciliùs in illis conceditur diſpenſandi facultas, quàm in iſtis. 2. Ratio eſt, quoniam diſpenſandi facultas in pœnis lædit iuſtitiam, cui ius per iudicem factum eſt, quod non facit facultas diſpenſandi in legibus; ideò facultas diſpenſandi in his conceditur, non in illis. 3. Ratio quoniam conceſſa eſt facultas diſpenſandi in legibus pœnalibus ſuperioris, non verò in pœnis inflictis.

PROPOSITIO VI.

PRAELATI, Generales, Prouinciales, & Locales, poſſunt diſpenſare in prædictis pœnis à ſeipſis per ſententiam inflictis; niſi Conſtitutiones Regulares id prohibeant.

Hæc propoſitio probatione non indiget, quoniam ſicut dicti Prælati iuriſdictionem habentes in ſuos ſubditos poſſunt abſtinere ab inflictione illarum pœnarum, ita poſt ſemel inflictas, poſſunt illas moderari, & omninò tollere, vt vſus, & praxis demonſtrat.

Addidimus, niſi conſtitutiones prohibeant; quoniam iis prohibentibus non poſſunt : & ita prohibitum eſt Prouinciali in Ordine Minorum, ne in huiuſmodi pœnis diſpenſet, niſi priùs habito maioris partis Diſcretorum Prouinciæ ſuffragio, & aſſenſu: imò nec etiam Generalis id poteſt ſine conſenſu huiuſmodi. Sic habetur in ſtatutis generalibus eorumdem c.8.§.8.his verbis, *conceditur tamen Generali & Prouincialib. miniſtris vt in caſu ſpeciali, atq; ex cauſa rationabili cum conſilio Diſcretorum Prouinciæ poſſint commutare pœnas huiuſmodi, atque etiam mitigare*, & cap.6. de Correct.delinq. §.2. *Nulli Miniſtro ac Commiſſario, etiam Generalium Prælatorum, liceat diſpenſare in ſententiis, & correctionibus per Definitorum latis, abſque maioris partis Patrum eiuſdem Definitorij conſenſu, vel facultate eorumdem Generalium Prælatorum ad diſpenſandum in ſcriptis conceſſa; qui contra fecerit, officio priuetur.*

PRO-

PROPOSITIO VII.

GEnerales, vniuersaliter loquendo, possunt pœnas impositas à Prouincialibus & Superioribus localibus moderari, & pœnitùs tollere.

Ratio huius veritatis est, quia sicut in causis physicè subordinatis tota potestas inferioris in superiori residet, sic etiam in moralibus causis tota potestas Prælati inferioris subordinati in Prælato subordinante continetur, ergo si Prælati Prouinciales, & Locales, pœnas à se impositas remittere possunt, poterunt etiam & Generales, cùm sint illorum superiores; & sic ex consequenti de Prouincialibus per respectum ad pœnas impositas à superioribus localibus argumentandum est. Sic in eisdem Minorum statutis habetur cap.6. de Correct. delinq.§.25. his verbis, *Superiores verò pœnas ab inferioribus impositas non remittant, nisi magna publica vtilitatis ratione. aut alia vrgenti & rationabili de causa, túncque consultò, matura consideratione adhibita, causis cognitis ac seriò considerati, vt sacra Tridentino Synodo cautum est, sess.15.cap. 18. de reformatione.* Diximus vniuersaliter, loquendo, quoniam in aliquibus Ordinibus, Generalium, & Prouincialium facultas dispensandi super huiusmodi pœnis limitata est, vt in præcedenti propositione dictum est.

Obiicies contra præcedentem sententiam, quòd indè sequeretur, inutilem esse concessionem Pij Quinti Prælatis Regularibus factam aliaque priuilegia illis concessa ad effectum dispensandi in pœnis; quoniam cùm pœnæ non incurrantur, nisi post sententiam iudicis, & in illis sic incursis, non possint falcem mittere, cùm id per Concil. Trident. expressè prohibeatur, nullum effectum habebit illa concessio, aliáque priuilegia. Ergo cùm Papa nihil inutile censeatur operari, dicendum est, illam sententiam esse prorsus absurdam. Respondetur, Pontifices sæpissimè priuilegia concedere iuxta aliquam probabilem sententiam, quæ inutilia sunt iuxta sententiam contrariam, vt in pluribus manifestum est: ac proindè non esse has concessiones inutiles, cùm iuxta illam sententiam suum sortiantur effectum: licet secundum aliam sententiam inutiles habeantur.

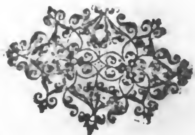
PROPOSITIO VLTIMA.

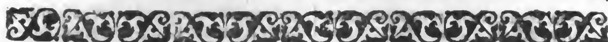
MVltum probabile est, quòd prædicti Prælati, imò & Confessarij ab illis deputati, in vi concessionis prædictæ Eugenij IV. de qua mentionem fecimus in prima propositione, possunt semel in vita dispensare Nouitios, Professos, & Donatos super pœnis ante vel post Religionis ingressum, per sententiam incursis, & Papæ reseruatis: nisi obstent constitutiones Regulares.

Probatur hæc propositio ex verbis concessionis Eugen.IV. de qua in prima proposit. in quibus duo reperio, primum quòd Papa concedit præmemoratis Prælatis & Cõfessariis, *Facultatẽ absoluendi ab omnibus censuris & pœnis Ecclesiasticis Papæ*

à Iure, vel ab homine, etiam per Constitutiones Conciliorum Generalium, aut per quoscumque processus Apostolicis, vel iuxta ipsius Ordinis Regularia instituta quomodolibet promulgatis, in genere, aut in specie: etiamsi talia essent, propter quæ Sedes Apostolica specialiter & expressè esset meritò consulenda: quibus nullas censuras & pœnas Ecclesiasticas, etiam per sententiam latas, excipit: Secundum coniungendo sequentia cum præcedentibus, addit: *Necnon super quibuscumque irregularitatibus, & inhabilitatibus quouis modo contractis in omnibus & singulis, etiam Sedi prædictæ specialiter, & expressè reseruatis, semel similiter possint dispensare, ac eos habilitare.* In quibus verbis notandæ sunt tres illæ clausulæ, *quibuscumque, quouismodo, & Sedi prædictæ specialiter, & expressè reseruatis*, quæ ampliant valde dispositionem, & comprehendunt Maiora expressis in priuilegio, iuxta Clement. de re iudicata verb. *Quauis*, & iuxta glossam in cap. *Sedes*, de Rescriptis; ergo cùm omnis facultas dispensandi in prædictis pœnis exprimatur, nullæque pœnæ ab illa facultate excipiantur: & illæ clausulæ amplient dispositionem, & maiora expressis comprehendant, nec aliud sit, quod possint comprehendere, & ad aliud dispositionem ampliare, quàm ad pœnas per sententiam Pontificis inflictas; inde concluditur; potestatem super illis dispensandi in prædicta facultate contineri. Quod confirmatur ex verbis quæ præcesserant quoad concessionem facultatis ad absoluendum, in quibus ad censuras & pœnas Ecclesiasticas, etiam per sententiam latas extendebantur & statim Papa sine aliqua restrictione, super pœnis Sedi Apostolicæ reseruatis, cum præmemoratis clausulis dispensandi facultatem concedit; quod signum est, Pontificem dictam, vt suprà facultatem; illis terminis concedere. Et hæc de facultate dispensandi in pœnis dicta sufficiant.

CAP. III.

CAPVT III.

DE FACVLTATIBVS PRAEDICTORVM PRAELATORVM AD IRRITANDVM, COMMVTANDVM, ET DISPENSANDVM in particularibus, & specialibus votis, & iuramentis subditorum.

XPLICATIS iis quæ spectant ad facultates Prælatorum in ordine ad tollendas censuras, irregularitates, & pœnas suorum subditorum, nunc opera pretium est, explicare illas facultates, quas possident ad commutanda eorum subditorum vota, & iuramenta; quæ duo simul coniungimus, quoniam votum & iuramentum pari passu ambulant; & quod de voto asseritur, de iuramento pronuntiandum venit.

PROPOSITIO I.

SVperiores Generales, Prouinciales & locales, corúmque vicesgerentes possunt sine priuilegio pro libito & absque vlla causa suorum subditorum vota irritare: ac etiam in eorumdem votis dispensare.

Supponendum est 1. quinque modis votum tolli, 1. per interpretationem, 2. per irritationem, 3. per dispensationem, 4. per commutationem, 5. per cessationem. Per interpretationem tunc cessat, quando quis euidenter scit se non obligari ob aliquam iustam causam: per irritationem, quando Prælatus, vel alius Superior potestatem habens supra vouentem illud irritat, tollitque obligationem: per dispensationem tollitur authoritate Prælati, causa rationabili existente, alioquin non valet, dispensatio facta à Prælatis inferioribus Papæ: per commutationem, mutando ex rationabili causa votum in aliud opus bonum: per cessationem quando votum est ad aliquod determinatum tempus, quo completo, statim votum cessat. De interpretatione, & cessatione voti non

agemus in sequentibus propositionibus; sed tantùm de tribus aliis.

Supponendum 2. differentiam maximam reperiri inter facultatem irritandi subditorum vota, commutandi, & dispensandi, 1. enim exercetur per actum dominij. 2. & 3. per actum iurisdictionis. Secunda videlicet facultas commutandi vota differt à 3. quòd concessa à iure ad aliquod votum commutandum, extenditur etiam ad dispensandum: Vt tradit Ledesma in Summa, 2. part. tract. de Voto lib. 6. c. 12. n. 14. Sanchez lib. 4. oper. Moral. cap. 49. n. 28. Verùm quando per priuilegium datur tantum facultas ad commutandum in aliquo voto, illa non extenditur ad dispensandum; at è contrario quando per priuilegium datur facultas ad dispensandum in aliquo voto, illa facultas extenditur ad commutandum in eodem; vt docent Emman. Roder. in exposit. Cruciatæ §. 9. n. 114. Director. Curat. cap. 15. Soto de Iustitia, lib. 7. quæst. 4. art. 3. Sayrus in Claui reg. lib. 6. cap. 12. nu. 15. Lessius de Iustitia, cap. 40. n. 108. Suarez tom. 2. de Relig. lib. 6. de Voto, cap. 12. n. 10.

Supponendum 3. requiri causas ad dispensandum, quas ad hoc authores recensent, videlicet facilitatem ad vouendum, debilitatem in vouente ad votum adimplendum, necessitatem eiusdem, aut vtilitatem publicam, & priuatam; de qua materia legatur Sanchez lib. 4. Oper. Moral. cap. 45. Illæ autem causæ sufficiunt ad dispensandum, etiamsi sint dubiæ, vt tradunt Siluester. verb. *Dispensatio*, q. 14. n. 20. Palatius in 4. dist. 48. disp. 3. col. 6. Sanchez lib. 4 Summæ, cap. 46. n. 2. Sà verb. *Dispens.* Suarez de Relig. tom. 1. lib. 6. cap. 26. nu. 6. Diana tract. 6. resol. 82.

Supponendum 4. quòd priuilegia absolutè concessa commutandi, & dispensandi in votis, non debent restringi ad aliquod tempus, sed debent ampliari ad omne tempus, etiam futurum perpetuum, vt constat ex Glos. in cap. *Quocirca*, verb. *Sed futuri*, de Priuil. quæ docet, quòd verba indefinitè & generaliter expressa in priuilegiis, extenduntur ad futura. Sic Suarez to. 2. de Relig. tract. de voto, lib. 6. cap. 13. n. 12. Sanchez in summa, lib. 4. cap. 53. nu. 23. cum sequent.

His suppositis propositio quoad primam partem est vera ex communi sententia Doctorum, & illam tenent Suarez tom. 2. de Relig. tract. de voto, lib. 6. cap. 10. n. 15. & Sanchez lib. 4. oper. moral. cap. 33. nu. 15. Limitanda tamen est, vt prædicti non possint irritare vota subditorum ad strictiorem religionem, secluso priuilegio: quæ limitatio est etiam ex communi sententia Doctorum ex cap. *Licet*, de Regular. in 6. in quo datur transita libertas ad strictiorem, petita licentia, licet non obtenta. Sic Lessius lib. 2. de Iust. cap. 40. nu. 4. Sanchez lib. 4. Moral. oper. cap. 13. num. 2.

Quoad verò secundam partem propositio probatur ex potestate spirituali quam prædicti Prælati in illos possident. Sic Suarez tomo 2. de Relig. tractat. de Voto, lib. 6. cap. 10. nu. 14. 15. & 16. Nauarr. cap. 12. nu. 25. Et est communis: imò etiam possunt dispensare in voto transeundi ad strictiorem Religionem, quia non est simpliciter votum Religionis; sed strictioris. Ac sic tenent, Ioann. de la Cruz in Epitom. lib. 1. dub. 20. conclus. 2. capit. 6. Sotus, Nauarr. Anglez, & Henriquez citati, & sequuti à Sanchez lib. 4. oper. Moral. cap. 42. num. 2. Quæ conclusio ad omnia prorsus vota, tribus essentialibus Religionis

nis exceptis, extenditur, vt docent Caietan. 2. 2. quæst. 88. articul. 8. Ioann. de la Cruz citatus: imò Iulius PP. II. vt habetur inter viuæ vocis oracula, absoluit Monialem, & consequenter Regulares à votis & iuramentis, & statuit quòd de cætero illatum vota, aut iuramenta si fiant, non valeant, nec obligent ad peccatum mortale. Sic citatus Ioan. de la Cruz. Verum absque priuilegio absolutos esse ab huiusmodi votis regulares; nisi illa tacitè aut expresè approbarit superior, tenent Richard. in 4. distinct. 38. articul. 4. quæst. 1. Angel. verb. votum 2. quæst. 3. Rosella teste Siluestro verb. votum, num. 3. fauent Bonauentur. in 4. distinct. 38. articul. 1. quæst. 3 Maior ibid. quæst. 4. Thomas 2. 2. quæst. 88. articul. 7. ad 3. Anton. 2. part. tit. 11. c. 2. §. 6.

PROPOSITIO II.

POssunt etiam dispensare in Nouitiorum votis omnibus, in quibus potest Episcopus erga suos subditos.

Probatur propositio ex potestate spirituali quam in illos habent, & ex concessione Eugenij IV. per bullam facta Cisterciensibus, in qua exprefsè hæc concessio fit, quæ habetur in Compend. priuileg. Mendic. verbo *Dispensatio* §. 17. his verbis, *Vt Abbas, Prior, siue Superior quorumuis Monasteriorum Ordinis Sancti Benedicti Obseruantia, possit liberè & licitè, Apostolica authoritate dispensare cum omnibus & singulis præsentibus & futuris Donatis, Oblatis, & Commissis, id est Nouitiis, dictorum Monasteriorum in omnibus & singulis votis peregrinationis, etiam vltra marinis, & Apostolorum Petri & Pauli, & Sancti Iacobi, & quibusuis aliis votis, etiamsi talia sint propter quæ Sedes Apostolica meritò sit consulenda: & ea in alia pietatis Officia commutare, voto Religionis dumtaxat excepto, quamdiu in societate Monasteriorum huiusmodi obseruantia fuerint.* Quæ concessio ab eodem Eugenio Bulla. *Et si quaslibet* per respectum ad Nouities Prælatis sancti Benedicti Conuentus Romani facta fuit: ac sic tenent Nauar. cap. 12. nu. 65. Henriquez lib. 7. de Indulg. cap. 22. num. 7. & Ioan. de la Cruz loco citato, concl. 3. & Sanchez lib. 4. summæ. cap. 43. Imò possunt dispensare in illos, qui votum emiserunt intrandi in religionem, strictiorem, dummodo intrent in illam religionem: ex dicta concessione Eugenij his verbis, quæ habentur in Compend. priuileg. Mendic. verb. *Dispens.* §. 28. concessa Prælatis Congregationis sancti Benedicti. *Personas volentes eorum Congregationi sociari, quæ Religionem, locum, Ordinem alium quemcumque, etiam arctiorem nouissent, tali voto non obstante, ad probationem professionémque recipere: eásque authoritate Apostolicà ab ipso voto absoluere: & cum ipsis dispensare, dummodò in tali Religione seu Ordine, de quo vouissent, professionem non emiserint: quòd si tamen ante professionem emissam ab ipsa recesserint Congregatione, huiusmodi dispensatio nullius sit roboris, vel momenti.* Et licet ad dispensandum requiratur semper causa rationabilis, sufficit tamen in hoc casu, si dispensandus putet se meliùs in hoc Ordine, quàm in arctiori Deo famulaturum; vt tenet Ioan. de la Cruz loco proximè citato, Martinus à sancto Iosepho, de authorit. Prælat. circa subditos ad dispensandum, numer. 7. Quamuis autem Sanchez in Summa,

lib.4. capit.43.num. 10. non probet hanc causam: asserit tamen, hanc facultatem in dictis Prælatis residere in vim concessionis qua facta est facultas dispensandi in votis, exceptis votis peregrinationis vltra duas dietas, id est 20.leucas, vt habetur in Compend. Priuileg. Mendic. verbo *Dispensatio*.§. 16. Nec non ex alia constitutione Martini V.facta Benedictinis quæ reperitur in Compend. priuileg. Societ. Iesu verbo *Dispensatio*, § 10. Qua Confessarij Regulares possunt dispensare in votis Episcopo reseruatis: ac ex consequenti in iuramentis illorum, vt tenet præcitatus Ioan.de la Cruz. Et hæc veritas non patitur difficultatem, vt ex sequenti propositione magis constabit.

PROPOSITIO III.

POssunt prædicti Prælati dispensare in omnibus iuramentis suorum subditorum, etiamsi sint iuramenta de votis essentialibus Religionis obseruandis.

Hæc propositio probatur, quoniam in iis juramentis Episcopus subditos dispensare potest, ergo & Prælati Regulares, cùm eandem in suos subditos habeant facultatem; vt etiam tenent præcitati Caietanus, Cruz,& alij.

Ex quibus etiam sequitur, prædictos Prælatos posse suorum subditorum vota commutare, cùm possint in illis dispensare, cùmque minus sit commutare, quàm dispensare; ex eo quòd per dispensationem tollitur omnino vinculum voti; non sic autem per commutationem; sed obligatio voti mutatur in aliam materiam, ratione cuius minor causa sufficit pro commutatione, atque hæc veritas omni prorsus caret difficultate. Plura adhuc de huiusmodi dispensatione dicemus in tractat. de Confessariis cap.de facultat. ad dispensandum super votis,& iuramentis.

CAPVT IV.

DE FACVLTATE PRAELATORVM REGVLARIVM AD DISPENSANDVM subditos in præceptis ecclesiæ.

PROPOSITIO VNICA.

POssunt prædicti Prælati dispensare suos subditos in Ecclesiæ præceptis.

Hæc propositio probatur 1.ex concessione Eugenij IV.relata in Compend. Priuileg. Mendic. ver. *Dispensatio*, §.25. his verbis. *Eugenius IV. Monachis S. Benedicti Obseruantia Italiæ, ne ab ea eorum quiete distrahantur, & Romanam Curiam pro obtinendis*

literis

frequentare cogantur, in omnibus casibus in quibus de iure communi Prælatis & Monachis præfatis authoritas, sententia, seu dispensatio Ordinarij esset necessaria, si ab eodem exempti non essent. Prælatis, Abbatibus, & Prioribus, Rectoribus huiusmodi qui pro tempore fuerunt, vnà cum eorum Conuentibus, de licentia tamen & consensu Capituli Generalis, aut præsidentis cum maiori parte visitatorum, auctoritate Apostolica absque eo, quòd ad sedem Apostolicam habeant recursum, huiusmodi licentiam, authoritatem & dispensationem indulsit. Hæc Eugen. Bulla quæ incipit *Regularem vitam*, qua videre est, dictam facultatem impertiri, cum hac tamen limitatione, vt accedat aut assensus Capituli Generalis, aut alter assensus proximè relatus; quo circa probatur ex alia concessione, sine vlla restrictione aut limitatione facta à Pio Quinto, de qua in Superioribus egimus, qua Fratribus Prædicatoribus 1571. die 22. Iunij extendit concessionem factam Episcopis à Concil. Trident. sess. 24. capit. 6. ad Prælatos illius Religionis, & consequenter ad Ordinum aliorum superiores, qui priuilegiis cum illa Dominicanorum Religione communicant; & proindè vt possint quidquid possunt Episcopi circa suos subditos, siue ex iure communi, siue ex Trident. siue ex quacumque alia facultate: sed Episcopi possunt dispensare suos subditos in præceptis Ecclesiæ instante necessitate, nisi à Papa prohibeantur vt tenent Antonin. part. 1. titul. 17. §. 20. Sotus in 4. distinct. 27. quæst. 1. art. 4. §. à quo tandem & distinct. 32. q. vnica, art. 4. in fine. Couarruuias in cap. *Alma mater*, part. 1. §. 7. nu. 8. Bonacina de legibus, disput. 1. q. 2. punct. 1. n. 27. Sanchez de Matrim. tom. 1. lib. 2. disput. 01. nu 3. Et Doctores quos citat Barbosa de potestate Episcopi part. 2. allegat. 23. n. 17. Basil. Pontius, de Matrim. cap. 8. n. 11. & alij. Ergo & similiter id poterunt Prælati Regulares; alioquin non esset sufficienter prouisum Regularibus in iis, quæ frequenter, & ordinariè occurrunt, peiorisq; conditionis essent sæcularibus; cùm ab Episcopis non possent illam dispensationem obtinere, sicut sæculares: Sic docet Suarez cum cæteris Doctoribus, tom 4. de Religione lib. 2. cap. 12. n. 14. & 17.

Hinc concluditur, Prælatum Regularem in illis casibus, qui frequenter accidunt in legibus Ecclesiæ, & Prælatorum superiorum dispensare posse. Sic Medina 1. 2. quæst. 57. art. 4. Portel. verb. *Prælati potestas*, n 15. D. Tho. in 4. disput. 13. 22. Martinus à S. Ioseph. de Potest. Guard. verb. *Dispensare*, §. 1. & Suares loco proximè citato, n. 18. cum aliis, qui optimè asserit n. 19. *Hoc ius esse ius commune Regularium Prælatorum exemptionem concomitans, & Priuilegia Prælatis Regularibus ad dispensandum super his suos subditos à Pontificibus facta, nihil aliud præter ius commune concedere, nisi vt faciliori modo, & ex leuiori causa id, facere possint, quàm valerent facere ex solo communi iure.* Plura de hac materia videas apud eundem Suarium loco citato.

CAPVT V.

DE FACVLTATE PRAELATORVM REGVLARIVM AD DISPENSANDVM subditos in præceptis regulæ.

PROPOSITIO I.

NOn possunt prædicti Prælati dispensare in votis essentialibus Religionis.

Hæc propositio probatur 1. ex cap. *cùm ad Monasterium.* de Statu Monachorum, vbi in fine sic dicitur, *Nec æstimet Abbas, quòd super habenda proprietate possit aliquo Monacho dispensare, quia abdicatio paupertatis, sicut & custodia castitatis adeò est annexa Regulæ Monachi, vt contra eam nec Summus Pontifex possit licentiam indulgere.* 2. Probatur ex Concilio Trid. sess. 25. de Regular. cap. 1. his verbis, *Cùm compertum sit ab eis, scilicet à Prælatis, non posse ea quæ ad substantiam Regularis vitæ pertinent, relaxare.* 3. Probatur ratione, quoniam hæc vota sunt de substantia specifica status & professionis Religionis; sicut ergo ea, quæ ad aliquam speciem pertinent immutari non possunt, sine speciei destructione; sic nec immutari, aut dispensari vota substantialia. Quod confirmatur, ex ratione à Trident. in citato cap. allata. *Sic enim, ait, illaqua bases sunt & fundamenta totius Regularis disciplinæ, exactè non fuerint conseruata, totum corruat ædificium necesse est.* & in huius propositionis veritate nulla apparet dubitandi ratio. Quid autem possit aliquando in huiusmodi votis essentialibus, dicetur inferiùs in cap.

PROPOSITIO II.

POssunt prædicti Prælati iure communi dispensare in obseruantiis, & obligationibus ipsius Religionis.

Hæc propositio colligitur 1. ex præcedenti; quia si non possunt dispensare in proprietate cùm sit contra substantiam voti, & tamen habent facultatem dispensandi poterunt in cæteris, quæ non sunt contra substantiam dispensare. 2. Quia vt superiùs probatum est, possunt dispensare in præceptis Ecclesiæ; ergo à fortiori in præceptis Regulæ, cùm minor potestas requiratur in his, quàm in illis. 3. Hæc

Hæc poteſtas frequenter neceſſaria eſt; ergo debet eſſe commiſſa Ordinario Prælato, alioquin non eſſet ſufficienter prouiſum vitæ Regulari. 4. Quia Epiſcopus poteſt diſpenſare cum Clerico Sæculari in obligationibus pertinentibus ad ſtatum Clerici, vel ad officium, vel beneficium ejus, ita cum proportione poſſunt Prælati Regulares diſpenſare cum ſubditis in propria eorum Regula; vnde ſi Epiſcopus poteſt diſpenſare cum Religioſis ſibi ſubditis, & non exemptis in his, quæ ſpectant ad obſeruantiam ſuæ Regulæ, ſimiliter hæc facultas ratione exemptionis ad Prælatos Regulares in ſibi ſubditos ſpectabit. Poſſem in probationem huius propoſitionis plura priuilegia adducere; verum abſtineo, cùm illa nihil nouum concedant; ſed tantùm magis explicent poteſtatem horum Prælatorum ad tollendos ſcrupulos vel certè concedant aliquam circumſtantiam peculiarem, ad quam ordinaria poteſtas non extendebatur, vt verbi gratia, ad diſpenſandum faciliùs, vel cum minori neceſſitate, vt cum Suario in ſimili materia ſuperiùs diximus.

Obiicies contra hanc veritatem, quod ex dictis ſequeretur, poſſe Prælatum Regularem diſpenſare in aliis, quæ non ſunt de ſubſtantia Religionis, licet eſſent de ſubſtantia talis Religionis particularis. Hæc objectio patitur aliquam difficultatem, cui reſpondebitur, ſi tria in ordine Regulari diſtinguamus: primi generis ſunt ſubſtantialia Religioni, vt ſic; ſecundi generis ſunt illa, quæ ſunt ſubſtantialia Ordini ſeu Religioni, vt talis eſt, vt ſunt omnia vota particularia illius Ordinis, & præcepta ſub mortali obligatorio: tertium locum occupant accidentaria, videlicet alia omnia, quæ in regula continentur, & hunc gradum obligationis non imponunt. His poſitis, objectioni reſpondetur, dicendo, quòd in iis, quæ ſunt primi generis; ſatis fuit probatum, Prælatos non poſſe diſpenſare; poſſe tamen in illis quæ ſunt ſecundi, & tertij generis: quam reſponſionem videtur probare Trident. cap. 1. de Regul. ſeſſ. 25. quando diſtinguit ea, quæ ad ſubſtantiam Regularis vitæ pertinent, ab iis quæ alicuius Regulæ & Ordinis peculiaria vota & præcepta ſunt, ad illius eſſentiam pertinentia: & concludit non poſſe à dictis Prælatis, ea quæ ad ſubſtantiam vitæ Regularis pertinent relaxare: ergo ſignificat in aliis omnibus poſſe, quoniam exceptio firmat Regulam in contrarium. Et ita tenent Roder. tom. 1. quæſt. 16. artic. 1. qui citat D. Bernardum lib. de Præceptis, & diſput. D. Thom. 2. 2. quæſt. 47. artic. 3. Silueſt. verb. *Diſpenſatio*, quæſt. 14. Sotus lib. 1. de Iuſtit. quæſt. 7. artic. 3. & lib. 8. quæſt. 4. artic. 1. dub. 2. quibus addo Angelum in Summa verb. *Diſpenſatio*. Et hæc reſponſio confirmatur ex priuileg. Pij II. viuæ vocis oraculo conceſſo, quo Prælatis Regularibus Ordinis Minorum de Obſeruantia circa ſubditos ſuos conceditur. *Vt poſſint condeſcendere, ſeu diſpenſare cum debilibus & infirmis invaliditate pedum, & in itineratione pedeſtri, licet non ſit arcta neceſſitas, vel infirmitas.* Vt legitur in Compend. Priuileg. Mendic. verbo *diſpenſatio* §. 8. quo Fratres Minores licitè vti poſſunt, quia non eſt relaxatio Regulæ, ſed iuris communis explicatio, vt tenet Collector. & Corduba. Sic etiam Roder. tom. 1. quæſt. Regul. quæſt. 2. artic. 1. & Martinus à S. Ioſepho, cap. 27. in Reg. Minorum §. 7. Nec quidquam addit id priuilegium & ſimilia ſupra jus commune: niſi vt cum minori ratione & faciliori

modo fiat dispensatio, vt tenent Corduba loco citato, & Suares loco proximè citato. Hîc tamen aduertas velim 1. hanc propositionem sano modo intelligendam esse, ac moderatione adhibita, nam in quibusdam Regulis sunt quædam vota & præcepta quæ habent respectum obedientiæ, vel alterius cuiusdam operationis, relatiuæ ad Papam, vel ad protectores, aut ad Superiores, Generales, & alios hujusmodi: & sic certum est, præfatos inferiores Prælatos, in illis non posse dispensare, vt tenet Martinus à S. Ioseph. loco proximè citato, §.6. & Suares citato etiam loco, §.29. Aduerte 2. quòd hæc dispensatio est legitima, licet Prælati dubitent si causa dispensationis sit justa, vt in principio hujus capitis supposuimus, & sentiunt Siluest. verb. *Dispensatio*, quæst. 14. num. 10. Sanchez in Summa, tom. 1. lib. 4. cap. 45. Diana tract. de Legibus, resolut. 3. D. Thomas 2.2. quæst 89. artic. 9. ad tertium, Soto lib. 8. de Iustit. quæst. 1. artic. 99. Asor. l. 11. Instit. moral. cap. 19. quæst. 17.

Non tamen inde sequitur, quòd habeant facultatem dispensandi in tota Regula aut vniuersaliter & habitualiter in aliquo ejus præcepto sic vt non sint ampliùs ad illud obligati: ratio est, quia hoc esset mutare Regulam: ac ipsius naturam destruere, quòd ad solum Pontificem spectat: vt tenet Corduba in cap. 10. Regul. Minor. q. 4. conclus. 3. Et Suares eodem citato loco; nec circa hoc dubium existit. Plura alia possent dici de hac dispensandi facultate quæ, quia respiciunt Hierarchiã Ordinis in secundam partem hujus operis tractanda remittimus.

CAPVT VI.

DE FACVLTATE

PRÆTALORVM REGVLARIVM IN SVBDITOS

Circa eorumdem, Professionem, & vota essentialia, per illam emissa, & alia quædam erga subditos exercenda, ac etiam circa noua Monasteria per ipsos ædificanda.

HOC vltimum caput huic tractatus adiicimus, vt notum fiat Antiregularibus quanta quamque extensa sit illorum Prælatorum Regularium in subditos potestas: cùm non solùm intra Claustri limites claudatur, sed extra illos exeat quotiescumque de subditis illius agitur. Inchoabimus autem illam explicare, dummodò aliquas propositiones quæ ad illius maiorem intelligentiam necessaria sunt, præmiserimus. Sit ergo.

PROPO-

PROPOSITIO I.

PRofessio valida alicuius Regulæ, seu Religionis tria præcipuè priuilegia operatur in profitente.

Dixi valida, quoniam inualida nullum prorsus operatur priuilegium: vt autem aliqua professio Regularis sit valida, duodecim communi terrequiruntur conditiones[quarum aliquas inferiùs examinabimus.] Ætas 16. annorum exactè completa. 2. Annus probationis integer, & continuus. 3. Animus profitendi. 4. Quòd liberè sit emissa, non autem vi, aut metu; nisi justo, exorta. 5. Quòd sit facta in manu Prælati, aut de ipsius licentia in manu alterius 6. Quod de consensu maioris partis Capituli. 7. Vt tria vota Religionis essentialia, videlicet obedientiæ, paupertatis; & castitatis emittantur. 8. Vt fiat in aliqua Religione à Sede Apostolica approbata. 9. Vt profitens nullam admittat conditionem, substantiæ Religionis repugnantem. 10. Vt profitens non habeat aliquod impedimentum, quod in illa Religione sit essentiale. 11. Vt profitens sit mentis capax 12. Vt sit sui juris, alteri non astrictus. Dixi etiam quòd tria præcipuè priuilegia operatur, quoniam plura alia, quàm tria in profitente operatur: de quibus vide Sanch. in Summ. tom. 2. lib. 5. cap & num 9. vsque ad 35. His positis probatur propositio de quolibet priuilegio separatim.

Primum priuilegium quod operatur in profitente, est plenaria indulgentia à Sixto IV. & Paulo V. bulla quæ incipit, *Romanum Pontifex*, concessa, sicut & in habitus Regularis receptione ab eodem Sixto, Iulio II. & eodem Paulo bulla proximè citata concessa; de qua indulgentia omnes, qui de hac materia agunt. Secundum priuilegium est, quod in profitente plenissimam suorum peccatorum remissionem ex se operatur, ita vt si statim obiret beatitudinem absque vlla pœna in purgatorio luenda consequeretur, sicut qui aqua Baptismali lotus è viuis eripitur. Illud priuilegium multæ probant reuelationes, de quibus S. Athanasius in vita S. Anthonij, & S. Anselmus in lib. Similitud. Et ita tenet D. Thom. 2. 2. quæst. vlt. artic. 3. ad 3. & ibi Cajet. Siluest. verb. *Relig.* 3. quæst. 25. Nauar. de Indul. notab. 2. num. 17. Rodericus tom. 2. 99. quæst. 87. art. 1. Angel. in Summ. verb. *Religiosus*, num. 46. Corduba in cap. 2. Reg. Minor. quæst. 14. Martin à sancto Iosepho in idem cap. num. 45. Sanch. tom. lib. & capp. citatis, num. 2. Villalob. 2. p. Summæ, tract. 35. differ. 26. num. 1. Miranda in Man. tom. 1. quæstion. 25. artic. 8. & alij multi. Quapropter illud excellentissimum professionis priuilegium S. Hieronym. Epistol. 8. & S. Bernard. lib. de Præcepto & dispensat. considerantes professionis Regularis perfectionem, *secundam Baptismum*, appellant: non quòd sit sacramentum, aut quòd sit æqualis sacramento, aut primam gratiam conferat: sed quòd sicut Baptismo omnis pœna præteritis peccatis debita indulgetur: sic in professione: non ex opere operato, sed ex opere operantis excellentissimo, quo profitens se totum Deo per votum solemne consecrat: cujus etiam sublimitas tanta est, vt quamvis plenaria indulgentia quam Pontifices in hoc opere largiuntur: quantum ad effectum conueniat cum peccatorum remissione, nihilominus modus quo hæc supra dicta plenissima consequitur, excellentior

est, quoniam plenaria illa indulgentia, sicut aliæ hujusmodi indulgentiæ, causam proportionatam requirit, & quòd aliquod bonum opus agendum ab illo, qui eam lucraturus est, præstetur; alioquin Indulgentia non operatur aut tàntum operatur, quantum apud Deum, aut causa, aut bonum opus valet. At verò peccatorum remissio professioni debita, innititur dignitati, & excellentiæ operis, quæ cum vna sit, & eadem, eumdem effectum sortitur, vt Ang. Caiet. Corduba citati, & alij multi tradunt: & licet impediatur per peccatum mortale profitentis, si illo sit innodatus: attamen illo sublato posteà consequitur, vt tenent Barthol. à S.Fausto in Thesaur. Relig. libr. 5. quæst. 515. & Villalob. citatus numer. 2. Nec-non [quod omninò mirabile est] hæc plenissima condonatio obtinetur, quoties professio illa renouatur; vt docet D. Bernardin. in Quadrages. de Euang. æterno, seu tom. 2. serm. 24. articul. 1. vbi in principio cum D. Bernardin. docet quæ suprà, & quod ex libertate, largitate, stabilitate Deo in professione datis quod est bonum, quod infinitè appretiamur plusquam omnia, quæ Deus facere posset, quæ infinita sunt, & quod omne bonum à nobis datum & dabit in infinitum præponderat, nascitur illa peccatorum remissio plenissima, qui posteà ad nostrum intentum subjungit, *Hac siquidem libertas, quod mirabilius, non solum datur in hora, quâ ipsum votum emittitur, sed etiam in omni tempore, quo sibi voluisse placet, & in quo cum hac complacentia voluisse, placet, & in quo cum hac complacentia votum implet: si enim votum in sua emissione addebat quamdam valoris & meriti infinitatem, & hoc per totum tempus sequens replicatur, & multiplicatur; ergo votum continuatum superaddit multiplicem infinitatem. Tale quidem votum, & vota iam facta; in sancta Religione approbare, est illud Sacerdotale Officium omnium perfectorum de quo 1. Petri 2. Vos estis genus electum, gens sancta, Regale Sacerdotium.* Cujus sententiæ sunt Armil. ver. Nouitius, num. 19. Eman. Sà ver. *Relig.* numer. 17. Bartholom. à S.Fausto. quæst. 317. Layman. in Theol. moral. lib. 4. tract. 5. cap. 10. num. 2. Villalob. tom. 2. Summa tract 35. diff. 26. num. 2. & Martin. à S.Ioseph. loco citato, & alij.

Vltimo in profitente professio operatur priuilegium, vt omnia alia vota in sæculo facta, licèt sint consona Religioni, in ipsam commutentur: etiam si profitens non habeat intentionem illa commutandi. Hoc priuilegium expresse habetur cap. *Scriptura*, de voto, & voti Redempt. his verbis, *Fracti voti aliquatenus non habetur, qui temporale obsequium in perpetuam noscitur Religionis obseruantiam commutare.* Et sic tenent Caiet. 22. quæst. 88. artic. 12. ad 1. & quæst. vlt. artic. 3. ad 3. Sanch. tom. 2. Summ. locis citatis num. 38. cum aliis apud ipsum, & num. etiam 48. & Barthol. à sancto Fausto quæst. 38. & alij. Ratio est, quia opus professionis acceptabilius est Deo cæteris hujusmodi votis, vt dicto cap. *Scriptura*, determinatur, éstque à sanctis Patribus, præcipuè à D. Bernard. serm. 30. super Cantic. *martyrium* nuncupatum. Quòd si nullum opus martyrio perfectiùs sit, professione Regulari nullum aliud opus excellentius: Nam sicut lumen stellarum à lumine solis, quod majus est, absorbetur; sic alia vota à voto solemni professionis. Accedit, quòd vota facta in sæculo, emissa sunt, vt media proportionata ad sanctè in illo statu degendum: quo in perfe-

perfectiorem statum mutato, transeunt in vota illius status: moritur enim Regularis mundo per professionem, & viuit Deo: quò fit, vt cessante præterita vita, cessent etiam omnes obligationes illius vitæ, & vota omnia in eadem facta, ad vitam illam ordinata.

Quodque animaduersione dignum est, hoc priuilegium non solùm extenditur ad prædicta, sed etiam ad vota realia, dummodò non sint intimata parti, vt ab ipsa acceptentur. Idem dicendum est, & eodem modo de juramentis, siue personalibus, siue realibus; ac sic tenent Roder. tom. 1. Q.Q. Reg. quæst. 25. Miranda tomo 1. in Manuali, quæst. 25. articul. 7. Sanchez citat. numer. 43. 44. & 45 Barthol. à Sanct. Fausto quæst. 304. 305. 306. & Franciscus Luengo in exposit. Regul. Minor. cap. 2. controuers. 5. sect. 5. numer. 7. Ex quibus deducitur, quòd hæres obligatus ad vota realia defuncti persoluenda, non eximitur Religionis professione; sed obligatio illa ad hæredem transit; vt tenent Sanch. numer. 43. & Francis. numer. 8. proximè citati, ac etiam Barthol. à S. Fausto quæst. 312. Est tamen aduertendum, quòd consideratis exercitiis spiritualibus, ac corporalibus Nouitiorum in quibus per annum in probatione exercentur: possunt Prælati, ac etiam Magistri Nouitiorum eorumdem vota realia, non intimata parti, vt supra, commutare in ipsa exercitia: vt tenent præcitati Roderic. Miran. & Francisc. qui videntur etiam hanc facultatem absolutè extendere ad omnia realia, sed improbabiliter. Ac similiter possunt ipsimet Nouitij sua eademmet vota in dicta exercitia, propria auctoritate commutare; vt etiam existimat præcitatus Miranda. Hæc sufficiant de veritate hujus propositionis. Nunc ad materiam in hoc capite propositam decidendam veniendum est: quocirca sit.

PROPOSITIO II.

PRælatus Generalis vel Prouincialis Ordinum Regularium potest iure communi suum subditum Regularem dispensare, vt ad laxiorem Ordinem transeat.

Non est dubium, quòd Prælati hujusmodi possint dare licentiam transeundi ad strictiorem, aut etiam æqualem: imò & ad laxiorem: dummodò constitutiones istius laxioris rigidiùs obseruentur, quàm constitutiones strictioris cum jure communi hunc transitum possint facere subditi petita à superiore licet non obtenta licentia, vt habetur cap. *Statuimus* & cap. *mandamus* 19. quæstione 13. & capp. *licet significatum*, & *sanè* de regular. sed difficultas est, nunc possint dare licentiam ad transitum de strictiori, & quoad constitutiones, & earumdem obseruantiam, ad laxiorem quoad constitutiones & earumdem obseruantiam: nostra autem propositio resoluit affirmatiuè. Quæ probatur ex cap. *Non dubium*, de Regular. & ex Glossa in illud caput, nec non ex extrau. *viam ambitiosæ* de Regular. sub finem. & ex Mari magno 4. antiquorum, ordinum mendicantium, in quo habetur expresè quod superiores Regulares possunt illam facultatem concedere. Ac sic tenent Innocent. Hostiensis. Ioannes Andreas & Abbas, quos refert; & sequitur Nauarr. Consil. 56. de Regular. Sic etiam Siluest.

verb. *Relig.* 4.& verb. *Votum*, 4. qu 3.§ 6. Antonin.2.part.tit.11.cap.2.§.9. Marcellinus à S.Benedict. verbo *Professio*, & Roder.tomo 3.quæst.52.art.4. qui sententiam suam ad solos Monachales restringendo, asserit hoc posse, non solum Prælatos inferiores; quod vltimum non facile admitterem, nisi jurisdictione Episcopali pollerent. Et hujus sententiæ est Suarez loquēs tom.3.de relig.cap.9.num.6.juxta jus antiquum, nec ad hanc dispensationem concedendam judicat necessarium Capituli consensum, nisi ordo illius à quo fit dispensatio; hoc habeat in constitutionibus.

Nec obstat 1.veritati nostræ propositionis decretum cap.19.sess.25. Triden.in quo sic habetur, *Nemo etiam Regularis cuiuscumque facultatis vigore transferatur ad laxiorem Religionem*, quoniam Concilium non sustulit facultates cum jure communi congruentes, quales sunt, quæ conceduntur justis de causis, & seruato debito juris ordine:sed solum abrogatæ sunt facultates, quæ sine justa causa dari solent, aut non præcedente justæ causæ cognitione, & approbatione. Vt tenent Nauar. citat.& Azor.1.p.instit. Moral.lib.12.cap.15. quæst.1.Sayr.& alij infra citandi. Et ostendit Pius V.B. *Quæcunque Sacrarum* in qua adhærendo Tridentino regularibus omnibus facultates, & priuilegia ad receptionem regularium alterius ordinis tollens, apponit expresè sequentem restrictionem videlicet *præter iuris dispositionem* quam subsistere decernit; ac propterea juxta illam transitum licere demonstrat. Accedit, quod illud Trident. decretum, non habet clausulam reuocatoriam; ac proinde non tollit illud Prælatorum jus: vbi autem non est receptum, nulla circa hanc facultatem difficultas.

Non obstat 2.cap.*viam ambitiosæ*, extra de Regular. in qua expresè Mendicantibus sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, hujusmodi transitus ad non Mendicantes prohibetur. Nam respondetur, Martinum IV. illius constitutionis authorem voluisse tantùm excludere licentias transitus, fucatis coloribus ex ambitione, & ex certis alijs causis honestati non consonis impetratas: & ita tenet Sayr.decis.55.de Regul. vbi resoluit, quod nonobstante prædicto decreto Trident. & jure communi, Generalis, & Superior, Religionis, ad laxiorem etiam Religionem transitum potest concedere; cùm mens, & intentio Trident.non fuerit juridicas tollere facultates. Hæc Sayr. post Nauar.consil.56.de Regular. Sic etiam Azor.citatus, & hujus sententiæ sunt etiam Reginald.in Praxi fori pœnitent. libro 18. cap.19.num.412. cum sequent. Riccius in collect.decis.p.3.collect 621.Ioannes de la Cruz de statu Relig. lib.1.cap.17.dub.3.& Marcellin. à sancto Benedicto in Compend.priuileg.Fuliens.verb. *Apostata*,§.17. in Scholio.Lessius de justit.& jure libro 2. cap.41.dub.13.num.10.Sanchez in præcepta Decalog.tom 2.lib.2.cap.7. num.68.& Bartholom. de Vecchis disputatione 15. dub 5.nu.6.

Quod si vltimò objiciatur constitutio Pauli III. à Pio IV. & V.confirmata, qua religiosis Societatis Iesu transitus sub pœna excommunicationis latæ sententiæ absolutè prohibetur, vt etiam faciunt multæ aliæ constitutiones pluribus alijs Ordinibus factæ: modo eodem quo superiùs Tridentini & juris communis decretis responsum est; satisfiet, ac sic respondet Azor. proximè citatus cum alijs etiam citatis, & cum Eman.Sà verb.*Relig.*num.37.

qui

qui suam responsionem colligit citat. lib. cap.14.quæst.4.ex cap. *Licet* de Regul. in quo sic dicitur, *Eiusmodi priuilegium concessum credi:ne fiat temerè, leuiter, aut cum cœnobij, vel Ordinis prioris incommodo.* Vt etiam expressè habetur in prohibitione sub censuris facta Fratribus B. Mariæ de Mercede à Calixto III. Bulla quæ incipit, *Super gregem Dominicum*, Non fit autem transitus leuiter, aut temerè, cùm transiens sic viribus deficit, vt Religionis arctioris onera sustinere non valeat; vel sic odiosus suo Ordini existit, vt ex hoc multa cogatur patiatque has duas rationes aut vnam illarum, vel alias similes ad transitum non temerè, aut leuiter factum, Doctores sufficere arbitrantur: dummodò accedat (provt ex jure requiritur, consensus & dispensatio Prælati in scriptis data cum causis, quibus Prælatus ad dictam dispensationem concedendam motus fuit: vltimò & consensu Prælati illius Conuentus ad quem Regularis transire desiderat. Ille autem transitu cum Conuentus & Ordinis incommodo minimè fit, si Prælatus cum ijs, qui ei à consilio sunt, causis transeundi examinatis, & approbatis, dispensationem pro transitu concedat. Quæ omnia intelligenda sunt de omnibus Regularibus, si Militares excipias, vt citatus Marcellin. à sancto Benedicto optimè notat. Dices, si hanc facultatem habent Prælati Regulares, aut Gregor. XIII. bulla quæ incipit, *Cùm alias*, eam facultatem fecit præposito Generali Societatis Iesu? respondetur non esse insolitum Pontifici per bullam concedere, quod jure communi concessum est.

Si quæras causas sufficientes ad hujusmodi dispensationem concedendam, respondetur esse multiplices. Prima est, si Regularis ob debilitatem, vel infirmitatem corporis non possit ferre sui Ordinis austeritates, de qua supra. Sic Sylvester verb. *Religio*, 4.qu.2. Lessius, Azor. Sanchez, de Vecchis citati, & Hieron Roder. resol.123.num.642. Si in suo Ordine odio habeatur à cæteris, & malè tractetur, de qua etiam supra ex citatis Azor. & Sanchez.3. Si alijs sit exosus, ex Reginaldo in Praxi fori pœnit. lib.18.cap.29. num.414. 4. Si propter suam simplicitatem non bene intellexit Regulam & constitutiones, & velit laxius viuere. Aut si habens pauperes parentes sua opera indigentes, possitque illos javare in alio Ordine per modos illius Regulæ congruentes, quod non potest in suo: ex multis Doctoribus, & ex citatis Sanche, & Barth.de Vecchis, qui vltimus addit. 5. Videlicet difficultatem grauem, quam experitur in obseruandis regulæ suæ austeritatibus, cujus occasione transgressionis Regulæ, & Statutorum vehemens periculum immineat. Aduertat autem Lector, quod si sit aliquis Ordo qui polleat priuilegio Apostolico, quo Prælatis Regularibus prohibeatur cum clausula juris communis reuocatoria, dispensent pro transitu ad laxiorem, tunc dictos Prælatos non posse in illo dispensare.

Plura de hac materia hic congeri possent, quæ Lector apud Doctores videre poterit; & præcipuè apud Roder. Azor. Mirand. Suarium & alios præcitatos. Nunc nobis progrediendum est ad examinandam facultatem quam ad reclamandum Regularis inualidè professus, possidet; si prius aliquibus propositionibus decidatur, in quibus casibus professio Regularis, qui habilis est, sit valida, aut inualida.

PRO:

PROPOSITIO III.

PRofessio Regularis metu, & ante ætatem à iure determinatam emissa, est inualida; & nulla, non tamen in vi Tridentini, vbi receptum est, etsi vbi non est receptum, nulla iudicetur.

Nullo jure statutum habetur in qua ætate ingredi quis possit aliquem ordinem Regularem, inuenimus tamen consuetum fuisse antiquitus filios ætatis 7. annorum oblatos Monasterijs à parentibus, vt constat cap. 20. quæst. 1. & cap. *Ad nostrum significatum*, &, *cùm simus*, Regular. & confirmatur ex SS. Placido, Fausto, & Mauro, & alijs quorum aliqui 7. lij 12 annos nacti fuerant. Confirmatur iterum ex regula S. Benedicti cap. 59. in quæ satis apertè signatur quod etiam ante septimum annum in illo ordinis pueri admittebantur cui conformis est glossa in cap. *Nullus* de tempor. ordinat. v. intrare, quæ sic habet, *Minor 7. annorum potest religionem intrare, saltem per oblationem parentum vel tutorum.* Nec Trident. sess. 25. cap. 15. de regul. obest vt optimè notant Nauar. Consil. 30. num. 1. de regul. & Henriq. de M. t. 2. p. cap. 5. num. 8. in fine gloss. 6. vbi dicit quod post Trident. possunt masculini sexus homines ingredi Monasteria & assumere habitum regularem: si 12. ætatis annum attigerint, sicut de mulieribus idem Tridentinum declarauit, his breuiter obseruatis.

Primã partem propositionis probamus ex Glossa cap. *Puella*, in qua sic pronunciatur, *Datur intelligi, quod si coacta, habitum virginitatis sumpserint, sine præuaricatione ipsum diserere possunt.* Et ne quis dicat, nostram propositionem valere pro solis Virginibus: eadem causa, & quæst. idem pro viris determinatur, his verbis, *Sicut qui Monasteria elegerunt, à Monasteriis egredi non permittuntur: ita hi qui inuitè, sine iustæ offensionis causa sunt intromissi, nisi volentes, non teneantur; quia quod non petunt non obseruant.* Successiuè Tridentinum licèt professionem ex metu factam, inualidam non declaret; attamen illam protinus ex jure nullam supponit; cum cap 19. sess. 25. Professo ex metu, facultatem faciat reclamandi, quis autem metus dicendus sit sufficere; alij metum cadentem in constantem virum; alij non solum illum, sed etiam reuerentialem existimant.

Superest in præsenti secundam propositionis partem probare, quæ ex pluribus capitibus juris Canonici probari posset, sed pro omnibus sufficiat cap. *Ad nostram noueris*, de regular. in quo cum quidam ante ætatem, tunc temporis præscriptam, professionem emisisset, ad Papam Alexan. III. prouocatione facta, sic cuidam Canonico, ad hanc causam terminandam delegato mandat. *Eum ab impetitione prædictorum Eremitarum denuncies absolutum, & eam, quam postquam exiuit, iurauit accipere in vxorem, liberè posse traducere, si alia causa rationabilis non obstat.*

Prouectiorem ætatem illa quæ erat iuris antiqui, videlicet 15. annorum inchoatorum juxta dictum cap. *Ad nostram*, de Regular. Tridentinum inuexit, cum 16. annos completos ad validam professionem emittendam postulat; his verbis, *In quacunque Religione, tam virorum, quam mulierum, professio non fiat ante 16. annum expletum, professio autem antea facta sit nulla.*

Hæc

Hæc Trident. seff. 25. cap. 15. de Regular. quibus nostræ propositionis veritas stabilitur. Et licet hoc decretum juxta aliàs dicta non reuocet priuilegia quia clausulam derogatoriam non continet, attamen vsu & consuetudine professio sic facta nulla est: ac sic judicatur, etiam vbi Tridentinum non est receptum, vt in Gallia. Verùm Portel. verb. *Professionis nulla reclamatio*, nu. 21. arbitratur, quòd vbi Trident. non est receptum, professio ante ætatem facta est valida: quod etiam ego existimo, cùm nullo alio jure sit nulla, nec etiam jure Trident. ob defectum dictæ clausulæ reuocatoria.

PROPOSITIO IV.

PRofessio venientis à sæculo facta ante annum probationis completum, nulla est in Ordinibus Mendicantium, non autem transeuntis ab vno ad alium ex aliis Ordinibus Regularibus.

Probationis tempus ante professionis emissionem omnibus sæculis; non tamen vniformiter fuit requisitum, Gregor. Magnus ad duos annos illud determinarat: Iustinianus Imperator ad tres: Antiqui verò Monachi juxtà Climacum vlterius illud prorogabant, sicut Clerici regulares societatis IESV illud ad tempus indeterminatum pro libito præpositi generalis quoad vltimam professionem protendunt: Franciscus in suo Minorum regula annum integrum suis nouitiis præscribat, vt etiam Pontifex Innoc. III. Qui eam viuæ vocis oraculo approbauit, & cap. *Ad Apostolicam* de Regular. illud tempus ad probationem præscribens, condidit. Verùm ante hunc annum expletum professio emissa nullitatem antiquo jure nullatenus patiebatur, licèt eodem prohibitum esset ante annum expletum profiteri, vt expresse habetur dicto cap. *Ad Apostolicam*, Quocirca si quis ante dictum tempus expletum profiteretur, peccabat quidem professio tamen sic emissa valebat; & ita in c. proximè dicto Innocent. III. præfatus professionem sic factam validam penitùs declarauit. Ac sic tenet Zipæus in suis consultat. 18.

Successiuè tamen alio antiquo jure nullitas apposita est professioni hujusmodi per Fratres Minores, & Prædicatores emissæ, vt habetur cap. *Non solum*, de Regular. in 6. & postea ad cæteros Mendicantes extensa, cap. *Constitutionem*, eod. tit. non autem ad non Mendicantes; quocirca vbi non viget Trident. valet professio ante annum emissa apud istos; licet non apud Mendicantes, vt tenent Nauarr. lib. 3. Concil. de Regular. Concil. 18. & Portel. verb. *Professio*, num. 21.

Nouo verò jure Tridentini professio Regularis ante annum probationis expletum, nulla declaratur his verbis, in dicta sess. 25. cap. 15. insertis: *Nec qui minore tempore, quàm per annum post susceptum habitum in probatione steterit, ad professionem admittatur; professio autem antea facta, sit nulla, &c.* Et ita tenent omnes quorum quidam existimant, illum annum compleri posse extra Conuentum cum licentia superioris: sit Nauar. Concil. 52. de Regular. num. 4 & Concil. 41. num. 1. Flamin. de Resig. at. lib. 3. cap. 13. num. 12. Roder. tom. 3. quæstion. 15. artic. 8. Beja in Respons. cas. cons. parte 4. casu fin. ac sic declarauit Cardinalium congregatio: nec potest

R r

Regularis, profitens nec etiam Conuentus huic iuri cedere, vt optimè notant Beia citatus, & Nauarr. concil. 37. de Regular. qui tamen existimat, professionem Nouitiorum infirmorum ante annum completum valere, vt verè valet ex concess. Pij V. facta Monialibus Bulla quæ incipit, *Summi Sacerdotij cura* obligari tamen eumdem, si conualuerit ad annum explendum, & iterum profitendum; vt tenent etiam Roder. citatus, Petrus de Ledesma in Summa.

Dixi apud Mendicantes: nam professio non Mendicantis facta ante annum completum, vbi Trident. receptum est, valida existit, cùm dispositio Tridentini clausula reuocatoria careat, quæ necessaria est, vt dispositio Iuris communis reuocetur. Imò apud Augustinienses, vt notat Corduba in Compend. priuileg. Mendic. verb. *Apostata*, est priuilegium à Iulio II. B. authentica concessum, quo Nouitiis illius Ordinis per promotionem ad sacros Ordines fit professus: quod si fauorabile est, gaudent alij Mendicantes, dummodò habeat clausulam iuris communis reuocatoriam, quod ego penitus ignoro: si autem odiosum, non fruuntur. Certè vno modo consideratum videtur odiosum, alio fauorabile. Primo modo tale est, quia per illud aliquando priuaretur Ordo debita experientia Nouitij. 2. verò fauorabile, quia potest aliquando Ordo indigere opera Nouitij, qui professus illam faciliùs & efficaciùs conferret: si autem illud priuilegium valeat, doctiorum relinquo judicio.

Quoad verò 2. partem probatur propositio, ex concessione Leon. X. relata in Comp. priuileg. Mendic. verb. *Nouitius*, §. 23. tenoris sequentis, *Concessit, quòd quando contigerit auctoritate Apostolica concedi aliquibus Fratribus, vel Monialibus diuersarũ Religionum, posse transire ad Ordinem Minorum, & Sanctæ Claræ, attento quòd tales tam sunt nutriti in aliis Ordinibus, vndè præsumitur de ieiuniis & aliis asperitatibus Religionis esse instructos, possint facere professionem tanto tempore, ante annum professionis de Iure communi taxatum, quanto Prælato prædicti Ordinis Minorum de consilio Discretorum Fratrum, vel discretarum Monialium respectiuè illius domus, in qua fecerint probationem, visum fuerit: dum tamen Fratres, & Moniales huiusmodi fuerint inter obseruantes suorum Ordinum professi, & nutriti, & ad obseruantes prædicti Ordinis Minorum transire voluerint, & non aliàs.* Sic Pontifex: cujus præfata concessione constat, professionem Regularis vtriusque sexus, ad Minorum aut Sanctæ Claræ Ordinem venientis, ante annum completum probationis, emissam valere; dummodò sequentes conditiones adhibeantur. Prima, vt veniens auctoritate Apostolica accedat. 2. Vt in Ordine à quo discedit, constitutiones Regulares obseruentur. 3. Vt fuerit in proximè dicto Ordine nutritus, & professus. 4. Vt recedat à suo Ordine ea intentione, vt transeat ad Minores, aut Clarissas, quæ suas constitutiones seruens: ac sic tenet Casarubius in Comp. præfato verb. *Nouitius*. Nec illa concessio est Tridentino, aut constitutioni Sixti V. de Anno integro in probatione manendo, contraria; quia verba Tridentini, & illius constitutionis, non loquuntur nisi de sæcularibus, vt ea consideranti planum fiet: si autem alij Regulares vtriusque sexus, eodem priuilegio, seruatis præmissis conditionibus gaudeant, valdè sum dubius; nam ex vna parte video, quòd hoc priuilegium videtur concessum Ordini-

dini Minorum, & Sanctæ Claræ, ob eminentiam illorum Ordinum, quam plurimi alij Ordines non attingunt: ex alia, videtur quòd propter illam rationem probationis tempus requiratur, & tamen video diminutum: quocircà me doctiorum judicio submitto.

Obiicies illud priuilegium esse viuæ vocis oraculum, quod vt alia similia oracula reuocatum est: ac propterea non valere. Respondetur ita esse vbi bullæ reuocatoriæ eorumdem publicatæ sunt: secus vbi non sunt publicatæ: verùm esto quod nullatenus valeat, valet tamen professio, de qua est quæstio, quia cap. *Non solum* & *constitutionem* proximè citata non loquuntur, nisi de sæcularibus venientibus ad dictos ordines mendicantes: non autem de aliis regularibus venientibus ad eosdem vt eos legenti fiet manifestum.

Nota tamen, non ita mathematicè illum annum esse interpretandum, vt si desit vna hora, professio non valeat; nam versamur in materia morali quæ est moraliter interpretanda; ac proindè valet professio, licèt deficiat dicta hora, aut quid simile; parum enim pro nihilo reputatur in Moralibus: & hujus sententiæ est Roder. citatus artic. 4. & 5. eamque probat ex variis legibus, sic etiam Marchantius in cap 2. Reg. Minor. quæst. 4. conclus. 1. & alij.

PROPOSITIO. V.

CONtinuitas anni probationis ita est necessaria ad annum probationis, vt si deficiat, Professio Regularis nulla existat: Si priuilegium excludas.

Multipliciter hæc continuitas considerari potest, vel per respectum ad tempus totius anni probationis vel per respectum ad conuentum, in quo fit probatio: vel respectiuè ad obedientiam Prælati illius conuentus: vel relatiuè ad gestationem habitus Regularis: vel denique per respectum ad asperitatum experientiam. His omnibus positis nostra propositio intelligenda est, de continuitate temporis, quam diximus debere esse talem, vt à momento temporis induitionis habitus Regularis perseueret sine interruptione, vsque ad momentum inclusiuè, quo finis anno imponitur: probatur ex Trident. loco proximè citato, in quo hæc verba habentur, *Nec qui minore tempore, quàm per annum in probatione steterit, &c.* quæ verba *Per annum*, temporis continuitatem præ se ferunt, vt docent Anchar. Panorm. & alij commentar. in cap. *Ad Apostolicam.* de Regular. Archidiac. cap. *Cum contumacia.* vers *Per annum.* de Hæret. in 6. Ac sic etiam tenent Cassinens. in Sum. lib. 3. de Regul. cap. 5. numer. 15. & Sorbus verb. *Nouitius*, Nauarr. Concil. 15. de Regul. num. 2. Henriq. in Sum. lib 13. c. 4. Flamin. de Resignat. lib. 3. qu. 13. num. 11. & alij. Et sic pluries declarauit congregatio Cardinalium, præcipuè in decreto relato à Barbosa in dictum cap. de anno 1597. die 14. tenoris sequentis *Sacra Congregatio censuit, annum probationis ad emittendam professionem in Religione debere esse continuum non interpolatum.* Ita tamen hæc temporis continuitas requiritur, vt aliquam interruptionem leuem patiatur: verbi gratia. si nouitius exeat per aliquot horas, siue ex malitia, siue ex alia causa, retento tamen habitu, & cum intentione redeundi; vt plures graues Doctores hujusmodi continuitatem mo-

rali modo interpretantes,existimant, inter quos sunt Galuanus, Concil.11. numer.8. Suarez de Relig.tom.3.lib.5. cap.14. num. 14. & alij Iure tamen antiquo non requirebatur continuitas in probatione vt obseruat Zipæus in suis consultat. consultat. 18.

Diximus in propositione, probationem interruptam nullam esse, si priuilegium excludas,nam ex priuilegio Iulij II. facto Minoritis, & relato in Comp. priuileg. Mendic.verb.*Nouitius*,§.13. Nouitius qui v.g.media parte probationis facta, ad seculum dimisso habitu respexit, posteà rediens ad eundem conuentum,sex aliis,qui supersunt mensibus in probatione peractis,annuente Prælato profiteri validè potest.Accipe verba priuilegij, bulla quę incipit,*Hodie à nobis emanuerunt*, his verbis, *Et quòd cùm aliqui Fratres, qui annum probationis inceperint, & deinde habitu dimisso,ad ipsum Ordinem redierint, tempus prioris receptionis habitus, cum tempore posterioris in anno probationis sibi computari, vel non computari, posse iuxtà discretionem, & determinationem suorum superiorum, eisdem auctoritate & tenore decernimus, & ordinamus.* Hæc Pontifex.Quibus manifestè constat, quòd illa probationis continuitas non arctò est interpretanda apud Regulares, prædicto priuilegio gaudentes.

Excipimus tamen ab illo decreto Tridentini pręcitato, quoad continuitatem, & etiam quoad ætatem Milites Hierosolymitanos,licet dicantur Regulares, sub quo non comprehenduntur, vt Sacra Congregatio declarauit in illud Trid.cap. in decreto relato à Barbosa in idem caput:sic etiam definiuit Rota in nouiss. parte 1.decis.191. ac hujus sententiæ sunt Ludouic. Beja in Respons. cas. cons. parte 4. cap.18.Gonsal.ad Regul. 8. Cancel. Gloss. 8.à num.61.Sanchez de Matr.lib. 7. disput. 44.num. 8. quæ verissima est,nisi ille militum Ordo fecerit constitutionem huic decreto adhærentem; vt factam recens asserit Flamin.de Relig.lib. 6. quęst.2. num. 180. Et quibus omnibus in hac propositione positis constat,continuitatem quoad moram in conuentu,dummodò sit quoad obedientiam, non esse necessariam, nec inualidare professionem.

Notabis tamen, ex constitutione quadam Clem.VIII. inualidas fuisse professiones, non solùm ex defectu continuitatis sed etiam ex defectu continuę moræ in conuentu,ad probationem destinato; licèt in alio conuentu ejusdem Ordinis per annum probatio protraheretur: & propterea multas professiones hujusmodi in Italia declaratas fuisse nullas. Verùm propter plurima inconuenientia, quæ ex hac constitutione resultabant, illam moderauit Vrbanus VIII.Bulla quæ incipit,*Religiosos viros*,2.Aprilis 1631.& sacræ Congregationis Concilij decretum emanatum die 5. Ianuarij 1636. quibus potestas fit sic professo,reclamandi intra quinquennium: ac simul sine alia probatione validè iterum profitendi,cum prohibitione,ne reclamans exeat sine nota Apostasiæ: nec audiri possit,nisi priùs habitu à Sede Apostolica, aut à sacra Congregatione mandato.

Attamen illis non obstantibus Doctores existimant, rem manere in statu juris communis quoad moram in conuentu probationis, vel alio faciendam; tum quia hæ omnes constitutiones vsu non sunt receptæ, tum quia carent clausula derogatoria debita, quocirca si Nouitius ob aduersam valetudinem, vel ad visendos

dos

dos parentes, vel ad recreationem, aut ob aliam hujusmodi causam, de licentia superioris ad domum secularem se transferat; ibique multo tempore permaneat, professio valebit: vt tenent Graff. pag. 1. lib. 3. cap. 5. num. 18. Zmard. in Director. Theolog. parte 2. cap. 16. Gratian. in Discept. numer. 1. cap. 166. numer. 14 & alij: & sic definitum est à Cardinalibus sanctæ Congregationis pro monialibus in casu cujusdam Nouitiæ egressæ ad curandam sanitatem; cujus decretum refert Barbosa in illud cap. Trident. Et hanc sententiam veram esse existimo, etiamsi illicitè, & sine rationabili causa concessa esset licentia à superiore; vt docent Suarez de relig. tomo 3. libr. 5. cap. 14. numero 13. & Diana tractat. 2. de Dub. resol. 84. Et hæc sufficiant, ad ostendendum non esse necessariam in conuentu probationis continuam per annum commorationem: Plura ex occasione alterius difficultatis de hac materia inferiùs dicturus, nunc examinare desiderio, si defectus continuitatis quoad gestationem habitus Regularis, & quoad experientiam asperitatum religionis professionem annullet: quocirca, vt hæ duæ difficultates soluantur, sit.

PROPOSITIO VI.

DEfectus receptionis & gestationis habitus Regularis, & experientiæ asperitatum Religionis in anno probationis, non inducit professionis nullitatem.

Veritas huius propositionis quoad primam partem probatur 1. ex cap. *Porrectum nobis*, de regular. in quo Clemens III. decidit, professionem valere sine habitu regulari assumpto, factam, his verbis Beluacensi Episcopo directis, *Porrectum nobis ex parte tua petitorium continebat, quòd Canonicus Acherontinus infirmitate grauatus votum, vt fieret Monachus se asserit emisisse: vnde metuens, ne voto decederet nō completo, iunctis manibus tibi se reddidit in Monachum, & in Fratrem, &c. Inquisitioni tuæ taliter respondemus, quòd cùm Monachum non faciat habitus, sed professio Regularis: ex quo à conuertendo votum emittitur, & recipitur ab Abbate, talis, vt fiat Monachus, & vt reddat Domino quo promisit, erit vtique compellendus.*

Probatur 2. ex multis capitibus ejusdem tituli de Regular. in quibus habetur, quòd ex assumptione habitus regularis professorum quis fiebat professus: ergo susceptio habitus regularis, & ipsius gestatio per annum probationis, non est necessaria ad validam professionem: ac ex consequenti ex illius defecta non est nulla. Imò expressè dicitur in cap. *Constitutionem*, de Regular. in 6. quòd aliquando quis potest ingredi religionem [quod plus est quàm fieri Nouitium] absque susceptione habitus regularis. Quod antea censuerat Gregorius capitulo vltimo, distinctione 53. in quo dicit, *Debent in suo habitu per trennium probari*, & distinct. cap. *Multos. Probetur in habitu laico constitutus.*

Probatur 3. ex Regula Basilij qui in illa nullam fecit mentionem de habitu regulari suscipiendo. Nec etiam Benedictus in sua: imò cap. 58. ait *post Professionem emissam exuendum esse professum propriis vestibus, & religionis habitu induendum, & proprij seruentur, vt si inconstans fuerit, illis induatur iterum, & emittatur.*

Quod si objicias, in regula Minorum 2.cap.præcipi Nouitium vestibus religionis induendum; respondetur hoc ita esse, & peccare mortaliter recipientem, si non induat, non tamen ob hujus induitionis defectum, nullitatem induci. Ac sic tenent Abbas in cap. *Super ea*, Regular.n.7. quem sequitur Lopez in lib.3. tit.7.punct. Glossa vltima.

Objicies ex Trident. caput 15. sess.25.de regular. in præmissis sæpiùs allegatum, in quo dicitur, *nec qui minore tempore, quam per annum post susceptum habitum in probatione steterit*, ex quo habetur susceptio & gestatio habitus tempore probationis sub pœna nullitatis.

Respondetur 1. ex illo cap.ad summum concludi, quod susceptio habitus, non verò gestatio continua sit necessaria in probatione ad validam professionem faciendam; non enim aliud illius verba important.

Respondetur 2. nullitatem professionis in illo cap. non induci ex defectu susceptionis habitus; sed tantum ex defectu continuitatis anni probationis, & ex defectu integritatis illius anni, vt verba ipsa in clausula nullitatis apposita manifestè ostendunt; videlicet, *Professio autem antea acta sit nulla*, quæ verba relatiua sunt ad tempus continuitatis & integritatis anni probationis: non verò ad susceptionem habitus.

Respondetur 3. quod licet Tridentinum hoc expressè haberet, non propterea professionem factam absque susceptione habitus tempore probationis nullam existere, vbi illud non est receptum: nec etiam vbi viget; quoniam illud decretum non habet clausulam juris communis reuocatoriam, quæ necessaria est, vt pluries dictum est, & probatum in tract. de priuileg. in comm. & sic probata manet prima pars propositionis, quæ sustinetur ab Archang. Romano in addit. ad priuilegia, pag.13.

Probatur autem quoad 2. partem 1. Quia, vt superiùs ostensum, continuatio probationis non interrumpitur per moram extra monasterium, dummodò fiat de licentia superioris: ergo nec per experientiam asperitatum, quæ cum illa mora conjuncta est: non enim qui extra monasterium moratur, asperitates regulæ experitur. 2. Quoniam licet in dicto titulo de regular. dicatur, quod probatio datur ad illas experiendas, tamen in eodemmet titul. habetur, quod valet professio per assumptionem habitus, absque eo quod Nouitius obligetur illum gestare tempore probationis, vt dictum est: ergo illa experientia est tantum accidentalis, & non essentialis ad probationem, ita vt ex defectu illius non valeat professio. 3. Quoniam vel omnes asperitates sunt experiendæ, vel aliquæ: non omnes, quoniam sic essent experiendæ illæ, quæ reperiuntur in infirmis, in viatoribus, & cæteris hujusmodi. Quis autem hoc dixerit? Vel aliquæ dumtaxat sunt experiendæ; sed hoc dici non potest: cùm non major sit ratio de vna asperitate, quam de alia. Accedit, quod, vt docet Sanchez in Summ.tom.2. lib.5.cap.4. in prima editione titul.de Regular & Azor. tom.1. lib.12. cap.2. qu.8. Nouitius qui per menses decem cum medio moratus est extra conuentum, validè profitetur imò juxta citatum Azor. etsi per totum integrum annum moratus sit, sed is non experitur asperitates Religionis, ergo illa experientia non est necessaria ad professionem validam: ergo defectus

ctus illius eam non annullat. Quocirca si statim atque Nouitius est ingressus monasterium, in lectum ob morbum incidat, & in eo moretur vsque in diem professionis, poterit validè profiteri: quoniam quantum est ex se, manet in statu probationis in tali Ordine, & sub obedientia illius. Quod autem actu probari non possit, est per accidens: nec refert, quod annus probationis datus sit ad sumendam experientiam; tum quia finis legis non est de substantia legis; tum etiam quia eo casu nouitius satis probatur per infirmitatem, in qua & nouitius religionem, & religio nouitium poterit sufficienter cognoscere. Ac sic ex mente omnium Doctorum tenet Nauarrus consil. 32. nu. 5. & post ipsum Suarez de relig. tom. 3. lib 5. cap. 15. nu. 15.

Non tamen retinebo quosdam Doctores Sorbonicos, & alios, in causa professionis ejusdem Nobilis Dioecesis Petrocorensis apud Fratres minores Recollectos emissa, censuisse, quod interruptio experientiæ asperitatum per tres menses apud illos, & alios hujusmodi Regulares, qui asperam vitam degunt, probationem interrumpit, siue illa interruptio sit facta ex malitia, siue ex morbo; & ex consequenti professionem nullam efficit. Quam sententiam non possum ob prædictas rationes probare: quocirca si quis in vi istius defectus ab obligatione status regularis liberatus esset, meo judicio tutus non existeret, quoniam nullus doctor qui scripserit, docet hunc defectum inducere nullitatem; & omnes qui de hac experientia asperitatum scribunt; contrarium existimant.

Sic autem existimare non erit extra rem, quid judicandum sit de filiis & filialibus authoritatis curiæ secularis habitu regulari, ad parentum petitionem exutis num ob id continuitas probationis interrumpatur? Vt autem judicium legitimè feratur. Sciendum est 1o. patrem filiam seu filium se inuito in monasterium ingressum abstrahere non posse L. Deo nobis §. hoc etiam C. de Episc. cap. vlt. 19. quæst. 5. neque enim patria potestas ingressum impedire potest, si patri tantùm si pro ratione voluntas. Sciendum 2. quòd si pater justa causa moueatur, non cessat energia patriæ potestatis, quare filiam furtim monasterium ingressum petere potest exhiberi L. in prima D. de lib. exhib. Item. ducend. & hæ leges ne ratione fundantur, quoniam aliquando, qui non ritè ingrediuntur, sed furtim, insciisque parentibus rectè præsumuntur sollicitati, seducti, circumuenti; & ideo meritò exhibendi Et multis probat Zipæus in consultat. canon. libro 3. titul. de Regular. Consultat. 16. vbi etiam probat. non teneri judices raptum hujusmodi in loco tuto constituere.

His positis quæstioni respondetur dicendo egressum hujusmodi curiæ sæcularis sententia, & habitu regulari, vel non exutum probationis annum non interrumpere si volens & libere ingressus est, quoniam 1o. se habet exitus ille ex parte nouitij merè passiuè, eo modo quo ille qui fit causa pestis. Ille enim qui è monasterio exiret habitu regulari, vt melius probationis animum non interrumpit, sanetur exitus 2. se habet ex parte religionis etiam passiuè, estque sub obedientia superioris nouitics, quæ duo sufficiunt, vt probationis annus non interrumpatur.

PROPOSITIO VII.

PRofessus in prædictis casibus nullitatis potest coram suo superiore, & ordinario licitè reclamare, vt à suo Ordine sententia ab eisdem lata licitè exeat.

Hæc veritas fundatur 1. in Tridentino sess. 25. cap. 19. in quo sic habetur, *Quicumque Regularis prætendat se per vim & metum ingressum esse Religionem, aut etiam dicat, ante ætatem debitam professum fuisse, aut quid simile, &c. non audiatur, nisi intra quinquennium tantum à die professionis : & tunc non aliter; nisi causas quas prætenderit, deduxerit coram superiore suo, & Ordinario.*

Ex quibus habes, illas causas in præcedentibus propositionibus enumeratas esse sufficiente ad reclamandum, nec illas causas debere esse certas, aut euidentes; sed sufficere, vt tales prætendantur, & sint probabiles: necnon & superiorem, & Ordinarium esse legitimum & verum judicem illius reclamationis.

Fundatur 2. in jure communi citato in margine ad præfatum Trident. cap. *Puella*, 20. quæst. 1. & cap. *Cum virum* de Regular. Sed vt verum fatear, illa duo capita non multum faciunt ad probationem: non primum; quia nullum de hac reclamatione continet verbum; non secundum, quoniam licet in casu coactionis declaret professum posse exire, in quo Clemens III. qui illius capitis est auctor, ad id probandum à contrario sensu adducit constitutionem Leonis, quæ est dictum cap. *Puella*, nullum tamen verbum habet de reclamatione coram superiore & Ordinario. Quidquid tamen sit, jure ordinario procedit superior regularis cum Ordinario; quod si ex rescripto, seu vt delegatus procedat, à Senatibus supremis Galliæ processus omnis cessatur; & pronunciatur, vt jure illo communi & ordinario procedatur, vt sæpius in Senatu supremo Burdigalensi factitatum legimus: ac etiam in Parisiensi, vt Calendis Decembris 1575. factum fuisse testatur Renat. Chopin. de sacr. Polit. libro 2. titul. 7. facti rationem afferendo, videlicet quia Concilio Basiliensi est prohibitum in similibus causis ad Papam appellare, sed Ordinarios Regni, esset autem ad Papam appellandum, si vt delegatus procederet; cum à delegato ad delegantem jure communi præcipiente sit appellandum.

Fundatur 3. in jure naturali, quod docet, vt quisque coram suo legitimo judice quod suum est postulare possit: ergo Regularis potest reclamare coram suo judice, cùm quod suum est, videlicet libertatem petat. Ille autem judex alius esse non potest, quam Ordinarius cum Superiore, vterque legitimo titulo jurisdictionem in reclamantem habens: superior, vt illum possidens, & Ordinarius prætendens suum esse: vnde jus superioris majus; ac propterea ordine primus in dicto decreto nominatur; nisi velis dicere, Prælatum regularem esse solum legitimum judicem istius causæ, illique additum Ordinarium, vt conjudicem, ne offensus reclamatione subditi eumdem vexaret.

Fundatur 4. in vsu: licèt enim aliqui rescriptum quoad hoc à Papa postulent, non tamen, vt necessarium, sed duntaxat vt jurisdictionis ordinariæ excitativum; & posito, quod vt necessarium postulent, postulatio non derogat juri quæsito jurisdictionis

dictionis Ordinarij, cùm etiam alij reclamantes illud non postulent, sed immediatè ad Ordinarium simul, & superiorem localem recurrant, illius videlicet loci in quo professionem emiserunt: vt etiam Cardinalium Congreg. declarauit die 1. Decembris 1593. teste Sellio in select. Canon. cap.31. num.23. Dixi superiorem localem non Religionis ex sententia eiusdem Congreg. Cardin. die.7. Aprilis 1619. quam refert Sellius citatus cap.18.n.54. & cap.80. num. 10. Qui audito Regulari reclamante Diœcesis promotore, & scindico, seu procuratore Monasterij ad hunc effectum electo, cùm alius ad temporalia electus, ad id non sit idoneus, sententiam pro validitate, aut nullitate professionis ferent. Nec dicendum, quòd sufficit ad hunc effectum audire solum Promotorem præfatum; nam sicut necessarium est, hunc audire ad iura Diœcesis sustinenda, sic & necessarium illum audire, ad iura illius Ordinis conseruanda: nec maior de vno est ratio, quàm de alio: ac sic plurimi graues Iurisperiti in facto cuiusdam reclamantis ex Ordine Carmelitarum Scalceatorum consulti, determinarunt Burdigalæ anno 645.

Reclamatio autem vbi Tridentinum non est receptum, debet fieri intra tres dies à professione emissa iuxta cap. *Ad nostram noueris*, de Regular. nisi vsus sit contrarius, vt in Gallia: vbi autem receptum est, intra quinquennium à professione; infra tamen biennium per sententiam terminandam, vt docuit sacra congregatio Cardinalium die 6. Martij 1598. per decretum relatum à Gallemard. in sess. 25. ca.19. Quòd si intrà illud tempus ob perseuerantem causam, motum scilicet, ignorantiam, defectus, & cæterorum huiusmodi, reclamare non valeat: sublato impedimento extra illos tres dies, & extra quinquennium reclamare valebit; vt post multos asserunt Barbosa de Potest. Episc. parte 3. allegat. 104. & in sess. 25. c.19. Villal. in Summa tom.2. tract.35. diffic.25. n.8. Portel. in dub. Regul. verb. *Professionis nulla reclamatio*, n.44. & Flores Var. lib.3. q. 23. numer. 68. qui vltimus expressè dicit, hoc decretum non procedere, quãdo illud quinquẽnium cucurrisset tempore inhabili, vt pote durante pupillari ætate, aut durante metu, & eius causa: vt Nauarr. tenet in commen. 4. de Regul. n.71. & Suarez to. 3. de Relig. li.7. c.4. & 6. qui id etiam asserit in ignorantia inualiditatatis, durante toto quinquennio; sicut etiam & ideo Nauarr. consil. 23. de Reg n.3. & 4. quod incipit *Petrutius* Necnon denique quando defectus professionis talis est, vt sit euidens, non potuisse toto illo tempore auferri, & consequenter non ratificari professionem. Sic citatus Suarez n.7. qui ad hoc duo exempla refert, & sententiam congregationis Cardinalium. Num autem sit similiter in omnibus illis casibus sentiendum, vbi ius antiquum viget: respondetur quòd sic. Quocirca dicendum quòd quando illi tres dies, vbi Tridentinum non viget, tempore inhabili concurrissent, potest illis elapsis reclamare, & audiri.

Nec vt quis audiri valeat post illum tẽporis terminũ, necessaria est impetratio rescripti Apostolici, licet vsus sit cõtrarius. Nam stando in iure cõmuni de reclamandi Potestate, audiri potest; cùm semper existente causa remaneat illud ius penes professum: quocirca sufficit vt causam alleget, cur post illum temporis terminum à iure & Tridentino præscriptum reclamet, illamque probet: vt docet Roder. tom. quæstion. 3. 17. articul. 16. cum pluribus

S s

aliis. Non poterit tamen reclamare, qui intra illud tempus, aut extra, scienter & liberè professionem ratam habuit; quia tunc per ratihabitionem valida est secus si ignoranter, aut non liberè illam ratam habuerit: quoniam adhuc remanet nulla, vt optimè cum aliis notat Roderic. in addit. ad Summ. tom. 4. cap. 64. Portel. verb. *Professio nulla*, numero 20. Sanctarell. Variarum resolut. quæst. 48. numero 40. cum sequentibus & Suarez citatus nu. 3. & 4.

Nec insuper vt quis reclamans audiri possit, necessarium est vt non apostatauerit aut habitum dimiserit; nam Apostata dimisso habitu eoque reassumpto audiendus, potest audiri, cùm ob id non reddatur inhabilis vllo iure ad reclamandum: sic Barbosa cum magno num. Doctorum, quos citat in cap. 19. Trid. sess. 25. de Regular. Nota tamen quod in Gallia sine rescripto Pontificis non proceditur ad audiendum reclamantem; alioquin processus declaratur abusiuus Ratio Iurisperitorũ est, quia sicut in contractibus ciuilibus ob metum, aut alium defectum factis rescindendis requiruntur regis literæ ad reclamandum: sic simpliciter in reclamante aduersùs Professionem, quæ est velut contractus Ciuilis, Pontificis rescriptum requiritur, & sicut iudices Laici licèt ordinarij. non possunt sine illis literis procedere, sic nec iudices Ecclesiasti in causa nullitatis professionis licet sint ordinarii.

Quæres 1. num. possit quis reclamare contra professionem, non quidem verè, & in se nullam sed sordidè, aut validè inordinatè, quippe blanditiis & munusculis, & aliis indebitis modis parentum, aut Regularium factam; Respondetur, posse reclamare, & professionem illam posse Ordinarium, & superiorem coniunctim procedentes irritare. Nam sicut iudex potest contractum ciuilem sic factum, licet validum, irritum reddere; quidni id poterit Ordinarius cum superiore: quòd autem id possit iudex, constat ex vsu, & Placitis supremorum Senatuum.

Quæres 2. num. solus ordinarius, vel solus superior possit ferre sententiam nullitatis, aut validitatis. Respondetur, illud posse in duobus casibus: in primo, quando Ordinarius est etiam superior: vel superior est etiã Ordinarius; Nã Concilium dum vtrũq; cõiungit, præsupponit vtrumque adesse, vt tenet Barbosa præcitatus n. 11. adest autem vterque, videlicet Ordinarius & superior in vna sola persona, de cuius in hoc negotio interesse solùm agitur. In 2. casu, dum vnus, illorum est impeditus, vel mortuus, vel recusat sententiam ferre, tunc alter potest illam solus pronunciare, & facere vt executioni mandetur: vt habetur cap. *Duobus iudicibus*, de Sent. & re iudicata: & cap. *Prudentiam tuam*, de Officio & potest. iudicis deleg. & c. *Sciscitatus*, cum Glossa de Rescrip. quæ hoc expressè dicit de recusante ferre sententiam, sicut illud caput hoc expressè pronunciat de coniudice mortuo, aut ineuitabilis necessitatis articulo, & in his casibus declarat esse impeditum de facto: de iure autem impeditum dicit, factum seruum, aut infamem, aut aliquod aliud iuris impedimentum incurrisse, quod illum arceat à sententia ferenda. Et hæc dicta intelliguntur, cùm ex delegatione proceditur: si autem iure ordinario, vt diximus in superioribus procedere Ordinarium & Prælatum regularem, id similiter asserendum, imò si ambo simul & coniunctim procedant, & vnus ferat sententiam

tentiam in reclamantis fauorem, alter verò non tenet sententia in fauorem reclamantis, quia agitur de libertate illius, vt constat ex cap. *Ex literis*, de Probationibus, & ex proximè citato cap. *Duobus iudicib.* At sic Senatus Tolosanus in causa cuiusdam nobilis Comitissæ Ordinis S. Claræ in fauorem sententiæ per solum superiorem latæ iudicauit anno 1645. fecitque vt executioni hæc sententia mandata fit.

Quares 3. num reclamans sit obligatus parere Sententiæ à præmissis iudicibus; vel ab vno illorum latæ? Respondetur distinguendo; vel enim dubius est, vel certus, quòd professio sit nulla: si dubius est, sententiæ parere tenetur; imò & suam professionem ratificare: si autem certus est, licet bona fide illam ab initio fecerit, non tenetur ratificare, quamuis per sententiam cogatur in Religione manere, nec tenetur ad internam votorum, & Regularum obseruantiam, sed tantùm ad externam, & neque ad hanc secluso scandalo. Item potest relinquere Religionem, dummodò absit vis, iniuria & scandalum: solúmque obligatur ad parendum exteriùs illi sententiæ, & non resistendum per vim. Sic Suarez tom. 3. de Relig. lib. 7. cap. 2. num. 6. cum Nauarro, Lesio, Henrique Sanche, & Eman. Sa asserit hanc sententiam esse communem.

Quæres 4. Si Superior cum Ordinario non potest in Gallia procedere auctoritate Apostolica, quomodo ergo procedet; & si quis ab eorumdem Sententia appellet, ad quem appellatio deuoluetur? Quæsito primo respondet citatus Chopinus debere huiusmodi iudices à principio processus, declarare se non procedere vt iudices delegatos, sed vt Ordinarios. Verùm cum hæc responsio sit Pontifici iniuriosa grauissimi Burdigalenses Iurisperiti super 1648. consulti responderunt sufficere si vtentes suis titulis Ordinariis dicant se exequi breue Apostolicum hac forma. *Nos Episcopus aut Officialis & Superioris*, &c. *exequentes Breue Apostolicum subdata*, &c. *quo*, &c. Non audeo tantorum virorum iudicium damnare, licèt non valeam concipere differentiam, quæ interedit inter hæc duo, videlicet. *Exequi Breue Apostolicum & esse delegatum auctoritate Apostolica.*

Secundo quæsito idem Chopinus respondet ad Aschiepiscopum esse appellandum. His tamen duobus responsis contrarium videmus in Gallia practicari; nam huiusmodi iudices se delegatos sæpè nominant: & etiam ab illis ad Papam sæpè appellatur.

PROPOSITIO VIII.

PRofessio graui defectu, aut impedimento, vt tali habito in Ordine in quo emissa est, tacto, inualida est: potestque ab Abbate, Generali, aut Prouinciali illius Ordinis nulla declarari; ac licèt valida sit, aliquando irritari Ordinariis locorum minimè vocatis.

Hæc propositio quoad primam partem, expressè habetur in materia grauissimorum criminum tectorum Bulla Leonis X. cuius initium est. *Cum sicut nobis*, his terminis, *Quare cum ex taciturnitate delictorum & grauium excessuum huiusmodi vestræ religionis & animarum & conscientiarum vestrarũ puritatibus vitaque vestræ exẽplaris normæ grauis nonnumquam etiã in Christi fidelibus populis murmuratio de perceptione*

talium virorum, facinorosorum, scandalosorum, &c. *Nos itaque vestram Religionem in puritate manere, ac tot murmurationibus & scandalis obuiare, volentes vobis quod omnes & singulos ad vestram Religionem confugientes etiam professos, qui grauissimis & scandalosis delictis notati & diffamati fuerunt, qua fraudulenter, dolosè in eorum receptione & professionis emissione (monitione super his per vos præmissa) tacuerunt nonobstante quod iam per vos recepti, & per eos professiones emissæ fuerunt, ne morbida, & infecta pecus Ouile Domini corrumpat, aliisque cedat in exemplum, à domibus & conuentibus vestris, prout conscientia vestra, quam super hoc oneramus, visum fuerit, & iustum, & honestam fore decreueritis expellere, & remouere liberè & licitè positis & valeatis auctoritate Apostolica tenore præsentium licentiam & facultatem concedimus, pariterque indulgemus. Verum* quia hæc constitutio de solis criminosis loquitur; ideò vniuersalius est probanda. Ac primò quoniam, vt resoluit Nauarrus lib. 3. Conc. tit. de Regul. nu. 6. *Professio est in effectu quidem contractus reciprocus, vltrò citroque obligatorius, quo profitens se obligat ad seruiendum secundum Regulam.* Ergo necessarius est ad professionem vtriusque partis, videlicet tum Prælati & Monasterij, tum etiam ipsius profitentis consensus: ergo illo deficiente, deficit contractus; ac proinde professio: deficit autem in Prælato & Monasterio, si de illo Nouitius rogatus tacuit, quo detecto expulsus fuisset: quocirca citatus Nauarrus num. 12. addit, *Non possunt iustè prædicti teneri pro legitimis Fratribus, etiam in foro conscientiæ, cùm consensus non fuerit legitimus ex parte recipientium, eò quòd fuerit præstitus sub conditione falsa.*

Fateor quidem hunc auctorem disputare de casu aliquo particulari Fratrum Minimorum circa Iudæos, Sarracenos, Hæreticos, &c. de quibus apud illos, sicut etiam & apud alios statutum est, ne ad professionem admittantur, & admissi expellantur: nihilominus tamen ex casu particulari potest facilè vniuersum concludi. Et quamuis prædictus Nauarrus existimet, prædictum Minimorum statutum esse inualidum docet tamen eiici posse talem è Religione, propter defectum consensus in recipientibus, qui cùm fuerit conditionatus, nullus est, conditione sine qua deficiente. Quod etiam tenent Portel. in Dubiis Regular. verb. *Professio nulla*, nu. 9. & verb. *Nouitij qualitates*, num. 30. Layman. lib. 4. Theolog. moral. tract. 5. cap. 13. Lessius lib. 2. de Iustitia & iure, cap. 41. n. 106. dub. 14. & alij quos ipsi citant, in eam eunt sententiam.

Nec obstat, hos auctores, si Laymanum & Lessium excipias, loqui de defectibus & impedimentis contagiosis, maximè de morbo Neapolitano & epileptico, cum Sanch. lib. 7. de Matrim. 31. num. 53. quoniam non est dubium, quin eadem sit ratio illorum defectuum, de quibus nostra propositio enunciatur, vt Laymanus & Lessius enunciari sentiunt: quod hic vltimus supra citatus confirmat dub. 7. cùm hæc scribit, *Posset tamen Prælatus aliquem admittere cum protestatione non esse sibi animum admittendi, si habeat hæc, aut illa impedimenta, & tunc professio esset irrita, si tale impedimentum suberat; non quòd impedimentum subsit, sed quòd animus admittendi desit.* Et in hoc Nauarrum sequitur Lessius.

Probatur 2. ex doctrina de contractibus, quæ habet, vt omnis contractus (ma-

(matrimonio excepto) dolo malo initus, in vi cuius sequitur contractus, qui aliàs non fieret, de iure positiuo nullus sit in foro conscientiæ, si fraus se teneat ab vno è contrahentibus: vt tenent Siluester verb. *Culpa*, quæst. 7. Rebell. lib. 1. quæst. 6. sect. 2. num 80. Azor. 3. p. Instit. moral. lib. 6. cap. 10. Salonius 2.2. quæst. 77. art. 3. num. 1. Salas de Emptione, num. 33. Bonacina disp. 3. quæst. 1. punct. 2. §. 2. proposit. 1. Turrecremata disput. 66. dub. 2. Couarruuias & alij apud Sanch. lib. 1. de Matrim. disput. 64. num. 30. quod probatur leg. *At eleganter*, ff. De dolo, & leg. *Ea voto*, §. De illo, ff. Pro socio, vbi dicitur, *societatem dolo initam esse nullam*. Ergo cùm hic contractus professionis sit dolo malo initus, nullus omnino iudicandus est. Quæ doctrina non solum volet pro foro conscientiæ; sed etiam pro foro externo: & ex consequenti contractus initus bona fide cum dolo, qui contractum causet in vtroque foro est inualidus, vt docent Molina de Iustit. & Iure. disp. 352. Lessius, & Rebel. & Azor locis superiùs citatis. Turrecr. disputat. 55. Antonius Grauic. tom. 2. Variar. capit. 2. de Vendit. n. 24. ff. 172. v. 2. & alij communiter.

3. Propositio probatur, quoniam inuoluntarium propter timorem, amentiam, mentis perturbationem, aut vouentis præcipitationem, iuxta sensum omnium Doctorum inualidam reddit professionem ex parte profitentis: ergo etiam inuoluntarium efficiet professionem inualidam ex parte recipientium, cùm stet ius pro vtraque parte, magisque militet pro Religione.

4. Probatur, quia impedimentum aut defectus perpetuò impediens obseruantiam instituti Regularis, reddit professionem nullam, iuxtà Sotum, Aragon. quos Sanchez citat libro 4. Oper. moral. c. 2. vbi hæc verba ex eorumdem sensu pronunciat. *Laborans impedimento aliquo perpetuo admissionis ad Religionem, quod, vel quando vouit, non considerauit, vel postea incurrit, liber est omnino à voto.*

Probatur propositio quoad 3. partem, videlicet quòd Prælati Regulares possint eam declarare nullam. 1. quia non minori pollent potestate iudices Regulares, quâ gaudet sæcularis: Iudex autem sæcularis potest contractus nullos declarare tales, ergo & Prælati, qui Iudices sunt subditi regularis, possunt professionem illius nullam, vt pote contractum nullum declarare talem. 2. quoniam illi Prælati possunt vota subditorum, si de eorumdem validitate; aut inualiditate dubitatur, nulla aut valida declarare, aut explicare: ac etiam dubia illorum omnia soluere, ex potestate sibi concessa: nec non etiam iure ordinario illud possunt: monentúrque subditi, vt eorumdem determinationi & sententiæ, tuta conscientia adhæreant, vt latè probat Roder. tom. 1. qq. Regular. quæst. 11. art. 5. Ergo possunt validam aut inualidam subditi professionem declarare; cùm eadem in hoc casu sit ratio. Confirmatur, quoniam potestas Prælatorum Regularium in suos subditos est eadem, vt alibi probatum est, quæ potestas Episcoporum in suos; sed hi possunt suorum matrimonia (si quod dubium occurrat) nulla, aut valida declarare; poterunt igitur Prælati Regulares professionem nullam aut validam declarare; cùm non maior de vno, quàm de alio appareat ratio; ac sic tenent Doctores citati in probatione primæ partis huius propositionis. Et hæc sufficiant probatione secundæ

partis propositionis.

Hanc veritatem verbis expressis docet Nauar. lib. 3. Consil. titul. de Regular. Consil.48. Non dissentit Lessius lib. 2. de Iustit. & Iure capit.41.dub.14. *Potest enim iudicialiter procedere superior* (inquit Nauar.) *contra Professum ad castigandum cum ob peccatum mortale quod commisit negando defectum, quem sub tali pœna in ingressu tenebatur confiteri: & in pœnam peccati expellere eum à Religione, & habitu priuare.* Lessius verò loco supra citato causas recensens, propter quas Prælati Regulares possunt subditum regularem expellere; tertiam numerat, videlicet, *Tacuisse impedimentum; quod in illa Religione censetur essentiale, aut valdè graue:* rationem reddit, *quia dolus dedit causam admissioni, ac proximè Monasterium non tenetur eum retinere.* Hanc sententiam docet etiam Suarez tom. 4. de Religion. lib.3. cap.4. & Bonac præ dict. tract. quæst.2. punct.14. propos. 1. & 2. Quam doctrinam veram esse sentiunt prædicti DD. non solùm quando bona fide tectum est, quocirca sic Sanchez citatus loquitur num.6. *Quare nihil refert, siue ex malitia, siue ex ignorantia tectum sit aliquod ex his impedimentis.* Imò hanc sententiam veram iudico, etiam si Prælati hoc impedimentum cognouissent, & cum ea scientia ad professionem admisissent; nam illimet Prælati & alij succedentes possunt talem professionem irritare: & sic professum expellere. Rationem affert citatus Sanchez nu. 59. quia *malè fecisse admittendo non aufert ius Religionis, vt resipiscent Nouitium malè admissum expellat.* Ac sic etiam tenent Gerson. in 2. part. tractat. quarumdam quæst. Alphab. 54. lit. 5.12.56. Corduba in Reg. D. Francisci cap. 2. quæst. 11. puncto 2. Roder. in summ. tom. 2. cap. 8. numer. 9. conclus. 8.

Denique quoad 5. partem, videlicet quòd Prælati Regulares possint hanc declarationem facere, non vocatis Ordinariis, probatur 1. Quoniam & Monasterium, & Regularis cuius professio inualida est iudicanda, ab illorum iurisdictione, penitus exempta sunt; ergo non possunt iurisdictionis actum, in Monasterium & illius regularem exercere: exercerent autem, si sententiam circa professionis nullitatem, aliter quàm ordinatum est à Tridentino, ferrent; ergo illam ferè non possunt. Ac sic tenet Nauar. in multis suorum Consiliorum locis, tit. de Regul.

Obiicies, Tridentinum cap.19. session. 25. sic pronunciare, *Quicumque Regularis prætendat super vim aut metum ingressum esse Religionem: aut etiam dicat ante ætatem debitam professum esse, aut quid simile, velitque habitum dimittere, quacumque de causa non audiatur, &c. nisi causas &c. deduxerit coràm superiore suo, & Ordinario;* Ergo soli Prælati Regulares non possunt professionem nullam declarare: sed tantum coniunctim cum Ordinario.

Respondetur 1. sub illo decreto non comprehendi professum, de quo nostra propositio enunciatur, quandoquidem ille inhabilis est per constitutiones Regulares ad profitendum: at verò professus, de quo Tridentinum agit, ad profitendum est habilis. Sic tenent Rebuff. in tract. de Pacific. possessor. n.27. Ludo Lopez Reg. de Trienn. q.2. Salon. lib. 2. §. *Prætor*, nu.30. ff. *Post satis dare*, & Sanchez lib.7. de Matrim. disp.7. num.32. qui ad id probandum multas addunt rationes; quarum vna est illa quæ sequitur: videlicet, quia verba generalia comprehensa sub illis verbis, *Quacumque de causa*, ad personas habiles sunt

restrin-

restringenda, L. *Vt gradat. v. Et si lege*, ff. de Muneib. & honorib.

Respondetur 2. ex mente Bonacinæ in tract. de Clausura, quæst. 11. punct. 10. distinct. 4. propos. vnica, dictum decretum non intelligi de huiusmodi professo inhabili, qui post quinquennium potest audiri, *alioquin* (ait) *Religio detrimentum pateretur*. Quam rationem etiam affert Sanchez citatus: prædictum autem Tridentini decretum prohibet, vt Professus, de quo loquitur, post quinquennium possit audiri.

PROPOSITIO IX.

INcorrigibilis potest, & debet ab Ordine expelli per Generalem, aut Prouincialem, non autem coniunctim cum Ordinario.

Quoad primam partem huius propositionis, videlicet quòd incorrigibilis possit, & debeat ab Ordine expelli, sciendum est, incorrigibilem esse illum Regularem, de cuius emendatione desperatur. Tribus autem modis euenire potest, quòd sit talis. 1. Quando in criminibus perpetratis perseuerat, vt docent Anthon. cap. *Cùm non ab homine*, num. 22. de Iudiciis, & ibi Abbas num. 30. Maiol. lib. 5. de Irregular. cap. 26. nu. 4. Sayrus de Censur. lib 5. capit. 11. nu. 57. Graffis prima parte Decis. lib. 2. cap. 24. num. 19. & Sanchez in Sum. lib. 6 c. 9. num. 4. cum aliis quos citat, qui cum quibusdam illorum existimat, quòd perseuerantia in delictis considerari debet, tum in delictis eiusdem naturæ, tum in delictis similibus, id est, æquè grauibus. 2. Talis est, quando termonitus non desistit peccare: vt citati Anton. Abbas, Maiol. Graffis, & Sayrus tenent: ac expressè in Constitut. Minorum de obseruantia determinatum habetur cap. 6. de Correctione, §. 19. 3. Si assignatum pœnitentiæ locum deserat: non autem si pœnitentiam impositam non agit. His positis probatur illa prima pars propositionis.

1. Quoniam bonum commune Religionis præponendum est particulari; igitur cùm vtrumque non potest possideri, minus, id est particulare, postponendum est bono maiori, videlicet communi: hoc autem fieri non potest, nisi ouis morbida alios suo prauo exemplo, & improbitate inficiens expellatur, & caro resecetur, vt docet Hieron. in Epist. ad Galat. c. 5. & refertur cap. *Resecandæ*, 24. qu. 3. alioquin illorum exemplo ad similia perpetranda inducerentur, vt experientia manifestum est.

2. Probatur, quia frangenti fidem, fides frangenda est, vt habetur de Reg. Iuris; ergo Ordo ille non tenetur eum habere pro suo, nec ei seruare pactum de retinendo, qui in scandalum & dedecus sui, est incorrigibilis, & præuaricator voti. Et confirmatur; nam sicut ipse potest exire de Religione desperabiliter deformata, vt rectè existimat Corduba quæst. 19. in 2. caput Regulæ Minor, ita similiter (vt ait idem met auctor quæst. 21.) Religio non tenetur illi, qui est notabiliter in dedecus, scandalum, & destructionem Religionis.

3. Probatur ex Regulis D. Augustini ca. 28. in quibus id expressè habetur, & ex prima regula D. Francisci, in qua de casu speciali cap. 13. sic dicitur. *Si quis Fratrum diabolo instigante fornicaretur, habitum, quem ex sua turpitudine amisit, deponat ex toto, & à*

tota nostra Religione penitus expellatur, *&* *postea pœnitentiam faciat de peccatis.* Hæc Franciscus: quibus ostendit, fornicarium, ac ex consequenti similibus criminibus obnoxium, posse, & debere à Religione eiici.

4. Probatur ex Iure, quod cap.finali de Regular.supponit, hanc eiectionem fieri posse:& c.*Cùm ad Monasterium*, de Statu Monach.decernit, Monachum proprietarium expellendum.

5. Probatur ex concessionibus Pontificum:nam Innocentius IV. in declaratione Regul.Minorum in 2.tractatu concedit hanc facultatem: quam etiam impartitur bulla inchoata.*Iustis petentium*, & alia quæ incipit,*Paci,& tranquillitati*, & Alexander IV.bulla inchoata,*Iustis petentium*: & Sixtus IV. in Mari magno Minorum, cuius initium:*Regimini*, & multi alij Pontifices, qui illam facultatem supponunt. Ac sic tenent quam plurimi celebres Doctores post DD.Thomam & Bonauent. quos recenset Sanchez in Summa lib. 6. cap. 9. num.4.

Ex quibus concluditur contra eumdem D.Bonau.cap.14.in Regul. Minor. non solùm illos qui scandalo sunt secularibus; sed etiam qui scandalo sunt Religiosis, posse,& debere eiici, cùm præmissa iura & rationes vniuersaliter ad vtrosque extendantur.

Nec obstat 1.cap.*Impudicas*, & cap. *Si quis sacro*, 27.quæst.1. tum quia illa capita desumpta sunt ex Concil.Prouinciali Triburiensi cap.6.& ideò vim decreti vniuersalis non habent; tum etiam quia minimè decidunt,numquam posse Regularem eiici, sed ob speciale luxuriæ crimen iubent Moniales in Monasteria & ergastula recludi,vt sceleris suis pœnitentiam agant.

Non obstat 2.cap. finale Regular. quia non loquitur de eiectis in perpetuum, sed tantùm de eiectis per aliquod tempus, vt fieri solitum erat antiquitùs, vt docet citatus Sanchez: & de fugitiuis,vt verba illius capitis ostendunt, & quamuis intelligeretur de eiectis in perpetuum, illi capiti derogatum est per caput superiùs citatum.

Hæc autem nostræ propositionis veritas extenditur ad Moniales,quæ sine dubio eiici possunt, & antiquitùs per aliquod tempus eiiciebantur, vt probant præcitati Canones, & rationes adductæ; sed cùm non constet, quòd aliquando in perpetuum eiectæ fuerint: ideò non consulerem id faciendum, sed priùs præmonendum summum Pontificem, ipsiúsque sententiam expectandam, & sequendam iudicarem.

Quoad verò secundam, videlicet quòd Generales & Prouinciales possint ab Ordine eiicere subditum Regularem, probatur.Ac 1.nam ad eos per se spectat facultas, Regularem eiiciendi ad Ordine, ad quos spectat, per se regere, & gubernare Ordinem, & ipsius membra; eaque dum opus est,corrigere,& castigare.Sed illud spectat ad Generales,& Prouinciales; ergo ad eosdem spectat facultas Regularem ab Ordine eiiciendi. Cùm enim, vt supra probatum est, huiusmodi facultas sit in quolibet Ordine, sitque facultas iurisdictionis contentiosæ; ex sequela necessaria eis huiusmodi facultas conuenit; cùm cæteræ facultates iurisdictionis contiosæ eis conueniant: non verò aliis Prælatis inferioribus.

2. Probatur ex concessionibus Pontificum,inter quos Alexander VI.bulla quæ incipit, *Cùm sicut nobis*, hanc facultatem

facit

facit dictis Prælatis Ordin. Minor. cum aliqua restrictione, his verbis, *Cùm sicut nobis nuper exponi fecistis, interdum contingat in Ordine aliquos Fratres adeò humani generis hoste procurante, in reprobum sensum datos reperiri, vt nulla ex re, corrigi, & rectam ad semitam reduci possint: nos attendenter dicto Ordini & conseruationi obseruantiæ vestræ omninò conducere, vt personæ sic incorrigibiles, ne alias corrumpant, & inficiant, à vobis eiiciantur, tibi & Generali Vicario pro tempore existenti, per vosmetipsos dumtaxat, & aliis Vicariis Prouincialibus dicti Ordinis, per eos, cum consensu maioris partis Capituli Prouincialis, Religiosos dicti Ordinis, quos sic incorrigibiles reperieritis, tanquam membra putrida, habitu vestro explicandi, & à vobis eiiciendi: ac contra quoscumquo eis forsan auxilium, consilium, vel fauorem, publicè, vel occultè, directè, vel indirectè, & quouis quæsito colore, suprà dicti habitus delatione, cuiuscũque dignitatis, gradus, ordinis, & conditionis existat, per censuras Ecclesiasticas, & alia iuris opportuna remedia, appellatione postposita, procededi: omniàque alia & similia in præmissis, & circa ea necessaria quomodolibet, & opportuna faciendi, gerendi, & exequẽdi; auxiliúmque brachij sæcularis si opus fuerit, inuocandi, plenam & liberam, & omnimodam auctoritate Apostolica tenore præsentium concedimus facultatem.* Quibus patet, hanc facultatem concessam esse dictis Prælatis, cum illa tamen restrictione: vt videlicet Prælatis, cum illa tamen restrictione: vt videlicet Prælati Generales sine aliquo, vel aliquibus adiunctis: & Prouinciales cum consensu maioris partis capituli id possint. Cuius concessioni accessere concessiones Sixti IV. Eugenij IV. & Pij IV. Ordini Cassinẽsi factæ: quibus videlicet cõcessionibus proximè memoratoru Sixti & Pij expresse derogatum est prædicto cap. finali de Regular. quo decernebatur, eiectos esse perquirendos, vt docet Iacob. de Graffis libr. Consil. consil. 5. nu. 8. & 16. de Regular. Et Marcellinus à S. Benedicto, in Compend. priuil. Fuliens. verbo *Eiectio*. §. 1. & in Schol. §. 3.

Accessit etiam Pij D. an. 1566. Ordini S. Hieronym. facta concessio, relata à Sorbo, verb. *Eiicere*, quâ *Capitulũ generale priuatum potest Fratres delinquentes in casibus, in quibus quis ad mortem damnatur, aut in aliis delictis grauibus, aut grauissimis, veluti inobedientiæ, contumaciæ, seu incorrigibilitatis, vsque ad priuationem habitu inclusiuè punire, & castigare.* Imò idemmet Pius an. 1567. statuit, quòd Capit. gener. non expectato, per solum Priorem Generalem prædicta damnatio, & relegatio possit fieri perpetuò, vel ad tempus, &c. Dummodò hæc omnia faciat de consilio Seniorum; vt habetur in Compend. dictæ Congreg. per Garsiam compilato, & ex dicto Comp. Fuliensium.

Ex præmissis concessionibus, & aliis quæ in Compendiis priuilegiorum diuersorum Ordinũ referuntur, colligitur, quòd vt quis à Monasterio eiiciatur, & habitu priuetur, quatuor sunt necessaria. Primò, vt eiectio fiat propter crimina supradicta. 2. Vt fiat à Capitulo generali, vel à Generali de consilio Seniorum: vel à Prouinciali in capitulo Prouinciali. 3. Vt eiectio fiat seruatis seruandis (id est) causa cognita auctoritate iudiciaria per Sententiam diffinitiuam: vt docent Archidiac. in c. *Peruenit*. 27. q. 1. Nauarrus Concil. 50. de Regular. Graffis parte 1. Decis. lib. 3. cap. 5. nu. 82. & lib. Consiliorum, consil. de Regular. num. 19. Quartò, quòd Prælati eiicientes possunt censuris cogere illos, qui eorum faculta-

tem quo ad hunc actum impediunt. 5. Quòd possunt sic eiectum habitum reassumentem censuris vsque ad denunciationem inclusiuè cogere; ad hoc etiam adhibito, si necesse esset, auxilio brachij secularis.

Nec obiicias 1. quòd sic eiicere crudele est; nam respondebitur, quòd misericordia Prælatorum indulgentium potiùs crudelis dicenda est, vt ait D. Bonauentura quæst. 14. super Regul. Minorum: *Crudelis est miseratio, vnde plures & mulieres grauiter offenduntur: sicut qui furem liberaret, vnde pauperes expoliarentur: maximè cùm tales longo vsu tupefacti rarissimè verè, & perseuerantes emendentur: & facilis remissio aliis audaciam præbeat delinquendi.*

Non obiicias 2. Decretum congregationis Cardinalium explicationi Trident. præpositæ, quo hæc potestas reuocatur his verbis, *In posterum nemo Regularium ejiciatur à Monasterio, etiamsi sit incorrigibilis; sed peccantes à superioribus ignominia & carcere castigentur; & acriùs, si ipsis visum fuerit, pro modo delictorum puniantur.* Nam responsio in promptu est; per hoc decretum non reuocari prædicta priuilegia, vt notant collector. priuileg. Congregat. Clericorum Regularium, scilicet Theatinorum, & collector. priuileg. Fuliensium verb. *Eiicere*; quod etiam vsus docet, quo plurimi Regulares incorrigibiles eiiciuntur.

Non obiicias 3. citatum caput finale de regular. quod quatuor statuit. 1. Vt præsidentes capitulis, seu Abbates, seu Priores, quærant annuatim suos Religiosos fugitiuos, aut eiectos. 2. Vt Prælati Regulares per censuras cogantur recipere huiusmodi Religiosos. 3. Vt si non possint in Monasterio à quo eiecti sunt, recludi, in alio, vel in ergastulo recludantur; & talibus vitæ necessaria ministrentur. Vltimum, vt si nolint redire, à Prælatis excommunicentur, & faciant per Episcopum eos tales denunciare. Quibus manifestum est, eiectos esse reuocandos, & si non possint morari in Monasterio, prouisionem de necessariis ad vitam illis deberi. Respondetur, totum illud caput intelligi de eiectis iniustè, vel defectu potestatis dimittentis, vel defectu causæ, vel ordinis iuridici substantialis seruati: secùs autem de iustè eiectis per Sententiam diffinitiuam rectè & ritè latam. Ac sic tenent Nauar. comment. 2. de Regular. numero 36. & lib. 3. Concil. tit. de regular. in 1. edit. consil. 51. Roderic. qq. reg. tom. 1. quæst. 30. Azor. lib. 17. Institut. Moral. cap. 16. q. 2. & cap. 17. quæst. 2. Respondetur 2. cum Sanche in Summ. lib. 6. cap. 9. numero 18. & aliis, quos tacito nomine citat idem Azor citatus lib. 12. cap. 17. qu. 1. totum illud decretum, cùm sit iuris humani, consuetudine abrogatum fuisse; neque enim Religionum, seu Ordinum præfecti Religiosos eiectos quotannis perquirunt; neque reducunt, neque repetunt: quare ex vi illius decreti non tenentur Prælati quærere, nec reuocare eiectos, sed seruanda sunt quoad hoc statuta Ordinum. & ius naturale, quod solos iniustè eiectos restitui dictat: & sic quærendi sunt, & ad pristinum statum restituendi, ac ego huius sententiæ; cùm caput illud de iustè eiectis non possit intelligi (vt legenti fiet manifestum.) Accedit 3. responsio, quòd licèt decretum illius capitis esset in viridi obseruantia, & sic obligaret prædictos Prælatos: interpretandum esset in casu, in quo reuocatio hæc eiectorum non afferret aliis scandalum & periculum; possentque commodè detine-

detineri, & corrigi; quod vix fieri potest, vt experientia docet: nam desperata eorum correctione, imminentique prædicto periculo præferendum est huic bono, commune Ordinis seu religionis bonum. Sicque docent Antonius 3. parte tit. 16. cap. 5. §. 5. Siluest. verb. *Apostas.* numero 10. quæst. 6. Armilla, Cordubia, Iacob. de Graffis & Rodericus, quos refert Sanchez citatus num. 19.

Postulabis 1. num solus Generalis, aut solus Prouincialis absque aliorum consilio possit regularem eiicere. Respondetur, quòd stando in iure communi, & concessionibus Apostolicis, id possunt etiam validè: nulla enim clausula adhibetur, quæ factum irritet, nec quæ ius commune abroget. Si autem licitè, id iudicandum ex tenore earumdem concessionum, in quo non video verbum quod in conscientia obliget; quocirca Nauar. in comment. 3. de regular. numero 52. quem sequitur Marcellin. à sancto Benedicto citatus verb. *Condemnare*, §. 2. in Scholio ait, quòd Generalis id proculdubio potest, aut etiam Capitulum generale, adde etiã quod id possit Prouincialis, aut Capitulũ Provinciale, cùm ius hanc facultatem tribuat soli Generali: & Prouincialis in sua Prouincia Generalis habeat potestatem, vt alibi docuimus, & ratio militet pro ambobus, maximè cùm hæc facultas eidem Prouinciali ex iure naturali competat; quia est hæc religionis caput in Prouincia quam regit, sicut Genetalis in vniuersa religione. Et sicut ad caput spectat, ea quæ in corpore superflua & nociua sunt, præscindere, sic ad caput politicum ea, quæ in corpore politico talia sunt. Excipe tamen illum Generalem & Prouincialem quibus per constitutiones regulares hæc eiectio facienda vetatur, cum clausula nullitatis, vt in Ordine Minorum de Obseruantia, in quo prohibitum est Generali & Prouinciali vllam pœnam grauem infligere sine consensu maioris partis diffinitorii, sub pœna nullitatis, & priuationis actum legitimorum in illo, qui sine hac forma castigat: quæ nullitas non sortitur effectum, nisi post sententiam iudicis, sicut etiam, & pœna, vt ex eisdemmet patet. Ratio nostræ sententiæ est, quia illa circumstantia non est in constitutionibus Apostolicis apposita ad eiectionem illam validè faciendam, sed tantùm ad illam consultiùs exequendam, vt alibi diximus de facultate ad absoluendum à manus violentæ iniectione: vel ad summum apposita est ad eamdem licitè faciendam. Verùm licet hæc sententia quoad Prouincialem mihi videatur satis probabilis, non tamen consulerem eiectionem per illum faciendam, nisi adhibito Capituli Prouincialis consensu. Scio equidem decretum Congregationis Concil. Trident. iussu Vrbani VIII. editum, vt refertur à Barbosa in tractat. de Constitut. & Decretis decernere, solum Generalem id posse Capituli, aut Congregationibus generalibus, & extra id tempus cùm vrget necessitas, de consilio sex Patrum. Sed cùm sit tantùm Congregat. Cardin. decretum, vim legis non habet, quæ destruat priuilegium, vt vsus contrarius demonstrat.

Postulabis 2. si in peccato apostasiæ, requiratur quarta, & in aliis delictis, ac etiam apostasiæ castigatio præcedere debeat eiectionem; ita sit nulla, aut illicita, si non præcesserit quartæ apostasiæ, & trinæ

apostasiæ,& delictorum huiusmodi castigatio, & per annum in carcere inclusio, iuxta præfatum decretum Congregationis, iussu Vrbani VIII. emanatum.

Respondetur 1. quo ad apostasiam non requiri quartam ex iure Ecclesiastico: sed tantùm in quibusdam Ordinibus ex eorumdem statutis, vt in Ordine Minorum de Obseruantia cap. & §. sup. cit. in quo sic legitur, *Si verò quis adeò suæ salutis oblitus, & Satanæ potestati traditus. quartò apostatauerit, is velut incorrigibilis Religionis habitu perpetuò priuetur.* Respondetur 2. castigationem tum apostasiæ, tum aliorum delictorum præcedentium, debere præcedere eiectionem. nam monitionem requisitam diximus in principio huius propositionis, vt quis incorrigibilis dicatur: correctionem autem per pœnitentiam impositam monitionem intelligimus; & illam vt necessariam bis sacra congregatio determinauit, videlicet die 21. Septembris 1624. & die 13. Nouembris 1632. licet, vt diximus, non sit necessarium, vt pœnitentia ab eiiciendo impleta sit.

Verumtamen si certò constaret de aliquo sic peruersè disposito, vt quacumque pœnitentia imposita, etiam executioni mandata, non propterea emendando: vel constaret de illius ineptitudine ad agendam pœnitentiam, & ad carceris pœnam sustinendam, & aliundè perseuerantia ipsius in delictis Ordini in quo professionem emisit, non mediocriter noceret, posset Prælatus absque monitione prædicta illum eiicere; ac propterea non obseruare ea, quæ in duobus prædictis decretis ante eiectionem obseruanda mandantur, inter quæ vnum est, quòd incorrigibilis per annum in carcere, in ieiunio, & pœnitentia priùs manserit, Ratio est, quia nec Ecclesia, nec Pontifex, illud quod nihil prodest minimè præcipiunt; illa autem incarceratio, & alia pœnitentia huiusmodi Regulari, de quo est sermo, in hoc casu nihil penitus prodesse dignoscitur: imò aliquando est illi inobseruabilis, quam propterea Prælatis Regularibus, subdito ante eiectionem imponere, non præcipitur. Confirmatur à simili; nam sicut Prouincialis Minorum non tenetur examinare venientem ad illum Ordinem de fide Catholica, &c. si sciat certò Catholicum, licet ex iure Canonico in secundo capite Regulæ eorumdem, illi sub mortali huiusmodi examen præcipiatur (quoniam in illo casu illud examen esset superuacaneum) sic etiam de ante dicta forma in hoc casu seruanda iudicandum est, & à fortiori, cùm de obligatione illam obseruandi sub mortali, vel sub pœna nullitatis, minimè constet.

Postulabis 3. quis prouidebit iustè eiectis, maximè Sacerdotibus de vitæ necessariis, præcipuè illis Societatis Iesu, qui non ob grauia crimina, sed ob quosdam defectus, qui in eadem graues censentur: in vi suarum constitutionum à Sede Apostolica approbatarum eiiciuntur. Respondetur 1. Religionem eiicientem nullatenus ad id obligari; quoniam in anno probationis hæc pœna propter crimina, & defectus huiusmodi luenda illis proponitur, eique profitentes se submittunt, sicut cæteris aliis pœnis & obligationibus in constitutionibus regularibus contentis, ac proinde quando infligitur non fit iniuria, cùm scientes & volentes eam acceptârint. Deinde Pontifices regulas, & constitutiones earumdem absolutè approbant, nec vllam mentionem faciunt de obliga-

obligatione prouidendi eiectis, quod signum est, eam obligationem, haud esse Ordinibus & Prælatis earundem impositam. Accedit, quòd sicut eiectio eis imponitur vt pœna, sic etiam priuatio administrationis necessariorum ad vitam.

Vltimò quoniam Prælati prædicti præscindunt à se, suoque Ordine illos eiectos; ac proinde ab obligatione eos alendi se vendicant: ac sic tenent Paulus Cons. 76. n.1.v. Surdus de alim. 7. qu. 35. nu. 1. quos refert Sanchez citatus n. 20. Nec citatum caput finale de Regul. responsioni nostræ aduersatur: cùm non agat de perpetuo eiectis, vt supra dictum est, sed tantùm de eiectis ad tempus. eiectis autem iniustè non dubium est, quin prouidere debeant, cùm eos ad Monasterium reuocare teneantur: sicut & apostatas, ac fugitiuos, ac ex consequenti eis de necessariis prouidere. Respondetur 2. Episcopum etiam non teneri prouidere de necessariis, nisi ea ratione qua cæteris pauperibus obligatur; nulla enim quoad hoc est ratio obligationis specialis, eò vel maximè, quòd Religiosis non sit ignominiosum mendicare. Sic citatus Sanchez n. 14. Et hæc sufficiant pro probatione secundæ partis propositionis.

Nunc ad probationem vltimæ partis est veniendum, videlicet Episcopum non posse simul cum Prælatis Regularibus ad eiectionem Regularis concurrere; quod manifestum est ex plenissima exemptione Regularis ab Episcopi iurisdictione, quâ omnes actus iuridici, inter quos est inflictio pœnæ, Episcopo interdicuntur. Nec obiicias, Episcopum concurrere tanquam iudicem ad declarationem validitatis, aut inualiditatis professionis Regularis reclamantis; ac proinde debere etiam concurrere ad eiectionem. Nam respondetur, diuersam esse in his duabus facultatibus rationem: illa enim Episcopo à iure expressè concessa est, & quamuis non esset sic concessa, rationabiliter colligeretur est dubio, num reclamans sit subditus Episcopo, an non? Hæc autem nullo iure reperitur Episcopo concessa, imò contrarium in iure habetur; cùm eiiciendus sit verè professus, & Episcopus nullum ius in verè professum possideat. Vltimò vsus ab antiquis temporibus vsque ad hæc eiiciendi regularem absque Episcopi consultatione, & declarandi professionem validam, aut inualidam vnà cum Episcopo, satis ostendit, diuersitatem rationis in his duabus facultatibus intercedere.

Ex quibus omnibus colligitur, dictis Prælatis Regularibus inesse facultatem eiiciendi Regularem incorrigibilem, independenter ab Ordin. nec teneri illi sic eiecto prouidere de necessariis ad vitam; ac propterea non posse ab Ordinar. ad id cogi, cùm nulla in eos, in hoc casu polleat iurisdictione.

Hîc autem notabis incorrigibilem eiectum non posse audire confessiones: nec prædicare sine peccato: posseq; prælatos eiicientes proximè dicta munia obeuntem excommunicatione ferire: nihilominus facultate transeundi ad alium ordinem illi ab eisdem concessa, sic transeunti potestas prædita munia obeundi similiter concessa censetur. Accipe verba Innoc. IV. B. *Iustis petentium desideriis* his terminis enuncia a. *Ne prædictis, quos ab ordine pro suis culpis per vos expelli contigerit: vel egressi fuerint suo proprio motu, prædicare, seu confessiones audire, seu docere præsumant: nisi de nostra vel vestra licentia ad alium transierint ordine. districtius inhibemus. Quod si fortè contra inhibitionem aliud fuerit temerè atten-*

tatum, liceat vobis in ipsos excommunicationis sententiam promulgare. Hæc autem licentia transeundi non potest dari ad ordines militares, vt patet ex compend. priuileg. mendic. verb. eiicere, & maxime ex Mari magno Minimorum.

PROPOSITIO X.

POssunt prædicti Prælati, cùm opus est, Monialibus è monasterio egressum independenter ab Ordinariis permittere.

Casus plurimos enumerent Doctores, in quibus Moniales è suis Monasteriis de licentia eorum ad quos spectat, exire possunt. Controuertitur autem non de Monialibus immediatè Papæ, aut Ordinariis subiectis, sed de aliis regimini Prælatorum Regularium suppositis, num de sola licentia suorum Prælatorum Regularium in illis casibus exire valeant: & propositio est, quòd possint. Probaturque 1. ex eo, quòd illi Prælati omnimodam potestatem, & iurisdictionem in Moniales sibi subditas possident, sicut Episcopi in suas; sed hæ de Ordinarij solius licentia exire possunt: ergo & aliæ de solius Prælati Regularis licentia: quoniam vt alibi docuimus: priuilegia absolutè Regularibus facta ad aliquid agendum independenter ab Ordinariorum consensu executioni mandari possunt. Priuilegia autem ad effectum exitus sunt absolutè concessa, vt ex priuilegiis cuiusque Ordinis constat, in quibus omnis iurisdictio in Moniales dictis Prælatis absolutè conceditur: illamque sic concessam euidenter supponit Pius V. bulla sæpiùs citata incipiente. *Et si Mendicantium*: in qua postquam Pontifex asseruit, Moniales huiusmodi esse, *Mensem alienam ab Ordinariis: nec in illorum Monasteria ingredi posse, nec dare licentiam ad ingrediendum*, posteâ subiungit, *Nec etiam se intromittant vllo pacto, aut aliqua ratione in gubernatione Conuentuum Monialium, & correctionibus, &c. sed omnia ista, & alia necessaria ad correctionem, & gubernationem Monialium huiusmodi, & eorum Generalibus, ac Ministris & Prouincialibus, vel aliis earum superioribus omninò relinquantur: nec vllo modo in præmissis, & aliis Moniales huiusmodi tangentibus Ordinarij prædicti per se, vel alios se intromittant.* Hæc Pontifex. Quibus constat, Ordinarios nullo pacto nullaue ratione se posse ingerere in correctione, & gubernatione Monialium, & aliis easdem tangentibus. Qui autem non videat, dare licentiam ad Monialium exitum, esse actum gubernationis, vel correctionis, aut superioritatis? quo frui non possunt Ordinarij: ergo soli Prælati Regulares illa facultate potiuntur, possuntque absque assensu Ordinariorum Monialibus exeundi licentiam concedere. Et confirmatur ex Vrbano IV. qui interpretans Regulam Monialium Sanctæ Claræ quoad clausuram, & dispensationem illius; sic fatur. *Et propter huiusmodi necessitatis euidentiam, nulla eis concedatur licentia, vel facultas extra prædictam clausuram vlterius exeundi; nisi forte de mandato, aut auctoritate Cardinalis Romanæ Ecclesiæ, cui à Sede Apostolica generaliter fuerit iste Ordo commissus.* Ergo de mandato aut ordine Cardinalis protectoris cui cura illarum à Papa commissa est, possunt Moniales illæ exire. Nam absurdum esset dicere, quòd dictus Cardinalis sine Episcopi licentia id non posset: tota autem facultas protectoris extensa est per

Ponti-

Pontificem Benedictum XII. ad Prouinciales, multò magis ad Generales, vt patet ex supplemento Ordinis fol. 72. & ex Casarubio in Compend. priuileg. Mendic. ver. *Clausura Monial.* Ergo illi soli absque assensu Ordinariorum hanc licentiam concedere possunt. Et confirmatur iterum ex Trident. sess. 25. cap. 5. in quo sic dicitur, *Dare autem tantùm Episcopus, vel superior licentiam debet in casibus necessariis*; quibus verbis concludo, Episcopum posse concedere licentiam exeundi Monialibus sibi subditis, & superiorem Regul. sibi pariter subditis: cùm eadem sit ratio facultatis dandi licentiam ad exitum, facultatis dandi licentiam ad ingressum Monasterij Monialium; quam ex Trid. potest solus Espiscopus sibi subditis Monialibus, & superior sibi subditis concedere.

Nec obstat 1. constitutio Pij V. inchoata *Circa pastoralis*, quâ Pontifex requiris Episcopi consensum in scriptis ad cuiuslibet Monialis exitum: sicut etiam declaratio Cardinalium à Roderico proximè citando allata. Quoniam per non vsum hæc constitutio, sicut & Cardinal. declaratio in pluribus partibus non est recepta; deinde non debet intelligi de illis Monialibus quæ subditæ sunt Prælatis Regularibus; sed de illis, in quas Ordinarij iurisdictione potiuntur; & de immediatè Papæ subiectis: ac si de omnibus intelligeretur, non procederet prohibitio exitus Monialium, cùm occurrit causa legitima: vt resoluit Marcellinus à sancto Benedicto in Compend. priuileg. Fuliensium verb. *Concil. Trident.* §. 24. in Schol. post Nauarr. lib. 3. Conc. tit. de Regul. consil. 48. Sic etiam tenent Roder. tom. 1. qq. Regul. quæst. 99. art. 6. idem Nauarr. consil. 6. de Statu Monach. & Comment. 4. de Regular. in 6. ad vers. 3. Quibus adiunge Mirand. de Sacris Monial. quæst. 3. articul. 6. conclus. 1. Suar. de Religion. tom. 4. lib. 1. cap. 9. numer. 13. Bonac. de Clausura, & pœnis eam violantibus impositis, quæst. 1. puncto 8. numer. 2. Lezana in Summ. qq. Regular. cap. 25. num. 21. Tambur. de Iure Abbatiss. disput. 21. quæst. 6. Azor. Inst. Moral. pag. 1. lib. 13. cap. 8. quæst. 1. Sanch. in Præcep. Decal. lib. 6. cap. 15. num. 28.

Nonobstat 2. illud Trident. cap. 5. sess. 25. de Regular. videlicet, *Nemini Sanctimonialium liceat post professionem exire è Monasterio, etiam ad breue tempus quocumque prætextu, nisi ex aliqua legitima causa ab Espicopo approbanda*: Quoniam citatus Nauarr. & alij illud interpretantur de subditis immediatè Papæ, aut Ordinario; non autem de monialibus subditis Regularibus Prælatis, cùm in eodem capite subdatur; *Dare autem tantùm Episcopus vel superior licentiam debet in casibus necessariis*: & quo ad hanc clausulam non reuocat priuilegia, quæ tamen immediatè post clausulam præcedentem reuocauerat. Nec obstat reuocatio priuilegiorum apposita præfatæ bullæ Pij V. quoniam quoad hoc non reuocat Tridentini facultatem in proxima clausula concessam, cùm Pontifex dicat, se velle adhærere Tridentino, vt præcitati Roderici & Nauarr. sentiunt. Vbi autem Tridentinum non viget, obiectio nullam vim habet.

Num autem moniales illæ quæ in fundatione habent, vt è monasterio exire possint, nunc ab eodem exire valeant? Respondeo quod vbi Tridentinũ & præfatæ bullæ non sunt receptæ, possunt licitè exire,

Sunt etiam vbi Tridentinum est Receptum; quoniam, hoc non derogat fundationibus, ac propterea existimo Prælatos non debere illis inuitis etiam nouitiis eam seruandam præcipere. Vbi autem Bulla Pij v. recepta est exire nullatenus possunt, quoniam expressè comprehendit eas, quæ in fundatione habent vt possint è Monasterio exire. Et numero.20. voueatur à monialibus clausura? Respondetur non voueri sed tantum ab eis obseruari vt præceptum sicut latè probat Zipæus in consultat. can.lib.3.de Regular.consul.14.

Num. 3. Præcepto clausuræ possit adiici pœna nullitatis professionis. & aliæ? Respondeo non posse, nisi à Papa, nam sicut nullus Prælatus potest pœnas nullitatis matrimonio carnali inponere, sic nec matrimonio spirituali professioni scilicet religiosæ; ita Sanchez de matrimonio. lib.7. disp. 1. posse tamen alios Prælatos illum pœnam indirectè imponere auferendo potestatem præfecta admittendi ad professionem cum tali defectu, quo interueniente professio facta, defectu consensus efficitur nulla sic idem Sanchez oper. moral. lib. 3. cap. 4. num. 71.

PROPOSITIO XI.

INgressus in Monialium monasteria aliquando illicitus est, aliquando verò licitus: independens autem ab Ordinario, si monasteria ab illorum iurisdictione sint exempta.

Vt hæc propositio explicetur & probetur, notandum est primò, nomine monasterii, claustrum, domum & officinas interiores ex Innocentii IV. declaratione intelligi: non verò alia loca ad quæ seculares conuenire solent, ex declaratione Nicolai III.

2. Monasterium Monialium sic nuncupari dum in illo tres aut quatuor Moniales post votorum solemnium emissionem regulariter viuunt, siue seruent clausuram, siue non, quæ communi vocabulo Moniales dicuntur: vt expressè declarauit idem Nicolaus cap. *Exiit*, de Verborum signif. verb. *Nomine Monasterii*, in quo refutat opinionem aliquorum antiquorum qui nomine Monacharum solas inclusas pauperes intelligebant.

3. Illam Monialium habitationem in qua Ecclesia, aut oratorium non est ritè erectum pro celebratione Missæ, vel in qua non est declarata clausura à legitimo earumdem Prælato; licèt plures Moniales in ea morentur, non esse Monasterium: vt tenent Portel. in Dub. regular. verb. *Monasterium*, in addit. §. 1. Sorbus verb. *Ingredi*, numero 11. & alij teste Coriolano p. 2. cas. 3. quæst. 2. numero 29. adducente decretum Congregat. Cardinal. editum 1584. Sic etiam censet Bonacina de clausura, quæst.4.punct.1. proposit.1. Ex quibus aduerto cum citato Portel. tria esse de essentia Monasterii, primum, Vt sint tres aut 4. Moniales, quarum vna sit præfecta. 2. Quòd inibi sit Ecclesia, vel oratorium 3. Quòd sit clausura declarata à Prælato legitimo.

Notandum est 4. & vltimò huiusmodi ingressum minimè fuisse antiquitus prohibitum, sed permissum omnibus; imò & Monachis & Monialibus, sicut & egressum, dum-

dummodò fieret de licentia suorum superiorum: & quod mirabile est, Monachi & Moniales in eisdem monasterijs conuiuebant, quæ propterea monasteria dupla nuncupabantur. Crescente autem hominum malitia, & plurimis ex hujusmodi cohabitatione exortis scandalis, in sacra vniuersali Synodo 7. cap. 2. relato cap. *Diffinimus*, 18. quæst. 2. sic conclusum est, *Diffinimus minimè duplex monasterium fieri, quia scandalum id, & offendiculum multis efficitur: si verò aliqui cum cognatis mundo renunciare & monasticam vitam sectari voluerint, debent quidem viri; virorum adire cœnobium, fœminæ verò mulierum ingredi Monasterium: in hoc enim placatur Deus. Quæ autem hactenus fuerunt dupla secundùm regulam sancti Patris nostri Basilij, & secundùm perceptionem eius ita formentur, vt non habitent in vno monasterio Monachi; & Monachæ: adulterium enim intercipit cohabitationem, si habeat aditum Monachus ad Monacham, & vel Monacha ad Monachum secreto, singulariter ad collocutionem.* Et paulò post, *Non cubet Monachus in mulierum monasterio, nec singulariter cum Monacha conuiuat.*

Sed cùm per illam Concilij definitionem ingressus in monasteria, & egressus monialium non esset prohibitus, Gregorius IX. confirmando regulam S. Claræ à B. Francisco editam, in qua hujusmodi prohibitio continetur, *Vniuersis Christi fidelibus prohibuit, ne intrent in monasterio S. Claræ, nisi in casibus expressis in dicta Regula, alioquin contrarium præsumentes sententiam excommunicationis incurrunt.* Successiuè Bonifacius VIII. debitè informatus de dissolutione quę in ingressus monasteriorum Monialium per vniuersam Ecclesiam reperiebatur, ad eandem clausuram ante Monialibus S. Claræ præscriptam, omnes Moniales obligauit bulla inchoata, *Periculoso*, de statu Regular. in 6. in qua & Monialibus è suis monasterijs egressum, & alijs vtriusque sexus tum secularibus, tum regularibus in eadem monasteria ingressum prohibuit. Quam constitutionem, vt ab vniuersa Ecclesia obseruandam, Tridentinum cap. 5. session. 25. de Regular. inseruit; & addidit excommunicationem latæ sententiæ, ab ijs qui eam non observarent, incurrendam. Cui Pius V. adhærendo bullam, quæ incipit *Circa Pastoralis officij*, edidit, vt multiplicatis monitionibus & præceptis ingressus hujusmodi proscriberetur.

Priuatas alias prohibitiones ad hujusmodi ingressum, præcipuè in monasteria monialium S. Dominici, & Conceptionis, quæ habent adjunctam excommunicationem, reperies in Compend. privileg. Mendic. verb. *Ingredi*, quas omitto, vt tandem veniam ad constitutionem Gregorij XIII. qua ingrediens in monasteria virorum ac mulierum prætextu licentiarum à sede Apostolica, aut ab Episcopis, vel ab alijs Prælatis obtentarum, ipso facto excommunicatur. His positis.

Probatur propositio quoad 1. partem, videlicet, quod ille ingressus est illicitus: ac 1. talis est, cùm quis ingreditur in monasteria S. Claræ sancti Dominici, & Conceptionis; éstque subjectus excommunicationi latæ sententiæ, vt supra notatum est, si fiat sine legitima facultate. Illicitus est 2. & excommunicationi subjacet, vbi Tridentinum est receptum, si quis in quælibet monialium monasteria ingrediatur; hoc ex supra notatis. 3. Est etiam illicitus, dum quis ingreditur in mo-

nasteria mulierum aut cùm mulier in monasteria virorum, aut mulierum prætextu prædictarum licentiarum ingreditur, & excommunicationi addicti sunt.

Quoad verò secundam partem 1. ingressus non est illicitus sub excommunicatione, vbi Tridentinum, & dicta bulla Pij V. illius Concilij caput præmissum interpretantis, & altera ejusdem Pontificis inchoata *Circa Pastoralis*, & bulla Gregorij XIII. inchoata, *Deo sacris*, id ipsum etiam confirmantis, & innovantis, non sunt recepta; non sunt autem receptæ hæ duæ bullæ vbi Tridentinum non est receptum, quia illud dumtaxat supponunt, & innouant. Dixi non esse illicitum sub excommunicatione: nam quatenus à cap. *Periculosa*, est prohibitus; illicitus est tantùm venialiter, non letaliter, vbi illud caput à Bonifacio conditum est receptum; vt optimè post Suarium, quem citat, advertit Sanchez in Summa cap. 17. n. 9.

Præterea etiam licitus est in locis, in quibus prædicta Gregorij XIII. bulla non est recepta si fiat prætextu licentiarum antea (vt supra dictum est) obtentarum: & vbi recepta est, si quis non prætextu licentiarum, sed alio motiuo ingrediatur, vt tenet Sanchez in summa lib. 6. c. 16 & multi alij, quoniam hæc bulla non excommunicat, nisi ingredientes hoc prætextu; esset tamen illicitus aliunde nempe c. *periculoso* citato & Trident. & alijs bullis, vbi receptæ sunt. Si autem hæc bulla, Greg. & aliæ prædictæ, sint receptæ, an non? videantur archiuia Episcopatuum, & interrogentur seniores & doctores: nam vsus varius est, cùm in quibusdam locis & Moniales levi de causa è claustris egrediantur; & simili de causa ad eadem pateat ingressus: & in alijs ingressus & egressus sit admodū difficilis, & nonnisi gravi de causa concedatur.

2. Licitus est hujusmodi ingressus in locis in quibus Moniales morantur, si desit aliqua ex conditionibus, quæ naturam monasterij constituunt: quapropter licitus est ingressus in domos Monialium, in quibus non est (vt supra) declarata clausura: quemadmodum hujusmodi ingressum, etiam mulierum in virorum monasteria, excusant Portel. Sorbus Coriolanus & Bonacina præcitati. Licitus est etiam ingressus in eadem monasteria, si in eisdem non sint oratoria, aut Ecclesiæ ritè erectæ. Licitus denique est ingressus in monasteria, in quibus non morantur ordinariè nisi duæ Moniales, vel si morantes sint plurimæ virgines, quæ votum, sed non solemne emiserunt. Ratio omnium horum est; quia [vt superiùs notandum est] vel hæ domus non sunt monasteria, vel morantes non sunt moniales, seu monachæ.

Nec objicias Gregorium IX. explicando regulam Minorum declarasse, per monasteria intelligi quælibet cœnobia: Cœnobium autem non est monasterium, sed habitatio monialium, sive monasterium sit, sive non: nam respondetur, Gregorium per illud verbum voluisse omnia monasteria propriè dicta intelligi, vt manifestè constat ex verbis illius. Cùm enim ab illo quæreretur num prohibitum esset Minoribus ingredi cætera monasteria Monialium, sicut illis prohibitum erat ingredi monasteria pauperum inclusarum, respondit, ingressum in omnia Monialium omnium monasteria, seu cœnobia esse illis prohibitum. 3. Licitus est idem ingressus præcipuè regularibus in quibusdam casibus ex multis privilegijs eisdem concessis, insertis in Compendio

privil,

privil. Mendic. & alijs compend. privileg. verb. *Ingredi Monasteria*; quæ hîc adducere esset supervacaneum. Ex quibus aliqui enumerant sex casus, in quibus hic ingressus est illis licitus; alij septem, alij denique plures: qui tamen compendiosè ad tria capita reducuntur; de qua materia vide Sanchem in Summa lib. 6. cap. 16. n. 42. & seqq. Primum est *Vera necessitas*, vtpote ad incendium extinguendum, latrones expellendos, hostes, & quasvis violentias propulsandas, phræneticam continendam, infirmæ per obsequium necessarium succurrendum; & ad alias hujusmodi consimiles necessitates, in quibus etiam, velut ex rei natura, ille ingressus licitus est.

Secundum genus est *Grauis vtilitas*, vtpote pro opere exercendo, quod extra monasterium commodè exerceri non potest; idque locum habet in quocúmque opere ædificij, resarcimenti, plantationis arborum, quod regulares, æquè bene ac artifices seculares, facere possunt: dummodò absit dolus; & hæc facere debent deputati Monialium obsequijs confessarius, capellanus, & socius. Sic Portel. verb. *Clausura*, num. 13 Hieronym. Roderic. resolut. 26. num 23. qui addunt, quod Prælatus inferior, videlicet localis, de licentia Prælati superioris, etiam virtuali, potest deputare vnum fratrem aptum ad aliquod opus faciendum intra clausuram.

Tertium genus est *Congrua sacramentorum, & sacramentalium administratio*, cujus occasione potest ingredi ille, cui competit audire confessiones infirmarum decumbentium, Eucharistiam, & Extremamvnctionem ministrare, exorcismos adhibere, sepulturam facere, & aliquas benedictiones, quæ extra claustrum fieri non possunt. Item potest Prælatus regularis, aut Monialium confessarius ingredi ad missam coram infirma celebrandam, quando multo tempore ob infirmitatem audire non potuit; modò rectò vadat, & revertatur absoluta Missa sine diverticulo, nec loquatur. Sic Roder. tom 3 QQ. RR. q. 4 art. 3. Hieron. Roder. res. 25. n. 20. & resol. 26. num. 21. Potest etiam similiter ingredi, quotiescúmque Moniales communicare tenentur ex præcepto regulæ, sive ex alia rationabili, seu pia causa Eucharistia eis ministratur, & adest aliqua Monialis, quæ absque salutis corporeæ dispendio ad cratem venire non valet. Et denique quoties infirma dixerit se indigere Pœnitentiæ sacramento, nullo etiam expectato mortis periculo; vel necessitate extrema. Sic citatus Roder. tom. 1. qu. 47. art. 4. Sanchez tom. 3. Summæ l 6. c. 16. nu. 45. & 46. Miranda de sacris Monial. qu. 2. art. 17. & 18 Hieron. Roderic. resol. 26. numer. 21. & Portel. verb. *Clausura Monial.* num. 9.

Item potest confessarius ingredi in dicta monasteria ad renovandũ Eucharistiæ sacramentum in interiori Ecclesia repositum; quia cùm Moniales sub cura Generalis ministri Minoritarum ex concessione Clementis VII. provt habetur in compend. privileg Mendic. verb. *Eucharistia*, §. 2. hoc privilegio potiantur, vtique ex eadem concessione ad illud renovandum facultate ingrediendi confessarius gaudet, nonobstante decreto SS. Congreg. de die 7. Martij 1612. relato à Barbosa in Collect. verb. *Moniales*. Cujus veritatem probat vsus Capucinarum, seu Clarissarum vrbis Romæ, teste, & ita sentiente Archang Roman. de privileg. lib. 3. verbo *Eucharistia*, sententiam magni facio: quippe qu-

ſcripſerit Romæ ſedente Vrbano VIII. ejuſque ſcripta à Vicegerente, à Magiſtro S. Palatij, & à pluribus doctoribus diuerſorum Ordinum regularium in eadem vrbe commorantium approbata & eorumdem conſilio aucta & correcta fuerunt vt ipſe in frontiſpicio ſui operis aſſerit.

Hûc etiam ſpectat ingreſſus confeſſarij, vel eo abſente ſocij ſacerdotis, vt adſit agoniſanti: ac etiam ingreſſus ſuperioris ad viſitationem faciendam, capitulum celebrandum, admonitionem officio competentem habendam; ſiue etiam concionẽ, vbi exteriùs haberi non poteſt. Sic citati Rodericus, Miranda & Corduba in cap. 11. Regulæ Minor. q. 2. punct. 2. n. 7. Non minùs hûc ſpectat [quidquid aliqui dicant in contrarium] priuilegium à Leone X. conceſſum Prælatis Minorum, vt videlicet poſſint dare licentiam prædicatoribus ſubditis ingrediendi clauſuram Monaſteriorum S. Claræ ad faciendam concionem de Calenda: dummodò ingredientes ſint & ſenes, & vitæ exemplaris, vt habetur in Compend. priuileg. Mendic. verb. *Ingredi*, n. 33. Atque hoc priuilegio gaudent cæteri Prælati Regulares per reſpectum ad Moniales ſibi ſubditas. Nec obiicias, hunc ingreſſum ſubiici ſaltem peccato veniali, propter cap. *Periculoſo* præcitatum, quod prædicti Pontifices confirmant, & innouant; nam reſpondetur illam innouationẽ eſſe ſublatam pluribus priuilegiorum Regularium ex certa ſcientia confirmationibus; ac propterea illud priuilegium ſtare. Ac ſic tenet Corduba in cap. 11. Reg. Minorum q. 2. punct. 2. caſu 5.

Hûc denique pertinet ingreſſus in monaſteria ſubdita prælatis, aut perſonis ſæcularibus, & alia prælatis regularibus alterius Ordinis ſubdita; quando videlicet ab iiſdem Prælatis, aut aliis quibuſcumque curam monialium habentibus vocantur, vt ſecum intrent, vel vt ſoli intrent, facturi in monaſteriis nomine eorumdem, quæ ipſi per ſe, aut per ſubditos, facere poſſunt ex conceſſione Leonis X. in Compend. priuileg. Mendic. verb. citato, & alibi relata. Excipe tamen ab hoc priuilegio monaſteria S. Claræ, in quæ alij regulares præter Minoritas, etiam vocati, ingredi non poſſunt ſine lepra excommunicationis, quam ex conſtitutione Apoſtolica incurrunt: contrariam tamen ſententiam, vbi viget Tridentinum tenet Sanchez citatus num. 20.

Obiicies, hæc omnia conceſſa fuiſſe per Leonem X. nunc autem eſſe reuocata per Tridentinum ſeſſ. 26. cap. 5. & per Pium V. Bulla, cujus initium *Regularium perſonarum*, & per Gregorium XIII. bulla inchoata, *Vbi gratia*, Reſpondetur, Trident. non reuocare, cùm ex declaratione præfata Pij V. non comprehendat Mendicantes, nec habeat clauſulam reuocatoriam hujus priuilegij, ad derogationem neceſſariam. Quod ſimiliter dicendum foret ad caput 7. ejuſdem ſeſſ. ſi quis illud opponeret, quod etiam reſpondetur de prædictis bullis Pij & Gregorij: non enim realia, ſed perſonalia, ſeu certis generibus perſonarum conceſſa priuilegia reuocat. Sic citatus Roder. tom. 1. quæſt. 47. artic. 8. & alij. Requiritur tamen ad hunc ingreſſum, vt ſubditus ingrediens à ſuo Prælato licentiam obtinuerit: ſic eadem conceſſione habetur.

Num autem ſæcularis ingrediens incurrat has cenſuras? Reſpondetur incurrere, niſi ſit Rex aut Regina, aut filius, vel filia Regis, aut fundator & fundatrix: qui omnes cum decenti comitatu ingredi poſſunt

possunt licitè in monasteria Monialium, ac etiam virorum: vt decisum fuit, quoad fundatores & fundatrices à Doctoribus Sorbonensibus in hac materia consultis. Quoad verò Reges & Reginas, filios & filias eorumdem, tenet Sanchez in Summa libro 6. capite 17. numero 5. & 6. Certior tamen hæc sententia est quoad fundatores & fundatrices in Ordine Minimorũ, qui hanc facultatem habent ex sua regula, cui derogare Gregorius XIII. noluit, vt ipsemet declarauit teste Sanche proxime citato numero 7. post Roder. & Passarell.

Hîc autem aduertans tria quoad hujusmodi ingressum. Primum, quòd ingrediens licitè non tenetur finito negotio, aut opere, statim exire, sed potest aliquantulum ibi licitè morari, etiam quadam curiositate videndi officinas & interiora domus; dummodò absit dolus, seu aliqua deprauata intentio. Sic vterque Roderic. Miranda, Portel. Sanchez, Casarub. Corduba & Ortiz: imò si ingressus ibi moraretur intentione praua, licitè contra votum castitatis peccaret; non tamen contra prohibitionem Ecclesiæ, nec Minorita contra præceptum suæ Regulæ ingressum vetans, vt optimè notant Zerola in Praxi Episcop. verb. *Moniales*, & Sanchez libro 6. Oper. capite 16. numer. 63. Secundum quòd licèt ingrediens ad ministranda dicta sacramenta ex Vrbano IV. & Gregorio IX. relatis à Roder. proximè citato artic. 4. debeat cum socio indui alba, stola, & manipulo, vel saltem super pelliceo; non tamen ad id sub peccato obligatur: vt cum eodem sentiunt alij. Tertium te aduertere desidero, quòd non omnis ingressus in dicta monasteria absque priuilegio factus subiicitur excommunicationi; nam ille qui bona fide factus est, videlicet causa justa; licentia ad ingrediendum existimata [licet à parte rei non sic se habeat] non est damnandus, nec moniales ad eundem ingressum similiter consentientes. Sic Rodericus Q. Q R. R. tom. 10. quæst. 47. artic. 2. Villalob. 2. p. tract. 33. dist. 46. numero 6. Portel. in Dub. Reg. verb. *Clausura Monialium*, numero 7. Hier. Roder. resol. 26. numer. 18. & Miranda de sac. Monial. post Nauarr. quæst. 2. artic. 11. conclus. 2. imò addit citatus Sanchez numer. 82. quòd hujusmodi ingressus virtute prædictarum licentiarum à Gregor. XIII. reuocatarum (factus ex ignorantia prædicti Gregorij Decreti, quamtumcumque culpabili, & crassa) nisi adeò esset crassa, vt reputaretur ingens temeritas, non subiicitur præfatæ excommunicationi.

Tertia pars propositionis probatur ex declaratione præfata Pii V. in qua postquam pronunciauit, Episcopum posse dare licentiam ad ingrediendum in Monasteria sibi subdita, postea addit, *In quibus in casibus necessariis dare licentiam possint, & non in aliis Monasteriis, ita vt in præfatis Monasteriis, quæ Ordinariis ipsis pleno iure non subsunt, ipsi Ordinarij illa ingredi non possunt.* In quibus vides non posse Episcopum illa monasteria ingredi, nec ad ingrediendum posse dare licentiam.

Quis autem ad ingrediendum dare licentiam possit? certum est, Prælatum hujusmodi monasteriorum id posse; ac ingredi in illa, in quibus alij de ipsius licentia possunt, vt citatus Sanchez numer. 2. docet ex verbis bullæ Gregorij XIII. inchoatæ, *Dubiis quæ emergunt*. Num autem Præfectæ earumdem id possint? sententiam ex vtraque parte probabilem refert Sanchez, negatiuum tamen loco superiùs

citato capit. 16. 21. & 22. sustinet.

Notabis hîc sub finem 1. Minoritas non posse vt priuilegiis ad ingrediendum monialium Monasteria generaliter concessis aliis Regularibus, & sæcularibus; quia ex eorum Regula requirit vt ipsis specialiter concedantur.

Secundò, quòd vti non possunt licentia concessa ab Innocent. IV. ingrediendi in Monasteria Monialium, exceptis Monasteriis earum quæ antiquitus vocabantur inclusæ, Quia hæc licentia est expositio Regulæ, Quæ reprobata fuit ab Nicolao III. decretali. *Exiit qui seminat*, de v. signif. in 6. quæ transiuit in jus canonicum; cum sit in jure communi inserta. Nec obiicias Gregor. X. concessisse vt Minoritas possent illa expositione in hoc casu vti de licentia Ministri generalis; nam hæc concessio videtur esse dispensatiua Regulæ, vt docent auctores compendiorum priuilegiis Minoritarum, postquam concessionem Nicolaus III. præfatus dictam decretalem condidit.

PROPOSITIO XII.

PRæmemorati Regulares Prælati possunt erigere Monasteria, seu Conuentus, absque Episcopi Diœcesani licentia; & de illius consensu idem possunt, nullius alterius, siue Regularis, siue sæcularis consensu requisito.

Quòd olim fuerit prohibitum Regularibus Mendicantibus Conuentus, & Monasteria sine Sedis Apostolicæ facultate erigere, constat ex cap. *Cum ex eo*, de Excess. Prælat. in 6. verùm post Bonifacium hujus constitutionis conditorem, alij Pontifices, cum clausula illius prohibitioni reuocatoria facultatem erigendi Conuentus Prælatis prædictis concesserant: inter quos est Xistius IV. in mari magno Fratrum Prædicatorum, in quo expresè inhibetur Ordinariis, ne impediant dictos Fratres, quo minus nouos Conuentus ædificent. Successiuè Iul. II. provt refertur in Compendio priuileg. Mendic. verb. *ædificare*, §. 10. & in bulla quæ incipit, *Exponi nobis fecisti*, in qua post narratam concessionem factam Fratribus Minoribus, videlicet quòd si à Principe, Duce, Marchione, aut Comite, vt aliquam domum dicti Ordinis ædificarent, requisiti, domum hujusmodi pro vsu & habitatione perpetua Fratrum recipere possent, &c. exorto dubio super quibusdam verbis in hac concessione positis, sic pronunciat, *Volumus, & auctoritate Apostolica decernimus, quod litera prædicta valeant: prædictisque Fratribus suffragentur (constitutione Bonifacij prædecessoris prædicti non obstante) in omnibus & per omnia, perinde ac si in eis non verba, videlicet, quod Fratres prædicti Ordinis, vocati à populo possint ædificare domos pro vsu, & habitatione perpetua Fratrum prædicti Ordinis nonobstante eadem constitutione Bonifacii prædicti: sed verba, quod prohibetur vniuersis Prælatis, & aliis per priuilegia dicti Ordinis; ne prohibeant quod Fratres euocati à populo ad ciuitates vel villas accedere audeant, & ibi pro suis vsibus possint construere ædificia, Ecclesias, seu Oratoria: nec in accedentes Fratres, vel construentes, vel receptores eorum, sententias excommunicationis ferre præsumant, apposita fuissent, eadem auctoritate concedimus, & indulgemus.* Hæc Pontifex. Quibus absolutè hæc facultas Prælatis Regularibus conceditur

ditur erigendi conuentus; ac proinde independenter ab Ordinario, vt in simili alibi probatum est:& ex prohibitione præ inserta impediendi hujusmodi erectiones, facta Ordinariis euidenter colligitur. Expressiùs hanc facultatem idem Iulius Fratribus Minimis concessit, vt habetur in Compend. priuileg. Mendic. verb. *Ædificare*, §. 20. His verbis, *Vt domos, seu Ecclesias loca, & Oratoria quæcumque pro eorum perpetuis vsu & habitatione possint construere, & ædificare, seu construi, & ædificari facere, absque alia desuper facienda noua constitutione Apostolica*, &c. *Ac ne Prælati Ecclesiastici quicumque cuiuscumque nobilitatis existant, in aliquo damnificare, molestare, perturbare; nec inquietare nullatenus audeant, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna conseruatores inhibere possint.*

Nec obiicias, Tridentinum sess. vlt. de Regul. cap. 3. quoniam vbi non est receptum, nihil penitùs operatur; vbi autem viget, non destruit hoc priuilegium, cum careat clausula reuocatoria ejusdem.

Accedit, quòd post Trident. Gregorius XIII. concessit hanc facultatem Societati Iesu, quam anteà Paulus III. eidem etiam concesserat, vt habetur in ejusdem Societatis priuilegiis verb. *Ædificia*, & post Gregorium Sixtus V. bulla quæ incipit *Super specula*, Congregationi Fuliens. eamdem facultatem fecit: his verbis, *ipsique sic missi in regnis, rebus publicis, & dominiis prædictis: ac quibuscumque eorum ciuitatibus, terris, atque locis, aliisque mundi partibus, quæcumque tam virorum, quam mulierum Monasteria, Prioratus propositur as & decanatus: ac alia nuncupanda loca Congregationis Fuliensis etiam nuncupandæ, eiusdem Cistercien sis Ordinis, pro totidem Abbatibus, Abbatissis, Prioribus, Præpositis, Decanis, Conuentibus, & aliis superioribus & personis eiusdem Congregationis, qui inibi diuinis laudibus & obsequiis insistere ac iuxta Regularia Congregationis sic reformata instituta, viuere debeant; fundare, erigere, & instituere, ac etiam iam per alios eiusdem, vel alterius cuiuscumque Ordinis fundata, & erecta, ex eorum ad quos spectat, & spectabit, concessione Diœcesanorum locorum, vel quorumvis aliorum licentia desuper minime requisita: nec expectata.* Hæc Sixtus. Successiuè Paulus V. vt in præfato Compend. Fuliens. refertur pro eadem Congregatione prædicti Sixti facultatem confirmando, *Inhibuit, & mandauit omnibus & singulis Archiepiscopis, Episcopis, aliis Ecclesiasticis Prælatis, & locorum Ordinariis, ac quibusvis potestatibus Ecclesiasticis & sæcularibus in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, Romano Pontifici reseruata; ne Regulares illius Congregationis super ædificatione Monasteriorum suorum quomodolibet molestent, aut in aliquo perturbent.* Et hujus sententiæ est Marcellin. à sancto Benedicto verb. ædificare & plures alij: sicque hæc facultas in praxi in quibusdam locis, etiam in Gallia, vt in ciuitatibus Valentiæ & Engolismæ, & aliis. Et quamvis non esset in vsu, non tamen propterea cessaret priuilegium; multa enim licent, quæ non semper conueniunt, inter quæ hoc priuilegium numerandum est.

Quòd autem de sola licentia Ordinarij vbique locorum possint ædificare conuentus, &c. nullo aliarum personarum cujusvis Ordinis, etiam Regularium, requisito consensu (nonobstante constitutione Clem. VIII. quę incipit, *Quoniã ad institutũ*;

sub data die 25. Iulij 1601.) constat ex constitutione Pauli V. relata in §. 2. Compendij citati Fuliens. Constat denique ex bulla Pauli V. proximè dicti in fauorem reformatorum de Obseruantia Discalceatorum nuncupatorum, cum expressa clausula ante dictæ Clem. VIII. dispositionis derogatoria, quam postea facultatem Greg. XV. ad reformatos ejusdem instituti vltra montes degentes extendit. Pauli constitutio incipit. *Ad vberes spirituales*, Gregor. autem bulla inchoat. *Alias fœlic. record.* Verùm Gregorius XV. decretum Tridentini, & constitutionem præfatam Clement. VIII. per decretum à sacra Congregat. emanatum quod incipit, *Cùm alias*, in Augusti 1622. statuit, *Monasteria noua non posse institui, nisi in quolibet illorum, duodecim Religiosi ex redditibus & consuetis eleemosynis sustentari valerent, & cum consensu aliorum Conuentuum infra quatuor milliaria existentium, ac vocatis & auditis Regularibus illorum Conuentuum, eisdémque consentientibus, nisi aliàs Ordinariis locorum constaret Religiosos monasterij sic erigendi: absque detrimento in monasteriis, antea in ciuitatibus, seu locis huiusmodi erectis degentium, ibi in numero duodecim commodè & congruè manu teneri, & ali posse.* Sic refert Lauret. de Franch. de Controuers. inter Episcop. & regular. §. 100. cum sequent. Peyrin. de priuileg. regul. tom. 2. circa constit. 6. Greg. XV. Lezana in Summ. quæst. Regul. tom. 10. cap. 9. nu. 35.

Denique Vrbanus VIII. hujus Pontificis constitutioni bulla inchoata, *Romanus Pontifex*, subdata 28 Augusti 1624. relata à Lauret. citato pag. 103. superaddidit prohibitionem finiendi cœpta monasteria, non obseruatis prædictis Clement. & Gregor. constitutionibus. Illius bullæ Vrbani meminere Ioan. Mar. Nouarius in Lucer. Regular. verb. *Monaster.* nu. 5. & Ioan. Anton. Nouar. ejus frater in Summ. bullar. tit. de Monaster. ędificat. super bulla Vrbani VIII. Verùm idemmet Vrbanus VIII. Idibus Maij 1625. priuilegia Dominicanorum restituit, ac ex consequenti possunt Regulares circa ædificationem Conuentuum quod ante Clement. VIII. poterant. Quòd vsus in Gallia contrarius prædictis constitutionibus Clem. Gregor. & Vrbani ostendit, cùm hujusmodi Monasteria aliqua, solius Episcopi licentia, aliquando etiam ipso contradicente ædificentur. Hęc dicta sint de nouis conuentibus ædificandis; nam de veteribus jam factis recipiendis nulla est quoad hoc difficultas; possunt enim Regulares ejusdem Ordinis: imò & diuersi illos accipere absque aliorum Regularium, ac etiam Ordinarij consensu; quoniam hæc acceptio nullo jure prohibetur: nam Tridentinum, quod hanc prohibitionem facit, loquitur tantùm de nouis conuentibus ædificandis, ne Monasteria nimis multiplicarentur, non intendit tamen per hoc decretum impedire conseruationem aut restaurationem factorum: ac sic declarasse S. Congregationem Cardinal. asserit Marcellin. à S. Benedicto verb. *Ædificia*, §. 2. in Scholio. Et merito cum juris communis sit vt domicilium sibi vnusquisque vbi lubet constituere possit. L. 3. 4. 6. 11. §. fin. L. 17. §. patris D. ad municip. dummodo ei interdictum non sit L. 31. eod. interdici autem ei non potest, qui sua culpa vacat, vt nulla quidem pœna ? nisi in culpa alicujus rei locum habet. Sic Zipæus in consultat. canonic. lib. 5. consult. 5. vbi plura.

Notabis hîc optimè lector, quod omnia pacta quæ Regulares in suorum conuen-

uentuum constructione cum Episcopis, & aliis contraria suæ Regulæ, priuilegiis & iuri communi, sine consensu Generalis vel capituli Generalis ineunt, sunt penitus irrita, & nulla, vt Honorius IV. in Minoritarum fauorem declarauit bulla inchoata, *Religionis fauor.*

PROPOSITIO XIII.

IN construendis Conuentibus non obseruatur spatium Cannarum antiquitùs præscriptum: obseruari tamen debet, cùm Fratres Minorum repugnant.

Supponendum est 1. Clementem IV. prohibuisse Fratribus Prædicatoribus, Augustiniensibus, Carmelitanis & Monialibus sanctæ Claræ, aliorumque Ordinum aut aliorum quorumcumque; ne aliquod Monasterium, Ecclesiam, aut Oratorium ædificare, seu construere præsumerent, infrà spatium trecentarum Cannarum, ab Ecclesiis Fratrum Minorum mensurandarum per aërem, si aliàs rectè mensurari dispositio loci non permitteret: quod etiam de translatione Monasteriorum, & Ecclesiarum eorumdem, ac etiam Ecclesiarum sæcularium voluit intelligi.

Supponendum 2. Quòd idem Clemens pro Fratribus Prædicatoribus, sicut & pro aliis mendicantibus, reduxit illud spatium ad 140. cannas. Quod in lite interdictos Fratres minores Ciuitatis Burdigalæ ex vna, & Fratres Prædicatores ex altera partibus, delata ad Pontificem occasione ædificati Conuentus dictorum minorum; cuius hortus viculo dumtaxat diuidebatur, ab horto Conuentus Fratrum Prædicatorum, declarauit bulla, cuius originale est in dicto conuentu, qui iam ad Recollectos spectat, illud spatium mensurandum esse à Ianua antiquæ Ecclesiæ, ad alteram recens ædificatæ, licet aliundè horti essent contigui.

Supponendum 3. Quòd Innocentius IV. concessit Carthusianis, ne vlli Regulares possent ædificare, nisi infrà dimidiam leucam à terminis possessionum eorum.

His positis propositio probatur 1. ex reuocatione præmissarum concessionum per contrarias concessiones: nam Pius IV. vt habetur in priuileg. Societatis Iesu pag. 77. & in Compend. priuileg. eiusdem, verb. *Ædificia*, eidem Societati concessit, vt illius Prælati, *Possint construere ædificia intra 140. cannas à conuentibus aliorum Ordinum, etiam Mendicantium, nonobstantibus eorumdem priuilegiis. Mandatur Patriarchis, Archiepiscopis, & aliis in dignitate constitutis, vt per se, vel alium, seu alios, quoties pro parte alicuius illius Societatis fuerint requisiti, priuilegij huiusmodi literas solemniter publicantes, faciant illius Societatis personas contentis in eisdem gaudere: non permittentes eos super his, aut eorum aliquem, per quorumuis Ordinum Religiosos, aut alias personas, etiamsi Pontificali, seu Regali auctoritate fungantur, quouis quæsito colore quomodolibet molestari.* Hæc præfatus Pontifex. Quæ in authenticis instrumentis, sicut & cætera eiusdem Societatis priuilegia in Archiuiis Domus professæ Burdigalæ seruantur. Et licèt hoc priuilegium fuerit reuocatum in causa Domus Toletanæ per Pium V. fuit tamen in eademmet causa reualidatum à Greg. XIII. vt refertur in Compend. proximè citato, verb. eodem, §. 1. Bulla quæ incipit, *Saluatoris Domini nostri Iesu Christi*, cum clausula derogatoria priuilegii

Mendicantium per respectum addictam Societatem.

Probatur 2. ex vsu qui talis est, vt distantia illius spatii 300. aut 140. cannarum in ædificandis domibus Regularibus, oppositionibus in contrarium nonobstantibus, nullatenus obseruetur; vt iampridem aduertit Sorbus in Compend. verb. *ædificare*, qui notat etiam à Sede Apostolica iuxta illum vsum decisum fuisse. Et huius sententiæ est etiam Marcell. à S. Bened. eodem verb. quorum sententiæ stare necesse est ratione vsus, licèt reuera probabilius sit, imò certum subsistere priuilegium Minorum quoad spatium 300. cannarum; cùm motu proprio, & ex certa scientia, post emanatum priuilegium eiusdem Societatis, priuilegia Minorum fuerint per Sixtum V. & Clem. VIII. confirmata: necnon etiam per Paulum V. licet non ex certa scientia, sed æquiualenter cum clausulis reuocatoriis omnium contrariorum, vt alibi ostendimus: ac ex consequenti subsistere hoc priuilegium. Nec obstant vsus & Sedis Apostolicæ decisiones prædictæ: nam vsus contrarius non tollit Regularium priuilegium, vt alibi diximus, nec etiam decisiones Sedis Apostolicæ, in causis particularibus, cùm iuxtà iuris Regulas, *Res inter alios acta, alii, nocere non debeat*; quocirca iudicando rem ex priuilegiis, Regulares Societatis Iesu si post confirmationes proximè dictas, non impetrauerint dicti sui priuilegii confirmationem debitam, quæ ad meam notitiam minimè peruenit, non possunt ædificare suas domos, nisi cum illa distantia à Fratrum Minorum domibus.

Petes 1. num alij Regulares priuilegio illo Minimorum, & priuilegio Societatis gaudeant. Respondetur, gaudere illo Societatis Iesu, si sit in suo robore: non autem illo Minorum, quoniam, vt bulla proximè citanda videre est, summa Minorum paupertas causa fuit illius priuilegij, quæ non reperitur in Regularibus aliorum Ordinum.

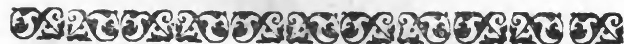
Petes 2. quid dicendum de priuilegio Fratrum prædicatorum & Carmelitarum, quod arctat spatium illarum cannarum ad 140. num priuilegium Minorum in vi illius sit reductum ad 140. cannas?

Respondetur, illam coarctionem non debere nocere Minoritis: nam priuilegiorum communicatio non in damnum, sed in fauorem Minoritarum, sicut & aliorum concessa est, vt expresè in hac materia declarauit, Iulius II. Bulla quæ incipit, *Exponi nobis nuper fecisti*. Quocirca remanet illud priuilegium Minorum in integro, licet etiam aliud in fauorem Fratrum Prædicatorum subsistat, quo gaudere possunt, contra Regulares Religiosi Societatis Iesu, sicut etiam Carmelitani; & cum priuilegia eorumdem fuerint confirmata. Et sic in hac materia priuilegiorum Regularium diuersi ordinis inter se pugnantium iudico: meum tamen iudicium aliis doctoribus submitto: & lectorem ad ea quæ diximus intra. de Priuileg. in communi remitto, & ad Ioann. Lomede in tract. de Exempt. inibi citatum, qui de hac materia egregiè agit. Possent hic multa alia adiici de facultatibus Regularium, erga subditos, vt quod habeant facultatem visitantes Monasteria, concedendi eisdem indulgentiam plenariam & cætera huiusmodi: sed his prætermissis vnum dicam pro coronide huius tractatus. Quod dicti Prælati Regulares, qui iurisdictione Spirituali, & temporali in

in vtroque foro in subditos potiuntur, habent facultatem iudicandi & terminandi causas omnes, ciuiles, & criminales tum subditorum, tum aliorum; qui in iudicium eorumdem consenserunt, dummodò huiusmodi causæ ad forum Ecclesiasticum pertineant. Sic Leo X. Ianuarij 1515. Monasterio S. Antonini Oppidi S. Antonini, Ordinis Canonicorum Regularium sancti Augustini concessit Bulla quæ incipit. *Superni dispositione rectoris*, cuius authenticum in eodem Monasterio seruatur: accipe verba ex illa desumpta, *vt ipse prior per se, & per suos Vicarios, seu Officiales, tam inter subditos suos, & dicti oppidi incolas, quam quoscumque alios ipsius Prioris aut Officialium iudicio seu potestati se submittentes, de quibuscumque causis Ciuilibus etiam matrimonialibus, ac criminalibus, & mixtis ad forum Ecclesiasticum pertinentibus cognoscere, lites & controuersias audire, illasque decidere, & sententialiter definire; ac partibus iustitiam ministrare, & fine debito terminare: sententias excommunicationis, suspensionis, & interdicti, & alias Ecclesiasticas censuras & pœnas contra præfatos subditos, ac alios extraneos proferre: & eosdem à censuris prædictis à iure vel ab homine latis: etiam ob leuem manuum in Clericos iniectionem, ex qua mors aut membri mutilatio non consequatur: nec non à reatu periurij, ac aliis quibusuis excessibus, criminibus & delictis in casibus Episcopalibus absoluere: & cum illorum reis in eisdem casibus desuper dispensa.* &c. Quid clariùs?

Dixi si pleno iure seu iurisdictione temporali & spirituali in vtroque foro suos subditos, possideant; quoniam reliqui Prælati, qui hoc iure suos subditos non possident, illo priuilegio non potiuntur, quoniam huiusmodi non habent Vicarios aut Officiales, seu Officiarios ad causas ventilandas & iudicandas, constitutos.

Hæc de priuilegiis concessis Prælatis Regularibus in Hierarchia iurisdictionis summatim in his duobus tractatibus dicta sufficiant. Quibus euidenter ostenditur, eosdem non absque graui iniuria à dicta Hierarchia excludi; cùm non tantùm simili; imò & maiori in suos subditos iurisdictione, quàm Episcopi in suos pollere dignoscantur.

TRACTATVS V.
DE CONFESSARIIS
REGVLARIBVS, ET PRIVILEGIIS
Eisdem concessis.

PROOEMIVM.

NON sufficiebat paternæ Summorum Pontificum liberalitati Prælatis Regularibus in ordine ad fælicem suorum subditorum directionem effusè

benefecisse, vt in præcedentibus tractatibus plenè ostensum est: supererat subditorum Regularium in Ecclesiam obsequium & meritum beneficio compensandum: compensauit, & equidem abundè. Nam, vt reliquos taceam, sic se in Sacerdotes regulares audiendis confessionibus deputatos ad absoluendum in foro conscientiæ à censuris, & casibus sibi reseruatis; nec non ad dispensandum similiter à pœnis, iuramentis & votis, sibi etiam reseruatis, effudit: vt ex eorum omnium ingenti numero pauca suæ eminentis, & supremæ iurisdictionis, sibi reseruasse videatur. Cuius rei veritatem perfectè agnoscet Lector in decursu huius Tractatus, in quo (Deo iuuante) ostendetur eorumdem Sacerdotum ad illud, aliáque ministeria Ecclesiastica exercenda idoneitas: quâ facultate instituendi sint Confessarij, quid iure possint, quidve ex priuilegiis. Ac omnes huius sæculi obiectiones, haud nouæ; sed veteres, aduersus eorumdem facultates, olim à pluribus Pontificibus condemnatæ, breui sermone soluentur.

CAPVT I.

DE IDONEITATE DEQVE INSTITVTIONE REGVLARIVM AD CONFESSIONES SÆCULARIUM AUDIENDAS.

PROPOSITIO I.

Regulares sunt habiles ad ministeria Ecclesiastica exercenda.

Hanc veritatem optimè probat magnus ille Cardinalis Ostiensis Petrus Damiani, qui viuebat anno 1060. in suo Apologetico monachorum aduersùs quosdam Canonicos illius temporis, si ipsius opus est, ex eo quòd Monachi Ecclesiam fundarunt, rexerunt, & ab erroribus purgarunt: quòd in Conciliis disputent, & doceant: quòd vitam ducant Apostolicam: quòd Pontifices & Episcopi antiquiores, erant monachi, ministrantes sacramenta; & quòd monachi consecrantur, sicut clerici: quòd habitus illorum est Apostolorum, & Prophetarum habitus: Verùm quoniam eius verba sunt admodum emphatica; ideò illa hîc inseram, quibus introducit Monachos Clericis, ac Canonicis sic loquentes. *Multum Fratres charissimi*

simi si digni estis audire miramur quomodo, vel ob quam causam conamini nos à consortio, & vnitate vniuersalis Ecclesiæ separare; cùm constet à Monachis, non à Canonicis, vniuersalem Ecclesiam fundatam, gubernatam, & à diuerso errore cribratam Apostoli nempe Fundatores, & Rectores Ecclesiarum, nostro, non vestro more viuebant, vt Lucas Euangelista in Actibus Apostolorum refert, & Pilo disertissimus Iudæorum in libris, quos in laudem nostrorum conscripsit, primitiuos Christianos Monachos, non Canonicos vocat & habitacula eorum Monasteria nuncupat; ac quam plurima dicit laudabilia egisse, & conscripsisse. Certè nostri, non vestri Ordinis Moyses & Elias fuere, qui Eremum incoluere: nostri auctores greges Prophetarum, cum quibus reprobus Saul sæpè cantauit: longum est paginas veteris Testamenti reuoluere, veniamus ad Nouum, quòd suprà reliquimus. Apostolos certè & successores eorum, si irreuerberatis oculis paginao noui instrumenti percipitis, Monachico, non Canonico more viuere inuenietis, eisque potestatem ligandi, atque soluendi concessam à Domino proculdubio reperietis. Quòd si ita est: imò quia ita est, cur nos ab hoc priuilegio separare conamini; Nescitis quia quibus dicit Apostolus, mortui enim estis scilicet mundo, eisdem dixit in alia epistola, nescitis quia Angelos iudicabimus, quantò magis sæcularia, ergo si sicut vos dicitis mundo mortui sumus, scilicet vitiis & peccatis, non erubescimus; quia idem Apostolus dicit, si commorimur & conregnabimus: & iterum, si autem mortui sumus cum Christo, credimus, quia simul resurgemus cum ipso. Itémque mihi viuere Christus est, & mori lucrum. Et in alio loco, viuo autem iam non ego, viuit verò in me Christus. Sed ne turbarentur, qui se toties mortuos audissent, ais, nescitis quia Angelos iudicabimus, quantò magis sæcularia: ecce nostra libertas? Quare, quia idem Apostolus dicit, vbi Spiritus Domini, ibi libertas. Væ ergo nobis & vobis, si mortui non fuerimus mundo: si igitur mortui sumus mundo, & viuimus Deo, probabimus vos per omnia esse mentitos, quia dicitis, nos ob hoc quod mortui sumus mundo, non posse dispensare Ecclesiastica. Sed quid vos extollitis? recolite principia nostra & vestra, & ex auctoritate Patrum, cui plus competat, collyriato lumine periudicet. Subinde capit. 4. sic prosequitur, *Contra vos itaque multùm conquerimur quia quidam vestrorum ausus fuit temerario ore dicere, à Monachis nullomodo communionem esse recipiendam: insuper etiam suscipientes excommunicauit, & in opprobrium nostrum, imo in condemnationem suam & illorum, recommunicare præcepit.* Et post aliqua verba addit, *Manifestè ostendimus antecessoribus nostris præ omnibus Clericis hæc sacramenta licita fuisse contingere, & dispensare, sicut in vita B. Martini legitur, quòd de vino à quodam Anachoreta consecrato, à maximis & venerabilibus viris pro benedictione expectabatur, ante cuius fores sæpe & Episcopi & Comites benedictionis gratiâ pernoctarunt. Telesphorus denique Apostolicus ex Anachoretis fuisse comprobatur: Dionysius etiam & Adeodatus, ac Stephanus nuper defunctus ex Monachis fuisse leguntur, qui tamen Apostolicam sedem gloriosissimè gubernauêrunt. Gregorius ex Monasterio raptus, ac violenter infulatus, non solùm suas protulit, sed etiam dispositiones aliorum meliorare studuit. Num etiam Martinum Turonensem omittendum putatis? Cui astanti sacramento diuino globus igneus apparuit: forsan ex istorum manibus, quia Monachi fuerant percipere sacramenta di-*

uina quisquam insanus prohibuit. Absit: facessat ergo insana & proterua doctrina, & Sanctorum Patrum sequatur auctoritas, quæ etiam ex cuiuscumque sacerdotis manibus sacramenta diuina non solum percipere, sed etiam dedignantes suscipere ab Ecclesia separat, si tamen Sacerdotes rectæ fidei fuerint. Sufficiunt ista contradicentibus. Vltimo denique cap. 2. probationi suæ finem imponendo sic arguit. *Sed quia nimis periculosum est obmutescere velle, introducimus & alios testes, Basilium scilicet, Athanasium, & B. Augustinum: nec non & Hieronymum sacræ legis interpretem Marianum quoque Rauennatem Episcopum, & Augustinum Anglorum præsulem, quos nulli dubium est, Monachos fuisse. Numquidnam Romani præsules, quos prædiximus, vel isti quos nunc retulimus, quia Monachi fuerunt, minùs laudabiles habiti sunt? Non vtique forsan Episcopos, Presbyteros, Diaconos non ordinarunt, quis insanus audeat dicere? An forsitan pœnitentiam criminosis non imposuerunt; & absolutionem, vt competebat benignissimè non addidere, vtique facere non potuerunt? Nunc igitur requirite sancta octo Concilia, & maximè sextum & septimum Concilium; ibique inuenietis Monachis licitum fuisse disputare absque vllo scrupulo in conspectu Concilij super omnes qui aderant. Sed iam sufficiant, veniamus ad consecrationem, quam dispensante Deo per Episcopos accepimus; Numquid nos aliter quàm Canonici consecramur? Quis insipiens audeat dicere? nemo: nam vtrisque in commune benedictionem à Domino infundi Episcopus obnixè deposcit; & dum consecrat, sigillatim obnixè deposcit; dum consecrat, sigillatim obnixè deposcit cunctis Sacerdotibus, dicens, consecrentur Domino manus istæ, vt quidquid benedixerint benedicta sint, & quidquid consecrauerint, consecrata sint: Ecce communis benedictio; vnde ergo diuortium? Longum est ista prosequi: videamus nostrorumque vestimentorum figuram: agite, vtrum Prophetæ & Apostoli nostro, an vestro vestitu vsi sint, forsitan dicetis nostro & vbi est illud quod de Elia legitur, vir pilosus, & zona pellicea occinctus renibus: & de ipso & similibus Paulus dicit, circuierunt in melotis, & in pellibus caprinis: & de Ioanne Baptista, Ioannes Euangelista, zone, inquit pellicea circa lumbos eius: Petro quoque Angelus imperat: præcinge te, & calcea te caligas tuas: de Pauli quoque zona Agabus dixit, virum cuius hæc zona est, Iudæi in Hierusalem alligabunt, & tradent in manus Gentium. Horum ergo Patrum indumenta nullatenus nominatim Scriptura poneret, nisi eis priuatim vsi fuissent. Quod si vobis dubium videtur; saltem vestrorum Patrum testimonio aurem accommodate: legite collationes Patrum, quas Eucherius Lugdunensis Episcopus elimato sermone abbreuiare studuit, & si nobis credere non vultis, saltem illius literis credite: nam nos eo doctore hanc paginam exarauimus.* Hæc Petrus Damiani. Quibus manifestè ostendit, Regulares non esse ad ministeria Ecclesiastica exercenda incapaces, sed maximè habiles.

Verùm nostra propositio aliis probationum mediis firmanda est. 1. decisionibus summorum Pontificum: ac præcipuè Gregorij capit. 24. 16. quæstion. 1. à quo, vt credere est, prædictus Cardinalis suæ præfatæ probationis fundamentum præcipuè sumpserat, sic diffinientis. Ex authoritate huius decreti, quod Apostolico moderamine, & pietatis officio à nobis constitutum est, Sacerdotibus Monachis Apostolorum figuram tenentibus, liceat prædicare, baptizare, communionem dare,

re, pro peccatoribus orare, pænitentiam imponere, atque peccata soluere. Quod caput Glossa explicans, ait, quòd aliqui dicebant, Monachos, qui sacerdotes erant, non posse exercere officia, sicut cæteros sacerdotes: vnde Gregorius super hac re consultus dicitur, sic respondisse, Cum ipsi teneant figuram Apostolorum, ita licèt eis exercere officia diuina, sicut Apostolis licuit, & sicut cæteris sacerdotibus licèt. Hæc Glossa. Quâ fultus sententia, aliorumque Pontificum, & Patrum decretis, Bonifacius vt habetur in eadem q. 1. c. 25. Monachos ad prædicta ministeria non inhabiles, immò maximè habiles, esse declarat, Quia aliis, inquit, sunt meliores. Insuper illorum ausus qui Monachis notam inhabilitatis inurebant, nefandos appellat verbis sequentibus in proximè citata quæst. insertis, Sunt, inquit, nonnulli, qui nullo dogmate fulti, audacissimè quidem, zelo magis amaritudinis, quam dilectionis inflammati, asserentes Monachos, qui mundo mortui sunt, & Deo viuunt, Sacerdotalis officij potentia indignos, neque Christianitatem largiri, neque absoluere posse per Sacerdotalis officij diuinitus sibi iniunctam potestatem, sed omnino labuntur. Hæc Pontifex Qui, ne temerè in hac re pronunciasse videretur, rationes in medium adducendo, sic prosequitur suæ sententiæ propositum, Neque enim B. Benedictus Monachorum præceptor almificus, huius rei aliquo modo fuit interdictor, sed eos sæcularium negotiorum edixit expertes fore tantummodò: quod quidem Apostolicis documentis, & omnium SS. Patrum institutis, non solùm Monachis; sed etiam Canonicis, maximopere imperatur. Nos verò S. institutis, exemplis, quibus periculosissimum est refragari, credimus à Sacerdotib. Monachis ligandi, soluendique Officium Deo operante digne administrari, si eos digne contigerit hoc ministerio sublimari. Quid clarius his verbis, quid expressius oraculo summi Pontificis? qui tamen haud contentus hoc firmissimum tulisse decretum, vt errorem contrarium prorsùs euerteret: hæc tandem aduertenda superaddit: Decertantes igitur monasticæ professionis presbyteros, Sacerdotalis potentiæ arcere officio, omnimodò præcipimus, vt ab huiuscemodi nefandis ausibus reprimantur imposterum: quia quantò quisque est celsior, tantò in his est potentior. Vbi sic habet Glossa optimè concludendo, *His omnibus authoritatibus perspicuè demonstratur, Monachos posse pœnitentiam dare, baptizare, & cætera sacerdotalia officia licitè administrare.*

Probatur 2. testimoniis sanctorum Patrum, ac in primis occurrit Hieronymi testimonium ad Rusticum monachum, epistol. 4. *Sic viue in Monasterio, vt clericus esse merearis*: & infrà; *Sic multo tempore disce, quæ post modum doceas. quòd si populus, vel Episcopus te in clericum elegerit, age ea quæ Clerici sunt.* Et eadem Epistola; *Si Clericatus te titillat, discas quod possis docere, & rationabilem Christi hostiam offeras, ne miles antequam tyro, ne prius Magister sit quàm Discipulus.*

Occurrit 2. illud Augustini ad Eudoxium Epistol. 81. *Vos autem Fratres exhortamur in Domino, vt propositum vestrum custodiatis, & vsque in finem perseueretis; ac si quam operam vestram mater Ecclesia desiderauerit, nec elatione auida suscipiatis, nec blandiente desidia respuatis; sed miti corde Deo obtemperetis, cum mansuetudine portantes eum qui vos regit, qui dirigit mites in*

iudicio, qui docet mansuetos vias, nec vestrum etiam necessitatibus Ecclesiæ præponatis, cui parturienti si nulli boni ministrare vellent, quomodo nasceremini, non inueniretis. Hæc August. qui eadem sentiens quæ Hieronymus, ostendit monachos, seu regulares esse habiles ad actiones Hierarchicas exercendas.

Probatur 3. Quoniam cùm verum sit, lucere tantùm, vanum esse: ardere tantùm, parum: lucere & ardere simul, perfectum esse, iuxta D. Bernardum serm. de Natiu. B. Ioannis Baptistæ, neminem arbitror non affirmare, Regulares, si simul ac semel luceant & ardeant, ad huiusmodi ministeria esse admodum habiles. Quòd autem luceant, infinita ferè ab eisdem edita volumina in sacram scripturam, necnon in vtramque Theologiam, & in alias omnes scientias satis testantur. Hoc etiam personant tot ac tanta in vniuerso terrarum Orbe erecta collegia: idem enunciant vbique innumeri prope Doctores, quos sacræ Religiones Ecclesiæ pepererunt, qui Europam, Asiam, Africam, & vtramque Indiam, aliásque Orbis partes remotissimas collustrarunt, & proprio lumine, infidelitatis vel ignorantiæ tenebras depulerunt. Nec regulares, qui hoc æuo vitam degunt, sua luce carent; cùm in plurimis Ordinibus vir regularis, nisi luceat, vt nouum quid & insolitum habeatur.

Quòd autem ardeant pari charitatis affectu, euolue prisca Patrum monumenta, templa ingredere, inspice marmora, & viros sanctissimos qui in variis Ordinibus, tanquam magna luminaria in firmamento cœli elucent, numera, si potes, certè vbique zeli ignes accensos percipies. Denique si ad veterum religiosorum sacra sequenda vestigia, tot ac tantæ virtutum coronæ, non satis animos impellunt, moueant te saltem innumeri Regularium chori, qui verbo & exemplo tot lucernas ardentes exhibent hodie fidelium cordibus, quot virtutum radiis coruscant, & quot mirabiles pietatis effectus in immensum producunt, ad firmandam fidelium salutem. Quorum idoneitatem agnoscens Romana Ecclesia, primis sæculis illos in suburbiis suis & intra mœnia suscepit, quam postea imitata Ecclesia Mediolanensis illos propè muros suæ ciuitatis posuit, vt testatur Augustinus de moribus Ecclesiæ c. 33. & post ipsum Baronius, qui ad annum Christi 328. idoneitatem illam in omnibus sæculis probatam agnoscens, licet ex congregatione Oratorij sæcularibus sacerdotibus non impensè regularibus affectis composita oriundus eodem citato loco pronunciat, *Monachismum fuisse seminarium in Ecclesia Dei sanctissimorum Episcoporum*, quod longè ante illum, Petrum Damiani & alios, testatur D. Athanas. quæst. 3. florebat sæculo Epist. ad Dracontium Monachum, quem hortatur vt Episcopatum suscipiat, quam piis sæcularibus ac etiam omnibus Regul. legendam consulo: sicut & Baronium citato loco, vt videant. quod regulares, non solum his sæculis, sed etiam primis & omnibus sæculis fuerunt idonei ad ministeria Ecclesiastica exercenda.

Hac igitur structa & posita veritate, iudicet prudens Lector, quàm sapienter egerit Ecclesia, diuino afflata numine, vocando Regulares in partem operis Apostolici ad Christi vineam excolendam; cùm manifestum sit ex præmissis rationibus, illos esse operarios maximè habiles ad actionum hierarchicarũ ministerium exercendum:

cendum: imò ex decisione Bonifacij esse multò aliis habiliores, eo quòd meliores. Vnde iure meritò summi Pontifices innumera ferè priuilegia Regularibus contulere, vt vberiori fructu Ecclesiæ per eos horrea abundarent. Sed huius propositionis primæ veritas magis enitescet, si sequentem contra illam obiectiones oppositas diluerimus.

Dicet ergo aliquis, Regulares ad Ecclesiastica ministeria non esse habiles, ex eo quòd illis ratio sui status, & authoritas Iuris Canonici prorsùs repugnet, vt patet ex cap. *Placuit*, desumpto ex Nicæna Synodo: & ex cap. *Nemo potest*, causa 16. quæst.1. in quibus dicitur, quòd Monachus solitariam vitam ducere debet, ac propterea illi prohibetur, ne sacramentum ministret; & quòd Monasterij districtionem, & Ecclesiasticum ministerium, quilibet simul tenere non potest.

Respondeo, ab illa iniuria Regulares modò vindicare facillimum esset, si diceretur 1. cum Glossa Lanceloti in illud cap. *Placuit*, dictum caput in prima & secunda Nicæna Synodo minimè reperiri, proindéque falsitatis argui; cùm in neutro generali Concilio Nicæno locum habeat. 2. Si cum alia Glossa, quæ communis nuncupatur, assereretur cap. *Nemo*, non intelligi de Monachis, sed de Clericis sæcularibus qui Monasteriis præesse volebant, nec tamen priores Ecclesias relinquere, sed nec habitum ipsorum Monachorum recipere; de quibus cap. *Peruenit*, 2. causa 18. qu. 2. loquitur, & determinat, hoc non posse fieri.

Verùm supponamus quòd cap. *Placuit*, habeatur in aliqua Nicæna Synodo, & quod cap. *Nemo*, de Monachis intelligatur, non propterea poterit in modo legitimo ratiocinandi hæc nostræ propositionis contradictio elici. 1. Quia latius patet nomen regularis quàm monachi: hoc enim ex cap. *Placuit*, 1. & 2. illi tantùm conuenit, qui singularis est, vel vnus tristis: at vero nomen regularis tam ad monachum, quàm ad alios Ordines regulares extenditur, qui per institutiones regulares à sede Apostolica approbatas ad salutem animarum, & ad sacramenta ministranda diriguntur: sicut Ordines Dominicanorum, Minorum, Augustiniensium, Carmelitarum, Minimorum, Societatis Iesu, seruorum B. Mariæ, & aliorum. Vnde infertur, quòd quamuis monachus ex natura sui status dicendus esset inhabilis ad prædicta ministeria (quod tamen falsum esse suprà demonstrauimus) non propterea alij Regulares censendi essent inhabiles: nec obiectio valeret: cùm ex vna propositione particulari: alia vniuersalis vera non sequatur. Respondeo 2. quòd non potest ex illis duobus capitibus elici, quòd omnes Regulares sint inhabiles ad illa ministeria exercenda, quoniam secundùm Glossam à communi Glossa relatam cap. *Placuit*, sic debet intelligi; quod nullus Sacerdos, siue Monachus, siue alter, possit iniungere pœnitentias, nisi ab Episcopo sit ei animarum cura commissa. Et hæc Glossa conformis est determinationi Alexandri II. in Concilio, vt ex cap. *Qui verè*, citatæ quæstionis 1. manifestum est. Præterea Glossa in cap. *Nemo*, asserit; quòd si quis voluerit hoc caput de Monachis intelligere, debet illud sic interpretari; Monachus cùm præficitur Ecclesiæ, non tenetur seruare districtam regulam vt

priùs, scilicet in ieiuniis, & orationibus, & vigiliis; absque recessu tamen à Monachali proposito, vt in cap. *de Monachis*, quod est immediatè post præfatum caput *Nemo*, definit Innocentius. Auget hanc veritatem praxis antiqua Ecclesiæ, quæ & laïcos & Monachos non solum ad illa exercitia vocabat, Sed etiam ad Episcopatum & quamuis postea Ecclesia prohibuerit laïcis & Monachis ad Episcopatum immediatè ascendere: hoc tamen factum fuit non absolutè: sed cum addito, videlicet, nisi priùs essent sacerdotali charactere insigniti. Vnde valde mirandum est quod antiregulares negent habilitatem in Monachis ad officia Ecclesiastica exercenda & existiment laïcos sæculares habiles ad quæcumque officia Ecclesiastica, Episcopalia exercenda etiam hæc de hac propositione sufficiant.

Superest vt oculos aperiant Regularium hostes & tantorum testium nube victi, fugiant Pontificiæ sententiæ fulmen, & concludant cum Glossa eodem loco, quòd Monachi possunt pœnitentiam dare, baptizare, & cætera Sacerdotalia officia licitè administrare, & præcipuè Regulares Mendicantes, quorum omnium instituta ab Ecclesia sunt approbata, quæ ordinantur ad salutem animarum sæcularium per actiones Hierarchicas procurandam, ac ex consequenti Regulares mendicantes ex sua institutione, authoritate, & approbatione Ecclesiæ, quæ veritatis est regula, existunt habiles ad huiusmodi actiones exercenda: sed cùm hæc habilitas non sufficiat, ad alia quæ illos idoneos ad huiusmodi officia ministranda efficiunt progrediendum est.

PROPOSITIO II.

IVrisdictio (quæ soli Summo Pontifici iure diuino absoluta & independens competit) in ministro sacramenti Pœnitentię ad absoluendos omnes fideles tam in foro interno, quàm externo requiritur.

Prima pars huius propositionis de fide est, diffinita sess. 14. cap. 7. Trident. ratione autem probatur, quia sententia aliter non profertur, quàm obligando per modum imperij, quo vrgetur impositæ, aut imponendæ pœnitentiæ executio, quæ obligatio imponi tantùm potest à superiore subditis.

At habere subditos est iurisdictione ornatum esse: nam iurisdictio est potestas gubernandi, regendi, & puniendi subditos, non alienos: ergo sine ea Pœnitentiæ sacramentum ministrari validè non potest. Hæc ratio confirmatur ex cap. *Omnis vtriusque sexus*, de Pœnit. in quo Innocent. III. illius conditor scribit, absolutionem nullam esse, nisi datam à proprio Sacerdote, aut ab alio de eius licentia: & ex cap. *Si Episcopus*, de Pœnitent. & remiss. in 6. in quo habetur, nulla consuetudine, aut præscriptione fieri posse, vt quis sine superioris facultate possit sibi eligere confessarium, quoniam præter superiorem, aut alium ab eo delegatum, iure diuino ad absoluendum nullus habeat iurisdictionem. Ab hac tamen regula excipiendi sunt tres casus, in quibus ex perpetua Ecclesiæ consuetudine quilibet Sacerdos iurisdictionē possidet.

possidet. Primus est, quando pœnitens venialia tantùm absolutioni subjicit. 2. Quando subiicit mortalia remissa. 3. In mortis articulo.

Pars 2. propositionis probatur, quoniam ex proximè citato Trident. constat, nullum ius possidere Episcopos & Sacerdotes, extra mortis articulum, in casus quos sibi Papa reseruat: quod proculdubio falsum esset, si suam à Deo immediatè potestatem obtinerent, non verò à Papa; nec posset illos impedire, sicut non potest in aliis, quæ iure diuino possident, verbi gratiâ, ne validè ordinent, aut consecrent, &c. Et confirmatur ex illa doctrina quam alibi tradidimus, quòd omnis iurisdictio pendet à Papa; Papæ autem à solo Deo immediatè, licèt eligatur ab hominib. qui in hoc nihil aliud operantur, quàm designare illum, cui immediatè Deus dat iurisdictionem; sicut cùm quis habet facultatem eligendi confessarium, eligendo non dat ei iurisdictionem; sed tantùm designat illum, cui Papa, aut alius superior, à quo pendet, dat statim iurisdictionem. Ergo si omnis iurisdictio à Papa pendet, is vtique independentem habebit ad absoluendum, cùm hæc sit vna species iurisdictionis, quæ sub genere comprehenditur.

Objicies, in ordinatione Sacerdotis datur illi potestas ad absoluendos à peccatis omnes pœnitentes, per hæc verba, *Quorum remiseritis*, ergo ex potestate Ordinis, quam in ordinatione accipiunt, habent potestatem iurisdictionis in omnes pœnitentes, ac ex consequenti sicut illa eidem iure diuino annexa & independens, ita & hæc.

Antequam huic obiectioni respondeamus, quædam de potestate Ordinis & iurisdictionis dicere abs re non erit: quod fiet, si notaueris ordinationem sacramentalem triplicem effectum in ordinato producere. 1. Est character. 2. Potestas sacrum aliquod ministerium exercendi in Ecclesia. 3. Gratia sanctificans in Ordine ad auxilia ministerio exercendo conuenientia. 4. De effectu hic tantum agimus, qui potestas ordinis vocatur: estque duplex, quarum vna vocatur iuris, alia facti; illa confertur per ordinationes sacerdotio inferiores, estque ad faciendum licitè: non autem validè, quasi reipsa sine illis non possit quispiam Euangelium recitare, & sacerdoti ministrare cum pompa & celebritate speciali, aut sacra vasa attrectare, &c. Potestas verò consecrandi corpus & sanguinem Christi, & remittendi peccata per Sacramenta Pœnitentiæ, & Extremæ vnctionis, collata per sacerdotalem ordinationem; necnon potestas confirmandi & ordinandi data per Episcopalem, est potestas facti, & non tantùm iuris: quia sine illa fieri nequit, id quod per illam fieri potest validè: communis autem illis est nomenclatura potestatis Ordinis.

Differt autem illa potestas Ordinis à potestate iurisdictionis; Primò, quia illa confertur per ordinationem, seu Sacramentum Ordinis: potestas verò iurisdictionis minimè, sed per externam quandam concessionem, id est, per beneficij collationem, aut aliis certis modis: potestque tota esse etiam in eo, qui nondum ordinatus est, vt alibi diximus: potestque illam aliis communicare. 2. Quia Sacerdotes omnes quantum ad potestatem Ordinis, quoad absolutionem à peccatis, æquales sunt. Nam licet possit ab Episcopo ministrari, illius dignitas per accidens se habet ad hoc ministerium: vn-

de modus illam communicandi communis est omnibus Sacerdotibus per hæc verba; *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis.* Potestas autem iurisdictionis non est æqualis in omnibus, nec inuariabilis vt illa nec eodem modo omnibus communicatur. 3. Potestas Ordinis, potest esse sine subiecta materia: non verò potestas iurisdictionis, quæ non est sine certa & determinata materia, quæ vel est vniuersa Ecclesia, vt respectu Pontificis, vel aliqua ipsius pars, vt Diœcesis respectu Episcopi, & Parœchia respectu Parochi. 4. Potestas Ordinis non potest delegari, neque adimi, secùs de potestate iurisdictionis.

His, de duabus illis potestatibus iuxtà communem doctrinam suppositis, argumento respondebitur, dicendo, quod Sacerdoti confertur iurisdictio confusa, remota, indeterminata, & imperfecta, se extendens ex Christi institutione ad omnium fidelium peccata remittenda, iuxta verbum Christi, *Quorum remiseritis:* sed quæ per se in actum exire non potest postmodum autem completur & perficitur, subditis ei attributis per Christum, aut Ecclesiam, vt optimè Layman. lib.5. tract. 6. cap.10. num.1. & Nauar. in cap. *Placuit*, de pœnit. distinct. 5. num. 45.& 48.

Quod si 1. instabis frustra esse potestatem absoluendi sine iurisdictione, ergo aut nulla illi datur, cùm ordinatur, aut datur ad absoluendum sufficiens. Respondebitur negando antecedens, & consequentiam quoniam per hæc verba, *Accipe Spiritum sanctum*, Sacerdoti potestas in peccata tribuitur, sed incompleta, perficitúrque ab Ecclesia sub ministratione materiæ subditorum, quos hoc ipso, quod quis fit Episcopus aut Parochus, accipit iurisdictionem in eos necessariam, quæ etsi iure communi sit debita, procedit tamen ab ipso per tacitum eius, aut expressum consensum.

Quòd si 2. instabis, inde sequi nullam iurisdictionem sacerdoti ab Ecclesia competere ad absoluendum; nam si cùm ordinatur, fit iudex, tanta sanè auctoritate ad absoluendum pollet, quanta ad id est opus: reliqua ergo est nulla, quæ ei ab Ecclesia communicatur. Respondebitur negando consequentiam, vti falsam; ad hoc enim vt absolutio valeat, ab eo dari debet, qui iurisdictionem perfectam habet non confusam: cùm illa in personas certas & determinatas cadat, videlicet hanc aut illam, &c. Hæc autem in aliquam, aut omnes in communi: vnde sequitur, quòd cùm perfecta iurisdictio oriatur ab Ecclesia, confusa verò ab Ordine, malè concluditur, sacerdotem ab eadem nihil accipere, vnde eius absolutio possit esse vtilis, & fructuosa pœnitenti. Ac per hæc patet: sacerdoti præter potestatem ordinis necessariam esse potestatem iurisdictionis ad absoluendum, eámque à Papa conferri, qui ab alio quàm à Deo suam iurisdictionem nequaquam accipit. Sic Diuus Thomas in 4. dist. 17. qu.3.art.3.quæstione.4 Sotus ibidem dist. 18.quæst.4.art.2.Finellus de Casibus reseruatis c.2.Suarez dispur.16.sect.3.& alij.

PROPOSITIO. III.

POtest Papa toto Orbe concedere facultatem audiendi confessiones sæcularium,& eos absoluendi ac ex consequenti delegare ad hoc ministerium Regulares.

Hæc

Hæc propositio satis constat ex dictis in præcedenti propositione, & ex probatis in tract. de Priuileg. vbi ostensum est, Papam posse concedere priuilegia, ac proinde hanc facultatem, cùm si priuilegium. Verumtamen, vt clariùs hæc veritas elucescat, & quorumdam peruicax audacia retundatur, ampliore probatione vtemur: ac primùm ducemus argumentum ex eo, quod Papa est caput Ecclesiæ, cui, quidquid est fidelium, vbique submittitur, dum totius corporis caput designatur, habétque omnimodam potestatem; & influxum in Ecclesiam vniuersalem sicut caput in membra, fuitque sub titulo *Capitis Ecclesiæ Vniuersalis* cognitus in Concilio Calcedonensi in epist. ad Leonē, & ab Episcopis in 6. Synodo act. 18. *Pater omnium vniuersalis Diæceseon primus & summus Pontifex* proclamatus, vt in tract. de priuilegiis probatum est. Quocirca non immeritò nomen vniuersalis Pastoris sibi tribuit, vt Sixtus I. epistol. 9. & Leo I. epist. 60. imo & Adrianus Papa apud Constantinum conqueritur in Concilio Nicæno II. act. 2. quòd aliquis ex suis familiaribus Tarasium hoc titulo honorauerat, illi prohibendo, & aliis sub inobedientiæ pœna, ne imposterum id fieret, his verbis; *Si quis eum vniuersalem nuncupauerit, sciat se orthodoxæ fidei alienum esse, & nostræ sanctæ Ecclesiæ rebellem.*

Ex quibus optimè concluditur, quod si Papa est caput Ecclesiæ Dei, & vniuersalis illius Pastor, absque dubio in omnes totius Orbis Christianos influere, ac illos pascere potest per verbi Dei prædicationem, ac sacramentorum ministerium: cúmque sit Ordinarius ad illa ministeria exercenda, quos voluerit, poterit delegare. Quod optimè nouerat Clemens IV. qui in constitutione quæ incipit; *Quidam temerè*, in fauorem Minoritarum edita, post taxatum quorumdam errorem, qui impudenter præsumebant asserere, quod dicti Minoritæ de licentia, vel commissione, aut concessione Romani Pontificis, seu Legatorum Apostolicæ sedis, vel Ordinariorum, locorum, sine sacerdotum Parochialium licentia & assensu non poterant liberè prædicare populis, audire confessiones, absoluere confitentes, ac pœnitentias iniungere salutares: sic decidit; *Nos igitur volentes assertionem tam temerariam, & eius causam penitus confutare, ac elucidare in omnibus veritatem, deliberatione prouida declaremus, quòd si vobis detur licentia committatur, seu concedatur à Legatis prædictæ sedis, aut Ordinariis locorum, nec dum à Romano Pontifice* (*de quo procul dubio esset erroneum dubitare, an in omnes sine alicuius consensu, imò inuitis quibuslibet, huiusmodi posset concedere potestatem*) *populis legatis & Ordinariis eisdem subiectis, liberè prædicare, audire Confessiones, absoluere vobis confitentes, ac pœnitentias vobis confitentibus iniungere salutares, aliorum inferiorum Prælatorum, & Rectorum Ecclesiarum, ac Sacerdotum Parochialium assensu nullatenus requisito.* Sic Pontifex.

Secundum argumentum in probationem propositionis eruitur ex D. Thoma, epist. 15. cap. 4. vbi ait, *Ostendendum est, quòd aliqui ex commissione Episcoporum possunt prædicare, aut Confessiones audire in parochiis sacerdotum?* nam extra de Offic. iudic. ord. cap. *Inter cætera*, dicitur, *Præcipimus tam in Cathedralibus, quam in Conuentualibus Ecclesiis viros idoneos ordinari, quos Episcopi coadiutores & cooperatores habeāt, non solùm in prædicationis officio, verùm etiam in Cōfessionibus audiendis, & pœnitentiis iniungendis,*

& cæteris quæ pertinent ad salutem animarum. Ex quo patet, quòd Clerici Conuentualium Ecclesiarum alicuius Diœcesis, qui non sunt parochiales sacerdotes possunt prædicare, & confessiones audire authoritate Episcopi: & ex consequenti multò magis Papa potest dare hanc authoritatem.

Tertium argumentum sumitur ex eo, quod nulla Regula Monastica: & Religiosa prohibet huius facultatis concessionem sibi à Papa fieri: ergo cùm aliunde non prohibeatur, Papa poterit hanc facultatem concedere Regularibus.

Accedit præmissis rationibus quarta ratio, videlicet quod maioris potestatis est Legationis officium exercere, Episcopos confirmare, & de iis Ecclesiis prouidere, quàm prædicare, & confessiones audire. Sed primum inuenitur Religiosis à sede Apostolica commissum: quis ergo dubitabit, quin secundum etiam committi possit: Et certè hanc veritatem vsus à nascente Ecclesia confirmat: expeditque, ac quodammodo necessarium est, vt Regulares audiendi confessiones facultatem habeant pro animarum salute, tum ob paucitatem sacerdotum sæcularium, & aliquorum imperitiam, tum ob familiaritatem & odium contra Parochos, aliosque sacerdotes sæculares sæpius conceptum: & propter alia huiusmodi, quæ sæculares sæpiùs conceptum: & propter alia huiusmodi, quæ sæculares retrahunt à confessionibus coràm parochis, & aliis sacerdotibus faciendis.

Quibus omnibus sufficienter constat, Pontificem hanc facultatem concedere posse Regularibus, imò expedire, vt eam concedat: quo circa hæc sententia ita certa est, vt contrariam, quæ est Ioannis de Poliaco, & aliorum aliquorum, vt erroneam, temerariam, ac propemodùm hæreticam, sicut etiam alibi diximus, æquissimi iudices definiant, inter quos Clemens IV. in sua constitut. proximè relata, quæ incipit, *Quidem temerè asseuerant, Regulares de licentia, vel concessione summi Pontificis, sine Parochialium sacerdotum licentia & assensu non posse confessiones audire:* & mox addit, *de Romano Pontifice proculdubio erroneum est dubitare, an in omnes sine alicuius consensu, imò inuitis quibuslibet, concedere possit absoluendi potestatem*, vt superiùs dictum est. Hunc subsequitur Ioannes XXII. in extrauag. quæ incipit *Vas electionis*, de Hæreticis, adhibito Cardinalium, & clarissimorum Theologorum consilio; in qua condemnat omnes & singulos Ioannis de Poliaco articulos, *tanquam falsos, erroneos, & à doctrina sacra deuios*, inter quos vnus erat, videlicet, *sæculares confessos Fratribus habentibus licentiam generalem, teneri eadem peccata confiteri proprio sacerdoti, quem dicebat esse Curatum, & stante statuto omnis vtriusque sexus, à Romano Pontifice dari non posse facultatem generalem, quin Parochiani teneantur omnia peccata semel in anno rursus exponere Parocho*: quo authoritate Apostolica confutato, affirmat Pontifex, *contrariam doctrinam veram esse, atque Catholicam, scilicet quod confessi Fratribus prædictis, non magis teneantur eadem peccata iterum confiteri, quàm si ea confessi fuissent proprio sacerdoti.* Successit vltimò his duobus Pontificibus (vt reliquos taceam) Sixtus IV. in constit. quæ incipit, *Dum attenta meditatione* 1476. in qua refert & damnat alios quoque prædictis affines articulos ab Eugenio IV. eadem Apostolica authoritate damnatos, vt pote similiter

similiter falsos, erroneos, & sacris Canonibus penitùs aduersantes: eorumque authores tanquam in fide suspectos, & hæreticos esse pronunciat, qui nimirum, *Vt fideles à Regularibus auocarent, palam agebant, confessionem factam præsentatis seu approbatis Regularibus, dubiam esse, & incertam, atque ideo parochianos suis tantùm sacerdotibus curam animarum habentibus confiteri posse sub pœna peccati mortalis: Curatum denique licentiam concedentem magis dispensare super statuto omnis vtriusque sexus, quàm ipsum Papam delegantem.* Accedit prædictis Pontificum censuris illa Synodi Treuirensis 1582. quæ temeritatis etiam quosdam Parochos damnat, qui in die Paschæ inhibeant parochianis sub pœna excommunicationis; ne corpus Christi reciperent, nisi fuissent sibi, vel ab eis potestatem habentibus confessi. Rationem censuræ affert Synodus, *Quia quamplurimi sacerdotes atque Regulares habent potestatem à sanctissimo Domino nostro Papa, seu à Domino Episcopo Treuirensi audiendi Omnes, peccata sua confiteri volentes:* vt refert Bacchetus libro 2. Decretorum Ecclesiæ Gallicanæ, tit.7.de Pœnit.

Neque censuram imminuit Sixtus IV. anno 1478. dum in extrauag.quæ incipit, *Vices illius*, de Treuga & pace, præcepit, vt Mendicantes desistant prædicare, quòd Parochiani non sint obligati in Paschate proprio sacerdoti confiteri; nam hoc per opportunè statuit ad confirmandam mutuam charitatem inter curatos & regulares, subiungendo, *per hoc tamen ipsi Fratres Mendicantes non censentur exclusi, quò minùs secundum iuris communis, & priuilegiorum eisdem concessorum dispositionem, confessiones audire, & pœnitentias iniungere valeant.* Quibus verbis perpetuam silentiam omnibus imponit, certósque fecit fideles, quocumque tempore, etiam Paschali, Dei, & Ecclesiæ se satisfacere præcepto, siue confiteantur Parochis, à iure propriis Sacerdotibus nuncupatis: siue etiam ab eodem iure delegatis Regularibus, vt latiùs in sequenti propositione, & aliis examinabitur, & probabitur.

PROPOSITIO IV.

SAcerdos Regularis habet à Sede Apostolica facultatem audiendi omni tempore sæcularium confessiones.

Ad hanc propositionem stabiliendam sufficeret sola vis consuetudinis immemorabilis, absoluendi sæculares quolibet anni tempore; cùm vetustas pro lege habeatur, l.1. de Aqu.pluu. arcen. cùm titulum suæ possessionis immemorabilis regulariter nemo docere teneatur, l. Cogi.de Petitione hæred. Attamen quia nemo prohibetur pluribus exceptionibus vti, cap. *Nullus*, de Regul.iur.in 6. illam conclusionem, tam ex priuilegiis in iure communi insertis, quàm ex aliis extra ius extantibus probare conabor.

1. Ex extrau. *Super cathedram*, in causa coram Bonifacio VIII. illius auctore inter Fratres Prædicatores, & Minores ex vna parte; & Prælatos, ac Rectores ex altera ventilata, in qua sic pronunciat: *Statuimus etiam, & ordinamus authoritate prædicta, vt*, &c. *Magistri, Priores, Prouinciales, Prædicatorum, aut eorum Vicarij, & Generales, & Prouinciales*

Ministri, & Custodes Minorum Ordinum praedictorum, ad praesentiam Pralatorum, &c. *Se conferant per se, vel per Fratres petituri; vt Fratres qui ad hoc electi fuerint, in eorum Ciuitatibus & Diœcesibus confessiones subditorum suorum confiteri sibi volentium, audire liberè valeant: & huiusmodi confitentibus, prout secundum Deum expedire cognouerint, pœnitentias salutares, atque eisdem beneficium absolutionis impendere, de licentia, gratia, beneplacito eorumdem*, &c. *Et si eisdem Pralati petitam licentiam Confessionum audiendarum concesserint, illam Pralati, Magistri & alij, cum gratiarum recipiant actione: dictáque persona electa commissum sibi officium exequentur*, &c. Et post aliqua prosequitur his verbis. *Si vero ijdem Pralati prafatis Fratribus ad confessiones, vt pramittitur, audiendas, electis huiusmodi exhibere licentiam recusarint: nos ex nunc ipsis vt confessiones sibi confiteri volentium liberè licitéque audire valeant, & eisdem pœnitentias imponere salutares, atque eisdem beneficium absolutionis impartiri gratiosè concedimus de plenitudine Apostolica potestatis.* Ex quibus manifestè colligitur, prædictos Regulares habuisse anteà facultatem audiendi confessiones sæcularium, atque etiam de nouo illam eis concedi; quæ cùm limitata non sit ad certum aliquod tempus, absolutè, & absque restrictione temporis Paschalis, aut non Paschalis est interpretanda, quia priuilegium Principis, quod nullis exceptionibus limitatur, latè interpretandum est.

Probatur 2. ex Extrauag. Benedicti XI. quæ incipit, *inter cunctas*, de priuilegiis, quà Regularibus Dominicanis, & Minoritis, & cæteris consequenter Regularibus qui eorum gaudent priuilegiis, concedit, vt possint authoritate Apostolica audire sæcularium confessiones absque licentia Diœcesanorum, & aliorum Prælatorum: sic enim inibi loquitur. *Electi igitur ab eisdem Fratribus ad audiendas confessiones, & pœnitentias iniungendas, liberè authoritate Apostolica, absque licentia Diœcesanorum, & aliorum Pralatorum inferiorum exemptorum, & non exemptorum, quibus subsunt, qui ad confitendum accedunt, audiant, eis sua peccata confiteri volentes; non Religiosos, qui secundum statuta suorum Ordinum propriis Pralatis confiteri debent, aut ab eis ne confiteantur alijs prohibentur, absoluant, ipsisque pœnitentias salutares iniungant.* Ex quibus videre est, Pontificem prædictis Regularibus audiendi confessiones omnium (confessionibus Regularium dumtaxat exceptis) facultatem absolutè concedere.

Probatur 3. eadem conclusio adhuc ex ipsa Extrauag. *Inter cunctas*, in qua Pontifex Sacerdotem Regularem, quoad sacramenti Pœnitentiæ administrationem, parem Parocho facit, his verbis; Per hoc autem non intendimus, quòd sæpè dicti Fratres, qui ad hoc eligentur officium exercendum, plus habeant in confessionib. audiendis, & pœnitentiis iniungendis, quàm parochiales Sacerdotes noscuntur habere. Ex quib. sic conficio argumentum, Parochialis sacerdos habet facultatem omni tempore audiendi parochianorum confessiones, ergo similiter & sacerdotes regulares, cùm parem à iure habeãt. Quod equidem anteà Bonifac. VIII. statuerat in dicta extrauag. Super cathedram, *his verbis* Per eiusmodi autem confessionem nequaquam intendimus personis, seu Fratribus ipsis taliter deputatis potestatem in hoc impendere ampliorem: quàm in eo Curatis,

tis & parœcialibus sacerdotibus est à iure concessa; nisi forsan eis Ecclesiarum Prælatis vberiorem in hac parte gratiam ducerent faciendam.

Nec obiiciendum est, extrauagantem Benedicti à Clementina *Dudum*, de Sepulturis, fuisse reuocatam, quoniam hoc factum non fuit, imò confirmata fuit, & dumtaxat statutum, quòd sacerdotes regulares, qui per illam non tenebantur se præsentare Episcopo, sed poterant absque vlla præsentatione audire confessiones, se præsentare tenentur, vt inferiùs ex Suario, & aliis probabitur. In cæteris autem à dicta Clementina iure conciliario, vniuersali & perpetuo confirmata est illa sententia, qua regularis sacerdos in eodem ordine potestatis delegare, quoad audiendas confessiones, tam extra, quàm intra suum conuentum constituitur, quo Parochus iure ordinario in sua parochia. Hæc etiam fuit mens Bonifacii VIII. in dicta Decretali *Super cathedram*, relata, & confirmata ab eodem Clemente, vt cernere est in dicta Clementina. Quibus successiuè Ioannes XXII. subsequutus in lite coram ipso per Archiepiscopum, capitulum Cathedralis, Rectorum, & aliorum quorumdam ciuitatis Burdigalensis, ex vna, & Dominicanos, Minoritas, Augustinianos & Carmelitas, ex altera partibus, delata; sententiando Commissariis ad hoc deputatis, extrauag. *Frequentes*, de Iudiciis, mandat, vt extrauag. *Super cathedram*, quoad omnia eius capitula faciant obseruari: his verbis, *Facientes Decretalem prædictam quoad omnia eius capitula, prout iacent, firmiter obseruari.* Eandem confirmauit Calixtus III. in fauorem fratrum Prædicatorum bulla inchoata, *Inter catera quæ nostra Pastorali cura competunt*: in qua etiam refert à Ioanne XXII. Nicolao V. & Eugenio IV. fuisse confirmatam, & innouatam, quæ reperitur inserta in Compend. priuileg. præfatorum Fratrum. Plures alias bullas dictum extrauag. confirmantes hic possem afferre, & bullam Leonis X. in Concilio Lateran. inchoatam, *Cum intra mentis arcana*, Iulii III. duas inchoatas, *In sacra Petri sede, & Sincera deuotionis affectu*: quæ duæ bullæ in dicto Compēd. authenticæ reperiuntur. Vltimam Pauli V. de anno 1612. die verò. 11. Octobris, in qua expressè cum omnibus aliis priuilegiis priuilegia à Bonifacio VIII. concessa confirmat. Sed his omissis redeo ad ius commune.

Probatur ego 4. ex extrauag. Sixti IV. quæ incipit, *Vices illius*, de pace & treuga, in qua non solùm facultas audiendi confessiones confirmata fuit, verùm etiam per illam constat quòd eorumdem Regularium priuilegia fundentur in iure communi, videlicet in c. *Omnis vtriusque sexus.* vt infra probabitur. Accipe verba satis expressa dictę extrauag. *Per hanc tamen ipsi Fratres Mendicantes non censeantur exclusi, quò minùs secundum iuris communis, & priuilegiorum eisdem concessorum dispositionem, confessiones audire, & pœnitentias iniungere valeant*: Ex quibus præcipuè deducitur, regulares posse audire sæcularium confessiones licitè & validè, etiam tempore Paschali; cùm eorum facultas ad audiendas confessiones in cap. *Omnis vtriusque sexus*, fundetur.

Sed vt nunc aliam partem aggrediamus, ex confessionibus extra ius commune vagantibus probabimus, ac primò ex bulla Eugenii IV. quæ incipit, *Sacra religionis*, quâ Mendicātib. eandem facultatem facit, quoad confessiones audiendas, quam

Romæ minoribus Pœnitentiariis, qui magnis admodum priuilegiis gaudent; maximè vt possint quolibet anni tempore, etiam Paschali, audire sæcularium confessiones, vt ex vsu manifestum est. Illud autem priuilegium ad hoc priùs concessum esse dignoscitur, vt omnibus pateat, quod Papa in vniuerso orbe Regulares approbatos in suos Pœnitentiarios instituit; scilicet vt fidelibus & infidelibus vbique auxilium necessarium impendant. Sequitur Nicolaus V. qui in concessione quæ incipit, *Deuotioni vestra*, Mendicantibus sic loquitur, *Audiendi in confessionibus omnes quarumcunque Diœcesium, & in omni tempore præterquam in die Resurrectionis Domini, sacratissimi corporis Domini communionem, dandi facultatem authoritate Apostolica concedimus.* Quid clarius?

Denique huic accedit constitutio Pij V. quæ inchoatò *Et si Mendicantium*, in qua Pontifex declarando c. 15. sess. 23. Concilij Tridentini sic loquitur, *quod verò in sess. 23. c. 15. circa confessiones à Regularibus non audiendas statuitur, etiam hoc dictorum Ordinum Fratres à præfatis suis Generalibus, vel ministris Prouincialibus ad audiendas confessiones vtriusque sexus Christi fidelium approbatos (vt præmittitur) minimè comprehendat: ita vt à confessionibus audiendis, tam intrà eorum Ecclesias, & domos, quàm extra minimè prohibeantur: super hoc literas fæl. recor. Pauli IV. Papæ etiam prædecessoris nostri, concedentes eisdem Fratribus Mendicantibus Regularis Obseruantiæ posse confessiones sæcularium personarum, etiam infirmarum, etiam extra domos, & Monasteria sua, & vbilibet audire, & approbando, & de nouo concedendo.*

In qua constitutione tria præstat Pontifex, 1. Declarat non comprehendi Mendicantes sub præfato Tridentini decreto. 2. Non posse regulares prohiberi, quin intra & extra domos suas, & Ecclesias confessiones audiant. 3. Approbat, & de nouo concedit, quòd dicti Mendicantes audiant confessiones personarum sæcularium, etiam infirmarum, siue intra siue extra domos suas, & vbilibet: quæ omnia verba cùm nullam ferant determinationem temporis, ad omne tempus extendenda sunt iuxta regulas Iuris, nec ampliùs de hac veritate dubitandum est, cùm sæpiùs transierit in rem iudicatam in causis super hac ad summum Pontificem toties deuolutis.

Probatur 5. per vnam dumtaxat ex innumeris super hac materia Sententiis à sede Apostolica emanatis, quæ est Clementis VIII. in causas inter Archiepiscopum Cameracensem, & Episcopum Atrebatensē ex vna, & Regulares ex altera partibus, sub data die 21. Decembr. 1592. de qua infrà: qua hanc facultatem Regularibus concessam esse expresse declarat. Idem sanxerunt sæpiùs Eminentissimi sacræ congregationis Cardinales Tridentini interpretes: quorum vnam aut alteram sententiam hic referam: primam in causa inter Regulares Societatis Iesu, & quosdam Canonicos Diœcesis Lingonensis publicatam ab illius Episcopo die 22. Septemb. 1624. tenoris sequentis. *Oratores semel approbati ad confessiones sæcularium audiendas, possunt omnium confessiones audire, etiam infirmorum quolibet anni tempore, etiam Paschali, absque quòd Parochi & Canonicorum licentia habeantur.*

Secunda Sententia inter Archiepiscopum Burdigalensem, & Regulares eiusdem Ciuitatis, quâ fuit disertè & authenticê declaratum præfatum Archiepiscopum

prohibere non posse se Regularibus, vt confessiones sæcularium audiam tempore Paschali. Huius decreti verba sic accipe: *Instantibus Regularibus Ciuitatis Burdigalensis die 9. Iulij anno. 1644. sacra congregatio Eminentissimorum Cardinalium Concilij Trident. interpretum post maturam discussionem censuit, Archiepiscopum Burdigalensem non posse prohibere Regularibus habētibus priuilegia Apostolica, vt à Dominica Palmarum vsque ad Dominicam in albis inclusiuè administrare non valeant personis sæcularibus sacramentum confessionis.* Quæ Sententia ab Innocentio X. expresè per Bullam sub data die 7. Februarij anni 1645. confirmata fuit.

Huic declarationi quispiam fortasse opponeret duo, 1. Quòd dictus Archiepiscopus non fuerit auditus, 2. Quòd hoc decretum nullum effectum pariat, cùm non constet Regulares habere priuilegia. Ad primum respondeo, credibile prorsùs esse illum fuisse auditum; cùm ad hoc per appellationem fuerit prouocatus; quòd si verè non fuerit auditus, nonne ipsi imputandum est, quòd causa ceciderit, cùm per ipsum steterit, Adde, quòd vix probabile sit, ipsum habuisse rationes nouas sacræ congregationi & Pontifici incognitas, & non alias sæpe discussas. Ad secundum respondeo plus quàm satis, dicendo; ridiculum fore tantorum Iudicum incusare decretum: imò temerarium; malè enim statuissent circa querelam Regularium, quâ conquerebantur se molestari à dicto Archiepiscopo in possessione priuilegij audiendi confessiones sæcularium tempore Paschali, si de præfato priuilegio eis non probè constaret. Cùm ergò de sacræ Congregationis, Iudicum & Pontificis probitate nefas sit dubitare decretum hoc meliori sensu ac mente interpretandum est, alioquin puerile & ineptum esset; quod etiam cogitare nefas est. Cùm ergo constet ex illo, Regulares habere priuilegia Apostolica, dicat quis, si potest, quinam sunt illi qui ea possideant, si ij non sunt ad quorum instantiam decretum datum est.

Probatus 6. ex communi Archiepiscoporum & Episcoporum Regni Galliæ sensu, qui illam veritatem in suis statutis Synodalibus inseruerunt, ac inter alios Andegauensis 1251. Carnotensis 1526. Senonensis 1528. Parisiensis 1557. Remensis 1581. Burdigalensis 1582. Bituricensis 1584. Aquensis 1585. quorum duos audiamus 1. Lingonensem. *Mandamus Ecclesiarum Rectoribus, quòd diebus Quadragesimæ Dominicis habeatur illud statutum, Omnis vtriusque sexus publicare, & exponere suis parochianis, sobriè tamen loquendo subiungendo quòd Mendicantes nobis præsentati, possunt audire confessiones libere.* Senonensem. *Mendicantes idonei, Suffraganeis nostris præsentati iuxta canones comitiorum, & Romanorum Pontificum decreta confessiones sibi confiteri volentium audire possint.*

Denique huic veritati Senatus supremi Galliæ suffragantes in eadem causa coram ipsis sæpiùs agitata plurima Placita pronunciauerunt, ex quibus liceat vnum saltem proferre, quod emanauit à Senatu Parisiensi 1505. in causa cuiusdam Regularis Dominicani Baccalaurei, Gally nuncupati, qui ex eo quòd in schola Sorbonæ publicè docuerat, Regulares priuilegiatos posse omni tempore, etiam Paschali, confessiones sæcularium audire, fuerat à Doctoribus eiusdem Scholæ è catalogo Baccalaureorum expunctus: sed cùm tota disceptatio coràm ipso Senatu maturè discussa fuisset, doctrina dicti Regularis

tanquam vera recepta, & approbata fuit; & ipse author per eiusdem Senatus sententiam, in suum pristinum gradum Baccalaurei restitutus est, Quod similiter etiam fecit Concilium supremum Regis Christianissimi de anno 1643. & 1644. in causis inter Archiepiscopum Burdigalensem, & Regulares ad ipsum delatis, quod suis Placitis Regulares à dicto Archiepiscopum ab audiendis sæcularium confessionibus interdictos, ad exercitium illarum audiendarum restituit.

Nec dicendum id posse quidem Regulares omni tempore, etiam Paschali, sed sæculare præcepto de annua confessione non satis facere: Nam respondetur, illud falsò obiici. Quod 1. probatur ex Concilio Generali Lateranensi V. eiusdem nominis, sub Leone X. quod interpretans cap. *Omnis vtriusque sexus*, alterius Concilij Lateranensis sub Innocentio III. 1215. ac loquendo de Mendicantibus sic habet *Talibus præsentatis & admissis, vel etiam indebitè recusatis, confitentes, constitutioni quæ incipit, Omnis vtriusque sexus, quoad confessionem satisfecisse censeantur, sacro approbante Concilio, statuimus, & ordinamus.* Quid expressius hisce verbis, quæ lucem veritatis, etiam oculis cæcutientibus exhibent?

Probatur 2. per extrauagantem Benedicti II. quæ incipit, *Inter cunctas*, de Priuilegiis, vbi expressè habetur, *Quòd confessi dictis Regularibus non teneantur amplius confiteri.* Subiicio eadem verba, ne quis suspicetur mendacium: *Nec confessi*, inquit, *ipsis Fratribus peccata illa, de quibus confessi sunt eis, & absoluti, pœnitentes de illis Sacerdotibus propriis teneantur* (sicut etiam non tenentur) *iterum confiteri* Quibus adstipulatus Clemens VIII. super causa Regularium contrà Archiepiscopum Cameracensem, & Episcopum Atrebatensem, & alios, in Breui ad Episcopum Tiracensem in illis partibus munere Nuncij Apostolici fungentem directo, sic effatur, *Præsenti nostro decreto sancimus, tam dictis Fratribus Prædicatoribus, & presbyteris dictæ Societatis, quàm aliis priuilegiatis prædictis, quibus à sede Apostolica indultum est, idoneis tamen, & ab Ordinario approbatis, peccata sua, etiam Quadragesimali, & Paschali, & quouis alio tempore confiteri licitè posse.* Volens autem idem summus Pontifex, vt decretum huiusmodi proprium assequeretur effectum, sic ad præfatum Episcopum Tricarensem sermonem dirigit; *Vt parochos in eorum officio contineat, illosque à propositionibus, quibus tollitur libertas populo confitendi peccata etiam in Paschate ipsis priuilegiatis, abstinere faciant.* Suffragantur huic opinioni plures aliorum Pontificum sententiæ, ac decreta sacrarum Congregationum, quæ referre superfluum esset.

Probatur 3. adhuc ex iure communi in extrauag. Ioannis XXII. superiùs allata, quæ incipit, *Vas electionis*, de Hæret. quâ priuilegiis Regularium, quantùm attinet ad quorumdam sacramentorum administrationem, confirmatis, errorem Ioannis à Poliaco doctoris parochi; publicè populo prædicantis, *Quòd confitentes Fratribus habentibus licentiam audiendi confessionem*, expende illa verba, *tenentur eadem peccata quæ confessi fuerant, iterum confiteri proprio sacerdoti* (quem dicebat esse Curatum) condemnauit his verbis, *Falsum, erroneum, & à sacra doctrina deuium reprobamus de Fratrum nostrorum consilio, vni-*

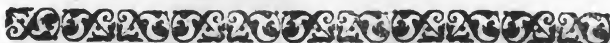
vniuersis etiam ac singulis districtiùs inhibentes, ne quisquam præmissos articulos damnatos & reprobatos (quorum vnus erat ille) *& contenta in eis, vel aliqua ipsorum, vtpotè Catholicis mentibus reiicienda, tenere audeat, asserere, vel dicere.* Et ideò Sixtus IV. in mari magno fratrum Prædicatorum, Minorum, Augustiniensium, & Carmelitar. illos puniendos ab Inquisitoribus, tanquam de hæresi suspectos decernit, qui confessos Regularibus, iterum parochis eadem peccata confiteri, quasi nulliter confessos, obligatos esse affirmant. Non mirum ergo si Bonifacius Octauus aliàs excommunicationis gladio percussit Catholicos, falso & obstinato animo opinantes, huiusmodi confessiones esse inualidas; vt rectè notat Corduba in concessione Clementis IV. suprà relata.

Ex quibus tandem sic conficio argumentum: Si sententia quæ asserit peccata regulari sacerdoti, habenti facultatem generalem audiendi confessiones, declarata & confessa, iterum parocho confitenda esse; est erronea, ab Ecclesia damnata, & à Catholicis mentibus eliminanda: ergo doctrina quæ contrarium asserit, confessum nempe Regulari habenti facultatem generalem audiendi confessiones, legitimè & validè confessum esse; nec teneri iterum peccata curato, seu parocho confiteri: illa inquam, sententia est Catholica, & ex iure. Ergo iure confessus regulari sacerdoti satisfacit præcepto annuæ confessionis; cùm verba vniuersaliter, absolutè, & absque certa restrictione temporis prolata sint absolutè & sine limitatione ad alicuius temporis differentiam intelligenda. Sed vt hæc omnia, & ea quæ in sequentibus discenda sunt, meliùs percipiantur: & errores qui aduersùs veram huius materiæ doctrinam aperti detegantur, apponenda est hic de verbo ad verbum Bulla Calisti III. à Sixto IV. in Mari magno Carmelitarum inclusa & ab eodem confirmata: nec non recepta in Archiepiscopatu Burdigalensi per sententiam Officialis in suo causarum auditorio pronunciatam, quæ huius tenoris est.

Calixtus Episcopus &c. Inter cętera quę nostræ pastorali curæ competunt, ea ipsa proculdubio potissima esse decernimus, quibus Christi fideles cunctis propulsis erroribus in vnitate fidei ac pacis quietè viuere gloriamque prosequi beatam conspicimus, &c. prout in singulis Eugenij & Nicolai prædecessorum litteris huiusmodi pleniùs continetur, quarum quidem tengor sequitur & est talis: Nicolaus Episcopus &c. Vniuersis & singulis venerabilibus fratribus Patriarchis Archiepiscopis, & Episcopis, & dilectis electis & Abbatibus vbilibet constitutis, & Prouisionis nostræ &c. præsentibus annotari fecimus qui sunt tales Eugenius Episcopus, &c. prædictis prælatis suam bullam dirigens, sic incipit gregis nobis crediti &c. Et licet post modum ad piæ recordationis Ioannis Papæ vigesimi secundi; etiam prædecessoris nostri notitiam deducto, quod quondam Ioannes de Poliaco magister in Theologia sequentes articulos tenuerat publicéque docuerat, quòd confessi fratribus licentiam generalem confessiones audiendi habentibus eadem peccata, quæ confessi fuerant, iterum proprio sacerdoti confiteri teneantur, ac stante statuto, Omnis vtriusque sexus, in concilio generali, nec Deus, nec Romanus Pontifex

facere potest, quod Parochiani non tenerentur omnia peccata sua semel in anno scilicet, sacerdoti Parochiali Curato confiteri: quodque non posset Papa generalem dare potestatem audiendi confessiones, imò nec Deus, quin confessus generalem habenti licentiam, teneretur eadem iterum proprio sacerdoti, veluti Parochiali curato confiteri, dictus Ioannes prædecessor à verbis, quæ vas electionis protulit, exordium sumens, habita inde per plures sacræ paginæ professores examinatione diligēti, nec non de venerabilium fratrum suorum Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio & assensu, præfatos articulos tanquam falsos, erroneos, & à sana doctrina deuios authoritate Apostolica damnauerit & reprobauerit, ipseque Ioannes de Poliaco veris rationibus opinioni quam dudum habuerat & contrariis, & quibus respondere non potuerat, demonstratos eosdem articulos non esse veros affirmans illos, in consistorio publico, necnon ipsorum Ioannis Papæ & Cardinalium præsentia reuocauerit: tamen sicuti nuper fratrum ordinum lamentabili eorumdem querela ad nostrum non sine displicentia graui peruenit auditum plures Ecclesiasticæ, necnon aliæ vtriusque sexus personæ reprobos superstitiosósque articulos huiusmodi amplexantes, fidel ú mque animos inficere, ac eis vt fratribus ordinum huiusmodi non confiteantur, & ab eorum deuotione retrahere molientes, ne dum prædictos, sed & alios etiam sacris canonibus omninò contrarios articulos astruere publicè non vererentur, videlicet quod confessio fratribus sic electis & admissis facta dubitabilis sit & incerta, vnde tenentur omnes incertum dimittere, & sic solum confiteri suis sacerdotalibus curam animarum habentibus, sub pœna peccati mortalis; ac quamuis ipsi fratres admissi ad authoritatem habeant confessiones audiendi & absoluendi: tamen ad eos accedendi populus subiectus sine licentia proprii sacerdotis non habet potestatem; fratres quoque priuilegia, pro confessionibus audiendis & sepulturis habendis petentes in peccato mortali & Romani Pontifices illa mendicantibus concedentes, siue confirmantes, etiam in simili peccato etiam excommunicati sunt: ac dicti fratres mendicantes non pastores, sed fures latrones & lupi censentur; sacerdos autem curatus mendicantibus confessiones audiendi licentiam dans magis super ipso statuto omnis vtriusque sexus dispensat, quam Papa fratribus licentiam tribuens iuxta formam decretalis ante dictæ, illos igitur animarum, & alia quæ præmissorum articulorum occasione, nisi prodeuntes inde confutarentur errores succedere possent pericula trepidantes, ac illis quantum in nobis fuerit obuiare cupientes; omnes articulos vnà cum venerabilibus fratribus nostris sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus maturè inspeximus, & per diuersos in iure canonico doctores, & sacræ Paginæ professores diligenter examinari fecimus: & quia protinus illos falsos & erroneos, ac eisdem Canonibus aduersos fore reperimus, illos de dictorum fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio & assensu, authoritate Apostolica pro falsis & erroneis, & aduersantibus sacris canonibus damnatos, reprobatósque declaramus ac decernimus; quocirca vniuersitati vestræ per Apostolica scripta man-

mandamus quatenus singuli vestrum, qui super his à quocumque prædictorum ordinum Prædicatorum, Minorum, & Augustini, & glorissimæ Dei genitricis sempérque virginis Mariæ de monte Carmeli, super præmissis priuilegiatorum Magistro generali, ac Prouinciali ministro Vicario, vel alio gerente officium fueritis requisiti ad confutandos & reprimendos, ac penitus tollendos huiusmodi errores, prout in præfatis decretali siue constitutione super cathedram, ac extrauagante vas electionis, continetur, diligenti studio ac cura prouideatis, & intendatis, præfatásque constitutiones integrè seruantes, faciatis ab omnibus inuiolabiliter obseruari. Et si quos forsan huiusmodi damnatos, vt præfertur, articulos, aut aliquem, seu aliquos eorum pertinaciter asserere, vel temerè prædicare inueneritis, contra illos communiter, vel diuisim tamquam contra hæreticos, & de Catholica fide suspectos procedere: necnon ipsos, & eorum quemlibet iuxta tantorum excessuum qualitatem per censuram Ecclesiasticam, & alia opportuna iuris remedia authoritate Apostolica compescere studeatis; in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque, &c. Cæterum vt earumdem litterarum tenores maioris roboris & efficaciæ censeantur, nos de venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio & assensu easdem prædecessoris nostri litteras, in omnibus & per omnia innouantes, approbamus, confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo, &c.

CAPVT II.

A QVIBVS PENDEAT VSVS FACVTATIS AVDIENDI confessiones, & qualis ea sit?

PROPOSITIO I.

Regularis vbi Tridentinum non est receptum, potest sine Episcopi approbatione, etiam seclusis priuilegiis, audire confessiones: vbi autem viget, pendet ab illa, ac etiam ab examine, si ius commune, & priuilegia demas.

Notandum est 1. appobationem esse publicum, & iuridicum Episcopi testimoniũ; quo quis idoneus ad confessiones audiẽdas auctoritatiuè declaratur. 2. Iurisdictionem & approbationem inter se multùm differre; nam iurisdictionẽ quilibet Ordinarius dare potest, approbationẽ autẽ Episcopus. Et licèt vt ait Henriq. l. 6. c. 6. n. 2. cũ Mantio Gallo, & aliis recentioribus quos citat Parochus vrgẽte casu ad tẽpus approbare possit virum doctum, & notum; illud tamẽ non tam est approbare, quàm præsumpta Episcopi approbatione in casu necessitatis iurisdictionem impartiri. Quod ex co-

confirmatur, quòd iurisdictio sequitur approbationem; non necessariò, cùm sæpè sit approbatio sine iurisdictione, sitque proxima dipositio ad illam suscipiendã, non illius susceptio. Deniquè temporanea est iurisdictio, approbatio verò non, sempérque fuit iurisdictio necessaria, non verò approbatio, vt mox dicemus.

His positis probatur propositio quoad primam partẽ, quoniã ante Tridentinum, poterat sacerdos sęcularis à Parocho ad audiendas confessiones inuitatus, licitè & validè, absque alia approbatione illas audire, vt Doctores communiter tradunt, & inter illos Adrianus, Caietanus, Sotus, Victor, & Suarez: potestque impræsẽtiarum, vbi Tridentinũ non viget, nisi speciale ius nouum hoc prohiberet. Nã Episcopus in concilio Prouinciali, aut in Synodali Diœcesi, potest parochis prohibere, ne suã iurisdictionem per delegationem conferant, nisi à se approbatis. Nam cùm hæc externa iurisdictio Parochorũ sit subordinata Episcopis, possintq; iustæ causæ reperiri, cur illud fiat; quis hoc præceptũ inane diceret, si fieret? cùm iã factũ fuerit in concil. prouinciali. Turonensi 1583. his terminis, *Ne cui etiam Sacerdoti, præsertim in vrbibus, audire priùs liceat confessiones quàm ab Episcopo eius loci, aut Pœnitentiario capax & idoneus indicatus fuerit, tum in vita, tum in moribus.* Quod etiam in Gallia multi creduntur sanxisse; ergo similiter confessarius regularis id poterat, ac etiam potest, vbi Tridentinũ non est receptum: nec vllum ius existit, quo illi prohibeatur. Dices, obstare illud decretum Turonense, & alia similia decreta in aliis Diœcesibus edita; sed responsio in promptu est, valere obiectionem, si regularis iurisdictionem ab Episcopo acciperet, & illius dominio subderetur; sed quia ei non subditur, & iurisdictio regulari concessa independens erat ante Tridentinum ab approbatione Episcopi; ideò non vigente Tridentino remanet idem ius, potestque iurisdictione sibi aliàs impartita legitimè vti. Sic Præpositus de Sacramento Pœnitentiæ quæstione octaua dubium primum.

Secunda propositionis pars probatur ex capit. 15. session. 23. Trident. in quo sic pronunciatur, *Decernit tamen sancta Synodus, nullum, etiam Regularem, posse confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut Parochiale Beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut aliàs idoneus iudicetur, & approbationem obtineat.* Excipe tamen ab hac regula tres casus, in quibus licet cuilibet sacerdoti non approbato audire sæcularium confessiones. Primus est, cum illas audit de solis venialibus. 2. de mortalibus aliàs confessis, & absolutis. 3. morientium, seu in articulo mortis pœnitentium in peccato mortali existentium: éstque hæc sententia communis & in praxi, si Concilium illud tantùm de simplici sacerdote sæculari, & regulari intelligatur; nam sicut parochus ad illum non adigitur, sic etiam nec Prælatus Regularis, qui quasi parochiale beneficium possidere censetur: vt docent quamplurimi, inter quos sunt Henriquez de Indulg. cap. 12. numero 3. in Glossa litt. R. vbi citat Mantium Gallum, Medinam & Baunem: sic etiam Ioan. Valer. in Differ. vtriusque fori, verb. *Nullitas*, differ. 5. nu. 3. de Lugo disput. 21. de Pœnitent. sect. 1. n. 9. Sorbus in resolut. matrim. absolut. quoad Fratres & Sæculares. verb. *Absolutio quoad sæculares.* 2.

Quoad

Quoad verò 3. partem certum est ex multis gravissimis Doctoribus, quos alibi citavimus, Extravagan. Bonifacij VIII. *Super Cathedram*, non esse à Tridentino revocatam: nec etiam Clement. *Dudum*, nec Extravagant. *Frequentes*, in quibus ne quidem verbum de approbatione & examine Episcopi mentio fit: sed tantum de sola admissione ab Episcopo, aut licentia ad confessiones audiendas: ergo cum illæ constitutiones non requirant in Regulari, Episcopi examen & judicium de capacitate seu approbatione, sed tantùm præsentationem cum humili petitione licentiæ ad confessiones audiendas, illa nequaquam requiritur. Quod manifestè probatur ex declaratione per Pium V. illius cap. Trident. facta per bullam, quæ incipit, *Et si Mendicantium*, in qua interpretatur, Mendicantes non comprehendi sub illo capite, his verbis. *Quod verò in session. 23. cap. 15. circa confessiones audiendas statuitur, hoc etiam dictorum Ordinum, videlicet Mendicantium Fratres à præfatis suis Generalibus, vel Ministris Provincialibus ad audiendas confessiones vtriusque sexus fidelium approbatos, vt præmittitur, minimè comprehendat.* Quid clariùs? Verum vt vis hujus declarationis perfectius dignoscatur, notandum est, quod Pontifex illam facit, respondendo querelæ Mendicantium ad ipsum delatæ tenoris sequentis. *Quod quorumdam locorum Ordinarij quosdam religiosos, probos viros, & idoneos, etiam à suis superioribus approbatos ad confessiones audiendas admittere nullo modo volunt.* Quibus vides, Mendicantes conqueri, quod Ordinarij prætextu Tridentini in pravum sensum retorti (vt verbis illius bullæ vtar) cogebant Mendicantes ad approbationem recipiendam, alioquin illos non admissuri, violantes in hoc jus commune, quod disponit, approbationem regularium Prælatorum, & præsentationem regularis per eosdem factam, sufficere, vt illis præstitis, Ordinarij illum sic præsentatum ad confessiones audiendas admittant. Quam sententiam sustinere coguntur illi, qui Clementinam *Dudum*, & bullam Leonis, &c. in Concilio Lateran. editam, inchoatam, *Sacro approbante Concilio*, sustinent, non esse revocatas.

Nec objicias 1. prædicti Pij declarationem esse contra mentem Tridentini, quoniam præter quod hæc objectio est personæ, & dignitati ejusdem Pij injuriosa, personæ quidem, quia ferè immediatè post Tridentini confirmationem, & promulgationem ad Petri sedem evectus fuit, ac proptérea doctus illius mentis; cum Romæ haberet præsentes multos Patres & Doctores, qui in dicto Concilio adfuerant, à quibus facile quid intenderet, accipere poterat, & accepisse de illius probitate, & prudentia judicandum est. Dignitati etiam injuriosa objectio, cum de jure ad ipsum solum mentem Concilij interpretari spectet: certè contra illius mentem non est hæc declaratio. Nam in illo capite triplicem idoneitatem ponit, quarum quælibet sufficit ad audiendas confessiones, 1. est *habere parochiale beneficium* 2. *per examen ab Episcopis faciendum, si illis necessarium videatur*, 3. *aliis ex causis idoneitas iudicata*, quæ ex pluribus titulis talis est, vt (verbi gratia) si quis sit Doctor, vel licentiatus, vel aliàs notoriè doctus, vt docet Bellarminus cum multis alijs in suis Observat. in dictum cap. Trid. vel etiam per examen propriorum Prælatorum Regularium talis judicatus fuerit,

juxta Clementiam, *Dudum*, quæ idoneitas videtur jure merito sufficiens, cùm superfluum sit duplex examen, vbi vnum sufficit.

Nec, vt verum fatear, video, cur decretum Tridentini absque sui læsione patiatur tres exceptiones positas in principio propositionis, & non patiatur hanc exceptionem circa Mendicantes in jure communi insertam: cùm lex generalis posterior sæpe limitetur per speciale jus antiquum, quæ sine dubio in hoc casu limitata est, vt observatur in annotatione marginali textus Concilij, in quo apponitur Clementina, *Dudum*, de sepulturis, qua significatur intelligendum esse hunc textum ad illius Clement. formam, vt fatetur etiam Augustinus Hunnæus, in approbatione earumdem annotationum apposita in principio Tridentini Lugduni impressi 1618.

Non objicias 1. hanc declarationem Pij in pravum sensum interpretari; cùm immediatè post illam Pontifex pronunciet, *Statuimus, quod Lectores, & Graduati*, &c. *ab Episcopis minimè examinentur*: ergo à contrario sensu tenentur examini se subjicere, vt sic probentur idonei, & subinde approbentur; quod examen in dicta bulla Pontifex sæpiùs supponit: quoniam respondebitur 1. quod illa declaratio Pontificis non potest aliter, quam vt dictum est, intelligi; vt legenti caput interpretatum, & hanc declarationem planum fiet. 2. Quod vt diximus in 1. tract. Pontifex in dicta bulla multa operatur: primò enim Tridentinum declarat: 2. constitutiones facit, 3. approbat, & confirmat antiqua Regularium privilegia: quocirca quantum ad illud Tridentini caput, dispositio illius est declaratoria: vtitur enim verbo illo *Declaramus*: at verò post declarationem factam statuit, quod in objectione ponitur; quapropter vtitur verbo *Statuimus*, nihilque circa examinis, aut approbationis obligationem statuit: sed tantum faciendum examen enunciativè supponit: quod non est, vt omnes sciunt, obligationem imponere, si aliunde non existat; quod autem aliunde sit, probandum foret. Respondebitur 2. Pium V. specialia Regularium privilegia potuisse ignorare, & supposuisse ex Concilio Lateranenensi sub Leone X. celebrato sess. 11. [in quo nequidem verbum de approbatione habetur] examen Regularis ab Episcopo fieri posse.

Instabis adhuc, in pravum sensum interpretari præfatam declarationem Pij, quoniam illam per verba sequentia restringit, dum addit, *Ita vt à confessionibus audiendis, tam intra eorum Ecclesias & domos, quam extra minimè prohibeantur.* Respondetur, declarationem absolutè loqui, Mendicantes non comprehendi sub Tridentino, quod dumtaxat de examine & approbatione loquitur, & quia forsan à malevolis potuisset oriri dubitatio, si admissio mendicantium se extenderet extra domos & Ecclesias, declaravit etiam mendicantes posse audire confessiones extra illas, & aliqua alia quæ sequuntur, de quibus Tridentinum non agebat.

Non objicias 3. eumdem Pium bulla inchoata, *Romani Pontificis prouidentia*, quibusvis Regularibus, etiam Lectoribus & graduatis in Theologia, prohibere; ne sine prævio examine confessiones audiant: revocando quoad hoc suam præfatam declarationem; & declarando, & statuendo omnes regulares examinandos esse

juxta

juxta Tridentinum. Nam respondebitur, Pontificem peculiari statuto illud decernere, non autem declarare Tridentinum aliter, quam antea declaraverat: alioquin dicendum esset contradictoriè, declarasse: quod nullatenus de Pontifice sine gravi injuria dici potest: illa autem bulla reformata fuit à Gregorio XIII. vt inferiùs dicetur.

Instabis, Gregorium præfatum bullam Pij in qua præinserta declaratio habetur, revocasse, & ad terminos juris communis reduxisse, bulla quæ incipit *In tanta*. Respondetur, nos in primo tractatu probasse, hanc bullam non fuisse publicatam, imò fuisse revocatam: quæ licèt subsisteret, non revocaret nisi privilegia in bulla Pij concessa, contraria juri communi; non autem declarationes, quæ non sunt privilegia (vt aliàs probavimus) & hoc est quod intendimus; volumus enim quod quoad hoc stet jus cōmune. Accedit, quod Pontifices privilegia motu proprio, & ex certa scientia confirmantes. illud statutum in bulla, *Romani Pontificis* contentum, & alia privilegijs Regular. contraria abrogarunt; ac ex consequenti hôc privilegium renovatum est. Adde, quod etsi Tridenr. statutum comprehenderet Mendicantes, extaret adhuc illud privilegium; cùm nec illud, nec bulla Pij habeat clausulas revocatorias, quas alibi diximus necessarias ad revocationem illius privilegij: de Tridentino certum est, vt in principio hujus propositionis ostendimus. Hæc autem, qui non revocat jus commune, licèt habeat clausulam revocatoriam privilegiorum.

Non objicias iterum, quod si hæc declaratio valeret, omnes Mendicantes ab examine & approbatione Episcopi jure communi eximerentur; quia vniversaliter de illis pronunciat, cùm tamen jure communi quatuor antiqui Mendicantes ab illis oneribus solùm eximantur. Respondetur, dicendo illam declarationem omnes Mendicantes numero 8. comprehendere, videlicet quatuor antiquos, ac servos beatæ Mariæ, Iesuatos, Fratres Minimos, & Clericos Regulares Societatis Iesu. Dices, quomodo valere potest hæc responsio, cùm hæc declaratio emanaverit anno 1567. 17. Calendas Iulij: at verò licet antea declarati fuissent Mendicantes servi beatæ Mariæ, attamen Fratres Minimi posteriori tempore fuerunt Mendicantes declarati, videlicet 9. die Novembris ejusdem anni 1567. Iesuati autem 18. ejusdem mensis, & anni: & denique Clerici societatis Iesu 7. Iulij 1571. omnes illi 4. vltimi ab eodem Pontifice Pio V. & ex consequenti cùm hujusmodi Regulares Mendicantes non essent, non poterat hujusmodi declaratio eos afficere, ac propterea sub decreto Trident. comprehenduntur. Respondetur 1. hanc declarationem emanasse sub forma bullæ non ad futuram, sed ad perpetuam rei memoriam; ac propterea tum præsentes, tum futuros Mendicantes afficiebat, cùm in futuris eadem ratio illius exemptionis existeret. Quemadmodum Rex per legem eximendo à tributis nobiles, eximit futuros à tributis eo tempore, quo nobilitate gaudebunt. Respondetur 2. hanc declarationem afficere tum Regulares Mendicantes Pontificis diplomatibus tales declaratos, tum etiam alios ex instituto Mendicantes, qui verè, sicut alij Regulares Mendicantes sunt. Vt optimè idem Pius bulla quæ incipit, *Dum indefessa*, declarativa, quod Societas

Iesu erat vnus ex Ordinibus Mendicantium, manifestè ostendit, dum sic pronunciat, *Hinc est, quòd nos attendentes, tum quia ipsa Societas mendicans existit, quippe quæ ex eius instituto, & constitutionibus auctoritate Apostolica confirmatis, bona stabilia possidere nequit, sed incertis eleemosynis, fideliúmque largitionibus & subuentionibus viuit: tum quia non minùs quàm cæteri Mendicantes in excolenda vinea Domini assiduè laborant, fructúsque ingentes & salutiferos producunt; ac propterea eisdem priuilegiis, indultis, & gratiis Fratribus Mendicantibus hactenus concessis, vti frui, potiri, & gaudere merito possint, ac debeant.* Quibus vides dictam Societatem verè ex suo instituto mendicantem: ipsámque ex eo priuilegiis, &c. Aliorum Mendicantium gaudere, & ex consequenti sufficere, vt Ordo aliquis Regularis ex instituto sit Mendicans, vt priuilegiis Mendicantibus concessis potiatur, licèt talis non fuerit declaratus.

Verùm non videtur soluta & euacuata difficultas; nam licèt posteriores mendicantes ob priuilegia, & institutum non includantur sub decreto Tridentini, non tamen in vi iuris communis. Respondetur tum ex instituto, tum ex priuilegiis, tum denique in vi iuris communis non comprehendi sub decreto. Quod manifestè constat ex bulla præcitata, *Dum indefessa*, in qua Pontifex, vt omnem auferat dubitionem circa hoc, sic expressè declarat, *Nos ambiguitatem huiusmodi amputare volentes*, &c. *motu proprio*, &c. *& ex certa scientia nostris, illam, & illius Præpositum, & singulas personas Societatis huiusmodi, verè & non fictè Mendicantes fuisse, esse, & fore, & inter aliorum Fratrum, & Religiosorum Mendicantium Ordines, aliósque Fratres Mendicantes, prout illos nos connumeramus, & connumerare debere: ac omnes & singulas tam iuris, quàm hominum dispositiones in fauorem Religiosorum, seu Fratrum Mendicantium, nunc & pro tempore emanatas, etiam in Societate: illiúsque domibus, collegiis, Præposito & aliis Religiosis locum habere.* Quibus vides, dictam societatem ex suo instituto Iuris dispositionibus gaudere, ac ex consequenti cæteros qui simili instituto ligantur. Ratio huius veritatis à Pontifice indicata est, quoniam cum ille textus Clementinæ in corpore iuris sit insertus, & eius ratio generalis omnes Mendicantes comprehendat, omnibus quoque Mendicantibus sit communis; tum 1. quoniam cum Princeps vni præsidi rescribit, ex consequenti omnibus rescripsisse videtur, vt docet Barthol. in L. relegatorum §. interdicere ff. de Interd. & Releg. Iason in l. 1. nu. 7. ff. de constit. princip. Put. de Syndic. §. Official. cap. 1. num, 14. & Pallad. lib. 2. Rer. Quotidian. cap. fin. 5. P. §. 10. num. 26. Tum 2. quia sicut Antiregulares in odiosis vtpotè sepulturis, administratione Viatici, Extremæ vnctionis & aliis in iure communi insertis eos comprehendunt. Non video cur in fauorabilibus, eos excludant. Accedit quòd constitutiones in dicto iure insertæ sunt leges vniuersales pro omnibus in quibus eadem ratio reperitur.

Non obiicias 4. Concilium Lateranense V. sess. 11. statuere, vt Mendicantes à suis Prælatis ad confessiones audiendas præsentati ab Episcopo examinari valeant, dum sic pronunciat, *Possintque vbi per eosdem Episcopos & Prælatos super sufficienti literatura, & aliqua saltem huiusmodi sacramenti Pœnitentiæ peritia dumtaxat examinari.* Ergo prædicti Mendicantes præsentati

sentati

sentati possunt ab Episcopo examinari; & cum examen approbatio, aut reprobatio necessariò sequatur, ab eodem approbari, & reprobari possunt. Non obiicias, inquam, quoniam respondebitur, illud Concilium sic decernere, sed absque reuocatoria iuris communis clausula, quam necessariam sustinent Doctores, inter quos sunt Ioannes de la Cruz de Statu Relig. li. 2. cap. 6. dub. 1. conclus. 2. & communiter Iurisperiti in lege *Hæres absens.* ff. De re iudic. Felinus cap. 1. de Rescript. numer. 12. Nauarrus lib. 3. Cons. cons. 7. tit. de Reg. Bartholus verb. *Vel diuers.* & in authentic. *Qua in Prouincia*: Henriquez lib. 6. cap. 6. num. 4 quos citat Layman: & alij quos refert, & citat Rodericus tom. 1. Q Q. Regul. quæst. 59 & alij inferiùs citandi: Ratio est, quia Concilia, & Pontifices non intendunt tollere alicui ius quæsitum, nisi clarè exprimant, vt Doctores tradunt. Nec dicas, constitutionem posteriorem abrogare priorem, licèt de illa mentionem non faciat, vt habetur cap. *Licet Romanus*, de constit. in 6. nam id non intelligitur de constitutionibus in iure insertis, vel in Concilio conditis; sed tantùm de priori lege à solo Pontifice condita, quando est incompatibilis cum posteriore. Quòd si instes, non esse opus reuocatoria clausula, cùm Tridentinum & Lateran. Concil. nihil detrahant iuri antiquo; sed tantùm addant aliquid nouum. Respondetur detrahere; cum tollat libertatem antiquam Regularium, & imponat præter primum onus examinis & approbationis per Prælatos faciendæ, aliud secundum examinis, & approbationis per Episcopum iterum faciendæ.

Respondetur 2. hoc decretum, sicut & alia in dicto Concil. Lateran. Priuilegiis Mendicantium contraria, Leonem X huius decreti conditorem in vtroque foro reuocasse, vt in 1. tractat. probationis; quocirca priuilegium illud iuris antiqui viget, sicut si hoc decretum non emanasset. Accedit, quòd priuilegia Regularium ab illo tempore ex certa scientia confirmata fuerunt, vt alibi probatum fuit, quæ confirmatio in pristinum statum reuocata restituit.

Non obiicias 5. constitutionem Vrbani VIII. inchoatam *Cùm sit*, die 13. Septembris 1627. emanatam, reuocare omnia priuilegia quibusvis Regularibus concessa ad audiendas sæcularium confessiones absque approbatione & examine. Nam respondebitur ita esse; sed non derogare iuri communi. Nec Pontificum quidquam aduersùs Regulares eorúmque priuilegia in communi determinare, sed tantùm priuilegium aduersùs Regulares solius Diœcesis Ciennensis, Cardinali de Sandoual illius Episcopo impartiri, vt possit illos examinare & approbare, licèt antea examinatos & approbatos, vt legenti planum fiet, & fusiùs dicetur.

Quòd si institeris, ex omnibus superiùs conclusis sequi, Regulares omnes ab approbatione & examine esse exemptos; cum in priuilegiis Mendicantium participent: ac proindè decretum Tridentini suo effectu, sicut etiam illud Lateranensis, priuari. Respondebitur, plurima Conciliorum decreta absque effectu existere, vel quia non promulgata, aut recepta, aut quia vsu contrario, vel priuilegio abrogare: cujus generis hæc duo decreta existunt, quæ per priuilegium contrarium, aut per confirmationem priuilegiorum & Clementinæ *Dudum*, abrogata sunt, quibus priuilegiis, vt alibi ostensum est, ac Clementina præ-

dicta potiuntur non Mendicantes; quod aduersarij minimè negare possunt: cùm in vi illius postulent quartam funeralem, & alia tum à Mendicantibus, tum à non Mendicantibus: cùm tamen non sit extensa in terminis, nisi ad solos Dominicanos, & Minores, & posteà per Ioannem XXII. ad Augustinienses & Carmelitas. Nec obest huius priuilegij non vsus, quia vt sæpiùs dictum est, non quilibet non vsus derogat priuilegio: præsertim si ille non vsus sit tantum secundum quid voluntarius: videlicet ne offendantur Prælati; & quia minùs malum, ideò magis eligibile videtur non vtentibus, examinis experimentum ferre; & approbationem recipere, quàm Episcopos exacerbare: dummodò neque tacitè & virtualiter, neque expressè & formaliter contineat actum in substantia, vel forma repugnantem dispositioni legis: imò etiamsi repugnantem, vt proximè dictum est, contineret, non derogaret ex indultis ab Eugenio Quarto, concessis bulla quæ incipit, *regularem vitam*, & alia inchoata, *Ex Apostolica Sedis*, vt probauimus in primo tractatu.

Quòd autem torrens Doctorum sit contrariæ sententiæ, nihil obest: nam vel plurimi illorum priuilegia non legerunt, an non satis examinarunt, vel forsan approbationis nomen pro admissione vsurparunt. Nos verò pro nostra sententia habere præmemoratam declarationem Pontificiam, & multos graues Doctores, Nauarrum in manuali cap. 27. numer. 265. & 266. Rodericum in bullam Cruciatæ, §. 9. numero 30. & 15. graues Doctores à Diana cit. 3. part. tract. 2. de Dub. regular. resolu. 14. qui omnes existimant, per illud decretum Tridentini non esse reuocatam Clementinam *Dudum*, & ex consequenti nostram sententiam sustinere coguntur: cùm Clementina non postulet examen, & approbationem Episcopi. Attamen non consulo Regularibus illud examen & approbationem recusare ob Doctorum torrentem Cardinalium declarationes, praxim contrariam in sensu literali Tridentini fundatam, in fauorem contrariæ sententiæ, quam vt plurimum in propositionibus sequendam nobis proponimus.

Tria autem sub finem huius propositionis, posita obligatione ad examen, certissima teneas: Primum, posse sacerdotem regularem audire confessiones sæcularium, qui sunt de familia sui Conuentus, absque approbatione & licentia Episcopi, ex priuilegiis, quæ multa quoad hoc sunt. Quod etiam congreg. Cardinalium declarauit explicando dictum can. 15. sessione 23. his verbis, *Sacra Congregatio censuit, præfatos Regulares, seu alios Religiosorum Confessores, posse audire confessiones sæcularium, qui sunt de familia, aut aliàs deseruiunt in eorum Monasteriis, si tamen sint continui commensales, absque licentia, seu approbatione Episcoporum.*

Secundum, quod certissimum est, Confessarium regularem prævio examine Romæ à Vicario eiusdem vrbis ad confessiones audiendas approbatum, non debere extra Romam examinari à locorum Ordinariis, si in illis confessiones audire voluerit; sed sufficere præsentationem eius Romæ habitam, & ab eisdem Ordinariis petitionem licentiæ: sic concessit Sixtus Quintus Congregationi Oratorij sanctæ Mariæ in Vallicella 1586. Nonis Septembris, vt habetur apud Quaranta in Summa Bullarij, titul. *Confessor.* & tenet Marcelli-

nus

nus à Sancto Benedicto verbo *Confessor*, §. 9.

Tertium, quòd licet Prælati regulares ex Tridentino cogendi essent ad examen & approbationem ad audiendas confessiones, priuilegio tamen Cassinensibus per Sixtum IV. concessio eximerentur, quo fit illis facultas, vt possint audire confessiones omnium ad eos vndequaque accedentium; & illos absoluere, etiamsi à locorum Ordinariis ad id examinati & approbati non fuerint: quam facultatem refert Iacob. de Graffiis in suo libr. Concil. concil. 4. de Pœnitent. & remiss. numero 6. & Marcellinus à sancto Benedicto, verbo *Absolutio quoad Monachos*, §. 13. illámque asserit esse in vsu apud Cassinenses, & à Paulo Quinto confirmatam.

PROPOSITIO II.

Regularis à suis Superioribus examinatus, & approbatus, ac Episcopo præsentatus ad confessiones audiendas; & admissus ab eodem, est perpetuò admissus, non solùm in Diœcesi illius Episcopi, sed probabiliter etiam in Diœcesibus aliorum Episcoporum.

Hæc veritas quoad primam partem probatur ex dicta Clement. *Dudum*, de sepultur. his verbis: *Ac deinde præfati Magistri, Priores, Prouinciales, & Ministri Ordinum prædictorum eligere studeant personas sufficientes, idoneas, vita probatas, discretas, modestas, atque peritas ad tam salubre ministerium, & officium exequendum: quas sic ab ipsis electas repræsentent, vel faciant præsentare Prælatis; vt de eorum licentia, gratia, & beneplacito in Ciuitatibus, & Diœcesibus eorumdem huiusmodi personæ sic electæ, confessiones sibi confiteri volentium audiant, imponant pœnitentias, & beneficium absolutionis in posterum impendant.* Quibus vides examen morum & capacitatis ad Regularium Prælatos spectare, nec ámque exteriorem præsentationem per eosdem factam Episcopo de Regulari ad confessiones audiendas esse requisitam; vt optimè explicando illam Clementinam notat Suarez de Pœnit. disput. 18. sect. 5. num. 14. sub finem. Atque huic dispositioni conformis est in aliquo Decretum Lateranens. Concil. sub Leone X. sess. 11. quod apud Regulares valet in his, quæ Clementinæ, aliisque Regularium priuilegiis non est contrarium: dum sic pronunciat. *Necnon superiores eorumdem Prælatorum pro tempore elegerint, eisdem Prælatis personaliter exhibere, ac repræsentare, si eas sibi exhiberi & præsentari petierint: alioquin ad eorum Vicarios, dummodò ad Prælatos vltra duas dietas accedere non cogantur, omninò teneantur.* Instabis, ergo si Clementina viget, teneantur Prælati præsentando suos subditos, pati repulsam illorum ab Episcopo factam, & alios ei de nouo præsentare. Respondetur, huic iuri derogatum esse; tum à dicto Concilio Generali Lateranensi tum à pluribus aliis Pontificibus, cum expressa clausula dictæ Clementinæ derogatoria, & nominatiua à Pio Quinto Bulla prædicta inchoata, *Et si Mendicantium*, vt in propositione præcedenti ex textu ipsius patet qui licèt non exprimat dictam Clementinam: attamen confirmat Bulla Pij IV. & Pauli IV. confirmando earumdem

clausulas reuocatorias quæ expressè reuocant Clementinam quatenùs aliis priuilegiis, & consequenter huic priuilegio antedicto contrarias successiuè Gregorius XIII. Sixtus V. Clement. VIII. & Paulus V. cum eademmet clausula priuilegia omnia & consequenter hoc de quo est quæstio, confirmarunt, vt fusiùs dicetur inferiùs. Ac sic huic objectioni respondent Suarez de Pœnit. disputat. 28. sect. 5. num. 15. Vasquez tom. 4. in 3. part. quæst. 93. artic. 3. dub. 5. num. 5. Cardinal. de Lugo disputatione 21. de Pœnitent. sect. 3. numero 54.

Secunda pars propositionis, videlicet, quòd talis admissus sit perpetuò admissus, nec possit ab Episcopo admissio ipsius reuocari, sequitur ex præcedentibus si enim iure communi, & ex priuilegiis ei conceditur audire confessiones fidelium, eique absolutè admissio, seu licentia conceditur: sine dubio sequitur, quòd concessio hujusmodi est perpetua; cùm priuilegium absolutè concessum sine limitatione & restrictione aliqua sit intelligendum. Verùm, vt hæc veritas clarius elucescat, fusiùs probanda est, tum ex nostra sententia, tum ex suppositione, quòd teneatur regularis ad examen, & approbationem Episcopi subeundam, quod fiet ex differentia, quæ reperitur inter gratiam & judicium; gratia enim semper pendet ab arbitrio concedentis, vt exempli causa delegatio à delegante, quam potest pro libito reuocare: at approbatio confessarij est iudicium, seu testimonium veritatis datum ab Episcopo, quod, semel sic datum, non est in potesta e dantis: Sicut enim quando judex semel judicium & sententiam tulit, non potest ampliùs illam reuocare: & sicut ius docendi per approbationem concessam Doctori non est reuocabile; sic etiam illa approbatio semel data, cùm sit ius, non est reuocabilis ab approbato.

Dices, potest Episcopus sacerdotem sæcularem approbatum iterum examinare, & si incapacem reperiat, reprobare; ergo de Regulari similiter est concludendum. Respondetur, sæcularem iterum posse examinari & aliquo modo reprobari; dixi aliquo modo, quia hæc reprobatio Episcopi non est dicenda reuocatio approbationi, sed potiùs aut declaratio testimonij dati per errorem, aut peritiæ in qua testimonium fulciebatur defitio: at verò Regularis non potest ampliùs reprobari, quia non potest ampliùs examinari; functus est enim ordinarius suo officio, nec posteà quicquam ampliùs super hoc potest: maximè cùm hæc reuocatio cadat in iniuriam Regularium, & populi scandalum: ac propterea non possit mutare judicium semel datum, juxta regulam 33. de Regul. juris in 6. *Mutare consilium quis non potest in alterius detrimentum*: alioquin posset etiam ius quæsitum alterius tollere, vt est istud Regulari acquisitum. Atque hæc ratiocinatio confirmatur ex extrau. Benedicti *Inter cunctas*, de Priuil. cui Clementina *Dudum*, de Sepult. non derogauit: juxta Sotum in 4. distinct. 18. articul. 3. & innumeros; nisi in iis, quæ Extrau. Bonif. VIII. *Super cathedram*, erat contraria; alioquin inutiliter inserta fuisset iuri communi posteriori titulo, vt lex sequenda, in qua loquens de licentia Regularib. concessa ad audiendas confessiones sæcularium, sic ait: *datam verò licentiam per Diœcesanorum mortem nolumus terminari*: & postea, *per hoc autem non intendimus, quòd sæpè dicti Fratres qui ad hoc eligentur officium exercendum, plus habeant in audiendis*

dis confessionibus & pœnitentiis iniungendis, quam Parœciales Sacerdotes noscuntur habere. Ex quibus manifestè colligitur, perpetuam illam approbationem & licentiam ad audiendas confessiones, cùm per mortem Diœcesani non terminetur: sitque eadem aut saltem similis licentiæ Parocho concessæ, quæ nec per mortem concedentis Episcopi, nec per ipsius contradictionem aut revocationem terminatur.

Probatur 2. ex decisionibus Pontificijs, & congregationis Cardinalium: ac primò se offert bulla Pij V. vt sępius diximus, quorumdam capitum Trident. declaratoria in qua post explicatum c.15. sess.23. quod respicit confessarios, sic loquitur, *Statuimus, quod ille, qui semel in vna Diœcesi admissus fuerit, semper in eadem Diœcesi habeatur pro admisso; nec ampliùs examinari, vel præsentari in dicta Diœcesi debeat, tam quoad prædicationes faciendas, quam confessiones audiēdas.* Nec dicas, hanc constitutionem Pij fuisse per Greg. XIII. revocatam, quoniam illam subsistere docuimus in 1. tract. idque ostendunt plures Cardinalium declarationes etiam in hac materia, quarum vnā referam hujus tenoris, *Sacra congregatio sic censuit, fratres Mendicantes semel examinati, nō debent iterum ab ordinario, nec etiam per successorē examinari.* Illam referunt Zerola in praxi Episc. par. 1. verbo *Confessores*, §. 2. Io. de la Cruz de statu Relig. lib. 2. c. 6. dub. 4. concl. 3. Roder. QQ. RR. to. 1. q. 59. art. 4. Sic quoque docent Henriq. lib. 3. c. 6. n. 6. in annot. Emanuel Sà verb. *Confessor*, n. 5 Villal. in Summ. & tom. 1. tract. 3. diffic. 53. n. 5. Alphonsus à Caranza in suo consilio 29. Doctorum quod habetur in fine explicationis bullæ cruciatę, impressum Barcinonæ 1618. & Francisc. Salgado in tract. de supplicatione ad sanctissimū 1. p. c. 4. n. 40. Martinus à S. Ioseph. in compend. facult. Confessorū secular. verbo *Confessiones*, n. 1.

Objicies eumdem Pium bulla quæ incipit, *Romani Pontificis prouidentia*, sic determinasse: *Volumus tamen eos qui semel ab Episcopo in ciuitate & Diœcesi suis prævio examine approbati fuerint, ab eodem Episcopo iterum non examinari: ab Episcopo aut successore pro maiori conscientiæ suæ quiete examinari de nouo poterunt.* Quam determinationem Vrbani VIII. confirmavit bulla quæ incipit, *Alias à nobis*: ergo licet Episc. qui semel examinavit regularem, nō possit denuò illum examinare, potest tamen successor. Respondetur, hanc bullam revocatam esse pluribus confirmationibus privilegiorū ex certa scientia, cum expressa derogatoria hujus restrictionis Pij V. & supplicāte Philippo II. Hisp. Rege, à Greg. XIII. an. 1572. vt habetur in bullario p. 1268 & seq. testāte id citato Salgado, reformatā fuisse, quo circa pręinserta declaratio Card. revocationi dictæ bullæ conformis emanavit, necnon sententia subdata 1594. die 2. April. cujusdā Camilli Caiet. Patriarchæ Alexād. sedis Apostolicæ sub Clem. VIII. in Hispan. cum potestate legati de Latere Nuntij: quā refert authenticā Roder. to. 1. QQ. RR. q. 59. art. 4. qua prohibet Archiepiscopis, & Episcopis, & alijs majoribus Prælatis sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, & alijs censuris & pœnis, ne Fratres minores circa præfatum privilegium, quod existere declarat, impedire, perturbare, aut molestare præsumant.

Nec hæc dispositio de perpetuitate jurisdictionis & approbationis, vel admissionis est contra Trid. quoniam non comprehēdit Mendicantes, vt alius ex Pij V. declaratione diximus; nec revocat privilegia in corpore juris, quib. Mendicant. hoc privi-

legium seu approbatio perpetua expressè cōcessa est. Quocirca Pius V. qui hoc privilegium ad omnes Mendic. Regn. extensū bulla pręcitata abrogaverat, alia bulla motu proprio emanata quā citat Henriq. allegatus, & ante ipsū Navar. c. 27. statuit: *Regulares ab Episcopo semel examinari nō posse: nec eo defuncto à subsequente, si sint alicuius ordinis Mendicantium*, & ab illius Pōtificis decreto emanarunt in favorem huius sententiæ, multæ Cardinalium Trid. interpretantium declarationes, & DD. sensus illi penitùs favet. Ad confirmationem verò Vrbani respōdetur, illum Pontificem personaliter Cardin. de Sandoval Episcopo Giennensi quædam privilegia adversus regulares conformiter ad decreta Trid. (vt in bulla asseritur) concessisse, quæ extendit ad Episcopum Giennensem, vt cernere est etiam in dicta bulla, & patet ex his terminis in ea positis videlicet, *Tui* & *Tibi* & ex illo termino in eadem posito, *hac vice*: factum autem contra vnum, non debet juri alterius. Accedit quod habet clausulam juris communis revocatoriam.

Dices, Pium V. initi Trid. & Mendicātes, & non Mēdicantes supponere examini prædicto. Respōdetur, Pium V. non declarare Trid. sed jubere, vt Trid. de approbat. Regul. servetur erga non Mendicantes & Mendicantes, vt ipsius verba habent, quæ talia sunt, *Sancimus, decernimus, & declaramus, decretum Concilij Tridentini de approbatione regularium, &c. ab Episcopis faciēda obseruari debere etiam in omnib. regularibus quorūvis ordinum, etiam Mēdicantium*. Tridentinū autem de hoc examine à successore faciendo ne quidem verbum facit; sed de vna sola approbatione; per illa autem verba Pontifex nō comprehendit Mendicantes cum Tridentinū cui innititur, illos non comprehendat, qui in dicta non nisi revocat, nō verò jus commune, quod esset necessarium, vt Mendicātes prædicta bulla afficerentur. Ex quib. constat jurisdictionē concessam regulari esse perpetuam, à solo Papa revocabilē (pendere tamen in vsu ab emissione, seu approbatione Episcopi; ac proinde illius munus se habere per modū transeuntis, quo peracto nihil in hoc amplius potest) quocirca si revocet graviter peccat: & sicut sacerdos Regularis injustā passus repulsam potest audire cōfessiones, sic ille qui revocationem quantumcūque minimā injustam, & nullā passus est; cū in vtroq; casu par sit ratio. Sic sentiunt Mercerius in 3. p. D. Tho. q. 8. art 4. dub. 2. n. 8. gl. in Clem. *Dudum*, Suar. in dictā p. 3. to. 4. disp. 28. sect 8. dub. 7. Hēriq. citat. n. 6. Diana tract. 2. de dub. regul. resol. 22 Zanar in Direct. Theol. p. 1. c. 24. §. 7. Confectius in Comp. privil. c. 3. & Archang. Rom. lib. 3. de privil. verb. *Confessio*. Et licèt quidam illorū putent, Episcopum ex justa causa illam aliquando revocare posse; alij tamē absolutè tenēt id non posse, inter quos est Moronus qui id fusè, & doctè suo more probat responso 34. Idem quoque judicium ferendū est, si Episcopus non revocando approbationē aut admissionem, prohibeat regulari audire cōfessiones, peccat enim graviter; & nonobstāte prohibitione potest confessiones audire, vt præter aliquos ex præcitatis tenet Villal. in Summa to. 2. tract. diffic. 53. n. 5. & Suar. hanc sententiam veram supponit tom. 4 de relig. cap. 18. nu. 11.

Objicies, si Episc. prohibere non potest regulari ne audiat cōfessiones, nec revocare approbationem, seu admissionem, sequitur quod malè provisum sit Ecclesiæ, nam fieri potest, vt regularis admissus sit depravatæ vitæ, vel ad tantam senectutē venerit,

vt

vt sit incapax audiendarum confessionũ, & illius Prælatus de salute ejusdem, & animarum, parum, aut nihil curans, non illi prohibeat receptionem confessionũ. Respondetur, optimè prouisum Ecclesiæ Dei; potest enim monere regularem, vt abstineat: & si post monitionem non desistat, monere superiorem, qui si non provideat, poterit ille providere: restituitur enim tunc in suum jus pristinum, à quo per privilegia spoliatus fuit, vt alibi diximus, iterum in alia materia dicemus.

Tertia pars propositionis probabitur, si priùs supponatur, quod inferiùs speciali propositione ostendetur: videlicet jurisdictionẽ audiendi confessiones regulari cõcessam, à Papa, non ab Episcopo dari: ergo semel absolutè data & accepta, perpetuò manet vbicumq; regularis existat, nec apparet ratio, cur potiùs ad hunc, quã ad aliũ Episcopatum concessa sit, cum non major requiratur idoneitas in vno, quam in alio. Deinde constitutio Clem. VII. illud cõcedit, vt habetur in Cõp. privil. Mendic. verb. *absolutio quoad seculares*, 1. §. 6. in hũc modũ, *cõcedit, quod Cõfessores ordinis Minorum semel præsẽtati alicui Episcopo pro cõfessionib. audiendis* (vt moris est præsentari) *post vnã præsentationẽ non teneãtur ampliùs præsẽtari, etiamsi ad aliam trãsierint Diœcesim.* Quam concessionẽ interpretatur Corduba in annot. ad dictũ Comp. vt non tantũ illam intelligat de ead. Diœcesi [sicut propriè non potest intelligi] sed etiã de quacumq; alia ad quã se transtulerit moraturus ad tẽpus, vel in perpetuũ: sed jam censeatur sẽper & vbiq; præsẽtatus. Ratio illius Doctoris est, quoniã Papæ concedentis intẽtio conformis est impetrãtis intentioni, si absit dolus malus. Quod autẽ ea fuerit Pontificis intẽtio, vt vbiq; prodesset, cõstat ex eo, quod jã antea concedente Eugen. IV. semel in vna Diœcesi præsentatus; ad eam rediens, liber erat ab iterata præsẽtatione: imò etiam idẽ Eugẽ. cõcedit eam facultatẽ eisdem Minorib. vt habetur cit. Comp. his verbis, *cõcessit Cõfessariis fratrum Minorũ, quod quando nõ possunt commodè se præsentare Episcopis quia sunt in itinere, vel alibi, & non possunt petere casus Episcopales, eo casu possint vti plenariè authoritate Episcopali*, Ergo Clem. VII. aliquid superaddit, alioquin illud privilegiũ nihil operaretur. Superaddit ergo extẽsionem admissionis ad omnes Diœceses. Accedit, quod privilegium Principis absolutè concessum non debet restringi: sed latè, vt verba sonant, interpretari: vt sæpiùs diximus: ergo cũ verba præfatæ constitutionis absolutè pronũcientur, sintque vniuersalia, absolutè & vniuersaliter per respectũ ad omnes Diœceses sunt intelligenda.

Nec hoc est cõtra Trid. vbi viget: quoniã decernit dũtaxat, quod Cõfessarius approbari debeat ab Episcopo: quod cũ sit onus & odiosũ, debet restringi quãtum fieri potest, & de vna sola approbatione intelligi. Respõsio hæc confirmatur quoniã si Episcopi in Trid. cõgregati voluissẽt subjicere regul. pluribus approbationibus, illud sine dubio expressis terminis pronũciassent, cũ de illorũ jure ageretur: quod cũ non fecerint, adversùs eosdẽ est interpretatio faciẽda juxta regulã juris in 6. *Contra eum qui legẽ dicere potuit apertiùs, est interpretatio facienda.* Adjunge præmissis quod Tridentinum nõ requirit absolutè approbationem Episcopi, sed vt quis sit parochus, *aut aliàs idoneus iudicetur*: vnde sicut multi graves DD. existimant; approbationẽ parochi, aut vniuersitatis sufficere: quidni etiam vnius Episcopi approbatio, seu admissio pro omnibus Diœcesibus: Nec objicias, illud

verbum *iudicetur*, ad Episcopi judicium referendum, cùm multi ad judicium aliorum illud referant, ac proinde sit res dubia: quæ cùm sit in juris antiqui odium, juxta illud interpretanda est, ac ex consequenti in fauorem regularis, cùm illud ius in fauorem illius conditum sit, vt sit iudicium in hoc feratur conformiter ad regulam 30. juris citati: videlicet, *In obscuris minimum est sequendum*, id est, quò d in obscuris & dubiis iuxta glossam, quæ ad hoc duo exempla ponit, minima obligatio est sequenda: cum autem magis obliget regularem, quòd ipsius idoneitas debeat ab omnibus Episcopis judicari, ideò minor obligatio ad illam iudicandam est pro illo sequenda, ac proinde, quòd sufficiat vnius Episcopi iudicium.

Nec opponas 2. quod dicitur in Tridentino, videlicet approbationem debere fieri *ab Episcopis*, quoniam per hoc nihil aliud intendit, nisi quòd vnus ab vno, alius ab alio Episcopo approbetur; non autem quòd vnus approbetur à multis.

Non obiicias 3. declarationes Cardinalium in contrarium huius veritatis; quoniam præter quòd in hæc materia inter se vix conciliari possint, cum pugnare videantur, sunt tantùm sententiæ Doctorum, non habentes vim legis, ac si non habentes vim legis, ac sic non possunt leges priuatas tollere: quocirca standum iuri antiquo, & verbis Tridentini iuxta illud ius interpretati, & priuilegiis à sede Apostolica concessis, quæ sic vt suprà decernunt. Et huius sententiæ sunt Cellotius de Regular. in Hierarch. jurisdict. libro 5. capit. 25. cum multis aliis quos refert Diana part. 2. tract. 4. de Sacram. resol. 110.

PROPOSITIO III.

APprobatio, seu admissio Confessarij Regularis à suis Prælatis præsentati, non concessa, vel recusata ab Episcopo, valet, & est perpetua.

Hæc veritas quoad primam partem, quæ licèt de facili colligatur ex præcedentibus, probatur 1. ex iure communi Extrauag. *Inter cunctas*, de Priuileg. quæ non est reuocata per Clementinā *Dudum*, nisi in his, quæ contraria erant extrauag. *Super cathedram*, vt alibi dictum est & tenent plurimi: alioquin non inserta fuisset posteriori dispositione, & titulo in corpore Iuris, in qua sic legitur loquendo de Episcopis. *Quòd si denegent* (videlicet admissionem, vel licentiam ad confessiones audiendas, electis & præsentatis à suis Prælatis) *vel intra triduum non concedant, ex tunc iidem Fratres nihilominus auctoritate eadem* [scilicet Apostolica,] *huiusmodi officium exequantur.* Clementina *Dudum*, hanc concessionem ampliauit, dum absolutè, nullóque posito temporis termino, vult regularem sic præsentatum admitti: *Si verò iidem Prælati Fratribus ad audiendas confessiones, vt præmittitur, electis eiusmodi licentiam exhibere recusauerint: Nos ex nunc ipsis, vt confessiones sibi confiteri volentium liberè, licitéque audire valeant, gratiosè concedimus de plenitudine potestatis Apostolicæ.* Ex quo vides, Episcopum nullam posse causam prætendere recusationis, aut negationis licentiæ, vt stante dicta Clementina explicat Suarez de Pœniten. disp. 28. sect. 7. n. 14. quam Ioannes XXII. in præfat. ad illam, & ad cæteras vult ad praxim

redigi in judiciis, & in ſcholis; & ipſemet extendit ad Aug. ſtinienſes, & Carmelitas, extrauag. *Frequentes*, de Iudic. Poſtmodùm cùm variæ inter Epiſcopos & Regulares lites, & diſſidia in Reipublicæ Chriſtianæ ſcandalum orirentur, in concilio generali V. Lateranenſi ſub Leone X explicata fuit, & extenſa Clementina, & in aliquibus reſtricta, bulla inchoata, *Sacro approbante Conſilio*, in qua ſic loquitur Pontifex, *Poſſint regulares per Epiſcopos & Prælatos, ſuper ſufficienti literatura & aliqua ſaltem huius Sacramenti peritia dumtaxat examinari: talibuſque præſentatis admiſſis, vel etiam indebite recuſatis confitentes, conſtitutioni quæ incipit, Omnis vtriuſque ſexus, quoad confeſſiones dumtaxat ſatisfeciſſe cenſeantur.* Quibus vides, regulares ſuppoſitos examini Epiſcopi, & explicatum caſum, in quo Epiſcopo recuſante valeant audire confeſſiones. Quæ verba non ſolum Mendicantes comprehendunt, ſed etiam alios omnes, vt verbis ſequentibus conſtat, *Omnia & ſingula ſupradicta ad reliquos religioſos Ordinum quorumcumque extendi, & per eos etiam ſeruari debere volumus, atque decernimus.* Cuius diſpoſitioni ſtant regulares, in his, quæ contraria non ſunt ſuis priuilegiis; quia quoad hoc reuocata eſt in vtroque foro, vt alibi oſtendimus. Quibus omnibus ex iure deductis manifeſtè conſtat, regulari debitè præſentato deberi approbationem, & admiſſionem: nec poſſe differri ab Epiſcopo, minuſve denegari: & denegatam ipſo facto à iure concedi. Nec obiicias Concilium Lateranenſe præfatum non eſſe in Gallia receptum: ac ex conſequenti hoc decretum: nam eſto quod receptum non ſit valet tamen, cum ſit declaratio cap. *Omnis vtriuſque ſexus*, & conſequenter non differat à re declarata: ſitque penitus, idem, & ita regulares in vi illius, imò potius in vi iuris illius communis *Omnis vtriuſque* admiſſi, aut indebitè recuſati audiant legitimè, & validè confeſſiones ſæcularium, eóſque validè abſoluunt.

Probatur 2. quoniam ſi quid daret Epiſcopo hanc facultatem negandi licentiam regulari hoc eſſet c. 15. ſeſſ. 23. de Reformat. vbi habetur, quòd *non poſſit regularis audire confeſſiones ſæcularium, etiam Sacerdotum, &c. niſi approbationem obtineat privilegiis & conſuetudine, &c.* Sed illud non dat ei hanc facultatem, cum nihil penitus ex ea ſequatur, poſſitque legitimè pati hanc exceptionem, ſicuti alias exceptiones de quibus ſuprà: eò maximè, quòd vt aſſerit Nauarrus in c. *Placuit*, de Pœnit. *Lex poſterior generalis ſæpe limitatur per ſpeciale ius antiquum*: & quòd *iura iuribus ſunt concordanda etiam aliquando cum quadam improprietate verborum, ne ius antiquum: niſi ratione vrgentiſſima, & expreſſione verborum incompatibilem iuris nouis cum eo, abrogetur* (vt in tract. de Prædicator. fusè probabitur) & ideò communis Canoniſtarum ſenſus ſemper ad hoc requirit clauſulam ius antiqui expreſsè derogatoriam: hoc autem ius nouum Tridentini de facili poteſt cum antiquo concordari; éſtque ius commune, & antiquum ſpeciale: nec nouum habet debitam clauſulam derogatoriam. Accedit quòd vt dicit Peirinus de Priuileg. Minim. tom. 1. conſt. 26. Leonis X. §. 7. hanc ſententiam ſuſtinens, *non credendum eſt, concilium voluiſſe confouere Epiſcopos in ſuis paſſionibus & odiis aduerſus regulares, quod proculdubio faceret, ſi capaces quoad ſcientiam probatos quoad mores poſſet reiicere.* Nec hoc eſt nouum in iure, quòd petita licentia, & iniuſtè, vel iniurioſè denegata, habeatur pro obtenta: nam

ita conceditur in hac speciali materia in Lateranensi concilio, ac etiam in certis casibus quo administrationem sacramentorum in quibus petita licet non obtenta sufficit ac licitè & debitè ministranda Sacramenta Eucharistiæ, & Extremæ vnctionis vt patet ex dicti Clementina *Dudum*, & Extrauag. *Inter cunctas*,& ex cap. *Licet*,de Regularibus, & ex cap.1.de Supplenda negligentia Prælatorum.

3. Probatur, quia approbatio non est opus gratiæ,sed iustitiæ; cùm sit judicium, seu sententia Episcopi,vt rectè docet Suarez de Pœnitent. disputat. 28. section. numero 22.& sect.5.numero 5.& 8. & superiùs diximus: ergo sicut Iudex non ferendo sententiam postulatus à parte ius possidente, illi iniuriam facit; sic Episcopus cùm non dat approbationem ad confessiones regulari idoneo,eam ab ipso postulanti, cùm maximè ad eam concedendam à Trident.iubeatur,idque gratis, & similiter iubeatur regularis illam obtinere, & consequenter Episcopus concedere: obtineri enim non potest,quod ab alio pendet, nisi alius det:quòd si posset denegare, frustraretur regularis suo priuilegio,& in vanum censeretur à Pontificibus, concilio, & iure concessum, quod dici nullatenùs potest. Atque huius sententiæ sunt citati in proposit.1. Roderic. Peirin. Villal.Portel.Layman.Fagund. Zanard. & Henriq. qui vltimus asserit,illam teneri à Doctoribus Salmanticensibus & Complutensibus,ac fusè in academia Parisiensi publicè propugnatam, & à congregatione Cardinalium declaratam: Sic etiam Diana cum quindecim auctoribus, quos citat, Gamacheus tom.3.in tract.de Pœnit. cap.18. & alij: maximè Nauarrus qui ad illam probandum plurimas addit rationes, quarum alias adduximus. Quocirca si non expectata præsentatione regularis per suos prælatos,Episcopus præmonens dicat,non mihi præsentet is aliquos religiosos, quia eos admittere nolo; tunc iuxta Cardinalem,& præcitatos doctores, & ipsam Clementinam absque præsentatione, regulares præsentandi confessiones audire possunt. Indebitè autem quis recusatus dicitur, cùm de illius capacitate, & moribus probatis,certitudine morali constat, quæ testimonialibus superiorum suorum literis satis probatur; nisi aliunde certò paterent illius inertia,& praui hores.

2. Pars propositionis probatur 1.ex præcitato iure communi, cuius verba, cùm sint absq; e limitatione temporis,ad futurum in perpetuum sunt extendenda; vt constat ex Glossa in cap. *Quocirca*,verb. *Sed futuri*, de priuilegiis quæ docet: quòd verba indefinitè & generaliter expressa in priuilegiis,extenduntur ad futura: & ita tenent Suarez in materia voti, libro 6. de Relig.cap.13.numero 2.tract. de Voto, & Sanchez in Summa libro 4.cap.53. numero 23.cum sequent. 2. Probatur,quoniam illa approbatio seu admissio æquiparatur à iure approbationi, vel admissioni factæ per Episcopum: ergo sicut hæc est perpetua,sic & illa. 3. Quia illa approbatio,seu admissio sequitur præsentationem Regularis, per prælatos Regulares factam: at hæc est pro tempore perpetuo; ergo & approbatio & admissio erit perpetua. Atque hanc propositionem sustinent ex consequenti, qui præcedentibus subscribunt.

PRO-

PROPOSITIO IV.

APprobatione, vel admissione ad audiendas confessiones ab Episcopo Regulari concessa statim eidem à Papa iurisdictio ad absoluendum confertur illimitata ad certas personas, tempora, & loca Diœcesis: éstque ordinaria in Mendicantibus; in aliis autem probabiliter etiam ordinaria dependens tamen in exercitio à Regularibus Prælatis.

Probatur prima pars propositionis, quoniam Pontifices in priuilegiis quæ regularibus ad confessiones audiendas impartiuntur, aliquid proculdubio operantur, & regulari concedunt: non operarentur autem, aut concederent quidquam, si ei jurisdictionem non conferrent: nam secundùm nostram sententiam examen, electio, & præsentatiò ad Prælatos Regulares spectat, admissio autem ad Episcopos: at verò secundum aliam sententiam electio & præsentatio ad Prælatos Regulares; examen autem & approbatio seu admissio ad Episcopos pertinet; ergo cum non sit aliud quod conferatur præter jurisdictionem, sequitur Pontifices illam concedere, & ita censet Moronus cum multis, quos citat responso 20. Et confirmatur ex eo, quòd in confessionibus audiendis Regularis delegatus est a Pontifice; vt constat ex Bulla Alexandri IV. inchoata, *Romanus Pontifex*, & ex alia eiusdem quæ incipit, *Per Francium & Burgundiam*, in Dominicarum fauorem edita die 6. Octobris, & Pontificatus sui anno secundo: in quibus non aliter de regulari Sacerdote, quàm delegato à Sede Apostolica loquitur: delegatus autem à delegante jurisdictionem accipit & non ab alio. A contrario, quòd si illam acciperet ab Episcopo, defectuosa esset admodum Pontificis delegatio; nam in executione penderet ab illo Episcopo, ac si prorsus inutilis; cum nullum eo repugnante, effectum sortiretur, eóque dumtaxat annuente, efficax existeret: quod esset manifestè contra cap. *In his*, de Priuileg. in quo Pontifex declarat, priuilegium à Sede Apostolica, aut Romano Pontifice concessum, non pendere in executione à voluntate, aut consensu Episcopi.

Probatur 2. quia recusatus iniustè, nec admissus ab Episcopo jurisdictionem à Sede Apostolica accipit; ergo & admissus seu approbatus. Probatur antecedens, & consequens ex sess. 21. Concil. Lateran. de qua supra, *Talibus præsentatis admissis, vel etiam indebitè recusatis confitentes, constitutioni quæ incipit, Omnis vtriusque, satisfecisse censeantur.* Non possunt autem præcepto confessionis annuæ pœnitentes satisfacere, si recusatus ab Episcopo, non habeat jurisdictionem; non habet autem illam ab Episcopo, cum recusarit; ergo à Sede Apostolica, seu à Papa eam possidet, similiter admissus: cum non sit maior ratio de vno, quàm de alio: & Concilium eodem tenore verborum de recusato, & admisso pronunciet, sicut & aliæ Pontificum concessiones.

Obiicies, si ita est, quòd solus Papa concedit jurisdictionem, inutilis prorsùs est præsentatio coram Episcopo; quoniam velit, nolit, si regularis est capax & idoneus, jurisdictionem possidebit, & confessiones sæcularium percipiet. Respondeo ita esse quo ad illum effectum, non

verò quoad alios; præsentatur enim regularis 1. ex Nauarr. in Manual. capit. 27. numero 264. vt possit in illius Diœcesi subditorum eiusdem confessiones liberè audire. 2. ex Alexand. IV. in præc. concess. præsentatio requiritur, vt licitè possit confessiones audire: est enim præsentatio conditio dumtaxat, sine qua nec liberè, nec validè, nec etiam licitè confessiones audire potest. Et huius sententiæ est Zanardus in direct. Theol. part. 1. capit. 24. §. 7. Priuileg. Minimor. tom. 1. constit. 26. Leon. X. §. 6. numero 1. Villal. in Summa tom. 2. tract. 4. diffic. 53. numero 5. Suarez, qui hanc sententiam veram supponit tom. 4. de Relig. capit. 18. numero 12. & alij.

Secunda pars propositionis, videlicet, quòd admissio, vel approbatio regularis, & iurisdictio illi concessa non sit arctata, nec possit ab Episcopo arctari, probatur. Quoniam præmissæ constitutiones Apostolicæ in propositione adductæ, generaliter ad personas quaslibet, tempora, & loca etiam quælibet, in perpetuum facultatem illam seu jurisdictionem extendunt: & ne grauaretur lector, si eas enumerarem, hic vnam adducam, cum altera declaratione Cardinalium: sic enim Pius V. Bulla: *Etsi Mendicantium,* declarando cap. sess. 23. Tridin. quod agit de Confessariis, pronunciat; *Ita vt à confessionibus audiendis tam intra eorum Ecclesias, & domos, quam extra minimè prohibeantur,* &c. *Super hoc literas Pauli IV. concedentis eisdem Fratribus Medicantibus regul. Obseruantiæ posse confessiones sæcularium personarum etiã infirmarum, etiam extra domos, & monasteria sua, & vbilibet audire, & approbando, & de nouo concedendo.* Hæc Pontifex. Sacra autem congregatio 1623. quibusdam Episcopis arbitrantibus in vi constitutionis Gregorij XV. inchoatæ, *Inscrutabili,* posse limitationes in suis approbationibus Gregorij XV. incohatæ, *Inscrutabili,* posse limitationes in suis approbationibus, seu admissionibus apponere, sic Regularibus de hac vsurpatione conquerentibus respondit: *Sacra congregatio decreuit vt illius constitutionis, Episcopos regularibus, quibus non incumbit cura animarum, non posse præscribere, vt certis tantùm in locis, vel temporibus, aut certarum personarum confessiones audiant: vel alia illorum priuilegia in sacramentis administrandis restringere, aut moderari.* Quid clarius?

3. Propositionis pars [scilicet quòd potestas regularis ad audiendas confessiones sit ordinaria] probatur. Quia si de aliquo Ordine Mendicantium est, cùm à iure illam habeat in perpetuum, ordinaria est: & sic de jurisdictione duntaxat Dominicani & Minoritæ affirmant Roderic. to. 1. Q.Q. R.R. q. 59. art. 4. Ioan. de la Cruz lib. 2. de Stat. relig. c. 6. dub. 4. Martin. à S. Ioseph. in Compend. f. cultat. Confessar. sæcular. n. 1. Celoticus lib. 5. de regul. in Hierarch. Iurisd. cap. 24 & alij. Et constat ex dictis in tract. 3. de Hierarch. Verùm hæc doctrina etiam extendenda est ad Augustinianos, & Carmelitanos ex cap. *Frequentes,* de Iudic. ac etiam ex dictis in superioribus ad cæteros mendicantes; ostendimus enim Regulares Societatis Iesu ex declaratione Sedis Apostolicę priuilegiis illorum Mendicantium in iure contentis gaudere, ex eo quòd illorum Societatis sit ex instituto Mendicans: quod cùm cæteri Ordines Medicantes habeant, proculdubio etiam illo iure gaudere necesse, ex identitate rationis, quæ in illis reperitur; ac proinde priuilegia Iuris communis ad eos sicut ad alios Mendi-

Mendicantes extenduntur. Denique si iurisdictio, quæ iure conciliari datur est ordinaria (vt communiter conceditur respectu Episcoporum.) Certum quoque erit, quòd cæteri regulares illa iurisdictione ordinaria potientur; cùm sicut Mendicantes illam habeant à Concilio Lateran. sub Leone X. vt suprà dictum est nulla autem est ratio, cur potiùs sic concessa ordinaria sit in Episcopis, & non in Regularibus: quod meo iudicio non satis considerarunt illi Doctores, qui ordinaria iurisdictione solos Dominicanum & Minoritam donarunt.

Vltima tandem propositionis pars, videlicet, quòd prohibente superiore, aut statutis regularibus, non possit illam exercere nisi illicitè, & aliquando inualidè, probatur: quia Papa per Priuilegium non intendit eximere regularem à prælati obedientia: nisi id expressè dicat, vt ostendimus in tract. de Priuileg. nec intendit derogare statutis quæ ignorat, c. *Ex parte* de Foro compet. Ergo non intendit, quòd regularis confessiones audiat, contradicente superiore, vel repugnantibus statutis, vt Iulius II. declarauit ad instantiam Generalis Fratrum Prædicatorum adhibitis non-obstantibus, efficacissimis in concessione sua sub data 17. Ianuarij 1515. inchoata Considerantes in qua reuocat licentias, & immunitates concessas Religiosis eiusdem Ordinis ad confessarios eligendos, & ad confessiones audiendas, quas ipse generalis Ordinis reuocandas iudicauerit: & vndecunque emanaturas gratias sine licentia superiorum concedendas annullat; nisi manu Papæ, aut de cõsensu Cardinalis Protectoris, aut Vice protectoris fuerit signatæ. & emanatæ. Ac sic tenent Siluester verb. *Confessor*, 3. §. 6. & Ioan. de la Cruz in Epitome lib. 2. c. 6. dub. 5. Et hæc propositionis pars, de qua etiam aliquid in tract. 3. diximus, verificatur non tantum eo modo iam proximè dicto; sed etiam quotiescumque aliquis habet Bullam, aut priuilegium, vt possit absolui à Sacerdote regulari.

Quòd autem peccet faciendo contra huiusmodi prohibitionem superioris, & constitutionum manifestè constat: est enim obedientia in re graui, si Superior habeat iustam causam prohibendi: & huius sententiæ est Roderic. t. 1. QQ. RR. q. 6. art. 2. cum illis quos citat Lezana t. 1. c. 9. n. 8. & Archang. Romanus de Priuileg. lib. 3. verb. *Confessor*. Sunt vero huiusmodi confessiones nullæ, si Sacerdos regularis sit à suo superiore iuridicè à confessionib. audiendis suspensus, ex eodemmet Iulio, & ex c. *Veritatis*, de Dolo & contumacia. Ac sic tenent præcitati Siluester cum Panormitano, eodem verbo 2. §. 6. Ioann. de la Cruz dub. 2. citati Roder. Lezana & Archang. nec non etiam Ludou. Lopez t. 1. c. de Bulla, & Suarez. tom. 4. de Relig. lib. 9. cap. 2. num. 1.

Quæres vtrum eiectus sacerdos ab aliquo ordine sit approbatus & admissus vt antea: possitque audire confessiones: Respondetur duobus modis aliquem posse dici eiectum 1. propter crimina patrata; & hic licet approbatus fuerit sitque verè approbatus; non potest audire confessiones, vt alibi agendo de incorrigibili eiecto diximus. 2. propter infirmitates ante professionem minimè expositas, vel alias causas post emissam professionẽ superuenientes, & hic eiectus, licet sit approbatus, non potest etiam audire confessiones licitè, & validè: ratio est, quia etsi non approbatur ab Episcopo personæ regularis qualitas: sed

ipsa persona;attamen Papa non dat illi jurisdictionem,mediante hujusmodi approbatione:nisi prout regularis instituti qualitate ornatæ,qua cessante, cessat & iurisdictio.

PROPOSITIO V.

COnfessarius regularis non indiget assensu Parochorum aliorumve Prælatorum, ad sæcularium confessiones omni tempore, etiam Paschali,recipiendas.

Hæc propositio, relictis iis quæ in capit.de indirecta exemptione sæcularium ab Ordinariis in tract. de Exemptionis priuilegio dicta sunt, probatur 1. ex præmissis propositionibus, in quibus ostensum est, Regulares absolutè possidere facultatem audiendi confessiones quolibet anni tempore; ergo cùm propositio absolutè, & sine restrictione ad assensum prædictorum sit pronunciata, sic sine restrictione est etiam intelligenda. 2. Ex Alexandro IV. de anno 1258. bulla quæ incipit, *Cùm olim quidam*, Fratribus Mendicanditibus concessa his verbis: *Sacerdotum etiam parochialium assensu minimè requisito*: cuius Alexandri semitas sequutus Clemens IV.in bulla quæ incipit, *Quidam temerè.* Alexandri concessionem confirmauit, condemnando omnes dicentes, quòd Mendicantes non possent audire confessiones sæcularium, aut illos à suis peccatis, sine illo assensu absoluere. Successiuè Benedictus XI. in sæpius dicta extrauag. *Inter cunctas*, hunc assensum minimè requisitum ostendit, cùm excludit omnes excommunicationes, vel alias sententias Prælatorum contra prædictam concessionem, vel in eius fraudem latas, declarando illas irritas & inanes, his verbis: *Excommunicationes verò, vel alias sententias per Prælatos latas contra hoc, vel in eius fraudem, denunciamus irritas & inanes.* quibus inhærens Sixtus IV. in bulla, quæ incipit, *Dum attenta meditatione,* post prædictæ concessionis confirmationem superaddit, quòd *Fratres possint ministrare Sacramentum Eucharistiæ & extremæ vnctionis personis sibi confitentibus, si Rectores negent, vel malitiosè differant.* Accessit præcedentibus Pontificibus Paulus III. qui hanc concessionem expresè Societati Iesu,ac consequenter cæteris Mendicantibus fecit, Bulla quæ incipit: *Cùm inter cunctas*, in qua hæc verba habentur, *Et alia Ecclesiastica Sacramenta sine alicuius præiudicio ministrandi, Diœcesanorum locorum, Rectorum Parochialium, & aliarum Ecclesiarum aut quorumuis aliorum licentia desuper minimè requisita.*

At quoniam aliqui arbitrantur,per Tridentinum huic Regularium iuri fuisse aliquo modo derogatum; ideo Pius V.Bulla sæpiùs citata quæ incipit, *Etsi Mendicantium,* explicando caput 15.sess.23. declarat. Regulares non posse prohiberi,quin dictas confessiones audiant. Hæc sunt verba illius superiùs etiã relata, *Ita vt à confessionibus audiendis,tam intrà eorum Ecclesias, & domos, quàm extrà, minimè prohibeantur, super hoc literas fœl. record. Pauli Papæ IV. etiam prædecessoris nostri, concedentes eisdem Fratribus Mendicantibus Regularis Obseruantiæ, posse confessiones sæcularium personarum, etiam infirmarum, etiam extrà domos & Monasteria sua,& vbilibet audire,approbando, & de nouo concedendo.* Hæc Pontifex. Quocirca Parochi

Parochi dictos Regulares canonicè missos ad confessiones audiendas sub mortali peccato recipere tenentur, vt censet D. Bonauentura in cap. 9. Regulæ Minorum (dicente Apostolo) *Qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit.* Verùm hæc nostra doctrina de facultate audiendi confessiones quolibet anni tempore verior, solidiórque cunctis esse videbitur, si valida in ipsam quorumdam obiectionum quas aduersarii fortiores existimat, illisione tentata, manserit inconcussa.

Sit ergo prima obiectio deducta ex eo quòd per præmemoratas concessiones fit grauis iniuria Parochis: subtrahuntur enim ab illorum iurisdictione parochiani, cùm ab aliis, quàm à seipsis in confessiones audiuntur, & absoluuntur: cui facile respondetur dicendo, quòd sicut non fit iniuria Parocho, cum Regularis, vel sæcularis ex sua licentia, vel ex licentia Episcopi, audit sæcularium sibi subditorum confessiones, sic nec illis fit iniuria, cum Regularis de licentia Papæ, vel Episcopi confessiones illorum audit, cùm illi omnes sint Pastores, & quisquis illorum, vtendo iure suo, nemini faciat iniuriam. Quòd autem Papa illorum sit verus Pastor, quis audebit negare, nisi hæreticus: quia cùm sit primus Hierarchatum, in illos potestatem & iurisdictionem possidet, & eminenter potest, quicquid illi possunt. Adiunge, quòd vt in eadem materia ratiocinabatur D. Bonauentura in Apologia pauperum iurisdictio spiritualis in sæculares non est concessa in fauorem Parochorum, sed in vtilitatem & salutem animarum eorumdem sæcularium: ergo Parochis nulla fit iniuria per antedictas concessium. Quod autem illa facultas fit regularibus concessa in fauorem animarũ sæcularium, testatur præter cæteros Innoc.IV. in bulla quæ incipit, *Animarum salutem*, verbis sequentibus, *Animarum salutem desiderio feruenti quærẽtes autoritate vobis præsentium indulgemus*, &c.

Instabis, obligari Parochos suas oues cognoscere, iuxta illud Prouerb.27. *Diligenter agnosce, vultum pecoris tui, tuósque greges considera*: non potest autem illos cognoscere, si illarum confessiones non audiat: respondetur iuxta sensum interpretum, inibi sapientem non loqui de confessiones sibi penitus ignota: sensu autem literalis illius est hic, quamuis sit multum diues, non tamen res minores, vt sunt oues & pecora contemnere debes. Rationem reddit illius sententiæ, *Non enim habebis iugiter potestatem*; quasi diceret, forsan enim mutabis statum, & ex diuitæ pauper fies, & sic indigebis rebus minoribus. In sensu autem mystico hæc verba ad superiores Ecclesiasticos, & politicos diriguntur, qui cognitioni externæ gregis sibi concrediti, inuigilare debent: non autem per cognitionem confessionis, alioquin confessio esset onus importabile, à nemine suis humeris imponendum, vt etiam Gerson fatetur serm. in Cœna Domini, dicens quod; *Cogere fideles confiteri suis Pastoribus, vt ex confessione noscantur. esset onus importabile, & euidens sacrilegii periculum.* Et ideò Clemens VIII. prohibuit, ne Prælati Regulares subditorum Confessarii existerent, qui tamen maiori vinculo obligationis ad illos cognoscendos propter votum obedientiæ, & maiorem status perfectionem tenentur. His adde, quod posito secreto inuiolabili confessionis, non maiorem

habent Parochi suarum ouium cognitionem, cum in confessiones ab aliis Sacerdotibus suæ parochiæ propriæ oues audiuntur, quàm cum à Sacerdote Regulari; ergo si (hoc non obstante bona & valida est confessio facta illis Sacerdotibus, cur non etiam illa Sacerdoti regulari facta?)

Obiectio secunda deducitur ex cap. *Omnis vtriusque*, de Pœnit. hoc modo, quilibet quando ad annos discretionis, tenetur semel in anno proprio Sacerdoti confiteri: sed parochus est proprius Sacerdos; ergo quilibet tenetur proprio Parocho confiteri. Maior certa est, minor probatur; quoniam nec Papa nec Episcopus possunt esse proprii Sacerdotes, sed vniversales & communes Pastores, qui gregis in communi, non personarum in particulari, curam habent: nec etiam priuilegiati dici possunt proprii Sacerdotes, quoniam cùm non habeant facultatem nisi à Papa, aut ab Episcopo, minùs possunt dici proprii Sacerdotes; ergo Parochus erit proprius Sacerdos; cui, vt præcepto satisfaciat, quilibet debet confiteri, aut alieno de ipsius licentia, vt in eodem canone habetur. Confirmatur adhuc minor propositio; nam eidem, iuxtà illum canonem, quis debet confiteri, à quo Eucharistiam in Paschate sumere tenetur: sed in Paschate tenetur illam sumere à proprio Sacerdote, qui parochus est, ergo debet ei confiteri, aut alieno de eius licentia.

Respondeo 1. quòd, ille canon obligat quemlibet ad confitendum peccata sua proprio Sacerdoti, aut de eius licentia alieno. 2. Negando probationem minoris, scilicet quòd Pontifex & Episcopus non sint proprii sacerdotes: nam licet sint Pastores vniuersales, non tamen desinunt esse proprii; habent enim curam gregis, non tantùm in communi, sed etiam personarum in particulari, quando & quoties volunt: nec differunt à parocho in ratione proprii; sed in hoc quòd parochus est propinquior localis & immediatus, sicut & Papa & Episcopus, quando & quoties volunt. Quòd si quis absque graui temeritatis nota negare non auderet, confessionem parochiani factam Papæ, vel Episcopo tempore paschatis esse validam: Sic etiam negari non potest, quin confessio facta delegatis à Papa, vel ab Episcopo, sit etiam valida, vt vsus, qui est optimus legum interpres, satis probat: nam pœnitentiarius Romæ in Basilicis SS. Ioannis, Petri, & Mariæ maioris à Papa collocatis, Christiani totius Orbis peccata sua confitentes, præcepto annuæ confessionis satisfaciunt, & hoc tanquam indubitatum ab omnibus habetur. 3. Quoad sumptionem Eucharistiæ certissimum est, quòd Papa & Episcopus respectu vtriusque Sacramenti sunt proprii Sacerdotes; ille in toto Orbe; hic in suos Episcopatu: & consequenter admitti debet, quòd vterque illorum possit ad alterutrum, & ad vtrumque Sacramentum ministrandum delegare quos vult, cùm ambo sint ordinarii; & hoc quotidie præstat Episcopus, & similiter Papa, qui præcipuè regulares delegauit ad ministerium confessionum audiendarum, quibus confitentes præcepto canonis, *Omnis vtriusque sexus*, satisfaciunt: cùm de licentia proprii Sacerdotis, scilicet Episcopi, vel Papæ, vt suprà diximus, illos audiant, quod sufficit: hoc enim dumtaxat requirit idem canon. Non obstat Glossa in illorum

lorum Canonem, quæ asserit, sæcularem non satisfacere præcepto, *Omnis vtriusque*, qui priuilegiatis tempore paschali peccata sua confitetur absque licentia parochi; nam illa est Glossa priuati Doctoris, scilicet Bernardi de Bothono, cuius opinio fuit reprobata, vt Glossa Ioannis Andreæ ibi apposita apertè indicat.

Obiectio tertia contendit, priuilegiatum non posse esse proprium Sacerdotem, sic arguendo: qui non potest esse Sacerdos ad Eucharistiam in Paschate ministrandam, non potest etiam esse proprius sacerdos administrandum eodem tempore Pœnitentiæ sacramentum: sed regularis non dicitur proprius sacerdos ad Eucharistiam ministrandam, vt patet ex decretis Pontificum, & ex iure communi, &c. Ac etiam ex eo quòd non est ordinarius, nec curam pascendi & regendi gregem habet: Ergo, &c. Hoc argumentum facilè soluitur, negando quòd Regulari priuilegiato non possit committi ad ministrandum in Paschate Eucharistiæ Sacramentum, sicut de facto aliis, & ipsimet committitur: hoc autem supra satis probatum fuit, ac proindè totum ruit argumentum. Ad ea autem quæ ad eius confirmationem, adducuntur, scilicet non spectare ad regularem sedulam curam parochianorum gerere, pascere, & subdelegare, &c. Respondetur, ea esse onera proprii Sacerdotis ordinarii, non verò proprii Sacerdotis: delegati: deindè subiungi potest, quòd licet priuilegiatus non sit proprius sacerdos, satisfacit tamen sæcularis illi præcepto, *Omnis vtriusque*, si illi peccata sua confiteatur, quoniam priuilegiatus habet licentiam à proprio sacerdote, scilicet à Papa, quam tantùm requirit canon, *Omnis vtriusque*.

Obiectio quarta: impossibile est vt proprius Sacerdos norit, an ille qui vult communicare debeat abstinere à perceptione Eucharistica, vt dicto canone *Omnis*, iubetur, nisi priùs ipsi constet de statu conscientiæ eiusdem sæcularis accedentis ad mensam Eucharisticam sed illa talis cognitio haberi non potest, nisi post manifestationem conscientiæ factam discussionem ipsius in confessione sacramentali, ergo eidem proprio sacerdoti ordinario saltem tenetur confiteri sæcularis.

Respondeo ad illud 1. Hoc argumentum indignum planè viro Theologo esse, cùm statuat impossibilitatem, vbi maxima est possibilitas: quid enim obstat, qui in proprius sacerdos possit conscientiam parochiani discutere extrà confessionem, præsertim cùm iam confessum, & Eucharistiam percipere intendentem, mentiri, vel dissimulare velle, incredibile sit. 2. Peto, vrgendo hoc dilemmate aduersarios: vel illa discussio conscientiæ facienda à proprio sacerdote in confessione, est ita necessariò ab ipso facienda, vt ab alio de ipsius licentia fieri possit, vel non: si primum dicatur, quid faciet Curatus S. Eustachii Parisiensis, qui tot mille parochianos habet? Quid alii parochi qui viginti quinque mille aut circiter parochianis præsunt? certè iugo tolerata impossibili subiicerentur quod asserere indignum est pietate sanctæ Matris Ecclesiæ. Si secundum, scilicet quòd illa discussio fieri possit per alium ab ipso delegatum, habetur intentum: nam posito quòd illa discussio facienda sit, vel fieri possit legitimè per alium sacerdotem à paro-

cho delegatum, non concluditur, quòd Parochianus debeat confiteri proprio sacerdoti: sed illi aut alteri à proprio sacerdote delegato, qualis est sacerdos parochiæ, aut alius, scilicet priuilegiatus, qui hanc à Papa, vel Episcopo habet potestatem. 3. Dico, quòd licet in dicto cap. *Omnis vtriusque*, Pontifex vtatur nomine proprij sacerdotis in ferendo iudicio de dilatione Eucharistiæ sumendæ, nihil tamen inde sequitur in fauorem aduersariorum: cùm certum sit, ipsum Pontificem anteà in eodem cap. vsum fuisse nomine proprij sacerdotis quoad confessiones suscipiendas: atqui idem Pontifex posteà exceptionem fecit, addendo quòd alius de licentia ipsius posset illas suscipere confessiones: ergo pari sensu idem censendum est de facultate illius iudicij faciendi, quoad perceptionem Eucharistiæ. Etenim ea est natura iurisdictionis ordinariæ, vt concessa Ordinario, possit ab illo alteri delegari, licèt in iure non exprimatur.

Obiectio quinta sic habet: multi Christiani reliquo anni tempore proprio sacerdoti non confitentur, ergo saltem debent illud præstare in Paschate, quia debet pastor cognoscere vultum pecoris sui. Respondeo, hoc argumentum esse planè ridiculum: nam ex hoc quòd multi Christiani non confitentur Parocho toto anni tempore, non sequitur, quòd ex præcepto illud facere teneantur Paschali tempore: sufficit enim, quòd alieno confiteantur de licentia proprij Sacerdotis, Curati videlicet, vel Papæ, vel Episcopi.

Obiectio sexta desumitur ex celebri capite, *Vices illius*, de Treuga & pace, in quo Sixtus IV. cauet inter cætera, *Ne Fratres Mendicantes prædicent, quod Parochiani non sint obligati saltem in Paschate proprio Sacerdoti confiteri*, ex quo duo colliguntur: 1. quòd proprius sacerdos & parochus sint synonima. 2. quòd illa obligatio confitendi proprio sacerdoti sit de iure diuino, vel saltem Ecclesiastico.

Respondetur ad hoc, constitutionem præfatam Sixti IV. editam esse ad pacem inter Rectores seu Curatos; & Religiosos Mendicantes conciliandam; ac propterea cùm Curati multa contra Regulares Mendicantes comminiscerentur, Pontifex facta prohibitione Curatis, ne in posterum simile aliquid intentent, prohibet similiter etiam Regularibus, ne prædicent id quod supra. Negamus tamen ex illa prohibitione, quòd proprius sacerdos & parochus sint synonima, latiùs enim patet nomen proprij sacerdotis, quàm parochi, vt anteà probatum est. Vnde licet fateamur, sæcularem obligari semel in anno proprio sacerdoti, id est, Curato confiteri, illud tamen disiunctiuè intelligimus, scilicet proprio Parocho, vel Episcopo; vel Papæ, aut ab eisdem delegatis. Quod idem Sixtus expressè significare voluit, cùm immediatè post illa verba in obiectione relata, adiecit ista; *per hoc tamen ipsi Fratres Mendicantes non censeantur exclusi, quo minùs secundùm iuris communis, & priuilegiorum eisdem concessorum dispositionem, confessiones audire, & pœnitentias iniungere valeant.*

Obiectio septima depromitur ex Concilio Prouinciali Burdigalensi 1582. cap. de Pœnit. quo *Parochi iubentur monere omnes baptizatos, cùm primum ad annos discretionis peruenerint, obligatos esse, vt minimum semel quotannis, maximè Quadragesimali tempore, omnia peccata sua confiteri proprio sacerdoti.*

Respon-

Respondetur facile 1. quia nullum Concilium Prouinciale valet, nisi priùs sit à Sede Apostolica approbatum, vt optime nôrunt aduersarij; atqui tale Concilium non fuit approbatum, vt constat ex limine illius Concilij, sed emendari iussum quibusdam capitibus, verbi gratia in illo de Pœnitentia, quia non constat in quibus emendari iussum sit: hæc autem iussio infirmat omnia, quia non constat quid emendari non iubeatur. 2. Supponamus, quòd fuerit approbatum, non tamen inde sequitur verba illa *Proprio sacerdotis*, strictè pro Curato intelligenda esse, vt suprà diximus; alioquin modus loquendi illius decreti impropriè vsurparetur, si verbum *Proprij sacerdotis*, non latiùs pateret, quàm nomen Curati aut Parochi.

Obiectio Octaua, Religiosorum priuilegia arctari possunt legitimè per Episcopos: imò & de facto sæpè arctantur secundum iura etiam posteriora ipsis priuilegiis, quod probatur 1. ex cap. 15. sess. 23. Trident. quo Regulares antequam audiant confessiones astringuntur ad approbationem Episcopi: 2. ex bulla Gregorij XV. quæ vulgò dicitur, de Exemptorum priuilegiis, quâ approbationi Episcopi, & eius beneplacitò regulares subiiciuntur.

Respondeo 1. concedendo, priuilegia Regularium posse coarctari ab Episcopis, si sint delegati à Papa, secùs si delegatione non gaudeant: quia per illam tantummodò potestas ad hoc illis conceditur. 2. Quantùm ad decretum Tridentini, dico illud non comprehendere Mendicantes, vt suprà determinatum est ex declaratione Pij V in sæpiùs dicta bulla quæ incipit, *Et si Mendicantium*, ac etiam ex Concilio Lateranensi sub Leone X. & ex Clementina, *Dudum*, de Sepult. quæ per Tridentinum reuocata non fuit, vt tenent Nauarrus c. n. 265. 27. Miranda tom. 1. quæstione 45. Portel. in Dub. Regular. & alij, imò & iuxta aduersarios qui docent requiri clausulam expressam reuocationis, quam Tridentinum non habet, vt alibi dictum est, & sic cadit obiectionis fundamentum, & ea quæ ex illo sequuntur. 3. Ad bullam Gregorij XV. respondere modò super, sed eo, quia supra dictum est, & infrà suo loco dicetur, quo sensu debeat intelligi.

Obiectio nona, approbatio Episcopi nihil habet, quod illam reddat perpetuam & irreuocabilem, maximè si data sit sub conditione, aut restrictione; ergo datam approbationem potest Episcopus reuocare. Probatur antecedens ex motu proprio Pij V. ann. 1571. vbi dicit, quòd *licet approbatus ab vno Episcopo non possit reuocari sine iusta causa, attamen à successore eiusdem Episcopi posse denuò in examen reuocari, pro quiete conscientiæ dicti Episcopi*; ergo non habet aliquid, quod illam reddat irreuocabilem: quorsum enim in examen semel approbatus posset iterum vocari, nisi posset & reiici, si repertus esset minùs idoneus. Hoc posito tanquam fundamento, contendunt aduersarij, laicos peccare etiam mortaliter, qui in Paschate non confitentur proprio Sacerdoti, vel alieno de eius licentia posito; peccare etiam similiter priuilegiatos existimant, qui absoluunt sæculares tempore Paschatis, cùm approbatio sit ab Episcopo, toto Paschate reuocata, vel saltem suspensa, seu in actu primo posita. Huic obiectioni superiùs latè responsum, cùm egimus de approbatione Confessarij; in præsenti au-

tem breuiter respondetur, illam approbationem Episcopi esse perpetuam: nec posse ab Episcopo approbante reuocari, neque à successore.

Obiectio decima, priuilegium audiendi confessiones, & aliorum huiusmodi, concessum est eo tempore, quo pauci erant sacerdotes sæculares capaces, nunc autem multi sunt. Respondetur 1. non posse Regulares cedere priuilegio: vt in tract. de Priuileg. probatum fuit. 2. Respondetur quòd esto, possent, non deberent abstinere ab audiendis confessionibus, quoniam priuaretur populus eo medio ad suam salutem procurandam non mediocriter proficuo: periculúmque esset; ne cessaret à Sacramentorum vsu frequenti, & ne præceptum de annua confessione facienda contemneretur: ac denique ne error Ioan. de Poliaco renouaretur, quo asserebat Papam & Episcopum, non posse delegare ad audiendas confessiones sine licentia proprij Sacerdotis, quem dicebat esse parochum.

Obiectio vndecima, saltem securiores forent confessiones factæ parochis, confessionib. quæ sacerdoti Regulari fiunt; cùm Sæculares & regulares asserant illas esse validas; at verò soli Regulares has, quæ sacerdoti Regulari fiunt, fore validas affirmant. Respondetur 1. quòd validitas confessionum sacerdoti Regulari factarum, non pendet ex dicto quorumdam parochorum; (omnes enim non ita loquuntur) sed ex Conciliis & priuilegiis, quæ illas validas asserunt: & sicut in articulis fidei contradictis non est minor veritas, aut validitas, quàm in non contra dictis: sic etiam in confessionibus sacerdoti Regulari factis, licet à Parochis, & aliis contradictione impetitis, non est minor veritas aut validitas. Et huius sententiæ est Ioan. Petr. Camus, alioquin regularib. satis malè affectus, in suo Peregrino, incognito li. 2. §. 2. parochis loquens, *Vestro particulari iudicio, Papa, & Ecclesia in Conciliis congregatæ, Prælatorum & vniuersorum Christianorum sensui, qui Regulares ad confessiones approbant, mittunt, vocant, & illorum ministerio vtuntur, contradicitis.* Respondetur 2. dubitantes de inualiditate huiusmodi confessionum esse censendos hæreticos, & ipso facto excommunicatos, vt ex Alexandri V. constitutione constat, sub data Pisis 4. Octobris, anno 1. sui Pontificatus, quæ incipit, *Regnans in excelsis*, in qua post adductam cum aliis propositionibus illam propositionem quæ dubias faciebat confessiones Regularibus factas, his verbis, *Confessio Fratribus admissis facta est dubitabilis, & incerta; quapropter omnes tenentur dimittere incertum*; sic magnus ille Pontifex pronunciat: *Volentes, quòd si quis deinceps prædictos articulos asserere præsumpserit, tanquam hæreticus sit censendus, & excommunicationis sententiam incurrat ipso facto, à qua nisi per summum Pontificem, præterquàm in mortis articulo, non possit absolui.* Nec respondendum, vt quidam recentior Antiregularis facit, Ioannem XXIII. 1. sui Pontificatus anno dictam constitutionem: requirente Vniuersitate Parisiensi, reuocasse; nam hæc responsio falsi conuincitur à Michaële Lochmayer Doctore & Canonico, qui in suo libro, cui titulus Parochiale Curatorum, 1511. impresso, testatur, quòd Doctores Parisiensis plurimis annis à morte dicti Ioannis, videlicet in concilio Constantiensi, & posteà in Basiliensi, dictam constitutionem Alexandri reuocandam proposuerunt, quod illis denegatum

tum

tum fuit. Quòd si hæc responsio non placeat, ostendatur reuocatio, vel citetur auctor non suspectus qui eam referat.

Objectio vltima. Saltem cùm Episcopi prohibent hujusmodi confessiones Paschali tempore, deberent Regulares cessare ad illarum auditione ad euitandum scandalum, & pacem conseruandam. Respondetur, Regulares id minimè debere, quia huiusmodi cessatio cederet in præiudicium populi regularium, & Papæ. 1. Populi, quia priuaretur sua libertate, & facultate eligendi illum quem vellet ad suæ animæ salutem procurandam, sicut infirmus sua libertate priuaretur, si determinato cuidam Medico, & non aliis posset morbum detegere: quod à fortiori de spiritualiter infirmo judicandum est, cùm præualeat anima corpori, quod meditatus Clemens VIII. instituit, ne regulares (apud quos tamen maior est obedientia) suis Superioribus confiteri cogerentur, vt superiùs dictum est. Quòd autem hoc esset in præiudicium regularium, manifestum est, quia ostenderent se subjectos pœnis luendis, ab Episcopis impositis, & sic priuilegio exemptionis cederent: séque exercitiis, ad quæ in statu regulari quem professi sunt, ordinantur, omninò priuarent. 2. Renunciatio priuilegiorum Papæ iniuriosa foret, ex hoc quòd per hanc regularium subjectionem præcepto Episcoporum, læderetur ius Pontificis & Ecclesiæ; nam ministerium sacramenti Pœnitentiæ à regularibus, vt à delegatis Papæ, exercetur. Quis autem non videat, quòd delegatus Papæ ab exercitio delegationis cessans ob præceptum ab inferiori Papæ datum, faciat iniuriam Papæ? Non secus ac delegatus à Rege eum offenderet si ob præceptum ab aliquo ipsi subdito impositum, ab exercitio sibi commisso desisteret. Quocirca falluntur admodum aduersarij, existimantes maius bonum esse renunciationem, quàm vsum priuilegij. Denique illa pronunciatio priuilegij fieri non potest, nisi in præiudicium regularis status: nam priuilegia non debent dici lex tantùm permittens: sed etiam præcipiens; sicut tenent Confectius Protonotarius Apostol. tract. de Regul. exempt. Henriqu. cum cæteris quos citat libro 7. de Indulg. cap. 15. & Portel. verbo *Priuilegij vsus*: & consequenter renunciatio priuilegiorum sine graui peccato mortali fieri non potest: ratio est, quia renunciatio est abdicatio illius quod cuique proprium est, sed priuilegium vt tale, non est quid proprium vnius personæ, nec vnius Prouinciæ, sed totius status regularis; ergo non potest quis illi renunciare, quin grauem inurat iniuriam Papæ & suæ Religioni, & proinde quin in graue peccatum incidat, vt suprà in tract. de Priuileg. fuit probatum.

Ex quibus omnibus in his duobus capitibus conclusis manifestissimum est, 1. Regulares habere priuilegia ad confessiones sæcularium vbilibet, & quovis anni tempore, etiam Paschali independenter à parocho, & aliquo modo ab Episcopo, audiendas: quod antiregulares nisi admodum aduerso animo capere possunt. 2. Etiam manifestè constat hanc facultatem audiendi confessiones non pendere à beneplacito parochis; ac proindè posse regularem audire illas, tum in districtu totius parochiæ, cùm in Ecclesia parochiali, contradicente etiam parocho: quoniam verba concessionis illius facultatis sunt

vniuersalia, absoluta, & ad omnia peniùs loca extensa, & sic absolutè & vniuersaliter intelligenda; alioquin priuilegium Apostolicum contradicente Parocho non haberet effectum, quod esset contra capit. *In his*, de Priuil. Adjunge, quòd vbicumque sit regularis Confessarius est, delegatus à Papa ad audiendas confessiones; delegatus autem sic potest vbique suam jurisdictionem exercere, sicut delegans. Non consulerem tamen regulari illo contradicente eo in sua Ecclesia vti, cùm multa liceant, quæ non expediunt, nisi non vsus in damnum Ecclesiæ, vel animarum, & in magnum regularis instituti præiudicium verteretur. Et hæc sententia, quòd vsus illius facultatis non pendeat à parocho, infinitis ferè Doctorum auctoritatibus firmatur: de quorum numero sunt Gerson libro secundo in Euang. Marci, de quo alibi, & de Statibus Ecclesi. 1. particul. titul. 3. 4. 5. & de potest. Ecclesiasticorum consideratione 12. Rebuff. in capit. *Omnis vtriusque sexus*, Bonacina quæstione 5. de sacra Pœnit. sectione 2. puncto 4. propositione 4. Gamach. tom. 3. pag. 2. de Pœnit. capit. 18. assert. 2. Anton. Andreas in 4. distinctione 17. quæstione vnica, articul. 3. §. *Quantum autem*, Almainus ibidem quæstione 1. articul. 3. Viuald. Iurisconsi. in Candelab. titulo de confessione numero 17. & 28. Taceo D D. Thomam & Antoninum, omitto Scotum Maiorem, Adrianum, Panormit. Toletum, Azor. Suarem, Medinam, Mirandam, Siluestrum, Angelum, Sotum, Henriq. Valent. Vasquem Moronum latè responsione 99. Latè, & doctè alios viros doctos, & pios instituti regularis professores, qui hanc sententiam enixè defendunt.

Plura de hac materia tractant communiter Theologi & Canonistæ quæ Lector studiosus poterit apud illos legere: vnum tantùm illum monitum volui, quòd ea quæ in præcedentibus asserta sunt de independentia Confessarij regularis ab Episcopi examine & approbatione, nec non à licentia, & consensu Parochi, solo veritatis studio percitus in lucem edidi; æquum enim est, imò & sanctum, indagare veritatem, eámque pronunciare, & iugum non imponere hominibus quando nec à Deo, nec ab Ecclesia est certò impositum; nam in dubiis si sit impositum nec-ne arbitrandum non esse jugum, juxta tritum axioma, quòd melior est pars possidentis.

CAP.

CAPVT III.

DE FACVLTATIBVS SACERDOTI REGVLARI CONCESSIS AD ABSOLVENDVM A Censuris Papæ & Ordinario reseruatis.

PROPOSITIO I.

Regularis Sacerdos approbatus potest absoluere, cùm sæculares, tum regulares ad se quacumque Diœcesi, in qua non est approbatus, venientes, ac cùm iter agit, ab omnibus casibus, & censuris Papæ reseruatis.

Hæc propositio, quæ non comprehendit censuras in Bulla Cœnæ reseruatas, manifestè constat quoad 1. partem ex concessione Pauli III. facta Societati Iesu, B. *Cum inter cunctas*, his verbis, *Nec non his ex vobis, qui Presbyter fuerint, quorumcumque vtriusque sexus Christi fidelium ad vos vndecumque accedentium confessionibus diligenter auditis, ipsos, & eorum singulos, ab omnibus, & singulis eorum peccatis, criminibus excessibus, & delictis, quantumcumque grauibus, & enormibus, etiam Sedi Apostolicæ reseruatis, & à quibusuis ex ipsis casibus resultantibus, sententiis, censuris, & pœnis Ecclesiasticis (exceptis censuris in bulla quæ in die Cœnæ Domini solita est legi) absoluendi, atque eis pro commissis pœnitentiam salutarem iniungendi, &c.* Quâ concessione manifestum est, dictum confessarium regularem posse sæculares à dictis censuris absoluere, nec quoad hoc vlla est difficultas. Ac sic tenent Ioannes de la Cruz de Statu Relig. cap. 6. dub. 6. conclus. 2. & cap. 7. conclus. 1. Suarez, tom. 4. de Relig. lib. 9. cap. 2. num. 9. Rodericus tom. 1. quæstion. 60. articul. 6. & quæstione 61. articul. 5. & alij.

Secunda pars, videlicet quòd Sacerdos regularis omnes ad eum accedentes cuiuslibet Diœcesis, in qua etiam non fuerit approbatus, à dictis censuris absoluere possit, probatur expressis verbis concessionum à Nicolao V. Sixto IV. & Leone X. Mendicantibus factarum, quæ habentur in Compend. priuileg. Mendic. verb. *Absolutio*, §. 8. 9. & 10. & ex expressis verbis præfatæ concessionis Pauli III. in qua habetur, *Ad vos vndecumque accendentium.* Quem facultatem longe anteà, & maiorem concesserat Vrban. IV. Carmelitis relatam in proximè dictis compend. & verb. §. 19. per B. *emanatam his verbis concessit vt de licentia prælatorum Ecclesiæ possint audire con-*

fessiones omnium Christi fidelium causa deuotionis ad eos recurrentium: nisi talia commisissent propter quæ esset sedes Apostolica meritò consulenda. Quam etiam Sixtus IV. Per B. declarat, vt habetur citato Compend. his terminis, *statuit illos habere licentiam prælatorum Ecclesiæ, qui præsentati sunt secundum formam iuris*, & hujus nostræ sententiæ est Suarez num. 8. & Rodericus citati, nec non Ioan. de la Cruz etiam citatus dub. 5. conclus. 2. Nec obstat huic veritati Tridentinum. nam ille sacerdos est verè approbatus in domicilio, quod tantùm postulat.

Tertia pars propositionis, videlicet, quod hæc facultas extendatur in ordine ad regulares, si non vetent eorumdem constitutiones, aut priuilegia, probatur ex verbis præmissæ concessionis, videlicet, *Quorumcumque Christi fidelium ad vos vndecumque accedentium*, sub quibus sine dubio regulares comprehenduntur, vt diximus in tract. de priuileg. Cúmque illa verba sint absolutè pronunciata, & vniuersalia, amplè interpretanda veniunt. Addita autem fuit hæc restrictiua; nisi id vetent constitutiones, & priuilegia regularium; quoniam tunc non posset illos absolvere, quia Papa per priuilegia hujusmodi non intendit debitæ obedientiæ superiorum præjudicare, vt pluries diximus. Quocirca si confessor regularis illos audiret, non posset illos validè absolvere, defectu potestatis.

Vltima pars propositionis, scilicet quod sacerdos regularis à dictis censuris iter agens absolvere valeat, constat manifestè, si in eadem Diœcesi, in qua approbatus iter agat: cùm priuilegium respiciat personas & non locum; ac proinde illas sequatur. Si autem propositio intelligatur de iter agentibus in aliena Diœcesi in qua non est approbatus, etiam constat propositio ex priuilegio Gregorij XIII. facto Societati Iesu, quod incipit, *Ad perpetuam rei memoriam*, in quo conceditur sacerdoti iter agenti, *vt possit audire confessiones, etiamsi non fuerit illius Episcopo præsentatus.* Eandem concessionem fecerat antea Sixtus IV. Minoritis, vt habetur in Compend. priuileg. Mendic. verb. absolutio quoad seculares 1. §. 10. & ante eum Eugenius IV. vt ibidem etiam habetur §. 3. prodestque hoc priuilegium, licet post aliquot dies in vno, vel altero loco commoretur. Est tamen cum limitationibus sequentibus intelligendum, vbi Trident. est receptum 1. dummodo id non faciat in ipsis oppidis, aut locis, in quibus Ordinarij existunt, nisi licentia eorum desuper obtenta, aut saltem petita. 2. Id etiam faciat non repugnantibus parochialium Curatis Ecclesiarum; quæ conditio requisita est solùm, quando non est obtenta Episcopi licentia: ac sic tenent Henriq. li. de pœnit. cap. 6. numero 8. Claudius in Compend. verb. *Confessarius*, §. 2. Roderic. in bulla Cruciatæ §. 9. numer. 144. Gutierrez in quæst. Canon. cap. 27. num. 21. Ioannes de la Cruz de Stat. Relig. libro 2. capit. 6. dub. 5. conclus. 2. Si autem 3. intelligatur de sacerdote iter agente secundum sententiam, quod approbatus in vna Diœcesi, in aliis est approbatus, potest iter agendo, ac moram trahendo in illa Diœcesi, audire confessiones sine hujusmodi conditionibus; quoniam nihil deest illi ad licitè illas audiendas.

Sed difficultas est, num possit in dicta Diœcesi, in qua non est præsentatus & approbatus, absolvere à casibus & censuris Papæ reseruatis quibus ex priuilegijs in

in Diœcesibus, in quib. præsentatus est, & approbatus, potest absoluere. Hæc difficultas facile expeditur, dicendo quod potestas absolvendi à prædictis non datur sacerdoti regulari, nisi præsentetur juxta formam Clement. *Dudum*, vt inferiùs videbitur: necessaria ergo est juxa illam regularis præsentatio, vt dictam facultatem possidet; cúmque vna dumtaxat præsentatio requiratur in dicta Clementina, ad illam facultatem absolvendi à prædictis censuris obtinendam, inde sequitur, vt semel præsentatus, atque approbatus juxta dictam formam in vno Episcopatu, eam vbique terrarum possideat: ac ex consequenti illam potest exercere; cùm nullo jure prohibeatur. Ac sic tenent Corduba in Compend. priuileg Mendic. verb. *Præsentatio*, cum alijs quos tacito nomine Casarubius in præfato verb. Compend. priuil. citat.

Nec objicias aduersus tres præcedentes hujus propositionis partes, Clementem VIII. prohibuisse regularibus, ne absolverent à censura imposita duello, cum clausula reuocatoria omnium priuilegiorum ad absoluendum in bulla, quæ incipit, *Sacra congregatio*; quoniam prædicta Gregor. XIII. concessio nullam censuram excipit; ac proinde nec illam, quæ cùm in bulla Cœnæ non contineatur, non censetur excepta. 2. Quia Gregorius XIII. in bulla quæ incipit, *Decet Romanum Pontificem*, concedit. quod priuilegia Societatis Iesu qualibet derogatione minime reuocentur, nisi de illis fiat expressa mentio: vt bene aduertit Petrus Vrrado 2. tom de Spe & Charitate, disput. 107. sess. 21. numer. 210. Martinus à S. Ioseph. in Compend. priuileg. confess. verb. *Absoluere*, num. 5. Præfata autem Clementis clausula reuocatoria non facit mentionem expressam illius concessionis, ac ex consequenti illam non reuocat: atque hæc responsio maxime vera est in Gallia, in qua constitutio præfata Clementis nullatenus recepta est, vt vsus demonstrat.

PROPOSITIO II.

Potest Sacerdos regularis absoluere à casibus & censuris, quas Ordinarij sibi reseruant.

Hæc propositio constat, 1. ex prædicta concessione Pauli III. quæ cùm generalia illa verba habeat extensa ad casus & censuras Papæ reseruatas, similiter extensa censetur ad casus Episcopis reseruatos, illosque comprehendit. Et ita etiam hoc priuilegium intellexit author compend. priuileg. Societatis Iesu, verbo *Absolutio*, §. 1. Sic etiam tenet Roderic. t. 1. QQ. RR. quæst. 61. artic. 3. in fine Layman. lib. 5. tract 6. cap. 10. numer. 18. Vega in 1. part. vers. casus reseruati cas. 1. & 15. Suar. de pœnit. disput. 30. sect. 5. & Diana de Hæresi resolut. 8. & sumitur ex Nauarr. in Summ. cap. 27. numer. 1. 3. vbi per similia verba cujusdam bullæ concessæ Fratribus sanctissimæ Trinitatis, ait dari prædictam facultatem. Constat 2. ex illis verbis prædictæ bullæ Pauli III. *Quantumcumque grauibus & enormibus*, quæ verba valde generalia sunt, ac proinde ad casus Episcopis reseruatos extenduntur. Constat 3. ex illa particula ejusdem concessionis, *Etiam*, quæ non diminuit facultatem, sed auget; quia si etiam casus Papæ reseruati illi committuntur, multò magis Episcopis, & alijs Prælatis inferioribus reseruati.

Constat 4. ex concessione facta Minimis per bullam de qua Compend. priuil. Mendic. verb. Absolutio & quoad seculares 1. §. 120. in qua habetur. *Quod Confessor Regularis possit absoluere ab omnibus casibus excommunicationis, suspensionis, & interdicti, sicut potest Diœcesanus.*

Constat 5. ex pluribus alijs concessionibus Apostolicis quas reperies apud Roderic. citatum in quibus ea facultas habetur, & ex Clement. *Dudũ* de sep. vlt. in qua regularibus conceditur facultas absoluendi ab omnibus, quæ jure communi non reseruatur Episcopis sicut concessa est Curatis: eisdem igitur facultas facta est absoluendi ab ijs quæ iure speciali Episcopis reseruantur; cùm sub jure communi non capiantur. Quid dico, imò absoluendi potestas ab omnibus tum jure communi, tum speciali Episcopis reseruantia; cum nulli sint casus hoc tempore jure communi Episcopis reseruati, vt optimè docet Suar. de pœnit. disput. 29. sect. 3. numero 6.

Vltimò manifesta est ex Gregorij XIII. concessione facta viuæ vocis oraculo dictæ Societati die 10. Maij 1585. prout refertur in dicto Compend. Societ. in qua agnoscit dictam facultatem fuisse concessam societati per dictum priuilegium Pauli III. declarátque, non fuisse mentem suam per decretum congregationis Cardinalium, quod eidem contrarium videbatur, illam facultatem reuocare; illámque denuò confirmam. Sic Suarez tom. 4. de Relig. lib. 9. cap. 2. num. 14. Marcell. à S. Benedicto, verb. *Absolutio quoad seculares*, §. 1. in Scholio: Rodericus tom. 1. QQ. reg. cum alijs quos citat dicta quæst. 61. artic. 2. qui ad hoc probandum quinque rationes adducit, & facta in contrarium argumenta manifestè soluit: & Baptista de Salis in sua Summa, titul. *Confessor*.

Objicies, jure communi sacerdotem regularem non majori pollere facultate ad absoluendum, quam parochos; sed parochi non habent hanc facultatem, ergo nec sacerdos regularis. Respondetur, sacerdotem regularem facultate dicta non pollere ex vi illius juris communis, vt concludit objectio; gaudere tamen illa ex vi suorum priuilegiorum: ac proinde potest Ordinarius reseruare sibi aliquos casus à parochis non absoluendos, cùm non possit illius facultas restringi ab Ordinario.

Objicies iterum, sacram congregationem Cardinalium præpositorum negotijs Episcoporum, ac regularium die 17. Nouembris 1628. declarasse, quod regulares tam in Italia, quam extra illam existentes, in vi suorum priuilegiorum post Tridentinum à sede Apostolica confirmatorum, ac in futurum forsan ab eadem sede confirmandorum, non posse absoluere à casibus Episcopo reseruatis, nec ab illis, qui bulla Cœnæ continetur; quoniam à Tridentino, à Congregatione, & à publicatione bullæ in Cœna Domini solita fieri, sunt reuocata: quam declarationem, vt fertur in decreto ab eadem congregatione desuper emanato, Vrbanus VIII. viuæ vocis oraculo approbauit, mandauítque ab omnibus, ad quos pertinet, inuiolabiliter obseruari. Quod hujus tenoris est: *Hac Congreg. censuit pro confirmatione priuilegiorum quas regulares à sede Apostolica post Sacr. Concil. Trident obtinuerunt, nequaquam reuixisse priuilegia ab eodem Concilio, ac deinde etiam ipsius Congregationis decretis sublata atque extincta,*

extincta, si qua habebant absoluendi à casibus ordinario loci reseruatis; quemadmodum neque indulta absoluendi à casibus contentis in Bulla, quæ in die Cœnæ Domini legi consueuit vtpote sublata per annum ipsius Bullæ publicationem, vires aut robur acquisiuisse ex subsequentibus priuilegiorum confirmationibus, ac proinde regulares cum suis Ordinis Congregationis, Societatis, & Instituti etiã necessariò exprimendi, nec intra, nec extra Italiam in vim priuilegiorum, aut confirmationum eiusmodi, quas vel hactenus obtinuerunt: vel deinceps fortè obtinebunt posse quemquam absoluere ab eisdẽ casibus in Bulla Cœnæ Domini, aut Ordinario loci reseruatis. Ac si secus egerint, absolutiones nullas, atque irritas fuisse ac fore. Ab aliis verò casibus & censuris sedi Apostolicæ reseruatis, si quidem regulares habeant à sede Apostolica absoluendi facultatem, illam extra Italiam minimè sublatam fuisse iisdem S. Congreg. decretis hac de re editis iussu S. Mem. Clem. VIII. Quam Sacr. Congreg. sententiam sua sanctitas ad se relatam approbauit mandauitque ab omnibus, ad quos pertinet inuiolabiliter obseruari, Romæ 17. Nouemb. 1628.

Respondetur 1. sicut aliis similibus decretis respondimus, videlicet illam declarationem, seu decretum, esse sententiam Doctorum à Pontifice approbatam, quæ non magis obligat, quàm sententia aliorum doctorum; cùm non sit lex, nec publicata admodum legis; nec habeat clausulam reuocatoriam, quæ necessaria est, etiam in Pontificum bullis ad dicta priuilegia reuocanda: alioquin non reuocant, vt diximus in tract. de Priuileg. in comm. Et hæc maximè vera sunt in Gallia, vbi illa decreta non recipiuntur: vt etiam nouissimè die 15. Maij 1647. orante Talon Aduocato Generali Regis Christianissimi die 10. ejusdem mensis, illa recipi, & publicari à supremo Senatu Parisiensi prohibitum fuit.

Respondetur 2. illud decretum emanatum fuisse, regularibus minimè auditis; & confirmationibus priuilegiorum nullatenus exhibitis, & examinatis, nec vllo abusu eorumdem, ac causa expressa; cùm de illis nulla prorsus fiat mentio in decreto, non est autem incredibile, quòd Patres illi eminentissimi, tot laboribus, ærumnis, ac vigiliis parta priuilegia; nullatenus reuocata, vel si reuocata, iterum confirmata & reualidata, vno calami chirographo voluerint reuocare, & abrogare; cùm nec Pōtifex sine justa & rationabili causa, id justè possit: vt in proximè citato tract. diximus, & tradunt doctores de Iure quæsito agentes, cujus generis sunt priuilegia hujusmodi.

Respondetur 3. illud decretum de subreptione maximè suspectum existere, ac proinde non valere. 1. Quia supponit priuilegia regularium, quoad facultatem absoluendi à dictis casibus per Tridentinum, & publicationem bullæ Cœnæ Romæ factam & per alia ejusdem Congreg. decreta esse abrogata, cujus contrarium, juxta communem sententiam doctorum arbitrantium illam publicationem non sufficere; ac Trident. & dictam Congreg. priuilegia hujusmodi nullatenùs abrogare alibi prouimus.

2. Quoniam declarat, quibusvis confirmationibus post Trident. decreta ejusdem congregationis, & publicationem bullæ à Sede Apostolica emanatis, dicta priuilegia nullatenùs valere; quòd stare non potest cum juris communis dispositione: juxtà quam in dicto tract. de priuileg. in communi ostendimus esse validè

confirmata. Accedit, quòd congreg. ignorans illas confirmationes, sicut & Papa; cum sint jura specialia, minimè potest declarare in vi illarum confirmationum, non valere hujusmodi priuilegia.

3. Quoniam sacra Congregatio necnon etiam Papa Vrban. qui dicitur hoc decretum confirmasse, fecisset contra regulam à se editam qua decernitur, quod per quamlibet consistit. Apostolicam non tollitur jus quæsitum (vt sunt priuilegia) nisi prius vocatis quorum interest eisque auditis & contradicentibus. Quod idem Pontifex in alio casu obseruauit, vt alibi dictum est, aut dicetur, cum tollendo quibusdam regularibus aliquod priuilegium per respectum ad aliquam personam in dignitate Episcopali constitutam, clausũ reuocatoriã illius regulæ adhibuit.

4. Quia declarat, nullis futuris confirmationibus à Sede Apostolica emanandis reualidanda & confirmanda fore; quod quomodo intelligendum sit, penitus ignoro, nisi per illud decretum potestas Pontificis; & juris dispositio abrogentur, quod nemo affirmare audebit. Nam quæro, nam si Papa motu proprio, ac ex certa scientia, & de potestatis Apostolicæ plenitudine, cum clausula reuocatoria Trident. & bullæ Cœnæ priuilegia illa confirmaret, valida essent: absque dubio respondebitur, esse valida; etiamsi antea reuocata: ergo illa declaratio Congregationis quòd valida non essent, etiamsi à Sede Apostolica confirmarentur, subsistere non potest. Vnum dici potest, hoc decretum affirmare, quod præcedentibus priuilegiorum confirmationibus, & similibus in futurum non subsistunt priuilegia: sed hoc in idem inconueniens quod supra, reuoluitur; nam, vt dictum est, præcedentes confirmationes juxta juris regulas valent; ergo proculdubio similes in futurum emanandæ valerent.

Obiicies vltimo, esto quod Papa hanc facultatem concesserit, & quod per dictum decretum non sit reuocata; attamen id fecit injustè & inualidè cum non habeat facultatem in destructionem, sed in ædificationem: destruitur autem actus & finis reseruationis, qui in Ecclesia prætenditur per hujusmodi facultatem; nam illa stante damnis & malis suæ Diœcesis occurrere, & præcauere non potest Episcopus; cùm eorumdem lateat illos cognitio.

Respondetur Papam nec injustè, nec inualidè hanc facultatem concessisse; non injustè quidem, vt alibi diximus, Papa, vtendo jure suo nemini facit injuriam: suum autem jus est, restringere, & minuere Episcopi potestatem, eamque quibus voluerit communicare, sicut in pluribus vsus ab omnibus approbatus demonstrat, maximè vero in jubilæis & Confraternitatibus Rosarij, Scapularij, Cordæ, & aliis, quibus facultatem facit pœnitentibus eligendi, vt à dictis casibus absoluantur. Confirmatur à simili argumento deducto à potestate temporali, in qua licèt Senatus supremi sibi quædam crimina castiganda aut absoluenda reseruant; nihilominus Reges cùm sint eorumdem superiores, à quibus omnis jurisdictio temporalis pendet, jure suo vtentes, aliis judicibus inferioribus: imo non judicibus judicanda & absoluenda sæpe committant, nec de injustia sibi facta possunt dicti Senatus legitimè conqueri. Ex quibus etiam patet non concessisse Papam hanc facultatem inualidè: quis dixerit jurisdictionem Episcopi

Episcopi à Papa non pendere, cuius contrarium alibi probatum est: & posito, quòd non penderet, non posset tamen negari quin habeat in Diœcesim Episcopi omnem iurisdictionem, quam ille habet, ac propterea sicut Episcopus casus, quos sibi reseruat, irregularibus, & aliis iustè & validè concedit sic similiter Papa eisdem validè & licitè eos impartitur.

Nec dicendum iure diuino Episcopum habere hanc facultatem sibi reseruandi casus: & ab eisdem absoluendi, ac proindè non posse per Papam pœnitentes absoluendos ab illo subtrahi. Nam respondetur hanc facultatem pendere à Papa, qui potest vel per se aut per alios eos absoluere: vel eosdem ab Episcopo eripere, ne absoluantur ab eo, eosque tradere aliis vt absoluantur: Non secùs ac Rex potest subtrahere filium à patris potestate, quam iure diuino in ipsum possidet, eumque ab eius obedientia eripere; ea enim est iuris diuini subordinatio, vt in supremo superiore eminenter resideat eiusdem iuris potestas quæ in inferioribus etiam iure diuino potestate pollentibus reperitur.

Accedit, quòd si Episcopus potest committere quibus voluerit, quæ sunt iuris parochorum etiam contradicentiumt; vt verbi gratiâ matrimonia contrahere, prædicare & Catechismum facere in eorundem Ecclesiis, &c. Quis negabit Papam ea quæ sunt iuris Episcopalis, cum opus est, posse committere.

Ad rationem autem in vltima objectione adductam. Respondetur quod cognoscere immediatè & per seipsum crimina reseruata, non spectat ad Episcopum; alioquin non posset Episcopus crimina huiusmodi absoluenda aliis habitualiter concedere: quod tamen facit; sufficit ergo vt per alios hanc cognitionem habeat, quam facilè habere potest, si regulares & alios qui delegata potestate ea crimina absoluunt, de lapsu, nemine reuelato in huiusmodi crimina per se, aut per alios interroget Instabis non solum hanc cognitionem, verum etiam labentium in dictos casus emendationem reseruatione prætendi, quæ per spem absolutionis de facilis impetrandæ impeditur. Respondetur reseruationem eius rei gratia partim adinuentam fuisse, quæ huiusmodi facultate non impeditur: Sicuti non impeditur, cum Episcopus eam facultatem quibusdam sibi beneuisis concedit: aut cum Papa suam in suos casus committit regularibus aut aliis.

Accedit, quod quamuis aliquomodo tali facultate emendatio impediretur, aliundè tamen zelo & prudentia eiusmodi absoluentium emendatio procuratur, quod sufficit. Si autem institeris iterum dicendo, quòd multi regulares nec zelo, nec prudentia præditi sunt, ac propterea corruit solutio, respondebitur regulares illis dotibus vt plurimum pollere, esséque per accidens, si quidam illorum eisdem careant: sicut est per accidens quod multi sæculares, quibus Papa & Episcopus suos committunt, eisdem minimè polleant; Quoniam nec ius, nec Papa nec Episcopus ad id, quod per accidens & rarò: sed ad id quod per se, & vt plurimùm euenit, respiciunt, ac propterea nostram propositionem subsistere, esséque verum Regulares posse legitimè validè & licitè ex delegatione Papæ absoluere à casibus reseruatis à iure. Episcopo, & ab illis, quos ipse sibi reseruat.

PROPOSITIO. III.

SAcerdos Regularis potest absoluere in foro conscientiæ à censuris & casibus à quibus iure communi, & ex concessione Trident. absoluere possunt Ordinarij : ac etiam probabiliter in foro externo: imò vbi non est recepta bulla Cœnę, ab omnibus censuris, etiam hæreseos, in eadem contentis, in vtroque foro absoluere potest : & denique ab illis in foro interiori vbi recepta est Bulla, dummodò sint occulti.

Hæc propositio quoad primam partem colligitur ex dicta concess. Pauli III. in qua fit facultas Confessario Regulari absoluendi à casibus Papæ reseruatis; ergo & similiter à casibus reseruatis Episcopis; cum illis casus multò sint inferiores. Probatur iterum, quoniam Tridentinum illos casus Episcopis non concedit iure speciali, sed ordinario, annexos perpetuo Episcopali dignitati : non vero ex consideratione industriæ Episcoporum; quia tunc esset concessio personalis; ac sic illa facultas non posset ab illis delegari, quæ tamen potest etiam in crimine hæresis, vt tenent Azor. to. 1. lib. 8. cap. 10. quæst. 11. Henriquez libro 6. cap. 14. num.7. Eman. Sà verb. *Episcopus*, num.37. Sanch in Summa tom.1. lib.2. cap.11. num. 23. Diana tract.6. Miscell. resol.92. & alij penes ipsos. Ac sic illi casus videntur non esse ampliùs Papales, sed Episcopales; & ex consequenti concessi Confessario Regulari, qui iuxta hanc doctrinam poterit absoluere à casibus occultis, etiam hæreseos in bulla Cœnæ contentis. Et sic tenent Sanchez lib.4. Sum.c.24. num.27. Marull. in suis Disputat. disp.1. cap.2. diff. 11. num.540. Diana 2. part. tract.2. de Dub. regul. resolut. 23. sub finem vers. nota 5. Martinus à S. Ioseph. in Compend. facult. verb. *Confess.* num.4.

Notandum tamen, in vi dictæ concessionis non posse præfatum Confessorem regularem absoluere à dictis casibus, nisi sint occulti : occultum autem dicitur hoc loco, sicut diximus in tractat. de Hierarch. agendo de Potest. Prælat. ad absoluend. cap.3. proposit. 1. quod licèt notum sit aliquibus; non tamen publica infamia in tota vicinia, collegio, vel communitate notum est. Ex quibus sequitur : dictum Confessarium posse absoluere pœnitentem in regione in qua publica infamia non laborat, licèt publica infamia in aliqua alia de huiusmodi criminibus respersum.

Diximus probabiliter posse absoluere ab illis in foro externo : quoniam datur facultas absoluta ab illis absoluendi, quæ non sic daretur, si ac vnicum forum restringeretur. Vnde non potest iudex de illis ampliùs cognoscere, & pœnitens non tenetur se iterum absolui facere; sed iudex obligatur absolutionem datam, si ei authenticè constet, acceptare, sic Nauarr. Concil.26. de sentent. excommunicat. Medina 2. part. instruct. confess. c.12. Roder. quæst.67. art.6.

Quoad vero secundam partem probatur propositio, quoniam Episcopi possunt ab illis iure ordinario antiquo absoluere, vt notat Candelabrum verb. *Absolutio*, num.12. at sacerdos regularis potest absoluere ab illis censuris, à quibus Episcopi iuri

iuri communi possunt; ergo sacerdos regularis potest ab illis absoluere. Et ita tenent Millardus de Pœnit. cap. 57. instruct.1. num. 10. post Nauarrum de constit. quæst.14.num.41. & 42. quod ita verum est, vt etiam sine vllo priuilegio possit à censura hæreseos absoluere iuxta sententiam Suaris in tom.de Fide, Spe, & Charitate, tract.1.disp.21.sect.4.num.3.ibi enim loquitur de locis in quibus bulla Cœnæ non est recepta : cùm nullo iure antiquo sit antiquo sit illa censura reseruata,vt ipse asserit, & probat ex cap. *Damnamus*, de Hæretic.& ex cap. *Vt Officium*, eodem tit. Quod autem possit absoluere in foro interiori ab occultis casibus dictæ bullæ, vbi recepta est, probatur ex communicatione cap. *liceat*, sess.24.Triden.de refor. quoniam facultas ibi concessa ab illis absoluendi est in perpetuum annexa dignitati Episcopali; ac consequenter iure ordinario competit Episcopis, ac proindè regulari Confessario: cùm per sua priuilegia communicet in priuilegiis Episcoporum quoad facultatem absoluendi; accedit quod per talem concessionem hi casus desinunt esse Papales, fiúntque Episcopales, ad quos absoluendos Episcopi committere possunt. Vnde cum in casibus Episcopalibus absoluendis possit idem quod possunt Episcopi, potest ab illis absoluere, & consequenter ab hæresi: cum sit primus ex illis.

Hic tamen notabis teneri regularem absoluentem hæreticum hæc quæ sequuntur obseruare primum extorquere ab hæretico anathema aduersùs hæresim quàm professus fuerat. Secundum iurare, quod in posterum manebit in fide Catholica, ille autẽ qui absoluit hæreticum, non præmissa abiuratione, peccat, valet tamẽ absolutio.

Sed difficultas est, si sacerdos possit sic absolutum in Ecclesiam ad fidelium consortium, communionem, & participationem introducere. Suarez in proximè citato loco asserit, illos actus absoluendi, & introducendi, & cæteros iure antiquo ad Episcopum spectasse in foro iudiciali, & externo, citátque cap. *Presbyteros*, dist.50. Pro foro autem conscientiæ nihil in iure circa hoc reseruatum est: quocirca erit quoad hoc seruãda consuetudo patriæ, quæ in Gallia ob multitudinem hæreticorum in praxi contraria est illi iuri antiquo: ille enim qui hæreticum ab hæresi absoluit, eundem ad huiusmodi actus admittit.

Aduerte, lector, quod in absolutionibus in foro externo à Confessario regulari conferendi externæ solemnitates ab Ecclesia præscriptæ non obseruantur: quoniam ab illis dispensatus est per Leonem X. vt videre est in compendio priuileg. mendicant. verb. Absolutio viuæ vocis, oraculo potest ergo publicè & secretò absoluere quoquomodo voluerit.

PROPOSITIO IV.

POtest sacerdos Regularis virtute suorum priuilegiorum absoluere in foro conscientiæ ob omnibus antedictis censuris irretitum, licèt censuræ illæ deductæ sint ad forum contentiosum; & licèt publicæ sint: imo etiam ab illis, à quibus aliquis est nominatim denunciatus.

Probatur hæc propositio; quia in prædicta concessione Pauli III. facultas absoluendi à censuris sine vlla restrictione, aut

limitatione absolutè conceditur: priuilegium autem sine restrictione aut limitatione concessum, à nobis limitandum non est. Confirmatur, quoniam si Trident. sess. 14. c. 6. apponeret limitationem hanc in concessione, videlicet, *dummodò non fuerint deducta ad forum contentiosum*, possent Episcopi sine vlla restrictione absoluere; ergo cùm priuilegia Religionum non addant hanc restrictionem, sine limitatione erunt accipienda; & huius sententiæ sunt Sanchez in Summ. lib. 6. cap. 17. nu. 43. cum Ledesma, Polanco, Anglez, Henriquez, Nauarro, Soto, & Roderico, quos ipse citat. Sic etiam Vega in Sum. c. 62. cas. 1. Martin. Delrio, Disquisit. Magic. lib. 6. ca. 1. sect. 13. prope finem: Sorbus in compend. priuileg. verb. *Communic.*

Quinimò non solùm hæc propositio vera est de censuris ad forum contentiosum deductis, sed etiam de censuris propter quas aliquis nominatim denunciatus existit, ob easdem rationes. Et sic tenent Auilia 2. part. cap. 7. disputat. 1. dub. 5. Hugolin. tabula 1. cap. 4. Sairus in Thes. cas. lib. 2. cap. 20. Valentia tom. 4. disp. 8. quæst. 17. num. 8. Portel. in dub. regul. verb. *Excommunicatio*, num. 21. vbi ita loquitur. *Ab excommunicatione lata ab homine potest absoluere qui illam tulit, vel eius successor, vel superior, vel delegati habentes commissionem illorum*: necnon etiam id sentit. Reginald. tom. 1. lib. 9. cap. 2. nu. 29. cuius etiam verba lubet adducere, *Quòd legatus*, ait, *possit excommunicatum absoluere, patet, tum per c. Saluo, §. Caueat, de Sent. excomm. cùm dicitur, ipse per alium munus ei absolutionis impendat, tum quia delegatus iure sibi delegata vices habet delegantis.* Sic etiam sentiunt Polanc. in suo director. cap. 4. Didaco Berez lib. 8. tit. 1. Concil. disput. 14. num. 207. Auila citatus disput. 3. conclus. 3. cap. 8. Roder. tom. 1. qu. 61. art. 8. Sanchez in Summ. lib. 6. cap. 18. num. 41. Ioan. de la Cruz in epitom. lib. 2. cap. 7. dub. 1. qui hanc veritatem colligit ex concessione Sixti IV. in fauorem Minimorum emanata: quâ illis facultatem facit, *Absoluendi ab omni excommunicatione, suspensione, interdicto, tam à iure, quam ab homine reseruatis: quoties opus sit*: sic denique Diana tract. 11. de Bulla Cruciatæ, resolut. 26. & alij.

Nec obstat 1. quòd hæc potestas inferret damnum Ordinariis: quoniam hæc absolutio datur, vt prosit tantùm in foro interiori, qua non obstante possunt Ordinarij procedere in foro exteriori contra absolutum, ac si non esset absolutus. Non obstat 2. Extrauag. quæ incipit, *Et si Dominici*, Sixti IV. quoniam 1. non interdicit absolutionem cuiuscumque criminis ad forum externum deducti: sed tantum criminis hæresis. 2. Respondetur, ibi solùm prohiberi absolutionem criminum deductorum ad forum contentiosum virtute concessionum ab eodem Sixto emanatarum; non tamen per hanc restringi facultates ab aliis summis Pontificibus concessas, vt notant Sotus 4. distinct. 22. art. 3. versu 1. Silnester verb. *Excommunicatio* 1. num. 33. Nauarr. cap. 27. Summ. num. 88. & cap. 12. num. 75. Angel. verb. *Excommunicatio*, 5. num. 31. Plura videas apud Sanchem loco citato.

Aduerte tamen, quòd Confessarius Regularis in huiusmodi absolutionibus impartiendis tenetur sub mortali anteà facere, vt absoluendus satisfaciat parti, aut præstet cautionem, si non potest satisfacere: aut iis deficientibus præ impotentia iuret se satisfacturum: verùm si obmittat

ex obliuione, aut ex malitia huiusmodi satisfactionem iniungere, valebit absolutio: quia Pontifex non ponit illam clausulam, vt nouam formam inducentem, nec limitat potestatem ad absoluendum: sed tantùm confessarium suæ obligationis admonet. Sic Sanchez de Matrim. tom.1. lib.3 disput.13.nu.2. Auila de Cens. part. 2.cap.7. disput. 3. dub.9. conclus. 2. citans Pennam, Petrum Nauarr.& à costa. Sic etiam Ioann.Valer.in different.vtriusque fori, verb. *Absolutio*, difficult. 5.n.5. & alibi.

Imò addere liceat, dictum sacerdotem regularem posse absoluere denunciatos nominatim excommunicatos in vtroque foro, parte, si potest, satisfacta: & valere huiusmodi absolutionem in vtroque foro. Ac sic tenet Roder.1. tom. Q Q reg. qu. 61. art. 6. & 7. Sorbus in addit. ad verb. *Absolutio*, cap.3. conclus.4. Medina lib. 2.cap. 12. Nauarr. lib. 5. consi. 26.titul. de Sentent. excomm. Ioann. de la Cruz in epist. lib. 2. cap. 7. quod etiam ex declaratione Pij V. in Iubileo ab eo concesso 15. Kalend. Nouembris 1568. de quo in tract. 3. egimus, probatur: in qua sic habetur, *Declarantes insuper tùm præsentes, quàm alias quascumque concessiones similium & dissimilium indulgentiarum à nostris prædecessorib.emanatas, & in futurum quomodolibet emanandas litteras Christi fidelibus, ipsis, nisi ad eorum effectum in foro conscientiæ, & pœnitentiali consequendum dumtaxat, non tamen in foro contentioso, nisi satisfecerint, vllatenus suffragari.* Ex quibus insinuatur 1.quòd satisfacta parte, possint censuris irretiti, in foro contentioso absolui, & sine illa, in foro conscientiæ, modo supradicto.

Verùm superest difficultas, num id etiam asserendum sit de omnibus censuris in bulla Cœnæ Domini contentis, vbi non est recepta? Respondetur, eodem modo de illis iudicandum, ac de aliis, cùm sublata dicta bulla, Tridentino, non magis sint reseruatæ, quàm aliæ, à quibus potest absoluere, vt probatum est.

PROPOSITIO V.

POtest Confessor Regularis absoluere à censuris Papæ reseruatis, si pœnitens adire Romam non valeat; & ab illis etiam absoluere extra confessionem.

Probatur propositio quoad primam partem, quoniam absolutio censurarum huiusmodi ad Episcopos deuoluitur iuxtà Sairum de Cens. lib.3. cap 28. numero 38. post Felinum, Siluestrum, & Nauarrum: at confessor regularis potest absoluere à censuris, Episcopis quolibet iure reseruatis, ergo ab illis etiam potest absoluere.

Diximus, si pœnitens non potest ire Romam, quoniam qui non possunt ire vt sunt vtriusque sexus regulares, fœminæ, & pueri, qui sine consensu & præiudicio patrum, vel coniugum, illuc proficisci non possunt, infirmi, senes, & cæteri huiusmodi, non tenentur Romam mittere, vt tenent Nauarr. cap. 27. num.90. Armilla verb. *Excomm.* 1.num.11. Henriq. de Pœnit. lib. 3. cap.9. numero 3. ac cap.10. numer.1. & cap.11. num.5. Speculum morale 3.part.cap.13. num.9.vers.3. & Eman. Sa, verb. *Absolutio ab excomm.*

verſ. *qui iuſtè*, & Vega verb. *de Excomm.* cap.150.

Secunda autem propoſitionis pars colligitur ex verbis conceſſionis, quæ cùm non reſtringant facultatem ad confeſſionem, nec nos reſtringere debemus. Ac ſic tenet Roderic. quæſt. 61. art. 7. Sanchez lib.4.Summ.cap.54.nu.16. cum multis, Henriquez citans Victoriam, Pennam, & Medinam, lib.7.de Indulg. cap. 13.lib.5.num.2.Auila de Cenſ.part.2.cap.7. diſput.3. dub.13. Villalobos tom. tractat. 27. clauſula 9. numero 28. Vega, & Ledeſma cum Diana tractat.22. de Cruciata, Reſol. 25. Coninc. de Sacram. diſput. 14. dub.16.num.25.& Suarez tom.4.de Relig. lib.9 c.2.num.27.

Nec obſtat, quòd in priuilegio illius facultatis appoſita ſint illa verba, *Eorum confeſſionibus diligenter auditis, eos à quibuſuis caſibus, & ex ipſis caſibus reſultantibus ſententiis*, quæ videntur ſupponere ſacramentalem confeſſionem. Non obſtat (inquam) quia verbum illud *Auditis confeſſionibus eorum*, commune eſt, & indifferens ad Sacramentalem confeſſionem, & ad quamcumque aliam abſolutionem, ſeu ſententiam pœnitentiæ imponendæ proportionatam: ergo meritò poteſt in ſua communitate ſumi, & cum partitione accommoda ad abſolutionem adaptari. Confirmatur, & declaratur: nam verbum *Abſoluendi*, quo illa clauſula concluditur, commune eſt ad abſolutionem ſacramentalem peccatorum, & ad abſolutionem cenſurarum, quæ ſine dubio eſt diſtincta & præuia, & à diuerſa poteſtate procedit: ibi autem verbum illud abſoluendi ſumitur in ſua communitate, & per illud conceditur duplex poteſtas ad vtramque abſolutionem, ergo eodem modo accipi poteſt verbum illud, *Auditis confeſſionibus*, vt ſub ſe claudulat duplicem confeſſionem, duplici abſolutione accommodatam; & ad vnamquamque requirat ſolùm illam, quæ per ſe ſufficiens eſt. Sic Suares citato loco, qui etiam addit, quòd quamuis ſimul ad vtrumque iudicium detur poteſtas: non tamen neceſſariò poſtulatur, vt ſimul fieri debeat, nam ſæpe multa comprehenduntur iiſdem vel coniunctis verbis: non quia in re neceſſariò ita coniuncta ſint: ſed vel quia ita breuius & commodiùs dicuntur, vel certè quia frequentiùs ita fiunt, non ex neceſſitate, ſed commoditate, vt de illis verbis, *Auditis confeſſionibus*, dici poteſt. Quocirca ſi aliquis cenſuris ligatus accedat ad ſacerdotem regularem paratus ad pœnitentiam condignam, & ad obediendum Eccleſiæ, quamuis non ſit paratus ad abſolutionem ſacramentalem, vel non poſſit, aut nolit ſacramentalem confeſſionem facere: vel ſacerdos ille non valeat illam audire, poteſt confeſſis delictis ſuper quibus cenſuræ ſunt impoſitæ, pœnitentem ab illis abſoluere, & remittere ad alium qui hanc facultatem non habeat, vt à culpis abſoluatur. Plura alia de hac abſolutionis materia dici poſſent: ſed de induſtria abſtineo, ne prolixior habeat.

PROPOSITIO VLTIMA.

REquiritur in Regulari præſentatio coràm Epiſcopo per Prælatum Regularem facta, vt validè, & licitè poſſit abſoluere à Papæ, & Epiſcopis, caſibus reſeruatis; licèt probabiliter ſuſtineri poſſit, validam & lici-

& licitam esse huiusmodi absolutionem absque dicta præsentationis forma.

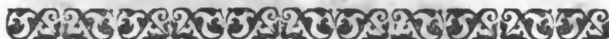
Præsentationem huiusmodi per Prælatum regularem faciendam requiri, vt necessariam, certum est ex iure communi, & priuilegiis quæ de illa mentionem faciunt, in qua tria de necessitate seruanda sunt. Iuxtà communem Doctorum sententiam, præcipuè Casarub. Roder. & Mirand. & Clement. *Dudum*. Primum, quòd fieri debet Generalem aut Prouincialem sacerdotis regularis, aut per eorum vices gerentes, qui ad præsentiam Episcopi accedere debent, & petere quò Fratres, qui ab eis fuerint electi, possit liberè confessiones subditorum illius Diœcesis audire. Secundum, quòd post huiusmodi petitionem Fratres qui audituri sunt confessiones, per aliquem ex dictis Prælatis eligantur; posset tamen præcedere admissio, si vellet Episcopus, aliàs, non Tertium seruandum, quòd confessores si electi præsententur Episcopo, aut eius vices gerenti, per aliquem ex præmemoratis Prælatis, aut per alium ab ipsis deputatum, petendo humiliter, vt de ipsorum beneplacito possint audire confessiones suorum subditorum. Verùm, quia duo prima obseruatur difficilia sunt, si strictè intelligantur, cùm prælati illi regulares nequeant adesse vbicumque, & quandocumque est facienda præsentatio: ac similiter, quia iidem Prælati non valent eligere aliquos Fratres ad audiendas confessiones extra capitula, nisi ab ijs, qui id possunt, specialem habeat commissionem: ideò ex tacita commissione illorum Prælatorum regularium, & ex tacita etiam acceptatione Episcoporum, vt vsus explicuit, & testatur: qui forsan introductus in reuocatione dictæ Clementinæ quatenus priuilegiis Regularium contrariæ eo ipso, quo superior localis eos præsentat, vel quo ipsi se præsentant cum litteris sui Generalis aut Prouincialis, aut illius qui vices illorum tenet debitè præsentati censentur. Nam forma præsentationis per dictam Clem. imposita est regularibus, in Prælatorum regularium, & Episcoporum fauorem, cui tanquam iuri suo renunciare possunt. Quælibet autem alia forma, seu præsentatio, dubia est & onerosa, vt illa quæ fit à Prælato locali iuxta Innocent. VIII. viuæ vocis oraculo concessa, quæ refertur in Compend. priuileg. Mendic. verb. *præsentatio*. Hac autem præsentationis forma obseruata, validè & licitè à præmissis censuris & casibus absoluit regularis: inualidè autem & illicitè, si illa forma obseruata non sit, etiamsi facultatem habeat ab Episcopo audiendi confessiones, vt probant præcitati doctores Casarubius in Compend. priuileg. Mendic. verb. *Præsentatio*, Roderic. tom. 1. Q Q. RR quæst. 60. art. 3. Miranda in Manuali, tom. 1. quæst. 45. art. 13. & alij.

Dixi probabiliter posse sustineri, validam esse absolutionem, absque obseruatione huius formæ. Nam nullum verbum in dicta Clement. insertum reperitur, quod indicet huiusmodi absolutionem inualidam, ac propterea nullatenùs est inualida iudicanda: quoniam Papa illam formam apponit, non vt illius non obseruantia reddat actum inualidum; sed tantùm illicitum quonam autem modo illicitum, lethalitérne, an venialiter, certè videtur solùm hoc modo illicitum, cum nullum verbū apponatur quod moraliter

illicitum reddat. Imò si res exactè consideretur non solum validam etiam licitam huiusmodi absolutionem; nam peto quid illam inualidam & illicitam facit? Respondebis, arbitror, dictam Clementinam Concil. Laterann. sub Leone X. & Tridentinum, non Tridentinum; quoniam vt ostendimus, nihil operatur aduersus hoc priuilegium, non Lateranense, quia etiam probauimus esse quoad priuilegia, Regularibus reuocatum: non denique dictam Clementinam, quia posito quod inualidam & illicitam huiusmodi absolutionem redderet, ipsa quatenus priuilegiis regularium aduersatur, est expressè reuocata, vt patet ex bullis Pontificum in fauorem Minoritarum (vt cæteras taceam) 1. est Pauli VI. *Ex Clementi.* 2. *Pij IV. inchoata etiam ex Clementi* B. Greg. XIII. 3. *ex Benigno*, cæteræ Sixti V. Clemen. VII. & Pauli eadem priuilegia confirmant, reuocando contraria omnia, quæ prædicti Pontifices suis prædictis bullis reuocarunt: quam clausulam etiam habet bulla, *etsi Mendicantium*, Pij V. priuilegiorum omnium fratrum Mendicantium confirmatiua; at vnum ex priuilegijs Regularium est vt à suis prælatis ad confessiones audiendas electi possint absque alia præsentatione illas audire, & pœnitentes absoluere, sic determinante Benedicto XI. cap. *inter cunctas*, extra de priuileg. his verbis; *electi igitur ab eisdem fratribus ad audiendas confessiones & pœnitentias iniungendas liberè auctoritate Apostolica, absque licentia Diœcesanorum, & aliorum prælatorum inferiorum exemptorum, & non exemptorum, quibus subsunt, qui ad confitendum accedunt, audeant eis peccata sua confiteri volentes non religiosos, qui secundum statuta suorum ordinum propriis Prælatis confiteri debent, aut ab eis, in confiteantur alijs prohibentur, absoluant, ipsisque Pœnitentias salutares iniungant intra sibi designatos terminos, ad huiusmodi exercendum officium constitutos.* Ergo cum priuilegium huiusmodi extet absque obligatione se præsentandi ordinariis valida & licita erit absolutio huiusmodi præsentationis forma non obseruata. Et confirmatur ex priuilegio Eugenij IV. cum clausula reuocatoria omnium Conciliorũ generalium, bulla quæ incipit, *Etsi quaslibet personas*, in Benedictin. congregationis S. Iustinæ fauorem concessi, cuius hæc verba accipe, *Propterea cùm sæpe contingat ob deuotionem, quam ad Monachos præfatæ congregationis nonnullæ persona habent, singularem ad huiusmodi Monachos pro eorum salute animarum recurrere: nos volentes earum deuotioni satisfacere, quod licet dictæ congregationis Prælatis, siue Monachis deputatis à suis superioribus ad audiendas huiusmodi personarum confessiones, accedere, illasque audire, & personæ ipsæ ipsis confiteri, possint, absque alia suorum superiorum licentia: necnon eis pœnitentia & satisfactione iniunctis, quoties oportuerit absoluere: præter eas censuras, pœnas, & vota, ac casus de quibus esset meritò sedes Apostolica consulenda, eisque ac omnibus qui ad prædictos Monachos ad huiusmodi deuotionem recurrerint, Eucharistiæ Sacramentum ministrare valeant: de specialis dono gratiæ in fauorem Obseruantiæ regularis elargimus.* Quibus verbis vides, solam superioris deputationem esse sufficientem, absque alia præsentatione: vnde citatus Casarubius concludit, præfatam præsentationis formam non esse necessariam, nec dissentit Corduba in dicto loco compendij, cùm sententiam Casarubij, seu collectoris com-

compendij non reprobet; quod alibi facere solet, quando sibi non probatur. Seruanda tamen forma præsentationis ad securitatem, vt idem Casarubius docet: ego tamen huic sententiæ non auderem subscribere propter contrariam praxim quæ sequenda est.

Hic autem sub finem huius capitis notabis, quod alibi etiam notatum est, hanc facultatem à prædictis casibus reseruatis absoluendi non adimi, neque suspendi per bullam Iubilei anni sancti; quoniam non reuocat facultates absoluendi à reseruatis, nisi data indulgentiarum causâ, vt in ipsa bulla exprimitur, & Vrbanus VIII. qui hoc in bulla Iubilæi 1625. non expresserat; eandem esse suam mentem, vt asseritur, declarauit.

CAPVT IV.

DE FACVLTATE CONFESSARII REGVLARIS AD DISPENSANDVM SVPER IRregularibus, & aliis pœnis Ecclesiasticis.

PRÆLVDIVM.

VERBVM dispensare ad multa refertur, quæ hîc proponere lubet; Ac 1. ad irregularitates, & ad alias pœnas Ecclesiasticas. 2. Ad vota, & iuramenta, & impedimenta. 3. Ad præcepta Ecclesiæ, De quibus omnibus agemus; ac in hoc capite de facultate Confessarij ad dispensandum Regulares super irregularitatibus, & aliis pœnis Ecclesiasticis: in proximè sequenti de commutatione votorum, & iuramentorum: & posteà de facultate eiusdem super impedimentis, & præceptis Ecclesiæ.

PROPOSITIO I.

POtest sacerdos Regularis dispensare Sæculares super omnibus irregulartiatibus occultis, super quibus Episcopus ex concessione Tridentini dispensat, ac consequenter in quibusdam irregularitatibus ex homicidio voluntario, iusto vel iniusto contractis.

Hæc propositio eo modo probatur, quo superiùs facultas absoluendi à censuris;cùm in vtriusque eadem militet ratio: probatum est autem, sacerdotem regularem habere eandem facultatem à censuris absoluendi, quam habet Episcopus; ergo etiam eandem facultatem habebit, quam ipse habet ad dispensandum super irregularitatibus: sicque tenent in propriis terminis Martin. à sancto Iosepho, in Compend. facult. confess. verb. *Dispensare*, num.3.& 4.Sorbus verb. *Absolutio quoad fratres & sæculares*, in Resolutionibus, conclus.2.& Roder.in explicat.bullę Cruciatæ, §.9.n.13.

Obiicies, hanc facultatem iure speciali Episcopo fuisse concessam, & non Ordinario;ac proindè cùm regularis non possit dispensare,nisi in iis quæ ad Episcopum iure ordinario spectant, non poterit dispensare super irregularitatibus, quæ speciali iure ei committuntur. Respondetur, illas irregularitates Episcopis sic commissas, posse lata significatione in rigore locutionis dici, & censeri ei reseruatas, cùm iam Episcopus dispensare possit in illis, ex vi iuris communi Tridentini, tanquam ordinarius: vnde cùm versemur in materia fauorabili (qualis est materia priuilegiorum, & facultas dispensandi) possunt huiusmodi irregularitates censeri comprehensæ in illo priuilegio, sub nomine irregularitatum Episcopo reseruatarum. Sanè quòd casus reseruati à iure ipsi Pontifici, ab eodem iure commissi Episcopo, soleant aliquando dici reseruati, ex eo patet,quòd percussio Clerici leuis,quæ tamen mortale peccatum sit, communiter dicitur esse à iure reseruata Episcopo, cùm tamen ab eodem iure sit ei solùm commissa: nam ex vi iuris prioris, nimirum canonis, *Si quis suadente*, illa erat soli Pontifici reseruata, hic enim canon reseruat Pontifici omnem violentam percussionem factam clerico, quæ peccatum mortale sit. Idem ergo iudicium de huiusmodi irregularitatibus, iam Episcopo ex vi iuris noui commissis, ferendum est.

Addo verò, quòd nulla irregularitas,vt iam est in communi vsu Ecclesiæ, alio modo censetur Episcopo reseruata, ad dispensandum super ea, nisi quatenùs sit ei à Pontifice, seu à iure commissa: ratio est,quia sicut Episcopus nullam irregularitatem potest imponere, aut constituere: ita neque etiam vllam sibi reseruare; & eò ipso, quò aliqua irregularitas à iure, seu lege Pontificis imponitur, manet statim suapte origine Pontifici reseruata; ex quo fit, vt si per eandem, vel aliam posteriorem legem, seu canonem detur facultas ipsi Episcopo: vt in aliqua irregularitate valeat dispensare, id potiùs sit commissio quædam ei facta (licèt tunc illa facultas iure ordinario ei competat) quàm propria quædam & directa reseruatio quę ei fiat, & tamen talis irregularitas dicitur tunc reseruata Episcopo. Ergo vt aliqua irregularitas secundùm vsum Ecclesiasticum censeri, & dici possit reseruata Episcopo;satis est, quòd à iure sit ei commissa:& sic soluta manet obiectio contra nostram propositionem.

Quæ vlterius probatur 1. ex concessione Eugenij IV. facta monachis sancti Benedicti, his verbis, desumptis ex bulla inchoata, *Et si quaslibet personas,Prelatis & monachis sancti Benedicti*, &c. *absolutionis beneficium impendere ab omnibus peccatis,& dispensare super omnes casus, præter eas censuras, pœnas, & vota, ac casus,de quibus esset Sedes Apostolica merito consulenda*, licentiam

centiam elargimur. Quibus verbis duo Pontifex concedit. Primum est, facultas à censuris absoluendi. 2. Est facultas super pœnis dispensandi, ac proinde cùm irregularitates sint pœnæ, vt inferiùs videbitur, poterit super illis dispensare. Et meritò hæc duo colligimus, cùm concessionis verba valdè ampla sint, nec excludant, nisi illas irregularitates de quibus esset meritò sedes Apostolica consulenda: de hoc autem numero non sunt istæ.

Probatur 2. ex præmisso superiùs priuilegio Pauli III. in quo professoribus Societatis Iesu facultas conceditur, *Absoluendi in foro conscientiæ à pœnis Ecclesiasticis, procedentibus ex casibus reseruatis,* inter quas pœnas ponuntur irregularitates, vt tenent Sanchez lib. 6. Operum Moralium, qui eius est sententiæ cap. 5. nu. 178. & Suarez hanc sententiam referens, probabilem censet tom. 4. de Relig. vbi adducit multos graues Doctores eam sequentes, qui cum aliis, quos citat de censur. disp. 40. sect. 3. nu. 3. existimat irregularitates ex delicto prouenientes esse pœnas, ex se perpetuas & censuras, esse tantum temporales & medicinales pœnas, ad correctionem impositas. Quod autem prædicta verba Pauli III. licet vtantur verbo absoluendi, debeant intelligi de vera dispensatione super irregularitatibus probatur primo, quia verbum absoluendi pro verbo dispensandi sæpè sumitur, vt docet Suar. tract. 8. de relig. lib. 2. cap. 21. num. 16. quasi absoluere nihil aliud significet, nisi abolere aut tolle e 2. quia illa verba debent aliquid operari, alioquin essent superflua, quod absque ratione diceretur: quid autem; nisi quod significatur nomine pœnæ, cuiusmodi est irregularitas, de qua est quæst. 3. quia hæc materia fauorabilis est, cum sit principis priuilegium, ac proinde amplè interpretanda; & licet in iure dispensatio sit odiosa, potestas tamen dispensandi fauorabilis est ac ampliabilis, vt docet Sanchez lib. 8. de matr. disput. 2. quoniam nulli præiudicat, nisi forsan concedenti, qui tamen sibi præiudicare non existimatur, quamdiu fauores & priuilegia impartitur. Quæ doctrina vera est etiam in dubio, iuxtà eundem doctorem; debent ergo hæc verba iuxta nostram sententiam explicari.

Probatur 3. nostra propositio ex eiusdem Eugenii IV. concessione per bullam facta Monachis sancti Benedicti: ac in eodem Compend. Mendicant. inserta, verb. *Absolutio quoad secul.* 2. num. 9. his verbis: *nec non à quibuscumque suspensionum, excommunicationum, & interdicti sententiis, aliisque Ecclesiasticis censuris & pœnis, quas à iure, vel ab homine, satisfactione iniuncta incurrisse quomodolibet censebuntur,* ac similiter ex concessione Sixti IV. eisdem Monachis facta, relata in bullario Roder. sub nomine Bulla 42. Quibus verbis, vt inf. à exactiùs examinabitur, illa facultas dispensandi super illis irregularitatibus concessa dignoscitur.

Probatur 4. ex concessione Sixti IV. Minimis facta, per Bullam prout habetur in libro Monumenta Ordinum nuncupato, & in pluribus aliis locis, his verbis, *Concessit FF. Ordinis Minimorum facultatem ad confessiones audiendas, &c ab omnibus excommunicationis, suspensionis, & interdicti, & super quacũq; irregularitate ordinaria, tam à iure, quàm ab homine reseruatis, toties, quoties opus fuerit, absoluendi, dispensandi; ac vota quæcumque permutandi, sicut potest Diœcesanus,* Quibus verbis Pontifex

sacerdoti regulari facultatem illam expressè concedit.

Nec obstat 1. huic veritati quod asserit Corduba super dictum compendii verbum *Absolutio quoad sæculares* 1. annotat. ad §. 20. videlicet quòd illa facultate Minimi non vtantur, vt ipse à quodam Prouinciali illius Ordinis accepit: quia siue vtantur, siue non, per non vsum non amittitur priuilegium, vt diximus in tract. de Priuileg. & posito quòd illo Minimi non possent iam vti, ratione non vsus; alii tamen regulares in eorum priuilegiis participantes illo vti possent; quia non participant in illorum priuilegiis quoad non vsum: nam non vsus priuilegium non est; sed participant in iure illo vtendi, vt tenet Ioann. de la Cruz in Epitom. priuileg. vt aliàs dictum est.

Non obstat 2. quod asserit Henriq. tom. 1. lib. 7. de Indulgent. cap. 28. §. 5. hoc priuilegium tantùm valere pro Prælatis, qui illa facultate vti possunt, quoniam cùm absolutum existat, non debet ad Prælatos restringi; nec debet distinctio fieri, vbi ius non distinguit; quod etiam asserit Vega Ordinis Minimorum in Summa verbo *Absolutio*, cas. 44.

Non obstat 3. quod dicit Portel. 1. part. Resp. moral. cap. 3. nu. 2. quòd Prælatis, & Confessariis concessum est hoc priuilegium; verùm eo vti non consuleret, fultus illa ratione: quòd nusquam acciderit, regularem vsum fuisse illa facultate. Non obstat (inquam) quoniam hæc cautela nimis est scrupulosa; non enim vsus huiusmodi priuilegii est publicus, sed admodum secretus, vtpotè in Sacramento Pœnitentiæ: & licet non esset vllo modo in vsu apud Minimos; non propterea priuilegium esset amissum: nam Sixtus V. 1587. priuilegia Minorum, siue essent in vsu, siue non, confirmauit: Bulla *Etsi mendicantium ordines*, & Paulus V. 1609. illa absolutè confirmauit. Cùmque omnia confirmauerint, & illa quæ immediatè Minimorum Ordini sunt concessa, & alia quæ per participationem possident; cùm sint vera illorum priuilegia, sine dubio vtraque confirmarunt.

Ex quibus sequitur 1. quòd hæc facultas dispensandi extenditur ad omnes irregularitates, in quibus potest Episcopus dispensare; ita vt quidquid iure communi potest Episcopus super irregularitatum dispensatione, possit sacerdos regularis per istud priuilegium. Ait enim Pontifex se illis concedere *facultatem dispensandi toties, quoties opus fuerit super quacumque irregularitate, Ordinario reseruata*: Cùmque Episcopus possit relaxare irregularitates, quæ ex quibusdam defectibus naturalibus, aut aliàs inculpatis, vt aliquando cum quibusdam illegitimis, quoad aliquos Ordines, aut quoad illorũ vsum, iuxta illa quæ tradit Emanuel Sà: ita cũ illis poterit regularis Confessor similiter dispensare, dummodò super his sententia non fuerit lata; quia tunc requiritur dispensatio solemnis, quæ regulari confessario non conceditur.

Sequitur 2. quòd regularis poterit dispensare in illis irregularitibus, quæ ex proprio peccato oriuntur, in quibus potest Episcopus dispensare (verbi gratia) cum illo qui aliqua censura irretitus recipit sacrum Ordinem, aut in eo suscepto ministrauit, aut qui ante ætatem suscipit sacrum Ordinem, & in eo ministrat: & denique forsan cum irregulari ex eo quòd membrum mutilauerit, cùm iuxtà citatos Emanuelem Sà, Rodericum & Suarem (qui ad hoc affert declarationem Cardinalium) illam

illam facultatem habeat Episcopus, sicut etiam super irregularitate ex homicidio casuali contracta, quia Episcopus potest in illa dispensare, vt tenet Nauarr. c. 27. n. 194. Henriq. cap. 19. num. 7. Auila de Cens. part. 7. disput. 6. sect. 5. dub. 2. conclus. 2. Diana part. 4. tract. 2. de Irreg. resolut. 72. Ac denique potest dispensare in illa irregular. homicidii casualis, etiam publica, ad Minores Ordines, & Beneficium simplex suscipiendum; quia id potest Episcopus, vt tenent Henriquez citatus nu. 2. cit. 1. iuncto c. 57. de Excommunic. nu. 1. & citato Auila concl. 3.

Sequitur 3. extendi hanc facultatem ad irregularitates, quæ non erant Ordinario concessæ tempore illius priuilegii Sixti V. nã illa particula *Irregularitas reseruata*, se extendit etiam ad eas, quæ postea Episcopo reseruatæ sunt, seu reseruantur, iuxtà ea quæ tradita sunt de absolutione à censuris reseruatis.

Verùm non leuis difficultas est si Confessarius regularis potest dispensare super irregularitate homicidii voluntarij omnino, occulti: vt autem soluatur notandum est duobus modis homicidium dici occultum, vno modo, quòd ita occultum est vt à nemine possit in notitiam hominum adduci, nisi à solo occisore. 2. modo, quod potest per alium aut alios ad notitiam hominum venire: hoc posito, quidam respondent per tale homicidium omnino occultum non induci irregularitatem hæc sententia est multùm probabilis, quam vide apud Mirandam de ministri Gener. iurisdict. quæst. 8. ar. 10. & ideò occisorem non indigere dispensatione; sed quia contraria est probabilior & communior, idcirco respondetur iuxta eam posse Confessarium antedictum dispensare super dicta irregularitate primo occulta; quoniam Episcopus potest super illa dispensare, vt tenent Couarr. Abbas, Castrens. & Angelus à citato Miranda allegato, & Bannes 2. 2. quæst. 40. art. 2. dub. 4. Viualdus & alii, sed Confessarius Regul. eadem quoad hoc facultate poss. ac Episcopus, ergo id similiter potest.

Nec obiicias Tridentinum vetare & prohibere Episcopo dispensare super irregularitate homicidij, voluntarij occulti; nam respondebitur concilium loqui de homicidio non omninò occulto: sed tantùm de illo quod ad iudicium & notitiam hominum deduci potest, & probari, vt optimè respondet in eadem materia citatus Miranda: nec refert quod illud homicidium voluntarium sit iustum, vel iniustum, quia in vtroque est par ratio. His omnibus addere liceat regularibus in partibus infidellium siue hæreticorum existentibus, factam fuisse facultatem ad dispensandum super omni irregularitate ad formam facultatis Legati à latere, ex priuilegio Innocentij IV. & Ioann. XXII. Fratribus Minoribus concesso: ac etiam ex priuilegio eiusdem Innocen. facultatem possidere dispensandi cum Clericis defectum natalium patientibus dummodò de adulterio, de incestu, aut regularibus non fuerint procreati: Et denique ex concessionibus Sixti V. & Pij II. ordini fratrum prędicatorum factis habere facultatem dispensandi super omni irregularitate, excepta ea quæ à Bigamia descendit. Sic Thomas à Iesu lib. 12. de Procuranda salute omn. gent. in quo affert concessiones integras Pontificum, in quibus hæc priuilegia expresè continentur.

PROPOSITIO II.

SAcerdos regularis potest dispensare in foro conscientiæ super pœnis Ecclesiasticis Episcopo, & Papæ reseruatis: non autem super pœnis per sententiam Iudicis inflictis.

Hec veritas quoad primam partem probatur 1. ex Eugenij IV. concessione; *etsi quaslibet* quæ his verbis habetur in Comp. priuil. Mendic. verb. *Dispensare* §. 29. *Eugenius concessit Monachis sancti Benedicti, ad audiendas confessiones deputatis ab ipsorum Prælatis, vota omnia permutare, ac in omnibus & singulis casibus, etiam ordinario, aut per synodales, prouinciales constitutiones reseruatis, cum sibi confessis dispensare: præter eo censuras & pœnas, vota & casus ad quibus esset meritò sedes Apostolica consulenda.* Probatur. 2. ex præcitata concessione Pauli III. in qua expresse continetur illa facultas dispensandi in pœnis, his verbis, *Singulos ab omnibus, & singulis coram peccatis, criminibus, excessibus, & delictis quantumcumque grauibus & enormibus; etiam sedi Apostolicæ reseruatis: & à quibusuis ex ipsis casibus resultantibus sententiis, censuris, & pœnis Ecclesiasticis exceptis, contentis, in bulla, quæ in die Cœnæ solita est legi, absoluendi.*

Dices Vrbanum VIII. in bulla quæ incipit, *In specula*, reuocasse concessionem illam Pauli III. Respondetur 1. de publicatione illius bullæ in multis Prouinciis non constare: 2. tenorem illis vbi publicata est, & recepta, non reuocare bullam Pauli III. quoad illam facultatem dispensandi in pœnis; sed tantùm quantum ad hoc, vt regulares non possint virtute illius absolui à casibus & excommunicationibus reseruatis, vt ex verbis sequentibus, ex dicta bulla exceptis manifestè constat; videlicet, *Concessionem bullæ Cruciatæ, quæ respectu facultatis huiusmodi etiam laicis & clericis sæcularibus cuiuscumque status, gradus, qualitatis, & conditionis, etiam speciali nota dignæ, quoad casus reseruatos etiam in bulla Cœnæ Domini*, Hæresi excepta, *contentas; non nisi in foro conscientiæ, non autem in foro externo suffragare.* Ita Pontifex: ac sic tenent Martinus à S. Iosepho in Compend. facult. confess. num. 2: Sorbus in verb. *Absolutio quoad Fratres*, conclus. 2. & Sanches lib. 6. Operum moral. cap. 18. num. 78. qui est etiam huius sententiæ in pœnis quæ ex peccatis reseruatis procedunt. Hic tamen notabis, posse dictum confessarium regularem dispensare dumtaxat in pœnis Papæ reseruatis quæ oriuntur ex casibus & censuris, à quibus per dictam concessionem Pauli III. absoluere possunt: quod expresse verba Pauli innuunt, vt docet idem Martinus à S. Iosepho in Reg. Minor. ca. 16. Veg. Minim. n. 40.

Obiicies contra præcedentem doctrinam, quòd si propositio hæc vera existeret, posset prædictus confessarius dispensare in pœnis inhabilitatis, & aliorum huiusmodi, quæ per simoniam & confidentiam contrahuntur: cùm absolutè super prædictis pœnis Episcopo & Papæ reseruatis possit dispensare: sed in prædictis non habet facultatem dispensandi; ergo propositio posita non est absolutè vera. Fateor, Doctores in hac materia admodum variare: nam cùm aliqui absolutè censeant nullam inhabilitatem, aut aliam pœnam incurri, absque Iudicis sententia,

tamen

tamen quidam illorum, non consequenter loquentes, censent hanc inhabilitatem, non nisi à Papa tolli posse: alij tamen distinctione vtentes asserunt, quòd si illa pœna occulta sit, poterit Episcopus in ea dispensare, si beneficia illa per simoniam confidentiam parta, ad collationem Episcopi pertineant; non autem si ad collationem Papæ: si autem illa pœna sit publica ad solum Papam dispensationem illius spectare.

Verùm hæ distinctiones non possunt illi sententiæ cohærere: dicendum est ergo consequenter ad illam sententiam, quòd dictæ pœnæ non nisi post sententiam iudicis incurruntur, ideò non esse opus dispensatione. Et ita sentiunt Sanch. in Summ. lib. 2. ca. 39 n 32. Nauarr. de Datis pro iustitia, vel gratia, num. 44. Molina tom. 1. de Iustit. disput. 96. Sotus lib. 4. de Iustit. quæst. 6. art. 15. ad finem, Ledesma 2. p. 1. qu. 18. art. 2. dub. vlt..

Iuxtà autem aliam sententiam, quòd pœnæ incurruntur absque sententia iudicis, dicendum est, posse confessarium regularem super prædictis pœnis dispensare, cùm illæ oriantur ex crimine Sedi Apostolicæ reseruato; super quibus absolutè diximus confessarium huiusmodi posse dispensare. Ratio est, quoniam, vt superiùs pluries diximus, priuilegia absolutè & vniuersaliter concessa, absolutè & vniuersaliter, & sine restrictione sunt intelligenda: illud autem priuilegium in prædictis pœnis absolutum & vniuersale est; ergo vniuersaliter & absolutè intelligendum; ac proindè ad hanc pœnam inhabilitatis extendendum. Notandum tamen hîc obiter, quòd in sententia illorum, qui arbitrantur Episcopum posse dispensare in occultis huiusmodi pœnis, posse etiam in eisdem dispensare confessarium regularem, vt ex præcedentibus concessionibus in hac propositione positis constat: non potest tamen in pœnis cessationis à diuinis, & depositionis, & degradationis, quoniam regulariter loquendo sunt tantùm pœnæ fori exterioris. Potest tamen confessarius regularis in partibus Septentrionalibus degens, componere super fructibus perceptis à simoniaco occulto, ex concessione Pij V. sub data 20. Octobris 1568.

Quantum autem ad secundam partem, probatur propositio ex eo, quod delegatus non potest quidquam super eo, super quo non est delegatus; sed sacerdos regularis non est super huiusmodi pœnis delegatus; ergo nihil penitus potest super illis. Quòd autem non sit ad hoc delegatus constat, cùm nullo iure hæc delegatio probetur. Nec obstat, quòd iuxta hanc sententiam concessio Apostolica facta confessario regulari ad dispensandum in pœnis esset inutilis; quoniam vt diximus superiùs in tract. de Facultat. Prælatorum ad dispensandum super illis suos subditos, hæc concessio facta fuit iuxtà aliam opinionem, quæ sustinet, contracto crimine dictas pœnas incurri, absque alia iudicis sententia.

CAPVT V.

DE FACVLTATIBVS CONFESSARII REGVLARIS AD COMMVTANDVM, ET DISPENſandum ſuper votis & iuramentis, impedimentis & præceptis Eccleſiæ.

PROPOSITIO I.

COnfeſſarius regularis poteſt in foro conſcientiæ commutare omnia vota, etiam ſi ſint iurata; ac etiam iuramenta, in alia pia opera: iuramentis de votis abſolutis Caſtitatis, Religionis, Peregrinationis Romæ Hieruſalem, & S. Iacobi minimè exceptis. Poteſt etiam commutare omnia vota pœnalia, aut conditionalia de futuro Papæ reſeruata, etiam conditione adimpleta.

Hæc propoſitio quoad primam partem probatur 1. ex dicta conceſsione Eugenij IV. B. *Etſi quaſlibet* quæ habetur in Compend. priuil. Mendicant. verb. *Diſpenſat.* §. 29. de qua ſuperiùs his verbis: *Conceſſit Monachis congregationis S. Benedicti ad audiendas confeſſiones deputatis ab ipſorum Prælatis, vt vota omnia permutare poſſint, præter ea vota, de quibus eſſet meritò Sedes Apoſtolica conſulenda.* 2. Ex conceſſione Pauli III. facta Societati Ieſu, in qua hæc facultas habetur bulla inchoata, *Cùm inter cunctas*, ac etiam ex conceſsione Sixti IV. facta Minimis, confirmata etiam à Iulio II. Sic etiam tenent Sorbus loco citato, Roderic. to. 1. quæſt. 63. art. 5. Henriq. lib. 7. de Indulg. cap. 13. §. 4. Sotus lib. 8. de Iuſtit. quæſt. 11. art. 69. verb. *Votum*, num. 16.

Secunda autem pars propoſitionis, videlicet quòd illa vota etiam iurata poſsis commutare ex conceſsione Gregorij XIII. vt habetur in Compend. priuileg. Societ. Ieſu, verb. *Votum*, §. 1. ita tenent præcitati, ac inſuper Directorium Curat. ca. 15. Roder. citatus in explicat. bullæ Cruciatæ, §. 11. n. 110. Aragon. 2. 2. quæſt. 89. art. 9. Sotus lib. 8. de Iuſtit. quæſt. 1. art. 9. Henriq. vbi ſuprà ca. 18. §. 4. Quòd verò in præiudicium tertij hoc non poſsit, tenent Roderic. & Henriq. citati, Medina in Summ. 24. ca. 23. num. 2. Ludouic. Lopez in Summa c. 34. de Voto, Ledeſma 2 parte Summ. tract. 10. de Voto, c. 8. in fine, & alij. Non eſt autem commutare in præiudicium tertiæ perſonæ, quando votum, aut iuramentum factum Deo de dando calicem

licem vni Ecclesiæ, commutetur in alterius Ecclesiæ fauorem, vt cum communi sententia tenet Nauarrus citatus, & Ioan. de la Cruz de Statu Relig. lib. 2. c. 6. dub. 8. conclus. 2.

Quoad 3. partem, videlicet quòd possit vti commutatione super iuramentis de illis quinque votis obseruandis communiter exceptis, probatur: quoniam per concessiones Pontificum non sunt reseruata: sic Petrus Ledesma tract. 11. de Iurament. 2. part. c. 4. qui citat D. Thomam 2. 2. qu. 89. art. 9. in solut. ad 3. & Tabiennam in Summ. Nouiori verb. *Iurare*, qu. 20. nu. 21. Nauar. lib. 2. Concil. n. 4 tit. de Iureiurando, & alij Neoterici doctissimi. Num autem regularis possit dicta quinque vota absolutè facta commutare, inferiùs examinabitur, cùm agetur de dispensatione eorumdem.

Denique quantum ad vltimam partem attinet, probatur ex eo quòd huiusmodi iuramenta non sunt vota absoluta: & ita tenent Medina & Ledesma præcitati, Aragon 2. 2. q. 88. art. 12. Emanuel Sà verb. *Voti irritatio*: num. 11. Sanchez citans plurimos lib. 8. de Matrim. disp. 10. num. 8. & 13. & in Summ. lib. 4. cap. 14. num. 90. vbi 91. & loquitur de dispensatione votorum, Layman. in Theolog. morali lib. 4. tract. 1. ca. 8. num. 10. Diana 2. part. tract. 4. resolut. 24. Hæc autem facultas Confessarij extenditur ad cuiuslibet diœcesis pœnitentes, vt inferiùs videbitur; & in hoc præcellet facultatem Episcopi, quæ non extenditur ad alios aliorum Episcopatuum pœnitentes, sed tantùm ad illos, qui sunt suæ diœcesis. Sic sentiunt Henriq. antea citatus, §. 5. & 6. Roderic. tom. 1. quæst. 63. art. 3. & in explic. Cruciatæ §. num. 144. Sanch. loquens de dispensat. cum aliis viris doctis li. 4. Summ. ca. 43. nu. 14. & Villalobos.

Aduertas velim, quòd Confessarius regularis commutans vota ex priuilegiis, potest illa in minora opera commutare. Sic Medina in Summ. lib. 1. cap. 14. §. 7. reg. 3 Lessius lib. 3. de Iustit. ca. 40. dub. 16. num. 109. Diana tract. 5. Miscel. resolut. 25. & alij.

PROPOSITIO II.

CONfessarius Regularis potest dispensare in prædictis omnibus votis, etiam iuratis, ac etiam in iuramentis absolutis de materia quinque votorum, communiter exceptorum; ac denique aliquandò in prædictis quinque votis.

Quòd hanc facultatem non habeat regularis in vi Iubilæi, Cruciatæ & antedicti priuilegij Pauli tertij certum est: sicut etiam quòd non possit vota sæcularium irritare; cùm irritatio huiusmodi sit actus dominij, & non iurisdictionis, quâ solùm, vt delegata; & non ordinaria circa sæculares pollent, non autem dominio. Quocirca aliundè probanda est propositionis 1. pars, ac 1. ex Innoc. VIII. concessione quæ habetur Compend. priuileg. Mendic. verb. *Dispensat.* num. 16. his terminis: *Innocentius VIII. concessit, quòd confessores Ordines Minorum Obseruantiæ præsentatis, secundum formam quam ipse tradidit, vel approbauit* (id est debitè præsentatis) *possint dispensare in omnibus votis, in quibus possunt Episcopi, exceptis votis peregrinationis vltra duas dietas*, probatur 2. ex proximè citata Eugenij IV. concessione

facta Benedictinis bulla quæ incipit, *Et si quaslibet personas*, his verbis: *insuper & vota omnia permutare, ac in omnibus & singulis casibus etiam ordinarijs, aut per synodales, vel prouinciales constitutiones reseruatis, cum sibi Confessis dispensare, præter eas censuras, & pœnas, vota & casus, de quib. esset meritò Sedes Apostolica consulenda.* Probatur 3. ex Martini V. concessione facta Benedictinis, quæ habetur in Comp. Societ. Iesu verbo, *Dispensare*, §.10. in quibus horum duorum vltimorum Pontificum concessionibus non habetur illa restrictio, *Ad peregrinationem vltra duas dietas*, & sic absolutè tenet Suarez tom.1. quæst.65. art.3. & Martin. à S. Ioseph. in Compend. facult. Confess. regul. verb. *Dispens.*

Quoad verò alteram partem probatur propositio tum de iuramentis in confirmationem votorum emissis, tum de eisdem independentibus à votis; nam etsi duo sint vincula diuersæ speciei, at in ordine ad commutationem, & dispensationem reputantur quasi vnum, & idem, & eiusdem rationis: nec vnum addit alteri nouam grauitatem intensiuam; ac etiam quia sublato vno vinculo, tollitur indirectè aliud vinculum absque noua dispensatione. Sic citatus Suarez adducens in suam sententiam aliquos dictos viros, Eman Sà in Summa votum. *Votum*, 6. Lessius in lib.2. de Iustit. cap.4. dub.11. Roderic. tom. 1. qu.63. articul. & in explicat. bullæ Cruciat. §. 9. num. 36. Et valde probabilem existimat Sanchez lib. 4. Summ. cap. 53. num. 19. cum aliis doctis viris. Ex quibus etiam colligi videtur posse regularem in iuramentis soli Deo factis dispensare, quoniam vinculum voti, & iuramenti æquiparatur omninò in hoc, quòd tota obligatio & materia vtriusque vinculo ordinatur ad solum Deum, eiusque honorem; habéntque eumdem dispensationis, eundémque finem, & eandem rationem: Sic Suarez libro 6. de Religion. capit. 14. numero 578. Sanchez libro 8. de Matrimon. disputat. 2.18. & alii.

Nunc probanda est tertia propositionis pars; quoniam sola vota Regulari sunt reseruata, & licèt iuramenta & voto in ratione æquiparentur; non tamen quoad reseruationem, ita vt si vota reseruantur, etiam iuramenta sint reseruata. Sic tenent Petrus Ledesma tract.11. de iuram. 2. part. cap. 4. nu. 4. cum D. Thom. 2. 2. quæst. art.9 in solut. ad 3. Tabienna in summa nouiori, verb. *Iurare*, quæst.10. num.21. Nauarr. lib. 2. Consil. in priori edit. Concil. 1. numero 4. tit. de Iureiurando & aliqui Neoterici doctissimi: Potest autem à fortiori dispensare illa iuramenta absoluta, si sint de votis pœnalibus, aut conditionalibus. Sic citatus Ledesma, & Sanchez lib.3. Summæ cap.19. numer.6. qui loquitur de votis ante, & post conditionem impletam: sic etiam Martin. à sancto Iosepho in Compend. facult. Confess. sæcular. verb. *Dispens.* numero 8. & alii.

Denique vltima pars propositionis, quæ intelligenda est, quando magnum periculum incontinentiæ, aut scandali, aut damni tertij ex mora imminet, probatur; quoniam Confessarius regularis eandem facultatem habet dispensandi in votis, quam habent Episcopi ex concessionib. superiùs relatis, in quibus ei conceditur facultas dispensandi in omnibus votis, in quib. possunt Episcopi: At hi possunt in illis dispensare: ergo & Confessarius regularis id similiter potest. Secunda propositio huius syllogismi probatur; quoniam Papa non vult suam reseruationem

esse

esse in euersionem, sed in ædificationem animarum: esset autem, si instante illa necessitate, Episcopis non permitteret vsum suæ facultatis ordinariæ in subditos. Et sic absolutè tenent Cardinalis & Antonius de Butr. in cap. *Veniens*, §. *Qui clerici, vel vouentes*, Angelus verb. *Votum*, 4. nu. 9. Siluester verb. *Votum*, 4. quæst. 4. & verb. *Dispensatio*, 11. Nauarr. c. 12. num. 59. & 76. Sotus lib. 1. de Iustit. quæst. & artic. vltimis, Sanchez lib. 8. de Matrim. disput. 9. numer. 22. Lessius lib. 2. de Iust. cap. 4. de Voto. dub. 18. & alij: & hi quinque vltimi, & aliqui alii hanc sententiam tenent cum moderatione, videlicet, si vel ob paupertatem, aut ob aliam causam non sit facilis aditus ad Papam, aut ad eius Legatum, qui ordinariè non habet hanc facultatem ergo cùm constet hanc facultatem inesse Episcopis, vt iuxta alios tenet Suarez de Relig. tom. 3. lib. cap. 18. eadem potitur confessarius regularis; cùm pari iure gaudeat ex priuilegio: & ita tenent Casarub. in dicto Comp. Lessius citatus nu. 134. Henriq. de Indulg. cap. 28. num. 6. qui lit. Q. refert multos hanc sententiam sustinentes, Corduba in annotat. ad idem Compend. verb. *Dispensatio*, §. ib. & verb. *Absolutio quoad seculares*. 1. §. 12. qui etiam dicit, præsentationem confessario regulari requisitam ab Innocentio ad illam facultatem possidendam, esse illam Clementinæ *Dudum*. Hanc etiam facultatem concessam tacitè fatetur Sorbus eodem cit. Comp. verb. *Dispensatio*.

Num autem possit illa vota communicare? certum, posse ex dictis in tract. de Facult. Prælat. ad dispensand. subditos in votis; nam quoties conceditur facultas ad dispensandum, censetur facultas concessa ad commutandum. Atque hæc facultas dispensandi non arctatur ad fideles huius aut illius diœcesis, sed ad omnes cuiuslibet diœcesis, vt superiùs dictum est: & ita tenent Sanchez lib. 4. Summ. cap. 43. nu. 15. Portel. verb. *Confessor dispensans cum coniugatis*, num. 12. Diana tract. 5. Miscell. resolut. 25. Maiorem autem hanc facultatem possidet in Terris infidelium & hæreticorum existens, cùm gaudeat priuilegio dispensandi in omni voto castititatis, & religionis; si necessitas aut vtilitas conuersionis animarum hominum in illis partibus existentium exegerit, ex concess. Clement. VIII. quæ incipit, *Dominici gregis cura*, facta Carmelitanis Excalceatis, & sic tenet Thomas à Iesu libro 12. de Procurand. salut. omn. gent. verb. *Dispensat.* illam concessionem integram referens.

PROPOSITIO III.

Confessarius Regularius habens à suo Prouinciali licentiam, vel à superiore locali, potest dispensare in certis casibus in foro conscientiæ super impedimento ad petendum debitum coniugale, propter incestum post consummatum matrimonium, incurso. Ac etiam super impedimento ab illis contracto, qui voto castitatis, vel Religionis emisso, matrimonium inierunt.

Constat hæc veritas quoad primam partem ex Pij V. concessione, viuæ vocis oraculo, in fauorem Minorum emanata, inserta in Bullario in fine Bullarum eiusdem Pótificis n 9. subdatis 27. Aprilis 1589.

Sicque existimant Rodericus tom. 1. QQ. RR. q. 63. art. 9. Henriq.lib.7. de Indulg. cap. 26. num. 6. Ioan. de la Cruz lib.2.de Stat.Relig.cap.6.dub 9. & alij. Illa autem facultas facta Confessario à suo Prouinciali, est perpetua: ratio est, quia non datur ab illo, sed à Papa: at licentia Papæ nunquam expirat: fuit verò ibi Prouincialis quasi minister declarans, vel designans, cum cui Papa illam concessit, eo modo quo designat confessores pro sæcularibus, quibus non dat iurisdictionem, sed solus Papa. Sic Portel. verb. *Confessor erga sæculares*, & verb. *Prælati potestas*: Sanchez cum cæteris, quos citat li. 8. de Matrim.disp.28.n.77.& seqq. & alij. Quocirca Prouincialis non potest illam semel concessam absque iusta causa, nisi iniuriosè reuocare; vt etiam tenent citati Roder. qu.17.art. 2. Portel. Diana tract. 2. de Dub. regular. resol. 14. & Martin. à S. Ioseph.in Compend.facult.confessa.num.14. verb. *Dispensatio*.

Aduerto insuper, Prælatos locales posse Fratribus sibi subditis in suis Conuentibus; & non extra existentibus hanc facultatem concedere, ad nutum amouibilem, ex concess. Iulij II.sic limitata, Benedictinis facta, de qua Ioann. de la Cruz in Epitome lib.2.ca.7.dub.9.conclus. qui refert priuilegium ad literam: sic etiam Henriq.c.20.citatus; non tamen ita specificè: & hæc sententia de confessario deputato à suo Prouinciali, & superiore locali certissima est. Non reticebo tamen aliam sententiam esse probabilem, quæ asserit confessarium regularem ab illis non deputatum posse in hoc impedimento dispensare, quod iuxta Sanchem & alios non incurritur, nisi sciatur. Sic docet Peregrinus in Comp.priuil.part.1.titul. *Disp.* §.8. & Sairus in Claui Reg.lib.6.cap.11. numero 98.

Superest nunc secundam propositionis partem probare, quod fiet ex concessione Pij V. inter viuæ vocis oracula, §.12. in fauorem etiam Minorũ emanata, his verbis: *Concessit Ministris Prouincialibus vt possint committere confessoribus approbatis iuxtà Concilij Tridentini decretum, authoritatem dispensandi cum his, qui ante matrimonium vouerunt, castitatem, vt licitè possint petere debitum, & hoc in foro conscientiæ tantum.* Atque hæc veritas intelligenda est, quòd possit dispensare vt ratum consummet, & vt post consummetum, petat debitum. Sic Sanch.in Summa lib.4.c.43. nu.11. citatus Sayr.nu.104. & Portel. Illam etiam docet Vega to.2.c. 129.cas.118. puncto 2.qua facultate regularis vti potest non solum in locis in quibus reuocationes oracul. viuæ vocis non fuerunt intimatæ, sed etiam vbi intimatæ fuerunt, cum ea Episcopus polleat, ac sic tenent præcitati.

Aduerte pro huius propositionis corollario, Roffensem virum magnæ sanctitatis & doctrinæ, qui pro fide Catholica gladijs impiorum occubuit, in libello qui inscribitur, *De causa Matrimonij*, in principio affirmare, Leonem X. Augustinianis per totum Orbem existentibus concessisse per bulla, *vt cum his qui in primo gradu affinitatis scienter vel ignoranter contraxerunt, modo notorium id non fuerit, neque in iudicium productum, dispensare valeant; vt de nouo contrahant, & in eodem item matrimonio cõtracto maneant, prole etiam legitima.* Hæc Roffensis; de quo priuilegio non auderem dubitare propter viri eminentis sanctitatis, & doctrinæ testimonium.

Nec obstat 1. quòd non sit in vsu, quoniam præter quod non constat de hoc non

vsu;

vſu; cum verſetur circa occulta, quæ ſolis Confeſſario, & pœnitenti ſunt nota, probauimus in tract. de Priuileg. in comm. priuilegia non amitti per non vſum. Non obſtat 2. quòd Epiſcopi ea facultate careāt, cùm conſtet regulares in quibuſdam caſibus, priuilegijs aliquibus potiri, quibus Epiſcopi minimè gaudent, vt in caſu percuſſionis Clerici, & alijs.

PROPOSITIO IV.

POteſt dictus Confeſſarius habens facultatem à ſuo Prouinciali diſpenſare ſuper impedimento petendi debitum, contracto à patre, aut matre, baptizante filium, aut filiam priuatim in neceſſitate, aut ſine illa, vel patrini munere in eodem fungente: potéſtque in omnibus illis, & aliis in propoſitionibus præcedentibus contentis, extra ſacramentum Pœnitentiæ diſpenſare & commutare.

Hæc propoſitio quoad primam partem ſuſtinetur à Roderico in addit. ad Cruciat. §. 9. nu. 16. Villalob. 1. p. Sum. tract. 13. diffic. 51. nu. 3. qui extendunt conceſſionem Pij V. ſuperiùs poſitam, ad cognationem ſpiritualem. Verùm ſi benè res conſideretur, hæc diſpenſatio non requiritur; quia illud impedimentum non contrahitur illis actibus; nulla enim in iure pœna ſuper his actibus reperitur impoſita, vt colligitur ex gloſſ. cap. *Si vir*, de cognat. ſpirit. verb. *Delict.* & ita tenēt Suar. in 3. par. q. 67. art. 8. § penult. Conink. de ſacram. diſp. 34. dub. 8. n. 66. Sanch. de Matrim. tom. 2. lib. 7. diſput. 62. n. 16. citans Sotum, Roder. & Vegam, necnon Martinus à ſancto Ioſepho in Compend. facult. Confeſſ. verb. *Diſpenſare*, num. 14. Ratio eſt; quia in iure non contrahitur huiuſmodi pœna, niſi per baptiſmum ſolemnem; hic autem baptiſmus eſt dumtaxat priuatus.

Non poteſt tamen Confeſſarius regularis in præceptis Eccleſiæ diſpenſare; cùm ad hoc non habeat priuilegium, ſed quid poteſt in illis, hoc ex iure cōmuni poſſides. Poteſt tamen aperire literas pœnitentiariæ directas magiſtris in Theologia, aut in iure canonico, ſi ſit diſpenſatus à ſuo Prouinciali: de qua facultate videas Portel. verb. *Confeſſ.* Quando autem dicitur, quòd poteſt illas literas aperire: intelligitur etiam, quòd poſſit illas executioni demandare, non debet tamen illa facultas concedi, niſi valdè doctis. Et hæc facultas ſocietati Ieſu à Gregorio XIII. conceſſa habetur B. *Exponi nobis.*

Secunda pars propoſitionis colligitur ex dictis priuilegiis, quæ abſolutè loquuntur abſque reſtrictione ad confeſſionem: & ita tenent Tambur. de Iure Abbat. tom. 2. diſp. 19. quæſt. 2. num. 5. Henriq. lib. 7. de Indulg. cap. 13. nu. 6. & in Selectis, diſp. 14. n. 2. Layman in Theolog. Moral. lib. 4. tract. 6. cap. 10. n. 21. Sanchez in Summ. tom. 1. lib. 4. c. 54. n. 16. & c. 43. nu. 17. cum Suario, quem citat Villalob. in Sum. tom. 1. tract. 34. diffic. 29. nu. 7. Diana tract. 2. de Dubijs Reg. reſolut. 4. Aloiſius Bariola in Aphoriſ. litt. R. verb. *Votum.* Et hæc propoſitio vera eſt, etiamſi in dictis priuilegiis ponatur ablatiuus *Confeſſionibus auditis*, vt alibi diximus, & ipſe Diana affirmat in tract. 4. Miſcel. reſolut. 8. Portel. proximè citatus num. 13. qui etiam num. 14. exiſtimat, poſſe per literas pœnitentem abſentem diſpenſare.

CAPVT VI.

DE CONFESSARII REGVLARIS FACVLTATIBVS IN ORdine ad confessiones regularium audiendas.

EGIMVS de Confessario Regulari, eiusque facultatibus in ordine ad saculares, nunc autem agendum est de eodem Confessario in ordine ad Regulares & Moniales, de quo non erit longa disputatio; quoniam vnaquæque Religio suas habet constitutiones speciales, quibus regitur; quocirca fiet satis, si pauca, quæ ad omnes penitùs Regulares spectant, in medium proferamus. Sit ergo.

PROPOSITIO I.

COnfessarius Regularis ad audiendas Regularium Confessiones, sola dumtaxat Ordinarii Regularis, non autem Episcopi approbatione indiget: potéstque omnes Fratres sui Ordinis, etiam alienæ Prouinciæ audire: eósque à peccatis mortalibus, non reseruatis absoluere.

Prima pars huius propositionis est manifesta; eámque tenet Portel. verb. *Confessor erga Religios.* num. 10. & alii.

Secunda probatur ex bulla Pauli III. sæpiùs in præcedentibus adducta; & confirmatur ex more & consuetudine Fratrum Minorum, per Pontifices, & maximè per Bonifacium VIII. admissa: vt constat ex constitutionibus eiusdem Ordinis, & ex Roder. in explicat. Cruciatæ, §. 9. num. 22. Ac sic tenet etiam Martin. à sancto Iosepho in compend. facultat. Confess. §. 1. & Portel. eodem citato loco num. 11. Quæ doctrina intelligenda est cum hac restrictione, videlicet, dummodò statutum alicuius Prouinciæ illius Ordinis vsum illius facultatis non vetet, quia tunc essent huiusmodi confessiones inualidæ. Hoc autem priuilegio possunt alij regulares gaudere, dummodò etiam suis constitutionibus non prohibeantur, vel nisi superior repugnet; quoniam Pontifices in suis constitutionibus nunquam derogant statutis Regularibus, quæ ignorant. cap. *Ex parte*, de Foro compet. & Silvest. verb. *Confessor.* 4. num. 6. & Ioan. de la Cruz in Epitome lib. 2. c. 2. dub. 3. Quod similiter existimandum est de eodem Confessario erga Nouitios; quoniam in fauorabilibus Nouitij participant in priuilegijs Professorum, vt dictum est in tract. de priuileg. & praxis docet, & tenent Ioann. de la Cruz in Epit. lib. 2. c. 6. dub. 10.

Aduerte

Aduerte autem, quòd quilibet Confessarius siue sæcularis sit, siue regularis, est idoneus ad confessiones audiendas Regularis itinerantis, etiamsi ab Ordinario non sit approbatus; vt tenet idem Ioan. de la Cruz in dicto Epitom. priuileg. lib. 1. cap. 6. §. *Nota idoneum*, Vega Minimus in Summa 1. parte verb. *Confessor.* cas. 2. Suarez de Pœnitent. disputat. 28. sect. nu. 5. dummodò accedat licentia Superioris. Hoc tamen fallit in Ordine Minorum quoad superiores locales, qui non possunt nominare Confessarios, illósque approbare, cùm hoc ad Generalem, aut Prouincialem spectet; ita vt semper requiratur in huiusmodi Confessario, si sit sæcularis, Ordinarij approbatio; si autem regularis existat, sui etiam Prælati approbatio est necessaria, vt possint à Prælatis localibus, illi confiteri: Nisi praxis ita haberet in aliqua Prouincia; tunc enim censendum esset, Generalem, aut Prouincialem hanc facultatem concedere, quoties superior localis iter subdito præcipit: sic Portel. citatus n. 14.

Dixi in propositione prædictum Confessarium illa facultate gaudere, dummodò in ordine non sint reseruatæ; quoniam nullus potest regularem sibi aut alterius ordinis à reseruatis in illo ordine, absoluere absque superioris regularis absoluendi obtenta facultate, & optimè cum alijs notant Casarubius vt & Cordubain Cōpēd priuileg. Mēdic. verb. *Absolutio extraordin. quoad fratres*, qui duas decisiones capituli generalis Minorū quoad hoc adducunt: quocirca fallitur Diana cum Suario, quem citat resolut. 126. tract. de dub. regul. dum contrarium in vi cuiusdam priuilegij sustinent. Nam nullum priuilegium extat nisi Sixti IV. & Leonis X. quorum primus illud reuocauit B *Pro nostr.* in *sacrum ordinem*, & idemmet Leo, vt notant etiam præcitati: quod similiter etiam successiuè fecerunt Clem. VIII. B. *Romani Pontifices* 1599. & Vrbanus VIII. 1630. in sua bulla quæ habetur tom. 4. Bullarij. Prædictam Clementis bullam innouans, vt refert Archang. Roman. in addit. ad priuileg pag. 12. qui huius nostræ est sententiæ.

PROPOSITIO II.

Confessarius regularis potest, quoties opus fuerit, absoluere alios regulares sui Ordinis, ab omnibus censuris sedi Apostolicæ reseruatis: necnon etiam in pœnis eidem Sedi reseruatis ex eisdem censuris resultantibus dispensare.

Hæc veritas ex multis Pontificum concessionibus, Ordinibus singulis factis, probari posset: quarum quasdam dumtaxat adducemus. 1. Confessionem Monialibus S. Claræ in qua Regulares communicant à Nicolao V. datam, bulla quæ incipit, *Digna reddimur attentione*, his verbis, *Quòdque Confessor Monialium, seu sororum huiusmodi, vel alius Frater eiusdem Ordinis ad hoc per Vicarium Prouinciæ huiusmodi pro tempore deputatus, in omnibus, & per omnia iuxta formam & tenorem priuilegiorum, & concessionum eisdem Monialibus, quoad ipsarum personas desuper à Sede prædicta, seu aliàs quomodolibet concessarum, in omnibus, præterquam dictæ Sedi casibus reseruatis, quoties fuerit opportunum, necnon ipsarum seruitrices, si id petierint humiliter, ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis, & interdicti, alijsq; cēsuris & pœnis Ecclesiasticis,*

quibus pro tempore innodata fuerint, in forma Ecclesiæ consueta absoluere possint. Verùm cùm hæc concessio pauca impartiatur Confessario quoad absolutionem & dispensationem, requirátque in eodem deputationem Confessarij à Vicario, seu ministro generali faciendam.

Ideò secundò pono alias concessiones, primam factam Societati Iesu à Paulo III. relatam in eiusdem priuilegijs pag. 20. de qua in cap. præcedenti. Secundam à Gregorio XIV. Clericis regularibus infirmis ministrantibus, per bullam in eorumdem priuilegijs pag. 10. & sequent. contentam. Tertiam à Clemente VIII. Congregationi sanctæ Mariæ in Porticu Lucen. vt est in eius constitutionibus fol. 1. Quibus, concessionibus fit facultas Confessario ad audiendas illorum regularium confessiones, deputato, vt possit eos absoluere à quibuscumque peccatis, etiam sedi Apostolicæ reseruatis: & à quibuscumque sententijs: & censuris, & pœnis Ecclesiasticis, ex illis resultantibus, ijs exceptis, quæ in bulla Cœnæ Domini continentur; & casibus superioribus illorum reseruatis: sic Marcell. à sancto Benedicto verb. *Absolutio quoad Monachos.* §. 1. in quibus videre est, absolutam facultatem factam regulari Confessario, ad absoluendos alios regulares sui Ordinis, exceptis bullæ Cœnæ casibus, & in Ordine reseruatis: quæ exceptio non est vera quoad illos bullæ Cœnæ, in locis in quibus non est recepta, vt aliàs probatum est in materia simili, & in 1. tract. de priuil. in comm. Quod etiam confirmatur ex dictis in præcedentibus: in quibus ostendimus, eam facultatem quam habet Confessarius in sæculares, extendi ad res pœnitentes si eorum statuta non prohibeant.

Tertiò affero Sixti IV. concessionem factam Monialibus S. Claræ, quâ fit illi facultas, vt possint, quoties opus fuerit, à peccatis & censuris Sedi Apostolicæ reseruatis per suos confessores absolui: quæ refertur in Monum. Ordin. in prima impressione, fol. 43. & in secunda fol. eodem concess. 48. vt refert Martin. à S. Ioseph. in explicatione bullæ inchoatæ, *In specula*, in qua cùm nullius censuræ fiat exceptio, nec per bullæ Cœnæ publicationem abrogentur priuilegia, vt alibi probatum est, poterit confessarius regularis alios regulares ab illis in foro interiori absoluere. Accedit quòd potest sæculares ab illis absoluere; ergo & regulares, cùm nulla ratio disparitatis appareat.

Quartò adduco concessiones particulares, specialiter Fratrum Minorum, confessario regulari facta, quas legere quis poterit in compend. priuileg. Mendicant. sicut & multas alias factas alijs regularibus; ac primò illas concessiones in quibus datur facultas, quater in anno diebus à pœnitentibus eligendis; & semel in vita; & semel etiam in articulo mortis, atque etiam diebus S. Catharinæ virg. & Mart. ac festiuis Christi, & B. Virginis: & specialiter ex Sixti IV. concessione, in die Natiuitatis eiusdem Virginis, in quo pœnitentes regulares, Confessarius regularis à supradictis cum peccatorum plenaria remissione absoluere potest, eodẽ modo quo Leo X. illam facultatem in die S. Catharinæ concessit, de qua concessione agit Casarubius in compend. prædicto priuil. Mendic. *Absolutio extraordin. quoad Fratres*, numer. 12. quam Christoph. à cap. font.

sont. in Compend. Minor. eodem verb. §. 9. notat esse viuæ vocis orat. emanatam: eam etiam refert. Compend. Cisterciens. verb. *Indulg. 5.* & Martinus à S. Iosepho in declaratione Breuis Vrbani VIII. quod incipit, *In specula*. Sub finem.

Potest etiam illos eo modo absoluere & Bulla Leonis X. inchoata *dum præcelsa* in diebus Domini, in diebus sanctorum Petri & Domini Sabbaoth, B. Mariæ Virginis: nec-non in diebus sanctorum Petri & Pauli, Francisci Assisiatis, & totius hebdomadæ sanctæ, ex consensu sui Prælati, qui semper habetur in Ordine eorumdem Minorum, dummodò pœnitentes non habeant in peccatum, eodem ordine reseruatum; vt declarauit Franciscus de Angelis Generalis ejusdem Ordinis, teste Corduba, super Compend. verb. *Absolutio extraord. quoad Fratres.* Et sic docent Roderic. tom. 1. QQ. RR. quæstio. 62. articul. 11. & Martin. proximè citatos. Videant alij regulares quas facultates speciales quoad hoc possideant, & sciant se in præmissis communicare.

Quoad vero 2. partem probatur ex præcedentibus concessionibus, in quibus habetur expresè facultas absoluendi à pœnis resultantibus ex censuris, & à pœnis sedi Apostolicæ minimè reseruatis: magis autem ex dicta concessione Monialibus sanctæ Claræ data, in qua absolutè conceditur facultas dispensandi in pœnis sedi Apostolicæ reseruatis: quæ cùm absoluta sit, & vniuersalis, absolutè & vniuersaliter est intelligēda, ac propterea extendenda non solùm ad pœnas ex censuris resultantes, sed etiam ad alias. Nam ex alijs priuilegijs illos, ac etiam Nouitios habentes animum profitendi, semel auditis eorumdem confessionibus super omni irregularitate (Bigamiæ, Homicidij voluntarij, & mutilationis membri exceptis) dispensare potest, de qua Roderic. qui ejusdem est sententiæ 1. tom. QQ. RR. quæst. 62. artic. 12. & Martin. in Compend. facult. Confess. frat. num. 10. Imò ex Eugen. IV. post illos dispensare toties, quoties super omni irregularitate quam ignoranter incurrerint, aut animaduerter in excommunicationem lapsi celebrauerint, vt tenent præcitati: quod priuilegium non censendum est tale, sed ordinariæ potestatis Confessarij declaratio.

PROPOSITIO III.

CONfessarius Regularis cuiusvis Ordinis quemlibet pœnitentem regularem alterius Ordinis, à prædictis censuris absoluere potest, & super pœnis eisdem dispensare: nisi obstent priuilegia aut statuta Ordinis illius pœnitentis.

Hæc propositio in parte probata fuit superiùs in cap. 2. & in propositione hac militat eadem ratio, quæ in probatione præcedentis adducta fuit. Probatur autem vlteriùs ex concessione sæpiùs citata Pauli III. in qua casus Bullæ Cœnę ab hac facultate, Confessario prædicto concessa, dumtaxat excluduntur: & potestas Confessario regulari absolutè traditur ad absoluendum, & dispensandum in omnes vtriusque sexus fideles. Sub quibus terminis regulares etiam comprehenduntur, vt in tract. de priuileg. in comm. assertum est: & tenet citatus alibi Suar. cum alijs. Quoad verò secundam partem probatur propositio;

quoniam Papa, vt alibi dictum est, non confert aliquam facultatem ad absoluendas personas regulares cum præjudicio instituti regularis; & priuilegiorum ejusdem, nisi id exprimat. Esset autem in præjudicium instituti regularis, &c. si Confessarius alieni Ordinis haberet hanc facultatem: nam sic vana, & inutilis Ordinis constitutio existeret. Vtrum autem facultas regulari itineranti fiat à superiori, dum iter agit, vt à reseruatis in Ordine absoluatur, est valde dubium: Suarez tom. 4. de relig. lib. 2. cap. 19. post deductas hinc indè rationes affert Innocentij VIII. concessionem insertam in Compend. Cisterciens. verb. Confessor. quæst. 15. quæ dat Prædicatoribus Monachis facultatem, *vt extra Monasterium existentes de licentia Superiorum cuicumque regulari, seu seculari Sacerdoti confiteri possint: & à quocumque casu quomodocumque reseruato absolui, sicut à Confessariis Ordinis*: quæ concessio redditur dubia ex verbis in ea contentis. Nam 1. ignoratur ad quem referatur verba illa *de licentia superiorum*: si enim ad subsequentia, non est priuilegium; nam de licentia eorumdem superiorum possunt cuilibet sacerdoti, etiam seculari, confiteri, vt diximus in tract. de Hierarch. c. de facult. Prælat. ad absol. & sic hoc concessio non esset speciale quoad priuilegium: si autem prædicta verba conjungantur cum præcedentibus, est quidem priuilegium; sed omnis vis illius tollitur per verba sequentia, videlicet, *sicut à Confessariis Ordinis*, qui non possunt ab illis absoluere, nisi de licentia Prælati regularis. Quocirca cùm priuilegium ad hoc non extet, ipsemet Suarez loco citato arbitratur, recurrendum esse ad regulam, vel consuetudinem Religionis, aut ad ordinationem Prælatorum: quod si de ijs non satis constiterit; quia fortassè solet peti facultas à superiore, si contingat aliquem ex obliuione naturali discedere, non petita facultate, credendum est implicitè esse concessam à superiore in ipsa facultate peregrinandi, saluo postea onere se præsentandi superiori: cujus sententia rationibus non caret. Nam 1. qui vnum concedit, virtute concedit aliud, quod moraliter necessarium est ad illud conuenienter exercendum. 2. Quia vniuersalis consuetudo ita videtur interpretari voluntatem Prælatorum. 3. Quia periculosum esset cogere religiosum, qui fortassè ex fragilitate peccauerit, vt per multos dies absque sacramenti confessione permaneat, & sine ea Missam celebret. Hæc tamen doctrina, si vera est, intelligenda est de Prælato, qui post illam facultatem iter agenti dare, vt sunt in ordine Minorum de Obseruantia Generales & Prouinciales: Prælati verò locales id non possunt; cùm illorum facultas non extendatur, nisi ad casus occurrentes, nec possint illam habitualiter dare: ac consequenti non possit inferior iter agens ex illorum obedientia, eam præsumere ab illis concessam. Ex sic quoad facultatem recipiendi absolutionem à reseruatis, absolutè tenet Peregrin. in Compen. priuileg. tom. 1. verb. *absolutio quoad Fratres*, §. 2. in scholio, Alphons. de Leone de Offic. & potest. Confess. tom. 2. recollect. 2. nu. 31.

Ex conclusis in hac materia constat, quod idem Confessarius potest dispensare, & communicare vota regularium: sicut & secularium, siue illi regulares sint sui Ordinis, siue alieni: nisi vel suis, vel alieni Ordinis constitutionibus prohibeantur: quod similiter irregularitatibus est asserendum.

Aduerte

Aduerte autem, sub finem huius capitis, 1. Confessorem præmemoratum, nec non etiam sæcularem, posse absoluere Nouitium etiam à casibus, in illo Ordine in quo probationem fecit; reseruatis: ratio est; quia Nouitius ante probationem est ad instar sæcularis quoad confessionem; & ideò si confiteatur cum approbato ab Ordinario, valet confessio: sic Diana tract. 2. de Dub. Regular. resolut. 4. cum ingenti multitudine doctorum quos citat. Si autem Confessarius à superiore suo ad audiendas confessiones in domo regulari deputatus, possit audire confessionem Professi sub cura magistri Nouitiorum existentis: legatur citatus Diana resolutione 5.

2. Esse sententiam probabilem, Confessarium Regularium, & quemcumque alium siue Sacerdotem, siue Clericum, aut laicum non incurrere irregularitatem ex homicidio ex defectu lenitatis, ob concursum ad illud, nisi sit Minister iustitiæ. Sic Diana tract. Miscellan. resolutione 15. in addition. & tract. 5. Miscell. resolutione 79. & 80. citans Vasquesium, Torrianum & Gaspar Hurtado qui etiam in 5. part. in addit. tract. 5. resolutione 46. citans Cœlestinum in Compend. Theolog. Moralis tract. 4. cap. 5. quæstione 1. eiusdem est sententiæ, vnde qui interrogatus à judice, si est obligatus damnare reum ad mortem & respondeat quòd sic, non fit irregularis. nec qui vendit, aut donat ligna ad comburendos reos viuos, nec qui gladios, & funes, & furcam facit, & alia instrumenta ad interficiendos delinquentes: nec confessarius consulens pœnitenti, judici, & cuilibet alio in casu particulari, vt concurrant, & citò ad interfectionem delinquentis: nec quivis alius, qui accelerat mortem. Nec denique confessarius, aut quilibet alius qui cum debita cautela vertit ægrotum, aut aliquid simile agit, vnde citius moritur: & quoad huc casum citat, præter allegatos, octo alios graues auctores dicta resolut. 79.

Quæres hic num Regularis sacerdos possit absoluere Monialem à censuris & peccatis à quibus absoluere potest alios regulares, si superior; earumdem sæcularis aut regularis prohibuerit ne regulari confiteantur? Respondetur primo quod si contra Regulam aut constitutiones earumdem hanc prohibitionem fecerit, possunt hac non obstante Moniales regulari confiteri: ipseque eas absoluere; quoniam prohibitio hujusmodi est nulla & in iure quasi non apposita. Respondetur secundò quod si regulæ earumdem constitutiones non dent illis hanc facultatem; sed prohibeant, non potest regularis earumdem confessiones audire. Respondetur 3. quod si regula & constitutiones earumdem non prohibeant, nec dent libertatem Monialibus confitendi Regulari confessario, possunt si voluerint, etiam prohibente earumdem superiores confiteri eidem regulari confessario; ratio est; quoniam ipse habet facultatem à Papa earum confessiones audiendi, & à peccati eas absoluendi, quæ à superiore earumdem restringi non potest: nec impediri, vt in primo tractatu vniuersaliter de Priuilegiis probatum est. Quod ita verum est, vt si non sit aliqua noua specialis constitutio Pontificia. Illud vetans & Moniales regulari confiteri, & regularis illas audire licitè & validè poterunt. Quæ responsio vltima, licet sequatur ex Priuilegij regulari confessario concessis, attamē

contrarium in praxi est sequendum; quoniam non est credendum pontifices concessisse Priuilegium vni Ordini regulari cum præiudicio prælatorum alterius Ordinis, vt docent Siluester verb, confessio. Armilia verb. absolutio & Archang. Roman. lib.3.priuileg.verb.confessario & vltimus horum cum alij quibusdam excipit pœnitentiarios Papæ, qui contradicentibus earumdem prælatis, eas confiteri & absoluere possunt, cæteri autem prohibente superiore earumdem id non possunt; cum id expresè prohibeatur Bulla Clementis VIII quæ incipit *Romani Pontificis*,& alia Bulla Vrbani VIII.cuius initium *in specula*.

PROPOSITIO IV.

Confessarius Monialium Regularibus subditarum, independenter ab Ordinariis, earumdémque examine, instituitur; potitúrque eisdem facultatibus in easdem, quibus Confessarius Regularis in Regulares.

Hæc veritas, quoad primam partem probatur; quoniam cùm Moniales sint ab Ordinariorum iurisdictione exemptæ, ab illo quoque actu iurisdictionis, exemptæ sunt, ad eum pertinente, qui in ipsas plena iurisdictione lætatur; sed nullus ea potitur, nisi earumdem Prælatus: ergo non potest ab Ordinariis huiusmodi confessarius institui. Sed à Prælato, & quoad hoc nulla apparet difficultas; sed tantùm quoad examen, quod tamen ad eos nullatenùs spectat, determinante Pio V. bulla, *Etsi Mendicantium*, dum sic pronunciat, *Confessores verò Monialium quæ degunt sub cura Regularium ab Ordinario examinari nolumus.*

Varius autem est modus institutionis illius confessarij pro diuersitate constitutionum cuiuslibet Ordinis. In Minoritana enim familia, in capitulis & congregationibus Prouincialibus à diffinitorio, instituitur, amouendus tamen ab eodem diffinitorio: ac etiam cùm opus est, à solo Prouinciali. Facultates verò illius sunt eædem cum facultatibus confessarij Regularis erga Regulares, eiusque facultates sunt iuris ordinarij cùm illi ex constitutionibus Ordinis concedantur: ac propterea non possunt illas arctare superiores,nisi eisdem à constitutionibus,prædictis concedatur.

Facultates autem illæ multæ sunt;quædam enim forum animæ dumtaxat respiciunt, aliæ administrationem sacramentorum aliæ absolutionem à censuris, & dispensationem super pœnis, sententiis, vocis,& juramentis & denique in earumdem monasteria ingressum. De illis omnibus, excepto prædicto ingressu, nihil occurrit dicendum: quidquid enim dictum est de confessario regulari in regulares, illud etiam dictum habeas de eodem regulari in Moniales; communicat enim hic in privilegiis cum alio: imo aliquid ampliùs habet in Ordine Minoritarum, vt declarauit Capitulum Generale Albiense, teste Roderico tom. 1. Q. Q. R. R. quæstione 19. articul. 2. hoc statuto, *Vniuersi confessores Monialium nostræ familiæ habeant præsenti decreto semper actiuam auctoritatem Prælatorum super Moniales quoad casus & sententias, habeantque similiter Guardiani, ac Vicarii*

Guar-

Guardianorum, in eorum absentia. Quibus manifestè constat confessarium Monialium habere iure ordinario facultatem absoluendi & dispensandi in casibus, & sententiis in prædicto Ordine reseruatis.

Num autem Moniales illius Ordinis, si Episcopo subiiciantur, possint gaudere huiusmodi absolutione, & dispensatione: Respondetur quòd non, quoniam cùm à iurisdictione Ordinis sint substractæ, illius affectu & gratia gaudere non possunt, quocirca ab Episcopo hæc facultas confessario concedi necesse est, vt ea potiri valeant: supponitur enim, quòd reseruatio in dictis casibus & sententiis semper permaneat; sicut & in dictis Monialibus statuta ab Ordine condita subsistunt alioquin ex mutatione superioris Regularis in sæcularem vel mutatione regularis vnius Ordinis in alium diuersi Ordinis, vniuersus status regularis Monialium mutaretur. Et hoc optimè obseruant Pontifices, dum subtrahunt Moniales à iurisdictione Prælatorum regularium: à solo enim earumdem iurisdictionis exercitio eas subtrahunt, cæteras obligationes, sicut & priuilegia eis relinquendo, vt notaui in rescriptis, quibus Moniales Carmelitanæ Excalceatæ, & sanctæ Catharinæ Regni Galliæ, aliis, à superioribus suorum Ordinum supponuntur. Vnde huiusmodi tum Ordinarij, tum alij in Prælatos earumdem Monialium sic instituti, non possunt quidquam mutare in earumdem regularibus institutis, nec eas transferre in alia sui Ordinis monasteria sibi subdita, ni prout in iure constitutum est: & multò minùs possunt easdem in alia alterius Ordinis Monasteria transferre; & Monialem diuersi Ordinis aliis Monialibus præficere. Non enim maiore pollent potestate, Prælatis eisdem antea præfectis, qui ea omnia in subditas sibi Moniales nullatenùs operari valent. Aduertam autem prædicti confessarij quod sicut parochorum instar facti sunt Monialium parochi: *Quod*, iuxta capitis in decima 18. quæstione 2. *vt Patres spirituales eis dantur, quorum non solum gubernaculis tueri, sed etiam doctrinis ædificari possint*, ad hæc munera agenda totis viribus intendere debent. Aduertant vtique moniales, quod sicut sæculares alieno sacerdoti, nisi de licentia proprij qui est Papa, aut Episcopus, aut parochus confiteri non possunt sic ipsæ, nisi de licentia proprij confessarij aut Prælati. Sed vt iusta causa exigitur, ob quam licentia à subditis petatur confitendi alieno, ita iusta admodum & grauis debet esse causa, vt ea negetur. Debet enim proprius sacerdos vti potestate in ædificationem, non in destructionem, omnibus omnia fieri, omnium infirmitates tolerare, vt omnes faciat saluos, cum infirmis infirmus fieri, vt infirmos lucrifaciat, vt ex iis, qui ei dati sunt non perdat quempiam, mundus sit à sanguine omnium: & præsertim monialium Confessor & Prælatus considerare commissas sibi esse fœminas hoc est sexum fragiliorem pudori, verecundiæ, metui, minutisque sæpè causis faciliùs succumbentem. Vnde D. Thomas 4. sentent. distinctione 17. quæstione 3. articul. 3. quæstione 4. Si disertè loquitur: *Peccaret sacerdos si non esset facilis ad præbendam licentiam confitendi alteri, quia multi sunt adeò infirmi, qui potius sine confessione morerentur quam tali, vel tali sacerdoti vellent confiteri. Vnde illi, qui sunt nimium*

sollicit, vt subditorum conscientias norint per confessionem, multis injiciunt damnationis laqueum; & consequenter sibi ipsis. Ex quo colligere est non rectè facere Prælatos, qui monialibus deputant confessarios, à quibus, etiam sine illorum demerito moniales abhorreant, nisi simul facultatem faciant alieno confitendi: nisi quoque innuant petituris non ægrè concedendam: aut si animaduertant ob reuerentiam non conqueri, vel licentiam; non poscere, eam sponte huiusmodi omninò sæpiùs offerant.

Et certè necessitatem ita se gerendi erga Moniales Meditati Patres Tridentini sessione 25. de Regular. capite decimo, postquam easdem monuerunt singulis saltem mensibus sua peccata confiteri, Prælatis earumdem injunxerunt bis aut ter confessarium extraordinarium iisdem offerre, & ex consequenti confitentibus semel aut bis in hebdomada, eum posse duodecies in anno, & amplius offerre, vt existimat Zypæus in consult. canon. libro tertio, de regul. consult. nec solum tot vicibus, sed etiam toties quoties justè petierint, & arbitror. 4. Imò si qua moniales induci nulla ratione possint, vt regularibus sui Ordinis confiteantur Episcopus illis prouidere potest, de confessario extra eumdem assumpto, vt citatus Zypæus cum aliis à S. Cardin. Congreg. refert decisum; quod ego existimo, sanctum & justum, vt sic saluti monialium debitè prouideatur.

Non putes tamen Abbatissam, aut præfectam monasterij ius habere sibi, aut subditis monialibus eligendi confessarium nisi ad hoc à Sede Apostolica habeat potestatem sicut quibusdam concessa habetur. Sic Zypæus citatis lib. & tit. consult. 5. vel hoc habeat ex Regula ab eadem sede approbata.

Plura possent hîc congeri de Monialibus, quæ quia ab antiregularibus non impugnantur, ideò ad alium tractatum progredientes, de industria omittimus cum examinata & probata in hoc tractatu sufficiant ad ostendendum quòd confessarius regularis, qui iurisdictionis Pontificiæ Episcopalis, Parochi, & simplicis sacerdotis communicatione pollet, in jurisdictionis Hierarchia: sicut Pontifex, Episcopus, Parochus, & simplex sacerdos, saltem ex delegatione constituitur: vnde error antiregularium eumdem ab illa recludentium abundè arguitur & conuincitur.

TRAC-

TRACTATVS VI.

DE

PRÆDICATORIBVS REGVLARIBVS, ET EORVMDEM PRIVILEGIIS.

HIERARCHAM essentialiter Pastorem esse, cuius munus est ex officio, pascere Christi gregem; maximè per verbum Dei prædicatum, nemo dubitat. Regulares, provt hic grex solos sæculares complectitur, illius nec Hierarchas, nec Pastores esse omnes nôrunt: Munus tamen hunc gregem per idem verbum pascendi, sibi concessum esse cum quibusdam circumstantiis, & conditionibus, probabit hic tractatus; ac ex consequenti, quòd sint in Hierarchia iurisdictionis; si priùs quædam præambula aliquibus propositionibus examinata, & digesta, certa constiterint.

CAPVT I.

AD QVEM SPECTET PRAEDICATIONIS DISPENSATIO, A QVO FACVLTATEM PRÆdicandi Episcopus recipit; ac si ad illam recipiendam regularis idoneus existat?

PROPOSITIO I.

DIspensatio Prædicationis in vniuersam Ecclesiam ad Papam spectat, sine cuius auctoritate Episcopus prædicationis munus exercere non potest.

Prima pars hujus propositionis probabitur, si priùs monuerimus, quòd à Christo capite deriuata est in membra eius mystica gratia, affectum & voluntatem inflammans, & peccata quæcumque etiam infinita remittens: nec non ab eodem Christo adhuc veritas intellectum illustrans, & viam æternæ vitæ ostendens. De quibus duobus apud Ioan. scribitur. *Gratia & veritas per Iesum Christum facta est.* Horum autem excellentissimorum bonorum primum absque vllo dubio populo Christiano communicatur per sacramentorum administrationem; nam gratia sacramentalis per legis nouæ Sacramenta confertur; vnde nuncupantur *Vasa gratiæ,* sicut dicit Hugo I. libro de Sacram. Secundum verò, videlicet illuminare intellectum, veritatem & viam vitæ illi ostendendo, fit per verbi Dei prædicationem. Collatio autem sacramentorum, quæ respicit corpus Christi, verum vel mysticum, spectat præcipuè ad Ordinis potestatem: quoniam Sacramentum Eucharistiæ continens corpus Christi, ad quod cætera sacramenta ordinantur, nonnisi sacerdos, & habens potestatem Ordinis potest conficere, & conferre. At verò verbi Dei prædicatio cùm respiciat corpus Christi mysticum, sine vllo prorsus dubio non ad potestatem Ordinis, sed ad potestatem jurisdictionis pertinere necesse est, vt etiam ex dicendis in capite secundo, proposit. 2. constabit. Quibus positis, prima pars propositionis probatur. Quoniam cùm omnis potestas jurisdictionis à Papa tanquam à fonte in vniuersam Ecclesiam emanet, ex sequela euidenti potestatem prædicandi ab illo emanare necesse est. Quod confirmatur ratione sequenti deducta ex electione per quam quis in Romanum Pontificem creatur, quâ proculdubio illi potestas jurisdictionis spiritualis in vniuersam Ecclesiam confertur, quam statim potest cuilibet capaci conferre, & ex consequenti

quenti

ſequenti prædicandi facultatem concedere, ſicut & ipſe prædicare valet, ſi voluerit: non autem ſacramenta conferre, ſi electus nondum fuerit ſacerdos; quia poteſtate ordinis caret. Ergo poteſtas prædicandi in Papa non eſt poteſtas ordinis, ſed poteſtas juriſdictionis: ergo etiam diſpenſatio prædicationis facta in vniuerſa Eccleſia, à poteſtate juriſdictionis Papæ, & non à poteſtate ordinis emanat: cùm vt alibi probatum eſt, vniuerſa juriſdictionis poteſtas, quæ in Eccleſia exiſtit, à poteſtate juriſdictionis Papæ procedat.

Secunda pars propoſitionis eſt euidens, quoniam poteſtas prædicandi à poteſtate juriſdictionis Papæ deriuatur, vt jam probatum eſt: & ſicut omnis juriſdictio Epiſcopi à Papæ juriſdictione, & ab ejuſdem conceſſione deriuatur: ſic ſimiliter poteſtas Epiſcopi ad prædicandum à poteſtate diſpenſatiua prædicationis deriuatur. Quod vt meliùs intelligatur, & objectiones in contrarium hujus veritatis ſoluantur, ſciendum eſt, quod prædicare ex officio poteſt intelligi dupliciter. 1. Quantum ad ipſius officij commiſſionem. 2. Quantum ad ejuſdem officij executionem. Primo modo prædicare poſſe conuenit omnibus, quibus animarum cura commiſſa eſt: vnde eo ipſo quod Epiſcopi, Archidiaconi, & Presbyteri ad animarum curam aſſumuntur, ex officio eis conuenit prædicare, quia in munere eis de mandato authoritas docendi, & inſtruendi animas ſibi commiſſas includitur. Dixi authoritas docendi, quia in poteſtate ordinis, quia quis efficitur Epiſcopus vel Presbyter, recipitur poteſtas ligandi, & ſoluendi quæ eſt vna clauis; ſcientia verò, vt denotat habitum acquiſitum, vel infuſum, non recipitur, niſi quantum ad authoritatem: poteſt enim ex tunc ſcientiam adminiſtrare. Quemadmodum cùm Papa facit aliquem Epiſcopum, vel Presbyterum, non dat illi licentiam ligandi, licet det illi poteſtatem, quâ poſſit ligare & ſoluere, dat illi authoritatem & poteſtatem prædicandi, & actum ſcientiæ exercendi ex officio: ergo conuenit Epiſcopis & parochis prædicare, Epiſcopis in ſuis Diœceſibus, parochis in ſuis parochijs. Cùm enim poteſtas ligandi atque ſoluendi, & poteſtas prædicandi, ſit quædam poteſtas ſpiritualis; quæ ſemper datur cum aliqua conſecratione: & Epiſcopi & Sacerdotes in conſecratione Epiſcopali & Sacerdotali vtramque poteſtatem recipiant, inde fit, vt quantum ad officij commiſſionem, vel receptionem, Epiſcopis & Presbyteris conueniat prædicare ex officio.

Secundò, prædicare ex officio poteſt intelligi quantum ad officij executionem; & quoniam illa officij executio requirit juriſdictionem ſuper determinatam diœceſim, vel ſuper determinatam parochiam, & determinare diœceſes & parochias ad Papam immediatè ſpectet: ſic executio prædicationis & adminiſtrationis ſacramentorum ex officio recepto, non conuenit Epiſcopis, vel Presbyteris: niſi eis à Papa concedatur. Quod vlterius ex comparatione facultatis prædicandi Magiſtris in Theologia conceſſæ, cum illa, quæ Epiſcopis datur, meliùs explicatur. Nam Magiſtri in Theologia ſola authoritate Papæ in laurea Magiſterij collata, poſſunt vbique prædicare: Epiſcopi verò dignitate Epiſcopali collata in ſuis tantùm diœceſibus: nec hæc diuerſitas ex alio originem habere poteſt;

nisi ex differentia collationis hujus facultatis à Papa, cujus causa differenter conuenit prædicare ex officio Episcopis, & dictis Magistris. Et sicut manifestum est, quod illi Magistri etiamsi polleant eminenti scientia, non possunt prædicare, nisi Papæ authoritate recipiant lauream Magistralem, & cum ipsa facultatem prædicandi: non secùs ac Iurisconsultos, qui jus reddere minimè potest, nisi officio judicis fuerit decoratus: ita etiam euidens est, quod Episcopus charactere Episcopali insignitus, non pollet facultate prædicandi, nisi Cathedram Episcopalem acceperit, cum qua accipit eminentiam potentiæ, qua primò carebat: & per hanc potentiam & authoritatem communicandi scientiam in sua diœcesi, quâ antequam fieret Episcopus, pollebat.

Nec obest, huic veritati objicere, quod Episcopus electus absque alia à Papa concessione potiatur jurisdictione; ac proinde possit absque licẽtia Papæ prædicare: nam respondetur, quod Episcopus potest tribus modis eligendi; vel per nominationem, seu præsentationem Regis, aut Principis, vt in Gallia & alibi; vel per nominationem, seu electionẽ Cleri, & populi, vel solius Cleri; vel per electionem à Papa factã. Si primo modo est electus, ñ potest prędicare, quia adhuc est verè laicus; cui juxta Innoc. III. constitutionem capit. *Cùm ex iniuncto*, de Hæret. verbi Dei dispensatio prohibetur, reddita ejusdẽ prohibitionis ratione, *Quia cùm ordo*, inquit, *Doctorum sit præcipuus in Ecclesia, non debet sibi quisquam indifferenter prædicationis officium vsurpare: nam secundùm Apostolum quomodo prædicabunt, nisi mittuntur: & veritas ipsa præcipit Apostolis rogate Dominum messis, vt mittat operarios in messem suam.* Laico ergo electo hoc modo in Episcopum, cùm ei non sit ab Ecclesia commissum prędicationis officium, prędicare verbum Dei non licet. Si autem secundo modo eligatur in Episcopum, videlicet per Cleri, & populi vota, non potest etiam prædicare, nec dispẽsationem verbi Dei alijs committere, quia adhuc Laicus est. Et supponendo, quod non sit Laicus, non potest tamen prædicare; quoniam nec Clerus, nec populus hanc facultatem à semetipso habent: quod si illa gaudeat, à sede Apostolica illam accipere necessum est; cùm aliunde illam habere non possit: & sic non poterit sine sedis Apostolicæ licentia prædicare. Cum hujusmodi eligendi modi sint à Papa concessi, vt probant Viuian. in prax. juris patr. part. 1. lib. 3. n. 18. in vlt. impress. Iul. Lauor. var. lucubr. tom. 1. titul. 4. cap. 15. à princ. & Barbos. latè de offic. Episc. part. 1. tit. 1. c. 3. Si autẽ tertio modo per nominationem Papæ eligatur, si electio illius terminetur præcisè ad illius consecrationem, non poterit prædicare, quamvis ex officio conueniat ei hoc munere fungi. Si autem electio non præscindat, sed absolutè in Episcopum talis diœcesis eligatur, tunc poterit prædicare, quia & potestas ordinis & jurisdictionis ei conceditur; ac ex consequendi licentia prædicandi, sicut & Sacramenta ministrandi.

Objicies, omnes Episcopi in persona Apostolorum à Christo ad prædicãdum Dei verbum per vniuersum orbem missi sunt: juxta illud Matth. vlt. *Euntes in vniuersum mundum, prædicate Euangelium omni creaturæ*: non ergo indigent missione à Papa concessa. Respondetur, quod sicut Apostoli non fuerunt ad prædicandum missi; nisi præsupposita authoritate Petri, cui jam singulariter dictum fuerat, *Tibi dabo claues regni cælorum*, sic Episcopi non admit-

mittuntur, & assumuntur in partem solicitudinis, nisi præsupposita Papæ authoritate, qui sicut dat eis facultatem exequendi officium receptum super tanta, vel tali materia, si bene vtantur; ita exigente culpa, ex abusu commissi sibi officij, potest eos dicta exequutione priuare.

Objicies iterum, quod glossa in illa verba, *Tibi dabo claues regni cælorum*, docet, quod Christus vocauit claues regni cælorum potestatem soluendi & ligandi, & scientiam discernendi; atqui ambæ istæ claues includuntur in officio Episcopali; ergo absque authoritate Papæ conuenit eis prædicare, sicut soluere, ligare, & discernere. Respondetur, Episcopum recipere vtramque clauem, quantum ad authoritatem exercendi actum: sed quantum ad actus exequutionem, cùm requirat debitam materiam subditorum, non conuenit eis vti clauibus, nisi ex facultate Apostolicæ authoritatis, qua obtenta pro sua diœcesi, potest ex priuilegio etiam in aliena prædicare, vt tenet Zabarella in Clement. *Dudum*, de Sepult. vers. *Ab olim*, num 27. vbi dicit, quod Episcopus potest in qualibet diœcesi prædicare, dummodò non prohibeatur à diœcesano, quod etiam censet Hostiensis in capit. final. nu. 2. de Authorit. & vsu Pallij; licèt glossa in Clement. *Archiepiscopo*, versu *Etiam celebrare*, de priuileg. & in cap. *Scriptum*, 6. q. 3. dicat, quod in aliena diœcesi non possit publicè prædicare: sed hanc contradictionem facile tollit Campanile, in diuer. juris. rubr. 12. c. 13. nu. 7. dicendo cum dictis Zabarella & Hostiensi, quod *Ex sua spontanea voluntate Episcopum adire non debeat, ab ipso petiturus licentiam: sed absque illa prædicare valeat, nisi Episcopus loci hoc præsentiens interdixerit, & tunc nequeat, nisi illius præcedat consensus & facultas: verba siquidem Hostiensis & Glossa ea sunt, quod sine licentia possunt solemniter celebrare, & etiam prædicare, nisi specialiter prohibeantur.* Hæc Campanile. Cujus etiam sententiæ sunt Fuscus de Visitatione libr. 2. cap. 20. num 23. in fine praxis Archiepiscopatus Neapolitani, cap. 58. Stephanus Gratian. in disceptation. Forens. cap. 394.

Objicies vltimò ex XI. Concilio Tol. cap. 3. & ex Tridentin. sess. 5. cap. 2. prædicationem Euangelij esse, *Principium Episcoporum munus*: quocirca declarat illos teneri ad prædicandum per seipsos. Respondetur, ex Clem. VIII. referentibus proximè citatis, non intelligi de munere prædicandi per orbem vniuersum; sed tantùm per suas diœceses, cùm videlicet à Pontifice Romano hanc facultatem acceperint.

PROPOSITIO II.

Regularis est admodum idoneus ad recipiendam à Papa authoritatem prædicandi.

Supponendum est, duos errores extremè contrarios circa personas ad ministeria Ecclesiastica idoneas antiquitùs extitisse: primus erat illorum hæreticorum, qui potestatem Ecclesiastici ministerij in vitæ sanctitate sic posuerunt, vt qui sanctitate carerent, ordinis quoque potestate priuarentur: & qui sanctitate fulgerent, ordinis quoque potestate potirentur. Quorum errorem professio quorumdam Monachorum secuta, in tantum de sua sanctitate præsumebat, vt ministrorum Ecclesiæ officia proprio arbitrio vsurparet;

absoluendo, & prædicando absque Papæ, Episcopi, vel alicujus alterius superioris authoritate. Contra quorum temerariam præsumptionem sic scribitur 16. quæst.1. cap. *Peruenit ad nos. Vnde valde mirantur, quod quidam Monachi, & Abbates in parochia vestra, contra Sanctorum Patrum decreta, Episcopalia iura, & officia sibi vsurpantes vendicant, & absque propria Episcopi licentia, vel Apostolicæ sedis authoritate: mandamus itaque dilectioni tuæ, vt eos conuenias, & ne talia deinceps præsumant prohibeas.*

Secundus error erat quorumdam, qui nimis incautè à primo illo errore recedere volentes, in contrarium errorem prolapsi sunt, asserentes, monachos, & religiosos, quantumcumque idoneos, & priuilegio Papali, vel Episcopali munitos, nullo modo posse prædicare, & alia officia Ecclesiastici ministerij exercere. Quorum dogmata damnantur 16.q.1.cap. *Sunt nonnulli.*

Verum Ecclesia virtutis, doctrinæ & veritatis magistra, mediam viam determinat esse tenendam; videlicet vt cum authoritate sedis Apostolicæ, viri idonei ad munus prædicationis possent assumi, qui essent coadjutores Episcoporum, & presbyterorum in prædicationis, & sacramentorum administratione in populo Christiano. His positis, & notatis. Probatur propositio expresse ex multis decisionibus Pontificum, ac Patrum in tract. de Confessarijs Regularibus adductis, & præcipuè ex dicto cap. *Sunt nonnulli*, & ex cap. *Ex authoritate*, 16. quæst.1. & ex vsu in Ecclesia Dei nusquam interrupto, quo regularis ad prædicandum assumitur; qui proculdubio in regulari maximam idoneitatem supponit: quod etiam sustinent Doctores cum D.Thom.2.2. qu.187 art.1.

Accedit, quod Regularis ex Ordine Mendicantium, ipso facto quod talis est, idoneus existit ad munus prædicationis exercendum; cùm regulæ Mendicantium hoc expresse habeant; quæ cum ab Ecclesia sint approbatæ, ea judice legitimo pronunciante, regularis Mendicans capax est recipiendi authoritatem prædicandi.

Nec objiciendum est, quod sit indecens & indecorum regulari, sibi munus prædicationis procurare, seque sponte ad illud exercendum offerre; nam respondetur: munus prædicationis procurare, vel recusare ex duplici radice bona, & ex duplice radice mala procedere posset: si enim procuretur ex charitate, & ad auditorum vtilitatem, proculdubio meritorium & laudabile est; si verò recusetur ex humilitate propriam imperfectionem considerando, similiter laudabile & meritorium est. Exemplum primi est illud Isaiæ cap.6. qui se obtulit Deo ad illud exercendum dicendo, *Ecce ego, mitte me.* Exemplum secundi est illud Ieremiæ 1. dicendo, *Ecce nescio loqui, quia puer sum.* Si autem ex ambitione, & turpis lucri gratia prædicationis officium procuretur, vituperabile est: recusare autem illud ex quietis suauitate & desidia, similiter damnabile est: & de hoc modo illud sibi procurantibus dicit Petrus 1. Canonica, *Pascite, qui in vobis est, gregem Dei, non turpis lucri gratia, neque vt dominantes in Cleris.* De taliter verò recusantibus dicitur Isaiæ 6. *Canes sunt, non volentes latrare*, vbi alia littera habet, *Non volentes latrare.* Non ergo damnandus regularis, si officium prædicationis sibi procuret, cùm id agere possit

possit laudabiliter, & meritoriè, & iuxta instituti sui regulas; & cùm aliunde sit ad hoc, & alia ministeria Ecclesiastica idoneus minister. Ex eo. hoc capite sequitur, nullam iniuriam facere Episcopo Pontificem Romanum, cùm aliis, quàm Episcopo, facultatem prædicandi concedit; quoniam vtitur iure suo: & sicut illi iniuriam non facit, cùm Archidiacono, & Parocho eam concedit, sic nec cùm aliis quibusdam idoneis eam impartitur: alioquin iniuriam etiam faceret Parocho Episcopus, dum prædicationem in alius Parochiam ad prædicandum mittit: quod nemo sanæ mentis affirmare audebit.

CAPVT II.

DE FACVLTATE PRAEDICANDI REGVLARI A SEDE APOSTOLICA CONCESSA:

déque dispensationibus & conditionibus in illo requisitis ad legitimè prædicandum.

DVBITARE, quòd Regularibus sit concessa prædicandi facultas, est in dubium vertere, si dies sic, cùm Sol lucet: ipso enim clariora sunt priuilegia ad hoc minus exercendum illis concessa. Sed ne videamur hoc gratis asserere, propositiones quoad hoc instituendæ sunt; vt hæc facultas specificè & distinctè probetur, & cognoscatur.

PROPOSITIO I.

PRædicandi facultas Regulari absolutè concessa est.

Hæc propositio ex præcedentibus præmemoratis probata fuit, cùm ostendimus, priuilegia ad hoc munus illis concessa esse. Nihilominus expressiù probanda est, ac primò ad hoc se offert Innocentij III. concessio, quâ Beato Francisco, & sociis eius, prædicandi, ac verbi Dei semen in omnem terram spargendi licentia concessa est per bullam, vt habetur in Comp. priuileg. Mendic. §. 1. verb. *Prædicatores.* 2. Huic concessioni accessit Clementis IV. bulla cuius initium *quidam temerè*, quâ fit facultas Ordinis Minorum Prouincialibus, vnà cum suis Diffinitoribus in capitulis Prouincialibus congregatis, com-

Hæc propositio sequitur ex præcedentibus, & ex concessione præfata Pauli III. facta Societati Iesu, quam ita intellexit Gregorius XIII. bulla in præcedenti propositione citata verbis sequentibus, *Ex illo concessionis huiusmodi tempore, etiam scholares, & alij religiosi vestri sacris Ordinibus non initiati: aliàs tamen idonei ad prædicandum verbum Dei passim, & vbique mittuntur. Verum quia nonnulla dubitatio curiosius incessit, an dictum priuilegium prædicandi etiam eos comprehendat, qui ad ordines ipsos nondum ascenderent. Nos quemcumque hoc scrupulo eximere volentes præsentium auctoritate declaramus, ac etiam decernimus, vestrum vnicuique etiam ad sacros ordines prædictos non promoto, prædicationis munus in vim priuilegij huiusmodi exercere potuisse, & posse: vobis insuper concedentes, vt etiam clerici vestri prima tantùm tonsura insigniti (prout hucusque fecerunt) valeant deinceps ipsum Dei verbum vbique populo prædicare: districtius inhibentes*, &c. Quibus manifestè ostenditur, ex illa absolutè prædicandi concessione à Paulo III. emanata concludi, quòd Regularis non insignitus ordine sacro prædicare potest. Quod ita certum est, vt etiam quilibet sæcularis sola tonsura insignitus id possit, vt vniuersaliter declarauit sacra Cardinalium congregatio, his terminis: *Munus prædicationis committi potest, etiam clerico qui non sit in sacris ordinibus constitutus; non enim alicuius Ordinis sacri videtur actus esse: neque officium diuinum interdicto, aut suspensione à diuinis prohibitum*, Cuius sententiæ sunt etiam Emmam. Sà in Aphor. verb. *Prædicatores*, & Portel. eodem verb. num. 16. & Diana tract. 4. de Sacrament. resolut. 137. Ac propterea videtur, quòd illud priuilegium non sit priuilegium; sed tantùm iuris communis interpretatio, quo clericis simplicibus prædicare licet; non verò laicis: vt in proximè dicto decreto Cardinalium habetur his verbis, *Fuit tamen dictum, quòd secus de Laico.*

Obiicies, decerni 16. quæst. 1. cap. 119. nullum præter sacerdotes esse aptum ad prædicandum, dum ita pronunciatur, *Adiicimus illud etiam, quòd nobis propter improbabilitatem quorumdam Monachorum regionis vestræ verbo mandastis per vicarios nostros & hoc specialiter statuentes, vt præter Domini sacerdotes, nullus audeat prædicare, siue Monachus, siue laïcus ille sit.* Vnde eadem cauta c. 21. & 24. licentiam Monachis sacerdotibus dumtaxat prædicandi conceditur: ergo solus sacerdos Regularis, & non alius, est muneris prædicandi capax. Respondetur, ius illud antiquatum esse, tum per contrarium vsum, tum etiam iure illo nouo superiùs adducto.

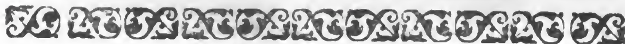
PROPOSITIO III.

NVllus Regularis potest populo prædicare, nisi fuerit à suis superioribus de doctrina & moribus examinatus, & ad illud officium ab eisdem deputatus: non tenetur tamen examen ab Episcopo tolerare.

Hæc propositio quoad primam partem vniuersaliter sumpta, constat ex sess. 11. Concilij generalis Lateran. sub Leone X. in quo habetur expressè his verbis, *Sacro approbante Concilio statuimus, & ordinamus, vt nullus tam clericus sæcularis, quàm cuiuscumque, etiam Mendicantium, Ordinis regularis, aut quiuis alius, ad quem, facultas prædicandi tam de iure*

ſicut incompetente iudice illud à non ſuo ſubdito extorquente in iudicio poteſt non ſubditus id facere, cur ſimiliter id agere non poteſt Regularis, cùm ab Epiſcopis vtpote iudicibus incompetentibus, iurare cogitur? Aduertant autem Illuſtriſſimi Domini Epiſcopi, quòd hoc agendo, grauiter peccant, cùm actum iuriſdictionis & torturæ exerceant in non ſubditum, ſitque illis hoc prohibitum, tum ex iure, tum ex priuilegiis: vt alibi diximus.

Debet autem Regularis præter communes, ex Extrauag. *Inter cunctas*, allatas, dotes, ſequentibus eſſe decoratus, quas D. Franciſcus exprimit, vt habetur apud Marcum Vliſipon. in 1. p. Cronic. lib. 1. c. 40. & apud D Bonauent. in Legend. c. 8. his verbis. *Priùs Prædicator haurire debet ſecretis orationibus, quod poſteà ſacris oſtendat ſermonibus, priùs intùs caleſcere, quàm extra verba proferre. Laudandi ſunt Prædicatores illi, qui pro tempore ſibi ſapiunt, ſibi guſtant. Illi verò malè ſciunt diuidere, qui prædicationi totum, deuotioni verò nihil impendunt: alij etiam plangendi ſunt, qui vendunt ſæpè quod faciunt oleo vanæ laudis. Officium prædicationis Fratres Patri miſericordiarum omni ſacrificio eſt acceptius, maximè ſi ſtudio fuerit impenſum, vt ad id laboret Prædicator magis exemplo, quàm verbo, magis lacrimoſa prece, quàm loquaci ſermone.* Hæc Franciſcus, qui in ſua Regula cap. 9. Prædicatores docet modum prædicandi, dum ita loquitur, *Moneo quoque, & exhortor eoſdem fratres, vt in prædicatione, quam faciunt, ſint examinata, & caſta eorum eloquia, ad vtilitatem & ædificationem populi: annuntiando eis vitia & virtutes, pœnam & gloriam cum breuitate ſermonis: quia verbum abbreuiatum fecit Dominus ſuper terram.* Quorum verborum auream explicationem apud D. Bonauenturam, Hugonem, expoſitionem ſine titulo, Cordubam & alios reperies: ſicut & plura alia de qualitatibus Prædicatori requiſitis apud Mirandam in Manuali to. 1. quæſt. 50.

CAPVT III.

DE NONNVLLIS FACVLTATIBVS REGVLARI IN SPECIE AD PRÆDICANDVM Conceſſis.

PROPOSITIO I.

REgularis poteſt abſque præſentatione coram Epiſcopo, & petitione benedictionis ab eodem in Eccleſiis propriis, ac plateis communibus prædicare.

Hæc propoſitio ex præcedentibus col-

ligitur: si enim à Pontifice Romano pendet omnis prædicandi facultas, & ab eodem absoluta facultas prædicandi concessa est Regulari dependenter à iudicio & examine propriorum Prælatorum, & non Episcopi; ad quid præsentatio coram Episcopo, & petitio benedictionis, vt in propriis Ecclesiis & plateis prædicet? Certè nulla apparet iusta causa illam petendi, sed quoniam in rebus moralibus magis attenditur ad ius expressum, quàm ad consequentias ex discursu deductas, ideo probanda est ex illo: ac 1. Benedictus XI. extra. *Intercunctas* de Priuileg. (quam confirmatam nonobstante Clement. *Dudum* de sepult. quoad illa quæ Regularibus fauent, diximus in tract. de Confessar.) facultatem absolutè concedi Regulari in suis Ecclesiis & plateis prædicandi, nulla facta mentione præsentationis coram Episcopo, petitionis benedictionis, aut ad Episcopum recursus: ergo petitio benedictionis non est requisita, nec ad ipsum recursus. Confirmatur antecedens, ex eo quòd eadem extrauag. Pontifex exprimit, in quibus casibus Episcopi consensus est requisitus. Quod manifestè patet, his verbis, *Statuimus de Fratrum nostrorum consilio, vt prædictorum Ordinum Fratres, qui ad hoc deputati fuerint, in Ecclesiis ac locis ipsorum, quæ impræsentiarum habent, & in posterum obtinebunt; ac in plateis communibus, seu publicis liberè absque Diœcesanorum, & aliorum Prælatorum petita licentia valeant clero, & populo prædicare, eique proponere verbum Dei. Caueant tamen omnino, ne hora in qua Diœcesani prædicti prædicarent, vel facerent coram se prædicari, prædicent ipsi Fratres, nisi forsan hoc facerent de voluntate Diœcesanorum ipsorum*, &c. Nec in hoc ius posterius per Clementem V. renouantem constitutionem Bonifacij VIII. in Concilio generali Viennensi renouatum insertum in Clement. *Dudum*, de Sepult. huic iuri derogat: imò confirmat, & auget, vt sequentia verba ostendunt: *De ipsorum Fratrum consilio, auctoritate Apostolica statuimus, & ordinamus, vt dictorum Ordinum fratres in Ecclesiis ac locis eorum, ac in plateis communibus, liberè valeant clero, & populo prædicare, ac proponere verbum Dei: hora illa dumtaxat excepta, in qua locorum Prælati prædicare voluerint, vel coram se facere solemniter prædicari; in qua prædicare cessabunt præterquàm si aliud de Prælatorum ipsorum voluntate processerit, ac licentia speciali.* In quibus video eadem ordinari, imò ius illud prædicandi à Benedicto concessum augeri per illud aduerbium *Solemniter*: ita vt, si Episcopus non faciat coràm se solemniter prædicare, possit regularis sine præsentatione coràm eo, ac sine eius benedictione, & licentia in dictis locis prædicare. Solum in hac iuris dispositione perpendo omissa illa verba, *absque Diœcesanorum, & aliorum Prælatorum petita licentia*: quorum omissio ius quæsitum minimè aufert, cùm, vt dictum est, prædicandi facultas sit absolutè concessa regulari, absque obligatione se Episcopo præsentandi, ac propterea possit absque præsentatione prædicare. Cùm nullo alio iure antiquo huiusmodi præsentatio, & petitio requiratur. Accedit, quòd Bonifacius IX. longe post Clementem V. Clementinæ *Dudum* conditorem, Fratribus Prædicatoribus indulsit, vt de sola Pontificis Romani facultate possent in dictis locis prædicare, *cuiuscumque inferioris summo Pontifici super hoc licentia minimè requisita*, vt ha-

vt habetur in compend. priuileg. Mendic. verb. *Prædicator*. §. 13. & ita tenent Barthol. Fumus in sua Summa, verb. *Prædicator*. §. 13. & ita tenent Barthol. Fumus in sua Summa, verb. *Prædicare*, §. 7. Tabienna eodem verb. §. 2. & 3. & Sorbus in compend. priuil. Mendic. verb prædicatores, supposito quod B. Pij V. *Etsi Mendicantium* vigeat quam subsistere probauimus in tract. 1.

Obiicies 1. In concilio Lateranensi sub Leone X. sess. 11. decernitur, vt *Regularis præcedente examine ad munus prædicatoris à suis Prælatis electus, quocumque postea prædicaturus accesserit, de huiusmodi examine, & idoneitate sua per literas authenticas seu alias sui examinatoris, & approbatoris Episcopis, & aliis locorum ordinariis fidem legitimam faciat*. Ergo Episcopo tenetur se præsentare Regularis, antequam prædicet. Respondetur 1. Concilium non loqui de prædicatione facienda in Ecclesiis & locis propriis. Respondetur 2. nullam mentionem facere de præsentatione regularis, sed tantùm, quòd ipse certum faciat Episcopum de sua capacitate, quod sine præsentatione facere potest. Denique vltimò reuocatum esse dictum concilium in his quæ priuilegiis Regularium erant contraria per eumdemmet Leonem, vt in 1. tract. probatum fuit.

Obiicies 2. Tridentinum session. 5. de Reformation. capit. 11. sub Paulo III. celebrato decernit, vt Regularis qui prædicaturus est in suis propriis Ecclesiis, petat priùs ab Episcopo benedictionem, his verbis: *Regulares verò cuiuscumque Ordinis, nisi à suis superioribus de vita, moribus, & scientia examinati, & approbati fuerint; ac de eorum licentia, etiam in Ecclesiis suorum Ordinum prædicare non possint: cum qua licentia personaliter se coram Episcopis præsentare, & ab eis benedictionem petere teneantur, antequam prædicare incipiant*. Quod decretum idem Tridentin. session. 24. capit. 4. sub Pio IV. celebrata confirmatum est: imò, in fauorem Episcopalis potestatis auctum, dum his terminis pronunciatur, *Nullus autem saecularis, siue regularis, etiam in Ecclesiis suorum Ordinum, contradicente Episcopo prædicare presumit: in reliquis, ea quæ de prædicationis munere sub eodem Paulo III. decreta fuerunt, suum robur obtineant*. Ergo regularis tenetur se Episcopo præsentare, & ab illo benedictionem petere, antequam in suo Episcopatu prædicet. Respondetur, hanc obiectionem nullam habere vim in locis, in quibus Tridentinum non est receptum: vbi autem viget, respondetur, 1. Hæc duo decreta non habere clausulam reuocatoriam necessariam ad priuilegia regularia tollenda: non enim ius commune reuocant, quod esset necessarium, vt alibi pluries diximus ad id attendisse videtur Pius V. qui in bulla inchoata. *Etsi Mendicantium*, interpretando præfatum decretum session. 24. & ex consequenti illud session. 5. in eodem inclusum declarat, regulares Mendicantes sub illo minimè comprehendi, his verbis, *Declaramus, canonem sess. 24. c. 4. per quem omnibus regularibus, etiam in suorum Ordinum Ecclesiis, contradicente Episcopo prædicationis officium interdicitur Mendicantium ordinum Fratres huiusmodi, &c. non comprehendere, nec eos afficere: imò volumus, quòd in suis Ecclesiis; quando eis placuerit, licitè, & absque vllo impedimẽto vel contradictione etiã Episcopi; nisi ipse prædicauerit, prædicare possint*.

Idemmet Pius bulla inchoata, *Ad hoc nos Deus prætulit*, hanc facultatem illi concessit, dum vult, *vt in propriis Ecclesiis prædicet, absque eo quòd se præsentauerit Episcopo, & absque petita benedictione, eoque contradicente, etiam dum in Cathedrali prædicatur: dummodo non prædicet eo tempore, quo ipse prædicauerit.*

Adiunge, quòd etsi sub illo decreto Tridentini, Mendicantes comprehenderentur, non propterea necessaria esset acceptio benedictionis, sed sola præsentatio cum petitione benedictionis, licet recusatæ: nam in iure petita benedictio iniustè negata, censetur concessa; vt tenent Tambur. de Iure Abb. tom. 2. dup. 11. qu. 2. & alij quos citat Archan. Rom. de Priuileg. verb. *Prædicatores*, & Henriq. cum pluribus aliis quos citat lib. 6. de Pœnit. cap. 13. qui etiam asserit, hoc declarasse sacram Congregationem Cardinalium 1597. cuius decretum his verbis refertur, *Sacra Congregatio censuit, quòd regulares in Ecclesiis suorum Ordinum prædicare volentes, non teneantur ab Episcopo licentiam obtinere. Sed tantùm à suis superioribus examinati personaliter Episcopo se præsentare: ab eoque petere benedictionem tametsi eam minimè obtinuerint.* Verum Vrbanus VIII. bulla inchoata, *Aliàs à nobis emanarunt*, in qua explicat quasdam facultates, quas per aliam bullam Cardinali de Sandoual. priuilegiis regularium contrarius, fecerat, sic omne dubium resoluit, *Ad hæc quod in eisdem prainsertis literis dicitur, regulares non posse verbum Dei prædicare, sine Episcopi licentia; hoc sibi vendicare tantum in Ecclesiis, quæ sui Ordinis non sunt: cùm in aliis sui Ordinis Episcopi benedictio petita: licet, non obtenta sufficiat: ita tamen, vt si Episcopus non modo benedictionem simpliciter non concesserit: verùm etiam Regularibus prohibuerit, quominus prædicent: tunc illo contradicente in sui quidem Ordinis Ecclesiis, liceat illis prædicare, quemadmodum S. Concilij Tridentini decretis salubriter est cautum.* Ex quibus vides, quòd posito, quòd præsentatio, & benedictionis petitio requireretur in regulari, posset tamen illa non obtenta in suis Ecclesiis prædicare. Sic tenet Zypæus in consult. canon. 5. vbi multis id disertè probat & extendit ad prædicationem in domibus sæcular. priuatis & in plateis publicis.

Dices; ergo ex Vrbani proximè posita declaratione requiritur petitio benedictionis, & Tridentinum hanc regulari vt necessariam desiderat. Respondetur, ita esse in regulari, qui non est ex aliquo ordine Mendicantium; non autem in regulari qui talis est; alioquin contradictoriam interpretationem illi, quam Pius vt supra dederat dicto decreto Tridentini, interponeret; quod non est credibile. Accedit, quod prædicta bulla Vrbani caret clausula reuocatoria iuris communis, & ex consequenti non adimit priuilegium in illo insertum. Plura de hoc decreto in sequentibus.

Ibi autem obiter notabis, quòd hæc facultas prædicandi in propriis Ecclesiis, & plateis communibus, sic regulari est annexa, vt Prælati Ecclesiarum, aut alij quicumque populum, aut parochianos retrahere præsumentes, quominus accedant ad illius prędicationes, quoties & quando voluerint, excommunicationis latę sententię vinculo irretiantur: vt notat Corduba in Comp. priuil. Men. §. 13. referēs quoad hoc Bonifacij IX. priuil. Quod intelligendum puta, non solùm in dictis casibus; sed etiam in omnibus aliis, in quibus cōtradicētibus Episcopis & Curatis prædicare possunt.

PRO-

PROPOSITIO II.

PRędicator Regularis potest prędicare, etiam contradicente & volente prædicare Episcopo: non solùm in præmissis, verùm etiam in proximè ponendis casibus: non tamen in Eclesiis parochialibus, nisi de Parochorum licentia, aut Episcopi mandato.

Hæc propositio quoad primam partem constat ex verbis eiusdem Clementinæ, *Dudum*, quæ ita habet: *In studiis autem generalibus, vbi sermones ad clerum ex morte fieri solent, diebus illis quibus prædicari solemniter consueuerint, ad funera etiam mortuorum, & in festis specialibus siue peculiaribus eorumdem Fratrum, possint ijdem fratres, & liceat eis liberè prædicare, nisi forte illa hora, quâ solet ad clerum in prædictis Dei verbum proponi. Episcopus vel Prælatus superior Clerum ad se generaliter conuocaret: aut ex aliqua ratione, vel causa vrgente, Clerum ipsum duceret congregandum*, & eiusdem sententiæ sunt proximè citati. Ratio autem illius propositionis est: quoniam in illis casibus ex dicta Clementina exceptis aliquid speciale conceditur: nam per primam clausulam poterat Regular. omni tempore in suis conuentibus, & plateis communibus prædicare, ergo cùm præter illam facultatem, specialis hæc clausula fuerit addita, aliquid per illam regulari conceditur, quod non fuerat ante concessum: videlicet, vt in istis casibus possit in eisdem locis liberè prædicare, etiamsi Episcopus velit prædicare. Quod expresse dicit Benedict. XI. Extr. *Inter cunctas*, his verbis, *quia in his casibus cum Diœcesanis in prædicatione concurrere poterunt*: quod intelligendum est cum proximè positis per dictam Clementinam limitationibus.

Secundam verò partem expressè probat dicta Clementina, nec alia probatione indiget: cùm antea probatum fuerit, Clementinam vigere: ex quibus manifestè patet, multùm differre onus Clementinæ, ab onere Tridentini: quoniam illa solam licentiam Parochi postulat ad prædicandum in Ecclesiis parochialibus: at verò Tridentinum, vltra licentiam huiusmodi, aliam etiam Episcopi desiderat, sine qua etsi licentiam Parochi obtinuerit, non poterit vllo modo prædicare ille regularis: si quis est qui Clementina non gaudeat. Prudenter tamen his 2. priuilegiis in hac & præcedenti propositione positis & in ponendis inferiùs se gerere debet regularis, ne ordinarius ad iracundiam prouocet.

PROPOSITIO III.

POtest Regularis dum est in itinere prædicare vbique in via, etiamsi ibi non præsentauerit Episcopo, dummodo in aliquo alio Episcopatu & licentiam prædicandi ab Episcopo impetrauerit; nec contradicat Parochus: néve huius rei gratia diuertat ab itinere.

Hæc propositio non intelligitur, nisi de prędicatione facienda in Ecclesiis alienis: non autem de ea facienda in propriis plateis, & aliis locis, & casibus de quibus

supra; quoniam in his non est necessaria præsentatio, & licentia Episcopi, vt conclusum fuit in præcedentibus, etiam vbi Tridentinum vigetimo; iuxta superius asserta, nec præsentatio nec licentia requiritur vt possit prædicare in Ecclesiis propriis, si de mendicantibus est sermo dumtaxat; cùm eos Tridentinum non comprehendat nulloque alio iure se præsentare & licentiam impetrare teneantur. Sed posito quod Tridentinum mendicantes comprehendat, nostra propositio est manifesta ex priuilegio facto Societati Iesu, quod habetur in Compend. priuileg. eiusdem Societatis, verb. *Confessarius*, §.2. non poterit tamen ibi prædicare, si adsit Episcopus, nisi illi se præsentauerit licentiam impetraturus: poterit verò bis aut ter prædicare, si sit vir grauis, notus, & doctus, licet non se præsentauerit Episcopo absenti à loco, in quo moratur, si illi parochus det facultatem in sua Ecclesia illis vicibus prædicandi: & ita non ex priuilegio, sed ex Epicheia tenent Rodericus citans alios id opinantes. tomo tertio, quæstion. trigesimatertia, articulo primo, & Portel. verb. *Prædicatores*, §. 2. Imò D. Bonauentura in capite nono, reg. Minor. absolutè pronunciat Minores prædicare vbique ex præsumpta Episcopi licentia ne impedimentum esse possit verbi Dei, expectatio licentiæ expressæ, dum sic loquitur *vt ostendatur præsumptam licentiam sufficere*, his dumtaxat, quorum prædicatio est per Sedem Apostolicam approbata, &c.

Potest etiam in quibuscumque infidelium etiam Schismaticorum regionibus prædicare de licentia Prælatorum Ordinis, ex concessione facta Carmelitis à Clemente Octauo, numero tertio, bulla quæ incipit, *Dominici gregis cura*, & ex multis aliis concessionibus Pontificum: ac sic tenet cum aliis Thomas à Iesu, de Conuersi ne omnium gentium verb. *Prædicare*.

PROPOSITIO IV.

Regularis, etiam vbi Tridentinum viget, Episcopo præsentatus, & ab eodem approbatur, vel etiam indebitè recusatus, potest vbique in Ecclesiis prædicare, etiam eodem contradicente.

Hæc propositio, quæ magni ponderis est, probabitur, si priùs supponatur primò, quòd ius commune disponit in Clementina *Dudum*, de Sepult. & in Extrauag. *Super cathedram*, eodem tit. & in Extrauag. *Inter cunctas*, de Priuileg. quòd prædicator regularis potest legitimè in propriis Ecclesiis, & in plateis publicis sine licentia Episcopi prædicare, vt supra dictum est. 2. Quòd in Ecclesijs alienis non potest prædicare sine beneplacito, seu licentia Parochorum, aut superiorum illarum Ecclesiarum obtenta. 3. Quòd non potest illa hora prædicare, quâ Episcopus prædicare, aut coram se facere prædicare voluerit. 4. Quòd pius V. in tribus suis constitutionibus, quarum prima incipit, *Et si Mendic.* de anno 1567. secunda, *Ex superna*, de eodem anno tertia, *Ad nos*, de anno 1571. quas citat Augustinus de Bellis in libello idiomate hispanico composito, cui titulus *Allegaciones en Deretcho*. dicit *quòd regularis irrequisito*

irrequisito Ordinario potest prædicare. 5. Quòd ex eadem Pij V. constitutione, quæ incipit, *Et si Mendic.* non reuocata per Gregor. XIII. *admissus semel ab Episcopo in vna Diœcesi, habeatur pro admisso, tam quoad prædicationes, quàm quoad confessiones.* 6. Quòd sufficit præsentatio regularis ad prædicandum, licet iniustè reprobetur.

His positis probatur propositio, Primò, quoniam ex iure communi potest regularis prædicare absque dependentia licentiæ Episcopi; ergo *illo contradicente*, cùm absoluta, & non restricta concessio absolutè & sine restrictione sit intelligenda. Confirmatur consequentia ex eo, quòd ius commune quando voluit, regularem *contradicente Episcopo* non prædicare, illud expressit, vt suprà in duobus casibus fecit, ergo cùm in aliis casibus non expresserit, *illo contradicite* poterit prædicare. 2. Confirmatur eadem consequentia ex eo, quod Pontifex quando concedit facultatem prædicandi, illam de licentia Episcopi non impartitur iuxta cap. *In his*, de Priuileg. & excess. priuilegiat. in quo Gregorius IX. definit, quod quando aliquod priuilegium conceditur, debet illud intelligi concessum absque dependentia à voluntate Episcopi, alioquin esset inutile; cùm illud idem Episcopus, non habita licentia Papæ, si sui iuris est, possit concedere. Atque ita in hac speciali materia determinatum existit per declarationem sacræ Congregationis relatam à Farinacio sess. 24. Concil. Trident. cap. 4. & à Rota volum. 3. ad eamdem sess. his verbis, *Sedes Apostolica nemini licentiam prædicandi concedere solet de licentia Episcopi.* Ergo cùm concessa sit absolutè prædicandi de licentia regulari, & absolutè & absque limitatione est intelligenda, & ex consequenti contradicente, vel non contradicente Episcopo. 3. Confirmatur consequentia; nam officium prædicandi competit regulari de iure communi, excepto illo tempore, quo Episcopus vult prædicare, aut mandat vt coràm se prædicetur, vt euidenter declarauit Xistus IV. Extrauag quæ incipit, *Vices illius*, de Treuga & pace: & tenet Rodericus in explic. bullæ Cruciatæ, §. 9. numer. 32. & Miranda tom. 1. quæst. 41. artic. 6. Tambur. de iure Abbat. tom. 2. disput. 11. quæst. 2. cum aliis quos citat Archang. Roman. de Priuileg. verb. prædicatores lib. 3. Ratio est, quia facultas prædicandi, quæ illi conceditur à constitutionibus præmemoratis, in corpore Iuris insertis, impertitur sine dependentia ab Episcopo, ergo illi competit de iure communis, licet in principio concessionis esset ex priuileg. Vt tenent cum Parth. leg. 1. in authentic. *Qua in Prouincia*, versic. *Vel diuersis*, Greg. Lopes lib. 2. tit. 18. part. 3. gloss. 6. *Hæres Absens.* ff. de Iud. authent. *Qua in Prouincia*, vbi de crim. agi oportet. vers. *Illic*, in fin. Et ibi Baldus & Felinus cap. 1. de Rescriptis num. 12. Peres, Menoch. Sanches, Mirand. Rebuf. Laudens. Federic. Specul. Cokier. & alij. Ergo cùm illi competat iure communi & ordinario, & sine dependentia ad Episcopo, poterit illam exercere sine dependentia ab ipso; & sicut potest Parochus in sua Parochia, ipso contradicente, prædicare, cùm illi hæc facultas de iure communi competat, ita & regularis.

Probatur 2. quia si illa verba *Contradicente Episcopo*, se extenderent ad alia tempora, quàm ad tempus quo Episcopus vult

prædicare, aut coràm se facere prædicare sequeretur 1. Concilium Trident. illis verbis ius commune reuocasse. 2. Duo etiam Concilia generalia, scilicet Viennense sub Clemente Quinto. & Lateranense sub Leone Decima reuocasse Sequeretur 3. reuocasse semetipsum, sed hoc non est præsumendum: ergo non extenduntur ad aliud tempus quàm ad illud, quo Episcopus vult prædicare, aut mandat coràm se prædicari. Triplicem sequelam antecedentis probamus, ex eo quòd ius commune in constitutionibus præmemoratis de Sepult. dat facultatem Episcopo contradicendi in duobus casibus proximè dictis: duo etiam prædicta Concilia Viennense, & Lateranense eamdem, & non ampliorem tribuunt facultatem; & denique Trident. sess. 5. cap. 2. dat Regulari facultatem, vt cum sola benedictione ab Episcopo petere possit absque necessitate licentiæ eiusdem Episcopi, in propria Ecclesia prædicare. Consequentia autem: videlicet quòd non sit præsumendum, quòd Trident. voluerit his verbis, *Contradicente Episcopo*, tot iura reuocare, & annullare probabitur, si rem probandam in tres partes diuidamus: quarum prima probat, quod non sit præsumendum de Concilio Trident. quòd ius commune voluerit reuocare: secunda, quòd etiam non sit præsumendum, quòd voluerit reuocare Concilia Viennense, Lateranense, ac tertia & vltima, quod semetipsum non reuocarit.

Quantum ad primam partem, ea facilè consequentiam probabit, 1. Ex doctoribus Nauarro cap. 27. num. 265. Portel. in dub. Regul. Hieron. Roder. resolut. 2. num. 2. Miranda tom. 1. quæst. 45. art. 6. multos ad hoc authores allegando, qui omnes existimant, Tridentinum his verbis, *Contradicente Episcopo*, non correxisse nec reuocasse ius commune. 2. Probatur fusè admodum ex iure Canonico, & Ciuili, si priùs supponatur pro generali regula, 1. Quod correctio & reuocatio iurium semper est vitanda, & quando leges videntur aliquo modo contrariæ, debent ad inuicem glosando conciliari, vt iura iuribus concordentur; quia sicut dicitur c. *Ecclesia vestra*, 2. de Electionibus, non est credendum, Romanos Pontifices qui iura tuentur, aliàs excogitatum multis vigiliis, vno verbo subuertere voluisse. Quod constantissimum existit ex cap. *Cùm expediat*, de elect. in 6. & leg. 1. *Quando*, cod. de Inoff. test. & leg. cap. de inoff. dol. & leg. *Pracipimus* fine, cap. in de Appell. it. quod etiam tenent Abb. consil. 75 l. 2 Geminian. cons. 131. Anchar. consil. 19. Roman. consil. 40. visis. num. 5.

Imò hoc suppositum ita verum est, & receptum, vt etiam leges nouæ, habentes clausulam derogatoriam nonnobstantiæ, vel taxatiuam (dumtaxat) possint potiùs conciliari cum veteribus per limitationes, distinctiones, aut glosas tolerabiles; quàm illas reuocatorias declarare, vt habetur authent. de Succ. ab intest. in princip. & glossa, *Ibi*, vers. *Vacantibus*, & tenent Bart. extrauag: *Ad reprimendum*. §. *Nonobstantibus*, num. 9. & ad l. *Sciendum*, num. 2 Ialo ibidem, num. 4. & in l. 1. numer 9. ff. *Sol. matr.* Menoch. remed. 4. adipisc. numer. 21. Franc. Bera consil. 1. numer. 13. Monet de distr. quot. p. 2. 9. 11. numero 29 Rom. consil. 312. numer. 2. Sanches de Matrim. liber. 2. disputat. 24. numer. 6. Barb. axio. 60. num. 1. & Cephal. consil. 323. num. 1. & Portel in dub. regular. verb. priuileg. numer. 66. & 67. qui asserit hanc

hanc sententiam esse communem : vnde nullo modo censendum est, legem nouam, veterem, aut ius commune reuocare, nisi in duobus casibus; primus est, quando lex habet clausulam expressè derogatoriam his verbis, *Nonobstante iure communi, vel priuilegio in iure communi inserto.* Secundus casus est, quem non libenter concedimus, quando lex noua ita expressè contraria & incompatibilis est cum iure antiquo, vt non possit vllam interpretationem, aut limitationem pati, vt habetur leg. *Sed & posteriores leges*, ff. de Leg. & Glossa, *Cupientes*, de Elect. in 6. vers. *Petere*, & tenent Nauarr. cons. 17. num. 4. de Spons. Miranda tom. 2. quæst. 25. art. 26. conclus. 17. Cokier tom. 2. p. 2. quæst. 105. num. 3. & Portel citatus. Requiritur tamen in hoc 2. modo, vt in inferente dictam legem, sit notitia priuilegij reuocati, sic Portel citatus, & communiter Iurisperiti. His positis probatur intentum aliquibus fundamentis à doctoribus vtriusque iuris receptis & probatis.

Primum est, quod decretum Trident. *Non Regularis prædicet, contradicente Episcopo*, non habet clausulam irritantem constitutiones iuris præmemoratas, nec etiam est expressè contrarium dispositioni illarum quoad facultatem regulari factam ad prædicandum : quinimò dispositio illius decreti potest accommodari dispositioni illarum : nam tum in illis, tum in dicto decreto Trident. datur facultas Episcopo, vt possit contradicere regulari prædicare volenti, cum hac sola differentia, quòd in dictis constitutionibus tempus, & occasiones in quibus contradicere potest declarantur: videlicet, *quando ipse vult prædicare*, & *cùm mandat prædicare in sua præsentia* : Tridentinum indefinitè loquitur, & in illa in specie non declarat; quocirca istæ duæ leges non sunt contrariæ, sed vna magis se explicat, quàm alia : vnde datur locus illas inter se conciliandi, iura iuribus concordandi. Ergo decretum Tridentini non habet adiunctam circumstantiam, vt ex illa concludatur reuocatio dictarum constitutionum.

Objicies 1. quòd Pontifex cap. *Licet*, de Constit. in 6. determinat, quòd lex vltima derogat primæ, etiamsi de illa non faciat mentionem; ergo etiam Tridentinum derogat illis constitutionibus, etiamsi de illis non faciat mentionem. Respondetur, Pontificem hoc c. loqui de lege posteriori facta à Pontifice, quæ derogat legi priori à Pontifice condictæ: non autem legi in iure communi insertæ, vt diximus in præcedenti tractatu. Vel si velis, licet non concedamus, de lege posteriori, quando priori est euidenter contraria, vt explicat glossa eodem cap. vers. *Casus*, & versic. *Reuocare* : ac etiam summarium dicti capitis, cuius generis minimè est decretum Tridentini cum dictis constitutionibus; sibi enim inuicem conciliantur.

Objicies 2. vniuersalis & particularis propositio sunt, contrariæ autem illarum constitutionum iuris est particularis, quoniam limitat tempus, in quo potest Episcop. prædicationem regularib. interdicere, vt verè Tridentini propositio cùm sit indefinita, non determinans tempus particulare, est vniuersalis, quoniam indefinita æquipollet vniuersali, leg. *Si seruitus*, 22. ff. *De seruit.* leg. *Si ita relictum*; ergo decretum Trident. & dictæ constitutiones sunt inter se propositiones contrariæ,

Respondetur 1. indefinitam propositionem non sumi pro vniuersali, sed pro particulari in odiosis, sicut est præsens casus, vt tenet Barth. 15. l. *Si plures*, num. 6. vers. *Si verò cadit*. Franc. Mol. lib. 3. quæst. 85. num. 59. Tuscus verb. *Indefinita*, concl. 86. num. 28. Barbosa axiom. 123. num. 13. & ita vtraque erit particularis; & sic non inter se contrariæ. Respondetur 2. posito quod propositio Tridentini esset vniuersalis, non esset tamen contraria propositioni dictarum constitutionum: quoniam cùm vna lex aliam moderatur, non dicitur illi contraria, moderatio enim non est contrarietas: quia quæ in totum non abrogant, non dicuntur contraria, vt asserit Tuscus verb. *Contrarietas*, num. 1005. §. 10. & colligitur ex cap. *Cùm impediat*, de elect. in 6. & ex glossa, *Ibi*, & docet Anchar. consil. 6. numer. 8. Ergo licet dispositiones decreti Tridentini limitent dictis constitutiones, non erunt illi contrariæ, nec ex consequenti reuocatæ.

Secundum fundamentum est, quod leges quæ à iure communi recedunt, ex eo quòd sunt nimis vniuersales, vt juris correctio vitetur, debent limitari, & restringi, vt docet Miranda tom. 2. quæst. 15. art. 26. conclus. 11. & maximè si huiusmodi leges sunt odiosæ, cap. *Odia*, de reg. juris in 6. & cap. *Pœnæ*, de Pœnit. distinct. 1. Sed ita est, quod posse contradicere Regularibus in omnibus occasionibus, vt non prædicent, ex eo quod sit lex nimis vniuersalis, à jure communi dictarum constitutionum, & à decreto Concilij Lateranensis sess. 11. recedit: & ex consequenti est lex odiosa, cùm sit juris communis correctiua: ergo limitari, & restringi debet, ac intelligi juxta dictas constitutiones: quia lex desiderat redire ad jus commune, juxta glossam in cap. *Statutum*, vers. *Numerandum*, de præbendis in 6. Tiraquell. de Prin. qu. 14. numer. 2. & Nauarr. de Pœnit. disput. 6. cap. 1. §. *Labores*, num. 16. ergo Tridentini, & dictarum constitutionum eadem est dispositio.

Tertium fundamentum est, quod plus in legibus mens Legislatoris est spectanda, quam ipsius verba, vt habetur l. *Habeo*, ff. de Spuell. l. 1. *Nominis, & rei*, §. *Verb.* ff. de Verb. signif. Et sic tenet Scaccia de appellat. qu. 4. num. 21. Ergo potius mens Concilij, quam verborum in hac propositione, *contradicente Episcopo*, est spectanda: sed mens Concilij & Legislatoris in legibus ferendis semper præsumitur adhærere iuri communi, vt tenet Iasi. in l. *Causas*, nu. 6. Cod. de Transigtammat. consl. 34. nu. 3. & 45. nu. 33. Decius cons. 64. num. 7. Gozad. cons. 101. nu. 10. Ergo debet intelligi, quod Concilium in his verbis, *contradicente Episcopo*, vult menti dictarum constitutionum adhærere; cùm expediat, jura iuribus concordare, vt dictum est supra. Objicies contra hoc fundamentum, quod verba sunt intelligenda secundùm communem loquendi vsum, l. *Librorum*, § *quod tamen*, & l. *Cùm autem*, C. de donat. ante nub. Ergo hæc verba *contradicente Episcopo*, absolutè pronunciata absolutè intelligenda sunt, & pro omni tempore. Respondetur huic obiectioni, dicendo, quod vt correctio iurium vitetur, potest verborum sensus in non proprium, sed veluti alienum sensum explicari: nam juxta commune axioma Canonistarum, & Iurisperitorum à propria verborum significatione recedendum est, vt iura concordemus: vt tradunt Anton. cap. Cùm

Cùm olim, fin. de re iudic. Felin.cap. *Non potest*, eodem tit.num.8.vers. *Limita*, Alex. cons.33.nu.12.lib 3.Gozad.cons.43.num.2. Gutier.lib.3.pract. quæst.15.nu.34. Beroius cap. *Quoniam*, nu.1.de Iure patr. Ergo licet abutatur propria illorum verborum significatione, videlicet *contradicente Episcopo*. vt Tridentini decretum cum dictis constitutionibus concordetur (quod tamen in hoc casu non fit) non aberrabitur à vero.

Quartum fundamentum est, quod sacri canones vtuntur in modo differenti hoc verbo *contradicere* : Nam 1. sumitur imperatiuè, & authoritatiuè, vt cap. *Contradicimus*, 35. qu.2.& 3. Secundò sumitur in iure, in contradictorio iudicio, vt in capite *Nicæna*, distinctione 31.& glossa ibi vers. *Sententiam*. 3 Sumitur pro contradicere facto, & per vim, vt vocat Rota in vna *Calaguritana*, sicut habetur apud Barbosam clausul.9. numero 16. Sed quando Trident. in præfato decreto vtitur verbo *contradicere*, non explicat quo prædictorum modo intelligi debeat: ergo est casus omissus, ac proinde relinquitur intelligendus iuxta iuris communis dispositionem, per legem *Commodissimè*, ff.de liber.& posth.vt etiam tenet Panormitanus consil.579. cap.2.lib.1. At sicut Episcopus ex iure communi non potest contradicere, nisi in duobus casibus expressis in dictis constitution. sic etiam in vi decreti Tridentini non poterit contradicere, nisi in duobus casibus. Et hæc dicta sufficiant quoad primam partem.

Veniamus iam ad secundam partem quę facile probabit, quod Tridentinum non intendit his verbis, *contradicente Episcopo*, derogare duobus præmissis Conciliis general. Viennensi & Lateran. ac 1. ex Doctoribus inter quos sunt Nauarrus cap 27. numer.265.citans Archidiaconum & Felinum : Miranda tomo 1.quæstio 45. articul.6. & Portel. in dub. regul. Secundò probatur ratione, quoniam decreta Conciliorum generalium non censentur reuocata per alias leges nouas, etiam contrarias, sine derogatione quæ faciat expressam de eisdem Conciliis mentionem, vt habet sententia Doctorum collecta ex c. vltim.de Capell. Monach. & ex glossa ibi vers. *Casus* : & cap. *Eam te*, de Ætat.& qualitat. ac denique ex cap. *Nonnulli*, de Rescriptis, num.12. Et ita tenent Couar. 4 var.cap.16.numer.6.Felin.in dictum caput, *Nonnulli*, Archidiac. cap.1.de Consist.in 6. Alexand.cons.185.lib. Iacobatius, tract. de Concil.lib.5. art.18. Nauar. loco citato:Sanchez tom.2.Concil.lib.7.cap.1. dub.19.num.20. Cokier tom.1.part.1.quæstio.50.numer.53. Layman.lib.tract.4 cap. 21.num. 2. Sed præcitatum decretum Tridentini non habet clausulam derogatoriam prædictorum Conciliorum Viennensis & Lateran. ergo illa non reuocat: maximè cùm dispositiones illorum quoad Prædicatorem regularem non sint contrariæ dispositioni Tridentini. Ergo inter se sunt conciliandæ, vt euitetur correctio.

Tertia pars probabit, quod non sit præsumendum, Tridentinum voluisse per illa verba, *contradicente Episcopo*, derogare decreto suo cap.2. sess.5. in quo idemmet Tridentinum determinat, regulares posse prædicare in Ecclesiis propriis petita solùm ab Episcopo benedictione, absque obtenta eiusdem Episcopi licentia: & ita tenent Doctores in 1. & 2. parte adducti. Et probatur 1, ex jure, quoniam non

est vero simile, quod statuentes voluerint se corrigere, l. *Præcipimus*, in fine C. de appel. & l. *Cum sui status*, §. in fin. ff. de Donat. inter virum & vxorem, & Tuscus verb. *Correctio*, conclus. 1036. Alexand. conf. 59. num. 13. l. 3. Roman. cons. 104. colum. 2. in princ. & cons. 438. num. 6. Surdus cons. 241. num. 19. Rota decis. 363. num 14. part. 1. diuers. Monach. de præsumpt. lib. 6. Gonzal. de regul. Cancell. à Regul. 8. gloss. 8. numer. 86. Ergo si Tridentinum in sess. 5. cap. 2. determinauit, quod regulares possent in proprijs Ecclesijs prædicare petita solùm benedictione, sine licentia, vt clarè hoc dicit, & confirmant communiter Doctores omnes, & ita sunt Barbosa ad caput 2. sess. 5. & Rodr. tom. 3. quæst. 32. ac etiam sacra Cardinal. congregatio, vt inferiùs dicemus: non est autem verosimile, quod postea Tridentinum sibi contradixerit, seque correxerit cap. 4 sess. 24. reuocando illud quod antea fuerat determinatum: ergo hæc duo decreta sunt conciliada inter se per jus commune dictarum constitut. videlicet quod non possit regularis prædicare, quando voluerit Episcopus prædicare, aut facere coram se prædicare.

2. Probat intentum Cardinalium, declaratio allata superiùs in 1. proposit. quæ ostendit regularem posse in Ecclesijs suis prædicare petita solùm benedictione ab Episcopo, ipso etiam contradicente: sicut etiam Vrbani VIII. declaratio inibi relata. Ergo ex declarationibus potest regularis prædicare in suis ecclesiis, *contradicente Episcopo*: ergo decretum sess. 5. non est reuocatum per decretum sess. 24. in quo dicitur, quod Regulares non prædicent, etiam in propriis ecclesiis, *contradicente Episcopo*: alioquin & Pontifex, & sacra Congregatio illud explicando non declarassent, quod possunt Regulares sine licẽtia Episcopi prædicare. Ex quibus concluditur, quod illa duo decreta proximè memorata non sunt contraria, cùm vnum alteri non deroget: & vt contraria, non sint, necesse esse glossare illud sess. 24. juxta commune decretum prædictarum juris communis constitutionum: videlicet quod regularis non possit prædicare illa hora, qua Episcopus prædicare voluerit, aut coram se prædicare mandauerit.

Denique 3. probat sequens ratio intentum: esto quod præmissæ rationes, & authoritates non dicant clarè & euidenter, quod per Tridentinum non sunt reuocatæ dictæ iuris constitutiones: nihilominus illud dubium relinquunt: ergo per Tridentinum non sunt reuocatæ: cùm in dubiis præsumendum sit, non esse correctum & reuocatum jus commune: vt habetur l. *Si quando*, Cod. de inoff. testam. cap. 1. & C. de inoff. dot. l. *Præcipimus*, in fine, & C. de appellat. cap. 1. de Noui oper. nunt. & cap. *Cum expediat*, de elect. in 6. Et ita tenent Roman. cons. 4. visis num. 5. & Portel. verb. *Lex*, numer. 15. qui affert hanc rationem, quod in dubio pro possidente judicandum sit: cúmque jus illarum constitutionum possideret antequam jus Tridentini existeret, non credendum est, illud per hoc reuocatum esse.

Dices 1. Episcopus ex vi illarum constitutionum non habet facultatem suspendendi regulares à prædicatione, sed ex Tridentino [vt sæpiùs congregatio Cardinalium declarauit] illam habet: ergo cùm illud quod continet Tridentinum, sit contrarium dispositioni earumdem, dictam dispositionem reuocabit. Respondetur,

detur, sacram Congregationem sæpius declarasse vt supra, non in vi dispositionis cap. 4. sess. 24. videlicet, *Nullus regularis prædicet, contradicente Episcopo*, quoniam huiusmodi declarationes ex dictis verbis minimè colligi possunt: neque ex contrarietate dispositionis illius capitis cum dictis constitutionibus, sed tantum ex dispositione cap. 2. sess. 5. eiusdem Trident. in qua expresse habetur, vt possit Episcopus suspendere regulares in tribus casibus, de quibus inferius agendum erit.

Dices 2. hæc omnia sic se habere in regulari, dum prædicat in propriis ecclesiis, sed nondum prædicat in alienis: nunquam enim præfatæ constitutiones facultatem concedunt regulari vt *contradicente Episcopo* prædicet in ecclesiis alienis. Respondetur prædicta iura, testimonia, rationes & constitutiones concludere regulari prædicante in ecclesiis tum propriis, tum alienis, extra tempus quo Episcopus prædicat, aut prædicare facit, *ipso etiam contradicente*, si prius licentiam prædicandi obtinuerat, aut legitimè præsentatus irrationabiliter recusatus fuerat: quoniam vt in principio huius propositionis suppositum est ex tribus Pij V. constitutionibus, semel admissus pro prædicatione, semper & in perpetuum admissus est: admittitur autem Regularis ad prædicationem per legitimam superioris coram Episcopo præsentationem, siue ille prædicandi licentiam concedat, siue non. Accedit, quod ex prædicta bulla Pij V. quæ inchoatur, *Et si Mendicantium*, expressis verbis constat, quod prædictum decretum cap. 4. sess. 24. non comprehendit Mendicantium ordines regulares.

Objicies 3. *Si contradicente Episcopo*, regularis prædicare potest, vt supra, erit potestas parochi maior quam Episcopi: cùm illo renitente, & contradicente non possit regularis in sua ecclesia parochiali prædicare: hoc autem absurdum esse manifestum est ex eo, quod Hierarcha maior potest eminenter, quod potest Hierarcha minor. Hæc difficultas facilè soluetur si dicas; facultatem contradicendi prædicationi à regulari faciendæ, esse diuersimodè concessam Episcopo, in sua vniuersa Diœcesi in certis casibus, vt quando ipse vult prædicare, aut coram se facere prædicare. Parocho verò in sua parochia, quoties voluerit, cuius tamen contradictio est subordinata imperio Episcopi: ita vt si contradicat parochus prædicationi faciendæ à regulari in sua parochia, & velit Episcopus, vt regularis in ea parochia prædicet, tunc nonobstante contradictione parochi, poterit prædicare. Ac sic apparet, quod potestas Episcopi est superior, & maior potestate parochi quoad hoc cùm possit eneruare contradictionem parochi: quod autem Episcopus extra casus prædictos non possit contradicere, & tamen hoc possit parochus, non arguit maiorem potestatem. Sed tantum quod habebat illam contradicendi facultatem, donec illi in hac facultate contradixerit Episcopus, cui oblata est potestas contradicendi omni tempore in vniuersa sua Diœcesi ob Christianæ Reipublicæ bonum, posset enim Episcopus maleuolus, si haberet absolutam potestatem contradicendi, retrahere regulares à prædicationibus faciendis cum damno animarum, ac etiam fidei, si male sentiret de fide.

Objicies 4. saltem Fratres Minores non

poterunt *contradicente Episcopo*, in sua diœcesi prædicare, cùm hoc in eorum lem regula expresè prohibitum habeatur cap. 9. Respondet Nicolaus III. in expositione regulæ in iure inserta his verbis: *Verùm quia expresè continetur in regula [quòd Fratres non prædicent in Episcopatu alicuius Episcopi cùm ab eo illis fuerit contradictum [nos in hoc & differentes regulas, & nihilominus authoritatem Apostolicæ plenitudinis conseruantes: Dicimus, quòd prædictum verbum ad literam sicut Regula ipsa protulit, obseruetur: nisi per Sedem Apostolicam circa hoc pro vtilitate populi Christiani sit concessum, vel ordinatum aliud, vel in posterum concedatur, seu etiam ordinetur.* Ex quibus videre est, quòd illud præceptum non fuit absolutè à Sede Apostolica approbatum, sed dependenter à dispositione eiusdem sedis, quæ cum aliter expresè pro Minoribus disposuerit (vt supra probatum est) non est contra eorumdem regularem; si *contra dicente Episcopo* in sua Diœcesi, sicut alij regulares, prædicent: cum ad hoc habeant Apostolicam dispositionem, sitque regula Minorum, sicut & aliæ regulæ, quæ non obligant, nisi eo modo, quo à sede Apostolica sunt approbatæ. Ex quibus satis apertè non concluditur, regularem posse in Episcopatu Episcopi prædicare, etiamsi ipse contradicat, dummodò non prædicet, quando ipse prædicat, vel prædicare coràm se facit, nisi in quatuor casibus quos enumerat Benedict. XI. extrauag. *Inter cunctas.* Primus est in studiis generalibus diebus illis dumtaxat, quibus ad clerum sermones fieri solent solemniter. 2. In funeribus mortuorum. 3. In eorumdem Fratrum festis specialibus, & peculiaribus. 4. In suis Ecclesiis, & plateis. In quorum tribus primis possunt in prædicationibus cum diœcesanis licitè concurrere; ac etiam in 4. si Diœcesani non prædicent, aut faciant coràm se solemniter prædicari.

Quæres, quid fiet si multi regulares diuersorum Ordinum concurrant vna, & eadem die, & hora ad prædicandum in plateis, vnde scandalum apud sæculares generetur? Respondetur, in hoc casu recurrendum ad Prælatos eorumdem, quòd si in promptu non prouideant, vel absint, & sic prouidere non valeant, tunc poterit prouidere Episcopus; & illis prohibere prædicationem illa hora faciendam cum scandalo; nam in hoc casu & in aliis, vt alibi diximus, redintegratur in suum pristinum ius.

CAPVT.

CAPVT IV.

SI IN ALIQVIBVS CASIBVS SVBDATVR PRÆDICATOR REGVLARIS CASTIGANdus ab episcopo, necne?

PROPOSITIO I.

POsito quòd Regularis contradicente Episcopo teneretur abstinere à prædicatione, vt in certis casibus tenetur, non posset tamen (vt nec in illis certis casibus iam potest) Episcopus illum sic prædicantem castigare.

Hæc propositio licet fuerit in genere sufficienter probata in tract. de priuilegio exempt. nihilominus probanda venit, vt nihil in hac materia relinquatur intactum; Ac 1. sic argumentor. Si hoc posset Episcopus, hanc facultatem haberet à Tridentino, vbi receptum est, quod dat ei facultatem, vt possit prohibere Regulari ne prædicet: sed ex sacræ congregationis declaratione relata à Barbosa allegatione 76. nu. 24. & à Quaranta verb. *Priuileg. Regul.* à Campan. decis. 13. numero 10. & à Praxi Episcop. verb. *Excommunicat. causa matrimon.* §. quarto, manifestè constat, quòd ex eo, quòd à Concilio datur potestas Episcopo aliquid prohibendi Regularibus, non illi datur potestas illos castigandi in casu inobedientiæ; ergo etiamsi à Concilio Episcopis detur facultas prohibendi Regulari, ne prædicet, non datur illi ex eo, vt illum prædicantem castiget. Nam vt benè distinguit Sanchez de Matrim. lib. 7. quæst. 13. num. 3. concessa iurisdictione conceduntur subinde ea, sine quibus explicari non potest; nisi per speciale priuilegium sit ligata potestas per aliquam specialem pœnam; vt contingit in casu nostro, in quo manus Episcopi per priuilegia ligatæ sunt, vt non possint regularem castigare, nisi in casibus expressis. Probatur. 2. propositio, quoniam sub Concilij Trident. præcepto, videlicet vt *Nullus præsumat prædicare, contradicente Episcopo,* comprehenduntur alij Episcopi, & Archiepiscopi extra suum territorium, contradicente Episcopo loci prædicantes, vt tenent Riccius tom. 2. decis. 189. num. 5. Barbosa alleg. 75. nu. 3. Praxis Archiep. nu. 58. Gratian. discept. 393. n. 9. Sed dicti Episcopi, & Archiepiscopi contradicente Episcopo loci non sunt subjecti castigationi per dictum Episcopum loci faciendæ, quoniam priuilegio gaudent, quo, ratione delicti non fiunt subditi, vt tenet Auila de Cens. 2. p. cap. 3. disput. 2. dub. 6. qui ad hoc citat Tabiennam verb. *Excomm.* 4. nu. 2. & Armillã verb. *Excomm.* nu. 29. Ergo nec regularis

prædicans contradicente Episcopo fit castigationi illius subditus; cùm habeat ad hoc priuilegium, vt probatum fuit in dicto tract. de Priuilegio Exempt. Probatur 3. quoniam si prohibendi potestatem sequeretur potestas castigandi, posset Curatus regularem ipso contradicente prædicantem castigare; cùm Pontifices dent Curato facultatem prohibendi regulari, ne in sua parocha, ipso contradicente, prædicet; sed non potest Curatus regularem ipso contradicente prædicantem castigare, vt manifestum est; ergo nec Episcopus potest. 4. Quia iuxta cap. *Ne Sede vacante*, & Glossam ibi lit. C. quod non inuenitur concessum, expresse intelligitur esse prohibitum: sed non est expressè concessa illa facultas Episcopo castigandi regularem: ergo censetur illi denegata.

Nec obstant 1. veritati huius propositionis capita, *Praterea*, & *Sanè*, de Offic. & potest. Iud. deleg. quoniam non loquuntur de illis qui sunt priuilegiati, sed de alijs non priuilegiatis, fueruntquè dicta capita reuocata ab Innocent. IV. in cap. *Licet*, de Officio vic. in quo determinatur, *Quod in generali iurisdictione delegata concessa ad mandata facienda, & causas ventilandas, non intelligitur concessa iurisdictio corrigendi, & puniendi excessus; nisi specialiter hac commutantur*, vt probatum est in dicto tract. de Exempt. priuileg. Accedit, quòd caput *Praterea*, declarat, quòd per simplicem concessionem potest delegatus citare, contumacem punire, & reliqua facere quæ spectant ad causam, caput verò *Sanè* declarat, quòd Iudex delegatus à Papa in causa sibi commissa, iurisdictionem habet super ordinarium, & quemcumque maiorem; ac proinde illa duo capita nihil faciunt contra propositionem nostram; cùm causa iudicanda contra Regularem prædicantem Episcopo contradicente non sit vllo iure commissa.

Non obstat 2. cap. *Excommunicamus*. §. *Quia*, de Hæret. in quo omnes qui prohibiti, vel non missi præter auctoritatem à Sede Apostolica, vel Catholico loci Episcopo susceptam, publicè, vel priuatim prædicationis officium vsurpare præsumpserint, excommunicationis vinculo innodantur, vel nisi quàm citiùs resipuerint, alia competenti pœna plectantur. Non obstat inquam, quoniam illud caput non loquitur de Regulari, sed de sæculari, vt aduertit glossa lit. L. 2. Posito quòd etiam regularem comprehendat, dicta Clementina *Dudum* illud reuocauit, dando facultatem regulari vt prædicare possit cum sola sui Prouincialis, aut Generalis licentia; quam facultatem Concil. generale Lateran. V. anno 1516. confirmauit. Quod etiam Pius V. similiter fecit tribus constitutionibus allegatis superiùs in propositione, quòd possit regularis prædicare, contradicente Episcopo: in quibus dicitur, quòd irrequisito Episcopo regularis prædicare potest. 3. Quia etiam Clemens IV. & Alexander. V. illud caput, *Excommunicamus*, reuocarunt, cùm Regularem ab Episcopo excommunicari, suspendi, & interdici non posse concesserint, vt superiùs ostensum fuit. 4. Ad hanc censuram incurrendam requiritur, vt Prædicator prædicet (sicut verba illius capitis habent) præter auctoritatē à Sede Apostolica, vel Catholico loci Episcopo susceptam: ergo ad hanc vitandam, sufficit vt Prædicator habeat; vel licentiam ab Episcopo, vel à Sede Apostolica; nec vtraque requiritur, sed vna illarum

illarum sufficit, cum particula illa, *vel* ostendat alterutrum ex dispositis sufficere, vt tenet Baldus consil. 410. §. *In causa*; Ægidius conf. 2. num. 7. ex L. *Si is qui durante*, §. *Virum*. ff. de Rebus dubiis. Nec prodest dicere, quòd licentia Apostolica sufficit, dummodò non contradicat Episcopus, quoniam sic non sufficeret alterutrum ex dispositis, cùm vtraque licentia foret necessaria: ac ex consequenti clausula *Vel*, esset frustratoria. Ergo cum prædicator regularis prædicat per auctoritatem Apostolicam, non potest illius capitis excommunicationem incurrere. 5. Etiamsi hanc censuram incurreret regularis, quæ est latæ sententiæ, & à iure, vt hæc verba testantur, *Excommunicationis vinculo innodentur*, non posset Episcopus quidquam ex vi illius in regularem. Dices, posset illum denunciare nominatim excommunicatum: Respondetur, non posse ab Episcopo regularem denunciari excommunicatum, licet excommunicationem à iure incurrerit, vt probatum est in tract. de Priuileg. Exempt. & tenent Zerola in Praxi Episcop. p. 1. verb. *Excomm. mat.* in fine, Nauarr. conf. 2. cap. 4. limit. 2. num. 7. Boet. cap. vlt. *Ne clerici vel Mon.* num. 2. Cokier tom. 1. pag. 1. quæst. 45. num. 39. Diana 3. p. tract. 2. resol. 35. quia non potest quis declarari quòd incurrexit excommunicationem, nisi ante citetur ad videndum se declarari; sed Regularis non est subditus ad comparendum coràm Ordinario, cùm ipsi non sit subditus ratione delicti aut contractus, vt suprà in eodemmet tract. probatum est; ergo non potest ab Episcopo declarari excommunicatus. Ex quibus omnibus manifestè puto concludi, Regulares ex Ordinibus Mendicantium, ac similiter alios eorumdem Priuilegiis participantes, non posse ab Episcopo castigari, si in ipsius diœcesi, eodem contradicente, prædicent.

PROPOSITIO II.

NOn potest Episcopus Prædicatorem Regularem, etiam in casibus à iure expressis, à prædicatione suspendere, aut suspensum declarare.

Notandum est 1. ex Concilio Later. V. sub Leone X. prædicatorem ipso facto in tribus casibus à prædicatione esse suspensum, his verbis: *Et vt eorum exemplo alij attentare similia minimè audeant, eis prædicationis etiam officium interdictum esse perpetuò decernimus.* Primus illorum casuum est, *si prædicet miracula falsa, aut incerta.* Secundus, *si prædicet prophetias, quæ in sacra Scriptura fundamentum non habent, aut à Sede Apostolica non sunt approbata; aut saltem ab Ordinario ad hoc trium, aut quatuor virorum eruditorum examine adhibito, si tempus ad dictam sedem accedere non permiserit.* Tertius est, *si prædicando, de Episcopis, vel de suis Prælatis detrahat*, qui etiam casus habetur in Clementina, *Religiosi.* §. *Quibus etiam* de priuilegiat. & excess. priuilegiat. Super quo glosa sic loquitur, *intelligo autem hanc literam, cum nominatim detrahunt, vel per circumlocutionem, quæ vim habeat proprij nominis, aliàs in genere bene liceret Prædicatori tangere vitia Prælatorum; vnde Dominus dixit, super cathedram, &c.* 2. Notandum est, quòd tres alij casus ex Trident. cap. 2. sess. 5. in quibus regularis ab Episcopo tanquam à Sedis Apostolicæ delegato suspendi potest, licèt de facto

non sit suspensus. Primus est, *si prædicet propositiones erroneas*: secundus, *si prædicet propositiones scandalosas*: tertius, *si prædicet propositiones hæreticas.*

His positis, probatur propositio, quia vt supra vniuersaliter ostendimus in proximè dict. tract. non potest Episcopus citare, & processum contra regularem facere, etiam ratione delicti extra Monasterium commissi: ergo illum regularem (de quo nostra propositio) non potest pœna suspensionis castigare, vel declarare, quòd dictam pœnam incurrerit, cùm ad hoc agendum, citatio & processus confectio [quæ duo sunt actus iurisdictionis, qua caret Episcopus] requiruntur. Et confirmatur: nam vniuersaliter exemptus non potest ab Ordinario vlla pœna castigari: regularis autem est vniuersaliter exemptus ab Ordinario, vt in eod. tract. probatum est, & inferiùs ostenditur: ergo non potest ab Ordinario vlla pœna castigari: ergo nec hac pœna suspensionis. Accedit, quòd Tridentinum non habet clausulam priuilegiorum reuocatoriam: sed tantùm prætensionem eorumdem, ac propterea vera priuileg. non excludit.

Objicies 1. Ergo decretum Trid. quod hanc pœnam ab Episcopo imponendam relinquit erit superuacaneum, & absque effectu. Respondetur, non esse tale, cùm suo effectu potiatur in regularem non Mendicantium, si priuilegiis Mendicantium non participet: in Mendicantem verò nullum effectum sortiri potest ex constitutione Pij Quinti. quæ incipit, *Etsi Mendicantium*, in qua querelæ Mendicantem eidem præsentatæ continebant videlicet, *quod Episcopi in vi decretorum Tridentini eos citabant, & contra ipsos processus faciebant, incarcerabant, & denique prohibebant superioribus eorumdem, ne processus contra delinquentes subditos facerent, illos sub sua protectione recipientes*; quocirca prouidendo. Pontifex Tridentin. interpretatus, Episcopis prohibuit de cætero prædicta attentare: sed ea omnia suis superioribus facienda relinquere, adhibita clausula nonobstantiæ dicti Tridentini, aliorumque Conciliorum generalium, & Prouincialium, vt expressè declarat num. 26. his sequentibus verbis, *Quoniam vero ex nimia Episcoporum sibi arrogata authoritate, ipsi personas regulares suæ iurisdictioni subiicere omnino student, ac decreto Concilij sess. 25. can. 14. edito, quo cauetur, quod si Regularis intra claustra existens, & extra ea ita notoriè deliquerit, vt populo scandalosus sit, termino ab Episcopo præfigendo à suo superiore omninò puniatur: sin minus ab ordinario delinquens puniri possit, confisi variis indebitisque grauaminibus regulares afficiant: Ordinarios præfatos aliquid contra regulares in claustris degentes huiusmodi, quouis prætextu, occasione, vel causa innouare non posse, vel debere: nec aliquos processus contra ipsas personas regulares formare, aut facere posse volumus; nisi propter manifestum scandalum, & suorum Ordinum superioribus prius consultis, & negligentibus.* Hæc Pontifex. In quibus vides, huiusmodi regulares per Tridentinum declarante Pio Pontifice à correctione, & punitione Episcopi, *in quauis occasione & causa*, eximi. Et huius sententiæ in simili materia ex eisdem terminis proximè positis sunt Suarez in 3. part. tom. 5. section. 5. numero 12. & Francisc. à S. Iosepho de Authoritate Guardianor. ad dispensandum numer. 5.

Instabis, hos terminos comprehendere, non illos casus in iure & Tridentino insertos,

Inſertos,ſed tantùm omnes alios; quoniam illa verba nimis generalia ſunt, quæ ad eos extendi non debent, iuxta tritam regulam, *in generali conceſſione non veniunt ea*, &c. Reſpondetur, debere ſic intelligi; quia hæc regula explicanda eſt, quando verba conceſſionis ſunt tantùm generalia, non autem quando illi adiunguntur alia verba admodum vniuerſalia, vt ſunt *quauis occaſione & cauſa*, quæ iuxtà gloſſam quandam in Clementin. 1. de re iudic. comprehendunt maiora expreſſis: eſtque illa dictio *quauis*, ſignum vniuerſale amplians diſpoſitionem: & hanc gloſſam vt ſingularem commendant Panorm. 1. part. Concil.conſ.vltim.numer.5.& Barbatia in cap.3.de Probatione.

Inſtabis iterum, quòd Epiſcopus poteſt regularem Hæreticum denunciare; cùm ei à iure concedatur; ac propterea eum in hoc caſtigare. Reſpondetur ſicut reſponſum eſt in tractatu de Exempt. & huic reſponſioni addo, quòd exemptioni ab Inquiſitoribus factæ Minoritis à Clemente & Sixto IV. Innocentio VIII. & Leone X. acceſſit conceſſio Pauli III. inchoata, *Romani Pontificis prouidentia*, confirmatiua illius exemptionis, quam confirmando priuilegia regularibus ab eiſdem Leone X.& Paulo III. conceſſa, etiam confirmauit Pius V. eadem citata bullâ: Epiſcopus autem non tanta pollet facultate, in regularem per ordinem ad illud crimen, quanta Inquiſitores: cùm tamen Epiſcopus ab Inquiſitoribus citari, & cogi ad coram ſe comparendum, & ab eiſdem moneri poſſit, iuxtà eiuſdem Pij bullam, quæ incipit *Romanus Pontifex:* ergo ſicut illi non poſſunt, ex dicto priuilegio caſtigare regularem, ſic nec Epiſcopus: ergo nec etiam denuntiare regularem hæreticum; licèt antiquo iure id poſſet; quod per dictum priuilegium, & alia huiuſmodi ſublatum eſt.

Nec objiciendus eſt Felinus à quibuſdam in contrariam ſententiam citatus in cap. *Non poteſt*, de Sentent.& re iudic.numer.3. Qui videtur exiſtimare Epiſcopum poſſe denunciare regularem excommunicatum, & ad hunc effectum illum citare; ſaltem extraiudicialiter: nam præter quòd hic Iuriſconſultus, qui viuebat anno 1500. ignorabat regularia priuilegia, ſicut illi quos citat, citationem regularis & caſtigationem ipſius expreſsè prohibentia, bulla præcitata à Pio V. ampliata, & explicata; ſuam ſententiam in c. *Præterea*, de Offic. delegat. fundat. quòd nullatenùs loquitur de exemptis: ſed de non exemptis, vt legenti patebit.

Nec inſtandum quòd declarare non eſt quid noui facere, quia contrarium oſtendimus in tractat. de Exempt. illudque pertinere ad proprium ſuperiorem, & eſſe iuriſdictionis actum, ſicut & citationem: ſine qua declaratio huiuſmodi fieri non poteſt iuxtà gloſſam in Clem. II. de Cenſibus verb. *Conſtiterit*, & in Clement. II. de Pœnis, eodem verb. Ac propterea ſicut iuxta eumdem Felin. & Butrium & Abbat. quos citat, concilium non poteſt Epiſcopum, quia exemptum, condemnandum dicere, vel condemnare; ſic nec Epiſcopus regularem: quia ſicut non poteſt propter hæreſim à regulari exempto contractam, illum excommunicare, ſic non poteſt excommunicatum declarare.

Objicies 2. ſi Epiſcopus non poteſt in vllo caſu regularem à prædicatione ſuſpendere, ſequitur, ſacræ Congregationis Cardinales ſæpiùs in ſuis declarationibus

erraſſe: ſed hoc de tantorum virorum cœtu minimè aſſerendum eſt: ergo poteſt regularem, ſaltem in prædictis ſex caſibus, à prædicatione ſuſpendere. Sequela primæ propoſitionis probatur, quoniam Eminentiſſimi illi iudices ſæpiùs declararunt, Epiſcopum poſſe regularem à prædicatione ſuſpendere. Huic objectioni, quæ videtur magnam habere vim, poſſet reſponderi, ſicut ſæpè alibi reſponſum eſt, videlicet eſſe doctorum illorum ſententiam, non verò legem duplici tamen reſponſione ſatisfiet dicendo 1. illos iudices id declaraſſe, non de omni regulari, ſed de illo qui non eſt ex ordinibus Mendicantium; alioquin contra mentem Pij V. ſuperiùs explicatam iudicaſſent, quod de illis nequaquam ſentiendum eſt. Vel dicendum 2. Poſito quod in genere de regulari loquuti fuerint, id arbitratos fuiſſe in vi decreti c. 2. ſeſſ. 5. Trident. nulla facta mentione prædictæ conſtitutionis, ſeu declarationis Pij V. huiuſmodi decreto expreſsè [ſi contrarium ſit] derogaſſe, vt ſupra oſtenſum eſt: quoniam de intelligentia illius conſtitutionis non fiebat quæſtio, ſed tantùm de intelligentia prædicti decreti, ideò non mirum eſt, ſi ita declarauerint eminentiſſimi Iudices.

Quod ſi quis, his duabus reſponſionibus minimè contentus, dixerit, quod abſolutè id declarauerint de omni Regulari conſideratis & perpenſis ipſius priuilegiis, de quo tamen non conſtat: reſpondebitur, quod quotieſcumque duæ declarationes, aut decreta ſibi inuicem pugnant, præferendum illud quod à maiori iudice pronunciatum eſt: cùm ergo conſtet ex prædicta declaratione, & conſtitutione Pij V. cum derogatione Tridentini, Regularem non poſſe prædicatione per Epiſcopum ſuſpendi, præferenda ſine dubio illa ſententia iudicio illorum Eminentiſſimorum iudicum, quorum eſt Conciliorum, & Summorum Pontificum decretis, & declarationibus inuiolabiliter inhærere, nec ab illis deflectere: niſi de aſſenſu Pontificum, cum derogatione contrariorum decretorum, & declarationum, quod cùm in prædictis factum minimè fuerit, exiſtimandum eſt, illos noluiſſe iuri regularium in hac parte derogare, ſicut nec Pontifices, cùm ſimilia decreta approbant, & ea promulgare iubent.

Petes, quid fiet de hæreſim prædicante, ſi ipſe ſit ſuperior, aut ſi non ſit talis, ſi ſuperior ipſius non poſſit conueniri, niſi cum damno eccleſiæ notabili, aut nolit ipſe prouidere? Reſpond. ſicut alibi, tunc temporis Epiſc. iuriſdictionem in nullum regularem ablatam reſtitui, ac proinde poſſe illum caſtigare, vt ſupra ex Pij V. declaratione patet.

PROPOSITIO III.

Poſito quod Prædicator Regularis ſubderetur Epiſcopo in prædictis ſex caſibus, pœna ſuſpenſionis à prædicatione caſtigandus, non tamen poſſet in aliis caſibus illum ſuſpendere.

Hæc propoſitio probatur 1. quia cùm Epiſcopus Regularem ſuſpendit, illud non ex ordinaria, ſed ex delegata iuriſdictione facit, vt Tridentinum ſeſſ. 5. cap. 2. declarat his verbis, *quo caſu Epiſcopus authoritate Apoſtolica, & tanquam ſedis Apoſtolicæ delegatus procedat*; quæ cùm ſit iuris communis correctiua (regularis enim facultatem

tem habet ex ipso prædicandi etiam independenter, ab eodem Episcopo etiam contradicente, vt supra probatum fuit) procul dubio odiosa & pœnalis est iuxta cap. 1. de Offic. deleg in 6. & tenet Rota decis. 30. part. 2. Ergo ad alios casus, qui in dictis Conciliis non exprimuntur minimè se extendit: & ex consequenti hæc jurisdictio delegata Episcopi ita restringi debet, vt non se extendat ad ea, quæ in commissione non exprimuntur, vt tenet Gaspar. Thesaur. dec. 3. Riccius dec. 124. nu. 5. part. 1. ergo Episcopus non potest in aliis casibus Regularem à prædicatione suspendere; & ideò in dicto Tridentini capite monentur Episcopi his verbis: *Curent autem Episcopi, ne quis prædicator, vel ex falsis informationibus, vel alias calumniose vexetur, iustámve de eis conquerendi occasionem habeat*: quasi Concilium diceret, in tribus dictis casibus potest Episcopus regularem à prædicatione suspendere, & in eisdem potest Regularis iustè de illo conqueri, si vexetur. Et ad hoc propositum decisionem Congregationis referunt Hieronym. Roder. resol 112. nu. 10. & Portel. verb. *Prædicator*, nu. 8. his verbis *hos & quoscumque alios prædicatores ab antecessore suo approbatos, à prædicatione poterit suspendere Episcopus: attendant tamen Episcopi, propter quas causas id imperent: volumus námque, quod si illicitè iusserint, ad ius lis deferatur, & interim cessent*. Ex quibus videre est 1. posse regularem in prædictis casibus iustè contra Episcopum conqueri. 2. Debere Episcopum appellationi, seu querelæ, à regulari super hoc factæ deferre.

Probatur 2. Quoniam quod non inuenitur in iure expressum, intelligitur esse prohibitum iuxta glossam in cap. *Pastoralis*, vers. *Expressè*, de appellat. & multò magis hoc axioma verum est, cùm agitur de Exemptis, & in odiosis & pœnalibus, vt sunt casus de quibus agimus: ergo si in Conciliis non exprimitur, quod Episcopus possit declarare causas legitimas ad suspendendum regular. à prædicatione, id non potest, nec habet iurisdictionem id agendi: imò intelligitur, ei esse prohibitum, cùm præsertim Concil. illas causas ad suspendendum declarent; quæ declaratio esset superuac. si facult. illas causas declar. esset in Episc. arbitr. Et confirmatur: nam quoties pœna in iure expressa reperitur, non potest iudex vice illius aliam imponere, vt patet ex c. *De causis*, §. *Illis autem*, de Offic. deleg. ergo non potest Episcop. decl. causas legitimas ad susp. regularem à prædicatione, cùm illæ causæ expressæ reperiantur in iure.

Probatur 3. Quoniam si foret aliqua causa vltra sex prædictas à Conc. general. expressas, illa esset, cùm regularis vbique prædicat, non habita licentia ab Episcop. sed illa non est legitima, ergo nulla alia potest inueniri, propter quam possit Episc. regul. à prædicat. suspendere.

Prima propositio certa est, secunda probatur ex decreto sacræ Congregat. relato à Barbosa allegat. 76. nu. 24. & à Farinacio ad cap. 2. sess. 5. Trident. de Reformat. his verbis: *Congregatio Concilij censuit, Regulares qui absque licentia Episcopi prædicauerint in ecclesiis: quæ suorum Ordinum non sunt, tametsi decreto eiusdem Conc. s. 5. c. 2. contra fecerint: non posse tamen puniri ab Episcopo sed tantùm à suis superioribus regularibus*. Quod decretum cum aliis priuilegiis confirmauit Vrbanus VIII. per bullam subdatam 13. Maij 1628. quæ bulla reperitur in quodam libello authenticato, & impresso, de mandato Eminen. Cardinalis

Pamphilij, tunc in Hispania Nuncij Apostoli, nunc autem summi Pontificis, Innocent. X. Ergo non potest Episcopus in aliis casibus ab illis sex prædicatorem regularem à prædicatione suspendere, posito, sed non concesso, quod possit illum suspendere.

Dices, quomodo prædicta possunt stare, cùm vt supra in præcedenti propositione dictum est; sæpiùs congregatio declarauerit, Episcopum seu Ordinarium posse regularem à prædicatione, iusta existente causa, suspendere, absque limitatione ad aliquam causam particularem; ac propterea, videatur sequi, quod iudicium causæ sufficientis ad suspendendum regularem, ad Episcopum spectet: sed hæc difficultas facilè soluitur, si dicatur, quod tunc temporis iudicium de causa iusta ad regularem suspendendum ad Episcopum apparenter spectare videretur, si Concilia causas non expressissent; sed cùm expresserint, ideò iuxta dictum caput *De causis*, hoc iudicium ad Episcopum minimè pertinet. Imò ex eo quod sacra Congregatio non exprimit iustas causas illius suspensionis, reputatur casus omissus, qui relinquitur dispositioni iuris per legem *Commodissimè, ff de Lib. posth.* Et sic dicendum est, quod per illas iustas causas ad suspendendum, intelligantur illæ sex in Conciliis expressæ: maximè cùm simus in odiosis & pœnis, quæ non sunt dilatandæ ad casus non expressos, imò potius restringendæ, iuxta glossam in cap. 1. *De pœnis*, vers. *Casus*, & iuxta cap. *Vbicumque*, de Pœnis in 6.

Multa de censuris aduersus prædicatorem regularem à iure & ab homine, non tamen ab Episcopo, latis aut ferendis, hîc adjici possent; sed quoniam hæc priuilegia non sunt, ideo disceptatio de illis ad tractatum de iudice regulari (si Deus dederit) Prælo dare remittimus: sicut ad tractatus in Hierarchia ordinis, quædam alia illius priuilegia, quæ cum aliis regularibus sunt communia, quæque in Hierarchia iurisdictionis propriè non habent locum: vnum dumtaxat priuilegium ad dictam iurisdictionis Hierarchiam hîc apponentes; videlicet, quod Prædicator regularis prædicans quocumque anni tempore, potest concedere suis auditoribus 18. annos, ac 320. dies Indulgentiarum; extra vero suas ecclesias vltra dictos 18. annos 222. dies tantum. Tempore vero Quadragesimæ prædicans in suis domibus feria 2. 4. & 6. 156. annos, & 24. dies. Et hæc ex variis priuilegiis Pontificum concessis prædicatori Dominicano, & Minoritæ, quæ videre poteris in Compend. priuileg. Mendic. verb. *Indulgent. quoad seculares*, in quo sicut in cæteris priuilegiis regularis alterius ordinis communicat; Debet tamen Prædicator illas indulgentias expressè concedere nomine suæ Sanctitatis, aliàs auditores illas non lucrantur. Ita Hieronym. Roder. in Compend. QQ. RR. resol. 112. num. 20. & resol. 77. num. 59. Portel. in Dub. regular. verb. *Prædicatores*, nu. 15. Miranda in Manuali Prælat. tom. 1. q. 50. an. 2. Diana tract. 4. Miscel. resol. 22. Casarub. in dicto Compendio, & alij. Videat Antiregularis exprobatis in hoc tractatu, si Prædicator regularis à Hierarchia iurisdictionis est excludendus; an vero in illa locandus.

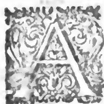
PRIVI-

PRIVILEGIA REGVLARIVM, PARS SECVNDA, IN QVA AGITVR DE PRIVILEGIIS IN ORDINIS HIERARCHIA, regularibus concessis.

TRACTATVS VII.

PRÆLVDIVM.

LIQVIS fortasse mirabitur cur priùs de priuilegiis ad Iurisdictionis Hierarchiam spectantibus, quàm de illis, quæ sunt Hierarchiæ Ordinis egerimus? Cùm sicut potestas iurisdictionis suam originem ab Ordinis potestate trahere creditur: sic quoque Hierarchiam iurisdictionis à Hierarchia Ordinis, ac proinde priuilegia illius ad huius priuilegiis omninò pendere, necesse videatur. Verùm meritò mirari desinet, si consideret primo iurisdictionis potestatem sæpissimè præcedere potestatem ordinis, vt in electo ad supremum Pontificatum nondum Sacri Ordinis charactere decorato; ac propterea argui vnam ab alia intrinseca connexione & prioritate minimè pendere.

Secundò vtramque Hierarchiam ab vtraque potestate maximè differre, licèt nomine conueniant: latiùs enim aliquando patet potestas iurisdictionis Hierarchia Iurisdictionis, & potestas Ordinis: Hierarchia Ordinis: & licèt ambæ hæ Hierarchiæ per respectum ad diuersa obiecta se mutuò superent, se tamen inuicem sæpiùs comitantur: actúsque vtriusque ab vtraque simul imperentur; ita vt vnus & idem sæpè sit vtriusque actus, cum ea tamen

conditione, vt Hierarchia Ordinis quod exercitium ab Hierarchia Iuriſdictionis potiùs pendeat, quàm hæc ab illa; priùs enim concipitur Hierarchiam in ſubditos iuriſdictione pollere, quàm illis ordines ſeruandos præſcribere.

Tertiò & vltimò, priuilegia Hierarchiæ Ordinis, ſupponere vt plurimùm ea quæ ſunt Hierarchiæ iuriſdictionis; ac proindè ordinem debitum ſeruando de priuilegiis in prima parte exploratis priùs agendum erat, vt egimus, quam de illis, quæ ad Hierarchiam Ordinis ſpectant: de quibus in hac ſecunda Parte agemus: ac primo in hoc 7. tractatu de illis, quæ quaſdam facultates ſolis Epiſcopis, iure communi antiquo debitas regularibus impartiuntur.

CAPVT PRIMVM.

DE NATVRA ET DIFFINITIONE HIERARCHIAE,

ORDINIS IN QVA REGVLARES LOCVM HABENT necnon de Facultatibus Prælatis eorumdem conceſſis quoad ſacrorum Ordinum, per ſuos ſubditos Regulares ſuſcipiendorum.

PROPOSITIO I.

Hierarchia Ordinis eſt Ordo ſacer ad diuini cultus miniſterium Hierarchica conſecratione deſtinatus, per ſanctificationem ad diuinitatis ſimilitudinem adducens: & ad eam pro rata & proportionaliter aſcendens.

Hæc veritas explicatione terminorum conſtabit. Genus & finis illius diffinitionis ſunt communia cum genere & fine Hierarchiæ iuriſdictionis: eſt tamen aliqua priuata Ordinis in ordine neceſſitas; quam in alia auctores minimè poſtulant; Nam Dionyſius cap. 5. Eccleſ. Hierarch. hanc Hierarchiam deſcribens vult quod inordinatum eſt indigeſtum & confuſum ſine vlla communione, atque admixtione improbare & excludere. Quod autem digeſtum

ſtum eſt, quod ordinatum, quod bene diſpoſitum cum rationem ſuorum ordinum habeat, oſtendere. Neque quicquam grauius in Demophilo epiſt. 8. ad eumdem reprehendit, quam quod contra ordinem ſacra contigerit, & in valuas ſacras ingreſſus ſit, Apoſtoli quoque conſtitutiones ſuas eo claudunt præcepto Conſtitut. Apoſtol. lib.8.cap.46. vt *vnus quiſque in ordine ſibi dato maneat: neque tranſeat regulas, neque fas ſit Diacono ſacrificium offerre, aut baptizare: neque Presbytero ordinationes Clericorum facere: ſi quidem non licet ordinem inuertere, cùm non ſit Deus diſſenſionis.*

Differentia verò huius diffinitionis ab his verbis incipit: *ad diuini cultus miniſterium*: nam Deus prima Sacramentorum cauſa, Pontifices autem & Sacerdotes ſe tantum miniſtros illius profitentur, qui verè miniſtri baptizant, abſoluunt & vngunt: inferiores autem Clerici longè apertiùs miniſterium exhibent, aut ſacrificium opera ſua promouendo, aut precibus, aliiſque ſanctioris vitæ operibus Eccleſiam adiuuando, vt ab ea deſtinati: & ad tales actiones conſtituti; nam hæc eſt vis illorum verborum *Hierarchica conſecratione deſtinatus*, in 1. enim parte huius operis oſtenſum eſt priuatam orationem ſtrictè loquendo Hierarchicam non eſſe; ſed illam publicam, quæ nomine Eccleſiæ ſit à delegato per ipſam. Nam vt optimè notat Gulielmus Pariſienſis lib. de Sacram. in ordine cap. 4. *Aliud eſt interpellare vt amicum, aliud vt Nuncium, & preces interpellationis afferre alienæ charitatis. Illud enim primum omnium eſt & ſingulorum Sanctorum: iſtud autem proprium eſt ſacerdotum: ex officio quippe ſacerdotali ſacerdos non preces ſuas, ſed ſupplicationes Eccleſiæ vt eius ad eum internuncius, & mediator affert ex parte Eccleſiæ.*

Itaque qui ad hoc non eſt à Hierarchis, vel potiùs à Deo & Eccleſia per Hierarcharum ſuorum miniſterium, deſtinatus, ille dici non poteſt apud Deum internuncius ex parte Eccleſiæ, licet ad eum preces & ſupplicationes fundat.

Altera pars differentiæ in diffinitione allatæ medium exhibet, quoad finem tenditur, videlicet *per ſanctificationem ad Dei ſimilitudinem adducens*, quam diſtinguendam indicamus vt intelligatur, triplicem ſanctificationem ponendo, quæ non tam eſt ſãctitas, quã eius donatio & perceptio.

Prima eſt illa, quam percipimus vel per Sacramenta: vel extra ea diuinæ gratiæ, & hominum miniſterio cooperando: hæc autem propria ſanctificatio nuncupatur, non verò Hierarchica, quæ Eccleſiam ſanctificat; licet etiam aliquo modo illam ſanctificet; quemadmodum venuſtum membrum corpus venuſtat; ſanctificatione enim membri Eccleſiæ ipſa ſanctificatur: cum in illius ſanctificatione participet.

Altera ſanctificatio eſt illa, quæ ita tendit in alterum, vel Eccleſiam, vt de ſe tantum ſit exterior: neque omni & ſtricta neceſſitate connexionem vllam habeat cum interiori ſanctitate: quæ ſanctificatio exterior dicitur: eáque præcisè in Hierarchis iuriſdictionis ſufficit; poteſt enim Epiſcopus nondum conſecratus (licet peccato lethali conſtrictus) imperare Archidiacono, vt aliquem cenſuræ fulmine feriat, aut poteſtatem dare Sacerdoti abſoluendi aliquem à cenſuris, quæ duo ſunt actus iuriſdictionis, & exterioris ſanctificationis; poteſt inquam & validè & licitè, quia ſanctificationem interiorem

Nnn

nondum ab Ecclesia accepit; non potest autem sacerdos contrariam ob causam licitè conferre Sacramentalem absolutionem, dum est in peccato mortali.

Tertia sanctificatio est illa, quæ sic exterius prodit in alterum vt tamen interiorem sanctitatem requirat, sine qua nec licitè nec debito modo exercetur: & hæc est Hierarchiæ Ordinis sanctificatio: cui quàm necessaria sit sanctitas, hinc apparet quod Sacramenta per ministrum non debitè, nec licitè conferuntur, nisi ille sit sanctus & gratia prædîtus: peccat enim Diaconus, qui in peccato baptizat, Laïcus verò non peccat, quia ille, non hic ad hoc munus sanctificatus est.

Ex dictis patet diffinitio Hierarchiæ Ordinis, & quod distincta sit à iurisdictionis Hierarchia: nec non ab Ordinis Sacramento; licet illi, qui in ea reponuntur sint vt plurimùm eo insigniti, vt sunt illi, quos in Hierarchia existere declarauit Tridentinum sess.23. can.6. his verbis; *Si quis dixerit in Ecclesia Catholica non esse Hierarchiam diuina ordinatione institutum, quæ constat ex Episcopis, Presbyteris & Ministris, anathema sit.*

Actus autem Hierarchici multiplices enumerantur; Guillelmus Parisiensis, Lib. de Sacrament. in Ordine cap. 4. septem enumerat, dum sic scribit: *huius prima pars est Adoratio. 2. Collaudatio cum partibus suis, quæ sunt gratiarum actio, benedictio, & glorificatio. 3. Est Purificatio propria. 4 Solemnizatio, seu festinatio; huius autem tres sunt partes propriæ, videlicet, apparatus ministrorum, ornatus templi, siue in parte, siue in toto, sacrarum cantionum celebritas. 5. Est interpellatio, quæ propriè est intercessio pro aliis. 6. Sacrificatio. 7. Sacramentatio seu initiatio aliorum.*

Septem alios actus Hierarchicos enumerat idem auctor in Apolog. resp. 4. ca. 3. qui propriè ad Pastores, vel ex delegatione eorumdem ad alios spectant: possúntque ad actus Hierarchiæ iurisdictionis vt plurimùm reduci, in quibus non immorer; cùm sit codex satis communis, in quo eos legere poterit. Quibus satis constat, qui sint actus Hierarchici Hierarchiæ ordinis.

Ex quibus omnibus manifestum existit Regulares in dicta Hierarchia includi, quia 1. sunt Presbyteri & Ministri ac si aliquid habent de potestate ordinis Episcoporum maximè Abbates, aliique Prælati. 2. Quoniam enumeratos actus, alióſque quos D. Bonauentura recenter ex imperio Hierarcharum, aut saltem supremi Hierarchæ exercent: & ordinem sibi à Hierarchis traditum tenent, vt in decursu huius 2. partis apertè constabit.

PROPOSITIO II.

PRælati regulares possunt concedere suis subditis regularibus literas dimissorias ad Ordinis ab Episcopo loci: & etiam à quolibet alio suscipiendos, absque dimissoriis Episcopi illius loci.

Licentiam, aut dimissorias, seu commendatitias literas Episcopi loci ad sacros ordines suscipiendos in aliena Diœcesi fuisse necessarias subditis tum sæcularibus, tum regularibus, euidenter constat antiquissimo iure, videlicet distinct. 71. 72. & 73. (in qua vltima huiusmodi literarum forma ex determinatione Concilij facta opponitur) Iure posteriori à Lucio III. relato

cap.

cap. *Ad aures de tempor. Ordinat. prohibetur Episcopis, ne sine licentia Prælatorum regularium subditis eorumdem ordines conferant:* Postmodum Bonifacius VIII. vt scribitur cap. *Cùm nullus*, eod. tit. in 6. eamdem prohibitionem fecit, & specialiter Prælatis regularibus: *ne sine speciali sedis Apostolicæ priuilegio subditos ordinandos ad alienum Episcopum mitterent.* Qui etiam Bonifac. vt refertur c. *Iniunctæ de elect. extr. idem quoad sæculares decernit, dum sic pronunciat similiter Clerici ad alienam diœcesim sine suorum ordinariorum literis venientes, nec in suis recipiantur ordinibus: nec ad superiores ascendant.* Nouissimè Tridentinum statuit, vt inferiùs dicetur.

His prænotatis nostræ propositionis prima pars probatur ex multis priuilegiis concessis variis monasteriis ordinis S. Benedicti, ex quibus, aliis omissis, tria seligo: primum concessum fuit à Benedicto IX. Monachis S. Crucis ciuitatis Burdigalæ in prioratu B. Mariæ de Solaco, ab eodem monasterio S. Crucis pendente, commorantibus his terminis: *Damus quoque licentiam vobis, & vestris fratribus in monasterio sanctæ Mariæ de Solaco habitantibus, à qualicumque malueritis Episcopo omnia vasa sanctuarij ordinare, atque consecrare: & vestros Clericos, & chrisma accipiendi.*

Secundum priuilegium concessum fuit ab Innocent. III. monachis S. Dionysij in Gallia his terminis: *Ordinationes Monachorum, seu Clericorum, qui ad sacros ordines, fuerint promouendi, à quocumque malueritis suscipiatis Episcopo &c.*

Tertium priuilegium huic simile & penitus idem concessit præfatus Innocentius monasterio B. Magdalenæ Virgiliacensis his verbis, *Benedictionem Abbatis, Ordinationes monachorum & clericorum, &c. à quo malueritis, &c. suscipiendos &c.*

Quibus omnibus patet non esse recentioris beneficij opus, concessionem priuilegij, quo facultas fit prælatis dimissorias subditis vt ordines ab Episcopo accipiant, licitè & legitimè conferendi. Verum veteribus his & aliis priuilegiis omissis ad recentiora quæ magis vigent priuilegia nobis est veniendum, inter quæ occurrit priuilegium ab Eugenio IV. monachis S. Benedicti concessum Bulla quæ incipit. Et si quaslibet in qua expresse habetur. Volumus & auctoritate Apostolica ex certa scientia statuimus, & decernimus, quatenus ipsius congregationis monachi præsentes, & futuri, omnes etiam sacros Ordines, ad quos per eorum superiores præsentati fuerint, à quocumque maluerint Catholico Antistite gratiam & communionem sedis apostolicæ habentes, statutis à iure temporibus, absque aliquo dictorum monachorum examine recipere valeant, atque huiusmodi Antistites in dictis congregationis monasteriis, & locis aduocare, quibus Apostolica auctoritate absque alia licentia & conditione &c. monachos ordinare &c.

Hanc quoque facultatem concessit Minoritis Alexander IV. Bulla quæ incipit, *Conuenit vt sacer.* in sequentibus inserenda: eamdem & Alexander VI. fratribus S. Hieronymi impartitus est relatam in comp. priuileg. mendicant. verb. Ordines §. 11. & successiuè regularibus Leo X. & Paulus III. Quorum concessionis, & quibus factæ fuerint videre poterit Lector in compend. priuileg. Ordin. Cisterc. tit. Ordinat. §. 2. & in compend. societ. Iesu verb. Ordines. §. 1. & 2. Quocirca ad has attendens vt arbitror Pius V. Bulla etsi mendicantium sæpissimè in 1. parte memorata

interpretando c.8.sess.23. Concil. Tridentini statuentis, *Neminem posse ordinari, nisi à proprio Episcopo* , Quod à maleuolis in prauum sensum retortum, testatur Pontifex, illud decretum locum non habere in regularibus apertè declarat his verbis: *in Regularibus locum non habere omninò declaramus; ita quod fratres huiusmodi præfatos etiam sacros ordines à quolibet Antistite gratiam, & communionem sedis Apostolicæ habente. Ordinarij loci licentia minimè requisita in locis seu domibus fratrum huiusmodi, aut alibi recipere possint.* Quid clariùs.

Demùm vt ostendatur hanc facultatem adhuc vigere etiam post Tridentinum Clemens VIII. eam concessit Congregationi Vallis Oleti priuilegio, quod in Compend. Priuileg. Fuliens. verb. Ordines §.3. reperitur; sed eo omisso, nec non declaratione Cardinalium ad omnes regulares extensa; quam refert Barbosa post multos alios, quos citat de Offic. & potestate Episcopi part.2 alleg.7 n. 18. Veniamus ad aliam illius Pontificis concessionem in fauorem Cisterciensium editam, inchoatam, *Vt ea* in qua sic legitur: Sanè dilecti filij &c. Nobis exponi fecerunt, quod cum aliàs per Congregationem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium declaratum fuerit licere &c. nec non Monachos à diœcesanorum superioritate & iurisdictione exemptos absque illorum literis dimissoriis, à quibusuis locorum Ordinariis cum testimonialibus litteris suorum Superiorum tantum, etiam ad omnes sacros & presbyteratus ordines admitti debere; *& post aliqua*, Nos igitur &c. Decreta & ordinationes huiusmodi Apostolica auctoritate tenore præsentium approbamus, tàque per quoscumque Archiepiscopos, vel alios locorum Ordinarios inuiolabiliter perpetuò obseruari debere statuimus, & ordinamus. Integram hanc concessionem legere poterit curiosus Lector apud Rodericum tom.1.qq. RR.q 8.art.5.

Probatur 2. Hæc veritas ex Trident. sess. 24. de reformat. ca.10. & eadem sess. 24. de reform.c.2. in quibus docet, *posse Abbates exemptos dare dimissorias suis subditis Regularibus ad ordines suscipiendos.* Ergo & superiores Regulares exempti id etiam poterunt; cùm in vtrisque par sit ratio. Dices Tridentinum expressè contrarium docere; Respondetur nequaquam: quoniam Pius V. & Clemens VIII. quatenus Pontifices citati interpretati sunt, non id docere. 3. Quoniam Tridentinum c 8. sess.23. de reformat. decernit, quòd Ordinandi dimissorias à suis Ordinariis accipiant. Sed Ordinarius Regularium est illorum superior Prouincialis, & Localis; nisi quoad hunc vltimum statuta Regularia aduersentur: non autem Episcopus; vt tradunt citati, Roderic. & Barbosa post Quintil. Mandos. & alios, quos citant. vt etiam in 1. parte sustinuimus; ergo ad ipsum, non autem ad Episcopum spectat tradere subditis regularibus dimissorias. Probatur 4. ex eo, quod Trident. nullam facit mentionem Regularium; ergo de illis non loquitur; cum exprimi deberent iuxta ea, quæ tradidimus in prædicto tract. 1. de priuileg. in comm. & huius sententiæ sunt Nauar. lib.1. Consil. titul. de tempor. Ordinand. Consil.21. Henriqu. lib.7. de Indulg. cap.26. in princip. Roder. tom. 1.q. Reg. quæst.1. art.5. Diana tract.2. de Regular. dub. resolut. 7. Peregrin. in Compend. priuileg. Minim. parte 2. Ordines, §.1. & citati à Barbosa cum aliis. Atque hanc sententiam veram supponunt Marcellinus à S. Benedicto vers. Ordines, præcipuè §.2. in

§. 2. in Scholio, & Renatus Chopin. qui li. 1. Monast. tit. nu. 2. 18. cum aliis quos citat existimat hoc ius spectare ad Prælatos regulares ex consuetudinis lege, nec distinguas de Regularibus, quia priuilegium Reformatos, & non Reformatos, Clericos Regulares: Monachos, & Mendicantes comprehendit; nec est Iuri antiquo contrarium: imò conforme vt illud legenti manifestum fiet. Quam etiam facultatem extensam habeas 1. ad Abbates per respectum ad subditos sæculares, quibus possunt dimissorias concedere. 2. ad Abbatissas, quæ illud habent ex priuilegio, vt docet Praxis in Abbatissa Fontis Errardi, solet enim dimissorias dare subditis suis regularibus: Vnde annis proximè elapsis Episcopus Lectorensis à supremo Regis consilio per placitum damnatus fuit, quod in vi huiusmodi dimissoria noluerit Regularem ordinare: nec huiusmodi regularium priuilegio Tridentinum derogauit, & ita tenent Sanchez in opusc. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 21. numer. 6 & Tamburin. de Iure Abbat. tom. 2. disput. 1. quæst. 7. numer. 1. atque hæc sententia ratione minimè caret, cùm enim à duobus dimissoriæ dari non queant, ille præferendus est præ alio, qui mores Regularis dimittendi melius nouit; hic autem est superiori Regularis; & hanc rationem indicat cap. *Ad aures* præcitatum.

Pars 2. Propositionis, videlicet quòd habeant facultatem ad quosuis Episcopos dimissorias concedere, expresse habetur in dictis concessionibus Eugen. IV. & Pij. V. Quam facultatem Minoritis antea Alexander IV. Bulla præcitata; & successiuè Clemens IV. concesserant. Dixi ad quosuis Episcopos, cum hac tamen conditione, *vt habeant gratiam, & communionem sedis Apostolicæ*. Sic habet etiam priuilegium Pauli III. præcitatum in fauorem Societatis Iesu concessum in Bulla quæ incipit *licet debitum*, quod etiam concessum est Congregationi infirmorum à Greg. XIII.

Obiicies 1. Hoc priuilegium sublatum esse per Trid. sess. 14. cap. 2. in quo statuitur. *Vt vnusquisque à suo Episcopo ordinetur, aut si ab alio cum dimissoriis proprij Episcop.* quod Greg. XIII. voluit etiam de Religiosis intelligi. Imò Congregatio Cardinalium de mandato Sixti V. auditis quoque Procuratoribus circa hanc materiam, idem ac Greg. proximè dictus declarauit. Respondetur. 1. prædictum Greg. suam declarationem reuocasse, vt alibi ostensum est; ac eumdem Sixtum posteà ex sententia Congregationis pronunciasse, *Prælatos Regulares, suis subditis posse concedere dimissorias ad Episcopum Diœcesanum, illo absente, aut ordines non conferente, vel in sede vacante (de quo fiat mentio in dimissorijs) ad quemlibet alium, modo ab isto quoad doctrinam examinetur*, vt Referunt Roder. in Compend. & Prosper Farinac. dec. 240. & alij; Respondetur 2. has restrictiones Sixti V. sublatas fuisse per Clement. VIII. & absolutè concessum dictis Prælatis Ordinis Cisterciensis, vt possent subditis dimissorias ad quoslibet Episcopos dare, & hoc primilogium habetur apud Roder. tom. 1. q. 18. art. 6. quod priùs Vrbanus II. Bulla 1. Benedictis. Alexand. IV. Bulla 10. Minoribus; & Sixtus IV. Bulla 33. Prædicatoribus, & alij etiam Pontifices concesserant: ac sic tenent Ioann. de la Cruz. lib. de Stat. relig. cap. 8. Roder. citatus tom. 3. q. 14. art. 1. Respondetur 3. sub illis terminis

generalibus Trident. videlicet. *Vnusquisque à proprio Episcopo ordinetur* non comprehendi Regulares, vt declarauit expresse Pius V. Bulla præcitata, *Et si Mendicantium*, n. 19. vt etiam supradictum est.

Nec obest decretum Sacræ Congregationis sub Clem. VIII. die 15. Martij 1596. de ipsius mandato editam relatum à Miranda in man. to. 1. q. 38. art. 2. quod præscribit, quasdam conditiones apponendas in dictis dimissoriis, quoniam non est certum quòd mandante Clemens emanauerit, quòd satis manifestè probatur ex eo, quòd idem Clemens Bulla, quæ incipit *Ratio pastoralis* subdata 2. Decembris 1595. ex certa scientia Mendicantium priuilegia confirmauit. Qui autem fieri potest, vt tam citò mentem Pontifex mutarit? certè hoc non est credibile: sed esto, quòd illud decretum emanasset, non valeret tamen aduersus illud priuilegium authenticum, cùm vt alibi probauimus, decreta Cardinalium non præualeant Bullis 2. quia idem Clemens die 2. Augusti eiusdem anni Congregationi S. Benedicti Vallisoleti concessit, *vt cum literis dimissoriis suorum Prælatorum possent à quibuscunque locorum Ordinariis ad omnes etiam presbyteratus ordines promoueri absque Diœcesani licentia, seu commendatiis literis*, vt habetur in Compend. priuileg. Fuliensium, verbo Ordines §. 3. de quo supra, denique ab illo tempore Regularium Mendicantium priuilegia fuerunt confirmata pluribus Pontificum Bullis, & præcipuè per Paulum V. die XI. Octobris 1612. in quâ declarat, manere in suo robore omnia priuilegia quomodolibet à Prædecessoribus, etiam per viam communicationis concessa. Quod similiter fecit Vrban. VII. Bulla alias adducta, quæ incipit *In plenitudinem*.

Obiicies Episcopos Galliæ in Generalibus comitiis congregatos sæpiùs iudicasse, non Reformatos, qui sub Generalibus, aut Prouincialibus non existunt, nequaquam posse à suis Abbatibus, aut Prioribus dimissorias accipere; sed tantùm à Diœcesanis.

Respondetur, Hæc comitia auctoritate Papæ, aut Iuris ad effectum condendi leges vniuersales, respicientes Regulares, non fuisse coacta; ac proinde validitate carere, quoad... huiusmodi & ex consequenti quoad hanc legem. Accedit quòd illi Illustrissimi Episcopi in hac causa partes sunt, non autem Iudices, habentes facultatem agendi contra Ius Papæ, vt sunt priuilegia, quod similiter dicendum est de eisdem in Conciliis Prouincialibus, & synodis congregatis.

Nec dicas hoc priuilegium, sicut & alia fuisse huiusmodi Regularibus concessa in fauorem obseruantiæ Regularis, quæ cùm apud illos non vigeat, eo & aliis priuilegiis priuatos esse censendum est; quoniam huic argumento (cui satis in 1. tract. in communi satisfactum est,) nunc in specie satisfit, dicendo, quòd priuilegium hoc, sicut & alia ob plures causas Regularibus fuerunt concessa, & maxime ob merita & obsequia earumdem Dei Ecclesiæ præstita; ac propterea subsistere, cum nullo Iure abrogata sint, licet Tridentinum sess. 21. cap. VIII. eos visitationi, & correctioni Episcopi, vbi illud viget, subiecerit; non enim propter huiusmodi subiectionem, alia priuilegia, quæ non afficiunt subiectionem, censenda sunt abrogata, nulla facta de eisdem mentione.

Nec dicas iterum Henricum III. Gallorum Regem pro suo Regno hoc statuisse;

se; quia vt alibi diximus id non fecit recipiendo Concilium, sed tantum conformiter ad illud subiecisse Episcopo huiusmodi Regulares, noluisse tamen, (sicut nec Concilium) à cæteris priuilegiis illos dejicere, ac propterea illo priuilegio gaudere, sicut etiam illo potiantur Carthusienses per communicationem priuilegiorum Mendicantium, quam à Greg. XV. Bulla Et *Ad vberes* subdata 3. Febr. 1623. obtinuerunt.

PROPOSITIO III.

PRælati Regulares possunt dare Nouitiis dimissorias ad Sacros ordines à quolibet Antistite Catholico suscipiendos.

Hæc propositio licet in genere si sufficienter probata in præcitato tract. de priuileg. in quo ostensum fuit Nouitios participare in omnibus priuilegiis illius ordinis: in quo probantur, vt tenent Henriq. lib. 7. c. 22. nu. 7. Azor. part. 1. lib. 12. c. 2. q. 10. Sayr. de censur. lib. 7. cap. 13. nu. 6. Sanchez in summ. tom. 1. lib. 4. c. 39. nu. 17. Suar. de Relig. tom. 3. lib. 5. c. 16. nu. 17. & Diana part. 3 tractat. 4. Miscell. resol. 7. & Dominic. in cap. *Religioso* §. quamuis nu. 3. de sententia excommunicationis in 6. vbi sic asserit, *Nota quod ingrediens professionem alicuius generis personarum gaudet priuilegiis, concessit personis illius professionis; licèt non firmato proposito sit affectus illius.* Quamuis inquam sufficienter probata sit; attamen nunc in specie probanda est ex priuilegio speciali concesso societati Iesu, relato à Suar. de Relig. tom. 3. lib. 5. cap. 16. num. 19. quod dat facultatem Prælatis eiusdem societatis, & consequenter Prælatis aliorum Ordinum dandi dimissorias Professis, cum ampliatione illud priuilegium communicandi Nouitiis; ex quo sequitur illos habere facultatem concedendi dimissorias Nouitiis & ita tenet Barbosa de Iure Pontificio li. 1. cap. 17. nu. 171. Tambur. de Iure Abbat. tom. 2. disput. 2. q. 27. num. 2. Bartholom. de Verbis in prax. Nouitior. disput. 11. dub. 8. num 3. Ioan. Bapt. Tiber. in instruct. præordinan. l. cap. 7. num. 5. San. h. in sum. tom. lib. 6. cap. 10. num. 22. in fine, & Diana de dub. Regular. resolut. VI. & 71. & alij ac huius sententiæ, si eam restringas ad Nouitium alterius Diœcesis in hac probationem agentem posse videlicet ab Episcopo huiusce ordinarij, sunt Campanile in diuers. Iuris canon. dub. 9. cap. 3. num. 3. Alois. Riccius in actis Cur. Archiep. Neapol. 118. num. 6. part. 4. Legana in summa qq. RR. cap. 24. nu. 6. & Barbosa, qui hos refert in cap. VIII. sess. 23. Tridentin.

Superest illam difficultatem soluere, quæ potest obiici ex eo, quòd ille Nouitius, si recederet à Religione, maneret ordinatus sine patrimonio; vndè Episcopus Ordinans teneretur ei prouidere, iuxta cap. *Cum secundum* de præbend. ac ipse ordinatus ipso facto esset suspensus: & si exerceret ordinem sacrum, fieret Irregularis iuxta Pij V. extrau. quæ incipit *Romanus Pontifex sacrorum* publicatam pridie Idus Octobris 1568. & licèt Greg. XIII. ab illis pœnis Clericos Regulares societatis Iesu exemerit, vel potius declarauerit, illa constitutione non comprehendit, cæteri tamen regulares illis pœnis plectuntur? Ergo ex illis maximum ducitur argumentum, præfatos superiores non posse illis concedere dimissorias? Verùm huic difficultati fit sa-

tis, si supponamus Ius Canonicum cap. penult. de simonia, dum præcipit, non posse aliquem ordinari sine titulo patrimonij, aut beneficio non loqui de regularibus, sed tantum de Clericis regularibus, vt optimè aduertunt Antonin. 3. parte tit. 4. de Temp. & loco ordinand. & Nauarr. cap. 27. num. 159 quo posito respondeo. 1. regulares, quibus, (vt ait præfatus Antoninus) est pro titulo Sporta, non comprehendi sub illo Iure; sed tantum Clericos regulares. 2. respondetur, quod posito, quòd comprehendantur sub illo Iure, Prælatos antedictos posse dimissorias Nouitiis concedere, seruatis de Iure seruandis (videlicet) dummodò habeant patrimonium; vel patres eorum sint diuites, vt in hoc casu in vniuersum resoluit Surdus de Alimen. tit. 7. quæst. 37. num. 2. Imò verò cæteri regulares Nouitij, si sine titulo patrimonij, aut patribus pauperibus sacros ordines susciperent, in dictas pœnas non inciderent; quoniam licèt illa declaratio Greg. XIII. non sit priuilegium, vt diximus in tractat. de priuileg. ac ex consequenti cum Clericis Societati Iesu in illa non communicant cæteri mendicantes? attamen cùm sit priuilegium sub illa rigorosa Pij V. Constitutione non comprehendit Clericos Societatis Iesu; & alios Regulares in cæteris eiusdem Societatis priuilegiis communicare sit certum, in eo quoque communicare censendum est.

Cæterum omnem difficultatem sustulit idem Greg. XIII. priuilegio citato *quo præcipit Ordinariis vt dictos nouitios societatis*, & consequenter alios priuilegiorum eiusdem participes *cum licentia suorum superiorum ordinent sine inquisitione licentia proprij Ordinarij, & attestationis proprij parochi in vita & moribus*: & sic tenet Ioann. de la Cruz libr. 2. de stat. Religion capit. 8. Marcell. à sancto Bened. verb. ordines §. 5. & alij.

Obiicies præfatum Greg. Bulla inchoata *pium & vtile* prohibere aliis Regularibus vsum huius priuilegij his verbis; *præsentis autem gratiæ communicationem omnibus etiam qui sua priuilegia cum ipsa Societate copiosè participant, participare poterunt quomodolibet in futurum fieri omnino prohibemus*, ergo alij Regulares in hoc priuilegio nullatenus communicant: Huic obiectioni in 1. tractatu de priuilegiis in comm. vniuersaliter respondimus, nunc autem in specie respondemus, ex dicto Marcell. à Sancto Bened. verb. ordines §. 5. in Scholio, quod per concessionem factam congregationi S. Bernardi in Hispania à Gregor. XIV. 1591. illa prohibitio sublata est per sequentem clausulam, videlicet *Non obstantibus quibuscumque in contrarium facientibus, etiam communicationis prohibitiuis.*

Notabis hic obiter nullam pœnam impositam esse à Iure suscipientibus ordines prædictos absque patrimonij titulo, etiam patentibus paupertatem patientibus, sed tantùm à præfato Pio V. & ita censuerunt Salzed ad Bernard. cap. 18. numer. 5. in nouiss. edit. Hugolin. de Irregul. cap. 62. numer. 2. Emanu. Roderi. in sum. tom. 1. cap. 15. numer. 16. Quintand. Ecclesiast. lib 3. num. 17. Petr. Ledes. in sum. part. 1. tract. de Sacram. Ordinis c. 7. ad finem, Flamin. de Relig. lib. 2. q. 6. n. 4. Nicolaus Garcias de benefic. parte 2. cap. 5. n. 4.

PRO-

PROPOSITIO IV.

PRælati Regulares possunt subditos suos in interstitiis dispensare.

Supponendum est. 1. instertitia esse interualla temporis inter assumptum ordinem & alium assumendum, quæ vnius anni sunt ex Trid. decretis sess. 13. de reforma. c. 11. & 13. 2. assumentes Ordines non obseruatis interstitiis nullam incurrere censuram, vel irregolaritatem cùm in Iure nulla sit, vt tenent Henriq. lib. 6. cap. 10. num. 3. In Glossa litt. 4. Riccius in collat. decis. p. 3. collat. 176. Zerola in praxi pagina 1. verb. ordo 2. 8. Villalob. In summa tomo 1. tract. 11. num. 2. Lauretus de Franchis de controuersiis inter Episcopos & regular. q. 31. Campan. In diuers. iur. Canon. dub. 6. c. 13. n. 13. Barbosa in collect. DD. sup. Trid. sess. 23. c. 14. nu. 23. quod Episcopi sine dispensatione interstitiorum conferentes Ordines nullam censuram aut irregularitatem incurrunt, vt citatus Barbosa nu. 11. asserit & alij 4. non esse peccatum mortale non obseruare interstitia, vbi receptum est Tridentinum, & Bulla Sixti V. contra male promotos in qua *strictè præcipit obseruari Triden. quoad interstitia nonobstantibus quibuscumque* nam habentes priuilegium, aut dispensationem excipiendi sunt: his præmissis.

Probatur propositio 1. ex priuilegiis Monachis S. Benedicti concessis superius citatis, & inferiùs exprimendis; ex quibus manifestè concluditur, quod possint illa interualla temporis seu inter Ordines assumendos omittere, &, sic dispensare in illis. Probatur 2. ex priuilegio Gregorij XIII. societati Iesu concesso Bulla inchoata *pium & vtile* de qua superiùs, quod refertur in Compen. priuileg. eiusdem Societatis verb. Ordines §. 3. *quæ præcipit omnibus Episcopis, aliisque Antistitibus, vt Religiosis illius societatis à suo Præposito generali licentiam habentes absque vlla functione in ipsis ordinibus, aut obseruatione interstitiorum ad Minores & sacros Ordines, etiam presbyteratus recipiant*: & sic tenent Villalob. in summa tom. 1. tractat. XI. diff. 22. nume. 0 8. Ioannes de la Cruz. in direct. conscien. parte 2. de Sacram. Ordin. dub. 5. conclus. & de stat. Relig. lib. 2. c. 8. conclus. 1. Suar. 2. de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 2. cap. 12. n. 21 & Sanchez lib. 3. consil. Moral. cap. 1. dub. 54. n. 1. & 8. qui multis rationibus id probat & extendit cum proximè citatis hoc priuilegium ad alios regulares: nec huic sententiæ obstat declaratio Cardinal. relata à Tambur. de Iure Abbat. tom. 2. disput. 2. q. 25. his verbis concepta, *sacra Congregatio censuit superiores Regulares non posse dispensare super interstitijs regularium ordinandorum: sed id pertinere ad Episcopum ordinantem, qui tamen quoad causam dispensandi iudicium suum formare debet ex attestatione superiorum regularium*; non obstat inquam, quoniam vltra quoad hæc declaratio fauet regularibus; cum ex illa Episcopi teneantur formare iudicium conformiter ad attestationem superiorum (quæ semper est cùm mittuntur, vt illa interstitia non seruentur) non habet vim: cùm sit tantùm declaratiua Tridentini, illúdque priuilegium post ipsum Concilium sit concessum Societati prædictæ, nec habeat clausulam priuilegiorum reuocatoriam.

Adiunge quod Cap. XI. XIII. & XIV. session. 23. Trident. in quibus dispensatio in interstitiis relinquitur Episcopo, seu ordinario, non tangunt regulares; sed proprios illius Episcopi, seu Ordinarij

Ooo

subditos, vt constat ex eo, quod quando proprius Episcopus dat dimissorias suo subdito, vt ab alieno Episcopo ordinetur, non potest alienus Episcopus dispensare illum subditum alterius Episcopi, si ille alter non dispensauerit, aut alieno Episcopo ordinanti facultatem non dederit, ad id faciendum; ergo similiter dicendum de ordinaria Religiosi quem in interstitiis dispensare potest, aut facultatem Episcopo ordinanti concedere; cum habeat in illum authoritatem Episcopalem; & sic censet citatus Martin. à S. Ioseph. & Suar. tom. 4. de relig. lib. 2. de Prælat. cap. 12. a no. 11. vsque ad 23. vbi vtramque sententiam pro Prælat. Relig. & Episcopis conciliat; & Cardinalium declarationes explicat.

Hic autem notabis posse Prælatos in interstitiis Nouitios dispensare, quia eadem est ratio de illis ac de professis, vt in superioribus latè probauimus.

CAPVT II.

DE IIS QVAE SPECTANT AD REGVLARES IN ORDINIBVS AB EPISCOPO SVSCIPIENDIS.

PROPOSITIO I.

REgulares ab Episcopo ordinante examen de capacitate Papę non tenentur; sed sufficit examen prælatorum regularium.

Hæc propositio expressè probatur ex præcitato priuilegio Clem. IV. in quo post concessam facultatem Pręlatis regularibus ordinis Minorũ suis subditis dandi litteras dimissorias ad quemcumque Episcopum, addit *quod illud conceditur absque vlla examinatione per huiusmodi Episcopos facienda*, quod ante ipsum eisdem concesserat Alex. IV. Bulla præcitata inchoata *conuenit vt facer* his verbis: *vt liceat vobis ordinandi fratres eiusdem Ordinis quibuscũque malueritis Catholicis Pontificibus communionem & gratiam prædictæ sedis habentibus præsentare: ipsisque Pontificibus præsentatos à vobis fratres sine aliqua examinatione per eosdẽ Pontifices facienda, & absque omni promissione & obligatione ipsorum ordinandorum fratrum ad ordines promouere, vobis & ordini vestro authoritate præsentium Indulgemus*: eamdem facultatem concessit Eugen. IV. Monachis S. Benedict. Congreg. Italiæ [videlicet] *accipiendi omnes Ordines etiam sacros, ad quos per eorum superiores, præsentantes, à quocumque maluerint Catholico Antistite gratiam & communionem Sanctæ sedis habente, statutis à iure temporibus, absque aliquo dictorum monachorum examine*: idem priuil. expressiuos concessit Gregor. XIII. post Paulum III. societati Iesu, de quo supra,

ſtra, relatum in Comp. priuil. eiuſdē societ. verb Ordines quo *præcipit Epiſcopis, vt religioſos illius ſocietatis ordinent abſque inquiſitione de cantu, Officiis, & cæremoniis Eccleſiaſticis, idoneitate proprij Ordinarij licentia, & aliis in alios requiſitis, ac ſi omnibus illis eſſent præditi*: Idem priuilegium reperitur antea conceſſum & Sixto IV. In mari magno fratrum Prædicatorum cum addito *ne poſſint obligari ad aliquam promiſſionem Epiſcopo faciendā*. Nec illud priuilegium eſt contra c. *Illiteratos* diſt. 36. & contra c. *cum in cūctis* de elect. nec etiam contra c. vlt. de temp. ordin. in 6. quibus illiterati ordinari: ac etiā ſemel ordinati etiam bona fide ordines exercere prohibētur; quoniam ſacri illi Canones regulares non cōprehendunt vt conſideranti perſpicuum eſt. Imò veritas hæc manifeſtè colligitur ex c. *nullus* de temp. ordin. in 6. in quo illiteratus tonſurari prohibetur: niſi religionē intret; ergo illiteratus regularis poteſt ordinari. Ratione autem hæc ſentētia firmatur; quoniam in Regulari non requiratur tanta ſcientia ſicut in Clerico ſeculari; cùm non habeat curam animarum & ex conuictu & communicatione cum aliis regularibus doctis, maneat ſpes diſcendi; quapropter ſufficit Epiſcopo ordinanti, quod illi conſtet per litteras commēdatitias Prælatorum, regulares ordinandos eſſe examinatos, & ſufficienter litteris inſtructos ad ſuſcipiendos ordines, ac huius ſententiæ ſunt Roder. tō. 1. q. 18. art. 6. Hieron. Roder. in compēd. qu. reg. reſol. 51. n. 22. Diana part. 2. tract. 16. reſol. 29. &, 3. part. tract. 2. reſol. 74. Perrin. 2. tractatu de relig. Prælat. qu. 3 c. 7. n. 28. Aloyſ. Bariola in Aphoriſ. lit. R. verb. Regulares ad ordines Ioan. de la Cruz de Statu relig. c. 8. cōcl. 1. Portel. in dub. regul. verb. Ordines ſacri, n. 6. Henriq. lib. 1. c. 2. Villalob. in ſumma tom. 1. tract. 21. dub. 34. n. 5.

Obiicies 1. Leonem X. in Concilio Lateranenſi ſtatuiſſe, *quod fratres ad ordines promouendi poſſunt per ordinarios de Grāmatica & ſufficientia examinari: & quod dummodo competenter reſpondeant per eoſdē ordinarios debeant liberè admitti*: ergo regulares non eximuntur ab illo examine. Reſpondetur 1. quod fratres Minores, & conſequēter alij qui eorumdem priuilegiis gaudent ad huiuſmodi decretū obſeruandum in foro cōſcientiæ non obligantur, cum eorumdem priuilegia poſtea, ab eodē Leone viuæ vocis oraculo in vigilia viſitationis B. Mariæ 159. Frāciſco Licheto Miniſtro generali eorumdem Minorum facto, nonobſtāte ſeſſ. XI. dicti Concilij Later. fuerint reualidata; vt teſtatur collector priuil. Mendic. verb. Cōcil. §. 7. & doctiſſim. Chriſtoph. § c. fōt. eorūdē Minor. Gener. Miniſter verb. Cōcil. §. 7. qui aſſerit dictū viuæ vocis oraculum aſſeruari in dicti ordinis regiſtro, in actis præfati Franciſci Licheti. Reſpondetur 2. quod non ſolū in foro cōſcientiæ ad illud examen non obligātur, ſed nec in foro exteriori; quoniam idem Leo X. poſt præfatū Cōcilium fratrib. Prædicatoribus per bullā & conſequenter aliis mēdicantibus, priuilegia reuocata de nouo conceſſit cū nonobſtātiis infra poſitis videlicet, *Nonobſtātibus quibuſcumque Apoſtolicis ſuſpenſionibus, reuocationibus & Reſtrictionibus, ſiue Cōſtitutionib. Ordinationibus necnon in prouincialib. & ſynodalibus cōceditis ſpecialibus, vel generalibus*, & ita referūt & tenent præmemorati Collect. & Chriſtoph. verb. Concil.

Obiicies 2. ex cap. XII. ſeſſ. 23. in quo hæc verba habentur, *Regulares quoque, nec ſine dirigenti Epiſcopi examine ordinentur, priuilegiis quibuſcumque quoad hoc penitus excluſis*. Reſpondetur 1. Tridentino poſte-

rius esse priuilegium societati Iesu, ac etiam aliis Regularibus mendicantibus concessum, cum clausula dicti Trident. reuocatoria. 2. Respondetur hoc priuilegium, esse eidem Tridentino conformem cap.8 eiusdem sess. in quo prohibetur titularibus Episcopis ne ordinent quempiam, nisi prius habitis litteris testimonialibus proprij ordinarij, rationémque reddit, *quia plerumque fit vt minus idonei & ignari ordinentur sine sui Ordinarij licentia,* quibus supponit examen debere fieri per proprium ordinarium; ac proinde proprium Superiorem, qui illorum ordinarius est; & ex consequenti illud sufficere: nec requiri aliud ab Episcopo faciendum; quocirca Pius V. declarauit Regulares non subjici decretis illius capitis de solis Episcopis, vt ordinariis intellectis his verbis: *Illud caput non habere locum in Regularibus omnino declaramus.* Quid clariùs.

PROPOSITIO II.

POssunt Regulares Ordines suscipere ante ætatem à Trident. præscriptam.

Supponendum est 1. ex iure communi taxatam fuisse ætatem ad quoslibet ordines suscipiendos, ac 1. requirebatur antiquitus ætas 7. annorum completorum ad tonsuram per cap. *In singulis* distinct. 77. ac etiam pro tribus ordinibus Minoribus, vt dicitur in dicto cap. & ante hanc ætatem conferens illos alicui, nisi Religionem intraturo, suspensus erat per annum ipso facto à collatione eiusdem ordinis per cap. *Nullus Episcopus.* De temp. ordinand. lib. 6. pro Acolitatu verò requirebatur ætas 12. annorum completorum, vt dicitur in eodem capite, pro subdiaconatu 18. annorum inchoatorum, ac pro diaconatu 20. annorum, & denique pro presbyteratu 23. vt habetur in Clement. quæ incipit *Generalem* de ætate & qualit. ordinand. & si quis ante illam ætatem ordines suscipiebat suspendebatur ab executione illorum, vsque ad tempus completum, vt habetur in proximè dicta Clement.

Nunc autem ex Tridentino sess. 23. cap. 12. statuitur *vt nullus imposterum ad subdiaconatus ordinem ante 22. ad diaconatus vero ante 23. & ad presbyteratus ante 25. ætatis suæ autem promoueantur,* circa autem tonsuram & minores ordines nihil innouauit.

Supponendum est 2. quod vbi Trident. non est receptum vt in Gallia seculares, & regulares; nisi horum obstent constitutiones, manere in statu illius iuris communis, ac sic posse ordinari, cum ad illam ætatem ab illo iure communi determinatam peruenerint; imò in minori ætate, si faueant priuilegia.

His positis probatur 1. Propositio ex priuilegio Innoc. VIII. relato in Compend. priuileg. Mend. verb. Ordines, &c. in Compend. Christoph. à cap. font. verb. dispensatio, §. 14. his verbis *Innocentius VIII. dispensauit cum toto ordine fratrum Minorum, quod postquam fratres 23. annum attigerint [dum tamen sufficientes sint] possint promoueri ad sacerdotium, & missas celebrare, &c. non obstante iure, cæterísque in contrarium facientibus: imo idemmet Innocent. vt refertur eodem verb. §. 15. concessit postea quod Generales & Prouinciales possint dispensare cum fratribus suis in 22. anno completo quoad sacerdotium suscipiendum* nec dumtaxat in completo 22. anno *sed etiam incheato* ex priuilegio Conuentui domus

domus Carthusiæ sanctæ Trinitatis propè Diuionem, Lingonensis diœcesis anno 1591. die verò 9. Aprilis à Ioanne XXI. concessio cuius originale asseruatur in dicta domo & habetur in compend. priuileg. dicti Ordinis folio 3. his verbis, *vt omnes monachi & Clerici redditi dicta domus vestræ, qui nunc sunt, & erunt pro tempore 22. eorum ætatis annum attingentes, possint ad presbyteratus ordinem promoueri, in ipsoque licitè ministrare defectu dictæ ætatis, ac statutis & constitutionibus ipsius Ordinis & alijs in contrarium nonobstantibus quibuscumque*, voluitque idem Pontifex huiusmodi gratiam in suo robore perpetuò remanere, atque hoc priuilegium expressè concessum est fratribus Minimis per Iulium II. cum reuocatione Iuris communis Bulla quæ incipit, *Dudum ad sacrum ordinem Minimorum* [*his verbis*] *Ac quod fratres Ordinis Minimorum huiusmodi in 21 suæ ætatis anno tunc, & pro tempore constituti, ad præbyteratus ordinem, aliàs tamen ritè se promoueri facere liberè possent*, ex quibus manifestè patet fratres Minores, qui etiam in hoc vltimo priuilegio communicant: & consequenter alios habere facultatem dispensandi super ætate constituta à iure ad Ordines præsbyteratus, subdiaconatus & diaconatus Ordines suscipiendos. Confirmatur quoniam ante Trident. Prælati poterant suos subditos dispensare, & facere vt assumerent subdiaconatum in 18. diaconatum in 20. & præsbyteratum in 21. completo: ac etiam in 21. inchoato; Ergo etiam tunc illa facultate vti possunt; cùm illud priuilegium sit validum etiam post Trident. vbi illud receptum est. Ac sic tenet Emanuel Sà verb. Relig. numer. 56. Christoph. à cap. font. proximè citatus: ac eidem sententiæ, vt aduertit Portel. verb. priuileg. cessatio. numero 64. subscribere debent Roderi. Henriq. Sorbus & alij, qui vt alibi notauimus existimant priuilegia Regularium expressè à Trident. reuocata, valere in foro conscientiæ.

Hic tamen aduertat Lector 1. quod notat Christoph. citatus, fratres Minores illo priuilegio pro præsbyteratu suscipiendo minime vti posse extra Galliam & Hispaniam: nisi quibusdam circumstantiis in Capitulo generali Burgensi auctoritate Apostolica adhibitis, quas ex 1. capite Statutorum ibi factorum apponam. *Ad sacerdotium verò non promoueatur quis antequam 25. annum ætatis suæ attigerit, &c. 5. annum compleuerit in Religione; nisi minister Prouincialis cum concilio discretorum aliter iudicauerit faciendum.* Quo articulo moderatum fuit statutum, antea super hoc factum in Capitulo generali Florentiæ, quod in dispensatione huiusmodi, Concilium quatuor Guardianorum requirebat.

Aduertat 2. quod in Gallia & Hisp. sæculares & Regulares qui ante ætatem præscriptam à sacris Canonibus & constitutionibus Pontificum Ordines sacros suscipiunt, non suspenduntur ab illis ordinibus: nec ab illorum exercitiis sic tenet Nauarr. in pluribus suorum Consiliorum locis; nam in primo Consilio libro de tempor. ordinand. asserit quod Gallus, qui se ordinandum offert Episcopo ante ætatem, non incurrit pœnam Extrauag. Pij II. si nunquam fuit publicata in Metropolibus Galliæ: nec ab ea recepta illa autem Extrauagans nusquam fuit à Clero Galliæ recepta, nusquam lecta, &

publicata in Ecclesiis Cathedralibus, vt idem Nauar. Consilio XI. citati libri affirmat, quod suo tempore ordinati sacris Ordinibus ante ætatem præscriptam communiter non putabantur ipso iure excommunicati, nec suspensi in Hispania & Gallia, quod absolutè censet de Gallis lib. 5. de Senten. excommunicat. Possunt tamen sic suscipientes interdici ab exercitio suscepti Ordinis, & exercentes contra prohibitionem huiusmodi erunt irregulares, non autem, si non interdicti exerceant, vt tenet Greg. lib. 4. instit. iur. cap. 2. litt. C. relatus à Baunio in summa cap. 36. quæst. 1. qui est etiam eiusdem sententiæ.

PROPOSITIO III.

POssunt Regulares in vna & eadem die siue Temporibus à Iure statutis, siue extra illa sacros Ordines maiores, à quocumque Episcopo recipere.

Dixi maiores, quoniam de minoribus non est dubium, vt tenet Glosa in cap. *De eo* de tempor. ordinand. Armilla tit. ordo §. 6. Nauarr. in man. cap. 25. num. 71 Sorbus verb. Ordines, qui omnes dicunt posse illos simul in vna die iuxta Canones suscipere, si hoc iudicant Episcopi: hæc autem propositio de Maioribus Ordinibus probabitur si referamus diuersas summorum Pontificum concessiones circa hanc materiam & 1. Adrianus VI. vt habetur in compend. priuileg. verb Mendic. Ordines §. 11. *concessit quod Prior Generalis Ordinis S. Hieronymi, & singulis Priores eiusdem Ordinis præsentes, & futuri possunt eligere quemcumque Episcopum Catholicum communionem sedis Apostolicæ habentem, qui personas singulorum Monasteriorum huiusmodi idoneas, ad omnes etiam sacros, & præsbyteratus Ordines etiam extra tempora à Iure statuta tribus diebus Dominicis, siue festiuis duplicibus successiuè promouere poterit, diœcesanorum licentia super hoc prius requisita.* Cui conforme est priuilegium factum societati Iesu à Grego. XIII. Bulla in præcedentibus propositionibus citata, inchoata *pium & vtile* huiusce tenoris ad Antestites directa: *vt Religiosi illius societatis ad minores: ac etiam extra tempora à Iure statutis tribus Dominicis vel alijs festis diebus etiam continuis ad sacros etiam præsbyteratus Ordines promoueant*: quod etiam Clemens VIII. fratribus S. Ioann. Euangelistæ in Portugallia sub data 23. Nouemb. 159. concessit: & Portel. verb. Ordines testatus se vidisse illud in compend. priuil. illius Religionis. Maius priuilegium concessit Benedictinis Eugenius IV. vt habe ur citato verbo per bullam compend. priuileg. mendic. §. 9. his terminis; *Eugenius IV. Concessit vt singuli monachi præsentes & futuri Sancti Benedicti ad id idonei, quos prior sui Monasterij ad hoc elegerit, siue nominauerit semel duntaxat anno quolibet, omnes etiam sacros Ordines vna & eadem die, etiam extra tempora Iure statuta à quibuscumque Antistitibus Catholicis gratiam & Communionem sedis Apostolicæ habentibus, cuiusuis super hoc licentia minimè requisita, suscipere, dictique Antistites eisdem monachis Ordines eiusmodi conferre possint.* In quibus concessionibus 1. dignoscitur differentia maxima; nam prima quæ est Adriani dat facultatem eligendi quemlibet Antistitem ad effectum dictos Ordines tribus

dicbus

diebus successiuè suscipiendos, Diœcesani licentia priùs requisita, secunda & tertia eamdem facultatem à quolibet Antistite suscipiendi dictos Ordines diuersis diebus, siue continuis, siue non, impartitur, absque licentia Diœcesani: ad quos conferendos alter ab illo sub præcepto obligatur. Quarta quæ est Eugenij semel in anno eadem die dictos Ordines à quolibet Antistite absque proprij licentia suscipere permittit. 2. Ex dictis concessionibus duo manifesta sunt; primum regulares gaudere priuilegio recipiendi omnes sacros Ordines extra tempora à iure statuta. Secundum posse illos assumere vno & eodem die. Quoad primum ita tenent Portel. citatus. Villalob. In Summ. tomo 1. tractat. 11. diffic. 12. numero 8. & c. diffic. 13. numero 6. Ioann. de la Cruz de Stat. Relig. lib. 2. cap. 8. dub. 1. & cap. 3. dub. 6. Homoban. de exam. Ecclesi. tom. 1. tract. 2. cap 1. quæst. 3. Moneta de commut. vltim. volunt. cap. 10. numero 188. Barb. de potest. Episcop. parte 2. alleg. 17. Hyer. Roder. in compend. quæst. regul. resolut. 106. numero 7. qui affert in huius sententiæ fauorem decretum sacræ Congregationis sub Gregor. XIII. emanatum. Roder. in quæst. regul. tomo 3. quæst. 23. art. 5. & to. 1. quæst. 53. art. 17. Layman in Theolog. mor. lib. 5. tractat. 10. cap. 8. numero 2. Diana parte 2. tract. 2. resolut. 31. & Barbosa in cap. 8. sess. 23. Trident. numer. 4. & 5. & alij. Ratio 1. est quia illa priuilegia, vbi receptum est Trident. ab illo minimè fuerunt reuocata, vt ex Roder. optimè probat Villalob. citatus, & licèt reuocata fuissent per Tridentinum, attamen post ipsum, hoc priuilegium [non obstante prohibitione facta in eodem] fuit absolutè concessum. 2. Ratio; quoniam cùm in hac materia Tridentinum non habeat clausulam reuocatoriam priuilegiorum, non censetur priuilegium reuocatum; cùm lex generalis non reuocet priuilegium paucorum, quando de illo non fit saltem generalis reuocatio.

Quoad secundum, videlicet posse dictos regulares vna & eadem die illos omnes sacros Ordines suscipere ex prima parte propositionis habetur probatum; nam cùm non sit maior ratio, cur illud priuilegium validum sit, quàm hoc, necesse est concludere eodem modo sentiendum esse de vtroque, ac ita tenent præfatus Rodericus & Villalobos, & alij etiam præcitati, si consequenter loquantur.

PROPOSITIO IV.

Regulares à quolibet Episcopo in propria & aliena diœcesi, & in suis propriis domibus Ordines recipere possunt sine licentia Episcopi Diœcesani: ac etiam ipso contradicente, & sine obligatione aliqua ordinando imponenda.

Hæc veritas quoad primam partem præterea quæ in præcedentibus deducta sunt, probatur ex concessione facta Monasterio Cluniacensi à Lucio II. à Pio IV. confirmata B. *dum ad vniuersos*, & ex concessione facta monasterio Hirsaugensi ab Vrbano II. B. *Hanc chartam* quæ expressè habent hanc facultatem. 2. Ex expressis declarationis Pij V. Bulla *Etsi mendicantium* terminis etiam superiùs allatis, in quibus sic habetur:

Ita quod fratres huiusmodi, præfatos etiam sacros Ordines à quolibet Antistite gratiam & c. Ordinarij loci licentia minimè requisita in locis seu domibus fratrum huiusmodi, aut alibi recipere possint. Quid clariùs? nec obstat huic veritati bulla Leonis X. in Concil. Lateran. edita, quæ hoc Episcopis alienæ diœcesis prohibet; quoniam vt superiùs diximus, hæc bulla reuocata est, ac eam etiam reuocat proximè dictus Pius, vt tenet cum multis alijs Ioan. de la Cruz de statu relig. lib. 2. c. 3. dub. 5.

Probatur quoad 2. partem videlicet quod omnes præfati Episcopi siue diœcesani, siue alij tenentur dictos Ordines conferre regularibus absque vlla promissione, vel obligatione regularium ordinandorum expresse habetur in concessione facta ordini Cisterc. priuileg. 20. numero 2. de priuileg. 8. num. 3. & ex concessione facta congregationi Clericorum, qui ministri infirmorum nuncupantur à Greg. XIV. qua habetur bulla eorumdem XI. & ex concessionibus Pauli III. & Gregor. III. factis societatis Iesu, de quibus superius sæpe; & habetur in compend. priuileg. eorumdem verb. Ordines, his terminis desumptis ex bulla inchoata, *Licet debitum: potest præpositus Generalis præsentare nostros cuicumque Catholico Antistiti, gratiam & communionem sedis Apostolicæ habenti atque sic præsentatos absque omni promissione vel obligatione ipsorum ordinandorum ad omnes sacros Ordines promouere*: & denique ex præcitatis concessionibus factis fratribus Prædicatoribus & Minoritis, in quibus id expresse habetur, quibus sic existentibus cognoscere poterunt illustrissimi quidam Antistites, quam grauiter sanctissimæ sedis Apostolicæ dignitatem, & regularium ius lædant, cùm sacros Ordines conferre recusant, & eos conferentes quasdam promissiones, & obligationes ab illis extorquent, & hanc iniuriam mente recolentes in posterum proculdubio à similibus abstinere satagent. Faxit Deus.

CAPVT III.

DE PRAELATORVM REGVLARIVM FACVLTATE AD CONFERENDOS ordines.

PROPOSITIO I.

Abbates Benedictini possunt tonsurata & quatuor Minores suis monachis conferre.

Hæc veritas probatur ex concessione facta in 7. Synodo cap. 14. quæ habetur in Iure c. *Quoniam* distinct. 69. in qua dicitur

Abbates

Abbates posse tantummodo in proprio Monasterio Lectores ordinare, ex qua concessione Glossa colligit etiam posse facere Ostiarios; quia inferior gradus est, & Innocentius III. in cap. *Cum contingat* de ætate & qualitate ordinand. inde concludit posse etiam dare primam tonsuram; quia qui maius potest, potest & minus, maximè quando per se sunt subordinata: quod autem possint Exorcistas & Accolitos facere, Glossa in cap. 1. de ordinatis ab Episcopo qui renunciauit Episcopatui, indicat: cum enim in textu dicatur *omnes, Ordines vsque ad subdiaconatum exclusiuè à non Episcopis quandoque conferri*: Glossa id confirmat ex dicto cap. *Cum contingat*, & ex dicto cap. *Quoniam*, censet ergo ex vi illorum iurium Abbates posse omnes Ordines minores conferre, & potest ex textu sumi argumentum: quia Alexander III. affirmat hoc fieri, nullúmque extat ius aliud, quo non possit fieri: Et ita etiam existimat ex dict. cap. *Quoniam*, Sanchez in opuscul. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 19. numero 20.

Probatur 2. ex concessionibus extra ius commune vagantibus ac 1. se offert concessio facta per Gregorium IX. bulla 23. & alia concessio facta per Iulium II. sub titulo bullæ 25. quam reperies in bullar. Roderici, quibus facultas fit Abbatibus Benedictinis, dictos Ordines suis subditis conferendi. 2. Extat concessio Innoc. VIII. de qua inferius, qua Abbas Cistercij & 4. primi eius Coabbates suis subditis dictos Ordines conferre valent. Cælestinus V. hoc eodem priuilegio Abbatem generalem suæ religionis decorauit: cum anno 1294. illi & successoribus concessit vt Minores ordines, confratribus, & aliis familiaribus, & subditis conferre possent, fauétque huic veritati, (videlicet quod id possint Abbates) Tridentinum, nam sess. 23. de reformat. cap. 10. supponit dictos Abbates illam facultatem possidere, nec illam abrogat, vt cernere est ex verbis sequentibus ex dicto cap. decerptis *Abbatibus, &c. non liceat imposterum cuiquam, qui Regularis subditus sibi non sit tonsuram vel minores Ordines conferre*: Et licet Tridentinum abrogaret, illam tamen restituit Clemens VIII. vt in sequenti propositione videbitur, quocirca declarationes Cardinalium in illud Caput hanc facultatem in dictis Abbatibus existere agnoscunt: ac similiter Armilla Aurea verb. Abbas num. 6. Archid. in cap. *Nullus Episcopus* de tempor. ordinand. libro 6. Ioannes de la Cruz libro 2. de stat. relig. cap. 8. Conclus. 1. Suarez tomo 4. de relig. libro 2. cap. 29. numero 23. Archang. Roman. de priuileg. libro 3. verb. Abbas: Et Zypæus in suis Consultat. libro 1. de ætate & qualitate Consultat. 4. qui plures Doctores citat affertque post pios & decretum Congregation. Cardinal. his verbis: *Congregatio censuit quod Abbas Benedictus possit Regularibus sibi subditis conferre primam tonsuram, & quatuor minores: ac etiam benedicere calices, & paramenta sine vnctione olei Sancti: nec non omnes benedictiones facere sine aliqua licentia*: Imo Crocus institut. maior. libro 4. titul. 12. num. 56. sic loquitur *hodie tamen videtur receptum vt ordines minores omnes dare possint Abbates, & Priores monasteriorum exemptorum* citátque plures denominatim. Syluestrum in suæ sententiæ probationem.

Objicies Clementem IV. Abbati S. Benedicti Monasterij Sanctæ Crucis Burdigalæ & successoribus eius concessit facul-

tatem conferendi tonsuram, quam in proprio originali in eodem monasterio conseruatam vidi; ergo Abbates illius Ordinis non habent illud priuilegium; Alioquin in vanum illa concessio facta fuisset. Respondetur 1. plura Pontifices, quæ aliàs concessa sunt, ad tollendos scrupulos: vel ad sedandas controuersias de nouo concedere, vt diximus in tract. de priuileg. in comm. Respondetur 2. quod ille Abbas non habebat tunc temporis facultatem deferendi Mitram, Chirotecas, Sandalia, Dalmaticam, &c. aut saltem dubitabatur, si haberet, quorum vsum postea obtinuit ab Innocent. VIII. cuius priuilegij originale est etiam in dicto monasterio, quod ego etiam vidi: ac propterea cùm posset dubitari, num carens huiusmodi gratia & prærogatiua posset conferre tonsuram, vt Pontifex omne dubium circa hanc materiam tolleret hanc facultatem illi, & eius successoribus concessit. Quocirca existimo cum citato Zypæo præsupposito quod Abbatia aliqua sit authoritate Apostolica erecta cum vsu pedi, & mitræ, insignibus, & prærogatiuis, Abbatem illius posse tonsuram & dictos ordines conferre.

PROPOSITIO II.

ABbates Regulares prædicta facultate potiuntur in subditos nouitios, & seculares in quos iurisdictionem quasi Episcopalem habent & in alios Regulares, & seculares, sibi non subditos: dummodo Prælatorum eorumdem accedat consensus.

Hæc veritas quoad 1. partem probatur 1. quoniam verba concessionis, seu illius facultatis habent, vt suis monasteriis subditis suis regularibus possint tonsuram & prædictos Ordines conferre; ergo cum Nouitij sint de numero illorum subditorum, qui sunt in suis monasteriis, possunt illis conferre huiusmodi tonsuram, & Ordines minores, etsi habeant facultatem, etiam sacros, maximè cum hæc potestas sit beneficium Principis; ac proinde extendenda quantum verba patiuntur, & non restringenda, 2. expresè probatur de tonsura ex Innocent. III. In præfato capit. *Cum contingat* in, quo habetur *Laici ad monasteria conuolantes à suis Abbatibus tonsurantur* per quæ verba Nouitij propriè intelliguntur, qui à seculo in Religionem conuolant: vnde Alexand. IV. in capit. *Abbates* de priuileg. in 6. hanc facultatem in duo membra distinguit dicens *Monasteriorum suorum Conuersis, & qui ad illa conuolarunt*, vbi per conuersos non intelligit Religiosos Laicos, prout solent conuersi à Monachis distingui, constat enim potestatem hanc, non pro illis præcipuè dari, sed intelligit monachos professos; quia in professione promittunt modum conuersionis: ergo per illos qui conuolarunt in monasteria intelligit Nouitios, quod glossa ibi sentit verbo *Conuolauerunt* addens *vt ibi conuertantur & fiant Monachi*, & idem sentiunt ibi Franciscus, & Cardinalis Alexandrin. in Practica parte 1. cap. de Clericis nu. 18. Armilla Aurea verbo Abbas num. 6. Suar. tom. 4. de relig. lib. 2. cap. 29. num 12. & 13. & alij, & hæc sententia sequenda est, quam per priuilegium Iulij II. expresè in fauorem Ordinis Cisterc. in Hispania confirmatam reperies in compend. priuileg.

uileg. ejusdem Ordinis, & ex concessione Pontificia, de qua infra his verbis *necnon nouitios & alios quoscumque monasterij subditos, prout poterant præfati perpetui Abbates Clericali caractere insigniendi*, vbi per caracterem clericalem intelligenda sunt tonsura & 4. Minores vt inferius probabitur.

Quoad verò secundam partem, videlicet quod polleant eadem facultate in subditos seculares probatur, ex cap. *Abbates* de priuil. in 6. vbi illis Abbatibus expressè conceditur his verbis: *vt possint primam tonsuram conferre monasteriorū suorum conuersis, & qui ad illa conuolarint, & in quos Ecclesiasticam, & quasi Episcopalem iurisdictionem obtinent*: quibus vltimis verbis satis patet seculares subditos posse ab illis tonsura insigniri: imò multi Expositores, quos refert Syluester verb. ordio.3. quæst. extendunt illam concessionem ad quatuor minores Ordines, estque manifestè ad illos extensa per priuilegia extra jus commune vagantia, vt inferius patebit.

Objicies obstare Trident. sess. 23. cap. 10. his verbis, *vt amplius non liceat Abbatibus cuiquam, qui Regularis subditus sibi non sit, tonsuram, vel minores Ordines conferre.* Respondetur 1. non obstare vbi non est receptum. Respondetur 2. non etiam obstare vbi receptum est, quoniam non reuocat jus commune, sed tantum priuilegia, præscriptiones, & consuetudines immemoriales: ostendimus autem alibi gratias, quæ in jure cmmuni insertæ sunt, similibus reuocationibus non abrogari: hæc autem facultas est dictis Abbatibus à jure communi concessa. Respondetur 3. hoc priuilegium sicut & alia priuilegia, absolutè esse confirmatum, vt diximus, & probauimus alibi, etsi dubium esset an illud priuilegium esset reuocatum, nec-ne credendum esset, non esse reuocatum; cum in dubio priuilegium non præsumatur reuocatum, vt tenent Parisius lib. 2. Conc. 61. numer. Alciat. Respons. 19. num. 4. Anthon. Sanctarell. in varijs resolut. 4. 2. quæstio. 16. numer. 11. & alij, quos ipse citat. cum Diana parte 4. tractat. 3. de conscientiar. dub. 3. resolut. 51.

Tertiam verò partem propositionis, videlicet, quod eadem facultate polleant in alios seculares & Regulares tenent Armilla Aurea verbo Abbas num. 6. post Hostiensem, & alios in dictum cap. *Cum contingat* Syluester verb. Abbas 3. quæst. 5. num. 5. Piazecius in praxi Episcop. parte 1. & Lælius capit. 25. Quaranta in summa Bullar. verb. ordo Bonacin. de Sacrament. disput. vnica punct. 4. & Marcellin. à S. Bened. in compend. priuileg. Fuliens. verb. Ordines in Schol. §. 1. vbi notat sacram Congregationem sic declarasse, cujus declarationem hic inserere judicaui. *Sacra Congregatio declarauit quod Abbas, postquam benedictionis munus, & sacerdotalem Ordinem suscepit potest tonsuram & minores Ordines secularibus, Episcopi iurisdictioni subiectis conferre, si modo ipsius Episcopi consensus accedat, & litteras dimissorias ab eodem Episcopo impetrauerint. Item potest eosdem Ordines conferre aliis Regularibus, qui dimissorias speciales suorum & specialem consensum Episcopi loci habuerint. Ita vt satis non sit, id generatim ab Episcopo concessum esse, sed hac concessione semper opus sit singulis die 7. Septembris* 1593. testibus confectio in collect. priuileg. Quaranta in summa Bullar. verb. ordo & alijs. Probatur adhuc hæc pars ratione, quoniam cum ad ritè &

legitimè Ordines alicui conferendos duo tantum requirantur, videlicet potestas in conferente, & iurisdictio in eum qui ordinari cupit, & vtraque non desit, sequitur dictos Abbates, prædictos Ordines legitimè præmissis personis regularibus & secularibus posse conferre, quod etiam colligitur ex decretis sacræ congregationis adductis à Iacobo de Graffijs in opere Consil.lib.1.de temp.ordinand.cons.1.numer.14.

Nec obstat quod priuilegium sit limitatum ad solos Monachos subditos: quia respondetur id esse intelligendum iuxta Tridentinum, scilicet vt non possit exteros ordinare sine licentia Diœcesani loci, in cuius diœcesi ordinator commoratur: & sine litteris dimissoriis specialibus Episcoporum, si sint seculares, & superiorum illorum regularium, qui ordinari volunt: vnde existimo quod pro ordinandis regularibus Episcopi consensus non requiratur nisi in Ecclesiis subditis eidem, Ordines conferantur, vt tenet Arch. Roman.de priuileg.in addit.pag.7. dum post Iacob.de Graffijs decis.lib.1.cap.10. asserit prædictos Abbates inuitatos à Prælatis exemptis, posse in monasteriis exemptis Ordines minores conferre: nec etiam requiritur, vt singulis vicibus hic consensus seu licentia ab Episcopo concedatur; sed sufficit vt sit generalis: ratio est quia priuilegia has duas restrictiones à sacra Congregat. appositas non requirunt.

Petes num valeant Ordines collati ab huiusmodi Abbatibus, regularibus & secularibus non subditis, si prædictam licentiam ab eorumdem Prælatis non habuerint. Respondetur valere; quoniam actus factus contra formam traditam à lege sine clausula annullatiua valet, licet contra faciens veniat puniendus: sic glossa sequuta Archidiac.in cap. Abbates de priuileg.in 6.ver.tonsura. Rota 1. part.decis.in nouiss.decis.570. & Archang. Roman. de priuil.lib.3.verb.Ordines.

PROPOSITIO III.

Abbates non Benedicti possunt similiter ac Benedicti suis subditis Regularibus, & secularibus, ac aliis etiam secularibus & Regularibus non subditis, Tonsuram & quatuor Minores conferre.

In duplici genere sunt Abbates; non Benedicti, alij enim sunt Abbates non Benedicti, quibus benedictionem Episcopus recusauit, alij autem, quibus non recusauit, nec Benedicendi sunt; quoad 1. genus Abbatum propositio probatur ex cap.1. de supp.neglig. Prælat.in quo sic habetur, *si Episcop.3. cum humilitate & deuotione, sicut conuenit requisitus, Abb. benedicere renuerit, liceat Abbat. proprios monachos benedicere, & alia quæ ad Officium pertinent, exercere*: sed ad illorum Officium spectat 1. tonsuram & quatuor minores Ordines conferre, ergo illa omnia (licet recusata benedictione) possunt exercere; nec potest dubitari, quin Papa hoc priuilegium possit concedere; quoniam hæc benedictio non imprimit characterem; neque est ex Christi institutione, vt necessaria reputetur ad hanc concessionem; sicut ergo Papa potest simplici sacerdoti absque præuia benedictione committere potestatem conferendi confirmationem, sic & facultatem illos Ordines conferendi, sicut

eur de facto illam commisit, ac sic tenent citati Hostiens. & Armil. Aurea qui addunt dictos Abbates non posse conferre illos Ordin. in monasteriis alienis non exemptis; quod ergo crediderim, si Episcop. illorum superior non consentiat: si autem consenserit, vel illos vocauerit, posse tunc temporis Ordines prædictos conferre, cum vt supra probatum est, possit Episcopus subditis huiusmodi ordines ministrare, nullique propterea fiat iniuria.

Quoad autem aliud genus Abbatum non benedictorum neque benedicendorum vt sunt Abbates triennales, non reperitur quidquam super hoc illis à iure communi concessum; sed tantum ex priuilegiis extra illud ius vagantibus: & probatur propositio quoad illos ex concessione Eugenij Quarti 1437. facta Cisterciensi familiæ in Hispania in qua vult *vt Abbates triennales, licet eis munus benedictionis non impendatur omnibus & singulis honoribus, praeminentiis, priuilegiis, prærogatiuis, iuribus, & insignibus Abbatialibus fungi possint*, & quamvis de hoc priuilegio, vtpotè terminis nimis generalibus concessio dubitari posset, nihilominus Iulius Secundus priuileg. 19. numer. 7. omnem prorsus sustulit dubitationem concedendo dictis Abbatibus ordinis Cisterciensis illam potestatem his verbis. *Nec-non Nouitios, & alios quoscumque dicti monasterij subditos, prout poterant præfati perpetuò Abbates clericali caractere insigniendi*, vbi Suarez proximè citatus num. 25. per clericalem caracterem intelligit quatuor minores vltra tonsuram, & ita praxis habet, etiam apud fratres Congrega. Fuliens. eiusdem ordinis Cisterciensis, quam etiam facultatem concessit idem Iulius Congregationi Mileuitanæ referente Compendio priuilegi illius Congregationis priuileg. 13. fol. 10. & Eugenius Quartus Congregationi sanctæ Iustinæ, vt habetur in compend. priuileg. Montis Oliueti priuileg. 50. & 51. & à Leone X. Camaldulensibus; eamdem etiam facultatem factam notat Marcell. à sancto Bened. in compend. priuil. Fuliens. verb. Abbas, num. 2. & denique Clemen. Octauus priuilegia Camaldulensium confirmando, declarauit, & de nouo *concessi. eorumdem Abbatibus, etiam non benedictis, & Prioribus similiter quod possint Ordin. Minores conferre suis subditis regularibus* subdata die 3. Augusti 1594. sic Archang. Roman. de priuileg. verb. Abbas, & denique id etiam declarauit sacra Congregatio Tridentin. referente Barbosa in Collectan. verbo ordo, die 16 Februarij 1610. affirmátque de iure id posse, licet non sint Benedicti, sed tantum triennales: sic etiam tenet Tambur. de iure Abbat. quæst. 3. & idem resolutam fuisse 1619. refert Archang. Roman. de priuileg. lib. verb. Ordines. Et quamvis ferè hæ omnes concessiones non loquantur, nisi de subditis, attamen à Doctoribus extenduntur ad non subditos cum circumstantiis in præcedentibus appositis; ratio est, quoniam si Prælati huiusmodi priuilegiis, prærogatiuis, &c. sicut benedicti gaudent, & benedicti hoc iure potiantur, sine dubio hi etiam illo gaudebunt.

Hic sub finem huius materiæ de Ordinibus minoribus notabis quod Generalis Congregationi Fuliensium, etiam si Abbas non sit, & sit tantum triennalis, inuitatus ab Episcopis aut Abbatibus potest non solum sibi subditis monachis in suis

monasterijs, & in alienis; ac etiam in ecclesijs secularibus, sed etiam regularibus, & secularibus quibuscumque, cum dimissorijs suorum Prælatorum ad eum accedentibus, tonsuram & minores Ordines conferre, seruatis tamen seruandis, & à Tridentino requisitis, & quoad suos subditos. Probatur ex concessione Pauli V. per Bullam subdata die 6. Augusti 1611. Pontificatus illius anno 7. vbi expressè habetur, & etiam reperitur in Compend. priuileg. eorumdem verbo. *Ordines quoad subditos.*

Quoad verò alienos verificatur eo modo quo supra probatum fuit de Abbatibus; quocirca non ampliùs immoramur; cum in vtrisque sit par ratio: num autem Priores ordinum illorum monachalium, qui in priuilegijs cum ordine Camaldulensi communicant, illo priuilegio conferendi minores Ordines potiantur; sicut Abbas, & priores illius Ordinis eo gaudent. Respondetur ex vi formæ communicationis gaudere: & sic tenet Archang. Rom. de priuil. lib. 3. verb. Abbas.

Vtrum autem sit aliquod priuilegium in dictis Abbatibus ad conferendum Presbyteratus ordinem nullum video: sed dumtaxat, quod in monasterio S. Dionysij, in Gallia possit eligi à religiosis ibi commorantibus, vnus ex monachis, Episcopus, ad tonsuram & quatuor minores & omnes ordines Religiosis S. Benedicti [quorum est id monasterium] conferendos, & cætera munia, quæ ad potestatem Ordinis spectant exercenda, de quo vide Celotium in Hierarch. Ipsius autem tenorem hic inserere iudicaui ex Bulla Steph. inchoata: *Igitur* extractum *vos etiam habere vobis Episcopum per singulare priuilegium concedimus, qui de vobis ab Abbate vel à fratribus in monasterio vestro electus, & à fratribus nostris Episcopis de illa regione consecratus, illa monasteria vestra à vobis ædificata, & vice nostri nominis vbi & vbi fuerit regat: & prædicatione tam in ipso monasterio, quam in ipsis sibi adiacentibus deseruiat. Vt vt autem alicuius ecclesiæ Episcopus, vel sacerdos ista monasteria aliquo cupiditatis vinculo decerptus non inuadat, & illi Episcopo, quem tu vel successores hic elegerint, & ordinari fecerint per inuidiam, aut per quamlibet occasionem aliquam contradictionem inferat omnino prohibemus.* Quod priuilegium Adrianus confirmauit his terminis. *Quapropter authoritate B. Petri Apostolorum Principis fulti in iam dicto venerabili monasterio statuentes promulgamus, vt penitus liceat ibidem habere Episcopum: sicut à priscis temporibus & vsque hactenus fuit, &c.* Num autem in præsenti illud monasterium dicto priuilegio frui possit, mei muneris non est singula priuilegia non mendicantium scrutari, & examinare; quocirca ipsi videriint; Nam quod multi Abbates, ex eo quod illius, aut illius loci Abbates existunt, sint Episcopi omnes docti scient, vt sunt verbi gratia Farsensis in Sabbina; & Sublacensis in Latio. Quid autem prædictis Abbatibus contigerit circa Cardinalitiam dignitatem? Hoc habeas, quod ille qui Abbas in Cluniacensi monasterio eligebatur Cardinalitia dignitate decorabatur, vt testatur Chopin. de sacra polit. lib. 2. tit. 6. ac etiam ille, qui in Vindocinensi Monasterio in Gallia Abbas creabatur priuilegio ab Alexandro II. concesso: & à Gregor. VII. Vrbano II. & Honorio II. Innoc. III. confirmato, non alia Pontificis obtenta facultate sanctæ Priscæ Cardinalis censebatur: quam prærogatiuam nescio quo fato illud

illud monasterium amisit. Lege Petrum Frison in Gallia purpurata l.2. in Gofrido.

PROPOSITIO IV.

VIdetur satis probabile quod Abbates benedicti, qui participant in omnibus priuilegiis, cum Abbate Cistercienſi, & quatuor Abbatibus principalibus eiuſdem Ordinis poſſunt conferre ſubdiaconatus & diaconatus Ordines, iis quibus poſſunt tonſuram & Minores conferre.

Quod Abbas Ciſtercienſis, & quatuor primi Abbates illius Ordinis ſint hoc priuilegio decorati oſtendit vſus & conceſſio Innocentij VIII. Bulla quæ incipit *Exposcit tua deuotionis* in qua hæc verba ad dictos Abbates directa habentur. *At ne Monachi dicti Ordinis pro ſuſcipiendis diaconatus, & ſubdiaconatus ordinibus, extra clauſtrum hinc inde diſcurrere cogantur, tibi, & ſucceſſoribus tuis, vt quibuſcumque dicti Ordinis Monachis: aliis verò quatuor Abbatibus præfatis, ac eorum ſucceſſoribus, vt ſuorum Monaſteriorum prædictorum Religioſis, quos ad id idoneos reperitis, ſubdiaconatus & diaconatus Ordines huiuſmodi aliàs ritè conferre liberè & licitè poſſitis: authoritate Apoſtolica, & ex certa ſcientia tenore præſentium, de ſpeciali dono gratiæ indulgemus*, quibus conſtat hanc facultatem expreſsè illis impartiri Pontificem: ac ita illis conceſſam eſſe teſtantur Major, Victoria Nauarrus, Vaſquez, Chopinus, Gamach. Yſambert; Sauſſaius, Rodericus, Marchinus, & Archang. Rom. & quam ego ipſe vidi in authentico ab Abbate Ciſtercienſi an. 1651. Burdegal. ad Patres ſocietatis Ieſu Burdegal. occaſione cujuſdam litis, miſſo: eámque eſſe in vſu ſciunt quotquot in illis partibus degunt, & teſtantur aliqui ex præmiſſis Doctoribus.

Nec cuipiam difficilè poteſt videri, cum ferè 40. ſint authores, qui exiſtimant Pontificem Romanum, poſſe non Epiſcopo dare facultatem conferendi ſacros Ordines.

Objicies Trident. ſeſſ. 23. cap. 10. dictis Abbatibus ſolum dat facultatem conferendi tonſuram, & quatuor minores, & cap. 12. vult vt Epiſcopus examinet regulares præſentatos ad ſacros Ordines ſuſcipiendos, ad probandum ſi digni ſunt cum clauſula reuocatoria priuileg. Regularium. Reſpondetur quod in locis in quibus Trident. non eſt receptum nulla eſt ſuper hoc difficultas, vt de Gallia affirmat Tamburin. tomo 2. de jure Abbat. diſput. 2. quæſtio. 5. vbi approbat vſum illius priuilegij in dictis Abbatibus, ex eo quod illorum Abbatiæ in Gallia ſunt ſitæ, licet exiſtimet hoc priuileg. per Trident. eſſe reuocatum. Vbi verò Tridentinum viget, dubium oritur ſi clauſula illius Concilij reuocet hoc priuilegium; probauimus autem in 1. tract. hanc clauſulam non ſufficere, quod etiam in hac ſpeciali materia cenſet Nauarr. Conſil. 13. de priuileg. cùm aſſerit *illam clauſulam non eſſe ita expreſſam, quin illius conjectura diſſolui poſſint*; ac proinde cùm ſit dubium de reuocatione illius priuilegij, ſtat priuilegium in ſuo robore, vt alibi diximus, & probauimus, dicto tract. denique poſt Trident. illud priuilegium fuit confirmatum, vt inferius dicetur; quod videtur omne dubium prorſus

tollere;ac propterea asserendum posse dictos Abbates illo vti; non solùm erga regulares & seculares subditos; sed etiam erga non subditos: sicut de minoribus ordinibus superiùs ostendimus; cùm sit in vtrisque par ratio.

Quibus sic stantibus insuper probatur propositio; quoniam vt alibi probauimus priuilegia communicantium cum illo ordine confirmata; sunt ergo; sunt in suo firmo robore; ergo Abbates communicantes possunt illa facultate vti: ac sic tenet Ioan. de la Cruz de Stat.relig. cap.8. dub.1. conclus.1. sub finem; & alij qui vt videbimus infra sustinent in reliquis prædictæ Bullæ *Exposcit* participare: cur enim potiùs in vno quam in alio participent? non potest assignari ratio sufficiens. Imò cum sit eadem ratio in his, ac in illis, debent in omnibus priuilegiis participare, & non ab huius communicatione excludi. Nec dicas hoc priuilegium concessum fuisse ob specialem notam Abbatum, aut Abbatiarum huiusmodi, quæ non reperitur in cæteris; nam respondetur illam notam in eisdem reperiri, vt videre est in motiuo, quo Innocentius ad illud concedendum impulsus fuit, quod constat partim ex verbis priuilegij superiùs insertis, partim ex eis quæ in principio Bullæ, in qua emanauit, continentur, quæ talia sunt: *Exposcit tuæ deuotionis sinceritas, & Religionis promeretur honestas, vt tam te, &c.* & quamvis hæc nota in illis non inueniretur, valeret pro eisdem Abbatibus; cùm æquè principaliter in hoc priuilegio, sicut in aliis communicent: verùm cùm vsus illis facultatis non vigeat in proximè dictis Abbatibus, non audeo hoc priuilegium illis absolutè concedere; licèt non habeam pro contraria sententia rationem, qua ei assentiri cogat; quocirca meum iudicium doctiorum iudicio submitto.

PROPOSITIO V.

PRædicti Abbates Mitra, Annullo, Baculo, & aliis insigniis Pontificalibus vti possunt: nec-non in suis monasteriis benedictionem solemnem post Missarum, vesperarum, & matutinarum solénia, etiam si in benedictione huiusmodi aliquis Antistes, Cardinalis, vel sedis Apostol. Legatus præsens fuerit, elargiri: ac denique Baculum in processionibus solemnibus, quas in suis ecclesiis faciunt deferre liberè & licitè possunt.

Constat hæc veritas ex priuilegiis concessis Canonicis Regul. S. Saluatoris Lateran. vt refertur in compen. priuil. Fulienſ. verb. Abbas, §.2. & 3. constat etiam ex priuilegio in præcedenti propositione adducto Abbati Cisterciensi, & aliis 4. Abbatibus Bulla inchoata *Exposcit* concesso, & ex cōcessione Vrbani IV. facta Abbati Monachorum congregationis montis Virginis Bulla inchoata *Ecclesia Romana* quam refert Cherub. in qua præter vsum Mitræ, baculi, &c. concedit vsum benedictionis solemnis omni die. Accedit præmissis hæc ratio, quoniam cum hæc Pontificalia requirantur ad Ordines conferendos, & isti Abbates possint Ordines conferre, sequitur quod possint huiusmodi Pontificalibus vti; ac proinde cætera omia, quæ minoris

minoris dignitatis sunt, exercere: habetur etiam expressè hæc prærogatiua concessa, ex priuilegio benedictionis à Iulio II. facto, quod refertur in bullario Roderic. sub titulo 25. bullæ, ac sic tenet idem Roderic. tom. 1. QQ. RR. quæst. 28. art. 2. qui ad id probandum affert priuilegium præfatum: possuntque prædicta in alienis Ecclesiis exercere, dummodo accedat consensus Episcopi. Imò contra Roderic. possunt illa omnia exercere in Ecclesiis aliorum Regularium, si accedat Superiorum eorumdem assensus, vt superius similiter diximus de facultate Ordines conferendi; cum sit in vtroque eadem penitus ratio, nec aliundè prohibeatur: & locus exemptus habeatur, vt existens extra diœcesim; sicut alias probauimus, ac propterea non sit necessaria licentia, seu assensus Episcopi, ac sic tenet & citatus Cherubinus Archan. Rom. de priuileg. in addit. & pag. 7. vbi asserit posse prædictos Abbates in Ecclesia aliena celebrantes vti benedictione Pontificali cum verbis: *sit nomen Domini benedictum.*

Num autem possint vti baldachino? Respondetur quod sic: in 3. Festiuitatibus quolibet anno quando in suis Ecclesiis solemniter celebrant ex Sac. Congreg. Rituum declaratione in fauorem Abbatum Cassinens. & ex concess. Vrbani VIII. Constitut. 151. anno 1620. ac sic tenet Barbosa in Collectan. verb. Abbas: vbi ostendit pluribus Prælatis diuersorum ordinum Regularium, quos enumerat, hanc facultatem esse, à sede Apostolica concessum. Num autem Priores illi qui communicant in priuilegiis cum Prioribus Camaldulensibus possint vti Pontificalibus? Respondetur quod sic, nisi obstet ex propria Religione; sic citatus Archang. cuius doctrinam magnifacio, vtpotè approbatam à magnis doctoribus Romæ existentibus, & præcipuè à sacri Palatij Magistro.

PROPOSITIO VI.

PRæfati Abbates possunt consecrare Calices, Altaria, Campanas, & benedicere lapides, pixides, & alia vasa Ecclesiastica, non solum ad vsum suarum Ecclesiarum, sed etiam alienarum.

Hæc propositio probatur ex consuetudine fundata in præinserto priuilegio Innoc. VIII. his verbis expresso *concessit dictis Abbatibus & quatuor primis Coabbatibus eius; tunc & pro tempore existentibus vt de cætero perpetuis futuris temporibus quæcumque vestimenta, & ornamenta Ecclesiastica, corporalia, vasculaque ad reponendam sacram Eucharistiam in locis, & domibus dicti Ordinis benedicere & calices consecrare, tam de dicto ordine quàm si ad eos aliundè nonnunquam deferantur, valeant & possint:* fuitque hoc priuilegium à Greg. XIV. confirmatum, ac etiam à Sixto V. Clem. VIII. Paulo V. Congregationi Fuliensiũ communicatum, vt habetur in priuilegiorum eorumdem compend. verb. communicatio §. 1. 2. & 3. cum antea concessum dumtaxat dicto abbati Cisterciensi, & 4. primis Coabbatibus, communicatum fuisset Abbatibus congregationis S. Bernadi Hispaniæ, vt refertur in dictis Compend. priuileg. Ordinis Cisterciensis & Congregationis Fuliens. & hanc sententiam sustinent Barb. de potest

Episc. part. 1. alleg. 26. num. 36. Miranda in man. Prælat. tom. 1. q. 40. art. 4. Portel. in dub. Regul. verb. Abbas num. 3. Roder. in summ. tom. 3. c. 19. num. 2. & nouissimè Tambur. de Iure Abbatum tom. 7. disput. 23. q. 13. vbi sic loquitur. *Abbatibus non est interdictum campanas ad vsum alterius loci consecrare, vt docet communis praxis & consuetudo, videmus enim actu Abbates habentes vsum Pontificalium consecrare Campanas, vndecumque ad eos ad hunc effectum delatas, & idem dicendum puto de altaribus portalibus, de corporalibus, & vestibus & cæteris*: ita Tambur. cui assentitur Riccius in collect. parte 4. coll. 955. & Archang. Roman. de priuileg. in addit pag. 5. & licet non reperiatur in dicto Innoc. priuilegio potestas expressè concessa ad Campanas consecrandas, idem tamen de illa dicendum est, ex priuilegiis Vrbani II. & Pauli III. quæ referuntur à Tambur. vbi suprà & à Renato Chopino in Monast. lib. 1. tit. 2. num. 18. quocirca cum sacra Congregatio Cardinalium, vt refert Naldus in summa verb. Abbas, num. 4. declarasset, *quos Abbas benedictus mitræ, & baculi pastoralis vsum habens, non poterat se ingerere in illis benedictionibus, in quibus requiritur vnctio*. Dubitatum posteà fuit, an huiusmodi declaratio seu prohibitio esset intelligenda de omnibus Abbatibus, etiam Regularibus, qui gaudent priuilegiis amplissimis pro benedictonibus altarium, calicum & aliorum huiusmodi? & eadem Congregatio instante Procuratore generali Congregationis Cassinens. & exhibente summarium priuilegiorum, & gratiarum eiusdem, declarauit in hæc verba, videlicet *Decisionem aliàs à se editam, vt Abbates vtcumque benedicti benedicere non possint ea, in quibus requiritur vnctio, non obstare quominus ijdem prædictæ benedictionis munus, quoad ea in quibus vnctio requiritur impendere queant si specialibus sedis Apostolicæ priuilegiis, quibus Trid. minime derogat, sint muniti Datum Romæ die 10. Nouembris 1614.* At, vt superius retulimus habent prædicti Abbates huiusmodi priuilegia; ergo etiam ex Sacræ Congregationis sententia possunt benedictionis manus ijs impendere, in quibus vnctio requiritur; cùm Tridentinum non obstet, nec deroget priuilegio.

Obijcies dictis Abbatibus in Iure comm. ca. *Abbates* iuncta Glossa in verb. *tonsuram* de priuileg. in 6. hæc potestas denegatur. Respondetur hoc ita esse: verùm per priuilegia specialia, & consuetudinem huic iuri derogatum esse, vt in principio huius propositionis diximus.

Num autem possint in ædificandis capellis aut Hospitalib. primarium lapidem & fundamenta Pontificali more benedicere? Respondetur id posse Abbates generales, qui in priuilegiis cum Abbate generali Cælestinorum communicant; cum huic illam facultatem concesserit Cælestinus V. 1294. quam refert citatus Archang. Hæc de facultatibus Abbatum Regularium ad Ordines conferendos, consecrationes, Pontificalia & alia huiusmodi facienda, dicta sufficiant, ad quæ probanda digressi sumus in gratiam Ordinum Canonicorum Regularium. S. Augustini, S. Benedicti, Cisterciensis, Cameldulensis, Fuliensium & S. Cælestini, & aliorum si qui sunt; licet in hoc opere nobis non incumbat agere de priuilegiis illorum Ordinum; nisi quatenus cum eisdem Ordines mendicantes communicant. Hic tamen finem imponendo aduertas velim nomine Pontificum venire huiusmodi Abbates.

bates vt optimè docet Tambur. de Iure Abbat. tom. 1. disp. 1. quæst. 6. & probatur ratione, quoniam aliàs Pontificale Romanum pro omnibus Ecclesiæ Prælatis à Clemente VIII. ordinatum Abbatibus non conueniret, nam ferè semper Pontificis nomine appellatur Prælatus ille, ad quem huiusmodi functiones in eo præscriptas exercere spectat.

PROPOSITIO VII.

PRælati aliorum ordinum, qui non sunt Abbates non communicant in priuilegiis conferendi Ordines: vtendi Pontificialibus: & consecrandi plura ex enumeratis superius; ac consequenter non possunt dictos Ordines conferre: nec consecrare absolutè omnia quæ possunt Abbates.

Hæc propositio probatur ex silentio omnium Doctorum qui de hac facultate in illis Prælatis existente, nullam mentionem faciunt. Huic rationi accedit non vsus illius facultatis in dictis Prælatis 2. quia hæc priuilegia sic. sunt specialia vt sub generali clausula non censeantur comprehendi. 3. quia non sunt ex illis priuilegiis, quæ spectant vel ad spiritualem vtilitatem, vel ad conueniens regimen Religionis; sed potiùs ad quamdam dignitatem & preminentiam talium Prælatorum, quæ non videtur ita accommodata statui aliorum Religiosorum præsertim mendicantium: & ideò non censetur ad illum extendi communicatio. 4. quoties iura loquuntur de inferioribus Prælatis, quibus hæc facultas ordinandi & consecrandi communicata est, semper loquuntur de illis sub nomine Abbatis, quod signum est in Iure per eam significari peculiarem dignitatem, quam non habent Prælati aliarum Religionum, qui hoc nomine non vocantur; & ideò in hæc potestate non communicant, præsertim quia ex se, & ex primæua institutione, postulat hæc potestas benedictionem ipsius Abbatis; & licèt posteà fuerit commissa specialiter Abbatibus non benedictis eorumdem ordinum & quibusdam alijs prioribus, id solum fuit, quia ijs Abbatibus quodammodo erat debita benedictio, ne omninò priuarentur commodis eius, & Prioribus, quia proximè ad illam dignitatem in illo ordine accedebant; Prælati verò aliarum Religionum per se nullam habent benedictionem; & ideò nec ex Iure communi hanc habent potestatem, & ita post alios existimat Suarez tom. 4. de Relig. lib. 2. cap. 29. nu. 17.

Nec obstat quod alij Regulares & præcipuè fratres Minores habeant communicationem priuilegiorum illorum ordinum, vt constat ex concess. Clem. VIII. in qua inter alia dicitur *omnibus facultatibus, & gratiis vestræ professionis Regularis obseruantiæ non contrariis, alijs Ordinibus quibuscumque non mendicantibus quomodolibet concessis, & in omnibus & per omnia, proindè, ac si vobis concessa specialiter fuissent* quibus verbis hæc facultas comprehenditur, quæ non videtur contraria instituto illorum Ordinum; nec obstat (inquam) communicatio priuilegiorum, quoniam vt dictum est, communicatio illorum specialium priuilegiorum non est accommoda illorum statui: nec sub

clausula generali comprehenditur; ac proindè non censentur in illa facultate Ordines conferendi, & altaria, Campanas, ac cætera huiusmodi consecrandi communicare.

Nolo tamen vt credas communicationem præfatorum priuilegiorum ita esse Mendicantibus interdictam, vt nullo tempore, nullòve loco possint tonsuram, & quatuor Minores conferre; Pontificalia exercere, & alia huiusmodi facere; cum in terris infidelium absentibus Episcopis Catholicis id valeant; imò & confirmationis Sacramentum ministrare ex priuilegio Innoc. IV. Fratribus Prædicatoribus concesso Bulla, quæ incipit *cum hora vndecima*, & ex alia concessione Ioann. XXII. Pontific. sui anno 6. eisdem Minoribus facta, qua eis æquè ampla priuilegia, ac dictis Prædicatoribus impertitus est, ac 3. ex alia Bulla Leonis X. in fauorem eorumdem Minorum edita, quæ incipit, *Aliàs felicis recordationis Nicolaus IV.* &c. ac vltimo vt cætera taceam ex Bulla Clementis VIII. in fauorem Carmelitarum discalceatorum emanata sub data die 14. Iulij 1604. quæ incipit *Dominici gregis cura*, & ita tenet Thomas à Iesu lib. 12. de conuers. omn. gent. proc. verbo Ordines; illarum autem omnium Bullarum tenorem, ad huius veritatis probationem, hic non infero; quoniam haud esse opus iudicaui, cùm hæc priuilegia non sint concessa Mendicantibus vbique terrarum commorantibus; sed tantum illis, qui in partibus infidelium pro eorumdem conuersione degunt, qui illas in Bullarijs legere poterunt.

Vtrùm autem Abbates commendatarij illis facultatibus gaudeant certum est non gaudere; nisi specialibus priuilegijs à sede Apostolica impetratis illas expressè concedentibus, potiantur, sunt enim huiusmodi Abbates, vt Canonici ex Regularibus sæculares effecti; qui non nisi redditibus monasteriorum; non autem priuilegiis Regularibus gaudent, nisi ab eadem sede illa specialiter obtineant, vt multi ex Canonicis impetrarunt, & illis in præsentiarum pacificè potiuntur; ac etiam multi ex illis Abbatibus, de quibus forsan alibi agemus.

CAPVT

CAPVT IV.

DE PRIVILEGIIS REGVLARIVM CIRCA CONSECRATIONES,

ET BENEDICTIONES, NECNON BENEficiorum collationes; quæ iure ordinario ad Papam & Episcopum spectant.

Potestas caracteris Episcopalis non solùm ad Ordines conferendos, Altaria, Ecclesias, Calices, & campanas consecrandas, sed etiam ad multa alia benedicenda & consecranda extenditur; cúmque in præcedentibus ostenderimus aliquos Regulares (videlicet Abbates, & quosdam alios) gaudere facultatibus ad Ordines conferendos, & ad altaria &c. suprà posita consecranda, superest in præsentiarum examinare, quid ex priuilegiis Apostolicis Mendicantes aliique Regulares in priuilegiis inter se communicantes, in quibusdam ex prædictis valeant, quidve tùm hi, tum Abbates prædicti in beneficiis conferendis possint.

PROPOSITIO I.

PRælati Regulares, & eorumdem Vicarij illis absentibus, ac etiam simplices sacerdotes possunt consecrare, seu benedicere casulas, paramenta & alia ad diuinum cultum necessaria, tum pro vsu suorum conuentuum, cùm aliorum, ac etiam personarum sæcularium.

Hæc propositio quoad primam partem probatur 1. ex concessionibus factis Ordinibus Mendicantium in particulari; quas Lector videre poterit in Compendiis priuatis eorumdem, & in Compend. priuileg. Mendic. verb. benedicere: maximè verò ex concessione Leon. X. Bulla inchoata *Religionis honestas* cum clausula Concil. generalium reuocatoria, adhibita tamen restrictione ad conuentus proprios, quæ in Bullar. Roder. & in proximè dicto Compend. eodem verbo §. 14. verbis sequentibus enunciatur. *Lex X.*

concessit Generalibus & Prouincialibus ac Custodibus, nec non Guardianis fratrum Minorum de obseruantia pro tempore existentibus, &c. paramenta & ornamenta, alia quecumque ad Diuinum cultum & vsum fratrum necessaria, in quibus chrisma non interuenit pro eorumdem fratrum vsu tantùm, solemni benedictione valeant benedicere. Probatur 2. sine restrictione ad proprios vsus, tum ex priuilegio concessio Benedictionis à Iulio II. vt habetur in Bullario Roder. sub titulo Bullæ 25. tum ex priuilegio Ordinis Carthusiensium inferius in vna ex sequentibus propositionibus referendo, cuius ac cæterorum eiusdem Ordinis Mendicantes participationem habent: in quo hæc potestas facta ab Innocent. VIII. est expresse inserta. Probatur 3. ex priuilegio facto Congregationi S. Iustinæ de Padua, quod refert Sorbus verbo benedicere quo *Innocent. VIII. concessit Prioribus Ordinis & Vicariis in absentia Priorum, & cuilibet habenti principale regimen monasterij posse benedicere vestimenta, cateraque ornamenta Ecclesiastica ad cultum diuinum pertinentia tam sui monasterij, quàm etiam vndecumque sint,* & similiter Iulius II. Minimis, vt refertur in Compend. priuileg. Mendic. §. 11. verbo benedicere, idem priuilegium concessit etiam Ordini S. Hieronymi sine restrictione; & ita tenent Sorbus, & Portel. & Comp. Societ. Iesu eodem verb. Ioann, de la Cruz de Stat. Relig. lib. 2. c. 5. dub. 8. Roder. tom. 1. quæst. 16. art. 2. alter Roder. resolut. 13. numer. 2. Francisc. à S. Ioseph. de auctor. Guard. numer. 16.

Hic autem obiter notabis 1. ex eodem Sorbo verbo citato, solemnem benedictionem de qua supra, esse illam, quæ fit his verbis *Adiutorium nostrum in nomine Domini (sit nomen Domini benedictum)* &c. quæ solemnitas verborum licèt non pertineat nisi ad Episcopos tamen per priuilegia dictis Prælatis communicatur. 2. notabis ex Roder. tom. 1. q. 19. art. 2. per supradictos Vicarios, debere intelligi, illos qui instituuntur in absentia Prælatorum; non autem, illos, qui sunt simplices Vicarij, & in eorumdem præsentia remanent Vicarij.

Quoad verò 2. partem, propositio certa est ex concessionibus Pontificum, quas enumerare, sicut in cæteris priuilegiis esset nimis difficile: sed ne videamur gratis illa asserere, probanda est, ac 1. ex concess. Sixti IV. facta minoribus, quæ refertur in Compend. priuileg. Mendic. verbo benedicere §. nec non in Bullar. Roder. viuæ vocis oraculo verbis sequentibus: *Sixtus IV. concessit fratribus Minoribus obseruant. Sacerdotibus, vt possint benedicere paramenta altaris, & Missalia, ac indumenta, exceptis corporalibus dumtaxat*, & ita tenet Ioannes de la Cruz de Statu relig. lib. 2. c. 5. dub. 8. Concl. 1. & Auctores Compen. Priuileg. verumtamen Portel. in addit. verò benedicere, licet asserat hanc praxim esse apud Dominicanos; attamen existimat Minores illa facultate vti non posse, quoniam quoddam Capitulum Meclinense vsum illius simplicibus sacerdotibus prohibuit, solisque Prælatis concessit verùm fallitur, ni fallor, hic doctissimus Auctor: quoniam licèt illud Capitulum huius facultatis vsum simplicibus sacerdotibus interdixerit; non fuit tamen in multis Prouinciis Ordinis hæc prohibitio recepta; præcipuè in Galliis, ac etiam, si recepta supponeretur, postmodum aliæ constitutiones Ordinis factæ sunt, quibus dumtaxat

xat Minores obligantur, & non aliis, illud que priuilegium sicut & cætera, in suo robore si manere relinquunt, vt manifestè constat ex tenore constitutionum Segouiensium quæ iam in dicto Ordine vigent capit. 8 §. 7. *Atque adeò expressè volumus, sancimus & decernimus, vt vniuersi & singuli fratres se ad hæc statuta instituant, & informent; quoniam omnia & singula statuta, hucusque retroactis Capitulis & Congreg. quomodocumque edita omninò abolentes, annullantes, & reuocantes has dumtaxat constitutiones &c. Volumus inuiolatè obseruari:* certum est autem, quod hæ Constitutiones nullam de hac prohibitione mentionem faciunt. Accedit quod ab illo tempore concessiones, & gratiæ huiusmodi factæ sunt aliquibus Ordinibus, cum quibus in omnibus priuilegiis Minores communicant: nec vlla ab eo tempore prohibitio, eisdem non vtendi, à Capitulo generali emanauit; quocirca vsus & praxis in dicto Ordine conformis est priuilegio.

PROPOSITIO III.

SOli Prælati Regulares possunt corporalia benedicere.

Propositionem hanc probabit 1. Priuilegium concessum à Leone X. Bulla in præcedenti propositione adducta, in Minorum fauorem emanata, quo illis, & eorum Vicariis, illis absentibus: *conceditur absoluta facultas consecrandi seu benedicendi solemniter paramenta & ornamenta, & alia quacumque ad Diuinum cultum & vsum illorum necessaria in quibus chrisma non interuenit.* Probabit 2. Priuilegium Pij V. sine vlla restrictione Hieronymitis concessum relatum à Sorbo in addit. ad Compend. priuileg. Mendicant. verbo benedicere his verbis: *Concessit Ordini Sancti Hieronymi Hispaniæ, vt Priores existentes Monasteriorum Ordinis, non solum vestes, & alia quacumque ornamenta Ecclesiastica ad cultum diuinum pertinentia vt eis concesserat prius Innocent. VIII. 1492. sed etiam corporalia & alia omnia suorum Monasteriorum, in quibus chrismatis vnctio non interuenit, licitè & liberè possint benedicere:* id ipsum concesserat idem Innocent. 1467. Ordini Cisterciensi vt refertur in dict. Compend. & in Compend. priuileg. dicti Ordinis verbis sequentibus: *Concessit Prioribus Cistercij & Vicariis in absentia Prioris, & cuilibet habenti principale regimen cuiusque monasterij, posse benedicere corporalia tam sui monasterij, quàm etiam vndecumque sint.* Et ita tenent Roder. tom. 1. qq. RR. qu. 16. art. 2. Ioann. de la Cruz. lib. 2. stat. Relig. cap. 5. Conclus. 2. Sorbus citatus, Portel. verbo benedicere, & alij in præcedenti propositione præcitati.

Num autem possint altaria consecrare? Nullus Doctor quem legerim hanc facultatem dictos Prælatos possidere concedit, quoniam nulla concessio à sede Apostolica emanata, diuulgata fuit; vnam tamen in Compend. priuileg. Carthus. fol. 46. reperio factam Carthusianis, & consequenter aliis Regularibus, in qua legitur concessio dicti Innocent. VIII. cuius Originale asseruabatur in Anglia, transsumptum verò Authenticum in Carthusia Gratianopolitana Signatum per Act. folt. 174. his verbis: *Et quia sicut accepimus domibus dicti Ordinis per Apostolicam est concessum, vt per quemcumque Catholicum Antistitem benedictionem paramentorum, altarium, Crucum, Cazularum &*

aliorum ad Diuinum cultum concessorum fieri facere possint: Prioribus cuiuslibet domus dicti Ordinis pro tempore existentibus, quod ipsi in eorum domibus benedictionem huiusmodi facere liberè & licitè valeant eadem auctoritate de specialis dono gratiæ indulgemus. Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno incarnationis Dominicæ 1496. 6. *Kalend. Iulij.* Quid clariùs hac potestate altaria consecrandi seu benedicendi: quocirca Collector illorum priuilegiorum, verbo consecratio huius est sententiæ; cum nihil dicat aduersus illud priuilegium, notétque in indice Carthusianos illud possidere: nec vllam rationem in contrarium video; nisi non vsum vt consultum Prior generalis illius Ordinis respondit. Sed vt diximus in primo tractatu primæ partis non vsus, non tollit priuilegium? quapropter quid circa illud sentiendum sit valdè dubito; nec obstat parti affirmanti non valere, quod priuilegium illud non vtatur; nisi verbo benedicere; nam hoc loco sicut in pluribus alijs diximus de minoribus Ordinibus verbum benedicere pro consecrare sumitur, vt post Azorium & alios, aduertit Archang Rom. de priuileg. in addit. pag.3. Adiunge, quod nulla benedictio Altaris quæ non sit consecratio in rituali reperitur; ac ex consequenti cùm detur dictis Prælatis facultas ad altaria benedicenda, de facultate ad ea consecranda intelligi debet. Non consulo tamen id faciendum nisi prius consulto summo Pontifice.

Quæres 1. num vestes & pannos prophanos in paramenta, & alios Ecclesiasticos vsus Regulares conuertere possint? Respondetur Prælatos regulares id posse: neque quoad hoc oriri potest dubitatio; cum præter priuilegium habeant ius commune quo etiam sæculares vtuntur.

Quæres 2. num clericus regularis nondum aliquo sacro Ordine insignitus, & regularis Laicus calices & cætera huiusmodi ad vsum sacrum destinata licitè possit tangere: Respondetur absolutè & sine vlla restrictione quod sic per viuæ vocis, Sixti IV. oraculum quod reperies in omnibus Compend. priuatis & in Compend. priuileg. Mendic. verbis corporalia & ornamenta, quam facultatem antea concesserat eodem modo Calistus Tertius, vt habetur in monument. ord n. fol. 65. pag. 2. concess. 9. & in compend. priuileg Minor. à Christoph. à cap. font. Compilato verb. ornamenta Ecclesiastica, & hæc sententia vera est in locis in quibus bulla Gregor. XV. aut bulla Vrbani VIII. oraculorum reuocatoria non est publicata: secùs autem vbi est publicata.

PROPOSITIO III.

POssunt prædicti Regulares Prælati vocare Episcopos alienæ diœcesis ad suas Ecclesias, & altaria, & alia huiusmodi consecranda, si proprius Episcopus requisitus recuset: aut illius copiam non habeant.

Hæc propositio probari posset ex innumeris concessionibus, sufficient autem aliquæ. 1. D sumitur ex Innocent IV. facta Carthusianis cuius originale est in Carthusia magna signatum per litteram A, pag. 38. qui post Clement. III. Cælestinum III. & Innoc. III. qui eandem gratiam eisdem concesserant, vt in compendio priuileg. illius Ordinis habetur, ita loquitur.

tur. *Consecrationes verò altarium seu basilicarum à Diœcesano suscipiatis Episcopo siquidem Catholicus fuerit, & communionem, & gratiam sedis Apostolicæ habuerit, & ea vobis gratis, & absque aliqua prauitate voluerit exhibere, alioquin liceat vobis quemcumque malueritis Catholicum adire Antistitem communionem & gratiam sanctæ sedis Apostolicæ habentem, qui nimirum nostra fretus auctoritate, vobis quod postulatis impendat.* 2. Emanata est à Sixto IV. quæ habetur in compend. priuileg. mendicant. verb. benedicere Ecclesiastica §. his verbis. *Sixtus IV. concessit fratribus Carmelitis, vt quando propriorum Episcoporum copiam non habuerint, & aliqui Episcopi habentes gratiam & communionem sedis Apostolicæ, de quibus plenam notitiam habeant per eos transire contigerit, ab eis benedictionem vasorum & vestium, & consecrationem aliarum auctoritate sedis Apostolicæ recipere valeant.* Eamdem concessionem habent ab Eugenio Quarto, Augustiniani. Verùm cùm hæc concessio in aliquo deficiat non enim exprimit Ecclesias, ideò 3. concessio adducenda est quæ illas exprimat, & hæc assumetur ex Leone X. relata in Præfato compend. verb. proximè citato §. 15. his verbis. *Leo X. concessit fratribus, Minoribus, vt quilibet Catholicus Episcopus possit consecrare Ecclesias eorum. & Altaria, & Cæmeteria, & Calices, & Ornamenta, & omnes alios actus Episcopales in locis & personis fratrum prædictorum Obseruantiæ, diœcesani loci, vel cuiusuis alterius licentia minimè requisita*, in qua concessione maxima gratia conceditur; possunt enim per illam Episcopi, non solum ea, quæ expressa sunt in propositione, sed etiam alios omnes actus Episcopales exercere in locis regularium, nolente aut contradicente Episcopo diœcesano 4. & vltima concessio facta fuit à Greg. XIV. congregationi Clericorum regularium, qui Ministri infirmorum nuncupantur relata in compend. priuileg. Fuliens. verb. consecrare §. 6. quâ à *quocumque Antistite Catholico benedici & consecrari Ecclesias, Oratoria & Cæmeteria, ac quouis modo polluta reconciliari facere possunt, nonobstantibus quibuscumque in contrarium facientibus*; quæ adducta est, non vt amplior, sed vt ostendatur, hanc facultatem regularibus concessam esse, etiam post Tridentinum.

Nec obstat quod Leo X in Concil. Lateran. *Statuit quod regulares nequeant ab alieno Episcopo consecrationem Ecclesias vel altaris aut cæmeterij benedictionem petere, seu in Ecclesiis per eos, pro tempore ædificandis primum lapidem per alienum Episcopum poni facere possint, nisi vbi Ordinarius bis aut ter cum debita reuerentia & instantia requisitus sine legitima causa id recusauerit*: non obstat, inquam; nam 1. idem Leo postea concessit ijsdem fratribus Minoribus de Obseruantia, vt possint in vtroque foro vti concessionibus omnibus sibi factis ante prædictum Concilium reuocando suam præfatam constitutionem, vt in tract. de priuileg. in comm. ostendimus. Respondetur 2. esto quòd teneret constitutio Leonis, valeret tamen hoc priuilegium cum Paulus III. Bulla 8. concesserit Regularibus Societatis Iesu, *Vt eorum Ecclesiæ, & cæmeteria consecrentur à quouis Episcopo, si diœcesanus vltra quatuor menses illud facere differat*, in quo vides appositam restrictionem quam cum Ioannes de la Cruz citato loco, non esse obseruandam iudicio; cum repugnet Xisti, Eugenij, & Innocentij IV. præallegatis concessionibus, ac alijs Romanorum Pontificum

priuilegiis Authenticis, imò etiam iuri communi, c. 1. de suppl. neglig. Prælat. quod postulat dumtaxat vt ter petatur ab Episcopo, quo renuente prouidet Pontifex, vt de facto multis concessionibus superius relatis prouisum est.

Ex præfatis concessionibus, præsertim ex illa facta Carthusianis, & ex infra ponendis sequitur, quod Episcopi nihil possunt à regularibus accipere pro consecrationibus, & benedictionibus huiusmodi, sed gratis illas debent conferre, alioquin regulares possunt ad quemlibet Episcop. recurrere pro huiusmodi benedictionibus & consecrationibus obtinendis, sic Sixtus IV. Carmel. concessit prout habetur in l. nuncupato Monum. ordin. in 1. impressione fol. 100. & in 2. fol. 183. concess. 454. verbis sequentibus relatis à Roder. tom. 1. quæst. 19. art. 5. qui eiusdem cum aliis est sententiæ. *Xistus IV. concessit fratribus Carmelitis vt pro consecrationibus altarium, vel Ecclesiarum, & pro oleo sancto: ac quolibet Ecclesiastico sacramento nullus obtentu cuiuslibet consuetudinis, nec alio modo quidquam audeat extorquere, sed omnia gratis Episcopi Diœcesani, vt tenentur liberè & gratiosè impendant; alioquin liceat dictis fratribus, ad quoscumque maluerint Catholicos adire Antistites, gratiam, & communionem Apostolicæ sedis habente, qui Apostolica freti auctoritate, eisdem fratribus, quæ postulauerint, impendant.*

PROPOSITIO IV.

POssunt Præfati Prælati suas Ecclesias, Oratoria, Capellas, & Cæmeteria benedicere: & eadem quomodocunque prophanata & polluta iterum benedicere & reconciliare, cum aqua ab Episcopo, vel à seipsis (præsertim Episcopo extra duas dietas existente) benedicta.

Hæc veritas expressè habetur in bulla Leonis X. inchoata *Religionis honestas* cum clausula derogatoria Conciliorum generalium de qua in prima propositione ad Vicarios generales, & Guardianos Minorum de Obseruantia directa in qua sic Pontifex loquitur: Ac vestri Ordinis generalibus Vicariis, ac Prouincialibus, & Custodibus, ac Guardianis præfatis pro tempore existentibus, vt omnia & singula eiusdem Ordinis, & obseruantiæ Ecclesias, Cæmeteria, ac Capitula, & Oratoria vbicumque existentia receptas & recepta, & recipiendas, seu recipienda, solemni benedictione benedicere: ac illas seu illa, & eorum quolibet sanguinis, vel seminis effusione, seu alias quomodolibet pollutas, seu polluta, quoties opus fuerit, aqua per vos præsertim in locis remotis, vbi Episcopum aquam benedicentem per duas dietas adire non poteritis benedicta, reconciliari liberè & licitè valeatis, auctoritate Apostolica tenore præsentium concedimus, & indulgemus. Ex quibus (omissis aliis concessionibus, quæ eandem gratiam impartiuntur) veritas propositionis manifestè constat ac sic tenent collectores compend. priuileg. Mendicant. Fuliens. Societ. Iesu, & alii; & Franciscus à cap. Font. In suo compend. verb. benedicere, Portel. in dub. regular. eodem verb. Anton. Nouarius in summ. Bullar. tit. de pollut. Ecclesiarum num. 7. & Iacob. de Grassis Consil. 11. de consecrat. Eccles. num. 18. Hic autem.

Notabis

Notabis 1. dictam constare 8. Leucarum, vel 20. milliariorum itinere ex Sylvestro verb. beneficium 2. §. 1. & ex Mandos. in 3. Reg. Cancell. quæst. 2. n. 20. notabis 2. quod Oratoria quæ solent esse in Monasteriis, Claustris, Infirmarijs, &c. non sunt priuatæ domus: nec extra Ecclesiam, vt cum auctoritatibus demonstrat Lezana tom. 1. cap. 21. num. 14. & tenet etiam Archang. Roman. de priuileg. lib. 3. verb. altare; & ex quo concluditur, quod si sint aliquæ reliquiæ Sanctorum in Ecclesia Monasterij, debet Sacerdos celebrans in quolibet ex illis Oratorijs dicere in principio Missæ; quorum reliquiæ hic sunt. Notabis 3. hanc concessionem necessariò extendi debere ad Ecclesias, Cæmeteria, & alia consecrata, vt etiam extendit Ioannes de la Cruz, de statu relig. lib. 2. cap. 5. Conclu. 4. alioquin nihil operaretur, concessio, nam vt tenent Henriqu. tom. 2. lib. 13. c. 5. §. Pollutio. Homobon. de bonis in examinat. Eccles. parte 3. tract. 15. cap. 8. quæst. 27. resolut. 2. Auila de censur. parte 5. disput. 7. dub. 4. qui citat Ascan. Tambur. de iure Abbat. tom. 1. disputat. 23. quæst. 10. num. 11. præpositus in 3. parte quæst. 73. art. 3. dub. 2. 163. Barbosa de potest. Episcop. parte 2. alleg. 28. & Portel. in dubiis verb. Ecclesiæ fratrum, potest simplex Parochus reconciliare suam Ecclesiam cum aqua à se benedicta, vt etiam praxis ostendit; ergo à fortiori id poterunt Prælati regulares maiorem habentes potestatem; ergo cum concessio Leonis faciat mentionem de aqua ab Episcopo benedicta; sequitur manifestè quod illa potestas data est ad reconciliandas Ecclesias, cæmeteria &c. consecrata, & ita tenet Ioannes de la Cruz & Portel. citati, Compend. priuil. mendic. Anton. Nouar. in summa Bullarum titul. de pollut. Ecclesiar. num. 7. & Iacob. de Grassiis consil. 2. de consecrat Eccles. num. 18. imò idem Ioan. de la Cruz eodem loco Conclus. 3. non sine ratione arbitratur dictos Prælatos posse consecrare Ecclesias, vel altaria Chrismate sacro ab aliquo Antistite Catholico recepto ex concess. Innoc. VIII. facta Cisterciensi. 6 Bulla inchoata; *Exposcit* de qua supra, quem vocat quintam eaque Ordine talis est in bullario Roderici: & ex concess. Vrbani II. bulla 2. sed vt verum fatear, bulla Innocent. non dat hanc facultatem quando ex homicidio pollutæ sunt, sed tantùm in aliis casibus, & Abbatibus dumtaxat, quocirca hanc facultatem ex vi illius concessam aliis Abbatibus in priuilegiis communicantibus libenter concedo; non verò Prælatis, vt in superioribus in aliis casibus conclusum est; nisi illud dicat dicti 1. bulla Vrbani II. Quam reperire minimè potui, & ideò cùm non mihi constet de illa, non credo posse prædicta à Prælatis præmoratis consecrari.

PROPOSITIO V.

POssunt Prælati Regulares conferre beneficia, quæ suis Abbatijs aut Prioratibus pleno Iure subsunt, imò; etiam sede vacante, illi, qui Abbatum aut Priorum vices agunt.

Quod potestas conferendi Beneficia possit acquiri, immemorabili præscriptione, aut priuilegio tradunt, Mar. Antonin. Variar. resolut. lib. 1. resolut. numer. 6. Lambertin. lib. 2. parte 3. quæst. 1. princ. art. 10. Card. in cap. *Cum venissent* de instit. Alphon. de Leone in tractat. de

Offic. Capellani quæst.4.praxi 5. num.188. & hic vltimus illam potestatem extendit ad Capitulum Canonicorum, & probat exemplo Pisanæ Ecclesiæ, & Capituli Lateranensis Ecclesiæ: extendunt etiam hanc facultatem ad Regulares textus in Clement.I.vers. *quidam prætereà* de excess. Prælat. vt ibidem post Glosam notauit Cardinal. in princip. opposit. 6. & post Abb. & Felin. in cap. *Auditis* de præscript. num.8. Balb. de præscript.1. parte 5. quæst. 11. numero 6. Vilchen. num.10. in dictum cap. Lotter. in suo tractatu de re benef. lib.2. quæst.12. ex numero 13. vbi num. 33. asserit, quo hæc procedunt etiam respectu Monasterij Monialium, modò respectu ipsius curæ; accedat auctorisabilis, institutio Episcopi & num.34. subdit, quod licet Moniales non sint capaces curæ, vel eius exercitij actualis, sunt tamen capaces Iuris deputandi personam capacem eius potestatis.

His præsuppositis, probatur propositio quoad 1. partem, videlicet quod Prælati regulares possint conferre beneficia Ecclesiarum, quæ eis pleno Iure subsunt, id est quoad spiritualia & temporalia, ex textu in Clement. I. vers. *quidam præterea*. & vers. *quidam etiam* de excess. Prælat. Roch verb. competens quæst. vltima. Viuian. in praxi Iuris Patronat. part.2. lib. 12. cap. 3. num.14. Cokier. de iurisdiction. in exemptos part. 4. q. 80. & Glosa in c. *Cum & plantare* de quo infra.

In Ecclesiis verò, quæ ad eos pleno Iure non pertinent, institutio, & destitutio ad eos non spectat, sed presbyteri ab eis præsentati ab Episcopo sunt instituendi cap. *in Lateranensi* 31. & cap. *de monachis* de præbend. & cap. *Cum & plantare* de priuileg. & cap. *Presbyteri* de capellis Monach. in 6. Ac sic tenet Barbosa de offic. & potest. Episc. part. 3. Allegat. 72. num. 188.

Excipe ab hoc priuilegio Prælatos fratrum Minorum, qui ob regulam, quam profitentur Iuris illius sunt incapaces: excipe etiam ob eandem rationem professos societatis Iesu. Sed difficultas est num hi duo possint gaudere hoc priuilegio, sic vt possint instituere, aut nominare talem ad hanc capellam, aut hoc beneficium. Respondetur non posse gaudere; quia est ius quoddam contrarium paupertati eorumdem, vt optimè docet cum aliis Sanchez in præcepta decal. lib.7. c.14. n.13. 14. & 15.

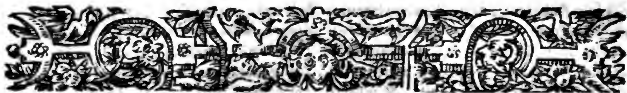
Quod verò sede vacante, videlicet Abbate defuncto, electus in Vicarium generalem monasterij huiusmodi beneficia conferre possit coniunctim cum monachis, quod est 2. Propositionis pars, facilè probabitur, si perpendatur, quod huiusmodi beneficiorum collatio spectat ad eos, ad quos spectat ius plenum; aut non plenum in illas Ecclesias: illud autem ius non solùm ad Abbatem pertinet, sed etiam ad Abbatem coniunctim cum Monachis, qui insimul constituunt naturam monasterij, cum illud annexum est, cùm Abbas sine monachis, & hi sine Abbate non constituant monasterium; ex quo sequitur institutionem, vel præsentationem fieri debere ab Abbate cum conuentu, quod optimè notat Glosa in dictum cap. de Capellis monach. quæ sic habet. *Præsentationes tales debent fieri à Prælato, & conuentu de iure communi* quocirca prædicta capita & Glosa in eadem hoc supponunt, cum hoc ius monachis in plurali tribuant, & quidquid acquiritur, acquiratur monasterio; sitque omnis collatio nulla, si à

si à solo Abbate fiat non adhibito aliorum monachorum consensu, vt tenet citatus Sanch. nu. 7. & 8. qui capite 29. an. 11. egregiè suo more docet, quando beneficium dicatur Regulare vel sæculare, & quibus modis fiat tale.

Dices contrarium esse in praxi, videmus enim Abbatem commendatarium huiusmodi beneficia conferre, non adhibito consilio, aut consensu monachorum. Respondetur sæpè ita rem se habere ex consuetudine, aut priuilegio in iure communi dispensante: sed hoc nonobstante ius huiusmodi sic suspensum remanet penes monasterium, ad quod mortuo Abbate redintegratur & plenissimè restituitur; ex quibus probatur dicta secunda pars; nam ius monasterij non deperditur per mortem Abbatis, sed remanet penes monasterium: ergo mortuo Abbate potest vti iure suo; & sicut per suum Vicarium generalem suo vtitur iure in omnibus aliis; ac etiam in dandis dimissoris, quidni poterit hoc etiam iure vti? cum nulla ratio; aut lex sit in contrarium.

Dices esse legem; qua Vicarij generales diœcesum prohibentur beneficia quę pendent ab Episcopi collatione conferre. Sed, hæc ratio; cum sit à simili, & in odiosis non valet, vt omnes norunt: sicut non valet illa, quod toto anno immediatè sequenti Episcopi obitum, Vicarij prædicti non possint dimissorias conferre; ergo nec Vicarius generalis Præfatus; nam diuersum est ius Episcopi & Abbatis in conferendi beneficiis, cum illius ius annexum sit soli personæ Episcopi independenter à cæteris: huius verò ius non sit solius Abbatis; sed etiam monachorum, & propriè monasterij, quod Abbas nomine illius exercet; quocirca sicut Vicarij generales sede vacante non succedunt in iis, quæ personæ Episcopi sunt annexa: sic nec in iure conferendi beneficia: at verò, quia Vicarius generalis monasterij, ab eodem monasterio ad illud ius, quod suum est exercendum deputatur; ideò potest conferre beneficia, & eius collatio est legitima & valida, vt nouissimè declaratum fuit à supremo Senatu Burdigalensi, referente Domino de Pomies de Francon, Senatore in causa cuiusdam fratris Gabrielis religiosi Abbatiæ de Guitres diœcesis Burdigalensis sub data diei 3. Septembris 1640.

Hic autem sub finem notabis regularem; qui beneficio cum cura animarum potitur, posse eidem inseruire per se, aut per sæcularem idoneum ab eodem pro nutu, non ab Episcopo amouibilem, vt determinauit Pius V. Bulla inchoata, *Etsi mendic.* num. 15. verbis sequentibus *insuper volumus, quod præfati Regulares, quibus cura animarum inest, possint per seipsos iuxta suorum superiorum Ordinationem, aut per alios Vicarios, seu Capellanos sæculares, ipsorum Regularium nutu amouibiles, ab eis deputatos, & ab Ordinario pro idoneis nominatos, & approbatos, præfatam curam exercere: neque in eorum deputatione, vel amotione: nec alicuius partis fructuum consignatione, pro præfatis Capellanis seu Vicariis sæcularibus, si per tales curam exerceri contigerit, Episcopi vllo pacto se intromittant.* Hæc Pontifex in quibus huic Tractatui finem imponimus, cuius decursu perspicuè ostensum est Prælatos, & Sacerdotes regulares in Hierarchia Ordinis locum habere, cùm in præcipuis dignitatis Episcopalis, & dictæ Hierarchiæ actibus exercendis facultatem legitimo iure possideant.

TRACTATVS VIII.

DE CÆTERIS PRIVILEGIIS CONCESSIS REGVLARIBVS AD HIERARCHIAM

Ordinis Spectantibus.

EGIMVS in prima parte de priuilegiis, Prælatis, & Sacerdotibus Regularibus concessis in Ordine ad Sacramentum pœnitentiæ Regularibus & sæcularibus ministrandum, & de facultatibus eisdem datis ad illosmet à censuris absoluendos, & super irregularitatibus & pœnis dispensandos: Nunc autem agendum de priuilegiis eisdem Sacerdotibus concessis, ad Missæ sacrificium celebrandum, Sacramenta Eucharistiæ, Extremæ vnctionis, matrimonij & Babptismatis ministranda, ac vltimò de priuilegiis circa portionem Canonicam in sepulturis corporum defunctorum, Horas Canonicas, ieiunia, processiones, & præcedentiam Regularium inter se, & circa quædam alia.

CAPVT

CAPVT I.

DE FACVLTATIBVS QVIBVS REGVLARES POTIVNTVR IN ORDINE AD MISSARVM CELEBRATIONEM.

PROPOSITIO I.

REgulares vbique locorum, in altari viatico seu portatili sine licentia Episcopi sacrosanctum Missæ sacrificium celebrare possunt.

Hæc veritas non enunciatur de Missa celebranda à Regularibus in necessitate; nam certum est tunc temporis Iure communi permissum esse Missam extra Ecclesiam sub die in altari portatili celebrari posse absque Episcopi licentia, vt verbi gratia, si Rex, aut Dux in exercitu, vel classe Christianorum appellat ad terram, vel in itinere Ecclesia desit: vel cùm magna multitudo hominum in aliquo festo ad paruam aliquam Ecclesiam concurrit; vt probatur ex Iure à Suar. & Vasqu. citatis à Læzana tom. 1. cap. 21. & tenet post alios Archang. Roman. de priuil. lib. 3. verb. Missa. Scio etiam aliquos esse, qui arbitrantur secluso scandalo & contemptu licere, nulla iusta causa interueniente illud sacrificium sic celebrare absque lethali: vt sunt Sotus in 4. Sentent. distinct. 13. quæst. 2. art. 3. verb. *Circa hoc* & Emanuel Sà correctus à sacri Palatij Magistro, verb. Missa numero 2. sed cùm hæc sententia non probetur à communi Doctorum, ideò illam respuendo propositionem nostram probo ex concessionibus Apostolicis. Prima est Clement. IV. Burla inchoata, *virtute conspicuos*, in qua sic Pontifex ille loquitur, & quia eiusdem Ordinis fratres de locis ad loca ipsius Ordinis sæpiùs transmittuntur, propter quod stabilem & perpetuam in certis eiusdem Ordinis domibus non faciunt mansionem, quia etiam bonos, & idoneos, ac probatos à vobis fratres, facitis ad Ordines promoueri. In locis quoq; in quibus degitis liceat vobis habere oratoria, in quibus cum altari portabili possitis Missarum solemnia, & alia diuina Officia celebrare. ac etiam Ecclesiastica recipere Sacramenta.

Quòd si obiicias Sixtum IV. in Mari Magno Minorum, in quo hanc Bullam refert, & ex certa scientia confirmat, declarare hoc priuilegium debere intelligi valere, cum hac restrictione videlicet, *quod in Ecclesiis non exemptis ab Ordinario non*

possint illo vti Respondebitur restrictionem esse dumtaxat appositam quoad dictis Ecclesias, quantum ad celebrationem in eisdem tempore Interdicti, non autem in aliis casibus, vt in hoc Secunda concessio est eiusdem Sixti, quam refert Roder.tom.1. qq. R.R. quæst. 47. art.4. desumptam ex lib.monum. ordin. in I. impress. fol. 58. his verbis: Concessit fratribus Minoribus, vt non solum in oratoriis & locis, quibus degunt: sed etiam in quocumque alio loco conuenienti, & honesto possint super altari portatili Missas liberè & licitè celebrare. Tertia est Alexandri VI.registrata inter viuæ vocis oracula illius Pontificis his præcisè verbis concessum est, & posteà Societati Iesu à Paulo III. B.Licet debitum etiam concessum & verbis sequentibus enunciatum. Liceatque Præpositis,& eorum etiam facultate vniuersis fratribus, & sociis Societati huiusmodi in præsbyteratus Ordine constitutis, in locis, in quibus degunt, & eos pro tempore morari contigerit habere oratoria, & in eis, ac quocumque alio honesto, & congruenti loco in altari portabili, cum debitis reuerentia & honore, etiam tempore Interdictis, quauis etiam Apost. auctoritate appositi &c. submissa voce Missas & alia diuina Of celebrare: 2. adducitur priuilegium Greg. IX. Archiepiscopo Linconensi directum, in Iure communi insertum cap. *In his* de priuileg. & excell. priuilegiat. in quo hæc veritas sic definitur, *in his: quæ ad cultum diuinum facere dignoscuntur, non maligna, sed benigna esset potius interpretatio facienda; vnde mirari compellimur, quod cum fratribus Prædicatoribus, & Minoribus duximus indulgendum, vt vbicumque fuerint sine paræcialis Iuris præiudicio cum altari valeant viatico celebrare, quidam nimis strictè interpretando indulgentiam nostram nituntur assererre, quod per eam prædicti fratres præter Prælatorum assensum, facere hoc non possint: propter quod eos celebrare iuxta indulgentiam Apostolicam non permittunt: cum autem eis nihil conferret memorata indulgentia sine qua, id Prælatis inuentibus liceret eisdem: Fraternitati tuæ mandamus, quatenus interpretatione huiusmodi reprobata, dum tamen ab aliis, quæ Iure paræciali proueniunt prorsus abstineant, datam eis sic licentiam celebrandi auctoritate nostra non differas publicare, ita quòd dicti fratres aliquam ex indulgentia nostra videantur in hoc gratiam consequuti.* Ex quo priuilegio quatuor manifesta sunt, primùm Dominicanos & Minoritas, illam facultatem vbique celebrandi in altari portatili possidere; illam facultatem esse à Iure confirmatam, esse independentem ab Episcoporum assensu, reprobatam à Iure existere interpretationem illam, quæ ad facultatis huiusmodi vsum Episcoporum assensum desiderat, & hæc veritas nullam patitur difficultatem, vbi Tridentinum non est receptum, vbi autem receptum est, videtur obstare decretum sess. 22. cap. vnico, quod reuocat hanc facultatem his verbis Episcopis directis, *neue patiantur priuatis domibus atque omninò extra Ecclesiam, & ad Diuinum tantùm cultum dedicata oratoria, ab eisdem Ordinariis designanda, & visitanda sanctum hoc Sacrificium à sæcularibus, aut Regularibus quibuscumque peragi.* Additúrque in fine decreti clausula nonobstantiæ vniuersalis his præcisè verbis: *nonobstantibus priuilegiis, exemptionibus, appellationibus, ac consuetudinibus, quibuscumque*: huic difficultati fit satis; Respondendo 1. quod verba illius Clausulæ deroga-

gatoriæ commodè possunt referri ad verba immediatè præcedentia, quæ tantùm respiciunt sæculares, videlicet, *atque ad ea inuiolatè seruanda censuris Ecclesiasticis aliis pœnis, quæ illorum arbitrio constituuntur, fidelem populum compellant*, ac proinde non tangere Regulares: nec priuilegia anteà illis concessa reuocare cùm de illis non fiat mentio, quæ facienda esset, sed tantum de priuilegiis sæcularium.

Respondetur 2. quod si vis illius clausulæ antedictæ afficeret Regulares eorumque priuilegia, non propterea reuocaret hoc priuilegium: cùm sit Iuris communis, quod similibus clausulis reuocatoriis minimè tollitur, atque hoc responsum ex eo confirmatur, quod Episcoporum priuilegium in hac eadem materia pariter à Iure communi eisdem concessum, nonobstante dicta clausula, quæ æquè ad illos, cùm sit vniuersalis, ac ad regulares ex vi verborum se extendit, firmum tamen & validum subsistit, vt ex declaratione Congregationis Cardinalium, referente Barbosa, pronuntiata 9. Septembris 1591. perspicuè constat; his verbis; *Congregatio Concilij declarauit caput vnicum de obseruandis & euitandis in celebratione Missæ sess. 22. in ea parte in qua disponitur extra Ecclesiam, & ad Diuinum tantum cultum dedicata Oratoria sacrificium Missa celebrari non debere: non derogasse priuilegio introducto in fauorem Episcoporum per caput vltimum de priuilegiis in 6.* ex quo manifestè patet dictum decretum Tridentini non afficere Dominicanos, & Minores & alios, qui eorumdem priuilegiis fruuntur; quia canon insertus iuri communi non debet dici euocari, nisi de reuocatione sufficienter constet, cum sit fauorabile eius ius verò reuocatio censeatur odiosa: in præsenti autem non clarè constat reuocari hoc priuilegium; ergo non est censendum reuocatum, & ita tenent antè Tridentinum Ioan. Andreas, Hostiensis, Zabarella, & Abbas in dictum cap. *In his* de priuileg. nec non Syluester in Summa verb. altare. num. 6. Armilla verb. Missa, num. 4. & alij, & post Tridentinum Præpositus in 7. par. q. 83. art. 3. Diana 4. part. tract. 4. Miscellan. resolut. 106. & Flauius Cherub. tom. 1. in scholiis 2. in 4. Bullam Clement. IV: Respondetur. 3. posito quod Tridentinum reuocat hoc priuilegium, attamen Regulares, eo nonobstante, in suis missionibus illo vti posse, ex priuilegio Societati Iesu concesso his verbis: Vt non obstante Concilio Trident. sess. 22. de obseruandis &c. possint in missionibus, quæ à superioribus fiunt, seruata alia forma concessionis Pauli III. videlicet cum debita reuerentia & honore sacrificium Missæ super altari viatico celebrari, vbique gentium: etiam in castris militum, modo loca etsi communia & prophana, tuta & honesta sint: habeturque hæc concessio in Compend. priuileg. eiusdem Societatis verb. altare: & Autentica in domo professa eiusdem Societatis Burdigalæ asseruatur.

Instabis obiiciendo, quod frustra factum esset Tridentini decretum, quoad Regulares, si illos non comprehenderet. Respondetur non fuisse frustra editum; cum comprehendat illos, qui dicto priuilegio non gaudent, quibus interdicta est per hoc decretum in priuatis domibus, & cæteris sine assensu Episcoporum celebratio, quod si nullus sit qui in eo priuilegio iam non communicet, non propterea frustrà, nam habuit effectum ante priuilegij communicationem, & futuro

tempore habere potest.

Instabis iterum si concessio prædicta Iuris communis valeret, cur postea præcitati Sixtus IV. & Alexander VI. præmissas in principio huius propositionis concessiones Minoribus fecerint? Respondetur non esse insolitum, vt Pontifices semel concessum, licet validum, ad maiorem firmitatem, vel ad tollendos scrupulos, & dubietatem adhuc concedant, & ita factum esse in hoc casu manifestum est. Non enim aliud conceditur illis duabus concessionibus. quàm quod priuilegio Iuris communis concessum esse probatum est.

Obserua tamen 1. circumstantiam appositam in præmissis concessionibus Sixti IV. Alexand. VI. & Greg. XIII. Regulares minimè ligare; cùm priuilegium Iuris communis illam non apponat, quod cùm in nullius præiudicium concessum sit, latè est interpretandum; ac propterea possunt Regulares in loco, in quo dormiunt coniugati, & in loco, in quo fiunt prophana, celebrare; si subsit aliqua iusta causa, quam crediderim esse vehemens desiderium ægroti ad sacrum audiendum, & in illo communicandum, & magna populi multitudo, quam Ecclesia capere non posset, vt tenet Rodericus, tom. 1. quæst. 43. art. 5. sub finem, & Sotus in 4. dist. 13. q. 2. art. 3. verb. *Iam verò*, peccarent tamen ob irreuerentiam, si absque iusta causa in locis inhonestis celebrarent.

Obserua 2. illa verba priuilegij in Iure inserti, videlicet, *dum tamen ab aliis, quæ Iure parœciali proueniunt, prorsus abstineant*, eo modo intelligi, quo Greg. IX. declarat in quadam extrauag. quæ incipit *nos attendentes* nimirum decimas, oblationes, & primitias, à quibus percipiendis in dicendis missis huiusmodi, Regul. abstinere tenentur.

Ex quibus omnibus facilè est agnoscere Episcopos, Parochos & alios non posse prohibere Regularibus celebrationem Missarum in Ecclesiis, & priuatis Oratoriis sub pœna interdicti; si priùs licentiam in scriptis non obtinuerint, & peccare grauiter hoc facientes; cum in sacros Canones impingant, esseque sententiam interdicti nullam, maximè si de oratoriis ruri à sęcularibus ædificatis sit sermo; cùm id præsbyteris sæcularibus sibi subditis, si velint celebrare ante parochialem prohibere non possint, vt censuit sacra Cógreg. in vna Caietana 18. Septemb. 1627. & in causa Capuana 31. Maij 1629. refert duo hæc decreta Barbosa de Offic. Parochi part. 1. cap. 11. num. 23. Lege de hac materia Moronum responso 99. vbi latissimè, & efficaciter probat Regulares posse celebrare missas in oratoriis sæcularium priuatis irrequisitis, & contradicentibus, parochis, ac etiam Episcopis cuius opus prælo datum fuit Venetiis ann. 1645. approbatum à doctoribus & à generali sacræ Inquisitionis præfecto.

Hic in fauorem scrupulosorum notandum est 1. altare non amittere consecrationem, etsi fracti sint anguli, & pars notabilis petræ, si pars remanens possit capere hostiam; & calicem, vt tenent Suar. de Euchar. disput. 81. sect. 5. §. 3. Portel. verb. Altare, & Armilla Aurea eodem verb. num. 1. qui dicit reliquum altaris sufficere, si pro maiori parte possit capere calicem, & hostiam.

Notandum 2. per vnius Missæ celebrationem super altari non consecrato ipsum altare consecrari, quod similiter de calice est

est asserendum, & ita tenent Castrus lib. 2. de legibus disput. penultim. cap. vlt. Auila de censur. part. 5. disput. 7. dub. 5. Conclu. 4. & Diana tractat. 14. de celebratione Missæ, resolut. 69.

Notandum 3. quod aliud est ministrare sacerdoti ad altare (scilicet porrigendo calicem, aut dando incensum, & alia huiusmodi) & hoc prohibente mulieri, & aliud est ministrare sacerdoti dicendi Missam, vel salutandi populum, respondendo, & hoc possunt in necessitate fæminæ, vnde in multis locis respondent Moniales: & licet sacerdos debeat celebrare cum socio, seu clerico, vel alio ministro, tamen fallit in recluso, qui solus sine assistente Missam celebrare potest, vbi clerici copia non suffragatur: sic Iacob. de Graffis in decisio. aureis verb. Missa, Archang. Roman. de priuileg lib. 5 eodem verbo. & Nignus in 3. part. tom. 1. p 83. art. 6. dub. 1. nec obstat c. de cohabit. Cleric. & mulier. nam id intelligitur extra necessitatem, qua occurente non præsumit mulier ministrare, sed vocata ministrat.

PROPOSITIO II.

Regulares noctu Missas, imò & aliquando statim post mediam noctem licitè celebrare possunt.

Supponendum est quod nulli liceat noctu celebrare absque speciali priuilegio sine labe peccati mortalis, exceptis Episcopis de quo videndus est D Thomas distinct. 13. quæst. 1. art. 2. Antonin. 3. part. tit. cap. 6. 2. Gabriel lect. 14. in Can. Syluester verb Missa quæst. 6. Roder. tom. 1. quæst. 47. art. 1. & alij: verumtamen nonobstante illo præcepto de Iure communi ex Suario tom. 3. quæst. 83. art. 2. disput. 8. Sect. 4. Sedesmam cap. 19. de Eucharistia & Ioan. de la Cruz de stat. Relig. lib. 2. cap. 2. de priuileg. circa Missam: licet vnicuique celebrare vna hora, cum dimidia ante solis ortum, & iuxta Mirandam in man. tom. 1. quæst. 40. art. 10. Concl. 2. de eodem Iure licere duabus horis ante ortum solis celebrare; nec non nocte Natiuitatis iuxta cap. *Nocte* de consecrat. distinct. 1. nec vnam solum Missam illa nocte; sed etiam tres iuxta Suarium citatum Sect. 3. Hoc posito.

Probatur propositio 1. ex concessione Pij II. quæ habetur in lib. cui titulus Monumenta Ordin. & in compend. priuileg. Mendic. verb. Missa 2. 3. 2. his verbis, *Concessit generali fratrum Minorum, quod possit dare fratribus auctoritatem celebrandi Missas per vnam horam ante auroram: probatur 2. ex concessione relata in dictis Compend. & verb. §. Sixtus IV. concessit eisdem Minoribus fratribus de Obseruantia, quod sacerdotes necessitatis causa possint ante horam statutam ab Ecclesia celebrare.* In quibus concessionibus videre est differentiam, nam prima dat Minoribus facultatem, vt de licentia Superioris generalis, possint Missas celebrare vna hora ante auroram; quæ concessio priuilegium non est, si illius verba strictè interpretemur, nam vt superiùs diximus, potest quilibet sine priuilegio vna hora cum dimidia, aut duabus horis ante solis ortum celebrare: si autem sensus illius legitimus spectetur, priuilegium est, intelligendo videlicet quod possint celebrare Missas duabus cum dimidia, vel tribus horis ante solis ortum; quoniam vt citatus Suarius & Rodrer. tom. 3. q. 43. art. 1. ratiocinantur, priuilegia

ſunt ſemper intelligenda ſecundùm anticipationem totius temporis in priuilegio conceſſi, ad totum illud tempus, in quo ſine priuilegio poſſet Miſſa legitimè celebrari: ita quod ſi priuilegium concedit vnius horæ anticipationem, Miſſa poterit inchoari tribus horis, vel duabus cum dimidia ante ſolis ortum, cum ſine priuilegio poſſit inchoari duabus horis aut ſaltem vna cum dimidia ante illius ortum, & ratio (inquit Suarius) eſt clara; quia priuilegium debet aliquid operari quod non faceret, ſi hunc effectum non ſortiretur.

At verò 2. conceſſio quæ eſt Sixti IV. Minoribus, & conſequenter aliis Regularibus facultatem abſolutè concedit celebrandi Miſſas vna hora ante tempus præſcriptum ab Eccleſia, cum limitatione tamen ad caſum neceſſitatis, qui inter exteros eſt occaſio itineris arripiendi, in quo Pius V. illam conceſſit Religioſis ſocietatis Ieſu, vt refert Sorbus in addit. ad compend. verb. Miſſa, Azor. tom. 1. lib. 10. cap. 25. & Portel. verb. Miſſa, num. 3. quibus omnibus conſtat Regulares ſine limitatione aliqua, poſſe de licentia ſui Generalis celebrare Miſſas tribus horis, vel ſaltem 2. cum dimidia ante ſolis ortum, & ſine illa licentia in caſu neceſſitatis id etiam ſimiliter poſſe. Omitto priuilegium factum Auguſtinianis, per Bullam, quod valdè probat Corduba ſuper Comp. priuileg. Mendicant. verb. Miſſa 2. quo Innocentius VIII. illis concedit, vt expleto matutinali Officio poſſint celebrare Miſſas etiam ante lucis auroram, vt habetur in proximè dictis Compend. & verb. 6.

Taceo etiam conceſsionem factam Benedictinis Montis Ferrati ab Alexandro VI. Bulla 13. vt ſcilicet poſſint in ſuo monaſterio celebrare Miſſas poſt 2. horas poſt mediam noctem pulſatas, vt refert & tenet Ioann. de la Cruz de ſtat. Relig. lib. 2. cap. 5. dub. 6 Concluſ. 2. nam illud videtur minus duobus præcedentibus priuilegiis, hoc autem parum illis addit.

Supereſt nunc probare, quod poſſint non ſolum noctu, verùm etiam illico poſt mediam noctem celebrare Miſſas: probatur ergo 1. ex Gregor. XIII. conceſſ. anno Pontificatus ſui 2. facta Congregationi ſanctæ Iuſtinæ, vt refertur in Compend. fratrum S. Hieronymi Hiſpan. & à Sorbo ſuper Compend. priuileg. Mendic. verb. Miſſa 3. videlicet. *Vt cum fuerint in itinere conſtituti poſſint Miſſas celebrare ante auroram, & poſt mediam noctem.* In qua videre eſt manifeſtè prædictos Regulares poſſe in itinere Miſſas poſt mediam noctem celebrare. Sed quia hæc conceſsio ad itinerantes limitata eſt, ideò probatur 2. quoad omnes ex conceſsione Leonis X. relata in Supplem. conceſſ. 275. & in Compend. priuileg. Mendic. verb. Miſſa 2. §. 6. his præcisè verbis. *Conceſſit fratribus Minoribus de Obſeruantia, vt de licentia Superiorum poſſint celebrare illico poſt Matutinum, de æſtate vero quando noctes ſunt breuiores, etiam ante Matutinum (hori, vel infra, dummodo celebraturus illud per ſe, aut cum ſocio dixerit, prout conſuetum eſt in Ordine cum prima.* In qua conceſsione notandum eſt, quod Pontifex non dat regularibus abſolutam facultatem celebrandi Miſſas illico poſt Matutinum, aut poſt mediam noctem, ſed cum duabus limitationibus: 1. vt Miſſæ dicantur de licentia Superiorum; 2. vt ſi Miſſæ dicendæ ſint, illico poſt mediam noctem, perſolutum ſit matutinum cum Prima, hæc autem 2. limitatio

mitatio non mediocrem ingerit difficultatem, qui enim fieri potest, vt Missæ celebrentur ante matutinum chori, cùm chorus in Ordine Minorum prædicto: matutinum media nocte incipiat, & quod Prima cum matutino antea recitari debeat; sequeretur enim inde Missas inchoari debere ante mediam noctem, & inchoationi eiusmodi obstaret, quod prima deberet antea recitari, quæ nihilominus ante mediam noctem recitari minimè potest. Verùm hæc difficultas facilè soluitur, si dicatur, quod possunt dici Missæ *ante Matutinum chori omnino persolutum*, potest enim illico post mediam noctem Prima recitari, & statim inchoari Missa, dum matutinum persoluitur. Adiunge, quod illa conditio dicendi matutinum cum Prima non est sic obligatoria, vt non valeat priuilegium, si priùs non recitetur. Nam ea conditio non ponitur, vt restrictiua concessionis, sed vt quid requisitum secundum Ius commune Ecclesiæ & Ordinis, quæ recitatio, cùm iam non sit ex Iure requisita quoad Matutinum, vt post Sotum tenent Suarez, Rodericus & alij, nec etiam quoad Primam; cum Ecclesia, nec ordo iam quidquam circa hanc recitationem ex Iure aut ex consuetudine habeat, possunt dicti Regulares Missas celebrare. Prima minimè recitata, vt tenet Citatus Rodericus art. 3. imò nec recitato Matutino, si adsit aliqua necessitas, ac ex consequenti valet priuilegium non recitata Prima, & Matutino.

Nec obiiciendum hoc priuilegium per Trident. cap vnico sess. 22. esse reuocatum, Nam Respondetur non reuocare priuilegia Regularium, vt probat optimè Roder. tom. 1. quæst. 43. art. 5. & Miranda citans Suarium tom. 2. quæst. 4. art. 10. Concl. 2. vt etiam in præcedenti propositione diximus.

PROPOSITIO III.

REgulares post meridiem vsque ad horam tertiam Missas incipere possunt.

Hæc propositio nullam aut ad summum minimi momenti difficultatem patitur, si verum sit licere omnibus sacerdotibus priuilegio Apostolico nullatenus gaudentibus Missas celebrare vsque ad horam nonam, quæ est tertia post meridiem, & illa ea hora inchoare, vt tenent D. Thomas, 3. parte quæst. 83. & Nauar. in summa c. 25. num. 85. & in tractatu de orat. cap. 21. num. 22. & alij, quos referunt Roder. tom. 1. quæst. 43. art. 1. & Suarez tom. 3. quæst. 83. art. 2. disput. 8. Sect. 4. imò addit Armilla Aurea verb. Missa. posse differre vltra illud tempus propter aliquam necessitatem: verùm cum hæc sententia damnata sit à Pio V. constitutione in forma decreti; non verò in forma Bullæ quæ incipit, *Sanctissimus in Christo pater*, quæ inter Pontificales pag. 507. secunda reperitur, vt refert proximè citatus Roder. ideò stante dicta censura probanda est propositio, videlicet id licere Regularibus ex priuilegio speciali: ac 1. ex concessione Leonis X. in præcedenti propositione præcitata huius tenoris *concessit, vt de licentia suorum Superiorum possint celebrare post meridiem, præsertim diebus quando est de audienda Missa preceptum, & quando fratres debent ambulare seu de via veniunt, & non possunt ante meridiem applicare ad locum, vbi commode possunt Missam audire vel honeste celebrare*. 2. ex concessione Sixti IV.

facta etiam Minoribus, quam refert Christoph. à cap. Fonc. post Collectorem priuileg. Mend. in suo Compend. priuil. verb. celebratio diuinorum §. 6. his verbis: *Concessit quod fratres Minoris Obseruantiæ sacerdotes possint causa necessitatis post horam statutam ab Ecclesia celebrare*: verum cum hæ duæ concessiones in aliquo deficiant. 1. in hoc, quod tempus non determinat, sed indeterminat, sed indeterminatum relinquit, nec quidquam Regularibus concedit; nisi cum licentia superiorum. 2. quod etiam tempus non determinet, cum inter Doctores sit diuersitas opinionum, quod tempus sit statutum ab Ecclesia ad Missas legitimè celebrandas, sitque limitata per casum necessitatis, ea propter ad alias concessiones procedendum est. Probatur ergo 3. ex concessione Innocentij VIII. relata ab eodem Christoph. post Collect. priuileg. Mendic. in citatis Compend. & verbo § 7. & 9. *Concessit fratribus Ordinis Prædicatorum Congregationis Hispaniæ reformatis, quod possint celebrare Missam per horam post meridiem, præsertim quando prædicatur in Conuentibus, vel sunt solemnia Officia*. Sed cùm hæc concessio partim sit priuilegium, videlicet in eo, quod dat facultatem dicendi Missam hora post meridiem, partim non, cum 2. casus exprimat in quibus de iure licet sine priuilegio celebrare, vt tradit citatus Roder. ideò aliam ampliorem sine vlla limitatione adducemus ex Eugenio Quarto registratam in dicto Compendio priuilegij Mendic. verbo Missa quoad tempus 1. his planè verbis, *Concessit quod fratres Minores possint celebrare Missam vsque ad horam nonam post meridiem sine scrupulo conscientiæ* omitto, eamdem concessionem factam Cælestinis itinerantibus à quodam Eugenio, relatam à Ioan. de la Cruz de statu Relig. lib. 2. cap. 5. dub. Concl. 1. cum illa proximè posita Eugenij IV. sit amplior, tum ex eo, quod non terminat tempus ad Nonam, cum hac dictione *exclusiuè*, tum etiam ex eo, quod ad omnes regulares sacerdotes extenditur, hæc autem ad solos itinerantes. Quòd si obiicias Trident. sess. 22. cap. vnico, Respondebimus vt suprà in proximè præcedenti propositione, videlicet non reuocare hoc priuilegium.

Instabis Pium V. constitutione antè memorata quoad dictam Missarum celebrationem Regularium priuilegia reuocasse. Respondetur hoc priuilegium sicut etiam alia priuilegia quoad celebrationem Missarum, restituta fuisse vt vniuersaliter probauimus de omnibus priuilegiis in tract. de Priuilegiis in comm.

Hic tamen aduertas velim 1. quod sicut ex doctrina Suar. cum aliis tom. 3. quæst. 83 art. 2. disput. 8. Sect. 3. & Roder. anteà citati, art. 3. Episcopus potest Iure communi dispensare suos subditos, vt noctu, & post meridiem Missas celebrent non tamen generaliter, sed particulariter, & in aliquo particulari; ac speciali casu, sic prælatus Regularis absque hoc speciali priuilegio, potest similiter suos subditos dispensare, cùm eadem in illos ac Episcopus in suos facultate polleat, vt probauimus in tract. 2. & 3.

Secundò licere Regularibus assumere sacerdotes sæculares, vt sibi Missam ante diem in quocumque loco honesto cum altari portatili celebrent, & ab illis recipiant Sacramenta, cum hoc priuilegium concessum sit Minimis à Iulio II. vt tenent Corduba super Compend. priuileg. Mendicant. verb. Missa 2. & Portel verb. eo-

dem

dem num.5. illud omninò valere arbitrantes, qui cùm non exprimant & assignent horam, ad quam extendatur, meo iudicio ad illam extenditur, qua licet regularibus, ex priuilegio celebrare, cùm videatur illis concessum ad normam priuilegiorum, quibus potiuntur quoad tempus Missas celebrandi, quod cùm nemini noceat, debet latè interpretari, meum tamen iudicium Doctiorum sententiæ submitto.

PROPOSITIO IV.

Regularibus licitum est in festis duplicibus Missas votiuas Spiritus sancti, Virginis Mariæ, nec non etiam defunctorum pro libito celebrare, & in prædictis votiuis, ac aliis omnibus votiuis Canticum Angelorum; seu Gloria in excelsis Deo, & etiam pro libito dicere.

Duas habet partes hæc propositio, prima priuilegium non est, sed commune Ius, quo non solùm regulares, verùm etiam sæculares vti possunt in missis priuatis, vt tenent Suarez de Eucharistia disp. 83. Sect.3. & disp.88. Sect.3. Concl.1. maximè in §. *in quo est*, Portel. in addit. verb. Missa. §.8. & alij: & probatur; quia alia ratio est de obligatione sacerdotis, vt conformetur festo illius diei in recitando diuino Officio, alia verò, vt conformetur in dicenda missa cum rubricis missalis: hæ enim rubricæ iuxta Doctores minus obligant, quàm aliæ, non enim est præceptum de missa, aut tali missa dicenda, sicut est de officio, aut tali officio dicendo, nisi adesset in audientibus scandali periculum. Dixi priuatis, quia aliter in solemnibus asserendum, iuxta cap. *Quidam.* & cap. *Creatura.* de celebrat. Miss. de quibus, & aliis vide citatum Suar.

Secunda autem pars propositionis probatur ex concessione Alexandri IV. facta Minoritis, per Bullã quæ habetur in Compend. priuileg. Mendic. verb. missa quoad modum §.4. his præcisè verbis: *Alexander. IV. concessit fratribus Minoribus vt in missis votiuis Spiritus sancti, & Virginis Mariæ Gloria in excelsis Deo, necnon sequentia competentes, tam in solemnitatibus cantare, quàm dicere possint in priuatis non obstante statuto generali* videlicet capite *Concilium*, extra de celebratione missarum in quo Pontifex Innocentius III. statuit, vt in missis commemorationis, seu votiuis licet dicatur propria præfatio, non tamen Hymnus Angelicus, seu Gloria in excelsis, vt inter commemorationem & solemnitatem differentia ostendatur. Verum cum hæc concessio non extendatur nisi ad votiuas de Spiritu sancto, & Virgine Maria alia concessio Sixti IV. adducenda est, quæ refertur à Roder. tom. 1. qq. Reg. quæst.43. ar.15. his verbis: *Concessit fratribus Minoribus de Obseruantia, vt possint dicere in omnibus missis votiuis, Gloria in excelsis Deo.*

Postulabis num Minoritæ hoc priuilegio potiri queant? Ratio difficultas est, quod eorumdem regula cap. 3. illis præcipit *facere Diuinum officium secundùm ordinem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ*, idest, iuxta interpretationem Doctorum, secundum rubricas & c. Ergo & Missas secundum rubricas celebrare; cùm Missæ sint pars diuini Officij; ergo non possunt vti illo priuilegio; cùm sit contra illum Ordinem, ac consequenter contra suam Regu-

lam. Respondetur diuinum Officium in illo capite significare horas Canonicas, vt patet manifestè, 1. ex differentia, quam posuit inter diuinum Officium Clericorum, ac Laïcorum, quod vltimum diuidit in horas septem iuxtà formam, & nomen illarum horarum Canonicarum, quod signum est loqui tantum de horis Canonicis 2. ex illis verbis appositis post præceptum officij diuini, videlicet *excepto psalterio, ex quo habere poterunt breuiaria*, quibus perspicuum est loqui de illo diuino officio, quod dumtaxat solas horas Canonicas comprehendit, non autem Missas cum respectu illarum non dentur Psalterium & breuiaria, sicut dantur respectu horarum Canonicarum, & sic communiter existimant illius regulæ Expositores: ac ex consequenti, cum hoc priuilegium non sit contra dictum præceptum regulæ, possunt Minoritæ illo vti absque conscientiæ scrupulo, ac similiter alio priuilegio vti possunt, videlicet missas celebrare iuxta suos ritus in Capitulis Prouincialibus editos, ad quos condendos facultatem habent, sicut antiquitus ex Concilio Carthag. 3. Can. 23. & ex Mileuitano Can. 2. Episcopis licebat; nec possunt ab hoc celebrandi modo ab Episcopis prohiberi, vt probatum est in tract. de exempt.

Notabis hic in fine huius propositionis ex Gauento verb. Missa posse quemlibet sæcularem vel regularem satisfacere, Missæ votiuæ & defunctorum dicendæ? si celebret Missam festi occurrentis, quando duplex est, aut illius diei, in quo per rubricas prohibetur dici missa votiua, aut Defunctorum.

PROPOSITIO V.

REgulares tempore Interdicti generalis possunt in suis conuentibus separatis à populo diuina celebrare alta voce campanis pulsatis & ianuis apertis, exclusis tamen specialiter interdictis, & nominatim excommunicatis.

Hanc propositionem facilè probabimus, si priùs aliqua de interdicto iuxta Iuris communis dispositionem dixerimus. Interdictum ergo est censura Ecclesiastica, qua certis personis, aut loco, Diuinorum officiorum celebratio, sepultura, sacramentorumque administratio interdicuntur à Iure; vel à Iudice Ecclesiastico: vnde & Interdictum aliud à Iure, aliud à Iudice est: item aliud est personale, aliud locale; aliud generale, quod in ciuitatem, castrum &c. & personas illius fertur: aliud speciale, quod in priuata loca, & personas fulminatur, non pronunciatur autem Interdictum, nisi ex causa, eaque in scripto Interdicti comprehensa ferri debet; non tamen ex causa pecuniaria, aut ob culpam priuati alicuius hominis, sed propter culpam eius, qui loci dominus est, aut in eo iurisdictionem habet.

Prohibetur verò tempore Interdicti 1. interesse diuinis Officijs, videlicet his omnibus quæ in Missali seu Breuiario Romano ponuntur, tamquam spectantia ad Diuinum officium. 2. susceptio sacramentorum, ijs dumtaxat exceptis, quorum susceptionem priuilegium expressè, vel tacitè permittit. 3. prohibetur Ecclesiasti-

ca sepultura excepta Clericorum: quocirca permittitur Baptismus, Confirmatio, Pœnitentia, & Eucharistia: sed duo posteriora dumtaxat morientibus. Potest tamen dari sacramentum pœnitentiæ sanis, si interdicti non sint, etiam in Ecclesia specialiter interdicta: item permissa est Missæ, aliorumque officiorum diuinorum celebratio, dummodo submissa voce, ianuis clausis, & campanis non pulsatis dicantur: in festiuitatibus autem Natalis Domini, Paschæ, Pentecostes, & Assumptione Deiparæ Virginis, Diuinorum officiorum celebratio, etiam pulsatis campanis, apertis ianuis, altaque voce admittitur, is verò qui scienter celebrat in loco interdicto, nisi priuilegiatus existat, aut à Iure sit ei conceptum, incurrit irregularitatem, super qua dispensari non potest, nisi à summo Pontifice, & Regulares tam exempti, quàm non exempti, item domini locorum interdictum violentes excommunicationis sententia perstringuntur.

Interdictum autem differt, à cessatione à diuinis, quod hæc non sit censura, nec ponatur in personis, sed in locis, sunt tamen eadem quoad obseruantiam apud Regulares, ex concessione Leonis X. relata in Compend. priuileg. Mendic. verb. Interdict. 1. §. 17. denique hæc omnia cum moderatione sunt accipienda, & cùm interdictum sit pœna, non debet vltra quàm par sit extendi, interdictus autem priuatur omni participatione diuinorum in ipsa Ecclesia, non autem participatione illorum in locis priuatis, & oratoriis, in quibus celebrare & diuina recipere potest, sicut antea poterat. His positis vt certis.

Probatur propositio ex concessione Vrbani IV. Bulla 5. facta specialiter Cistercensibus quam videre non potui; illam tamen citat huic sententiæ subscribendo Ioan. de la Cruz. de Statu Relig. libro 2. cap. 7. titul. circa interdictum, conclusione 1. & conformiter ad hanc concessionem Iulios Secundus Bulla 9. pro minoribus concedit, per Bullam vt habetur apud citatum Ioannem de la Cruz, & in Compend. priuileg. Mendic. verb. interdict. 1. §. 12. ac etiam in Compend. Christoph. à cap. Font. eadem 1. §. 7. *Quod si contingat aliquam ciuitatem, seu oppidum cum duobus, vel tribus milliaribus circumueniri, infra quæ milliaria domus prædictorum fratrum existunt, ecclesiastico supponi interdicto fratres huiusmodi Ordinis; nisi causam interdicto dederint, vel eis specialiter ex causa legitima interdictum fuerit, huiusmodi interdictum seruare nullatenus teneantur, si aliàs domus ipsorum fratrum de iure interdicto talis oppidi non comprehendantur:* verùm meo quidem judicio hæc concessio priuilegium non est; si simpliciter, & absque determinatione ad locà Regularium interdictum fertur; nam ex Bonifacio VIII. vt habetur cap. *Si ciuitas* in 6. decisum est quod *Si ciuitas, castrum, aut villa subjiciatur ecclesiastico interdicto, illorum suburbia, & continentia ædificia, eo ipso intelligi volumus interdicta, nam licet prædicta videantur aliàs murorum ambitu terminari, &c.* Si verò vltra illa suburbia, & continentia ædificia interdictum extenderetur, præfata concessio esset priuilegium, & in vi illius, domus Regulares sic ab vrbe distantes, ab interdicto eximerentur, nec tenerentur Regulares illud seruare; quia secundum jus commune sub tali interdicto minimè comprehenduntur.

Objicies Trident. sess. 25. cap. 12. præci-

pere Regularibus, vt interdicta obseruent his verbis: *Censura & interdicta nedum à sede Apostolica emanata, sed etiam ab Ordinariis promulgata mandante Episcopo à Regularibus in eorum ecclesiis publicentur: atque seruentur.* Respondetur argumentum nec habere vim vbi Tridentinum non est receptum; vbi autem viget, non auferre priuilegia Regularium, cùm hoc decretum nullam clausulam eorumdem reuocatoriam contineat, & ita tenet Barbosa in illud caput sequutus Henriq.in summa part.2. libro 13.cap.48. §.1.Roder.in bullam Cruciatæ §.5.num.13. & in addit.13.& 35 & tom.2.q.q. Reg.qu. 112.art.1.Ioan.de la Cruz de stat.Relig.lib. 2. cap.7. dub.1. conclus.2. Anthon. Hornem.ad cap.*Cum & plantare* §.*quod si templum* parte 2. de priuileg. Sayrum de cens. lib.5.cap.13. nu.24.& 25. Medin.in summa lib.1.parag.13.Ludou.Lopen.2.parte cap.2 & alios.

Quod si petas, quid ergo operetur circa Regulares illa dispositio Tridentini? Respondetur, operari erga illos, qui carent illis priuilegijs, si qui jam careant, vt alibi in simili materia respondimus.

PROPOSITIO VI.

REgularibus præterea concessum est tempore generalis Interdicti etiam Apostolici, publicè & solemniter Missas celebrare in diebus festis sui Ordinis: & in Octauis, ac Vigiliis eorumdem, & quibusdam aliis.

Quod possint etiam tempore interdicti id facere in festis Concept. & Visitationis B.Mariæ; Nat.Ioan.Bapt.Sanctorum titularium suarum Ecclef. Sanctorum in illis sepultorum, cum omnibus eorum Oct.& à primis vespr. Dominicæ palmarum vsque ad occasum solis Dominicæ in albis. Denique quotiescúmque Monachi, Moniales, & aliæ vtriusque sexus religiosæ personæ professionem emiserint, aut primam Missam celebrauerint, vel eædem personæ in Ecclesijs Regularibus sepulturæ sint tradendæ dummodo ipsorum Ecclesiæ non sint specialiter interdictæ, aut ipsi specialiter interdicti, aut causam interdicto dederint: constabit in decursu probationis nostræ propositionis, quæ probatur 1.ex concessione Alexandri IV. per bullam facta Minoritis relata in compend. priuileg. Mendic.verb. interdictum 1.in hæc verba. *Alexander IV. concessit vt cum generale fuerit interdictum possint fratres Minores in vigiliis & festiuitatibus Sanctorum Francisci Antonij, ac Beatæ Claræ & octo diebus immediatè sequentibus vnà cum Religiosis clericis secularibus, qui tunc in Ecclesiis fratrum conueniunt, apertis ianuis, excommunicatis dumtaxat exclusis, Diuina officia ibi celebrare, dummodo huiusmodi fratres Minores aut prædicti Religiosi & Clerici causam non dederint interdicto, nec præfatis fratribus contingat specialiter interdici*, & licet hæc concessio per cap. *Alma mater*, fuerit reuocata, fuit tamen per Iulium II.reualidata, vt inferiùs videbitur, sed cùm non probet propositionem nostram in integrum, aliæ ad eam probandam sunt adducendæ. Prima erit ex Alexandro VI.quæ in dicto compend. reperitur eodem verb. §.2. *Alexand. extendit priuilegia summorum, Pontificum suorum prædecessorum quoad interdictum (scilicet) quod sicut tempore interdicti poterant fratres*

fratres Minores celebrare Diuina officia in suis Ecclesiis & monasteriis in solemnitatibus Sanctorum Francisci, Antonij, & Beatæ Claræ, & per suas octauas: ita possint in festiuitatibus aliorum Sanctorum dicti Ordinis, videlicet Ludouici, Bernardini, Bonauenturæ, necnon quinque martyrum de Marrochio, sed hoc per diem tantùm.

His duas concessiones Iulius II. confirmat & ampliat extendens illas ad festum stigmatum Sancti Francisci, vt habetur in præfato compend. eodem verb. §. 4. his verbis. *Iulius II. confirmauit & de nouo concessit priuilegia suorum prædecessorum circa celebrationem festorum Sancti Francisci, & aliorum sanctorum Ordinis Minorum tempore interdicti, extendens etiam eadem priuilegia ad festum Beati Patris Francisci, etiam tempore cessationis à diuinis, nonobstantibus quibuscúmque in contrarium facientibus præsertim Capitulo* Alma mater *de sententia excommunicationis.*

Verum quoniam hæ omnes præcitatæ concessiones non probant integrè nostram propositionem; non prima quoniam comprehendit tantum vigilias, festa, & Octauas aliquorum sanctorum Ordinis; non secunda, cùm licet comprehendat omnia festa, non tamen omnes octauas: nec etiam festum stigmatum; non 3 quia illas 2. concessiones tantùm confirmat, & vltra amplia ad festum stigmatum cum reuocatione Capituli *Alma mater*; ideò aliæ concessiones sunt adducendæ, quæ id in integrum probent, sed priùs supponendum est quod communicatio priuileg. Mend. & non Mendic. facta est singulis Mendicantibus sic, vt quando aliquod priuilegium concessum est alicui Ordini, aut monasterio illius pro festis illius Ordinis communicatum sit festis alterius Ord. ac etiam ille ordo communicans gaudeat priuileg. in fauorem festorum alteri Ord. seu Monasterio illius concessis, vt diximus in tract. de priuil. in communi. Hoc posito fundamento tanquam certo duas concessiones profero.

Prima est Leonis X. quæ habetur in dicto compendio Mendicant. eodem verbo 2. §. 9. his verbis ex bulla inchoata. *Exposuit.* Nobis idem Leo concessit fratribus Ordin. Prædic. vt quoties festiuitates SS. Dominici, Petri Martyris, Thomæ de Aquino, & Vincentij: ac S. Catharinæ de Senis, & earum octauæ, quomodocumque etiam per translationes celebrandæ occurrerint, tempore quo ciuitates, oppida & loca Ecclesiastico interdicto etiam authoritate Apostolica sunt supposita, in Ecclesijs domorum suarum & monasteriorum, quorum cura dicto Ordini est commissa, nisi Ecclesiæ supradictæ vel hujusmodi fratres, nominatim essent interdicti, aut causam dederint interdicto, aut eam foueant, possint pulsatis campanis & apertis januis, interdictis & communicatis exclusis, alta voce Missas & alia diuina Offic. diurna & nocturna diebus festiuitatum prædictarum: & octauis earum, respectiuè durantibus, & etiamsi per octauas ipsarum & in die octauatum, non nisi memoria de sanctis fieret liberè & licitè celebrare, ac voluit, vt quoties dictarum festiuitatum, & octauarum earumdem celebrationes, qualibet ex causa, etiam extra tempus interdicti transferantur, etiam indulgentiæ dictas ecclesias in festiuitatibus hujusmodi, & per earum octauas visitantibus pro tempore concessæ ad tempus celebrationis hujusmodi sint, & censeantur translatæ.

Secunda concessio est etiam ejusdē Leo-

nis & B. Religionis sub qua tu. sanè Religionis, relata eodem loco §.10. his verbis. Concessit Generali, & alijs Abbatibus, Prioribus, & Abbatissis, Monachis & monialibus Conuersis, seruitoribus & seruitricibus monasteriorum & Prioratuum Ordinis S. Benedicti Congregationis Hispaniæ pro tempore existentium, vt in Conceptionis, & Visitationis B. Virginis Mariæ, & ejusdem Virginis, & S. Ioannis Baptistæ natiuitatibus, necnon SS. Benedicti Abbatis, Martini Episcopi & Confessoris transituum & translationum, ac SS. Gregorij Papæ, Ildephonsi Archiepiscopi Toletani, Antonij & Bernardi Abbatum, ac beatorum Mauri & Placidi discipulorum, & S. Scholasticæ sororis ejusdem S. Benedicti, necnon in quorumcumque aliorum Sanctorum & Sanctarum, sub quorum inuocationibus monasteriorum, Prioratuum, & locorum vtriusque sexus dicti Ordinis & Congregationis Ecclesiæ dedicatæ & constructæ, seu quorum corpora in ipsis Ecclesijs recondita respectiuè existunt, necnon Hebdomadarum sanctæ, & resurrectionis Dominicæ festiuitatibus, & per octauas earumdem omnium supradictarum festiuitatum: necnon quoties monachi, moniales, & aliæ vtriusque sexus religiosæ personæ dicti ordinis & Congregationis professionem emiserint, aut primam Missam celebrauerint seu eos in Ecclesijs vel cemeterijs monasteriorum, Prioratuum & aliorum locorum dicti Ordinis & congreg. humana corpora Ecclesiast. tradere sepulturæ contigerit tempore interdicti: & cessationis à diuinis quacumque authoritate etiam Apostolica impositorum dummodo hujusmodi interdicto causam non dederint, nec id eis contigerit specialiter interdici; apertis januis pulsatis campanis, nominatim interdictis & excommunicatis expulsis Missas, processiones, & alia diuina officia solemniter in cantu celebrare. Addo his 2. concessionibus aliam Leonis X. B. inchoatam. *Cum alias concessit fratribus Minoribus de Obseruantia & Monialibus S. Claræ, & tertiæ Regulæ sub Obedientia eorumdem fratrum degentibus, vt in die Sanctæ Elizabeth filiæ regis Hungariæ, & per eius Octauam possint Missas celebrare, seu celebrare facere, quemadmodum possunt in diebus S. Francisci, Antonij & Claræ, & per octauas eorum*: vt habetur in dicto Compend. eodem verb. §.6. ex quibus omnibus concessionibus manifestè patet propositionis nostræ veritas, quam tenent collector priuilegiorum Mendicantium eodem verbo, Corduba in annotatione ad verbum interdictum: Miranda qu.37. de Interdicto artic.12. & Sorbus in Compend. verb. interdictum.

Nec obest dicere Tridentinum reuocare illud priuilegium, quoniam in propositione proximè antecedenti ostensum est non reuocare: quod apertè declarauit Pius V. in Bulla sæpiùs repetita. *Etsi Mendicantium* his verbis, *& licet in sess.25. cap.12. caueatur quod censuræ & interdicta Ecclesiastica etiam à locorum Ordinariis promulgata mandante Episcopo à Regularibus in eorum ecclesiis publicari debeant, tamen si tempore celebrationis alicuius ex festis sanctorum Ordinum eorumdem: ac alias in aliis festiuitatibus iuxta eorumdem Ordinum priuilegia Apostolica interdictum huiusmodi emanauerit illud in præfatis festiuitatibus & earum octauis suspendimus.*

Ex quibus omnibus apertè constat veritas propositionis nostræ, cui adjicimus de jure licere ex cap. *Alma mater* de Sent. excomm.

excomm. in 6. Missas cæteráque diuina officia januis clausis, & non pulsatis campanis, submissa voce, & exclusis interdictis & excommunicatis celebrare; quod antea priuilegium erat regular. ex concessione Honorij III. facta Carthus. cujus originale extat in magna Carthusia signatum per A. 33. hujus tenoris; *authoritate præsentium vobis indulgemus: vt cùm terra interdictum fuerit generale liceat vobis excommunicatis & interdictis exclusis, ianuis clausis, non pulsatis campanis submissa voce diuina Officia celebrare*, quod antea Celestinus III. eisdem Carthusianis per modum statuti constituerat his verbis: *statuimus etiam, vt propter communia interdicta terrarum, monasterium vestrum excommunicatis & interdictis exclusis, à diuinis non cogatur officiis abstinere.* Habetur originale in dicta Carthusia signatum per A. 16. Hæc sufficiant dicta de celebratione Missarum in locis generali interdicto suppositis, nunc agendum de interdicto speciali, si prius dixerimus quod interdictum speciale Ecclesiæ regularis non est quando generale interdictum extenditur ad Ecclesias regularium, sed quando sola Ecclesia regularis interdicitur, vel in litteris specialiter, & principaliter nominatur: quod autem Ecclesia regularis non possit interdici ab Episcopis satis probatum est in tractat. de exempt. nunc ergo videndum est, num quando à potente Ecclesia regularis specialiter interdicta est, possint regulares facere quæ facere possunt in Ecclesijs generaliter interdictis.

PROPOSITIO VII.

LIcitum est Regularibus tempore Interdicti specialis eodem modo Missas celebrare, quo illis permissum est tempore generalis interdicti.

Ita sentiunt Casarubius in Compend. priuileg. Mendicant. titul. interdictum 7. Corduba in annotat. ad idem verb. Sorbus eodem verb. Roderic. in Exposit. Bullæ Cruc. & Ioan. de la Cruz. de stat. relig. l. 1. cap. 5. titul. circa interdictum Conc. 2. habetur autem hoc priuileg. expresè & aliquid ampliùs continens in concessione facta Carthus. à quodam Legato nomine Guilh. de hoc expressa potestate à Clement. VII. sui Pont. anno 3. pollente, quod asseruatur in domo Carth. Friburgi his verbis: *vobis tenore præsentium indulgemus, vt interdicti tempore alta voce iuxta modum & ritum consuetudinis vestræ septis clausis, excommunicatis, & interdictis exclusis, Diuina possitis, & valeatis officia facere, eáque audire, dummodo causam non dederitis interdicto, nec vobis contingat propter id specialiter interdici.* In quo vides Legatum Pontificis Guilhielmum nomine absolutè concedere, non solùm diuina facere, sed etiam alta voce illa facere in quolibet generali vel speciali interdicto: quod autem de speciali interdicto intelligi debeat, probatur ex eo quod absolutè concedit, cúmque non distinguat, nec nos distinguere, sed de vtroque interdicto intelligere debemus.

Verum cum ille Legatus Cardinalis majorem sortitus non esset potestatem, quam dictus Clemens Papa, qui eum legauerat (erat enim Antipapa) cognitus tamen vt verus Papa in Gallia, & alijs quibusdam regnis, idcò illius concessionis tanquam nullius immoror, licet in Gallis, sicut & multæ aliæ ejusdem Pontificis concessio-

n:s, forsan approbetur, ad aliam alterius Pontificis concessionem progrediendum judicaui, quæ est Iulij 11. facta Augustinianis, relata in Compend. priuileg. mendic. verb. interdict. 1. per bullam datam hujus tenoris. *Concessit fratribus Augustin. vt quæ Ordini suo tempore Generalis interdicti concessa sunt, ea omnia in speciali interdicto intelligantur esse concessa*, in quo licere eis voluit eadem omnia ex quæ in generali interdicto licere concessum est, quibus hæc nostræ propositionis veritas manifesta redditur.

Multæ aliæ propositiones circa materiam faciendi diuina Officia in locis interdicto suppositis hic fieri possent, sed parcens prolixitati contentus ero notare concessiones Apostolicas circa illam, quas ex Casarubio, Corduba, & ex Roder. in exposit. bullæ Cruc. affert, & tenet cum illis Sorbus in Compend. priuileg. mendic. verb. interdictum 3. ac 1. tempore interdicti secundùm jus commune potest benedici Aqua, Ciuis, Rami, & candelæ, sanctissimum Sacramentum conferri, & alicui priuilegium aliquod habenti sepultura dari potest.

Secundò hi qui tempore interdicti secundùm jus commune possunt ad Diuina officia auscultanda admitti, ac sine pompa & solemnitate sepeliri, sunt Clerici, & qui habent aliquod breue, aut bullam, vt possint ipsi cum suis familiaribus & domesticis [videlicet] qui de more illos solent comitari, cum eisdem conuiuere seu sustentari, licet sæpiùs absint ab illis propter aliqua negotia peragenda, quique non sint fraudulenter recepti ad audiendum, & celebrandum cum illis.

Tertiò Tertiarij, Beatæ, famuli, familiares, domestici, scindici, aduocati, procuratores, & Officiales ordinarij monasteriorum fratrum, ac Monialium possunt tempore interdicti siue generalis, siue particularis Missam, cæteráque Diuina officia in Ecclesijs illorum regularium audire: & Ecclesiasticæ sepulturæ in eisdem sine pompa tradi, ibique omnia sacramenta recipere: dummodo tamen nemo ex supradictis sit excommunicatus, vel interdictus, &c. ac cæteris obseruatis limitationibus positis in cap. *Alma mater* quæ sunt januis clausis, &c.

Quartò tempore interdicti Missam & Diuina officia in locis regularium audire possunt omnes regularium Officiales, & laborantes in die qua ibi laborauerint, licet soluatur eis merces, & non sint ordinarij laboratores, ac omnes alij serui mercenarij residentes in campis, vel alijs locis ipsorum regularium idem poterunt, quando in monasteria vel domos talium regularium venerint, & hæc januis clausis &c.

Quintò Nicolaus V. concessit vt Priores Guardiani, & alij Superiores quocumque nomine vocentur per communicationem Benedictinorum possint eligere sex personas inter viros, & inter mulieres successiuè, quæ possint tempore interdicti generalis siue specialis, aut quo cessatur à diuinis, non tamen positi & confirmati authoritate Apostolica immediatè; missas audire, aut diuinis officijs interesse, & Ecclesiastica sacramenta ibi recipere: & per aliam concessionem cujusdam Legatim à latere possunt recipere quindecim personas quolibet die temporis interdicti Ordinarij ad Missas & alias horas audiendas, dummodo non dederint causam interdicto.

Sextò tempore interdicti & cessationis à di-

à diuinis omnes fratres & moniales, nouitij & conuersi donati & seruitores & seruitrices possunt recipere omnia sacramenta juxta morem talis ordinis, ea conditione, vt sanctissimum sacramentum recipiant coram illis, qui vel ex priuilegio, vel ex jure possunt Diuina officia audire.

Sextò, tempore interdicti generalis & specialis, non tamen Apostolici, possunt regulares benedictionem mensæ cantare: ac gratias referre; processiones per claustra facere, Hymnos, ac Litanias cantando: ac reliqua vt solent peragere, possunt etiam duo vel plures regulares extra ecclesiam in cella vel alibi dicere Diuinum officium, ita tamen submissa voce vt ab alijs non audiantur, possúntque interdicti orationem matutinam, meridianam & vespertinam, quam vocant (Aue Maria) dicere, facere Lectionem, Declarationem Psalmorum, vel Euangeliorum, aut similium, quæ in diuinis Officijs dicuntur, cùm non prohibeatur prædicatio; nec oratio priuata in Ecclesia: etiam ipsis quorum causa positum est interdictum. Denique plura alia interdicti tempore fieri possunt, quæ ponit Nauar. in Man. cap. 27. num. 175. 176. cum sequentibus: atque his omnibus gaudere poterunt Regulares, & seculares in locis, in quibus bulla Cruciatæ non est recepta, pro locis autem in quibus est recepta, videat Lector Sorbum citato loco §. *Sed videamus.*

Hic sub finem aduertas velim Pompam moderatam illam dici, quæ fit cum media solemnitate, quæ fieri solet extra interdictum cantando, & pulsando campanas juxta qualitatem personæ: sic Corduba in suo Quæstionario tractat. de Indulgentijs, 943. dub. 5. & ita etiam declarauit Pius Quartus annis 1564. & 1565. cætera autem relinquuntur arbitrio Episcopi si adsit in loco in quo mortuus sepelitur, aliàs arbitrio parochi, & ita refert & tenet Sorbus citatus.

Num autem Regularis cùm ad loca interdicta accedit, possit ibi Diuina celebrare? certum est quod possit, siue interdicta sint Generali, aut speciali interdicto ex Alexandro IV. bulla, *Eis qui sanandis* in favorem Minorum edita in qua sic legitur. *Præsentium vobis authoritate concedimus, vt cùm ad loca interdicto supposita vos venire contigerit, possitis in eis excommunicatis, & interdictis exclusis, ianuis clausis, suppressa voce, & non pulsatis campanis Diuina celebrare, nisi id vobis fuerit specialiter interdictum.*

PROPOSITIO VIII.

POssunt Generales Regularium ex causa reducere ad minorem numerum Missas quæ vocantur Missæ dotationum, & anniuersariorum, non solùm in Capitulis generalibus, & Prouincialibus; sed etiam extra illa.

Hæc propositio quoad primam partem facilè probabitur si priùs textum Concil. Trident. sess. 25. de reformat. cap 4. adduxerimus, qui hæc verba continet: *Contingit sæpè in quibusdam Ecclesijs, vel tam magnum Missarum celebrandarum numerum ex variis defunctorum relictis impositum esse, vt illis pro singulis diebus à testatoribus præscriptis nequeat satisfieri, vel eleemosynam huiusmodi pro illis celebrandis adeò tenuem esse vt non facilè inueniatur, qui velit huic se*

muneri subjicere, vnde depereunt pia testantium voluntates : & eorum conscientias ad quos prædicta spectant onerandi occasio datur. Sancta synodus cupiens hæc ad pios vsus relicta:quo plenius,& vtilius potest impleri, facultatem dat Episcopis,vt in synodo, Diœcesana, itèmque Abbatibus & Generalibus Ordinum, vt in suis Capitulis generalibus, re diligenter perspecta, possint pro sua conscientia in prædictis ecclesiis quas hac prouisione indigere cognouerint, statuere circa hæc, quidquid magis ad Dei honorem, & cultum, atque ecclesiarum vtilitatem, viderint expedire, ita tamen vt eorum semper defunctorum commemoratiò fiat: qui pro suarum animarum salute legata ea ad pios vsus reliquerunt: hanc facultatem ad capitula Prouincialia extendit congregatio Cardinalium ex relatione Barbosæ in illud caput his verbis:*Religiosi qui ob paupertatem sacerdotum Missarum oneri satisfacere nequeunt in suis Capitulis Prouincialibus, prout magis expedire iudicauerint prouidere poterunt*.

Nec putes decretum tantùm extendi ad Missas, sed etiam ad anniuersaria, & officia pro defunctis, ex responso Sacræ congregationis facto Archiepiscopo Neapolitano, vt tradiderunt Garsias de benefic. tom.1.part.7.cap.1.n.13. Naldus in summa verb. Missa num.10. Galletus in Margar. casuum conscientiæ, versu Missa, num.4. Riccius in praxi parte 1. resolut.341. num. 2. Piasec. in praxi Episcop. part.2. cap.3. numer.15. Stephanus Quaranta in summa Bullarij verbo Missa & alij : ratio hujus veritatis est; quoniam cui concessa est facultas in principali, & in eminenter majus, in accessorium, & minus, concessa censetur : cùm ergo facultas reducendi missas, quæ tenent locum principalis & majoris eminenter, ad certum & minorem numerum sit illis concessa, similiter est asserendum concessam facultatem ad prædicta officia & anniuersaria quæ comparatione missarum sunt quid accessorium, & minus, ac sic tenet quoad Generales 3. Zerola in praxi Episcop. parte 1. verb. Missa §.3. Roder.tom.1.qu 43.art.3. Portel. verb. Missa §.1. Miranda in Man. tom.1.q.4.art.24.Nauar.inferius citandus, & alij.

Quoad verò 2. partem videlicet quod id etiam possint Generales extra Capitula constat pluribus rationibus. Prima est, quoniam illa circumstantia Capitulorum non est limitatiua facultatis, ita vt illa non obseruata non valeat actus : sed est tantum directiua, & ad illum actum remissionis melius faciendum, 2. quoniam licet Episcopo ex dicto decreto apponatur onus similem remissionem faciendi in synodo, attamen potest illam facere extra synodum,vt tenent Bonac.de Sacram.disp. 4.q.vlt.p.7.§.2.n.9. Garsias de benef.tom. 2.part.7.c.1.nu.134.Liranda in Man.tom.1. quæst.41.art.14.Henriq.2.tom.tit.de Missa cap.22.n.6.lit.P. Nauar.in Man.c.25.n.138. & alij:ergo & id similiter poterunt Generales extra Capitula, ac sic tenet Miranda citatus.

Nec valet objicere quod facultas Episcopi quoad hoc differat à facultate Abbatum, & Generalium Ordinum, cum decretum Trident. non faciat illis jus nouum, sed tantùm jus vetus renouet, quo id poterat extra synodum, at verò Generalibus, & Abbatibus jus nouum constituat: Nam respondetur eodem modo:eisdémque terminis vti decretum quoad Episcopum, Abbates & Generales; ac proinde illam distinctionem esse confictam : sed esto quod jus nouum Episcopo non consti-

constituatur, sed vetus renouetur, non propterea illa facultate carent Abbates & Generales, cum iure antiquo illa potientur per exemptionem, & alia priuilegia, quibus diximus in tract. de Hierar. Eccles. & alibi omnem facultatem Episcopalem in regulares suæ diœcesis, imò & maiorem illis esse concessam, erga suos subditos, & sicut Episcopus vbi Tridentinum non viget, illa potitur extra synodum vt tenet Diana tractat. 14. de celebrat. Missar. resolut. 3. sic dicti Abbates & Generales: necnon etiam Prouinciales, cum illo antiquo iure in suis Prouincijs polleant, quò Generales in toto Ordine, vt citatis locis ostendimus: Vtrum autem ex vi Tridentini, Prouinciales simili gaudeant facultate, vt extra Capitula Prouincialia possunt remittere maiorem numerum Missarum. Respondetur quòd possunt, licet nullam de illis faciat mentionem, nam si ad mentem Tridentini attendatur, quæ conscientiis Regularium prouidere voluit, ad quam Congregatio Cardinalium attendit, cum vt suprà declarauerit Religiosos in suis Capitulis Prouincialibus id posse, similiter dicendum erit, hac pollere facultate extra sua Capitula Prouincialia, nam illa conditio Capitulorum Prouincialium adiecta non ita vitiat actum, vt factus non valeat, sicut suprà diximus de facultate Generalium.

Nec Obstat quod Prouinciales non etiam exprimantur in dicto decreto Cardinalium; nam cum emanauerit conformiter ad decretum Tridentini, & illud exprimat Generales tamquam capita in suis generalibus capitulis, tacitè innuit similiter intelligendum de capitibus Capitulorum Prouincialium, videlicet Prouincialibus.

Dices in multis capitulis Prouincialibus non intersunt Prouinciales tamquam capita, sed aut Generales, aut Commissarij generales, ac proinde de illa facultate non pollere. Respondetur quod licet in Capitulis Prouincialibus Minorum de Obseruantia Prouinciales non præsint, in pluribus alijs Prouinciales præsident, præcipuè apud minores Capucinos; ac proinde cum illa potiantur facultate; cæteros, qui capitulis Prouincialibus non præsident, illa per communicationem similiter gaudere: fateor equidem me neminem legisse, qui de Prouincialibus specificè sic censerit, quocirca meliori iudicio hanc meam sententiam, quam valdè probabilem arbitror, subjicio.

Hic sub finem aduerte 1. quod propositio iuxta Nauar. lib. 5. Concil. tit. de priuileg. Concil. 3. Naldum in summa verb. Missa, Posseuin. de Offic. curati c. 2. n. 25. q. 9. Garsiam de benef. tom. 2. parte 7. c. 132. & alios, non solũ se extẽdit ad illos Generales qui erant tempore Trident. nec ad Missas præteritas ante idem Concil. cõmendatas: sed etiam ad illos, & ad omnes Generales futuros: & ad omnes Missas præteritas, & futuras, quia verba Concil. cum sint absoluta & sine restrictione ad certum aliquod tempus, sine limitatione intelligenda, & interpretanda sunt, quidquid in contrarium faciat decretum congreg. Card. à quibusdam Doctoribus adductum, quod tanti ponderis non est, vt Concilio præualeat, quod similiter de alio decreto eiusdem congr. est sentiendum, quo declaratum est dispositionem Concilij, non extendi ad Missas impositas beneficijs, aut capellanijs in fundatione; nam verba Concilij vniuersaliter & absolutè de omnibus Missis loquuntur, vt tenet Miranda citatus.

Aduerte quod per illa verba decreti Trident. videlicet: *ita tamen vt eorum semper defunctorum commemoratio fiat, qui pro suarum animarum salute legata ea ad pios vsus reliquerunt*, non debet intelligi quod in singulis Missis, & orationibus debeat fieri commemoratio illorum defunctorum, cum dictio *semper* non referatur neque ad tempus neque ad diem: sed debeat intelligi semper singulis Missis, quas iure reductionis celebrari contigerit; satisfit autem per intentionem applicationis Missarum, per preces, quæ offeruntur in secundo Memento, & per collectas fieri possunt, & ita illa verba Concilij præcitata interpretata est congregatio Cardinalium ex relatione Barbosæ in illud decretum.

PROPOSITIO IX.

PRælati generales possunt dispensando facere, vt subditi Regulares satisfacere queant pluribus Missis debitis per vnam Missam additis in ea tot commemorationibus, quot Missæ debitæ erant dicendæ: posśuntque suam facultatem ad id faciendum aliis committere.

Hæc propositio quoad 1. partem sic displicet multis Doctoribus, vt dixerint penitus abstinendum esse à priuilegio in ea posito. Verum nescio quomodo consequenter loquantur, nam si Generales possunt ex priuilegio maiorem Missarum numerum ad minorem numerum reducere; cur non poterunt ex alio priuilegio illud quod in nostra propositione continetur; cum extet priuilegium Leonis X. concess. fratribus Minimis Bulla *exposcit dilectorum* extensum postea ad Carmelitas à Clemen. VII. B. *Ex Clementis sedis* quod huius tenoris est *de cætero perpetuis futuris temporibus possint in vna Missa facere commemorationes nouem, quæ satisfacient ex Apostolica dispositus exonerentur à promissionibus, & fidelibus tantopere suffragentur; ac si diuersis diebus integraliter Missas impositas sigillatim celebrassent*: Quid clariùs?

Objiciunt aliqui Doctores aduersus hoc priuilegium, quod aduersus aliud simile inferiùs citandum obiecerunt, videlicet esse subreptitiè impetratum; sed peto vnde constare potest quod sit tale? Dices 1. quoniam iniustum est, facit enim contra legem naturalem, quæ decernit vt stetur promissis, & fidelium voluntates adimpleantur. Respondetur in his, quæ solum forum respiciunt, vt sunt hæc de quibus agimus. Pontificem habere sibi subiectas fidelium voluntates, posséque illas iusta de causa licite, mutare, quod infinitis ferè exemplis videmus, vt cum irritat vota, beneficia regularibus tradita secularibus confert, & vice versa, cum beneficia in bona temporalia à viris laïcis sæcularibus gaudenda transmutat &c. cùm condonat redditus beneficiorum à laïcis iniustè perceptorum, & alia similia agit, quibus voluntates fidelium mutantur, nec propterea Pontifex de iniustitia est, damnandus; quoniam cùm fideles in his; sint subditi Pontifici, dependenter ab eius imperio & dispositione Missas huiusmodi à Regularibus dicendas offerunt.

Dices 2. hoc priuilegium scandalum fidelibus generare, cùm videant se suis piis

piis voluntatibus priuati: ac ex consequenti auertere sæculares à voluntate donandi eleemosynas pro Missis in sui intentionem celebrandis. Respondetur nequaquam hoc priuilegium scandalum parere; quoniam raro Generales illo vtuntur: non enim audiui quòd in religione Minorum illius vsus vsquam fuerit, & credo quòd in aliis Ordinibus, illius vsus, si fuit, rarissimus extitit, ipséque ex graui causa, quæ sicut in similibus aufert occasionem scandali, sic in vsu huius priuilegij: qui etiam non retrahit sæculares ab illo opere bono peragendo, cum æqualiter per illas commemorationes fidelibus satisfiat; ac si tot Missæ, quot commemorationes dicerentur, Papa supplente defectum per thesaurum Ecclesiæ, cuius dispensatio ad ipsum spectat.

Ex quibus satis apertè patet 1. hoc priuilegium valere quod etiam censet Nauarr. l. 5. Consil. tit. de priuileg. Consil. 3. & Confectius in Summario tit. 19. cap. 3. Rodet. tom. 1. q. 43. Bartholom. de Angelis in exam. Confess. dial. 5. §. 164. Fraxinell. de Sacerd. obligat. sect. 7. §. 9. additque Confectius ex priuil. Iulij II. & Leoni X. in posse Generales, etiamsi specialiter de Sanctis, vel de Requiem dicendæ essent.

Secundò valere non solum pro missis recepiendis; cùm verba priuilegij sint absoluta; & abstrahant à differentiis tempus, vt consideranti patebit: quod confirmatur ex verbis, quæ præfati priuilegij verba præcedunt, in quibus expresse habentur, vt *commemorationes dictæ suffragentur fidelibus, qui dederint Eleemosynas promissis dicendis, vel quos in posterum dare contigerit.* Deinde subiungit, *vt Generalis dispenset pro missis dicendis &c. iuxta tenorem prohabitum &c.*

Colligitur 3. ex præmissis, quid dicendum sit de simili priuilegio in fratrum Minorum fauorem à Leone X. B. edito videlicet. *Quando dantur parua eleemosyna infra valorem vnius Iulij seu 5. aut sex assium ad celebrandam vnam Missam, & tot sunt huiusmodi parua eleemosyna, vt fratres non possint tot Missas dicere, tunc possunt reducere omnes illas Missas ad certum numerum, ita vt pro qualibet vnus Julius correspondeat, & sic commemorationem benefactorum in genere faciendo suæ conscientiæ satisfaciant.* Dicendum igitur hoc priuilegium valere: nec video cur Doctores, de quibus in principio huius propositionis, ab illo abstinendum esse existiment. Nec cur Congregatio Cardinalium similiter abstinendum censuerit, cuius decretum legem non facit.

Secunda propositionis pars, videlicet quod Generales possint suos subditos ad supra positam dispensationem faciendam committere, probatur 1. quia hæc gratia facta est potissimum Ordinibus regularibus, deindè persona Generalis tamquam prima, per quam ad alia sui Ordinis membra, ad eam posteà influendam, diffundi debet, qui autem per alium facit per seipsum facere videtur.

Secundò quia omnis potestas ordinanaria est delegabilis, hæc autem est ordinaria vtpotè in perpetuum concessa, & officio perpetuo annexa. Nec objicias quòd hæc potestas est extraordinaria, nam licet ita se habeat sitq; potestas delegata; est tamen subdelegabilis potestas delegata; quando datur à supremo Principe delegatis ad vniuersitatem causarum, cuiusmodi est hæc, quæ à Papa concessa est in vsum reducenda, iuxta vsum potestatis cuiuslibet Generalis vt constat ex c. fin. de offic. dele-

gat. & ex cap. *Cum causam* de appellat. Non objicias 2. electam fuisse personæ, personam industriam, & iudicium: nam respondebitur non ita esse, quando eligitur persona incognita & indeterminata: nisi per qualitatem futuram sicut in hoc priuilegio, vt docent Syluester verb. delegatus quæst. 8. Parasell. in Compend. Minimor. cap. 14. Ludouic. Lopez prima parte instit. cap. 284.

Ex quibus patet, quod Generales possunt hanc facultatem fratribus subditis committere, vt de facto committunt suis Commissarijs, seu Visitatoribus in Prouincias mittunt cum potestate vniuersali ad omnes causas, qui ac etiam, Generales hoc priuilegio; nisi rarò vti debent, & cum hac conditione, vt præter prædictas commemorationes pia opera subditorum applicent pro rata necessitatis, cuiusque Missas commendantis.

PROPOSITIO X.

REgulares possunt admittere in suis Ecclesiis quocumque sæculares Missas celebrare volentes: dummodo non fuerint vinculo excommunicationis ligati: nullúsque ex quauis causa publica vel priuata ipsis inuitis in eisdem celebrare potest.

Propositionem hanc quoad primam partem nemo negabit, qui legerit Concil. generale Lateranense sub Leone X. celebratum, in quo hoc decretum habetur expresse; & in Compend. Christoph. à cap. Font. verb. Missa 1. §. 8. qui est huius sententiæ: quocirca illi Ordinarij, qui prohibent, ne huiusmodi sacerdotes Missas celebrent in Ecclesiis regularium, & prohibent regularibus, ne illos ad Missas celebrandas recipiant, faciunt contra decretum Concil. Generalis Lateranensis.

Secunda propositionis pars est veritas Iuris veteris inserti, tum cap. 5. 18. quæst. 2. his verbis. *Abbatem cuilibet Monasterio non alium, sed quem dignum moribus atque actibus Monastica disciplina communi consensu Congregatio tota poposcerit, ordinari volumus, Missas autem publicas per Episcopum vel Clericos in Monasterio fieri omninò prohibemus*: tum etiam cap. 6. eiusdem causæ & quæstionis proximè citatæ, in quo Greg. IX. Illius Auctor, sicut & præcedentis capitis scribens Castorio Ariminiensi Episcopo sic fatur. *Luminoso.* Abbates referente plurimis in monasterijs multa à Præsulibus præiudicia atque grauamina monachos pertulisse cognouerimus, oportet ergo vt tuæ fraternitatis prouisio de futura quiete eorum salubri disponat ordinatione quatenus conuersantes in illis in Deo seruitio gratia ipsius suffragante mente libera perseuerent Missas quoque publicas in cœnobijs fieri omninò prohibemus: ne in seruorum Dei recessibus in eorum receptaculis vlla popularis conuentus præbeatur occasio, vel mulierum fiat illis introitus, quia non expedit animabus eorum, nec audeat ibi Cathedram collocare Episcop. seu quacumque alia dignitate præditus aut potestate, vel quamlibet potestatem exercere imperandi, nec aliquam Ordinationem quamuis leuissimam faciendi, nisi ab Abbate loci fuerit rogatus, quatenus monachi semper maneant in Abbatum suorum

suorum potestate, vt remotis vexationibus ac cunctis grauaminibus Diuinum opus cum summa deuotionem nimis perficiant: huic Pontifici post tres alios succedens Clem. IV. camdem concessionem specialiter fecit Minoritis, quæ refertur in mari Magno eorumdem Minorum his verbis: *districtius inhibemus, vt nulli religiosi, vel seculares vobis inuitis aliquorum corpora defunctorum in vestris cameteriis sepelire aut in Ecclesiis vestris Missarum solemnia, vel pro animabus eorum, qui ad loca vestra tumulandi feruntur ibidem exequias celebrare sine vestro assensu, & voluntate præsumant. Hæc Clem.*

Illi Canones, & iura erant in viridi Obseruantia tempora Eugenij IV. qui vt strictiùs apud Monachos Cassinenses, seu Congregationis Italiæ seruarentur excommunicationem latæ sententiæ per Bullam *etsi ex debit*, contrauenientibus adiecit, vt refertur in Compend. priuilegiorum Mendic. verb. exemptio post §. 26. & in Compend. priuileg. Fuliensium eodem verbo his terminis. *Nec Congregationis personæ huiusmodi quod in eorum locis Missa aut alia Diuina Officia celebrentur, Ordines conferantur, processiones conuocentur astringi sed cogi aliqualiter valeant, contra quæ omnia vel aliquod prædictorum quævis persona cuiuscumque conditionis aut statu, existat attentare præsumens, nisi facta ei de huiusmodi indulto notitia, destiterit, ipso facto sententiam excommunicatis incurrat*: sic Eugenius.

Post quem Xistus IV. Ius illud antiquum quod exequiarum celebrationem à Greg. IX. antedicto, Innoc. IV. Nicol. IV. & V. prædicto Eugen. IV. Alex. IV. Ioan. XXII. Callist. II. Pio II. Paulo II. Bonifac. VIII. emanatum, innouans, & confirmans sic pronunciat: *destrictius inhibendo vt nulli Religiosi vel sæculares Mendicantibus inuitis aliquorum corpora defunctorum in eorum Cameterijs sepelire, aut in Ecclesiis eorum Missarum solemnia; vel pro animabus ipsorum qui ad loca eorumdem tumulandi fuerint, ibique exequias celebrare, sine dictorum religiosorum assensu & voluntate præsumant*, quod antea paucis verbis prædictus Clemens V. sibi minimè contrarius in fauorem Minorum decreuerat: *prohibendo ne quis in Ecclesiis fratrum Minorum solemnia, vel pro animabus eorum qui ad loca eorum tumulandi deferuntur ibidem exequias celebrare sine eorumdem fratrum assensu & voluntate*: vt habetur in lib. monumen. Ordin. quibus succedens Iulius II. in fauorem Minim. sic pronunciat; *districtius inhibentes vt nulli Relig. vel sæculares vobis inuitis aliquorum corpora defunctorum in vestris Eccl. sepelire, aut in Eccl. vestris Miss. solemnia vel pro animabus eorum qui ad loca vestra tumulandi feruntur ibidem exequia celebrare sine vestro assensu aut voluntate præsumant*, quod etiam postea Pius V. Bulla quæ incipit: *etsi Mendicantium* pro omnibus Regular. Mendicantibus constituit his verbis: *mandantes etiam vniuersis locorum Ordinarijs ne mortuorum Officia agere rectores Parrochialium in Eccl. ipsorum Fratrum contra ius illorum permittant.* Estque vsus conformis illis Canonibus, & constitutionibus vt Congregatio Cardin. Concil. Trident. interpretum in c. 13. §. 25. *Sæpiùs censuit, quoties cadauera defunctorum ad Ecclesias fratrum Mendicantiũ deferũtur offic. mortuorum ac reliqua quæ in huiusmodi ministerio adhiberi solent, non à Canonicis neque à Clero, sed à fratribus obiri, ac peragi debere.*

Possent hic adduci plures Parlamento-

rum Galliæ supra prædicta, materia sententiæ, sed vna pro omnibus sufficiet, quæ est Parlamenti Parisiensis, vt ostendatur illud exemptionis Ius in Regularium possessione existere, emanata in causa inter Parrochum Ecclesiæ S. Pauli, & fratres Minimos ciuitatis Parisiensis de an. 1646. mense verò 27. Martij: ac sic decisum pluries in sacra Congregatione rituum, nonobstante quavis consuetudine: etiam immemorabili allegata, refert, & tenet Barbosa de offic. & potest. parrochi part. 3. cap. 26. §. 82. sic etiam priuilegiorum compilatores verb. exemptio. Portel. eodem verb. nu. 3. in addit. Roder. tom. 3. q. 4. art. 1.

Nec objiciendam Clementinam *Archiepiscopo* de priuileg. in qua à Concilio generali Viennensi datur ea facultas Archiepiscopis & Episcopis: Nec etiam obijciendum quod Leo X. in Concil. Lateran. illud priuilegium reuocauerit: *statuendo quod tam Prælati Ecclesiastici, quàm Presbyteri sæculares Missas in Ecclesiis quorumlibet fratrum deuotionis causa celebrare volentes celebrare volentes celebrare possint, ipsique fratres tales celebrare volentes libenter recipere debeant*: quoniam postea priuilegia Regularium ex certa scientia per sedem Apostolicam confirmata fuerunt cum Clausula derogatoria decretorum in dicto Concil. editorum, præfatis priuilegijs aduersantium, vt in tractatu de priuilegijs in communi diximus: & probauimus. Superest nunc difficultas soluenda, num sub hac propositione etiam Curati primitiui comprehendantur? Quapropter sequens propositio ponitur, licet ex hac propositione, quæ vniuersalis est, sufficienter videatur probata.

PROPOSITIO XI.

CVrati primitiui nuncupati quacumque fulgeant dignitate Missas etiam causa processionis publicæ, vel defuncti tumulati, vel tumulandi celebrare & alia Diuina Officia obire non possunt in Ecclesiis Regularium ipsis inuitis, licet dictæ Ecclesiæ in suis territoriis, seu districtu suarum Parrochiarum sitæ sint.

Antequam hæc veritas probetur supponendum 1. Curati nomen tripliciter sumitur. 1. pro simplici Curato seu Rectore; aut Parocho alicuius Parrochiæ, in qua ut Ordinarius Prælatus habet facultatem illam regendi, & in eadem sacramenta administrandi.

Secundò pro Vicario perpetuo, qui nomine tantùm differt à primo dicto Curato, & relatione ad alium cuius respectu Vicarius nominatur, qui tamen de grege commisso respondere Rectori primitiuo seu principali non tenetur: quique Eccl. cuius est titularis verè sponsus est, habetque administrationē auctoritate Iuris sicut proprius Curatus, quo mortuo Ecclesiæ illa vidua est.

Tertiò pro Curato primitiuo, qui ita nuncupatur, quia potitur iure præsentationis, seu nominationis Vicarij perpetui prædicti, & percipiendi decimus &c. differt tamen à Curato primo modo sumpto, & à Vicario perpetuo ex eo quod non est Ordinarius ad munia Parrochialia in Parrochia sui Vicarij perpetui obeunda in qua nec prædicare, nec sacramenta ministrare, aut aliquid aliud facere valet

let, nisi id ei à Vicario perpetuo, aut Episcopi consensu tempore erectionis illius Ecclesiæ in Vicariam perpetuam datum fuerit, vt docet Abbas in cap. *Extirpanda* §. qui verò num. 15. vers. *ex quo sequitur* de præbend. Vitalis in Clem. vnicam. num. 24. & 28. vers. *licet* Guilhermus de ordic. Vicarij, & Probus ad Ioan. Monac. in c. *Super eo* num. 19. & 20. de præbend. in 6. vnde sequitur Curatum primitiuum non habere nomen Curati nisi originaliter & in habitu.

Supponendum 2. quòd ex eo quòd quis est Curatus primitiuus non habet ius Diuina faciendi in Ecclesiis sui territorij, vt tenet Innoc. IV. in cap. *Cum venerabilis*, de exceptionibus in cap. *Cum dilectus* de consuet. Manus. in cap. *Certificari* de sepult. Laudunensis cap. 16. q. 1. & Cardin. Zabarella in cap. *Ad audientiam* de Ecclesiis ædificandis asserentes expressis terminis: *nullo iure expressum, quid Capellæ debeant matricibus, & quod Ecclesia matrix non habet Ius in Capillis determinatum*: quid autem per Capellas prædicti auctores intelligant, certum est illos intelligere omnes Eccl. non matrices ædificatas intra principali Eccl. terminos ex c. *Coram* cùm Glosa de officio delegati, potest tamen Ius Patronatus illarum Capellarum, aut aliud Ius honorificum prætendere; si fundum illarum dedit, aut illas bonis suis dotauit, dummodo illud Ius sibi ex approbatione Episcopi reseruauerit. *Nota tamen ait Zabarella, quod Ecclesiæ matrici non competit Ius ex eo, quia Capella sit in sua Parrochia: sed competit Ecclesiæ matrici, quia de redditibus eius Capella dotatur*: quòd Ius, vt idemmet Auctor docet, probari debet non consuetudine, etiamsi diuturna; sed titulo: *quia consuetudo Eccl. onerosa non valet* c. 1. de consuet. & c. *in domibus* de immunit. Eccles.

Supponendum 3. veteres Regulares seu Monachos nusquam fuisse Parrocho seu Curato etiam primitiuo subditos, licet primis temporibus omnes simul cum populo ad publicum templum conuolarent, quod probat Seueri Suplicij testimonium dialog. 1. cap. 4. qui narrat S. Hieronimum Bethleem commorantem; *eius loci Ecclesiam tenuisse; nam Parrochia*, inquit Seuerus *est Episcopi qui Hierosolimam tenet*: ex quibus videre est Ecclesiam tenere Hieronymum, Parrochiam verò Episcopum, non igitur omnis Ecclesia parrochia est, habet igitur monasterium Hieronymi Ecclesiam suam ab vrbis Parrochia distinctam, in qua percipere valet cum sibi subditis sacramenta independenter ab alia, quæ Episcopi est, & non Hieronymi, sicut & Ecclesia Hieronymi quæ non est Episcopi, quæ omnia Sancti Patres Hieronymus ipse & Epiphanius, apud Hieron. Epist. 60. & 61. quibus cum Ioanne Hierosolimitano de Pauliniani ordinatione controuersia est, apertè declarant: in Monasterio, inquit Epiphanius fratrũ, & fratrum peregrinorum, qui Prouinciæ tuæ nihil deberent, hoc est qui tibi subditi non essent: & infra cùm vidissent quod multitudo sanctorum fratrum in monasterio consisteret, & sancti presbiteri Hieronymus, & Vincentius, propter verecundiam & humilitatem nollent debita nomini suo exercere Sacrificia, vnde molestum illud oriebatur, vt in monasterio Missæ non celebrarentur, Paulinianum id oneris refugientem comprehendi iussi, & inuitum licet, reluctantem Ordinari diaconum, atque presbyterum in Monasterio, & non in parochia, quæ tibi

subiecta sit. Post hæc scripsimus ad sanctos presbyteros monasterij, & cæteros fratres, & eos increpauimus, quare non scripsissent: super eo, cum ante annum, multos eorum queri audissent, cur non haberent, sibi Domini sacramenta conficerent: & illum suo omnes possent testimonio, & grandem vtilitatem in commune monasterij testarentur. Et hæc de præsbytero monasterij S. Epiphanius de præsbyteris autem parochiæ Bethlemiticæ sanctus Hieronymus sic loquitur. Ante paucos menses circa diem Pentecost. quadraginta diuersæ ætatis, & sexus præsbyteris abtulimus baptizandos; præcepisti Bethleem præsbyteris tuis, ne competentibus nostris in Pascha baptismum traderent. Mandas Clericis tuis; vt si quis Paulinianum ab Epiphanio Episcopo consecratum, præsbyterum dixit, Ecclesiam prohibeatur intrare. Ecclesiam scindere dicimur, qui extra cellulas nostras, locum Ecclesiæ non habemus, hoc est qui extra monasterium nostrum in publica, & parrochiali Ecclesia, quæ tua est, nullum designatum habemus locum, tanquam extranei, in quo consistamus; quibus ipso meridie clarius patet, & Ecclesiæ monasterij ab vrbana parrochia distinctio: & præsbyterorum Parœcialis, monasticæque Ecclesiæ separatio, & incurrenti sacrificij in Ecclesia visitata celebratio: & ipsius monasterij immunitas ab Episcopi Hyerosolimitani, multo magis ab inferiorum præsbyterorum iurisdictione. Imò tantum abest quod fuerint Parrocho subditi; quinimmo illi prohibitum fuit in Abbatem monasterij sicut & cæteris Clericis præfici, sic enim scribit Greg. lib. 7. Epist. 18. indict. 1. & lib. 3. Epist. 11. indict. 12. ad Maximinianum Syracusanum. Presbyteros, diaconos cæterosque cuiuslibet Ordinis clericos, qui in Ecclesiis quoquomodo militant, Abbates per monasteria esse non permittas, satis enim incongruum est si cum vnum ex his pro sui magnitudine diligenter quisnon possit explere, ad vtrumque iudicetur idoneus: sicque inuicem & Ecclesiasticus ordo vitæ monasticæ, & Ecclesiasticis vtilitatibus regula monachatus impediatur.

His prænotatis propositio nostra, quæ satis vt diximus, probata videtur, cùm specialis veritas sub vniuersali contineatur, distinctiùs & expressius iam probatur hoc distinctiuo argumento prohibetur, nam vel Curati primitiui possent officia Diuina huiusmodi in Eccl: Regul. celebrare, quatenus sacerdotes aut Prælati, vel quatenus Curati, quibus Regulares sunt subditi, vel quatenus Curati primitiui, vel quia concedentes fundum aut dotantes sibi hoc Ius reseruarint: vel denique ex contractu & pacto interdictos primitiuos Curatos de illo iure conuentum est, sed nullo istorum modorum illa officia inuitis Regularibus exercere possunt: ergo nullo modo, non quatenus sacerdotes & Prælati; quoniam in propositione præcedenti ostensum est id illis prohibitum; nec quatenus Regularibus præpositi, quoniam ostensum est Regulares nusquam subditos illis fuisse, nec etiam quatenus Curati primitiui; quoniam probatum est illo iure, vt tales non potiri: nec quatenus fundum Ecclesiarum illarum tradiderunt, vt ex 2. supposito constat; nec vltimo ratione dotis aut bonorum simpliciter dictis Ecclesiis Regularibus à primitiuis curatis concessorum, quoniam vt supra etiam dictum est, illud

illud Ius per huiusmodi bona, & dotem non acquiritur, superest ergo examinare si ratione contractus, aut pacti, ob dotem & bona prædicta innixi, hoc iure potiantur, cùm ille solus modus supersit.

Et in addìtu suppono Regulares de iure communi secluso priuilegio obligati ad seruanda pacta licita inita cum Curatis primitiuis: aut aliis Ecclesiasticis, qui ante monasteriorum seu conuentuum ædificationem iure territorij illius loci potiebantur, in quo illorum Ecclesiæ sunt fundatæ, verum, vt dictos Regulares ligent, requiritur.

Primò vt illa pacta inita sint à limine fundationis Ecclesiæ c. *Eleuterius* 18. q. 2. & cap. *Scientes* de censibus, quod si forent inita post dictam Ecclesiam fundatam, à iure nulla declarantur, vt habetur cap. *Prohibemus*, &c. *significauit* & cap. *Cramis* eod. Tit.

Secundò pacta huiusmodi iniri debent inter duos aut plures in idem placitum consentientes ad dandum, vel faciendum aliquid alteri ab altero eorum, & vnus, vel plures illorum promittat, & alter, vel alij promissum acceptent; alioquin illa pacta simplices promissiones existerent iuxta Iurisconsultos in leg. 1. §. 1. ff. de pactis, quibus ius Canonicum addit quod pacta huiusmodi debent autenticè scribi ad probationem eorumdem pactorum: sic Glossa in cap. *pactum* de verbor. significat.

Tertiò requiritur vt dicta pacta ineantur à Prioribus seu Guardianis de suorum conuentuum concilio & assensu cap. *quia ex eo* de pactis in 6. & Concil. Lateranense sub Alexan. III. in titul. de Pactionibus licitis & illicitis in rebus Ecclesiasticis decreuit quod facienda erant: *per Abb. vel Priorem cum litteris ratihabitationis cōuentus*, id est, cùm consensu, aut procuratione expressa omnium Regularium manasterij, seu conuentus illius, quorum Abbates, Priores, aut Guardiani, cum Episcopis, Curatis primitiuis & alijs Ecclesiasticis pacta inirent.

Quartò requiritur, vt contractus, & pacta huiusmodi sint rerum à promittente possibilium, legibus Ecclesiæ non repugnantium, nec professioni promittentis contraria: nec rerum, quæ tertiò præiudicium inferant, præcipuè in ijs, quæ bonos mores respiciunt fidem publicam, & salutem animarum. *Pacta enim legitima quæ neque dolo malo, neque aduersus leges facta sunt seruabo*: inquit Prætor ff. de pactis iuris gentium §. ait Prætor &c. vlt. de pactis lib. 6.

Quintò vt pacta huiusmodi stabilia sint, necessum est vt ante priuilegia aut exemptiones Regularium, qui hæc pacta inierunt à Papa per sententiam, aut confirmationem fuerint ratificata, iuxta id quod notat Cardinalis Monachus in Clem. *dudum* de sepult. §. pacta, conformiter ad Concil. Lateran. de pactionibus. *Pactio à prædecessore facta non ligat, nisi auctoritate summi Pontificis fuerit confirmata*: cuius confirmationis seu ratificationis defectu, vniuersa priuilegia, nec non consuetudines, conuentiones, statuta, & pacta verbo, seu scripto sub quacumque forma vel expressione seu conceptione verborum à Bonifac. VIII. in extrau. *Super Cathedram* fuerunt *cassa vel vacua & irrita declarata: ac nullius prorsus existere firmitatis*: quæ extrauagans recepta & publicata extitit in Concil. Vienn. *Sacro approbante Concilio* Clementina *dudum* de sepult.

Ex quibus colligitur Regulares teneri secluso exemptionis priuilegio seruare pacta inita cum Episcopis Curatis primitiuis, & aliis Ecclesiasticis, adhibitis tamen illis conditionibus, & non aliter.

Nunc examinandum sic exemptionis priuilegio gaudentes illis pactis teneantur, quod duobus modis potest intelligi. 1. si Regul. post priuilegia exemptionis ad pacta facta in limine fundationis, teneantur. 2. si post pacta inita in limine fundationis, acquirant priuilegium exemptionis, teneantur ad illa. Quoad primum modum certum est non valere illa pacta, quoniam vt probatum est in tract. de priuileg. in communi, Regulares non possunt per quælibet pacta renunciare priuilegiis, quia non sunt Ius illorum propriè; sed Pontificis: renunciarent autem si in vi huiusmodi contractuum Curati primitiui iure exercendi diuina in Ecclesiis Regularium potirentur.

Quoad verò 2. maior est difficultas, verum ratione sequenti prorsus tolletur; quoniam non maior est ratio cur Curati primitiui illo iure gaudeant post exemptionis priuilegium adeptum, quam Episcopi: at illo priuilegio exemptionis impetrato, eo iure non gaudent, licet antea ex iure Canonico illo plenissimè potirentur; ergo nec Curati. primitiui. Maior huius argumenti probatur, ex eo quod potiori, imò eminentiori titulo Episcopi, vt tales, secluso dicto priuilegio, in Regularium Ecclesiis Prædicta munia obire possunt, cum illorum dignitas & iurisdictio in Regulares acquisita, & ratione sui territorij, & voti interdictorum Episcoporum manus emissi sit maior & eminentior; sintque Prælati legitimi tum dictorum Regularium; tum etiam Curatorum primitiuorum; nisi aliundè, priuilegio videlicet, eximantur.

Quod autem Episcopi non possint munia prædicta exercere in Regularium Ecclesiis, illud exemptionis priuilegio vetante, probatum est superius; ergo & similiter Curati primitiui illa exercere non valent.

Adiunge huic rationi quod Episcopi & Curati primitiui non possunt plus petere ab Ecclesiis, qui in suis territorijs sitæ sunt, quam quod ex sacris Canonibus sibi deberi probant, vt constat cap. *Conquestus* & cap. *quia cognouimus* 9.q.3. & cap. *Hoc tantum* 18.q.1. sed hoc Ius diuina faciendi in Regularium Ecclesiis per Canones illis non conceditur, imò, & prohibetur; ergo illud Ius minimè petere possunt.

Nec objiciendum 1. quod in contractibus & pactis huiusmodi, Curatorum primitiuorum cum Regularibus apponitur clausula renunciationis futuræ super his impetrationis, priuilegijs exemptionis, quoniam *nemo beneficio, quod nondum habet, renunciare potest, sicut nec hæreditati nondum delata*: ff. de acquir. hæred. l. qui superstitis, & Glosa in cap. *si Episcopus* de præbend. accedit quod illa obligatio, quæ in dictis Regularibus occasione illorum huiusmodi pactorum cum dicta clausula oritur à iurisdictione spirituali concessa primitiuis Curatis à sede Apostolica, quæ conditionem annexam habet, videlicet, quod illo iure in dictis Ecclesiis Parrochi primitiui potientur, donec dicta sedes, à qua omnis iurisdictio spiritualis pendet, sicut alibi probatum fuit, reuocauerit, vt etiam similiter diximus de iurisdictione Episcoporum in huius tractatus principio: constat autem quod quoad hæc

hæc munia, sicut & quoad cætera per generalia, & per particularia exemptionis priuilegia, antea memorata huiusmodi iurisdictionem spiritualem in Regulares à primitiuis Curatis sicut ab Episcopis & cæteris Ecclesiasticis dicta sedes subtraxerit; ergo cum sublato fundamento, omnia quæ eidem innituntur penitus ruere, meliorisque roboris existere necesse sit, id similiter de dictis contractibus & pactis. quæ in iurisdictione spirituali fundantur omninò sentiendum erit.

Nec obijciendum 2. dicta priuilegia exemptionis non fuisse dictis Parrochis & & aliis quorum interest intimata, quia vltra quod credendum sit antiquitus id factum fuisse cum *in antiquis omnia præsumantur solemniter acta*: illam intimationem ad effectum validitatis priuilegiorum non esse necessariam probauerimus in 1. tract. de priuileg, in communi: sed sufficere quod suo tempore illis intimata sint, videlicet eo tempore, quo à dictis Parrochis primitiuis superdictis priuilegijs impugnantur. Accedit quod iam cessat omnis illa ratio intimationis cum in proximè dicto tractat. probatum fuerit priuilegia Regularium esse recepta, & in praxim redacta: ac esse veluti Ius commune quod ignorari minimè putandum est.

Nec opponendum 3. vsum & consuetudinem contrariam: videmus enim Capitula Cathedralium & Collegiatarum Ecclesiarum, nec non Abbates commendatarios in publicis processionibus in Ecclesiis Regularium sui territorij diuina Officia celebrare: sicut etiam & Episcopos; quoniam vt in hac propositione dictum est, illa consuetudo est Ecclesijs Regularibus onerosa, quæ propterea non valet, cumque etiam existat contraria exemptioni Pontificiæ, non potest contra illam præscribere, hoc enim habet illa exemptio: sicut & cætera Apostolica priuilegia Regularibus concessa, vt nullo vsu, consuetudine & præscriptione abrogari possint. Et posito quod Regulares non potirentur priuilegio impediente consuetudinem attamen vt talis consuetudo abroget priuilegium, necesse est 1. vt dentur actus quàm plurimi & vniformes; cùm si sint difformes frustrà prætendatur consuetudo, vt notant Canonistæ in cap. fin. de consuet. & Iurisperiti in l. de quibus ff. de legibus. Vnde Bald. in idem cap. n. 30. dicit: *quod proferre duas vices, est proferre exempla, non mores.*

Secundò oportet vt illi actus sint rationabiles, quoniam ratio est forma substantialis consuetudinis vt docet Petrus de Rauenna tractat. de consuet. num. 107. difficile autem admodum est rationem exhibere ad huiusmodi consuetudinem, maximè si sit aduersus priuilegium in iure communi insertum.

Tertiò quod ille qui consuetudinem aduersus priuilegium maximè si sit in iure communi insertum induci, potestate condendi leges pollere debet. *Quia inducere consuetudinem, non secus ac legem condere est iurisdictionis; exigitur ergo in inducente potestas legis condendæ*: docet Butr. in dict. cap. num. 39. Bart. Consil. 136. num. 2. & 3. dub. 1. Aym. de antiq. temp. Sect. 1. part. 4. Vnde etiamsi huiusmodi primitiui Curati, ac etiam Episcopi processiones, & Missas & cætera huiusmodi celebrandi ac etiam Cathedram Pontificalem in Ecclesia exempta ponendi, consuetudine ex centum aut mille annis gauderent, debet hoc censeri factum humanitatis intuitu,

quę consuetudinē non inducet huiusmodi priuilegium abrogantem c. *si Episcopus* 16. q. 3. Possentque Regulares etiam post mille annos continuos illius consuetudinis Episcopis, & Curatis primitiuis huiusmodi præmemoratarum functionum Ecclesiasticarum exercitium denegare, vt optimè docet Lopp. de re benefic. l. q. 24. n. 251. & sequent. vbi sic fatur. *Talis consensus semper censebitur præstitus per modum precarij iuxta terminos textus in Canone luminoso, procedit enim præsumptio cum sua causa leg. cum in testamento de reb. dub. nec præiudicabitur exempto, etiamsi ibi habuerit tribunal. Episcopus per mille annos l. voluntaria 6. de excusat. tut.*

Ex quibus patet hæc priuilegia & alia similia non esse per consuetudinem abrogata; cum conditiones ad illa abroganda requisitæ deficiant in pluribus Ecclesiis, Regularium, in quibus huiusmodi consuetudo ab Episcopis & Curatis introducta reperitur.

Nec valet denique objicere sententiam Senatus supremi Burdigalensis in causa mota à scindico Capituli Cathedralis Ecclesiæ S. Andreæ eiusdem ciuitatis aduersus fratres Carmelitas etiam eiusdem ciuitatis, circa Ius ad prædicta munia in Ecclesia dictorum fratrum per Canonicos præmemoratæ Cathedralis peragenda de anno 1646. die Iunij 19. quæ sic habet *Senatus conseruat scindicum Capituli Sancti Andreæ in possessione & iure celebrandi diuina in Ecclesia dictorum Carmelitarum in diebus Rogationum, & Sancti Rochi quibus Capitulum prædictum solet ex consuetudine processionaliter conuenire, & in omnibus aliis comitiis & processionibus publicis indictis ad conueniendum ad dictam Ecclesiam per Archiespiscopos huius ciuitatis, aut illis absentibus per eorumdem Vicarios Generales, vel sede vacante per Vicarios Generales Archiepiscopatus, &* post aliqua verba: *de reliquo quantum ad alias conclusiones scindici dicti Capitulo Sancti Andreæ, postulantis pro dicto Capitulo libertatem Diuina faciendi, in dicta Ecclesia in funeribus personarum illustrium, dum ab hæredibus rogatum accederet, dictus Senatus illud ab hoc iure excludit.*

Respondetur 1. dictam sententiam partim esse in fauorem præmemoratæ exemptionis, partim esse illi aduersam: in fauorem est denegando absolutè dictis Canonicis facultatem omni tempore, & omni occasione præfata munia obeundi, at verò contraria dictæ exemptioni existere dictis Canonicis concedendo, vt eadem in præmissis festo comitijs, & processionibus publicis obire possint. Ratio autem præcipua, quæ augustissimum illum Senatum mouit ad sic pronunciandum ex mente illustrissimi Ponentis seu Exponentis illius causæ, fuit non Ius Capituli Ecclesiæ S. Andreæ, vt Curati primitiui parochiæ Sanctæ Eulaliæ, in qua sita est Ecclesia Carmelitarum, sed Ius totius Ecclesiæ Burdigalensis, quæ congregata potitur facultate sibi eligendi quamlibet illius ciuitatis Ecclesiam ad ibi Diuina peragenda, cúmque dictum Capitulum absente Archiepiscopo primum locum inter Ecclesiasticos possideat, per vnum ex suis in dicta Ecclesia Carmelitarum, aut alijs etiam exemptis Ecclesiis ad eadem obeunda eligere potest. Verùm cum bona venia Augustissimi illius Senatus huic rationi respondere liceat; dicendo quod illa Ecclesia Burdigalensis constat ex Clero, populo, & Magnatibus eiusdem, & vt talis est Ecclesia particularis subdita Ecclesiæ Romanæ, & Papæ: ac etiam regi sicut ergo Magna-

Magnates populi nihil possunt in ea loca, quæ sunt Iuris regis scilicet à dictorum Magnatum iurisdictione exempta, nec ad eadem comitia & populi conuentus indicere: sic nec illi Magnates nec etiam Archiepiscopus, ac totus Clerus possunt quidquam in Regularium Ecclesiis, vt pote ab eorum iurisdictione exemptis, ac ex consequenti nulla comitia aut processiones publicas indicere ad conueniendum in dictas Ecclesias, ibique Diuina per aliquem ex Canonicis facere celebrare, cum dictæ Ecclesiæ extra illorum territorium existant.

Respondetur 2. dictam sententiam fundari manifestè in possessione vt patet ex illius principio, quam ex pluribus actibus diuersis temporibus habitis legitimam pro illo iure penes Capitulum dictæ Cathedralis existere iudicauit, solent enim Senatus supremi sæpissime in simili materia non considerantes, si possessio habeat legitimum titulum, vel non plurimum possessioni deferre, vt alibi diximus quamuis multum varient eorum Senatuum circa materiam exemptionis sententiæ, imò aliquando vnus & idem Senatus in illa contrariè iudicat: vnde non ita standum illorum sententijs vt faciant legem in causis hypoteticis huiusmodi, quinimò sententiç eius naturæ sint, vt possint à Senatu melius informato corrigi: propterea prædicti Carmelitæ manifesto exemptionis iure muniti supplici libello ad dictum Senatum meliùs informandum recurrere; & contra possessionem dicti Capituli agere legitimè possint, & probare, quod nullo vnquam priuilegio hoc Ius primitiuis Curatis concessum fuerit: ac etiam quod consuetudo seu possessio dicti Capituli mera vsurpatio existat, atque ita iudicatum fuit per sententiam supremi Senatus Tolosani in simili causa quæ sic se habet: *Archiepiscopo Ausciensi visitanti vrbem Simorrensem, sacrista Regularis Ordinis sancti Benedicti, Abbatiæ illius vrbis exposuit quod Abbas commendatarius prætextu Benedictina quæ statuit quod Abbates poterunt, si voluerint, Diuina officia diebus festorum maiorum solemniter celebrare, exponentem impedire volebat: ne Missam nocte natalis Domini solemniter faceret, Archiepiscopus sententiam in fauorem Sacristæ protulit, Abbas verò ab illa tanquam ab abusu ad dictum Senatum appellauit, Puymissone dicti Archiepiscopi aduocato exponente Senatus, quod dicta Benedictina in rectum Ordinem Abbatiarum sancti Benedicti constituendum, & in Ius Abbatum Regularium declarandum, immeritò extendenda erat ad Abbates sæculares; alioquin huiusmodi extensio Capitibus Abbatem & luminoso* antedictis, quibus presbyteris sæcularibus: *illa officia exercere in Regularibus Ecclesiis prohibetur, repugnaret, Senatus 1. die Iulij 1610. Solemniter pronunciauit dictum Archiepiscopum nullatenus abusiue iudicasse: ac Abbatem præmemoratum ad expensas damnauit, & mulcta pecuniaria emendauit.* Hoc arrestum apud Tornetum habetur 1. tom. Arrestor. lit. A post Meynardum in suis quæst. notab.

Ex quo videre est, 1. Abbatem verum titularem & pacificum illius Abbatia possessorem, non posse in illa Abbatia diuina officia solemniter, neque etiam in festis maioribus, peragere, ex eo quod Abbas sit secularis; ac propterea magis hoc asserẽdũ de Curato primitiuo & Canonicis vt Curatis primitiuis, qui & seculares sũt, & minoris dignitatis, ac minori iure in Ecclesiis Regularibus potiuntur, vt per se notũ est.

Secundò primitiuos Curatos secula-

res & Regulares iuribus præfatis & alijs honorificis in Parochijs non exemptis gaudere ex iure communi, vsu & placitis supremorum Senatuum ferè infinitis confirmato in fauorem Parochorum eorumdem editis, si velis ex tot quædam videre lege Petrum Neron & Stephanum Girad in tomo suarum Collationum.

Dices propositionem nostram verificari in Curatis primitiuis, & in illis, qui non sunt Patroni Ecclesiarum Regularium, qui tales sunt quando ædificarunt Ecclesiam, vel eam dotarunt, aut fundarunt, quibus à iure cap. *Pia mentes* & *Frigentius* 16. q. 7. & cap. *Ad Audientiam* de Ecclesiis ædificandis debetur honor & vtilitas, nam respondetur antiquo iure cap. *Nouerint* cap. 10. quæst. 1. nec honor, neque vtilitas illis debetur, quod si præmissis iuribus illa duo eis conceduntur, hoc intelligendum cum saluis priuilegijs, & exemptionibus in Regularium fauorem concedendis, quæ iam concessæ eos ab huiusmodi iuribus excludunt. Illa tamen iura cessant in illis Ecclesiis etiam non exemptis quæ carent beneficiis & redditibus vt legenti prædicta capita, cum Glosa manifestum fiet. Plures alias concessiones circa hanc Missæ materiam hic afferre possem, sed breuitati studendo supersedo, interim monitum faciendo Lectorem primò multo esse casus ob quos cum Regularibus, tum etiam sæcularibus ieiunis plures Missas celebrare permissum est, & omittendo casum diei natalis Domini, plures alij numerantur. Primus est quando sacerdos pluribus Parochijs præficitur, potest enim tunc celebrare toties, quot fuerint Parrochiæ, sic Suares in 3. part. tom. 3. disput. 8. Sect. 3. Nauarr. c. 25. n. 87. Diana tract. 14. celebrat. Missar. resolut. 56. & alij.

Secundò Episcopus, Princeps, aut aliquis, genere illustris superuenit sic citati Nauarr. & Diana, Paludanus. in 4. distinct. 12. quæst. 1. art. 4. & alij.

Tertiò cum frequens populus, aliunde dicto iam sacro Parrochiæ aduenit aliter eo cariturus, nisi iteratò illius causa Parochus offerat quod non modo festis diebus: sed etiam, profestis fieri posse, vt populus opportunitate audiendæ Missæ non priuetur, tradit Reginaldus lib. 23. cap. 3. num. 7. quod Durandus lib. 2. de ritib. Eccles. c. 7. & Leo Papa Epist. 79. ad Dioscorum Alexand. ait posse quoque fieri, cum ob solemnem festiuitatem adeò frequens est populus, vt Basilica omnes capere nequeat, tunc enim si aliter eorum pietati satisfieri nequit, tot possunt istorum Auctorum opinione Missę dici ab vno, quot sunt necessariæ, vt omnes Missam audiant.

Quartò cum quis finit Missam nunciatur intrare corpus defuncti sepeliendum cum Missa, aut ex consuetudine Ecclesiæ, quæ cum Missa communi aliam dicit pro mortuis *De Requiem*, & in his duobus casibus ratio censetur adesse sufficiens dicendi rursus Miss. inquit Reginaldus lib. 29. cap. 3. num. 171. quod in cap. *Sufficit* de consecrat. distinct. 1. approbatiuè dicitur; *Quidam tamen pro defunctis vnam Missam faciunt, & alteram de diœcesi necesse fuerit*: sic Syluester verb. Missa 1. qu. 7. Angel. §. 46. Victor. n. 96.

Quintò cum obiturus est ægrotus sine viatico, nisi sacerdos consecret hostiam, sic citatus Reginaldus imò multi Doctores existimant posse sacerdotem non ieiunium celebrare ad hunc effectum, si non possit recipere aut Sacramentũ pœnitentiæ aut Extremæ vnctionis & absit scandalum denique

denique quod maius est Petrus Matthæus in annotat. ad Rubricas Missalis part. 1. cap. 9. nu. 1. censet id licere absque illis conditionibus.

Sextò & vltimo, omnes præcedentes comprehendens est rationabilis causa iudicata talis à cordato viro ob quam videatur necessarium, vel congruentissimum, vt Missa secundo dicatur, vt habetur cap. *Consuluisti*, de consecrat. his verbis: *Respondemus quod excepto die Natiuitatis Dominica; nisi causa necessitatis suadeat, sufficit Sacerdoti semel in die vnam Missam solummodo celebrare*: Hos omnes casus referunt Sebastianus Bauny in Theol. mor. de Presbyt. quæst. 6. & Diana citatus qui asserit in partibus Neapolitanis hos omnes casus in dissuetudinem venisse præter primum, nec esse in alijs celebrandum; nisi de licentia Episcopi. Adde etiam Prælati Regularis per respectum ad sacerdotum Regularem: si autem huius & aliorum Doctorum, quos citat, sententia sit sequenda doctioribus iudicandum relinquo, si tamen liceat meum ferre iudicium non video, cur ob dissuetudinem non liceat, cùm necessitas, quæ per dissuetudinem non tollitur, facultatem iteratò celebrare concedat, sitque vt supponimus in dictis casibus. Lege citatos Bauny & Dianam qui multos referunt Auctores, licet ille dubitet si in duobus illis casibus iterato celebrare liceat.

Secundò Lectorem monitum facio, quod licet Regulares singulis diebus Missam conuentualem ex iure celebrare teneantur cap. *Creatura* de celebr. Missar. iuncta Rubr. si excipias graue impedimentum, qualis foret, si existente in conuentu vno tantum sacerdote dicenda esset Missa pro defuncto tumulando, vt docet Roder. tom. 3. qq. RR. quæst. 6. art. 7. Corduba in annot. ad Compend. verb. Missa 2. §. 5. & Portel. eodem verb. attamen non tenentur illam applicare pro benefactoribus &c. etiam si ex eleemosynis viuant; nisi ad hoc constitutiones Ord. obligent. vt inuit. citatus Cord. ratio est, quia nec Ius Diuinum, nec Ecclesia id præcipit, possuntque aliis mediis benefactoribus satisfacere, vtpote missis priuatis, & aliis precibus, & operibus bonis, possuntque similiter Miss. de Requiem applicare pro viuentibus, sicut & Missam de sanctis pro mortuis; nullum enim Ius est, quo id prohibeatur.

Tertiò quod celebrans si Missalis rubricas non obseruet non peccat mortaliter: dummodo non notabiliter eas omittat, quod faceret, si ferè nullas, aut multas omitteret: & huius sententiæ cum iis quos citat, est Diana tract. 14. de celebrat. Missar. resolut. 53. quæ sententia mihi multum placet, & ex vsu virorum proborum, & magnæ litteraturæ probatur, parum enim curant de huiusmodi, nec signa Crucis, & cæteras ceremonias punctualiter obseruant, eo tempore, quo signatur in rubricis, sed paulò ante, vel paulò post. Omittere verò voluntariè aliqua verba Canonis [verbi gratia] duo aut tria nomina Sanctorum, aut duo aut tria signa Crucis, non est peccatum mortale, cùm non sit grauis materia, in se, nec ratione significationis, esset tamen si vnum verbum ex verbis consecrationis omitteretur ob proximam rationem: & quia Sacramentum non fieret, extendimus insuper omissionem, non solum ad quædam verba vt suprà; sed etiam ad plurima verba relicta in iis quæ sunt extra Canonem, ita vt non si peccatum mortale omittere integrum Canti-

cum *Gloria in excelsis* aut Symbolum *Credo in Deum* vt communiter tenent Doctores.

Imò cùm adest ratio potest sine peccato omitti Euangelium, verbi gratia de Passione in Missa Palmarum, & poni aliud Euangelium; quod in benedictione Palmarum legitur, rationem autem sufficientem ad excusandum à peccato arbitror tussim importunam, fletum magnum; aut lassitudinem, ex longa huiusmodi lectione causatam; aut aliquid simile: sicque censuit Ioannes Martinon super hoc casu consultus, quod debet intelligi vt ipse etiam intellexit sublato scandalo; quo circa Missa tunc essent præsentes non pari scandalum.

Item extendimus omissionem prædictam pro Regularibus ad omissionem vocalem omnium verborum Canonis secretò dicendorum dummodò dicantur mente, & voce pronuncientur verba sacramentalia ex priuilegio Leonis X. de quo inferiùs, cùm de horis Canonicis agetur.

Quartò quando Missa votiua exigitur, verbi gratia de Assumptione, vel Natiuitate B. Mariæ, & alia huiusmodi potest dici Missa votiua de B. Virgine, cum intentione ad honorem Assumptionis, vel Natiuitatis &c. sic Gauantus in thesauro tom. 1. pag. 4. tit. 17. & in rubr. tom. 1. part. 4. & Archang. Roman. de priuileg. lib. 3. verb. Missa. imò Nauarr. Citatus à Roder. qq. RR. tom. 1. quæst. 43. art. 8. censet quod pro Missa longa de passione satis impelet sacerdos, si celebret fasto etiam semi duplici, aut infra octauam.

Quintò possunt Regulares dicere Missam juxta ritum Religionum & Ecclesiarum per quas hospites transeunt, aut quoquomodo vadunt, cùm nullo iure ad id faciendum prohibeantur.

CAPVT II.

DE FACVLTATIBVS REGVLARIVM AD EVCHARISTIAM MINISTRANDAM.

PROPOSITIO I.

Regulares possunt ministrare Eucharistiam in paschate, & in mortis articulo suis familiaribus, & seruitoribus sibi actualiter seruientibus, & intra, aut extra monasteria sub eorum obedientia commorantibus & degentibus; ac sic præceptis de sumenda Eucharistia satisfacere.

facere.

Cùm in præcedenti capite egerimus de facultatibus concessis sacerdotibus Regularibus ad sacrificium Missæ celebrandum, nunc operæ pretium est examinare; si facultatibus gaudeant ad Eucharistiam ministrandam, quod facilè fiet, si ante supposuerimus 1. quod probatum est in tract. de Confessarijs, videlicet Regulares esse idoneos à iure ad Eucharistiam sicut ad cætera Sacramenta sæcularibus ministranda, & quod etiam in mortis articulo absente Parocho aut nolente eam ministrare, illis liceat ministrare, cùm hanc facultatem habeat quilibet sacerdos: imò & Diaconus nolente sacerdote, vt tenent Sotus dist. 13. q. 1. art. 4. quem sequuntur Suarez 3. parte disp. 72. Sect. 1. & Roder. in quæst. Regul. tom. 1. q. 56. art. 8. Ioan. de la Cruz. de stat. Relig. lib. 2. cap. 5. dub. 3. & alij. Imò videtur quod Diaconus possit communicare infirmum etiamsi adsit sacerdos, & probatur ex antiquis Cartusianorum statutis c. 8. in quo sic habetur: corpus autem Domini potest infirmus accipere à Procuratore, si sit Diaconus: hoc ipsum dicimus de mercenarijs, etiam priore præsente, & licet nil mihi in mentem veniat huic sententiæ contrarium, non tamen hanc sententiam auderem affirmare.

Secundò supponendum seculares adultos baptizatos, cùm ad annos discretionis peruenerint: ex præcepto Ecclesiæ teneri Eucharistiam quot annis in Paschate assumere, vt patet ex cap. *Omnis vtriusque sexus*, & ex Trid. sess. 13. cap. 9. vbi anatemate percutitur, qui negauerit illos non teneri. Dixi ex præcepto Ecclesiæ, nam ex diuino non est tempus determinatum citra articulum mortis, in quo Ecclesia potest aliquos, iustis mota de causis, priuare.

Tertiò supponendum est Pascha assumi à Dominica Palmarum vsque ad Dominicam in Albis, iuxta declarationem Eugenij IV. quæ habetur in comp. priuileg. Mend. tit. communicare his verbis: *Optimè iuri satisfactum esse, & Canoni seu Decretali omnis vtriusque sexus si in Hebdomada sancta, vel infrà Octauas Pascha resurrectionis, Dominica fideles Sacrosanctum Eucharistia Sacrament. accipiant*: quam citat. Nauar. capit. 2. manu. n. 44.

Nec non etiam iuxta communem vsum comprehendere non solùm diem Dominicæ resurrectionis, sed octo dies ante & totidem post, imò in quibusdam locis vsque ad mediam, ac etiam ad totam quadragesimam extendi, vt ex declarat. Clem. VII. per Laurentinum Cardinalem Episcopum Prænestinum promulgatam relatam à Casarub. in fine Compend. priuileg. Mendic. constat his verbis. *Laurentinus miseratione diuina Episcopus Praneslinus, Cardinalis sanctorum quatuor Coronatorum nuncupatus, ac maior Pœnitentiarius, vniuersis ac singulis pradictas litteras inspecturis salutem in Domino sempiternam. Cùm fœlicis recordationis Innocentius Papa tertius in Concilio Generali statuerit omnes vtriusque sexus Christi fideles, postquam ad annos peccato suo proprio sacerdoti confiteri, ac iniunctam sibi pœnitentiam adimplere*, & ad minus in paschate Eucharistiæ Sacramentum suscipere debere, nisi fortè de proprij sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab huiusmodi per-

ceptione ducerent abstinendum, alioquin & viuentes ab Ecclesiæ ingressu arceri, & morientes Christiana sepultura carere debere, tamen sanctissimus in Christo Pater Dominus noster Clemens diuina miseratione Papa VII. sibi persuadens non fuisse intentionis legislatoris animas illaqueare fidelium ad communicandum præcisè in die resurrectionis D.N.I.C. dummodo semel in anno confiteantur, & ad minus in paschate suscipiant Eucharistiæ sacramentum in partibus Hispaniarum, in quibus propter numerum cummunicantium esset impossibile vt in die paschæ Eucharistiæ Sacramentum suscipere possent, Christi fideles ipsos in Hispaniarum regnis huiusmodi si à prima die Cinerum vsque ad octauam resurrectionis D.N.I.C. proprio sacerdoti peccata sua singulis annis concessi fuerint, & in dictum tempus Euch. Sacramentum secundùm eorum meliorem conscientiæ dispositionem & arctiorem mentis deuotionem susceperint, viuæ vocis oraculo desuper nobis facto, Canoni huiusmodi satisfecisse declarauit, in quorum fidem præsentes litteras per secretarium nostrum fieri, sigillique nostri parui impressione muniri fecimus, easque manu propria subscripsimus. Dat. Romæ in camera nostra solitæ residentiæ die 13. mensis Februarij anno 1526. Pontificatus Domini nostri anno 4. Ita est Laurentinus Episcopus Prænestinus Cardinalis quatuor Coronatorum manu propria.

Supponendum 4. ex dicto Eugenio, vt loco citato refertur, declaratum quod quando quis tempore paschali se reperεrit in aliena diœcesi, semper ibi intelligitur adeptus incolatum, vt ibi confiteri & communicare valeat quantumcumque ibi paruo tempore steterit.

Quintò supponendum dictos seculares sumpta semel in anno Eucharistia in dicto tempore, non amplius ad illam sumendam obligari in reliquo anni tempore.

Supponendum 6. quod stando in iure diuino omni & soli sacerdoti competit Eucharistiam sæcularibus ministrare, sed stando in iure communi antiquo soli Parocho, vt ritè probat D.Thomas 3. part. q. 22. art. 3. & constat ex Clem. I. de priuileg. in qua hæc verba habentur: *Religiosi qui Clericis aut laicis Sacramentum vnctionis extremæ, vel Eucharistiæ ministrare, matrimoniave solemnizare, non habita super his Parœcialis Presbyteri licentia speciali &c. communicationis incurrant sententiam.* Adde quod Sacramentorum administratio est actus iuridicus, vt ait Ioann. de la Cruz de stat. Relig. lib. 2. cap. 5. dub. 3. Concl. 2. post solum & alios: ergo qui illa ministrat debet habere iurisdictionem à iure communi, vel priuilegio vel saltem ex commissione concessam, in eos quibus illa ministrat; ac proinde etiam ad Eucharistiam ministrandam.

Dixi in propositione posse regulares ministrare Eucharistiam familiaribus & seruitoribus: nam de regularibus nullum est dubium, quin regulares, verbi gratia Minoritæ alijs Minoritis Eucharistiam, & sic de cæteris ministrare valeant. Hæc veritas habetur concessa per Bullam relatam in libro cui titulus monumenta Ord. 1. impressionis fol. 56. & 2. impressioni. fol. 340. concessione 315. & in Compend. priuileg. Mendic. verb. Familiares §. 3. in qua sic legitur *Clem. IV. concessit Fratribus Minoribus, vt his qui in eorum morantur obsequijs cuncta liberè ministrare possint Sacramenta Ecclesiastica.* Eamdem concessionem

nem facit Minimis Leo X. Bulla quæ incipit; *His quæ pro fidelium* (his verbis) *vt fratres Ordinis Minimorum huiusmodi dictarum domorum famulorum pro tempore in habitu seculari eis deseruientium, quoties opus fuerit, etiam paschatis tempore, & in mortis articulo in eorum domibus, & Ecclesiis huiusmodi: ipsisque & eorum cuilibet Euch. & Extrema-vnctionis sacramenta ministrare licitè valeant.* Idemmet Leo in Concil. Lateran. vniuersis Mendicantibus eamdem gratiam concedit sacro approbante Concil. Bulla quæ incipit: *Dum intra mentis arcana* his verbis *eorumdem verò fratrum obsequio insistentibus sacramenta huiusmodi videlicet Euchar. & Extrema vnctionis nullatenus mittis fratres valeant; nisi illorum durante obsequio.* Expressius continetur in dictis Compend. & verb. §. 10. his præcisè verbis: *Martinus V. concessit Monachis S. Benedicti obseruant. Hispaniæ, vt confessiones quorumcumque familiarium suorum, tam laicorum, quàm Regularium intra & extra septa suorum monasteriorum commorantium audire, necnon eisdem familiaribus tam intra, quàm extra septa commorantibus Ecclesiastica sacramenta quoties fuerit opportunum, ministrare valeant.* Hanc concessionem fecit etiam Leo X. Minimis & Paulus III. Religiosis societatis Iesu, Innocentius VI. Augustinensibus Bulla 1. & Sixtus IV. Carmelit. Bulla 37. illámque facultatem quoad familiares in monasterijs degentes confirmauit Trident. proximè citandum, & declarauit Congregatio Cardinalium inferius etiam citanda.

Objicies Concil. Trid. sess. 24. cap. 11. de reform. non concedere hanc facultatem; nisi familiaribus commorantibus intra monasteriorum septa, non autem familiaribus commorantibus extra septa monasteriorum, quod similiter declarauit Congregatio Cardinalium sub Gregorio XIV. ergo non possunt Eucharistiam ministrare omni tempore famulis extra septa monasteriorum morantibus, cùm clausula reuocatoria priuilegiorum sit iuncta decreto Tridentini.

Respondetur 1. ex Roder. tom. 1. quæst. 56. articul. 14. Tridentinum esse quoad hoc, & cætera priuilegia reuocatum à Pio V. vt diximus in tractat. de priuilegijs in communi, ita vt dicto priuilegio sicuti alijs in foro conscientiæ vti possint.

Respondetur 2. priuilegia regularium fuisse absolutè in vtroque foro non obstante Trid. confirmata, vt in dicto tract. diximus, ac propterea illam declarationem Cardinalium interpretum Trid. sicut & alias nihil officere illi priuilegio: sicut nec alijs priuilegijs, cùm non sint declaratiuæ; nisi sensus Trid. deinde non esse tanti ponderis, vt sæpiùs diximus, quod possint priuilegia autentica & autenticè confirmata eneruare, ac sic tenent citatus Roder. Marcell. à S. Benedict. in Scholio in Compend. priuileg. Fuliens. verb. Familiares, §. 1. & 2. & alij.

Respondetur 3. sub clausula reuocatoria illius capitis non comprehendi priuilegia Mendicantium; cùm non exprimantur, quod fieri debet, vt alibi diximus ex Pio V. & Doctoribus.

PROPOSITIO II.

Licet Regularibus ministrare Eucharistiam fidelibus in paschate, & alijs temporibus communicantibus ob deuotionem Dominica resurrectionis excepta.

Antonius &c. indulsit & concessit quod omnes fratres Presbyteri monasterij prædicti B. Mariæ de Guadalupe tam intra quam extra in illius Capellis, oratoriis, grangiis & aliis locis eiusdem monasterij, non contradicente Priore, aut in eius absentia Vicario, possint ministrare sacramentum Eucharistiæ etiam in die Paschæ subditis eiusdem monasterij, vel ab eo dependentibus, & aliis illuc confluentibus vtriusque sexus, diœcesanorum locorum, Curatorum, aut Rectorum ad hoc licentia minimè requisita, & sic præcepto Ecclesiæ satisfaciant nonobstantibus contrariis quibuscumque. Hæc Antonius Cardinalis, atque hanc sententiam tenent Roder. tom. 1. q. 66. art. 3. Marcellinus à S. Benedicto in Compend. Fuliens. verb. Eucharistia, Steph. Bauny, tract. 5. de Euch. qu. 19. Ioann. de la Cruz. de stat. Relig. lib. 2. cap. 5. dub. 4. Concl. 3. Beia in respons. p. 4. cas. 4. Sorbus in Compend. priuileg. Mendic. verb. communicare, & alij.

Nec objicias Tridentinum reuocasse hoc priuilegium, cùm aliàs probauerimus non reuocasse, nec item opponas non vsum illius priuilegij quoniam etiam demonstrauimus alibi non vsum minimè abrogare priuilegia regularium, qui etsi abrogaret quæ in vsu non sunt confirmata fuerunt, vt in 1. tract. probauimus, & ostendit Diana tract. 14. de celebrat Missar. resolut. 73.

PROPOSITIO IV.

REgulares prohibente Episcopo possunt in Oratorio domestico, & priuato, sæcularium eosdem communicare, omni tempore etiam Paschali, sic, vt non teneantur illo anno ampliùs Euch. sumere.

Patet hæc veritas quoad 1. partem ex priuilegijs plurimorum Pontificum, & præcipuè Pauli IV. priuilegio proximè citando, quæ nullatenus reuocata fuerunt vt tenent Portel. in respons. Moral. parte 3. cas. 39. Roder. qq. RR. tomo 1. quæst. 61. artic. 3. Suarez de Relig. tom. 4. lib. 9. cap. 3. §. *dices ergo*, Diana in tractat. 4. Miscell. resolut. 4. aliter Episcopus per suam prohibitionem reuocaret priuilegium. Nec contrarium est Tridentinum, quia vt alibi diximus non reuocat priuilegium de dicendis missis in dicto oratorio, & si reuocaret differt multum prohibitio dicendi Missam, à prohibitione ministrandi Eucharistiam. Alias rationes lege apud citatos Portel. & Dianã. Quoad verò 2. partem patet propositio ex concessione seu potius ex sententia Pauli IV. ad querelam fratrum Minorum contra Parochos pronunciatam his verbis. *Quod de cætero per totum orbem omnium vtriusque sexus fidelium pro tempore dicti fratres à suis Superioribus deputati confessiones etiam infirmorum vbilibet, etiam extra domos, & habitacula eorumdem fratrum audire, eosque absoluere, ab omni tempore præter resurrectionis Dominicæ sacramentum Eucharistiæ, tam illis quàm quibusuis personis ministrare possint Apostolica auctoritate concedimus.* Atque ita tenent citatus Bauny, Portel. in respons. parte 3. cas. 39. & Suarez tom. 4. de Relig. lib. 9. cap. 4. qui citat Nicolaum V. Sixtum IV. & Leonem X. hanc etiam gratiam Regularibus concessisse. Sic etiam tenet Moronus, qui resp. 99. fusissimè, & efficaciter hanc sententiam probat.

Instabis 1. quid fiet, si Episc. id sæcularibus prohibeat. Respondetur id non posse

prohibere, nec in pœnam sumptionis, Euch. de manibus Reg. in dictis oratoriis, posse reuocare facultatem dictorum oratoriorum. Nam vt diximus in tract. de priuile. in communi huiusmodi priuilegia Regularium sunt relatiua ad seculares; ac ex consequenti, si vnum permittitur Regularium sunt relatiua ad sæculares; ac ex consequenti, si vnum permittitur Regularibus, aliud sine quo illud stare non potest, secularibus similiter permittitur, potest tamen propter alia delicta, sæcularium facultatem præfatam reuocare iuxta Reg. 1. Iuris in 6 *Per quas causas quid ponitur, per easdem tolli potest.*

Instabis 2. Hanc facultatem concedi Regularibus: dummodo exerceatur sine præiudicio Parochialis Ecclesiæ; sed hæc facultas exerceri non potest absque tali præiudicio; ergo non censetur concessa. Respondetur concessam esse facultatem cum illa circumstantia, quæ debet intelligi vt aliàs in simili materia ex declaratione Pontificia diximus, vt non extendatur ad alia iura Parochialium, nempe decimarum, sepulturarum &c. & sic in hac materia tenet Marcell. à S. Bened. in scholio Compend. priuil. Fuliens. verb. Eucharistia §. 4.

PROPOSITIO V.

POssunt Regulares non solùm tempore Paschali sæcularibus Euch. ministrare in suis Ecclesiis, & oratoriis priuatis eorumdem sæcularium, sed etiam in omnibus & singulis Ecclesiis non suis.

Habetur expressè hæc facultas Congregat. Theatinorum à Paulo V. & à Pio V. concessa in Compend. priuil. eiusdem Congregat. verb. Communicare, & relata in Compend. priuileg. Fuliensium verb. Eucharistia §. 5. his præcisè terminis. *Per priuilegium concessum Congregationi Theatinorum à Paulo IV. & à Pio V. possunt nostri, qui idonei sunt Sacramentum Eucharistiæ ministrare in omnibus & singulis Ecclesiis, etiam ad nos non spectantibus quibuscumque vtriusque sexus fidelibus*, & ita tenet Marcell. à Bened. Non putes tamen per hoc priuilegium fas esse Regularibus communionem Paschalem præceptam sæcularibus ministrare in Ecclesiis non suis absque Parrochi licentia, quia etsi Regular. per prædicta priuilegia possint quoslibet tam in propriis quam in alienis Ecclesiis, extra tempus Paschæ corpore Christi pascere, id illis tamen aggredi nefas in Paschate, ob prohibitionem Pontificum qui communionem de præcepto voluerunt non alibi à Regular. dari, quàm aut in propriis eorum Ecclesiis, aut in alienis de licentia propriorum Parochorum: quocirca si quis secularis Eucharistiam in alienis Ecclesiis de manu Regularium sumeret, præcepto Ecclesiæ minime satisfaceret.

PROPOSITIO VI.

LIcet Regularibus. Eucharistiam in die Resurrectionis Dominicæ sæcularibus porrigere, etiam vt Ecclesiæ præcepto satisfaciant.

Hanc veritatem nullus negabit si attentè consideret constitutionem Nicolai V. & declarationem viuæ vocis oraculi Pauli

li III. facti Laurentio Cardinali in præcedentibus propositionibus relatas, in quibus expressè habetur, licere Regularibus Eucharistiam porrigere secularibus in die Paschatis seu Resurrectionis Dominicæ, & seculares satisfacere præcepto Ecclesiæ per huiusmodi sumptionem sacramenti, atque ad hoc non requiri assensum Episcoporum vel rectorum, nec illius assensus petitionem. Atque hoc priuilegium factum dicto Monasterio de Gadaluppe: sicut & alia vt supra concessa, fecit commune aliis monasteriis eiusdem Ordinis Pius IV. vt probat Roder. tom.1.quæst.55. art.9.ac ex consequenti in illo communicant Mendicantes, & in illius veritatis testimonium pro possessione illius priuilegij in causa fratrum Minorum cum quodam Parocho in Lusitania fuisse iudicatum testatur Facundez. Nec supra dictum priuilegium est per non vsum reuocatum, nam priuilegia Minorum, & consequenter aliorum Ordinum non reuocantur per non vsum, vt aliàs probauimus. Accedit quod sunt à Pio IV. confirmata, ex certa scientia & de plenitudine potestatis, quæ verba vt notat Roder. tom. 1. quæst. 8. art. 3. confirmant priuilegia etiam per non vsum reuocata, vt diximus in tractat. de priuileg. Adde etiam, quod dictus Pontifex non solùm, confirmauit, sed de nouo concessit dicta priuilegia Nicolai V. & Pauli III. deinde nouissimè Paulus V. confirmauit & de nouo roborauit priuilegia Minorum, & Prædicatorum etiam per non vsum reuocata: ac sic tenent Ioann. de la Cruz. de stat.Relig. lib. 2. cap.5. dub. 4. Concl. 3. Beia in Respons. pag. 4. cas. 4. qui multa argumenta facta aduersus hanc propositionem soluit; Roder. tom. 1. quæst. 4. Regul. quæst. 56. art. 3. Sorbus in Compend. priuileg. verb. communicare. Diana tract. 14. de celebrat. Missar. resolut. 73. & alij.

Verùm non est omittenda difficultas satis grauis, quæ ex sententia Congregat. Cardinal. in certa breui Innocent. X. in causa Regularium Ciuitatis Burdigalensis contra illustrissimum Archiepiscopum illius Ciuitatis illam confirmantis, originem habet, nouissimè emanata, in qua sic pronunciatur. *Instantibus Regularibus &c. Sacra Congregatio asserit Archiepiscopum Burdigalensem non posse prohibere Regularibus habentibus priuilegia Apostolica, vt à Dominica Palmarum vsque ad Dominicam in Albis inclusiue administrare non valeant personis secularibus Sacramentum confessionis. Posse tamen eisdem prohibere, vt personis secularibus in die Paschatis non administrent sanctissimum Euchar. Sacramentum, etsi dictæ personæ seculares in alia die satisfecerint præcepto Ecclesiæ hac de re edito*: in qua 2. notanda sunt, primum Congregationem prædictam respondendo querelæ Regularium decernere Archiepiscopum Burdigalensem non posse prohibere, quin Regulares in quindena Paschali non audiant secularium confessiones. Secundum, quod notandum est, dictam Congregationem motam à semet-ipsa, absque vlla querela ipsi oblata decernere, dictum Archiepiscopum posse prohibere, ne die Resurrectionis Dominicæ secularibus Eucharistiam ministrent. Ex quibus concluditur posse Regulares ex priuilegio die resurrectionis Eucharistiam secularibus porrigere, quia sine

illo non possent, cum iure prohibeantur; non posse tamen si ab Archiepiscopo prohibeantur; ergo popositio nostra, quæ asserit absolutè posse illam ministrare die Resurrectionis, etiam satisfaciendo Ecclesiæ præcepto, non subsistit.

Responderi posset. 1. Hanc constitutionem esse decreti congregationis Cardinalium dumtaxat confirmationem; ac propterea nihil aliud operari, præter id quod tale decretum operatur, quod cùm nullum alium effectum habeat, nisi illum quem habet sententia Doctorum: sicut in 1. tract. de priuileg. in communi probatum est, nec similiter prædicta constitutio, seu confirmatio alium effectum habebit, vt de confirmatione in genere in proximè citato tractat. etiam probatum fuit: cúmque alij Doctores non mediocris litteraturæ & famæ in priuilegio euidenti fundati existiment posse Regularem dare Eucharistiam die Resurrectionis Dominicæ ad præcepto Ecclesiæ satisfaciendum, etiam Episcopo prohibente cùm sit Pontificia concessio; ac ex consequenti independens à voluntate Episcopi, sicque regularis in illius priuilegij possessione, ideò illius iuri standum est, cùm melior sit pars possidentis.

Respondetur 2. quòd supponendo dictam constitutionem habere vim legis, & sententiæ, non propterea per illam derogari huic priuilegio, quoniam licet quoad confessionem in quindena Paschæ: sit sententia, non tamen talis est, quoad Eucharistiæ administrationem, circa quam non fuerat ad sedem Apostolicam prouocatum, & quoad illam Congregatio pronunciat nemine audito, & conquerente; & pronunciatum Papa confirmat, vt ex dicta constitutione seu sententia constat, cúmque inauditum possidentem, nec Congregatio, nec Papa, nec quilibet alius Iudex à possessione velle dejicere præsumatur, maximè cùm hoc ius regularium sit ius quæsitum: quod non facilè tollitur; nisi partibus super hoc contradictoriè auditis iuxta regulam ab Vrbano VIII. positam, vt alibi diximus. Nullatenus credibile est dictam Congregationem & Papam, illa sententia velle huic priuilegio verè iuri quæsito sibique ignoto; cùm extra corpus Iuris vagetur, derogare.

PROPOSITIO VII.

Licet Regularibus inuitis Parochis Eucharistiam pro viatico ministrare sæcularibus in mortis articulo existentibus.

Ita tenet in sententia nostra de ministranda Euch. in Paschate Ioann. de la Cruz de statu Relig. lib. 2. cap. 5. dub 5. Concl. 2. sic etiam absolutè censet Portel. in addit. ad verbum Sacramentorum administratio. Propositionem probat ex eo quòd Nicolaus V. bulla inchoata, *Scimus populos*, & Sixtus IV. Bulla *vestris in hac* minoribus facultatem ministrandi Eucharistiam fidelibus concedentes, diem vnicum resurrectionis Dominicæ exceperunt; ergo cùm exceptio firmet regulam in contrarium, possunt eisdem in vi illarum concessionum solo illo excepto Eucharistiam ministrare; ac consequenter in mortis articulo.

Probatur 2. quoniam Cùm Vicarius generalis Minorum in partibus Italiæ conquestus fuisset apud Pontificem Paulum IV. quòd Rectores aliquarum Ecclesiarum

Italiæ

Italiæ Brigensis, Mediolanen. Bonon. &c. plures molestias inferrent Minoritis circa sacramentorum administrationem erga sæculares, dicentes non posse Minoritas pœnitentiæ, & Eucharistiæ sacramenta ministrare: nisi illis secularibus qui in suos vadunt conuentus, non verò extra conuentus, licet seculares ægrotarent, ipse Pontifex vt prædictis querelis satisfaceret, sic bulla inchoata, *Cùm sicut exponi*: pronunciat, *Quod de cætero tam dictarum, quàm aliarum quarumcumque Prouinciarum aut ciuitatum, aut diœcesium per totum orbem omnium vtriusque sexus fidelium pro tempore dicti Ordinis fratres à suis superioribus, vt moris est, deputati Confessores, confessiones, etiam infirmorum vbilibet, etiam extra domos, & habitacula eorumdem fratrum, audire, eosque in casibus & censuris, quibus eis per priuilegia sedis Apostolicæ huiusmodi hactenus concessum est, posse absoluere, & ipsos hactenus absoluere consueuerunt, & pœnitentiam salutarem iniungere, ac omni tempore præter quàm in die resurrectionis Dominicæ sacramentum Eucharistiæ, tam illis, quam aliis quibusuis personis ministrare possint Apostolica auctoritate indulgemus*: atque hanc concessionem Pius V. Bulla *etsi Mendicant.* expresè confirmauit num. tertio.

Nec objicias Clementinas *Religiosi* de priuileg. & *dudum* de sepult. prohibentes regularibus administrare Eucharistiam sæcularibus in articul. mortis absque licentia Parochi, quoniam tunc habetur licentia Papæ, qui summus est Parochus; & sicut inuito & contradicente Parocho, posset quis de licentia Episcopi illam administrare sæcularibus, sic à fortiori de licentia Papæ; accedit quod illæ duæ Clementinæ reuocatæ sunt à Pontificibus priuilegia confirmantibus, non tamen consulerem Regularibus hoc vti priuilegio; nisi vrgente aliqua rationabili causa.

Notabis hic in fine huius propositionis Confessarium Regularem non teneri dare schedulam pœnitentibus volentibus Eucharistiam tempore paschali, aut in articulo mortis sumere de manu Parochi, vt ea testimonium detur, quod confessi fuerint: & Parochum sine ea denegantem eiusdem ministrationem peccare grauiter contra iustitiam, vt constat ex Mari magno Minor. & ex Extrauagant. *Inter cunct.* de priuilegiis & hoc latissimè & doctissimè probat Moron. Responso 21. quem obsecro attentè lege vbi etiam videbis seclusis priuilegiis parochum non posse extorquere à subdito eam schedulam; nisi esset publicus peccator, vel publica aliqua censura irretitus.

CAPVT III.

DE FACVLTATIBVS CONCESSIS REGVLARIBVS AD SACRAMENTA EXTREMÆ-VNCTIONIS, BAPTISMI ET MATRIMONII

Secularibus Ministranda, deque facultatibus ad Eosdem feculares in suis ecclesiis & cæmeteriis sepeliendos.

PROPOSITIO I.

SAcerdotes Regulares possunt ministrare suis famulis & hospitibus sæcularibus in suis monasteriis infirmantibus extremæ vnctionis sacramentum.

Supponendum est quod licet iure Canonico proprius Parochus sit proprius huius Sacramenti minister, adeò, vt simplex sacerdos, ac etiam Regularis illud sæcularibus sine licentia Papæ vel Episcopi, aut Parochi ministraret, excommunicationem ipso facto incurreret, attamen aliquando fieri possit, vt illud administrans, nec incurrat illam censuram iuxta Clem. I. de priuileg. nec peccet si illud in necessitate sine tali licentia minister, vt post Syluestrum verb. vnctio q. 4. & alios tradunt Soto in 4. distinct. 13. q. 2. art. 1. verb. verum verò, Ledesma 2. part. 4. q. 33. art. 3. Maior. instit. tit. 9. de extrema-vnctione, numero 22. Hoc supposito propositio constabit ex concessione Nicolai Franci Apostolicæ sedis in Hispanijs Nuncij cum potestate Legati à latere facta Priori, & conuentui S. Benedicti Vallisoletani, & Abbatibus & Prioribus totius Congregationis anno 1476. relata à Roder. tom. 3. q. 79. art. 1. his verbis : *Quod si qui infra septa monasteriorum ipsorum infirmati fuerint, extremam vnctionem dare auctoritate Apostolica, cuius legationis officio fungimur in hac parte tenore præsentium plenariam & liberam concedimus facultatem, Parrochialis præsbiteri, vel alterius cuiuscumque Episcopi vel superioris licentia, vel assensu nullatenus requisitis.* Hinc eamdem facultatem per Bullam verbis vniuersalioribus exprimentibus ipsos familiares antea concesserat Martinus V. vt habetur in Compend. priuileg. Mendic. tit. Familiares in hunc modum. *Concessit monachis Sancti Benedicti Obseruantiæ Hispaniæ,*

vt

vt confessiones quorumcumque familiarium suorum, tam laicorum quam Regularium & secularium, intra & extra septa suorum monasteriorum audire &c. nec non dictis familiaribus tam intra quam extra septa prefata commorantibus Eccles. sacramenta quoties fuerit opportunum ministrare valeant. Hanc eadem concesserant antea Carmelitanis Alexander IV. & Minoritis Clemens IV. de quibus infra cùm de sepulturis agemus, quæ cum non extendantur nisi ad familiares; ideò ad confirmationem concessionis Nicolai Franci prædictæ, & ad confirmandam vtramque partem Propositionis afferenda est concessio Pij IV. Confirmata à Pio V. 1567. facta Congregationi Theatinorum, & inserta in Compendio priuileg. eorumdem verb. communicare §. tertio ac etiam in Compendio priuileg Fuliens. tenoris sequentis. Possunt sacerdotes nostri &c. constitutis in articulo mortis Sacramentum extremæ-vnctionis ministrare personis omnibus nostræ Congregationis, item mercenarijs, famulis, operarijs & seruis eiusdem Congregationis nostræ, ac quibusuis hospitibus etiam sæcularibus, & extraneis, quos in locis, vel in habitationibus Congregationis nostræ tunc reperiri contigerit, & in mortis articulo, & quoties de illo dubitari contigerit etiam diœcesanorum locorum, & sacerdotum curatorum quorumcumque, etiam in quorum ciuitatibus & diœcesibus ac Ecclesiarum Parrochis respectiuè Ecclesiæ & loca nostræ Congregationis nunc & pro tempore fuerint, aut aliorum quorumcumque licentia minimè requisita, nec obtenta, & ita teneat vniuersaliter Roder. Citatus, Marcell. à S. Bened. in citato loco compendij Fuliens. cui etiam sententiæ Casarubios citatus subscripsisset, si priuilegia quædam hanc facultatem vidisset, quod similiter dicendum est de Portellio, qui est etiam contrariæ sententiæ quoad familiares verb. Sacramentorum administratio §. 9.

PROPOSITIO II.

Licet Regularibus prohibitum sit à iure baptizare, attamen licitè id possunt in casu necessitatis, cùm vocantur ad id ab iis, qui iure possunt baptizare, ac etiam ex priuilegio in multis partibus absque tali licentia.

Hæc propositio multas habet partes, quarum 1. probatur quoniam cùm iure communi soli Parocho competat ex officio baptizare, vt in cap. *Placuit* 16. q. 1. resoluitur, sequitur reliquos; ac consequenter Regulares babtizare non posse, quod specialiter prohibetur Regularibus ab Eugen. Papa eodem cap. *Placuit*, quod intelligi debet, si id faciant sine Parochi licentia, vt in Clem. I. de priuileg. decernitur, quod autem in necessitate ad possint manifestum est ex Concilijs generalibus, maximè ex Florentino sub Eugenio Papa, quibus decernitur quod *quilibet homo, qui loqui potest, & leuare est sufficiens eius minister. siue sit vir, siue fœmina, siue fidelis siue infidelis, baptizatus, vel baptizatus dummodo sciat lauare, & verba proferre cum debita intentione*, quod probat Suarez ex multis 3. part. q. 67.

Nec hoc est contra fratrum Minorum Regulam, vt in Capitulo generali Mecli-

niensi declaratum fuit: *quod frater sacerdos in extrema necessitate possit paruulo dare Sacramentum baptismatis: dummodo non adsit alius sacerdos; etiam in præsentia virorum secularium laicorum & quod in Regula prohibetur, ne fratres fiant compatres &c. intelligendum quoad eleuationem de fonte baptismatis, non quoad eleuationem prædictam, quia vt dictum est in casu necessitatis absente sacerdote sæculari, vel alterius professionis bene possunt fratres nostri baptizare*, & huius sententiæ sunt Roderic.1.tom. q. 31.art.1.Casarubius,in Compend. priuileg. Mendic,verb.Baptizare. Christoph. à cap. Font.in suo Compend.eodem.verbo Portel.verb.eodem & Ioan.de la Cruz.de stat. Relig.l.2.5. dub.1. circa Bapt. & ante illos D.Thom.3.part.q.67.art.3. & 4. alij innumeri.

Quantùm ad 3. propositionis partem certissimum est ex licentia Parochi id posse Regulares, quoniam cùm ad illud conferendum sint habiles, vt ostendimus in superioribus tractatibus; nec illis prohibeatur baptizare nisi independenter à Parochi licentia, concluditur manifestè, vt illa accepta baptizare possint, etiam solemniter,quod quoad solemnitatem debet intelligi de solis sacerdotibus, & diaconis Regul. iuxta c. *Diaconos* dist. 39. & in hac sententia consentiunt prædicti Auct. num autem sacerdotibus & diaconis secularibus & Regul.præsentibus possint Minoritæ ex tali licentia baptizare. Respondetur non posse propter illud statutum Meclinense:non peccare tamen si facerent; quoniam illud statutum sicut cætera statuta non trahunt secum vinculum peccati, & si traheret non obligat, quia solo Barcinonensia statuta ligant,quod similiter asserendum de subdiaconis, Clericis & fratribus laicis eiusdem Ordinis licentiam Parochi habentibus si seruanda seruentur.

Denique quod vltimam propositionis nostræ partem, scilicet quod dicti Regulares habeant priuilegium baptizandi, certissimum est de illis,qui in partibus infidelium morantur,vt tenent Roder.tom.1 q.31.& Ioan.de la Cruz citatus Concl.4.& 5.Thomas à Iesu lib. 12. de conuers. omni gent. verb. votum & alij qui afferunt ad hoc amplissima priuilegia, quorum aliqua hic describam ac 1. Innocent. IV. Nicol.IV. & Ioan. XXII.primus & secundus fratribus Prædicatoribus, 3. Minoribus *inremotissimis hæreticorum & infidelium Prouincijs existentibus facultatem præbuere faciendi quidquid ad augmentum diuini nominis, & ampliationem Catholicæ fidei pro loco & tempore viderint expedire.* Adrian. VI.Fratribus.Minoribus.*Concessit omnimodam in vtroque foro Papæ auctoritatem tantam quantam iudicauerint expedire pro conuersione Indorum, & manutentione, ac profectu illorum atque aliorum prælatorum in fide Catholica & obedientia Ecclesiæ Romanæ*,& hoc ac Caroli V. imperatores petitionem 1520.Paulus III.1544.*Concessit Religiosis mendicantibus qui de licentia suorum Prælatorum proficiscuntur ad quascumque terras infidelium ad quamcumque mundi partem ad eos conuertendos, vt vadant tamquam Legati, & commissarij eius, & eis concedit omnes gratias à suis prædecessoribus concessas illis, qui ad terras infidelium vadunt.*

Paulus IV.1557. vt fidem fecit Cardinalis Alexandrinus qui post electus fuit Papa pius V. *Pro Religiosis in noua Hispania & Perua de xaltationem diuini cultus proprio motu & viuæ vocis oraculo cõfirmauit omnia priuile-*

priuilegia data à suis prædecessoribus pro Indorum conuersione : præsertim quod possent fratres Mendicantes omnia sacramenta fidelibus & nouiter conuersis administrare & de nouo roborauit auctoritate Apostolica nonobstantibus quibuscumque in contrarium.

Circa prædictas, concessiones, quæ amplissimæ sunt, cùm Regularibus committatur summorum Pontificum delegata potestas, qua possint in regionibus illis, quæ Magisterio Ecclesiæ non subduntur, ea facere sine limitatione & restrictione quæ sibi viderint ad fidei propagationem animarumque salutem expedire. Notandum est illam permitti & concedi dictis Regularibus, non solùm vt conuenientem, sed vt necessariam pro illis locis in quibus nec Parochi, nec Episcopi sunt, nec facilis aditus ad sedem Apostolicam; quare prouidentiæ Pastoris vniuersalis Romani Pontificis est, fidelibus in illis partibus existentibus de omnibus medijs necessarijs ad illorum salutem prouidere, oportere tamen Regulares magna cum prudentia & discretione huiusmodi concessionibus vti, & quantùm fieri potest à communi praxi Ecclesiæ non recedere, aliàs grauiter offendent.

Sit ne autem hæc facultas extendenda ad illa loca vbi sunt Epis. & alij Ecclesiæ Prælati, negat Thomas à Iesu citatus, nisi in jis in quibus ex mente Pontificis expressè colligitur, affirmat verò Roder. t. 1. q. 31. art. 4. & 2. t. q. 97. art. 1. dum dicit extendendam esse ad Regulares, nunc in Prouincijs Indiarum, in quibus morantur iam Episcopi, degentes. Quid sentiam in hac difficultate dicam remittendam esse videlicet ad vsum optimum legum, & priuilegiorum interpretem; si ergo sit vsus illius facultatis in illis partibus, standum vsui : sin autem non sit vsus, concludendum Regulares illa facultate carere.

Superest ad propositionis nostræ absolutam probationem scire, si Regulares possint ex priuilegio in partibus catholicis Baptisare Filios famulorum. Respondetur id non posse absolutè; quoniam licet detur illis facultas ad omnia Ecclesiastica sacramenta suis famulis ministranda, nihilominus non occurit ordinariè casus, in quo id possint, quod similiter dicendum de Sacramento matrimonij.

Instabis famulos extra septa morantes parere filios, qui postea Matrimonio copulantur, ac propterea posse illis sacramenta Baptismi, & Matrimonij à Regularibus ministrari; sed respondetur filios illos non esse famulos, sed famulorum filios, ac propterea non gaudere illo priuilegio, quod cùm sit contra Iuris dispositionem, strictè, & prout verba sonant est intelligendum. Putarem tamen dictos regulares posse Baptizare Turcas aliosque infideles, si in suo famulatu conuerterentur.

Hic sub finem notabis dictos Regul. potiri priuilegio in illis partibus vtendi in Baptismo Chrismate & oleo veteribus vsque ad tres annos ex Leone X. & vsque ad quatuor annos ex XIII. ita Roder. 1. tom. q. 31. art. 5. & Ioan. de la Cruz de stat. Relig. lib. 2. c. 5. dub. 2. Concl. 2. qui Concl. 1. cum citato Roder. asserit, quod in omni loco liceat vti vetere Chrismate in Baptismo paruulorum, si nondum aduenerit nouum, quod de alijs baptizandis non est asserendum.

PROPOSITIO III.

Regulares in partibus infidelium, à suis Prælatis specialiter deputati, commorantes habent facultatem dispensandi in gradibus à lege Diuina non prohibitis post contractum matrimonium, possúntque sponsos matrimonio iungere.

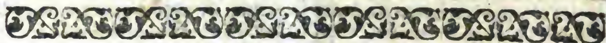
Probatur quoad primam partem ex Leone X. Bulla antea citata quæ incipit, *Alias fœlicis recordat.* verbis sequentibus, *& qui de gentibus schismaticis vel aliàs nouiter essent conuersidandi licentiam vt vxores suas, cum quibus in gradibus à lege Diuina non prohibitis contraxerunt retinere valerent*: eamdem etiam facultatem concessit Paulus III. Societatis Iesu his verbis: *& cum iis, qui ab infidelitate conuertuntur tantùm, & in locis remotissimis, qui prius in gradibus non licitis, lege tamen Diuina non prohibitis matrimonia contraxerant, vt in eosdem manere possint dispensare.* Concessio autem Leonis, vt omne dubium quoad cætera impedimenta tollatur, addit hæc verba: *Dummodo illa impedimenta non sint introducta lege Diuina, sed solum introducta lege Ecclesiastica.* Quinam verò sint gradus à Diuina, seu naturali lege prohibiti, qui verò non discordant, & conueniunt, Doctores: conueniunt, quod tali iure prohibeatur patres, & matres cum filiis, & filiabus nubere; discordant quod fratres cum sororibus nubere tali iure prohibeantur, ac ex consequenti cùm soli gradus Diuina legere prohibiti matrimonium impediant, nec sint alij ab istis, illa lege prohibiti, poterunt dicti Regulares in omnibus aliis gradibus; & impedimentis in contracto matrimonio dispensare, cùm sint tantùm iuris Ecclesiastici impedimenta: & ita tenent Portel. in addit. matrim. & Roder. t.1.q.35. art.4. arbitrantes gradum fratris cum sorore esse prohibitum lege Diuina, alij tamen contrarium sentiunt, vt Sanch. cum aliis quos lib.7. de matrim. disp.52.n.10. & sic iuxta illos possunt in contracto matrimonio. inter fratrem & sororem dispensare.

Secunda propositionis pars, videlicet quòd Regul. possint sponsos matrimonio iungere, probatur sufficienter à Sanch. lib.3. de matrim. disp. 26. num. 1. à Roder. t.1. citata q. & Portel. verb. matrim. & in addit. ad idem verbum, qui modum obseruandum à regularibus in huiusmodi facultatis exercitio præscribunt. Nec proptereà Concil. Trid. sess. 24. c.1. vbi receptum est pœnas incurrere, nec excommunicationem iuris Clementin. c. de priuil. nec similiter illas incurrere Regulares extra illa loca, dum sunt Parochi, vt prædicti DD. notant, nec etiam alij regulares non Parrochi extra illa loca sæculares matrim. iungentes, si non solemnizant matrimonium cum benedictione nuptiali, vt tradit Roder. tom.3. q.2. art.1.

Præmissis adiungas velim 1. Prædictos regulares, vt supra in partibus infidelium posse cognoscere de causis matrimonialib. ex concessione Leonis X. Bulla præcitata his verbis, *Vt de causis matrimonialibus quas in partibus illis ad audientiam nostram deferre deberent legitimè cognoscendi, & discordantes inter se concordare*: quæ autem sunt illæ causæ matrimoniales Thomas à Iesu de conuers. omn. gent. verb. matrim. docet esse diuortia, adulteria, & similia, de quib. Regul. in aliis partibus cogno-

cognoſcere poſſunt, & aduertit cum Sanch. lib. X. de matr. diſp. 19. num. 1. illos debere hac facultate vti ſimpliciter, & de plano ſine tabellione figura & ſtrepitu iudicij, modò pro virib. nitantur de veritate certiores fieri: & ſuper illi duo DD. citati addunt Regul. quib. Neophitorum cura commiſſa eſt à ſuis Præl. habentque aſſenſum Epiſc. ad vtendum priuilegiis ſibi conceſſis circa infideles, poſſe in dictis cauſis tamquam iudices in vtroque foro procedere, oportere tamen illos ſine ſtrepitu iudicij ferre ſententiam.

Adiunge 2. poſſe prædictos Regulares deputatos, vt ſupra in partibus Angliæ, Æthiopiæ Braſiliæ, & aliis Indiarum Regionibus diſpenſare cum quibuſcumque vtriuſque ſexus fidelibus dictarum regionum incolis & ſeruis ad fidem conuerſis, qui ante baptiſma ſuſceptum, matrimonium in gradibus prohibitis contraxerant, vt in eodem permaneant.

CAPVT. IV.

DE PRIVILEGIIS REGVLARIVM CIRCA PORTIONIS CANONICAE SOLVTIONEM, HORARVM CANONICARVM RECITATIONEM, ieiunium, proceſſiones, & præcedentiam eorumdem in illis faciendis.

PROPOSITIO I.

NOn tenentur Regulares ſoluere funeralem portionem Canonicam.

Oſtendimus in tract. de exemptione ſæculares poſſe ſibi eligere ſepulturam in locis Regularium, & reciprocè Regulares poſſe illos ad hunc effectum recipere quocirca hanc facultatem nihil penitus examinandum ſupereſt; ſed dumtaxat ſi Regulares ipſos ſepelientes portionem Canonicã ſoluere teneantur, quod facili negotio fiet, portio autẽ Canonica dicitur quędã pars, quę iure debetur Epiſcopis, ſeu Eccleſiis Parochialibus, aut aliis, à quibuſcũque de rebus prouenientib. illis aliqua ratione, diciturque Canonica portio ex eo, quod ſit à Canonibus approbata, ac iure

Canonico debita, vt post Syluester. verb. Canon. portio, qui tot ad hos citat Canones, docet Miranda in man. tom. 2. q. 48. art. 1. Concl. 1. Prædicta autem Canonica portio, duplex est: vna est debita Episcopo ab omnibus Ecclesiis totius diœcesis de omnibus relictis seu legatis factis eisdem à Parochiano, de qua in præsenti non est quæstio; cùm ex multis Pontificum concessionibus ab illa eximantur Regulares, vt praxis docet: altera debita Parochiali Ecclesiæ de relictis à Parochiano, vel aduenientibus ratione funeris illi loco, in quo eligit sepulturam, vt tradunt præcitati Doctores cum multis aliis. Hanc autem iustitiam debitam Parocho, seu portionem funeralem nuncupatam agnoscimus quæ pro varietate sæculorum, & temporum, regionum & consuetudinis diuersa est vt constat ex Leone 3. cap. *Nos instituta* de sepult. *Nulli tamen negamus propriam eligere sepulturam, & etiam alienam, Dominus enim & magister alienam, elegit vt propriam; sed quia dignus est operarius mercede sua tertiam partem sui iudicij illi Ecclesiæ dari censemus, in qua cælesti pabulo refici consueuit: vt iuxta Apostolum sint consolationum socij, vt fuerint passionum: & sic demum vbicumque libitum fuerit eligat sepulturam*: successiuè tum illa constitutio, tum aliæ aliorum Pontificum visæ sunt Clementi III. difficiles; quocirca illas ad rationabilem consuetudinem reduxi, quam & non illas voluit obseruari cap. *Certificari* eodem. tit. his verbis. *Cum autem super hoc articulo diuersa antecessorum nostrorum manauerint instituta, Leone Iustitiam illam, quandoque tertiam partem, quandoque mediam, & Vrbano quartam censentibus, nos tale prabemus, in hac varietate responsum, vt secundum rationabilem consuetudinem Regionis, illa iustitia circa medietatem, vel tertiam, vel quartam pro locorum diuersitatibus attendatur.* Verùm cùm Ius consuetudinis portionem illam Canonicam suscipiendi, diuersum esset, & pro libito Parochorum exigeretur, aliquibus maiorem, aliis verò minorem portionem exigentibus iurgia & dissentiones non leues interdictos Parochos & Regulares & alios exortæ extiterunt: vnde vt illis finem imponeret Alexander III. in Concil. Lateranensi, restituendo Clementis III. constitutionem statuit vt tumulantes defunctos in aliena Ecclesia darent illorum Parochis tertiam partem funeralium. Accipe verba Concilij tit. de sepult. *Tertiam partem iudicij defuncti illi Ecclesiæ, à qua cælesti pabulo fuit refectus*: sed cùm hæc taxatio exortam querelam non extinxisset, ideò Bonifacius VIII. constit. inchoata. *Super Cathedram* de sepult. extra portionem illam debitam Parochis pro Parochiano tumulato in Ecclesiis Regularium de funeralibus quæ cùm corpore defuncti solita sunt deferri ad 4. partem taxauit: successiuè Benedictus XI. constit. quæ incipit. *Inter cunctas*, de priuileg. extrau. attenta fratrum Prædicatorum & Minorum, de quibus agebatur paupertate adductisque ex iure Ciuili & Canonico aliquibus rationibus dictam constitutionem Bonifacij abrogando, mediæ funeralium Parochis soluendæ subiecit, in aliis à defuncto relictis 4. soluenda, penitus eximendo, sicut antea (vt ipse asserit) Romani Pontifices illos exemerant, sed cùm non quiescerent Parochi & circa illam portionem Canonicam varias contentiones in Regulares iterum commouerent Clemens V. in Concil. Generali

nerali Viennensi, dictam constitutionem Bonifacij in uocauis in qua hæc verba habentur. *Auctoritate Apostolica constituimus & ordinamus eadem, vt doctorum ordinum fratres, de obuentionibus omnibus tam funeralibus quàm quibuscumque & quomodocumque relictis &c. quartam partem quam auctoritate Apostolica taxamus, & etiam limitamus Paracialibus sacerdotibus & Ecclesiarum Rectoribus seu Curatis largiri integrè teneantur.* Hæc tamen constitutio in quibusdam orbis Ecclesiastici Prouinciis minimè recepta fuit, vt Lutetiæ Parisiorum & Tolosæ, in aliis in quibus media pars funeralium Parochis à Regularibus soluitur iuxta Caput *Inter cunctas* de priuilegijs extra in alijs autem aliter actum est, vt Lemouicæ in qua Regulares nihil soluunt, in locis verò quibusdam strictè à principio recepta & obseruata fuit, non sine Regularium eorumdem molestia, & vexatione quæ ad Pontifices Romanos delata Regulares à dicta 4. (reuocata constitutione Clementis præfata) exemerunt, sicut refertur in Compend. priuileg. Mendic. Nam Nicolaus V. fratres de Carmelo cum reuocatione dictæ constitutionis Clementis eximit sic Iulius II. & Leo X fratres Minimos, & denique cæteris Regularibus omissis, qui ab illa exempti fuerunt per alios Pontifices Sixtus IV. fratres Prædicatores & Minores exemit, vt habetur etiam eodem Compend. verbo exemptio §. 22. & in 1. lib. monumenta nuncupato fol. 61. & 145. concess. his verbis: Inhibuit locorum ordinarijs sub interdicti ingressus Ecclesiæ, & suspensionis à regimine, & administratione suarum Ecclesiarum, ac Rectoribus ac aliis quibuscumque sub excommunicationis latæ sententiæ & priuationis earumdem Parochialium Ecclesiarum ac omnium aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum quæ obtinent: necnon inhabitationis ad ea & alia imposterum obtinenda pœnis ex ipso per ipsos, qui contra fecerint incurrendis: ne Ordines fratrum Prædicatorum & Minorum, & illorum domos, & Professores, aut testamentorum, vltimarumque voluntatum executores, seu quoscumque; alios directè ad solutionem cuiuscumque quartæ Parœchialis, seu Canonicæ, vel alterius portionis, seu oneris, dum apud ipsos fratres decendentium corpora tumulantur, vel post eorum sepulturam cogant, atque hanc concessionem seu exemptionem referendo confirmat Leo X. Bulla quæ incipit; *Exponi nobis* cujus authenticum seruatur in conuentu Recollectorum Burdigalæ; ac posteà Alexander VI. Bulla quæ incipit, *Sacræ Religionis* in qua postquam communicationem omnium priuilegiorum ordinibus mendicantibus concessorum dictis Minoribus fecit, sic pronunciat Pontifex: *etiam quoad exemptionem à solutione 4. locorum Ordinarijs & Parochialium Ecclesiarum Rectoribus debita, à qua vos potiori pro cautela eximimus hactenus concessis &c.* Expressè etiam illam ex certa scientia confirmauit Paulus IV. quæ incipit: *ex Clementi* cum clausula reuocatoria dictæ Clementinæ *dudum*, edita tribus annis ante confirmationem Tridentini ab eodem Pontifice factam huius tenoris: *personas, monasteria, domos, Ecclesias, & loca fratrum Minorum ab impositionibus, grauaminibus, oneribus, quarta & quinta etiam funeralium, & aliorum quorumcumque eis Legatorum*

oblatorum, & concessorum pro tempore &c. libera penitus, & immunia, & exempta existere auctoritate, & tenore prædictis etiam concedimus & indulgemus, ac statuimus & ordinamus : ac proinde iuxta hanc exemptionem Rota Romanæ Curiæ ante Trident. in causa inter Episcopum & Capitulum Ecclesiæ Zamorensis ex vna, & fratres Minor. de Obseruantia S. Francisci ex altera partibus sententiam diffinitiuam executorialem in dictorum fratrum fauorem pronunciavit, & sic à quartæ solutione liberauit, vt refertur in Compend. priuileg. Mendic. verb. *Canonica portio* post supplementum Ordinis Minorum, fol. 77.

His tamen nonobstantibus certum est nec Clement. *Dudum* quoad sepulturas, nec prædictam exemptionem vbique fuisse in vsu omnibus locis vt Tridentinum manifestè supponit cap. 13. sess. 25. quocirca statuit 4. in posterum soluendam, dum sic pronunciat *Decernit sancta synodus quibuscumque in locis, iam ante annos 40. quarta quæ funeralium dicitur Cathedrali, aut Paraciali Ecclesiæ solita esset persolui; ac postea fuerit ex quocumque priuilegio alijs monasterijs, Hospitalibus, aut quibuscumque locis pijs concessa, eadem posthac integro iure & eadem portione, qua antea solebat Cathedrali, seu Parachiali Ecclesia persoluatur nonobstantibus concessionibus, gratiis, priuilegiis, etiam mari magno nuncupatis, aut aliis quibuscumque.*

Vbi aduertendum est 1. hanc 4. non deberi Ecclesiis à 40. annis circa Tridentinum id est ab anno 1523. ædificatis; & sic Pius V. Bulla inchoata, *etsi mendicantium* interpretatus est illud cap. Trident. Dum pronunciat: *quartam autem funeralium*; *de qua sess. 25. cap. 13. Nequaquam soluere teneantur monasteria quæ à 40. annis circa fundationem existunt, postquam Concilium ipsum tantum loquitur de monasterijs ante annos 40. fundatis quæ ipsam 4. soluere consueuerunt*: : sic etiam congregatio Cardin. declarauit decreto, quod in libello declarat. per Gallemart. & in Compend. priuileg. Fuliens. verb. Concil. Trident. §. 58. reperitur huius tenoris. *Sacra Congregatio censuit hoc decreto non comprehendi, monasteria ædificata à 40. annis, aut quæ in dies ædificantur, aut in futurum ædificabuntur, præsupposito quod eiusmodi monasteria sin eius Religionis, cui à sede Apostolica indultum sit, vt 4. funeralium Episcopo, vel Parocho soluere non teneantur* : sic etiam Rota in causa Luciensi in fauorem Theatinor. XV. 1618. an. & antea in causa Hispalen. in fauorem fratrum Prædicatorum 4. Iulij 1590. de quibus Steph. Gratian. discept. Forens. cap. 925. à princip. sic denique contrariè partibus auditis determinauit Clem. VIII. in causa inter Parochum Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Delpino ciuitatis Barcionens. ex vna; & Carmelitas Discalceatos ex altera partibus Bulla quæ incipit, *quod semel.*

Animaduertendum est secundò 4. in vi Trident. debere tantùm solui ab Eccl. quibus ante ipsum solita erat persoluit, & non ab illis, quæ huiusmodi consuetudini non erant astrictæ, & insuper quod illud Ius non tribuitur Ecclesiis, aut Parochis earumdem ratione paupertatis aut ministerij Sacramentorum; sed tantùm consuetudinis occasione: huius sententiæ videlicet quod 4. non debeatur nisi ratione consuetudinis etiam post Tridentinum ab Ecclesiis antea ædificatis, & quod postea ædificatis ab nullatenus debeatur, vt suprà tenent Roder. tom. 1. qq. RR. q. 39. art. 2. Archang

chang. Carace. de 4. funer. cap. 1. Gutier. de Iuram. confirmat p. 2. c. 4. n. 3. Portel. in addit. ad verb. Canon. portio, & alij. Fauetque admodum huic sententiæ confirmatio illius priuilegij à Paulo V. in fauorem Carmelitarum quam citat Marcell. & S. Bened. verb. exemptio §. 20. qui illius est sententiæ, in qua *Inhibetur omnibus & singulis Patriarchis, Archiepiscopis, & Rectoribus Ecclesiarum Parochialium, cæterisque quibuscumque personis in virtute S. Obedientiæ ne ab illis 4. funeralium exigere audeant vel præsumant.*

Quocirca cùm illa consuetudo vix probari valeat de 4. funeralium ante Tridentinum soluta potius præsumendum est quod non fuerit. Quoniam vt supra diximus extabant priuilegia cum clausula Clementinæ *Dudum* reuocatoria, sæpius antè ac etiam post Tridentinum currente præscriptionis tempore confirmata, quæ præscriptionem seu consuetudinem in præiudicium priuilegij introducendam impediunt, vt alibi probauimus.

Objicies, solutio 4. funer. est signum obligationis illam soluendi, Regulares autem Ecclesiæ sunt in vsu illam soluendi, ergo illam ex vsu soluere tenentur. Accedit quod placita supremorum Senatuum sunt in fauorem illius solutionis, etiam vbi Tridentinum non viget.

Respondetur pacis conseruandæ studio illam Ecclesias Regulares soluere, quarum mos, cùm sit vnius; aut alterius monasterij, non facit consuetudinem, cùm vnum monasteriũ non possit iuri totius Religionis, quale est illud priuilegiũ, renũciare, vt docent Suarez & Roder. proximè citandi: quod etiam verum est, quamuis ille mos soluendi 4 spatio 40. annorum in illo monasterio currisset, imò quod maius est etiamsi ordo aliquis vniuersaliter toto illo 40. annorum spatio eo more soluendi 4. vsus fuisset, contra bona & iura Regularium non currit nisi centenaria præscriptio vt ex Bulla Eugen. IV. inchoata: *Ex Apostolicæ sedis* confirmatiua alterius Bullæ Honorij III. cuius initium *cùm aliqua tibi* concessæ monasterio S. Pauli extra muros vrbis Romæ, & postea vniuersæ Congreg. S. Iustinæ communicatæ docent cum alijs Miranda tom. 2. q. 48. art. 13. Barbosa part. 3. cap. 25. num. 35. Roder. tom. 1. quæst. 8. art. 2. & tom. 3. quæst. 51. art. 5. Portel. verb. priuileg. cessation. 58. Ioan. de la Cruz lib. 2. Epit. cap. 3. dub. 2. Concl. 2. innuit Suarez tom. de legib. lib. 8. cap. 35. & clarè numer. 21. & quod excellentius est, non quælibet præscriptio centenaria sufficit; sed requiritur ad abrogandum priuilegium per huiusmodi præscriptionem præter defectum confirmationis priuilegij, de qua suprà, primò scientia in illo Ordine illius priuilegij contra quod præscribitur, 2. quod nolit illo vti, 3. quod vsus aduersus illud non contra dicat, vt in 1. tract. diximus: quomodo autem fieri possit præscriptio cum huiusmodi conditionibus, quarum vna deficiente interrumpitur: non video? sed esto, quod fiat illo modo præscriptio; non propterea priuilegium cessat ex concessione Eugen. IV. Bulla inchoata: *etsi ex debito ministeriis* Congregationi S. Iustinæ facta, quam in dicto tract. retulimus, ad quem Lectorem remittimus, & sic patet Responsio ad obiectionem, videlicet ex vsu soluendi 4 non colligi in Ecclesiis Regularibus obligationem illam soluendi.

Ad confirmationem verò Respondetur placita illa iuxta consuetudinem & vsum

emanasse; non tollere tamen priuilegium vt apertè concessit Ioan. XXIII. monachis Congregationis Montis Oliueti priuilegio à Marcell. & S. Bened. in Compend. priuileg. Fuliens. verb. priuileg. §. 9. & à Roder. tom. 3. qq. RR. q 35. art 3. relato huius tenoris, *Si qua læsio facta sit per quo suis cuius suis status, quocumque modo vel forma, vel in futurum fiat personis, iuribus, & rebus, ac bonis dictæ Congregationis ipso iure non tenet, nec est opus restitutione in integrum pro læsione huiusmodi impetrare.*

Instabis: ergo inde sequeretur illud Tridentinum decretum suo effectu carere. Respondetur non esse necessarium vt omne decretum Tridentini habeat effectum, habere tamen hoc, in illis monasteriis qui prædictis priuilegiis non gaudent: & in quibus currente 40. annorum spatio præscribitur si illis 40. annis ante Tridentinum soluerant 4. & posteà illa 4. ex priuil. monasteriis Hospitalibus &c. soluebatur, non verò in vi Tridentini aliter soluenda; ac propterea cùm per pauca extent monasterio in quibus translatio quartæ in alium locum ex priuilegio facta fuerit, inde concluditur pauca hoc onere ligari. Fateor tamen in Gallia in qua Tridentinum non viget, contrarium in aliquibus funeralibus de quibus infrà per se sicut & de hac propositione ex occasione dicemus, practicari.

PROPOSITIO II.

POsito quòd regulares non sint absolutè exempti à portione Canonica soluenda exempti tamen verè sunt in omnibus, exceptis funeralibus in die, quo defunctus in eorumdem Ecclesiis tumulatur: de candelis tamen, quas in manibus eo die deferunt: & de relictis pro missis dicendis potionem dare non tenentur.

De quibus 4 Funeral. non erat soluenda, iure antiquo determinatum est per Greg. IX. vt habetur cap. 20. de Testam. *De his, quæ in ornamentis vel pro eis, seu fabrica, luminariis, anniuersario, septimo, vigesimo, tricesimo die siue aliis, quæ ad perpetuum cultum legantur Ecclesiis vel reliquis piis locis Canonica portio (dummodo in fraudem non fiat vt ea Episcopus: seu Paracialis Ecclesia debeat defraudari) deduci non debet.*

Successiuè ab Innocent. III. de quibus esset soluenda 4. de quibus verò minimè, conclusum est in cap. *In nostra præsentia* de sepult. *Talem duximus super his sententiam proferendam &c. quod tunc Paracialis Ecclesia, de obligationibus Lectis & aliis, quæ defunctus pro anima sua in vltima dispositione reliquit, præterquam de equis, & armis recipiat quartam partem*, & vt cætera in materia hac decisa omittam Clemens V. in Concil. Vienn. vt habetur Clemens. *Dudum* de sepult. renouando constitutionem Bonifacij VIII. super hac materia editam sic decernit: *auctoritate Apostolica constituimus & ordinamus eadem, vt dictorum Ordinum fratres de obuentionibus omnibus, tam funeralibus, quam quibuscumque & quomodocumque relictis distinctè vel indistinctè ad quoscumque certos vel determinatos vsus de quibus etiam siue Canonica portio dari, siue exigi non consueuit, vel non debet iure, nec non de datis vel qualitercumque donatis in morte, seu mortis articulo*

in

in infirmitate donantis vel dantis, de qua decesserit, quomodocumque directè vel indirectè fratribus ipsis vel aliis pro eisdem 4. partem quam auctoritate Apostolica taxamus, & etiam limitamus Paracialibus sacerdotibus, & Ecclesiarum Rectoribus seu Curatis largiri integrè teneantur : quibus videtur ex iure portionem Canonicam de omnibus quæ causa defuncti in Ecclesiis Regularium sepulti, deque donatis eisdem regularibus à defuncto in infirmitate, seu articulo mortis existente deberi; ac proinde de candelis, quas fratres portant in manibus & de iis quæ legantur pro missis, vt censet Glosa in dictam Clement. versu *Funeralibus*, his verbis. *Puto etiam de illis candelis deberi: & licet hoc sit rigorosum, hoc tamen* vult ista litera & verbum *omnibus* quod præcedit : *& quibuscumque* quod sequitur: *per hac verba etiam puto eos teneri de iis, qua legantur promissis dicendis.* Hæc Glosa.

Verum de illis omnibus non deberi manifestum est tum ex iure tum ex priuilegiis: tum ex consuetudine: ac 1. ex iure sic enim habetur extrauag. *Inter cunctas* de priuileg. *de quibuscumque verò relictis præfatis partibus in communi, vel singulis vltimis decedentium voluntatibus siue apud eos sepeliendi sint, siue alibi nulla Paraciales sacerdotes morientium, à qua fratres ipsos liberos esse volumus, Canon. portio, vel multo minus per Episcopos Episc. quarta omnino, cum eis tamquam exempti non subsint: nec etiam debita iure parœcia, si forsan Cathedralis, defunctorum esset Paracialis Ecclesia, detrahatur. De funeralibus autem medietatem, si commodè diuisionem recipiant. Aliàs eiusdem medietatis æstimationem soluant Paraciali Ecclesia & sacerdotibus antedictis, funeralia vero intelligun-tur hoc casu quæ cum funere deferuntur. De candelis vero, quas fratres portant, portio non petatur*: sic Benedictus XI. quibus vides plurima ac constitutione in iure inserta extra tit. de priuileg. qui posterior est titulo Clementinorum de sepult. in quo constitutio *dudum* quę post illam edita est collocatur, esse decisa, cùm autem iura iuribus quantum fieri potest cùm aliqua significatione verborum etiam impropria componenda sint, vt correctio Iuris vitetur, sicut late diximus in tract. de Prædicatoribus, ideò hæc constitutio Clementis V. cum constitutione Benedicti XI. quæ præcesserat componenda, nisi in his, in quibus contrarietas manifesta reperitur, vt verbi gratia in taxatione Canonicæ portionis funeralium, nam 1. hæc expresse taxat illam ad mediam partem: illa verò ad quartam. 2. hæc taxat illam suscipiendum de solis funeralium relictis: at illa tum de his, tum de aliis. 3. hæc excluditur in funeralibus portionem Canonicam candelarum; quas fratres assistentes funeri portant in manibus; illa autem de hac portione nihil ponit; debet ergo iuxta hanc Benedicti XI. constitutionem interpretari: ac proinde per illam Clementinam Regulares non obligari nisi ad solutionem portionis Canonicæ à dicta Extrauag. taxatæ; cùm hæc taxatio possit commodè cum dispositione dictæ Clementinæ concordari: verùm ponamus quod Clementina vniuersaliter sit intelligenda de omnibus; attamen per priuilegia manifestè arctata est, ac 1. occurrit concessio Nicolai V: quæ refertur in compend. priuileg. Mendic. §. 5. & habetur in mari magno Clementis IV. quod incipit: *virtute conspicuos* emanato in fauorem Minorum, cuius authenticum seruatur in conuentu Re-

collectorum Burdigalæ his verbis : *Concedimus vobis, vt de his quæ in ornamentis, aut pro eis, aut libris, fabrica, luminariis: anniuersario: septimo, vigesimo, tricesimo, aut aliis ad perpetuum cultum Diuinum seu pro pitanciis, aut victu ad sustentationem vestram, vel indumentis: nec non pro annuis censibus redimendis &c. nulli Canonicam iustitiam, aut portionem aliquam te neamini exhibere: & ne qui à vobis, vel vltimarum executoribus voluntatum, seu decedentium heredibus de præmissis aliquid exigere, vel extorquere præsumant districtius inhibemus.*

Hæc Pontifex: quibus adde quod Innocent.IV. & Alexander. IV. hæc eadem Præfato Ordini concesserant, sicut à pluribus Pontificibus alijs Ordinibus concessa etiam fuerunt, vt videre est in dicto Compend. & in mari magno cuiuslibet Ordinis, quorum omnium verba his inserere esset superfluum, quo circa afferam tantùm verba maris magni Minorum à Sixto IV. emanati, cum clausula reuocatoria eiusdem Clementinæ *dudum* & aliorum contrariorum & confirmatione præfatæ concessionis Clementis IV. huius tenoris. *Si vero non apud eos, sed alios mendicantium Ordinum Professores corpora ipsa contingeret sepeliri, ex his quæ ad fratres prædictos, apud quos tunc corpora ipsa non sepelirentur, de bonis defunctorum quomodolibet obuenient nullam Canonicam, aut sparochialem portionem dare teneantur: nec etiam similiter aliqua portio debeatur de iis, quæ ad certos & determinatos vsus eisdem fratribus, vel eorum domibus in genere, vel in specie etiam de bonis ipsorum, quorum corpora apud eos contingeret sepeliri: nec etiam in casibus, in quibus per eiusdem Clement. & aliorum prædecess. nostrorum specialia priuilegia fratres ipsi ab huiusmodi solutione 4. sunt exempti nec aliquo casu de candelis, quæ ad manus fratribus dantur 4. aliqua quomodolibet detrahatur.*

Accedit post Tridentinum Pij V. declaratio, Bulla sæpius citata: *etsi mend.* qua & prædictas concessiones confirmat, & ostendit in quibus mendicantes Regulares eximantur à portione Canonica soluenda: accipe verba illius: *Et vbi solui consueuit, id tantum ceræ, & aliorum, quæ in aliquibus partibus deferri contigerit tempore, quo defunctorum corpora ad sepulturam deferuntur, non autem de missis seu legatis, vel aliis fratribus ipsis, seu monialibus huiusmodi relictis, aut aliàs quomodolibet donatis solui debet, sicque intelligi Concilij decretum quoad 4. huiusmodi soluendam debere decernimus: vbi verò non est consuetudo soluendi 4. huiusmodi, de nullo supra scriptorum solui debere declaramus. Nec ad 4 seu aliam partem omnium eorum, quæ etiam pro ornamento Ecclesiæ, palliorum, planetarum, cortinarum, pannorum & aliorum, quæ dictis Ecclesiis relinqui vel dari contigerit, etiamsi pro vestibus, vel aliàs relinquantur, aliquid contribuere teneantur:* sic Pontifex cuius Bulla adhuc viget, qui adhibet clausulam derogatoriam Conciliorum generalium, ac etiam Tridentini. Quod suo decreto quoad hanc portionem priuilegia Regularium non reuocauit, vt censuit Congregatio Interpretum eiusdem Concilij teste Flauio Cherubino tom.1. Bulla XV. Iulij 11. & Quaranta de priuileg.Regular.verb.priuilegia.

Quibus omnibus manifestè constat 1. Regulares non debere portionem Canonicam de eis relictis defuncto, si in eorumdem Ecclesia non sepeliatur. 2. non debere

debere illam de iis, quæ à defuncto in dicta Ecclesia tumulato data sunt ad certos & determinatos vsus. 3. non obligari ad illam soluendam in casibus, in quibus à Clemente IV. & aliis Pontificibus exempti fuerunt, videlicet à solutione portionis Canonicæ, ornamentorum & cæterorum, de quibus supra: & sic quoad hos 3. casus censent Roder. tom. 1. qq. RR. quæst. 39. art. 2. ex præmissis declarat. Pij, & Congreg. & aliis ibi citatis Miranda tom. 2. q. 48. art. 7 Portel. verb. Canonica portio num. 5. Casarub. in Compend. priuileg. Mendic. & alij. 4. Non teneri ad illam soluendam de candelis, quas fratres portant in manibus, sicque existimant Sorbus in Compend. priuileg. verb. Canonica portio, Piasecius in praxi Episcop. part. 2. cap. 3. de visit. Regul. §. *funeralium etiam*, pag. 190. Barbosa de offic. & potest. Parrochi, part. 3. cap. 25. num. 39. Portel. verb. Canonica portio num. 5. & alij infra citandi. 5 non teneri illam soluere delegatis seu datis promissis, & officiis defunctorum dicendis; sic tenent præcitati. 6. nullatenus debere, vbi non est consuetudo illam soluendi. 7. obligari tantum illam soluere vbi est consuetudo, de iis quæ solo die funeris dum corpus tumulatur, deferuntur, & hanc sententiam sustinent Molina de Instit. tract. 2. disput. 215. num. 4. Syluester in summa verb. Canonica portio num. 7. & 15. §. 3. Petrus de Vbaldis de Canon. Paroch. cap. 4. num. 10. Roder. tom. 1. qq. RR. quæst. 39. art. 2. Archang. Caraccia de 4. funerali cap. 3. vers. *forsan* fol. 45. Gutties de Iuram. confirmat. punct. 2. cap. num. 3. Ioan. de la Cruz de stat. Relig. pag. 2. cap. 9. dub. 5. Concl. 3. nec non S. Congreg. Cardinal. teste Portel. part. 2. cas. 12. num. 3. gaudent autem Moniales participantes priuilegiis Regular. hoc priuilegio, & præcipuè S. Claræ, S. Catharinæ Senensis, & S. Theresiæ seu Carmelitæ, & hæ duæ posteriores licet subiiciantur Ordinario loci, vt constat ex Bullis authenticis, quæ extant in monasteriis earumdem Burdigalæ.

Nec hæc priuilegia vllatenus reuocata fuerunt, imò sæpissimè motu proprio & ex certa scientia confirmata, & nouissimè ab Vrbano VIII. Bulla inchoata *In plenitudinem* de anno 1625. in qua expresè mare magnum Dominicanorum, in quo etiam expresè hoc priuilegium habetur, confirmat. Idque ostendit vsus; non enim solent Parochi; nisi cereorum in die funeris delatorum: nec omnium, sed tantùm eorum, qui offeruntur, qui à pauperibus deferuntur, qui supra altare, & circa tumulandum accenduntur; non verò eorum qui in manibus regularium gestantur.

Petes 1. num. 4. debeatur Parocho, eo die quo fiunt solemnes exequiæ si 4. habuit eo die, quo defunctus tumulatus fuit est enim in aliquibus locis consuetudo reprobanda, quæ obtinuit, vt cum paucis cereis deferatur corpus defuncti & sic tumuletur: & solemnes exequiæ ad diem crastinum, vel alium remittantur faciendæ respondetur onerosas esse regularibus solutionem portionis Canonicæ, ac propterea non esse extendendam vltra terminos legis onerosæ, qui cùm obligent Regulares ad solutionem oneris cereorum, qui in die funeris dum corpus tumulatur, deferuntur, ad aliud tempus non sunt extendendi.

Petes 2. cui soluenda sit portio Canonica dum dubium est si debeatur Episcopo

vel Ecclesiæ Cathedrali, vel Parocho. Respondetur illam soluendam esse Parocho, nam licet iam non debeatur ei, nisi in vi consuetudinis, tamen illa consuetudo ortum habuit à paupertate Parochi, & ab administratione Sacramentorum; ac proindè ex suaptè natura debetur ei, ex causa onerosa, alijs verò ex causa lucratiua, potior autem est conditio ex causa onerosa: sic post alios tenet Barbosa citatus nu. 35.

Postulabis 3. num regulares possint exhumare cadauera mortuorum sæcularium in suis Ecclesiis aut cæmeterijs sepultorum, & in aliud sepulchrum transferre. Respondetur posse sine licentia Episcopi & consanguineorum; si tradita fuerunt, vt in quocumque loco vellent ea inhumarent, secus si elegerint sibi sepulturam, & in perpetuum in illa inhumata sunt, tunc enim hæredum consensus requiritur, non Episcopi, vt constat ex concessione Leonis X. inter oracula viuæ vocis illius quinta, & sic tenent Villalob. tom. 2. tract. 31. diff. 6. numero 4. & Diana de dub. Regular. tract. 2. resolut. 20. si autem tradita sunt sepulturæ ad tempus, vt ad aliam Ecclesiam tranferantur tunc temporis sine licentia Episcopi exhumare possunt, vt ad illam transferantur. Nec obest cap. *Corpora Sanctorum* de consecr. quoniam vt Præfati Doctores notant intelligitur de perpetuæ sepulturæ traditis, quod autem possint exhumere cadauera Regularium sibi subditorum dubium non est.

Num autem aliis priuilegiis, quatenus sacerdotes, gaudeant Regulares in Hierarchia Ordinis videat vnusquisque in Compend. suorum priuilegiorum, si verò Diaconi, subdiaconi, & 4. Minoribus & tonsura insigniti præter facultatem baptizandi alia potiantur. Certum est potiri ac 1. non ex priuilegio; sed ex officio, scilicet exorcistas & à fortiori sacerdotes, Diaconos & subdiaconos qui absque licentia Episcopi possunt dæmoniacos exorcismis cogere. Vt docet Diana. tract. 2. de dub. Regul. resolut. 36. post Sanchem in præcepta decalog. c. 41. num. 18. & Portel. in dub. Regular. verb. exorcismus, qui etiam id afferunt de sæcularibus; nisi quoad hos Episcopus prohibeat, nam illius prohibitio Regulares non ligat. 2. omnes illi ligati vinculo recitandi Horas Canonicas gaudent quoad hoc aliquibus priuilegijs, quæ per sequentes propositiones explicabuntur.

PROPOSITIO III.

Lectoris munus optimo iure in Ecclesia Dei à Regularibus exercetur.

Constat ex antiquis Patribus & Doctoribus Lectoris officium esse triplex: videlicet 1. populo in Ecclesia congregato libros Sacros legere, quod munus Gallus, & Iulianus Imperator Apostata, Patrueles Constantij Augusti humiliter susceperunt, & magno animi feruore exercuerunt, vt narrat Nanzian. orat. 1. in Iulian, dum sic loquitur. *Adeo vt diuinos quoque libros plebi lectitarent: non minus id sibi amplum, & honorificum esse existimantes, quàm aliud quiduis.* 2. fruges benedicere. 3. cantare in Ecclesia. Sed omissis 1. & 2. officiis, quorum vsus ferè inoleuit, de 3. in hac proposit. est sermo quod in duo diuiditur incantare Psalmos, &

in

in cantare Missas, aliáque Diuina officia, quæ ab vno & eodem exercentur, & ille, qui hoc munus agebat antiquitus in ecclesia Lector, Cantor, aut Psalmista, seu Doctor Psalterij vocabatur.

Ejus institutio ab Episcopo pendebat, vt habetur constit. Apostol. lib.3. can.11. *Non permittimus presbyteris ordinare Diaconos, diaconissas, lectores, aut ministros, aut cantores, &c. Sed solis Episcopis, hic est enim ordo & harmonia Ecclesiastica.*

Eligebatur juxta Canon.15. Concil. Leodic. ex Clericis seu tonsuratis cujus verba sunt hæc, sunt verba hæc. *Non oportere præter Canonicos*, seu vt vertit Zonaras in eum locum, *in Clerum ascriptos cantores qui suggestum ascendunt & ex membrana legunt, aliquos alios canere in ecclesia* consentiunt huic modo eligendi Canon.33. Concil. Trullan. & responsa Synodi cujusdam C.P. ad Monachorum interrogationes; quocirca maximæ insolentiæ vituperata fuit consuetudo Ecclesiæ Alexandrinæ, quæ ex fidelibus & ex Cathecumenis cantorem indifferenter assumebat, de qua Sorrates lib.5. Histor Eccles. cap.21.

Porrò tanti fiebat antiquitus Psalmorum modulatio vt Dionys. cap. Eccles. in contemplat. omnibus ferè Pontificijs ministerijs essentiæ instar esse; & necessario adhiberi, & ab eo, quod sanctitate præstat omnibus abesse non debere pronunciet. Psalmodiam aliósque in Ecclesia solitos à Cantoribus fieri Angelicis cantibus cōparat Cyrillus Hierosolimit. Catech. 13. *Sciunt hoc studiosi ecclesiæ psalmistæ, qui Angelicos imitantes exercitus semper eum laudibus celebrant, qui digni habiti sunt in hoc sancto Golgota psallere, diuiserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem.*

Eámque præfert Amalarius de Eccles. offic. lib.3. cap.3. musicis veterum instrumentis dum sic fatur. *Nostri cantores non tenent cymbala, neque Lyram, neque citharam manibus, neque cætera genera musicorum; sed corde quanto cor maius est corpore, quanto deuotius exhibetur, quod per corosit, quam per corpus ipsi cantores sunt tuba ipsi psalterium, ipsi cithara, ipsi tympanum, ipsi chorus, ipsi cordæ, ipsi cymbalum, ipsi cymbala.*

Inuentam denique psalmodiam seu cantum in Ecclesia à B. Ignatio narrat Sorrates lib.6 Histor. Eccles. cap.8. qui ex Angelico Trisagio diuinitùs reuelato, Antiochenis alternantem tradidit psalmodiam quæ in vniuersum deinde orbem propagata est maximè in monasteria Clericorum Regularium S. Augustini, & Monachorum & aliorum Regularium qui hanc ex suis institutis præceptam habent, vt omnibus manifestum est.

Cæterum ex Durando in Ration. diuin. Offic. tract 5. cap.2. Hæc psalmodia, & cantus diuinorum offic. in Eccl. initio varius & diuersus erat, nam diuersi diuersa pro arbitrio suo canebant; dummodo quod cantabant ad Dei laudem pertineret, & in paucis, videlicet in Oratione Dominica, Symbolo Apostolorum, & quibusdam alijs a Christo, vel Apostolis institutis, conueniebant. Successiuè verò Ecclesia propter hæreses scissa Theodosius Imperator hæreticorum extirpator Damasum Pontificem rogauit, vt per aliquem Ecclesiasticum officium faceret ordinare: cujus precibus annuens Hieronymum in Bethleemo morantem ad hoc opus destinauit, expletúmque ab eodem & Romam Missum atque à Damaso approbatum, & denique vt obseruandum ab omnibus

publicatum, ipsi Damaso ob auctoritatem interpositam, appropriatum fuit. Post ipsum verò Gregor. & Gelasius orationes & cantus addiderunt: & Lectionibus & Euangeliis responsoria coaptauerunt: Gradualia autem, Tract. & Alleluya Ambrosius & proximè dicti Gregor. & Gelasius ad Missam cantari instituerunt. Plerique alij Ecclesiæ Doctores & Episcopi aliqua alia super addidisse noscuntur; illi etenim Sancti Patres non simul omnia ad decorem officij pertinentia; sed diuersi diuersa in diuersis temporibus ordinarunt, vt videmus in priuatis Ordinibus Regularibus, & Ecclesiis sæcularibus in quibus ferè vnusquisque institutor Ordinis & Ecclesiarum Cathedralium & Collegiatarum præpositi diuersimodè officium Ecclesiasticum ordinarunt, & pro libito eorumdem mutabatur & ordinabatur; donec Tridentinum decreto suo executioni per Pium V. mandato vniformitatem in Psalmodia, & in diuinis officiis recitandis, & agendis; non tamen in cantu aut in cantandi modo induxit. His de hac materia prælibatis.

Probatur nostra propositio 1. ex regulis & constitutionibus S. Basilij Clericorum Regularium S. Augustini, Monachorum SS. Benedicti Bernardi, Stephani, Carthusiensium, Camaldulensium & aliorum: Nec non etiam Mendicantium, in quibus videre est quanta cura hanc Psalmodiam, & cantum Ecclesiæ illi claustralium institutores, suique sequaces susceperint: quantaque vigilantia incubuerint, vt illud obsequium penitus Diuinum attentè, piè pariter & deuotè à suis subditis persolueretur. Duas ex tot similibus diuersorum Ordinum constitutionibus ad hunc effectum producam: primam ex D. Basilij regula in qua sic legitur. *Nostri monachi conueniant nocte in simul in Ecclesiam & Psalmos cantent: & horis Matutinis Laudes: media verò die preces: completorium autem de serò psallant, nam sicut eos Deus in corpore & anima nutrit, sic debent noctu & diu illum laudare. Secundum S. Benedicti, qui cap. 8. sua regula sic scribit: Qui in oratorio dum pronuntiat Psalmum aut responsorium falliter, statim per satisfactionem coram omnibus humiliari debet*, & vt expeditius hoc obsequium præstaretur c. 45. vestitos & non nudos dormire iussit (sicut etiam alij institutores ferè omnes hanc regulam suis subditis imposuerunt) ne lecti deliciis detinerentur. Taceo alias pœnitentias impositas per constitutiones: à regularibus illius temporis delinquentibus in hoc debito coram omnibus aliis simul congregatis luendas.

Probatur 2. ex regularium antiquis sæculis degentium in Psalmis & aliis diuinis officiis cantandis praxi, quæ tam excellens fuit, tamque feruida, modula, grauis, deuota & assidua, vt propter eam & alia huiusmodi exercitia antiqui Ecclesiæ Patres Angelos, Cherubinos, Seraphinos, imò & Deos illos appellare non erubuerint; Posset hæc praxis fusissimè probari ex Chronicis singulorum ordinum Regularium: & ex vitis sanctorum in quibus non intermissa narratur, sed ex tot in illis narratis 1. illud referam, quod in responsis Patrum, de responso Arsenij à quodam iuuene monacho rogati, dicitur, cuius hic tenor est. *Continuis 42. annis in hoc eremitorio vitam duxi, in quo non vidi monachum, ne quidem buxellam audentem ea die comedere, qui choro cantandis Psalmis non interfuisset.* 2. occurrit praxis

xis monasterij Agauni diœcesis sionis in partibus Eluetiorum sit à sancto Sigismundo vltimo Burgundiæ rege ædificari, at ab eodem post filij iniustam occisionem, pœnitentia ducto; nec non à S. Seuerino Abbate ibi morantibus honorato, in quo tanta erat Monachorum S. Benedicti ipsum incolentium deuotio, vt narrante libro, cui titulus vita Sanctorum in choro noctu, diuque ferè incessanter psallerent; siquidem egredientibus è choro post psalmodiam monachis alij sine mora cantaturi ingrediebantur. 3. occurrit elogium illud, quod Petrus Damiani Cardinalis ex praxi psallendi Monachis sancti Benedicti impartitur, cum sic fatur opuscul. 13. de perfect. Monach. cap. 17. Ad pugnam quippe quasi castra contendimus, cum vt ita dicam psalturi, vel oraturi ad Ecclesiam festinamus. Illic enim tenebrarum principes aduersum nos feraliter dimicant, vt per illusiones phantasmatum, ab his, quæ per labia defluunt, vagabundas mentes auertant, & reuera quam pulchra militiæ species, præcipuè nocturnis horis; cum fratres quasi tubarum clangoribus excitati cuneum faciunt, & tamquam directa acie properantes attoniti ad procinctum, diuini certaminis concorditer gradiuntur, cùm videlicet puerorum ala præcedit, iuuenum verò tamquam manipulorum turma subsequitur: postremò autem legentes vestigia senes, belli scilicet robur, ne subsidat aliquis, ne vel hostis furtiuus immergat totius exercitus terga custodiunt.

Adde quod laterna in prima belli fronte præfertur vt calumna ignis per desertum præcedere populum aptissima similitudine videatur: sic nimirum, sic centuria Christi ad comedendum caleste manna: sic ad obtinendam terram lacte & melle manantem vera Israelitica properant legiones. Clangentibus namque tubis ad tabernaculum fœderis properant, vt verbi calestis illic epulas comedant, & sacrificium laudis Deo, ac bonæ voluntatis vota persoluant. Hæc Pet. Dam. quibus videre est, quàm extractè psalmodiam agerent illius temporis Regulares. Sileo pœnitentias publicè factas à delinquentibus in hoc exercitio, vt sic ad persoluendum psallendi debitum reducerentur.

Probatur 3. ex vniuerso Regularium vsu, quem hoc sæculo in Dei Ecclesia intuemur; nam si spectes multitudinem psallendorum, si modum & formam psallendi, si grauitatem in situ, mortificationem in sensibus, & modestiam in toto corpore, si religiositatem in ritibus & cæremoniis, si tempus & loca in quibus psallunt, si prolixitatem in psallendo ac deuotionem, si populorum concursum ad ea quæ à Regularibus psalluntur, audienda consideres, certè cæteris Clericis & Canonicis Ecclesiarum sæcularium nequaquam inferiores reperies, imò multum superiores, tum in multis ex proximè positis circumstantiis, tum etiam in eo quòd in maioribus ciuitatibus in quibus sunt diuersorum Ordinum monasteria, nulla ferè hora diei & noctis labitur, in qua regulares non sint in excubiis ad psallendum; aliqui enim ante primam noctis horam, alij prima noctis hora, &c. & sic in diuersis monasteriis alij aliis in psallendo vsque in noctis & diei finem succedunt, sicque exactè vt deficientes in hoc munere persoluendo, pœnitentiæ in publico luendæ committentur.

Probatur 4. ex sensu sæcularium, qui

ita de Regularibus credunt, quorum innumeri ex psallentium modulatione, grauitate, modestia & deuotione vitam in meliorem mutarunt, ac etiam statum Regularem amplexi sunt. Non ago ibi de Doctoris, Inquisitoris, Magistri Sacri Palatij Apostolici, librorum Censoris Sacristæ Pontificis, & pœnitentiariorum ejusdem & aliorum muneribus, quæ quotidiè dignè & laudabiliter in Ecclesia Dei exercent, quæ proculdubio sunt hierarchiæ Ecclesiasticæ Officia.

PROPOSITIO IV.

PRæceptum priuatim recitandi horas Canonicas obligat Regulares caractere subdiaconatus insignitos, obligat etiam illos cum certis circumstantiis ad easdem in choro publicè recitandas.

Ex prima propositione hujus tractatus constat recitationem horarum Canonicarum esse actum hierarchicum, de cujus obligatione hanc propositionem quæ priuilegium non continet, adhibeo, vt regulares videant quo vinculo ad horas recitandas ligentur. Dico igitur quod Theologi & Canonistæ communiter tenent recitationem horarum Canonicarum priuatam sub mortali obligare, quam obligationem colligunt 1. ex capit. *Dolentes* de celebratione Missarum in quo Innocent. III. in Concil. gener. Lateran. *Districtè præcipit in virtute obedientiæ Prælatis Clericis, & Ecclesiasticis personis, vt diuinum Officium, &c. celebrent studiosè pariter & deuotè, quæ verba ex communi Doctorum sententia hanc obligationem inducunt.* 2. ex consuetudine immemoriali in vniuersa Dei Ecclesia introducta 3. ex sensu communi tum Ecclesiast. tum regul. qui in omissione horarum se peccato letali in confessione coinquinatos accusant.

Quidam tamen ex Theologis, & Canonistis in penitus oppositam sententiam lapsi sunt, quæ potest probari 1. quia cap. *Dolentes* non agit de horis Canon. recitandis priuatim, sed publicè; vt ex principio illius manifestè constat; *Dolet enim Pontifex quod obligati choro, in potationibus & collocutionibus inhonestis vigilantes, Matutinis horis somno oppressi, ad horas Canonicas persoluendas surgere nolebant, & si quandóque surgerent, choro interessent, ad diuina non attendentes, confabulationibus inhonestis & scandalosis, horas Canonicas transcurrendo: vacabant*, quibus perpensis Pontifex præcipit vt supra, cúmque illud præceptum sit de publica recitatione non ad recitandum officium priuatim extendendum, maximè cum nullus alius sit Canon, qui aliquam in priuato officio recitando obligationem inducat.

Secundò si illud Caput, eo tempore quo conditum est obligaret ad priuatum recitandum; proculdubio de illa obligatione Doctores antiqui loquuti fuissent; cúmque non fecerint de hujusmodi obligatione sermonem, admodum certum videtur, non inductam fuisse.

Tertiò quia adimpletio illius præcepti fuisset illo tempore moraliter impossibilis, nondum inuenta Typographia, multum tamen possibilis in publico, cùm vnum breuiarium sufficeret, pro quolibet conuentu aut Ecclesia; ergo cum Ecclesia ad moraliter impossibile non obliget, videtur hanc obligationem non imposuisse.

Quartò vt quia consuetudo obliget necessum

cessum est, vt introducta fuerit à principio præcepti à doctoribus & præcipuis ecclesiasticis cum intentione non errante, quod illa lex obligaret, aut quod ipsi vellent per consuetudinem se obligare, quis autem scire potest quod hujusmodi consuetudo sic cœperit; cùm nullus illius temporis de hac obligatione aut consuetudine scripserit; ac proinde videtur quod illa obligatio valdè dubia sit, & cùm in dubio juris illud ligare nemo existimare teneatur, videtur quod hoc præceptum non obliget sub mortali. Hæc sunt vtriusque partis argumenta, quæ certè hoc præceptum aliquo modo dubitum relinquere videntur. Verum quoniam Pontifices in suis priuilegijs circa officium Diuinum, & in alijs litteris Apostolicis circa illud, hanc obligationem supponunt: imò Clem. V. Clement. *Exini de paradiso* ex verbis sequentibus cap.3. Reg. Minor *Clerici faciant diuinum Officium secundum Ordinem S.R.E.* declarat obligari Minores sub mortali ad illud recitandum, cum quo omnes illius Clement. Expositores ita sentiunt, qui omnes etiam arbitrantur non magis ad illud obligari quam seculares Clericos; ac proinde illos obligari sub mortali; ideò illi sententiæ, quæ hoc præceptum sub mortali censet ligare firmiter adhæreo, & contrariam non posse sustineri censeo. Argumentis autem supra adductis non respondeo; quia facilè à quolibet solui possunt.

Quæ autem illius officij omissio sit peccaminosa sub letali, non conuenit inter Doctores: alij enim existimant omissionem vnius Psalmi esse letalem, præsertim in 5. 6. & 9. inter quos est Nauarr. in comment. de orat. & Hor. Can. cap. 2. numer. 44. Alij vnius horæ commissionem requiri inter quos est Syluest. verb. Hor. Can. qu. 12. in fine. Alij denique totius officij putant omissionem non esse mortalem, nisi hoc fiat ex consuetudine pluribus diebus sic Richard. quod 1. cap. 19. Angel. verb. Hoc. Can. §. 1. Gerson in tract. de vit. spirit. animæ Lect. 3. tom. 3. Alphab. 63. libr. 2. in fine & Henr. de Guandauo quod. 29. quæst. 30. putat hanc sententiam probabilem, quam etiam ego talem arbitror si omissio sit vnius aut duorum, aut trium dierum in anno juxta illos Doctores, quos citat. Diana tract. 5. de parvitate materiæ, & probatur 1. quia omnes conueniunt in hoc, quod sola notabilis omissio in hac materia efficiat culpam mortalem: at omissio vnius aut alterius diei non est notabilis per respectum ad totum annum; cum non sit 100. pars 2. quoniam magis obligat residentia, quam recitatio horarum, cum illa sit ex iure diuino, & iniuncta sub mortali per multos Canones: at verò recitatio horarum priuatim facienda, si tantum consuetudinis, vel ad summum iuris Ecclesiastici, nullóque Canone obligante mortale iniungatur, tamen pluribus diebus quis à residentia abesse potest absque labe mortalis culpæ, ergo, &c. excipe tamen ab hac sententia recitationem ob titulum aliquem specialem, qui obliget ad quotidie recitandum sub culpa letali; nam ratione illius tituli poterit quis obligari ad recitandum illas horas quotidie, vt verbi gratia, si in fundatione monasterij sit oppositus, aut in concessione alicuius legati monasterio, aut Ecclesiæ facti.

Dixi in propositione *insignitos caractere subdiaconatus illi oneri subiici*: nam de reliquis regularibus [si fratres Minores ex-

non est certum, quod illo vinculo ligentur; nam omnia argumenta, quæ adducuntur ad illud onus regularibus imponendum, parum aut nihil penitus probant, & consuetudo quæ est vnum ex præcipuis non admittitur à multis, vt à Caiet. in summ. verb. hora §.1. Mediana qu.7. de orat. sub finem de Aragon. 22. qu.83. artic.12. dub.4. & à Villalob. qui in 1. part. summæ tract.14. diffic.9. asserit se plures antiquos & graues diuersorum Ordinum Regulares de hac materia interrogasse; nihílque certi asserere potuisse, qui autem in dubio vellet obligare ad huiusmodi onus regulares, contra ius faceret, quod vult, vt melior sit pars possidentis.

Dixi etiam in propositione *priuatim*, nam de obligatione publicè recitandi in choro, videtur etiam dubium; non enim ad illam tenentur ratione eleemosynarum, seu redditiuum; quia dantur merè charitatiuè ad sustentationem, vel aliquando vt merces operis exhibiri, vel vt Deo iuxta suum institutum seruiant; nec ratione beneficij ecclesiastici, quia sunt multi Ordines, quorum institutum non permittit alicuius beneficij possessionem: nec ratione iuris communis: quia nullum est quod illam obligationem indicat: nam Clementina 1. de celebratione Missar. supponit tantùm illam obligationem, non explicando qualis illa sit, & præcipit Prælatis secularibus & regularibus, vt curent horas Canonicas decenter in choro recitari, quod præceptum obligat sub mortali illos Prælatos, vt verba hæc testantur: *Si Dei & Apostolicæ sedis indignationem euitare voluerint*: non tamen inde concluditur esse præceptum de dicendo officio in choro, nam sicut constitutionum regularium obseruantia, non obligat regulares in particulari, Superiorem tamen sub mortali obligat, si contemnat curare eas seruari: sic in præsenti materia dici potest regulares non obligari ad chorum, sed supposito, quod chorus si teneri Superiorem prouidere vt debitè fiat, quod autem sic debeat intelligi satis colligitur ex verbis prædictæ Clement.

Obligantur nihilominus sub mortali alij regulares si moniti, correcti, & compulsi, si iusta non existente causa choro sæpe non intersint, aut si non moniti à Superiore: ex sua absentia nouerint omitti recitationem horarum in choro, aut chorum pati. Crediderim autem illum pati si in eo cantu plano cantatur, dum non adsunt saltem quatuor, si verò cantu firmo recitantur, vt in choro Recollectorum & Capucinorum, dum etiam tot regulares non intersunt: nisi quis dixerit eum numerum sufficere, qui ad recitationem priuatam alternatim faciendam sufficiens est: cúmque ad hanc faciendam duo sufficiant, videtur illum numerum dumtaxat necessarium, nam hæc recitatio horarum per dictos regulares prædicta, non est propriè cantus ordinatus ad populum conuocandum, vt intersit, qui est præcipuus finis institutionis chori, sed tantùm recitatio alta, firma & clara voce facta, esset tamen peccatum maiori numero non accedente ad chorum, si inde scandali occasionem seculares: aut regulares assumerent, quod persæpe ex huiusmodi absentiis sine causa à regularibus factis proculdubio oriri in maioribus conuentibus certum est, si verbi gratia ex numero viginti regularium in illis commorantium adsint dumtaxat quatuor, & ex duodenario, duo:

credi-

crediderim tamen hunc numerum sufficere posse etiam absque scandalo, si reliqui regulares confessionibus audiendis, & prædicationibus faciendis, aut similibus bonis operibus incumberent: non autem si collocutionibus vanis, & desidiæ indulgerent, quos tunc temporis peccare mortaliter certum est, puto tamen satius esse: in conuentibus sic legitimè occupatis à choro dispensare, illúmque pro tempore occupato in totum omittere. Horas priuatim dicendo, licèt chorus sub præcepto sit: nam obligat cùm sit affirmatiuum, nisi commodè & decenter fieri possit.

Duo sub finem huius capitis hic addenda ad multorum scrupulos tollendos iudicaui. Primum quod recitationem horarum priuatam licitè potest quis facere pedes, eques, procumbens, iacens, vel recumbens, ambulans, vel quiescens, melius tamen si situs quem tenet Ecclesia in recitatione publica [qui tamen sub peccato, sublato scandalo non obligat] seruetur: sic post Innocent. Hostiens. & Nauarr. tenet Miranda in Manual. tom. 1. quæst. 37. artic. 10. conclus. 1. Secundum Recollectos, Capuc. & alios huiusmodi, qui horis cantui, quem vocant, plano canendis non incumbunt, posse in choro anticipare & postponere illas extra illud tempus, quod ab Ecclesia præscriptum est, quia ratio obligationis illas alta voce, & statis horis recitandi, videlicet (vt populus conueniat, & moueatur ad laudandum Deum) in illis deficit, cum cantus ille firmus parum, aut nullatenus ad hoc moueat: ac propterea non soleat populus ad eorum Ecclesias conuenire, quocirca si Caietanus ver. hora cap. 4. tenuit absolutè, quod illa anticipatio, & postpositio erat tantùm venialis: nisi fieret habitualiter, à fortiori assereret nullum esse in huiusmodi Ordinibus, in quibus cantu plano non canitur, posse autem Prælatum quando occurrit causa, anticipare & postponere certum est.

PROPOSITIO V.

DVobus præcipuè priuilegiis potiuntur Regulares circa recitationem Horarum Canonicarum.

Hæc propositio probabitur ex enumeratione speciali eorumdem, ac 1. Prouinciales ac iure potiori Generales in suis Capitulis Prouincialib. possunt committere de concilio Diffinitorum duobus aut tribus fratribus ad faciendum Calendarium pro tota Prouincia. Probatur ex expressis verbis concessionis Leonis X. quæ habentur in Compend. priuileg. Mendic. verbo officium Diuinum: prima respicit generale capitulum refertur his verbis: *Concessit quod Capitulum generale habeat facultatem declarandi dubia quæ occurrerint circa officium Diuinum & ordinandi, addendi & mutandi quidquid videbitur fratribus expedire, tam in regulis, quàm in Calendario.*

Secunda eiusdem Leonis respicit Prouinciales, in qua sic legitur. *Concessit quòd ministri Prouinciales in suis Capitulis Prouincialibus respectiuè possint de concilio diffinitorii nominare duos vel tres fratres, qui sic nominati possint ordinare & instituere vnum calendarium sanctorum, feriarum, & Dominicarum pro toto anno cum regulis necessariis: ita quod semper in quacumque Prouincia*

tam fratres, quam Moniales illarum Prouinciarum respectiuè idem officium & de eodem sancto, vel festiuitate vel feria faciant, ne varietati & discordia locus detur, dum tamen non multùm discrepet à Calendario Romano : primam approbat Christoph. à cap. Font. in suo compend. eodem verb. non verò secundam, fretus decreto generalis Capituli Burgensis de anno 1523. in quo post ordinatum & emendatum calendarium ad vniformitatem in ordine Minorum seruandam : *Pracipitur sub pœna inobedientia omnibus illius Ordinis Prouincialibus, vt illud Calendarium sic emendatum seruent, & nullum aliud in Prouinciis conficiant, aut emendent* : Verùm quoniam illud decretum jam non viget; ideò vtraque concessio firma subsistit.

Nec objicias 1. aduersus hæc duo priuilegia Bullam Pij V. inchoatam *quod à nobis* in qua præter mores, ritus & formulam recitandi officium Diuinum : *Sancta Romana Ecclesia* in vniuersam Ecclesiam sub præcepto interdicuntur aliæ formulæ, mores, & ritus illud recitandi penitus, interdicta sunt. Respondetur ita esse, sed postea Gregor. XIII. Bulla inchoata : *Ex benigna* & Clemens VIII. Bulla quæ incipit : *Ratio Pastoralis* illam reuocarunt, confirmando Minorum priuilegia, cum clausulis ex certa scientia & non obstantia omnium litterarum Apostolicarum per suos prædecessores emanatarum, quarum quælibet sufficit ad illam Pij V. constitutionem reuocandam, & præfata duo priuilegia innouanda, quod non attendentes Roder. tom. 1. qq. RR. quæst 42. art. 11. & Portel. verb. horæ Canonicæ numer. 7. fulti dumtaxat sola Pij V. præfata constitutione aduersus sua principia alibi posita [videlicet] quod clausula ex certa scientia, & non obstantiæ, &c. priuilegia reuocata innouaret, peccando, in contrariam sententiæ nostræ opinionem abierunt. Atque nostræ sententiæ verissimæ assentitur Corduba post Casurubium; cùm non dissentiat; cùm tamen in suis annotat. soleat dissentiri, quando non iudicat priuilegium valere.

Non objicias 2. quod saltem fratres Minores illis priuilegiis vti non possunt, quoniam eis in regula c. 3. sub lethali præcipitur : *vt faciant Diuinum officium secundùm ordinem Sancta Romana Ecclesia* : Ille autem ritus à Prouincialibus, & Capitulo generali factus, non est Romanæ Ecclesiæ ordo, ergo officium illud sic ordinatum dicere non possunt absque prædicti præcepti transgressione. Respondeo juxta expositorum illius capitis sensum, illud verbum *ordinem* significare, tum rubricas, tum Calendarium Breuiarij Romani, quæ duo si per Romanum Pontificem, aut per eiusdem delegatum; in alias rubricas & Calendarium mutarentur, hunc quidem nunc existentem ordinem in nouum mutarent, qui etiam ordo Romanæ Ecclesiæ diceretur; quia à Pontifice Romano factus : quo posito sicut fratres Minores hoc tempore non facientes Diuinum officium iuxta ordinem. R. E. qui aliis sæculis vigebat, sese accommodantes ordini, qui nunc est à multis Pontificibus successiuè variatus, faciunt illud iuxta ordinem S. R. E. sic etiam quando auctoritate Pontificia mutato illi ordini per dictos Superiores in recitando sese conformes exhibent; licet in indiuiduo non sit idem ordo qui in R. E. seruatur. Alioquin Minores à pluribus sæculares illius præcepti transgressores existerent, dum faciunt officium.

cium.

cium Sancti Francisci sub duplici primæ classis cum octaua: & dum etiam multa alia officia Sanctorum & sanctarum Ordinis. cum octauis recitant, quod nemo audebit asserere. Ex quo notabis duo in illo præcepto contineri, vnum substantiale, quod est dicere officium, id est 7. Horas Canonicas, & illud obligat Minores sub mortali: aliud accidentale scilicet illud dicere secundùm ordinem Romanæ Ecclesiæ, & hoc aliquando ad nullum peccatum obligat: aliquando verò ad solum veniale, nec aliam habent in his duobus obligationem, quà Clerici sæculares, qui ad illum ordinem ex antedicta Pij V. Bulla tenentur; quæ obligatio non excedit culpam venialem.

Secundò Leo X. Minoritis & consequenter aliis regularibus participantibus: *Concessit quod illa, quæ in ordinario iubentur dici secretè sub silentio in Horis Canonicis non teneantur proferre vocaliter; sed satisfaciant dicendo mentaliter, aut legendo intra se: per librum autem aliqui deuotiùs si dicunt, & absque impedimento, & fastidio aliorum, & quod eodem modo possit facere, qui dicit officium per se solus, cùm prolatio verbalis sit præcipuè vt ab aliis intelligatur:* quibus verbis duo priuilegia conceduntur, primum, vt possit Regularis ea quæ iuxta rubricas secretò dici debent; mente dicere. Secundùm quod multo melius est non solùm antedicta, sed etiam omnia alia eiusdem officij dum priuatim recitatur, posse mentaliter dicere: sic tenent Casamb. verb. Horæ Canonic. Corduba in annotat. ad illud verb. Rodericus citatus art. 4. Miranda quæst. 37. art. 17. Concl. vnica, & alij post Nauarrum cap. 19. de orat. num. 88.

Verumtatem quamuis hoc priuilegium magnum sit, potest tamen aliquo modo dici non esse priuilegium; sed iuris communis explicationem Ratio est, quia præceptum de recitando officio, est tantùm de illo dicendo; sed ille qui mente dicit verè dicit officium; verba enim mentalia sunt verba verissima; alioquin filius Dei non esset verbum patris; & certè videtur sanct. Thomas eiusdem esse sententiæ cum 22. quæst. 88. articulo 12. ait quod *vocalis oratio non sit necessaria, nisi quando illa debet innotescere toti populo* (*constat autem horas priuatas non debere sic innotescere.*) 2. *cùm dicit hominem solo corde dicere posse ex illo Psalmi 261. Tibi dixi cor meum.* Denique motus labiorum, non est tanti momenti vt obligationem sub lætali inducat: cùm abundè hic defectus suppleri possit per maiorem attentionem & deuotionem; quocirca probabile est, quod aliqui putant, quos refert Emanuel Sa verb. hora §. 11. illum qui sic dicit officium ob maiorem deuotionem excusari à letali peccato, vtrum autem venialiter peccet Lectori docto iudicandum relinquo.

Plura alia priuilegia quoad recitationem officij reperies apud citatos Auctores, & in compendiis priuilegiorum cuiuscumque ordinis: nec non etiam in Bullario vt (verbi gratia:) *Quod Regulares possint anticipare horas ob aliquod negotium, aut vt deuotius recitent quod diebus in quibus sunt otiosi possint dicere officia longiora illorum dierum, in quibus prauident se multum occupandos, & reseruare breuiora ad illos dies: quod Superior possit dispensare subditos, & se ipsum facere dispensare, dum alicui ardua occupationi, aut rebus similibus incumbunt, quod non teneantur iterum diuinum officium repetere, etiamsi balbutiendo, truncando verba &c. dixerint non*

ex malitia, sed ex naturali defectu, & quod alia huiusmodi facere possint, quæ sunt potius iuris communis interpretationes, quàm priuilegia; nisi dixeris priuilegia verè nuncupari; quia dant facultatem faciendi ex leuiori causa illa, quæ ius commune faciendi cum eadem causa non permittit, vt docent citati Roder. & Miranda.

Vnum tamen ab illis excipe quod iure communi non conceditur, impartitum Minoris ab Innocent. IV. Bulla inchoata: *pro vestro collegio* his verbis: *Nec non si cum itineris, vel alterius rei causa extra conuentus, seu loca vestra qualibet, quoslibet vestrum contigerit degere: Diuinum officium fratres cum fratribus, aut simul cum aliis Regularibus, seu sæcularibus personis, vel quibuslibet separatim facere, alio, quàm Romano ordine placuerit: id ad debitum, quod ratione Regulæ præfatæ debetis persoluere, vobis sufficiat: nec iterum proprium dicere teneamini, tenore præsentium nunc & in perpetuum indulgemus:* atque ita sentiunt Casarub. Corduba, & Sorbus in compend. priuileg. Mendicant. verb. Horæ Canonicæ, Marcell. à Sanct. Bened. eod. verb. in Compend. priuileg. Fuliens. Francis. Luengo in cap. 3. Regul. Minorum controuers. 8. sect. 3. §. 10. qui etiam illud existimat de priuilegiis præallegatis, non autem de omnibus, quia de illis non agit. Sic etiam de omnibus Regularibus, quod possint in eo casu dicere officium alieno breuiario, vniuersaliter docet Diana tract. 12. de Horis Canon. resolut. 10. & tract. 2. de dubiis Regular. resolut. 135. post Portel. in dub. Regul. verb. Horæ Canon. num. 6. Roder. in summa tom. 3. c. 195. nu. 2. Lessium lib. 2. c. 37. dub. 12. num. 74. Eman. Sa verb. Horæ num. 6. Hieron. Roder. in Compend. qq. RR. resolut. num. 34. & Mirandam in Manual. tom. 1. q. 37. quorum sententiæ adhæreo, licet mihi videatur esse aliquatenus contrarium præcepto fratrum Minorum de dicendo diuino officio; ac proinde dispensatiuum. Hæc sufficiant de priuilegiis circa recitationem Horarum Canonicarum dicta. Nunc progrediendum est ad priuilegia in obseruatione ieiunij concessa: sit ergo.

PROPOSITIO VI.

POssunt Regulares anticipare horam prandij in ieiunio tum ex Ecclesiæ, cùm ex Regulæ præcepto sub mortali obligante, & itinerando illud in alium diem transferre, quocumque motiuo iter suscipiatur, dummodo non fiat in fraudem ieiunij.

Exercitia abstinentiæ, ieiuniorum, cæterarumque huiusmodi vitæ regularis asperitatum fugientes quidam Antiregulares, à Regularibus non amouent: norunt enim optimè quod Regulæ eorumdem huiusmodi asperitatibus redundant, & quod veri, & genuini illarum professores ipsismet regulis, quod eas, perfectam Regulam præstant hoc vnum illis displicere potest, si in seipsos tantisper reflectantur, quod vita Regularium in illarum exercitiis est veluti speculum: vitam ipsorum delicatam, & deliciis superefluentem vt censor redarguens, & vtinam hæc displicentia ad meliorem frugem ipsos reduceret, & sinerent Regulares suis asperitatibus, ieiuniis, & abstinentiis pacificè incumbere.

Ab-

Abstinentiam esse virtutem cupiditates, & delectationes esculentorum inordinatas refrænantem: & in ipso vsu debitam moderationem constituentem, non ignoratur, nec etiam quod ieiunium sit abstinentia, maior tamen quàm communis temperantię regula postulet; consistit autem in priuatione carnium, ouorum, casei, & butyri, vt constat cap. *Denique* distinct. 4. cuius Auctor Gregorius I. qui sic pronunciat: *par est, vt nos qui his diebus à carnibus animalium abstinemus, ab omnibus quoque, quæ sementiuam trahunt originem carnis ieiunemus, à lacte videlicet, caseo & ouis:* non tamen æqualis est horum quatuor obligatio; nam abstinentia carnis, ita intrinseca addit sic sentire Doctores 4. Academiarum, quas nominat, existimantium vsum illorum etiam in quadragesima esse tantum culpam venialem. Imò in multis partibus in ieiuniis etiam quadragesimæ, carere omni culpa certum est, verbi gratia vbi ille vsus dispensatione, vel consuetudine præscribente inductus reperitur.

Licet ieiunare ordinariè diebus Dominicis sit peccatum: non tamen excedit veniale sublato scandalo, vt Sanchez in summa tom. 1. lib. 2. cap. 37. num. 15. existimat; potest tamen sine peccato in Dominica licitè ieiunari, vt docent post alios Sanchez citatus num. 10. & Bonac. tom. 2. punct. 4. §. 1. num. 6. Quamuis propter hæresim Manichæor. qui illo die in comtemptum Resurrectionis Dominicæ ieiunium, vt necessarium indixerant, & indictum seruabant, ab Ecclesia antiquitus prohibitum fuisset illo de ieiunare cap. *Si quis tanquam*, cap. *Si quis presbyter*, & cap. *Sacerdos* 26. q. 7. qui error cùm abolitus sit causa illius præcepti, & consequenter, præceptum cessat, vt præfati Doctores censent: ac tenuit M. Franciscus Assisias cùm quadragesimam Christi videlicet ab Epiphania vsque ad continuos 40. dies suis fratribus consulit ieiunandum, vt sic ieiunium Christi imitarentur, cuius Regula id consulens ab vniuersa Ecclesia est approbata. Quod antea D. Hieronymus censerat epist. 28. ad Lucinum dicens Apostolos illud seruasse: hinc distinct. 76. cap. *vtinam* sic scribitur: *Vtinam omni tempore ieiunare possemus, quod in Actibus Apostolorum diebus Pentecostes, & die Dominica Apostolum Paulum, & cum eo credentes fecisse legimus.*

Tempus refectionis capiendæ in ieiunio, (quod vna refectione corporali & collatiuncula constat,) non est de substantia ieiunij, nec obligat, nisi ad veniale, si sine causa fiat; cùm causa præuenitur licitè & inuertitur ordo comestionum, etiam licitè, ita vt non sit peccatum collatiunculam manè facere, & prandium ad serotinum tempus reseruare, quantitas collatiunculæ iudicio prudentis ieiunantis à necessitate propria mensuranda relinquitur, communiter 4 vnciæ comestibilium illi conceduntur, alij sex illi concedunt, & alij: sed nimis largè octo, qualitas ciborum illius à quibusdam ad panem, & fructus coarctant. Alij autem ad quæcumque comestibilia in prandio comedit solita, nimis largè extendunt. Dico nimis largè; quoniam video apud probos in Gallia & Italia solere comedi pisciculos, aut offam, & in Gallia & alibi etiam caseum, etiam butyrum & lac, sed ouorum comestio nullibi in vsu habetur. Error autem summè intolerabilis est asserere quod in illa electuaria & fructus in quauis quantitate comedi possunt.

Soluitur autem Ecclesiastici obligatio ieiunij ætate 60. annorum: Adiicimus etiam quod idem iudicium ferendum est in ieiuniis ex præcepto Regulæ; quoniam sicut supponitur in ea ætate necessitas in omnibus sæcularibus, pari modo in regularibus eiusdem ætatis: illa autem soluit obligationem ieiunij. Non inchoatur verò eiusdem ieiunij obligatio, nisi in habentibus 21. annum completum: secus illius Iunij obligatio quæ ex præcepto Regulæ habetur; nam incipit obligare statim atque Regularis professio facta est. His quoad doctrinam de ieiunio explicatis.

Probatur propositionis prima pars ex concessione expressa Leonis X. inserta in 51. viuæ vocis oraculo, & habetur in Compend. priuileg. Mendic. verb. ieiunium §. 5. his verbis. *Concessit quod fratres Minores maximè, Prædicatores actu prædicantes possint sine stimulo, & seruato ieiunio, anticipare & retardare iuxta suam consolationem horas comestionis, & serotinæ collationis.* Sic tenent Roder. qq. RR. tom. 2. quæst. 10. art. 2. Marcell. à S. Bened. V. ieiunium §. 2. Portel. verb. eodem §. 4. Franciscus Lnenguo in Regul. Minor. controuer. 9. sect. 4. n. 7. & alij.

Quoad verò secundam partem probatur expressa etiam concessione Leonis X. viuæ vocis oraculo 60. & habetur in citato compend. loco §. 4. his feriis. *Concessit quod itinerantes possint transferre ieiunium diei iterationis ad alium diem:* sic citati Doctores cum Mart. à S. Ioseph. in c. 3. Reg. Minor. c. 8. num. 17. & alij, qui hæc priuilegia extendunt ad Regul. qui equitando iter agunt, & hic vltimus extendit illud ad illos qui iter agunt non ex obedientia, voto aut necessitate; sed voluntariè, & probat ex Reg. iuris, quia *Vbi ius non distinguit, neque nos distinguere debemus* Prætor &c. Adiecimus quòd fraus non debet interuenire quoniam peccatum esset mortale, si intentione frangendi ieiunium, quis iter ageret, nam *dolus, & fraus nemini suffragantur*, cap. *Abbas*, cum Glosa *de his quæ vi*, &c. *Ad nostram* de except. & vendit. & toto tit. ff quod metus causa. Dixi si intentione violandi ieiunium iter ageret; nam etsi præuideret ex voluntariè suscepto itinere se fracturum ieiunium, & non intenderet se eo fine fracturum, peccaret tantùm venialiter, vt tenent communiter Doctores, quia nemo tenetur remouere omnia quæ ieiunium seruandum impediunt, alioquin vsus præceptorum Ecclesiæ esset toleratu maximè difficile. Quale autem iter sufficiat ad transferendum ieiunium? Idem Martinus à S. Ioseph. citatus existimat sufficere in pedestri iter 3. leucarum in debilibus corpopore; in robustis verò 4. cuius sententiæ assentior. Licet possit dici quod hoc debet relinqui iudicio pedestris, aut equestris itineranti, sicut suprà diximus de quantitate collatiunculæ. Extant plura alia priuilegia circa ieiunium, & esum carnium, & cæterorum huiusmodi, quæ potius sunt iuris communis dispositiones quàm priuilegia; quo circa illa omittimus, ad priuilegia circa processiones procedentes.

PROPOSITIO VII.

OMnes Regulares quorum conuentus sunt intra ciuitates, vel non distant ab eis plusquam per medium milliare, tenentur quibusdam processionibus publicis interesse, si

quosdam

quosdam priuilegiatos demas: non possunt tamen Episcopi censuris aut pœnis nolentes castigare, licet possint illos compellere.

Processiones esse actus Hierarchicos nemo dubitat, Processione autem publicas & priuatas inter se multùm differre docent Canonistæ; priuatæ enim sunt illæ, quæ vel ab vnaquaque Ecclesia, etiam Cathedrali, vel Parochiali fiunt, vel quæ priuata necessitate ab eisdem instituuntur. Publicæ verò sunt illæ, quæ ex causa publica, & magna, ex consuetudine, vel etiam præcipiente ordinario de consilio capituli indictæ sunt, aut indicuntur; quales, sunt illæ, quæ fiunt in Litanijs maioribus, atq; minoribus, vel pro bono publico, vt imminente peste, alioque flagello, vel in aduentu noui Episcopi, vel in festo S. Corporis Christi: sic Prosp. de August. in addit. ad Quarantam verb. præcedentia. Aloys. Riccius in Praxi rerum fori Ecclesi. resolut. 308. n. 7. & in decis. cur. Archiepisc. Neapol. part. 4. decis. 379. n. 3. Vgolm. de offic. Episc. c. 11. n. 6. Camp. in diuers. iur. Can. rub. 12. c. 13. n. 118. Armend. in addit. ad recopil. leg. Nauarræ lib. 1. tit. 14. lib. 24. §. 31. de processionibus nu. 3. Valenzuel. consi. 184. nu. 25. & 26. tom. 2. idque decisum esse à Congreg. Cardinal. de ritib. refert Farinac. in vna ferrar. 27. Iulij 1909. His positis. Probatur proposit. 1. quia huiusmodi accessus ad processiones consuetudine antiqua à Regularibus solitus erat, & ante Tridentinum erat in praxi; quocirca noluit obligare præsentiam eorumdem; nisi ad antiquas, & publicas processiones iuxta Pij V. interpretationem Bulla sæpius repetita: *etsi Mendicantium* dum sic pronunciat his verbis; *Postremò quod cap. 13. sess. 25. cautum fuit, quod omnes scilicet tam Clerici quàm Regulares quincumque ad publicas processiones vocati accedere compellantur id quoad fratres præfatos, de illis tantùm processionibus intelligi volumus, ad quas secundùm consuetudinem antiquam locorum soliti sunt accedere: vel pro bono pacis Ecclesiæ, vel pro victoria contra infideles indicuntur*, Quod etiam similiter decisum est à Congreg. Cardin. referente Aldano in Comp. Canon. resol. lib. 1. tit. n. 8. 25. his terminis. *Episcopus potest præcipere Regularibus in sua diœcesi commorantibus, vt eant ad processiones publicas, vt in festo Corporis Christi, Litanijs & Iubilæis publicis faciendis: dummodo processiones sint eius generis, quæ comprehenduntur in bulla sanctæ memoriæ Pij V. incip. etsi mendicantium.* In quibus videre est, quod præfatæ bullæ remaneat dispositio integra, quoad processiones, sicut quoad cætera. Notabis tamen Littanias maiores non esse ex illis, quæ connumerentur in iure; ad quæ populus accedere tenetur iuxta Abbat. cap. *Nimis praua*, de excessi Prælat. n. 3. ad quas proinde non tentur accedere regulares vt tenet etiam Moronus responso 12. n. 16.

Nec obstat cap. præfatum Trident. quod absolutè loquitur, dum sic decernit. *Exempti autem omnes tam Clerici sæculares, quàm Regulares quicumque, etiam monachi ad processiones publicas vocati accedere compellantur.* Nam cùm ad Pontificem spectet explicare Trid. ipsi explicanti vt suprà credendum est. Accedit quod hoc decretum cùm sit odiosum Regularib. impositum: nec habeat clausulam reuocatoriam priuilegiorum à sede Apostolica concessorum strictè est interpretandum, ac propterea de processionib. publicis, ad quas an-

te Trident.ex consuetudine antiqua obligabantur intelligendum est; non autem de illis, ad quas antiqua consuetudine non tenebantur, quibus apertè constat Trid. nihil noui in hoc decreto decernere, sed antiquum onus Regular. ad accedendum ad publicas processiones, per dictam constitutionem Pij explicatam confirmare, quod etiam aliundè probatum manet: dum dictus Pontifex eademmet bulla declarat illud decretum *non intelligi de illis Conuentibus, qui Collegia nuncupantur, in quibus fratres sub strictiori clausura degunt, ita vt neque in choro cantent, neque ad mortuos accedant; sed tantum studeis, & lectionibus vacent.* Quod facere non poterat, sicut nec Cardin. Congregatio decreto proximè citato (in quo eadem decisio habetur) si illud decretum absolutè & vniuersaliter intelligendũ esset: & confirmatur ex eo quòd distantes per medium miliare à ciuitate, aut loco in quo fit processio, obligarentur ex verbis illius Capitis ad publicas processiones accedere, & tamen non tenentur, vt decisum testantur Aloif. Riccius dicta resolu. 308. nu. 2. Piasec. in praxi Episc. part. 2. c. 3. n. 47. in fine. Vgolin. citatus c. 20. §. 2. n. 7. ver. secundò Armend. dicto loco nu. 11. & 14. Salgado de protect. Reg. tom. 1. part. 2. c. 9. n. 104. & Portel. in dub. regul. verb. processiones, nu. 3. qui ait Marzillam in suo lib. declarat Cardin. lib. 2. tit. 12. c. 14. §. *Exempti omnes* referre vnam declarationem & alteram decisionem Cardinal. in qua dicitur: *non teneri ad processiones accedere Regular. qui degunt in monasteriis degentibus ab vrbe, vel oppido per dimidium milliare*: sic definitum est die 21. Maij 1601. quibus vides moderatam esse Leonis X. in Concil. Lateran. constitutionem bulla inchoata: *Sacro approbante Concilio*, quæ iubet: *vt si non distent vltra vnum miliare accedere teneantur.* Ex quib. sequitur 1. quòd verba illius Capitis Tridentini patiuntur explicationes, nec debent vniuersaliter intelligi: sed tantum iuxta antiquam consuetudinem; sequitur 2. quod non tenentur accedere, nisi vocati: sequitur 3. quòd non tenentur accedere ad priuatas processiones; quia nullo iure hæc obligatio habetur. Quocirca cum toti populo indicitur oratio 40. Horarum in aliqua Ecclesia Ciuitatis, illuc licèt vocati, accedere non tenentur, vt Congreg. Cardin. declarauit referente Ioan. Gallemart. in sua compilat. decis. in cap. prædictum Triden. Addit. Moronus citatus post, Fuscum, Villalob. & Roderic. quos citat non teneri regular. accedere ad processiones. quæcumque illæ sint, nisi ad illas, quibus assistit Episcopus. Itaque tantum in Cathedralibus, & in ipsis locis, in quibus adesse contigerit Episcopum, possunt compelli adesse regulares, & istæ processiones etiam debent esse pro re graui, & publica, & Consuitæ de iure aut de facto, & debent rogari alioquin non tenentur accedere, sic ille.

Dices ergo prædictis omnibus veris existentibus sequetur, quod nulli Regulares obligati sunt ad processiones accedere; cum omnes in priuilegijs communicent, & priuilegium sit aliquibus, quo ab accessu ad illas eximuntur. Respondetur negando sequelam; ad probationem autem sequelæ dicitur, quod omnes Regul. in quib. eadem est ratio potiendi priuilegijs, in eisdem communicant, non autem in illis, ad quæ participanda non est eadem ratio, sicut in præsenti priuilegio, in quo omnes, qui sub strictiori clausura, aut in collegiis studiis &c. vacant, illo priuilegio gaudent: non autem illi, qui talibus non

non sunt addicti, quod exemplo de Prælatis sumpto manifestissimè ostenditur, priuilegia enim illis concessa cæteris Prælatis eiusdem, & alterius Ordinis concessa censentur, non autem subditis; quia eadem ratio in his non reperitur sicut in illis.

Additum est in propositione, quòd Regul. ad illas processiones compellantur, qui autem possint compelli non dicit expresse Trident. nam postquam pronunciauit esse muneris Ordinarij terminare controuersias circa præcedentiam in processionibus, & aliis huiusmodi comitiis: *Amota omni appellatione, & nonobstantibus quibuscumque (de quo munere agemus infra subdit postea) exempti autem omnes tam Clerici sæculares, quàm Regul. quicumque, etiam monachi ad publicas processiones vocati, accedere compellantur*: in quibus vides quòd ius compellendi datum agnoscitur nullo nihilominus expresso cui illud ius concessum sit. Quod autem Episcopo non sit ex Trident. concessum rationabiliter potest præsumi. 1. Quia per dictas clausulas circa præcedentiam Trid. terminauit quod Iuris Episc. erat, alioquin illas non apposuisset. Sed expectasset in fine decreti illas apponere, vt solet, quod non fecit. 2. quoniam si illi hæc potestas concessa fuisset, Episc. in Trident. congregati; cum de illorum iure ageretur id clarè in dicto decreto expressissent, quod autem id non fecerint, contra illos interpretatio est facienda, iuxta Iuris regulam in 6. *Contra eum qui legem dicere potuit apertius interpretatio est facienda*: ac propterea concludendum ius illud compellendi ad Episcopum non spectare, vt de simili modo loquendi materia de approbatione Confessarij ex Bellarm. & aliis diximus in tract. de Confessariis: ergo in vi Triden. non potest Episcop. compellere Regul. vt ad dictas processiones accedant. Et confirmatur; quia vt probauimus in tract. de exempt. & alibi, Regulares sic sunt exempti à Iurisdictione Episcopi directiua & coactiua, vt nisi specialiter, & expresse potestas in illos à Pontifice ei detur, non censeatur ei concessa: non est autem ei sic concessa in hoc decreto; cum neque de Episcopo mentionem faciat, neque de huiusmodi exemptionis clausula reuocatoria, quorum expressio ad hunc effectum est necessaria.

. Dices ad quem ergo illa potestas compellendi spectabit? Posset quis dicere: ad Prælatum Regularem cùm ad eum omnis compulsio in Regularem subditum pertineat: verùm si hic nolit ire, nec mittere suos subditos, quis illum & illos compellet? Respondebit fortasse quispiam tunc temporis posse Episcopum vti vi compulsiua, non in vi Tridentini, sed in vi Iuris communis antiqui sibi ex consuetudine acquisiti; redintegratur enim in hoc casu potestas Iurisdictionis, qua ante exemptionem Regularium in eos potiebatur, vt alibi in simili materia diximus, quod forsan vult innuere Concilium; cùm non dicat, vt compellantur auctoritate Apostolica, aut ab Episcopo, aut aliis tamquam à sede Apostolica delegatis, vt solet facere cùm vult, vt Episcop. aut quiuis Ordinarius Pótificia procedat auctoritate, illam tamen responsionem non esse vniuersaliter veram existimo; cùm possit ab alio Prælato sibi superiore in casib. ordinariis compelli; sed tantum in casu magnæ necessitatis publicæ, in qua processi, huiusmodi regularium abesse non posset, à Generali processione Cleri & populi sine graui scandalo.

Sed quia communi sensu Doctorum illa compulsio Episcopo concessa existimatur, ideò stando in illa sententia quæritur si Episcopus Regulares eorumdemque Prælatum nolentes ad processiones conuenire, censuris aut pœnis possit compellere. Respondetur non posse: Et 1. quòd non possit compellere censuris fusè in tract. de exempt. probatum est; & hanc sententiam tenent Henriq. in summa lib. 7.c.25.§.57.Roder. in summa tom.1.c.74. num.4. Sanchez de matrim.lib 7.disput. 33.num.23. Villal.in summa tom. 2. tract. 35.Difficul.5.num.17. Portel.in addit. ad dub.Regular. verb. Episcopus num.5. & verb. processiones num.1. Hieron.Roder. in compend. qq.Regular.resolut.118.nu.1. Scott. in Bulla Selem Theorect.393.verb si autem. Laurent.de Peirin part.1.Ritual. notab.3. & tom.1.in constit. Minim.constit.2. Sixti IV.num.60. Tamburin.de iure Abbat.tom.1. disput.19.q.7.num.7.Diana resolut.Moral.3. tract.2.resolut.176.& alij 2. verò quod non possit etiam pœnis compellere, eadem prorsus est ratio, fuit que ex grauissimis Doctoribus & ex iure probatum in proximè dicto tractatu. Posse tamen Episcopum pœnis intimatis,non inflictis compellere Regulares existimat citat.Moronus cum iis quos allegat.

Instabis si non possit censuris, aut pœnis inflictis compellere Regulares, vt ad processiones accedant, frustrà data est illi potestas ad compellendum; cùm nullum aliud sit medium ad hunc effectum. Respondetur esse multa alia media, vt potè inobedientes illos instanter monendo, & acriter arguendo, ac etiam si opus fuerit sententiam vt suprà aduersus illos proferendo, & denique adhibendo potestatis sæcularis brachium, vt cogat, cùm ad ipsam spectet facere, vt ius Ecclesiasticum vnicuique debitum seruetur, quod sufficit vt hæc potestas possit compulsiua dici, non enim omnis potestas compulsiua vtitur censuris, & pœnis,vt in potestate iudicium sæcularium eiusdem naturæ manifestissimum est.

Hic autem sub finem notabis, quod Portel. verb. processiones in dub. Regular. existimat territorium non esse necessarium Regularibus ad possidendum ius faciendi processiones extra monasteria,cùm existimet Regulares posse eas facere nonobstante cap.*certum est quidem*, de consecrat. distinct. 1. quod contra Regulares non facit; solùm enim prohibet, ne fiant in Ecclesiis, aut oratoriis dedicatis auctoritate Episcopi, aut Papæ; sunt autem ea auctoritate dedicatæ Regularium Ecclesiæ; resoluit tamen in hoc sequendam consuetudinem, cuius sententiam amplector.

PROPOSITIO VIII.

OMnes ordines Clericorum S. Augustini & Monachales præcedunt in processionibus omnes ordines mendicantes: hi autem præcedentiam inter se respectiuè possident.

Sicut processio est Hierarchiæ Ordinis, sic ordo eorum, qui in illa locum tenent ad eamdem spectat, Ecclesia enim, & ipsius Hierarchia est castrorum acies ordinata, & sicut in exercitu, alij primum,alij verò medium,& alij denique infirmum locum iuxta merita vniuscuiusque tenent, sic in Hierarchia Ordinis, cuius non infima membra sunt Regulares, qui

qui ideò in illa, & locum tenent, & inter se iuxta vniuscuiusque merita: nec illud ius præcedentiæ ambitionem aut fastum redolet, nisi quis dixerit fastum redolere sacram Hierarchiam, & ipsius tanquam terribilis exercitus ordinem, quod nemo nisi insipiens dixerit.

Ordo ergo in processionibus & alijs comitijs seruandus est hic: primum locum antiquo iure tenent Clerici sæculares, vt nouissimè à Greg. XV. bulla incipiente *alias fœlic. recordat. Clem. Papa VIII.* decisum fuit, & inter illos Canonici Cathedralium Ecclesiarum 1. incedunt, 2. Canonici Ecclesiarum collegiatarum. 3. Curati, 4. reliqui Clerici: secundum locum regulares, & inter ipsos primus locus debetur Canonicis regul. S. Aug. secundus monachis qui inter se ipsos præcedentiam habent iuxta præcedentiam originis sui Ordinis. 3. locum occupant Ordines mendicantes, & inter illos primum Dominicani, seu fratres Prædicatores, secundum fratres Minores, tertium Augustiniani, & vltimum Carmelitæ, sic vniuersaliter de prædictis omnibus Matt. à S. Ioseph. in declarat. Bullæ de præce. ordin. tract. declarat, quarumdam bullarum quoad vero Mendicantes præcedentiam præfatam Pius V. determinauit bulla inchoata *diuina disponente Clementia.*

Objicies Greg. XIII. Bulla, quæ incipit *exposuit pastoralis officij munus* determinauit obseruandam esse præcedentiam in processionibus, & actibus publicis iuxta præcedentiam fundationis monasterij, in illo loco, in quo fit processio, & non iuxta præcedentia originis illius religionis. Respondetur ita esse: dummodo addat quod Papa non tollit præcedentiam, quæ antea stabilita erat per consuetudinem, sed huic bullæ vsus contrarius est, & statur dispositioni Pij V. vt citatus Matt. & Roder. to. 3. qq RR. q. 37. art. 4. tenent, quocirca vbi huius Pontificis dispositio est in vsu seruanda, vbi vero ea Gregorij est practicata, ibi seruanda est, si exceperis Minores Discalceatos, qui dispositioni Gregorij non subjiciuntur, vt inferiùs videbitur: dummodo prius euacuata fuerit difficultas circa dispositionem Pij V.

Videlicet num idem iudicium quoad præcedentiam sit ferendum de reformatis, ac de non Reformatis illorum Ordinum? Respondetur quod sic; quoniam cum sint eorummet ordinum, ac non reformati, vt sæpius Pontifices declararunt; debent eademmet præcedentia potiri iuxta capit. *Dudum* 2. de electione. & cap. *cum dilecta* de confirmat. vt is vel inut. & cap. *transacto* de constitut. & l. illud ff. ad l. Aquiliam Ratio est quia vbi eadem militat ratio, eadem debet militare iuris dispositio, militata autem eadem ratio in Reformatis, ergo &c. quocirca cum in multis locis Italiæ, Galliæ, & Castellæ exortæ fuissent lites inter Augustinianos, Carmelitas, Trinitarios, & alios super præcedentia, quam contra ipsos fratres reformatis Ordinis Minor. sibi iustè deberi prætendebant, negotio ad Clē. VIII. delato, & diligēter examinato, sic determinauit, bulla quę incipit. *Ex iniuncto nobis*, his verbis, *ipsosque reformatos in omnib. monasterijs, locis, domibus, oratorijs, collegijs, & Ecclesiis, quas nunc obtinent, & in posterum obtinebunt, tam in Italia, quàm extra vbique locorum, præsertim in Gallia, omnibus, & singulis priuilegijs, gratijs, & indultis, tam spiritualibus quàm temporalibus, ac præcedentijs in processionibus, in funeralibus, ac in concursu cum alijs religionibus, in concionibus certis tempore,*

& loco vicissim habendis, & in omnibus aliis actibus publicis, & priuatis, quib. dicti fratres de familia in eorum monasterij, Ecclesiis, domibus, & locis, ac rebus tam de iure, quàm ex consuetudine, vel aliàs frui, potiri ac gaudere solent, possunt, ac poterunt quomodolibet in futurum frui potiri ac gaudere posse, ac debere. Verùm cùm hæc decisio Pontificis non nominasset Discalceatos hispaniæ, qui eiusdem reformationis sunt cum recollectis Galliæ, & Reformatis de Obseruantia Italiæ nuncupatis, idcò in illos Augustiniani, & alij præmemorati regulares, insurrexerunt, & causa Romam vocata, exiuit sententia à sacra rituum Congreg. ab Vrbano VIII. sub data 9. Ianuar. 1630. bulla cuius initium est *ex incumbentis* nobis confirmata, tenoris sequentis: *procurator fratrum discalceatorum ordinis Minor. S. Francisci de Obseruantia Prouinciæ S. Ioannis Baptistæ Hispaniarum exposuit suos fratres discalceatos pati controuersiam ab aliis regular. & præcipuè ab Augustinianis circa præcedentiam in processionib. &c. citato ad hoc procuratore generali Ordinis S. Augustini, supplicauit prouideri: & sacra rituum Congatio sequendo votum illustrissimi Deti, cui hæc causa erat commissa, censuit præcedentiam in concursu cum alijs regularib. in processionibus, & alijs actibus publicis semper competere dictis discalceatis, siue soli de per se, & sub propria cruce, siue sub cruce & cum familia de Obseruantia incedant, siue discalceati, reformati, aut alio quouis nomine nuncupentur: dummodo sint verè reformati ordinis S. Francisci: nec non gaudere, & frui debere omnib. alijs prærogatiuis in supradicta bulla Clem. VIII. expressis, & ita in posterum vnique seruari mandauit hac die 22. Decembris 1649.* Atque huius sententiæ à Congregatione latæ confirmationi dictus Vrban. addidit clausulam reuocatoriam omnium Constitutionum, & ordinationum Apostolicarum, quauis firmitate roboratarum, & nec etiam statutorum, priuilegiorum, & consuetudinis in contrarium præmissorum.

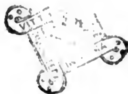
Quocirca reformati de Obseruãtia quocumque nomine appellentur, omnes mendicantes, fratribus Prædicatoribus exceptis, possunt præcedere, etiam omni appellatione non solum friuola, sed etiam legitima postposita, vt in dicta proximè bulla habetur, vnde anno 1632. Augustiniani ciuitatis Cartagenæ, & Minimi ciuitatis Lyoanensis Discalceatos earumdem ciuitatum, contra quoad præcedentiam coram illustrissimo Domino à Monte, tunc in Hispanijs nuntio prouocatorum sententiam tulit, à qua prouocantib. prædictis ad Papam appellantibus libellum appellationis deuolutiuum vt intra 4. menses jis tota terminaretur, concessit eisdem insuper prohibendo ne contra præcedentiam discalceatoris debitam quidquem tentarent.

Nihilominus video in pluribus Galliarum locis vsum huic dispositioni contrarium, seruarique in præcedentijs antiquitatem fundationis conuentuum; quocirca in locis vbi talis est, seruandum iudico: in alijs autem standum decisionibus præmemoratis.

Hæc sufficiant de præcipuis Regular. priuilegijs, pro quibus conseruandis certant etiam plurimi Senatus Supremi ac Reges, & Principes, vtinam certarent etiam huius sæculi illustriss. Antistites Galliæ & in hoc certamine imitarentur suos antecessores Episcopos in Synodo generali sic nuncupata Tulli 859. congregata Baronio post alios referente, in qua illi Patres

ſeu tota ipſa Synodus coram rege Carolo, & Rodolpho Archieſpiſcopo Bituricenſi in terram proſtrata per crucem,& effuſum ſanguinem Chriſti ſupplicauit, vt priuilegium Monaſterij S. Benedicti de Regis conſenſu confirmatum,cuique dictus Rodolphus ſuum manuale ſignum appoſuerat executioni per omnia madaretur. Vtinam inquam, Illuſtriſſimi Antiſtites huius ſæculi executionem priuilegiorum regularium, toties conceſſorum totieſq; confirmatorum exactam, non in terram proſtrati,ſed quouis alio,vero tamen, & cum affectu paterno modo coram Papa, & rege ſupplicarent.Verum proh dolor! contrariam eorumdem experiuntur in regulares voluntatem, & ſupplicationem. Faxit Deus vt in melius mutentur erga Regulares, & hæc mutatio erit dexteræ Excelſi.

FINIS.

INDEX RERVM ET VERBORVM QVAE IN HOC OPERE DE PRIVILEGIIS REGVLARIVM CONTINENTVR.

NVMERVS PAGINAM DESIGNAT

Difficultates

Mendicans.

Ministrare.

Missa.

Monachus.

Monasterium.

Moniales.

Mutilatio.

Nouitius,

N.

Nouitius.

O.

Onus.

Oratorium.

Ordinarius.

Ordo.

P

Pallium,

Parochianus.

Processio.

Professio.

S.

Sanctificatio.

FINIS.